

ئهو کهسی نهشیّت مفای ژ سهربوّریّن سیّ هزار سالیّن بوری ومربگریت، دی ههر دنا**هٔ** تاریاتییّ دا مینیت.

گوته\ نڤيسەر و فەيلەسۆفى ئەلمانى

## تو كى؟

# جيهان چەوا پەيدابوويە؟

ئەقە ئەو ھەردوو پرسیارن یین کچەکا چواردە سالى ب نافی سۆفیا پشتی ژ قوتابخانی دزڤریت ل سەر کارتەکی دناڭ سندوقا پوستەیی بەر دەرگەهی مالا خوه دا دبینیت کو ژ لایی فەیلەسۆفەکی نەدیار قە بو وی ھاتبوونە ھنارتن. ل دەستېنکی سوفیا حیبهتی دمینیت و بەردەوام دگەل ناخی خوه دانوستاندنی ل دور قان پرسیاران دکەت هەتا ل روژا ل دووڤ دا ئەڭ فەیلەسوفە نامەیەکا دی بو فریدکەت و ب دریژاهی بەحسی دیروکا پەیدابوونا فەلسەفی بو دکەت. ب قی رەنگی سوفیا دگەل ماموستایی خوه دەست ب گەشتەکی بو ناڭ جیهانا فەلسەفی دکەن.

ئەقە كورتيا چيرۆكا رۆمانا "جيهانا سۆفيايىن" يە كو ژ لايى نقىسەرى نەرويجى
"جوستاين گاردەر"ى قە ھاتيە نقيسين و ل سالا ١٩٩١ى ب زمانى نەرويجى ھاتيە بەلاقكرن.
ل دووق دا بۆ ھژمارەكا مەزن يا زمانىن جيهانى ھاتيە وەرگىران و بوويە يەك ژ ھەرە
باشترين شاكارىن جيهانى و بەرتووكا فەلسەفى ب تايبەت بۆ تەخا گەنجان و ئەو كەسىن بۆ
يەكەم جار بابەتىن فەلسەفى دخوينن.

د قی روّمانی دا، گاردهر د چوارچوّقهیه کی فهلسهفی یی بالکیْش دا و ب زمانه کی فهده دی بالکیْش دا و ب زمانه کی فهده دی بالکیش دا و ب زمانه کی فهده بی ساده چهندین مژاریّن فهلسهفا روّژناقای ههر ژ پهیدابوونا نهفسانهیان و فهیله سوّفی کریکی یی کهفن ههتا سهرده می مه یی نهفروکه شروّفه دکهت، ب تایبه فهیله سوّفی ترکیکی یی کهفن ههتا شهردوونی و ههبوونا خودای و نهگهریّن نافراندنا مژاریّن گریّدای بنیاتی پهیدابوونا گهردوونی و ههبوونا خودای و نهگهریّن نافراندنا مروّفی و بنهمایی هزرگرنه کی و حهز مروّفان ل سهر روویی نهردی، زیدهباری مژارا نهقای مروّفی و بنهمایی هزرگرنه کی و حهز مروّفان ل سهر روویی نهردی، زیدهباری مژارا نهقای مروّفی و بنهمایی هزرگرنه کی و حهز

و خواستين مرؤڤي يين ثارَاد،

خواندنا بیافی فهلسهفی ل ده تاکی کورد هه تا نوکه تشته کی کووفی یه، ژبهر هندی بریکا وهرگیرانا فی رؤمانی مه براهٔ کریه فی بیافی هه ره گرنگ ل به رخواندهانی کورد که هی بکهین، ب تایبه ت ته خا گه نجان، داکو نه قبابه ته ل ده قوان نه مینیت تشته کی سهیر و غهریب به لکو ئیدی بشین ب بسته یی قه دوو قچوونا مژارین فه لسه فی بکه نوب و بره کانه و ل سه ربنه مایه کی زانستی یی دروست دانوستاندنی دگه ل ده ردورین خوه بکه ن.

گهلهك بابهت و مژارين ئالوز د ئهقلي مه دا دبنه جهي پرسياري و بهردهوام ئهم دكه فينه هزر و خهيالان، لي ئهم نزانين ل في دهمي هزركرني ئهم يين د گافهكا فهلسهفي دا درين، ژبهر هندي ئه رومانه باشترين ئامرازه ئهم باشتر خوه بنياسين و هندهك بهرسفين كهتواري و بهرئاقل ژبو فان پرسياران ببينين.

ههژی ناماژهپێکرنێ یه کو ناڤێ ڕهسهن یێ ڕۅٚمانێ "جیهانا سوٚفیێ" یه کو سوٚفی ناهٔی کچهکێ یه و هارهمانا ڤێ ڕوٚمانێ یه، لێ داکو ناڤێ سوٚفی دگهل بابهتێ سوٚفیگهریێ تێکهل نهبیت، د وهرگێڕانا کوردی دا مه ناڤێ "سوٚفیا" بکارئینایه.

ژ لایمکی دی قه، راسته رؤمان ل دور فهلسهفی هاتیه نقیسین، لی ب شیوهیهکی تیروتهسهل بهحسی جهندین بابهتین دیرؤکی و زانستی و دهروونی و بایوّلوْژی و فهلهگی هاتیه کرن، نهقه ژی باشترین دهلیقهیه خواندهقان پیزانینیّن باش د قان بیاقان ژی دا ودربگریت.

ديان جهميل

ای گولانا ۱۰۱۷

# باخچەيى عەدەن

...د دەمەكى دەستنىشانكرى دا، پىدفىيە تشتەك ژ نەبوونى بەيداببىت...

سۆفیا ئاموندسن ژ قوتابخانی زقری، بو ماوهیه کی وی ب ریکی قه دگهل همقالاً خوه جوانایی به حسی مروقین روبوت دکر. جوانایی هزردکر مهزیی مروقی وهکو سیسته مه کی ریکخستی و پیشکه فتی یه، ای سوفیایی ههستبید کر نه و دگه ل بو چوونا وی یا همقرا نینه. ج پینه فیت مروق ژ پرته کا نامیره کی رهق پتره.

دهمی نهو گههشتینه نیزیکی سؤپه رمارکیته کی، نهو ژیکهه بوون و ههر یه ک چوو سهر ریکا خوه. سؤفیا ل کولانه کا دوماهیا دهوروبه رین باژیری یا ناکنجی بوو و ریکا مالا وی دووجارکی هندی مالا جوانایی ژهوتابخانی یا دوور بوو. چ مالین دی ب ره خ باخچه ی مالا وان فه نه بوون، ژبه رهندی دا بیژی مالا وان یا ل دوماهیا دنیایی. چونکی بشتی ب دوماهی هاتنا باخچه ی مالا وان، دارستانی دهستبیدگر.

سؤفیا بهرحق تاخی کلؤفهر زفری، ل دوماهیا وی تاخی چهپهکا ل سهر شیودیی گوشهیهکا تیژ دکهفته بهر سینگی وی کو دگوتنی "چهپا قوپتانی" و کهس زوو ب زوو تیرا نهدبوری ب تنی ل رؤژین بیهنشهدان نهبیت. نمڤرۆ دەستپنكا ھەيڤا گولانى يە. دناڤ ھندەك باخچەيان دا، گول نيرگزين زور بەژنا خوە ل دور دارين فيقى ئالاندبوو. بەلگين دارين بيتولايى ً ژى ھيشتا د كەسك بوون.

ب راستی یا سهیره کا چهوا ههر تشتهك د فی دهمی سالی دا سهر و ژنوو دپشکفیت! نهری نهو چ تشته وهل فان کومین شینکاتی و داروباران دگهت ژ عهردی هشك و رمق سهرین خوه بینن دمری و دهست ب گهشهکرنی بکهن، ب تنی ژبهرکو سهفا یی گهرم بووی و دوماهیك شوونوارین بهفری یین بهرزه بووین؟

دممی سوفیایی دمرگههی باخچهی خوه قهکری، چاقی وی ب سندوقا پوستهی کهفت کو پتریا جاران یا پرپوو ژ بهلاقوکین ریکلامان و هندهك زمرفین تایبهت بو دایکا وی، لهورا وی ژی نه تشته ههموو د دانانه سهر میزا د لینانگههی قه بهری کو بچیته د ژوورا خوه قه و دهست ب خواندنا وانهیین قوتابخانی بکهت.

جار بو جاری ژی، هنده نامه ژ بهنکی بو بابی وی دهاتن، لی بابی وی نه وهکو همموو بابان بوو. بابی سوفیایی کاپتن بوو ل سهر پاپورهکا فهگوهاستنا نهفتی یا مهزن و فی کاری وی وهلیکربوو پتریا روژین سالی ل مال نهبیت. د ههیاما وان حمفتیین کیم یین تیدا سهرهدانا خیزانا خوه دکری، نهو ل دور خانی دزفری و پیکول دکر دهمهکی خوش دگهل سوفیایی و دایکا وی ببورینیت، لی دهمی دچوویه د پاپوری دا، کهسایهتیا وی ب تهمامی دهاته گوهورین.

نمقروکه ب تنی یه نامه د سندوها پوسته ی دا بوو، نه و ژی ب ناهی سوفیایی هاتبوو. ل سمر زدرهی سپی پین نامی نه ف ناهونیشانه هاتبوو نقیسین: "سوفیا ناموندسن، تاخی کلوفمر ۳". نه همموو تشت بوون. نه گوتبوو کا ژ لایی کی فه هاتیه فریکرن و همتا ج پول ژی پیهه نهبوون. همر زوو سوفیا جوو د ژورا خوه فه و ددرگه هل پشت خوه دانیخست و زدرف فهکر. آن وی ج تشت تیدا نهدیتن ب تنی نامهیه کا بچووک نهبیت کو رؤبهری وی ژ یی زدرهی مهزنتر نهبوو و ب تنی یه پسته ل سمر هاتبوو نقیسین:

#### **تو کی?**

<sup>\*</sup> بِيْتُولا Birch جؤرمكي دارانه كو تا رادميمكي ومكو دار جنارانه لي بيجمكي بجووكترن.

د وی نامی دا ج تشتی دی نههاتبوو نقیسین، بهلکو ب تنی نههٔ همردوو پهیفه ب خهتی دمستی دگهل هیمایهکی پرسیارکرنی یی مهزن ل سهر هاتبوونه نقیسین.

وی دووباره تهماشهی زمرفی نامی کر. نهری باشه نهگهر نههٔ نامه بوّ وی هاتبیته هنارتن، نهری با کی نهو هافیتیه د سندوها پوستهی دا؟

سۆفیا بهرههٔ وی خانیکی بچووك قه چوو یی کو ب داری سۆر هاتیه دروستکرن. لی وهکو ههر جار، بهری ئهو دهرگههی وی ب کلیلی بدائیخیت، پشیکا وی "شیریکان"ی خوه هافیته بهر سینگی وی و بهری وی گههشته سهر دهره جکان و شیا خوه بکهته د ژوور قه.

دهمی گیولی دایکا سوفیایی یی نهخوش بایه یان ژ تشته کی یا تورهیه بایه، دا که ته ههوار و بیژیت مالا مه یا بوویه باخچی گیانه وهران. ل فیری مهرهما وی ژ باخچهی گیانه وران کومه کا گیانه وهرین که هی بوو یین دناهٔ مالی دا دهاتنه بخوه دانکرن. سوفیایی ژی کومه کا قان گیانه وهران هه بوو و گهله ک یا پی کهیفخوش بوو. ل دهستپیکی وی حهوزه کا شووشه ی کری بوو و سی ماسیین سور ژ جوری ماسیین زیری Gold fish کربوونه تیدا و پاشی جوزه کی دی ب نافی جاکا رهش کربوو تیدا. ل دووهٔ دا وی دوو به به غایین ب نافین پاشی جوزه کی دی ب نافی حریبوون و پاشی کیسه لی جوفیندا و پشیکا وی شیریکان.

وی ئه گیانه و هم موو ژبه رهندی بو خوه نینابوون، چونکی پتریا جاران دایکا وی نیفاریه کا درهنگ ژ سهر کاری دزفری و بابی وی ژی ل وهلاته کی دوور و ل لایی دی یی دنیایی کار دگر. '

سۆفیایی جانتی خوه یی قوتابخانی دانا رهخهکی و خوارن دا پشیکا خوه شیریکانی و پاشی ل سهر کورسیکهکی د لینانگههی فه روونشت و نهو نامهیا ژیدهری وی نهدیار هیشتا ددمستان دا بوو. "تو کی؟".

نهقه ج پرسیارهکا بی رامانه؟ راسته نهو سوّفیا ناموندسنه، ای نهری پا سوّفیا کیه؟ نهو هیّشتا گهلهك تشتان ب هویری نزانیت. نهری نهگهر وی نافهکی دی همبایه دا ج روودهت؟ بوّ دموونه نان کنوتسن، نهری نهو دا بیته کهسهکا دی؟ ژ نیشکه کی قه بیرا وی هات کو بابی وی دقیا نافی وی بکهته "لیّلیموّر". وی دهستی خوه دریّژ کر و هزرا خوه دکر کا رهوشا وی دا یا چهوا بیت نهگهر نافی وی لیّلیموّر ئاموندسن بایه. نهخیّر نه، رهوشا وی ب قی رهنگی نهدبوو. نهو دا کچهکا دی بیت.

وی خوه بلند کر و بهره شهرشوویی فه چوو و هیشتا نامهیا نهدیار ددمستی وی دا بوو. ل بهر خودیکی راوهستیا و راسته خو تهماشه ی چافین خوه کر و گوت: "ئهز سوّفیا ئاموندسنم."

ئهو کچکا د خودیکی دا بهرسقا وی نهدا، ههتا خو پهیفهك ژی ژ دهقی وی نهدهرکهفت. سوفیایی خو ج کربا، وی کچکا د خودیکی ژی ههمان ئهو تشت دکر. سوفیایی دفیا وی مهندههوش بکهت و بلهزاتیهکا زیده خو بلقلقینیت، لی ئهوا د خودیکی ژی دا بههمان لهزاتی خوه دلقلقاند.

سۆفيايى پرسيار ژئ كر: "تو كى؟"

وێ دیسان چ بهرسف وهرنهگرتن ژ بهرسفین ههمان کارین بهری نوکه وێ ل بهر خودیکێ کرین. بوٚ ماوهیهکێ گهلهکێ کیٚم، بهشهکی چ چرکێ، وێ نهزانی کا کێ تهو پرسیار کر، وێ یان ژی تهو کچا د خودیکێ دا؟

سؤفیایی تبلا خوه یا بهرانی دانا سهر دفنا ویّنی وی کچکا د خودیکی دا و گوتی: " تو، نهزی."

دەمى وى ج بەرسى ب دەست خوە قە نەئىناين، وى ئەو رستە بەروقاژى لىكر و گوت: "ئەز، تومە."

سۆفیایی ههموو گافان حهز ژ وینهیی خوه نهدکر، پتریا جاران کهسین دی دگوتی کو چافین وی وهکو باهیفان د دریژن، ای وان نه چهنده پتر ژبهر هندی دگوتی چونکی وی دفنهکا بچووك و جوان ههبوو و ده ی وی ژی پیچهکی یی مهزن بوو، زیدهباری گوهین وی کو گهلهك نیزیکی چافین وی بوون. ای یا ژ ههموویی خرابتر پرچا وی یا راست و سهری بوو کو ج مودیل و تهسریح ژی نهدهاتن.

هندهك جاران بابئ وئ دهستی خوه دکره دناف پرچا وئ را و دگوتی: ئهی خوهدانا پرچا زهر" د به را سترانه کا "کلود دیبوسی بؤ دگوت. ئه ف ناخفتنه بؤ وی یا ب سانه هی بوو چونکی ب دریژاهیا ژیانا خوه نه رازیبوونا خوه ل سهر پرچه کا هوسا یا دریژ و نه رم نهدایه کرن. چ کریم و که رهسته یین جوانکاریی ژی نهدشیان پرچا وی ره ق بکه ن یان ل سه ر تهسریحه کی براوه ستینن.

وی هزرکر سهری وی گهلهك یی کریته تا وی رادهی هندهك جاران پرسیار ژ خوه دگر و دگوت: تو بیژی دهمی نهز ژ دایکبوویم من کیماسیهکا زکماکی ههبیت. ههرچهنده دایکا وی جارهکی گوتبوویی کو ژ دایکبوونا وی گهلهك یا ب زهحمهت بوو، ای نهری ما تو بیژی شیوازی ژ دایکبوونا مه، روخساری مه بو ههتا ههتایی دهستنیشان بکهت؟

ئەرى ما نە جهى پرسيارى يە كو ھىشتا ئەو نزانىت ئەو كىه؟ ئەرى مانە نەدادپەروەرى يە كو ئەم نەشىين رۆخسارى خوە يى ژ دەرقە بھەلبژىرين؟ بەلكو ئەق رۆخسارە يى ل سەر مە ھاتيە سەپاندن. ئەم دشىين ھەقالىن خوە بھەلبرىرىن لى ئەم نەشىين خوە ب خوە بھەلبرىرىن. ھەتا وى رادەى ئەو نەشيايە خوە وەك بونەوەرى مرۆق بھەلبرىرىت.

"ئەرى بونەوەرى مرۆڤى كيە؟"

سوفیایی دووباره سهحکره چافین وی کچکا د خودیکی دا و داخوازا لیّبورینی ژیّ کر و گوت: "ئهز دبیّژم نهز دیّ چمه فاتیّ سهری داکو نهرکیّن خوه ییّن فوتابخانیّ ییّن بابهتیّ زیندهوهرزانیی بخوینم."

پشتی بنهنهکی ئمو ژ هوّلی دهرکهفت و دووباره هزرین خوه کرن و گوت: "نهخیّر، نهز دبیّرُم یا باشتره نهز بچمه ناڤ باخچهی."

"بس، بس، بس"

سوّفیایی پشیك پالدا سهر دهره جكان و دووباره دهرگه هی مال ل پشت خوه دائنخست...

دممی نهو گههشتیه سهر ریکا بهران یا دناف باخچهی دا، هیشتا نهو نامهیا نهدیار د دمستی وی دا بوو. ژ نیشکهکی فه ههستهکی سهیر ل دمف پهیدابوو؛ وی هزرکر ههتا نوکه نهو بووکهکا لاستیکی بوو و لیدانهکا داری سیری هات ب وی گهفت و هافیته د ژیانی دا.

دا چهند بو وی یا سهیر بیت ههکه نوکه خوه دناهٔ جیهانی دا ببینیت و تیدا دهست ب گهشتهکا بالکیش بکهت؟

شیریکانی خوه ل سهر ریکا بهران بهران هافیّت و چوو پشت هندهك داریّن مژمژان خوه فهشارت. نهو پشیکهکا زیرهك و زیندی یه، ههر ژ بچووگترین دافًا سپی یا دناف سهری وی دا ههتا کوریا وی یا ل دوماهیا لهشی وی یی نهرم. نهو ژی دناف باخچهی دا بوو، ای نهف جاره نه وهکو سوّفیایی بوو.

ئەرى پشتى مرنى ژيانەكا دى ھەيە؟ ئەقە پرسيارەكا دى بوو كو ج پينەفيت بەرسقا وى ل دەق پشيكا وى ژى نەبوو.

دەمەكى دریژ نەبورى بوو دەمى داپیرا سۆفیایی وەغەركرى، لى دگەل ھندى ژى سۆفیایی ھەمدى دى دەمەكى دىۋران، بۆ ماوەیی نیزیكی شەش ھەیقان، ھەستپیدكر ئەو گەلەك یا ژ داپیرا خوە غەریب بووى. ئەرى ما نەحەقى نینە كو ھۆسا مرۆڤ رۆژەكى ژ رۆژان بمریت.

سؤفیا بؤ ماوهیهکی ما دناف باخچهی دا و هزرین خوه دکرن، وی پیکوّل دکر بؤ خوه قهناعهتی چیکهت کو نهو سؤفیا ب خوهیه، داکو ب رِیکا وی هزرکرنی بیروّکهیا مرنی ژ مهژیی خوه بینته دهری، لی هندی دهاتی نهدشیا فی چهندی بکهت.

ههردهمی هزرا خوه د ههبوون و ژیانا خوه یا نوکه دا دکر، هزرا ب دوماهی هاتنا ژیانا وی ژی خوه ل سهری وی ددا. بهروهٔاژی هٔی چهندی راسته؛ دممی وی ب کووراتی هەستپیدکر کو تشتەکی بەرئاقلە رۆژەکی ژ رۆژان ئەو د ژیانی دا نامینیت، ل وی دەمی ب تەمامی دی رامانا مەزن یا ژیانی بۆ وی دیار بیت.

ئه ف چهنده وهکو دوو لاینن پارهیهکی ناسنی دهاته پیشچافین وی دهمی دگهل خوه ههلدگرتی، دهمی تشتهك ل سهر رهخهکی یی دیار و ناشکهرا بیت، نهو چهنده لایی دی ژی ب هیز دکهت. ب فی رهنگی نهم دشیین بیژین ژیان و مرن ژی وهکو ههردوو روویین پارهیی ناسنی پیکفه د گریداینه.

گهلهك يا ب زهحمه ته نهم ههست پي بكهين كو نهم دساخين نهگهر نهم هزرا خوه د هندي ژی دا نهكهين كو رؤژهكي ژ رؤژان دي مرين ژی. د ههمان دهم دا، نهگهر هزرا خوه د تايبه تمهندی و ههبوونا ژياني ژی دا نهكهين، ل وی دهمی گهلهك يا ب زهحمه ته بشنين هزرا خوه د مرني ژی دا بكهين.

ئاخفتنه کا نیزیکی فی بابهتی یا داپیرا سوفیایی هاته بیرا وی، دهمی نوشداران گوتیی نهخوشیا ته یا کوژهکه، داپیرا وی گوتبوو، "من ناگهه ژ ژیانی نهبوو، ای نوکه، ژ نوو من زانی ژیان چهند یا جوان و ب بهایه."

ئەرى ما نە جهى داخى يە پىريا مىرۆقان پىدقىه تووشى نەخوشيان بىن داكو بهايى ژيانى برانن؟ يان ل سەر وان ژى پىدقىه نامەيەك ژ دەق كەسەكى نەنياس بگەھىتە وان و رامانا ژيانى بۆ شرۆقە بكەت!

رمنگه ل سمر وی یا پیدفی بیت نوکه بچیت ل سندوها پوستهی بگهریت کا ج تشتی دی تیدا نینه و سوفیا بهرمهٔ دمرگههی قه چوو و سندوها کهسك قهکر. زمرههکی ومکو زمرهی بهری نوکه کهفته بهر چافین وی. نههٔ جاره ب تهمامی نهو حیبهتی ما. سوفیا یا پشتراست بوو کو دهمی زمرهی یهکی بو وی هاتی، وی سندوها بوستهی ههموو هالا کربوو و ج تشت نههیلابوونه تیدا.

دیسان نافی سوفیایی ل سهر فی نامی ژی یی نفیسای بوو. سوفیایی زمرف فهکر و پارچهکا کاغهزی ژی نینا دمری. ل سهر فی پارچهیا کاغهزی، نهف پرسیاری ل سهر هاتبوو نفیسین،

### "جيهان چەوا پەيدابوويە؟"

سۆفیایی د دلی خوه دا گوت: "قیّجا ما نهز چ دزانم، کهس نهشیّت بهرسفا فی پرسیاری ب دروستاهی بدهت. ههرچهنده وی بهرسف نهدزانی، لی دگهل هندی ههستپیدگر پرسیارهکا بهرناقله و پیدفی ب هزرکرنی یه. بو یهکهم جار د ژیانا خوه دا سوفیایی هزرا هندی دکر کو یا ب زهجمهته نهم دناف جیهانهکی دا بژین، ههر چ نهبیت، بی کو پرسیارا دروستبوونا وی بکهین.

قان نامیّن نهیّنی سوّفیا گهلهك حیّبهتی كربوو، ژبهر هندیّ ویّ بریار دا بچیته د كوّلكیّ خوه قه و بمینته ب تنیّ.

ئه گولکه جهی نهینی یی خوه قهشارتنا سوهیایی بوو. نهو ب تنی ل وان دهمان دچوو ویری دهمی یا دامایی و پوسیده یان ژی یا توره و بیهن تهنگ بایه. هنده ال جاران دهمی گهله کیا کهیفخوش ژی بایه، ای نهقروکه مهزیی وی یی نالوزه و ههموو تشت ل بهر وی یین گران بووین.

\* \* \*

خانیی وان یی داری یی رهنگ سوّر دناهٔ باخچهیه کی مهزن دا هاتبوو ثاهاکرن. دناهٔ وی باخچهی دا گهله ک داروبار و گول و گولزار و دارین هیّقی ییّن جودا جودا هاتبوونه چاندن. ژ بلی هٔان تشتان، باخچهیه کی بهرهره ش ژی ل بهر سینگی وی بوو کو هیّسک و جوّلانکه کا بچووک تیّدا بوون. باپیری وی بو داپیرا وی دروست کربوو دهمی زاروّکان خوه یی یه کی پشتی چهند روّژان ژ دایکبوونا وی، ژ دهستدای. ل وی دهمی وان ناهی هی زاروّکی کربوو ماری و ل سهر کیّلیا گوری وی نه هٔ گوتنی نفیسابوو: "ماری یا بچووک هاته ده مه، سی پینگاهٔ هاهٔیّتن و وه مهر کر."

ل دوماهیا باخچهی و د کوژیهکی وی دا، ل پشت کومهکا دارین توویان، ، تراشین چر و بوش بلند ببوون، نه تووی ل سهر شین دبوون و نه گول و شتلین داران. ل پشت وی ژی پهرژانهکی کهفن ههبوو کو باخچه ژ دارستانی جودا دکر، ای دگهل هندی ژی ببوو پهرژانهکی ژ راستی و کهس نهدشیا دناف را دهرباز ببیت، چونکی نهو نیزیکی بیست سالان بوو کهسی چافی خوه نهدایی.

داپیرا سوّفیایی گوتبوویی نه پهرژانه ل سهردهمی شهری، وهکو ریّگرهکی بوو ل ههمبهری ریشیان داکو هیّرشی نهکه سهر مریشکان ییّن کو ب نازادی دنا باخچهی دا دجهریان.

ژ بلی سوفیایی، ههموو کهسین دی هزر دکر کو فی پهرژانی ج مفا تیدا نینه. ب
دیتنا وان نهو ژی ومکو وی کولکی کیفریشکان بوو یی دناف کوژیهکی باخچهی دا. وان ب فی
رمنگی هزردکر، چونکی وان نهدزانی کا نهینیا سوفیایی دگهل فی پهرژانی چیه. سوفیایی
دزانی کونهکا بچووك دناف فی پهرژانی دا ههیه کو تیرا وی دکهت خوه تیرا بخشینیت و
بگههیته لایی دی یی دارستانی یی بهرفرهه. دا بیژی نهو گژوگیایی بلند و چر ومکو
کولکهکی راسته قینه یه. ل فی جهی، نه و یا پشتراست بوو کهس ب جهی خوه فه شارتنا وی
ناکه فیت یان ژی دهربیخیت.

سۆفیا دناق باخچهی را بوری و هیشتا نهو ههردوو زهرف د دهستی وی دا بوون، دهمی گههشتیه نیزیکی پهرژانی ژی، دهست و پین خوه نیزیکی خوه کرن و د وی کونا بنی پهرژانی را خوه خشاند. کولکی وی هند یی مهزن بوو کو تیرا وی بکهت رابیته ژ پیرقه. ای نهقروکه وی حهز دکر ل سهر رهین مهزن یین دارهکی بروونته خواری. ل فی جهی، نهو دشیت ب ریکا وان قالاهی و کونین دناقبهرا بهلگ و چهقین داران دا، زیرمقانیا ههموو تشتان بکهت. ههرچهنده خو ههبارهیی یهك ژ قان قالاهیان ژ قهباری پارهیهکی ناسنی مهزنتر نهبوو ای تیرا وی دگر نهو ب باشی باخچهی ههموویی ببینیت.

دهمی نهو یا بچووك و دهاتیه دناهٔ هٔی كۆلكی بچووك دا و خوه دههشارتی، همست ب خوشیی دكر دهمی ددیتی دایك و بابین وی یی ل پشت داران ل وی دگمریین.

سوفیایی هزر دکر باخچهی مالا وان ب خوه ژی بو وی جیهانهکا تایبهته. ههردهمی وی گوهی خوه ددا بهههشتا عهدهن و چهوانیا نافراندنا بهههشتی و مروفان، وی دنینا پیشچافین خوه کو نهو ژی دناف کولکی خوه یی بچووك دا یا روونشتیه و زیرمفانیا بهههشتا خوه یا تایبهت دکهت.

"ئەڭ جيھانە ژ كىقە ھاتيە؟"

نعقه ج پرسیاره! سؤهیایی دزانی کو نمرد ب تنی ومکو تههمکا بچووکه دناؤ دار فی گمردوونی بمرهرهددا. ای، نعق جیهانه ژ کیفه هاتیه؟

گومان تیدا نینه کو نهو پشتا خوه ب وی مگرتیی گهرم دکهت یا دبیزیت گهردوون ههر ژ دهستپیکی ههبوویه، ل وی دهمی دی بؤ وی یا ب سانههی بیت فی پرسیاری ژ بنی رحت بکهت و هزرا خوه د بهرسفا وی دا نهکهت. ای نهری یا بهرناهاه کو همهوو تشت ههر ل دهستپیکی ههبووینه؟ وی ههستپیکر کو نهو دگهل فی بیروکی یا همفرا نینه. پیدفیه ههر تشتهکی دهستپیکا خوه ههبیت. مانه هؤسایه؟ رامانا فی چهندی نهوه کو گهردوون ژی ژ تشتهکی دی یی پهیدابووی.

لی نهگهر ژیدهری گهردوونی ژ تشتهکی دی هات بیت، نانکو نهو تشت ژی روزهکی ژ روزان بهری هینگی ژ تشتهکی دی پهیدابوویه. سوفیایی ناگهه ژ هندی ههبوو کو نهو ب تنی یا تشتهکی بو تشتهکی بهری وی فهدگهرینیت بی کو بهرسفا پرسیاری ب دهست وی بکهفیت. ج پینهفیت، ل دهمه کی ژ دهمان، تشتهك ژ چنهیی پهیدابوویه لی نهری نهف چهنده یا بهرناهه و نهری ما نهف بیروکه ژی نهتشتهکی مه حاله ههروه کو بیروکه یا کو جیهان ههر ل دهستیکی ههبوویه و

ل هوتابخانی، نهو هاتبوو هیرکرن کو خودای جیهان یا نافراندی. وی پیکول دگر دل خوه نارام بکهت و باومریی بو خوه چیکهت کو نه مگرتیه باشترین بهرسفه بو فان همموو پرسیاران. لی پشتی هینگی بیهنا وی نههات و دهست ب هزرکرنی کر. نهوی باوهر دکر کو خودای جیهان یا نافراندی؟ لی باشه پا خودا؟ نهری تو بیژی وی خوه ژ چنهیی چیکریه؟ ههلبهت نه چهنده ژی بو وی نه یا رؤهن بوو. نهگهر نهم بیژین کو خودا دشیت ههر تشتی وی بفیت بنافرینیت، پیدهیه بهری هینگی تشتهك ههبیت ههتا وی خوه پی دابیت، چونکی ژ نافی وی دیاره کو وی ب خوه یا خوه دای. ل هیری ب تنی چارهسهریهك بو فی پرسیاری دمینیت.

خودا همموو گافان همبوویه. آن همر ژ دمستپیکی سوفیایی پشتا خوه ب فی چهندی گهرم نهکر، بهلکو نهو همر ل دووف وی بیروکی دجوو کو پیدفیه همر تشتهکی دمستپیکا خوه ههبیت. جارمکا دی وی همردوو نامه فهکرن و خواندن.

"تو كى؟"

"ئەڭ جيھانە ژ كىڤە ھاتيە؟"

ئمقه ج پرسیاریّن سمیرن! لیّ ئمریّ ئمهٔ همردوو ناممیه ژ کیفه هاتینه؟ ئمهٔ چهنده ژی نهیّنیمك بوو. ئمریّ ئمو کی یه سوّفیا ژ ژیانا ویّ یا ئارام و روّژانه پالدای و هافیّتیه بمرامبمر قان پرسیار و سحبهتان ل دوور گهردوونیّ ممزن؟

بۆ جارا سیی سوفیا چوو سهحکهته سندوها پوستهی. هوسا دیاره پوسته چی بهری نوکه یی د ویری را بوری. وی دهستی خو دریژ و کومهکا روژنامه و نامیلکهیین ریکلامان و هندهك نامین هنارتی بو دایکا خوه دیتن، زیدهباری پوستکارتهکی کو وینهیی کنارین باکوری ل سهر بوو. وی تهماشهی پشتا کارتی کر دیت پولا نهرویجی و جهی هنارتنی ل سهر نفیسابوو؛ "بهتهلونیا نهتهوهیین یهکگرتی". ئهری ژ ده بابی وی هاتیه به به پا نهو یی ل لوبنانی. خو ههکه نهو ل جههکی دی ژی بیت، به بی دهستخهست ژی نه دهستخهتی بابی وی یه.

دنی سوّفیایی بله خوه دفوتا دهمی نافی وی کهسی دخواندی یا نه نامهیه بوّ هاتیه فریّکرن: "هیّلد مولله کناگ" ب ریّکا "سوّفیا ناموندسنی، کولانا کلوفه ر، ژماره ۳" پشکا مایی ژ نافونیشانی ههموو یی دروست بوو. سوّفیایی نامه خواند.

#### خوشتقيا من هيّلد

ئەز جەژنا ژ دايكىبوونا تە يا پازدە سالىي پىروز دكەم. ھەروەكو تو دزانى كو ئەز يى رژدم دياريەكى بۆ تە فريكەم كو پى مەزن ببى. ل من ببورە ئەگەر من پۆستكارت بۆ سۆفيايى ھنارت بىت چونكى ئەڭ چەندە گونجايىرە.

دگهل رِيِّزيِّن من بؤ ته بابي ته سۆهيايى بلەز كرە غار و هاته مال و يەكسەر چوو د لينانگەهى قە،

ئەرى ئەڭ ھىلدە كى يە يا ژيى وى بوويە پازدە سال، ل دەمەكى كو ب تنى ھەيقەك يا مايى ئەو ژى جەژنا ژ دايكبوونا خوە يا پازدى بكەت؟

سۆفیایی دهفته را هرٔمارهیین تیلهفونان ئینا دهری وی گهلهك کهس ب نافی مولله دین نافی مولله وی دهفته را مهزن و پری هرٔمارهیین تیلهفونان وی چ نافی میلاد مولله کناگ نهدیتن.

جارهگا دی ژی وی ب تیروتهسهلی تهماشهی پؤستکارتی کر. بهانی نهو کارتهکا ژ راستا بوو و مؤر و پول ژی ل سهر بوون.

مهرهما بابی هیّلدی چیه کارتا پیروزباهیا جهژنا بوونا کچا خوه بو سوّفیایی بهنیّریت، ل دهمه کی کو نهو دزانیت پیّدهی بوو وی بو جهه کی دی فریّکربایه؟ نهو کیژ بابه نه هٔ هزرا خراب چوویه د سهری وی دا و هیایه کچا خوه بخابینیت و کارتا پیروزباهیا جهژنا بوونا وی بو ناهونیشانه کی دی فریّکه ت؟ ههروه سا بوّچی نه هٔ چهنده یا گونجایی ر ههموویی گرنگی، سوّفیا چهوا دی ل هیّلدی گهرییّت و نیاسیت؟

چ پینهفیّت نوکه سوّفیا یا تووشی ناریشهکیّ بووی و یا پیّفه هاتیه گریّدان. دگهل هندیّ ژی پیّکوّل دکر سهر و ژ نوو هزریّن خوه رِیّك بیّخیت و ل سهر خوه زالّ بیت.

د ماوهیی دوو دهمژمیرین پشتی نیفرو دا، نهو کهفته بهرامبهر سی بابهتین گرنگ و ههستیار. بابهتی یهکی نهو بوو کا کی نهو ههردوو نامین کورت کرینه دناهٔ سندوها وان یا پوستهی دا؟ یا دووی: پرسیارین ب زهحمهت یین دناهٔ وان نامهیان دا بوون، یا سیی ژی: نهری هیلد موللهر کی یه و بوچی کارتا پیروزباهیا روژا ژ دایکبوونا وی کچا نهنیاس بو سوفیایی هاتیه هنارتن؟

سوّفیا یا پشتراست بوو کو ب همر ریّکهکا همبیت قان همرسیّ بابمتان پمیومندی دگهل یهك همیه. چونکی همتا نمقروّکه ژی نمو د ژیانهکا ناسایی دا دژیا و ژ نیشکهکیّ قم نمق چهنده روودا.

# كولافي دريز

...ساخلەتا يەكانە داكو مرۆق بېيتە فەيلەسۆفەكى باش ئەوە شيانىين مەندەھوشىي ھەبن...

سۆفیا یا پشتراست بوو کو خومدانی وان همردوو نامین نهینی دی جارهکا دی ژی پهیومندیی ب وی کمت. ژبهر هندی وی بریار دا همتا وی دممی بهحسی نامهیان بو ج کهسان نهکهت.

ل هوتابخانی، ئهو ههر یا مژوول بوو و نهدشیا گوهی خوه بدهته وانهیان، چونکی ب دیتنا وی ماموّستا ب تنی بهحسی بابهتیّن بی رامان دکهن. ئهری بوّچی بهحسی سروشتی مروّقی ناکهن؟ یان بهحسی جیهانی و چهوانیا پهیدابوونا وی ناکهن؟

بۆ يەكەم جار وى ھەست ب ھندى كر كو خەلك ل قوتابخانە و ھەموو جهين دى ب تنى مژوولى بابەتين بەروەخت و لاوەكى نە، ل دەمەكى كو گەلەك ئارىشە و پرسيارين ئالۆز و ب زەحمەت ھەنە و پيدىى ب شرۆقەكرنى نە.

ئەرى كەسەك ھەيە بەرسقا وان پرسياران بدەت يان ھزرا خوە تىدا بكەت؟ سۆفيايى ھەستېيدكر ھزركرن د قان پرسياران دا گەلەك ژ ھندى گرنگترە مرۆڤ وەختى خوە ب ژبەركرن و دووبارەكرنا ھندەك بابەتين بى مفا قە ببورينيت. دهمی زهنگا ب دوماهی هاتنا وانهیا دوماهیی هاتیه لیّدان، یهکسهر وی چانتی خوه ههلگرت و بهرههٔ مال چوو. همهٔالا وی جوانا نهچاربوو ل دووهٔ دا بکهته غاری داکو هٔیّرا بگههیت.

پشتی ماومیهکی کیم، جوانایی گوت: "ئهری ته دفیّت ئیّفاری یاریا پهرِکانیّ بکهین؟"

سؤفیایی ملین خوه نی همژاندن و گوت: "نمز دبیّژم ئیدی من زموها کرنا یاریا پهرکانی نهمایه." جوانایی باومر ژ گوهین خوه نهدکر کو سؤفیا یا تشتمکی هؤسا دبیژیت.

"چەوا؟ تە زەوھا وى نىنە؟ باشە تو ج دېيژى بچين ياريا بادمينتونى بكەين؟"

بهری سؤفیایی ل جادا قیری بوو، پاشی سهری خوه بلند کر و تهماشهی همقالاً خوه کر و گوتی: "نهز دبیرم نیدی یاریا بادمینتونی ژی بؤ من ج خوشی تیدا نینه؟"

"ئەز دېپۇم تو يا ترانا دكەي؟"

سۆفيايى ھەست ب بىھيڤىبوونەكى د تونا دەنگى جوانايى دا كر.

"باشه تو دی شیی بیژیه من کا ج تشت بؤ ته یی گرنگه؟"

سۆفيايى دىسان سەرى خوە ئى زڤراند و گوت: "ئەڭ چەندە نهينىيەكە ل دەڭ من؟"

"ناها! ئەز دېيْژم تو يا عاشق بووى!"

پشتی هینگی ئهو ههردوو کچ بی تشتهکی بیّژن، بو ماوهیهکی دریّژ ب رِیّکی دچوون. دهمی گههشتینه یاریگهها تهپا پیّی، جوانایی گوت: "ئهز دی دناف یاریگههی رِا چم."

ج پینه قیت دناف یاریگه هی دا نیزیکترین ریک بوو ژ بو مالا جوانایی، ای نهو ب تنی ل وی دهمی دناف یاریگه هی را دچوو مال دهمی یا بلهز بایه. بو نموونه دهمی وان میه قان همبانه یان ژی ژ قانی سهره دانا نوشداری ددانان همبایه.

<sup>\*</sup> بادمینتون Badminton یارییه کا ومرزشی یه کو ومکو یاریا تهنسیّ یه ل شوونا بکارئینانا تههه کا بچووك، تههه کا بچووك، تههه کا بچووك، تههه کا بچووك، تههه کا بخووک یا پهران دهیّت بکارئینان.

سۆفیایی پی نهخوشبوو کو بوویه نهگهر ههستین جوانایی بهینه بریندار کرن، لی نهری نهو دشیا چ بو بیژیت؟ نهری گوتبایی کو ژ نیشکهکی قه مژوولی هزرکرنا هندی په کا نهو ژ کیفه هاتیه و جیهان چهوا پهیدابوویه؟ یان ژی گوتبایی من دهمی کرنا یاریا بادمینتونی نینه؟ نهری تو بیژی ههقالا وی د قی چهندی گههشتبایه نهگهر بو گوتبایه؟"

ئەرى بۆچى دقىنت گرنگىدانا وى ب قان پرسيارىن گرنگ كو د ھەمان دەم دا پرسيارىن گەلەك ب سانەھىنە ژى، ھند ژيانا وى ئالۆز كربيت؟

سوّفیا گههشته بهر دهرگههی مال و دهمی چووی دا سندوها پوستهی ههکهت، ههستپیّکر دلی وی یی خوه بلهز دهوتیت. ل دهستپیّکی نامهیهکا بهنکی کهفته بهر چاهٔیّن وی و پاشی هندهك زهرهیّن دی یین مهزن و رهنگ هههوائی کو بوّ دایکا وی هاتبوون. سوّفیا ل هیهٔیا هندی بوو نامهیهگا دی ژ دههٔ وی کهسی نهنیاس بوّ وی بهیّت.

پشتی وی دمرگههی سندوهی گرتی، ژ نیشکهکی قه چافی وی ب پشتا یهك ژ وان زمرهین مهزن کهفت کو نافی وی ل سهر بوو. ل پشتا نامی نه دیره ل سهر هاتبوو نقیسین: "کورسی فهلسهفی، دفیت تو گهلهك ب هشیاری سهرمدمریی دگهل بکهی."

سؤفیا بلهز ل سهر ریکا بهران یا دناهٔ باخچهی را بوری و چانتی خوه هاهیته سهر دهرهجکان. نامین دی ژی دانانه بن مهحفیرکا ل بهر دهرگههی و ل دووهٔ دا بهرههٔ پشتا باخچهی کره غاری و خوه گههانده د کولکی بچووك قه، چونکی وی دهیا زمرهی مهزن بهوی بو وی هاتی ل ویری قهکهت.

پشیکا وی شیریکانی ژی ل دووف کره غاری، لی سؤفیایی ج گرنگی پی نهدا چونکی دزانی پشیك نهشیت ج تشتان ل دور فی نهینیا وی بؤ کهسی بیژیت.

دناف زمرفی دا، سیّ پهریّن مهزن و چاپکری تیّدابوون و ب کلیبسهکیّ پیّکفه هاتبوونه گریّدان. سوّفیاییّ دهست ب خواندنا وان کر.

### فەلسەفە چيە?

سوفيايا هيْرُا:

خهلکی گهلهك ئارهزویین جوراوجور ههنه. هندهك کهس پارهیین کهفن بو خوه کووم دکهن و هندهکین دی ژی پولین پوستان و هندهك ژی مژوولی نهنجامدانا كارین دمستی نه. هندهك خهلکی دی ژی پتریا دهمی خوه یی قالاً ب نهنجامدانا وهرزشه کا تایبهت فه دبورینن.

گهلهك كهس ژی حهز ژ خواندنا په پتووكان دكهن، لی ههر یهك حهز ژ جورهکی په پتووكان دكهت. هندهك ب تنی چی وکین و هندهکین دی ب تنی چی وکین وینهدار دخوینن و هندهك دی مدهك كهسین وینهدار دخوینن و هندهك کهسین دی دبینن باشتره نه و په پتووكین ههمه په بخوینن وهك په پتووكین ل دور ستیران و دی دبینن باشتره نه و په پتووكین ههمه په بخوینن وهك په پتووكین ل دور ستیران و ژیانا گیانه و مرین كیفی، یان ژی بابه تین جو راوجور ل دور نووترین داهینانین ته كنولوژی.

به نا نهگهر بو نموونه نهز حهز سوواربوونا ههسپان یان خرقهکرنا بهرین گرانبهها بکهم، نابیت نهز داخواز ژ ههموو کهسین دی بکهم وهکو من حهز ژ سوواربوونا ههسپان یان خرقهکرنا بهرین گرانبهها بکهن. یان ژی نهگهر نهز ب خوشیه کا مهزن قه تهماشه ی پرؤگرامین وهرزشی بکهم، نیدی نابیت نهز ریکی بدهمه خوه رهخنی ل وان کهسان بگرم یین هزر دکهن وهرزش کارهکی بی مفا و نهخوشه.

نمری ل فی دنیایی تشته که هه کو جهی گرنگیپیدانا همموو کهسان بیت؟ نمری تشته که همیه بهیومندی ب ژیانا همموو مروّقان فه ههبیت، هملبمت بی کو تو هندی ل بمرجاف ومربگری کا نمو مروّف کینه و ل کیژ بارجا دنیایی دژین؟ به ای سوّفیایا عمزیز، هنده کهرسیار همنه دفیّت جهی گرنگیدانا همموو مروّفان بن. نمق کورسه ژی دمربارهی وان جوریّن برسیارایه.

نمرئ گرنگترین تشت د ژیانی دا چیه؟

نهگهر فی پرسیاری ژ کهسهکی برسی بکهی، دی بیژیت خوارنه، ههمان پرسیاری ژ کهسهکی دی بکهی دی بکهی کو ههست ب سهرمایی بکعت دی بیژیت گهرماتی یه. ههردیسان

ئەگەر قَیْ پرسیاریؒ ژ کەسەکیؒ ب تنیؒ بکەی ییؒ کو ھەست ب تنیّبوونیؒ دکەت، ج پیؒ نەقیّت ئەم دشیّین پیّشبینیا ھندیؒ ژیؒ بکەین کو بەرسقا وی ئەو بیت گرنگترین تشت ئەوە مروّق دگەل خەلکی بژیت.

به نی نهگهر نه ق تشتین بنه رهت هاتنه بجهئینان و ههر کهسه که گههشته وی تشتی بو وی گرنگ، نهری هیشتا دی تشته که مینیت کو ههموو مرؤ قان پید قی پی ههبیت؟ فهیله سوف یی د وی باوهریی دا کو تشته کههیه. نهو دبیژن مرؤ ب تنی ب خوارنی ناژیت. راسته ههموو که سان پید قی ب خوارن و حه ژیکرن و سوزداریی ههیه، نی ژ بلی قان ههموو تشتان هیشتا تشته که ههموو مرؤ قان پید قی پی ههیه. نوکه نهم دی که قینه به رامبه ر قی پرسیاری: نهم کینه و بوچی دژین؟

قهدیتنا بهرسفا قی پرسیاری ژی نهو تشته یی مه ههموو مروّقان پیدقی پی ههی. نانکو دهمی مه دقیّت بزانین بوّچی نهم دژین، وهکو نارهزوویا خرقهکرنا پولان نینه یا ژ نیشکی قه ل ده مروّقی پهیدادبیت. نهو کهسی مژوولی کرنا قان پرسیاران بیت، دی مژوولی تشته کی بیت کو مروّقایه تیی ب دریزاهیا ههبوونا خوه ل سهر رویی نهردی و گهنگه شه ل سهر کریه. پرسیار کرن دهرباره ی چهوانیا پهیدابوونا گهردوونی و نهردی و ژیانی ل سهر پروویی نهردی، گهله گرنگتر و مهزنتره ژ وی پرسیارا دبیژیت کا کیژ ژیانی ل سهر پروویی نهردی، دوماهیك بهریکانا نوّلومپیاتی دا ب دهست خوه قه نیناینه.

باشترین ریک مه نیزیکی فهلسهفی بکهت، کرنا هندهك پرسیارین فهلسهفی یه.

چهوا جیهان هاتیه ئافراندن؟ ئهری مهرهمهك یان رامانهك ل پشت دروستبوونا وی ههیه؟ ئهری پشتی مرنی ژیان ههیه؟ ب شیّوهیه کی گشتی ژی دی چهوا بهرسفا فان پرسیاران ب دهست فه ئینیت؟ یا ژ ههموویی ژی گرنگتر چهوا ژیانا خوه ب ریّفه ببهین؟ مروّفان ب دریّژاهیا دیروّکی ئه فی پرسیاره کرینه، ل دنیایی ج کهلتور نینن کو گرنگی ب نیاسینا مروّفی یان فهدیتنا چهوانیا دروستبوونا گهردوونی نهدابیت.

د راستی دا، گهلهك پرسیارین فهلسهفی یین جوّراوجوّر نینن کو مروّق بشیّت ناراسته بکهت. گرنگترین پرسیار نهو بوون ییّن بهری نوکه مه کرین، به نی دیروّك ل نهم د پشترِاستین نهم یی بهشداریی د کارهکی گهلهك نهیّنی دا دکهین و دخوازین همموو تشت بو مه روّهن ببن.

رونگه یا باشتر بیت نهگهر نهم کیفریشکا سپی بدانینه جهی ههموو گهردوونی. نهم مروفین ل سهر روویی نهردی ژی وهکو هندهك میریین بچووك بین کو دناف بنی فهرووویی وی دا دژین. ای داکو فهیلهسوف بشین ب دروستاهی تهماشهی نافچافین وی سیرهبهندی بکهن، پیکولی دکهن دافهکا زرافیا فهرووویی وی کیفریشکی بافلفینن.

تو تێگههشتی سۆفيا؟ دێ كورسێ مه یێ بهردهوام بیت.

سوفیا بیدهنگ بوو. نمری تو بیژی نهو تیگههشت بیت؟ ب راستی ژی ل بیرا وی نهبوو دهمی نهو نامه دخواندی کا بیهنا خوه د ههلکیشا یان نه.

ئەرى كى ئەو نامە ھنارتيە؟ كى؟ باوەرنەكە ھەمان ئەو كەس بيت يى بەرى نوكە كارتا پيروزباھيى بۆ ھىلد موللەرى فرىكرى. چونكى وى كارتى مور و پول ل سەر ھەبوو. ئى ئەڭ زەرفى مەزن يى رەنگ قەھواى، ھەردوو نامىن سپى يىن بەرى ھىنگى، كەسەكى راستەخو يىن ھاڤىتىنە دناڭ سندوقا وان يا پۆستەى دا

سۆفیایی تهماشهی دهمژمیرا خوه کر. چاریکهك مابوو بو دهمژمیر سی. رامانا فی چهندی ژی نهوه هیشتا دوو دهمژمیر یین ماین ههتا دایکا وی ل سهر کاری خوه بزفریت.

سؤفیا ژ ناق کۆلکی دەركەفت و خو زك و زك ل بن پهرژانی خشاند و هاته ناق باخچهی، پاشی بلهز بهرهق سندوها پؤستی قه چوو، رهنگه نامهیهکا دی تیدابیت. به ن زمرهه کی دی یی قههوای تیدا بوو و ناقی وی ل سهر پشتا وی ژی یی نقیسایی بوو، وی تهماشه ی ههرچوار لایین خوه کر، نی وی کهس نهدیت. سؤفیا بهره ق نیشا دارستانی ژی چوو و تهماشه ی ریکا وی دگر، نی دیسان کهس د ریکی ژی دا نهدیت.

ژ نیشکه کی هه، وی گوه ل فرج هرچا هندهك لفین هشك یین داران بوو. همرچهنده نهو یا پشتراست نهبوو، به ای ههکه خوه ل دووف وی دهنگی کربایه غاری ژی با بی مفابوو، چونکی یا دیاربوو نهو تشتی دهنگ ژ پین وی هاتی ب ههموو هیز و شیانین خوه فه دکره غار و ژ ویری دوور دکهفت.

سوّفیا زقری مال و چانتا خوه و نامین دایکا خوه دانانه د ژوور قه و پاشی بلهز بهره ژوورا خوه چوو. قودیکا کیّکا خوه یا مهزن نینا دهری کو ههموو بهریّن خوه ییّن جوان و گرانبها دکرنه تیّدا. ههموو بهر هافیّتنه سهر نهردی و ل شوونا وان ههردوو زهرفیّن مهزن کرنه تیّدا. قودیکا خوه دانا بن ملی خوه و بهره باخچهی چوو، ای ل سهر ریّکا خوه خوارنا پشیکان بو شیریکانی دانا جهی وی یی تایبهت.

"پش، پش، پش!"

دەمىٰ گەھشتىە دناڤ كۆلكىٰ خوە دا ڤە، ھندەك كاغەزيْن دى ييْن چاپكرى ئينانە دەرىٰ و دەست ب خواندنا وان كر.

### بونەومرمكىٰ سەير

دیسان ئەقە جارەكا دى ئەم گەھشتىنە ھەقدوو! ھەروەكو تو دبىنى ئەق كورسى فەلسەفى يى بچووك ب چەند بەشىن گونجاى يى دگەھىتە دەستىن تە. ل دەستپىكى دا ب چەند تىبىنىين دەستېيكى دا ب

ئەرى بەرى نوكە من گوتبوو تە كو ئەگەر مرۆڭ ب چاڭەكى حىبەتى تەماشەى جىھانى بەرى بەرى نوكە بىرم، دى ئوكە بىرم، بىتە فەيلەسۆفەكى ژىھاتى؟ ئەگەر من نەگوت بىت، دى نوكە بىرم، ساخلەتا يەكانە داكو مرۆڭ بېيتە فەيلەسۆفەكى باش ئەوە شيانىن مەندەھوشىي ھەبن.

هموو زاروکان شیانین فی چهندی ههنه، نه چهنده ژی پیدفی ب ج بهلگهیان ناکهت. زاروک پشتی چهند ههیهٔ ههنهٔ دناف راستیه کا زیق دا. ای هیدی هیدی دگه ل مهزنبوونا وان ژی، شیانین مهندههوشیا وان ب فی جیهانی کیم دبن. نهری بوچی نه شیانین وان کیم دبن بهری سوفیا ناموندسنی بهرسفا فی پرسیاری ههیه؟

هدر چهوا بیت، نهگهر زار و که کی سافا شیانین ناخفتنی ههبانه، دا یه کسهر به حسی وی جیهانا سهیر کهت یا نهو ژنوو هاتیه دناف دا. ههر چهنده نهو زار و نهشیت باخفیت، لی نهم دبینین کا چهند ب پهروش فه دهستی خوه بو چوار لایین خوه دریژ دکهت و پیکولی دکهت تشتان ب دهستین خوه بگریت.

دهمی دگهل بورینا وهختی فیری ناخفتنی ژی دبیت، ههر جارا سهیهکی دبینیت دهمی دگهل بورینا وهختی فیری ناخفتنی ژی دبیت، ههر جارا سهیهکی دبینیت دی راوهستیت و بیزیتی "عهو، عهو". دی دناف عهرهبانکا خوه دا هیته دهری یان خوه بلند کهت و دهستی خوه دریژ کهته سهی و بیزیتی "عهو، عهو". رمنگه نهم کهسین مهزن ژبهر فی جوش و پهروشا زاروکی بواستیین یان تؤرهبین و بیزینی: "بهایی تو راست دبیژی، نهو عهو عهوه، ب تنی تو ب نارامی دنافی عهرهبانکا خوه دا بروونه خواری."

نهم وهکو وی هند ب پهروش نینین ژ بو دیتنا وی گیانهوهری، چونکی بهری هینگی مه گهلهک یین دیتین. رهنگه دیتنا سهیهکی یان هیلهکی یان ههسپهکی دهریای سهدان جاران بو زاروکی دووباره ببیت ههتا ل ده وی ببیته تشتهکی ناسایی و ب نارامی دبهرا ببوریت. ای بهری زمانی زاروکی تهمام بیت و هیری هزرگرنهکا ههلهسههی ببیت، جیهان ل ده وی دبیته تشتهکی ناسایی و راهاتی.

سۆفیایا ئەزیز، هیفیا من ئەوە تو ژ وان كەسان نەبی یین ب نەچاری پیشوازییّ ل جیهانیّ دكەن. بۇ هندی ئەم پشتراست بین، بەری كو دەست ب كورسیّ خوه ییّ فەلسەفی بكەین، ئەم دیّ گەنگەشیّ ل سەر دوو تاقیكرنیّن هزری كەین.

هزر بکه رؤژمکی تو یا دناف دارستانه کی دا پیاسهیان دکهی و ژ نیشکه کی فه پاپؤره کا نهسمانی کهفته بهر چافین ته. ل دووف دا بونهومره کی خه لکی مهریخی ژ وی پاپؤره کا تهماشه ی چافین ته کر، نهری هینگی دی هزرا خوه د چ دا کهی همرچهنده نه یا گرنگه کا ل دوماهیی دی چ هزر کهی، لی نهری تو هزرا هندی ناکهی کو تو ژی بونهوه ره کا مهریخی بای ؟

ئهم دانپیدانی ب هندی دکهین کو شیانین فهدیتنا هندهک بونهوهران ل سهر نهختهرهکا دی، رهنگه ل سهردهمی نوکه پیشبینیهکا لاواز بیت، دگهل هندی ژی نهم نزانین کا نهری ژیان ل سهر نهختهرین دی ههیه یان نه لی نهم دشیّین هزر بکهین کو دبیت روّژهکی ل بهرامبهری خوه براوهستی و ب تهمامی خوه ب شیّوهیهکی دی یی نوو ببینی دوور نینه نه ف چهنده ل وی دهمی رووبدهت دهمی تو دنا فدارستانی دا پیاسهیان دکهی ل وی دهمی دی د دل خوه دا بیّژی: "نهز بونهوهرهکا سهیرم، نهز گیانهوهرهکا نهفسانهیی مه."

دبیت ل فی دهمی تو وهکو وی خاتینی بی یا د چیروکا نافدار "خاتینا نفستی دناف دارستانی" دا بی دهمی ژ خهوهکا کوور و دریژ هشیار دبی. ل وی دهمی دی پرسیاری ژ خوه کهی: "نهری نهز کیمه؟" ل وی دهمی ب تنی دی زانی کو تو بونهوهرهکی دناف فی گهردوونی دا، لی رهنگه پرسیاری ژ خوه بکهی نهری پا گهردوون چیه؟ نهگهر تو خوه ب فی شیوه ببینی، ل وی دهمی دی تشته کی گهله ک سهیر بینی کو وهکو دیتنا بونهوهری مهریخی یا سهیره.

نوگه تو تیگههشتی سوّفیا؟ دا تاقیکرنهگا هزری یا دی ژی بکهین.

ل سپیده یه کی دایك و باب و توماسی برایی ته یی سی سالی ل سهر میزا خوارنی دروونشینه و یی تیشتی دخون. دایكا ته پیچه کی ژ میزی دوور کهفت، ای ژ نیشکه کی قه بابی ته بلند بوو و دناف بای دا لهرزی، توماسی برایی ته ژی ههر ل جهی خوه یی پروونشتیه و تهماشه ی بابی ته دکهت.

ئەرى ب بۆچوونا تە دى تۇماس ج بىزىت؟ رەنگە تبلا خوە بۇ بابى خوە درىر بكەت و بىزىت: "بابو يى دفرىت!"

راسته دی تؤماس حیبهتی مینیت، ای ل دههٔ وی هند تشته کی سهیر نینه. نهو گهله ک روو ب تشتین دهروبه ری خوه حیبهتی دمینیت. ههر چهوا بیت، بابی ته چهندین کار و رمفتارین جودا جودا بو تؤماسی دکهت، نههٔ فرینا وی ژی ل سهر میزا خوارنی ب دیتنا تؤماسی ج سهیراتی تیدا نینه. ههموو گافان بابی ته ب ماکینه کا سهیر رهین خوه ل پیشچافین تؤماسی دتراشیت، هنده ک جاران دچیته سهر بانی و نهریالی تیله فریونی دگوهوریت و هنده ک جاران ژی سهری خوه دکه ته دناهٔ مهکینا ترومبیلی دا و دهمی سهری خوه دئینته دهری، سهروچافین وی یین رهش بووین.

نوکه ژی گهرا دایکا تهیه. وی گوه ل ناخفتنین تؤماسی بوو و ههر یهکسهر ل پشت خوه زقری، نهری ب دیتنا ته نهو دی چ کهت دهمی دبینیت ههقژینی وی ژ سهر میزا خوارنی یی بلندبووی و مایه ل ههوا، چ پینهقیت دی شووشهیا مرمبی یا د دناق دهستین وی دا کهقیته سهر نهردی و کهته قیژی و ههوار، رهنگه پشتی بابی ته دهیته خواری و ل سهر کورسیکی دروونته خواری، رهوشا وی تیکبچیت و پیدقی ب نوشدارهکی بیت.

ب بوچوونا ته بوچی دایکا ته گهلهك جوداتر ژ توماسی رهنگفهدانا فی روودانی کر؟ نهفی چهندی پهیوهندی ب راهاتنی فه ههیه، وهك تیبینی فی چهندی باش ژبهر بکه. ههلبهت چونکی دایکا ته دزانیت مروفان شیانین فرینی نینن، لی توماس هیشتا زاروکه و فیری هندی نهبوویه کا مروف د ژیانی دا دشیت ج بکهت و ج نهکهت.

لی نمری سوفیا دهربارهی جیهانی ب خو نهم ج دزانین؟ نمری تو دبینی کو نهو ژی یا هوسایه؟ نانکو نهو ژی وهکو بابی ته دناف نهسمانی دا یا ههلاویستی یه؟ مخابن، نهم مروف دگهل مهزنبوونا خوه، گهلهك زوو دگهل تشتین دهوروبهری خوه رادهین و نیدی ههموو تشتان ب سروشتی وهردگرین.

دگهل بورینا ژیی مه، ئیدی چ تشت مه حیبهتی ناکهن. ل فیری نهم تشته کی گرنگ و بنه رهتی ژ دهستددهین کو فهیله سوف هه موو گافان پیکولی دکهن وی تشتی د ناخی مه دا هشیار بکهن، دهنگه ک د ناخی مه دا دکه ته هه وار و دبیژیت: "جیهان نهینیه کا مهزنه." نه فی چهنده تشته که به ری کو هزرا خوه تیدا بکهین، مه یا هه ستپیکری ژی.

ب کورتی دی بیرم: "همرچهنده پرسیارین فهلسهفی پهیوهندی ب ههموو مرؤفان فه ههنه و رژ ههموویان دگرن، لی ههموو کهس نابنه فهیلهسوف. ژبهر هندی پریا خهلکی هند ب ژبانا خوه یا رفزانه فه دهینه گریدان، ئیدی وان دهمی هزرکرنی د ژبانی دا نامینیت. ههروهکو وان میریین هوور یین ل سهر بنی فهرویی کیفریشکی روونشتینه خواری و جهی وان یی گهرمه ژبهر هندی ب دریژاهیا ژبانا خوه ل ویری دمینن.

ژیان ب همموو تشتین دناف دا، ل ده زارؤکان جهی حیبهتیی یه، لی ل ده کهسین دانعهمر ب وی رهنگی نینه بهلکو جیهان ل ده پتریا خهلکی تشتهکی تاسایی یه و ج حیبهتی تیدا نینه.

ل فیری، فهیلهسوف هندهك کهسین برارهنه. ساخلهتا وان یا باش نهوه نهو ج جاران دگهل جیهانی راناهین فیجا ج ژن یان زهلام بیت، بهلکو بهردهوام ب چافهکی حیبهتی تهماشهی جیهانی دکهن و ژیانی ب تشتهکی نهروهن و ناشکهرا دبینن. بهای، وهکو تشتهکی سهیر و پری نهینی دهیته پیشچافین وی. ب فی شیوهی، زاروک و فهیلهسوفان ساخلهته کا هه قبشک ههیه. نهم دشنین بیزین پیستی هدیلدسوهی ب درنزاهیا زیانی و ۱۹۹۰ پیستی زاروکی ههر ب نهرمی و نازکی دمینیت.

نوکه ژی سؤفیایا نهزیز ههلبژارتن یا د دمستی ته دا، نهری تو خوه دبیش زارؤك و هیشتا هند مهزن نهبوویه کو دگهل ژیانی رابهیی ایان ژی تو همیلمسؤهمکی و دشتی سووند بخوی کو ج جاران دگهل ژیانی رانههیی ؟

ئهگهر تو سهری خوه بههژینی و نهزانی کا خوه وهك زارؤك یان همیلهسوهدك بدهیه نیاسین، ئانکو تو ژی هند دگهل ژیانی یا راهانی کو نیدی ج نشت بو نه د سمیر نینن. ههلبهت نه څ چهنده ژی جهی مهترسیی یه. ههر ژبهر فی چهندی من نه فرسی فهلسه فی بو ته یی هنارتی چونکی من نه فیت تو کهسه کا سست و بیناگه ها بی و زیانی، بهلکو من دقیت تو ب چافین فه کری ته ماشه ی ژیانی بکه ی.

قی کورسی ههموویی دی ب ههروه بو ته فریکهم. ههر ژبهر هندی نهگهر تو کورسی تهمام نهکهی ژی، ج پاره ژ ته ناهینه وهرگرتن و تو خوسارهت نابی، نهگهر همر جارهکا ته قیا کورس بهیته راوهستاندن، تو دشیّی بریاری بدهی، تو دشیّی پهیامهکی بو من بیخیه دناق سندوها پوستهی دا. یا بیخیه دناق سندوها پوستهی دا. یا باشتر نهوه رهنگی وی ژی وهکو یی سندوها پوستهی یی کهسك بیت داگو پوسته چی باشتر نهوه رهنگی وی ژی وهکو یی سندوها پوستهی یی کهسك بیت داگو پوسته چی

ب کورتی، سیّرهبهند کیفریشکه کا سپی دناف کولافه کی فالا بی دریز دا دئینته دهری، نی ژبهرکو نهو کیفریشک گهله کیا مهزنه، ملیاران سال دی پیفه چن همنا نهو سیّرهبهند دشیّت وی کیفریشکی ههموویی ژ کولافی بینته دهری. همموو زارؤکین مرؤفان ل سهر سهرکیّن دافیّن فهرووویی کیفریشکی ژ دایک دبن، ژبهر هندی حیّبهتی دمینن ژبهر دیتنا وان کاریّن سیّرهبهندی، نی دگهل مهزنبوونا خوه، هیّدی هیّدی دی بهره کووراتیا دنافی فهروووی دا چنه خواری و دی ل ویّری مینن.

ل ویّری دی ژیانه کا خوش بورینن ژبهر هندی قهت هزرا هندی ناکهن جاره کا دی سوواری سهرکیّن دافیّن فهرووویی ببنه قه. ل قیّری ب تنی فهیله سوف دویّرن د وی ریّکا پری مهترسی دا دهرباز ببن.

هندهك ژوان فهیلهسؤفان دكهقنه خواری و هندهگیّن دی ژی ب هیّز خوه ب دافیّن فهرووویی قه گریّددهن و گازی دكهنه خهلکیّ دی ییّ ل خواریّ تهویّن مژوولی خوارن و قهخوارنیّ.

"خوشك و برايين هيرًا، نهم يي دناڤ ڤالأهيي دا هاتينه ههلاويستن."

نهو دی قان ناخفتنا بیّژن، ای کهس ژ خهلکی ل خواری ل دووهٔ دهنگی وان ناهیّت و گوهی خوه نادهتی، بهلکو دی بهرسفان وان نهقه بیت: "نوف، وان مهژیی مه برطه و نارامیا مه تیّکدا."

پاشى ئەو دى بەردەوامىي دەنە سحبەتين خوە يين بەرى نوكە وان دكرين.

"ئەرى دى پەنىرى و نىقشكى ئىنى؟ ئەرى تە نەزانى كا ئەقرۆ ل بۆرسى بهايى پارەى چەند بلند بوويە؟ ئەرى باجانك ب چەندى نە؟ ئەرى تە زانيە شاھژن ديانا جارەكا دى يا ب دووگيان كەفتى؟"

دهمی نیفاری دایکا وی هاتیه مال، سؤفیا گهلهك یا پؤسیده بوو. نامین فهلسهفی یین ژیدمری وان نهدیار کربوونه دناف فودیکی دا و دناف کؤلکی دا فهشارتبوون. پشتی هینگی پیکؤل دکر وانهیین خوه بخوینیت لی یا بی مفابوو. ب بیدهنگی روونشت و ب کووری هزرا خوه د نفیسینا دناف نامهیان دا دکر.

ئاخ بؤ وان همموو تشتان يين همتا بمری نوکه سؤفيايي هزرا خوه تيدا نهکری، نيدی نهو زارؤك نهبوو، لي د هممان دهم دا هند مهزن ژی نهببوو، نوکه يا همستېيدگهت نهو ژی هيدی هيدی يا بهرمه ناخي همرووويي کيهريشکي هم دچيت نهوا ژ کولاهي گهردووني دمرکهفتي.

نی ژ نیشکه کی قه ههیله سؤهه که هات و نهو راو صتاند و نههیلا دناق دافین همروووی دا نقووم بیت. یان ژی نهم دشیّین بیّژین وی چنگلی سؤهیایی گرت و بهره سهری همرووویی قه بلند کر و بره وی جهی یی ل دهمی زارو کینیی یاری ل سهر دکرن، جاره کا دی، سهر و ژنوو و هکو یه کهم جار وی جیهان دیته قه. ج پینه قینه فیله سوفه کی نه و رزگار کر. نه و نفیسه ری نه دیار یی نامه بو دهنارتن، نه و ژ ژیانه کا بی ناگه ها روزانه قورتالکر.

دایکا وی نیزیکی دهمژمیر پینج هاتبوو مال، سوفیایی دهستی وی گرت بوو و همردوو د هولی څه ل سمر کورسیکان روونشتبوونه خواری.

- "دادى، ب ديتنا ته ژيان يا سهير نينه؟

دایکا وی حیّبهتی ما ژ قیّ پرسیاریّ و نهزانی دیّ ج بهرسف دهتیّ. چونکی رِوْژیّن بهری نوکه دهمیّ نهو دهاتیه مال، ویّ ددیت سوّفیا مژوولی خواندنا وانهییّن خوه بوو.

- "ئاھ، بەلى ھندەك جاران... "
- "هندهك جاران؟ مهرهما من ئهوه كو ب شيوهيهكي گشتى ههبوونا في جيهاني ل
   ده ته يا سهير نبنه؟
  - "کچا من ئەز دبیژم باشتره تو ب فی رەنگی هزرا خوه تیدا نەکەی\"
    - "بۆچى نه؟ رەنگە جيهان ل دەف تە تشتەكى گەلەك ئاسايى بىت؟"
      - "بەلى، تا رادەيەكى يا ئاسايى يە."

وی فهیلهسوّفی راست دگوت. کهسیّن مهزن جیهانیّ ب شیّوهیهکیّ ساده دبینن و ژ نهچاری ومردگرن. ههموو ب یهکجاری و بوّ ههتا ههتاییّ و ب بیّدهنگی ییّن چووینه دناق خهوا رِوْژانه یا کوور دا.

- " تا وی رِادهی تو دگهل جیهانی رِاهاتیه، ئیّدی ج تشت بو ته د سهیر نینن."
  - "ئەقە تو بەحسى ج دكەي؟"
- ۔ "ئەز يا دېێژم تو ژ مێژه يا بێزار بووى. ب ڕەنگەكى دى بێژم كو تو وەكو ماسيەكا گێژ يا لێھاتى."
  - "نهخير، ئەز ناھىلم تو ب قى شىوەى دگەل من باخقى."
- "باشه دی ب رهنگهکی دی بو ته بیژم، ته جهی خوه یی گهرم دناف دافین فهرووویی کیفرم دناف دافین فهرووویی کیفریشکا سپی نهوا دناف کولافی گهردوونی دا دمرکهفتی یی کری. نوکه تو دشنی پتاتان بکهلینی و روزنامهیان بخوینی و پشتی نیف دهمژمیرا دی بیهنا خوه فهدهی و تهماشهی دهنگوباسان بکهی."

خهمگینیهك ل سهر دیّمی دایکا وی دیاربوو، ههر یهکسهر بهره هٔ لیّنانگههی فه چوو و پتات دانانه سهر ناگری و پشتی ماوهیهکی هاته دههٔ سوّفیایی روونشت و گوتی: "من دهٔیّت بابهتهکی دگهل ته هٔهکهم."

سۆفيايى ژ تونا دەنگى وى دزانى دايكا وى دقيت بابەتەكى گرنگ دگەل قەكەت.
- "خوشتقيا من بۆ من بيژه تە كەرەستەيين بيھوشكەر بكارنەئيناينە؟"

سۆفیایی تیق تیق ب دایکا خوه کره کهنی و زانی کا بؤچی نوکه وی به حسیٰ کهر مستهیین بیهوشکهر کر.

"ئەرى تو يا رژدى ل سەر وان ئاخفتنىن تە گوتىن؟ ئەگەر ھۆسا نەبىت من
 نەباوەرە ئەق ئاخفتنە ژ دەقى تە دەركەقن."

ل ویّ ئیّفاری، پشتی هینگیّ ویّ بهحسیّ کمرهستهییّن بیّهوشکمر و کیّفریشکا سپی نهکرهفه.

## ئەفسانە

...هههٔسهنگیهکا دژوار دنافیهرا هیّزا باشییّ و هیّزا خرابییّ دا...

روّژا دی سپیدی چ نامه بو سوفیایی نههاتن. ل هوتابخانی ژی، ب دریژاهیا روّژی ههست ب پوسیدهیی دکر و یا بیّزار بوو. ل دهمی بیّهنههدانان، سوفیایی پیچهکی نهرمتر رفقتار دگهل هههٔالا خوه جوانایی دکر. دهمی ژ هوتابخانی زفرین، به حسی گهشته کی بو ناف دارستانی دکر و بریار دا ههردهمی دارستان هشك بیت و سههٔا یی گونجای بیت نهو بچنه دناف دا و بو خوه چادرهکی قهدهن.

سؤفیا گههشته مال و ل بهر سندوها پؤستهی راوهستیا و نامین وی ئینانه دهری. ل دهستپیکی وی نامهیه کا بچووك ئینا دهری کو بابی وی ژ مهکسیکی بو هنارتبوو و بهحسی غهریبیا وه لاتی دکر. ههردیسان د نامهیا خوه دا گوتبوو کو بو یهکهم جار وی یاریا شهترهنجی ژ سهروکی گشتی یی پاپورا خوه بر. زیدهباری خواندنا ههموو وان پهرتووکین د بیهنشهدانا زفستانا بوری دا وی دگهل خوه برین

پشتی هینگی سوّهیایی نافی خوه ل سهر زهرههکی هههوائی یی مهزن دیت. ههر یه میکسهر چانته و پوّستیّن دی دانانه مال و بلهز بهره کوّلکی خوه فه چوو و نهو زمرف فهکر کو کومهکا پهریّن چاپکری تیّدابوون. سوّهیایی دهست ب خواندنا وان کر.

دەمياش سۇقيا خان! مە گەلەگ كار بىن ھەي، ژبەر ھندى ئەز دېيىنم يا باشترە بى گىروبوون ئەم يەكسەر دەست بىن بكەين.

نعفسانه، کو چیروکه بایمتی وی یی سهرهکی ل سهر خوداوهندایه، پیکول دکهن دیاردهینن سروشتی و مروفایمتی شروفه یکمت.

ب دریژاهیا هزاران سالان، پیلا لیکدانین نمفسانهیی ل دور پرسیارین فاملسعی ل سفرانسفری جیهانی گفاهك پیشكفت هفتا فهیلمسؤفین یونانی هاتین و ب بهلگه بو خفاکی دیارکر کو نابیت نمو باومر ژفان چیرؤك و سفرهاتیین نمفسانهیی بكفن.

داگو بشین ب دروستاهی د رووشتی فهیلمسؤفین دهستیتکی بگههین، پینیفیه نهم تثیبگههین کا ویننهیی نمفسانهیی یی جیهانی ل وی دهمی یی چهوا بوو. ل فیری نهم دشین چهند نموونهیان ل سمر نمفسانهیین باگوری بینین "یا باشتره نمز ل سمر وان نمفسانهیان باخشم یین من پیزائینین باش ل سمر همین".

گومان تیدا نیده نوکه ته گوه ل نافئ نعفسانمیا تور Thor و چهکوچی وی بووویه. بمری هاتنا معسیحی، خملکی نعوریج د وی باوحری دا بوون کو تور بر پاکا عمرمبانکا خوه با دوو بزن رادگیشن، دشیت ل نعسانی بفریت، همردهمی چهکوچی خوه وی اینکسابا، بازؤفه و بریسی بهبداهبوون. بعیفا "توندمر-Thunder" نانکو باهوز د زمانی نمرویجی و بهبفا "توردون-Thordon" نانکو اگیلمشوکا تور"ی د زمانی دادیمارگی. د زمانی سویدی وی دا، بهبفا باهوز دهفت "نوس ناکا" کو رامانا وی حمرش وی دبیشته "کمشتا خوددی" ل نعسمانان

گهنگهشهکرن ل دوور بریسی و گورمیّنا عهوران، مهرهم ژی گهنگهشهکرنه ل دور بارانیّ. نههٔ ههموو کاره ل سهر دهمیّ چهتهییّن دهریایی دا "سهردهمیّ هٔایکنز" د گرنگ و زیندی بوون. ژبهر هٔی چهندی تور وهك خوداوهندیّ پیتاندنیّ دهاته پهرستن.

همر هممان نمفسانه دبیّژیت کو تؤری ب ریّکا لیّکدانا چمکوچیّ خوه باران بؤ سمر نمردی دباراند، هملیمت دهمیّ باران ژی دباریت دیّ همموو تشت شین بن و بمرهممکیّ باش پیّفه هیّت.

چهوانیا شینبوون و گهشهکرنا بهروبومین چاندنی ل ده خهلکی تشتهکی ناشنا نمبوو و نهو تینهدگههشتن، ای ههرچهوا بیت جوتیاران دزانی کو شینبوونا داروباری پهیوهندی ب بارینا بارانی هه ههیه. ههروهسا، ههموو مرؤ د وی باوهری دا بوون کو بارینا بارانی پهیوهندی ب توری فه ههیه. ههر ژبهر فی چهندی، تور ببوو یهك ژ خوداوهندین بارانی پهیوهندی بارانی باکوری.

ئهگهرمکی دی ژی همبوو کو تور ل دمهٔ خهلکی یی گرنگ بیت، ئهو ژی پهیومندی ب ریکخستنا جیهانی فه همبوو.

ل دووق بۆچوونا چەتەينن دەريايى، ئەو بەشى ئەردى يى خەلك ل سەر دژين، گزيرتەكە و بەردەوام گەف ژلايى ھندەك ھنزنن دى ينن ژ دەرقەى وى گزيرتى ل سەر دھننه كرن. وان دگوتە قى بەشى ئەردى "ميدگارد" كو رامانا وى "شانشينا ناقەراست"ى يە. دناق قى شانشينى دا دەقەرەك ھەبوو دگوتنى "ئەسگارد" ئانكو بنگەھى خوداوەندان.

ل سمر لیَقین شانشینی ژی دمقهرهکا دی همبوو دگوتنی "ناوتگارد" نانکو شانشینا دکمقیته ژدمرقه کو ل ویری دمهبهیین درنده ای دژیان و دقیا ب سیربازی و هیلبازیان دیمهنی جیهانی ژناق ببهن. دگوتنه قان بونهوهرین خراب و نههریمهن "هیزا تیکدانی".

ژبهر فی چهندی، خهلکی د نهدهبی نهرِویجی یان نهدهبی وهلاتین دی دا همست ب همقسمنگیمکا دژوار دنافیمرا هیزا باشیی و هیزا خرابیی دا دکر.

یهك ژ ریکین کو قان هیزین تیکدهر دشیان شانشینا ناقهرِاست ژناق بیمن، نمو بوو خوداوهندا پیتاندنی یا ب ناقی "فرایا"یی بدزن. همر دهمی نمو شیان قی کاری بکمن،

ئیّدی چ تشت ل سهر روویی نهردی شین نابن و ئیّدی ژن نهشیّن ب دووگیان بکهفن. ژب<sub>هر</sub> هندیّ یا پیّدڤی بوو خوداومندیّن باش ب تهمامی چاڤدیّریا ڤان دمهبهییّن درِنده بکهن.

ل قَيْرِيْ تَوْرِي رِوْلِهِ كِي كُرِنْكَ هِهِبُووِ. چِهْكُوچِيْ وِي باران بِ تَنِيْ نَهُدِباراند، بِهِلِهُ ومكو چەكەكى كوژەك ژى دژى ھێزێن تێكدەر بكاردئينا. چەكوچێ وى ھێزەكا رادەبەر دابوویێ. بوٚ نموونه ئهو دشیا چهکوچێ خوه د دههبهیان وهربکهت و بکوژیت بێ کو ت<sub>رسا</sub> ژ دەستدانا چەكوچى خوە ھەبيت چونكى بەردەوام ئەڧ چەكوچە بۆ خوەدانى خوە دزفری.

ئاها ب فى شيوهى، ئەفسانەيان ئەگەرى روودانا دياردەيين سروشتى و شەرى بەردەوامى دناقبەرا ھىزا باشى و خرابىي دا شرۇقە دكر، فەيلەسۇفان ژى ھەر يەكسەر پێکۆل دکر ب هەموو رەنگان وان جۆرە شرۆڤەکرنان رەت بکەن.

به لي ل فيري تشته كي خرابتر ژ فان ههموو شروّفه كرن و ناكوكيان ههبوو.

دەمى پەيدابوونا ھشكاتىي يان ل دەمى روودانا شەرەكى، چێنەدبوو خەلك دمستیّن خوه داهیّلن و ل هیڤیا خوداومندیّن خوه بن همتاکو تشتمکی بوّ وان بکهت، بهلکو يا ل سەر وان پيندڤى بوو بەشداريى د شەرى دژى ھيزين تيكدەر و خراب دا بكەن و ئەڭ بهشداریا وان ژی ب شیّوازیّن جودا جودا بوو وهك ریّورٍ مسمیّن تاینی و جهژنان.

رِيْورِەسميْن ئاينى ييْن ھەرە بەربەلاڭ ل دەڭ گەليّن ئەسكەندەناڤى ييْن كەڧن، **ق**وربانیدان بوو. ئانکو وان قوربانهك پیشکیشی خوداومندین خوه دکر داکو هیّزا وی پتر لیّ بهێت. ژبهر هندێ ل سهر مروٚڤان يا پێدڤي بوو ئهو قوربانهكي بوٚ خوداوهندێ باشيێ بدهن داكو بشيّت سەركەفتنى ل سەر ھيْزا تيكدەر تومار بكەت. ژ بۇ قى مەرەمى، وان گیانهومرهك بوّ خوداومندیّ توّر دکره هوربان کو پتریا جاران بهرانهك یان میههك بوو، ان بؤ خوداومنديّ "تودين"ي وان هندهك جاران مروّقهك دكره هوربان.

ئەفسانەيا ھەرە بەربەلاق ل نەرويجى ب ريكا ھوزانەكى گەھشتيە مە يا ب نافى "رٖهوشا تریمی". د فی هوزانی دا دبیژیت کو رٖوٚژهکی تور ژ خهو هشیاربوو و <sup>دیت</sup> چهکوچی وی یی ژی هاتیه دزین، گهلهك تۆرەبوو و دمستیّن وی لهرزین و رپهیّن <sup>وی</sup> ومریان. پشتی هینگی دگهل هم**ف**الی خوه "لؤگه"ی دچنه دم**ف** خوداومندا فرایایی <sup>داگو</sup> پهرِيِّن وَىٰ ژَیْ هَهُر بکهن ههتاکو ب هی رِمنگی لوّگه بشیّت بفریت و بچیته دمقهرا "جوتونهایمهن"ی و ل دووهٔ چهکوچی توری بگهرییّت.

دهمی نهو دگههیته وی دهههری چافی وی ب "ترپیم"ی پاشایی دههبهیین خراب دکه فیت و نهو ژی ب شانازی فه دبیرتی به لی راسته من چهکوچی توری یی دزی و دناف کووراتیا ههشت میلین ناخی دا یی فهشارتی. ل دووف دا مهرجی خوه بو زفراندنا چهکوچی دیار دکهت و دبیریتی ههتاکو فرایا نهبیته ههفرینا من، خو خوداوهنده ک نهشیت وی چهکوچی ب دهستخوه فه بیخیت.

ئەرى تو دشنى قى دىمەنى بىنيە پىشچاقىن خوە، سۆفيا؟

خوداوهندین باش ژ نیشکه کی قه دیت نهو یین کهفتینه د ناریشه کی دا کو نهو ژی راگرتنا بارمته یه کی یه. نوکه ده هبه یین خراب دشین دهستهه لاتی ل سهر خوداوهندین باش بکهن و دهستی خوه دانایه سهر گرنگترین چه کی به ره قانیکرنی. نانکو ب راستی ژی نه و یین کهفتینه د رهوشه کا مهترسیدار دا. هندی چه کوچی توری د دهستی ده هبه یان دا بیت، دهستهه لاتا وان ژی دی ل سهر خوداوهندین باش و مروقان دا بیت و ل شوونا قه گهراندنا چه کوچی ژی یی داخوازا فرایایی دکهن.

نی شه چهنده ژی تشته کی مه حاله. شه گهر خوداوهندین باش، خوداوهندا پیتاندنی ژ دهستبدهن شه وا کو هه موو ژیانی دپاریزیت، رامانا وی شه وه دی که سکاتی و داروبارین ناق بیستانان هینه ژنافیرن و مرؤف و خوداوهند ژی دی ژنافیرن. همر ژبه ر فی چهندی همموو ریکین رزگاربوونی هاتینه گرتن.

"ج ژ دهستی ته ناهیت و دی نه چاربی خوه ب دهست گرؤپه کی تیرؤرستان فه بهرده ده که گهفین په فاندنا بومبه کی ل نافه راستا پاریس یان له نده نی دکه ن نهگهر هات و تو داخوازیین وان یین مهترسیدار بجه نه نینی. نوکه تو د مهره ما من دگه هی کا نه ز ج دبیژم."

پتی هینگی لوگه زفری شانشینا خوداوهندان و داخواز ژ فرایایی کر کراسی بووکینیی بکهته بهر خوه داکو شوو ب پاشایی دههبهیان بکهت. (همی ژاری فرایا). فرایا گەلەك تۆرەبوو و رازى نەبوو شوو ب دەھبەيەكى بكەت چونكى وڭ دزانى خەلك ئۆدى رئ بەحسى وى ب خرابى كەن و بۆژن ئەو يا ب دووق رەگەزى زەلامان كەفتى.

ل فیری خوداوهندی "هیمدال" هاته دناف ناریشی دا و بیروکههای پهسهند و همرهباش پیشنیار کر. وی گوتی ل شوونا فرایایی، بلا تور جلکین ژنان بکهته بهر خوه و وهکو بووکهکی خوه بخهملینیت. بلا پرچا وی وهکو یا ژنان شانه بکهن و ل شوونا مهمکان ژی دوو بهرین خر و مهزن بدانه سهر سینگی وی. هوسا دی وهکو ژنان خویا کهت همرچهنده نه بیروکهیه گهله ب دلی توری نهبوو لی ژ بو دووباره ب دهستههنینان چهکوکی خوه، نه و یی نه چاره گوهی خوه بده ته شیرهت و پیشنیارین هیمدالی.

همرچموا بیت، ل دوماهیی وان توّر ومکو بووکهکی خمملاند و لوّگه ژی پوّ بمربووکا وی. پاشی لوّگهی گوت: "نوکه نمم ژن دیّ بمره جوتونهایمهنیّ فه چین."

نهگهر نهم ب زمانه کی سهرده میانه تر باخفین، نهم دشیّین بیّژین کو توّری و لوگی "تیپا دژی تیروری" پیکئینا. ب خهملاندنا خوه ل سهر رِهنگی ژنان دی شیّن چنه دنالا کهلها بلند یا پاشایی دههبان دا ژ بو فهگهراندنا چهکوچی توّری.

دەمى ئەو گەھشتىنە جوتونھايمەنى، دەھبەيان يەكسەر دەست ب رىكخستنا رىنورەسمىن دەھواتى و بەرھەقكرنا سفرا خوارنى كر. ئى تۆرى ب تنى گايەكى تەمام و سى ماسىين سەلەمون خوارن و سى بەرمىلىن بىرى ب سەردا كرن. ئەڭ چەندە ببوو جهى حىبەتيا تريمى. ج نەمابوو راستيا تىپا درى تىرورى ئاشكەرا بىت ئەگەر ھەر زوو لۈگى مايى خوە تىنەكربايە و ھىجەتەك ر بىش قە نەگرتبايە دەمى گوتى ر كەيفىن ھاتنا وى بۇ جوتونھايمەنى، ئەقە ھەشت رۆزە فرايايى ج خوارن نەخوارى.

تریمی پنچه ل سهر دیمی بووکی راکر، نی نهو حیبهتی ما ژ ناورینین تؤری بین توری دهمی در توری دهمی تریم بشتراست بووی، داخواز کر جهکوچی بؤ بینه ویری داکو د ماوهیی ریورهسمین دههواتی دا بدانته بهر بین بووکی.

دبیر نوری دهست ب کهنیهکا وهکو دینان کر دهمی دیتی دههبهیان چهکوج دانایه بهر پین وی. ههر یهکسهر وی دهست هافیته چهکوچی و تریم و ههموو نهندامین خیزانا وی کوشتن و ب فی رهنگی چیرفکا خهمگین ب دوماهیهکا ب کهیف ب دوماهی هات. جارهکا دی "باتمان" یان ژی "جیمس بوند"ی خوداوهند ل سهر هیزا خرابیی دا ب سهرکهفت.

سەرھاتيا ڤێ ئەفسانێ ب ڤێ رەنگى يە، سۆفيا، ڵ رامانا وێ يا راستەقينە جيە؟

ج پی نهقیّت نه فنه نهفسانه یه ب تنی بو خوشی نههاتیه نقیسین، رهنگه فی نهفسانی دفیّت پهیامه کی بگههینته مه کو نهم دشیّین ب فی رهنگی شروّقه بکهین؛

دەمى ھشكاتىى ب سەر وەلاتەكى دا دگرت، خەلكى دقيا ئەگەرىن نەبارىنا بارانى برانى ئەرى ئەم دشىين ئەگەرى قى چەندى بۇ ھندى برقرينىن كو دەھبەيان چەكوچى تۆرى درى بىت؟

رمنگه فی نهفسانی پیکولا شروفهکرنا نهگهرین گوهورینا ومرزین سالی دابیت. ل ومرزی نهایی دابیت. ل ومرزی نهرد و سروشت دمریت چونکی چهکوچی تؤری یی ل جوتونهایمهنی. به لی ل بهاری دشیت جارهکا دی چهکوچی خوه بزفرینته ه. ب فی رمنگی نهفسانه بهرسفا پرسیارهکی ددمت کو خهلك تیناگههیت.

به نی رونی نه فسانی د شرو قه کرنا بابه ته کی ب تنی دا نه بوو، چونکی ل وی ده می خه لکی چه ندین ریوره سمین ناینی یین جودا جودا یین کو پهیوه ندی ب نه فسانه یان قه هه ی نه نجام ددان. بو نموونه وان گه نجه کی گوندی ب جلوبه رگین بووکان دخه ملاند و دوو به رین خر ددانانه سه رسینگی وی داکو بچیت چه کوچی تؤری بز قری بز قرینیت. وان هه ستی ید کر نه و یک داکو باران بباریت و زه قیین چاندنی ناف بده تد. \*

ئەم دشنین گەلەك دموونەینن دى بینین كو خەلك ل گەلەك جهنن دى ینن جیهانیّ رادبوون ب زارقەكرنا ئەفسانەینن ومرزیّن سالیّ ژ بۆ بلەزئیّخستنا كریاریّن سروشتی.

<sup>\*</sup> نَعَطْ نَهْرِیتَه همتا بهری چهند سالان دناطُ مللمتی مه ژی دا یی بهربهلاَطُ بوو. دممی سالمکی باران نهباری بایه دا بووکمکا داری خهملینن و چنه بهر دهرگههیْن مالان و سترانا "بووکا مه باران دفیّت" بیّژن و خهلك دا ناطٔی ب سهری وی دا کهن و دیاریان دهنه وان کهسیّن ب لحی کاری رابووین.

ل فیری ب تنی مه چافخشاندنه کا بلهز ل سهر جیهانا نهفسانه یین باکوری کر، ن د راستی دا هرٔماره کا بی وینه یا نهفسانه یان ل سهر توری و نودین و فرای و فرایا و هیودهر و بالدهری و چهندین خوداوهندین دی هاتینه گوتن. فی جوری هزرکرنی ل سهرانسه ری جیهانی فهگرتبوو هه تا فهیله سوف هاتین و مایی خوه د قان نهفسانه یان کری.

همردیسان یونانیان ژی ل دمستپیکا سمرهلدانا فهلسمفهیا خوه، وینمیمکی نهفسانهیی یی جیهانا خوه همبوو کو ب دریژاهیا سمدان سالان ژ بمرمبابکهکی بو یمکی دی بهحسی خوداومندین خوه فهدگیران.

ل یونانی، چهندین خوداوهند ههبوون وهك "زیوس" و "نوپوّلون" و "هیرا" و "ئهسینا" و "دیونیوس" و "ئهسکلیپوّس" و "هیراکلیس" و "هیفایستوّس". ل فیّری ب تنی ئهم دی نافی هندهك خوداوهندیّن وان ئینین ژبهرکو د راستی دا وان هژمارهگا مهزن یا خوداوهندن.

نیزیکی ۷۰۰ سالان بهری زاینی، پتریا نهفسانهیین یونانی ژ لایی "هؤمیر" و "هیسیود"ی قه هاتبوونه نقیسین. قی چهندی ژی رموشهکا نوو نافراند، ژبهرکو ههر زوو پشتی نقیسینا قان نهفسانهیان، نیدی بواری گهنگهشکرنی ل سهر پهیدابوو و خهلك دشیا رمخنی لی بگریت.

فهیلهسؤفین یونانی یین دهستپیکی رهخنه ل وان خوداوهندان دگرت یین هومیروسی به حسکرین و دگوتی کو ههتا رادهیه کی مهزن خوداوهند وه کو مرؤفانه و مرؤف خوه ژی د سروشتی خوه دا جهی باوهریی نینن. بو یه کهم جار ژی هنده ک فهیلهسؤفان دیا کر کو رهنگه خوداوهند و نه فسانه هین وان ب تنی مهزنکرنا هنده که که که سان و سهرهاتیین وان بیت نه ک زیده تر.

 مروّقین ئهسیوبی د وی باوهری دانه کو خوداوهندیّن وان د رِهشن و دهنا وان یا په حنه، لی تراکهر دبیّژن خوداوهندیّن وان د چاق شین و پرچ سورن. چ پی نهقیّت نهگهر ههسپ و گا و شیّران ژی شیانیّن کیّشانا وینهیان ههبانه، نهو ژی دا وینهییّن خوداوهندیّن خوه ل سهر شیّوهیی ههسپ و گا و شیّران وینهکهن.

همر ل وی دهمی، گریکیان چهندین باژنر لی یونانی و میّتانگههیّن و یونانی ل ژوویا ئیتالیا و ئاسیا بچووك دامهزراندن. بو فی چهندی ژی، وان ههموو کاریّن خوه ب بهندهیان ددانه کرن و خهلکی نازاد ژی دهمی خوه ب کاروباریّن سیاسی رهوشهنبیری فه دبوراند.

د قان باژیران دا، گوهوّرینه کا مهزن ل سهر هزروبیریّن خهلکی دا هات. بو نموونه کهسه ک دشیا ب نازادی پرسیاره کی دهرباره ی چهوانیا ریّکخستنا جفاکی بکهت. ههر ژ بهر فی چهندیّ، ههر کهسه ک بی کو پهنایی ببهته بهر نمفسانه ییّن سهرده م، شیانیّن پرسیار کرنه کا فه لسه فی ژی هه بوون.

ئهم دشیین بیژین پیشکهفتنه کا بهرچاقد شیوهیی هزرکرنا ئهفسانهیی دا بهره قشیوازی هزرکرنا ئهفسانهیی دا بهره قشیوازی هزرکرنه کا ناقاکری ل سهر بنهمایی تاقیکرن و مهژی دا پهیداببوو. د راستی دا، ئارمانجا فهیلهسوفین گریکی یین دهستپیکی، قهدیتنا ئهگهرین سروشتی ژ بو دیاردهیین سروشتی بوو.

سۆفیا دناق باخچهی مهزن دا دهات و چوو و پیکوّل دکر ههموو ئهو تشتیّن ل قوتابخانی فیربوویی ژبیربکهت ب تایبهت ئهو تشتیّن ل دور زانسیّن سروشتی بوّ ویّ هاتینه گوتن.

<sup>\*</sup> میتانگهه Colony کو ب عهرهبی دبیرنی "مستعمره" نهو وهلاتن بین سهربهخویا خوه یا سیاسی و نابوری نهی و د ههموو کاروبارین خوه دا ل بن دهستی دهولهتهکا دی قهیه. نهو دهولهت ژی مفای بو خوه ژ کهرمستهیین وی بین خاف وهردگریت، ژبهر هندی زارافی کوردی ب ههمان رامان هاتیه، نانکو خیروبیرین وی وهلاتی دمیژیت.

نمگمر نمو ل نا**هٔ هٔ**ی باخچهی ممزن بایه بی کو تشتمکی ژ سروشتی بزانیت، نمو دا چموا زانیت ومرزی بهاری دی کمنگی هیّت؟

ئمری نهو دا هٔی سیناریویی ههموویی نینته پیشچاهٔیّن خوه ل دور شروّهٔ هکرنا نمگهریّن باران بارینیّ؟ یان دا شیّت چیرِوّکه کیّ ژ دمهٔ خوه ل دور نهگهریّن بهرزمبوون و حهلیانا بهفریّ ناهٔرینیت یان ژی ههلاتنا رِوْژیّ یا بهردهوام ل نهسمانی؟

چ پی نم**ف**یّت، نمو ب فی چمندی یا رازی بوو. ل فیّری وی همفساری خمیالیّن خوه گرت.

زفستانی همموو وهلات نیخستبوونه ژیر دهستی خوه یی بهستیی، چونکی "موری"ین خرابکار خاتینا جوان "سیکیتا" دناف فهشارگهههکا بهستیگرتی دا فهشارتبوو، لی میری چهلهنگ "برافاتو"ی شیا وی رِزگار بکهت.

پاشی سیکیتا گهلهك کهیفخوهش بوو و ژ کهیفان دا دناق باخچهی دا دهست ب شی سهمایی کر و نهو هوزان خواند یا وی ل قهشارتگهها بهستیگرتی قه قههاندی، ب قی رحنگی ههستین داروبار و نهردی لقلقین و ههموو بهفر حهلیا و بوونه رؤندك. بالندهیان ژی زاری شیوازی قهگیرانا هوزانا سیکیتایی کر و زارقهکرنین وان بوونه ناواز. ل وی دهمی خاتینا جوان پرچا خوه یا ومکو زیری دلقلقاندی، چهندین داقین پرچا وی کهفتنه دناق باخچهی و بوونه گول سهوسهن.

سؤفیایی هزر دکر وی چیرِوّکهکا باش یا قههاندی، تهگهر وی ج رِاستیین دی ل دور گوهوْرینا ومرزیْن سال نهزانیبانه، دا باومر ژ چیرِوْکا خوه کمت.

پاشی بو سوهیایی دیاربوو مروّهٔ همموو گاهٔان پیدهٔی ب هیجهتمکی بوون داکو دیاردهیین سروشتی پی شروّهٔ بکمن. رِهنگه بی همبوونا وان شروّهٔمیان، مروّهٔان شیانیّن زیانی نممابانه. همر ژبمر هندی ژی دممی هیشتا زانست و زانین نمی، وان نمهٔ نمفسانه بؤ همهٔدوو دهٔمگیْران.

## فەيلەسۆفين سروشتى

...ج تشت ژ دههٔ خوه پهیدانابن...

دهمی دایکا وی ل پشتی نیفرؤ ژ سهر کاری زفریه مال، سؤفیا دناف باخچهی مالی دهات و چوو و پیکؤل دکر پهیومندیه کی دنافیهرا وانهیین فهلسه فی و هیلد موللهر کناگی، نهو کچا چ جاران نامین پؤستی یین ژده بابی وی بؤ هاتینه فریکرن ومرنهگریت، دیار بکهت.

رُ دوور قه دایکا وی گازی کری و گوتی: "سوّفیا نامهیهك یا بوّ ته هاتی."

سۆفیا د جهی خوه دا لهرزی، نوکه دایکا وی ب دهستی خوه نامه ژ سندوها پۆستهی ئینانه دهری و ج پی نهفیّت نهف نامهیا ژ دهف وی فهیلهسوّفی نهدیار یا بوّ ویّ هاتی، ئهری نهو نوکه ج بکهت و ج بیژیته دایکا خوه؟

سؤفيايي باخچه بجه هيّلا و بهره دايكا خوه چوو داكو نامي ژي ومربگريت.

- "ها سؤفیا خیره، چ پول ل سهر وی نامی نینن. تهز دبیرم نامهکا تهفینیی یه." سؤفیایی نامه ژی ومربگرت بی کو بهرسفا وی بدمت.
  - "چیه ما تو نافهکهی؟"

سۆھيا ديسان بيدهنگ بوو، ئەرى ما ئەو دى شيت ج بيزيت؟

"ئەرى ما تە كەسەك دىتى يە نامىن خوە يىن ئەقىنىى ل پىشچاقىن دايكا خور قەكەت؟"

چ نینه، دایکا وی چ هزرکهت بلا بکهت. ههرچهنده سوّفیایی ههست ب دلگرانیی دکر کو دایکا وی هزر دکهت نهوی نهفیندارهك ههیه و نامهیان بوّ وی فری دکهت، لی نهو چهنده باشتره، چونکی نهگهر دایکا وی زانیبایه نهو کورسهکی فهلسهفی ژ ده کهسهکی نهنیاس و مردگریت و یاریان دگهل وی دکهت، رهوشا وی دا گهلهك یا خرابتر بیت ژ نوکه.

ئه قنامه یا نوکه ژی بو وی هاتی، یه ک بوو ژ وان زه پفین مه زن یین ته مامکه رین کورسی وی یی فه لسه فی سوفیا چوو د ژوورا خوه قه و نهو زه پف قه کر. ل سهر وی کاغه زا دنا قائم دا سی پرسیار هاتبوونه نقیسین.

"ئەرى كەرمستەيەكى دەستېنىكى ھەيە كو ھەموو تشت ژى پەيدا بېن؟" "ئەرى ئاڧ دشنىت بھنىتە گوھۆرىن بۆ مەيىخ؟"

" حِهوا ئاخ و ئاڤ دشٽين بهٽينه گوهۆرين بۆ بەقەكا زيندى؟"

ل دەستپنكى سۆفيايى هزركر ئەڭ پرسيارە ب تنى هندەك پرسيارين تەمسار و بى رامانن، لى ب دريداهيا وى شەڭى ر سەرى وى نەدھاتنە دەرى. ل رۆژا پاشتر ل قوتابخانى، وى دووبارە دەست ب ھەلسەنگاندنا پرسياران كر، پرسيارەك ل دووڭ پرسيارەكا دى.

ئەرى كەرەستەيەكى بنەرەتى ھەيە كو ھەموو تشتین دى يین ل سەر روویی ئەردى ژی دروست بووینه؟ ئەگەر ئەم ھۆسا ھزر بكەین كو ھەموو تشتین ل سەر روویی ئەردى ژ كەرەستەيەكى دەستنیشانكرى یین پیكھاتین، ئەرى چەوا ژ گەردین فی كەرەستەیى ب تنی گولەك یان فیلەك پەیدابوویه؟

ههمان تيبيني ل سهر پرسيارانا دوويّ ژي دهيّته چهسپاندن.

چ پینهفیت بهری نوکه سؤفیایی گوه ل چیرِوّکا حهزرهتی مهسیحی ببوو دهمیّ ناف دگوهارتی بو مهیی، لیّ وی نهف چهنده د بنهکوکا ویّ دا وهرنهگرتبوو، چونکی نهگهر

حهزرهتی مهسیحی ژ راستا شیابیت نافی بکهته مهی، نه هٔ چهنده وهکو موعجیزهکی بوو د کهتواری دا ج ریک ناچنی و تشتهکی مهحاله.

هدردیسان راسته مهی ژ ریزهیه کا ههره مهزن یا ناقی پیکدهینت، ای ههموو تشتین دی بین دناق سروشتی ژی ب قی رهنگی نه و گهله ک ناق یا دناق پیکهاتنا وان دا. بو نموونه پیکهاتنا خیاری نیزیکی ۴۵۰ ثاقه. ژبهر هندی دقیت تشته که ههبیت کو نهو کربیته خیار نه ک ناق به نهگهر نه و خیار بیت.

دهربارهی پرسیارا سیی ژی ل سهر به قا زیندی، هوّسا دیاره ماموّستایی وی گهله ک حهز ژ خوهدانکرنا به قان دکهت. ل دوماهیی سوّفیا شیا باوهریی بوّ خوه چیّکهت کو به ق ژ ئاخی و ئافی دروستبوویه، لی ل فیری نابیت ئه قئاخه ژ کهرهستهیه کی ب تنی پیکهاتبیت. ئهگهر ئاخ ژ هر ماره کا کهرهستهیین جودا جودا پیکهاتبیت، ئه م دشیّین بیژین کو راسته به قه کا زیندی ژ یه کگرتنا ئاخ و ئافی دروستبوویه بی کو ژبیربکهین کو پیدفیه ئه قبه فه به قوناغا هیکی و سهره میکوتی دا ده ربازبیت. ژبهر هندی به ق ب خوه دنا قباخچهیه کی کهسك دا گهشه ناکه ت خو هه که مرؤ ق چهند چافی خوه ژی بده تی.

پشتی نیفرو دهمی نهو زفریه مال، دیسان زهرههکی سپی یی مهزن بو وی دناف سندوها پوستهی دا هاتبوو دانان. وهکو ههموو جارین دی، سوفیایی بلهز نهو زهرف دگهل خوه بر و خوه گههاندنه دناف کولکی خوه یی بچووك دا.

#### پرۆژمىن ھەيلەسۆھان.

ئەقە دىسان ئەم گەھشتىنە ھەقدوو.

ئەقرۆكە يەكسەر دى دەست ب وانەيا خوە كەين بى كو جارەكا دى سحبەتا كىقرىشكىن سېى يان ھەر پىشيەكا دى ژ قى جۆرى بكەين.

د وانهیان نهقروّکه دا دی ب دریّژاهی بوّ ته به حسیّ وان ریّکان کهم ییّن مروّقان ههر ژ کهقن دا و ههتا نوکه هزرا خوه پیّ د بابهتیّن فهاسهفی دا دکر، لیّ ههر تشتهکی دیّ هیٔ هیٔ در الله می الله رمنگه نهو ههیلهسؤف ل سهردهمهکی دی ژیابن، ههتا رمنگه دناف جفاك و رموشهنبیریا مه یا جودا بیت، ژبهر موشهنبیریا مه یا جودا بیت، ژبهر هندی نه یا ب سانههی یه نهم پیکولی بکهین پروژهیی ههر یهك ژ وان دهستنیشان بکهین.

لهورا دی پیکولی کهین ناماژی ل سهر نافهندین گرنگیپیدانی ل ده فهیلهسوفان کهین کا ههر یهك ژ وان گرنگی ب چ تشتی گرنگ و دهستنیشانکری ددا. بو دمونه فهیلهسوفهکی گرنگی ددا بنیاتی رووهك و گیانهوهران، فهیلهسوفهکی دی ژی گرنگی ددا ههبوونا خودای یان نهمریا گیانی مروفان.

دەمى ئەم گەھشتىنە وى خالى بشين پرۆژەيى تايبەت يى ھەر فەيلەسۆفەكى دەستنىشان بكەين، ل وى دەمى دى ب سانەھى شيين د شيوازى ھزركرنا وى فەيلەسۆفى گەھين، ژبەركو فەيلەسۆفەكى دەستنىشانكرى، د ھەمان دەم دا مژوولى شرۆقەكرنا سەرجەم پرسيارين فەلسەفى نىنە.

من ل فیری گوت "کهسهکی فهیلهسوّف" نهك "کهسهکا فهیلهسوّف"، چونکی د دیروّکا فهلسهفی دا ب تنی زهلام تیدا ددیارن، ژبهرکو ژن وهك رهگهز و وهك بونهوهرهکا هزرکهر ب ههموو رهنگان یا پشتگوه هافیّتی بوو. چ پی نهفیّت نه چهنده ژی جهی داخی یه چونکی ب فی رهنگی گهلهك نهزمون و سهربوّرین گرنگ یین ژنان ژ دهستین مه چووینه. ل فی چهرخی دوماهیی ژ نوو هیدی هیدی ژن یا پینگافان بهره جیهانا فهلسهفی فه دهافیژیت.

امن نهفیت نهرکی مال بدهمه ته داکو پیشه مژوول بی. ههرچهوا بیت ع پرسیارین هؤسا ب زهحمهت وهکو پرسیارین بابهتی بیرکاریی د کورسی مه دا نین ههردیسان نهز گهلهك یی دوورم ژوان فرمانین نینگلیزی یین دهمی دگوهوری بؤ رابردوی یین ل دیش ج یاسان نه چن. ای هنده ک جاران دی داخوازی ژ ته کهم هنده ک راهینانین بچووک نهنجام بدهی."

نهگهر تو یا ب قان مهرجان رازی بی، دی نوکه دهست ب کورسی خوه کهین.

#### غەيلەسۆفين سروشتى

دگوتنه ههیلهسوّهنّن گریگی ینن دهستپنکی، ههیلهسوّهنّن سروشتی، چونکی نهو بهری ههموو تشتان مژوولی سروشتی و وان دیاردهیان بوون ینن دناق سروشتی دا روودداین.

بهری نوکه ژی مه پرسیارهك ل دوور بنیاتی ههموو تشتین د جیهانی دا کر.

پتریا خهلکی ل سهر دهمی نهفروکه دا هزر دکهن بهری نوکه و د دهمهکی دهستنیشانکری دا تشتهك ژ نهبوونی یی پهیدابووی. ای نهف بوچوونه ل دهف گریکیان یا بهربه لاق نهبوو چونکی نهو ل سهر هندی د کوك بوون کو ههر ژ دهستپیکا پهیدابوونا دنیایی تشتهك ههبوویه.

ل دههٔ وان، بابهتی چهوانیا پهیدابوونا ههموو تشتان ژ چنهیی، تاریشهیه هه هه مهزن نهبوو. بهرامبهری هندی تهو مژوولی هندی بوون کا چهوا تاقد دهیّته گوهوّرین بو ماسیه کا زیندی، چهوا دناقد تهردی هشك و رهق دا داره ک شین دبیت و چهوا مالبچووکی ژنی مروّقه کی دناقد خوه دا بهرهم دئینیت.

قان فهیلهسوّفان ب چافیّن خوه نهو گوهوّرینیّن بهردهوام د سروشتی دا پهیدادبووین ددیتن، نی وان نهزانی دی چهوا قان گوهوّرینان شروّقه کهن. بو نموونه نهری چهوا کهرهستهیهك دشیّت سروشتی خوه بگوهوّریت و ب یهکجاری بهیّته گوهوّرین بو تشتهکیّ دی یی جودا؟

ههموو فهيلهسوفين دهستېيکي ل سهر هندي د ههڤرا بوون کو کهرهستهيهکي بنهرمت دهست دگهل ههموو گوهورينان ههيه.

پیدفیه نهو بهرسفین جودا جودا یین فهیلهسوفین دهستپیکی گههشتینی، نهم هند ب گرنگی فه نهوهرگرین چونکی یا گرنگ بو مه ل فیری نهوه نایا وان چ پرسیار ژ خوه دکرن و چهوا پیکول دکر بگههنه بهرسفا فان پرسیاران و وان دفیان چ جوری بهرسفی بو فان پرسیاران بدهستخوه فه بیخن؟

ئانكو شيّوازيّ هزركرنا وان بوّ مه ييّ گرنگه نهك كا ناڤهروْكا هزران وان ج بوويه.

نهم دشیین خوه پشتراست بکهین کو وان پرسیار دهرباره گوهورینین بهرجاؤ

یین سروشتی ژ خوه دکرن و پیکولا دیارکرنا هندهك یاسایین همتا همتایی یین سروشتی

کریه. بی کو نهو پشتا خوه ب نهفسانهیان گهرم بکهن، پیکول دکر خوه د روودائین

سروشتی بگههینن. یا ژ ههموویی ژی گرنگتر، وان پیکول دکر ژ سروشتی ب خوه، خوه ر

ههموو پروسیس و گوهورینین وی بگههینن. ههلبهت ل فیری وان هندهك بهرسفین

پهکجار جودا بدهستخوه فه دنینان ل شوونا نهگهرین هاتنا باران و بهفری و گورمینا

عهوران و هاتنا زفستان و بهاری و روودانین دی بین جیهانی ب جیهانا خوداوهندان فه
گریدهن.

ب قی رِمنگی، فهلسهفی خوه ژ ناینی نازاد کر. نهم دشیین بیژین کو فهیلهسؤفین سروشتی یهکهم پینگافا خوه بهرمهٔ هزرکرنهکا زانستی قه هافیت و بوونه پیشهنگ و دامهزرینهرین دمستپیکا ههموو زانستین سروشتی بین پشتی هینگی.

دگهل بورینا وهختی، پتریا دهستخهت و نقیسین و گوتنین فهیلهسؤفین دهستبیکی ینن سروشتی ژنافچوون. نه پیزانینین کنم ینن بو مه ماین ژی نهون یین ب ریکا نقیسینین نهریستوتالیسی بو مه ماین کو نهو ژی نیزیکی دوو سهد سالان، پشتی فهیلهسؤفین دهستبیکی یی ژیای.

ئەرپستۇتائىسى ب تنى پوختەيەك ل دور وان ئەنجامان نقیسابوو بېن قەيلەسۇقىن بەرى وى گەھشتىنى، ژبەر ھندى ئەم نزانىن كا ئەو چەوا و ب ج شېواز گەھشتىنە قان ئەنجامان. ئى دگەل قى چەندى، ئەم دشىيىن بېزىن گوھۆرپىنىن سروشتى و بابەتى كەرەستەپى سەرەكى، پرۆژەيى يەكەمىين قەيلەسۇقىن گرىكى بوو.

#### سىّ فەيلەسۇفىّن دەقەرا مىليتوس

یه کهم فهیله سؤفی نافی وی دهیته بهر گوهین مه، تالیسه و خهلکی دههٔ دا میلتوس بوو کو ل وی دهمی میتانگههه کا یونانی بوو ل وهلاتی ناسیا بچووك. تالیسی گهله ک گهشت بو دهفهرین جودا جودا بین جیهانی کربوون. یه ک ر سهرهاتیین ل دور وی

دهننه قهگنران نهو بوو یا دبنژیت کو وی بلنداهیا یهك ژ ههرهمنن مسری ب رنکا پیفانا سیبهرا خوه پیفا بوو. نه کاره هینگی نهنجامدابوو دهمی درنژاهیا سیبهرا وی هندی بهژنا وی لی هاتی، ههردیسان دبنژن بهری هینگی ژی وی پیشبینیا روژگیرانا سالا ۵۸۵ی زاینی کربوو.

تالیس د وی باومری دا بوو کو ناهٔ ژیدمری سهرهکی یی ههموو تشتانه، ای ب دروستاهی نههاتیه زانین کا مهرهما وی ژ هی بوچوونی چیه. دبیت مهرهما وی نهو بیت کو ههموو جورین ژیانی دناهٔ ناهی دا دروست دبن و بنیاتی ههموو تشتان بو ناهی فهدگهریت.

دهمی نهو ل مسری، وی تیبینیا هندی کربوو کو نهو بهرمایکین رووباری نیلی ل پاش خوه دهیلیت، دبیته نهگهر ناخا دهشتین دهوروبهری رووباری پتر یا پهیت و گونجای بیت ژ بو چاندنی. دبیت وی تیبینیا هندی ژی کربیت کو پشتی بارینا بارانی، بهق و کرمین دناهٔ ناخی دا هاتبنه دناهٔ ژیانی دا. دبیت وی تیبینیا هندی ژی کربیت دهمی ناهٔ دبیته بهفر و ههلم و پاشی جارهکا دی سهر و ژ نوو دبیته ناهٔ هٔه.

بهری قان بؤچوونان ژی، بؤچوونا "ههموو تشت دپرِن ژ خودای" ههر بو تالیسی دهنِته زقرِاندن. ل قیری ژی ب دروستاهی نهم نزانین کا مهرهما وی چیه. رهنگه وی ناخا رهش یا مسری ومکو ژیدمری ههموو تشتان دیت بیت، ههر ژ گولان ههتا زهقیین گهنمی تا دگههیته میشومور و سیسرکان.

همردیسان وی هزردکر نمرد یی پره ژ دندگین "تؤقی ژیانی" یین بچووك و نمدیتی. همرچموا بیت یا گرنگ ل فیری نموه کو وی ب ج رِمنگان باومری ب خوداومندین هومیروسی نمبوو.

دووهم فهیلهسوّفی نافدار یی دهفهرا میلتوس، نافی وی "نهناکسیماندهر" بوو. ب دیتنا وی، جیهانا مه یهکه ژ هژمارهکا مهزن یا جیهانان نهویّن دناف تشتهکی "رِهها" یان ژی "نهدیار" دا دروست دبن و پاشی ژناف دچن.

یا ب زدحمدته ندم بزانین کا مدردما وی ژ پدیشا نددیار چید، لی پا وی ودکو تالیسی ناماژه ب ج کدردستدیین ددستنیشانکری ندکرید. بیگومان وی دفیا خود بگدهینته وی یا دبیژیت کو همر تشته کی هاتیه نافراندن، پیدفیه ژ نافرینه ری خوه یان ژی خانقی خوه یی جودا بیت. نانکو ل دووف فی گوتنی، نهم نهشین بیژین نهف کهرمسته یی بنمرمت ب تنی نافه، به لکو دبیت تشته کی نه دیار ژی بیت.

سنیهم همیلمسؤهی ناهدار یی دمهمرا میلتوس، ناهی وی "ئمناکسیمینس" بوو <sub>کو</sub> دناهبمرا سالین ۵۷۰ همتا ۵۲۱ی بمری زاینی دا ژیایه. ب دیتنا وی، کمرمستمیی سمرمک<sub>ی یی</sub> پمیدابوونا همر تشتمکی رمنگه "با" یان "مژ" بیت.

چ بیندهینت ندناکسیمینسی ناگده ژ تیورا تالیسی هدبوو ل دور نافی، ندری با ناؤ ژ کیفه هاتیه؟ ب دیتنا ندناکسیمینس، نافی ب خود ژی بایدکی چرکری ید. بدلگدیی وی ژی ل سدر فی چدندی ندو بوو کو ل ددمی باران بارینی، ندم دبینین کا چدوا نافی ژ بای دمردکدهیت و ددمی پتر هشار ل سدر دهینه کرن، دبیته ناخ. هدردیسان وی هزردگر ددمی بهفر دحدلییت، دهیته گوهورین بو خیزی و ناخی. هدر ب دیتنا وی، ناگر ژی ب تنی بایدکی سفکه ندک زیددتر. ب فی ردنگی، ندم دشیین بیژین پوختمیا بوچوونا وی ندو بوو کو نافی و ناخ و ناگری یدک بنیات هدید ندو ژی باید.

دووراتیا دنافبهرا ئهردی بو نافی و بو ناف داروباری و کهسکاتی دا، دووراتیها مهزن نینه، ژبهر هندی رمنگه ئهناکسیمینسی هزرکربیت ئهرد و با و ناگر و ناف د پیدفینه ژ بو دهستهیکرنا ژیانی ل سهر روویی نهردی، لی دگهل هندی ژی کهرهستهیی ههره سهرهکی دبیت ب تنی با یان مژ بیت. ب فی رمنگی، ئهو یی ههفرا بوو دگهل بوچوونا تالیسی کو کهرهستهیهك ههیه و بنیاتی پیکهاتنا ههموو شیّومییّن ژیانی یه ل سهر روویی نهردی.

# ج تشت ژ چنەيى پەيدانابن

قان همرسی فهیلهسوفین میلتوس باوهری ب هندی همبوو کو کمرهستهیه بنیاتی پهیدابوونا همموو تشتانه ل سمر روویی نمردی. نی پرسیار ل قیری نموه جهوا کمرهستهیمکی ب تنی دشیت بهیته گوهورین بو قی هرمارا ممزن یا تشتین جودا جودا! نمم دی مزاری نافکهین ب مزارا گوهورینی.

نیزیکی سالا ۵۰۰ق بهری زاینی، کومهکا فهیلهسؤفان ل میتانگهها "ئیلی" یا یونانی ل باشوری ئیتالیا دژیان. قان فهیلهسؤفین ئیلی بهردهوام نمق پرسیاره دکرن. ناقدارترین فهیلهسؤفی ل فی دمقهری، دگوتنی "پارمینیدس" کو دناقبهرا سالین ۵۶۰ همتا دری زاینی دا ژیایه.

ب دینا فی فهیلهسؤفی، ههر تشتهکی د ههبوونی دا ههی، ههر ژ دمستپیکی همبوویه. نه بیرؤکه ب شیوهیه کی هه به مهزن دناف یونانیان دا یا به به به بوو. وان همبوونا تشتین ههتا ههتایی د جیهانی دا ب شیوهیه کی ناسایی ددیت. ههر ب دیتنا پارمینیدسی، ج تشت ژ چنه یی پهیدانابن و ههر تشته کی د همبوونی دا ههی، شیانین ژنافچوونی نینن.

لی پارمینیدسی پینگافین مهزنتر ژ فهیلهسوفین دی دهافینن. وی دگوت ج گوهورینین راستهفینه پهیدانابن، چونکی نه یا بهرئافله ههر تشتهکی کو شیوهیی خوه یی راستهفینه ههبیت، بهینه گوهورین بو شیوهیهکی دی یان تشتهکی دی.

چ پینه فیت پارمینیدسی ناگه ژ هندی ههبوو کو سروشت بهردموام یی د گوهؤرینی دا. ههستین وی ناگه ژ فان گوهؤرینان ههبوو ای نهفلی وی تشته کی دی دگوته وی. دهمی نهو هاتیه نه چارکرن کو ب تنی تشته کی دنافیه را ههست و نهفلی دا بهه لبژیریت، وی نهفلی خوه هه لبژارت.

تو وی گوتنی دزانی یا دبیریت: "باومر رُ ج تشتان نهکه همتا تو ب چافین خوه نمبینی."

نه چهنده ل ده پارمینیدسی تشته کی بی رامان بوو. چونکی ب دیتنا وی ههستین مرؤفی وینهیه کی درهو یی جیهانی نیشا مه ددهن و نه وینهیه ههت دگهل وی تشتی ناگونجیت یی نه در دین گربور فی چهندی وی ههموو کارین خوه وه که فهیله سؤف بؤ هندی تهرخان کربوون کو خیانه تا ههستان ب ههموو رمنگین وی فه ناشکهرا بکهت.

نمهٔ باومریا مهزن ب نمهنی مرؤهٔی دهیته نیاسین ب "فهلسمفا نمهنی یان ژی راشیونالیوم" و راشیونالیست ژی نمو کهسه یی باومری ب هندی همی کو نمهنی مرؤهٔی ژیدمری سمرهکی یی همموو زانینا جیهانی یه.

## ههموو تشت د پێکوٚل و بهردمواميێ دانه

فهیلهسوّفهکی دی ژی ل ههمان سهردهم یی پارمینیدس کی دژیا. نافی وی "هیراکلیتس" بوو و دناقبهرا سالیّن ۵۶۰ ههتا ۴۸۰ی بهری زاینی دا ژیایه و د بنهرمت دا خهلکی دمقهرا "ئیفیسوّس" یی وهلاتی ئاسیا بچووك بوو.

ب دیتنا هیراکلیتسی، ههموو تشتین د سروشتی دا بهردهوام د گوهوّرینیّ دانه. ژبهر قیّ چهندیّ، ههر ل دهستپیّکیّ ئهم دشیّین بیّژین کو هیرِاکلیتسی پتر ژ پارمینیدسی باومری ب ههستان ههبوو.

هیراکلیتسی دگوت: "همموو تشت بهردهوام یی د پیکوّل و گوهوّرینی دا و همموو تشت بهردهوام یی د نیکوّل و گوهوّرینی دا و همموو تشت بهردهوام دلفلفن و چ تشتی جیکیر و همتا همتایی د دنیایی دا نینه. ژبهر هندی نهم نهشیّین دوو جاران بچینه سهر یهك رووبار ژ بو سهرشووشتنی، چونکی ل جارا دووی ههم رووبار و همم مروّف هاتیه گوهوّرین."

هدردیسان هیراکلیتسی تهکهز ل سهر هه قرکیین هه قدر و بهردهوام بین د جیهانی دا دکر. نهگهر ج جاران نهم نه خوش نهبین، نهم قهت نه شین بزانین کا رامانا ساخله مین چیه. ههردیسان نهگهر ج جاران برسی نهبین، ج جاران کهیفا مه ب هندی ناهیت ده می خوارنی دخوین. نهگهر شهر و دوژمنکاری ژی نهبان، ج جاران مه بهایی نازادی و تهناهیا نهدزانی و نهگهر و مرزی زفستانی ژی نهبایه قهت کهیفا مه ب هاتنا و مرزی بهاری و قهبوونا کولیلکین داروباران نهدهات.

کارنن باش ژی وه کو کارنن خراب روّل د رنکخستنا ههموو تشتان دا ههیه. ههر ژ بهر فی چهندی هیراکلیتس د وی باوهری دا بوو کو بی ههبوونا فی یاریا ژ نهچاری <sup>دناف</sup> فان تشتین ههفرك دا، ژیانی ج ههبوونا خوه نهدبوو. "خودا رِوْرُ و شمقه، هاهين و زهستانه، شهرِ و ناشتي يه، برس و تيْربوونه."

هیراکلیتس ب فی رمنگی بؤچوونا خوه شرؤفه دکهت، نی ل فیری بکارئینانا پهیفا "خودا" ب رامانا هندی نهدهات کو مهرهما وی خوداومندین نهفسانهیان بوون، بهلکو ب دیتنا وی خودا یان خوداومند نهو تشت بوو یی جیهان ههموو ب خوه فه دگرتی و ل دهمی پهیدابوونا گوهؤرینین سروشتی د ههفرکیین خوه یین ههفدژ دا، خوه دیار دکهت.

گهلهك جاران ل شوونا پهيڤا خودا، پهيڤا لؤگؤس يا گريگى دهێته بكارئينان و رامانا وێ ژى ئهقله. ههرچهنده ئهم مروٚق ههموو وهكو يهك هزر ناكهين يان ژى ئاستێ بيرتيژيا مه ههموويان هندى يهك نينه، ێ دگهل هندێ ژى ب تنێ يهك شێوێ "ئهقلێ گهردوونی" ههیه كو كونتروٚڵ ل سهر ههموو وان شتان دكهت یێن دناڤ سروشتی دا رووددهن.

ب دیتنا هیراکلیتسی، ئههٔ ثهفلی گهردوونی یان ژی یاسایا گهردوونی، بو ههموو مروّقان یی هههٔپشکه و ههموو مروّهٔ دشیّن پهیرهو بکهن، لیّ پا دگهل فی چهندی ژی مروّهٔ ههر ل دووهٔ ئاستیّ بیرتیژیا ئهفلیّ خوه دژیت.

ههرومکو تو دبینی سوّفیا، هیراکلیتسی ج گرنگی و ریّز ل بوّچوونیّن خهلکیّ دی نهدگرت، وی دگوت: "بوٚچوونیّن پتریا مروّفان ومکو یارییّن زاروّکانه."

ل پشت قان همموو گوهوّرین و همقدژییّن د سروشتی دا، هیراکلیتسی باومری ب همبوونهکا یهکانه یان گشتی همبوو و نههٔ تشتیّ یهکانه ژی کو ل دمهٔ وی بنیاتیّ همموو تشتان بوو، وی نافکربوو ب خودا یان لوّگوّس.

### چوار توخمێن بنەرەتى

پارمینیدس و هیراکلیتسی دوو مگرتیین همقدژ و ژیکجودا دانابوون. ل دووق نمقلی پارمینیدسی، ج تشتان شیانین گوهوّرینی نینن، ای نمزمونیّن همستان ل دمق هیراکلیتسی دیاردکر کو سروشت بمردموام یی د گوهوّرینی دا. نمری کیژ ژ وان یی دروسته؟ ئەرى ئەم باومر ژ وى تشتى بكەين يى ئەھلى مە دې<u>ن</u>ژتە مە يان ژى باومر ژ ھەستىن خور بكەين؟"

وان همردووكان جمخت ل سمر دوو بيرۆكميان دكر.

پارمینیدسی دگوت:

- ج تشت ناهننه گوهؤرین.
- ژ ئەنجامى قى چەندى، ھەست مە دخاپىنن.

لى هيراكليتسى بەرمقانى ژ فى چەندى دكر:

- ۳. همموو تشت دهننه گوهؤرین "همموو تشت ینن د پنکولهکا بهردموام دا."
  - ههستين مه جهي باومريي نه.

٥.

گەلەك يا ب زەحمەتە دوو فەيلەسۆف ژ قىّ چەندىّ پىر د بۆچوونىّن خوە دا د ھەقدۇ بن، بەلىّ پا ل قىّرىّ كىـرُ رُ وان راست دېيّرْيت؟

نیمپیدؤکلیس، فهیلهسؤفی دمقهرا سیسیلیان، دناقبهرا سالیّن ۴۹۶ همتا ۴۲۶ی بهری زاینی دا ژیایه، شیا فی گریّکا ب زمحممت فهکمت. ب دیتنا وی همر یهك ژ پارمینیدس و هیراکلیتسی د بوّچوونیّن خوه دا د راست بوون، لیّ همردوو ژی د خالّمکیّ دا د شاش بوون.

ب دیتنا ئیمپیدؤکلیسی، همقرکیا همره ممزن یا قان همردوو فمیلمسؤفان د هندی دا بوو کو وان دگوت ب تنی کمرمستمیمکی بنمرمت همیم. نمگمر نمق چمنده راست بیت، کمواته نمو قالاهیا دناقبمرا وی تشتی نمهل دبیریت ژلایمکی قم و نمو تشتی نمم ب چافین خوم دبینین ژلایمکی دی قم، ومکو تشتمکی بی رامان و نمبمرناهل خویا دکمت.

گومان تیدا نینه کو نه یا بهرناهله ناهٔ بهیته گوهوْرین بو ماسی یان پهلاتینکهکی نانکو ب شیومیهکی گشتی ج گوهوْرین ب سهر ناهی دا ناهیّن و ناهٔا پاهر همتا همتایی دی همر ومك خود مینیت ناههکا پاهر . ب هی رمنگی، پارمینیدس د وی خالی دا یی راست بوو دهمی گوتی "ج تشت ناهینه گوهوْرین." ژلایهکی دی قه، نیمپیدؤکلیس یی همقرا بوو دگهل هیراکلیتسی ل سهر باوهریا وی ب همستان، ل سهر مه پیدفیه نهم باوهر ژ وی تشتی بکهین یی دبینین. نهم ب چافین خوه یی دبینین کا چهوا سروشت یی د گوهورینهکا بهردهوام دا.

ل فیری نیمپیدؤکلیس گههشته دهرنهنجامهکی کو بیرؤکهها ههبوونا کهرصتههمکی بنهرمت بو همهوو تشتین د ژیانی دا رحت دکر. با ب تنی و ناق ب تنی نمشین بهینه گوهؤرین بو گولهکی یان پهلاتینکهکی، ژبهر هندی تشتهکی مهحاله سروشت ل سهر کهرصتهیمکی ب تنی هاتبیته ناقاکرن. نیمپیدؤکلیس وی باوهریی دا بوو کو سروشت ژ چوار کهرصتهیین سهرمکی پیکدهیت کو وی ناق دکرن ب "ره". نهو ههر چوار ره ژی نهفهبوون: "ناخ، ناق، با و ناگر."

ههر تشتهکی ل سهر روویی نهردی، د بنهرمت دا ژ تیکهلکرنا قان ههر چوار کهرصتهیین سهرمکی پیکدهیت، نانکو ههر تشتهکی ل سهر روویی نهردی ژ ناخ و ناق و با و ناگری پیکدهیت لی ب تنی جوداهی د ریژهیا ههر یهك ژ قان کهرمستهیان دا ههیه.

مرنا گیانهومرمکی یان گولهکی، مهرهم ژی نهوه جارهکا دی نههٔ ههر چوار کهرصتهیه ژیکشهدبن و نهم دشیّین ب چافیّن خوه زیرمقانیا فی چهندی بکهین. ای د ههمان دهم دا ناخ و ناهٔ و با و ناگر ب ج رهنگان ناهیّنه گوهوّرین بهلکو نهو ژ قان ههموو گوهوّرینان د فهدمرن. نهیا راسته نهگهر بیّژین "ههموو تشت دهیّنه گوهوّرین"، چونکی د بنمرحت دا ج تشت ناهیّنه گوهوّرین، بهلکو نهو گوهوّرینا پهیدادبیت نهوه کو نههٔ ههر چوار کهرصتهیه ههفدوو دگرن و پاشی ژیکشهدبن و پاشی سهر و ژ نوو جارهکا دی همفدوو دگرنهه.

نهم دشنین فی جهندی ب کاری نیگارکیشهکی ههفههر بکهین. نهگهر ب تنی یهك رمنگ د دهستی وی دا بیت، بؤ نموونه رمنگی سؤر ب تنی، مهحاله نهو بشیت داروبارین کهسك وینه بکهت. ای ههکه ههر جوار رمنگین زمر و کهسك و شین و رمش ل بهر سینگی وی بن، نهو دی شیت ب سهدان رمنگین جودا جودا ژی پهیدا بکهت ب تنی دهمی ل ههرجارمکی ریژمیا تیکهلکرنا فان رمنگان دگوهؤریت.

نموونهکا دی، د لینانگههی قه، دقیت نهز کهسهکا سیرهبهند بم همتا بشیم کیکهکی ژ ناری ب تنی دروست بکهم، ای ههکه هیک و شیر و نار و شهکر ل بهر دمستی من بن، دی شیم چهندین جورین کیکین جوراوجور ژ قان کهرهستهیین بنهرمت بهرههفکهم.

ج پی نمفیت نیمپیدوکلیسی ژ نیشکهکی قه ژ ده خوه نهگوتیه کو نمه همر چوار "رِه"ین سروشت پیکدهین ژ ناهٔ و ناگر و با و ناخی. بهری وی گهلهك فهیلهسوفین دی خهباتهکا مهزن دکر داکو بسهلینن کو کهروستهیی بنهروت ژ قان توخمان پیکدهیت.

ژ لایهکی دی قه، تالیس و نهناکسیمینس د وی باوهری بوون کو ناق و با دوو نالاقین ههره گرنگن د سروشتی دا. گریکی ژی د وی باوهری دابوون کو ناگر ژی توخمه کی سهرهکی یی ژیانی یه، تیرا مه ههیه نهم تیبینیا گرنگیا ههتاقی بو ژیانا رووهك و شینکاتیان بکهین، یان ژی هزرا خوه د پلا گهرماتیا لهشی مروّقان و گیانهوهران دا بکهین.

دبیت نیمپیدؤکلیسی پرتهکا داری دیت بیت دهمی دسووتی. ل وی دهمی چافی وی ب تشتهکی دکهفت کو یی ژناف دچیت: ب سانههی گوه ل دهنگی هندهکان بلقان ژی دبیت کو "ناف"ه. تشتهك ژی ب سانههی یی دهیته کو "ناف"ه. تشتهك ژی ب سانههی یی دهیته دیتن نهو ژی "با"یه. شدهك توز ل جهی وی دمینیت کو نهو ژی "ناگر"ه. دهمی ل دوماهیی ناگر دفهمریت، هندهك توز ل جهی وی دمینیت کو نهو ژی خولی یه یان ژی "ناخ"ه.

نیمپیدوکلیسی دگوت گوهورپنین سروشتی ژ نهنجامی تیکهلبوون و ژیکههبوونا قان ههر چوار "ره"ان پهیدادبن. ای ل قیری ژی هیشتا تشتهکی قهشارتی و نهروهن دمینیت، نهو ژی نهری نهو هاکتهر چیه یی دبیته نهگهر نههٔ ههر چوار توخمه دگهل همقدوو یهکبگرن و ژیانه کا نوو دروست بکهن؟ ههردیسان نهو تشت چیه یی دبیته نهگهر دووباره نههٔ توخمین تیکهلبووین ژیکهه ببن، بؤ نموونه ژیکههبوونا گولهکی.

ب باوهریا نیمپیدؤکلیسی، د سروشتی دا دوو هیزین کاریگهر ههنه، نهو ژی هیزا "قیان"ی و هیزا "کهرب"ی نه. قیان دبیته نهگهر نهق توخمه همقدوو بگرن و کهرب ژی دبیته نهگهری ژیکفهکرنا وان. یا گرنگ ل قیری نهوه، وی جوداهی نیخستیه دنافیهرا "توخم" و "هیز"ی دا. ل سهردهمی مه یی نهفرؤکه دا ژی، زانست "کهرهستهیین بنهرهتی" و "هیزا سروشتی" ژیکجودا دکهت. زانستی سهردهم د وی باوهریی دایه کو ههموو پرؤسیسین سروشتی شهدگهرن بو ههفکاریا دنافیهرا کهرهستهیین بنهرهتی یین جودا جودا و جهند هیزین کیم یین سروشتی.

ههردیسان، ئیمپیدوکلیسی سهرهدهری دگهل بابهتی ههستان ژی دکر. بو نموونه وی دگوت نهری نهز چهوا دشیم گولهکی "ببینم"، نهری ل فی دهمی چ رووددهت ههتا نهز بشیم وی گولی ببینم؟ نهری ته جارهکی هزرا خوه تیدا کریه، سوفیا؟ نهگهر نه، نوکه نهو دهلیقه یا ل بهر دهستی ته هزرا خوه تیدا بکهی.

ل دووهٔ بۆچوونا ئىمپىدۆكلىسى، چاقىن مە ژى وەكو ھەموو تشتىن دى يىن سروشتى ژ ئاخ و با و ئاگر و ئاقى پىكدھىن. ب قى رەنگى ئەو ئاخا د چاقىن مە دا وان تشتان دېينىت يىن ژ ئاخى پىكدھىن و با ژى وان تشتىن ژ باى پىكھاتى دېينىت و ئاگر و ئاقى رەستبووين. ئەگەر يەك ژ ئاقى دروستبووين. ئەگەر يەك ژ ئاقى دروستبووين. ئەگەر يەك ژ قان تۆخمان ژ چاقى مە يى كىم بىت، ل وى دەمى ئەم نەشىين سروشتى ل دەوروبەرى خوە بېينىن.

#### بهشهکی همر تشتهکی د همموو تشتان دایه.

فهیلهسؤفهکی دی ژی ههبوو نهدشیا خوه دگهل وی بیرؤکهیی بگونجینیت یا دگوتی سروشت ژ کهرهستهیهکی ب تنی پیکدهیّت، بؤ نموونه ژ نافی ب تنی بهو فهیلهسؤف ژی ئهناکساگوراس بوو کو دنافیهرا سالا ۵۵۰ ههتا ۲۸ نی بهری زاینی دا ژیایه.

همردیسان نهو بیروکهیه ژی ل دههٔ وی یا پهسهند نهبوو یا دگوتی ناهٔ و ناخ و ناگر و با دشین ببنه ههستیك و خوین. نهناکساگوراس د وی باومری دا بوو کو سروشت ژ چهندهها بهشین گهلهك هویر و بچووك پیکدهیت کو ب چاهٔ ناهینه دین .. ب دیتنا وی نهم دشیین هان تشتین بچووك ژی ل سهر پارچهیین گهلهك بچووكتر دابهش بکهین، نی بهشهك ژ وی تشتی سهرهکی دی دناهٔ ههر پارچهیهگا بچووك دا مینیت.

ب باومریا نهناکساگوراسی، نهگهر موو و پیستی لهشی مروقی بهینه گوهورین بو هنده تشده تشده تشدین دی، رامانا فی چهندی نهوه، نهو شیری نهم فهدخوین و نهو نانی دخوین دفیت موو و پیست دناف دا ههبن. نهم دشیین ب نینانا هنده نموونهیین سهردهم بوچوونا نهناکساگوراسی باشتر شروفه بکهین. ب هاریکاریا تهکنیکا لیزمری یا نهفروکه ل بهر دهستی مه، نهم دشیین وینهیهکی تایبهت پی بگرین کو دبیژنی وینهیی سی رهههندی 3D یان ژی هولوگرام.

بۆ نموونه، ئهگهر وینهیهکی سی رهههندی یی تروّمبینهکی بگرین و پاشی فی وینهی پارچه پارچه بکهین، ل وی دهمی دی شیین د ههر پارچهیهکا وینهی دا، وینهیی همموو تروّمبینی بینین خو ههکه نهو پارچه یا وینهیی دهامیی تروّمبینی ژی بیت. هملبهت نهگهری فی چهندی ژی بو هندی درفریت کو وینهیی گشتی یی ههموو تروّمبینی د همهوو بهموو برومبینی

لهشی مه ژی ب ههمان شیوه هاتیه داریژنن، نهگهر نهم خانهیه کا پیستی ژ تبله کا مرؤقی وهربگرین، ل وی دهمی ناهکا خانی ب تنی شیوهیی رهنگی پیستی لهشی نیشا مه نادهت به لکو ب ریکا ناهکا ههمان خانه نهم دشیین رهنگی چاق و پرچ و ههر ساخله ته کا دی یا لهشی پی دیاربکهین، زیدهباری دیارکرنا هژمارا تبلین مرؤقی و جوری ههر تبلهکی.

دناف نافکا ههر خانهیه کا لهشی مه دا، پیزانینین تهمام و هوور ل دور پیکهانه یا ههموو خانه و شانه و نهندامین لهشی تیدانه. نانکو "بهشه ک ژ ههموو پیکهاتنا لهشی مرؤفی" یا دناف وی خانی دا هه لگرتیه، تا وی راده ی د بچووکترین یهکه یا پیکهاتنا لهشی مرؤفی دا کو خانه یه کوپیه کا پیکهاتنا سهرجهم لهشی مه دناف دا ههیه. نهناکساگؤراسی دگوته فان بهشین بچووک کو بهشه کی گشتی تیدایه، "توفی" یان ژی "دندك".

ل فیری دی ناماژی ب بوچوونا نیمپیدوکلسی کهین دهمی دگوتی کو فیان به شبن جودا جودا خرفه دکهت و نهشی مه یی ته مام پیکدئینیت. ب هه مان شیوه، نه ناکساگؤراسی هزردکر کو هیزه ک دبیته نهگهری دروستکرنا گیانه وهر، مروفه گول، داروباران و ههر یه کی و وان شیوه یه کی تایبه ت ددهتی. وی دگوته فی هیزی، "هیزا نه قلی" یان ژی "بیرتیژی".

نهگهرمکی دی ژی همیه کو نهناکساگؤراسی گرنگیا خوه یا تایبهت ل دههٔ مه همبیت: نهو یهکهمین همیلهسؤهی نهسینایه. همرجهنده د بنهرمت دا نهو خهلکی ناسیا بچووك بوو، نی د ژیئ جل سالیی دا ل باژیری نهسینایی ناکنجی بوو ههتا هاتیه گونههبارکرن ب "تاوانا خودا نهنیاسیی" و پاشی ژ باژیری هاته دهریخستن. وی ویرمکی ژ بؤگوتنان گهلهك تشتان همبوو، بو نموونه وی دگوت: ههتاهٔ خوداوهند نینه، بهلکو تهنهکی سؤر و مهزنه و همباری وی گهلهك ژ ههباری نیمچه گزیرتا پیلوپونس مهزنتره.

نهناکساگؤراس یی داخبار بوو ب زانستی ستیرناسیی و جهخت ل سهر وی گوتنی دکر یا دگوتی کو تهنین نهسمانی ژ ههمان وان کهرهستهیان پیکدهین یین نهرد ژی دروستبووی. ههلیمت پشتی وی هندهك قهکولین ل سهر بهرهکی نهیزهکی کرین، نه دمرنهنجامه بدهستخوه قه نینان. ههر ژبهر قی چهندی نهو د وی باومری دا بوو کو رمنگه خهلك ل سهر نهختهرین دی ژی ههبن. وی دگوت روناهیا ههیقی ژ ههیقی ب خوه ناهیت، بهلکو نهو روناهیا خوه ژ نهردی ومردگریت. ههردیسان دیاردا روژگیرانی ژی ههر وی ب خوه شروقه کربوو.

تيبيني: سۆپاسيا تە دكەم سۆفيا ژ بۇ گوھداريا تە،

چ پی نهقیت تو دی فی بهشی چهندین جاران خوینی ههتا باش تیدگههی. زانست ژ ههژی هندی یه مرؤف خوه پیهه ب واستینی. نهزیی پشتراستم تو چ ههقالان نابینی کو د همموو بابهتین خوه دا ب سهرکهفیت بی خوه زهجمهت بدعت یان خوه بواستینیت. ما تو بینژی نهزیی شاش بم؟ پیدفیه ههتا سوباهی چاقهری بی ههتا بهرسفی ل سهر کهرمستهیی بنهرمت و وان گوهؤرینین د سروشتی دا پهیدادبن ومردگری. همردیسان دی ناشنای همیلهسؤههگی دی بی ب نافی "دیمؤکریتس". نوکه نهز چ تشتین دی بو ته نابیژم.

سؤهیایی نهو ستری و گژوگیایی د ریکا خوه دا راکرن و ب ریکا دمرگههی کوّلکی تهماشهی باخچهی دکر. وی دقیا پیچهکی هزرین خوه ریکبیّخیته قه نهخاسم پشتی خواندنا وی کورسی.

یا ناشکمرایه کو نافر ز بلی بمفری و هملی ناهیته گوهؤرین بو ج تشتین دی. نافر نمشیت بهیته گوهؤرین بو شتیهکی، جونکی ژ بلی نافی شتی ژ تشتمکی دی ژی پیکدهیت. نهری نهو دا زانیت کو بهفر ههر نافه نهگهر وی نهف کورسه نهخواندبایه؟ نهری ما ل سهر وی یا نهوی نهوی به نموی و پشتی هینگی دووباره وی یا پیدفی نهبوو بهری هینگی دیاردهیا گوهورینا نافی بو بهفری و پشتی هینگی دووباره حملبوونا وی بو نافی، بخوینیت. سوفیایی پیکول دکر نهو ب خوه هزرین خوه بکهت بی کو پشت بهستنی بکهته سهر وی تشتی خواندی.

پارمینیدسی دانپیدان ب هیچ گوهوّرینهکیّ نهدکر، سوّهیایییّ چهند پر هزرا خوه
د قی چهندی دا کربایه، پر باوهری پی دئینا. نههلی پارمینیدسی ب ج رهنگان باوهر و
هندی نهدکر کو تشتهك و نیشکهکی قه دشیّت بهیّته گوهوّرین بو تشتهکی دی یی زینه
جیاواز. ب راستی وی نهو گهلهك یی زیرهك و چاقنهترس بوو دهمی نه چه چهنده دگوتی
چونکی ههموو کهسان ب سانههی گوهوّرینین سروشتی ب چاقیّن خوه ددیتن و د ههمان
دهم دا وی وی نه گوهوّرینه ههموو رهندکرن. ج پی نهقیّت گهلهك کهس ههبوون ب
بوّچوونا وی دکره کهنی وی نیمپیدوّکلیس وی ههیلهسوّههکی زیرهك بوو، چونکی وی
دگوت گهردوون و توخمهکی ب تنی پیّکناهیّت بهلکو و گهلهك توّخمان پیکدهیّت. ب فی
رمنگی ههموو گوهوّرینیّن سروشتی دهلیقه ههیه رووبدهن بی کو د راستی دا گوهوّرینهکا
راستهقینه د پیکهاتهیا وان دا رووبدهت.

ندهٔ فهیلهسوّفی گریکی یی که قن ب تنی ب ریکا نه قلی گه هسته فی نه نجامان، ج پینه فیت وی سروشت ژی خواند بوو آن وه کو سهرده می نه فروّکه بواری شروّفه کرنا کیمیایی ل بهر دهستی وی نه بوو. سوّفیایی ب دروستاهی نه دزانی کا باوه رژ هندی بکهت کو ناف و با و ناگر و ناخ بنیاتی هه موو تشتین د سروشتی دایه، باشه گرنگیا فی چه ندی چیه ؟ ب شیّوه یه کی بنه په نیمپید و کلیس یی شاش نه بوو، چونکی مگرتیا یه کانه یا وه ل مه دکهت باوه رژ هه موو وان گوهوّرینان بکه ین یین نه م ب چافین خوه دبینین نه وه کو پر ژ که ره سته یه کی بنه په تی هم بیت. سوّفیایی دیت کو ژ راستا فه لسه فه بابه ته کی بالکیش و بلیمه ته، چونکی نه و دشیا ب نه قلی خوه هزرا خوه د قان بوّچوونان دا بکه ت بی کو بیند فی به هندی بیت ل وان تشتان بزقریت یین ل قوتابخانی و مرگرتین یان فیّربووی، ل دوماه یی ژی گه هشته وی ده رئه نه امی کو فه لسه فه تشته کی هوسا نینه مروّف بشیّت خوه دوماه یی ژی گه هشته وی ده رئه نه امی کو فه لسه فه تشته کی هوسا نینه مروّف بشیّت خوه دوماه یی ژی گه هشته وی ده رئه نه اسه فی هزر بکه ین.

## ىيمۆكريتس

... بليمه تترين يارى ل حبهائي...

سۆفیایی ههموو کاغهزین وانهیین خوه یین فهاسهفی نهوین ژ ده فهیلهسۆفهکی نهدیار قه هاتین کرنه د سندوقا خوه یا ناسنی دا و دهری وی گرت. پاشی ژ کولکی خوه دهرکهفت و هاته دناهٔ باخچهی دا و پیاسه کرن. وی هزرین خوه دکرن کا دوهی سپیدی ل سهر تیشتی چ روودابوو، ب تایبهت ترانهیین دایکا وی ل دور "نامهیا نه فینیی" یا بو وی هاتی. ژبهر هندی ههر زوو چوو سندوقا پوستهی ب پشکنیت داکو ههمان ههلویستی دوهی دگهل وی دووباره نهبیته فه.

ئمو دی شیّت هیّجهته کی ژ پیش نامهیا ئهفینی فه گریت ای هه که نمف نامهیه دوو رؤژان ل دووف یه ک بو هات، ئیّدی دایکا وی ژی باومرناکهت.

جارمگا دی، وی زمرفهکی سپی یی بچوك دناف سندوها پوستی دا دیت. ئیدی ب شیوازمکی تایبهت نامه بو وی دهاتن؛ ههموو روزان پشتی نیفرو زمرفهکی هههوائی بو وی دهات، شهوائی نیفرو زمرههکی دی یی سپی دهات، شهو فهیلهسوف دا زمرههکی دی یی سپی سی بچووك بو کهته د سندوها پوستهی دا.

رامانا فی جهندی نهو بوو کو نهو دشیّت بزانیت کا نهو همیلمسوّف کیه لیّ پا همکه نهو همیلمسوّف ژن بیت نهك زهلام، ما کی دزانیت؟ بوّ فی جهندی ژی نهو دشیّت د پهنجهرکیّ دا براوهستیت و زیرهانیا سندوها پوّستهی بکمت و دیّ ب چافیّن خوه وی ھەيلەسۇھىّ نھيّنى بينيت، ژبەركو ئەو ناميّن سپى ييّن بچووك ب خوە ناھيّنە رزاز سندوھىّ دا.

سۆفیایی بریار دا رِوْژا دی سپیّدی دهست ب پلانا خوه بکهت. سوباهی رِوْژا نمینی په و بیّهنفهدانا دوماهیا حمفتیی ژی همموو یا ل بمر سینگی ویّ.

سۆفیا چوو د ژوورا خوه قه داکو وی زدرفی قهکهت، ئهقروّکه ج تشت د وی زدرفی دا نهبوون ژ بلی کاغهزهکا بچووك و پرسیارهکا ب تنی ل سهر هاتبوو نقیسین، آل هؤسا دیاره نه پرسیاره گهلهك ژ وان ههرسی پرسیارین د نامهیا نهقینیی یا دوهی دا ب زهجمهتره.

#### ثمري بؤجي ياريا "ليكؤ" بليمه تترين ياريه ل جيهاني؟

ل دهستپیکی، سوفیا دگهل هندی نهبوو کو یاریا لیگو بلیمهتترین یاریه ل جیهانی، چونکی نهقه چهندین ساله وی نههٔ یاریه نهکری، زیدمباری فی چهندی وی ج پهیومندی دناقبهرا یاریا لیگو و فهلسهفی دا نهددیت.

نی نهو هوتابیه کا گوهداربوو، ژبهر هندی چوو کارتونا یاریین خوه یاکو دانایه سهر دولابا خوه یا جلکان ئینا خواری و دناف یاریین خوه دا گهریا همتا زمرفه کی تژی پارچهیین لیگؤیی یین رمنگاورمنگ و جؤراو جور دیتین.

نهو ماوهیهکی دریژ بوو وی دهستی خوه نهکریه پارچهیین وی یاریی ای دگهل هندی ژی دهمی وی دهستی خوه کریی و یاری کی کرین و پیکوّل دکری هندهك تشتان ژی دروست بکهت، هزرا خوه د تایبهتمهندیا فی یاریی دا کر.

ل دەستېپكى كرنا قى ياريا و دروستكرنا ھندەك تشتان ژ پارچەيين وى گەلەك يا ب سانەھى بوو، سەرەرى ھندى كو قان پارچەيان شيوه و ھەبارەيين جودا جودا ھەنە، ئا ئەو دشيت ھەموويان ليكبدەت و تشتين نوو ژى دروست بكەت. پارچەيين قى ياريى تيكناچن، ئەرى جارەكى مە پارچەيەكا ليگۆيى يا شكەستى ديتيه؟ نوكە پارچەيين فى ليگۆيى هەروەكو ھينگى نە دەمى بەرى چەندين سالان وى كرين و ھەلگرتين.

یا ژ ههموویی ژی گرنگتر نهوه، ههر تشتی مه بفیّت نهم دشیّین ژ قان پارچهیان دروست بکهین. نهم دشیّین پارچهییّن وان ژیّکفه بکهین و دووباره تشتهکی جودا ژیّ دروست بکهین.

ئەرى ژ قى چەندى پىر ج تشتى دى يى پىدقيە؟ ب راستى سۆفيا ل دوماھيى گەھشتە وى باوەريى كو ياريا ليگۆ بليمەتترين ياريە ل جيھانى، ئى پرسيار ئەوە ئەرى قى ياريى ج پەيوەندى دگەل فەلسەفى ھەيە؟ ھەلبەت ئەڭ چەندە ژى نھىنىمكا دى يە.

سۆفیایی خانیهکی مهزن ژ لیکدانا وان پارچهیان دروست کر. د دلی خوه دا ههت نهدویّریا دانپیّدانی ب هندی بکهت کو نهقه دهمهکی دریّژه وی خوشیهکا هوّسا مهزن نهبریه. نهری بوّچی دهمی خهلك مهزن دبن ئیّدی شهرم دکهن یاریان بکهن.

دەمى دايكا وى هاتيه مال و ديتى سۆهيا مژوولى كرنا ياريانه، ب دلخوشى قه گوتى: "جهى خوشحاليا منه دەمى دبينم تو هيشتا ومكو زارۆيەكا بچووك ياريان دكهى."

سۆفیایی گوت: "ئەز یاریان ناكەم، بەلكو ئەز یا ھندەك تاقیكرنین فەلسەفی یین ئالۆز ئەنجام ددەم."

دایکا وی بیّهنا خوه کوور ههلکیّشا، چ پینهقیّت وی هزرا خوه د چیرِوّکا کیّقریشکا سپی و کولاقی سیّرمبهندی یی قالاً دا دکر.

رؤژا دی سپیدی دهمی سؤفیا ژ هوتابخانی زهری، وی زهرهه کی همهوائی یی مهزن د سندوها پؤسته دا دیت. وی نهز زهرف دگهل خوه بر و چوو د ژوورا خوه هٔه، وی دهیا ههر یه کسه ر دهست ب خواندنا وی بکهت و د ههمان دهم دا ل بهر پهنجه رکی راوهستیا و جافی وی ل سندوها پؤسته ی بوو.

### تيورا گەردىلى

ئەقە جارمكا دى ئەم گەھشتىنە ھەقدوو، سۆھيا.

نەقرۇكە تو دى گوھداريا دوماھىك فەيلەسۇفى بوارى سروشتى كەى. نافى وى دىمۇكريتس (٢٥٠٤٦٠ بەرى زاينى) بوو. د بنەرەت دا خەلكى باژیْری "ئابدیرا" ل سەر كناری رۆژھەلاتى يى دەريايا ئىجە بوو. ئەگەر تو شيابى بەرسقا پرسيارا ياريا ليگؤيی بدەى، ج پینەفیْت تیگەھشتنا پرۆژەيى قى فەيلەسۇفى بۇ تە يا ب زەحمەت نابیت.

دیمؤکریتس یی همقرابوو دگهل ههیلهسؤهین بهری خوه نهوین دگوتین گوهؤرینین بهری خوه نهوین دگوتین گوهؤرینین بهرچاق د سروشتی دا، ژ نهنجامی گوهؤرینهکا راستهقینه پهیدانابن. نهو ژی دگهل وی چهندی بوو کو پیدفیه ههر تشتهکی د گهردوونی دا ژ هندهك توخمین بچووکیز پیکهاتبیت. ههر یهك ژ قان تؤخمان ژی یی نهگوهؤره. دیمؤکریتسی ناقی قان پارچهیین ههره بچووك کرنه گهردیله Atom، نانکو نهو پارچهیین نیدی نههینه دابهشکرن.

دیموکریتسی پیکول دکر وی چهندی پشتراست بکهت کو نهو توخمین گهردوونی پیکدئینن، نهشین ل سهر دابهشبوون و پارچه پارچهبوونی بهردهوام بن، چونکی ب دیتنا وی نهگهر نه قوخمه بهردهوام بهینه دابهشکرن نیدی نهشین ببنه نهگهری پیکهاتنا وان تشتان یین دناف سروشتی دا ههین.

نهگهر بهردموام گهردیله بۆ پارچهیین بچووکتر بهینه دابهشکرن و پرت پرت کرن، ل وی دممی سروشت دی چراتیا خوه ژ دمست دمت همتا ومکو شوربهیهکا رؤهن و شل لیّدهیّت.

ژلایهکی دی قه، نهو توخمین سروشتی پیکدئینن پیدقیه د نهگوهوّر بن، جونکی ج تشت ژ ده څخوه پهیدانابن. ل دور فی خالی، دیموّکریتس دگهل ههر یهك ژ پارمینیس و ئیلینی یی ههقرابوو.

نهو د وی باومری دا بوو پیدفیه ههموو توخم د رمق و چر بن بی کو ههموو ومکو یهك بن. نهگهر ههموو توخم د ومکهه ف بانه، ل وی دممی چ شروفهکرنین رازیکه "هایلکهر" نهدبوون ژ بو ههمهجوریا شیومیین جودا جودا د گهردوونی دا وهك زمیتون و پیستی بزنی و پرچا مروفی.... هند.

همردیسان دیموکریتس د وی باوهری دا بوو دناف گهردوونی دا هرٔمارهکا بی وینه یا گهردیلهیان همنه. هندهك ر وان د گروفرن و د حلینه و هندهکین دی ری د زفر و خواروفیچن، ژبهر فان شیّوه و قهبارهیین نهوهکهه فی نهو دشیّن دگهل هه کوم ببن و تهن و پیکهاتهیین جودا جودا دروست بکهن. ههرچهنده هرٔمارا گهردیلهیان یا بی دوماهیه و د ریکجودانه، ای دگهل هندی ری دشیّن ههتا ههتایی بمینن و نههینه ژنافیرن یان پارچه پارچه کرن.

گهردیله دنافهٔ نُهسمانی دا ب نازادی دفرن و دهیّن و دچن، لیّ هندهك رُ وان هندهك پیّکهاتهییّن ومکو ددانان یان ستریان ههنه و ب رِیّکا وان دشیّن خوه پیّکفه بگرن و تشتیّن دموروبهری مه پیّکبینن.

نوکه ته زانی کا مهرهما من ژ پارچهینن یاریا لیگؤیی ج بوو، مانه هوّسایه؟
ههمان قان پارچهیان ژی نهو ساخلهت ههنه ینن دیموّکراتیسی داینه گهردیلهیان، ههر ژبهر هندی همر تشتی مه بقیّت نهم دشنین ژی دروست بکهین، ژبهرکو نههٔ پارچه زیّدهتر ناهیّته پرت پرت کرن، ههردیسان قهباره و شیّوهینین جودا جودا ههنه و وان ژی هندهك پیکهاتهینین وهکو ددان و ستریان ههنه کو هاریکاریا وان دکهن بمینته پیّکقه دهمی مه دفیّت تشتهکی نوو ژی دروست بکهین. نههٔ شیّوازی نوو یی پیکفهگریّدانی و نهو تشتی نوو یی مه ژی دروستکری، نهم دشیّین دووباره ب سانههی ژیکفهبکهین و سهر و ژ نوو تشتهکی دی و دی دی و در نوو تشتهکی دی و دی دروست بکهین.

شیانین دووباره بکارئینانا یاریا لیگؤیی بوویه نهگهری سهرکهفتنا هٔی یاریایی و بهربه لاقبوونا وی ل سهرانسهری جیهانی. نهو پارچهیین لیگؤیی یین زارؤك بو خوه ترومبینهکی ژی دروست دکهن، دشیت ل رؤژا پاشتر خراب بکهت و دووباره خانیهکی ژی

دروست بکهت، ژبهر هندی نهم دشنین بیژین نه پارچه د نهمرن. نهری ما مه گههر جاران زارؤکین خوه نهدیتینه دهمی یاریان ب وان پارچهیین لیگویی دکهن دهمی داید و بابین وان هیشتا زارؤك و د ژیی وان دا نهو یاری دکری بؤ خوه کرین؟

همردیسان ب رِیْکا تهقنا دمستکرد ژی نهم دشیین شیّوهیین جودا جودا دروسن بکهین، ای نهم نهشین شیّوهیین جودا جودا دروسن بکهین، ای نهم نهشین پشتی چهندین جارین بکارئینانی مفای ژ قی تهقنی و مربگرین چونکی دی خراب بیت و تیکچیت و نیّدی دی یا ب زهحمهت بیت نهم بشیّین تشته کی نوو ژی دروست بکهین.

ل سهردهمی نه فروکه نه م دشنین بیزین تیورا دیموکریتسی ل دور گهردیلهیان پا دروست بوو، چونکی ژ راستا سروشت ژ گهردیلهیین جودا جودا پیکدهیت و بهردواهم نه و گهریلهیه خوه لیکدهن و ژ هه فدوو دوور دکه فن. بو نموونه، رهنگه گهردیلهیه هایدروجینی یا نوکه ره خه کی دهنا من پیکئینای، به ری نوکه و ل سهردهمه کی دی پرته ک بیت ژ لبیسا فیله کی. رهنگه ژی گهردیلهیه کا کاربونی یا نوکه دنا فی زه فله کا دلی من دا، به ری نوکه کوریا ده ناسوره کی بیت.

دگهل بورینا دهمی، زانستی نهو چهنده دووپاتکر کو گهردیله ژی ژ هندهك تهنین بچووکتر پیکدهین دبینژنی "گهردیلهیین دهستپیکی". نه قتهنه "پروتون"، "نیوترون" و "نهلیکترون"ن. دوور نینه ل پاشهروژی زانست بگههیته وی چهندی کو نه قتهنهژی ژ هندهك تشتین بچووکتر پیکبهین، لی زانایین فیزیایی ل سهر هندی ریکهفتینه کو دفیت سنوورهك ههبیت و نیدی نه قگهردیلهیه زیدهتر نههینه دابهشکرن. چ پینه فیت ژی نه قگهردیلهین زیده هوور و بچووك سروشتی پیکدئینن.

دیمؤکریتسی مفا ژ نامیرین نهلیکترونی بین ل سهردهمی مه و مرنهگرتبوو، به لکو نه فلکو نه فلکو نه نه وی به نه به وی نه به وی به نه به نه به وی به نه به به نه نه به نه به

نهگهر نهم ل سهر وی بوچوونی ریک بکهفین کو ج تشت د گهردوونی دا ناهنه گوهورین و ج تشت ر ده خوه پهیدانابن و ج تشت ژناف ناچن، پیدفیه نهم ل سهر وی بوچوونی ژی ریک بکهفین کو سروشت ر هرمارهکا بیدوماهی یا گهردیلهیین همره بجوو<sup>ن</sup>

پنکدهنت، ب رهنگهکی بهردموام نه گهردیلهیه دگهل یهك خرفهدبن و تشتهکی دروست دکهن و پاشی پشتی دهمهکی ژیکفهدبن و تشتهکی نوو دروست دکهنه ه.

دیمؤکریتسی پهنا بؤ بهر چ "هیّز"هکی یان "رِوْح"هکی نمبربوو ژ بو شروّقهکرنا دیاردهیین سروشتی، بهلکو همبوونا سروشتی ب تنی بو گهردیله و قالاهیی دزقراند. رِهنگه ژی وی ب تنی باوهری ب وان تشتان همبایه ییّن دهاتنه بهرجهستهکرن و ژ ماددهیهکی پیکهاتبان، ژبهر هندی دگوتنه وی فهیلهسؤفی مهتریالی یان ژی ماددهخواز\*.

چ نیاز د لقینین گهردیلهیان دا نینن، بهلکو ههر تشته کی د سروشتی دا هه ی ب ریکه کا میکانیکی دلفلفیت، لی نه فی چهنده هندی ناگه هینیت کو ههر تشته ک ژ نیشکه کی فه پرووددمت، بهلکو ههر پروودانه ک ل دووف یاسایه کا نه گوهو پر پهیدادبیت. ب دیتنا دیمو کریتسی، ل پشت فان ههموو دیاردهیان، نه گهره کی سروشتی ههیه، نه گهره کی هوسا کو خوه دناف وان تشتان ب خوه دا فه شارتیه. جاره کی دیمو کریتسی گوتبوو وی پیخوشتره نه و یاسایه کا سروشتی ناشکه را بکه ت ل شوونا هندی ببیته شاهی نیمپراتوریا فارسان.

هەردىسان تيورا گەردىلى يا دىمۆكرىتسى، ئارىشەيا ھەستا دىتنى ژى شرۆقە دكەت، ئانكو ژ ئەنجامى لقىن و ھاتنوچوونا گەردىلەيان دناق قالاھيا سروشتى دا، ئەم دشيّىن تشتيّن دەوروبەرى خوە ببينين، بۆ دەوونە، دەمى ئەم ھەيقى دبينين، رامانا وى ئەوە گەردىلەييّن ھەيقى دكەقنە بيشچاقيّن مە.

نی بابهتی رِوِّحی چهوا دی هیته شروقهکرن؟ ئهری نهم دشیین رِوِّحا مروقهکی ژی بریکا گهردیلهیین وی ببینین، ئانکو ب رِیکا بهرجهستکرنا پیکهاتهیین وی باشه، ب دیتنا دیموکریتسی، رِوِّح ژ هندهك گهردیلهیین گروفر و حلی "گهردیلهیین روِّحی" پیکدهیت، دهمی مروّق دمریت، گهردیلهیین روِّحا وی ژ لهشی وی دهردکه فن ژیکفهدبن و بهره همهوو ناراستهیان بهربه لاق دبن، دبیت ژی پشتی هینگی دووباره ئه فی گهردیلهیه خوه لیکبدهنه و روِّحه کا نوو دروست بکهن.

<sup>\*</sup> ممتریالیست Materialist یان ماددهخواز نمو کمسن یین ل دووهٔ ریّبازا ماددهی دچن کو ب باومریا وان همر تشتمکی د گمردوونی دا، د بنمرمت دا ژ ماددهیا پیّکدهیّت، ب هی رمنگی مادده تشتمکی دمستییّکییه و همست "ممژی" تشتمکی لاومکی یان ژی نافنجییه.

ب فی رمنگی، دیمؤکریتسی ب تیورا خوه یا گهردیلی، خیچهك ل سهر فهلسفهها سروشتی یا گریکیان را ئینا و دا رِهخهکی.

دیمؤکریتس دگهل هیراکلیتسی یی همقرابوو کو ههر تشتهك د گهردوونی دا یی د دوخه کی گوهؤرینی یی بهردهوام دا، ای ل پشت قان تشتین بهردهوام دهینه گوهؤرین، تشته کی جیگیر و ههتا ههتایی ههیه و قهت ناهیته گوهؤرین، دبیژنه قی تشتی ژی گهردیله.

دگهل خواندنا قان نامهیان، سوّفیا ل بهر پهنجهرکی یا روونشتی بوو داکو برانیت کا نهری کهسهکی نهنیاس دی نیزیکی سندوها پوستهی بیت یا نه. نهو ب فی رهنگی یا روونشتی بوو و دووباره هزرا خوه د وان تشتان دا دکر یین بهری نوکه خواندین.

همموو نهو کاری دیموکریتسی کری، ب تنی نهو بوو کو وی هزرا خوه دکر. ب پنکا فی هزرکرنی شیا بگههیته بیروکهیه کا بلیمهت، نهو بیروکهیا شیای ناریشهیا ههلاویستی دنافیهرا "کهرهستهیی یهکانه" و "گوهوپین"ی دا چارهسهر بکهت. پشتی کو بو ماوهیی جهندین چهرخین دریژ فهیلهسوف ل بهر فی دیواری ناسی بووین، ل دوماهیی دیموکریتس هات و ب تنی ب پیکا نهفلی خوه نه ناریشهیه چارهسهرکر.

سۆفیایی دهست ب کهنیی کر و پیچهك مابوو دلی وی خراب بیت هندی دکره کهنی، ب راستی ژی تشتهکی لوژیکی یه. ل دوماهیی بو وی دیاربوو سروشت ژ چهنه توخمین بچووك پیکدهیت کو ب ج رهنگان ناهینه گوهورین.

ژلایهکی دی قه، هیراکلیتس نهیی شاش بوو دهمی گوتی ههموو توخهین و سروشتی دا، یین د دوخهکی گوهورینی یی بهردهوام دا، بهلگه ل سهر قی چهندی ژی نهوه

همموو مرؤهٔ و گیانهومر ل دوماهیی ههر دمرن، همتا چیایین مهزن و بهیز ژی هیدی تووشی ژناهٔچوونی دبن.

یا گرنگ ل فیری نموه بزانین نمه چیایین ممزن، سمرمرای ژنافچوونا وان، نی نمو ب خوه ژ هندهك گمردیلمیین گملمك بچووك پیكدهین كو قمت ناهینم ژنافیرن یان پرت پرت كرن.

نی دیمؤکریتسی هندهك پرسیارین دی نازراندن، بؤ نموونه، دهمی وی گوتی تشتین د گهروونی دا ل دووهٔ هیزهکا میکانیکی ب ریفه دچن، وی بیرؤکهیا ههبوونا هیزهکا گیانی د گهردوونی دا رمتدکر کو نهمفیدوکلیس و نهنکزاگورسی باوهری پی ههبوو، د ههمان دهم دا نهو د وی باوهریی دا بوو کو رؤحا مرؤفی نه یا نهمره.

ئەرى ھەتا قى خالى ئەو يى راست بوو؟

سۆفیایی بهرسفا دروست نهدزانی، چونکی ئەفە نە دەمەکی دریّژ بوو وی دەست ب خواندنا کورسی فەلسەفی کری.

# جارمنفيس

...فالقەكەر پېكۆل دكەت تشتەكى شرۆقە بكەت كو د راستى دا نەيى ...فالقەكەر پېكۆل دكەت تشتەكى شرۆقە بكەت كو د راستى دا نەيى

دگهل خواندنا فهلسهفا دیموکریتسی، چاقی سوفیایی بهردهوام د پهنجهرکی دا ل باخچهی بوو، داکو دلی خوه نارام بکهت، ژ ژوورا خوه هاته خواری داکو بچیت تهماشهی سندوقا پوستهی بکهت.

دەمى دەرگەھى مال قەكرى، زەرفەكى بچووك ل بەر دەرگەھى دىت كو ناقى وى ل سەر يى نقيساى بوو، سۆفيا ئاموندسن.

هؤسا دیاره فیجاری وی سوفیا سهردابر! چونکی نهفروّکه دهمی ب دریر اهیا روزی نمو ل بهر پهنجهری یا راوهستیای و چافی وی ل سندوها پؤستهی، فهیلهسوّفی نهیّنی د ریّکهکا دی را هاتبوو و نههٔ زمرِفه دانابوو بهر دهرگههی مالا وان و پاشی دووباره خوه دناهٔ دارستانی دا بهرزه کربوو.

نمری وی چهوا زانی سؤفیا ل بهر پهنجهری یا راوهستیایه و زیرمقانیا سندوها پؤستهی دکمت؟ نمری وی نهو د پهنجهری دا دیتبوو؟

همرچهوا بیت، سؤهیا یا کهیفخوش بوو کو شیای نامیّ دگهل خوه ببهت بهری کو دایکا ویّ بهیّته مال و زمرِف ل بهر دمرگههی دیتبایه. سؤفیا بلهز زقری ژوورا خوه و نهو نامه قهکر، کوژیین زمرفی سپی پیچهکی د تهر بوون و هندهك شوونوار ل سهر مابوون کو هوسا دیاره شوونوارین ددانان بوون. نهری نهو چهنده چهوا چیبوویه؟ چونکی نهقه چهند روژه باران نههاتی.

ل سەر كاغەزا دەستېپكى يا نقيساى بوو،

ئەرى تە باومرى ب چارەنقىسى ھەيە؟ ئەرى نەساخى سزادانەكە ژ دەڭ خوداى؟ ئەو كىژ ھىزە كونترۆلى ل سەر پىقاژوويا دىرۆكى دكەت؟

ئەرى وى باوەرى ب چارەنقىسى ھەيە؟ ل دەستېنىكى ئەو نە يا پشتراست بوو كا باوەرى بى ھەيە يان نە، ئى وى گەلەك كەس دنياسىن كو باوەرى ب چارەنقىس و بەختى ھەبوو. كچەكا ژ ھەقالا وى د پولى قە بەردەوام گوشەيا بورجىن بەختى د گوقار و رۆژنامەيان دا دخواندن. ئانكو ئەگەر مە باوەرى ب زانستى قەلەكى ھەبىت، چ پى نەقبت دى مە باوەرى ب زانستى قەلەكى ھەبىت، چ پى نەقبت دى مە باوەرى دانە كو دى مەبورى دىنە كو دى مەبورى دىنە كو دى مەبورى دىنا كى ھەبىت ئىلىدى دەنە كو دى مەبورى دانە كو دى مەبورى كىلىدى ھەيە.

ئهگەر مە باوەرى ب هندى هەبيت كو ديتنا پشيكەكا رەش ل سەر جادى نېشانا بېئىئىفلەحيى بيت، پيدڤيە مە باوەرى ب چارەنڤيسى ژى هەبيت، مانە ھۆسايە؟ ھەرچەند وى پېر هزرا خوە د ڤى چەندى دا كربايە، پېر نموونه دهاتنه سەر هزرا وى. بۇ نموونه بۆچى گەلەك مرۆڤ دېيژن "ڤى دارى بگرە؟"\* ھەردىسان بۆچى رۆژا ئەينى يا ١٣ى ھەيەنى دهيته ھرمارتن رۆژەكا بى ئىفلەح؟ سۆھيايى زانيبوو كو هندەك ئوتيلان رمارە سېزدە ئەدانايە سەر روورين خوە. ھەلبەت ئەڭ نموونە رى وى چەندى دووپات دكەن كو گەلەك كەسان باوەرى ب ڤان ئەفسانەيان ھەيە.

<sup>\*</sup> فَيْ دارِيْ بگره knock on wood ئيديهما زمانيْ ئينگليزييّ يه ل وي دهمي دهيّه گوتن دهماً كهسهك بيْژيته كهسهكيّ دي خوه ژ تشتيّن خراب دووربيّخه.

پهیفا "ئهفسانه" ب خوه پهیفهکا بی رامانه. بو نموونه ئهگهر تو کهسهکی موسلمان یان کریستیان بی، دی بیرژن تو مرؤفهکی خوهدان باوهری، ای ههکه ته باوهری ب زانستی فهلهکی ههبیت، دی بیرژن تو رانستی فهلهکی ههبیت، دی بیرژن تو کهسهکی نهفسانه چی. نهری کی نهو ماف ههیه باوهریا کهسین دی ب نهفسانه یی ال قهلهم بدهت؟

ههر چهوا بیت، سوّفیا یا ژ تشتهکی ب تنیّ پشترِاست بوو؛ دیموّکریتسی باومری ب چارمنقیسی نهبوو، بهلکو وی ب تنیّ باومری ب گهردیله و قالاَهییّ همبوو.

سۆفيايى پېكۆل دكر هزرا خوه د پرسيارين دى يين ل سەر نامى بكەت.

ئەرى نەساخى سزادانەكە ژ دەڭ خوداى؟ ئەرى ل سەر دەمى ئەڭرۆكە كى باوەر ژ تشتەكى ھۆسا دكەت؟ رامانا قى چەندى ئەوە دقىت ئەم داخوازا ھارىكارىى ژ خوداى بكەين داكو ساخلەم بىنەڭە، چونكى وى گەلەك كەس د ژيانا خوە دا دىتبوون دەمى نەساخ دبوون، دوعا دكرن داكو ساخلەم بنەڭە، لى ئەرى ھەتا ج رادە وان باوەرى ب ھندى ھەبوو كو خوداى ئەو نەساخى يىن داينە وان و ھەر ئەو دشىت نەساخىا وان چارەسەر بكەت.

ههلویستی وی بهرامبهری پرسیارا سیی ژ ههمووان ب زهحمهتر بوو، بهری نوکه ج جاران وی هزرا خوه د هندی دا نهکربوو کا کی کونتروّلی ل سهر دیروّکی دکهت. باشه مانه همر مروّق ب خوهنه؟ باشه ههکه خودا یان چارهنقیس ههبیت، ئانکو خهلك نهشین خواست "ئیراده" و حهزیّن خوه ب ئازادی پراکتیزه بکهن.

قی بیرؤکی، بیرؤکهیا پراکتیزهکرنا خواستان ب نازادی، سؤفیا بهرههٔ ناراستهیهکی نوو بر. نهری بؤچی نهو یا رازییه نههٔ فهیلهسؤفی نهدیار یاریا دگهل وی بکهت، یاریا پشیك و مشکی؟ نهری بؤچی نهو ژی نامهیهکی بؤ قی فهیلهسؤفی نهدیار فریناکهت؟ چ پنهفیت نهو دی هیت و زمرفهکی دی یی قههوائی دانیته د سندوها پؤستهی دا، باشه پا سؤفیا ژی دی نامهیهکی بو وی√وی کهته د سندوها پؤستی دا.

همر یمکسمر وی دمست ب نمنجامدانا فی کاری کر، نه یا ب سانمهی بوو نمو ناممیمکی بو کمسمکی وی ج جاران نمدیتی بنقیسیت، تا وی رادهی نمو نزانیت نمو کمس ژنه یان زهلامه، یان ژی کهسهکی گهنجه یان دانعهمره، یان تو بیْژی کهسهکی هؤسا بین سؤهیا وی بنیاسیت؟

ل دوماهيي وي نهة نامه نقيسي:

#### بۇ بەريز، فەيلەسۇفى ھىْيُرا

ب رِپْزگرتنه کا مهزن قه، نه ق ماله شانازیی ب جهنایی ههوه یی بهرپّنز و هنارتنا وانه پیّن فه لسه فی دبهت، آن نه و تشتی بوویه جهی دلگرانیا مه نهوه کو نهم ته نانیاسین، ژبهر هندی نهم هیشی ژ ته دکه ین خوه بو مه بده یه نیاسین و ناسنامه یا خوه دیار بکهی.

بهرامبهری هندی، نهم ته داخواز دکهینه فهخوارنا فههوهیهکی ل مالا مه و یا باشتر نهوه سهرهدانا ته ل وی دهمی بیت دهمی دایکا من ل مال نه. نهو رؤژانه، ژ رؤژا دووشهمیی ههتا نهینی ژ دهمژمنیر ۲٬۲۰ سینیدی ههتا ۵٬۰۰ نیهاری کار دکهت. آل نهز ژی ل فی دهمی دجمه فوتابخانی، آل سوباهی رؤژا بنینج شهمیی یه و دی ل دهمنیژیر ۲٬۱۵ بشتی نیفرؤ زفرمه مال. بشتراست به نهز دی فههوهیهکا گهلهك خوش بهرهه دیکهم. دووباره سوپاس بؤ ته.

دگەل رِیْزیّن من قوتابیا ته یا دلسوز سۆفیا ئاموندسن یا ۱۴ سال

ل بنيّ ناميّ ژي نڤيسا: هيڤي دكهم بهرسڤيّ بده.

سؤفیایی همستپیکر ناممیا وی زیده یا همرمی یه، لی بؤ وی یا ب زمحممت بود بزانیت دی کیژ پمیفان بؤ کمسمکی نفیسیت یی کوهیشتا نمدیتی. "نهز دبیرم تو یا نهفیندار بووی، ای همکه تو ل هیفیا نامهیهکا نوو بی، نمز باومرناکهم نهو فی نیفا شهفی بهیت و نامهیهکا دی بو ته بکهته د سندوهی دا."

ئاخ، كەربين سۆفيايى گەلەك ژ قان چپرۆكين عەشقى يين ئاشوپى قەدبوون، لى پا ما ئەو ج بكەت؟ يا باشترە ئەو دايكا خوە ب قى شيوەى بهيليت و بلا ھەر قى ھزرا شاش بكەت باشترە ژ ھندى نهينيا وى بزانيت.

دایکا وی بهردهوامی دا ناخفتنا خوه و گوت: "نهری وی بو ته بهحسی کیفریشك و کولافی سیرهبهندیی کریه؟"

سۆفيايى ب بەلى بەرسقا وى دا.

"ئەو... باشە ئەو كەرەستەيين بيھوشكەر بكارنائينيت، مانە؟"

ب راستی ژی دلی وی دما ب دایکا وی قه، لی نهو نهدشیا زیدهتر دایکا خوه د فی نیگهرایی دا بهیلیت. وی ب تهمامی بهروفاژی هزردکر، هزرا وی ب تنی بو کهرهستهیین بیهوشکهر دچوو دهمی دیتی کچا وی پیچهکی یا هزرا خوه د هندهك تشتان دا دکهت و نهفتی خوه بکاردئینیت... هندهك جاران کهسین مهزن ژی چهند د نهفل سفکن!...

"دادێ ئەز سوزێ ددەمە تە كو ج جاران نێزیكی ڨان تشتان نەبم."

دگهل گوتنا قان پهیقان، ئهو ل دایکا خوه زقری و بهردهوامی دا ئاخفتنا خوه؛ "ههروهسا ئهو ژی قهت کهرهستهیین بیهوشکهر بکارنائینیت، بهروقاژی قی چهندی، نهو گهلهك گرنگیی ب فهلسهفی ددهت."

- "باشه ئەو ژ تە مەزنىرە؟"

سۆفيايى سەرى خوە ھەژاند و ب نەخير بەرسفا وى دا.

"باشه ئەو ھندى تەيە؟"

ديسان وي سهري خوه ههڙاند بي كو بهرسقهكا دروست بدهته وي.

"باشه تو دبيري ئهو گرنگيي ب ههلسههي ددمت؟"

دووباره سؤفيايي ب بهلي بمرسف دا.

"هؤسا دياره ئەو كەسەكى ژڼهاتى يە، نوكە ھەرە بنقە. ئەز دېێژم تو بچيە سەر جهێن خوە بنقى بۆ تە باشترە."

لی سوفیا هدر ما ل بدر پدنجهری و بدرددوام تدماشدی کولانی دکر. ددمی ددمر میز بوویه یدکی شدفی، خدوی چافین وی گرتن و پیچهك مابوو دا چیته سدر جهین خود لی ژ نیشکهکی قد سیتاهکا کهسهکی کهفته بدر چافین وی ددمی ژ ناف دارستانی دمرگهفتی.

ژ دهرقه، دنیا یا تاری بوو، لی روناهیا همیشی تیرا هندی دکر کو نهو شیّوهیی وی زهلامی ببینیت، نهو کهسهکی دانعهمر بوو، نانکو همرچهوا بیت ژ وی مهزنتر بوو و کولاقهك ل سهری بوو.

بۆ ساتەكى، وى سەرى خوه بلند كر و تەماشەى مالا وان كر، لى وى رۆناھيىن مال ھەموو قەمراندبوون. پاشى بەرەق سندوقا پۆستەى قە چوو و زەرفەكى مەزن كرە تىدا، لى ھەر ل وى دەمى چاقى وى ب زەرفى پىقازى كەفت.

د ماومین چهند چرکهیین کیم دا نهو ژ ویری دوورکهفت و بهرههٔ ریکا ناهٔ دارستانی قه چوو و یهکسهر بهرزهبوو.

دنی سوفیایی بلهز خوه قوتا، یا ل سهر وی پیدفی بوو ب جلکین نفستنی ل دووف وی زهلامی بکهته غاری نهگهر نهو ... نهخیر، نابیت نهو ل دووف کهسهکی نهنیاس بکهته غاری نهخه که شهف ل شوونا هندی نوکه ل سهر وی یا پیدفیه بچیته ژدهرفه و وی زهرفی د سندوفی دا بههلگریت.

بؤ ساته کی راوهستیا، پاشی ب هشیاری ژ دهره جکان هاته خواری و هیدی دهرگه هه همکر، د ماوهیی کیمتر ژ خوله که کی دا زقری ژوورا خوه قه و نهو زمرف د دهستان دا بوو. ل سمر ته ختی خوه روونشت و بیهنا خوه کوور هه لکیشا. پشتی بورینا چهند خوله کان، بی پروودانا ج تشتان، زمرف قه کر و دهست ب خواندنا نامی کر.

ج پێنهڤێت نوکه ثهو ل هیڤیا بهرسڤا نامهیا خوه نهبوو، چونکی ثهو یا پشترِاسته سوباهی دی بهرسڤا وی هێته دان.

### جارهنقيس

دەمباش، ئەقە

جارمکا دی ٹمزم، خوشت**فیا من س**ۆفیا!

دهمی هزرهکا شاش دهیته د سهری ته دا و کارهکی نهچافهریکری بکهی نهز هوشداریی ددهمه ته کو ب ج رهنگان سیخوریی ل سهر من نهکهی، روّژهك دی هیّت و دی همقدوو بینین، نی نهز دی بریاری دهم کا کهنگی و ل کیری. نهفه من هوشداری دا ته و نهز یی پشتراستم تو دی یا گوهداریی، مانه هوسایه؟

دا بزفرینه بابهتی خوه یی فهلسهفی. بهری نوکه مه زانی کا چهوا فهیلهسؤفان پیکوّل کربوو دیاردهیا گوْهوْرینی د سروشتی دا شروّفه بکهن. ل سهردهمیّن بهری، ههموو تشت بو نهفسانهیان دزفراندن.

ن پیدهی بوو نمهٔ نمفسانه پین کمهٔن گورمپانی بو هنده ک بوارین دی چول بکهن. نهم دی هی چهندی ب ناشکه رای بینین دهمی دچینه دناهٔ بابه تین نمساخی و ساخله میی دا، زیده باری سیاسه تی. د هان هه ردوو بوارین هه ره گرنگ دا، گریکیین کههٔن باوه ری ب چاره نهیسی هه بوو تا وی سه رده می نهم د وانه یا خوه دا گههشتینی.

باومری ئینان ب قهدمر و چارهنقیسی، مهرهم ژی نهوه ههر تشته کی بهیته روودان بهری هینگی بریار ل سهر هاتیه دان. نهم دشیین تیبینیا فی تیگههی ل سهرانسهری جیهانی بکهین، ههر ژ سهردهمین گهلهك کهفن و ههتا سهردهمی مه یی نهفروکه ژی نه چهنده یا بهربه لاقه. بو نموونه ل وه لاتین باکوری، باوهریه کا تهمام ب چارهنفیسی ههبون همروه کو د سهرهاتیین میتولوژیا نایسلهندی یین کهفن دا.

ل دمهٔ گریکیان، ههروهکو ل گهلهك دههٔهریّن دی ییّن جیهانی، نهو بیروّکه با بهربه لاهٔ بوو کو خهلك دشیّت چارهنفیسیی خوه یان قهدهرا خوه ب هاریکاریا هندگ فالقه کهران یان زهلامیّن نولی بزانن، نانکو چارهنفیسی کهسمکی یان دههٔهرهکی ب ریّکین جودا جودا دهاته شروّهٔهکرن. هندهك كهس ههنه باومرى ب بهختى ژى ههيه، نهو ژى ب رێكا كێشانا هندهك كارتان، يان ژى ب رێكا خواندنا ستێران.

هدردیسان هنده کهس هنجانین هههوی دخوینن، دبیت بهرمایکین هههوی هنده وینه یان شیوهیین دهستینشانکری ل سهر لیّقین هنجانی ل پاش خوه بهیلیت، ل دووف دا ژی دهمی پیچهکی هزرین خوه تیدا بکهن و ناشوپا خوه بکاربینن، دی شین شروفهکی دهنه وی وینهی، بو نموونه، نهگهر نهو وینه وهکو وینهیی ترومبیلهکی بیت، نهف چهنده هندی دگههینیت کو نهو کهسی هال بو هاتیه گرتن دی ب گهشتهکا ترومبیلی رابیت.

ب فی رمنگی فالفهکهر پیکونی دکهن تشتهکی شروفه بکهن کو د سروشتی خوه دا یی دیار نینه و چ شروفهکرنین دیارکری نینن. نه چهنده ل سهر ههموو هونهرین پیشبینیکرنی دهیته سهپاندن. نهو تشتی نهم شروفه دکهین تا وی رادهی یی نالوز و نهدیاره نهم نهشین دژی وی فالفهکهری براومستین.

ئهگهر ئهم بهری خوه بدهینه ستیران، ژ بلی گیلهشوکهکا خالین گهش و تهیسوك ئهم چ دی نابینین. سهرمرای فی چهندی، نی گهلهك کهسان و د ههموو سهردهمان دا باومری ب هندی همبوو کو ستیر دشین چارهنفیسی مه ل سهر نهردی بو مه دیار بکهن. همتا نوکه ژی گهلهك سهرکردهیین پارتین سیاسی بوچوونین فالقهکهران ومردگرن بهری هندهك بریارین گرنگ بدهن.

### فالقهكمرا ديلفى

گریکینن کمفن باومری ب هندی ههبوو کو نهو دشین چارمنفیسی خوه ب هاریکاریا هالفهکهرا دیلفی بزانن، ل وی سهردهمی، نهپولون، خوداومندی هالفهکرنی، ب ریکا کاهنا ژن "پیتیا"یی پهیامین خوه دگههاندنه خهلکی کو نهو ژی ل سهر کورسیکهکی یا بوونشتی بوو و کورسیکا وی ل سهر دمرزهگا "شهقهگا" نهردی هاتبوو دانان. هندهك گاز ژ

ل وی دهمی همیلمسوّهیّن گریکی پیکوّل دکری شروّهٔ مکرنه کا ژیرانه بوّ دیاردهییّن سروشتی ببینن، زانسته کی نوو کو نهو ژی "زانستیّ دیروّکیّ" بوو سمرهلدا و پیکوّلیّن خورت دکرن ژ بوّ همدیتنا نهگمریّن سروشتی ییّن ل پشت پیّفاژوویا دیروّکیّ.

ل هٔیْریّ، ئیدی ئهگهریّن شکهستنا د شهران دا بو خوداومندان نهدهاتنه زهٔراندن. دیارترین دیرؤکنهٔیسیّن وی سهردهمی، هیرودوت (۱۲۵-۱۲۶ بهری زاینی) و توسیدیدیس (۴۱۰-۱۰۰ بهری زاینی) بوون.

ل دمهٔ گریکیان، نهساخی ژی جوّرهکی سزادانهکی بوو ژ دمهٔ خوداوهندان. وی نههٔ نهساخینّن هٔهگر ب سهر وان دا دئینان وهك سزادانهك بوّ گونههیّن وان، د ههمان دهم دا ئهو دشیّت هٔان نهساخیان ژ سهر وان راکهت به یی پا مهرجهکی، ئهو ژی هوربانیان ل دووهٔ هندهك ریّسایان بوّ وی بدهن.

ئه فی بیروباوه ره ل ناف گریکیان ب تنی د بهربه لأف نهبوون. به ری هاتنا نوشداریا سهرده م، ل پتریا ده فه ریّن جیهانی خه لك د وی باوه ری دا بوون کو نهساخی دیارده یه کا سهرسروشتی دایه، بو نموونه پهیفا فلو Flue یا ئینگلیزی یان ژی ئینفلوهنزا Influenza یا نهرویجی بو پهرسیفی دهیّته بکارئینان، د بنه رهت دا ب رامانا هندی دهیّت دهمی که سه ك دکه فیته بن کارتیّکرنا خراب یا ستیّران.

ههتا ل سهر دهمی مه یی نهقروکه ژی، گهلهك کهس ههنه هزر دکهن نهخوشیا نیدزی AIDS سزایهکه ژ دههٔ خودای، ههر ژبهر هندی ژی گهلهك کهس د وی باوهری دانه کو ساخلهمبوونا مروّقان پیدفی ب هیزهکا رادهر و سهرسروشتی دا ههیه.

ب فی رمنگی، دممی فهیلهسوفین گریکی مژوولی فهدیتنا ریکهکی بووین ل ههمبهر شیوازمکی نوو یی هزرکرنی، دیتنهکا نوو بو زانستی نوشداریی پهیدابوو کو پیکول دکر نهساخی و ساخلهمیی ب ریکهکا سروشتی شروفه بکهت. هیپوکراتس، نهوی ل سالا ۴۵۰ی بهری زاینی ل گزیرتهیا کیوس هاتیه سهر دنیایی، دهیته ههژمارتن دانهری زانستی نوشداریا گریکی.

ب بۆچوونا هيپۆكراتسى، باشترين رێك بۆ خوه پاراستنىّ ژ نەخوشيان ئەوە مرۆڤ ب شێوەيەكىّ سادە بژيت. رەوشا ساخلەمىيّ يا باش، رەوشا سروشتى يە ل دەڤ مرۆڤان، لىّ دەمى مرۆڭ تووشى نەساخيەكى بيت، ل وى دەمى ساخلەميا مرۆڭى ژى ژبەر تېكچوون و ز دەستدانا ھەقسەنگيا لەشى و رۆحى تووشى تېكچوونەكى دبيت. ھەلبەت باشترين رېك ژى بۆ قەگەراندنا ساخلەميى بۆ رەوشا وى يا ئاسايى ئەوە مرۆڭ ب شيوەيەكى ناڤنجى و سادم بژيت. ھەروەكو كا چەوا ژ كەڭن دا ھاتيە گوتن رۆحا ساخلەم يا دناڭ لەشى ساخلەم دا.

ل سهردهمی مه یی نه فرق هند به حسی زانستی نوشداریی ناهیته کرن هندی به حسی رموشت و رمفتارین پیشه یی نوشداریی دهیته کرن، نانکو یا ل سهر نوشداری نهوه پیشه یی نوشداری باش و ل دووهٔ چهندین یاسایین رموشتی نهنجام بدهن، بو نموونه، وی ماف نینه راجیته کا نوشداری بو که سین ساخلهم بنشیسیت، ههردیسان نهو یی پیگیره ب پاراستنا نهینیا پیشه یی خوه، نانکو وی نهو ماف نینه راپورتین نه ساخین خوه بو که سین دی فریکه تیا نهینیین نه ساخان بو که سین دی به حس به که ت.

هەلبەت ئەڭ ياسايە ھەموو بۆ ھيپۆكراتسى دزڤرن. ئەوى قوتابيين خوە نەچار دكرن ب ڤى شيّوەى سووندى بخون:

"سوزی ددهم ل دووهٔ شیانین خوه و یاسایی، ل دووهٔ وی سیستهمی یان رِجیّمی بچم

یا بو نهساخیّن من باش و گونجای بیت. سوزی ددهم خوه ژ ههموو وان تشتان بیاریّزم

ین دبنه نهگهری نیّشاندن یان زیانگههاندنی ب وان. سوزی ددهم ب ج رِمنگان

دهرمانیّن ژههراوی ییّن کوژه یان پیّزانینان ل دوور ژههری نهدهه ج مروّهٔان

نهگهر داخواز ژ من هاته کرن. ههردیسان سوزی ددهم ج تشتان نهدهه ژنیّن دووگیان

کو ببیته نهگهری ژبهربرنا زاروّکی د زکی وی دا، سوندی دخوم ب شیّوهیهکی راست و

دروست کاری خوه نهنجام بدهم. ههموو نهو مالیّن نهز هستا وان دکهم، مهرهما من ب

تنی دی چارهسهرکرنا نهساخان بیت ژ نهخوشیان و ب ههموو رِمنگان خوه ژ کاریّن

خراب یان سهردابرنی دوور بکهم ب تاییهت خوه دوورکرن ژ دهستدریّزیا سیکسی بؤ

سهر ژن و زهلامان فیّجا ج مروّفیّن نازاد یان کویله بن. سوزی ددهم ههموو نهو تشیّن

ل دهمی کاری خوه دا یا ژ دهرفه نهز ژ نهساخان دبینم یان گوهایّلیم، ژ دهرفه دناهٔ

عملی بهحس نهکهم، بهلکو وهکو نهیّنی ل دههٔ خوه بیاریّزم. هندی نهز ل سهر هٔ نا

خواکی بهحس نهکهم، بهلکو وهکو نهیّنی ل دههٔ خوه بیاریّزم. هندی نهز ل سهر هٔ نا

خەلكى دا دى يى سەربلند بم، لى ئەگەر من ئەق پەيمانە شكاند، ل وى دەمى دقىت بەروقاژى قى جەندى بهنتە سەرى من."

دەمى سپيدەهيا رۆژا شەمبى سوفيا ژ خەو هشيار بووى، يەكسەر خوە ژ سەر تەختى ھاقيتە خوارى. ئەرى ئەق چەندە خەون بوو يان ژى ژ راستا شەقا بەرى ھينگى وى فەيلەسۇفەك ديتبوو؟

پاشی وی دهستی خوه دریژگره بن تهختی داکو پشتراست بیت کا نهو نامهیا شهفا بهری هینگی بو وی هاتی هیشتا ل جهی خوه مایه. هیشتا سوفیا یا هزرین خوه د ههموو وان پهیفان دا دکهت یین وی ل سهر باوهریا گریکیان ب قهدهری خواندین، نانکو راسته نهف چهندا وی دیتی خهون نهبوو. چ پینهفیت وی فهیلهسوف ب چافین خوه دیتبوو، یا ژ وی چهندی گرنگتر ژی نهو بوو کو وی نهو دیتبوو دهمی نامهیا وی دگهل خوه بری.

سۆفیا ل سەر چوکین خوه روونشت و هەموو ئەو كاغەزین ب ئامیری تایپکرنی هاتینه نفیسین ژ بن تهختی کیشان، بهلی پا .... ئەفە ج رەنگی سۆرە ل بن تەختی دتەیسیت؟ ج، دەستمال؟

وی خوه خشانده بن ته ختی و پاشی هاته دهری و دهستماله کا سوّر د دهستان دا بوو، نهو یا پشتراست بوو کو نه دهستماله نه یا وی یه. دهمی وی دهستمال فهکری، نیشانین حیبه تیی ل سهر دیمی وی دیاربوون، ب دهستخه ته کی رهش ل سهر لایه کی وی نه فی نافه ل سهر نقیسابوو "هیند".

هيّلد! ئەرى ئەق ھيّلدە كيە؟ بۆچى ئەو ب قى رەنگى دكەقنە بەرامبەر ھەقدوو؟

# سۆكرات

...زیرمکترین کهس ئهوه یی دزانیت کو هیشتا ئهو ج نزانیت...

سۆفیایی کراسهکی هافینی یی تهنك كره بهر خوه و بلهز چوو د لیّنانگههی قه كو دایكا وی ژی ل ویّری بوو و مژوولی بهرههفكرنا تیّشتی بوو، ژبهر هندی سۆفیایی بریار دا بهحسی دهستمالا حهریری یا رِهنگ سۆر بۆ نهكهت.

سۆفیایی پرسیار ژ دایکا خوه کر: "ئمری تو چوویه خواری داکو رِوْژنامهیا خوه یا رِوْژانه بینی؟"

> دایکا وی زفری و گوت: "نهخیر، دی شیی چی بو من نینی؟" سوفیا بلهز چوو ژ دهرفه و بهرهف سندوها پوستهی فه چوو.

ژ بلی رِوْژنامی چ نامه تیدا نهبوون. هیشتا دهم نههاتیه نهو بهرسفا نامهیا خوه ژ ده فهیلهسؤفی نهدیار وهربگریت، ای هندهك ریزین ل لاپهری یهکی یی روژنامی نهو د جهد دا راوهستاند. د روژنامی دا بابهتهك ل دور هیزا بهتالیونا نهرویجی یا دگهل هیزین نمتهومیین یهکگرتی ل وهلاتی لوبنانی دگر هاتبوو بهلافکرن.

بهتالیونا نهرویجی یا نهتهوهیین یهکگرتی... نهری ما نهقه ههمان نهو تشر نهبوو یی ل سهر وی نامهیا ب ناقی هیلدی هاتیه نقیسان؟ نی نهو پولین ل سهر نامی یین نهرویجی بوون، رمنگه سهربازین نهرویجی پؤستهی خوه یی تایبهت ههبیت.

دهمی زفریه د لینانگههی قه، دایکا وی ب ترانهقه گوتی: "سهیره، ژ کهنگی ومره تو رِوْژنامهیان دخوینی؟"

خوشبهختانه، دایکا وی به حسی سندوها پؤستهی و نامین وی ل سهر تیشتی و نه ژی ب دریژاهیا وی روژی دگهل فهنهکر، دهمی پشتی هینگی دایکا وی چوویه ژ دهرفه بو کرینا هندهك تشتان، سؤهیایی نامهیا ل دور ههدهری بره د کوّلکی فه.

دنی وی بلهز خوه هوتا دهمی زهرهه کی سپی یی بچووك ب رهخ سندوها نامین مامؤستایی خوه یی ههاسههٔی هه دیتی. نهو یا پشتراست بوو کو وی نهو زهرف نهدانایه ویری.

کوژیین فی نامی ژی د ته پیون و ههمان نهو شوونوار ل سهر بوون یین ل سهر نامه ادوهی ههین. باشه، نهری تو بیژی نهو فهیلهسؤف هاتبیته فیری؟ نهوی نهینیا وی زانیه؟ ای نمری بؤچی کوژیین فان ههردوو نامهیان د ته پر بوون؟

هەرچەندە قان پرسیاران ئەو حیّبەتی کربوو، لیّ ئەو زمرِف ژی قەکر و دەست ب خواندنا وی کر؛

#### خوشتفيا من سؤفيا

من نامهیا ته ب گرنگی قه، ل د ههمان دهم دا ب دوودلی قه، وهرگرت و خواند، نهز یی نهچارم نوکه کهسایه تیا خوه دیارنه کهم و یی بهرهه قد نهیم بهیم همهوه یه کی نهچارم نوکه کهسایه تیا خوه دیارنه کهم و یی بهرهه قد نهیم بهیم همهوه یه دگه ل ته قه خوم، لی پشتراست به نهو روّژ دی هیت یا نهم همقدوو دبینین، لی ب دیتنا من هیشتا گهله ک زوویه کو نهز ب خوه بشیم بهیم "تاخی کلؤفه ر، جه با کابتن".

ههر دممی ته ههستبنیکر تو پنیدفی ب منی، تو دشیی پهیومندیی ب من بکهی، بر دممی ته ههستبنیکر تو پنیدفی ب من بکهی، برق فی چهندی، پرتهکا شیریناهیی یان پسکنیتی بکه دناف زمرفی خوم یی پیفازی دا و ل وی دممی پهیامبهر دی تنگههیت و نامی بو من دگهل خوم نینیت.

تیبینی: نه یا جوانه نهم داخوازنامهیا کچهکا گهنج ژ بو قهخوارنا قههومیهکی رمتبکهین، ای هنده خواران نهم نهچارین قی چهندی بکهین تیبینیهکا دی: نهگهر ته دهستمالهکا حهریری یا سور دیت، هیهیدارم باش چاقی خوه بدهیی، چونکی گهلهك جاران روودایه هندهك تشت ب شاشی قه ناگههنه خوهدانین خوه یین راستهقینه ب تایبهت ال قوتابخانی یان جهین دی یین ومکهه ههروه از بیرنه که نوکه نهم یی ال قوتابخانه یا فهاسهفی.

دگەل رِيْزيْن من ئەلبيّرتۆ كنوكس راسته، دهمی ژبی گههشتیه چوارده سالیی گهلهك نامه بو وی هاتبوون، نامین جهژنا ژ دایکبوونا وی، نامین جهژنی و هندهك نامین دی ل ههلکهفتنین جودا جودا، ل نههٔ نامهیا سهیر، نامهیهکا یهکانه بوو ژ جؤری وی.

چ پول ل سهر وی نامی نهبوون و ب رنگا پؤستهی ژی بؤ نههاتبوو فرنگرن به پنگا پؤسته گی دی یی سهیر نهو بوو نیؤ به دهمی وی یی نهینی فه هاتبوو دانان. تشته کی دی یی سهیر نهو بوو نیؤ نامه یا تمر بوو، نی ل فی دهمی سانی دنیا هافین بوو.

لی یا ژ همموویی سهیرتر بابهتی دهستمالا سوّر بوو، هوّسا دیاره فی ماموّستایی فهلسموی هوتابیهکا دی ژی ههیه و وی هوتابیی نه شدهستمالا خوه بهرزهکریه، لی پرسپار نموه نمری چهوا نه شد دهستماله چوویه دبن به ختی سوّفیایی شه ؟

ئەڭ كەسە، ئەلبىرتۇ كنوكس، ئەڭە ج ناڭەكى سەيىرە؟ ھەرچەوا بىت، ئى نامى ئەو چەندە بۇ وى رۆھنكر كو پەيوەندىك دناڤبەرا ھىلد موللەر كناگ و مامۇستايى فەلسەفى دا ھەيە. ئى تشتى نەرۇھن ئەوە كا چەوا بابى ھىلدى ناڤونىشانىن وان تىكەلكرىنە.

سۆفیا روونشت و بؤ ماوهیهکی دریّژ هزریّن خوه دکرن بهلکو بشیّت هندهك خالیّن ههڤپشك دناڤبهرا خوه و هیّلدیّ دا دیار بکهت.

ل دوماهیی وی بیّهنا خوه کوور ههلکیّشا. فی زهلامی نهدیار گوتبوویی روّژهك دی هیّت وی ببینیت، لی نُهری روّژهك دی هیّت نُهو هیّلدی ژی ببینیت؟ وی نُهو زهرف فهنا و ل سهر پشتا وی چهند رِسته دین:

ثمري ژيانمكا سروشتي هميه؟

زیرمکترین کمس لمهود یی دزانیت هیّشتا لمهو یج نزانیت. زانینا نافخفیی ژ ناخی مرؤفی دزئیت. کمسی راستیی دزانیت، کار ب راستیی دیمت. سۆفیایی دزانی مهرهم ژ قان رستهیین ل سهر زهرفی سپی نهوه وی هانبدهت کاغهزین دناف زهرفی ژی دا بخوینیت. هزرهك هاته د سهری وی دا، نهری بؤچی نهو ل فیری چافهریی پهیامبهری وی یی بچووك ناکهت مادهم نهو دی راسته خو هیته د کولکی وی فه سوفیا دی وی نه چارکهت باخفیت و ناهیلیت نهو ژ ویری بچیت ههتا گهلهك پیزانینان ل دور وی فهیله سوفی بو وی نهبیریت. د نامی دا گوتبوو "پهیامبهری بچووك"، نهری تو بیژی نهو زارؤیهك بیت؟

#### ئەرى ژيانەكا سروشتى ھەيە؟

سۆفیایی دزانی "شهرم" پهیفهکا کهفنه و رامانا وی نهوه، بو نموونه نهو کاودانی بهرتهنگه دهمی مروّف ل پیشچافین خهلکی یی ریس بیت، ای نهری تشتهکی سروشتیه مروّف رُ راستان نهخوشیا خوه رُ فی چهندی ببینیت؟ دهمی نهم دبیرین تشتهکی سروشتیه، کهواته تشتهکی ههفیشکه دنافیهرا ههموو مروّفان دا.

ریساتی ل هندهك وهلاتین جیهانی تشته کی ناسایی یه، ای نه ری جفاك بریاری ل سهر هندی ددمت کو نه چهنده تشته کی پهسهند کری یان رهتکری بیت؟ ل سهرده می داپیرا سؤفیایی تشته کی ب شهرم بوو هه که نه و سینگی خوه ریس بکه ت داکو هه تا اینده ت و نهسمه ر ببیت، ای نه فروکه نه فی چهنده بوویه تشته کی ناسایی... ههردیسان ل ده مه دی چونکی هیشتا دنا گهله ک جفاکین دی دا تشته کی قهده غه کری یه. سؤفیایی سهری خوه هه ژاند، نه ری پهیوهندیا فه لسه فی دگه ل فی چهندی چیه؟

پاشی نهو چوو رستهیا دووی: زیرهکترین کهس نهوه یی دزانیت کو هیِشتا نهو ج نزانیت.

باشه ژ کی زیره کتر بیت؟ نهگهر مهرهما فهیله سوّفی نه و که س بیت یی دزانیت کو نه و ههموو تشتی دنافیه را نهرد و نهسمانان دا نزانیت زیره کتره ژ وی که سی کیم تشتان دزانیت و هوسا خوه دیار دکهت کو ههموو تشتان دزانیت، به ای، ل وی دهمی سوّفیا ژی یا همفرایه دگهل وی.

سۆفیایی چ جاران بهری نوکه بابهت ب فی رهنگی ههننهسهنگادبوون، لی نوکه چهند پتر وی هزرا خوه د فی چهندی دا دکر، هیدی هیدی بو وی دیاردبوو دهمی مروف دزانیت کا بمری هینگی چهند بی نهزان بوو، نهو چهنده ژی جؤرهکه ژ زانینی. آن تشتر نهخوش ژی ل دملاً وی نهو کهس بوون بین هؤسا خوه دیار دکهن کو وان شارهزاییهکا باز د بابهتمکی دا همیه آن د راستی دا ج تشت ژ وی بابهتی نهدزانین.

ل دووهٔ دا نه هاته سهر بابهتی "زانینا راستههینه ژ ناخی مروقی دزیّت" را مانه همر بابهتهی بهری هینگی ژ دهرقه هیرببیت؟ ژلایهی مانه همر بابهتهی بهری مروّق بزانیت، پیدفیه بهری هینگی ژ دهرقه هیرببیت؟ ژلایهی دی قه، بیرا سوّفیایی ل وان کاودانان هات دهمی ماموستا یان دایکا وی دقیای وی هیر تشتمکی بکهت آن وی خوه قهدری و نهدقیا وی تشتی هیر ببیت چونکی ب راستی ژی ب تشتمکی بکهت آن وی خوه قهدری و نهدقیا وی تشتی هیربوونا وان همی یاشی ژ نیشکمی تنی نمو هیری وان تشتان دبوو یین وی حمز ل سمر هیربوونا وان همی یاشی ژ نیشکمی قه نمو هیری تشتمکی بوو، دبیت نمقه نمو تشت بیت یی دبیرژنی "دووربینی\*".

ل دوماهیی، نهو ژ راهینانین خوه یین هزرکرنی ب سهرکهفتیانه دهرچوو، رستمیا دوماهیی یا سمیر ب تهمامی کهنیا وی ثینا: "نهو کهسی راستیی دزانیت، کار ب راستیی دکمت."

نمری ممرمما وی نموه دممی دزیکمره ک بهنکمکی دشهلینیت، ژبمر هندی یه کو نمو ج کارین ژ فی باشتر نزانیت؟ سؤفیایی باومری ب فی چهندی نمبوو! سؤفیا د وی باومری دا بوو کو زارؤك و کمسین ممزن ژی دشین هنده ک شاشیین بی رامان بکمن و پاشی پمشیمان بین، هملیمت نمه چهنده ژی نمنجامدانا شاشیانه دژی هزروبیران.

سؤفیا ب بیدهنگی یا روونشتی بوو و هزرین خوه دکرن. ل وی دهمی سهرنجا وی چوو سهر خشت خشته کی کو دناف دارین دارستانی دا دهات، نهری تو بیژی نعفه پهیامبهری بچووك بیت؟ هیدی هیدی دلی وی بلهزتر خوه هوتا و پتر دترسیا چونکی وی درانی نعو تشتی نیزیکی وی دبیت، وهکو گیانهوهرهکی بیهنا خوه دههلکیشا.

پشتی ماوهیه کی کورت، سهیه کی مهزن ژناف دارستانی دهرکهفت و خوه هافیته د کولکی وی فه، ههلبهت زهرفه کی فههوائی یی مهزن ب دهفی خوه گرتبوو و ل بهرامبهری سؤهیایی دانا و جوو، ههموو تشت بلهز ب ریفه جوون و وی دهم نهبوو برهفیت. سوفیایی

<sup>\*</sup> دووربینیInsight کو ب زمانی عمرهبی دبیّژنی "تبصر"، شیانیّن خواندن و تیّگمهشتنا تشتمکی <sup>یان</sup> مرؤهمکی نه ب شیّوهیمکی کوور و تیّرو تمسمل.

دهستین خوه دانانه سمر سمروچافین خوه و کره گری. دهمی وی سمری خوه بلند کری، نمزانی کا چهند وهخت بوری بوو.

باشه، هوّسا دیاره نهقه پهیامبهر بوو، ژبهر هندی لیّقیّن زدرِفی د تهر بوون و شوونواریّن ددانان ل سهر بوون. نهری چهوا وی بهری نوکه تیبینیا فی چهندی نهکربوو؟ ای ههر چنهبیت نوکه نهو تیگههشت کا بوّچی ل سهر وی یا پیدفیه پارچهیهکا شیریناهیی یان پسکیّتی بکهته د نامهیا خوه دا.

ئیدی ل سهر وی یا پیدفی بوو نهو وی هزری ژ سهری خوه بینته دهری کو داخوازی ژ پهیامبهری بکهت کا نهلبیرتو کنوکس ل کیفه دژیت. سوفیایی زهرف فهگر و دهست ب خواندنی کر.

#### فەلسەفە ل ئەسىناپى

#### خوشتڤيا من سۆفيا

دەمى تو نوكە قى نامى دخوينى، چ پىنەقىت نوكە تە ھىرمس ژى نىاسى يە. ئەگەر ھىشتا تە ئەو باش نەنياسى بىت ئەز دى بۆ تە بەحسى وى كەم. راستە ئەو سەيە لى پا گەلەك يى خشكوك و گوھدارە، ئەو ژ گەلەك مرۆقان ژى ب ئاقلىرە، ھەر چ نەبىت ئەو خوە ب ھندى نائىنتە دەرى كو ئەو پىر ژ وى چەندى دزانىت يا ئەو ب دروستاھى دزانىت.

ب قی ههاکهفتی، تو دی تیبینیا هندی کهی کو من ناقی وی ژ نیشکهکی قه نهههابرژارتیه. هیرمس پهیامبهری خوداوهندین گریکیان و خوداوهندی دهریایان بوو، لی نوکه دا نهم قی چهندی بدهینه رهخهکی. هیرمس پهیقهکا یونانی یه ب رامانا "قمشارتگهه" یان ژی نهو جهی مروّق نهشیّت بگههیتی. نه چهنده ژی دگهل کاودانی مه دگونجیت، چونکی ب هاریکاریا هیرمسی نهم ههردوو دی ل ههقدوو د قهشارتی بین.

ژلایهکی دی قه، هیرمس سهیهکی گوهداره دهمی مروّق گازی دکهتی، ههردیسان گهلهك باش یی هاتیه پهروهردهکرن و نهریتین ههرِهباش ل دهقههنه. دا بزفرینه بابهتی خوه یی ههلسهفی، مه پشکا یهکی یا وانهیا خوه ب دوماهم 
نینا، مهرهما من ههیلهسؤهین سروشتی و پشکهك ژ وینهکرنا نهفسانهیی بؤ جیهانی نوی 
ژی دی چینه دناف بابهتی ههرسی گرنگترین ههیلهسؤهین جیهانا کهفن: سؤکرات، نهفلاتون 
و نهرستؤ کو ههر یهکی ب شیوازی خوه یی تایبهت کاریگهریا خوه ل سهر فهلسهها 
نهورؤپی بچه هیلایه.

ژبەر قى چەندى دېنژنە فەيلەسۆفىن سروشتى، فەيلەسۆفىن بەرى سۆكراتىن. راستە دىمۆكرىتس چەندىن سالان پشتى سۆكراتى مربوو ئى بۆچوونىن وى ھەموو بۆ قۇناغا بەرى سۆكراتىي دزقرىن.

سوکرات نهك تنی وهك هیمایهك یان نافیرهکی دهمی دنافیهرا فان ههردوو سوکران سهردهمان دا دهیته ههژمارتن، بهلکو وی گوهورینهکا جهی ژی پهیداکربوو. سوکران یهکهم فهیلهسوفی گریکی بوو یی ل باژیری نهسینا هاتیه سهر دنیایی و ل ویری ژیای و فهلسهفهیا خوه پراکتیزهکری. هوتابیین وی یین پشتی هینگی ژی وهکو وی بوون و ل باژیری نهسینا هاتبوونه سهر دنیایی و لی ژیابوون. دبیت ل بیرا ته بیت کو ناناکراگورس بو ماوهیهکی ل باژیری ژیابوو لی پشتی هینگی ژ باژیری هاتبوو دوورئیخستن دهمی گونی ههتافی نه خوداوهنده بهلکو تههههکا ناگری یه "بیهنا خوه فرهه بکه دا بزانی کا دی ج هیته سهری سوکراتی ژی ژبهر بیروبوچوونین وی".

ل سهردهمی سؤکراتی، ژیانا رهوشهنبیری ل باژیری نهسینا پیشکهفتنه کا باش ب خوه قه دیت، لی دفیت گوهورینه کا بنه رمت د سروشتی پروژهیی فهلسه فی دا بهیته تومارکرن کو سؤکراتی ژ سهردهمی بهری خوه جودا بکهت.

بهری به حسی سوّکراتی بکهین، یا پیدفیه نهم به حسی سوّفیستییان\* Sophists بکهین کو ویّنهیه کی رهوشهنبیری یی دیار یی باژیری نهسینایی ل بهری سهردهمی سوّکراتی خویا دکر.

<sup>\*</sup> الفلاسفه السفسگائيين

### مرؤة بنكمهن همموو تشتانه

پشتی سالا ۱۵۰۰ بهری زاینی، نهسینا ببوو پایتهختی رموشهنبیری یی جیهانا گریکی، ب فی رمنگی فهلسهفی ناراستهیهکی نوو ومرگرت. فهیلهسؤفین سروشتی هندهك زانا بوون گرنگی ددا شروفهکرنا فیزیایی بو دیاردهیین جیهانی، ژبهر فی ساخلهتی، وان جههکی گرنگ د دیروکا زانستی دا تومارکر، ای ل باژیری نهسینایی، فهکولینا سروشتی هاته گوهورین بو فهکولینا مروفی و جهی وی دناف جفاکی دا، نانکو نیدی فهیلهسؤفان گرنگی ددا مروفی نهك دیاردهیین سروشتی.

هیدی هیدی میدی جورهکی دیموکراتیی رؤناهی دیت و دناهٔ جفاکی دا بهربه لاقبوو.

یه ژ بنه مایین پیدفی بو به رفه راربوونا دیموکراتیی ژی نه و بوو کو پیدفیه خهلك یی رموشه نبیر بیت داکو بشیت به شداریی د پروژهیی دیموکراتیی دا بکه ت. ل سهرده می مهیی نمفروکه نه م دبینین کا چه وا دیموکراتی پیدفی ب جوره کی په روه رده یا گه لی هه یه. ل دمف خهلکی نه سینایی، ره وانبیژی د هونه ری گهنگه شهکرنی یه ک ژ بنه مایین هه ره سهره کی بوو.

د دەمەكى كىم دا، باژىرى ئەسىنايى پربوو ژ وان مامۇستايىن فەلسەفى يىن ژ مىنتانگەھىن گرىكى ل دەقەرىن دى دزقرىن، قان مامۇستايان ناسناقى "سۆفىستى" دانا سەر خوه. مەرەم ژ زاراقى سۆفىستى، ئانكو زەلامى رەوشەنبىر و خوەدان شيان. ھەردىسان د ماومىمكى بلەز دا، فىربوون و خواندنا ھاولاتىنى ئەسىنى بۆ ژىدەرى پەيداكرنا پارى ژيانى بۆ سۆفىستيان.

همقبهندمکی همقپشك دناقبهرا سوّفیستی و فهیلهسوّفیّن سروشتی دا همبوو؛ ثهو ژی رِهخنهگرتن بوو ل میتولوژیاییّ. لیّ د ههمان دهم دا، سوّفیستیان شیّوازیّ هرکرنا وان رِهتدکر.

ل دووف بؤچوونا وان، نهگهر خو بهرسفهك بؤ پرسیاریّن فهلسهفی همبیت ژی، مرؤفی جاران نهشیّت بگههیته باوهریا تهمام، ب تایبهت بؤ وان تشتیّن پهیوهندی ب سروشت و گهردوونی فه همی. د فهلسهفی دا، دبیّژنه فی دیتنی "گومانبرن- Skepticism".

نی نمگمر د شیانین ممدا نمبیت نهینیین سروشتی شروّقه بکمین، همر ج نمبیر نمم دزانین کو ل سمر مه مروّقان یا پیدقیه هیّری هندی ببین کا چموا دی دگمل همفرو ژین، ژبمرهندی سوّفیستیان گرنگیمکا ممزن ب مروّقی و جهی وی دناق جفاکی دا ددا.

"مرؤهٔ پیفهری ههموو تشتانه". نههٔ چهنده گوتنا ههیلهسؤهی سؤهیسی، پرؤتاگؤراسی (٤٨٧-٤٢٤ بهری زاینی) بوو. مهرهما وی ژ هٔی چهندی نهو بوو کو راستی و شاشی، باشی و خرابی، پیدهیه ههموو ل دووهٔ پیدهیین مرؤهٔان بهینه دهستنیشانکرن.

دهمی پرسیار ژی کری کا نمری وی باومری ب خوداوهندین گریکیان همبوو، ب تنی نه چهنده گوت: "نهو بابهتمکی گهلهك هوور و دریژه، ژیانا مرؤهی ژی یا کورته." نهو کهسی نهشیت بؤچوونا خوه ب شیوهیمکی رؤهن و دیار ل دور همبوون یان نمبوونا خوداوهندان دیار بکمت، دبیژنی "لانهگر-Agnostic" یا ژی "بیلایمن" و ل دووهٔ ریبازا "بیلایمنی" دچت.

سۆفیستیان حدز ل سدر گدریان و گدشتان بۆ ودلاتین جیهانی هدبوو، زیددباری هدفه کرنا شیّوازیّن جودا جودا ییّن حکومدتیّن ودلاتان، ژبدر هندی وان تیبینیا هژمارمکا هدره مدن جوداهییان دنافهدرا ندریت و تیتال و یاساییّن باژیّران دا دکر.

ل فیری گهنگهشهیا وان ل دور وی تشتی سروشت دهستنیشان دکهت دهستبیکر، زیدهباری وی تشتی جفاك دهستنیشان دکهت. ل سهر بنهمایی فی چهندی، وان هژمارهکا ریسایین رهخنهیا جفاکی د دیموکراتیا ئهسینایی دا دانان.

ب قی ریکی نهو دشیان وی دهربرینی پتر رؤهن بکهن یا دبیژیت "شهرما سروشتی، ههموو گافان دگهل کهتواری ناگونجیت، نانکو نهگهر تشتهکی سروشتی بایه کو مرؤف یی شهرمین بیت، رامانا وی شهرم تشتهکی زکماکی یه. نهری ژ راستا شهرم تشتهکی زکماکی یه نهری ژ راستا شهرم تشتهکی زکماکی یه یا ژی ژ نهنجامی کاریگهریا جفاکی ل سهر مرؤفی پهیدادبیت؟ بهرسف گهله یا ب سانههیه، بؤ ههر کهسهکی کیم گهشت ژی کربن، نه یا سروشتی یان زکماکی یه مرؤف خوه ریسکرنی بترسیت، ههردیسان شهرمکرن یان نهبوونا شهرمی ژی ب تنی هنده تیگههن پهیوهندی ب نهریت و تیتالین جفاکی قه ههیه نهك زیدهتر.

همرومکو تو دبینی، سؤفیستیان گهنگهشهیهکا مهزن دناف جفاکی نهسینایی دا نازراند، نهو ژی ب نکولیکرنا وان بؤ ههبوونا هندهك پیفهران ب رامانا وان یا دروست ب تایبهت نهو پیفهرین پهیومندی ب باشی و خرابیی فه ههی. د ههمان دهم دا، بهروفاژی وان، سؤکراتی پیکؤل دکر دوویات بکهت کو هندهك پیفهر د رِمها و گونجاینه بؤ جفاکی.

#### سۆكرات كى بوو؟

گومان تیدا نینه کو سوّکرات (۲۹۰٬۴۷۰ بهری زاینی) پر نهیّترین کهسایهتی یه د دیروّکا فهلسهفی دا. ههرچهنده وی دیروکا ب تنی ژی نهنشیسایه ای دگهل هندی یهکه ژ وان کهسیّن پترین کاریگهری ل سهر هزرا ئهوروّپی کری، ههلبهت ئه هٔ چهنده بوّ مرنا وی یا تراژیدی فهدگهریت.

ئهم دزانین ئهو ل باژیری نهسینایی هاتبوو سهر دنیایی و پتریا دهمی خوه دگهل وی خهلکی دبوراند یی ل سهر جاده و کولانان یان ل گورهپانین بازاری ددیتن، وی بهردهوام نههٔ ئاخفتنه دووباره دکر: "داروبارین ل چیای نهشین من فیری ج تشتان بکهن". ههردیسان وی شیانین هندی ههبوون بو ماوهیی چهندین دهمژمیران ل سهر یهك بچیته دناهٔ هزرگرنه کا کوور دا.

د ژیانا خوه دا، وهکو کهسهکی پری نهینی و نهدیار دهاته نیاسین، پشتی مرنا وی ژی، وهك دامهزرینهری چهندین قوتابخانهیین فهلسهفی یین جودا جودا دهاته ههلهمدان، چونکی نهینی و نهدیاریا وی ببوو نهگهر چهندین ناراستهیین فهلسهفی یین جوراوجور پهیدابین و گرنگیی ب بوچوونین وی بدهن.

پتریا ئمو تشتین ئمم ل دور ژیانا وی دزانین، ب ریکا هوتابیی وی ئمفلاتونی بو مه ماینه کو ئمو تشتین ئمم ل دور ژیانا وی دزانین، ب ریکا هوتابیی وی ئمفلاتونی بو مه ماینه کو ئمو ب خوه ژی پشتی هینگی ببوو یهك ژ فهیلهسوّفین هه په مهزن و نافدار ب تایبهت پشتی چهندین دیالوگ "دانوستاندین فهاسهفی" نقیساین و تیدا سوّکرات وهك ناخفتنکهرهك بکاردئینا.

نی دهمی نه فلاتون ناخفتنه کی ل سهر زاری سوّکراتی فهدگیریت، مه ج ریّك نینن پشتراست بکهین کا نهری ژ راستا وی نه ف چهنده گوتیه یان نه چونکی گهلهك یا بر زهحمه ته نهم بشیّن جوداهیی بیّخینه دنافیهرا وانهیین سوّکراتی و ناخفتنین نه فلاتونی بخو دا. ههلبهت نه ف ناریشه ههموو وان دهمان پهیدادبیت دهمی مه ج دهستخهتین نفیسیای یین کهسایه تیه کی دیروّکی ل بهردهست نهبن.

ئەڭ چەندە گەلەك جاران رووددەت پتر ژ وێ چەندێ يا تو هزر دكەن ناقدارترین نموونه ل سەر قێ چەندێ ژی حەزرەتێ مەسیحی یه، ئەرێ چەوا ئەم دێ شێین خوه پشتراست كەین كو "مەسیحێ دیرۆكی" ئەو ئاخفتن گوتینه یێن مەتا یان لوق قەدگێریت؟ نوكه ئەم یێ ل ھەمبەر دوخەكێ ھەڤشێوە ل بەرامبەری "سۆكراتێ دیرۆكی".

رمنگه نیاسینا سؤکراتی، کو راستی ژی هؤسایه، نه هند جهی گرنگیپیدانی بین، چونکی ئاخفتنین ئمفلاتؤنی یین ل سهری زاری سؤکراتی بوون یین بووینه ئهگهر نیزیکی ۲۵۰۰ سالان هزرمهندین جیهانا روّژئاهای پیهه مژوول ببن نهك سؤکرات ب خوه بوو.

#### هونمرئ دانوستاندني

بنیاتی سروشتی یی هونهری سوّگراتی د هندی دابوو کو وی پیّکوّل نهدگر خهلکی فیّر بکهت، بهروفاژی، وی هوّسا خوه دیاردکر کو وی دفیّت ژ کهسی بهرامبهری خوه فیّر ببیت. همردیسان ل شوونا ماموّستایه کی کلاسیکی وانهیان بیّژیت، وی گهنگهشه و دانوستاندن دگهل خهلکی دکرن.

چ پیندهٔ ندگهر وی ب تنی گوهی خوه دابایه دانوستاندین خهلکی، فهن نهدبوو فهیلهسوّفه کی نافدار، رهنگه فهرمانا سیّدارهدانی بوّ نهدهاته دان.

د راستی دا، ل دهستپیکی نهو دا پرسیارهکی کهت و پاشی هوّسا خوه دیاردگر کو چ نزانیت. ل دووهٔ دا د ماوهیی دانوستاندنا خوه دا وهل کهسی بهرامبهر دکر نهو ب خوه خالیّن لاواز بین هزرکرنا خوه دیار بکهت و ل دوماهیی ژی نهو د گوشهیهکی دا دوورپیّا دکر و نهچار دکر جوداهیی بیخیته دناهٔبهرا شاشی و راستیان دا.

دبیرژن دایکا سؤکراتی داپیرك بوو، وی ژی ژ لایی خوه فهلسهفهیا خوه دگهل هونهری ژ دایکبوونی ل دمهٔ ژنان هههٔبهر دکر. داپیرك نهو کهسه نهبوو یا زارؤکهك دنینایه سهر دنیایی بهلکو وی پتر هاریکاریا پیشکیش دکر داکو بونهومره کی زیندی بینیته د ژیانی دا، ب هی پهنگی، کاری سؤکراتی ژی نهو بوو هاریکاریا نه قلی خهلکی بکهت هزرین دروست بینیته د ههبوونی دا. نانکو، زانینا پاسته قینه نهوه یا دناهٔ ناخی مه ب خوه دا دهردکه هیت بی کو که سه ک هی زانینی پاهیژنه به ر مه یان بکه ته د سه ری مه دا.

ل قیری نهز دی ل سهر خاله کی راوهستم؛ ژ دایکبوونا زارویه کی تشته کی ناسایی یه، ههردیسان د شیانین ههموو کهسان دایه بگه هنه راستینن فه لسه فی نهگهر هات و نه نه نه نهردینان. ژبهر هندی دهمی مروفه ک دهست ب هزرکرنی دکهت، نیدی نه و بخوه دی ناخی خوه کولیت و بهرسفین خوه بدهستفه نینیت.

پوهتارا سؤکراتی دگهل خهلکی دهمی هؤسا خوه نیشان ددای کو نهو چ تشتان نزانیت دبوو نهگهر خهلک هزرا خوه بکهت. وی دزانی کا چهوا دی ب رؤلی کهسهکی نهزان رابیت یان ژی ههر چ نهبیت هؤسا خوه دیار دکر کو ژ کهسی بهرامبهر بی ناقلتره، دبیژنه هی چهندی "پیترانکیا سؤکراتی-Socratic irony". ب فی رهنگی نهو دشیا ههموو گافان تبلا خوه دریژ کهته خالین لاواز بین هزرکرنی ل ده شخهلکی نهسینایی.

پتریا جاران ئه دیمهنه ل نیفا بازاری و ل پیشچافین خهلکی رووددا، ئانکو دهمی سوّگرات ل بازاری هاتبایه دینن، خهلکی دزانی ئهو دی خوه کهته لیّبوك و پیّترانك د نیفا بازاری دا.

ژبهر ڤێ چەندێ يا سەير نينە ئەگەر گەلەك كەس وى وەكو كەسەكێ بێزاركەر ل قەلەم بدەن، ب تايبەت ئەو كەسێن خوەدان دەستھەلات دناڨ جڨاكى دا.

وی بهردموام دگوت: "ئهسینا ومکو ههسپهکی تهمبهله و ئهز ژی ومکو وی پیشیی مه یا پیکونی دکهت فی ههسپی هشیار بکهت و بهیّلیته ساخ."

(باشه تو بیّری خهلك ج ل وی پیشیا مهزن بکهن یا پیکوّلی دکهت ب وان فهدهت؟ ئهریّ تو دشیّی بهرسفا من بدهی سوّفیا؟)

### دمنگهکیٰ خودای

مهرهما سؤکراتی ژ پیههدانی نهو نهبوو زیانی بگههینته خهلکی خوه، بهلکو وی ناماژه ب هندی دکر کو تشتهك د ناخی وی دا وی پالددمت فی چهندی بکهت، وی پؤخهانک د وی بؤخهانک د ناخی خودای" ههیه د ناخی خوه دا.

سؤکرات رازی نهدبوو بهشداریی د ریورهسمین سیدارهدانا خهلکی ژ لایی دهستههلاتداران قه بکهت، ههردیسان یی رازی نهبوو نافین کهسین بهرههنگارین سیاسی و توپوزسیون ناشکهرا بکهت. ژبهر هندی نه چهنده ل دوماهیی بوونه نهگهری تیبرنا وی.

ل سالا ۲۹۹ێ بهری زاینی ب هندێ هاته گونههبارکرن کو خوداوهندهکێ نوو نینایه دناهٔ نهسینایێ دا، ل دووهٔ دا ژی ب تاوانا سهردابرنا تهخا گهنجان هاته گونههبارکرن و ل دادگهههکا پیکهاتی ژ ۵۰۰ نهندامان هاته دادگههکرن.

د شیانین وی دا همبوو داخوازا دلوهٔانیی بکهت، یان ژی ههر چ نهبیت د شیا خوه ژ حوکمی سیدارهدانی قورتال بکهت نهو ژی ههکه رازیبایه نهسینایی بجه بهیلیت، لی ههکه وی نههٔ چهنده کربایه، نهو نهدبوو سوّگراتی نههٔروّکه.

ل دههٔ سوّکراتی، وژدانا وی و راستی ژ ههموو تشتان گرنگتر بوون، ژبهر هندی وی نههٔ چهنده دانابوونه بهری ژبانا خوه. ههرچهنده کارکرنا وی ههموو ژ پیخهمهن چاکسازی و خزمهتکرنا جفاکی بوو، ای دگهل هندی ژی حوکمی سیّدارهدانی ل سهر هاته سهپاندن. پشتی هینگی ب دهمه کی کیّم، ب نامادهبوونا نیزیکترین همقالیّن خوه، وی گلاسه کا ژههری فهخوار و کهفت و مر.

بؤچی سؤفیا؟ بؤچی ل سمر سؤکراتی یا پیدهی بوو بمریت؟ ژ ۲۶۰۰ سالان همتا نوکه بمردهوام نمط پرسیاره دهیته کرن؟ نی سؤکرات کهسی یمکانه نمبوو د دیرؤکی دا دژی هندهك بیروباومرین کلاسیکی راوهستیای و ژیانا خوه گوری فی چهندی کری. بؤ نموونه ل فیری حهزرهتی مهسیح ژی دهیته بیرا مه کو نهو ب ههمان شیّوه دژی بیروباومرین وی سمردهمی راوهستیابوو.

چهندین خالین ههفپشك دنافبهرا حهزرهتی مهسیح و سؤکراتی دا ههنه، ل فیری دی بیرا ته ل هندهك ژوان خالان نینم؛

خەلكى ل سەردەمىن وان ھەردووكان ھزردكر ئەو كەسىن پېرى نهىنى و نەديارن، ھەردووكان ژى چ شىنوار يان دەستخەتىن نقىسىاى ل سەر پەيامىن خوە ل پاش خوە نەھىلاينە، ژبەر ھندى ئەم نەچارىن پشت بەستنى بكەينە سەر وان وينه و پىزانىنان يىن قوتابىين وان ل دور ژيانا وان بۆ مە قەدگىران.

ئهم دزانین کو ههردوو د هونهری دانوستاندنی دا د بسپور و شارمزابوون و همردووکان ژی ب باومری خومبوونه کا زیده دئاخفت کو ئه قه چهندمژی دبوو ئهگهر کهسین بهرامبهری وان بکه قنه ژیر کاریگهریا ئاخفتنین وان، یان ژی ژی دلگران بن و دژی وان براومستن. یا ژ ههموویی ژی گرنگتر، وان ههردووکان ههستپیدکر وان پهیامه کا گهله که مهزنتر ژ قهباری خوه ههلگرتیه و پید قیه بگههینه خهلکی.

وان همردووکان همفرکیا سیستهمی دهستههلاتی دکر و رهخنه ل زوّلم و نهبوونا دادپهروهریی و خراب بکارئینانا دهستههلاتی دگرت، بی کو نمم بچینه د دریّژاهیا بابهتی دا، همردووکان ژیانا خوه گوری فی پهیاما خوه کر و بوونه هوربان.

هدردیسان دادگههکرنا ههر یهك ژ مهسیح و سوّکراتی تا پادمیهکی یا وهکههٔ و گاریگهر بوو، ههر یهك ژ وان دشیا داخوازا لیّبورینیّ بکهت و ژیانا خوه قورتال بکهت، لیّ وان دزانی کو نهو ییّن هاتینه پاسپاردن بوّ گههاندنا پهیامهکیّ، ژبهر هندی نهگهر نهو ههتا دوماهیی فی پهیامی نهگههینن دی ههست ب خیانهتی کهن. ههردیسان، چهوانیا پوو به پوو بوونا وان بوّ مرنی ب شیّوهیهکی نارام و پایهبلندی، بوّ نهگهر پشتی مرنا وان ژی ب هزاران کهس باوهریی پی بینن و ل دووهٔ ریّبازا وان بچن.

دممیّ نمز به حسیّ قان ومکهقیان دکهم، مهرهما من نهو نینه کو نهو د ومکهه ق بوون، بهلکو مهرهما من نهوه کو ههر یهك ژ وان پهیامهك ههلگرتبوو کو یا گریّدای بوو ب چاقنهترسا وان یا کهسایهتی قه.

## كارتا جوكەر ل ئەسىنايى

ناخ، سۆکرات، ھێشتا ئەم يێ بەحسێ تە دكەين، سۆفيا مە بەرى نوكە <sub>بەحسێ</sub> ڕێبازا سۆكراتى كر، ڵێ تو دزانى كا پڕۆژەيێ وى يێ ھەلسەھى يێ چەوا بوو؟

سۆکرات د ههمان وی قوناغی دا ژیایه یا سوفیستی تیدا دژیان، ههرومکو وان وی ژی گرنگی ب مروفان و ژیانا خهلکی ددا پتر ژ وان بابهتین ههیلهسوفین سروشتی گرنگی پی ددای. پشتی وی ب چهند چهرخهکان، ههیلهسوفهکی دی یی گریکی ب نافی "شیشرون"ی گوت: "سوکراتی ههلسهه ژ ئهسمانی ئینا سهر ئهردی و هیلا ئه فهلسسه دنا فه باژیران دا بریت و بچیته د مالین خهلکی قه و وان نهچار بکهت هزرا خوه د ژیان و دابونهریت و باشی و خرابیی دا بکهن".

لی د خاله کاسه ره کی دا، سؤکرات ژ سؤفیستیان دهینه جوداکرن. وی خوه وه وه که که سوفیستی نه ددا دیارکرن، ئانکو زهلامه کی پهوشه نبیر و زانا، ژبهر هندی بهرو قاژی سؤفیستیان، وی چ پاره بهرامبهر زانین و فیرکرنا خه لکی و مرنه دگرتن. وی ب چ پاره بهرامبهر زانین و فیرکرنا خه لکی و مرنه دگرتن. وی ب چ پاره به ددا نیاسین ل دوو قیرگه هی قی پهیشی. (فیلو سوف - Philo پهنگی، (فیلو سوف - Sophe) ئانکو "ئه و که سی ل دوو قیه هستنا راستیی دگه ریینت".

نهری سؤفیا تو یا روونشتی و گوهی ته ل منه؟ گهلهك یا گرنگه بؤ وانهبنر داهاتی تو باش تیبگههی کو جوداهیهکا مهزن ههیه دنافبهرا سؤفیستی و فهیلهسؤفان دا سؤفیستیان پاره بهرامبهر دانوستاندن و وانهیین خوه وهردگرت، ههلبهت نه خوره کسه ل ههموو جه و سهردهمان ههنه. ل فیری من دفیت ب دروستاهی بؤ ته وی جهنای دهستنیشان بکهم کو نه خوره مامؤستایه یان نهو کهسین وانهبیژ، ب تنی ب وی تشنی فه دگریداینه یی نهو دزانن، یان ژی خوه هؤسا دیار دکهن کو ههموو تشتان دزانن ای د راسته دا نهو ج تشتان بروستاهی نزانن. چ پینه فیت نوکه ته گهلهك سؤفیستی د ژیانا خوه دا دیتینه.

سؤفیا، فهیلهسؤفی راسته قینه کهسه کی دی یه، کهسه کی تهمام بهروفاژی فهیلهسؤف ههموو گافان هؤسا خوه نیشان ددهت کو نهو گهله کیم تشتان دزانیت، ژبه هندی ژی نهو ب بهردهوامی بیکؤال دکهت بگههیته راستیی. سؤکرات ژی یه ک بوو ژفان

کهسیّن بژاره. نانکو وی هوّسا خوه دیاردکر کو ج تشتان دمربارهی ژیان و جیهانیّ نزانیت، یا ژ ویّ ژی گرنگتر نهو ژبهر فی نهزانینیّ دهاته نازاردان.

باشه، فهیلهسؤف نهو کهسه یی دانپیدانی ب هندی دکهت کو کیم تشتان دزانیت و نهخوشیان سهرا هٔی چهندی دخوت. ههلبهت ب هٔی رهنگی نهو یی بهنگهیهکی ل دوور زیرهکیا خوه پیشکیش دکهت کو نهو کهسین خوه دیار دکهن ههموو تشتان دزانن نهشین ج بهلگهیین هؤسا پیشکیش بکهن. نهری ما من نهگوته ته زیرهکترین کهس نهوه یی دانپیدانی ب هندی دکهت کو ج نزانیت.

سۆکراتی دووپاتی ل سهر هندی دکر کو نهو ج نزانیت ژ بلی تشتهکی ب تنی، نهو ژی: "نهو ج نزانیت". قی ریسایی باش ژبهر بکه. ههتا ل ده فهیلهسوفان ب خوه ژی نه دانپیدانه گهلهك یا کیمه. ههلبهت نه دانپیدانه هند یا ب مهترسیه، دوور نینه ببیته نهگهری ژنافچوونا وی کهسی. نهو کهسین بهردهوام پرسیار و مژاران دئازرینن، نهو ژ ههموو کهسان مهترسیدارترن. بهرسفادانا پرسیاران ج مهترسی تیدا نینه، نی رهنگه پرسیارمکا ب تنی مژارهکی هوسا بئازرینیت کو هزاران بهرسف نهشین وی چهندی بکهن.

نهری ته گوه ل چیروکا وی شاهی بوویه دهمی دهسته کی نوو یی جلکان کریه بهر خوه؟ ههرچهنده د راستی دا نهو یی ریس بوو ای خوه یه ث ژ شیرهتکار و زیرهانین وی نهدویریان فی چهندی بیژنه وی. ژ نیشکه کی فه، زاروکه کی کره ههوار و گوت: "شاه یی ریسه". سوفیا، سوکرات ژی وه کو فی زاروکی چافنه ترس بوو، ب دهنگه کی بلند دکره ههوار دگوت نهم مروف تا چ راده د بیناگه هین و زانینا مه بو تشتین دهوروبه ری مه گهله کی ههوار دگوت نهم مروف تا چ راده د بیناگه هین و زانینا مه بو تشتین دهوروبه ری مه گهله کی یا کیمه. به ری نوکه ژی مه دیار کربوو کو گهله ک خالین همفیشک دنافیه را زاروک و فهیله سوفان دا ههنه.

مرؤهٔ روو ب رووی گهلهك پرسیاران دبیت یین کو ج بهرسفین تهمام و رازیکهر نهی پاشی ل هیری ب تنی دوو ههلبژارتن ل بهر سینگی مه ههنه: یان دهیت وهکو ههموو خهلکی دی خوه بخاپینین و هوسا خوه دیاربکهین کو نهم ژی ههموو تشتان دزانین، یان ژی دهیت بهری خوه ژ مژارین مهزن وهرگیرین و ب یهکجاری خوه ژ هیهیین پیشکههتنی بدهینه یاش.

ب فی رمنگی، مرؤهٔ ل سمر دوو جؤران دهینه پارهٔمکرن، جؤری همره بمربدور نمون بین خوه هؤسا ددمنه دیارکرن کو همموو تشتان دزانن، جؤری دووی نمون بین ع تشت بؤ وان نمیی گرنگ، (نمهٔ همردوو جؤره دبن همرووویی کیفریشکی قه دهین و دجن بیرا ته دهیّت؟".

نه بابهته وهکو دابهشکرنا کارتین یاریی یه دهمی ل سهر دوو یاریکهران دابهش دکهی، کارتین سۆر و کارتین پهش، لی جار جاره ژی کارتا جوکهری دهیته دناف یاریی در نانکو کارتهکا بی بهروپشته، نه یا چوارگوشهیه و نهژی گول نهفه و نهژی تیرمکن بچووکه. سۆکرات ژی وهکو یهك ژ فان کارتین جوکهر بوو ل نهسینایی. نه وی هوسا خو دیاردگر کو ههموو تشتان دزانیت و نهژی ژ وان کهسان بوو یین د بیناگهه و ج تشت بو وان نه د گرنگ. ب فی پهنگی نهو بوو فهیلهسوف، نانکو کهسهکی بهردهوام بوو ل سهر گرنگیپیدانی، کهسهك بوو بهردهوام پیکول دکرن دا بگههیته زانینا پاستهفینه.

قەدگىرن و دېيژن جارەكى زەلامەكى پرسيار ژ قالقەكەرىن دىلقى كر، زىرەكىرىن زەلام ل ئەسىنايى كىه؟ قالقەكەران بەرسىڭ دا و گوت: "سۆكراتە." ئى سۆكرات ژ قى بەرسىڭى دمىنتە حىبەتى چونكى ھزردكر ئەڭ چەندە نوكتەيەك بوو. پاشى ئەو زەلام دچىتە بازارى و ل كەسەكى ھۆسا دگەربىت كو ب بۆچوونا خوە و يا خەلكى دى دا زىرەكىرىن كەس بىت، ئى دەمى ئەو كەسەكى ھۆسا دېينىت و دزانىت كو ئەو كەس ئى نەشىئت بەرسىڭا پرسيارىن سۆكراتى بدەت، ژ نوو دزانىت كو بەرسىڭا ھالقەكەرى يا دروست بوو.

بۆ وی گەلەك يا گرنگ بوو رئسايەكا ب هنز بۆ زانينا مە ديار بكەت. ب بۆچوونا وى، ئەڤ رئسايە دكەڤيتە د ئەقلى مرۆڤى دا. باوەريا وى ب ڤى چەندى ئەو كرە قەيلەسۆھەكى راشيوناليزمى\*.

<sup>\*</sup> الفلاسفه المقلانيون

ديتنا تشتان ب شيوميمكي دروست، بهري مه ددهته كرنا كارين دروست

بهری نوکه مه دیارکر کو سؤکراتی دگوته خهلکی، وی گوه ل دهنگهکی خودای ههیه د ناخی خوه ل دهنگهکی خودای ههیه د ناخی خوه دا. فی دهنگی خودای دگوته وی کا ج تشت یی راست و دروسته. نهو کهسی راستیی بزانیت دی کارین راست کهت. وی بهردهوام نه فه چهنده دووباره دکر و دگوت کو دهمی مرؤ فه تشتان ب شیوهیهکی دروست ببینیت، دی کارین دروست کهت.

سؤکراتی دووپاتی ل سهر هندی دکر کو دقیّت ههموو تشتین راست و شاش ب شیوهیه کی روّهن و داشکه را بهینه دهستنیشانکرن. بهروفاژی سوّهیستیان، نهو د وی باوهری دا بوو کو شیانیّن ژیکجوداکرنا باشی و خرابیی دکهفنه دناف نهفلی مروّفی دا نهك دناف جفاکی دا.

سۆفیا، دبیت بۆ ته یا ب زەحمەت بیت تو ب سانەھی بشیّی د قان ھەموو تشتان بگەھی، ژبەر ھندی ئەز دی دەست ب پیکۆلەکا نوو كەم. ب دیتنا سۆكراتی، تشتەكی مەحالە مرۆق یی بەختەوەر بیت ئەگەر ھات و بەروقاژی بۆچوونیّن وی رەفتار كر، ئەو كەسی بزانیت ژی كا دی ب چ ریّك یی بەختەوەر بیت، دی ھەموو كاران كەت داكو بگەھیته قی بەختەوەریی، ھەر ژبەر ھندی ئەو كەسی بزانیت راستی چیه دی كارین راست ئەنجام دەت. بال قیری ئەو كیژ مرۆقە حەز دكەت یی ئیخسیر و بی شەنس بیت؟

باشه بوچوونا ته دهربارهی فی چهندی چیه؟ نهری تو دی یا بهختهوهر بی نهگهر نهو کارین تو نمنجام ددهی تو بزانی د ناخی خوه دا تو یا شاشی؟ گهلهك کهس همنه دهی خوه ب درمو و دزی و ههسادی و بهلافكرنا گوتگوکان فه دبورینن، نهری تو دبیژی نهو د ناخی خوه دا نهزانن کو نهف چهندا نهو دکهن کارهکی خرابه، نهری تو باومر دکهی نهو به فی رمنگی د بهختهومر بن؟ سوکراتی باومر نهدکر نهو د بهختهومر بن.

دهمی سوفیا ژ خواندنا وی نامی ب دوماهی هاتی یاکو به حسی سوکراتی دکری ر سندوها نامهیان دا فهشارت و ژ کولکی خوه دهرکهفت. وی دفیا بچیته مال بهری دایکا وی و بازاری بزفریته مال و پرسیاری ژی بکهت کا ل کیفه بوو، زیدهباری هندی وی سوز دابوو دایکا خوه نامانان ژ پیش وی فه بشوت.

هیشتا وی حمده نمه نمه کری، دایکا وی ب ژوورکه فت و دوو گیسکین ممزن پین که لوپه لان دگه ل خوه ئینابوون و دانانه سمر میزی و گوت: "سؤفیا ته خیره، هؤسا دیاره تو نه یا ب سملامه تی. سوفیا بی کو بزانیت کا بؤچی دایکا وی نمه پرسیاره ژی کر، یه کسمر گوت: "ژبهر سؤکراتی یه."

- "سۆكرات!"

سؤفیا کوور چووبوو د هزران دا، بهردهوامی دا ناخفتنا خوه و گوت: "بهداخهوه نهو نهچار بوو ژیانا خوه گوری فی چهندی بکهت."

- "گوهي خوه بده من سوّفيا، نهز نزائم تو هزرا ج دکهي؟"
- ۔ "هزرا سۆكراتى، ئەو كەسى ب تنى يەك تشت دزانى، ئەو ژى ئەو بوو گو ئەوع نزانيت، ئى دگەل هندى ژى ئەو زيرمكترين زەلام بوو ل ئەسىنايى."

دایکا وی بیدهنگ بوو و ما گوهشی، پاشی دووباره پرسیار ژی کر.

"باشه ل قوتابخانی ههوه فیّری فان تشتان دکهن؟"

سۆفيايى ب ھێز سەرىٰ خوە ھەژاند.

"نووف، نهخیّر، نه ل قوتابخانیّ. نهز فیّری چ تشتیّن گرنگ ل قوتابخانیّ نابه، ما تو نابینی جوداهیا مهزن دناقبهرا ماموّستایی قوتابخانیّ و ماموّستایی فهلسهفیّ د هنگ دایه کو ماموّستایی قوتابخانی ههموو گافّان هوّسا خوه نیشان ددهت کو گهلهك تشتان درانیت و ب خورتی فان تشتان نیشا قوتابییّن خوه ددهت، ای ماموّستایی فهلسهفی بیّکوّلاً دکهت ل بهرسفا وان پرسیاران بگهرییّت ییّن وی و قوتابییّن خوه پیکفه ئازراندین.

"ناها، باشه ته دفیّت جارهکا دی بؤ من به حسی چیرِؤکا کیفریشکا سپی بکهی. تو دزانی؟ من دفیّت تو ب زووترین دهم همفنیاسینا من دگهل وی همفالی خوه بکهی، چونکی هؤسا دیاره وی کهسایهتیهکا سهیر همیه."

سؤفیا بؤ چهند ساتهکان ژ شووشتنا نامان راوهستیا و پاشی ل دایکا خود زفری و فرچهیهك د دهستان دا بوو و گوت: "نهو نهیی سهیره، نهو وهکو وی پیشیا گفگفوکه یا پیکونی دکهت خهلکی هشیار بکهت داکو ژ بیناگههیا خوه یا هزری بدهرکهفن."

- "باشه، ئه چهنده تشتهكي باشه، لي ئهو چهوا خوه دبينيت؟"
- سؤفیایی سهری خوه چهماند و بهردهوامی دا شووشتنا نامانان.
- "نهو نه زانا و نه دادخوازه، بهلکو ب تنی وی دفیت بگههیته زانینا راستهفینه. نهفهیه جوداهیا دنافههرا کارتا جوکهر و گشت کارتین دی پین یاریی."
  - "ته گوت جوکهر."
  - سوفیایی ب بهلی سهری خوه ههژاند و پاشی بهردهوامی دا ناخفتنا خوه.
- " باشه بؤچی مه پرسیار ژ خوه نهکریه کا بؤچی نه هٔ هژمارا مهزن یا چوارگوشه و تیرکوفان و دل و نهفهل د کارتین یاریا پهرکانی دا ههنه، نی جوکهرمکی ب تنی ههیه؟"
  - "باشه و دی بهحسیٰ ج دی کهی؟"
  - "و پا تو ژی، ما دی همر پرسیاران کهی؟"

دایکا وی همموو نمو تشتین کرین ژ کیسکان نینانه دمری و دانانه جهین وان، باشی رِوْژنامهیا خود هملگرت و چوو د هؤلا رِوونشتی قه، سؤفیایی همستبیکر دایکا وی ب هیز دمرگمه ل پشت خوه گرت.

ددمی نمو ژی ژ شووشتنا نامان ب دوماهی هاتی، جوو د ژوورا خوه قه. دستی خود هافیته وی دهستمالا سؤر یا بهری هینگی دانایه ب رهخ یاریا لیگؤیی قه ل سهر قومسورا جلکان، پاشی چهند جاردگان سهحکری و پشکنی.

هند...

# ئەسينا

...هرُمارهکا ئاڤاهيٽِن بلند رُ جههکي کاڤل ...

ل ئیفاریا وی روزی، دایکا سوفیایی چوو سهرهدانا ههفالهکا خوه. هیشتا دایکا وی روزنهکهفتی، سوفیا بلهز چوو دناف باخچهی دا و پاشی بهرههٔ کولکی خوه چوو، وی پاکیتهکا مهزن و نخافتی ب رهخ سندوهٔا نامین خوه فه دیت. پشتی سوفیایی کاغهزا وی ل سهر راکری و فهکری، کاسیتهکا فیدویی تیدا دیت.

کاسیّتهکا قیدیوییّ؛ وی بلهز کره غار و هاته ژوور قه، لی نُمریّ وی فهیلهسوّفی چهوا زانی وان نامیرهکی قیدیویی ههیه؟ تو بیّژی ج ل سهر قی کاسیّتا قیدویی هاتیه تومارکرن؟

سوفیایی کاسیّت کره بهر نامیری فیدویی. دیمهنی باژیرمکی مهزن ل سهر شاشهیا تیلهفزیونی دیاربوو. سؤفیا یهکسهر تیگههشت کو نهفه باژیری نهسینایی یه، چونکی زووما کامیری چوو ل سهر دیمهنی "نهکروپول""ی کو بهری هینگی ژی سوفیایی گهلهك جاران نهفدیهمنه د تیلهفزیونی دا دیتبوو.

<sup>&</sup>quot;تمکرؤبؤل Acropolis، کمنهدکا کمفند دکمفیته سدر گرمکی ل هنداهٔ باژیّری تمسینایی ل یونانی و ژ هزمارمکا تافاهییّن کمفن پیکدهیّت کو یی ژ همموویان نافدار دبیّژنیّ "پارتینؤن Parthenon.

ئهو وینه یین زیندی و راستهخو بوون. هژمارهکا مهزن یا گهشتیاران دار شوونوارین پهرستگههین کهفن ب جلکین خوه یین هافینی و کامیرین خوه یین وینهکرنی سهرهدانا ویری کربوون، نی هوسا دیاره کهسهکی ژ ناف وان لافیته بلند کربوو. بهل لافیتهك؟ ل سهر فی لافیتی ژی نافی "هیلد"ی نفیسابوو!

پشتی دوو سی خولهکان، وینهیی زهلامهکی د ژیی چل سالیی دا دمرکهفت <sub>کو</sub> پیچهك یی بهژن کورت بوو و ریهین وی ژی د رهش و ریکخستی بوون و کولافهکی شین ل سهری بوو. پاشی بهری خوه یهکسهر دا کامیری و دهست ب ناخفتنی کر.

"تو بخیرهاتی بو نهسینایی، سوفیا. چ پینه قیت نوکه ته دزانی نهز نهابیرتو کنوکسی خوهدانی نامی مه. نهگهر هیشتا تو یا پشتراست نینی، دی دووباره بیژم کو کنوکسی خوهدانی نامی مه. نهگهر هیشتا تو یا پشتراست نینی، دی دووباره بیژم کو کیفریشکا سپی یا مهزن بهردهوام یا د کولافی گهردوونی یی فالا دا دهیته دهری. نوکه نهم یی ب رهخ نه کروپولی فه راوهستیاین. رامانا فی پهیفی ژی نانکو "کهلها باژیری" یان ژی "باژیری ل سهر بلنداهییان". ههر ژ سهردهمی تهباشیری و ههتا نوکه مرؤ فی جهی ژی بازیری به بوویه نهگهر ژیاینه، چ پینه فیت ژبهر جهی وی یی ب خیر و بهرهکهت بوو. نه فی بلنداهیه بوویه نهگهر بهره فانیکرن ژ باژیری یا ب سانه هی بیت، زیدهباری هندی کو دکه فیته هه مه مه دیمه نمی بهره فاندی دوریا سپی.

هیدی هیدی باژیری نهسینایی ل بناری چیای گهشهکر و مهزن بوو و نهکرؤپؤل ژی وهکو کهله و پهرستگهههك دهاته بکارئینان. ل فی دهفهری، ل نیفا دووی ژ چهرخی پینجی بهری زاینی، شهرهکی دژوار دگهل فارسان هاته کرن. ل سالا ۴۸۶ی بهری زاینی ژی شاهی فارسان، زیرکیسی باژیری نهسینایی داگیرکر و ههموو نافاهیین داری یین نهکرؤپؤل سووتن، نی پشتی هینگی ب ساله کی فارس شکهستن و ژ باژیری دهرکهفتن. پشتی هینگی سمرده می زیرین یی نهسینایی دهسته یکر و دووباره نهکرؤپؤل ب شیوه یه کی جوانتر و بالکیشتر نافاکر. ل وی دهمی و پشتی هینگی نمف نهکرؤپؤله ب تنی وهکو پهرستگه هدهانه بکارئینان.

د قی هوناغی دا، سوکرات دناف جاده و کولانین ئهسینایی دا دگهریا و دانوستاندن دگهل وی دکر، د ههمان دهم دا تاگهه ژ دووباره تافاکرنا ئهکروپول و نافاهبین

دەوروبەرى وى ھەبوو. ئەرى ئەقە كىژ جھە؟ ئەق ئاقاھىي ل پشت من تو دېينى، مەزنىزىن پەرستگەھە و دېيژنى "پارتينۆن" يان ژى "وارگەھى كچى" و وەك ريزگرتن بۇ خوداومندا ئەسىنايى ھاتيە ئاقاكرن.

نه پهرستگهه نافاهیه کی گهلهك مهزنه و ههموو ب بهرین مهرمهری هاتیه نافاکرن و چ هیلین راست و تیژ تیدا نینن بهلکو ههر چوار لایین وی پیچه کی د گرؤفرن. ههلهت نه فحه چهنده ژی ژبهر هندی یه داکو ب شیوهیه کی جوانتر خویا بکهت و دیمهنه کی نهندازه یی بالکیش بده ته فی پهرستگههی.

ههرچهنده ئاقاهیهکی مهزنه ژی، ای هوسا دیارناکهت کو یی گران بیت، ژبهرکو ئهندازهیا وی فیلهکا خاپاندنی تیدا ههیه. ستوونین وی پیچهکی بهره ژناقدا خوار دبن و دشین ههرهمهکا ب بلنداهیا ۵۰۰ مهتری پیکبینن ئهگهر هات و ل سهر بهیکهری د خانهکی دا گههشتنه یهك. تشتی یهکانه یی دناق قی ئاقاهیی مهزن دا، بهیکهری خوداوهندین ئهسینایی بوو کو دریژاهیا وی دوازده مهتر بوون. ثهو مهرمهری سپی ب چهندین رهنگین جودا جودا هاتیه بویاغکرن، بهری هینگی ژ وی چیای ئینابوونه دهری یی نیزیکی شازده کیلومهتران ژ باژیری نهسینایی دوور."

سۆفیا پۆسیده بوو و روونشت، ئەرى ژ راستا ئەقە مامۇستایی وی یی فەلسەفی یە ئەوی لى ئەوى ئەن ئەرى دەلسەفی يە ئەوى لى كاسنتا قىدىويى دگەل وى دئاخقىت؛ بەرى نوكە ب تنى جارەكى د تارپاتىي دا وەكو سىبەرەكى دىتبوو. دبیت ئەو ھەر ئەق زەلامە بیت یی نوكە دناق ئەكرۆپۆلى دا بەحسى باژیری ئەسىنایی بۆ دكەت.

پشتی دهمهکی، ئهو زهلام ب رهخ دیوارین پهرِستگههی قه دچوو و کامیرمقان ژی بهردهوام ب دووق وی قه بوو. ل دوماهیی ژی بهره لایی چیایی چوو و ب تبلا خوه ئاماژه کره دیمهنی ل ههمبهری وی. کامیرهیی ژی زووما خوه نیزیکی پهیکهرهکی کهفن ل بهر نهکروپولی کر.

"ئمقه سهکویی کهفن یی شانؤیا "دیونیسیوس"یه و دهیّته ههژمارتن کهفنترین شانؤیا نهورؤپا. ل سهردهمی سؤکراتی گهلهك شانؤگهرییّن تراژیدی ییّن مهزن هاتبوونه پیشکیّشکرن وهك شانؤگهریا نهخیلیوس سوهوکلیس و یوربیدیوسی. بهری نوکه ژی من بؤ

ته به حسی دمردهسه ریین شاهی به لنگاز نودیپوسی کربوو. ای شانوگه ریین دی یین که یفو خوشیی ژی ل فی جهی دهاتنه پیشکیشکرن.

ناقدارترین نقیسمری کومیدی دگوتنی "نمپیستوهانس" ل فی باژیری دریا و شانوگهریهك نقیسابوو کو تیدا پهسنا زهلامهکی نهسینی یی غمریب دکر کو نمو زی سوکرات بوو.

تو دبینی، ل دوماهیا فی شانؤیی دیوارمکی بهری ههیه کو نهکتهر ل ده دراومستیان. دگوتنه وی جهی "سکین-Skene" کو پهیفا "سین" یا بهربهلاف د زمانین لاتینی دا ژ وی هاتیه ومرگرتن کو ب رامانا "دیمهن" دهیئت. پهیفا "شانؤ" پهیفهکا گریکی یا کهفنه یه ب رامانا "تهماشه بکه" دهیئت. نوکه دی زفرینه بابهتی ههاسهفی و دی بهحسی پارتینؤنی کهین و چینه دناف دا."

پاشی نهو زهلام ل دور پارتیونی زفری و ل لایی خوه یی راستی ناماژه کره چهندین پهرِستگههیّن دی ییّن بچووك و گرنگیا وان کیّمتر. ل دووف دا ل سهر دمرهجکان چوو خواری و دناف چهندین ستوونیّن بلند را دمرباز بوو.

دهمی گههشتیه بنی نه کروپونی، ل سهر گرکه کی بچووك روونشت و دهستی خوه درید کره نهسینایی و گوت: "دبیزنه فی گرکی بچووك "ناریوپاگ". ل فی جهی، دادگهها بنند ل نهسینایی حوکم ل سهر تاوانباران دسهپاند. پشتی هینگی ب چهند چهرخان فهشه "پولس"ی ل ههمان جه بانگهوازا ثاینی مهسیحیهتی دکر و گوتنین حهزرهتی عیسای بؤخه کهدگیران "ل بهشین بهیت نهم دی به حسی فی چهندی کهین". ل خواری و ل لایی چهپی، بهرمایکین کهفن بین بازاری نهسینایی ههنه نی ژ بلی پهرستگهها مهزن یا خوداوهند "هیفایستوس"ی و چهند کهفالین مهرمهری، چ تشتی دی نی نهمایه. نوکه نا زیدهتر بچینه خواری."

پشتی دهمه کی کیم، دووباره نهو زهلام دناف بهرمایکین باژیری پین که نه دهرکه فته فه. پهرستگهها مهزن یا نهسینایی ل پشت وی بوو. نهو فهیله سؤف ل سهر بهرمکی یی روونشتی بوو و بهری وی ل کامیری بوو و گوت: "نوکه نهم یی ل بهرامبه دی گورمپانا بازاری یا کهفن، راسته نوکه جهه کی فالایه و ج تشت ای نینه، ای ل سهردهه کما

نههٔ جهه ژهمر چوار لایان قه یی پربوو ژپهیکمر و ناقاهیین مهزن و دادگهه و چهندین ناقاهیین دی یین گشتی وهك کوگهه و هؤلهکا موزیکی، همتا هؤلهکا یاریا جمناستیکی ژی ی همبوو. نمهٔ ناقاهیه همموو ب شیوهیهکی نهندازهیی یی جوارگوشه ل دورماندوری آنی گورهیانی هاتبوونه ناقاکرن.

نه جهی کافل، لاندگا شارستانیا نهورؤپا ههموویی بوویه و گهلهك پهیفین بهربهلاقه مینا سیاسهت، دیموکراتی، نابوری، دیرؤك، زیندهوهرزانی، فیزیا، بیرکاری، لوژیك، لاهوت، فهلسهفه، دهروونزانی، ریباز، پلان، بیرؤکه... هند ژ گهلهکی بچووك گههشتینه مه کو ژیانا خوه ل دهوروبهری فی گورهپانی دبوراند.

سؤگراتی گهلهك جاران سهرهدانا فی جهی دگر و دانوستاندن دگهل وی خهلکی دگر یی ل فیری ددیتین. دبیت جارهکی وی بهندهك "عهبدهك" دیت بیت دهمی گوزکهکی زمیتی ل سهر ملی و د فیری را بوری و سؤگراتی ژی راوهستاند بیت و پرسیارهکا فهلسهفی ژی کربیت، چونکی ب دیتنا سؤگراتی ژی فی بهندهی ژی شیانین هزرگرنی ههنه ههروهکو کا جهوا زهلامهکی تازاد و بلیمهت نهو شیان ههنه. ههر ل فی جهی، دبیت ژی وی ب تیروتهسهلی گهنگهشه دگهل هاولاتیهکی باژیری کر بیت یان ژی ب دهنگهکی نزم دگهل قوتابیی خوه نهفلاتؤنی ناخفت بیت.

دبیت یا سمیر بیت نمم نوکه هزرا خوه د فی چهندی دا بکهین ب تایبهت دهمی به حسی فه اسمفه یا "سؤکراتیه تیی" یان " نمفلاتؤنیه تی" بکهین، نی دا همسته کا گهله ک جودا بیت نمگهر نهم ب خوه سؤکرات یان نهفلاتؤن باینه."

چ پینمفیّت بو سوفیایی ژی تشته کی سهیر بوو، نی ب ههمان رِمنگ بو وی یا سهیره کو همیلمسوفه ک بریکا کاسیّته کا فیدیویی دگه ل وی باخفیت. پاشی نهو همیلمسوف ل سهر وی بهری مهرمهری رابووفه و ب دمنگه کی نزم گوته سوفیایی:

"سؤفیا، پیدفیه نهز ل فیری براومستم. من دفیا نهکروّپوّل و گوْرِمهانا نهسینایی ا یا کمفن نیشا ته بدهم، نهز نهیی پشتراستم کا تو باش تیگههشتی نهف جهه ل سهردهمی خوه جهند یی مهزن بوو. ژبهر هندی من دفیّت نهز تشتهکی دی ژ بلی ناخفتنی نیشا ته بدهم. من باوهری ب ته همیه و نمز دزانم دی نم**هٔ ج**منده ومکو نهیّنیهکی بیت <sub>دنافیمرا بر دا. نوکه نمز **هٔی** بیرؤکی نیشا ته دهم..."</sub>

زدلام بیدهنگ بوو و بو ماوهههی دریژ تهماشهی جاهکی کامیری کر. بانر وینهههی دی هاته سهر شاشه یا تیله فریونی. ل وی جهی کافل، جهند نافاهیین بلار دهرکهفتن خو دا بیژی سیرهبهنده کی نهو نافاهیین کهفن ههموو نوو کرن. هیئن پهرستگهها نه کروپول ژی ل جهی خوه بوو، ای وی ژی وه کو ههموو نافاهیین دورماندون خوه ب شیوهه کی نوو و سهرده م خویا کر کو ب زیری هاتبوو نخافتن و رهنگین وی بیز گهش دته یسین. دناف وی گوره بانا چوارگوشه دا، زه لامین گریکی ب جلکین رهنگاوره کی دهاتن و چوون و هنده کان رهه ک د دهستان دا بوون و هنده کین دی ژی گوزک ل سهر سهری وان بوون. کهسه کی ژی نامه یه کا پؤسته ی ل بن ملی وی بوو.

سؤفیایی به کسهر مامؤستایی خوه یی فه لسه فی نیاسی، چونکی هیشتا کولافی وی
یی شین ل سهری بوو ان وی ژی وه کو خه لکی دی جلکه کی گریکی یی رفتگ زهر کربوو بهر
خوه و ته ماشه ی سؤفیایی کر و پتر خوه نیزیکی کامیری کر و گوت: "باشه، نوکه نهم یی ل
باژیری نهسینایی یی که فن. خوزی نوکه تو ژی ل فیری بایه، تو تیدگه هی و نوکه نهم یی ل
سالا ۲۰۶ی به ری زاینی، نانکو سی سالان به ری مرنا سؤکراتی. هیفیا من نهوه تو مفای ژ فی
سهر هدانا ده گمه ن وه ربگری چونکی ب کریگرتنا کامیره کا فیدیویی ل فی ده می نه کاره کی
ب سانه هی بوو."

سؤفیایی ههست ب گیربوونی کر، جهوا نه و زهلامه شیا بچیته بازیری سعرده می بهری ۲۴۰۰ سالان؟ جهوا نه و دی شیّت تهماشه ی گرتهیه کا فیدیویی یا فی سهرده می که بکهت؟ وی باش دزانی کو ل وی سهرده می کامیره و فیدیو نهبوون، باشه یا تو بیّری نه فلمه ک بیت؟ ای ههموو نافاهیین مهرمه ی د راسته فینه نه نهری تو بیّری وان دووباره بازیر و نه کروبول نافاکربنه به به تنی دا فلمه کی ای تومار بکهن، ای و مکو وی دراس دیکورین نافاهیان ری ههموو بین ههرفتین؟ نهری وان نه به جهنده ههموو کریه داکل نهسینایا راسته فینه نیشا وی بدهن؟

زهلامی کولاهٔ ل سمر دووباره تمماشمی وی کر و گوت: "ثمری تو همردوو زهلامیّن ل بن ستوونا هه دبینی ئمویّن دانوستاندنی دکمن؟

ل بن وی ستوونی، زهلامه کی دانعه مر و هه له و یی بوو و جلکه کی توگا\* یی بی سهروبه رل به ربوو و رپهین وی ژی د دریژ و بی سهروبه ربوون و دهنا وی ژی یا مهزن و په حن بوو و چاهین وی ژی د شین و گهش بوون و نهرزنکه کا دریژ هه بوو. گهنجه کی که شخه ژی ب ره خ هه یی راوه ستیای بوو.

"ئەوى ھە سۆكرات و قوتابىي وى ئەفلاتۆنە، نوكە تو تېگەھشتى، سۆفيا؟ بېھنا
 خوە فرەھ بكە، دى نوكە وان بۆ تە دەمە نياسىن؟"

ماموستایی وی بهرمهٔ وان ههردوو زهلامین راوهستیای چوو و دهمی نیزیکی وان بووی، کولاقی خوه ژ سهری خوه کر و خوه بو وان چهماند و ب هندهك پهیفین گریکی دگهل وان ناخفت، لی سوفیا د رامانا وان ناخفتنان نهگههشت. پاشی ل پشت خوه زهری و تهماشهی کامیری کر و گوت: "من گوته وان تو کچهکی کو دهیت ههفنیاسینی دگهل وان بکهی، نهفلاتونی دهیت هندهك پرسیاران ژ ته بکهت داکو هزرین خوه تیدا بکهی. لی دهیت نهم بلهز قی چهندی بکهین بهری زیرمهٔان مه دهستهسهر بکهن."

دليّ سوفياييّ بلهز خوه قوتا دهميّ ئهو كهس هاتيه پيّش و سمحكريه كاميريّ.

"تو بخيرهاتي بو باژيري ئەسىنايى. سوفيا."

وی نه چهنده ب دهنگهکی نزم گوت. پاشی وی دهست ب ناخفتنی دکر، لی دنافبهرا ههر پهیفهکی بو یهکا دی دا، وی پیچهکی خوه دهیلا.

- "ناڤيّ من ئەفلاتۆنە، نوكە دىّ چوار ئەركان دەمە تە."
- یهکهم: پیدفیه تو پرسیار بکهی کا چهوا هوستایی شیریناهیان دشیّت پینجی
   کیکین وهکهه دروست بکهت.
  - پاشی دێ پرسیار کهی کا بؤچی ههموو ههسپ وهکو یهکن؟

<sup>\*</sup> تاگو Tago جؤرهکی تاییمت یی جلکین خهلکی ناسایی "ژبلی بهندهیان" یی نیمپراتؤریا رؤمانی بوون ل بهری نیزیکی ۲۰۰۰ سالان کو ژ عمیایهکی دریژ و سپی پیکدهات و ل دور بهژنا خوه دنالأند.

- پشتی هینگی ل بهرسفا هندی بگهره کا نهری مرؤفی رؤحهکا نهمر همیه
- ل دوماهیی ژی پرسیار بکه کا نهری ژن و زهلام ژ لایی نهطلی فه د ومکینو.

#### داخوازا بهختهكي باش بو ته دخوازم.

پشتی چرکهیهکی، شاشهیا تیلهفزیونی رهش بوو، سؤفیایی چهند جارمکان کاسیر دووباره کر نی ج تشتی نوو ل سهر دیارنهبوو. سؤفیایی پیکؤل دکر خوه نارام بکهن و هزرین خوه کوم بکهت، نی بهری هزرا خوه د پرسیارهکی دا کربایه همر زوو هزرا وی دجوو سفر پرسیارا ل دووف دا.

ئمو ماومیهك بوو ژ هندی پشتراست بووی كو مامؤستایی وی یی فهاسهی مامؤستایهکی تایبهت و جودایه، ای بابهت بگههیته هندی شیوازمکی فیركرنی یی هؤسا بكاربینیت كو دژی یاسایین سروشتی بیت، بهای ئه چهنده ب دیتنا سؤفیایی لادانها مهزن بوو.

نمری راسته نمهٔ همردوو زهلامین وی د تیلههٔزیونی دا دیتین سؤکرات و نمفلاتون بوون؟ ج پی نمهٔیت بمرسف نمخیره. ای نمو یا پشتراست بوو نمهٔ چمندا وی دیتی نه فلم کارتون بوو. سؤفیایی کاسیتا هیدویی نینا دمری و چوو د ژوورا خوه هم ب رمخ یاریا لیگؤیی یا دناهٔ هومسوری دا همشارت. پاشی چوو سمر تمختی خوه دریژ کر و همر زوو خموی چاهین وی گرتن. پشتی چهند دهمژمیران، دایکا وی هاته د ژوور هم و سمری وی همژاند و گوت:

- "ته خيره سؤفيا؟"
  - "نووف..."
- "تو ب جلك قه نفستیه؟"

ب خورتی چاقهکی خوه قهکر و ب نمنمهکی گوت:

"نەز جووبوومە بازىرى ئەسىنايى..."

سؤهیا نمشیا ج پمیفین دی بیژیت، یمکسمر بمری خوه ومرگیرا و دووباره نفست. 116

# ئمفلاتؤن

## ...خەرىبى ژ بۆ دىتنا وارگەھى راستەقىنە يى رۆحى...

ل رِفْرًا پاشتر سپیدی زوو، دهمی سوّهیا ژ خهو هشیاربووی نیشانین ترسی ل سهر دیمی وی دیمی وی دیمی وی دیمی وی دیمی وی دیمی دهمرٔ میری کر ای هیشتا نهببوو پینجی سپیدی. خهوا وی ژی نهدهات، ژبهر هندی نهچاربوو ژ ناق جهین خوه یین نقستنی دهرکه قیت. نهری بوّچی وی کراسی خوه نهئیخستیه؟ ژ نوو هاته بیرا وی،

ههر زوو خوه ژ سهر تهختی هافیت و چوو سهر کوسیکی و تهماشهی سهر بانی قومسوری کر. هیشتا کاسیتا فیدیویی ل جهی خوه بوو. نانکو نهف تشتی وی دیتی خهون نهبوو، یان ژی ههر چ نهبیت ههموو تشت خهون نهبوون.

لی وی ژ راستا سوکرات و ئهفلاتون نهدیتبوون. ناهه، ج نینه! وی تاههت نهبوو هزرا خوه د چ تشتان دا بکهت.. دبیت دایکا وی یا مافدار بیت دهمی گوتیی قان روزان تو د رموشهکا سهلامهت دا نینی و نه یا ب سهلامهتی.

همرچهوا بیت، نهو نهشیا جارهکا دی بچیته سهر تهختی و بنقیت. نهری بؤچی نهو ناچیته دناق کولکی خوه دا، ما بهلکو سهیی پهیامبهر نامهیهك بو وی ژ ده فهیلهسوفی نینابیت؟ سوفیا ل سهر تبلین خوه یین پیان و ب بیدهنگی ژ دهرهجکان هاته خواری و پیلافا خوه یا ومرزشی کره پین خوه و ژ مال دهرکهفت. دناف باخچهی دا، ههموو تشت د نارام و بیدهنگ بوون، ب تنی چووچك نهبن کو دمنگی ناوازین وان ل سهر وان جهان بلند دبوو و کهنیا سؤفیایی دئینا. خونافا سپیدهها یا ل سهر گیای ژی وهکو دندکین کریستالی دتهیسین. ژ نیشکهکی فه وی جارهکا دی تیبینیا هندی کر کا ههتا ج راده جیهانی حنیرهکا رادهبهر نافراندیه.

هیشتا نهردی باخچهی و ناف کولکی پیچهگی یی ته پر بوو. ههردیسان ج نامه ژی ژدمهٔ فهیلهسوفی بو وی نههاتبوون. سوفیایی هورمهگی داری پافژ کر و ل سهر پروونشت پاشی بیرا سوفیایی هاته فه کو ل دوماهیا گرتهیا فیدیویی دا، نه فلاتونی نهرکه ک دابوویی داکو هزرین خوه تیدا بکهت: نهری چهوا هوستایی شیریناهیان دشیت پینجی کیکین ومکهه دروست بکهت؟

سۆفیایی بو ماوهیه کی دریز هزرین خوه کرن، ای بو وی دیاربوو بهرسفا فی پرسیاری نه هند یا ب سانه هی یه وه کو وی پیشبینی بو دکری. ل وان جارین کیم دهی دایکا وی پارچهین بچووك ین کیکان ل مال بهرهه فی دکرن، خو یه ک پارچه وه کو یا دی نمبوو. همردیسان ژبهرکو دایکا وی شارهزایه کا باش د دروستکرنا کیکان دا نهبوو، گهله ک جاران نه فی چهنده وه کو کارهساته کی ب دوماهی دهات و لینانگه ها وی بی سهروبهر دبوو.

همتا نمو کیکین نمم ژ بازاری ژی دکرین، ب شیومیمکی تممام د ومکهمهٔ نینن مادمم هوستایی شیریناهیان یمك یمکه دروست دکمت.

ژ نیشکه کی قه گرنژینه ک ل سهر لیفین سوفیایی پهیدابوو دهمی بیرا وی ل هینگی هاتی دهمی جاره کی بابی وی نهو دگهل خوه بریه بازاری و دایکا وی ژی مایه ل مال داکو کیکا جهژنا سهری سالی دروست بکهت. دهمی نهو زقرینه مال، وان دیت دایکا وی هرماره کا پارچهین کیکان بین بچووک ل سهر شیوی زهلامان بین دروستکرن و ل سهر میزی بین ب ریزکرین. ههرچهنده نه پهیکهرین بچووک ب شیوهیه کی تهمام د وه کهه نمیوون، آن تا رادهیه کی مهزن وه کو یه ک بوون. نهری چهوا نه چهنده چیدبیت وی پینه نمی وه کهه نمیدی دروستکرنا وان بینه نمی دروستکرنا وان بو همهو پارچهیان بکارئینابوو.

سۆفىيى ھەست بېيەنفرەھىى كر دەمى ھەستېنكرى كو ئەو شيا نهنىنيا وەكھەڤيا پارچەينى شيريناھيان شرۆڤە بكەت، تا وى رادەى كەيفا وى ھات كو ھزركر وى راھنىنانا يەكى ژ ئەركى خوە بجھ ئىنا. ئانكو دەمى ھوستايى شيريناھيان پننجى پارچەينى شيريناھيان ينن وەكھەڤ دروست دكەت، رامانا وى ئەوە وى ھالبەك ژ بۆ دروستكرنا وان بكارئينايە.

> پشتی هینگی، نهفلاتونی تهماشهی کامیری کربوو و پرسیار ژی کربوو: "بوچی ههموو ههسپ ودکو یهکن؟"

سهره رای فی پرسیاری، چ هه سپ وه کو هه سپه کی دی نینه هه روه کو چه وا چه وا مرؤف وه کو مرؤف کی دی نینه. پیچه ک مابوو نه و فی پرسیاری بده ته ره خه کی نهگه روی دو وباره ب وی شیوازی هزرنه کربا ده می بابه تی پهیکه رین کیکی پی شرؤفه دکری. هه رچه نده ب ته مامی خو یه ک ژ وان وه کو یین دی نه بوو، چونکی هنده ک ژ وان د مه زنتر بوون و هنده ک بچوو کتر یان زرافتر بوون، ای دگه ل هندی ژی نهگه رکه سه کی ته ماشه ی وان کربایه دا هزرکه ت هه موود و هکه فی .

دبیت مهرهما نهفلاتونی ژ قی پرسیاری نهو بیت کا بوچی ههسپ ههر دی مینیت ههسپ و نابیته گیانهوهرهکی دی یی دوورهگ دهمی دگهل بهرازهکی جووت دبیت. بو نموونه، راسته هندهك ههسپ وهكو میهان د رهنگ سپی نه و هندهکین دی وهكو مهیمینكان د رهشن، ای دگهل هندی ژی ساخلهته کا هه فیشك دنا فیه را وان دا ههیه.

ئمری ته دفیا بزانی کا شیّوهیی ههسپی دا یی چهوابیت نهگهر وی ههشت پیّ ههبان؟ لیّ چ پینهفیّت مهرهما نهفلاتونی نهو نهبوو بیّژیت نهگهری وهکههفیا ههسپان بوّ هندی دزفریت کو ههموو ژ قالبهکی هاتینه دروستکرن!

ل دووق دا، وی پرسیارهکا دی یا گرنگ و ب زهحمهت نازراند بوو.

<sup>\*</sup> دووږهگ Hybrid کو ب زمانی عمرهبی دبیّژنی "هجین". نمو گیانمومره یان زیندمومره یی ب ریّکا دمستکاریکرنا پیّکهاتنا بؤماومیی و ژ تیّکهلکرنا دوو زیندمومریّن ژ دوو ږهگهزیّن جودا پهیدادبیت.

نمری مرؤهی رؤحه کا نه گوهؤر ههیه ؟ ناها نه قه نه و پرسیار بوو یا سؤهیا تی ماید ناسی. هندی نه و درانیت له شی مریان ل بن ناخی دهیته قه شارتن یان دهیته سووتن و پشتی هینگی ج پاشه رؤژین دی نینن. نه گهر نهم بیژین مرؤهی رؤحه کا نه مر ههی که واته دهیت وی بیرؤکی په سه ند بکه ین یا دبیژیت مرؤه ژ دوو به شین ته مام ژیکجودا پیکدهیت.

لهشهك كو پشتى چهند سالين ژيانى ب دوماهى دهيّت و ژناڤ دچيت، روّحهك كو چ ژ نيّزيك يان دوور پهيوهندى ب گهشهكرنى و پيربوونا لهشى ڤه نينه. روّژهكى وى گوه ل داپيرا خوه ببوو دهمى گوتى لهشى وى ب تنى يى پيربووى، لى هيّشتا ئهو د ناخى خوه دا كچهكا گهنج و چوارده سالى يه.

دمربرینا "کچهکا گهنج" بهری سؤفیایی دا پرسیارا دوماهیی: نهری ژن و زهلام ژ لایی هزرکرن و نهفلی قه د وهکههفن؟ بهرسفدانا فی پرسیاری گهلهك یا ب زهحمهته، چونکی بهرسفا وی ل سهر هندی دمینیت کا ب دروستاهی مهرهما نهفلاتؤنی ژ پهیفا "نهفل" چیه.

وی هزرا خوه د گوتنین ماموستایی خوه یی فهیلهسوفی دا کرن دهمی بهحسی سوکراتی بو وی دکری. سوکراتی هزردکر ههموو مروف دشین راستیین فهلسهفی ناشکهرا بکهن ب مهرجهکی نهفلی خوه بکاربینن. ب دیتنا وی، بهندهیان ژی وهکو مروفین نازاد شیانین هزرکرنی ل دور مژارین فهلسهفی ههنه و دشین چارهسهریین گونجای بو ببینن. سوفیایی باومری ب هندی ههبوو کو نهفلی ژن و زهلامان یی یهکسانه.

ل وی دهمی نهو دناف فان هزران دا نقووم بووی، دهنگی قرچ قرچا هندهك چهقبّن داران هات. دهنگی وی تشتی وهکو دهنگی ماکینا هملی بوو. پشتی بورینا چهند چرکهبان نهو سهیی مهزن وهکو دینان خوه هافیته د کوّلکی فه و زمرِفهکی قههوائی یی مهزن ب دهفی خوه ههاگرتبوو.

سؤفيايي كره هموار؛ "هيّرمس! ناهـ نمقه توي؟"

سمی نمو زمرف دانا سمر جوکیّن ویّ، ویّ ژی دمستیّ خوم ل سمر گمردهنا و<sup>ی پا</sup> ثینا و بر و گوتیّ: "تو سمیمکیّ باشی، هیّرمس! تو دزانی؟" سهیی مهزن بو چهندین خولهکان ما ل دمله وی، پاشی رابووله و چوو وی جهی ژی هاتی، لی فی جاری سوفیا ژی رابووله و ب دووله هیرمسی کهفت.

سهی پینگافین هیدی بهرمهٔ دارستانی دهاهٔیّتن و سوفیا ژی ب دووراتیا چهند مهتران ل دووهٔ وی دچوو. پشتی هینگی سه ل پشت خوه زهٔری و لی رموی لی دهنگی وی هند یی بلند نهبوو سؤفیایی بترسینیت. و ل دوماهیی سوفیا دی زانیت کا نهو فهیلهسؤف ل کیفه دژیت، نهری تو بیژی نهو ب دووهٔ سهی بکه قیت ههتا خوه دچیته باژیری نهسینا؟

سهی لهزاتیا خوه زیدهکر و ریکا خوه گوهارت و چوو د ریکهکا تهنگ دا، ان دهمی سوهیایی ژی ومکو وی کری، سه ل جهی خوه راوهستیا و وهکو سهیی پولیسان ب دهنگهکی بلند ان رهوی، ان سوهیا یا بهردهوام بوو ل سهر دووکههننا وی و پتر نیزیکی وی بوو دهمی سه ل جهی خوه راوهستیای.

دهمی سهی وهکو تیران کریه غاری و ل ناف دارستانی بهرزهبووی، سوّفیایی ج هیفی نهمان کو بگههیته وی، ژبهر هندی ل سهر قورمی دارهکی روونشت و نهو زمرف فهکر و دهست ب خواندنی کر.

#### ئەكادىميا ئەفلاتۇنى

سۆپاسیا ته دکهم بۆ وی دهمی خوش یی مه پیکشه بوراندی، سۆفیا. مهرهما من گهشتا مه پیکشه بۆ باژیری ئهسینایی. و ل دوماهیی من خوه بۆ ته دا نیاسین. ههروهسا ئهز شیام ئهفلاتۆنی ژی بۆ ته بدهمه نیاسین. باشه نوکه بی گیروبوون دا بهردهوامیی بدهینه وانهیا خوه.

ژیی تمفلاتونی (۳٤٧.٤٢٧ بهری زاینی) نیزیکی ۲۹ سالان بوو دهمی سوّکراتی ژههر فهخواری. تمفلاتون بو ماوهیی چهندین سالین دریژ هوتابیی سوّکراتی بوو و گرنگیهکا مهزن ب دادگههکرنا وی ددا. ب راستی ژی روودانهکا دلتهزین بوو کو تهسینا شیای حکمی کوشتنی ل سهر زیرهکترین کهس ل باژیری بسهپینیت. فی چهندی نهك کاریگهریهکا

دریْرُخایهن ل سهر ژیانا وی ههبوو، بهلکو ئاراستهیی رمفتارا وی یا فهلسهفی ژی دهستنیشانکر،

ب دیتنا ئهفلاتونی، مرنا سوّکراتی دهربرینهکا ههره توند یا ههفدریا دنافهمرا کاودانیّن کهتواری د جفاکی و دا کاودانیّن راستی و نموونهیی بوو، یهکهم کاری نهفلاتون وهك فهیلهسوّف پی رابووی، بهلافکرنا پیداچوونیّن سوّکراتی بوو، نانکو گوتنیّن وی را بهرامبهر نهندامیّن دادگههیّ.

دی بیرا ته ئینمه فه کو سوکراتی ج تشت نهنفیسابوون "بهروفاژی فهیلهسوون ا بهری خوه کو وان کارین خوه دنفیسیان، لی مخابن ج کارین وان نهگههشتینه مه و هموو یین ژنافچووین". لی کارین ئهفلاتونی یین سهره کی ههموو هاتینه پاراستن و گههشتینه مه، زیدهباری پیداچوونین سوکراتی یین وی بو مه پاراستین کو هنده ک نامه و ۲۵ دانوستاندنین فهلسه فی بوون.

هەلبەت ئەگەرى پاراستنا قان كاران ژى بۇ ھندى دزقريت كو ئەفلاتۇنى قوتابخانا خوه يا ھەلسەقى ژ دەرقەى باژيرى ئەسينايى دامەزراند بوو، قوتابخانا ئەفلاتۇنى ل وى باخچەى بوو ياكو ناقى قارەمانى گريكى "ئەكادىموس"ى دانايە سەر، ھەر ژبەر ھندى ناقى "ئەكادىميا" كەفتە سەر قى قۇتابخانى و پشتى ھىنگى ھژمارەكا مەزن يا قوتابخانەينى ئەكادىمى ل سەرانسەرى جىھانى بەربەلاقبوون و نوكە ژى ئەم پەيقا ئەكادىمى بۇ زانكويان بكاردئىنىن.

ل ئەكادىميا ئەفلاتۆنى، بابەتىن فەلسەفە و بىركارى و وەرزشا جەستەى دەاتنە خواندن. ل فىرى پەيقا "خواندن" ب رامانا خوە يا حەرفى ناھىت، چونكى ل فى ئەكادىمىى نە ب تنى بابەت دھاتنە خواندن بەلكو ھەقركىمكا دژوار يا بىرۆكە و گەنگەشان جهى خوە نى كربوو، ژبەر ھندى نە يا سەيرە كو دانوستاندن شىوازى ئەدەبى يى ھەرماش بوو ل دەق ئەفلاتۇنى.

# راستیا همتا همتایی، جوانیا همتا همتایی و باشیا همتا همتایی

ل پیشهکیا کورسی خوه یا ههلسهفی من گوتبوو ته کو یا گرنگه نهم پرسیارا پرِوْرُمیی ههلسهفی یی ههر ههیلهسوّههکی بکهین. ل هٔیْریّ دیّ پرسیارمکیّ ژ ته کهم:

"باشه ئەفلاتۇنى پيكۆل دكر ج تشت ئاشكەرا بكەت؟"

ب گورتی، نهم دشیّین بیّژین وی گرنگی ددا پهیوهندیا دنافبهرا تشتیّن ههتا ههتایی و نهمر و تشتیّن بهروهخت و دهمکورت "باشه ب فی رِهنگی نهو دچیته د خانا فهیلهسوّفیّن فوّناغا بهری سوّکراتییّ دا".

بهری نوکه نهم ریکهفتبووین کو سوّکراتی سوّفیستیان و بهریّ خوه ژ فهلسهفهیا سروشتی دابوو پاش و بهرمهٔ مروّهٔ و جهاکی هه چووبوون، ای نههٔ چهنده هندی ناگههینیت کو وان گرنگی ددا پهیوهندیا دناهٔبهرا تشتین نهمر و دهمکورت، ب تایبهت دهمی بابهت گریدای رهوشت و نهریتین جهاکی بیت.

ئهم دشیین فی چهندی ب شیوهیه کی ب سانه هیتر شروفه بکهین. سوفیستی د وی باومری دابوون کو تیگه هین باشی و خرابی، شاشی و دروستی د ریژهیینه و ژ سهردهمه کی بو سهردهمه کی دی دهینه گوهورین. باشه، چ تشتی ره د برسا باشی و خرابیی دا نینه. هه به شه به و یی سوکراتی ب یه کجاری ره تدکری.

سؤکراتی باوهری ب هندهك رئساینن ههتا ههتایی و نهمر ههبوو ب تایبهت ینن پهیوهندی ب باشی و خرابیی فه ههی. دهربارهی مه و نهفلی مه، نهم دشیّین بگههینه فان پیفهریّن نهگوهوّر نهگهر هات و نهفلیّ خوه بکاربینین، نهو نهفلیّ نهگوهوّر و نهمر.

نهری تو هیشتا دگهل منی، سوفیا؟ ل فیری نه فلاتون هات و گرنگی دا تشتین بهردموام و جیگیر و نهمر د سروشت و رهوشت و ژیانا جفاکی دا د یه نه ده ده وی نه نشته همموو کرنه دگهل یه نه د سه لکه کی دا. وی پیکوّل دکر بگه هیته که تواره کی پافتر و نهمر و جیگیر. دا دانپیدانی بکه ین، ناها مه چه نده ژ فه لسه فی دفیت. کاری وان نینه بچن شاهجوانا جیهانی بهه لبژیرن یان نیشا مه بده ن کا دی چینه ل کیری با جانکین نه رزان کرین "رونگه ژبهر قان نه گهران بیت نهم هند وان نابینین یان گوه ل دهنگی وان نابین".

فهیلهسؤف پیکؤنی دکهن قان پرسیارین بابهتین ساده و سقك پشتگوه بهافیژن و ل شوونا وان بابهتین گرنگ وهك راستیا ههتا ههتایی و جوانیا ههتا ههتایی و باشیا هن ههتایی بگهریین.

ب فی رونگی مه کورتیهك ل دور فهلسهفهیا نهفلاتونی دیارکر . ل فیری دی میدی بر فیری دی میدی بر فیری دی میدی میدی میدی میدی میدی میده که بایه تین کوورتر دا . ل دوستپیکی ژی دی پیکولی کهین د وی میدی چینه دناف هندهك بایه تین کوورتر دا . ل دوستپیکی کاریگهریه کا کوور ل سهر هسوو شیوازی هرزرکرنی یی تایبه تیبگههین یی پشتی هینگی کاریگهریه کا کوور ل سهر هسوو فهیله سوفین نه وروی کری .

### جيهانا بيرۆكەيان

دیموکریتس و ئهمفیدوکلیسی بهری هینگی دووپات کربوو کو ههموو دیاردمینن سروشتی دکهفنه بن پیلا گوهورینی، سهرمرای فی چهندی، هیشتا تشتهکی بنهرمت ههیه کو ناهیته گوهورین "ههر چوار توخم یان گهرد". نهفلاتون ژی بو فی چهندی دگهل وان یی ههفرابوو، نی وی نهف بابهته ب شیوازهکی دی دنازراند.

نمدلاتون د وی باومری دا بوو کو همموو تشتین همستپیکمر د سروشتی دا شیانین گوهؤرینی همنه. ژبمر هندی چ کمرمسته نینن کو ژناف نمچن یان نمهینه بهوژین "حملاندن". ب شیومیمکی رمها، همر تشتمکی سمر ب جیهانا ماددمی فه، ژ مادده پیکدهیت و چارمنفیسی وی دی همر پاشفهچوون و ژنافچوون بیت. ای همموو تشت ژ قالبمکی جیگیر و نممر هاتینه ئافراندن کو چ جاران ژناف ناچن.

"باشه ته دیت؟ نهخیّر... "

باشه سؤفیا بؤچی ههسپ ههموو وهکو یهکن؟ رِهنگه تو هزر بکهی نه ههنه نهرِاسته، نی رِاستیه که ههیه کو دنافه ههموو ههسپان دا خالهکا ههفپشک ههیه کو وهل به دکهت ب تهمامی نهم بزانین نهو ههسپن نه کگیانهوهرهکی دی. نهگهر ههر یه ک ژوان بکهفیته ژنر کاریگهریا پیربوونی و گوهؤرینی ههتا ل دوماهیی دمریت، نی نه ههنه نابیته نهگهری هندی کو "قالبی ههسپی" ژناف بچیت یان نهمینیت.

ل دم**هٔ ن**هفلاتؤنی، تشتی نهمر و ههتا ههتایی نه مادهیهکی دهستپیّکی یی فیزیایی په، پهلکو پرمنسیپهکی خومدان ساخلهتهکا رؤحی یه.

دا پتر روهن بکهین، ههیلهسوهین بهری سوکراتی شروههکرنهکا بالکیش ب گوهورپنین د سروشتی دا رووددهن دانابوو، بی کو نهچاربین پیشبینیا هندی بکهین کو د کهتواری دا دی گوهورین ب سهر تشتهکی دا هین یان نه. نهو د وی باومری دا بوون کو د سروشتی دا هندهك پارچهیین گهلهك بچووك ههنه دنهمرن و ج جاران ژناله ناچن.

همتا فیری بابمت یی روهنه! لی وان چ شروقهکرنین باوهرپیکری نمبوون بو تیگههشتنا هندی کا چهوا نمه گهردیلهیین بهری نوکه همسپهك پیکئینای، دووباره دی زفرنهه و پشتی چهند چهرخهکان دی همسپهکی نوو دروست کهنهه، یان ژی رهنگه نههٔ جاره فیلهکی یان تیمساحهکی دروست بکهن.

ئهو تشتی ئهفلاتونی پیکول دکری بگههیتی نهو بوو کو نهو گهردین دیموکریتسی به مسی ژی کرین، همت نهشین گیانهوهرهکی نوو ب نافی "تیمسف" یان "احیل" دروست بکهن (تیکهلکرنا نافین ههردوو گیانهوهرین تیمساح و فیل). ل فیری خالا وهرچهرخانا هزرین وی دهستپیکر.

ئەگەر تو د فى چەندى گەھشتېى، ئەم دشيين بچينە پرسيارا ل دووۋ دا، ئى ئەرى ژ راست تو تېگەھشتيە؟

باشه، نهز دی دووباره کهمه قه. ته هنده ک پارچهین یاریا لیگؤیی ین ههین و ته هسپه ک ژی دروست کر، پاشی ته نهو ههسپ خرابکر و پارچهین وی ههموو ژیکفه کرن و جاره کا دی زفراندنه د قالکا وی دا فه. ل فیری تو نه شیی قالکا وی ب هه ژینی داکو نه و ب خوه بؤ ته خوه لیکدهنه فه و ههسپه کی دروست بکهن. نهری تو بیژی پارچهین لیگؤیی بشین نهو ب خوه، خوه لیکبدهنه فه و هه هه هه هه شهد ته دووباره هه هه په نوو بشین نه و دهمی تو دشیی فی چهندی بکهی، نه فه ژبه ر هندی یه کو به ری نوکه دوست بکهه فه و دهمی تو دشیی فی چهندی بکهی، نه فه شهر هندی یه کو به ری نوکه ته و پارچهین لیگؤیی ته و فینه ی د بیردانکا خوه دا هه لگرتیه. نه فی هه هه پیکری و مایه د بیردانکا ته دروستکری، هه لبه ته ژبه ر وینه ی وی هه سپی به ری نوکه چیکری و مایه د بیردانکا ته دروستکری، هه لبه ته ژبه ر وینه ی وی هه سپی به ری نوکه چیکری و مایه د بیردانکا ته دروستکری، هه لبه ته ژبه ر وینه ی وی هه سپی به ری نوکه چیکری و مایه د بیردانکا ته داین چیکری.

ل قَيْرِيْ، نەرى ئارىشا پىنچى پارچەيىن كىكى يىن وەكھەق ھاتە چارمسەكرن؛

نهم دی هوسا هزرکهین تو یا ژ نهسمانان هاتی و ج جاران ته کیک و شیریناهی ر ژیانا خوه دا نهدیتینه. ژ نیشکهکی قه تو دبهر دگانهکا شیریناهیان را چووی و چاقی ته ر هندهک کیکین ل بهر جامی کهفت و سهرنجا ته راکیشا، پاشی توو چوویه د ژوور قه و ته پینجی پارچهیین کیکی ل سهر شیوهیی مروّقان یین وهکهه قدیتن.

ل وی دهمی دی حیبهتی مینی و سهری خوه ههژینی و پاشی پرسیار کهی. نهری چهوا نههٔ پارچهیه ههموو وهکو یهکن. دبیت پارچهیهکی دهستهك پیهه نهبیت و یهکا دی سهر پیهه نهبیت و یهکی ژی هندهك کریم ل سهر بیت، لی پشتی باش هزرا خوه دکهی دی تیبینیا هندی کهی کو قان پارچهیین کیکان یین ل سهر شیوهیی مروّهی هاتینه دروستکرن همموویان دیمهنهکی هههپشك ههیه و دی زانی کو ژیدهری همموویان ژی ژ جههکی یه همتا خو همکه دانهیهکا ب تنی ژی یا تهمام نهبیت.

همردیسان دی زانی ژی کو نه پارچهیه ههموو د قالبه کی ب تنی دا هاتینه دروستکرن. زیدهباری فی چهندی، سؤهیا، حهزا دیتنا فی قالبی ل ده ق ته دی پهیدابیت. دی د دلی خوه دا بیژی: ج پینه فیت نوکه نه ف قالبه گهله کی جوان و بی کیماسیه کو ب ج رمنگان نه و هکو فان دانه ین کوپیکریه.

ئهگهر تو ب تنی شیای فی نهرکی بجه بینی، د راستی دا، کهواته نه مژارهکا فهلسهفی چارهکر ههروهکو کا چهوا نهفلاتؤنی چارهسهر کری. نهفلاتؤن ژی وهکو پزیا فهیلهسؤفین "نهوین ژ ناسمانی هاتینه خواری، نانکو ل سهر لیّفا دافهکا تهنگ یا فهرووویی کیفریشکی راوهستیایه" ژ هندی مابوو حیّبهتی کا چهند وهکههفی دنافههرا دیاردهین سروشتی دا ههنه.

نهو گههشته وی دمرنهنجامی کو پیدفیه هرٔمارمکا بی دوماهی یا فان قالبان همبیت کو ل سهر یان ل پشت همر تشتهکی دموروبهری مه بن. وی نافی فان قالبان کره "بیرؤکه".

ل پشت هموو همسیان، همموو بهرازان، همموو مروّقان، "بیروّکهیا همسین" "بیروّکهیا بهرازی" یان "بیروّکهیا مروّقی" همیه. همرومکو کا چهوا هوستایی شیریناهیان 126

دشیّت هژماردگا مهزن یا پهیکهریّن مروّهٔ و ههسپان ژ هههٔیری دروست بکهت. نهوی دکانا وی یا مهزن بیت، دیّ وی هژماردگا مهزن یا قالبان ههبیت، نانکو بوّ ههر جوّردگیّ شیریناهیان قالبهك ههیه.

پوخته؛ ئەفلاتۇن ئاماژى ب ھەبوونا راستيەكا دى ل پشت جيهانا ھەستان دكەت. ئەق راستيە ھاتيە ناقكرن ب "بيرۆكە" كو ھەموو وينىدىين نەگوھۆر و نەمر ئى ھەنە يين كو ل پشت دياردەيين جودا جودا يين سروشتى راوەستيان. ئەق تېگەھە ژى تيورمكى پەيدادكەت دېيرنى "تيورا بيرۆكەيان."

### زانينهكا بشتراست

همتا نوکه گوهی ته ل منه، مانه هوّسایه؟ رِهنگه تو پرسیار بکهی نمری ژ رِاستا نهفلاتوّنی باومری ب قی چهندی همبوو؟ نمری ممرهما وی نمو بوو کو نموونهییّن ب قی رِهنگی ل کهتوارهکیّ دی همنه.

نابیت ب فی تمرزی نهم تهماشهی بایهتی بکهین. "سهرمرای هندی کو پیدفیه نهم گهلهك دانوستاندنین وی ل بهر روناهیا فی تیگههشتنی بخوینین". دا بهردهوامیی بدمینه بهلگهیین وی.

فمیلهسؤف پیکولی دکهن تشتی جیگیر و نهمر ناشکهرا بکهن. ج بها د هندی دایه نهگمر نهم فهکولینه کا فهلسهفی ل دور پهفیشکین کهفا سابینی دا بکهین، نهگهری فی چهندی ژی بو هندی دزفریت کو هیشتا مه فهکولین ل سهر نهکری نهو پهفیشك دی پهفیت و نامهیهکا فهلسهفی کریت ل دور تشتهکی کهسی نهدیت بیت، یان ژی ب تنی بو چهند خولهکان د ههبوونی دا بیت؟

ب بؤچوونا ئهفلاتؤنی، ههموو تشتین ل دهوروبهری مه وهکو پهفیشکین سابینی نه. خو تشتهکی فی جیهانا ههستپیکهر یی بهردهوام نینه و نافهکیشیت. نهز ج تشتی نوو زیدهناکهم نهگهر بیژم ههموو مرؤف و گیانهوهر ژ نیزیك یان دوور دی مرن. ههتا پارچهیین معرمعری ژی، هیدی هیدی دی پیچ بن و ژنافچن "همتا نمکرؤپؤل ژی نعفرؤی بوویه گرکهك، همرچهنده تشتمکی نهخوشه آن ج بکهین ژیان ب فی رِمنگی یه!".

نانکو نهم ج جاران نهشین پیزانینین تهمام ل دور تشته کی وهربگرین کو بهردهوام گوهؤرین ب سهر دا بهین، نی ب تنی نهم دشیین تیگههشتنه کا گوماناوی ژن وهربگرین. نانکو ههموو نهو تشتین پهیوهندی ب جیهانا ههستان قه ههی، مهرهم ژن نهو تشتین نهم همست ب ههبوونا وان دکهین و دبینین و دهستی خوه لیددهین، نهم دشیین هنده ک شروقههیین نهپشتراست و گریماناوی بو بدانین. ب تنی نهم دشیین راستیه کا تهمام ل دور وان تشتان برانین بین نهقل سهرهدهریی دگهل دکهت و دبینیت.

کا بنهنا خوه فرهه بکه، دی نموونهکا دی ژی بؤ ته شروفه کهم. دبیت هوستاین شریناهیان پارچهیهکا کنکی باش دروست نهکهت و شنوی وی نه وهکو یی قالبی بیت، فنجا دبیت نهگهری فی چهندی بؤ جؤری ههفیری یان ههفیرترشی یان ناری وی بزفریت. ل پشتی نهم بیست یان سیه پارچهینن وهکهه دبینین، ل وی دهمی خو ههکه مه قالب نهدیت بیت ژی ای دی شنین هزرا خوه د شنوهیی وی دا کهین، نانکو ل فنری مروف باومر ر ههستین خوه بینیت؟ کریارا دبیت و تیبینیکرنی ژ کهسهکی بؤ کهسهکی دی یا جودایه، ژبهر هندی نهم دشنین ب تنی باومر ژ نهقلی خوه بکهین چونکی ل ده ههموو مروفان ههیه.

نهگهر هوون ۲۰ قوتابی د پولی قهبن و مامؤستا پرسیاری ژ ههوه بکهت کا جوانترین رمنگی کیلهستونی "کهسکوسؤر" کیژکه؟ چ پینهقیّت نهو دی گهلهك بهرسفین جودا جودا ژ قوتابیان گوهلیّبیت، لی نهگهر نهو پرسیار بکهت کا نمنجامی لیّکدانا ژماره سی دگهل ژماره ههشت دی بیته جهند، ههلبهت نهو دی بهرسفهکا ب تنی ژ قوتابیان گوهلیّبیت.

نهگهری فی بهرسفی ژی بو هندی دزفریت ژبهرکو ل فیری تمهل بریاری ندمت نمك همستوسوز، همموو گافان ژی نمهل یی د همفریکهکا دژوار دا دگهل همست و دیتنین مرؤفی، نمم دشنین ل فیری خوم پشتراست بکهین کو نمهل تشتمکی نممر و گمردوونی یه، ژبهرکو نمو سمرمدمریی دگهل تشتین نممر و گمردوونی دکمت. یا زانایه کو نمفلاتونی گهلهك گرنگی ب بیرکاریی ددا. ژبهرکو پهیومندین بیرکاری ج جاران ناهینده گوهورین، ژبهر هندی نهم دشیین ب سانههی زانیاریین راستههینه د قی بواری دا وهربگرین. کا دا نموونهکی ل سهر قی جهندی وهربگرین، هزر بکه ته ژ دهرقه گزگلهکا کاژی یا گروفر دیت. دبیت تو ههست پیبکهی کو ب تهمامی یا گروفره ل د ههمان دهم دا، دا جوانا هزر بکهت پیچهکی ژ ههردوو رهخان قه یا خواره و پاشی هوون ل سهر قی جهندی گهنگهشی بکهن. ل دوماهیی هوون ههردوو نهشین بگههنه راستیهکا تهمام ل دور وی تشتی چاقی ههوه دبینیت، ای د ههمان دهم دا بیگومان هوون همردوو نهشین بگههنه راستیهکا تهمام ل دور وی تشتی چاقی ههوه دبینیت، ای د ههمان دهم دا بیگومان هوون همردوو

پۆخته؛ دیتنین مه بۆ تشتین دەوروبەر ناهیلن ژ بلی تشتین نهدیار، تشتین دی یین راستهفینه ببینین. لی ئهو تشتی ئهم د ناخی خوه دا دبینین، ههلبهت ب هاریکاریا ئهفلی، دشیت مه بگههینته زانینهکا راستهفینه. سهرجهمی گوشهیین سیگوشهیهکی ههتا ههتایی ههر دی مینیت ۱۸۰ پله، ههروهسا بیروکهیا ههسپی ل سهر چوار پییان بریشه دچیت دی ههتا ههتایی مینیت خو ههکه ههسپین دنیایی ههموو د لهنگ بن.

### رۆحەكا نەمر

بمرى نوكه مه ديت كا چهوا ئەفلاتۇنى كەتوار دابەش دكر ل سەر دوو بەشان؛

بعثی یه کی پیکدهیت ژ جیهانا ههستان کو زانینه کا کیم و سنووردار و نهتهمام ددهته مه دهمی نهم ههر پینج ههستین خوه بکاردئینین کو نهو ب خوه ژی د سروشتی خوه دا د سنووردار و نهتهمامن. نه همستان جمهانا ههستان بهردهوام یا د گوهورینی دا و ج تشتی

<sup>\*</sup> گزگلمکا کاژئ Pine Cone ب عمرهبی دبیّژنی کوز صنوبر یان ژی مخروگ صنوبر.

بەردەوام تىندا نىنە، ج تشت تىدا بۇ ھەتا ھەتايى نامىنىت بەلكو بەردەوام ھىدەك تشر پەيدادىن و بەرزەدىن.

به شی دووی ژ جیهانا بیروکهیان پیکدهیت کو دهلیفهیی دده ته مه نهم بگههینو زانینا راسته قینه، نه و ژی پشتی کو نه قلی خوه بکار دئینین. نه فی جیهانا بیروکهیان جیهانه کا هم فدره دگه ل ههستان. ههر دیسان نه فی بیروکهیه د نه مر و جیگیرن.

ئەفلاتۇن د وى باومرى دا بوو كو لەشى مەۋى ۋ دوو بەشىن سەرەكى پىكدھنى لەشەك كو بەردەوام يى دگوھۆرىنى دا و پەيوەندىەكا نەبر دگەل جىھانا ھەستان ھەيە وچارەنقىسى وى ۋى وەكو يى ھەموو تشتىن دى يىن د دنيايى دايە "بۆ نموونه وەكو پەقىشكەكا سابىنى"، ۋبەركو ھەستىن مە پەيوەندى ب لەشى قە ھەيە، ۋبەر ھندى نەجىي باوەرىي نە. بەشى دووى ۋى ئەوە كو مە رۆحەكا نەمر ھەيە و بنگەھى ئەقلى يە. ۋبەركو رۆح نە تشتەكى ماددى يە، ئەو دشىت جىھانا بىرۆكەيان بېينىت.

رهنگه من ههموو تشت بو ته گوتبن، ال هیشتا گهلهك تشت یین ماین. سوفیا، ای ناخفتنا خوه دووباره کهم و بیژم: ئهفلاتون د وی باوهری دا بوو کو بهری روح بهبته د لهشی مه دا و تیدا ناکنجی ببیت، ئه و روحه ههبوو و یا نازاد بوو. بهری هینگی نهو د جیهانا بیروکهیان دا بوو "نهو ژی دناهٔ هالبین کیکی دا بوو" ای پشتی نهو ژ خهو هشار دبیت و خوه دناهٔ لهشی مروههکی دا دبینیت، ههموو بیروکهیان ژبیر دکهت و دهست ب پیشاژوویهکا نوو و سهیر دکهت.

چهند مرؤهٔ پتر ههست ب تشتین دهوروبهری خوه بکهت، بیرهاتنین سهیر خوه د ناخی وی دا دههلاهٔیژن. مرؤهٔ دی ههسپهکی بینیت نی ههسپهکی نه تهمام "ههروهکو کا چهوا تو کیکهکی ل سهر شیوهیی ههسپهکی ببینی". پاشی ههر زوو بیرهاتنا ههسپی تهمام و نهدیار د سهری مرؤهٔی دا دی هشیار بیت، نهو بیرهاتنا بهری هینگی روّحا وی دناهٔ جیهانا بیروکهیان دا نیاسی.

<sup>\*</sup> نهم دشیّن آنی چهندی ب نموونهیه کا دی پتر رِوْهن بکهین؛ بوّ نموونه دهمیّ مروّق تشته کی بوّ یه کهم <sup>جار</sup> دبینیت خو هه که نهو تشت نه هند ییّ تهمام یان روّهن و ناشکهرا بیت، از ما وَقُ دزانیت که بهری <sup>نوکه</sup>

ل فیری حهزا زفرینی بو ناف مالا راسته قینه یا رؤحی ل ده مرؤفی پهیدادبیت. نه فلاتونی نافه کی یونانی دانابوو سهر فی حهزی و دگوتی "ئیروس" نانکو حه ژیکرن. ل سهر پهرین نه فینی، رؤح دز فریته وارگه هی خوه یی رهسه ن د جیهانا بیرؤکه یان دا نه و ژی پشتی کو ژ زیندانا له شی ده ردکه فیت.

بلهز دی دووپاتیی ل سهر هندی کهم کو نهفلاتؤن خؤلهکا تهمام یا ژیانهکا نموونهیی بؤ مه وینه دکهت. ههموو مرؤهٔ ناهیّلن رؤحا وان نازاد ببیت و بزهٔریته جیهانا بیرؤکهیان. پتریا مرؤهٔان کو ب رهنگههدانا وینهیی بیرؤکهیان هه گریددهن کو نههٔ رهنگههدانه یان سیتاهکه دناهٔ جیهانا ههستان دا ههیه.

دهمی نهو ههسپهکی دبینن، ب تنی وی ههسپی دنینه پیشچافین خوه و ب ج رمنگان وی تشتی رهسهن "قالب"ی نابینن یی ههموو ههسپ ل بهر هاتینه دروستکرن "مرؤق دچیته د لینانگههی قه و دهست ب خوارنا پارچهیین کیکی دکهت بی کو پرسیاری بکهت کا چهوا هاتینه دروستکرن". نهفلاتون بو شیوازی هزرکرنا فهیلهسوفان وینه دکهت، ب رمنگهکی کو ههموو فهلسهفهیا وان وهك شروقهیهکا رمفتارین فهلسهفی بهیته خواندن.

سؤفیا، دهمی تو سیبهرهکی دبینی، تو دزانی کو تشتهکی نهو سیبهر یا پهیداکری، بؤ نموونه سیبهرا گیانهوهرهکی؛ دبیت نهو گیانهوهر ههسپ بیت نی تو نه یا پشتراستی کا ب دروستاهی ج گیانهوهره. نی دهمی تو ل پشت خوه دزفری و ههسپی دبینی، دی بینی ههسپهکی گهلهك جوانه و سهروچافین وی گهلهك باشتر ژ سیبهرا وی خویا دکهن.

ب دیتنا نهفلاتونی، ههموو دیاردهیین سروشتی ب تنی سیبهرا هندهك وینه و بیروکهیین ههتا ههتایی نه. ههردیسان وی تیبینیا هندی دکر کو پتریا مروفان دناف فان سیبهران دا دژین و هزر دکهن نهف سیبهره تشتی یهکانهیه د ههبوونی دا، ژبهرکو نهو وان تشتان وهکو سیبهر نابینن بهلکو هزر دکهن نهفه تشتین راستهفینهنه. ژبهر هندی نهو سروشتی رؤحا خوه یا نهمر ژبیر دکهن.

# رِیّکا دمرکمفتنی دناف تاریاتیا شکمفتی دا

ئەھلاتۇن بۇ مە نموونەيەكى قەدگىرىت كو ھەمان ئەو تشتە يى من ژى نقياي بيژم، ئەو ژى نموونەيا شكەھتى يە و ل قىرى ئەز دى ل دووق شيوازى خوە بۇ تە قەگىرم،

هزر بکه کومهکا زهلامان د شکهفتهگی قه د زیندانکرینه و پشتا وان پا ل دهرگههی شکهفتی و دهست و پین وان ژی باش دگریداینه، ب رهنگهگی هؤسا کو نمو نهشین ل دور خوه بزقرن و ژ بلی نهو دیواری ل بهر سینگی وان چ تشتین دی نابینن. ل پشتا وان دیوارمکی دی هاته دانان و کومهکا زهلامین دی یین شیوهیین وان جودا جودا ل سهر وی دیواری هاتبوو ههاکرن سیمر وی دیواری هاتبوو ههاکرن سیبهرا وان زهلامین دهاتن و چوون ل سهر دیواری دوماهیا شکهفتی دیاردبوو.

ل فیری، نهو زهلامین زیندانکری ب تنی شانویهکا سیتاهکا زهلامان ددیت. ژبهرکو نهفه ژ روژا نهو بووین ل فی جهی هاتینه زیندانکرن، ژبهر هندی هزر دکر نهؤ سیتاهکه هندهك تشتین راستمهینهنه د فی جیهانی دا.

هزر بکه پشتی هینگی زهلامهك ژ وان زهلامین زیندانکری شیا خوه هورتال بکهند. یهکهم تشت دی پرسیار کهت: نهری نههٔ سیبهرین ل سهر دیوارین شکههتی ژ کیفه دهنن؛ تو بیژی چ رووبدهت دهمی نهو زهلامین راستههینه یین ل پشت وی دیواری دبینیت. ل دهستپیکی دی روناهیه کا گهش چاهین وی روهن کهت، پاشی دیمهن و وینهیین جودا جودا دی وی وی حیبهتی کهن ژبهرکو بهری نوکه وی خو تشتهك ژ هان نهدیتبوو ب تنی سیبهرا وان نهبیت.

دی هزرکهین نهو شیا ب سهر دیواری بکه قیت و ژ ناگری دهرباز بیت و پاشی ژ شکمفتی دهرکه قیت. ل وی ده می دی چافین وی ب دیتنا دیمه نین ژ دهر قه ی شکمفتی به رؤهن بن و پشتی پیچه کی چافین خوه دخورینیت، دی ب دروستاهی جوانیا دیمه نین دهوروبه ری خوه بینیت و بؤ یه که م جار دی رهنگان ژیکجودا که ت. نیدی دی داروبار و گیانه و مران ل سهر شیوه یی وان یی راسته قینه بینیت کو به ری نوکه ب تنی سیتافکا وان با خاف دیتبوو.

پاشی دی پرسیار کمت نمری نمه گیانمومر و داروباره همموو ژ کیهٔه هاتینه. دهمی چاهی وی ب پؤژی دکه هیت، دی زانیت کو نمو هی ژیانی ددهته قان همموو گیانمومر و داروباران همرومکو کا چموا ناگری شکمهتی قه دبوو نمگمر نمو سیتاهکا ل سمر دیواری ببینن.

نوکه نههٔ کهسی ژ شکهفتی رمقی دشیّت بچیته د سروشتی دا و ب بهختهوهری بژیت، نی دی هزرا خوه د وان کهسان دا کهت یین هیّشتا د شکهفتی قه و نهزانن ژیانهکا هؤسا ژ دهرقه ههیه. ژبهر هندی نهو دی زقریته شکهفتی داکو بو وان دیار بکهت کو نهو سیتاهکا ل سهر دیواری چ تشتیّن راستهفینه نینن بهلکو جیهانا راستهفینه نهوه یا ژ دهرقهی شکهفتی. بهداخهوه کهس باوهر ژی ناکهت و دی ب تبلیّن خوه ناماژی کهنه سیبهریّن ل سهر دیواری شکهفتی کو نهو تشتیّن راستهفینهنه و دوور نینه ل دوماهیی نهو وی کهسی بکوژن ژی.

ئەو تشتى ئەفلاتۇنى دفياى ب رېكا ئموونەيا شكەفتى بۇ مە رۆھن بكەت ئەو رېك بوو يا فەيلەسۇف پېكۆلى دكەن بەرى مە ژ سىبەرىن نەراستەقىنە و نەپشتراست بدەنە بيرۆكەيىن راستەقىنە يىن خوە ل پشت دياردەيىن سروشتى قەشارتىن.

همردیسان ممرهما وی ژ وی کهسی نازاد ژ لایی زهلامین شکهفتی قه هاتیه کوشتن، سوکرات بوو، چونکی نهو هات و نهخوشی گههانده دیتنین وان یین شاش و پیکول دکر وان هشیار بکهت. ب قی رهنگی نموونهیا شکهفتی بوویه هیمایهك بو چافنهترسیا فهیلهسوفان و بهرپرسیاریا وان ل ههمبهر مروفان.

ئمطلاتونی دفیا دووپات بکهت کو ههفدریا دنافبهرا تارپاتیا شکهفتی و سروشتی ر دموفه دا، ههمان نهو ههفدریه یا دنافبهرا جیهانا ههستان و جیهانا بیروکهیان دا. ل دمف وی، سروشت نهتشته کی تاری و خهمگینه نی ب ههفبهرکرن دگهل جیهانا بیروکهیان، یا تاری و خهمگینه، نی پاچ تاری و خهمگینه، نی پاچ پینهفید نه وهکو کچا راستهفینه ب خوهیه.

### شاهنشينا فهلسمفي

نموونهیا شکمفتی یا نمفلاتؤنی دگهل دانوستاندنا وی یا ب نافی "کومار" دا بوو کو د فی دانوستاندنی بهحسی "وهلاتهکی نموونه" یان "یوتوبیا" دکمت. کورتیا وی چمندی نموه کو پیدفیه فهیلهسؤف فی وهلاتی ب ریفه ببهن، ژ بؤ دووپاتکرنا فی چهندی ژی لهشی مرؤفی وهکو نموونه دئینیت.

ب دیتنا وی، لهشی مه بو سهر سی بهشین سهرهکی دهیته دابهشکرن؛ سهر و سینگ و هناف بهرامبهر ههر یهك ژ فان بهشان ساخلهتهك ژ ساخلهتین روّحی همیه: سمر بنگههی نمونی به سینگ بنگههی خواستایه و هناف ژی بنگههی حمز و دلچونایه.

بهرامبهر ههر یهك ژ فان ساخلهتین روِّحی ژی، پهیوهندی دگهل تشتهکی نموونه و بان باش ههیه: دفیّت نارمانجا نهقلی پهندیاری "حکمهت" بیت و خواست ژی دفیّن بهلگهیه کی ل سهر چافنهترسیی پیشکیش بکهت، ل دوماهیی ژی پیدفیه مروَف حفز و دلچونین خوه ریکبیخیت داکو مروّف بشیّت ههفسهنگیا خوه بپاریزیت. چ مروَفین د گونجای و ههفسهنگ نابن نهگهر ههرسی بهشیّن لهشی وی پیکفه کارنهکهن. پیدفیه ل قوتابخانی نیشا هوتابیان بدهن کا دی چهوا حهزین خوه ریکئیخن و کونتروّن ل سهر کهن پاشی نیشا وان بدهن کا چهوا دی ویرمکی و چافنهترسیی ل ده خوه پهیداکهن و ل دوماهیی پیدفیه نهقل بهری وان بدهته پهندیاریی.

ل دووق فی بنیاتی، نهفلاتؤنی هزرا خوه د وهلاتهکی دا دکر کو ل دووق بنیاتی پیکهاتمیا لمشی مرؤقی بهیته نافاکرن. وینهیی همرسی بهشیّن وی ژی وهکو سمر و دل ا زکی بن، فی وهلاتی زیرهان ، شهرِکهر (لهشکهر) و کریکار (بوّ نموونه جوتیار) همبن

چ پینمفیت ل فیری نمطلاتونی پشتا خوه ب نوشداریا گریکی گمرم دکمت. دمن لمش و نمطلی مرؤفی ب شیوهیمکی باش کاربکمت، دی مرؤفمکی همفسمنگ و ریکخت بیت. د فی باژیری نموونمی و بمرکمفتی ژی دا، پیدفیم همر کمسمك ل جهی خوه گار بکمت داکو باژیرمکی یمکگرتی پیکبینن. فهلسهفهیا تهفلاتونی بو باژیری، ههروهکو گشت دیتنین وی یین دی یین فهلسهفی، دکهفنه د چوارچوفهیی پاشیونالیزمی دا. ل فی وهلاتی نموونهی، پیدفیه کهسین نمقلمهند فهرمانرهوایی لی بکهن ههروهکو کا چهوا سهر کونتروی ل سهر لهشی دکهت. نانکو پیدفیه حوکمی باژیری بکهفیته د دهستی فهیلهسؤفان دا.

ل فَيْرِيْ دِيْ حَسْتَهِ يِهِ كِيْ سادِه كَيْشِين رُ بِوْ هِهِ فَهِ عَرِيْن لِهِ هِهُ عَلَيْهِ وَ بِارْيْرِي.

باژێر	ساخلەت	ړفح	لەش
زيرمڤان	پەندىارى	ئەقل	سەر
شەركەر	ويْرەكى	خواست	دل
کرێکار	ھەقسەنكى	حەز	زك

دبیت باژیری نموونه ی یی نمه الاتونی بیرا مه ل سیسته می ته خین گرتی یین که فن ل وه الاتی هندی بینت، ب رهنگه کی ههر که سه کی کاری خوه یی تایبه ت هه بوو و بو به رژه وه ندی گشتی کارد کر. ل سهرده می نمه الاتونی، نمه سیسته مه ل وه الاتی هندی دها ته به بره و کردی نه فا سیسته مه ل وه الاتی هندی دها ته به بره و کردی نه خا فه رمان دره و انیان (ته خا زه الامین نولی)، ته خا شهر که ران، ته خا بازرگان و جونیاران و ل دوماهیی ژی ته خا پیشه کار و خزمه تکاران.

لی ل سهردهمی نه فرق، نه و باژیری نه فلاتونی خه ون پیشه ددیتن، دهیته نافکرن ب وهلاتی دیکتاتوری "توتالیتاری". لی تشتی بالکیش ل فیری نه وه ژن ژی وه کو زهلامان دهین بگههنه ته خا فهرمان و وایان. فهرمان وهای پشت به ستنی دکه ته سهر نه قلی و ب دیتنا نه فلاتونی ژنی ژی وه کو زه لامان نه قل ههیه، نه و دشین فی کاری بکهن نه گهر وه کو زهلامان به قل ههیه، نه و دشین فی کاری بکهن نه گهر وه کو زهلامان به قلی به په وه دوم در و خوه و کاروبارین نافه الی و خوه دانکرنا زار قیان بده نه پاش.

پشتی نمهالاتون تووشی چهندین تیکچوونا ل سهر ناستی سیاسی بووی، دهست بر نقیسینا دانوستاندنا خوه یا نافدار "یاسا" کر کو تیدا به حسی وی باژیری دکهت یی پاس سمرومر بیت و ب ریقه دبهت کو نهو ژی باژیرهکی "دادپه پومره". ههلبهت پشتی باژیری "نموونهی". د قی وه لاتی دا ژ بوچوونین خوه دهربارهی نههیلانا خیزان و ملکی تاکه کهس پهشیمان دبیت. ب قی پهنگی نازادیا ژنان سنووردار دکهت، نی دگهل هندی ژی دبیژیت "وه لاته کو ژنین خوه فیرنه کهت، وهکو وی مرؤقی یه یی ب تنی پاهینانان ب دهستی خوه یی راستی دکهت."

دەمى سۆفيا ل سەر ھورمەكى دارى مژوولى خواندنا قى بەشى ل دور ئەفلاتۇنى بووى، ھەتاق ل لايى رۆژھەلاتى ژ پشت كرگىن نزم بلند ببوو. ل دەمى سۆفيا گەھشتبە سەرھاتيا وى زەلامى ژ شكەفتى رەقى، تىشكىن ھەتاقى دناقبەرا چەقىن داران دا دكەفتنە سەر سەروچاقىن وى، لەورا وى چاقىن خوە ژ قى رۆناھيا دژوار دخوراندن.

وی هزرکر نهو ژی یا ژ شکهفتی دهردکهفیت. پشتی وی بابهتی نهفلاتؤنی خواندی، نیدی وی ب چافهکی دی تهماشهی سروشتی کر. خوه دا بیژی نهو یا تووش نهخوشیا کورهبوونا رهنگان\* بووی.

ههرچهنده وی بهری نوکه گهلهك سیبهر دیتبوون، نی هؤسا دیاره وی ج جاران بیروکه ب فی گهشاتیا خوه نهدیتبوون.

<sup>\*</sup> نهخوشیا کورمبوونا رمنگان Blindness نهخوشیهکا بؤماومیی یه کو مرؤهٔ نهشیّت یهك ز همر سن رمنگیّن سؤر و زهر و شین یان تیکهلیّن وان ببینیت. بؤ نموونه کهسیّ توشبووی نهشیّت جوداهیی بینجیّهٔ دناهٔبهرا کهسك و سؤری دا یان ژی زهر و پرتههالی دا.

سهرمرای فی چهندی، نهفلاتؤن نهشیا ب تهمامی باوهریی بؤ وی ل دور وینهیین نهمر چیکهت. ای وی نهف چهنده وهك بیرؤکهیهکا جوان ل ههلهم دا، نهو ژی هزر بکهین کو همر تشتهکی زیندی ب تنی کوپیهکا نهتهمامه یا وینهیین نهمر د جیهانا بیرؤکهیان دا. نهری ما گول و داروبار و گیانهومر، ههتا مرؤف ژی بونهومرین نهتهمامن؟

هیی تو... من بهری نوکه تو یی دیتی! وی نههٔ چهنده د دلی خوه دا دگوت. نهو یا پشتراست بوو کو نههٔه نه نهو سفوره بوو یی وی بهری هینگی دیتی، لی شیوی وان ومکو یهکه، دبیت نهفلاتون یی راست بیت دهمی گوتی کو وی روّحا شیّوهیی نهمر یی سفورهی یی دیتی بهری نههٔ روّحه بهیّته د لهشی وی دا.

نمری راسته بهری نوکه مه ژیانهکا دی ههبوویه؟ نهری راسته رِوْحا مه ههبوویه بهری گو لهشی مه بو خوه ببینیت و تیدا ناکنجی بیت؟ نهری راسته د ناخی مه دا پارچهیهکا زیْرِی یان نهلاسی ههیه کو دهم نهشیّت کونتروْنی ل سهر بکهت. رِوْحا مه بهردخوام دی مینته ساخ ههکه رِوْزُهکی لهشی مه پیربوو و ژنافجوو؟

## كۆلكى مايجەرى

...ئەو كچكا د خوديكىي دا ھەردوو چاڤىن خوە پٽيكفە... دنقاندين...

هیشتا دهمژیر حهفت کیم چاریکهکه، نانکو وی ج کارین هوسا گرنگ نهبوون لهزی بکهت و بزقریته مال. گومان تیدا نینه دایکا وی ژی حهز دکهت بو دوو دهمژمیرین دی بمینته د خهو چونکی نهو حهزدکهت ل سپیدههیین روژین یهکشهمبی پتر بیهنا خوه قهدمت.

ئەرى ما بۆچى ئەو ل ناڤ دارستانى ل ئەلبىرتۆ كنوكسى ناگەريىت؟ ئەرى بۆچى سەى ب دەنگەكى بلند درەوى دەمى دىتى ئەو يا ل دووڤ وى دكەتە غارى؟

سؤفیا رابوو ژ پیرفه و نهو ههموو کاغهزین ل دور نهفلاتؤنی کرنه د زمرفی قههوائی دا و ب دهستی خوه ههلگرت و پاشی بهرههٔ وی ریکی چوو یا هیرمس تیرا چووی. دهمی ل دوماهیی ریکا سهرهکی بوویه دوو ریکین نافنجی، نهو د ریکا فرههتر را دچوو.

دهنگی ثاوازین چووچکان ب سهر دارستانی دا دهری: ل سهر داروباران، دناهٔ بای دا، ل سهر گژوگیا و دارین نزم. راسته چووچک روّژا یهکشهمبی ژ روّژین دی یین حمهتیی جودا ناکهن، نی ثهری کی نیشا وان دایه روّژانه ب هی شیّوهی ثاوازان بخوینن؟ ثهری ریّکخهرهک د سهری ههر یهک ژ وان دا ههیه کو وهکو "بهرنامهیهکی پیّزانینان" بیت و نیشا وان بدهت کا دی چهوا ثاوازان خوینن؟

دوماهیا ریکی گرهکی بچووك همبوو و ل دووق دا بؤ لایی خواری چهپ دبوو کو ب هژمارهکا مهزن یا دارین بلند یین کاژان هاتبوو گرتن. ل قی جهی، دارستان ژبهر داروباری گهلهك چر ببوو و نیدی سؤفیا نهدشیا زیدهتر ژ چهند مهترهکین ل بهر سینگی خوه ع تشتین دی ببینیت.

ر نیشکهکی قه، وی پنیهکا رؤناهیی یا گهش دناق چهقین دارا کاژهکی را دیت. ع پینهقیت نهو دمریاچهیه. ههرچهنده ل لایی دی ریکهکا دی ژی دچوو سهر وی دمریاچی، ن سؤفیایی ریکا خوه دناق چهقین وان داران را کر و تیرا دمرباز بوو. وی ژی نهدزانی کا نهر ع دکهت، نی هؤسا دیاره پین وی نهو بهره فی ریکی بر.

قمبارمین وی دمریاچی هندی گؤرمپانهکا یاریا تهپا پیّی بوو. ل لایی دی یی نائی گؤرمپانهکا یاریا تهپا پیّی بوو. ل لایی دی یی نائی گؤلکه کی بچووکی و مکو کابینه کی یی بؤیاغکری ب رمنگی سوّر همبوو و ل دورماندوری وی ژی کومهکا قهدین داریّن سپینداران هاتبوو دانان و دووکیّله کا مهزن ژ بوخیریا سوپا وی پا داری دمردگهفت.

سؤفیا همتا سمر لیّفا نافیّ چوو. هیّشتا کناریّن نافیّ د تمرِبوون و پاشی چافیّ ویّ ب بهلهمهکا بچووك کمفت کو ل سمر لیّفا نافیّ و ل جههکیّ هشك یا رِاومستیای بوو و دوو دمستك تیّدابوون.

ل فی رهخی نافی، ناستی نهردی ژ رهخی دی یی نافی خوارتر بوو. ژبهر هندی نهو زفری و خوه نیزیکی وی کولکی کر. وی قهت باوهر ژ ویرهکیا خوه نهدکر کو بهری وی دابیته کارهکی هؤسا، نهری نهو چهوا ویریا بهیته فی جهی ههابهت وی ب خوه زی بهرسفا فی پرسیاری نهدزانی، نی یا پشتراست بوو تشتهکی د ناخی وی دا نهو پالدایه آن کاری بکهت.

سوّفیا چوو بهر دهرگههی و هوتا. بوّ ماوهیهکی خوه گرت نیّ ههر کهس نههات دهرگههی هٔهکهت، ژبهر هندی نهو نهچاربوو دهستکیّ دهرگههی بادمت و بچیته دژوور هٔه.

"هێی، کهسهك د ژوور څه ههيه؟"

دەمى وى كەس د ژوور قە نەدىتى، چوو د ھۆلا وى يا سەرەكى قە بى كو دەرگەھى لى پىشت خوە بدائىخىت. يا دياربوو كو ئەق جھە نەيى بەردايە بەلكو كەسەك تىقە دژيت، چونكى ھىشتا ئاگرى كوچكى وى يى ھەلبوو. چ پىنەقىت ئەو كەسىن د قى خانى قە ئاكنجى، بەرى دەمەكى كىم يىن چووينە ژ دەرقە.

ل سهر میزهیه کا مهزن، وی نامیره کی تایپکرنی و کومه کا پهرتووك و چهندین پینوس و کاغهزین جوراوجور دین. ل ههمبهر پهنجهرا بهری وی دکهفته دمریاچی، کورسیك و میزه کا دی یا بچووك د دانای بوون. ژ بلی قان تشتان، چ کهلوپه لین دی د وی کولکی قه نهبوون، لی یه ک ژ دیوارین وی ب هرماره کا پهرتووکان هاتبوو نخافتن. ههردیسان ل سهر وی میزا سپی، خودیکه کا رؤناهیی یا گروقر و مهزن دناف چوارچوقهیه کی مسی دا هاتبوو دانان و هوسا دیاره نهو ژی یا کهفن بوو.

ل سهر لایهکی دی یی دیواری، دوو کهفالین دی هاتبوونه ههلاویستن: د کهفالهکی دا، دیمهنی خانیهکی سپی ل نیزیکی بهندهرهکی هاتبوو کیشان. ئهو بهندهر ب رهنگی سور هاتبوو رهنگکرن و دنافیهرا خانی و بهندهری دا باخچهیهکی سهرئهفراز و پر ژ دارین سیفان و کومهکا دارین بچووك و کومهکا بهران هاتبوو کیشان. کومهکا دار سپینداران ژی وهکو پهرژانهکی ل دورماندوری خانی هاتبوو کیشان. نافی وی کهفالی "بجیرکلی" ئانکو "ل بن سیبهرا دارسپینداران" بوو.

کمفائی دی یی کمسه کی دانعه مر بوو کو ل سهر کورسیکه کی روونشتبوو خواری و پهرتووکه کی سهر پین وی بوو. ل پشت وی ژی کهندافه کی بچووک و داروبار هاتبوونه کیشان. نافی وی کمفائی ژی "بیرکئی" بوو. یا دیاربوو کو ژیی وی کمفائی چهندین سال بوون، رهنگه چهندین چهرخ بن. نیگارکیشی نافی خوه "سمیبرس" ل بنی کمفائی کیشابوو.

بجيركلي و بيركلي، نهقه ج جوداهيا سهيره؟

سؤفیا ل وارا هات و جوو دا بزانیت کا ج دناف فی کؤلکی دا همیه، دمرگمهاز بهرمهٔ لیّنانگههکا بچووك دچوو. د وی لیّنانگههی قه کومهکا سیّنیك و گلاسان ل سر رمفانکه کا تهفنی هاتبوونه دانان و هیشتا د تهر بوون و هندهکان ژی بهرمایکیّن سابین مابوونه پیّفه، نانکو هوّسا دیاره بهری دهمه کی کیّم ییّن هاتینه شووشتن. کومه بهرمایکیّن خوارنی ژی کهفتبوونه سهر ههرشی لیّنانگههیّ، نانکو دیاره سهیه کی پشیکه ک ژی د قی کولکی قه دژیت.

سوّفیا زقری ناق هوّلا سهرهکی قه و پاشی جافی وی ب دهرگهههکی دی کهفت کو بهرهٔ ژوورا نفستنی دچوو، د وی ژووری ژی قه هندهك بهتهنیك ل سهر دوشهکی بوون پاشی چافی وی ب هندهك دافین پرچی ییّن رهنگ سوّر کهفت. نهفه نهو بهلگه بوویی سوّفیا لیّدگهریای، به لی نهفه مالا وان ههردووکانه؛ مالا نهلبیّرتوّ کنوکس و هیّرمسی.

دەمى دووبارە سۆفيا زقرپه ناڭ ھۆلى، ئەو ل بەرامبەر خودىكەكا رۆناھيى يا مەزن ئەوا ب ديوارى قە ھەلاويستى راوەستيا. خودىك گەلەك يا كەقن بوو، ژبەر ھندى وينەيەكى شيلى تيدا دەردكەفت. سۆفيايى سەروچاقين خوە خاڭ و رەق كرن ھەروەكو كا چەوا گەلەك جاران ل بەر خودىكا سەرشوويا خوە قە ژى ئەڭ چەندە دكر. ھەلبەت وينەيى دناڭ خودىكى ژى ھەمان لقىنين وى دووبارە دكرن. ئەڭ چەندە تشتەكى ئاسايى بوولى زىشكەكى قە تشتەكى ئاسايى بوولى ئىشكەكى قە تشتەكى سەير روودا.

سۆفیایی دیت ژ نیشکه کی قه ئه و کچکا د خودیکی دا ههردوو چافین خوه پنکهه نقاندن، سۆفیا ترسیا و پیچه کی بهرمهٔ پاشقه زقری. ئهری چهوا ئهو دشیّت تهماشهی وی کچکی بکهت ئهگهر ههردوو چافین خوه پیکفه نقاندین. نهك ههر ئههٔ چهنده ب تنی بهلکو وی کچا دناهٔ خودیکی دا هوسا تهماشهی سوفیایی دکر ههروه کو دفیا بیژیتی: نهز دشیّم ته ببینم، ئهز یا د ناخی ته دا.

دنی وی بلهز خوه هوتا. ههر ل وی دهمی، دهنگی رهوینا سهیهکی ژ دوورفه هاته گوهین وی. چ پینهفیت نهو هیرمسه، ژبهر هندی دفیت بلهز خوه فهشیریت.

د ههمان دهم دا چافین وی ب جردانکهکا کهسك ب رهخ خودیکا روناهیا ل سهر میزی کهفت. سؤفیایی جردانك ههلگرت و ب هشیاری قهکر. وی پارچهیهکا پارهیی پینجا كورونى تيدا ديت، زيدمبارى بهلگهنامهيهكا هوتابخانى كو وينهيى كچهكا پرچ زهر پيهه بوو و نافى وى هيلد موللمر كناگ ل سهر بوو و نافى هوتابخانى ژى "ليلساند" يا ئامادهى بوو.

سۆفیایی ههست ب سهرماتیه کی دکر. سهی ژی هیشتا درموی، ژبهر هندی یا ل سهر وی پیدفی بو بزووترین دهم وی جهی بهیلیت. دهمی نهو ب رهخ میزی فه بوری، چافی وی ب تشته کی دنافیه را پهرتووك و كوما كاغهزان دا كهفت، نهو ژی زهرفه کی مهزن و سپی بوو و نافی سۆفیایی ل سهر نفیسای بوو.

بیّ پتر خوه گیرو بکهت و هزرا خوه تیّدا بکهت، یهکسهر دمست هافیّته وی زمرِفی و کره دگهل زمرِفیّ دی ییّ وانهیا تهفلاتونی تیّدا و بلهز ژ کوّلکی دمرکهفت و دمرگهه ل دووف خوه را گرت.

هیدی هیدی دهنگی رهوینا سهی بلندتر ای دهات. چ پینه فیت پشتی خوله که ک یان دووین دی دی گههیته ویری، ای یا ژ وی نهخوشتر به لهم ال جهی خو نهمابوو. ای پشتی چهند چرکه یان وی به لهم دنافه راستا دمریاچی دا دیت و یه ک ژ دهستکین وی ب سهر نافی کهفتبوو.

ئهگهری فی چهندی ژی بو هندی دزفری کو سوفیا نهشیابوو ب شیوهیه کی باش بهله می راکیشیته سهر هشکاتی. پاشی وی ههستپیکر دهنگی رهوینا سهی ژ لایی دی یی دهریا چی دهات و تشته ک ناف داروباران دا لفلفی.

سوفیایی همست ب سهرگیژیی کر. ئیدی نهشیا پتر خوه بگریت و یهکسهر خوه هافیته دناقه گروگیایی ل پشت کولکی و پشتی هینگی نهچاربوو دناقه گومهکا ناقی را دهرباز بیت کو ههتا سهر چوکان ناقا وی یا کوور بوو و چهندین جاران پی وی دکهفته بهر بهرمکی یان ب گیایهکی قه دنالزیا. ای نهو یا نهچار بوو بلهز ژ ویری بچیت ژبهرکو وی چ ریکین دی نهبوون و پیدقی بوو ب ههر ریکهکا ههی خوه بگههینته مال.

ل دوماهیی سوّهیا گههشته سهر ریکهکی، نهری تو بیّژی نهقه ههمان نهو ریّك بیت یا بهری نوکه ژی هاتی؟ سوّهیایی جلکیّن خوه ییّن تهر گفاشتن و ناقا جلکیّن وی ژی چیك چیك چیك کهفته سهر نهردی. پاشی وی دهست ب گریی کر. نهری بوّچی نهو هنده یا بی ناقل بوو؟ یا ژ ههموویی ژی نهخوشتر چیروّگا بهلهمی بوو؟ ههت ویّنهیی بهلهمیّ و

دمستکی وی یی دناف نافی دا ژ پیشچافین وی نهدچوو. نهنجامی فی سهرهاتیی گران ل سر وی راومستیا و یا ژی پهشیمان بوو.

ل دممهکی، نهو فهیلهسؤف دی هیته سهر لیّقا ناقی و دی پیدقی ب بهلهما خور بیت داکو پی برفریته مالا خود سوفیایی ههستپیکر وی کارهکی خراب یی کری ل دممی نمط چهنده د هزرا وی دا نهبوو!

باشه نمهٔ زمرهه ؟ دبیت بابهتی وی گرانتر ل سهر وی براوهستیت ا نهری بوجی وی نمه زمرهه و دبیت بابهتی وی گرانتر ل سهر وی براوهستیت نهوی وی نمه زمرهه و سمر میزی راکر و دگهل خوه نینا ؟ راسته نافی وی ل سمر بوو و دا بو وی هیته هنارتن ای دگهل هندی وی ههست ب پهشیمانیی کر و هزرکر دزیه یا کری زیدمباری فی چهندی ب فی کاری بو ههیلهسوفی دی دیار بیت کو نهو یا چوویه د کواکی وی فه.

سؤفیایی کاغهزمکا بچووك ژ زهرفی ئینا دهری و دهست ب خواندنا وی کر: تُعری کیژ ژ وان ل بهراهیی دهنیت؟ مریشك یان بیرؤکمیا مریشکی؟ تُعری مرؤقی هندهك بیرؤکمینین زکماکی همنه؟ جوداهیا دنافیهرا روومك و گیانهومر و مرؤقی دا جیه؟ بؤجی باران دباریت؟

مرؤقى بندهى ب ج هديه داكو ژيانهكا بهختمومر ببورينيت؟

سوهیا نهشیا د فی کاودانی دا هزرین خوه د فان پرسیاران دا بکهت. وی هزرگر فان پرسیاران پهیومندی ب ههیلهسؤهی بهیّت فه ههیه. نهریّ مانه نافی وی نهرِستؤیه؟

دیتنا پهرژانی مالی، هدلبمت پشتی غاردانه کا دوور و دریّژ دناقد دارستانی دا، هؤسا هاته بهر جافین وی کو ها وهخته نهو ژی دی دناقد نافی دا نقووم ببیت. دهمی گهشتبه ناقد کؤلکی خوه و تهماشه ی دهمژمیرا خوه کری کو ب دریژاهیا فی گهریانی دا تهماشه ی وی نمکربوو، دهمژمیر ببوو ۱۰۱۲۰ سپیدی.

سوهیایی رهرهی سپی کره دناهٔ سندوههکا مهزن دا کو بهری هینگی ژی ههموو زهرِهٰیِّن دی د وی سندوهی دا دپاراستن. کاغهزا بچووك یا پرسیاران کره دناهٔ گورا خوه دا.

دەمى سۆفىا گەھشتىم مال، دايكا وى ب تىلەفۇنى دگەل كەسەكى دئاخفت، لى دەمى چاقى وى ب سۆفىايى كەفتى، يەكسەر تىلەفۇنا خوە دانا.

"سۆفيا، ئەقە تو ب قى سەروبەرى قە ژ كىقە دھنى؟"

دمڤێ وێ تێکئاڵزيا و گوت: "ئهز... ئهز چووبوومه گهريانهکێ دناڤ دارستانێ دا."

"ئانكو هۆسايە! لئ سەروبەرى تە ھۆسا خويا ناكەت!"

سۆفيايى كو ھێشتا چپك ژ كراسى وئ دكمفتن، بەرسقا دايكا خوه نەدا

- "نوكه من تێلهفؤنا جوانايێ دكر."
  - "جواناييّ?"

دایکا وی دهسته کی جلکین هشك بو ثینان و کرنه بهر، پیچهك مابوو کاغهزا پرسیارین ماموستایی وی یی هملسه فی دناف گورا وی دا ببینیت، ای بهری وه بکهت، چوو د لینانگه هی فه داکو گلاسه کا شیری یی کهل بو سوفیایی بینیت.

پاشی پرسیار ژێ کر: "باشه تو دگهل وی بووی؟

- "دگەل وى؟"
- "بەنى دگەل وى، دگەل "كێڤريشكا خوه"

سۆفيايى سەرى خوم ھەژاند و ب نەخير بەرسقا وى دا.

" وهختی هوون دگههنه ههڤدوو، هوون چ دکهن؟ بوّچی تو هوّسا تهرِبوویه؟"

وێ بهرێ خوه ژ مێزێ نهدا پاش و سهرێ خوه بلند نهکر. ێ د دێ خوه دا پیچهکێ کهنیا وێ دهات. ههی ژارێ دایکا من یا بهلهنگاز! ژبهر هٔێ چهندێ دێ وێ د دووهٔ من را بوو؟

پاشی دووباره سمری خوه همژاند و بهرسفا وی ب نهخیّر دا، نمف چهنده بو نمگمر هندهك پرسیاریّن نوو بهیّنه ئازراندن.

"ئەز يا رژدم راستيى بزائم. شقيدى ب شەق تو دەركەفتبووى، مانە ھۆسايە؟" "بۆچى تو ب جلك قه نفستبووى؟ بۆچى پشتى ته زانى خەوى چافين من گر<sub>ت</sub> تو ژ ژوورا خوه دمرکهفتی و جوویه ژ دمرقه؟ نهری ما ته ژبیرکریه هیشتا ژیی ته ژی سالان نمبوریه. من دقیّت بزانم کا تو دگهل کیّ دمردکهڤی؟"

سۆفيايى دەست ب گريى كر. پاشى دەست قەگيْرانا ھەموو تشتيْن ھاتينە سەرى وی بؤ دایکا خوه کر. هیشتا ئهو ل ژیر کاریگهریا ترسا دایکا خوه بوو. گهلهك جاران دمی ئەم دترسىن، ئەم ھەموو راستيان دكەينە سەر بەركى.

سۆفيايى بۆ دايكا خوە قەگيْرا كا چەوا سپيدى زوو ژ خەو ھشياربوو و خەوا وي نەدھات و پاشى چوو ناڭ باخچەى. پاشى بەحسىٰ كۆلكى و بەلەمىٰ بۆ كر، ھەردىسان ژبیرنهکر و بهحسی وی خودیکا سمیر ژی بو دایکا خوه کر، لی تشتی باش نهو بوو شا هەموو تشتیّن پەيوەندى ب وانەيیّن فەلسەفیّ قە ھەین بقەشیّریت و بەحس نەكەن. همردیسان وی ج تشت دهربارهی جزدانکا کهسك ژی نهگوتن بی کو بزانیت نهگهری پاراستنا في نهينيي ج بوو، لي وي ههست ب هندي دكر كو پيدفيه چيروكا خوه دگهل هيلدي ومكو نهينيهكي بياريزيت.

دایکا وی کچا خوه ههمبیّز کر، ل وی دهمی سوّفیا تیّگههشت کو ژ نوو دایکا وی باومر ژ وێ کر. سۆفيايێ ب چاڤێن گری قه گوت: "من ج ههڤال نينن، لێ ئهڤ چهنده من ژبەر ھندى گوت چونكى ھێشتا تو يا دوودل بووى دەمىّ من بەحسىّ كێڤريشكا سپى بۆ تە کری."

دایکا وی گوت: "باشه، ئانکو هۆسایه! تو چووبوویه کۆلکی مایجهری، باشه...." سۆفيايى ب حيبەتى قە پرسيار كر: "كۆلكى مايجەرى؟"

"بهان، نهو خانیکی بچووك یی دناهٔ دارستانی دا نهوی ته ناشکهرا کری، دبیژنی کۆلکی مایجهر یان مایجهرستوگا، چونکی کهسهك ب ناڤی مایجهر ژ میژه د وی کۆلکی 🌣 دژیا، ئەو كەسەكى سەپر بوو.. ئەم دشێین بێژین ییٰ دین بوو. ئی ئەریٰ بۆچی نوكە <sup>نەم</sup> هزرا وی دکمین؟ لیّ نمقه ژ میژه نهو کوّلك چول بووی و کمس تیّقه ناژیت." "تو هؤسا هزر دكهى، بهل پا نوكه فهيلهسؤفهك تيفه دژيت."

"گوهي خوه بدي سؤفيا، نههيله جارهكا دى هزرين شاش خوه ل سهري ته بدهن."

سؤفیا چوو د ژوورا خوه قه و هزرا خوه د ههموو وان تشتان دا کر یین هاتینه سهری وی. سهری وی وهکو یاریه کا سیرکی یا پری قهرمبالغ ای دهات، یاریه کا سیرکی دهمی فیل ب ههموو هیزا خوه قه دلقلقینیت دگهل لیبوکی سهره کی و نه کتمرین په هلهوان و مهیمینکین سهماکه ر نیشاندانان دکهن. نهو وینه قهت ل سهر هزرا سؤفیایی نه دچوو، وینهیی به لهما د نیقا دهریاچی دا و دهستکی ب سهر ناق کهفتی. که سه ک پیدهی ب وی به لهمی یه داکو پی بزقریته مالا خوه.

ئهو دزانیت ماموستایی فهلسهفی سهرا فی پرمفتارا وی کری، وی سزا نادهت، بهلکو دی لوریت ژی ههکه بزانیت نهو یا چوویه د کولکی وی قه. ای پا وی خیانهت ل سوزا خوه کر. نهری دی هوسا سهرهدهریی دگهل کهسهکی کهین یی وانهیین فهلسهفی نیشا مه ددهت؟ نهری دی چهوا شیت فی چهندی قهرهبوو کهت؟

باشی سۆفیایی کاغەزەكا رەنگ پیڤازی ئینا دەری و ئەڭ نامەيە نڤیسی؛

ھٽيڙايي فەيلەسۇف.

ئهو ئهز بووم ل سپیدهها روزا یه کشهمیی هاتیمه د کولکی ته ه. من گهلهك دفیا ته ببینم داکو ب شیومیه کی باشتر گهنگه شی ل سهر هنده ک بوچوونین فه لسه فی بکهین. نوکه نفز ز پشته فانین نه فلاتونی مه، لی هیشتا من فه ناعه ت ب بوچوونا وی نینه کو بیروکه یان ژی قالبین همر تشته کی د سروشتی دا، ل جیهانه کا دی ههیه. ج پینه فیت نهو بیروکه د ناخی مه ب خود دا ههنه. لی ب بوچوونا من یا ساده و پیشبینیکری، نه فه چیروکه کا دی یه. همروسا نیز دا ههنه. لی ب بوچوونا من یا ساده و پیشبینیکری، نه فه چیروکه کا دی یه. همروسا نیز دانیندانی بو ته دکهم کو ب ج رونگان من فه ناعه ت به هندی نینه روز حا مه یا نه مر بیت. من ب خود ج بیرها تن ل دور گیانه و مرین به ری نوکه نینن. لی هه که تو بو من باومریی چیکهی کو خود ج بیرها تن ل دور گیانه و مرین به ری نوکه نینن. لی هه که تو بو من باومریی چیکهی کو روحا داییرا من یا روحه تی دناف جیهانا بیروکه یا به خته و مرد، دی سویاسدارا ته به.

پروست پیروسن به گفت، پرسیارکرن ل دور بابهتین فهلسهفی، نهز پائنهدام فی نامی بو ته بنفیسم نهوا ته راستی بفیت، پرسیارکرن ل دور بابهتین فهلسهفی، نهز پائنهدام فی نامی بو ته بنفیسم نهوا کو من دگهل پارچهیهکا شیریناهی کریه د زمرفه کی پیفازی دا، به لکو ژ دل من دفیت تو ل من ببوری. من پیکول کر بهلهمی بکنیشمه سهر هشکاتی لی نهز هند یا ب هیز نهبووم فی کاری باش نهنجام بدم. دبیت ژی پیله کا نافی یا ب هیز هات بیت و بهلهم بربیته دناف نافی دا.

هیقیا من نهوه تو ب سانههی گههشتبیه مال بی کو تو تهرِ ببی، نهگهر نه، تو دشنِی بنِهنا خوه ب هندی بینی کو نهز ژی تهرپووم و دبیت پهرِسیفهکا گران ژی بهنِته من، لیّ ج نینه نهز ژ ههژی فیّ چهندی مه.

من دمستی خوه نهکریه خو تشتهکی دناهٔ کؤلکی دا، لی مخابن بهرامبهر وی زمرِفی ل سهر میّزیٔ یا لاواز بووم و من ههلگرت. ههلبهت مهرمها من نهو نهبوو تشتهکی ژ ته بدزم، لی دمیّ من ناهٔی خوه ل سهر دیتی، من هزرکر نههٔ زمرِفه بوّ منه. ژ دل داخوازا لیّبورینیّ دکهم و سوزیّ ددم حارمکا دی ته بیّ هیهٔی نهکهم.

تیبینی: پاشی همر یهکسمر ب کووراتی دی هزریّن خوه د پرسیاریّن نوو دا کهم. تیبینیه کا دی: نُمریّ نُمو خودیکا ل سمر میّزیّ، خودیکه کا نُاسایی یه یان ژی خودیکه کا سیرٌهبهندییّ یه؟ من نُمهٔ پرسیاره ژ بهر هندیّ ژته کر چونکی نُمز فیّری هندی نمبووسه وینمیی خوه د خودیکهکیّ دا ببینم و همردوو چاهٔیّن خوه پیّکهٔه بنقینم.

هوتابیا ته یا کوه<sup>یار</sup> سؤفیا سوفیایی دوو جاران کاغهزا پرسیاران بهری بکهته د زمرقی دا خواندبوو، ای ومکو نامهیا بهری نه هند یا فهرمی بوو. بهری سؤفیا بچیته د لینانگههی قه پارچهیهکا شیریناهیی بینیت، دووباره نهو کاغهز دهریخست یا پرسیار و راهینانین هزری ل سهر نفیسای:

ئەرى كىژ ژ وان ل بەراھىي دھىنت؟ مريشك يان بيرۆكەيا مريشكى؟

ل دەستپیکی ئەڭ پرسیارە ژی وەکو پرسیارا مریشکی و هیکی یا ب زەحمەت بوو. ج هیك بی مریشك پەیدانابن و ج مریشك ژی بی هیك نابن. ئەری بەرسقا قی پرسیاری ژی وەکو مەتەلا مریشك و هیکی یا ئالۆز و ب زەحمەتە؟

سۆفیا باش تیدگههشت کا بۆچوونا ئهفلاتۆنی ل سهر فی چهندی چ بوو؛ بیرۆکهیا مریشکی د جیهانا بیرۆکهیان دا ههیه بهری کو خو مریشکهك د جیهانا ههستان دا ههبیت. ل دووق بۆچوونا ئهفلاتۆنی، رۆحا مه بهری بهیته دناق لهشی مه دا، ل دهستپیکی بیرۆکهیا مریشکی یا دیتی، لی مانه ئهقه ئهو خاله یا سوفیا دگهل ئهفلاتونی ههقدر؟ چهوا مروقهکی بهری هینگی نه چ مریشك و نه چ وینهیین مریشکان دیتبن، دی بیروکهیهك ل دور مریشکی ل دمق وی ههبیت.

پشتی هینگی یهکسهر چوو پرسیارا ل دووف دا: نهری مروفی هندهك بیروکهیین زکماکی ههنه؟

راستی نمفه ژی پرسیارهکا ب گومانه. گهنهك یا ب زهحمهته سوّفیا باوهر بکهت کو نمو زاروّکی ژ نوو هاتیه سهر دنیایی، گهلهك یی بیرتیژ بیت و هزر ههبن. آی نهم نهشیّن خوه گهلهك ژ فی چهندی پشتراست بکهین. دهمی زاروّك نهشیّت باخفیت، نمف چهنده هندی ناگههینیت کو سهری وی یی فالایه. دگهل فی چهندی ژی پیدفیه ل دهستپیکی نهم وان تشتان ببینین و پاشی پیزانینان ل سهر وهربگرین.

جوداهی چیه دنا**ق**بهرا رِووهك و گیانهومر و مروّفی دا ؟

هژمارهکا جوداهینن پیشچافین ههنه. بؤ نموونه سؤفیا باومرناکمت رووهکان ژی ژیانهکا دلینی و عمشقی ههبیت. نهری مه جارهکی گوهلیبوویه دلی گول بنمفشهکی شکهست بیت؟ رووهك شین دبن و خوارنی دروست دگهن و دندگین توقی بین بچوولا بهرههم دنینن، نههٔ توقه جارهگا دی شین دبیت و رووهکه کی نوو پهیدادگهت. ژ بلی فی چهندی چهندی چ تشتی دی ل بیرا سؤفیایی نهبوو. سؤفیا دشیا فی چهندی بؤ مرؤهٔ و گیانهومران ژی بیژیت نی گومان تیدا نینه گیانهوهران هندهك ساخله تین دی ژی ههنه، بؤ نمووند نهر دشین ب ریشه چووبیت؟".

دهستنیشانکرنا جوداهیین دنافیهرا مرؤف و گیانهوهران دا گهلهك ب زهحمهتره. بو نموونه مرؤف دشین هزرا خوه بکهن، لی ما گیانهوهر ژی نهشین فی چهندی بکهن؟ سؤفیا ر وی باوهری دا بوو کو پشیکا وی شیریکان ژی دشیت هزرا خوه بکهت و ب شیوهیمی پیکخستی سهرهدهری دکر، لی نهو ب چ رهنگان نهشیت پرسیارهکا فهلسهفی بکهت.

ئەرى پشيك دشين پرسيارا هندى بكەن كا ج جوداهى دناڤبەرا رووەك و مرؤۋ و گيانهومران دا هەنه؟ هەلبەت نەخير. راستە پشيك دشيت خوە ديار بكەت كا يا كەيفخومشە يان بيزارە، ئى ئەرى جارەكى پشيكەكى پرسيار كريە كا خودا هەيە يان نه، كا رؤحا مرؤڤى يا نەمرە يان نه؟ سۆفيايى هزرا خوە باش كر و گەهشتە وى چەندى كو وى چەلدى كو تشتەكى چ بەلگەيين ب هيز نينن گيانهومر ژى بشين هزرا خوە بكەن لى دەمەكى كو تشتەكى مەحالە بشيين گەنگەشى لى دور بابەتين هۆسا دگەل پشيكەكى يان زارۆكەكى ژ نوو پەيدابووى بكەين.

#### بؤجى باران دباريت؟

سوفیایی دهستی خوه بلند کر. ههلبهت نهقه نه پرسیارهکا ب زهحمهته: باران دباریت چونکی ناقا دهریایان دبیته ههلم و پاشی نهقه ههله ل ناسمانی ل سهر یهك خرفه دبیت و دبیته عهور و باران ژی دباریت. هیشتا ل هوناغا دهستپیکی یا خواندنی وی نه چهنده دزانی. ههردیسان نهم دشیّین بیرین باران ژبهر هندی دباریت داکو رووهك و گیانهوهر بشین بهردهوامیی بدهنه ژیانا خوه، ای نهری نهقه نهگهری بارینا وی یه به نهری پهیدابوونا کیلهستونی "کهسکوسوّر" نارمانجهك ههیه ؟

پرسیارا دوماهیی پهیومندی ب تارمانجی قه همبوو،

مرؤفی پیدفی ب ج همیه داکو ژیانهکا بهختهومر ببورینیت؟ مامؤستایی وی یی فهلسهفی ل دهستپیکا کورسی ژی بهحسی فی چهندی کربوو؛ ههموو مرؤف پیدفی ب خوارن و گهرماتی و فیان و دلوفانیی نه، نهم دشیین بیژین نهفه مهرجین سهرهکی نه بو بهختهومریی.

پاشی وی گوت همموو مرؤهٔ پیدهٔی ب هندهك بهرسفین فهلسهفی نه. زیدهباری فی چهندی، نهو کاری بکهین، نههٔ چهنده فی چهندی، نهو کاری بکهین، نههٔ چهنده دی بیته هاریکار مرؤهٔ بهختهوهر بیت. بو نموونه، نهگهر کهسهك حهز ژ هاتنوچوونی نهکهت، نابیت نهو کاری شوهیری تهکسیی بکهت. نهگهر کهسهك کارین خوه ب هووری و رژدی نهکهت، نابیت نهو ببیته ماموستا.

سۆفیا گەلەك حەز ژ گیانەوەران دكەت، ژبەر ھندی ھرزر دكەت دی گەلەك یا بەختەوەر بیت ئەگەر ببیتە نوشدارا قیتەرنەری "نوشدارا گیانەوەران". ئەم پیدفی ب برنا دیاریهکا مەزن د بەریکانەیین لوتو و کیشانا بەختی دا نابین داکو ببینه مرؤفین بەختەوەر. گوتنەك ھەیە دبیژیت: "بیکاری، دایکا ھەموو خرابیانه."

سۆفیا ما د ژوورا خوه قه ههتا دایکا وی بو خوارنا فرافینی گازی کریی. دایکا وی گوشت و پتات ناماده کربوون، چهند خوارنه کا خوشه! ل سهر میزا خوارنی شهمالک ههلکربوونی و پشتی هینگی تری و کیک ژی پیشکیش کرن، وان به حسی ههموو تشتین ههی و نهی دکر، دایکا وی پرسیار ژی کر کا وی ل بهره جهژنا ژ دایکبوونا خوه یا پازدی چهوا بکهت ب تنی چهند روژهگین کیم یین ماین.

سۆفيايى مليّن خوم ھەژاندن. دووبارە دايكا وى پرسيار ژى كر:

- "ئەرى تە كەسەك داخواز كريە؟ مەرەما من ئەوە تە ل بەرە ئاھەنگەكى بدانين؟ - "چىدبىت."
- "نهم دشیّین ماتی و ماریایی". هیگ و جوانایی ژی داخواز بکهین. دبیت بیّژینه یورگونی ژی لیّ بریار یا د دمستیّن ته دا کا دی کیّ داخواز کهی. بیرا من باش ل جهژنا ژ دایکبوونا من یا پازه سالییّ دهیّت، دی بیّژی دوهی بوو. ل وی دهمی من ههستپیّکر نهز یا

معزن بوویم. ما نعط جهنده نه تشتهکی سهیره، سوّفیا؟ تی د راستی دا نمز همستپیناکم م نوکه ژی گهلهك هاتیمه گوهوْرین."

نوکه ژی کهندت هانیمه خوخوریان "ندخیّر، راسته تو ندهاتیه گوهؤرین، ج تشت ندهاتینه گوهؤرین بدلکو تو پزر سدر ژیانیٔ یا هدلبووی."

سار ریاس یا سامبوری. - "ممم، همر ژ نوکه تو وهکو کهسهکا پنگههشتی یا دناخفی! همستپندکهم ودنر گهلهك بلهز یی دبوریت."

# ئەرستۆ

...ئەو زەلامى ھووربىن يى پىكۆل دكرى تىگەھىنى مە... رىكىبىخىت...

دهمی دایکا وی قهیلولهك\* وهرگرتی، سؤفیا ژ مال دهرکهفت و چوو د کؤلکی خوه قه و پرتهکا شیریناهیی کره د زهرفهکی پیفازی دا و ل سهر نفیسی "بؤ نهلبیرتؤی."

وی ج نامین دی یین نوو د کولکی خوه قه نهدیتن، لی ج پیقه نهچوو دهمی دهنگی رِموینا سهی هاتیه گوهین وی. سوفیایی ب دهنگهکی بلند گوت: "هیرمس، نهقه توی؟"

هيْرمس بلهز هاته د ژوور څه و زمړفهكي قههوائي ب دمڤي خوه ههلگرتبوو.

"ئەى سەيى باش و دلوڤان..."

سؤفیایی دهستی خوه ل دور وی ثالاند و ههمبیز کر و زهرفی پیفازی کره د دهفی وی دا. پشتی هینگی ههر یهکسهر هیرمس ژ کولکی دهرکهفت و بهره دارستانی چوو.

سوّفیایی ب دوودلی قه زمرف قهکر. نهری تو بیّژی وی تشتهك دمربارهی كوّلکیّ خوه و بهلهما نافیّ گوت بیت؟ دناف وی زمرِفی دا، ژ بلی كاغهزیّن بهرچاف ییّن ومكو همرجار، نامهیهگا بچووك و قهدمر ژی دگهل دا بوو.

<sup>ً</sup> خەوا پشنى ئىقرو كو ماوەيى وى دناقبەرا ٢٠ ھەتا ٦٠ خۆلەكان دايە. 153

خوشتقیا من، پولیسا نهینی، یان باشتره بیرم خاتینا دزیکهر.

من پولیس ل سهر وی تشتی هاتیه دزین ناگههدار کرینه...

نهخیر، من ب تنی دفیا ته بترسینم، نهز ژ ته یی تؤره نینم.

نهگهر تا فی رادهی ته حهزا شروفهکرنا بابهتین فهلسهفی ههبیت، نهفه تشتهکی

باشه، ای تشتی نهخوش بو من نهوه کو یا پیدفیه جهی ناکنجیبوونا خوه ب

دگەل رێزين من

سۆفیایی بیّهنا خوم ههلکیّشا و ههست ب نارامیهکا مهزن کر. باشه نهو نهیی توّرهیه، به نی بوّچی نهو دی جهی ناکنجیبوونا خوه فهگوهیّزیت،

سوّفیایی نهو کاغهزیّن نوو هه نگرتن و بلهز بهره قُ ژوورا خوه قه چوو. یا باشر نهوه بهری دایکا وی هشیار بیت نهو بزقریته مال. دهمی گههشتیه مال ژی دهست ب خواندنا وانهیا خوه یا نوو کر.

#### فەيلەسۆف و زانا

خوشتڤيا من سؤفيا:

چ پینهفیت تیورا نهفلاتونی نهم حیبهتی کربووین. ، ههلبهت تو ب تنی نینی کو ههست ب فی چهندی کربیت نزانم کا ته باوهر ژ ههموو تشتان کریه یان ته هنده نهرازیبوون و تیبینی ل سهر ههنه. نهگهر ته ژی تیبینیی ل سهر ههبن بیت، پشتراست به تیبینی یین تهژی ههمان نهو نهرازیبوونن یین نهرستوی (۲۸۴-۲۲۲ بهری زاینی) ههین کو بو ماوهیی پتر ژ بیست سالان هوتابیی نهفلاتونی بوو ل نهکادیمیا وی.

ته رستو به خوه نه خهلکی نهسینایی بوو، بهلکو نه و خهلکی مهدونیایی بوو. دهمی وی پهیوهندی ب نهکادیمیی کری، ژیی نهفلاتؤنی نیزیکی ۱۱ سالان بوو. بابی نهرستوی نوژدار و زانایه کی بلیمه و نافدار بوو. هه لبه ته نه پاشینه یه "به کگراوهند" تا راده یه کی وی چهندی نیشا مه دده بزانین کا پروژهیی فه لسه فی یی کوری وی ب ج رهنگ بوویه. وی گرنگیه کا مهزن ب سروشتی ددا، ب فی رهنگی نه و نه ک دوماهیک فهیله سوفی پونانی بوو، به لکو یه کهم زانایی زینده و مرزانیی بوول نه و رون همموویی.

ئهم دشیّین بیّژین ئهفلاتونی ب تهمامی پشتا خوه دابوو جیهانا ههستان پر دناف بابهتی تشتین ههتا ههتایی و بیروکهیان دا چووبوو خواری و گهلهك کیّم تیبینیا سروشتی دهوروبهری خوه دکر. ای ژلایهکی دی فه، نهرستوی بهروفاژی فی چهندی دکر. نهو ب تنی مژوولی خواندنا گوهورینیّن سروشتی بوو کو ل سهردهمی نهفروّکه نهم دبیّژینی گوهورینیّن سروشتی.

نهگهر پتر دناهٔ بابهتی دا بچینه خواری، دی بیّژین کو نهفلاتونی ب تهمامی پشتا خوه دابوو جیهانا ههستان و بهری خوه ژ ههموو تشتین دهوروبهر وهرگیّرابوو ییّن نهم دبینین "وی دقیا ژ شکهفتی بدهرکهفیت و جیهانا بیروّکهییّن نهمر ببینیتد". نهرستوّی بهروفاژی فی چهندی دکر. دهست و پین خوه ژ بو خواندنا ماسی و بهق و گول بنهفشان بکارئینان.

نهگهر نهفلاتونی قیابا کارهکی بکهت، ب تنی نهقلی خوه بکاردئینا، لی نهرستوی ژ بلی نهقلی، ههستین خوه ژی بکاردئینان. ههلبهت نه چهنده ژ شیوازی وان یی نقیسینی ژی یی دیاربوو. ب رهنگهکی نهفلاتون شاعر و داهینهری نهفسانهیان بوو، لی پهرتووکین نهرستوی د هشك و پری شروفهکرن بوون خوه دا بیژی فهرههنگهکا هشکه. زیدهباری فی چهندی، پتریا پهرتووکین وی ل سهر بنهمایی فهکولینین وی یین مهیدانی هاتینه دانان.

ژیدمرین کهفن ناماژی ب هندی ددهن کو نهرستوی ۱۷۰ پهرتووك نفیساینه، لی ب تنی ٤٧ پهرتووکین وی هاتینه پاراستن و گههشتینه بهر دهستی مه. ههلبهت نهفهژی نه نافونیشانین پهرتووکین وی یین تهمام بوون، چونکی پتریا نفیسینین وی ل سهر شیّوی تیبینیان بوون دەمیّ وانەییّن خوم ئامادە دکرن. نابیت ژبیربکەین کو فەلسمفە ل سر دەمیّ ئەرستۆی ب شیّومییّ زارمکی بوو، ئانکو نەدھاتە نفیسین.

کهلتوری نهوروپی ههردارا نهرستویه ب هندی وی بو یهکهم جار زمانی زانس دامهزراند کو نوکه د گشت بوارین زانستی دا مفایه کی مهزن ژی دهینته و مرگرتن. ههلیس نهفه نه تشته کی ساده بوو، شیوازی وی یی ریکخستی و سیسته می رو له کی گرنگ ههبوو ر دانان و ریکخستنا زانستین جودا جودا دا.

ژبهرکو نهرستوی د ههموو بواران دا نشیسیایه، یا باشتر نهوه نهم ب تنی بوارین گرنگ به حس بکهین. ژبهرکو بهری نوکه من گهلهك به حسی نه فلاتونی بو ته کربوو، پیدهیه تو بوجوونا نهرستوی ژی ل دور تیورا وی بزانی، ب تایبهت پشتی مه زانی کا جهوا هیدی هیدی هیدی فه لسه فا وی یا تایبهت پیشدگهفت. نهرستوی دهست ب پوخته کرنا بوجوونین فه یا سروشتی کر و پاشی هات و تیگههین مه ل دور فه لسه فه یا وان پیکخستن و لوژیك وه ك زانست دامه زراند. ل دوماهیی ژی دی پیچه کی به حسی بوجوونا نهرستوی ل

ئهگهر تو یا ب قان مهرجان رازی، دا دهستین خوه ههلدهین و دهست ب شول بکهین.

## ج بیرؤکمیین زکماکی نینن

وهکو فهیلهسؤفین بهری خوه، نهفلاتؤنی ژی دقیا دناق ههموو تشتین دهبته گوهؤپین دا، تشتهکی نهمر و جیگر دهستنیشان بکهت و ب قی رمنگی هزرا بیرؤکهین تهمام داهینا کو وی دانابوو سهر جیهانا ههستان. ههروهسا وی هزر دکر نهف بیرؤکهه بذ د کهتواری نه ژ دیاردهیین سروشتی. ل دهستییکی بیرؤکهیا ههسپی و پاشی دروستبوونا همموو ههسپین جیهانی ژبهر بیرؤکهیا سیبهرا ل سهر دیوارین شکهفتی. ههروهسا بیرؤگها مریشکی کو بهری ههموو مریشک و هیکان ههبوو.

دگهل ماموستایی خوه یی همقرابوو کو همر ههسپهك ژ لایی خوه قه ب تنی دهیته گوهورین و پیر دبیت و ج ههسپ همتا همتایی نامینه ساخ. همردیسان وی دانپیدان ب هندی ژی دکر شیوهیی ههسپی یی جیگیر و نهگوهوره. ای نمو تشتی همقدر دگهل نمظلاتونی نمو بوو کو ب دیتنا وی بیروکهیا ههسپی ب تنی تیگهههکه مه مروقان دروستکری، ب تایبهت پشتی مه هرمارهکا ههسپان دیتین. بیروکهیان ههسپی یان شیوهیی وی نه تشتهکی هوسا بوو کو بهری هینگی ههبیت. ب دیتنا نهرستوی، شیوه یان فورمی همسپی دمربرینی ژ هنده ک ساخلهتین تایبهت ب ههسپان قه دکهت، نانکو ب دمربرینهکا دی نهم دشین بیروی "جور"ی ههسپی.

# دا پتر فی چهندی دهستنیشان بکهین:

دەمى ئەرستۇى زاراقى "فۆرم" بكاردئىنا، مەرەما وى ژى ئەو تشتى ھەقپشك بوو
يى دناقبەرا ھەموو ھەسپان دا دھاتە دىتن. ل قىرى ئەق فۆرمى قالبى كىكان نەيى گونجايە،
چونكى ئەق قالبە ب شىوەيەكى سەربەرخو ژ كىكى ھەيە. ب بۆچوونا ئەرستۆى، ج راستى
بۆ ھەبوونا قان قالبان نىنن كو ل سەر رەقانكەكا دەرقەى سروشتى ھاتبنە دانان و ھندەك
قۆرمىن دى يىن زىندى ل بەر بهينە دروستكرن، بەلكو قۆرمى ھەر تشتەكى يى د وى تشتى
ب خوە دا ھەى وەك يەك ژ ساخلەتىن وى يىن تايبەت.

همردیسان ئمرستو دگهل وی بوچوونا نهفلاتونی ژی نهبوو یا دگوتی بیروکهیا مریشکی بهری مریشککی همبوو، ئمرستو د وی باومری دا بوو کو فورمی همر مریشکه کی یی د مریشکی ب خوه دا همی و ئمو فورمه ژی یهکه ژ ساخلهتین وی، بو نموونه کا چهوا همر مریشکه که دشیت هیکان بکهت، ناها هوسا فورمی خوه ژی ههیه. ب فی رهنگی ئمم دشیین بیژین کو مریشک و فورمی وی، دوو تشتین هوسانه کو قهت ژ ههفدوو دوورناکهفن و بیژین کو مریشک و فورمی وی، دوو تشتین هوسانه کو قهت ژ ههفدوو دوورناکهفن و رفح ژیکفهنابن همروهکو کا چهوا لهش و روح ژیکدوور ناکهفن.

ب قی چهندی مه دوماهی ب رهخنهیا ئهرستوی ل دور تیورا نهفلاتونی نینا. دگهل تومارکرنا تیبینهکی ل دور وهرچهرخانهکا مهزن یا دیروکا هزرکرنی. ب دیتنا نُعفلاتونی، بلندترین پلهیا کهتوار و راستیی نهوه دهمی نهم ب ریکا نهفلی خوه هزر دكەين، ئى ب ديتنا ئەرستۆى بلندترين پلەيا راستيى ئەوە دەمى مرۆڭ ب ريكا ھەستېر خوە ھەستېيدكەت.

نهفلاتونی هزرکر ههموو وان تشتین نهم دبینین ب تنی رهنگفهدانا تشته کی به ر جیهانا بیروکهیان دا و پاشی نه قتشته دهینه دنا قناخی مه دا، نی نهرستوی بهروفاژی وی هزر دکر: نه و تشتی دنا قناخی مهدا، رهنگفهدانا تشتین سروشتی یه. نه سروشتی نه دبینین، وی ب تنی جیهانا راسته قینه پیکئینایه. ب فی رهنگی نهرستوی هزردگر نهفلاتون یی بوویه نیخسیری جیهانه کا نهفسانه یی کو تیدا مروق دیتنین خوه بین نهفسانه یی بهرچاف دکهت و ددانیته جهی د جیهانا راسته قینه دا.

همردیسان ئمرستوی دگوت ج تشت ناچنه د ئاگههیا مروّقی دا نهگمر بهری هینگی همستین مروّقی همست پینهکربیت. ای نهفلاتونی دگوت ج تشتان همبوونا خوه د سروشتی دا نینه نهگهر بهری هینگی د جیهانا بیروّکهیان دا نهبیت.

ئەرستۈى ددىت كو مامۆستايى وى ب قى بۆچوونى ھۇمارا تشتان دووجارى لىدكەت. بۇ نموونە وى دگوت كو ھەسپ ب رىكا بيرۆكەيا ھەسپى شرۆقە دكر. ئەرى ئەلە چ جۆرە شرۆقەكرنەكە، سۆفيا؟ ئەڭ بيرۆكەيا ھەسپى ژ كىقە ھاتيە؟ دبىت ھەسپى سى ۋى ھەبىت و ئەڭ بيرۆكەيە كوپيەك بىت ژ وى ھەسپى؟

ئەرستۇى ھزردكر ھەموو بيرۆكەينى مە دھنىنە دناڭ ئاگەھيا مە دا ب رنكا وى تشتى ئەم دبينين يان گوھلىدبىن، ئى دەمى ئەم ژ دايكدبين مە ئەقل ژى ھەيە. ھەلبەن رامانا وى چەندى ئەو نىنە كو مە ھندەك بيرۆكەينى زكماكى ھەبىن ھەروەكو ئەقلاتۇنى دگوتى، ئى قى ئەقلى شياننىن زكماكى ھەنە ژ بۆ قاقارتىن و ژيكجوداكرنا ھەموو وان تشنبن ب رنكا ھەستىن خوە ھەست پىدكەين. ب قى رەنگى تىگەھىن ھەموو تشتان ل دەڭ مرۆكى بەيدادبىن و دشنىت جوداھىي بىخىتە دىاڭبەرا تشتىن جودا جودا دا وەك "بەر"، "رووەك"، "گيانەوەر"، "زەلام"، "ھەسپ"، "كنارى".

وعي .

نهرستو حاشاتین ژ هندی ناکهت کو دهمی مروّق ژ دایك دبیت، نهقل ژی ههیه، بهلکو بهروقاژی، ب دیتنا وی نهقل ساخلهته کا جوداکه ره ل ده مروّقان، آن ل دهستپیکی نهق نهقله یی قالایه و پشتی ههستین مه ههست ب تشتین دهوروبه ر دکهن، هیدی هیدی نهق نهقله ژ بیروّکهیان پر دبیت. نانکو ب کورتی دشیّن بیژین ب دیتنا نهرستوی چ بیروّکهیین زگماکی ل ده مروّقی نینن.

# فۆرمى ھەر تشتەكى، سەرجەمى ساخلەتىن وى يىن جوداكەرە

پشتی وی ههلویستی خوه ل دور تیورا نهظلاتؤنی دیارکری، نه پستؤ دیار دکهت کو راستی ژ تشتین جودا جودا پیکدهیت. ههکه نهم پیکهاتنا ههر تشتهکی جودا وهربگرین دی بینین کو ژ مادده و فورمی پیکدهیت. ل فیری مادده نهو بنیاته یی نه قتشته ژی پیکهاتی و فورم ژی سهرجهمی ساخلهتین وی یین تایبهته.

سۆفیا بینه پیشچافین خوه کو مریشکه یا پهرین خوه لیکددهت. فورمی مریشکی هؤسا خویا دکهت کو نهو یا پهرین خوه لیکددهت و قدقدی دکهت و هیکان دکهن. نانکو فؤرم ههموو قان ساخلهتین وی یین تایبهت دیار دکهت. دهمی مریشک دمریت و نیدی قدقدی ناکهت، فؤرمی وی ژی نامینیت. نه کهله خی وی یی مری ب تنی ماددهیه، ژبهر هندی وه ی رامانا حهرفی، نیدی نهو نامینیت مریشک.

همرومکو بهری نوکه من گوتیه ته، نه پستؤی گرنگی ددا وان گوهؤ پینین د سروشتی دا پهیدادبووین؛ ههر ماددمیه کی شیانین گههشتنا فورمه کی تایبه ت دناف خوه دا هه نکرتینه. نانکو نهم دشیّین بیّژین نارمانجا مادده ی نهوه دمربرینی ژ قان شیانین خوه بکهت و فورمه کی پهیدابکه ت. نانکو گوهورینین سروشتی و ومرگرتنا فورمی ههر تشته کی، ژ نهنجامی گوهورینا قان شیانان بو فورمه کی تایبه ت پهیدادبیت.

بیّهنا خوه فرهه بکه دا پتر بؤ ته روّهن کهم، نوکه دیّ پیّکوّلیّ کهم ب ریّکا سهرهاتیهکا خوش قی بابهتی پتر بو ته روّهن کهم؛ پهیکهرسازهك ههبوو کار ل سهر پارچهیهکا بهری گرانیّتی دکر. روّژانه وی ب هاریکاریا چهکوچی خوه نهه بهره دتراش ههتا روژمکی زاروّکهکی بچووك هاتیه دمهٔ و پرسیار ژی کری: "نهری تو ل ج دگهری؟" ی"بیّهنا خوه هرمه بکه تو ب خوه دی بینی."

پشتی چهند رؤژان ئهو زاروّك جارهكا دی هاته ويْریّ، وی دیت پهیكهرسازی پهیكهریّ ههسپهكیّ جوان ژ وی بهری ییّ چیّكری. زاروّكی ب حیّبهتی قه پرسیار کر، "ئهریّ ته چهوا زانی قی ههسپی یا خوه دناق بهری دا قهشارتی؟"

ئەرى ژ راستا، چەوا وى ھەسپى خوە دناڭ بەرى دا قەشارتبوو؟ پەيكەرسازى فۆرمى ھەسپى دناڭ خوە دا شيانىن ھۆرمى ھەسپى دناڭ وى بەرى گرانىتى دا دىتبوو، ئانكو قى بەرى دناڭ خوە دا شيانىن ھىدى ھەسكى ئى بەيتە دروستكرن. ب ھەمان شىوە، ئەرستۇ قىدى ھەلگرتبوون كو پەيكەرى ھەسپەكى ئى بەيتە دروستكرن. ب ھەمان شىوە، ئەرستۇ ئى د وى باوەرى دا بوو كو ھەموو تشتىن د سروشتى دا شيانىن گوھۆرىنى بۇ قۆرمەكى تايبەت دناڭ خوە دا ھەلگرتىنە.

دا بزقرینه بابهتی مریشك و هیکی. هیکا مریشکی نهو شیان تیدا ههنه ببیته مریشک ای نه چهنده هندی ناگههینیت کو ههموو هیک دی بنه مریشک، چونکی گهلهك ر وان هیکان دبنه خوارنا مه یا سپیدههیان فیجا ج بهینه ههلاندن، کهلاندن، یان دگهل خوارنه کا دی بهینه تیکهلکرن بی کو فورمه کی زیندی و مربگریت. ژلایه کی دی فه، ب ج رهنگان هیکا مریشکی نابیته قاز چونکی نه شیانه دنا وی دا نینن. ب فی رهنگی دیار دبیت کو فورمی ههر تشته کی دوو خالین گرنگ بو مه دیار دکهت، شیانین وی تشتی کا دی بیته ج، زیده باری سنوورین وی یین دهستنیشانکری.

دەمى ئەرستۇ بەحسى قۆرم و ماددەى دكەت، مەرەما وى ب تنى بونەوەرى زىندى ب خوە قە ناگرىت، بۇ نەوونە كا چەوا قۆرمى مرىشكەكى د ھندى دايە قدقدى بكەت لا پەرىن خوە لىكىدەت و ھىكان بكات، قۆرمى تشتەكى بى گيان ژى، بۇ نموونە بەرەكى بەن د ھندى دايە دەمى وى بەرى دھاقىرى، بكەقىتە سەر ئەردى. كا چەوا مرىشكەك نەشىت قدقدى نەكەت، ئاھا بەرەكى رەق ژى نەشىت نەكەقىتە سەر ئەردى. گومان تىدا نىنە ئو دشىي بەرەكى بلند بكەى و ب پاقىرى، ئى ب ج رەنگان تو نەشىي بەرەكى پاقىدى سەر بانى ھەيقى، چونكى سروشتى بەرى يى ھۆسايە بكەقىتە خوارى نەك بغرىت "ھشياربى دەمى

لَىٰ تافیكرنیٰ دكهی و بهرمكی بلند دكهی، چونكی رمنگه بهر تؤلا خوه قهكهت، ژبهر هندی ههرزوو دی كهفیته سهر نهردی و كی بكهفیته د ریكا وی دا دی تؤلین خوه ژی قهكهت".

#### مژارا دوماهیی

بهری نهم ژ بابهتی فورمی ب دوماهی بهنین کو ههموو بونهومرین زیندی و تشتین نهزیندی ههیه و دیار دکهت کا نهو تشت دی بیته چ، من دفیت وی چهندی ژی دیارکهم کو نهرستوی تیگهههکی سهیر ل دور دیاردهیین نهگهری\* د سروشتی دا ههیه.

دەمى ئەم بەحسا "ئەگەر"ىن روودانا ھەر تشتەكى دكەين، ئەم بىكۆلى دكەين تىنگەھىن كا چەوا ئەڭ تشتە پەيدابوويە يان روودايە. شووشەيا پەنجەرى ھاتە شكەستن چونكى پىتەرى بەرەك دانابوويى. پىست ژى يى بوويە پىلاڭ چونكى پىيدوزەكى ئەڭ پارچەيىن پىستى پىكى دوورىنە، لى ئەرستۈى باوەرى ب ھەبوونا گەلەك ئەگەران د سروشتى دا ھەبوو ب رەنگەكى كو وى چوار ئەگەرىن سەرەكى دەستنىشانكرىنە، لى قىرى يا گرنگە ئەم برانىن كا مەرەما تىگەھى "ئەگەرى دوماھىيى"چيە.

دهمی نهم به حسی په نجه را شکه ستی دکه ین، دبیت پشتی هینگی پرسیار بکه ین کا بؤچی پیته ری نه و به رهافیّت و مهرهما وی ژفی هافیّتنی چ بوو. هه ردیسان دهمی به حسی دروستکرنا پیلافان دکه ین، هه لبه ت مهرهمه ک یان نارمانجه ک ل پشت دروستکرنا وان هه یه. به ای نه رستوی نه فی چه نده ل سه ر دیارده یین سروشتی ژبی پراکیت زه دکر. ل فیری نهم دشیین ب نموونه یه کی مهرهما خوه پر روهن بکه ین:

بؤچی باران دباریت، سوّفیا؟ ج پیّنهفیّت ته ل قوتابخانیّ یا خواندی کو ئمگمریّ باران بارینیّ بوّ هندیّ دزفریت کا ئافا دمریا و زمریایان دبیته هملم و ل ئمسمانی هندمك

<sup>&</sup>quot; نمگهری Causality کو ب زمانی عمرهبی دبیرنی "السببیه" یان "العلیه"، بابهتمکی فعلسه فی یه ب تایبهت د فعلسمفهیا زانستی دا و گرنگیی ددهته پهیوهندیا دنافیمرا نمگمر و نمنجامان دا، ب رهنگمکمکی کو روودانا دووی ژ نمنجامی روودانا یمکی پهیدادبیت.

عموریّن رِهش دروست دکهت و ل دووف دا ئه عموره دی چر بن و ب هاریکاریا هیّزا راکیّشانا ئهردی، چپکیّن بارانیّ دیّ کهفنه سهر تهردی.

نه گهرستو ژی نهگهرین باران بارینی ههر بو فی چهندی دزفراند، ای ژ بلی فی نهگهری ماددی" نهوه نهگهری وی، سی نهگهرین دی ژی ژ بو فی روودانی دهستنیشانکرن: "نهگهری ماددی" نهوه کو دهمی بلا گهرماتیی دهینته خواری، هها نافی ل جهه کی دراوهستیت. "نهگهری کارا" نهوه کو هها نافی ته زی دبیت. "نهگهری فورمی"ژی سروشتی بارانی یه دهمی دکهفیته سهر نهردی.

ئهگهر تو هزر بکهی نه ههرسی نهگهره بهسن، لی نه پستوی پیکوّلدگر نهگهرهی دی ژی ل سهر زیده بکهت کو نهو ژی "نهگهری مهرهمیی" یان ژی "نهگهری دوماهیی" بوو. ژبهر هندی باران دباریت چونکی گشت رووهك و گیانهوهران پیدهی پی ههیه. ب فی چهندی، نهرستوی دهیا نهگهر یان مهرهما ژیانی بو چپکیّن بارانی بزهرینیت.

ئهم دشنین بابهتی بهروفاژی بکهین و بیژین رووهك ژبهر ههبوونا شیداریی شین دبن، ئهری ته زانی جوداهی چیه، سؤفیا؟ ئهرستو دوی باوهری دابو کو ههر تشتهکی د سروشتی دا مفایی خوه ههیه. باران دباریت داکو گیانهوهر گهشه بکهن و دارین پرتهقال و تری ژی بهرههمی ددهن داکو مرؤف ژی بخوت.

ل سهردهمی نهفروکه زانستی بوچوونهکا جودا ههیه. نهم دبیرین شیداری و خوارن دوو مهرجین سهرهکینه ژ بو ژیانا مروّق و گیانهوهران و رِهنگه نهگهر نههٔ ههردوو تشته نهبان ژیانا مه ژی دا یا مهحال بیت. لی نارمانج ژ ههبوونا نافی و پرتهقالان نه نهوه داکو ببنه خوارن. نهم دشیین خوه پشتراست بکهین کو تیگههشتنا نهرستوی ل دور نهگهران یا شاش بوو، لی دفیت هشیار بین و زوو بریاری ل سهر ج تشتان نهدهین.

گهلهك كهسان باومری ب هندی ههیه كو خودای جیهان ب قی رهنگی نافراندیه داكو مرؤق و گیانهومر بشیّن بژین. نهگهر پتر دناق پرهنسیپی دا بچینه خواری و بیژین همبوونا ناقی د رووباران دا ژبهر هندی یه چونکی مروّق پیدقی دبنه ناقی داكو بشیّن بژین. نانكو نهم یی بهحسی مهرهما خودای یان ژی پلانا وی دكهین، چونكی ل فیدی

مهرهما چپکێن ئاڤا رِوباران ئهو نينه باشيا مه بڤێت و ببنه ئمگهرێ بهردهواميبوونا ژيانا مه.

#### لوژيك

جوداهیا دنافبهرا "هوّرم" و "ماددهی" دا روّله کی گرنگ ههیه دهمی نهرستوّ به حسی چهوانیا ژیکجوداکرنا تشتیّن د جیهانی دا ژ لایی مروّفی فه دکهت.

ئهو تشتین ئهم دبینین یان ههستپیدکهین، نهم وان ل سهر کوم یان جودا جودا دا پارقه دکهین. من ههسپهک دیت، ههسپهکی دی و یهکی دی ژی من دیتن. راسته ههموو ههسپ وهکو یهک نینن، لی خالهکا ههقپشک دناقبهرا وان دا ههیه. ئه خالا ههقپشک هفرمی ب دروستاهی یی ههسپانه. لی نهو تشتی ههسپهکی ژ ههسپهکی دی جودا دکهت، ماددهیی ههسپی ب خوهیه.

ب قی رِمنگی نهم د جیهانی دا دهین و چین و تشتین دموروبهری خوه ژیکجودا دکهین و پارقه دکهین. بو نموونه: چیلان دکهینه د گوفی قه و ههسپان دکهینه د ناخویری ٔ قه، مریشکان دکهینه دکولکی قه و بهرازان ژی د جهی وان یی تایبهت قه.

سؤفیا ژی هممان قی کاری دکهت دهمی کهلوپهلین ژوورا خوه لیکددهت. نهو کتیبان ددانیه سهر رهفانکان، پهرتووکین هوتابخانی دکهته د چانتهی دا، گوفاران دکهته د چهکمهچهیین میزی دا، جلکین خوه ژی جوان دپیچیت و دکهته د هومسوری دا. ههمیسان ددانیته رهفانکا سهری و چاکیتان ب حهلاههیان فه دکهت و گوران ژی دکهته د جهین فهدهر دا.

همردیسان نهم بهردهوام فی کاری د سهری خوه ژی دا نهنجام ددهین: جوداهیی دنیخینه دنافیمرا تشتین رهق و سوّفی و پلاستیکی دا، تشتین ب گیان و بی گیان، رووهك و گیانهوهر و مروّفان دا.



سؤفیا، نهری هیشتا تو دگهل منی؟ نهرستؤی دفیا سروشتی دووباره رینکبینی وی گرنگی ددا هندی دووبات بکهت کو ههموو تشتین د سروشتی دا ل سهر کومین جون جودا دا دهینه پارفهکرن، پاشی نه گومه ژی ژ لایی خوه قه ل سهر هنده کومین بچووکتر دهینه پارفهکرن. هیرمس بونهوهرهکی زیندی یه، ژ شاهنشینا گیانهوهران، لخر بربرداران، پؤلا شیردهرهران، ریزا گوشتخوران، خیزانا کتکان، رهگهزی سهیان، جؤری سهین لابرادور یی نیر.

مه به حسی جیهانا گیانهومر، رووهك یان تشتین كانزای كر، نوكه دی به حسی وی یاریی كهم دهمی كهسهكی ژ یاریی دكهنه دهری و كهسین دی ل سهر تشتهكی دیاركری ریكهفتنی دكهن. دهمی نه فکهسی دهركری دووباره بچیته دنا فی وان دا، پید فیه بزانیت کا ج د هزرا همقالین وی دایه.

- "نەرى ئەو تشتەكى بەرجەستەيە؟" (بەلىً!)
  - "ثمريّ سمر ب كانزيان قميه؟" (نمخيّر!)
  - "ئەرى بونەوەرەكى زىندى يە؟" (بەل:١)
- "نمرئ سمر ب جيهانا روومكان قميه؟" (نمخيّر!)

- "نەرى سەر ب جيهانا گيانەومران قەيە؟" (بەلىًا)
  - "بالندميه؟" (نهخير!)
    - "شيردمره؟" (بهاني؛)
  - "گيانهومرمكيّ تهمامه؟" (بهليّ!)
    - "پشیکه؟" (بهڵؽ١)
  - ئەرئ ئەو پشیکا مونزه؟" (بەل؛)

ئەرستۆى ئەق ياريە داھينابوو، داھينەرى ياريا خوطەشارتنا د تارتاتيى ژى دا دى كەينە ئەقلاتۆن. بۇ دىمۆكريتسى ژى، بەرى نوكە مە سوپاسيا وى ژبەر بيرۆكەيا ياريا ليگۆيى كربوو.

ئەرستۆ زەلامەكى رىكخستى بوو و دفيا تىگەھىن مرۆفان رىكبىخىت. لەورا وى بىلەمايىن "لوژىك"ى وەك زانست دانان، ب رەنگەكى وى كومەكا رىسايىن ھوور دەستنىشانكرن كو دەرئەنجام و بەنگەيىن ھەر تشتەكى ژ لايى لوژىكى قە بەينە بەسەندكرن. ئەم دى نموونەيەكى ل سەر قى چەندى وەرگرىن؛ ئەگەر دووپاتىي ل سەر ھندى بكەم كو ھەموو بونەوەرىن زىندى دى مرن "ئەقە مگرتىا يەكى يە"، ھەروەسا دووپات بكەم كو ھىرمس بونەوەرەكى زىندى يە "ئەقە مگرتىا دووى يە"، ئەنجامى قى ئاخفتنى ئەقە؛ ھىرمس دى مريت.

ئەڭ نموونەيە ئاماژى ب ھندى دكەت كو لوژىكى ئەرستۇى ل سەر پەيوەندىيىن دناڧبەرا تېگەھان دا ھاتيە دانان؛ پەيوەندىيا دناڧبەرا تېگەھى ژيانى و تېگەھى مرنى. ھەكە مە بىۋىت دانپىدانى ب ھندى بكەين كو ئەرستۇ ل دور دەرئەنجامىن خوە يىن لوژىكى يى راست بوو، دڧىت دانپىدانى ب ھندى ژى بكەين وى ج تشتىن گرنگ بۇ مە نەگوتىنە، ژبەركو ھەر ل دەسپىكى ئەم دزانىن ھىرمس دى مریت "ئەو بونەوەرەكى زىندى يە ھەموو بونەوەرىن زىندى ژى دەرن، بەروڧاۋى بەرەكى گوپىتكا چىايەكى بلند كو نامرىت".

نهم ههموو في چهندي دزانين. بهلي، ههتا فيري ج تشتي نوو نينه، لي پهيوطني دنافبهرا تيگههين جودا جودا دا ههموو گافان د فهبر و رؤهن نينن. ژبهر هندي يا پيرفي نهم پيچهکي تيگههين خوه بگوهورين.

ل فیری ژی، دی نموونه یه کا دی وهرگرین؛ نهری راسته مشکین بچووك ژی مهمکین دایکین خوه دمیژن ههروه کو کا چهوا تیشکین بهرخ و بهرازان فی چهندی دکهن نهز دزانم رهنگه که نیا ته ب فی نموونی بهیت ای دا پیچه کی هزرین خوه بکهین. تشتهی پشتراست ههیه، نهو ژی نهوه کو مشك هیکان ناکهن، به لکو نهو ژی وه کو په زی و چیلان تیشکین بچووك دکهن. نهو گیانه وهرین تیشکان دکهن دبیژنی شیردهر، رامانا تیگهی شیردهر نهوه کو تیشکین وان شیری ژ مهمکین دایکا خوه دخون.

هدابیت مه ب خوه نه فی بهرسفه دزانی، نی دفیت بو ساته کی هزرا خوه بکهین، هزرا خوه بکهین، هزرا خوه د پرسیاری دا بکهین. دبیت وه ختی مه نه فی پرسیاره کری و یه کسهر بهرسف نهدابیت ژبهر هندی بیت یان ژی د پشتراست نهبین، چونکی مه ج جاران ب چافین خوه نهدیتیه دهمی مشکه کی بچووک مهمکی دایکا خوه بگریت و شیری بخوت. رهنگه مشك شهرم بکهن ل پیشچافین مه شیری بده نه تیشکین خوه.

### پێسترکا سروشتی

دەمى ئەرستۇ دھىنتە سەر بابەتى رىكخستى و سىستەمى د سروشتى دا، يەكەم تشتى گوتى ئەو بوو كو گشت دياردەيىن سروشتى ل سەر دوو گرۆپىن سەرەكى دا دھىنە پارقەكرى. تشتىن بى رۆح وەكو بەر و چپكىن ئاقى و ئاخا سەر ئەردى، قان تشتىن بى رۆئ شيانىن گوھۆرينى بو چېكىن ئاقى و ئاخا سەر ئەردى، قان تشتىن بى رۇئ شيانىن گوھۆرينى بەلكو ب تنى ل وى دەمى دھىندە گوھۆريى دەمى فاكتەرەكى دەرەكى مايى خوە تىدا بكەت. گرۆپى دى ژى بونمومرىن زىندى نە كو وان خوە دا شيانىن گوھۆريىنى ھەلگرتىندى.

نه پستوی تشتین زیندی ژی ل سهر دوو گروپین دی دا پارههکرن، رووهکین زیندی و بونه و هرین زیندی ل سهر دوو گروپین دی پارههکرن، گیانه و مروفه.

ئهم دشیین بیژین نههٔ هٔاهٔارتنا ئهرستوی، دابهشکرنهکا روّهن و دیاره، کا چهوا جوداهیهکا مهزن دناهٔبهرا تشتین زیندی و نهزیندی دا ههیه، ناها هوّسا جوداهیهکا مهزن دناهٔبهرا گیانهوهرهکی دناهٔبهرا گیانهوهرهکی دناهٔبهرا گیانهوهرهکی دناهٔبهرا گیانهوهرهکی وهکو ههسپی و مروّهٔی ژی دا ههیه. نهگهر نهم د بابهتی دا بچینه خواری و پرسیار بکهین؛ نهری نههٔ جوداهیه د کیهٔه دانه؟ نهری تو دشیّی بهرسهٔا من بدهی؟

به داخهوه من هند وهخت نینه نهز خوه ل هیشیا ته بگرم، چونکی ههتا تو بهرسفا خوه دنفیسی و دگهل پارچهیهکا شیریناهیی دکهیه د زمرفهکی پیفازی دا، دی وهختهکی دریژ چیت، ژبهر هندی نهز ب خوه دی بهرسفا خوه دهم.

دەمى ئەرستۆى دىاردەيىن سروشتى ل سەر لقىن جودا جودا پارقە دكرىن، وى ژ ساخلەتىن تشتان دەستىپىكر، ئەگەر پىر رۆھن بكەين، ئەو ژى كا ئەڤ تشتە دشىن ج بكەن يان د شيانىن وان دا ھەيە ج بكەن. ھەموو بونەوەرىن زىندى خوارنى دخون و مەزن دىن و ومرارى دكەن. ھەموو بونەوەرىن زىندى ژ گيانەوەر و مرۆڤان شيانىن ھەستىپىكرنا جىھانا دەوروبەرى خوە ھەنە، زىدەبارى وان گوھۆرىنىن د سروشتى دا پەيدادىن. زىدەبارى قى چەندى، ھەموو مرۆڤان شيانىن ھزركرنى ھەنە، ئاھا شيانىن قاڤارتنا ھەستىن خوە ل سەر لق و گرۆپىن جودا جودا دا.

ژهی لای قه، چ سنوورین روّهن و دیار د سروشتی دا نامینن. نهگهر نهم ژ سادهترین تشت بهرمهٔ نالوزترین تشت قه بسهرکه قین، قیّجا چ ل سهر ناستی رووه کان یان گیانه و مران دا، مروّهٔ دیّ ل سهری هٔی پیسترکی راوهستیت کو ب بوچوونا نه رستوی ههست ب همموو ژیانا سروشتی دکهت. مروّهٔ ژی وه کو رووه کان خوارنی دخوت و مهزن دبیت، و هکو گیانه و مران ژی ههست ب جیهانا ده و روبه ری خوه دکهت و شیانین هاتنو چوونی ههنه. دگهل هی چهندی همموویی ژی، نه و بونه و مری یه کانه یه ل سهر روویی نهردی کو شیانه کا تیبه ته ههه، نه و ژی شیانین هزر کرنه کا ژیرانه یه.

ب فی رهنگی، مروّقان بهشهك ژ نهقلی خودای ههیه. به ای سوهیا. من گوت: نفوز خودای... نهرستو ل گهلهك جهان دووپاتیی ل سهر هندی دکهت کو پیدفیه خودایس ههبیت نه هگهردوونه ههموو نافاکربیت و دانابیته سهر ریّیهکی. ل فیری ژی خودا دیّ ل سهری پیسترکا سروشتی بیت و کهس د سهر وی دا نابیت.

نه رستو د وی باوه ری دا بوو کو لفینا ستیر و نه خته ران کونتروّنی ل سهر لفینا تشتین سهر نه ردی دکهت، نی پیدفیه هیزه که همبیت کونتروّنی ل سهر لفینا نهسان و تشتین سهر نه ردی دکهت. وی نافی فی هیزی کربوو "لفینه ری یه کی" یان ژی "خودا" لفینه ری یه گی نالفلفیت، چونکی نه و ب خوه نه گهری یه کی یه ژ بو لفینا ستیران و ژیده ری هه موو لفینایه د سروشتی دا.

# رموشت

سۆفیا، دا بزقرپنه سهر بهحسی مروّقان. ب دیتنا نهرستوّی، فورمی مروّقی پیکدهیّت ژ: بهشهکی رووهکی "روّحهکا رووهکی"، بهشهکی گیانهوهری "روّحهکا گیانهوهری" و بهشهکی نهقلی "روّحهکا هزری". ژبهر هندی نهو پرسیار دکهت: "نهری ل سهر مروّقی یا پیدقیه چهوا بژیت؟ مروّقی پیدقی ب ج ههیه داکو ژیانهکا بهختهوم ببورینیت؟"

ئەز دى ب رستەيەكى بەرسقا قى پرسيارى دەم: "مرۆق نەشيت ب بەختەو<sup>مرى</sup> بژيت ئەگەر ھەموو ھيز و شيانين خوم بكارنەئينيت."

نهرستوی سی جورین بهختهوهریی دهستنیشان کربوون؛ جوری یهکی، زیانها پری کهیفخوشی و وهخت بوراندنی، جوری دووی نهوه وهکو هاولاتیهکی نازاد و بهرپرساز بزیت، جوری سیی ژی نهوه وهکو زانا و ههیلهسوههکی بزیت.

نمرستو دووپاتین ل سمر هندی دکمت پیدفی به نمف همرسی ممرجه پیکفه همان همتا کمسمك بشیت ژیانمومکا بهختمومر ببورینیت. همرجمنده نمو ب همموو برمنگان لایمنگیرین رمت دکمت، آن همکه نمو ل سمردهمی مه یی نوکه ژیابایه، دا رمخنمین مان ل وان کهسان گریت یین ب تنی بو لهشی خوه یان نهطلی خوه دژین، چونکی د قان ههردوو کاودانان دا لایهنگیری دهینته کرن و مرؤف د شیّوازمکی ژیانی یی نههمفسهنگ دا دژیت.

دهرباره پهیوهندیا مه دگهل کهسین دی، نهرستوی ریکهکا باش پیشنیار کر بوو:

نابیت نهم د ترسنوك بین و د ههمان دهم دا نابیت د زرتهك ژی بین، بهلکو د نازا و

چافنهترس بین. چونکی کیم نازایهتی، ترسنوکیه و گهلهك نازایهتی ژی زرتهکیه و ج مفا

تیدا نینه. ههردیسان نابیت کهسین تهماع و نه ژی کهسین دهستدریای بین. بهلکو د مهرد

و دهستفهکری بین. چونکی کیم مهردینی، تهماعیه و گهلهك مهردینی ژی دهستدریای یه

ومکو هندی یه تو پاریت خوه د پهنجهری دا پافیژی.

ههمان ریسا ل سهر خوارنی ژی دهینته بجهنینان. گهلهك خوارن مهترسیه بو سهر لهشی و کیم خوارن ژی مهترسی یه بو سهر لهشی. زانستی نهتیکی ل ده نهرستوی، ههرومکو ل ده نهفلاتونی ژی، بیرا مه ل نوشداریا گریکی دئینیت: ژیانا ههفسهنگ و نافنجی ریکا یهکانهیه مروّق ب بهختهومری بژیت.

#### سياسمت

د تنگههی خوه دا بو جفاکی، نه پستوی هه قد ژیا خوه بو تاکرهویی ژی کریه. ب بوچوونا وی، مروّف د سروشتی خوه دا بونه وه هم خفاکی یه. بی همبوونا جفاکی دهوروبه می می نهم نابینه مروّفین راسته قینه. خیران و گوند ژی پید قیین مه یین سهره کی یین ژیانی نه همروه کو کا چه وا خوارن و گهرماتی و هم قرینی و په پوهم ده کرنگن داروکان بو مه دگرنگن. ای بلند ترین هورمی پیکه ژیانا جفاکی، نه وه خوه دناف وه لاتی دا دبینیت.

ئمڈ چەندە بەرى مە ددەتە پرسيارەكى، دى چەوا وەلاتەكى رىكئىنخى؟ "بيرا تە ل وەلاتى ئەفلاتۇنى يى ئموونەيى دھنىت؟". ئەرستۈى سى فۆرمىن سەركەفتى بۆ ب رىقەبرنا وەلاتى وينەكرينە. فۆرمى يەكى، حوكمى شاھانە. د قى جۆرى حوكمى دا ب تنى يەك سەروك ھەيە. داكو ئەڭ ھۆرمە د بەرژەوەنديا خەلكى دا بيت، نابيت حوكم بكەڤيت<sub>ە ر</sub> دەستىٰ كەسەكىٰ دىكتاتور دا و ھەموو تشتان د بەرژەوەنديا خوە دا بكاربينيت.

فۆرمى دووى: حوكمى ئەرستۆكراتى. د قى فۆرمى دا كومەكا كەسان بەربرسياريا ب ريشەبرنى ب ستۆيى خوه قە دگرن، ئى ل قيرى ژى نابيت ئەق قۆرمە ژى وەكو ياريمى بيت د دەستى كومەكا دەستھەلاتداران دا كو ل سەر دەمى ئەقرۆكە ئەم دېيژينى "كودەتايا سەربازى".

فۆرمی سیی ژی، نهرستؤی نافی وی کریه "پولیتی" ئانکو دیموکراتی. ای ای فۆرمی ژی لایهنی خوه یی نهرینی ههیه چونکی گهلهك جاران ههر زوو وهلاتهی دیموکراتی دهینه گوهؤرین بو وهلاتهکی ناژاوهگیر.

#### بؤچوون ل دور ژنی

ل دوماهیی، دی هنینه سهر بابهتی بوچوونین وی ل دور ژنی. بهداخهوه دیتنا وی ژی بو ژنی ژیا نهفلاتونی باشتر نینه، چونکی نهرستو ژی ژ وی بیروباوهری یی دوور نهبوو کو تشته و ژنی یی کیمه. ب دیتنا وی، ژن زهلامه کی نهتهمامه. بو نموونه، د کریارا ژ دایکبوونی دا، ژن یا نه چالاك و وهرگره، لی د ههمان دهم دا زهلام یی چالاك و به خشنده ره. ههر ب بوچوونا وی، زاروك ب تنی ساخلهتین بابی خوه وهردگریت، چونکی وی هزر دکر ههموو ساخلهتین زاروکی د ناف توفی زهلامی دا دهینه ههلگرتن و ژن ب تنی وه وه و وه و وه و وی به وی وی وی وی در دی و ده توفی نامردی یه توفی ل سهر دهیته چاندن و زهلام ژی وه کو جوتیاره کی به بهرههمی فی توفی دههلگریت. نانکو ل دووف تیگه هی نهرستوی، زهلام فورمی ددهت و ژن به مادده ی .

جهی حیبهتی و داخی یه کهسهکی زیرهك و تاهلمهندی وهکو نهرستوی فی شاشبا همره مهزن بکهت و نهزانیت کا پهیوهندیا دنافیهرا ژن و زهلامی دا چیه. ای نهف چهنده ژی دوو تشتان دوویات دکهت: یهکهم، نهرستوی چ سهربور ال دور ژیانا ژن و زاروگان نهبوون

دووهم: تشتهکی مهترسیداره زهلام کونتروّلی ل سهر زانست و هملسهفی بکهن، چونکی ثاها دیّ ب فی رِهنگی سهرهدهریی کهن.

شاشیا نهرستوی ل دور ژنی کارمسات بوو، چونکی نههٔ تیورا وی، نهك تیورا نهفلاتونی، ههتا چهرخین ناههراست ژی یا زال بوو. ههتا نههٔ چهنده ژ لایی زهلامین ناینی ب خوه هه ژی دهاته پهیرهوکرن کو د بنهرمت دا نههٔ چهنده د نینجیلی ژی دا نهبوو، ژبهرکو حهزرمتی مهسیح کهسهکی دژی ژنی نهبوو.

همتا فَيْرِيْ نُهْزِ دِيْ رِاومستم همتا دەنگوباسيْن من ييْن نوو دگمهنه ته.

دهمی سوفیایی وانهیا نهرستوی ب دوماهی نینای، کاغهزین خوه ههموو کومکرن و کرنه د زهرفی قههوائی دا. پاشی تهماشهی ژوورا خوه کر، وی دیت ژوورا وی گهلهك یا بیسهروبهره. پهرتووك و دهفتهرین وی یین کهفتینه سهر نهردی و دهرگههی هومسورا وی یا جلکان یی فهکریه و جلکین وی یین ژی دهرکهفتین. ههردیسان کومهکا جلکین پیس ژی بو شووشتنی دانابوونه سهر کورسیکی.

حهزهکا مهزن ل دههٔ وی پهیدابوو کو ژوورا خوه ب سهروبهر بکهت و ههر تشتهکی بدانته جهی وی. ل دهستپیکی دهرگههین قومسورا خوه قهکرن و ههموو تشت ژی ئینانه دهری و دانانه سهر ئهردی. یا گرنگ ئهوه ئهو ژ سفری دهست پیبکهت. پاشی جلکین خوه یهك یهکه جوان وهرپیچان و دووباره زفراندنه د رهفانکین قومسوری دا کو هرمارا وان حهفت رهفانک بوون.

رمفانکهک تهرخانکر بو جلکین مهله قانیان و قهمیسان، رمفانکهک بو جلکین نافخوی و گورهیان، رمفانکهک بو جلکین نافخوی و گورهیان، رمفانکهک ژی بو پهنترونان ...هند. هوسا ب سانه هی ههموو جلک کرنه د قومسوری دا و ئیدی زانی کا ههر تشته ک ب دروستاهی د کیری دایه. پاشی جلکین پیس ژی کرنه د کیسکه کی پلاستیکی دا.

ل دوماهیی ههموو تشتین خوه دووباره ریکخستن، ب تنی گورهیهکا سپی یا ههتا سهرچوکان نهبیت. چونکی نهو گوره وهکو ج تشتین دی نهبوو، ههروهسا یا وی ب خوه ژی لی دهمی ج تشت نمدیتین، نمو گوره ژی دانا سمر بانی هومسوری، ب رهخ یاریا لیگؤیی و دهستمالا حمریری یا رمنگ سؤر فه.

پاشی گهرا پهرتووکخانا وی هات. سؤهیایی ههموو پهرتووك و دهنتهر و ویند و لهند و ایند و ایند و ایند و ایند و ایند استهای المزگه "لصقه" نینانه دمری. دهمی نهو ژی ریکخستین، ههروهکو کا جهوا مامؤستایی وی یی فهلسهفی بو وی به حسی نهرستوی دکری، بهره ق ته ختی خوه یی نفستنی فه جوو و نهو ژی ب سهروبهر کر.

ل دوماهیی، نامین بهشی نهرستوی نینانه دهری و دووباره ریکخستنمه و کرنه دناهٔ وی هائیلا ل سهر بانی هومسوری و ب رهخ یاریا لیگویی و گورهیین سپی فه. پاش بریار دا ب روّژی بچیته د کولکی خوه یی بچووك فه و سندوها نامین خوه بینیت.

سۆفیا ژ دهره جکان هاته خواری و بهری دایکا خوه هشیار بکهت، خوارن نا گیانه وهریّن خوه بیّن که هی. د لیّنانگه هی قه بهره هٔ حهوزا ماسیان قه چوو. ماسیه ک پا رصش بوو و ماسیه کا دی یا پرته قالی و یه کا سوّر و یه کا سپی بوو، ژبهر هندی سوّفیایی نافیّن وان کرنه: "پیته ری رهش، هرتا زیّری، لهیلایا سوّر". پاشی خوارنا وان کو کرمیّن نافی بوون هافیّته بهر و گوت: "هوون سهر ب جیهانا زینده و مریّن سروشتی قهنه، ژبه هندی هوون دشیّن خوارنی بخون، مهزن بین و و مراری بکهن. ب تایبه ت تو ماسیا ره شن و سهر ب جیهانا گیانه و مران قه کی، ژبهر هندی تو دشیّی بهیّی و بچی و ته ماشه ی دهوروبه ران خوه بکه کی. تو ماسیه کی کو دشیّی ب ریّکا کفانی خمخمکان بیّهنا خوه ب هه لکیّش و نافی دا مهله قانیان بکه ی و بو ههموو لایان بهیّی و بچی. سۆفیایی قودیکا کرمان دانا رِهخهکی و دهری حهوزا ماسیان گرت، نهو ب دیتنا قان ماسیین سۆر گهلهك یا دلخوش بوو. پاشی بهره فی بهبهغاین خوه قه چوو ب قی رِهنگی دگهل ناخفت

"خوشتقیین من سمیت و سمؤیل! هوون ژ دوو هیکین بچووك دمرکمفتن داکو ببنه دوو بهبهغایین جوان و ژیهاتی. ژبهرکو نههٔ هیکین هوون ژی پهیدابووین، سروشتی وان ب خوه یی می بوو، لهورا هوون بوونه دوو بهبهغایین می یین جوان، نهك دوو بهبهغایین نیر یین پربیژ."

پاشی سؤفیا بهرمهٔ سهرشوویی هه چوو کو کیسهلهیی وی یی بیخیرمت دناهٔ سندوهه کا مهزن دا دژیا. گهله که جاران دهمی دچووی سهری خوه بشوت، دایکا وی ای دکره فیژی و دگوتی کو دی ههر روزهکی هی کیسهلهی کوژم، ای نههٔ چهنده ب تنی وهکو گهفه کی بوو نه ک زیده تر.

پاشی سوفیایی به لگه کی که له میی ئینا و کره دناف سندوقا کیسه له ی دا و گوت:

"ههرچه نده تو سهر ب کوما گیانه و مرین بله ز فه نینی، نی پا تو ههر گیانه و هری و دشیّی پیچه کی ژ سهر بوریّن فی جیهانا مه زن یا نهم هه موو تیدا دژین تاقی بکه ی. تو دشیّی دلی خوه ب هندی خوش بکه ی کو تو بونه و مری یه کانه نینی ل سهر پروویی نه ردی یی نه شیّت ژ سنووریّن خوه ده رباز ببیت."

شیریکان ژی، چ پینهفیّت نوکه نهو چوویه ژ دهرفه داکو مشکهکی بگریت چونکی نهفه نهریتهکی زکماکی یه ل دمهٔ پشیکان و ب فی ریّکی خوارنا خوه پهیدادگهن.

دهمی بهره ژوورا دایکا خوه قه چووی، د ریکی دا گولدانه کا پری گول نیرگز ل سهر میزه هؤلا روونشتی دیت. سوفیایی هزرکر قان گولین زهر به ژنا خوه وه ک ریزگرتن بو وی یا چهماندی. سوفیا بو چهند چرکهیان ل ده وان راوهستیا و دهستی خوه ب سهر دا نینا و گوت: "تو ژی سهر ب جیهانا بونه وه رین سهر روویی نهردی قهی، راسته بهایی وه ژ قی گولدانا شووشهی پیره، نی به داخه وه هوون هه ست ب قی چهندی ناکهن."

دوماهیی چوو د ژوورا دایکا خوه **له کو هی**شتا د خهوهکا کوور دا د نفستی بوو. سؤفیایی دمستی خوه دانا سهر سهری وی و گوت: "تو یهك ژ بهختهومرترین بونهومریّن سەر رووپى ئەردى، چونكى تو نە ب تنى بونەوەرمكا زيىدى وەخو خول ئىرگزىن زار سان دهگمهن هوزر باخچهی یان شیریکان و جوفیندایی، بهلکو تو مرؤفی و ته هندهك شیانین دهگمهن هوزر کو ل دما ج بونهومرین دی یین زیندی نینن، ئهو ژی شیانین هزرکرنی نه."

دایکا وی بلهز ژ خهو هشیار بوو و گوت، "نهقه تو ج دبیّژی سوهیا؟"

"من گوت تو ژی وهکو کیسهلهیهکا تهمبهل و بیّخیرهتی. ههروهسا من دفیا بیّژم کو من ژوورا خوه همموو ب سمروبهر کر، نهو ژی ل دووف هندهك راسپارده و بنهما<sub>یین</sub> فەلسەقى."

دایکا وی راست ژ ناف جهین خوه رابووقه و گوت: "جاری تو راوهسته همتا دمستی من ب تمرا دگههیت دی ته باش چیکهم، لی نوکه بلهز همره بو من هههوهیه کی چیکه."

سۆفيايى داخوازا وى بجھ ئينا. د لينانگەھى قە، ئەو ل سەر ميْزا خوارنى روونشت و قمهوه و شیریناهی و شهربهتا فیقی دانا بهر سینگی خوه. پشتی دهمهکی کیم ز بينمنگيي، سۆفيايي پرسيار كر: "دادي، ئەرى تە جارەكى پرسيار كريە كا بۆچى ئەم ىۋىن؟"

- "ئاخ سۆفيا، تو قەت بەلا خوە ژ من قە ئاكەى."
- "بەلىٰ دىٰ بەلاْ خوە ژ تە قەكەم چونكى نوكە ئەز ب خوە بەرسقا قى پرسيارى دزائم. خەلك ل سەر قى ئەردى دژين بۆ ھندى داكو كەسەك ھەبيت ل سەر ئەردى ب رێڤه بچیت و همموو تشتان ب نافین وان یین تایبهت ناف بکهت."
  - "ناها، من ج جاران هزرا خوه د في چهندي دا نهكريه."
- "باشه، ته تاریهشهکا مهزن همیه. هندی مرؤقه، بونهومرهکی خوهدان هزره. نهو مرؤفئ هزرا خوه نهكهت، نابيت بيْژني مرؤف."
  - "سؤفيا! ته ناگهه ژ دهلی خوه ههیه؟"
- "سه حکی دادی، نهگهر ب تنی رووهك و گیانه و هر ل سهر روویی نهردی ژیابانه کهسی پشیك و سه و گول نیرگز و گول بهیبوون ژیکجودا نمدكرن. رووهك و گیانهومر <sup>ژی</sup> ومکو مه بونمومرين زيندی نه، لن نهم مرؤلا ب تني دشيّين دموروبهري خوه ژيّکجودا بگهين و ل سمر گرؤپین جودا جودا دا دایمش بکهین."

- دایکا وی کومیّنتهك ل سهر ناخفتنا ویّ دا و گوت: "ب راستی تو کچهکا سهیری."
- اهیقیا من ژی نهوه نهز یا هؤسا بم، ههموو مرؤق ب رهنگهکی ژ رهنگان د سهیرن. نهز مرؤقم، کهواته نهز ژی یا سهیرم. ته ژی کچهکا ب تنی ههیه، قیّجا تشتهکی سروشتی به ههکه نهز ل ده ته یا سهیر بم."
  - " من دفيّت بيّرُمه ته كو ب فان ناخفتن و دانوستاندنيّن خوه من دترسيني."
    - "چەوا! پێدڤى ناكەت تو ژبەر من نيگەران ببى."

پشتی نیڤرو سوفیا چوو ناهٔ کولکی خوه و شیا ب دزیکی قه قالکا زمرِفیّن خوه یی فهلسمفی بینیته د ژوورا خوه قه بی کو چاقیّن دایکا ویّ ب ویّ بکهڤیت.

ل دووهٔ ریکهفتا نامین بو وی هاتین، ئهو نامه ههموو ریکخستن و پاشی کاغهزین و انهیا ئهرستوی ژی کرنه دگهل و هژمارهك ل سهر دانا و دانانه ب سهر ههموو زهرفین دی فه. نوکه هژمارا نامین وی ژ پینجی نامهیان بوری بوو. ئانکو ب فی رهنگی وی بهرپهرین دستبیکی یین پهرتووکا خوه یا فهلسهفی کومدکرن. راسته وی ئههٔ نامه نهنهٔیسابوون، لی تایبهت ژ بو وی هاتبوونه نهیسین.

پشتی هینگی وی زانی کو ج دهم نهمایه وانهیین خوه یین قوتابخانی بو روژا دووشهمبی بخوینیت کو وان تاقیکرنا بابهتی تاینی ههبوو. ای ژبهرکو ماموستای بهری هینگی گوتبوو وان نهو دی پتر گرنگیی دهته هه نسه نگاندنا هه نویستین هزری یین قوتابیان و بوچوونین وان یین که سایهتی، ژبهر هندی سوفیایی هه ستپیکر کو وی باش خوه بو فی چهندی به رهه فی کریه.

# هيلينيزم

...چرىسكەك ژ ئاگرى...

ههرچهنده ماموّستایی فهلسهفی ئیدی یهکسهر نامه فریدکرنه کوّلکی وی یی بخووك و کهفن، لی ههموو سپیدههیین روّژین دووشهمبی ومکو ههرجار سوّفیایی سهحدگره سندوقا پوّستهی.

همرومکو وی پیشبینی دکری، سندوق یا قالاً بوو. پاشی نهو بهره تاخی " کلوفهر" قه چوو.

ژ نیشکه کی قه، وینه یه کی فوتوگرافی ل سهر شوسته ی دیت. نهو وینه یی ترومبینه کا جیب یا رهنگ سپی بوو کو نالایه کی شین و پیتین UN ل سهر بوون. نهری نهقه نه نالایی نهته وهیین یه کگرتی یه ؟

سؤفیایی وینه و هرگه راند، هوسا دیاره پوسته کارته ک بوو ژ ده هٔ سوفیا ناموندسنی بو "هیلد مولله ر کناگ"ی هاتیه هنارتن. نهو پولا ل سهر وی کارتی یا نه رویجی بوو، مورا به تهلیونا نه تهوهیین یه کگرتی ل سهر بوو و ل روزا ۱۵ خزیرانا سالا ۱۹۹۰ی هاتبوو مورکرن.

١٥ خزيران! مانه ئەقە رۆژا ژ دايكبوونا سۆفيايى يە!

# ئەو تېكستى ل سەر پۇستكارتى ب قى رەنگى بوو،

خوشتفيا من هيّلا

ئەز دىنىرم ھىشتا سالھەگەرا رۆزا ژ دايكىبوونا تە نەھاتىيە، مانە سوباھى يە! ھىلىيا من نهوه نههٔ کارته د ههمان رؤژ دا بگههیته ته. نه یا گرنگه بزانی کا همتا کەنگى دى مفاى ژ فى دياريى وەرگرى، چونكى رەنگە ب دريْژاھيا ژيانا تە بمينتە دگەل تە. جەژنا بوونا تە پېروز دكەم و داخوازا ژيەكى درێژ بۆ تە دخوازم. ئەز دبئیرُم نوکه ته زانی کا بؤجی ئهز کارتان بؤ سوفیایی دهنئیرم، ژبهر هندی په چونکی ئەزى پشتراستى ئەو دى گەھىنتە تە.

تىببىنى: دايكا تە گوتە من كو تە جزدانكا خوە يا بەرزە كىرى، سوزى ددەم ب زووترن دەم ١٥٠ كوروننين سويدى بۆ تە بهنئيرم داكو جزدانكەكا نوو بۆ خوه پئ بكرى. دەربارەى باجا تە يا قوتابخانى ژى، تو دشنى بەرى ھاتنا بنهنقەدانا هاڤينٽ، ب سانههي ل قوتابخاني باجهگا دي بوّ خوه دمربيّخي.

بابی ته یی ب دلوقانی ته هممییز دکهت

سؤفيا حينبهتي ما و پين وي ب نهردي قه ردق بوون. نمري نمو ج بهروار بوول سەر فى پۆستەكارتى يا بەرى ھينگى بۆ وى ھاتى؟ د دلى خوە دا دگوت ئەز دېيْژم ھەمان رنكمفته نعفا نوكه ل سهر في كارتي: ٥٥ خزيراني، ههرچهنده هينگي وي باش نه سهحكربوو ريكهفتا هنارتنا وي كارتيّ.

تهماشهی دهمژمیرا خوه کر، پاشی بلهز بهره ه مال که زهری. ج تشتی هوسا روونادهت نهگهر نهو پیچهکی ل سهر ژفانی دهرکهفتنا خوه گیرو ژی بیت.

د ژوورا خوه قه، وي كارتا خوه يا بهري هينگي ئينا دمري كو دانابوو بن دستمالا سۆر. بۇ وى دياربوو پېشبينيا وى د جهى خوه دايه، بهلى ئهو ژى ل رۆژا ١٥ خزيرانا هاتبوو هنارتن، ئانکو رِوْژا جهژنا بوونا سوّفیایی و دوماهیك رِوْژیّن سالا ویّ یا خواندنیّ بوون و چهند رِوْژهکیّن کیّم مابوون بیّهنشهدانا هافینیّ دهست پیّبکهت.

هدروهکو تشتهك ژ نوو هاتیه سهر هزرا وی، بهره بازاری قه چوو، چونکی یا ل سهر وی پیدهی بوو همقالاً خوه جوانایی ل مولهکا بازرگانی ببینیت.

ئەرى ھىلد كىه؟ چەوا بابى وى يى پشتراستە كو سۆفيا دى قى دياريى گەھىنتە دەستى وى؟ ھەرچەوا بىت، ب راستى تشتەكى بى مانايە بابەك ل شوونا پۆستەكارتان راستەوخو بۆ كچا خوە بهنىدىت، بۆ سۆفيايى بهنىدىت. ئەرى ئەقە ب تنى ترانەكە يان ژى مەرەمەك ل پشت ھەيە؟ ئەرى وى دقىت سوپرايزەكا خوش بۆ كچا خوە چىكەت ب رىكا بكارئىنانا كچەكا نەديار كو ب روئى پەيامبەرەكى رابىت؟

ئەرى ژبەر قى چەندى پۆستەكارت ب ھەيقەكى بەرى ژقانى وى يى دەستنىشانكرى ھاتيە ھنارتن؟ ئەرى ئەو ھزر دكەت بكارئينانا سۆفيايى وەك پەيامبەر دى ھەقالەكا نوو بۆ كچا خوە دروست كەت، وەك دياريەك بۆ رۆژا ژ دايكبوونا وى؟ ئەرى ئەقە ئەو دياريە يا ھەتا ھەتايى بمينىت؟

ئهگهر ئه بابی نهدیار نوکه ل وهلاتی لوبنانی بیت؟ چهوا وی نافونیشانین سؤفیایی ب دهستخومه ئیناینه؟ ههرچهوا بیت، تشتهکی ههفپشك دنافبهرا هیلد و سؤفیایی ب دهستخومه ئیناینه؟ ههرچهوا بیت، تشتهکی ههفپشك دنافبهرا هیلد و سؤفیایی دا ههیه: نهو ههردوو د ههمان روّژ دا هاتینه سهر دنیایی و بابین وان ههردووکان ل دهرههی وهلاتی کاردکهن.

سۆفیایی ههستپیکر ئهو یا بهره خیهانه کا ئهفسانه ی دچیت. هؤسا دیاره باوهری ئینان ب قهدمری تشته کی پهسهند بیت، ای ل سهر وی یا پیدفیه زوو ژ فان دهرئه نجامان نهدمر کهفیت.

چ پینهفیت شروفه کرنه ک بو فی جهندی ههیه، ای جهوا چیدبیت نهلبیّرتو کنوکس جزدانکا هیّلدی ببینیت کو نهو ب خوه ل دهفهرا "لیلساند" دژیت، نهفا جهندین کیلومهتران ل دووری گؤلکی وی؟ نهری بؤچی سؤفیایی نهو پؤسته کارت ل سهر نهردی دیت؟ نهری تو بیّژی نهف کارته ژ جانتهیی پؤسته چی کهفت بیت بهری کو بگههیته د سندوها پؤستهی یا مالا سۆفیایی دا؟ نهگهر هۆسا بیت، نهری بۆچی نههٔ کارته ب ننی دمرکهفتی یه؟

- "نهخير! ما ته تهماشهي دهمژميرا خوه نهكريه؟"
- جوانایی ل سۆفیایی کره فیژی دهمی دیتی یا بهره فی مولا بازرگانی فه دهیت.
  - "ببوره...."

جوانایی ژی ماموّستایی وی یی هوتابخانی، ب نا<mark>فچاهٔ گ</mark>ری تهماشهی سوّهیایی دک<sub>ر.</sub>

- "هیشیا من نموه ته هنجهتهکا بهرنافل همبیت کا بؤچی تو گیروبووی."
- "بهل". تشته که پهیوهندی ب نهتهوهینن یه کگرتی قه ههیه. تمز ژ لایی سهربازین دوژمنی ل لوبنانی هاتبوومه گرتن."
  - "باشه... تو یا ئەقىندار بووى، مانە ھۆسايە؟"

پاشي هندي پين وان شياي وان بههلگرن، بلهز بهرمهٔ هوتابخاني هه چوون.

ل وانهیا سیی، تاهیکرنا ثاینی دهستپیکر کو بهری هینگی سوّهیایی پیّشبینی دگر دی نههٔ تاهیکرنه هیّته نهنجامدان، لیّ ویّ دهم نهبوو هٔیّ وانهیی بخوینیت. پرسیاریّن تاهیکرنیّ ب هٔی شیّوهی بوون:

# ههلسمهها ژيان و لٽيوريني

- ا. لیستهکی بکیشه و وان تشتان تیدا بنفیسه یین مرؤف دزانیت، پاشی لیستهکا ۵۰ بکیشه و وان تشتین مرؤفی باومری پی ههی بکه تیدا.
  - هندهك فاكتهران بهه ژميره يين فهلسهفه ا مرؤڤى بۆ ژيانى دەستنىشان دكەن.
    - ٣. مەرەم ژ "وژدان"ێ چيه؟ ئەرێ ب بۆچوونا تە ھەموو مرۆڤان وژدان ھەيە؟
      - مەرەم ژ زارافى "پىشەنگىا بەھايىن ھەلسەنگاندنى" چىە؟

سۆفیایی گهلهك هزرین خوه كرن بهری دهست ب نقیسینی بكهت. تهری نهو دشیّت مفای ژ وان پیّزانینان وهربگریت ییّن وی ژ نهلبیّرتؤ كنوكسی وهرگرتین؟ د راستی دا نهو یا نه چار بوو فی چهندی بكهت. هیّدی هیّدی هزریّن نوو خوه ل سهری وی دان و ژ پیّنوسیّ وی دهردگهفتن.

#### سۆفيايى ب قى شيوەى دەست ب نقيسينى كر؛

"ئەم دزانىن ھەيف نە تەپەكا مەزن يا پەنىرى يە و گەلەك تشتىن نەديار ل سەر لايى وى يى قەشارتى ھەنە. حوكمى كوشتنى ب سەر ھەر يەك ژ سۆكرات و حەزرەتى مەسىحى ھاتە سەپاندن، ھەموو بونەوەرىن زىندى يىن ل سەر روويى ئەردى رۆژەكى ژ رۆژان دى مرن. پەرستگەھىن مەزن ل ئەكرۆپۈل ژ لايى ھىزىن فارسى قە ل دەوروبەرى سالا ٤٠٠ بەرى زاينى ھاتبوونە خرابكرن. فالقەكەرا سەرەكى ل دەق گريكى يىن كەقن، فالقەكەرا دىلقى بوو.

هندهك ژ وان نموونهیین ب تنی مه باوهری ب ههبوونا وان ههی، بابهتی ههبوونا ژیانی ل سهر ئهختهرین دی، بابهتی ههبوونا خودای، ههبوونا ژیانا پشتی مرنی، بابهتی پهیوهندی ب مهسیحی قه ههی کا کوری خودای بوو یان مروقهکی بلیمهت بوو.

همرچهوا بیت، نهم نهشین بزانین کا بنیاتی جیهانی ژ کیفه هاتیه. نهم دشیّین جیهانی ب کیفریشکهکا مهزن ههفیهر بکهین دهمی ژ کولافی سیرمبهندهکی دا دهردکهفیت. مروّفیّن فهیلهسوّف سوواری دافیّن پیرتی وی کیفریشکی دبوون و بهره سهری دچن داکو ژ نیزیك وی سیرمبهندی ببینن. نهری جارهکی دی گههنه فی چهندی نمفه نهو پرسیاره، ای همکه ههر یهك ژ وان چوو سهر پشتا یی دی، هیدی هیدی نهو دی ژ پیرتی وی دوورکهفن. ب بوچوونا من روّژهکی دی ب سهرکهفن و ژ نیزیك سیرمبهندی بینن.

تیبینی: د پهرِتووکا پیروز دا بهحسی تشتهکی دکهت کو رِمنگه یهك ژ دافین نهرم ینن پیرتی کیفریشکی بیت، دبیژنه وی دافا مووی "بورجی بابل". پاشی نهف بورجه هاته راستکرن، چونکی وی سیرمهندی نهدفیا مرؤفین بچووك زیدمتر خوه ژ پیرتی کیفریشکی دوور بکهن، نهو کیفریشکا بهری هینگی وی نافراندی." سۆفیا بەرەڭ پرسیارا دووی چوو. هندەك ژ وان فاکتەران بژمیّره ییّن فەلسسوس مرۆڤی بۆ ژیانی دەستنیشان دکەن.

وي ب في رهنگي بهرسف دا:

"یا زانایه کو ژینگهها دەوروبەر و پەپوەردى پۆلەکى گرنگ د ئاقاکرنا كەساپىنې مرۆقى دا ھەیە. ئەو كەسیّن ل سەر فەلسەفەیا ئەفلاتۆنى دژیان، دیتن و تیگههمكی جون بۆ ژیانی ھەبوو، ئەق چەندە ژی ژبەر ھندی بوو كو ئەو ل سەردەم و ژینگههمكا جون ن ژیاینه. ھەردیسان سەربۆرین مرۆقی ژی پۆلەكی گرنگ ھەیە. نی ئەقلى چ پەیوەندی بائ چەندی قە نینه، چونكى ل ھەموو سەردەم و ژینگههین جودا جودا، ئەق ئەقلە ل ساھمموو مرۆقان ھەیە.

ئهم دشیّین ژینگهه و کاودانین جفاکی ب وی رهوشی ههقبهر بکهین یا نهفلاتؤنی ل دور ئاکنجییّن شکهفتی دیارکری. ب رهنگهکی کو نهقل دهلیفی ددهته کهسهکی خوه دنال دور ئاکنجییّن شکهفتی دیارکری. ب رهنگهکی کو نهقل دهلیفی ددهته کهسهکی خوه دنال تاریاتیا شکهفتی دا بخشینیت ههتا دگههیته ژ دهرفه. ای نهف خوه خشاندنه پیدفی ب برمکا مهزن یا ویرمکیا خویی ههیه. ههردیسان ههروهکو سؤکراتی نهوی ب ریّکا نهقلی خوه، دژی برخچوونیّن زال ییّن سهردهمی خوه راوهستیای.

قان نموونهیان ههموویان سؤفیا گههانده هندهك دهرئهنجامان؛ ل سهردهمی مه یی نمقرؤکه، خهلک کو دناق وهلات و کهلتورین جودا جودا دا دژین و پتر تیکهل هه دبن ب رهنگهکی نهم دشیّین دناق ناقاهیهکی ب تنی دا کهسیّن مهسیحی و موسلمان و بودی ببینین. ژبهر هندی گهلهك یا ههره ههر یهك ژ قان کهسان ریّزی ل بیروباوهریّن یین دی بگریت و خوه ژ هندی بدهته پاش کو پرسیاری ژی بکهت بوچی نهو ل سهر بیروباوهریّن

سۆفیایی هزرگر همتا فیری بهسه نهو پشت بهستنی بکهته سهر وان تشنین آ مامؤستایی خوه یی فهلسمفی ومرگرتین، بهلکو پیدفیه هندهك تیبینی یین دی ژ فیری و ویراهه بکهته دگهل دا و هندهك وان رستهیین وی ژ بابهتی خواندین یان ب شیّومیهکی <sup>دی</sup> گوهلیّبووین ل سهر زیّده بکهت. پشتی هینگی سوّفیا بهره پرسیارا سیی قه چوو یا دگوتی؛ مهرهم ژ "وژدان"ی حیه؟ نهری ب بوّچوونا ته ههموو مروّفان وژدان ههیه؟"

ئەقە ئەو بابەت بوو يى بەرى نوكە مامۇستايى وان د پولى قە ب دريْژاھى دانوستاندن دگەل قوتابيان كرى. لى سۆفيايى ب قى رەنگى بۆچوونا خوە دەربرى:

"ب شیوهیه کی گشتی، مهرهم ژ تیگه هی وژدان، شیانین په نان ژی پتر پؤهن هممهر باشی و خرابیان. ب دیتنا من، ههموو مرؤفان نه فی شیانه ههنه، یان ژی پتر پؤهن پکهین، وژدان تشته کی زکماکی یه ل ده فی ههموو مرؤفان، نه فه ههر نه و ناخفتن بوو یا سؤکراتی ژی دووپاتی ل سهر دکری. ای ل فیری وژدانا که سه کی ژ یا که سه کی دی جودایه ل فیری بؤچوونا سؤفیستیان ل دور فی چهندی یا پاست بوو کو وژدان و ژیکجودا کرنا باشی و خرابیی ل ده فی همر که سه کی، به ری ههموو تشتان پهیوهندی ب وی ژینگه هی فه مهیه یا تاکه که سه ک تیدا دژیت، ای سؤکرات د وی باوه ری دا بوو کو وژدان تشته کی زکماکی به و ل ده فی همهو که سان ههیه.

ب راستی یا ب زهحمه ته نهم بزانین کا کیژ ژ وان یی دروست بوو. بو نموونه دبیت وژدانا هندهکان یا نارام بیت هه که بچنه بازاری و خوه ل پیشچافین خهلکی ریس بکهن، ای پتریا مروّفان د هوسانه نهگهر خرابیی دگهل کهسین دی بکهن، دی ژودانا وان، وان نیشینیت. ل فیری یا پیدفیه نهم بزانین جوداهیه کا مهزن دنافیه را همبوونا وژدانی و بکارئینانا وی دا ههیه.

دبیت د کاودانهکی دیارکری دا، رهنگه هندهك مرؤهٔ ب شیّوهیهکی بی وژدان سهرهدهریی بکهن. ای ب بؤجهوونا من یا تایبهت، وان جؤره مرؤهٔان ژی ههر ج نهبیت تا رادهیمکی وژدانهکا زیندی ههیه خوه ههکه دناهٔ ناخی وان دا یا هٔهشارتی ژی بیت. همرودکو کا جهوا هندهك مرؤهٔان نههل نهبیت، آن د راستی هؤسا نینه کو نهوان نههل نینه بهلکو نهو نههای خوه بکارنائینن.

تیبینی، نمطل ژی ومکو وژدانی یه، نمو همردوو ژی ومکو دوو زطلمکانه، نمگمر نمم بکارنمئینین، هیّدی هیّدی دیّ لاواز بن." 30

ب تنیّ پرسیارا دوماهییّ مابوو؛ مهرهم ژ زارِافیّ "پیّشهنگیا به هاینِن هه لسهنگاندنیّ" چیه؟.

بهری نوکه مامؤستای دانوستاندن ل دور فی بابهتی ژی دگهل وان کربوو. بو نموونه، زانینا هاژووتنا ترومبیّلی کارهکی ههره باشه، ژبهرکو د ماوهیهکی کیم دا مروفی و جههکی فهدگوهیّزیته جههکی دی، ای تروّمبیّل دبنه نهگهری ژنافچوونا دارستانان و پیسبوونا ژینگههی. ب فی رهنگی نهم دکهفینه ههمبهر مژارهکا رهوشتی.

سۆفیایی د بهرسفا خوه دا گوت: "دارستانین جوان و سروشتی و پافژ گهلهك ز هندی گرنگترن مروّف بلهز بگههیته وی جهی دفیّت".

پاشی سوّفیایی چهندین نموونهیین دی یین هههٔشیّوه بوّ ئینابوون و ل دوماهیی گوتبوو: "ب بوّچوونا من یا کهسایهتی، ههبوونا وانهیهکا فهلسهفی گهلهك ژ وانهیا ریّزمانا زمانی ئینگلیزیی گرنگتره. ژبهر هندی دی گهلهك باشتر بیت نهگهر هندهك دهمژمیّرین بو وانهیا ئینگلیزیی هاتینه تهرخانکرن، ل شوونا وان وانهیهکا فهلسهفی و مربگرین."

د ماوهیی بیّهنشهدانیّ دا، ماموّستایی کاغهزیّن هوتابیان خواندبوون و کاغهزا سوّفیاییّ دانابوو رِهخهکی.

- "من بهرسفین ته خواندن. سؤهیا، بهرسفین ته ل ئاستهکی ههره باش بوون."
   "هیفیا من نهوه ب دلی ته بن."
- "ناها من دفیا به حسی فی چهندی دگهل ته بکهم. ژلایه کی فه بهرسفین ته گهله که دهربرینه که کهسایه تی گهله که ده ده دهربرینه که کهسایه تی بوو... به تی هؤسا دیاره ته وانه یین خوه نه خواند بوون، مانه هؤسایه ؟"

سؤفیایی بهرمفانی ژ خوه کر و گوت: "بهایّ، لیّ ته گوتبوو مه نهز پتر گرنگیا ددممه بؤچوونیّن کهسایهتی."

- "راسته، بهليّ يا في چهنديّ ژي سنووريّن خوه ههنه."

سوهیایی تهماشهی چاهین ماموستایی خوه کر، نهو د وی باومری دا بوو کو ماهی وی یه ومکو خوه بژیت، نهخاسم پشتی فان روودانین دوماهیی ب سهری وی هاتین و دمست ب خواندنا کورسهکی ههاسهفی کر.

- "ئەز وانەينن فەلسەفى دخوينم و ئەڭ چەندە ھارىكاريا من دكەت بنياتەكى باش بۇ خوە ئاقا بكەم و بېمە خومدانا بۆچووننن خوە ينن كەسايەتى."
- "لى با ئەق چەندە دى بىتە ئەگەر، ھەلسەنگاندنا كاغەزا تە يا تاقىكرنى ژى بۆ
   من يا ب زەحمەت بيت، يان دقيت نمرەيا تەمام بدەمە تە يان ژى سفرى."
- "بهلی راسته، لی ما ئهو تشتی من نقیسای، یان ههموو یی راسته یان ب یهکجاری نهیی دروسته?"
- "پشتراست به، ئهز دئ نمرهیا تهمام دهمه ته، لی ب وی مهرجی ئه چهنده نهبیته
   ئهگهر جارین بهیت تو وانهیین خوه پشتگوه بهاهیژی، باشه؟"

دهمی سوفیا ژ هوتابخانی زهری، چانتی خوه هاهیته سهر دهرهجکین مال و بهرههٔ کولکی خوه هه هه دورمی داره کا مهزن دیت. نههٔ کولکی خوه هه خوه هه درهی داره کا مهزن دیت. نههٔ جاره دو خین وی زهرهی د هشك بوون، دامانا هی جهندی نهوه نه هم ماوهیه کی دریژه هیرمسی نه و زهرف دانایه ویری.

سۆفیایی زمرف دگهل خوه ههلگرت و جوو مال. پشتی خوارن دایه گیانهومرانینن خوه، چوو د ژوورا خوه قه و ل سهر تهختی خوه دریژ کر و دهست ب خواندنی کر.

#### هيلينيزم

ئەقە جارەكا دى ئەم گەھشتىنە ھەقدوو.

بهری نوکه من به حسی ههیله سوّهین سروشتی بو ته کربوو، زیده باری سوّکرات و نمولاتون و نهرستوی. ب هی رمنگی ته بنه مایین ههلسه فه یا روّژ نافای زانین. ژبهر هندی، ژ نوکه ویّفه نهم دی وان پرسیارین پیشه کیی دهینه لایه کی یین دنافیه را ههر وانه یه کی وه ک نمرک من بو ته دهنارتن داکو هزرا خوه تیّدا بکه ی بهری نمز وانه یه کی ل دور وان

پرسیاران بو ته فریکهم. هملبهت ته ب خوه ژی گهلهك نهرکیّن هوتابخانی همنه و <sub>داکو</sub> بشیّی وهختیّ خوه بو وان تهرخان بکهی.

نهفروکه دی به حسی ماوه یه کی گهله ک دریز که م کو ههر ژ سهرده می نه نه نهر نهر نه نه نه نه دوماهیا چهرخی چواری به ری زاینی، هه تا ده ستینکا چهرخین نافه پاست، نانکو نیزیکی دهوروبه رین سالا ۴۰۰ کی پشتی زاینی فه کیشابوو. ته تیبینیا هندی کر مه گوت "به ری زاینی" و "پشتی زاینی". ل فیری سهرده مه کی نافی هه بوو کو تیدا تشته کی سهردی و سهیر پوودا: نه و ژی پهیدابوونا ناینی مهسیحیه تی بوو.

ئمرِستو ل سالا ۳۲۲ێ بمری زاینی مر. ل وی سمردهمی باژیّری تمسینایی همیبین خوه ژ دهست دابوو. هملبمت نمو ژی ژ نمنجامی وان گوهوّرینیّن سیاسی و داگیرکرنا وهلاتان ژ لایی نمسکمندمری ممکدونی (۳۲۵-۳۲۳ بمری زاینی) فه.

ئەسكەندەرى مەزن خەلكى مەكدونيا بوو، ئەرستۇ ب خوە ژى خەلكى مەكدونيا بوو و مامۇستايى تايبەت يى ئەسكەندەرى گەنج بوو. ئەقە ئەو ئەسكەندەر بوو يى سەركەقتنەكا مەزن ل سەر لەشكەرى قارسان توماركرى. ھەردىسان وى كارەكى دى يى گەلەك گرنگ ژى ئەنجامدابوو؛ وى ب ھارىكاريا لەشكەرى خوە يى مەزن، وەلاتى مسرى و وەلاتىن رۆژھەلاتى ھەتا ھندى ب شارستانيا گرىكيان ئاشناكرن.

نه گوهورپنه، دهستپیکا چهرخهکی نوو بوو د دیروکا مروفایهتیی دا. جفاکه کی نیفدمولهتی پهیدابوو کو تیدا زمان و کهلتوری گریکی یی ل سهر زال بوو و روله کی گرنگ تیدا همبوو. دبیژنه فی فوناغی کو نیزیکی ۲۰۰ سالان فهکیشابوو، هیلینیزم. زارفی هیلینیزم بو فی فوناغا نافیری دهیته گوتن و کهلتوره کی هوسا بهربه لاف بوو کو مورکی هیلینیزم بو فی فرناغا نافیری دهیته گوتن و کهلتوره کی هوسا بهربه لاف بوو کو مورکی کهلتوری گریکی یی ل سهر زال بوو. نه کهلتوره ل سی وهلاتین ههره مهزن بهربه لافیوا کو نهو ژی مهکدونیا و مسر و سوریا بوون.

ژ سالا ۵۰۰ بهری زاینی و ویِفه، هیزا لهشکهری و سیاسی کهفته دمستی "رِوْما"، به رمنگهکی نهد هیزا نوو شیا شاهنشینین هیلینی یهك ل دوود یهك داگیربکهت و بکهنه ثار فهرمانرهوایا خوه قه. ب قی رِمنگی گهرا کهلتوری لاتینی هات کو همر ژ ناسیا بچووك هما روزژنافایی نیسپانیا ب خوه قه دگرت.

ئه قسهردهمه دهستپیکا چهرخی رؤمانی بوو کو دبیژنی چهرخین که قن بین گیرو .Late Antiquity نید قیم تشته کی گرنگ ژبیر نه کهین: دهمی رؤمانی شیاین جیهانا هیلینی داگیر بکهن، رؤما ژی بو یه ک ژ وان وه لاتین که لتوری گریکی دنا قد دا به ربه لا قبووی. نه قد چهنده ژی هندی دگه هینیت کو که لتوری گریکی به ردهوامی پی هاته دان. فه لسه فه یا گریکی ژی رؤله کی گرنگ د قی که لتوری دا هه بوو، سهره رای هندی کو گریکی نه مابوونه د گوره پانا سیاسی دا به لکو ب تنی وه ک نه کته رین داستانان ای هاتبوون.

#### ئاین و فهلسهفه و زانست

قوناغا هیلینیزمی ب هندی د هیته نیاسین کو مورکی کهلتوری گریکی یی تیدا زائبوو و سنوورین دنافهه را مللهت و کهلتورین وان دا هاتبوونه پشتگوه هافیتن. بهری هینگی، روّمانی و مسری و بابلی و سوری و فارسان جودا خوداوهندین خوه د پهریسین کو نهم دشیین بیرینی "ناینین نهتهوه».". ای دگهل هاتنا سهردهمی هیلینی، نه که کهلتورین جودا ههموو ب شیوهیه کی ههرهمه کی دناف تیگه هین ناینی و فهلسه فی و زانستی بین هیلینیزمی دا حهلیان.

ئیدی مهیدانه کا جیهانی ل شوونا گۆرەپانا باژیری پهیدابوو. ای ل فی گۆرەپانا کهفن ژی هیشتا چهندین بیروکه و بوچوونین ههمهرهنگ دهاتنه داریژتن. تشتی نوو ژی نهو بوو کو نه بازاره د پربوون ژ وان بهرههم و بیروکهیین ژ دهههرین دی یین جیهانی و برمانین جودا و بیانی دهاتن.

دناف قان بازاران دا، بیروکهیا گریکی جهی خوه باش گرتبوو و بهربه لاقببوو، ههتا گههشتبوو وان وه لاتین ژ دهرفهی کونترولا هیلینیزمی ههروه کو که وهوا بهری نوکه مه ناماژه پی کری. نه فه چهنده بو نهگهر نیدی ههموو خوداوهندین روژهه لاتی ل سهر دهریایا نافه راست دهاتنه پهرستن و د ههمان دهم دا کومه کا ناینین نوو پهیدابوون کو هنده ک ژ وان رهنگفه دانا ناینین که فن بوو. دگوتنه فی چهندی "ساینکریتیزم-Syncretism" یان ژی تیکه لبوونا نابنان.

بمری هینگی، خهلک گهلهک ب نهتهوه و باژیرین خوه قه دگریدای بوون، آن دگار نهمانا سنوورین دناقیمرا وهلاتان دا، نیدی خهلکی ب جافی گومان تهماشهی دیتنا خود ز بو زیانی دگر، ژبمر هندی سمقایه کی گوماناوی و ژنافجوونا به هایین کهلتوری و رضبینی بو ژبانی دگر، ژبمر هندی سمقایه کی گوماناوی و دادا، هینگی گوتنه ک پهیدابوو کو دگون بهرین خود ب سمر جهرخین کهفن بین گیرو دادا، هینگی گوتنه ک پهیدابوو کو دگون بهیان یا بیربووی."

همموو نمو ناینین ل سمردهمی هیلینیزمی رؤناهی دیتی، د خالمکی دا د هطبت بوون، زانین و هیربوون مرؤفان ژ مرنی هورتال دکمت. پتریا جاران نمهٔ هیربوونه ب شیومیمکی نهینی دهاته نمنجامدان،

ب ریکا هنربوونا زانستهکی نهینی و بجهنینانا ریورحسین ناینی بین تابیعت خملک ل هیفیا ب دصتفهنینانا رؤحهکا نهمر و ژیانهکا ههتا ههتایی بوون، آن همبوونا زانینهکا ژیرانه ژ بو سروشتی راستهقینه یی گهردوونی، نهبوو نهگهری کیمبوونا ریزگرتنی ل بیروباومر و ریورحسمین ناینی.

نمهٔ چمنده دهربارهی ناینین نوو بوو، سوهیا. لی ژلایمکی دی قه فهلسمه ژی هیدی چیند دهربارهی ناینین نوو بوو، سوهیا. لی ژلایمکی دی قه فهلسمه ژی هیدی چیز بهرمهٔ ناشتی و نارامکرنا ژیانی قه دچوو. نیدی بههایی نمك تنی بیرونکهیین فهلسمهی کاریگهریا خوه همبوو، بهلکو شیانین وی ژی هاریكاریا مروفان کر خوه ژ ترسا مرنی و رضبینیی دوور بیخن. ب قی رمنگی سنووری دنافیمرا فهلسمهی و ناینی با گهلمك لاواز بوو.

دبیت نمم دشاش نمبین نمگمر بیژین هماسمهمیا هیلینیزمی چ رِصمنایمتی بینه دیارنمبوو. رسته چ سؤکرت و نمولاتؤن و نمرستؤ دنال دا نمبوون. آل دگمل هندی آن همرسی همیلمسؤهین نمسینایی بین ممزن رولمکی ممزن همبوو د دمرکمفتن و بیشکمتنا هرمارمکا رِنبازین هماسهی دا. باشی دی بؤ ته ب دریژاهی ل سمر تاخفم.

زخستی هیلینی ب هندی دهاته نیاسین کو ژ تیکهلمکی پیکهاتی ژ سعربؤدند کملتورین جوب جوب پیکلهات و باژیری نمسکمندهریی ژی رؤلمکی گرنگ د بمربهلاقبوانا وی با همیوو، جونکی خال پیکلمگریدانا رؤزهملات و رؤزناقای بوو. باژیری نهسینا ههر وهك پایتهختی فهلسهفی ما، ههلبهت ژبهر هوتابخانهیین وی یین فهلسهفی نهوین ژبهر نهرستو و نههلاتونی فه ماین. آن باژیری نهسکهندهریه بو پایتهختی زانستی. ژبهر پهرتووکخانهیین وی یین بی وینه، نه باژیره بو بنگههی زانستی بیرکاری و فهلهك و زیندهوهرزانی و نوشداریی.

ئهم دشیّین کهلتوری هیلینی دگهل جیهانا خوه یا نهقروّکه همقبهر بکهین، ب

رهنگه کی چهرخی بیستی ژی ب هندی دهیّته نیاسین کو وه ک جفاکه کی فهکری ل ههمبهر

کارتیّکرنیّن دهره کی راوهستیا. ئه ق چهنده بو نهگهری پهیدابوونا هرماره کا مهزن یا

کودهتایان د بواری ئاینی و دیتنا ژیانی دا. ههروه کو کا چهوا ل روّمایا که قن، پهرستگههیّن

خوداوهندیّن یونان و مسر و وهلاتیّن روّزهه لاتی دهاتنه دیتن، ل سهر ده می نه قروّکه ژی، ل

ههموو پایته ختیّن نهوروّپی دووقه لانک و پهرستگههین ههموو ئاینیّن بهرنیاس ل جیهانی ههنه.

ههردیسان نهم دشیین تیبینیا تیکهاهکی پیکهاتی ژ ناینین کهفن و نوو و ههاسههه و زانستی دا بکهین کو نهفروکه جارهکا دی ل ژیر ناف و شیوهیین جودا جودا دیاربووینه و بانگهوازا نووخازیی دکهن. ای دفیت مه ناگه ش ژ فی چهندی نهبیت، چونکی نه فرزانینا نه و بانگه شی بو دکهن ب تنی میراته کی زانستین کهفنه و بو چهندین سهرده مین کهفن درفریت کو یه ک ژ وان سهرده مان ژی، سهرده می هیلینیزمی یه.

همرومکو بهری نوکه مه گوتی، فهیلهسؤفین هیلینی ب کووراتی کار ل سهر وان پرسیاران دکر یین سؤکرات و نهفلاتؤن و نهرستؤی نازراندین. مژارا ههره سهرمکی ل ده فی وان، دیارکرنا ریکهکا نموونهی بوو یا مرؤفی پی ژ دایك دبن و دمرن. ب فی رمنگی، زانستی رموشتی بؤ گرنگترین پرؤژهیی فهلسهفی د فی جفاکی سهردهم دا: ههموو مژاران سهرهدهری دگهل هندی دکر کا بهختهوهریا راستهفینه ل کیفه ههیه و چهوا مرؤف دشیت بگههیتی؟

نوكه ئەم دى قەكۆلىنى ل سەر چوار رېبازين قەلسەقى كەين.

دبیّژن جارهکی سوّکرات ل بهر دهرگههی دکانهکی یی راوهستیای بوو کو چهندین کهلوپهلیّن جودا جودا نمایش کربوون. سوّکراتی ب دهنگهکی بلند گوت: "گهلهگ تشتیّن ل فیّری ههین من پیدفی پی نینه."

ئهم دشنین فی داخویانیا سؤکراتی وهك نافونیشان و پهیفا نهینی یا فهاسهها سینیکیان Cynics بدانینن. ئه پیازا فهاسهفی ل سالا ۴۰۰ی بهری زاینی ژالاین ائهنتیستانس"ی فه هاتبوو دامهزراند کو نهو ب خوه یهك ژافوتابیین سؤکراتی بوو و ههموو وانهیین وی ژبهر کربوون.

سینیکیان داکوکی ل سهر بهختهوهریی دکر کو ب دیتنا وان بهختهوهری ژ تشتین دمرهکی ناهیّت وهکو خوشگوزهرانیا ماددی و دهستههلاتا سیاسی و ساخلهمیهکا باش، بهلکو بهختهوهریا راستهقینه نهوه مروّق خوه ژ قان کاودانیّن دهرهکی ییّن ریّقینگ و نهجهی باوهریی قورتال بکهت، ژبهرکو بهختهوهری ل سهر قان توخمان ناراوهستیت بهلکو یا ل بهر دهستی ههموو کهسان و نهگهر نهم گههشتینی، نیّدی ژ دهق مه ناچیت.

نافدارترین فهیلهسوفی سینیکی، "دیوجین" بوو کو ئهو ب خوه ژی فوتابیل ئهنتیستانسی بوو. دبیژن ئهو دنافی به پمیلهکی دا دژیا و ژ بلی چاکیتهك و گوپالهکی و کیسکهکی نانی، ج تشتین دی نهبوون "گهلهك یا ب زه حمهت بوو د فان کاودانان دا، رِیگری ل وی هاتبا کرن کو یی به خته و مر بیت".

همردیسان هٔهدگیّرن دهمی جاره کی نهو ل دههٔ به پمیلا خوه ل به رهاهٔی یا دریّر کری، نهسکهنده ری مهزن هاته دههٔ وی و پرسیار ژی کر کا پیدهٔی ب ج تشتان نبنه! وی بهرسف دا و گوت: "به لی، نهز پیدهٔی ب هندی مه کو پیچه کی خوه بدهیه پهخه کی و ژبهر ههتاهٔا من پابی". ب هی پهنگی وی دووپاتکر کو نهو گهله ک زهنگینتر و بهخته وهرتره ژبهر ههتاهٔا من پابی". ب هی پهنگی وی دووپاتکر کو نهو گهله ک زهنگینتر و بهخته وهرتره ژ نهسکهند مهزن، چونکی نه و تشتی وی دهیت یی ههی.

سینیکی د وی باوهری دا بوون نابیت مرؤق ب تنی خوه ب ساخلهمیا خوه له مژوول بکهت، نابیت ژ نهساخی و مرنی ژی بترسیت. همردیسان نابیت بو نهخوشین

كەسىن دى نىگەران بېيت. ل سەر دەمى ئەقرۇ، زاراقى "سىنىكى" يان "سىنىسىزم" بۇ وان كەسان دھىتە گوتن يىن ھەست ب نەخوشىين كەسىن دى نەكەن.

#### ستۆيكى

سینیکیان کاریگهریا باش ل سهر دهرکهفتنا ستؤیکیان ههبوو ئهفین کو فهلسهفهیا وان ل دهردورین سالا ۳۰۰ی بهری زاینی ل باژیری نهسینایی ل سهر دهستی کهسهکی ب نافی "زینون" ژ دایکبووی کو نهو ب خوه د بنهرمت دا خهلکی هوبرس بوو. پشتی پاپورا وی شکهستی و خوه گههاندیه کنارین دهریایا نیزیکی باژیری نهسینایی، پهیوهندی ب سینیکیان کر.

زینونی قوتابیین خوه ل بن ستوونه کی کومدکرن. ناقی ستویکی ژ پهیفا گریکی "پۆرتیکو-Portco" هاتیه وهرگرتن. پشتی هینگی فهلسهفهیا ستویکیان کارتیکرنه کا مهزن ل سهر کهلتوری رومانی بجه هیلا.

ستؤیکیان ژی وهکو هیراکلیتسی باوهری ب هندی ههبوو کو ههر مرؤفه ک بهشهکی نهقلی گهردوونی "لوگوس" پیکدئینن و ههر مرؤفه ک ژی جیهانه کا بچووکه کو رهنگفهدانی ژ جیهانا مهزن یا گهردوونی دکهت.

نه خوره هزرکرنه بو نهگهری سهرهلدانا یاسایهکا گشتی، دبیرژنی "یاسایا سروشتی". دهمی یاسایا سروشتی ل سهر بنهمایی نهقلی نهمر یی مروقی و گهردوونی پیکهاتبیت، وهخت و جهد ناهینه گوهورین. ب فی رهنگی وان پشتا سؤکراتی ل دژی سؤفیستیان دگرت.

یاسایا سروشتی، یاسایا یهکانه بوو ژ بو ههموو مروفان، ههتا بو بهندهیان ژی. ستویکیان یاسایین ههمهجور یین دناف پهرتووکان دا ب زارفهکرنا نهتهمام یا یاسایا سروشتی ل ههلهم ددا.

هفروهکو کا چهوا ستؤیکیان ههموو جوداهییّن دناهٔبهرا مروّهٔ و گهردوونی دا <sup>لاددان،</sup> ناها هوّسا همهٔدژییّن دناهٔبهرا "رِوْحیّ" و "مادده"ی ژی لاددان. ب دیتنا وان، ب تنی سروشته کی یه کانه ههیه نه ک زیده تر. دبیژنه فی تیگه هی "تاکیه پستی" نازی بهروفاژی دووپه پستی یا نه فلاتونی، نه وا ههموو تشت ل سهر دوو تشتان دابه ش دکرین"

ستؤیکی ژی وهکو زارویین راستههینه یین سهردهمی خوه بوون، پتر د جیهانگین بوون، نانکو پتر ژ فهیلهسوهین سینیکیان ل ههمبهر کهلتورین چهرخی خوه د فهکری بوون. وان گرنگی ددا سیمیایی جفاکی یی مروفهایه تیی، زیدهباری سیاسه تی کو گهلهل ز وان روله کی مهزن تیدا ههبوو وهك مارکوس نوریلیوس (۱۲۱-۱۸۰ ب.ز).

همردیسان وان رؤله کی گرنگ ههبوو د به الأفکرنا که التور و هه السهفه یا گریکیان ن باژیری رؤما. بؤ نموونه ههیله سؤف و گوتاربین شیشرونی (۱۰۰-۲۳ ب.ز) نهوی تیگهن امرؤفایه تی السهفی دا وه ن امرؤفدوستی-Humanism داهینای. پشتی هبنی ستؤیکیه کی دی ب نافی اسینی دیارکر: امرؤف تشته کی پیروزه بؤ مرؤفایه تین نیز گوتنا وی دگه ل بورینا ده می بؤ دروشمی ههموو مرؤفدوستان.

همردیسان ستؤیکیان تیبینیا هندی کر کو همموو دیاردهیین سروشتی وه نمساخی و مرن، ل دووهٔ هنده کی یاسیایین بمردهوام یین سروشتی دچن. ژبهر هندی یال سمر مرؤهٔان پیدهٔیه ژ همدهرا خوه رازیبن، چونکی چ تشت ژ نیشکه کی هٔه روونادهن به کو همموو تشتین دهینه روودان، بهرهمی پیدهٔیاتیی نه. چ مفا د هندی دا نینه مرؤهٔ بهردهوام گازندهیان بکهت دهمی همدهر دهرگههی مرؤهٔی دهوتیت.

هدردیسان وان دگوت پیدفیه مروّق روودانین خوش یین ژیانی ب سینگه کا بعفره و نارام قه ومربگریت. ل قیری نهو پیچه کی نیزیکی بوجوونا سینیکیان بوان دممی دگوتی هموو نهو تشتین ژیدمره کی دمره کی همی، چ خوشی و بهختهوها راسته قینه نینه. ل سهرده می نه قروّکه، زارافی "بیدهنگیا ستویکی" بو وی کهسی ده به گوتن یی نه هیابیت همستین وی ل سهر وی زال بن.

<sup>&</sup>quot; بمکایمتی Monism کو ب زمانی عمرهبی ژی دبیژنی "احادیه". تیورهکا هماسمفی یه دبیژیت هموا تشتین جوراوجور د گمردوونی دا ب تنی ژ یمك مادده بینکدهین. آن دووانه یی Dualism کو ب زمان عمرهبی ژی دبیژنی "بنانیه". دبیژیت همموو تشتین جوراوجور د گمردوونی دا ژ دوو تشتان بینکهان نموژی مادده و رؤحی،

### ثەپىكورى

ههروهکو بهری نوکه مه دیتی، سؤکراتی گرنگی ددا هندی چهوا مرؤهٔ دی ب بهختهوهری ژیت؟ ههر یهك ژ سینیکی و ستؤیکیان بهرسفان فی پرسیاری دابوو: "داکو مرؤهٔ بهختهوهر بژیت، پیدهیه خوه ژ خوشگوزهرانیا ماددی هورتال بکهت". ای هوتابیهکی دی یی سؤگراتی ب ناهی "نهریستیبوس" سهرپیچی ل سهر فی هزرکرنی کر و دیاردگر کو پیدهیه نارمانجا مرؤهٔی د ژیانی دا نهو بیت پیکؤالی بکهت پترین خوشگوزهرانیی ژ ژیانی وهربگریت.

"باشترین تشت د ژیانی دا خوشی یه و نهباشترین تشت ژی نازاره." ل دهمه کی نارمانجا سینیکی و ستؤیکیان ههموو جؤرین نازار و نهخوشیان پهسهند دگرن، نانکو بهروقاژی وی چهندی کو مروّق ههموو پیکوّلان بکهت و یی نامادهبیت ههموو تشتان ژ دهستبدهت پیخهمهت ساخلهمیا خوه."

ل دەردورين سالا ۳۰۰ێ بەرى زاينى، فەيلەسۆفەكێ دى ب ناڤێ ئەپيكور (۳۶۱-۲۷۰ ب.ز) قوتابخانەيەكا فەلسەفى ل ئەسينايێ دامەزراند. ڤى فەيلەسۆفى تيورا خوشگوزەرانيێ يا ئەرپستىبوسى دگەل تيورا گەردىلەيان يا دىمۆكريتسى تێكەلكر.

دبیّژن نمپیکوریان Epicureans ل ناف باخچهیان ههفدوو ددیت، ژبهر هندی نافی وان کریه "فهیلهسوّفیّن باخچهی". ههردیسان وان نه گوتنه ل سهر دهرگه می باخچهی نکراندبوو "نهی کهسیّن بیانی، ل فیّری ب شیّوهیه کی جوان دی سهرهده ری دگه ل ههوه هیّته کرن، ل فیّره خوشگوزهرانی باشترین تشته".

ئەپپكورى دووپاتى ل سەر ھندى دكر كو تىربوونا حەزىن مرۆقى نەبىتە ئەگەر كارتىكرنىن خراب و لاوەكى يىن وى تىربوونى مە ژبيرقە ببەن. سوفيا، ئەگەر رۆژەكى تو تووشى رەوشەكا ساخلەمىى ژبەر زىدە خوارنا شيرينياھيان بووى، ل وى دەمى دى د مەرەما من گەھى، ئەگەر تو تىندەگەھشتىي ژى، قى تاھىكرنى ئەنجام بدە.

"همموو نهو پاریّن بهری نوکه ته بؤ خوه ههلگرتین، همرِه بینه دمریّ و شیرینیان بیّ بکره و همموو شیرینیاهان ژی بخو. پشتی نیف دهمژمیّریّ دیّ نمو نیشان ل دههٔ ته دیاربن ییّن نمپیکوری نافیّ وان کریه "نیشانیّن لاومکی"، ئانکو دممیّ پاریّن خوم همموو<sub>اان</sub> د ممزیّخی، پشتی هینگیّ دممیّ دمینیه بیّ پاره ژ نوو دیّ زانی ته ج شاشی کریه."

ژبهر هندی، ب بؤچوونا ئهپیکوری، پیدفیه مروّقه ههفسهنگیه کی بیّخیته دنافیم ئاستی حهزین خوه و شیانین بجهئینانا قان حهزان. یان ژی حهزین خوه ییّن بهروه نی باش بیّخیت. "هزر بکه ته بو ماوهیی ساله کی خوه ژ خوارنا شیریناهیان بیبه هر کر پاریّن وان بو خوه ههلگرتن ژ پیخهمهت هندی ب قان پارهیان پایسکله کی بو خوه پی بکری یان پی بچیه گهشته کی."

مرؤق نه وهکو گیانهوهرانه، بهلکو وی شیانین پیکخستن و پلاندانانی ههنه و پلاندکی بو خوشه، لی ههنهونا پلانه کی بو خوشه، لی ههنونا پلانه کی بو خوشه، لی ههنونا پایسکله کی یان نهنجامدانا گهشته کی ژی ژ کارین گرنگن.

ئهپیکوری جوداهی دنافیهرا خوشی و رازیکرنا ههستان دا دکر. زیدهباری بههایی گهلهك تشتین دی وهك ههفالینی و تام وهرگرتن ژ هونهری. لی ل سهر فان تشتان ههموویان ژی هندهك تشتین دی ههنه بو مروفی د گرنگن داكو ب شیوهیهكی تهمام خوشیی ژ ژیانا خوه وهربگریت وهك فهلسهفهیا گریكی یا كهفن نهوا داكوكیی ل ریكخستنا ناخی خوه ههفسهنگی، نارامیا نافخوی دكهت.

ههرومسا پیدفیه مروّف کونتروّلی ل سهر حهزین خوه بکهت چونکی نه ف چهنده نه بیته نهگهر پتر خوه ل بهر نهخوشیان بگریت و یی بیهنفره بیت. ب فی رمنگی نه کهسین ژبهر دوودلی و ترسا خوداوهندان دنالین، ههست ب بهختهوهری و نیمناهی ل باخچهی نهپیکوری دکر.

تیورا دیمؤکریتسی یا ل دور گهردیلهیان ژی، دهرمانهکی چالاك بوو دژی نابن ا نمفسانهیان. دهینت مرؤهٔ ل سهر ترسا ژ مرنی زال ببیت داکو د ژیانه کا بهخته وهر دا بزین د هی خالی دا، ب تایبه تی، نمرستوی تیورا دیمؤکریتسی ل دور "گهردین رؤحی" بکارنبیا بیرا ته دهیت کو دیمؤکریتسی باوهری ب ژیانا پشتی مرنی نهبوو، چونکی وی دگوت پشنا مرؤهٔ دمریت، گهردین رؤحا وی ناهٔ بای دا بهربه لاهٔ دبن. ئەپىكورى دووپات دكر مرنى ج پەيوەندى ب مەقە نىنە، ئانكو ھندى ئەم د زيندى بين مرنى ج ھەبوون نينە، ئى دەمى دەمى مرؤق دمريت، ئىدى مە ج ھەبوون نابیت. "راستە مە ج جاران گوھ ل كەسەكى مرى نەبوويە كو گازندەیان ژ مرنى بكەت!".

ئەپىكور ب خوە پوختەيەكى ل دور تيورا خوە يا فەلسەفى يا ب ناڤى "چوار گيايين چارەسەريى" بۆ مە پيشكيش دكەت.

> خوداوهند نه جهی ترسی نه بهرناکه قیت مرؤهٔ ژبهر مرنی دوودل بیت یا ب ساناهیه مرؤهٔ بگههیته باشیی یا ب سانه هیه مرؤهٔ خوه ل بهر ترسی بگریت

ل دووهٔ رِیّبازا گریکیان، همقبهرکرنا نهرکی فهیلهسوّفهکی دگهل هونهری نوشدارهکی نه تشتهکی نوو بوو. مهرهما وان ژ هٔی گوتارا فهاسهفی نهو بوو کو مروّهٔ دشیّت کلینیکهکا فهاسهفی یا گهروّك دگهل خوه بههلگریت و هٔان ههر چوار دهرمانیّن ل سهری ناماژه پی هاتیهکرن بکهته تیّدا.

بهروقاژی ستویکیان، نهپیکوریان هند گرنگی ب ژیانا سیاسی و جفاکی نهددا. نهپیکوری شیرهتهك دکر و دگوت "دا ب دزیکی فه بژین". ب ریّکا فی شیرهتی، نهم دشیّین همقبهرگرنا دنافههرا باخچهی وی و هندهك خرفهبوونیّن دی ییّن گهنجان بههلسهنگینین نهویّن ل جههکیّ دی یان ل وارگهههگیّ نارام دگهرییّن و دوور ژ جفاکی دژین.

پشتی مرنا ئهپیکوری، گهلهك کهسان فهلسهفهیا وی کورتکر داکو ب تنی د بهرژوهندیا حهزین خو دا بکاربینن و ل ژیر دروشمهکی دانا ب نافی "ل دهمی نوکه بژی". ل سهردهمی ئمفروکه، زارافی نهپیکوری بو وی مروفی دهیته بکارئینان یی ب تنی بو حهزین خوه دژیت.

## ثمظلاتؤنيزما نوو

همروهکو بهری نوکه من نیشا ته دای، فهلسهفهیا ههر یهك ژ سینیکی و ستؤیکی و شویکی و شویکی و شویکی و شویکی و شویکی و شویکی و دیمؤکریتسی، هنی نه سوکراتیی دزفریت، همروهکو هیراکلیتس و دیمؤکریتسی، هنی بو سوکراتی ب خوه ژی. لی نهو پیکولا هزری یا پتر بهربهلاقه ل دوماهیا چهرخی کهفن ین گیرو ب فهلسهفهیا نهفلاتونی د داخباربوون. ژبهر هندی دبیژنه فی ریبازا فهلسهنی نهفلاتونیزما نوو.

دیارترین فهیلهسؤفی فی قوناغی ئهفلوتین (۲۰۰-۲۷۰ ب.ز) بوو، بهری بهبت باژیری رؤما و نی ناکنجی ببیت، فهلسهفه ل باژیری ئهسکهندهریی خواندبوو. یا گرنگه ل فیری ئهم تیبینیا هندی بکهین کو وی ل باژیری ئهسکهندهریی خواندیه، ئهو باژیری به برویه خانا پیکفه گریدانا فهلسهفهیا روزاناهای و روزحانیه تا روزههلاتی. پاشی وی ژ فی باژیری تیوره کره د چانتکی خوه دا و دگهل خوه بره روزمایی کو پشتی هینگی نه فروره بو به به به بیزترین ههفرک بو ناینی مهسیحیهتی ل دهستپیکا پهیدابوونا وی و ل دووهٔ دا ژی کاریگهریهکا مهزن کره سهر فی ناینی.

سۆفیا، بیرا ته ل تیورا ئەفلاتۇنی دھیّت. ئەو تیورا جیهانا بیرۆكەیان و جیهانا هەستان ژیکجودا دكری. ھەردیسان جوداھی دناڤبەرا رۆحا مرۆڤی و لەشی دا دیار دكر. ئانكو ب ڤی رەنگی مرۆڤ وەكو بونەوەرەكیّ دوولایەنی دھاته ل قەلەمدان. لەشیّ مە ژا وەكو ھەموو تشتیّن دی ییّن جیهانا ھەستان ژ ئاخ و گەردان پیکدھیّت، رۆح ژی یا نەمرە ئەڤ جۆرە ھزركرنه بەری سەردەمیّ ئەفلاتۇنی ژی یا بەربەلاڤ بوو. ژ بلی ڤی چەندی ئەفلاتینی دزانی ئەڤ جۆرە ھزركرنه دناڤ وەلاتیّن ئاسیایی ژی د بەربەلاڤبوون.

ل دووهٔ بوچوونا ئەفلوتىنى، جيهان يا كەفتىه دناڤبەرا دوو جەمسەران دا، لا دوماھيا جەمسەرەكى رۆناھىمكا خوداى ھەيە كو وى ناڤكربوو ب "يەك" يان ژى "خودا" لا دوماھيا جەمسەرى دى ژى تارپاتيەكا بى دوماھى ھەيە و چ رۆناھى ئى نىنە و ھەنا رۆناھيا "خودا"ى ناگەھىتى. ئى د ھەمان دەم دا پلوتىنى دگوت كو چ راستى بۇ تارپاتبانىنىدە ئانكو نە دەھەرەكا دەستنىشانكرى يە، بەلكو ب تنى جھەكى ھۆسايە رۇناھا ئاگەھىتى.

نانکو همکه ب ناوایمکی دی بیژین، فی دمقمری ج همبوون نینه، نهو تشتی ب تنی همبوونا خوه همی، "یهك"ه یان ژی خودایه. ژلایهکی دی فه، همرومکو کا چهوا نهو ژیدمری رؤناهیی هیدی هیدی دناف تاریاتیی دا کیم دبیت، ناها هؤسا جههك همیه سنوورمکی بؤ فی رؤناهیی ددانیت.

ب دیتنا تهفلوتینی، روحا مروقی ب روناهیا خودای گهش دبیت و ماددهیی نهشی مه ژی نهو تاریاتیه یا د راستی دا ج ههبوون بو نهی. نی گشت فورمین سروشتی رمنگفهدانه کا بچوك یا روناهیا خودای ههیه.

نوکه دیمهنی ناگرهکی مهزن بینه پیشچافین خوه د شهفهکا تاری دا هاتبیته ههلکرن و چریسکین ناگری بهرمفه ههر چوار ناراستهیان بهلاف بن. نهف شهفا تاری ژی ژبهر رؤناهیا ناگری، ههتا چوارچوفهیهکی دهستنیشانکری یا رؤهن بووی. نانکو ب دووراتیا چهند کیلومهتران، رؤناهیا ناگری گهلهك کز دهیته دینن و نهگهر هیشتا دوور بکهفین دی وهکو خالهکا رؤناهیی هیته پیشچافین مه و نهگهر بهردهوام دووربکهفین، ل دوماهیی دی گههینه جههکی کو نیدی رؤناهیا وی ناگری ناگههیته چافین مه.

ئانکو ل جههکی دهستنیشانکری دا، رؤناهیا ئاگری دی دناف تاریاتیا شهفی دا بهرزه بیت و دهمی ب تهمامی تاری دبیت و ئیدی ئهم نهشین چ تشتان ببینین. ل وی جهی تاری ئهم چ سیبهر و وینهیان نابینین.

نوکه هزرا خوه د هندی دا بکه کو راستی نهو ناگری گهشه. نهو تشتی دسوژیت و رفهن دبیت خودایه، نهو تاریاتیا ل دوردورین وی ژی نهو ماددهیه یی مرؤه و گیانهومر ژی هاتینه دروستکرن. ل نیزیکی خودای ژی، ههموو نهو بیرؤکهیین نهمر ای ههنه یین فورمی بنهرهتی یی ههموو بونهومران ل بهر هاتیه دروستکرن. ل دهستینکا ههموو تشتان رؤحا مرؤفی دهیت کو وهکو چریسکین ناگری یه ای ل ههموو جهین دی یین تاری ژی دا هندهك رُوناهیا خودای دگههیتی.

نهم دشیّین دناف ههموو بونهومریّن زیندی دا ههست ب فی روّناهیی بکهین، ههتا دناف گولهباخ و گول نیّرگزمکی ژی دا. و ل بازنهیهکا دوورتر ژ خودای زیندی، نهرد و ثاف و بهرانی ههند. دناف همموو تشتین زیندی دا، پیچهك ژ نهینیا خودای دناف دا همیه. نهم دبین تشتهك یی دناف ناخی گول بهروژان دا گهش دبیت یان ههتا دناف گولا خشخاشی یا کیفی در نمف نهینیا خودای ل دمف پهلاتینکهکی پر ه دهمی ژ سهر گولهکی دفریته سهر گولهکا دی یان ماسیهکا رمنگ زمر دهمی مهلهفانیان دکهت. ای ب هاریکاریا رو حا خوه نهم دشنین پر نیزیکی خودای ببین. دهمی نهم دگهل فی نهینیا مهزن دبینه یهك، رمنگه بؤ جهزر ساتهکان هزر بکهین نهم ب خوه نهو نهینیا خودای نه.

نهو وینهیین نهفلوتین بکاردئینیت، چیروکا ئهفلاتونی دئینته پیشچافین مه. نم چهند پتر نیزیکی دمرگههی شکهفتی دبین، پتر نیزیکی بنیاتی ههر تشتهکی د گهردوونی دا ههی دبین.

بهروقاژی نهفلاتونی نهوی کهتوار ل سهر دوو بهشین ژیکجودا پارقه دکری نهفلوتینی هزردکر ههموو تشت یهك تشت ب تنی نه، چونکی ههموو تشت خومدانه. همنا نهو سیتافکا ل دوماهیا شکهفتی ژی نهوا ژ نهنجامی رهنگفهدانا کهسهکی پهیدادبیت.

هندهك جاران، ئهفلؤتینی هزر دکر رؤحا وی دناف رؤحا خودای دا دحهلیا. دبیژنه فی چهندی "سهربؤرا سؤفیگهریی". ئهفلؤتین کهسی یهکانه نهبوو یی ههست ب فی جؤری سهربؤری کری، بهلکو ل ههموو سهردهمان و دناف ههموو کهلتوران دا هندهك کهسان بهحسی فی سهروبوری کریه. دبیت پیچهکی شیوازی فهگیرانا سهربؤرا وان یی جودا بین بهمایین سهرهکی د گوتنین ههموویان دا وهکو یهکن. دا تهماشهی هندهکان بکهین.

## سۆفىگەرى

مهرهم ژ سهربوّرا سوّفیگهریی، ههفگرتنه دگهل خودای یان "رِوْحا گهردوونی"، هندهك ناین قالاهیهکی دناقبهرا خودای و مهخلوقی دا دهیّلن، نی سوّفیگهریMysticism بهلگه دیار دکهن کو نههٔ قالاهیه نینه و نهو کهسه دگهل خودای یهکدگریت و نبّا دحهلییّت.

ل پشت فی چهندی ههموویی، بیروکهیه ههیه دبیرانی "نهز" ای نهه نهو "نهز" نینه یا روزانه نهم خوه پی دنیاسین. چونکی دبیت هنده خاران نهم ههست پی بکهین نهم ژ "نهز"هکی مهزنتر پهیدابووینه کو هنده سوق دبیرانی "خودا" و هندهکین دی دبیرانی "روحا جیهانی". دهمی هه گرتن پهیدادبیت، سوق ههست پیدکهت نهو یی خوه ژ دهست ددهت، یان یی دناف خودای دا بهرزه دبیت یان دحهاییت، ههروه کو کا چهوا چپکهکا نافی دناف دهریایی دا بهرزه دبیت. ب فی رهنگی یه و شوفیین هندی دهربرین ژ خوه دکر و دگوت: "دهمی نهز ههیم، خودا نهبوو، ای دهمی خودا ههی نهز نهبووم."

سۆفیگهری مهسیحی ئهنجیلوس سیلیسیوس (۱۹۲۶-۱۹۷۷ ز.) ب رهنگهکی دی بؤچوونا خوه شروّقه دکر و دگوت: "ههر چپکهك دبیته زهریا دهمی دناقا ناقا زهریایی دا دحهلییّت. ناها هوّسا روّح ژی وهلی دهیّت دهمی بلند دبیت و دبیته خودا."

دبیت نوکه تو ههست پیبکهی نه یا خوشه مرؤهٔ خوه ژ دهست بدهت و نهز باش د ته دگههم، نی هزرا خوه د هٔی چهندی دا بکه: "نهو تشتی تو ژ دهستددهی، گهلهك کیمتره ژ وی تشتی تو بدهستفه دئینی". راسته تو دی فورمی خوه یی نوکه ژ دهستدهی، نی دی هشیاریا هندی بدهستفهنینی کو تو تشتهکی مهزن و بیسنووری. تو گهردوونی، نانکو تو رؤحا جیهانیی، تو خودای. نهگهر تو خوه وهك سؤهیا ناموندسن ژ دهست بدهی، یا پشتراست به نههٔ "نهزا ته یا رؤژانه" تشتهکه دی رؤژهك هیّت و ژ دهست دهی.

ئه قائه ز"ا ته یا راسته قینه، کو ب تنیّ ل وی دهمی تو دشیّی ههست پیّبکهی دهمی تو دشیّی ههست پیّبکهی دهمی تو دشیّی هه تا دهمی تو ژ دهستددهی، ل دوو هٔ بوّجوونا سوّفیگهرییّ، ئاگرهکیّ سوّفیگهرییّ یه کو هه تا هه تا دیّ هیّته سووتن.

لی نه قسمربورا سوفیگهریی ههموو گافان وهکو خوه راست دهرناچیت. دفیت نهو کهس ل دهستپیکی د فوناغا "پافربوون" و "گهشبوونی" دا دهربازبیت، پاشی دشیت بگههیته خودای. نه قریکه شیوازهکی ب زهجمهت یی ژیانی و هرمارهکا ریورسمین هزرکرنی ب خوه دگریت ههتا نهو روژ دهیت یا سوفی دکهته ههوار و دبیژیت: "نهز خودامه" یان "نهز تو مه".

د هموو ناینین جیهانی دا هندهك نیرینین سؤهیاتیی همنه. سمرمرای کملتوریز وان یین جودا جودا، آل دبیت گملهك جاران نمو دهربرینین سوق د سمربورین خود را پیشکیشی مه دکهن، د وهکهه بن، دهمی سوهی به حسی لیکدانه کا ناینی یان هماسه فی یا سمربورین خوه دکهن، ب تنی ل وی دهمی رابردویی کهلتوری وان دهیته پیشچاهین مد.

دنالهٔ سؤفیگهریا رِوْژنافای دا کو ههر سی ناینین تاکپهرست، جوهیاتی و مصیعی و نیسلامی ب خوه فه دگریت، سوفی به حسی گههشتنا خودایه کی تایبهت دکهن. نهو دبیژن همرچهنده خودا یی دنافه رِوْحا مهدا، ای دگهل هندی نهو یی ل سهر ههموو تشتان. ای دناف سؤفیگهریا رِوْژهه لاتی دا، نانکو دنافهٔ ناینین هیندوسی و بودی و تاوی دا، پتر نهو چهنده یا ده ده سوفیین وان به ربه لاقه کو ب تهمامی دگهل خودای یان رِوْحا گهردوونی دا دحهلین دا دحهلین

سوفی دبیرژن؛ "نهز رِوْحا گهردوونی مه" یان "نهز خودا مه". چونکی ب دیتنا وان نهگهر خودا نه ب تنی یی د جیهانی دا بهلکو ییل ههموو جهین دی.

بهری هاتنا نهفلاتونی ب ماوهیه کی دریژ، ب تایبه ت ل وهلاتی هندی، پیله کا مهزن یا سوهیگه ریی به که هندی یی ناینی هندوسی گههاندیه روژ نافای، نافی وی "سوامی فیفیکاناندا" بوو. جاره کی وی گوت: "ههروه کو کا چهوا هنده ک ناین دبیژن نهو که س یی بی باوه ره یی ژ ده رفه ی خوه، باوه ری ب چ خوداین تایبه ت نهبن، ناها هؤسا نهم ژی دبیژین نه و مروقی باوه ری ب خوه نهبیت مروقه کی بی باوه ره. ل فیری مهرهم ژ بیباوه رهی نهوه ته باوه ری ب پیروزیا روحا خوه نهبیت."

سهربورا سوفیگهریی رهنگه گرنگیه کا مهزن بو سوفی ههبیت. ههروه کو جهوا یهك ژ سهرکردین هندی یین که ش "رادباکریسبان" دبیژیت: "دهیت تو هندی خوه حهز ژ کهسی بهرامبهری خوه ژی بکهی چونکی تو ب خوه کهسی بهرامبهری خوهی. ب تنی ناشوپ وهل ته دکهت هزر بکهی بهرامبهری ته کهسهکی دی یه."

مرؤفین سهردهمی مه بی کو باوهری ب ناینهکی دهستنیشانکری ههبیت، د سهربؤرهکا سؤفیگهریی دا دهرباز بووینه و ژ نیشکهکی قه همست ب تشتهکی کریه کو وان ناقی وی کریه "ناگههیا گهردوونی" یان ژی "ههستکرنا نهختهران". وان ههستپیکر نهو ژ بازنهیا زهمهنی دهرکهفتینه و جیهان د گوشهیا وی یا ههتا ههتایی دا دیتی به.

سؤفیا ل سهر جهین خوه رابووقه و ههستپیدکر هیشتا نهو یا ساخه و لهشی وی ژی دوورنهکهفتیه. دهمی وی دهربارهی فهلسهفهیا نهفلؤتین و سؤفیگهریی دخواندی، ههستپیکر نهو یا ل سهر جهین خوه رابوویهقه و دناقد ژوورا خوه دا دفریت و پاشی د پهنجهرکا قهکری دا دچیته ژ دهرقه و دناقد نهسمانی باژیری دا بلند دبیت.

ل فی نهسمانی بلند، وی هژمارهکا خهلکی د گوْرِمپانا مهزن یا باژیّری دا ددیتن. پاشی وی بهردهوامی دا هرینا خوه ههتا ژ دهریا باکوری و نهوروّپا بوری و گههشتیه بیابانی و ژ ویّری ژی بهرههٔ دهشت و نهالیّن نهفریقیایی پیّن بهرفرهه هه چوو.

ل پیشچافین وی، نه نه نهردی مهزن ههموو پیکفه وهکو کهسهکی زیندی ای هاتبوو. دا بیژی نه نه نهرده سوفیا ب خوهیه. وی د دای خوه دا گوت: "جیهان ههموو نهزم". نه گهردوونی مهزن و بی دوماهیک نهو ب خوهیه. گهردوون گهلهک ب مهزنی دهاته پیشچافین وی، ای نوکه ههست پیدکهت نهو ژی هندی فی گهردوونی یا مهزن بووی.

پشتی دهمه کی کورت، ئه هٔ ههستین سهیر به رزه بوون. سوهیایی ههستیکر نه و یا خهونه کا جوان هشیار بووی و پیچه کی سهری وی یی دئیشیت. سوهیایی دفیا ژ ناهٔ جهین خوه رابیته هٔ ای پیچه کی دلگران بوو دهمی جاره کا دی له شی خوه دیتی. مانا وی بو دهمه کی دریژ ل سهر زکی دهمی وانه یا هیلینیزمی دخواندی بو نه گهر ههست ب پشت نیشانی بکه ت. ای نه هٔ سهربورا به ری نوکه نه و تیدا ژیای بو هه تا هه تایی دی مینته د بیردانکا وی دا.

دناف باخچهی دا دمنگی ناوازین چووچکان هؤسا بلند دبوون دا بیّژی ژ نوو جیهان یا هاتیه نافراندن. داریّن سپینداریّن ل پشت قهفهسکا کیّفریشکان هؤسا د کهسك بوون دا بیّژیّ هیّشتا نافرینمریّ وان ژ رِمنگکرنا وان ب دوماهی نههاتیه.

نمری نمو دشیّت باومریی ب هندی بینیت کو نمهٔ تشته همموو "نمز"مکی خودای یه؟ و دناهٔ ناخی وی دا رؤحمك همیه کو ژ ناگری هاتیه ومرگرتن؟ نمگمر هوّسا بیت، نانکو ژ رِاستا نمو بونمومرمکا خودای یه.

# پۆستكارت

...ئەز دى سانسۇرەكا ب ھىز ل سەر خوە سەپىيىم...

چهنین روّژ بورین بی کو سوّفیا چ دهنگوباسان ل دور ماموّستایی خوه یی فهلسهفی گوهلیّببیت. سوباهی روّژا پینیچ شهمبی ریّکهفتی ۱۷ی گولانی، جهژنا نهتهوهی یا وهلاتی نهرویجی یه، ژبهر هندی بیّهنشهدانا فهرمی یه و دهرگههیّن قوتابخانی ههتا روّژا کای گولانی دی د گرتی بن. دهمی نهو ژ قوتابخانی دهرکهفتین، ژ نیشکهکی قه همشالا وی جوانایی پرسیار ژی کر: "تو چ دبیّژی نهم بچینه گهشتهکا خیشهتگههان؟"

سۆفیایی هزرین خوه کرن، ههرچهنده وی دزانی نابیت بو ماوهیهکی دریژ ژ مال دوور بکهفیت، لی بهرسف دا و گوت: "بوچی نه، ج پینهفیّت بهای."

پشتی بورینا چهند دهمژمیّران، جوانا هاته دهف سوّفیاییّ و چانتهیه کی مهزن ب پشتا وی قه بوو. سوّفیایی ژی خیفه تا خوه ناماده کر بوو و کیسکه کی نفستنی و پهردهیه کا قهبر و جلکیّن گهرم و لائیّته کا بهریکی و ترمزه کی مهزن یی چایی و چهندین کهلوپهلیّن خوارنی کربوونه د چانتی خوه دا.

دهمژمیر پینجی ئیفاری، دهمی دایکا وی ژ سهر کاری زفری، کومهکا راسپارده و شیرمتان لیکرن کا پیدفیه ل ویری ج بکهن و ج نهکهن. ههروهسا داخواز ژی کر ب دروستاهی جهی خوه بو وی دیار بکهن یی وان ل بهره خیفهتین خوه ای فهدهن.

وان ژی ژ لایی خوه قه بو دیارکر کو وان ل بهره خیفهتین خوه ل سهری گرمی کومی فه بو دیارکر کو وان ل بهره خیفهتین خوه ل سهری گرمی فهدهر قهدهن. بهلکو نهو ب بهخت بن و گوه ل دهنگی ناوازین بلبلان بیت دهمی سپیدی ژ خهو هشیار دبن.

سۆفیایی ژ نیشکه کی قه ئه و جهه نههه لبژارت بوو. شیدر توبن گه له ک ژ کولکی مایجه ری یی دوور نه بوو. به ری نوکه ژی وی گه له ک جاران حه ز دکر جاره کا دی سهر مدان فی کولکی بکه ت کی نه و ب تنی نه دویریا وی کاری بکه ت.

وان ههردوو کچان رِیّکا خوه گرته بهر نهوا ژ دههٔ مالا سوّفیایی وان دهستپیّدگری و بهرههٔ دارستانی چوون. ب رِیّکی هٔه وان بهحسی ههموو تشتیّن ههی و نهی دکر. نههٔ چهنده ژی بوّ نهگهر سوّفیا ههست ب بیّهنفرههیهکا تهمام بکهت و پیچهکی خوه ژ سهقایی وانهییّن فهلسهفی دوور بکهت.

نیزیکی دەمژمیر ههشتی شهقی، نهو ژ قهدانا خیقهتین خوه ل سهر گرهکی قهدهر ب دوماهی هاتن. پاشی کیسکین نفستنی و کهلوپهلین دی یین پیدقی بو شهقبیریا خوه ژ چانتهیان ئینانه دهری. پشتی وان ساندهویچین خوش خوارین، سوّفیایی پرسیار ژ ههقالا خوه کر: "نهری ته گوه ل کوّلکی مایجهری بوویه؟"

- "كۆلكى مايجەر!"
- "ئەو كۆلكەكى بچووكە دكەڤىتە لايى دى يى دارستانى ل سەر لىڭا دەرياجەكا بچووك. بەرى نها مايجەرەكى بيانى تىڭە دژيا، ژبەر ھندى ناڤى وى كريە كۆلكى مايجەر."
  - "ئەرى نوكە كەسەك تىقە درىت؟"
  - "ئەم دشێين پاشى بچين سەحكەينى..."
    - "بەلى پا ئەو ل كىقەيە؟"

سؤفيايي ثاماژه كره ئاراستەيەكى نەديار دناڤبەرا داروباران.

جوانایی هند حهز نهدکر بچیت، لی وی ل سهر خاترا همقالاً خوه، داخوان<sup>یا وی</sup> رمتنهگر. دهمی وان دهست ب چوونی کری، پیچهك مابوو روّژ نا**فا** ببیت. قان همردوو کچان ریکا خوه دناف دارین کاژان یین بلند کر و پاشی کمفتنه دنافی داروبار و گیایین کورت و بوش دا همتا ل دوماهیی ریکمکا بچووك دیتی. نمفه نمو ریکه یا سؤفیا حمفتیا دی تیرا بوری!

به لى ئەقە ئەو رىكە، چونكى ھەر ژ دوور قە وى كۆلكى خويا دكر. سۆفيايى بەرسقا ھەقالاً خوە دا ئەوا بەرى ھينگى پرسيارا جهى كۆلكى ژى كرى.

- "ئاھا ويٰ ھەنيٰ يه."
- "ئەرى ئەم دى چەوا ژ ئاڤىٰ دەرباز بين؟"
- "خوه بي هيڤي نهكه، دي ب بهلهمهكي دمرباز بين."

سۆفيايى ئاماژە كرە كنارى دەرياچى كو بەلەمەكا بچووك يا ل ويْرى گريْداى بوو.

"ئەرى بەرى نوكە تو ھاتيە ڤێرى؟"

سۆفیایی ب نهخیر سهری خوه ههژاند، چونکی نههٔ بهرسفه گهلهك ژ هندی ب سانههیتر بوو ئهگهر ئهو بهحسی سهرهاتیا خوه ههموویی بو وی بکهت. ئهری ئهو دی چهوا شیّت بهحسی سهرهدانا خوه یا بهری نوکه بو وی کهت بی کو بشیّت نهیّنیا پهیوهندیا خوه دگهل ئهلبیّرتو کنوکسی و وانهییّن وی ییّن فهلسهفی دا بو نهکهت؟

نهو ههردوو سوواری بهلهمی بوون و دناف دهریاچی دا ترانه و نوکته ب ههفدوو دکرن ههتا گههشتینه لایی دی. دهمی گههشتینه لایی دی، سؤفیایی داکوکی ل هندی کر کو پیدفیه نهو باش بهلهمی گریدهن. پشتی بورینا چهند خولهکان، وان خوه ل بهر دهرگههی کؤلکی دیت. سؤفیایی دهستی خوه هافیته دهستکی دهرگههی و وهربادا، ای دیاره کهس د کؤلکی فه نینه.

- · "ينْ گرتيه... چيه يا ژ تهقه ييْ قهكريه؟"
- "رٍاومستى، بهلكو كليلهك ل ڤان جهان ههبيت."

پاشی سؤفیایی دنافبه را کون و شهفیّن دیواری کوّلکی را ل کلیلکا دمرگههی گهریا. جوانایی گوت: "ج کلیل ل فان جهان نینن. دا ژ فیّریّ بچین." ان هیشتا وی ناخفتنا خوه تهمام نهکری، سوّفیایی گوت: "ناها نهفه، من دیت."

سوّفیایی کلیل ژ کونجه کی نینا دهری و کره د قوفلی را و دهرگه هایی فهکر، ودی و دریکه دریکه دریکه دریکه دریکه درود و که درود و که در مهردوو کچان زووی خوه هافیته د ژوور فه. سهفایی ژووری یی تهزی و تاری بوو.

حوانایی گوت: "ئهم ج تشتان نابینین."

لی بهری هینگی سوفیایی هزرا ههموو تشتان کربوو، قالکه کا شخارتی ژ بهریکا خوه ئینا دهری و زلکه که بهردایی. روناهیا زلکی تیرا هندی دکر ئهو پشتراست بن کولك یی قالایه و کهس تیفه نینه. پاشی زلکه کی دی بهردایی و شامالکه ک د دناف شهمالهه لگرمکا برونزی ل سهر لیفا کو چکی دیت. پشتی سوفیایی ئهو شهمالک بهردایی، ئیدی کولك ههموو روهن بوو و شیان ههموو تشتان ب سانه هی ببینن.

سۆفيايى گوت: "مانە تشتەكى سەيرە، چەوا شەمالكەكا ھۆسا بچووك دشيّت فى تارياتيى ھەموويى رۆھن بكەت؟

جوانایی سهری خوه ههژاند و ناخفتنا وی پهسهند کر.

پاشی سۆفیایی گوت: "هندهك جه ههنه ئهٔ رۆناهیه تیدا بهرزه دبیت. لی د كهتواری دا، چ راستی بؤ ههبوونا تاریاتیی نینن، بهلکو تاریاتی ژ ئهنجامی نهبوونا رؤناهیی پهیدادبیت."

- "ثمقه ج ل ته هاتيه همتا تو هؤسا باخفى؟ ومره دا بزڤرين."
- "نهخير، دا تهماشهي سهروچافين خوه د خوديكي دا بكهين."

ل دمستپیکی سوهیایی تاماژه کره خودیکا ل سمر میزی، جوانایی گوت: "جهنه خودیکهکا جوانه.

- "بەنى پا ئەو خودىكەكا جادوگەرى يە\*."
- "جادوگەرى، ئەى خودىكا جادوگەر، بێژه من كيژ مە ھەردووكان جوانتره؟"

<sup>ٔ</sup> سحری.

- ۔ "ئەز ترانەيان ناكەم، جوانا. ئەز تە پشتراست دكەم كو تو دشيى د كوژيەكى دى را تەماشەى وى بكەى و تشتەكى تىدا بېينى."
- ۔ "گوهی خوه بده من، ته گوت نهز بهری نوکه نههاتیمه فیری، پا تو چهوا فان تشتان ههموویان دزانی، نهری ما بو ته خوشه تو ب فان ناخفتنان من بترسینی؟

سۆفيايى ب پەيقەكا ب تنى بەرسفا وى دا و گوت: "ببورە."

پاشی گهرا جوانایی هات و ل تشتین دهوروبهرین خوه گهریا همتا چافی وی ب تشتهکی ل سهر نمردی کمفتی کو نمو ژی فالکهك بوو، دهمی جوانایی فهکری، کره فیژی و گوت: "کومهکا پؤستکارتانه!"

سۆفیایی ژی ب قیژیهکا بچووك گوتی: "دمستی خوه نهکی، ته گوه ل من بوو، دمستی خوه نهکی."

جوانا حیّبهتی ما و قالکا پوستکارتان هافیّت، نهو کارته ههموو ل سهر نهردی بهربه لأق بوون. پشتی بورینا چهند چرکهیان، ههردوو کچان دهست ب کهنیی کر.

"بهلي ئهڤه ب تني هندهك پوستكارتن نهك زيدهتر."

همردوو ل سمر نمردی روونشت و دمست ب کومکرنا وان کر.

جوانایی گوت: "ئمڤه یا ژ لوبنانی هاتی، ئمڤه ژی ژ لوبنانی یا هاتی.. و ئمڤه ژی.. هوّسا دیاره همموو ییّن ژ لوبنانی هاتین."

سۆفيا ئەشيا دەڤىّ خوە و ئاخفت.

- "بەلى ئەز درائم."
- "ثانکو تو بهری نوکه یا هاتیه فیره؟ مانه هوسایه؟"
  - "بەلى."

پشتی هینگی د دلی خوه دا گوت رهنگه نه خهنده بو من ب سانههیتر ای بهیت نهگهر راستیی ههموویی بو هه فالا خوه بیژم. وهکو دی ژی ما دی چ زیان گههیته من نهگهر به حسی سهرهاتیین خوه یین ننتیکه یین نه فه ماوهیه که تیدا دژیم بو وی بکهم."

- "من نەدقیا بەرى كو ئەم بھێنە فى جھى، بەحسىّ وى بۇ تە بكەم." جواناییّ دەست ب خواندنا پۆستكارتان كر، پاشى گوت: "ئەڭ كارتە ھەموو بۆ كەسەكىّ يێن ھاتین ب ناڤىّ ھێلد موللەر كناگ."
  - "ئەرى ج ناڤونىشان ل سەر نىنن؟"
  - جواناییّ ب دمنگهکیّ بلند، یهك ژ وان كارتان خواند.
  - "بؤ هێلد موللهر كناگێ ب ڕێكا ئەلبێرتۆ كناكسى- ليلساند- نەڕويج."

سۆفیایی بیّهنا خوه کوور ههلکیّشا و ب ئارامی بهردا. تهو دترسیا نهکو ل سهر نافونیشانی نقیسابایه: ب ریّکا سوفی ناموندسنیّ. نوکه ویّ ژی یهك یهکه دهست ب خواندنا وان کر.

- "ل ۲۸ نیسانی، ٤ گولانی، ٦ گولانی، ٩ گولانی، هؤسا دیاره ئه گارته ههموو بهری چهند رؤژهکان هاتینه هنارتن."
- "نه ئەقە ب تنى، بەلكو مورا ھەموويان يا نەرويجى يە. تەماشەى قىرە بكە:
   "بەتەليونا نەتەوەيىن يەكگرتى". پۆلىن كارتان ژى ھەموو يىن نەرويجى نە."
- "ئەز دبنِرُم تشتەكى ئاسايى يە، پندھيە ئەو د بنِلايەن بن ژبەر ھندى وان نقيسينگەھەكا تايبەت بۆ پۆستەين خوم ھەيە."
  - "باشه پا چەوا پۆستەيىن وان دگەھنە مە؟"
  - "چێدبیت ب ڕێکا فرؤکهیهکا لهشکهری بیت."

سۆفیایی شهمالك دانا سهر ئهردی و ههردووكان دهست ب خواندنا وان كر نهو ژی پشتی جوانایی ههموو ل دووهٔ بهرواری هنارتنا وان ب ریّز كرین و دهست ب خواندنا كارنا پهكی كر."

### خوشتفيا من هيلد:

تو نزانی نهز چهند یی کهیفخوهشم ب فهگهرپا خوه بؤ لیلساندی، نهز دبیری فرؤکهیا من ل نیشاریا رؤژا جهژنا قهشه یوحهنای دی دادهت. من چهند حهز دکر ل جهژنا بوونا ته یا بازده سالیی نامادهیم لی نهز یی نهچارم گوهداریا فهرمانین لهشکهری بکهم و نهرکی خوه ب دروستاهی نهنجام بدهم. لی نهز شیایمه کاروبارین خوه ریکبیخم ب رهنگهکی کو ل رؤژا جهژنا ژ دایکبوونا ته، دیاریهکا جوان بگههیته دهستین ته.

رپنزوسلاف ژ دهف بابهکی گهلهك هزر د پاشهرۆژا كچا خوه دا دكهت

## سۆفيايى دەستى خوە ھاڤىتە نامەيا دووى:

### خوشتفيا من هيّلد:

ل قَيْرِیْ نَهُمْ رِوْرُ ب رِوْرُ دَرُینَ، ل قَان ههیقان ل لوبنانی فیّری چاقهریّیهکا بهردهوام بوویهه. لیّ دی ههموو پیّکولیّن خوه مهزیّخم داکو ل جهژنا ژ دایکبوونا خوه جوانترین دیاری ومربگری. نهز نوکه نهشیّم زیّدهتر بوّ ته ج دی بیّرُم چونکی من سانسوّرهکا گران ل سهر خوه سهیاندیه.

ته *ماچی دکهم* بابی ته

كما من يا خوشتهي:

حج من یہ سرب من دفیا کارتئین خوم دگھل کوتروکا سبی بؤ ته فریکھم، لی خومدانکرنا کوترین سپی ل من دعیا حاربین خود سیس کورستان و کرد. وهلاتی لوبنانی نه هند تشته کی به ربه لاقه. د راستی دا ته گهر تشته ک د فی وهلاتی پیری شه<sub>ر</sub> وردىي كېلىقى بىت، كوترين سپى نه. خوزى رۆژەكى ژ رۆژان نەتەومىين يەكگرتى ئاشتى ل دا يى پىلىقى بىت، كوترين سپى نه. خوزى رۆژەكى ھەموو جيھانى بەلاقكربايە.

تىبىنى، رەنگە تو بشنى دياريا خوە يا جەژنا ژ دايكبوونا خوە بكەيە دوو پارچە و پارچەيەكى بىميە كەسەكى دى ژى. لى دەمى ئەز دگەھمە مال دى ل سەر قى چەندى ئاخفين چونكى دېيت هيشتا تو د مهرهما من نهگههشت بي.

رُ دمق بابهكي ومخت هدي هزرا خوه د مه ههردووکان دا بکهن

## ب في رهنگي وان شهش كارت خواندن ههتا گههشتينه كارتا دوماهيي:

### خوشتقيا من هيّلد:

ئەز بنیزاربووم کو ھەتا نوکە یی بنیدەنگم و نەشنیم بەحسی دیاریا جەژنا ژ دایکبوونا تە بكهم. ههتا نوكه شيايمه ل سهر حهزا خوه زال ببم، ئهو حهزا روِّژانه چهندين جاران من پالددەت تىلەفۇنا تە بكەم داكو بىيژمە تە ئەو دىياريا دى بۆ تە فرىكەم تشتەكە بەردەوام بى د گهشهکرنی دا، وهکو ههموو تشتین دی بهردهوام گهشه دکهت و مهزن دکهت ژبهر هندی با ب زەحمەتە ئەم وى تشتى بۆ خوە ب تنى بھەلگرين.

تىبىينى؛ رۆژەكى ژ رۆژان دى كىچەكى نىياسى ناقى وى سۆفىيايە. داكو تو ل وى دەمى ب سانەھى وى بنياسى، من كوپيەك ژ قان پۆستكارتئين بۆ تە ھنارتىن، يئين بۆ وى ژى ھنارتن ئەرى ما تو نابنىژى ئەڭ چەندە دى بىتە ئەگەرى پىر لىكنىزىككرنا ھەوە، ھىلد؟ ھەتا نوگ ئەو ج تشتی پتر ژ وان تشتان نزانیت یین تو دزانی. ھەردیسان وی ھەقالەكا ھەی نافیٰ و<sup>یٰ</sup> حوانایه، دبیت ثهو بشنیت هاریکاریا وی بکهت.

پشتی خواندنا فی نامهیا دوماهیی، ههردو همفالان تهماشهی همفدوو کر. جوانایی رستی سؤفیایی گرت و گفاشت و گوتی: "نهز یا دترسم."

- "ئەز ژى ھەرومسا."
- "دوماهيك ريْكمفتا ليّدانا مورا پۆستەي جەندە؟"
  - "رِيْكَمُفْتَى ١٦ى گُولانَيْ، ئانكو ئەڤرۆكەيە."

جوانایی کره هموار: "نهخیّر، چیّنابیت."

پاشی دووباره تهماشهی ریکهفتا لیّدانا موریّ کر، به نی گومان تیّدا نینه کو رِوْژا ۱۹۹۰.۵.۹ یه.

جوانایی گوت: "ئه چهنده قهت چینابیت، وهکو دی ژی نهز تیناگههم کا کی نه هٔ کارته نقیساینه. چ پینه فیت کهسه کی هوسایه مه دنیاسیت. باشه وی چهوا زانی نهم دی نمفروکه هیینه فیری وی جوانا پتر دترسیا، چونکی چیروکا هیلدی و بابی وی نه تشته کی نوو بوو ژ بو سوفیایی.

"ئەز دبيرم ئەق كارتەيە ر قى خودىكا رەنگ برۆنزى دەردكەۋن."

رهجفینه کا نوو ب سهر لهشی جوانایی دا هات و گوت: "پیکونی نه کهی من ژی رازی بکهی کو ئه ف کارته ژ خودیکا برونزی دا دهردکه فن ل دهمه کی کو ب مورا نقیسینگه هه کی ل باشوری لوبنانی هاتینه مورکرن."

- "باشه ته شروّقهکرنهکا دی همیه؟"
  - "نەخيْر، لىٰ پا..."
- "تشتهكي دى يي نهينى ژى ل ڤيري ههيه."

سؤفیا رابووقه و شهمالك بره نیزیکی ههردوو کهقائین ب دیواری قه ههلاویستی. جوانا ژی دگهل رابووقه و پیکفه تهماشهی کهقالان کر.

- "بنِركلي و بجنِركلي، رامانا فان همردوو نافان چيه؟"
  - "ئەز ئىزانم."

پیچهك مابوو شهمالك بقهمریت، جوانایی گوت: "دا بچین." "كا راومستی، من دهیّت خودیکی دگهل خوه بینم."

همرچهنده جوانایی خوه نه پازی ژی کر، نی سؤهیایی دهستی خوه هاهٔ پته خودیکی و هملگرت. ژ دمرهٔ می کؤلکی، دنیا یا تاری بوو، گهله کتاریتر بوو ژ شمهٔ پن گولانی پن ناسایی. نهسمان نههند یی پؤهن بوو ای تیرا هندی دکر نه و سیبه را داروبار و گژوگیای ژیکجودا بکه ن. پؤناهیا ههیهٔ ی دناهٔ دمریاجی دا پهنگههددا، ژبه ر هندی نه و همردوو با سانه هی شیان سوواری به له می بین و خوه بگههینه لایی دی یی ناهٔی.

ل دممی زفرینی، خو یهك ژ وان شیانین ناخفتنی نهبوون، بهلکو همردوو <sub>کوور</sub> چووبوونه د هزران دا. ژ ساتهکی بو ساتهکی دی، دمنگی چووچکهکا ل سمر سمری <sub>وان</sub> دفری یان بومهکی نهو دترساندن.

دهمی گههشتینه د خیفهتا خوه فه، کیسکین خوه یین نفستنی فهکرن و چوونه تیدا، نی جوانا رازی نهبو ب چ رهنگان خودیکی بکهنه د خیفهتی فه و سوفیایی ژی نهبها بهیلیته ژ دهرفه، نی ل دوماهیی نهچاربوون ل جههکی دوور ژ خیفهتی بدانن. ههردیسان سوفیایی نهو پوستکارت ژی دگهل خوه ئینابوون و کرنه د بهریکهکا چانتی خوه دا.

دهمی سپیدی نهو هشیار بووین، سوفیا بهری جوانایی ژ کیسکی خوه یی نفستی دهرکهفت بوو. پیلافین خوه کرنی و چوو ژ دهرقهی خیفهتی و بهرهق وی جهی چوو یی خودیك دانایی کو ب چهندین چپکین خونافی هاتبوو نخافتن. سوفیایی خودیك ب هجکی خوه پافژ کر، خوشبهخانه ج کارتین دی یین ب مورا لوبنانی ژ خودیکی نههاتینه دهر.

ل سهر وی دهشتا بهرفرهه و ل پشت خیفهتا وان، چهندین عهور ل نهسانی دهاتن و چوون کو وهکو پنیین پهمبی یی سپی بوون. ناوازین چووچکان ژی ب سهر وان جهان به لاق دبوون. وان ههردوو کچان بهرسینگین خوه یین پهمبی کرنه بهر خوه و بره خیفهتی قه روونشت و تیشت خوار. ههر زوو سحبهتا وان چوو سهر کولکی مایجهری و کارتین پوستهی.

پشتی هینگی وان خیفه تا خوه گرت و کیسکین خوه یین نفستنی ژی پیچان و کرنه د زهرفی وی دا. ب ریکی فه چهندین جاران بیهنا سؤهیایی تهنگ دبوو و بیهنا خوه فهددا، ژبهرکو ژ بلی چانتی وی یی گران، خودیك ژی دانابوو بن ملی خوه. جوانا رازی نهبوو ب ج رهنگان هاریکاریا وی بکهت یان دهستی خوه بکهته خودیکی.

دهمی نیزیکی باژیری بووین، وان گوه ل دهنگی هندهك تعقهیان بوو. بیرا سؤهیایی ل ناخفتنین بابی هیلدی ل دور لوبنانی و شهری هات. ژبهر هندی ههستپیکر نهو گهلهك یا به خته و هره کو ل و هلاته کی نارام و نازاد دژیت.

سۆفیایی جوانا داخواز کره مالا خوه داکو پیکفه کوپهکی شیری گهرم قه چوون. دایکا وی سهدان پرسیار ژی کرن کا وان نهو خودیك ژ کیفه ئینایه. سؤفیایی گوتی کو وی ل نیزیکی کۆلکی مایجهری یی دیتی، لی دایکا وی یا رژد بوو ل سهر هندی کو نهفه چهندین ساله نهو خانی یی چوله و کهس تیفه ناژیت. پشتی جوانا چووی، سؤفیا چوو سهری خوه شووشت و کراسهکی سۆر کره بهر خوه.

روودانین روّژا نمتهومی یا وملاتی نمرویجی ومکو همر جار بوون. ل سمر تیّلمقزیونی راپورتهك ل دور قیستمقالین سمربازین نمرویجی ییّن دگمل یمکمییّن نمتهومییّن یمکگرتی ل لوبنانی کاردکر هاتبوو نمایشکرن کو وان ژی ناهمنگ دگیّران.

سۆفیایی باش تەماشەی تیلەفزیونی دکر، چونکی وی دزانی یەك ژ وان سەربازان بابی هیلدی یه.

دوماهیك كاری سؤفیایی ل فی رؤژی، ۱۷ی گولانی، كری نهو بوو كو خودیكا رؤناهیی ب دیواری ژوورا خوه فه ههلاویست. رؤژا پاشتر زمرفهكی قههوائی د كؤلكی خوه فه دیت و ههر یهكسهر دهست ب خواندنا وی كر.

## دوو كەلتور

...رپّیکا یهکانه ژ بۆ خوه قورتالکرنی د نقوومبوونا دناف تاریاتیی دا...

خوشتقیا من سوّفیا، ل دهمه کی نیّزیک دی ب دیدارا هه قدوو شادبین. من دزانی تو دی زقریه کوّلکی مایجه ری قه، ژبه ر هندی من کارتیّن بابی هیّلدی بو ته هیّلانه ل ویّری، چونکی نه قه ریّکا یه کانه یا گهرهنتیکری بوو کو نه و کارته بگه هنه دهستی ته. دوودل نه به کا چهوا نه و کارته گههشتینه ویّری، چونکی ژ نوکه و هه تا ۱۵ی خزیرانی، چهندین بابه تیّن نه دیار دی بو ته ناشکه را بن و ب سانه هی که قن.

بهری نوکه مه دیت کا چهوا فهیلهسؤفین قوّناغا هیلینیزمی پهخنه ل فهیلهسؤفین گریکی یین دهستپیکی دگرت. د ههمان دهم دا، ب قی پیکی وان نهو وهك دامهزرینهرین ناینهکی نوو ددانه دیارکرن. بو نموونه ج نهمابوو نهفلوتین، نهفلاتونی وهك پزگارکهری مروّقان بدهته نیاسین.

نی همرومکو نهم دزانین، ل وی سهردهمی دا، پزگارکهرهکی دی یی مروّقایهتیی ژ درفهی نهردیّن گریکی و پوّمانی ژ دایکببوو. مهرهما من حهزرهتی مهسیحی یه. ژبهر هندی، ل فیّری نهم دی بهحسی کارتیّکرنا ناینی مهسیحیهتی ل سهر جیهانا گریکی و پوّمانی کهین، ههرومکو چهوا جیهانا هیّلدی دهیّته دناف جیهانا مه دا و کارتیّکرنی ل مه دکهت.

مهسیح کهسهکی جوهی بوو و جوهی ژی سهر ب کهلتوری سامی قه بوون ر گریکی و رؤمانی سهر ب کهلتوری هندو نهورؤپی قه بوون. ژبهر هندی کهلتوری نهورؤپی دوو رههوریشال ههنه. ل قیری نهم دی پیچهکی به حسی ههر یهك ژ وان کهلتوران که ر بهری کو بچینه دناق بابهتی کارتیکرنا مهسیحیهتی ل سهر کهلتوری گریکی و رؤمانی.

## ھندو ئەورۆپى

زارافی هندو نهورویی، ههموو وان وهلات و کهلتوران ب خوه قه دگریت بین ب زمانی هندو نهورویی دئاخفن کو ههموو زمانین نهورویی ب خوه قه دگریت، ب تنی زمانین هندو نهورویی دئاخفن کو ههموو زمانین نهورویی ب خوه قه دگریت، ب تنی زمانین فینلهندی نوینه نهبن (لابونی، فینلهندی، نهستونی و هنگاری) و زمانی باسی کو ل رؤژئاقایی فرهنسا و ئیسپانیا ههنه. ههردیسان پتریا زمانین هندی و ئیرانی ژی سهر ب خیزانا هندو نهورویی قهنه.

بهری چوار هزار سالان، گهاین هندو نهوروپی ل سهر کنارین دهریا رهش و دهریا هندی هندوین دژیان، پشتی هینگی هندهك ژ وان بهره باشوری روژههلاتی، ثانکو ثیرانی و هندی هه چوون. هندهك ژی بهره باشور و روژناهای قه، ثانکو یونان و ثیتالیا و ئیسپانیا قه چوون ههتا گههشتینه نهوروپا ناهه راست و پاشی بهره روژناهای قه چوون ههتا گههشتینه بریتانیا و فرهنسا. ل دووه دا ژی بهره نهوروپا باکوری و باکوری روژناهای و باکوری بهروی باکوری دروژناهای و باکوری بهروی دا ژی بهره نهوروپا باکوری و باکوری روژناهای و باکوری باکوری دروون دا شاه چوون.

همر جهی نمه هندو-نموروپیه چووبانی، دگهل کهلتوری وی جهی تیکهل دبوون یی بهری هینگی ل ویری همی، ای همر زوو زمان و کهلتوری خوه ل سمر وان دمهٔمران دسمهاند.

بۆ دموونه، نقیسینین قیداسی یین هندی، فهلسهفهیا گریکی و نهفسانهیان نهسکهندنافی ب زمانه کی تا راده یه کی نیزیك و وهکهه هاتینه نقیسین، ای ل فیری ب تنی د زمانی دا د وهکهه نینن به لکو همتا شیوازی هزر کرنا وان ژی تا راده یه کی یی وهکهه ژبهر هندی نهم به حسی که لتوری هندو نه ورؤیی دکهین.

هندینن کهفن پهرستنا خودای ئهسمانی "دیوس"ی دکر کو رامانا وی ز مانی سانسکریتی دا ثانکو "ئهسمان"، "روّژ" یان "بهههشت". یونانیان دگوته فی خوداومندی "زیوس". روّمانیان ژی دگوتی "جوبیتیر"، ئانکو بابی جوف یان ژی بابی ئایوف. نهرویجیان ژی دگوتی "تور". فان نافین دیوس و زیوس و جوبیتهر و تور، دهربرین ژپهیفه کا ب تنی دکر.

بیرا ته دهیّت کو قایکینگین باکوری باومری ب خوداومنده کی ههبوو دگوتنی "ئازیر". ههردیسان مه دناق ههموو دمقهریّن هندو نهوروّپی دا گوه ل قی ناقی دبیت. بو تموونه، د زمانی سانسکریتی دا، ئانکو زمانی هندی یی کهقن، دبیّژنه قی خوداوهندی "ئازورا" و ل ئیرانی دبیّژنی "ئاهورا". ههردیسان د زمانی سانسکریتی دا پهیقه کا دی ب رامانا "خودا" دهیّت نهو ژی پهیقا "دیقا"یه، ل ئیرانی دبیّژنی "دایقا" و زمانی لاتینی دا دبیژنی "دویس" و د زمانی نهرویجی دا دبیژنی "تیقور".

همردیسان خملکی باکوری باومری ب کومهکا خوداوهندین پیتاندنی همبوو "نیورد، فری، فریا). وان ناقهکی تایبهت دگوته قان ناقان همموویان، نهو ژی ناقی "قانیر" بوو. نه فی ناقه بیرا مه ل ناقی خوداوهندی پیتاندنی یی لاتینی "قینوس"ی دئینیت. ل فیری زارافی سانسکریتی "قانی" برامانا "خوشی" یان "حهز" دهیت.

هژمارهکا قهکولینین هاتینه نهنجامدان ل دور ههقبهرکرنا هندهک نهفسانهیین 
هندوخهوروّپی، دووپات دکهن کو نیزیکبوونهک یان مروّقاینیهک دناقبهرا ههموو 
گورمپانین کهلتوری هندوخهوروّپی دا ههیه. بو نموونه: دهمی "سنوور" بهحسی 
خوداوهندیّن نهرویجی دکهت، نهفسانهیا وی بیرا مه ل نهفسانهیهکا هندی دئینیت کو بو 
بهری ۲۰۰۰ یان ۳۰۰۰ سالان دزقریت.

گومان تیدا نینه کو نهفسانهیین "سنووری" شوونتبلین سروشتی وهلاتین باکوری پیِقه دیاره. د ههمان دهم دا، نهفسانهیا هندی ژی ژ بنهکوکا سروشتی هندی دمرکهفتیه. لی هژمارهکا قان نهفسانهیان هندهك خالین ههقپشك ههنه کو بو مه خویا دکهن لیکنیزیکبوونهکا باش دناقبهرا وان دا ههیه. نهم دشیین ب سانههی تیبینیا قان خالین ههقپشك د نهفسانهیین دهستپیکی دا بکهین وهك بهحسی نهو قهخوارنا دبیته نهگهری نهمریی و ههقرکیا دناقبهرا خوداوهندین دژی هیزین تیکدهر دا.

همردیسان نهم دشیّین تیبینیا هندهك خالیّن هه شیشك ییّن گهلهك بهرچاهٔ بکهین بو نموونه، تیّکههی گهردوونی وهك گورهپانا هه فرکیه کا بهردهوام دنافهه را هیّزا باشیی و هیّزا خرابیی دا. نه هٔ چهنده بوویه نهگهر هندو نهورویی بهردهوام خهباتی ژ بو زانینا پاشهروژا جیهانی بکهن.

بی کو نهم بکهفینه د شاشیان دا، نهم دشیّین خوه ژ هندی پشتراست بکهین کو نه تشته کی ژ نیشکه کی فهیه دهمی فهلسه فهیا گریکی ل سهر نهردی وه لاتی هندو نهورؤیی رؤناهیی دبینیت، ژبهرکو نه فسانه یا هندی و یونانی و باکوری بنگههه کی باش ژ بؤ هزرکرن و تیوریّن فهلسه فی نافراندیه..

هندو خهور قریان پیکول دکر بگههنه وان زانیاریان یین ل دور پیفاژوویا جیهانی همین. ژبهر هندی تیگههی "راستی" یان "زانست" دنافه ههموو کهلتورین هندو خهور قربی دا بهرچافین مه دکهفیت. د زمانی سانسکریتی دا نهم دبیژین "فیدیا-Vidya"، نهف زارافه گهلهك ومکو زارافی یونانی "نیدوس-Eidos"ی تانکو "بیر قکه"یه، ههلبهت نهفه نهو زارافه یی رقلهکی گرنگ و مهزن د فهلسهفهیا نهفلاتونی دا ههی.

د زمانی لاتینی دا، ل ههمبهری وی مه زاراقی "قیدیو-Video" ههیه و نه زاراقه ل ههموو دمقهرین رؤمانی دا ب رامانا "نهز دبینم" دهیّت. د زمانی ئینگلیزیی ژی دا به زاراقی "وایز-Wise" یان ژی "ویزدوم-Wisdom" ههیه ئانکو "پهندیاری"، د زمانی نهلمانی ژی زاراقی "ویزن-Wisswn" ئانکو "دزانیت" ههیه. ژلایهکی دی قه، رهوریشالبن زاراقی "قیدیا یا هندی و نبدوسا گریکی و قیدویا لاتینی ههیه.

ب شیوهیه کی گشتی، نهم دشیین تیبینیا هندی بکهین کو "دیتن" گرنگرین همست بوو د کهلتوری هندو-نهوروپیان دا. ژبهر هندی نهدهبی هندی و یونانی و نیرانی و

جیرمانیان . . . خواندنا Vision، رمنگه ژ پهیڤا لاتینی Video هات بیت".

مورکهکی دی یی که لتورین هندو نهوروپیان پی دهینه جوداکرن نهوه چیروکین خوداوهندین وان ب ریکا نه فسانه یان ژ بهره بابکه کی بو یین ل دوو قد دا هاتینه فهگوهاستن.

ل دوماهیی ژی، هندو نهور قپیان تیگههه کی خولی "بازنهی" ژ بو دیر قکی همپوو، ئانکو جوّره تیگههشتنه کا دیر قکی د خوله کی دا بر قریت، همروه کو کا جهوا وهر ذین سال ل دوو هم همپوو دهین، ب تیگه هی وان، ناها ب فی شیّوه ی دیر قکی ژی نه دهستینگ و نه دوماهیک ههیه به لکو چهندین جیهانین جودا جودا همنه کو به رده وام دنا فی بازنه یا همتا یا مرن و ژیانی دا ژ دایکدبن و به رزه دبن.

بنیاتی همردوو ناینین روزههلاتی یین ممزن، بودی و هندوسی، بو کهلتوری هندونهوروپی دزفریت. نهم دشین ههمان تشت بو فهلسهفهیا گریکی ژی بیژین. نه چهنده
دهلیفهیی ددهته مه هنده ک خالین ههفپشک دنافبهرا قان ههردوو ناینین نافیری ل لایه کی
و فهلسهفهیا گریکی ل لایه کی دی ناشکهرا بکهین. ههتا سهرده می نهفروکه ژی، ساخله ته کا
فهلسهفی دناف ههردوو ناینین بودی و هندوسی دا ههیه.

د ئاینین بودی و هندوسی دا، گهلهك جاران تهکهزی ل سهر ههبوونا خودای د همموو تشتین دهوروبهر دا دکهن، زیدهباری شیانین بهردهست بو مروفی داکو ب ریکا زانینا ثاینی یهکگرتنی دگهل خودای بکهت "سوفیا، بیرا خوه ل ئهفلوتینی بینه!".

ناها هوسا مروّق دشیّت بگههیته خودای، نانکو ب ریّکا زقْرینیّ بوّ ناخیّ خوه، یان ب رِیّکا هزرکرنیّ یان خلومتکرنیّ. ب قی رِهنگی، ههلویستهکیّ نهریّنی و خوپاریّز و قهدمر و ویّنهیهکیّ ناینی ییّ رِوْژههلاتی نیشان ددمت. همردیسان ل دمهٔ گریکیان ژی، نهو د وی باوهری دا بوون کو پیدهیه مرؤهٔ بِنُ فهدهر بیت و خوه ژ خهلکی دوور بکهت داکو رؤحا وی د ناشتی و تمناهیی دا بمینین بنیاتی بیروکهیین ب فی رهنگی بو جیهانا فهلسهفی یا گریکی و رومانی دزهٔرن همان بیروکه ل دمهٔ هژمارهکا ههشهیان ل چهرخین ناههراست ههبوون.

همردیسان د هندهك كهلتورین هندو-نهورویی دا، نهم دبینین كو وان باومری پر دووباره زیندیبوونا روّحا مروّفان ههیه. بو ماوهیی پر ژ ۲۵۰۰ سالان، نارمانجا ژیانی ل دور تاكهكهسیّن دنافه فی كهلتوری دا نهو بوو كا دی چهوا خوه ژ دووباره زیندیبوونی نازاد كهت. بهری نوكه مه دیت كو نهفلاتونی ژی باوهری ب دووباره زیندیبوونی ههبوو.

#### سامي

نوکه دی به حسی ملله تین سامی که ین، سوّهیا، نه شه ملله ته سه رب که لتور و زمانه کی جودا فه نه، بنیاتی سامیان ژ نیمچه گزیرتا عهره بی هاتیه، لی پشتی هینگی ل گه نه که ده دی یین جیهانی به ربه لاقبووینه، خه نکی جوهی بو ماوه یی پر ژ دوو هزار سالان ل دووری وه لاتی خوه ژیاینه، دیروّک و ناینی سامیان دوور ژ رهوریشالین خوه یین جوگرافی ب ریکا ناینی مهسیحی به ربه لاقبوویه، هه ردیسان که ناینی مهسیحی به ربه لاقبوویه، هم ردیسان که ناینی نیسلامی به ربه لاقبوویه،

همرسی ئاینین کارتیکرنه کا مهزن ل سهر روز ثاقای کری، جوهیاتی و مهسیعی و ئیسلام. کو ههموویان ژی بنیاته کی سامی یی هه قبشك ههیه. بو نموونه، پهرتوو کا پیروز با موسلمانان کو هورئانه و پهیمانا که قن "تهورات" یا جوهیان ب دوو زمانین سامی بین لیکنیزیك هاتینه نقیسین. یه گ ژ ناقین خودای د پهیمانا که قن دا هاتی، ههمان رهوریشالین پهیها "الله" یا موسلمانان ههیه.

دهربارهی ثاینی مهسیحیهتی ژی، هوّسا دیاره بابهت پیچهکی ثالوّزتره. گومان ن<sup>نیا</sup> نینه کو بنیاتی فی ثاینی ژی ههر سامیه، نی پهیمانا نوو "ثینجیل" ب زمانی یونانی ها<sup>نیه</sup> نفیسین. زیّدهباری هندی کو لاهوت و بیروباوهریّن مهسیحی پیشکهفتینه و ل دووفه نا<sup>ب</sup>

ن سامیان ههر ژ دهستپیکی پهرستنا خودایهکی ب تنی کریه. دبیژنه فی چهندی "پهکتاپهرِستی"". چ د ئاينێ يههوديان دا، يان ژی مهسيحی و ئيسلامێ دا، بيروْكهيا سمرمكي ل دمڤ همموويان ئموم كو ب تنيّ يمك خودا هميه.

يەك ژ ساخلەتيّن دى ييّن ساميان ئەوە ديرۆكىّ ب ھيّلەكا راست دبينن. ئانكو <sub>دهم</sub>ی خودای جیهان ٹافراندی، وی هیلی دهستپیکریه و رِوْژهکی ژ رِوْژان ئه هیلا رِاست دی گههیته دوماهیی کو ئهو روّژ ژی دی بیته روّژا "لیّپرسینی" کو خودا دی تیّدا لیّپرسینیّ دگەل مرۆفان كەت پشتى ژ مرنى رادبنەفە.

ئەو رۆلى دىرۆك دگىرىت، ساخلەتەكا سامى يا ھەڤېشكە ل دەڤ ھەرسى ئاينىن پهکتاپهرست. ئانکو خودا مایئ خوه د دیروکی دا دکهت و کونتروّل ل سهر دکهت. ئانکو رؤهنتر بيِّرْين، ديروِّك رُبهر هنديّ ههيه داكو خودا تيِّدا حهزا خوه بجه بينيت و مروِّقُان بهرمهٔ رِوْرًا دوماهیی ببهت داکو لیپرسینی دگهل وان بکهت کو ل هٔی رِوْرُی ب تنی ههموو خرابيين دنياييّ ژناڤ دچن.

ژبهرکو خودا مایی خوه د پیْڤاژوویا دیروٚکی دا دکهت، گهلیّن سامی ب دریّژاهیا هزاران سالان گرنگیهکا مهزن دایه نقیسینا دیروکیّ. ئههٔ رهوریشالیّن دیروکیّ، ناههروّکا راستهقینه یا پهرتووکین وان یین ئاینی یه.

ئەقرۆكە، باژيرى قودس "ئورشەليم" سەنتەرەكى ئاينى يى گرنگە بۇ جوھى و ممسیحی و موسلمانان. ئەڭ چەندە ژى بەلگەيە ل سەر لێكنێزيكبوونەكا ديرۆكى دناڤبەرا قان همرسی ناینان دا.

ل فی باژیّری هژمارهکا پهرِستگههیّن جوهیان و دیّریّن مهسیحیان و مزگمفتیّن موسلمانان لی همنه کو جهیّن پهرِستنی ییّن همرسیّ ناینانه لیّ مخابن بوویه جهیّ همفرکینن شهری و ب هزاران خهلکی بیگونهه ژ ههردوو لایان هاتینه کوشتن. دیر رفزهکی ژ رفزان نهتهوهینن یهکگرتی بشین دووباره ناشتی و تهناهیی ل باژیری فوس پهیدا بکهن و دووباره وی باژیری بکهنه جهی پیکفه ژیانا ههرسی ناینان. "نوکه نهم دی بهحسکرنا فی بهشی پراکتیکی یا وانهیا فهلسهفی دهینه رهخهکی، چونکی بابی هیلائ دی به فی رولی رابیت، ج پینهفیت تو دزانی کو نهو چافدیرهکی نهتهوهیین یهکگرتی په لوبنانی ب پلهیا مایجهر. نهز بیژم هیدی هیدی تو یا تیدگههی. ای ژلایهکی دی فه س نهفیت لهزی ل روودانان بکهم."

بهری نوکه ژی مه گوتبوو، ههستا گرنگ ل ده هندو-نهوروپیان، دیتن بوو. ل تشتهکی بالکیشه کو ههستا گوهلیبوونی روله کی گرنگ و سهره کی ههیه ل ده سامیان ژبهر قی چهندی نه تشته کی ژ نیشکه کی قهیه کو باوه ری ئینان ب ئاینی جوهیاتیی ب فی رستی دهستپیبکه ت: "گوهی خوه بدی ئیسرائیل!". د پهیمانا که فن دا، خهلکی گوهداریا ئاخفتنین خودای دکر. پیغهمبهرین جوهیان ژی پهیاما خوه یا پیغهمبهرینی ب فی رستی دهستپیدکر: "ب فی رهنگی یه هوه ی گوت".

همردیسان ئاینی مهسیحیهتی ژی گرنگیهکا مهزن ب گوهدانی دایه ب تاببهن گوهداریکرنا ئاخفتنین خودای. زیدهباری فی چهندی، د ریورهسمین ئاینی یین فان ههرس ئاینان دا، تیکستین ئاینی ب دهنگهکی بلند دهینه خواندن کو دبیژنی "تیلاوه".

بهری نوکه من بهحسی وان پهیکهر و وینهیان کر یین مللهتین هندو نهورؤپی بر خوداوهندین خوه دروستکرین، لی یهك ژ ساخلهتین ههره گرنگ ل دههٔ سامیان نهوه به ههموو رهنگان دروستکرنا پهیکهران بو خودای تشتهکی ههدهغهیه، ثانکو تشته کی ههدهغهیه بهینه ههده بهینه دروستکرن.

د پهیمانا کهفن دا، تشتهکی حهرام بوو نهگهر خهلکی پهیکهر ل سهر شیون خودای دروستکربان. ههتا سهردهمی نهفروکه ژی نهف چهنده د تاینی جوهیاتی و نیسلامی دا قهدهغهیه. ههتا د تاینی نیسلامی دا، ب شیوهیهکی گشتی هوشداریهکا مهزن ههیه ل

<sup>• &</sup>quot;يههوه" يهك ژ ناڤێن خودايه د بهيمانا كهڤن دا.

گرتنا وینهیین فوتوگرافی و هونهرین پلاستیکی. مهرهم ژ حهرِامکرنا قان تشتان ئهوه کو چیّنابیت مروّق همقرکیا خودای بکهت و هندهك تشتان بنافرینیت.

لی دیرین مهسیحی نابنه پنگر ل ههمبهر وینه و پهیکهرین دهربرینی ژ خودای و حهزرهتی مهسیحی دکهن. پهنگه نوکه تو بیژی کو دیرین مهسیحان دپرن ژ فان جوّره پهیکهران، به لی تو پاست دبیژی، ههلبهت نه ف چهنده ژی نموونهیه که ل سهر کارتیکرنا جیهانا گریکی و پوّمانی ل سهر ثاینی مهسیحی "ل دیرین ئارتودوکسی، ثانکو ل یونان و پوسیایی، ههتا نوکه ژی کیشانا وینهیان و دروستکرنا پهیکهران بو کهسایهتیین دنا ف چیروکین ئینجیلیی دا تشته کی حهرام و قهده غهیه".

بهروقاژی ئاینین دی یین روزههلاتی، ئه همرسی ناینه داکوکیی ل سهر ههبوونا فالاهیه کی دناقبه را خودی و ئافراندیین وی دا دکهن. ههردیسان ئارمانجا وان د ژیانی دا نهو نینه روّحا خوه ژ دووباره زیندیبوونی قورتال بکهن، بهلکو ئارمانجا وان یا سهره کی خوه پافژکرنه ژ گونه هان. ههردیسان تشتی گرنگ د ژیانا وان یا ئاینی دا، نفیر و شیره و خواندنا پهرتووکین خوه یین ئه سمانی یه پتر ژ هندی بچنه د خلوه و هزرگرنی دا.

### ثيسرائيل

سۆفیایا خوشتقی، من نەڤێت ھەڤرکیێ دگەل مامۆستایێ تە یێ ئاینیێ بکەم، ڵ من دڤێت پۆختەيەكى ل دور ئاينێ جوھياتيێ بۆ تە بەحس بكەم.

هموو تشت دگهل نافراندنا جیهانی ژ لایی خودای قه دهست پیدکهن، تو دشیّی ل بهرپهریّن دهستپیّکی ییّن نینجیلی ل دور چهوانیا نافراندنا جیهانی بخوینی. ای مروّق ژ پیکا خودای دهرکهفتن و گوهداریا وی نهکر. ژبهر هندی خودای نهو سزادان. ل دهستپیّکی نادهم و حموا ژ بهههشتی کرنه دهری و پاشی ل سهر پوویی نهردی ژی مرن پهیداکر.

یاخیبوونا مرؤفان ژ گوهداریکرنا خودای وهکو هیّلهکا سوّر ب دریّژاهیا تمورِاتیٔ را دهیّته دیتن. نمگهر تهماشهی سهفهرا "نافراندن" ی بکهین، دی بینین کو ب دریّژاهی به حسی چیرِوْکا نوحی و توفانی کریه.

پاشی خودا پهیمانه کی دگهل ئیبراهیم و نهژادی وی گریددهت. نه پهیمانه پان ریکهفتنه ل سهر هندی بوو کو ئیبراهیم و نهژادی خوه پهیاما خودای بپاریزن و خوری ژی ل بهرامیهر سوز دایی زارؤکین ئیبراهیمی بپاریزیت. پاشی جاره کا دی نه پهیمانه دگهل موسای ل سهر چیایی سینا ل سالا ۱۲۰۰ی بهری زاینی دووباره هاته نووکرن. ل وی دهمی ملله تی ئیسرائیلی وه کو بهندهیان ل مسری هاتبوونه ئیخسیر کرن و پاشی ب هاریکاریا خودای زفرینه وه لاتی خوه ئیسرائیلی.

ل سالا ۱۰۰۰ێ بهری زاینی، ئانکو بهری فهیلهسوّفیّن گریکی پهیداببن، تهوران به حسیّ سیّ شاهیّن ئیسرائیلیّ دکهت کو نهو ژی شاوول و داود و سولهیمان بوون. ل وی سهردهمی، مللهتیّ ئیسرائیلیّ ههموو ل ژیر ئالاییّ شاهد داودی خرفهبوون، ژبهر هندی زلاییّ سیاسی و لهشکهری فه وهك سهردهمهگیّ زیّرین دهیّته نیاسین.

دهمی شاههك بو جوهیان دهاته ههلبژارتن، پیدهی بوو خهلکی سوز و پهیان دابانی کو گوهداریا وی بکهن. ب فی رهنگی وان ناسنافی "مهسیح" ئانکو کاهن یان ژی شاه ددایی. ل سهر ئاستی ئاینی ژی، شاهی وهلاتی وهکو پیغهمبهرهکی ژ دههٔ خودای دهاته ل قهلهمدان، ژبهر هندی وان ناسنافی "کوری خودای" ددا شاهی و ناسنافی "شاهنشبنا خودای" ددا شاهی و ناسنافی "شاهنشبنا

لی شاهنشینا ئیسرانیلی گهلهك نهقهکیّشا، بهلکو همر زوو لاواز بوو و هانه دابهشکرن ل سهر شاهنشینا باکوری "ئیسرائیل" و شاهنشینا باشوری "یههودا".

ل سالا (۷۷۲ ب.ز) ناشوریان شاهنشینا باکوری داگیرکر، ژبهر هندی نیدی آن شاهنشینی کاریگهریا خوه یا سیاسی و ناینی ژ دهست دا. رهوشا شاهنشینا باشوری ژبا باکوری یا باشتر نمبوو، چونکی نمو ژی ل سالا (۵۸٦ ب.ز) ژ لایی بابلیان قه هاته داگیرگرن

<sup>\*</sup> سمقمرا نافراندنی Book of Genesis کو ب زمانی عمرهبی دبیژنی "سفر التکوین"، بهشمکا پهرِتووکا تمورِاتی یه کو تیدا به حسی چموانیا نافراندنا مروّقان و گمردوونی دکهت.

بابلیان پتریا ناقاهیین فی شاهنشینی ههرفاندن و هژمارهکا مهزن ژ خهلکی وی وهك نیخسی نینانه باژیری بابل. نه نیخسیرکرنه ههتا سالا (۵۲۹ ب.ز) یا بهردهوام بوو ههتا جارهکا دی دووباره جوهی زفرینه هودسی و سهر و ژ نوو باژیر ناقاکری. ای ههتا دهستپیکا هاتنا ناینی مهسیحیهتی ژی هیشتا ل بن کونترولا هیزین بیانی دژیان.

ژبهر قی چهندی جوهیان پرسیار دهربارهی نهگهرین کهفتنا شاهنشینا داودی ژ خوه کر، نه کهفتنا بوویه نهگهر چهندین نهخوشی و کارهساتین مهزن ل دوو دا ب سهری مللهتی جوهی هاتین، نه شه سهره پای هندی کو خودای سوز دابوو مللهتی جوهی بپاریزیت. بهرسفا قی پرسیاری ژی نه و بوو کو جوهیان سوزدابوو خودای گوهداریا وی بکهن، نی دهمی نه و ژ فهرمانا وی دهرکهفتین و گوهداریا وی نهکری، خودای نه و سزادان.

ل دەوروبەرين سالا (٥٧٠ ب.ز) هرُمارەكا پيغهمبەران دناۿ مللەتى ئيسرائيلى دا دەركەفتن و هەمويان بانگەوازا تۆرەبوونا خوداى ھەلگرتبوو و پیشبینیا سزادانا ئیسرائیلی دكر، چونكی ئیدى گوهداریا وان شیرەتان نهدكر یین خوداى بو وان دەستنیشان كرین. فان پیشبینیا هاتنا روژهكی ددا خهلكی كو خودا دی لیپرسینی دگهل ئیسرائیلی كهت. دبیژنه فان پیشبینیان "پیشبینیین لیپرسینی".

ههردیسان هندهك پیخهمبهرین دی ژی بانگهوازا هندی دکر کو دی خودا بهشهکی ژ فی مللهتی فورتال کهت و دی "میرهکی ناشتیی" بو وان فریکهت، نانکو دی پاشایهکی ناشتیخواز ژ نهژادی داودی بو وان فریکهت. نههٔ شاهه دی دووباره شاهنشینا داودی ناها کهت و خهلکی وی دی پاشهروزهکا گهش ههبیت.

دا باشتر خوه تیبگههینین: مللهتی عبری ل ژیر دهستههلاتا داودی ب ناشتی و 
بهختهوهری دژیان، پشتی ژیانا وان رؤژ بؤ رؤژی خراپتر لی دهاتی، ئیدی ئهو پیغهمبهرین 
دهاتین بانگهوازا هندی دکر کو ل دهمه کی نیزیك دی پاشایه کی نوو ژ نهژادی داودی ژ 
دایك بیت. ئه فی پاشایی نوو دی خه لکی ژ بندهستیی رزگار که ت و دووباره سهربلنداهیا 
ئیسرائیلی زفریت و شاهنشینا خودای ئافا که ته فه .

باشه، سؤفیا. هیفیا من ئهوه ته پیچهکی بیّهنا خوه فهدابیت و هیّشتا دگهل من بی پهیفیّن سهرمکی ییّن بابهتی پیکدهیّن ژ "مهسیح"، "کوری خودای"، "ناشتی"، "شاهنشینا خودای"... ل دهستپیّکی نهفه پهیفه ههموو بو بابهتیّن سیاسی دهاتنه بکارئینان کو ل وی سهردهمی خهلکی هزر دکر مهسیحهکی نوو وهك سهرکردهیهکی سیاسی و لهشکهری و ناینی دی دهرکهفیت و دی ل ناستی شاهد داودی بیت. نانکو نهف پزگارکهری نوو وهکو قارهمانهکی نهتهوهی بوو نهوی دی سنوورهکی بو نهشکهنجهدانا جوهیان ژ لایی وهکو قارهمانهکی نهتهوهی بوو نهوی دی سنوورهکی بو نهشکهنجهدانا جوهیان ژ لایی

نی هنده که کهسین دی پیشبینیه کا گهله که مهزنتر ژ فی چهندی دکر. بهری هاتنا حهزرهتی مهسیحی ب چهندین چهرخان، هنده پیغهمبهرین دی بانگهوازا هندی دکر کو مهسیحی چافهریکری دی بیته پزگاکهری ته فی جیهانی، ثانکو شهو نه ب تنی دی ثیسرائیلیان ژبن دهستهه لاتا بیانیان هورتال کهت، به لکو شهو دی گشت مرؤفان ژ گونه و شاشیین وان هورتال کهت. به لکو شهو دی گشت مرؤفان ژ گونه و شاشیین وان هورتال کهت. به لکو شهو دی گشت مرؤفان ژ گونه و شاشیین وان

مهسیح دهرکهفت، لی نهو نه ب تنی وهك مهسیحی چاقه پیکری دهرکهفت، بهلکو دهربرینین "مهسیح"، "کوری خودای"، "شاهنشینا خودای"، "ناشتی" ژی بکاردئینان و خوه ل دووق وان پیشبینیان دیار دکر یین بهری هینگی ل دور وی دهاتنه گوتن.

نهو هاته دناف نورشهلیمی دا، خهلکی ژی وهك پزگارکهر پیشوازیا وی کر. نهو ژی ل دووف ههمان پیکا شاهین بهری هینگی چوو دهمی دچووینه سهر کورسیکا خوه با دهستههلاتی. خهلکی پیروزباهی لیکرن و گوت: "نوکه دهم هات، شاهنشینا نهسمانان با نیزیکه."

دفیت نمف چهنده ههموو ل بیرا مه بن، نی نوکه باش گوهی خوه بده نمفا مایی عیسایی ناسریه ژ ههموو وان بانگهشهیین بهری هینگی ب هندی دهاته جوداکرن کو نهو نه سمرکردهیه کی سیاسی و لهشکهری بوو، بهلکو وی پهیامه کا مهزن و بهرهرهم رنگه خوه ثینابوو، وی بهحسی پزگاکرن و لیبورینا خودای بو مروفان دکر. ژبهر هندی نهو ناه خهلکی دا دهات و چوو و دگوتی: "تو ژ گونههین خوه هاتیه شووشتن".

دەمى پىغەمبەرەك ب قى رەنگى ل گونەھىن خەلكى دبورىت، ب راستى تشتەكى نوو و ب مەترسى بوو، بەلكو تشتەكى خرابىر ژى ھەبوو، وى ب ناقى "باب" گازى خوداى دكر. دناق جفاكى جوھيان دا كەسى بەرى نوكە گوھ ل تشتەكى ھۆسا نەبوو. ژبەر ھندى گەلەك كەس دژى وى راوەستيان و ئەو دوورپنج كر، ب تايبەت تەخا نفيسەرىن تەوراتى.

ئهگهر رؤهنتر بیژین، گهلهك كهسین ل سهردهمی مهسیحی دژیاین، ل هیفیا هندی بوون رزگاركهرهك بهیت و ب هیزی دووباره "شاهنشینا خودای" نافا بكهت. لی مهسیح هات و ب شیوهیه کی جودا و بهرفره هر دهربرین ژ فی شاهنشینی کر. عیسای دیار کو شاهنشینی خودای نهوه تو حهز ژ کهسوکار و جیرانین خوه بکهی، دلوفانیی ب ههژار و دهستکورتان ببهی، ل وان کهسان ببوری یین شاشی و گونه هاکرین.

ب فی رهنگی، نهو دهربرینا کهفن یا نیمچه سیاسی، رامانهکا جودا وهرگرت. خهلك چافهرینی هاتنا زهلامهکی سهرکرده بوون کو شاهنشینا خودای رابگههینیت، ای مهسیح ب ریکا پیلافین خوه یین ساده دهرکهفت و بو وان راگههاند کو شاهنشینا خودای "پهیمانهکا دی" یا نوویه و نافهروکا وی نهوه "دفیت تو حهز ژ جیرانی خوه بکهی کا چهند تو حهز ژ جیرانی خوه بکهی کا چهند تو حهز ژ

پشتی هینگی نهو ژ قی چهندی دوورتر ژی چوو. وی گوت پیدفیه نهم ل دوژمنین خوه ببورین یین زیان گههاندیه مه. نهگهر کهسهکی شهقهك ل روویی مه یی راستی دا، نهم ژی ای بزقرینین؟ ههلبهت نه خیر، بهلکو بهری روویی خوه یی چهپی ژی بدهینی. ل سهر مه نه یا پیدفیه ب تنی حهفت جاران ل دوژمنی خوه ببورین، بهلکو یا پیدفیه حمفتی جاران ل وی ببورین.

ژ ژیانا عیسای بو مه دیار دبیت کو وی ج ریکری نهبوون نهگهر دگهل ژنین لهشفروش، گومرکچیین گهندهل و زهلامین سیاسی یین دوژمنین وهلاتی ژی باخفیت. وی پتر ژ فی چهندی دکر و دگوت: "کورهکی خراب کو پاری بابی خوه ههموو ل خرابیان مهزاخت بیت، یان ژی گومرکچیهکی گهندهل دشیّت ل ده خودای توبه بکهت و ببیته کهسهکی باش نهگهر هات و خرابیین خوه هیّلان و داخوازا گونههژیّبرنی ژ خودای کر. هندی خودایه، یی دلوفان و مهرده." هدردیسان عیسای دگوت نههٔ "گونههکاره" ل دههٔ خودای ب قهدرترن و ژ هنوی دلوهٔانیا وی نه، پتر ژ وان فهراسیین دووروو "منافق" یین شانازیی ب خوه دیدن ل دمهکی کو نهو سهرهٔ خوه ب کهسین باوهردار ددهنه دیارکرن و د دل دا دوژمناتیا مهسیحی دکهن.

مەسىحى داكۆكى ل سەر ھندى دكر كو نابىت كەس ژ مە خوە ژ دلوڤانيا خودى بى منەت بكەت چونكى ئەم مرۆڭ نەشئىن خوە قورتال بكەين "ل وى دەمى گەلەك كەسنى گرىكى ھزر دكر دشنن خوە رزگار بكەن".

دهمی مهسیحی مهرجین خوه ل خوتبهتا "شیرهتین چیای" بو خهلکی دیار کرین مهرهما وی نهو نهبوو کو ب تنی حهزا خودای بو مه دیار بکهت، بهلکو وی دفیا دووپان بکهت کو چ مروّف ل ده خودای د تهمام و بیگونه نینن، نی دلوفانیا خودای ژی با بیسنووره و ههر کهسی ب ریکا نفیر و دوعایان فه بهره وی فه بچیت و داخوازا گونههژیبرنی بکهت، خودا وی ژ دلوفانیا خوه بیبههر ناکهت.

دەربارەى كەسايەتيا عيساى و ئارمانجا پەياما وى، ئەز دى قى بابەتى بۇ مامۇستايى تە يى ديرۇكا ئاينان ھىلم، چونكى ئەقە كارەكى ب زەحمەتە و ھىقيا من ئەو، ئەو بشىت ب بەلگە بۇ تە دووپات بكەت كا ئەو تا ج رادە كەسەكى بىلمەت بوو؟

عیسای وهکو کهسهکی شاهرهزا و بلیمهت زمانی سهردهمی خوه بکاردئینا ژبؤ گههاندنا پهیاما خوه. د ههمان دهم دا، وی رامانهکا کوورتر و بهرفرههتر و جوداتر سا پهیش و دهربرینین بهربهلاق و نافدار یین وی سهردهمی. ژبهر هندی نه جهی حیبهتی به کو دوماهیا وی بگههیته خاجدانی نهخاسم کو پهیاما وی ب شیوهیهکی تهمام یا هه فلا بوو دگهل بهرژهوهندیین و ته خا زال و دهستهه لاتدار هه تا بوویه نهگهر دژی وی براوهستن و ژنافی بیهن.

دەمى مە بەحسى سۆكراتى دكرى، ئەم شياين تيبينيا ھندى بكەين كا ج<sup>ېنە</sup> تشتەكى بەمترسى يە ئەگەر پەنايى بۆ ئەقلى مرۆقى ببەين. دەربارەى مەسىحى <sup>ژى وئ</sup>

<sup>\*</sup> همراسی Pharisees بمرهیمکی سیاسی یی جوهی یین کمفن بوو ل سالا ۱۹۷ بمری زاینی همتا ۱۲ پخت زاینی بهیداببوون و باومریمکا توند ب یاسا و ریسایین تاینی یین کمفن همبوو.

خاله کا دی نیشا مه دا. جهی مهترسیی یه نهگهر داخوازا فیانه کا بی مهرج و بهخشینه کا بی مهرج و بهخشینه کا

بیرا ته دهیّت کا نمفلاتون چهند توّره بوو دهمی سوّکراتی ژیانا خوه کریه قوربان، چونکی نمو باشترین زهلام بوو ل نمسینایی. ل دووهٔ بیروباوهریّن ممسیحیان ژی، ممسیح ژی باشترین زهلامه ل سمر روویی نمردی، سمرهرای هٔی چهندی، ای نمو ژی هاته سیّدارهدان و ژیانا خوه ژ پیخهمهت مروّهٔایهتیی کره هوربان. نمم دبیّژنه هٔی چهندی "نازاریّن مهسیحی ژ پیخهمهت مروّهٔایهتییی". هٔی "خزمهتکاری نازار کیّش" خوه ژ پیش مهفه کره قوربان داکو نمم ژ سرایی خودای رزگار ببین.

#### قەشە پۆلس

پشتی بورینا چهندین رِوْژان ل سهر خاچدانا مهسیحی و هٔهشارتنا وی، گوتگوتکهك دناهٔ خهلکی دا به لاهٔ بوو کو ئهو دووباره یی زیندی بوویههٔ و چوویه ئهسمانان. هٔی جاری سهروبهری وی نه وهکو یی کهسهکی ناسای بوو، هؤسا دیاره نهو ژ راستا "کوری خودای" یه.

ئهم دشیّین بیّژین کو ل سپیدههیهکا جهژنا رابوونی "جهژنا ئیستهری"، دیّرا مهسیحی گوتگوتکا زیندیبوونا مهسیحی دناف خهلکی دا به لاق کر. ل وی دهمی پوّلسی گوت: "نهگهر مهسیح زیندی نهبایه، پهیاما مه دا یا نهرهوا بیت و باوهریا مه ژی نهدما." ژ هینگی وهره هیفیا "دووباره زیندیبوونا لهشی" ل ده خهلکی پهیدابوو ب تایبهت پشتی وان زانی مهسیح ژبهر گونههیّن وان هاته خاجدان.

ل فیری، پیدفیه ل بیرا تهبیت سوّفیایا خوشتقی کو جوهیان ج پرسیار دمرباری نهمریا روّحی و ژیانا ههتا ههتایی یان ههر جوّرهك ژ جوّریّن دووباره زیندیبوونی نفیوی بهلکو نههٔ بیروّکهیه ییّن گریکی و هندو نهوروّپی بوون.

ن ل گورهی ناینی مهسیحیهتی، چ تشت دنافه لهشی مرؤفی دا، بو نموونه روّحا وی ب دروستاهی د نهمر نینن. راسته دیری باوهری ب دووباره "زیندیبوونا لهشی" و "ژیان ههتا ههتایی" ههیه، نی موعجیزهیهکا خودای ههیه کو مه ژ مرنی و عهزابا ههتا ههتایی رزگار دکهت بی کو د شیانین مه یین تاکهکهسی دا ههبیت خوه قورتال بکهین یان بر شیوهیهکی زکماکی بهرههفیهك بو قورتالبوونی ل ده ههبیت.

ل دەستېنىكى، بەلاقكرنا پەياما ئاينى مەسىحيەتى ژ لايى مەسىحيان ب بەلاقكرنا "پەياما باشيى" دەستېنىكر كو وان سوز ددا خەلكى ئەگەر باوەريى ب حەرزەتى مەسبى بىنن دى ھىنە رزگاركرن. ھىندى ھىندى ب رىكا تەبشىركرنى ئەو شيان شاھنشىنا خوداى بىنە د ھەبوونى دا و ھۆسا ل سەرانسەرى جىھانى حەژىكرنا مەسىحى چوو دناڭ دال خەلكى دا. "پەيقا كريستوس Kristus د بنەرەت دا پەيقەكا گرىكى يە، ب رامانا "كەسى رزگار" دھىنت".

پشتی چهند سالهکان ل سهر وهغهرکرنا مهسیحی، پۆلس هاته سهر نابنی مهسیحیهتی. پۆلسی ب ریکا گهشتین خوه یین جۆراوجۆر دناف جیهانا گریکی و رؤمانی شیا ئاینی مهسیحیهتی بکهته ئاینهکی جیهانی. ئه چهنده ژی ب ئاشکهرای د بهشا "کارین پیغهمبهران" د ئینجیلی دا هاتیه بهحسکرن. ای پهیام و رینمایین پۆلسی ب پهاوان نامهیان گههشتینه مه یین وی بۆ کومهلین مهسیحی یین دهستپیکی فریدکرن.

بینه پیشجافین خوه سوفیا، وی خوه گههاندیه باژیری نهسینایی، باینهختی فهاسهفی و چوویه دناف گورهبانا گشتی دا. دبیژن کو دهمی وی ههموو نهو وینه ال پهیکهرین خوداوهندان دیتین، گهلهك تیکچوو و ههرشی. ل دووف دا ب میهفانداری جوله پهرستگهها جوهیان فه و دگهل فهیلهسوفین نهپیکوری و ستویکی دانوستاندن کر، وان ژی پولس بره سهری گری "ناریوپاگ" و پرسیار ژی کر: "نهری دی شیین زانین نهو ه

بیروباومریّن نوونه ییّن تو به حس دکهی؟ مه گهلهك تشتیّن سهیر و ثنتیکه گوهلیّبووینه، ن نهم حهز دکهین کو راستیا فان بیروباومران بوّ مه دیاربکهی.

نوکه ئهو دیمهن هاته پیشچافین ته. دناف گورهانا بازاری دا جوهیهك بدهرکهفیت و بهحسی رزگارکهرمکی ل خاچدای بکهت کو پشتی هینگی یی زیندی بوویهفه. ل فیری دفیت مه ناگهه ژ وی ههفرکیا دنافیهرا فهلسهفهیا گریکی و تیگههی رزگاربوونی د ئاینی مهسیحیهتی دا پهیدابووی ههبیت، لی پولس شیا ب شیوهیهکی سهرکهفتیانه گوتارمکی پیشکیش بکهت و قهناعهتی بو خهلکی ئهسینایی چیکهت. پاشی ل سهری گری ئاریوپاگ و ل بن سیبهرا ستوونین ئهکروپولی دهست ب گوتنا گوتارهکی کر.

"گهل زهلامین نهسینایی. نهز یی دبینم هوون ژ ههموو لایان قه گهلهك د بیندارن. ای دهمی نهز دناق په پستگههین ههوه دا گهریام و من تهماشهی جهین ههوه یین پیروز کری، ل سهر دیواری په پستگهههی هاتبوو نقیسین "بو خودایهی نهدیار". چهوا چیدبیت هوون په پستنا خوداوهنده کی بکهن و نهزانن کیه، نهز دی نوکه بو ههوه دهمه نیاسین. نهو خودای ههموو جیهان و تشتین د ناق دا نافراندین، دهستهه لاته کا په هال سهر جیهانی ههموویی ههیه و د په پستگههه کی قه ناژیت کو ب دهستی مروقان هاتبیته دروستکرن. ههردیسان وی پیدفی ب تشتان نینه کو مروقان ب دهستی خوه چیکربیت، دروستکرن. ههردیسان وی پیدفی ب تشتان نینه کو مروقان ب دهستی خوه چیکربیت، رابهرکو نهو ب خوه ژیان و پوخی دده ته مروقان. خودای ژ مروقه کی ب تنی نه ژادی مروقان همموو په یداگر و پیک دایی ل سهرانسه ری جیهانی بژین. ههر وی ب خوه نه فه مروقان همهوو په یداگر و پیک دایی ل سهرانسه ری جیهانی بژین. ههر وی ب خوه نه فه مروقه ل جهین جودا جودا داناینه و جه و دهمین وان دهستنیشان کرینه.

ب فی رمنگی همست ب همبوونا خودای بکهن و ببینن. نهو یی ژ مه دوور نینه، بهلکو نهم همموو دناف وی دا دژین و دهین و چین. همروهکو کا چهوا هندهك ژ هوزانشانین هموه دبیژن "نهم نهفیین خودای نه". ژبهر فی چهندی، نهگهر نهم نهفیین خودای بین، نابیت هزر بکهین خودای مهزن ژ پهیکهرهکی زیری یان زیفی یان بهری هاتیه چیکرن کو بدهستی مرؤفان هاتبیته نکراندن و بهرههفکرن. خودای سهردهمین تاری و نهزانینی نههیلان و نوکه ژی ههرمان یا دای کو ههموو مرؤفین ل سهر روویی نهردی دفیت پهرستنا

وی بکهن. ژبهر فی چهندی وی پیغهمبهرهك هنارت و وهك نیشانهك ل سفر پاستی پیغهمبهرینیا وی، وی نهط پیغهمبهره زیندی کرههٔه داکو نهم ههموو باومریی پی بینین

پۆلس ل ئەسىنایی؛ ئاھا ھیدی ھیدی ب قی رەنگی ئاینی مەسىحیەتی دناؤ جیهانا گریکی رؤمانی دا گەشەکر، ھندەك رینمایین نوو و تەمام جودا ژ رینمایین ئەپوکراتی و ئەپیکوری و ئەفلاتۇنی دناؤ خەلکی دا ھاتنە بەلاقکرن. ئی پۆلسی خالەكا ھەرە گرنگ نزاؤ فەلسەفی دا دیت کو ھاریکاریا وی کر ب سانەھی فی ئاینی دناؤ خەلکی دا بەلاۋ بكەت

پۆلسی گوت: "لیّگهریانا خودای دناهٔ ناخی ههموو مروّقان دا ههیه". ههلبهت نیز جوره هزرکرنه دناهٔ کهلتوریّن یونانی دا تشتهگی نوو نهبوو ای تشتی نوو نهو بوو ین پولسی ل سهر زیدهکری. وی دگوت کو نهو خودای بهحس ژی دکهت نه "خودایهی فهلسهفی" یه کو مروّهٔ ب ریّکا نهقلی خوه دشیّت نیّزیکی وی ببیت، ههردیسان ب کمرصتهییّن زیّر و زیف و بهران ژی نههاتینه دروستکرن کو ل وی سهردهمی هزمارها همره مهزن یا فان جوّره پهیکهران د ل دههٔ نهکروّپوّل و گوّرهپانا گشتی یا باژیّری با همبوون. خودا دناهٔ پهرستگهههکی دا ناژیت کو ب دهستین مروّقان هاتبیته دروستکرن بهلکو نهو خودایهکی کهسایهتی یه و هاتیه دناهٔ پیّقاژوویا دیروّکی دا، یی ل سهر خاترا گونههیّن مروّقان خوه کریه قوربان و ب خاچی قه هاتیه ههلاویستن.

پشتی گوتارا ل سهر گری تاریوپاگی، هندهك ژ خهلکی تهسینایی پهخنه ل پؤلس و گوتارا وی ل دور زیندبوونا مهسیحی گرت. هندهکین دی ژی گوتی: "ئهم دی دووباره هزرا خوه د فی چهندی دا کهین و پاشی بریاری دهین". هژمارهکا دی یا خهلکی ژا یهکسهر باوهری چی نینا و هاتنه سهر ناینی مهسیحیهتی کو ژ وان ژنهك دناف دا بول دگوتنی "داماریس". بلا نهف نافه باش ل بیرا ته بیت.

ب فی رونگی پؤلس ل سهر به لافکرنا پهیاما خودای یی بهردهوام بوو. ل نیزیک سالا ۸۰ زاینی، چهندین کومه له یین کیمینه یین مهسیحی ل باژیرین مهزن و جودا جوا یین گریکی و رؤمانی پهیدابوون وهك نهسینا و رؤما و نهسکهندهریه و کورنتوس ا

وافسس. پشتی هینگی د ماومیی چهند چهرخهکان دا، جیهانا هیلینیزمی ههموو هاته گوهوّرین بوّ مهسیحیهتی.

### بيروباومرى

پۆلسی نهڭ ب تنی رۆلەك مەزن ھەبوو د دیرۆکا مەسیحیەتی دا ل دور بهلاقکەری قی ئاینی، بەلکو وی کارتیکرنهکا ھەرە مەزن ل سەر گرۆپین مەسیحی یین جۆراوجۆر دا کر کو ل وی دەمی قان گرۆپان پیدقیهکا مەزن ب ریبهرمکی رۆحی ھەبوو.

پرسیارا هه ده مه زن ل ه و ناغا یه کی یا به دیده الفیوونا ناینی مهسیحیه تی نه و بوو، نهری که سه کی نه جوهی دشیّت ببیته مهسیحی بی کو بیروباوه و در پورهسمیّن ناینی جوهیان پراکتیزه بکه ت. نه به نهری ل سه رگریکیان یا پیدهیه دیری ل موسای بگرن؟ پولسی بو وان دیارد کر کو نه چه جه نده نه تشته کی گرنگه، ژبه رکو ناینی مهسیحیه تی گه له ک ژ هندی مهزنت دناهٔ چوار چوههی دی بیبازا جوهیان دا بهیّته دوور پیچکرن. ب فی ده دی در نگی، نه و بانگه شه یا به یامه کا در گاکرنی یا جیهانی بو خه لکی ددا دیارکرن ب در نگه کی کو عیسای به به به به نافه دی از گاکرنی یا جیهانی و خه لکی نیسرائیلی دا لادا و ل شونا وی به به نوو "نینجیل" دناه به را خودای و هه موو مروّقان دانا جهی وی.

لی ناینی مهسیحیه تی نه ناینی یه کانه و ب تنی بوو، چونکی به ری هینگی مه دیت کا چهوا هلینیزم ژ تیکه له کی پیکهاتی ژ هژماره کا ناینان پیکهاتبوو، ژبهر هندی ل سهر دیرا یا پیدفی بوو پوخته یه کی کورت ل دور تایبه تمهندیا ناینی مهسیحیه تی بو خه لکی بدهنه دیار کرن داکو ژ گشت ناینین دی یین به ربه لاق بهیته جود داکرن.

ژلایهکی دی قه داکو چ جودابوون دناق دیّرا مهسیحیان دا پهیدانهبن و ببنه دوو پیّباز یان پتر. ب قی رِهنگی، یهکهمین بیربوباوهریّن ئاینیّ مهسیحیهتیّ ژ دایکبوون کو همهوو بیروهباوهریّن دی ییّن قی ئاینی دناق خوه دا کورت کربوون.

یهك ژ قان بیروباومران ئهو بوو كو مهسیح مرؤق و خوداومند بوو. ژبهر كارێن خوه یێن باش، ئهو نه ب تنیّ كوریّ خودای بوو، بهلكو ئهو خودا ب خوه ژی بوو، لیّ د ههمان دهم دا نهو مروّقهکیّ راستهقینه ژی بوو و دناق خهلکی دا دژیا و دهمیّ هاتیر خاجدان ژی، وهکو ههر مروّقهکیّ ناسای ههست ب نیّشانیّ کر

دبیت نه خونده وه کو تشته کی هه فدر بیت. نی پهیاما دیری ب دروستاهی نهر چهنده دووپات دکر کو خودا یی بویه مرؤف مهسیح نیف خودا نه بوو "نانکو نیفه ک مرؤؤ بیت و نیفه ک خودا" کو به ری نوکه نه فحری باوه ریا ب نیف خودایان دناف خه کی سهرده می هیلینیزمی دا یا به ربه لاف بوو. دیری دگوت: "مهسیح خودایه کی ته مامه و د هه مان ده م دا مرؤفه کی ته مامه ژی".

## يمزاويز

خوشتقیا من سوفیا، نهزیی پیکولی دکهم بو ته شروفه بکهم کا چهوا ههموو تشت روودان. دهمی ناینی مهسیحیهتی هاتیه دناف جیهانا گریکی رومانی دا، مه ب چافین خوه دیت کا چهوا تیکهلبوونه کا مهزن و بالکیش دنافیهرا فان ههردوو کهلتوران دا پهیدابوو، ل د ههمان دهم دا لادانه کا مهزن ژی د دیروکا مروفایه تیی دا پهیداکر.

ل فیری، پشتی بورینا پتر ژ هزار سالان ل سهر دورکهفتنا فهیلهسوّفیّن گریکی بین دهستپیکی، دی پشتا خوه دمینه سهردهمیّن کهفن و ل ههمبهر خالاً دهستپیّکرنا چهرخیّن مهسیحی بیّن نافهراست راومستین کو وان ژی نیّزیکی هزار سالان فهکیّشا.

روّژهکی، هوزانفانی ئهنمانی "گوته"ی گوتبوو: "**ئمو کمسی نهشیّت م**فای اُ وانمییّن سیّ هزار سالیّن بوری ومربگریت، دیّ همر د**ناهٔ تاریاتییّ دا مینیت**."

من نهفیّت تو ببیه بهشهك ژ قی یاریا تاقیکرنا بهختی، بهلکو تهز دی ههوا پیکوّلیّن خوه دهمه کاری داکو هاریکاریا ته بکهم بشیّی پهوپیشالیّن خوه ییّن دیروْکی ناشکهرا بکهی، ژبهرکو نه چهنده دی ته کهته بونهوهرهگا مروّقی و ب قی پهنگی دی ژ مهیموونهگا پرووت یا ل سهر چهفیّن داران و بالندهیهگیّ ل نهسمانی دفریت هیّیه جوداگرن مهیموونهگا پرووت هیّیه جوداگرن

" ئەڭ چەندە دى تە كەتە بونەوەرەكى مرۆڤى و ب ڤى رەنگى دى ژ مەيموونەكا رووت يا ل سەر ... "

بۆ ماوەيەكى دريْژ، سۆفيا رەق راوەستيا و بەرى وى ب رِيْكا كونا دناڭ كۆلكى دا ما ل باخچەى مالا وان. ھيْدى ھيْدى يا تيْدگەھيت كا بۆچى ھەتا قى رادەى يا گرنگە مرۆڭ رٖھورِيشاليْن خوە ييْن ديرۆكى بزانيت.

هەرچەندە سۆفیا ژی یەكە ژ وان مرۆفان یین ژ نیشكەكی قە ل سەر روویی نەردی پەیدابووی، لی هەكە ئەو رهوریشالین خوه یین دیرۆكی بزانیت، ئیدی كیمتر دی هەست ب هندی كەت كو بەرھەمی فی باخچەیە.

ئەو ب تنی دی بۆ ماوەیی چەند سالەكیّن كیّم ل سەر فی ئەردی ژیت، لی ھەكە دیرۇكا مرۆڤايەتیی دیرۆكا وی بیت، كەواتە ژیی وی دی گەھیتە ھزاران سالان.

سۆفیایی کاغهزین فی وانهیی ههلگرتن و چوو ژ دمرفهی کولکی و ب ریکی فه بهرمهٔ چوورا خوه، پیچهك مابوو ژ كهیفان دا بفریت.

# چەرخىن ناقەراست

...برپينا نيڤهکا رٽِکي، رامانا وي ئهو نينه ته رٽِکهکا شاش يا .... ههلبژارتي...

حهفیته که بوری بی کو سوفیا چ دهنگوباسان ل دور نهلبیرتو کنوسی بزانیت یان کارته کا پوسته ی ژ لوبنانی بو وی بهیت، د فی ماوه ی دا، وی و جوانایی بهردهوام بهحسی وان کارت و تشتین دی دکر یین د کولکی مایجه ری فه دیتین. فی بابه تی جوانا ژ سوفیایی پر دترساند، لی ژبه رکو د وی حهفتیی ههموویی دا چ تشتی نوو بو سوفیایی نههات بوو، نهو نه چار بوو دهمی خوه ب خواندنا نهرکی، فوتابخانی فه ببورینیت.

سؤفیایی چهندین جاران نامین ئهلبیرتو کنوکسی یین بهری هینگی خواندن، ب 
هیفیا هندی تشته کی ژ هیلدی بزانیت. ئه دووباره خواندنا وی بو نهگهر باشتر د 
فهاسه هه جوداهیی بیخیته دنافیه را 
فهاسه هه و بوچوونین سوکرات و نهفلاتون و نهرستوی دا.

ل رِوْژا نَمینی رِیْکمفتی ۲۵ی گولانی، سوّفیایی د لیّنانگههی هٔه خوارن بوّ دایکا خوه بهرهمهٔ دکر پشتی کو ژ سهر کاری زهٔرِیمهٔه. سوّفیایی ومکو ههموو رِوژیّن دی ییّن نمینی، خوارنهکا سفك یا پیْکهاتی ژ شوّربهکا ماسی و گوشت و گیّزمران بهرهمهٔ کر. ژ دهرقهی مالا وان، هیدی هیدی باهوزین ب هیز بلند دبوون. د پهنجهری دار دهرقهی مالا وان، هیدی هیدی باهوزین ب هیز بلند دبوون. د پهنجهری دار افعایی تهماشهی باخچهی ژ دهرقه و دارین سپینداران دکر کو بهژنا وان وهکو گولیین نمی دههژیان.

ژ نیشکه کی قه دهنگی تشته کی د پهنجه ری دا هات، سوفیا ل پشت خوه زقری و ل
وف وی دهنگی چوو. وی دیت کارته کا مایه ب پهنجه را لینانگه هی قه. ده می پر خوه
زیك کری، بو وی دیاربوو نه و پوستکارته که و ل سهر هاتیه نقیسین "هیلد موللهر کنای ا
ریکا سوفیا ناموندسنی". سوفیایی پهنجه رك قه کر و دهستی خوه هافیته وی کارتی و د
ی خوه دا گوت: "تو بیژی بای نه ف کارته ژ لوبنانی بو وی دگه ل خوه نینابیت؟"

ئەڭ كارتە ژى رێكەفتا رۆژا ئەينى، ١٥ى گولانىّ ل سەر ھاتبوو نڤيسين. سۆفيايىٰ افك ل سەر ئاگرى دانا و روونشت و دەست ب خواندنا وىّ كارتىّ كر.

#### خوشتفيا من هيّلد:

ئهز نزانم دهمی تو قی کارتی دخوینی، رِفِرًا جهرُنا رُ دایکبوونا ته بوری یه یان نه، همرجهوا بیت هیفیا من ئهوه ماوهیه کی دریّر ب سهرقه نه چووبیت. تو دزانی دهمی ل ده فر سؤفیایی حهفتیه یان دوو حهفتی دبورن، مهرج نینه ب ههمان شیّوه دهم ل ده سؤفیایی حهفتیه یان دوو حهفتی دبورن، مهرج نینه ب ههمان شیّوه دهم ل ده مهری هؤسا ببوریت. ئهز دی ل ئیّهاریا روژا جهرُنا یوحهنای گههمه مال و پاشی دی ل سهر جؤلانکا دناهٔ باخچهی دا روونینه و خواری و تهماشهی دمریایی کهین جونکی مه گهله سحبه شهنه دهنیت ل سهر باخهین.

دگهل رپّنزيّن من بابيّ ته، ئهويّ ژ ديتنا في شهري پوسيده بووي

#### تىبىنى:

تو دشنی ژ پنیش من قه سلاقان ل سؤفیایی بکهی؟ بهلهنگازی سؤفیا، رهنگه نهو هنشتا نزانیت دی جهوا قان روودانان ههموویان دگهل هههٔ گونجینیت، لی پا تو، نهز دبنیژم ههتا رادهیهکی تو یا د پلانا من گههشتی. سۆفیایی سمری خوه دانا سمر میزی. راسته نهو همتا نوکه ج تشتان ژ فی بابهتی تینهدگههشت، لی رهنگه هیلد ههموو تشتان بزانیت!

بابی هیلدی داخواز ژ کچا خوه کربوو سلافین وی بگههینته سؤفیایی. رامانا وی نهوه هیلد سؤفیایی باش دنیاسیت، لی سؤفیا هیشتا نزانیت نهو کیه و وی نانیاسیت. دیسان فی بابهتی نالؤز سهری وی گیژ کر، ژبهر هندی چوو سهحکهته نافکی و خوه پیقه مژوول کر.

هیشتا سوفیایی دووباره ناگری تهباخی ههانهکریی، زهنگا تیلهفونی هاته لیدان. خوزی نهو بابی وی بیت! خوزی نهو بهیته مال داکو سوفیا بهحسی ههموو وان تشتان بو بکهت یین ل قان حهفتیین دوماهیی رووداین. لی چ پینهفیت ژ بلی دایکا وی یان جوانایی کهسی دی نابیت.

"ئەلو."

كەسەكى ب دەنگەكى سەير بەرسقا وى دا و گوت: "ئەقە ئەزم."

سؤفیا یا ژ سی تشتان پشتراست بوو؛ ئهقه نه دمنگی بابی وی یه، بهای دمنگی زهلامهکی یه و سؤفیایی بهری نوکه یا گوه ل فی دمنگی بووی.

- "زەحمەت نەبىت كيە دئاخقىت؟"
  - "ئەز ئەلبىرتۇ مە."
    - "ناها." -

بەنى، سۆفيايى ژ دەنگى وى زانى ئەقە ئەو كەسە يى بەرى نوكە ل سەر كاسيتا قىدىويى بەحسى باژىرى ئەسىنايى بۆ وى كرى. ئى سۆفيايى نەدزانى دى ج بىژىت.

- "ئەرى تو يا ب سەلامەتى؟"
  - "بەل..."
- "ژ نوکه وێڤه، ج نامه ناگههنه ته."
- "بەلى پا من ج تشتى شاش نەكريە."
- "ژ نوکه وێڤه شهم دێ ب دروستاهي و راستهخو ههڤدوو بينين. تو تێگههشتي؟"

- "بۆچى?"
- "ئەم يىٰ ژ لايىٰ بابىٰ ھۆلدىٰ قە ھاتىنە دوورپۆچكرن."
  - "دوورپێچکرن؟ چهوا؟"
- "ژ ههموو لايان قه، سۆفيا. پيدقيه ئهم دگهل ههقدوو د هاريكار بين، لن هندي ئەز بەحسىٰ چەرخىن ناۋەراست بۆ تە نەكەم، تو نەشىنى ھارىكاريا من بكەى. دېيت پشتى هینگی مه دهرفهت ههبیت به حسی چهرخی ریننیسانس\* و چهرخی شازدی زاینی و بیرکلی بکهین یی کو رِوْلهکی مهزن و گرنگ گیرِای."
  - "مەرەما تە ئەو كەڤاڭى د كۆلكى مايجەرى قە ھەلاويستى؟"
  - "من به حسى وى يه، رەنگه ژبهر فەلسەفەيا وى شەرەكى مەزن دەست پىبكەت."
    - "ژ ئاخفتنا تە ديارە دى شەرەك روودەت."
- "بەلى راستە، مەرەما من شەرەكى ھزرى. ل سەر مە پىدىقىيە ئەم سەرنجا ھىلدى بۇ خوه براکیشین و وی ژی بکیشینه دناف مژارا خوه دا بهری کو بابی وی ژ لیلساندی بزفريت."
  - "ئەز ج تشتان ژ فى بابەتى تێناگەھم."
- "رەنگە فەيلەسۆف بشين چاڤين تە قەكەن. سوباھى سېيدى زوو ل دەمژمير كى سيندي ومره ديرا "ماريا"، دي ل ويري ههڤدوو بينين. لي هشياريي تو ب تني بهني."
  - "ئەز دى چەوا د وى تارياتيا شەڤى دا دەركەڤم؟"
    - "تيك..."
    - "ئەلو..."
    - "ترسنوك؛ تيْلەفۇن گرت!"

سؤفيا بلهز بهرها لينانگههي أله چوو، ژبهركو كهل هاته نافكا ل سهر ناگرى. سؤفیایی پارچهیین ماسی و گیزمران کرنه دناف دا و ناگری تهباخی کیم کر.

<sup>ٔ</sup> جەرخى رئىنىسانس Renaissance يان ژى جەرخى ھشياربوونى، ب زمانى عەرەبى ژى دېنژنا "عصر النهضة". بزافه كا رموشه نبيرى بوو ژ جه رخى جواردى زاينى همتا جه رخى همقدى فه كيشابود ل دهستپیکی ل نیتالیا دهستپیکر بوو پاشی ل پتریا وهلاتین دی پین نموروپی بمربهلافبوو. د بهشین بهین دا بەشەكى تايبەت ل دور قى چەرخى ھەيە.

دیّرا ماریا؟ تهو دیّرهکا بهری یا کهفنه و دیروّکا دروستکرنا وی بوّ چهرخیّن نافهراست دزفریت و نوکه بوّ هندهك ناههنگیّن "کونسیّرتان" و هندهك ریّورمسمیّن ناینی هاتیه تمرخانکرن، هندهك ههیامیّن سالیّ ب تایبهت ل ومرزیّ هافینیّ دهیّته فهکرن، لیّ پا ل نیفهکا شهفیّ دیّ بوّجی هیّته فهکرن؟

دهمی دایکا وی زفریه مال، سوفیایی نهو پوستهکارت ژی کربوو دناف وی سندوهی دایا تشتین دی یین نهلبیرتو کنوکسی کرینه تیدا. پشتی خوارنا شیفی ژی، چوو سهرهدانا همفالا خوه جوانایی. داخواز ژی کر ههر زوو بچنه د ژوورا وی فه. سوفیایی بلهز گوتی؛ "بینفیه نهم پلانهکا بچووك بدانین."

پشتی وان دەرگەھ ل پشت خوم دائيّخستی، بەردەوامی دا ئاخفتنا خوه.

- "من ئارىشەكا ھەى."
  - "ج ئارىشەيە؟"
- "ئەز يا نەچارم بيژمه دايكا خوه كو دێ ئەق شەقە ل دەق تە نقم."
  - "هەلبەت ئەڭ چەندە جهى دلخوشيا منە تو ل دەڭ من بنقى."
- "به لى، لى ئه ف چهنده ب تنى وه كو هيجه ته كا فهرمى يه و دى بيژمه دايكا خوه،
   چونكى ئه ز ب خوه دى چمه جهه كى دى، تو تيگه هشتى؟"
  - "تەمسارىًا دى چپە دەڭ كوركەكى؟"
    - "نەخير، دێ چمه دمۀ هێلدێ."

جوانایی هیژیه کا هیدی و ب ترس قهدا، سؤهیایی تهماشه ی چافین وی کر و گوت: "نهز دی نیفاری هیمه دمف ته، نی پیدفیه نهز ب شیوهیه کی نهینی ل دهمژمیر سیی سبیدی ژ مال دهرکه قم و پیدفیه تو جهین من ب نخیفی ههتا دزفرمه قه."

- "بهلي پا دي کيفه چي؟ سؤفيا بؤ من راستيي بيژه کا ته ج ل بهره؟"
  - "ببوره، نهز نهشيّم بيّرم."

مانا سؤفیایی ل مالا همقاله کا وی ج ناریشه تیدا نهبوون، چونکی سؤفیایی دزانی هنده که حاران دایکا وی حدز دگدت مال بو وی ب تنی بمینیت. بدری سؤفیا ر مال

بدەركەفىت، دايكا وى گوتى: "من دفيّت تو سېيّدى بزڤريە مال داكو تيْشتى بيْكل ئخوين."

"بەلى پا ھەكە ئەز نەزقرىم، تو دزانى كا ئەز ل كىقەمە." ئەرى بۆچى وى ئەۋ رستە گوت؟ تو بىزى ئەقە خاڭ لاوازيا وى بىت؟

شمقا وان دهستپیکر. وهکو ههموو وان شهقان دهمی مروّق دمینته ل ده همقالهی شمقا وان دهستپیکر. وهکو ههموو وان شهقان دهمی مروّق دمینته ل ده همقالهی خوه، سحبهت و ترانه و دانوستاندین دریّژ ههتا نیقه کا شهقی بریاردای بنقن، سوّفیایی زهنگ جوداهیه ک ههبوو، پشتی کو وان ل دهمژمیر یه کی شهقی بریاردای بنقن، سوّفیایی زهنگ هشیارکهر دانا سهر دهمژمیر سیّی سپیدی. دهمی زهنگی لیّدای، ب خورتی جوانایی چافه کی خوه فهکر و د بن لیّفکان را گوت: "هشیاری خوه بی."

سۆفیایی پیکا دیری گرته بهر کو چهندین کیلومهتران یا ژ وی دوور بوو. ههرچنده سۆفیا بو ههیامهکا گهلهك کورت نفست بوو، لی تهو هوسا یا هشیار بوو دا بیژی دنیا پوژه. ل پهخی پوژههلاتی، پنیهکا عهوری یا سوّر ل سهر زهفیان پهیداببوو.

دەمى ل دوماھىي سۆھيا گەھشتىيە بەر دەرگەھى ديرا بەرى يا كەڤن، دەرگەھى وى يى مەزن پالدا، ئى وى دىت دەرگەھ ب خوە يى قەكريە.

ومکو ژیئ دیری یی مهزن، سوفیایی ههست ب بیدهنگی و قالاهیا وی دکر. د پهنجهرین دیری ژی دا، تیشکین روناهیه کا شین بهربه له لاق دبوو کو ب هزاره کا گهردین تؤزی یین دناق بای دا روهن دکرن. چراتیا وان گهردان ومکو پرین ناقی خویا دکرن. سوفیا ل ناقه راستا دیری و ل سهر کورسیه کی روونشت و ته ماشه ی خاچا دیری یا رهنگین کر.

پشتی بورینا چهند خولهکان، دهنگی تامیرین ئورگانی بلند بوو، لی سؤفیا نهدویرها لی پشت خوه بزفریت. ئاوازا وی سترانی یا سترانهکا تاینی یا کهفن بوو کو دیروکا وی بو چهرخین نافهراست دزفری.

پشتی بنهنهکی ل سهر وی بندهنگیی، دهنگی رهپ رهپا پین کهسهکی هانه گوه<sup>نان</sup> وی کو هندی هندی ننزیکی وی دبوو. نهری تو بنژی ل پشت خوه بزفریت؟ نهخبر ه<sup>نها</sup> باشتره بهری خوه ل سهر پهیکهری مهسیحی و خاچی نهراکهت. دهنگی رهپ رهپا وی کهسا د بهر وی را بوری و چوو سمر سهکویی دیری. ژ نوو سوهیایی قهشهیه کی جلوبه رگ رهنگ فههوای دیت، دا بیژی شهو قهشهیه کی چهرخین ناقه راسته.

سۆفیایی همست ب ترسی کر و دلی وی خوه بلهز هوتا. ای همشه دهمی گمهشتیه سهر سهکویی، چوو ده فه بلندگوویی و تهماشهی سؤهیایی کر و ب زمانی لاتینی گوت: et et Spiritui Sancto. Sicut erat in principio، et Filio، "Gloria Patri et semper et in saecula saeculorum. Amen." nunc

## " ما تو نهشيّى قان پهيڤان بوّ من ب وهرگيّرِي، ههي تهمسارٍ؟

سۆفیا ب دەنگەکی بلند ئەڭ چەندە گوت نی ھەر زوو دەنگی وی ل ھەموو لایین وی دینرا كەڭن قە دەنگقەدا. پشتی سۆفیایی زانی كو ئەڭ قەشە ئەلبیرتۆ كنوكسە، ژ ئاخفتنین خوه پەشیمان بوو كو ب وی شیوهیی نهجوان دناڭ دیرهكا كەڭن دا ئاخفتی. نی دگەل ھندی ژی پیچەكی ترسیا. دەمی مرۆڭ دترسیت، ئەنجامدانا كارین قەدەغەكری پیچەكی مرۆگی ئارام دكەن.

## "هش!"

ئەلبنىرتۇى دەستى خوە چەماند ھەروەكو كا چەوا دەمى قەشە داخوازى ژ نفىژكەران دكەن بروونە خوارى.

"کچا من، دەمژمێر چەندە؟"

سۆفيايى ترسا خوە قەرەقاند و گوت: "دەمژمير چوار كيم چاريكەكە."

"باشه، ئەقە ژقانى مەيە. ئەم دشىيىن نوكە بچىنە دناڤ جەرخىن ناڤەراست دا."

سۆفیایی پرسیار کر: "ئەری چەرخین ناقەراست ل دەمژمیر چواری شەقی دەست پیکربوون.."

"تا رادهیه کی، پاشی دهمژمیّر پینج و شهش و حهفت هاتن. ل وی دهمی دا بیّژی و خفت یی هاتیه راوهستاندن. پاشی بو دهمژمیّر ههشت و نهه و دهه هیّشتا نهم ل

چهرخین نافهراست بووین. ج پینهفیت نوکه تو هزر دکهی نمط چهنده بهسه ههتا بچین دنافی فوناغهکا دی دا، ان نهفی چهنده وهکو بیهنفهدانا دوماهیا حمفتیی بوو. پشتی فن بیهنفهدانا دریژ، دهمژیر یازده و دوازده هاتن و پاشی دهمژمیر یهکی پشتی نیفرول فیری دگوتی چهرخین نافهراست یین گیرو کو ل وی دهمی مهزنترین مهترانخانه و فیری دگوتی چهرخین نافهراست یین گیرو کو ل وی دهمی مهزنترین مهترانخانه و نهوروپا هاتنه نافاکرن. ل دهمژمیر دووی نیفرو ژی دیکلهك یان دوو دیکل هاتن و ل

سۆفیایی ب حیبهتی پرسیار کر: "نهری چهرخین نافهراست ب تنی دو دهمژمیران فهکیشان؟"

ئەلبنىرتۇى كولاقى جلكى خوە يى قەشەيان ل سەر سەرى خوە ھاقىت و تەماشەي نقىژكەرىن د دىرى قە كر كو ب تنى كچەكا گەنج يا چواردە سالى بوو.

"بهن، ئهگهر ئهم ههر دهمژمیرهکی ل بهرامبهر چهرخهکی وهربگرین. نهم دشیّین ژ هندی دهست پیّبکهین کو مهسیح ل نیفا شهفی ژ دایکبوویه و پاشی قهشه پؤلس بهری دهمژمیر دوازده و نیفی شهفی دهست ب بهلافکرنا ئاینی مهسیحیهتی کریه و پشتی هینگی ب چاریّك دهمژمیر ل باژیری روّما وهغهرکر. ل نیزیکی دهمژمیر سیّی شهفی، دیرا مهسیحی یا قهدهغهکری بوو، لی پشتی هینگی ئیمپراتوریا روّمانی ل سالا ۱۳۳ی زاینی ل سهر دهمی ثیمپراتور قوستهنتینی دانپیندان ب ئاینی مهسیحیهتی کر نهوی ل سهر تهخنی مرنی باوهری ب فی ئاینی نهرمی مرنی باوهری ب فی ئاینی ئینای. ژ سالا ۳۸۰ی وی قه، ئاینی مهسیحیهتی بو ئاینی فهرمی یی نیمپراتوریا روّمانی."

"ئەرى ما ھىنگى ھىشتا ئىمپراتۆريا رۆمانى ژناڭ نەچووبوو؟"

ابهن، هیدی هیدی گهفین هوشداریا ژنافچوونی نی دهاتنه کرن. نهو سهرده به خالاً نافیر د دیروکا کهلتوری دا دهیته ل قهلهمدان، ژبهرکو نیمپراتوریا روّمانی ل نیزیک سالا ۲۰۰ کهفتبوو بن دوو گهفین مهترسیدار: گهفین گهلین باکوری ژلایهکی فه، ناکوکی ل شهرین وی یین نافخویی ژلایهکی دی فه. ل سالا ۲۳۰ی، فوستهنتینی پایتهختی نیمپراتوری خوه فهگوهاسته باژیری "فوستهنتینیه" کو ل بهر لیّفین دهریا رهش نافا کربوو و به

<sup>\*</sup> مەترانخانە يان ژى كاتيدرائى Cathedral جۆرەكى ديرين مەسىحيانە.

باژیری "رؤما یا نوو" دهاته نیاسین. ل سالا ۳۹۵ ژی، نیمپراتؤریا رؤمانی بؤ دوو بهش:
بهشی رؤژناهای کو پایته ختی وی باژیری رؤما بوو، بهشی رؤژهه لاتی ژی پایته خی وی
باژیری هوسته نتینیه بوو. ل سالا ۲۰۱ ، هیزین به به به پین درنده باژیری رؤما داگیر کر و
تالان کر هه تا سالا ۳۷۱ ژی شیان ب یه کجاری دهستی خوه بدانه سهر هه موو به شین
نیمپراتوریا رؤژناهای، نی نیمپراتؤریا رؤژهه لاتی هه تا سالا ۱۶۵۳ مابوو هه تا ل وی سالی
نورکان داگیرکری.

- "ئەرى ل وى سالى بوو، دەمى ناڤى وى ژ قوستەنتىنيە كريە ئىستانبول؟"
- "بهن راسته. ساله کا دی ژی ههیه پیدفیه تو ژبهر بکهی، نهو ژی سالا ۲۹۹یه دهمی دمرگههین دیرا نه کادیمی یا نه فلاتونی ل باژیری هاتیه دانیخستن، د ههمان سال دا یاسایا "پیروزکرن""ی هاته دانان کو دهیته هه ژمارتن یه کهمین و مه زنترین یاسایا فهشهیین مهسیحی مهسیحی. ژبهر فی چهندی سالا ۲۹۵ی دهیته هه ژمارتن نه و سال یا فهشهیین مهسیحی دهستی خوه دانا سهر دهستی خوه دانا سهر بوارین فیرکرن و هزرکرنی. هزر بکه نه و سهرده م نیزیکی دهم ژمیر پینج و نیفی شهفی بوو."

ل دهستپیکی سوفیا د مهرهما نهلبیتروی نهدگههشت کا بوچی وی چهرخین نافهراست ب دهمژمیران ههفیهر دکرن. ای نوکه ژ نوو د مهرهما وی گههشت. نانکو نیفا شهفی، سالا دهستپیکی یا پهیدابوونا مهسیحی بوو و دهمژمیر یهك ژی نانکو سهد سالا یهکی پشتی پهکی پشتی پهدابوونا مهسیحی، دهمژمیر شهش ژی، نانکو سهد سالا شهشی پشتی مهسیحی و دهمژمیر دوازدهی نیفرو ژی، نانکو نیزیکی هزار و دووسهد سالان پشتی مهسیحی.

## ئەلبپرتۆي بەردەوامى دا ئاخفتنين خوە

"چهرخین ناقهراست، نهو زاراقه یی بؤ وی ماوهیی دریژ دهیته گوتن نهقی دکمقیته دناقبهرا دوو هؤناغان دا. نهق زاراقه ل سهردهمی رینیسانسی دا دمرکهفت. چهرخین ناقهراست ومکو شهقه کا هزار سالی دهاته ههستییکرن کو شیابوو همر ژ

ياسايا بعرۇزكرنى Benediction.

سهردهمین کهفن و بدریزاهیا سهردهمی رینیسانسی دا دهستی خوه بدانیته سهر نهورویا همتا نوکه ژی زارافی "چهرخین نافهراست" بو ههموو وان تشتان دهینته گوتن یین دهربرینی ژ دکتاتوری و پاشفهمانی دکهن ب بوچوونا گهلهك دیروکنفیسان، چهرخین نافهراست به هزار سالین نافهدانی و پیشکهفتنی ل قهلهم ددهن بو نموونه، سیستهمی فوتابخانهیان ل چهرخین نافهراست پیشکهفت. یهکهم قوتابخانهیین وهکو پهرستگههان ل دهستیکا فی ماوهیی هاتنه فهکرن و ل دووف دا ژی مهترانخانه ل چهرخی دوازدی هاتنه فهکرن و چهندین بابهتین جودا قهکرن د دوردین بابهتین جودا خواندن.

- "بهليّ پا هزار سال ما نه دهمهكيّ كيّمه."

"بهنی پا ناینی مهسیحیهتی پیدهی ب ماوهیهکی دریش بوو ههتا بشیت خوه بگههینته دناهٔ پهوپیشالین تهخین کوور بین جفاکی دا. د ماوهیی چهرخین نافهپاست دا گهلهك مللهتین جودا جودا پهیدابوون کو ههر یهك خوهدان باژیر و کهتور و موزیك و فلکلوری خوه یی تایبهت بوو. نهگهر چهرخین نافهپاست نهبان، تو بیژی دا چ ل داستان و سترانین وان یین فلکلوری هیت؟ نهوروپا دا یا چهوابیت، سوفیا؟ نهری نهو ههر دا ومکو ههریما پومانی مینیت؟ بنیاتی نافین وهلاتین نهوروپی وهك نهپوییچ و ئینگلتهرا و شهریما پومانی مینیت؟ بنیاتی نافین وهلاتین نهوروپی وهك نهپوییچ و ئینگلتهرا و

دمریا دشیّت دناهٔ کووراتیا خوه دا چهندین ماسییّن جوان و مهزن بهٔهشیّریت و نههیٔلیت نهم ب چافیّن خوه ببینین. ههر ل وی سهردهمی، "سنوور"ی نهٔیسهری هوزانیّن"ئیداس" ییّن نافدار ژیایه. ههروهسا گهلهك نموونهییّن دی ییّن نافدار وه همه "نولاو" و "شارلمان" و "رومیوجولییّت" و "جان دارك" و "ئیهٔانهو"و "زرنابیّژی هاملین". ههردیسان نابیت نهم ژبیر بکهین کومه کا میر و شاهیّن مهزن و سیارچاکیّن چافنهترس وه ک "شیهٔالرؤسی سیارچاک" و دامسیّلی دادیهرومر" و "دروستکهری شووشهیین پهنجهرکان بین رهنگاورهنگ" پهیدابووینه. زیدهباری چهندین زهلامیّن نول و خاجههرست و سیرمهندان."

"ته قهشه ژبيركرن."

"هەلبەت، ئاينى مەسىجىمتى ل دەوروبەرىن چەرخى يازدى گەھشتە وەلاتى نەرويچ، راست نىنە ئەگەر بىرىن خەلك ھەموو يەكسەر پشتى رەقىنا "ستىكلستاند" ببوونە مەسىجى، ژبەركو ھرمارەكا مەزن يا خەلكى ل رىر بەردەيا مەسىجىمتى ھىشتا ل سەر بېروباوەرىن خوە يىن كەقن مابوون. پشتى ھىنگى چەندىن بېروباوەرىن كەقن دگەل مەسىجىمتى تىككەل بوون. بۇ نەوونە، جەرنا ر دايكبوونا نەرويجى؛ چەندىن رىورەسمىن نەرويجى دگەل رىورەسمىن مەسىجىمتى تىككەل بووينە. ھەردىسان رىرورەسمىن شەھىانان زى كەقتىنە بن قى كارتىكرنى، دگەل قى چەندى رى «مىدى سىروباوەرىن مەسىجىمتى دىلەل قى چەندى رى «مىدى سىروباوەرىن مەسىجىمتى خوە ل سەر كەلتور و رىرورەسمىن وان وەلاتان زالگر، ژبەر ھىدى ، ئەم دىسىنى بېروباوەرىن بېروباوەرىن دىلىن چەرخىن ناقەراست چوونە د بىن ناقونىشانىن "كەلتورى مەسىجى يى يەكگرتى"

- "ئانكو ئەڭ قۆناغە ھەتا وى رادەى يا تارى نەبوو."
- "گومان تیدا نینه کو چهرخین دهستپیکی یین مهسیحیهتی کو ل دهوروبهرین سالا ۲۰۰۰ زاینی دهستپیکربوون، ببوونه نهگهری ژنافچوونه کا راستهفینه. پشتی کو فؤناغا ئیمپراتوریا رومانی گههشتیه گوپیتکا پیشکهفتنا کهلتوری و نابوری و چهندین باژیرین مهزن و پیشکهفتی پهیداببووین کو بو یهکهم جار کهنالین نافی و سهرشوو و نفیسینگههین گشتی هاتبوونه نافاکرن، زیدهباری نافاهیین مهزن و جوان. ای نهف پیشکهفتنه ههموو د ماوهیه کی کیم دا ل دهستپیکا چهرخین نافهراست ژنافچوون و پیکولا بازرگانی و نابوری و گهشه کرنی بهره نهمانی چوون.

ئیدی ئابوریا خیرانی و دهرهبهگایهتیی دهستی خوه دانا سهر سیسته می نابوری، رئیدر هندی هرٔماره کا کیّم یا زهنگینان ببوونه خوهدانیّن زهفییّن بهرفره و جوتیاران و هوکو بهنده و کریّکاران ب نهچاری دناق دا کاردکر داکو پاریی خوه یی ژیانی پهیدابکهن. ههردیسان د قی ماوه ی دا تیکچوونه کا مهزن د دیموگرافیا خهلکی دا پهیدابوو، بو نموونه هرٔمارا خهلکی باژیّری روّما ل سهردهمیّن کهفن نیزیکی ملیون مروّقان بوو، ای ل سالا ۲۰۰ی زاینی هرٔمارا وان گهله کیّم بوو ههتا گههشتیه ۴۰ هزار کهسان. ب قی رهنگی خهل نشیان دناق بهرمایکیّن ناقاهییّن کهفن دا بهیّن بچن و ههر کهرهستهیه کی ناقاکرنی پیدفی بانه دا دناق قان بهرمایکان دا بینن. ج پینهقیّت نه خهنده ل ده فراناییّن شوینهوارزانیی

ينن نمفروکه جهی داخی یه، چونکی دا نهو گهلهك د کهیفخوش بن نهگهر خهای چهرخین نافهراست نمف بهرمایکه ل جهین وان هیلابانه و پاراستبانه." پشتی بورینا وهختی، بهحسکرنا وان یا ب سانههی یه."

بسی بورید وه حدی، به سیر و مدی نیدی مهزناهیا رؤمایی نهما و ب تنی وه ال دوماهیا چهرخی چواری زاینی، نیدی مهزناهیا رؤمایی نهما و ب تنی وه ال بیرهاتنه که دناهٔ بیردانکان دا ما، ای ههههیین رؤمایی بوونه سهروکین دیرین کاسولیکیان ههموویان و ناسناهی "پاپا" نانکو باب وهرگرتن و بوونه ناخفتنکهین فهرمی یین مهسیعی ال سهر روویی نهردی. ب فی رهنگی باژیری رؤمایی ب دریژاهیا چهرخین نافهراست بو بنگههی پاپاتیی کو هزماره کا گهله کیم تی نهبیت، کهس نهدویریا گوهداریا وان نه که باشدی با دری به میز کهفتین و ژ دسه تهه لاتا دیری باخیبووین.

سۆفیایی سەری خوه بلند کر و تەماشەی وی رەبەنی کر یی گەلەك تشتان دزانیت پاشی پرسیار ژی کر: "ته گوتی دیری دەرگەھین ئەكادیمیا ئەفلاتۆنی ل باژیری ئەسینایی دائیخستن، باشە پشتی ھینگی خەلكی ھەموو فەیلەسۆفین گریکی ژبیركرن؟"

"بهن، ن ههتا رادهیهکی ب تنی. هندهك نفیسینیّن ئهرستو و شهفلاتونی ل فیری و ویراهه دهاتنه خواندن، نی ثیمپراتوریا رؤمانی ژی هیدی هیدی ل سهر سی ههریمین کهلتوری دابهش ببوو: ههریما روژشافای، کهلتوری مهسیحی و زمانی لاتینی نی بهلاف بوو و پایته ختی وی ژی باژیری رؤما بوو. ههریما روژههلاتی، کهلتوری مهسیحی و زمانی یونانی نی بهلاف بوو و پایته ختی وی ژی باژیری قوسته نیتینه بوو کو پشتی هینگی نافی وی هاته گوهورین بو "بیزهنتیه" (ژبهر هندی نهم دبیژین چهرخین نافهراست داکو ژ چهرخین نافهراست یین روزمانی جودا بکهین). زیده باری تهفریقیا باکوری و روژهه لاتا نافین کو وان ژی بهشه د ژبمپراتوریا روزمانی پیکدئینا، نی کهلتوری ئیسلامی ب زمانی عهرهبی دناف با

دگهل وهغهرکرنا پیغهمبهری نیسلامی، موحهمهدی (سلافین خودای ل سهر بن) ل سالا ۱۳۲ی زاینی، رؤژههلاتا نافین و باکوری نهفریقیایی کهفتبوونه ژیر تالایی نیسلامی پاشی هیدی هیدی وهلاتی نیسپانیا ژی کهفته بن دهستی موسلمانان و کهلتوری نیسلامی آ به لاق بوو. پشتی هینگی چهندین باژیرین ئیسلامی بین گرنگ پهیدابوون وهك مهكکه و مهدینه و هودس و بهغدا. ل فیری جهی ناماژه پیکرنی یه کو عهرهب شیان دهستی خوه بدانه سهر باژیرهکی هیلینیزمی یی گهلهگ گرنگ کو نهو ژی باژیری نهسکهنده ریه بوو، ب فی پهنگی، نهو شیان ناشنای زانست و فهلسهفه یا یونانی یا کهفن بن.

ب دریژاهیا چهرخین نافه راست، عهره بان رؤله کی مهزن د پیشنیخستنا زانستین بیرگاری و گیمیا و فه له کناسی و نوشداری و فه لسه فی و گهله ک بوارین دی دا گیرا. نانکو نهم دشیین بیژین ژ گهله لایان فه، که لتوری عهره بی باشتر ژ که لتوری مهسیحی جهی خوه گرت بوو."

- "باشه ج ل فهلسهفهیا یونانی هات؟"
- "تو دشیّی رووبارهکی بهرفره بینیه پیشچافین خوه دهمی دبیته سی لق و پاشی ل دوماهیی دووباره نه ههرسی لقه دگههنه سهر یهك قه."
  - "بهلي من ئه څهنده باش ئينا پيشچافين خوه."
- "باشه نوکه تو دشنی خوه تنبگههینی کا چهوا کهلتوری گریکی و رؤمانی بؤ سی به و هاته فهگؤهاستن بؤ: کهلتوری رؤمانی کاسولیکی ل رؤژناڤای، کهلتوری بیزمنتی ل لایی رؤژههلاتی، کهلتوری عمرهبی ل باشوری. بؤ پتر رؤهنکرنا ڤی خالی، نهم دشنین بینژین کو رووباری نهفلاتؤنی یی نوو بهرهڤ رؤژناڤای چوو، ای رؤباری نهفلاتؤنی ب خوه بهرهڤ رؤژههلاتی و یی نهرستؤی ژی بهرهڤ باشوری و وهلاتین عمرهبی قه چوو. ای قان ههرسی رووباران، هنده الله ساخلهتین خوه یین دهستینکی پاراستن ههتا ال دوماهیا چهرخین نافهراست جارهکا دی نه ههرسی رووباره ال باکوری نیتالیا گههشتنه ههڤدوو قه، نهو ژی کو پشتی کارتیکرنا عهرهبی ژ عهرهبین ال نیسپانیا و کارتیکرنا گریکی ژی ژیونان و ببرهنتیه هاتی. نه قتیکهلبوونا نوو یا کهلتوران بؤ نهگهری سهرهلدانا سهردهمه کی نوو کو ببیرننی سهردهمی رینیسانس کو رامانا وی یا حهرهی یا "دووباره ژ دایکبوون" و قهگهریان بؤ ژینده رین کهڤن یی ب رهنگه کی ژ رهنگان بؤ ژینده رین کهڤن یی ب رهنگه کی ژ رهنگان شیای خوه دنا پهرخین نافهراست دا بپاریزیت، دووباره زیندی بووقه.

<sup>&</sup>quot;نوکه نهز باشتر تیگههشتم."

" آنی یا پیدفیه نهم لهزی نهکهین. کچا من، نوکه دی پیچهکی بهحسی فهلسهفیا چهرخین نافهراست کهین. آن خوه ل هیفیا من بگره ههتا دهیمه خواری، چونکی نهز دی ل سهر سهکویی هیمه خواری."

سؤفیایی پیکول کر خهوا خوه ب فهرهفینیت کو بهری هینگی ب خورتی دشیا چافین خوه بهیلته فهکری دهمی وی دیتی نهو رهبهنی سهیر یی دهیته خواری، ههستپیکر نهو یا خهونان دبینیت. نهلبیرتو بهره مینبهری چوو و تهماشهی وی خاچا کهفن کر و پاشی بهره فه سؤفیایی فه هات و ب ره خوی فه ل سهر فهنهپهیه کا داری روونشت.

چەند ھەستەكا سەيرە كو نوكە ئەو يا ب رەخ وى قە روونشتيە!

سۆفیایی دوو چاف ل بن کولاقی وی قه دیتن، دوو چافیّن زهلامهکی دانعهمر و پرج زمر. سۆفیایی د دلی خوه دا گوت: "باشه تو کی و بۆچی تو هاتیه د ژیانا من دا؟"

دا بیّری نهلبیّرتوی هزریّن وی خواندن، ژبهر هندی گوت: "پیّدڤیه نهم بزانین کا چهوا دی ب شیّومیهکیّ باشتر همڤنیاسینیّ دگهل همڤدوو کمین."

تیروژکین همتافا سپیدههیان د شووشهیین پهنجهرگان را دهاتنه ژوور و هیدی هیدی دیر روّهن دکر. دگهل هندی نهلبیرتو ژی ل سهر سحبهتا خوه ل دور چهرخیّن نافهراست یی بهردهوام بوو.

"فهیلهسؤفین چهرخین نافه پاست تا پادهیه کی ب گومان بوون ل دور پاستیا ناین مهسیحیه تی. نی پرسیارا سهره کی ل فیری نه و بوو کا ب سانه هی دی باوه ریی ب وه حیا ناینی مهسیحیه تی نینن یان ژی ب پیکا نه قلی خوه پیکونی بکه ن پتر د پاستیا فی ناین بگههن. پهیوهندیا دنافیه را فهیله سؤفین گریکی و کاکلکا مهسیحیه تی دا چیه و دژایه تبه ادنافیه را نه و نینجیلی دا ههیه کهری بهیوهندی دنافیه را باوه ری و زانینی دا ههیه نمون بین پتریا فهیله سؤفین چهرخین نافه پاست پیشه د مژوول بوون."

سؤفیایی سهری خوه ههژاند. بهری نوکه وی بهرسفا وی پرسیاری دا بوو دهمی مامؤستایی وی د تاهیکرنا ناینی دا ل دور پهیوهندیا زانست و باوهریی دا بؤ نینای "ئهم دی بۆچوونین دوو فهیلهسوفین گرنگ یین چهرخین نافه پاست دیارکهین. ل دهستهینگی ژی دی ژ ههشه "ئوگستین"ی دهست پیکهین نهوی دنافیه را سالین ۲۵۴ و ۲۶۰ زاینی دا ژیای. ئهفه تاکه فهیلهسوفه یی دنافیه را همردوو چهرخین کهفن و دهستهیکا چهرخین نافه پاست دا ژیای. ئوگستین ل باژیری "تاگاس" ل باکوری نهفریقیایی هاتیه سهر دنیایی. پشتی ژیی وی بوویه شازده سال، بو خواندنی چوویه باژیری فرتاجه و ل دووف دا چوویه رؤما و میلانو ههتا ل دوماهیی وهکو قهشه ل باژیری "هیبو" هاتیه مهرزاندن کو چهندین کیلومهتران ژ روژنافایی باژیری فرتاجه یی دووره. نوگستین ل دهسیکی مهسیحی نهبوو، بهلکو بهری هینگی چووبوو سهر چهندین ئاینان ههتا ل دوماهیی باوهری ب ئاینی مهسیحیهتی ئینای."

- "وەكو كىژ ئاينان؟"
- "بۆ ماومیهکی ل سهر ئاینی "مانهوی"بوو کو ریبازهکا ئاینی بوو ل چهرخین کهفن یین گیرو و خومدانا چهندین ساخلهتین جوان بوو. یهك ژ ساخلهتین فی ئاینی ئهو بوو کو دیتنهکا نیش ئاینی و نیش فهلسهفی ههبوو. ب بۆچوونا وان، جیهان ل سهر دوو بهشان هاتیه دابهشکرن ئهو ژی"باشی و خرابی، رۆناهی و تاری، رۆح و مادده". یی ئه بهشی باشی و خرابیی ب دیی ئوگستینی نهبوو، چونکی ب شیومیهکی گشتی وی گرنگی ددا بابهتی "ئاریشهیا خرابیی"، ئانکو کا ژیدهری خرابیی ل کیفهیه. پشتی هینگی بۆ ماومیهکی باومری ب فهلسهفهیا ستؤیکیان ئینا چونکی ب بۆچوونا قان فهیلهسؤهان ج سنوور دنافیهرا باشی و خرابیی دا نینن. ای پتری ههموویان ب فهلسهفهیا چهرخین کهفن بین گیرو داخباربوو ب تایبهت فهلسهفهیا ئهفلاتؤنی یا نوو، ل ویری فیری هندی بوو کو ههر تشتهکی د گهردوونی دا ههی، سروشتهکی خودای ههیه."
  - "هۆسا ئەو بوو ھەشەيەكى ئەھلاتۆنى يا نوو؟"
- "بهن، پشتی نهو چوویه سهر ناینی مهسیحیهتی ژی، نی هیشتا ب ههلسههها نمولاتؤنی یی داخبار بوو. ژبهر هندی نهم نهشین بیژین کو نهو ب تهمامی ژ ههلسههها گریکی هاته دابرین، چونکی ههتا دهستپیکرنا چهرخین نافهراست، پشکهکهکا ههره مهزن یا فهلسههها گریکی ب ریکا هندهك قهشهیین دیری ب خوه ما ساخ."

- "ئەرى مەردما تە ئەوە كو قەشە ئوگستىن ٥٠٪ مەسىحى بوو و ٥٠٪ ئەقلاتۇنى يا
- نوو بوو؟" - "وی خوه هؤسا ددا دیارکرن کو نهو ۱۰۰٪ مهسیحی یه، نی دگهل هندی ژی وی ع
- "وی خوه هؤسا ددا دیارکرن کو ته و ۱۰۰۰ میلاتونی دا نهددیتن. بهروفاژی وی همفدژی دنافبهرا ناینی مهسیحیه تی و فهلسه فه یا نه فلاتونی و پینمایین مهسیحیه تی دا ددیتن، تا وی همفجوونین مهزن دنافبهرا فهلسه فه یا نه فلاتونی و پینمایین مهسیحیه تی دا ددیتن، تا وی پرسیار دکر نهری نه فلاتونی هنده ک ژ نفیسین و پینمایین پاده ی هنده ک جاران وی پرسیار دکر نهری نه فلاتونی هنده ک ژبهر هندی یا دروستر نهو پهرتووکا پیروز خواندینه ای ج پاستی بو فی چهندی نه بوون، ژبهر هندی یا دروستر نهو بیژین نوگستینی نه فلاتون کره مهسیحی."
- "باشه، ئانكو پشتى ئەو بوويە مەسيحى، وى ب تەمامى پشتا خوە نىرا فەلسەفى:"
- "نهخیر، بهلکو وی ب ناشکهرای دگوت ناینی هندهك سنوور ههنه و نهقل نهشین تیرا دهرباز ببیت. دفیت ژبیرنهکهین کو مهسیحیهت ل ده وی، نهینیا خودای بوو، کهس نهشینت ههست ب فی چهندی بکهت ب تنی ب ریکا باوهری نینانی نهبیت. ب باوهری ئینانی، خودا ناخین مه روهن دکهت و هاریکاریا مه دکهت نیزیکی زانینا وی ببین، نهو زانینا د سهر سروشتی دا. لی ژبهرکو قهشه توگستینی ههست ب سنوورین فهلسهفی دکر، نهو نهدشیا ب گههیته نارامیا دهروونی ههتا باوهری ب ناینی مهسیحیهتی نینای ژ نوو همست ب فی نارامیی کر، وی ب فی رهنگی دهربرین ژ ناخی خوه کر و گوت: "دلی مهمهوو گافان یی نهرهحهته هندی نارامیی نهبینیت."

سؤفیایی پرسیار کر: "نهری ج پهیوهندی دناقبهرا ئاینی مهسیحیهتی و تبورا نهفلاتؤنی دا ههبوو؟ باشه ل فیری چارهنفیسیی بیروکهیین نهمر و ههتا ههتایی ج لا هات؟"

" نوگستینی باوهری ب وی بیرؤکهیا دروستکرنا جیهانی ژ چنهیی ژ لایی خودای قه نینا نهوا د تهوراتی دا هاتیه به حسکرن. نهقه ل دهمه کی و ههیله سؤهین گریکی دگون همر ژ دهستپیکی جیهان ههبوویه. نهوی دگوت بهری خودا جیهانی بناهرینیت، بیرؤکه همهوو ل دهقه وی ههبوون، نانکو وی بیرؤکه همهوو بو خودای دز قراندن. ب قی رهنگی وی بوجوونین نههر رزگارکرن."

- "بەنى ئەقە نە بۆچۈونەكا سادەيە."
- "نهقه بهلگهیه ل سهر هندی کو هندهك ههشهیین دیری داگیران دکرن داکو بشین لیکنیزیککرنه کی دنافیهرا بیروکهیا گریکی و بیروکهیا جوهیاتیی دا پهیدابکهن. همردیسان نوگستینی باومری ب بوچوونا نه هلاتؤنیا نوو دهربارهی خرابیی ههبوو: ب بوچوونا وی، همروه کو تهفلوتینی ژی گوتی، خرابی ژ نهنجامی دیارنه مانا خودای پهیدادبیت، نانکو خرابی ب شیوهیه کی سهربه خو نینه و چ راستی بو ههبوونا وی نینن نانکو ههبوونا خودای ب تنی باشیه، لی خرابی هینگی پهیدادبیت ده می مروّق نهگوهداریا خودای دکهت. یان ژی روّهنتر بیرژین: حهزا باشیی یه که ژ کارین خودای، لی حهزا خرابیی نهوه ده می مروّق ژ خودای دوور دکه قیت."
  - "باشه ج ل رؤحا مرؤقى دهنت پشتى دمريت؟"
- "فهشه ئوگستین د وی باوهریی دا بوو کو پشتی خودای نادهم و حهوا ژ بهههشتی کرینه دهری، مروّقایهتی ههموو ژ نافچووبوو. ای سهره ای ههموو تشتان، خودای بریار دا هندهك مروّقان ژ نافچوونی قورتال بکهن."

سۆفیایی ب نهرازیبوون قه گوت: "مادهم نهو دناقه ههموو مروّقان دا ههیه، نهو نشیا ههموو مروّقان قورتال بکهت."

- "نی قهشه ئوگستینی مافی پرهخنهگرتنی ل خودای ژ لایی مروفان قه دهرباره ی فی خالی ب هموو پرهنگان پرهتدکر. بهلکو وی پشتهفانی ل وی تشتی دکر یی قهشه پولسی بو خهلکی پرومایی نفیسای: "ئهی مروف تو کی ههتا پرهخنی ل کارین خودای بگری. نهری فورمهك دشیت پرهخنی ل نافرینهری خوه بگریت و بیژیتی ته بوچی نهز ب فی پرهنگی نافراندیمه بهری نهری ما گوسك دروستکهرهکی شیانین زالبونی ل سهر تهفنی نهبن دی چهوا شیت گوسکهکی دی یی خراب دروست کهت و ژ ههمان تهفنی گوسکهکی دی یی خراب دروست کهت و ثر ههمان تهفنی گوسکهکی دی یی خراب دروست
- ۔ "ٹمریّ باشه ما خودا ل ٹمسمانی بوّ خوه یاریان ب مروّڤان دکمت؟ یان ژی همر تشتیّ ب دلیّ وی نمبیت پاڤیّژیته د تمنمکا گلیّشی <sup>دا؟"</sup>

- "نوگستینی پیکوّل دکر مه تیبگههینیت کو ج مروّق ههرٔی هندی نینن خودا وار پردگار بکهت، نی دگهل هندی ژی خودای هندهك مروّق ههلبرارتینه کو ژ تاریاتیی پزگر پردگار بکهت، نی دگهل هندی ژی خودای هندهك مروّق پردگاربیت و کیژ مروّق دی ژنافهین بکهت. ژبهر هندی نهو باش درانیت کا دی کیژ مروّق وی تهقنی یی ل بن دلوقانیا خودای " نانکو بهری هینگی بریار هاتیهدان. نهم ژی وهکو وی تهقنی یی ل بن دلوقانیا خودای " نانکو به فی پیکی، نهو قهگه پیا سهر باوه ریا خوه یا که قن ل دور قهده ری و "نانکو ب قی پیکی، نهو قهگه پیا سهر باوه ریا خوه یا که قن ل دور قهده ری و "نانکو ب قی پیکی، نه و قهگه پیا سهر باوه ریا خوه یا که قن ل دور قهده ری و "
- اتا رادهیهکی. آن قهشه توگستین نکولیی ژ بهرپرسیاریا مروّقی ل دور ژیانا وی با اینها بازیت و رفتاری تایمت ناکهت بهلکو شیرهتا وی بو مه نهو بوو کو ههر یهك ژ مه هوسا برژیت و رفتاری بکهت ههروهکو کو نهو یهکه ژ کهسین ههلبژارتی و رزگاربووی. ههردیسان نهو نکولی ناکهت کو ههموه مروّقان نازادیا ههلبژارتنی ههیه آن خودای بهری نوکه بریار دایه کانهم دی چهوا ژین."

سۆفیایی پرسیار کر: "باشه ما نه پیچهکا زوّلی د قی چهندی دا ههیه؟ چونکی سوّکراتی دگوت کو ههموو مروّقان دهلیقهیین وهکهه ههنه ژبهرکو ههموو مروّقان نهال ههیه، ای قهشه توگستینی مروّقایهتی ل سهر دوو بهشان دابهش دکر: بهشهك نهویّن رزگار دبن و بهشهك ژی نهویّن ژناقدچن."

"تو راست دبیری، تیورین قهشه ئوگستینی یین لاهوتی پیچهکی نهم ژ فهاسهفها گریکی دوور کرین. ای نهوی ب خوه مرؤهٔ ل سهر دوو جوران دابهشنهکرینه بهلکو وی پشت بهستن کریه سهر وی بوچوونا د تهوراتی دا ل دور رزگاربون و ژناهٔچوونی ههی نهو کوورتر دچیته دناهٔ بابهتی دا و د پهرتوکهکی دا ب ناهٔی "دهربارهی شاهنشینا خودای" ب دریژاهی بهحسی وی دکهت."

- "بۆ من بەحسىٰ وىٰ بكه."

"تنگههی "شاهنشینا خودای" ژ پهرتووکین تهورات و رینمایین ئینجیلی هابه وحرگرتن. و تیدا بهحسی ههفرکیا دنافیهرا "شاهنشینا خودای" و "شاهنشینا ئهردی" نا دکهت. نههٔ ههردوو شاهنشینه نه دوو دهولهتین سیاسی یین ژیکجودانه، بهلکو نهو بود شاهنشینن و دناخی ههر مرؤهٔهکی دا ههفرکیی دکهت. ژ دهرهٔه ژی، شاهنشینا خودای ننهٔ دیری دا دهاته دین، ای شاهشنینا نهردی دناهٔ ریکخراوین سیاسی دا دهاتنه دین، بودای در دموونه دناهٔ نیمپراتوریا رؤمانی دا نهوا ال سهردهمی همشه نوگستینی ژناهٔجووی، با

درنژاهیا چهرخین ناهه راست و دگهل به رده وامیا هه فرکیا دناهٔ به را و ده وله تی ل سه ر درنگه ها تی تیگه هی پر جهی خوه دکر. ل دوماهیی شاهنشینا خودای یا توگستینی ب نهمامی دگهل دیری تیکه لبوو وه ک بنیاتی ریکخستی یی دیری و که سی ژی نه رازیبوونا خود ل سه ر فی خوه سه پاندنا دیری دیارنه کر هه تا چه رخی شازدی زاینی."

"نانکو درهنگ خه لکی خوه نه رازیکی ؟"

"مه تیبینیا هندی کر کو ههشه نوگستین یهکهم فهیلهسوف بوو یی دیروّک نینایه بناؤ فهلسهفهیا خوه دا. ههرچهنده هه فرکیا دنافبهرا باشی و خرابیی دا نه بیروّکهیه کا نوو بوو، به نی تشتی نوو نه و بوو کو نه فییروّکه دنا فی دیروّکی دا بیوو راستی و هاتبوو روودان، بی کو کاریگهریا نه فلاتونی ل سهر ههبیت. ههردیسان نه و به بوچوونا دیروّکا هیّلدار یی دخباربوو نه فا د پهیمانا که فن دا هاتیه به حسکرن؛ بیروّکه نه و بوو کو خودا پید فی بدیروّکی ههموویی ههیه داکو شاهنشینا خودای ل سهر نهردی بجه بینیت. دیروّک یا گرنگه رُبو سهرنیخستنا باشیی و ژنافیرنا خرابیی. ههروه کو ههشه نوگستینی دیارکری، روّناهیا خودای دیروّک دیروّگ مروّفایه تیی گهش دکهت، نانکو ههر ژ دهستینیکا ناده می هه تا دوماهیا دیروّکی. ههروه کو بیرژی نه فی دیروّکه وه کو زاروّکه کی سافا بیت هیدی هیدی ب ریّفه بچیت دیروّکی دیروّک بیر دبیت."

سۆفیایی تهماشهی دهمژمیرا خوه کر و گوت: "دهمژمیر یا بوویه ههشتی سپیدی، بیدفیه نوکه نهز بچم."

"باشه، لن پیدفیه بهری تو بچی، ئهز بهحسی فهیلهسوفی دووی یی گرنگ د
 چهرخین نافهراست دا بو ته بکهم. ئهگهر ته بفیت دی چینه ژ دهرفه روونینه خواری؟

ئەلبینرتو رابووقه بەرەق دەرگەھى چوو، سۆفیا ژى رابووقه و دا ب دووق قه، چونكى وئ ج هەلبژارتنین دى نەبوون.

ژ دەرقەى ھۆلا ديْرى، پنيين عەوريْن ل پشت گرى نەبەرزە ببوون. ھەرچەندە ئەو ماوميەكى دريْژ بوو ھەتاق ھەلاتى، ئى نەشيابوو تەخيّن تەنك ييْن عەوران بېرىت و بگەھىتە سەر ئەردى. ديْرا قەشە يوحەناى دگەقتە لايى دى يى باژيْرى.

ئەلبنىرتۇ ل سەر قەنەپەيەكا دارى يا ل بەر دەرگەھى دىنى روونشت. سۆشپايى پېكۆل دكر بىنتە پىشچاقىن خوە كا دى ج روودەت ئەگەر كەسەكى نىاس ئەو دىن چونكى تشتەكى سەير بوو ئەو ل سەر قەنەپەيەكا ھۆسا و ل دەمۇمىر ھەشتى سپىدى رەخ رەبەنەكى جەرخىن ناقەراست دا بروونىتە خوارى."

رمی رسیدی با رسی با رسیدی به نانکو نهفه چوار چهرخ ل سهردهمی قهشه و انوکه دهمژمیر ههشتی سپیدی به نانکو نهفه چوار چهرخ ل سهردهمی قهشه نوگستینی فه بورین و نهفروکه دهستپیکا روزهکا نوویه." ههتا دهمژمیر دهمی ژی هنش دیری کونترول ل سهر بوارین پهروهرده و فیرکرنی دکر ههتا بهکهمین قوتابخانهین دیری کونترول ل سهر بوارین پهروهرده و بازیی بهیوهندی ب مهتراخانهیان فه ههی هاتینه دروستکرن. دنافبهرا دهمژمیر دهم و بازیی هاتب بهری نیفرو ژی دا بهکهم زانکو هاتنه فهکرن. نهف دیره ژی ل سالا ۱۲۰۰ زاینی هاتب نافاکرن، نانکو ل سهردهمی چهرخین نافهراست بین گیرو کو ل وی دهمی خهلکی شبانین نافاکرنا مهترانخانهیان نهبوون.

سۆفيايى ب نەرازىقە گوت: "بەلى ئەق ديرە د پيدقى نەبوون، ئەز حەز ژ ديرين قالا ناكەم."

"بهلی پا مهترانخانه نهك تنی ژ بو خرفه کرنا گروپین ثاینی یین مهزن دهاتنه ثافاکرن، به لکو ژ بو په پستن و ریزگرتنا خودای ژی دهاتنه ثافاکرن. ژ بلی هندی ژی وه نیشانه ک بو خزمه تکرنا خودای دهاتنه ل قه له مدان. پشتی هینگی، ل چه رخین دی بین نافه پاست تشته کی گرنگ پروودا کو بو مه فه یله سوفان جهی گرنگیپیدانی یه."

ئەلبنىرتوى بنهنا خوە كوور ھەلكنشا و بەردەوامى دا ئاخفتنى.

"هنده و نهگهری کاریگهریا عهرهبان ل ئیسپانیا بهره قریدهبوونی چوو. ب دریزاهبا چهرخین ناههراست، نهو هنیری دابونهریتین نهرستوی بوون. ل چهرخی دوازدی زاینها هنده ک زانایین وان ل دووهٔ داخوازیا میرین باکوری ئیتالیا سهرهدانا وهلاتی وان کر. ل وی دهمی هان زانایان دووباره هنده ک پهرتووکین نهرستوی تاشکهرا کرن و پشتی هینگی هانه نههٔ پهرتووکه ژ زمانی عهرهبی یان گریکی هاتنه وهرگیران بو سهر زمانی یونانی نه چهنده بو نهگهر دووباره گرنگی ب زانسین سروشتی و پهیوهندیا دناهبهرا باوهریا مسبعا و ههاسهها گریکی بهیته دان. تا وی رادهی نیدی ههر دهمی بهحسی زانستین سروشنی

هانبایه کرن، رؤنی نهرستوی نهدهانه ژبیرکرن، ای کهنگی دی گوهی خوه دهینه فهههههای و کهنگی ژی دی گوهداریا پهرتووکا پیرؤز کهین ته زانی ج ناریشه پهیدابود؟

سۆفيايى ب بەلى سەرى خوە ھەژاند و رەبەنى ژى بەردەوامى دا ئاخفتنا خوە.

"گرنگترین و مهزنترین فهیلهسؤفی خهرچین نافهراست یین گیرو، فهشه توماس ناکوین بوو، نهوی دنافبهرا سالین ۱۲۲۵ همتا ۱۲۷۶ی دا ژیای. نه فهشه ل دمفهرا "نهکوینو" یا دنافبهرا باژیرین روّما و ناپولی دا ژ دایکبوویه و خواندنا خوه ل زانکویا پاریسی تهمامکریه. من نافی وی کریه فهیلهسؤف، لی نهم دشیّین بیژینی لاهوتی\* ژی، چونکی ل وی سهردهمی گهلهك یا ب زهجمهت بوو فهیلهسؤف و لاهوتیان ژیکجودا بکهی. ب کورتی، فهشه توماسی، قهشه نهرستو کره مهسیحی ههروهکو کا چهوا قهشه نوگستینی نهفلاتون کریه مهسیحی."

"ئەرى ما ل سەر وان يا ب زەحمەت نەبوو ھندەك ھەيلەسۇھان بكەنە مەسىحى كو ب چەندىن چەرخان بەرى ھاتنا ئاينى مەسىحيەتى ژياينە؟"

"چ پینهفین مهرهم ژ مهسیحیکرنا قان ههردوو فهیلهسوفین مهون نهو بوو کو فهلهسهفیا وان ب شیوهیه کی هوسا دهاته شروفه کرن چ ههفدژی دگهل رینما و بیروبوچوونین مهسیحیه تی نهبن. قهشه توماس ناکوینی دهیته ههژمارتن یه ث فهیلهسوفین دهستیکی یین پیکولا گههاندنا نهرستوی و مهسحیه تی دا دکری. ژبهر هندی رابوو ب پیکفه گریدانا باومری و زانستی. نهو شیا د فی جهندی دا ب سهرکهفیت، نیدی فهلسهفه یا خوه ژ نهرستوی و موردگرت.

 "شقیدی ئەز نەنقستىمە، ژبەر ھندى ل من ببورە ئەگەر باش د ھەموو بابەتان نەگەھم. ھىقى دكەم پىچەكى بۆ من رۆھنتر لى بكه."

اتوماس ئاكوينى د وى باومريى دا بوو كو پندفى ناكەت ھەڤركى دناڤبەرا نامەيا القاماس ئاكوينى د وى باومريى دا بور كو پندفى دا ژ لايەكى دى قە ھەبيت.

<sup>ً</sup> لاهوتی یان ژی زهلامی تولی Theologian نهو کهسه یی گرنگیی ددهته تاینناسیی. 257

ژبهر فی چهندی، ب ریکا نهفلی نهم دشیین بگههینه وان راستیان یین نینجیل محسکرین

ب سریل "نه قد چهنده چهوا چیدبیت؟ نهری نه قل دشیّت بیّژیته مه کو خودای جیهان ر ههیاما شهش رِوْژان دا نافراندیه؟ یان ژی عیسا کوریّ خودایه؟"

- "نهخیّر، نهو نهشیّت بهحسی قان بابهتیّن ناینی بکهت ییّن کو ب تنی ب پنکا باوهریی نهم دشیّین برانین. نی ناکوینی دقیا بیّریته مه زنجیرهکا "راستییّن سروشتی ییّن باوهری نهم دشیّین برانین. نی ناکوینی دقیا بیّریته مه زنجیرهکا "یان ژی نهقل لاهوتی" ههنه، نانکو نهو راستیین ب ریکا باوهری و وهجی و نهقلی زکماکی "یان ژی نهقل سروشتی" دشیّین ههست پیبکهین. یهکهمین راستی دهربارهی ههبوونا خودایه. ب بوّچوونا قهشه توّماسی، دوو ریّك ههنه مروّهٔ پی بگههیته خودای: ریّکا یهکیّ، ریّکا باوهری و وهجیی یه. ریّکا دوویّ، ریّکا نهقی و تاقیکرنا ههستیّن مهیه. یا دیاره کو ریّکا باوهری و وهجیی پر جهی باوهریی یه چونکی نهگهر ب تنی نهم باوهر ژ نهقلی خوه بکهین رهنگ همر زوو و ب سانههی بهرزه ببین. قهشه توّماسی دقیا دوویات بکهت کو ج همقرکی دناقبهرا فهیلهسوّههکی وهکو نهرستوّی و لاهوتیّ دا نینه."
- اباشه، د في جهندي دا نهم دشيّين پشتا خوه ب نهرستوّی گهرم بکهين ههروهکو کا چهوا پشتا خوه ب نينجيلي گهرم دکهين؟"
- "پیدفی ناکهت تو وهبیژی. ئهرستوی ب تنی بهشهکی ریکی بری بوو، چونکی وی ئاینی مهسیحیهتی نهنیاسی بوو. ای برینا بهشهکی ریکی، رامانا وی نهو نینه کو وی ریکا شاش ههلبژارت بیت. بو نموونه نهم د شاش نینین نهگهر بیرژین باژیری نهسینایی دکهفیته کیشوهری نهوروپا، ای د ههمان دهم دا نهم باش نزانین ژی کا ب دروستاهی دکهفیته کیژ وهلاتی نهوروپی. نهگهر د پهرتووکهکی دا ب تنی گوت بیت نهسینا دکهفینه کیشوهری نهوروپا، تو دی نهچاربی تهماشهی پهرتووکا جوگرافیی بکهی دا بزانی ب دروستاهی نهسینا دکهفیته کیژ وهلاتی دی بو ته دیار ببت دروستاهی نهسینا دکهفیته کیژ وهلاتی. ل ویری راستیا ههموو بابهتی دی بو ته دیار ببت و دی زانی کو نهسینا پایتهختی وهلاتی یونانی یه و یونان ژی وهلاتهکی بچووکه ل باشوری روزههلاتی کیشوهری نهوروپا. ههردیسان دی هندهک پیزانینان ل دور نهکروپول و سؤگران و نهرستوی ژی زانینی."

<sup>&</sup>quot;بهنی پا پیزانینا دمستپیکی ژی یا دروست بوو."

"ههلبهت، قهشه تؤماسی دفیا بگههیته فی چهندی، ل فیری ب تنی یهك راستی ههه. دهمی نهرستؤی دیارکری کو نهو تشتی نهقل دانپیدانی بی دکهت یی دروسته، ب فی چهندی نهو دگهل ناینی مهسیحیهتی دا یی ههقدژ نهبوو. ب هاریکاریا نهقلی خوه و ههستین مه، نهم دشیین بگههینه بهشهکی راستیان، لی خودای ژی ب ریکا "نینجیلی" بهشی دی یی وان راستیان بو مه دیارکریه. د گهلهك بواران دا، نهقل و وهحی ههقدوو ببرن و تیکهل دبن داکو ههمان بهرسف بدهنه مه."

- "بۆ نموونە، راستيا ھەبوونا خوداى؟
- ابه قى به رى هينگى فه لسهفه يا ئه رستوى دووپاتيى ل سهر هه بوونا خوداى ائهگه رى دهستېنكى د بنياتى هه موو ديارده ين سروشتى دا دكهت، لى ئه و چ ښرؤ فه كرنين زيده تر ل دور خوداى ناده ته مه. ل فيرى پيدفيه ئه م پهنايى به ينه به رپېرتووكين ئاينى.
  - "باشه دی چهوا پشتراست بین کو خودا یی همی؟"
- "گومان تیدا نینه کو ئه بابهته هه ژی گهنگه شکرنی یه. ای پتریا خه لکی ل سهرده می نه فرقکه ل سهر هندی ریکه فتینه کو نه قلی مه نه شیت تشته کی به روفاژی فی چهندی دوویات بکهت. ای قه شه نه شیت نه به وویات بکهت. ای قه شه نؤماس ژ فی چهندی بوری یه و گوتیه کو میتافیزیکیا ل ده فه نه رستوی، دشیت بواره کی ژ بو دویاتکرنا خودای بده ته مه."
  - "ئەو گەلەك يى چاڤنەترس بوو!"
- "ئەقلى مە دېنىژىت ھەر تشتەكى دەوروبەرى مە، پىدىقىيە بىناتەكى دەستېنىكى يى خوداى مەدبىت. ئانكو خوداى ب رىكا سروشتى و وەحيى خوە بۆ مرۆۋان ئاشكەرا كريە. ئېدر ھندى پەنابرن بۆ لاھوتا باوەريى بۆ مە باشترە ژ پەنابرنى بۆ لاھوتا سروشتى.
- "ههمان رئسا ل سهر لایهنی رهوشتی ژی دهینته بجه ئینان ب رهنگهکی کو خودای بو مه دهستنیشان کریه کا دی چهوا ژین، لی د ههمان دهم دا ناخهك دایه مه کو بشیّین ب رنگهکا سروشتی باشی و خرابیی ژیکجودا بکهین. رامانا فی چهندی نهوه دوو ریّك بهره فی نانا مهنه. نهم درانین سفكاتیپیّكرن و زیان گههاندنا کهسیّن دی تشتهکی خرابه، خوهکه نهم پهرتووکیّن ناینی ژی نهخوینین، لی ل سهر مه یا پیدفیه نهم هوسا حهز ژ

جیران و کهسوکاریّن خوه بکهین کا چهوا نهم حهز ژ خوه دکهین. آن ج پینه قیّت ل فیّریّ پهنابرن بو ناخی مروّقی ب تنی مهترِسیدارتره ژ پهنابرنی بو پهرِتووکیّن ناینی." پهنابرن بو ناخی مروّقی ب تنی مهترِسیدارتره شهر درگههم. نه قی باده ت

سوفیایی گوت: "هیدی هیدی نهز یا د بابهتی دگههم. نه ف بابهته ومکو وی بریسیی یه یا نهم پیشبینیا روودانا وی دکهین، فیجا ج ب ریکا روناهی یان دمنگی وی."

- "بهنی، ناها ب فی رمنگی یه، ههتا کهسهکی کوره ژی دشیّت گوها ل دمنگی بریسیی ببیت و کهسهکی کهر ژی دشیّت روناهیا وی ببینیت بی کو ههفدژیهك دنافبهرا وی تشتیٔ گوهایدبیت و دبینیت ههبیت، چونکی نهفه ههردوو ههسته تهمامکهریّن ههفدوونه."
  - "ئەز دزائم كا تە دقينت ج بيزى."
- "دیّ بوّ ته به حسیّ نموونه کا دی کهم. دهمیّ تو روّمانا "هیکتوریا" یا "کنون هامسون"ی دخوینی."
  - "ته نه څ جاره به حسى تشته كى كر كو من يا خواندى."
- "ئەرى تو دشنى تنى ب رنكا خواندنا فى پەرتووكەكى، تا رادەيەكى نقيسەرى وى بنياسى يان بزانى ھزروبيرين وى د چەوانە؟"
- ۔ "ئەگەر چ پیزانینان ل سەر نەزانم ژی، ھەر چ نەبیت دی زائم نقیسەرەك ھەيە و پەرتووكەكا نقیسى."
  - "باشه و چ دی؟"
  - "دى زائم كو وى تېگەھەكى رۆمانسى دەربارەى ئەقىنىي ھەيە."
- دادگهل خواندنا فی پهرتووکا هامسونی، تا رادهیهکی دی بیروبو چوونین نفیسهری بو ته دیاربن، نی تو نهشیی پیشبینیا هندی بکهی کا کهسایه تیا نفیسهری یا چهوایه. بو معوونه، نهری پشتی خواندنا رؤمانی دی زانی کا ژیی نفیسهری چهند بوو دهمی نهو رؤمان نفیسی نمری دی زانی ل کیفه ژیایه یان چهند زارؤك ههنه ؟"
  - "ج پينهفيت، نهز نزائم."
- ای تو دشنی قان پیزانینان همموویان د بیوگرافیا "ژیاننامهیا" نفیسهری ا بزانی، ژبهرکو ب تنی بیوگرافیا وی دی دهنیقی دهته ته نفیسهری وهك بونهوهرهکی مرؤفی بنیاسی و پیزانینان ل دور ژیانا وی یا کهسایهتی وهربگری."

  "نهق چهنده راسته."

"ههمان پهیوهندی دنافیهرا ئهفراندیین خودای و ئینجیلی دا ههیه. دهمی نهماشهی سروشتی دکهین دی زانین کو خودا یی ههی. ههروهسا دی زانین کو نهو حهز ژ بینکانی و گول و گیا و گیانهوهران دکهت، ههکه پا دا بوچی نافرینیت؟ ای ههموو نهو نشنی ب خودای فه گریدای یین د ئینجیلی "پهرتووکین نهسمانی" دا هاتیه بهحسکرن."

"ئهفه نموونهیه کا باش بوو."

"بەنى..."

بؤ یهکهم جار ئهلبیّرتو بیّدهنگ ما و هزریّن خوه کرن. سوّفیایی پرسیار کر؛ "نهریّ فیّ چهندیّ ههمووییّ پهیوهندی ب هیّلدیّ قه ههیه؟"

انهری مه باوهری ههیه کو راستیهك بو ههبوونا فی کچکا ب نافی هیلد ههیه؟"
ابهای نهم شوونوارین وی ل فیری و ویراهه دبینین. بو نموونه، پوستکارت، رستمالا سوّر، جزدانکا کهسك و گورهیین ههتا سهر چووکان."

ئەلبىدىتۇى سەرى خوم خوراند و دەست ب ئاخفتنى كرە قە.

- "رِمنگه بابی هیلدی قان کاران ئمنجام بدمت. نی همتا نوکه ب تنی ئهم دزانین کهسهك یی وان کارتان ههموویان دهنیریت. یا باشتر بوو وی جارمکی پیچهکی بهحسی خوه ژی کربایه. نی چ نینه پاشی دی هیینه سهر وی بابهتی."

"دەمژمێر يازدە كێم چارێكەكە، پێدڤيە بەرى سەردەمێ چەرخێن ناڤەراست ب
 دوماهى بهێت ئەز بزڤرمە مال."

"نهز دی بابهتی خوه ب چهند پهیفهکان ب دوماهی نینم، دی بؤ ته شروفه کهم کا چهوا توماس ناکوینی نهو لایهنین فهلسهفهیا نهرستوی دوهرگرتن یین همفدری دگهل بیروباوهرین ناینی مهسیحی نهی. نانکو لایهنی لوژیکی نهرستوی و فهلسهفهیا مهعریفی و فهلسهفهیا مهعریفی و فهلسهفهیا سروشتی. نهری بیرا ته ل وینهیی پیسترکا ژیانی دهیت نهوا کو ژ رووهکان نستهیدکری و پاشی بهره گیانهوهران دچووی ههتا ل دوماهیی دگههشتیه مروفی؟"

سۆفیایی ب به نی سهری خوه ههژاند، وی ژی بهردهوامی دا ناخفتنا خوه. "نهرستو د وی باوهری دا بوو کو نههٔ پیسترکه ب خودای ب دوماهی دهیت. نههٔ اینفید ل سهر لاهوتی مهسیحی ژی دهیته بجه نینان. قهشه تؤماس د وی باوهری دا بوو همموو گافان پلهیمکا پیشکهفتنی یا بلندتر ژ رووهکان بو گیانهوهران، ژ گیانهوهران پو مروفان بر مروفان بو خودای همیه. مروفو مروفان ژ مروفان بو خودای همیه. مروفو میانهوهر همردوو د خالمکی دا د همفیشکن کو همردووان نمندامین همستکرنی همنه و گیانهوهر همردوو د خالمکی دا د همفیشکن کو همردووان نمندامین همستپینکهر بین ومو مروفان پلهیمکا پیشکهفتنی یا بلندتر ژ گیانهوهران همیه، نمو ژی کو مروفان نمول همیه "نانکو دشیت هزرین خوه بکهت". ای فریشهیان ج لهش و نمندامین همستپینکهر بین ومو مروفان نینن، ای وان بیرتیژیهکا مهزن و راستهخو همیه کو وهکو مروفان پینفی به هزرکرنی نابن، نانکو نمو پیدفی ب هندی نابن ل دور دهرنمنجامین کاران بگهریین ژبهرکو نمو دزانن دی ج روودهت. همردیسان نمو همموو وان تشتان دزانن یین نمم مروف دزانین بن کو خوه وهکو مه هیدی هیدی هیر بکهن. فریشتهیان وهکو مه لهش نینه، ژبهر هندی نهر نامرن، ای نمه همتا همتایی دنهمرن ژبهرکو نمو ژی ل دهمهکی ژ لایی خودای قه هاتینه نافراندن، ای وان لهشمی ژبهرکو نمو ژی ل دهمهکی ژ لایی خودای قه هاتینه نافراندن، ای وان لهشمی شهرکو نمو ژی ل دهمهکی ژ لایی خودای قه هاتینه نافراندن، ای وان لهشمی دوستنیشانکری نینه روژهکی روخا وان ژی بهیته دهری، ژبهر هندی نمو نامرن."

- "گەلەك باشە."
- ابه فی خودا ل سهر هریشته یان دایه ژی، ب ناورینه کا ب تنی، نه و دشیّت ههمور تشتان ببینیت و تیبگه هیت."
  - "باشه نوکه نهو زیرمفانیا مه دکهت؟"
- "چیدبیت، به لی پا "نوکه"، چونکی دهم ل ده خودای نینه ههروهکو کا چهوال ده همی نه نه نه نه نه نه نه نوکه"یا ل ده خودایه. ههردیسان دهی خهند حهفتی ل سهر مهرا دبورن، رامانا وی نهو نینه نهو حهفتی ل ده خودای ژا بورین."
  - همتا فَيْرِيْ نَيْدِي سَوْفِيا نَهُشِيا كُونَتْرُوْلِيْ لِ سَهْرِ خُوهِ بِكَهْتَ كُو نَهُنَاخَفُيتَ
    - "ئەق چەندە وەكو تەزىنەكى ل سەر پشتا من را بورى."

پاشی وی دهستی خوه دانا سهر دهفی خوه داکو باوهشکا خوه بفهشیریت ا بهردهوامی دا ناخفتنا خوه. "کارتهك ژ ده بابی هیلدی گههشتبوو من و تیدا نفیسابوو، بورینا حمفتیه کی پان دوو حمفتیان ل ده سوفیایی نه وه کو حمفتیه ک یان دوو حمفتین ل ده مهیه. فی چهندی بیرا من ل وی تشتی ئینا یی ته دهرباره ی دهمی ل ده خودای کری."

سۆفیایی هەستپیکر کو سەروچاڤیّن ئەلبیّرتۆی د بن کولاڤیّ وی یی قەھوای قە نېکچوون.

## "پێٮڤيه ئهو ژ خوه شهرم بكهت!"

سؤفیا د مهرهما وی نهگههشت، پاشی نهلبیرتو ل سهر ناخفتنا خوه بهردهوام بوو.

"نهخوشبهختانه، قهشه توّماس ناکوینی پشتا خوه ب ههلویستی نه پستوی ل دور
ژنی گهرم کربوو. بیرا ته دهیت کو نه پستوی دگوت ژن زهلامهکی نهتهمامه. ههردیسان وی
دگوت زاروّك ساخلهتین خوه ب تنی ژ بابین خوه وهردگرن. ههردیسان ژن ب تنی
نوخمهکی نهرینی و وهرگره به لی زهلام توخمه کی چالاك و بهخشینه ره. قهشه توّماس د وی
باومری دا بوو نه فه بو چوونه دگهل بو چوونین تهوراتی ل دور پهیدابوونا ژنی ژ ههستیکی
زهلامی، هه قدو دگرن.

- "كيژ ئاخفتن؟"

"ل فیری یا گرنگه نهم ناماژی ب هندی بدهین کو ل سالا ۱۸۲۷ی، ژ نوو فهکولین ل دور کریارا زانی ل دمهٔ بونهوهرین شیردهر هاتنه نهنجامدان و دیارکر ژنی هیکدان\* ههنه. ژبهر هندی نه یا سهیره نهگهر دناهٔ خهلکی دا هوسا یا بهربه لاهٔ بیت کو زهلام دبیته نهگهری پهیدابوونا زاروکهکی نوو و ژیانی ددهتی. تیبینیهکا گرنگ ههیه دی ناماژی پی کهین، قهشه توّماسی ژن وهکو بونهورههکا کیمتر ژ زهلامی ل قهلهم ددا، لی روّحین وان ل

میکدان (مبیع Ovary)؛ همروهکو کا چهوا زهلامی دوو گون ههنه و توفی چیدکهن، ناها ژنی ژی دوو هیکدان (مبیع Ovary)؛ همروهکو کا چهوا زهلامی نهوه کو رؤژانه گون توفی دروست دکهن. آن دهمی ژن هیکدان ههنه و هیکان بهرههم دنینن، آن جوداهی نهوه کو رؤژانه گون توفی دروست دکهن و بشتی ژبی بود که میدادبیت نیزیکی ۴۰۰ هیکین نهپیگههشتی د هیکدانا وی دا دهینه هماگرتن و بشتی ژبی بود در بهیدادبیت نیزیکی ۴۰۰ سالیی، ههیفی جارهگی یهك ژ قان هیکان گهشه دکهت و دهیته دنافی بالقبوونی همتا نیزیکی ۴۰۰ سالیی، ههیفی جارهگی یهك ژ قان هیکان گهشه دکهت و دهیته دنافی بالقبوونی وی دا و پیشوازیا توفی زهلامی دکهت داکو زاروکهگی نوو دروست بکهن.

- ئەسمانى دگەل يېن زەلامان د يەكسانن، ژبەركو ل ئەسمانى يەكسانيەكا تەمام ھىي همموو جوداهیین پهیومندی ب رِمگهز و لهشی قه همی ل ویْری نینن."
- ر .ر المنافقة المرى الله الم الم الم الم الم الم الم المالة الما
- "زەلامان كونترۆل ل سەر ديرى كربوو، رامانا فى چەندى ژى ئەوە ع ژنن هزرمەند نەبوون. ل وى دەمى ژنەك ھەبوو ب ناڤى "ھێلدگاردا بينگانى."
  - سۆفيايئ چاڤێن خوه زيق كرن.
  - "باشه پهیومندیهك دنافبهرا وی و هیلدی دا ههیه؟"
- "ئەقە چ پرسيارە! ھێلدگارد رەبەنەكا دێرێ بوو ل دەقەرا "رايندالند" دناڤېيرا سالیّن ۱۰۹۸ همتا ۱۱۷۹ێ دا ژیایه. راسته ئهو ژن بوو، لێ وهك مزگینگههیّنهرا ناینی و نوشدار و نقیسهر کار دکر. د ههمان دهم دا، قهکولین ل سهر سروشت و رووهکان ژی دکر. ژبهر هندی نهم دشیّین وی ومکو نیشانهکیّ ل دور کهتواریّ ژنیّن چهرخیّن نافه<sub>راست</sub> بدمینه دیارکرن."
  - "ب تنى من دڤيا بزائم كا پهيوهنديهك دناڤبهرا وي و هێلدي دا ههيه؟"
- "ل دووڤ تێڰهۿێ مهسيحي يێ كهڤن، خودا بونهومرمكێ نێر ب تنێ نهبوو، بهلكو وى لايەنەكى مېياتىي "سروشتەكى دايكايەتىي" ژى ھەيە. چونكى ژن ژى ل دووۋ وېنەبى خودای هاتیه ئافراندن. گریکی یین کهفن دگوتنه فی لایمنی مییاتیی "سوفیا" یان زی "سۆفى" كو ب رامانا "پەنديارى" دھينت."

سۆفيايى ب تۆرەى قە سەرى خوە ھەژاند؛ ئەرى بۆچى ھەتا نوكە كەسى رامانا ناڤَىٰ وێ بۆ وێ نەگوتيە؟ يان ژى بۆچى ھەتا نوكە وێ پرسيار نەكريە؟

ئەلبپرتۆى بەردەوامى دا ئاخفتنا خوه.

 "سۆفياتى ئانكو لايەنى مىياتىي ل دەف خوداى، ل چەرخىن ناقەراست رۆلەكى مەزن ل سەر ديرا يونانى يا ئورتودوكسى ھەبوو، لى رۆژئاقاى ھيدى ھيدى ئەڭ تېگەھ هاته ژبیرکرن همتا هیّلدگارد هاتی و بانگهوازا هندیّ دکر کو ویّ "سوّفیا" یا د خهونا خوه دا دیتی و کراسمکی زیری ل بهر بوو و خوه ب زیر و تملاسان نمخشاند بوو." سؤفيا ژ جهی خوه رابووقه و هزرهك هاته د سمری وی دا.

"سۆفیایی خوه نیشا هیلدگاردهری دا، چیدبیت نهز ژی خوه نیشا هیلدی بدهم." پاشی روونشته سهر جهی خوه و نهلبیرتؤی ژی دهستی خوه دانا سهر ملی وی.

"پاشی دی به حسی فی چهندی کهین، ای دهمژمیر یا نیزیکی یه کی نیفرو دبیت و پیفیه تو بچی خوارنه کی بخوی. وه کو دی ژی نهم یی نیزیکی دهستپیکا فؤناغه کا نوو ببن. ل دهمه کی دی، دی هه فدوو بینینه فه و به حسی سهرده می رینیسانسی کهین، دی هیرمسی فریکه مه دوو فی ته را ل نافی با خچی مالا ههوه."

ههتا قیری رمیهنی تاخفتنا خوه راوهستاند و بهرمهٔ دیری قه چوو. ای نهو ل سهر جهی خوه ما و سهری وی دناهٔ وان هزران دا مژوول بیوو یین پهیوهندی ب هیلدگاردهر و سؤفیایی قه ههین. ژ نیشکه کی قه ههستپیکر تهزینکه ک د سهر لهشی وی را بوری، ژبهر هندی بلهز رابوو قه و بهرمهٔ مامؤستایی خوه یی فهلسه فی قه چوو.

"ئەرىّ ل چەرخىّن ناڤەراست دا، زەلامەك ھەبوو ب ناڤىّ ئەلبىّرتۆ؟"

ماموّستایی وی ل جهی خوه راوهستیا و پاشی ل دور خوه زفری و گوته سوّفیایی: "نهشه توّماس ل بهر دهستی ماموّستایه کی فهلسه فی دخواند دگوتنی نهلبیّرتویی مهزن."

پشتی وی ئمهٔ ئاخفتنه گوتی، خوه دناهٔ دیّری دا بهرزهکر. سوّفیایی نهو ویّرهکی همبوو ل دووهٔ وی بچیته د ژوور هٔه، لیّ ویّ ژ بلی هوّلهکا قالاً ج تشتیّن دی نهدیتن. ئهریّ نمو کیفه چوو، وی چهوا خوه هوّسا بلهز هٔهشارت؟

دەمى ئەو بەرەق دەرگەھى چووى داكو بدەركەقىت، وى ب رىكى قە وينەيەكى مەريەمايى دىت. دەمى نىزىكى قە وينەيەكى مەريەمايى دىت. دەمى نىزىكى وينەى بوو و باش بەرى خوە دايى، ژ نىشكەكى قە چېكەكا ئاقى ل بن چاقى وى دىت، ئەرى تو بىزى ئەقە رۆندكەك بىت؟ سۆھيايى بلەز دىر بجە مىلا و بەرەق مالا ھەقالا خوە جوانايى قە كرە غار.

- . "نهز نهچاربووم چیروکهکا ژ درهو بناهرینم. من گوتی جروّبرهك دناهٔبهرا س روودا و نهو توّره بوو و ژ دمهٔ من چوو." روودا و نهو توّره بوو و ژ دمهٔ من چوو."

جوانایی ب حیبهتی قه دهستین خوه ههژاندن. ههر ل وی دهمی بابی وی نظر باخچهی بابی وی نظر باخچهی دا دیاربوو کو عهرمبانکه کا بچووک دپالدا و جلکین باخچههانان یین شین ل بر بوون. هوسا دیاره بو وی نهخوشه ههموو دهمین سالی نهو نهچار دبیت بهلگین زمر پیر داروباری خرقه کهت.

- "ئوی خودا، ئاها ئەقە سۆفيا يا بچووكە ب رەخ كچا من يا خوشتقى ئە سەحكەنى، ل دوماھيى من دەرەجكىن بەر دەرگەھى كۆلكى ھەموو پاقىر كرن و ج بەلگىن زەر نەماينە ل سەر."

سۆفیایی گوت: "گەلەك باشە. ئانكو ئەم دشیّین شیریناهیان ل قیّریّ بخوین ل شوونا ل سەر جهیّن نفستنیّ بخوین."

بابي جوانايي كره كهني و سۆفيايي ههست ب بيهنفرههيي كر.

- "ببوره جوانا، به لي يا ل سهر من پيدڤيه ڤي ياريي تهمام بكهم."
  - "باشه، بيْرُه من ج چيْبوو؟"
- "وهره دگهل من بچینه مال. ههرچهوا بیت، نهو تشتی نهز دبیژم بو شیرهتکاری دارایی و بووکا باربی یا ههلهو نهیی گرنگه."
- "تو چهند نهخوش یا دناخفی. نهز دبیرم تو هوّسا هزر دکهی کو همفرینیها با شمرو شور کو یهك بهردموام ب دووف یی دی بکهته غاری گهلهك باشتره؟"
- "ج پینمفیّت نهخیّر، تی شفیّدی همموویی نهز نهنفستیمه. هیّدی هیّدی نبر برسیار بین خوه ل سمری من ددهن، نمری هیّلد دشیّت همموو وان تشتان ببینیت بیّن نام دکمین؟"

دگەل گوتنا قان ئاخفتنان، ئەو بەرمة تاخى كلوقەر دچوون. 268 بهری نهو بنفیت، تهماشهی سهروچافین خوه د خودیکا بروّنزی یا ب دیواری فر همالاویستی کرن. ل دهستپیکی ب تنی دیمی خوه یی شدیای دیت، لی خودیکی دیمی کچهی دی یا نهدیار د رِهنگفهدانا دیمی وی دا خویا کر.

وی بلمز دوو جاران بیّهنا خوه هملکیّشا و پیکوّل کر سمری خوه نماشینیت. ل وینی کچکا دی یا بچووك ل پشت دیّمیّ ویّ ییّ واستیای و پرچا ویّ یا رهش خویا دکر، نمو پرچا ویّ یا چ مودیّل لیّ نمدبووی ژبمر سروشتیّ ویّ کو ییّ حلی و راست بوو.

ب همموو هیزوشیانین خوه قه، کچکا د خودیکی دا پیکوّل دگر چاقیّن خوه ل ویُ بنقینیت، هوّسا دیاره ب قی کاری وی دقیا سوّفیایی ل سهر نامادهبوونا خوه ل ده ویُ ناگههدار بکهت. پاشی بلهز ویّنیّ ویّ د خودیکیّ دا بهرزهبوو.

سؤفیایی ل سهر تهختی خوه دریژ کر و ج گومان ل ده قوی نهبوون کو نه کچکا د خودیکی دا خوه نیشا وی دای، هیلد بوو. پاشی بو ماوهیی چهند چرکهیان بیرا خوه ل وینی وی کچکی نینا یی ل سهر ناسنامهیا وی یا هوتابخانی نهوا وی د کولکی مایجهری فه دیتی و دگهل وینی کچکا د خودیکی دا هه فیهر بکهت. هه لبه ت نه فه دیمی هه مان کچک بوو.

ئەرى مانە تشتەكى سەيرە دەمى ئەو د گوپيتكا واستيانى دا، ئەڭ تشتىن نەديار ل دەڭ وى پەيداببن؟ پاشى ل دوماھىى دى پرسيارى ژ خوە كەت كا ئەرى ئەڭ چەندە ھەموو راستى بوون يان ژى خەون. سۆفيايى جلكىن خوە دانانە سەر كورسىكا ب رەخ تەختى خوە قەرەۋاند.

سؤفیایی د خهونی دا دیت نهو یا دناف باخچهیه کی بهرفره دا و نه ف باخچهه دکهفته نیزیکی کوگههه کا سؤر یا بهلهمین بچووك. ل سهر لیفا بهندهری، ل نیزیکی عهمباری، کچه کا به ژن زراف روونشتبوو خواری و تهماشه ی دهریایی دکر. سؤفیا جوو نیزیکی وی و ب ره خ فه روونشت، ای نه و کچه کا به رزه بوو و ههست ب سؤفیایی نه دکر.

سؤفیایی ژ لایی خوه قه دهستپیکر و دگهل ناخفت: "هیّلد! نهقه نهزم! سؤفیا"، آن وی ج بهرسف نهدان. وی سؤفیا نهددیت و گوه ل ناخفتنیّن وی ژی نهدبوو. "هیّلد، نهری نه گوه ل من ههیه؟ یان ژی تو یا کوره و کهری؟". دیسان نمهٔ کچکا بهرزه د ناخفتنا سوفیایی نهدگههشت.

پشتی هینگی سؤهیایی گوه ل دهنگی زهلامه کی بوو، دگوت: "خوشتها من هیلدا". یه کسه ر نه و کچك ژ جهی خوه رابووقه و چوو مال. باشه یا هؤسا دیاره نهو نه یا کوره و نه یا که ره ژی ژیی وی زه لامی نیزیکی چل سالیی بوو و هاته کا فهرمی و کولاقه کی شین ل به ربوون. نه و کچك به ره وی قه چوو و هه مبیز کر، وی ژی کچك بلند کر و دز قراند. سؤهیایی دیت کو وی کچکی ل سهر لیفا به نده ری زنجیره ک و خاچه کا پچووک بحه هیلان. سؤهیایی ژی نه و تشت هه لگرتن و دگه ل هندی هشیار بوو.

سۆفیایی تهماشه دهمژمیرا خوه کر، وی دیت نهو بو ماوهیی چهندین دهمژمیران یا نفستی. ژسهر جهین خوه رابووقه و هزرین خوه د وی خهونا سهیر دا دکرن کو ب خورتی خوه ل سهر هزرا وی سهپاند بوو ب رهنگهکی سوفیایی ههستپیدکر نهو خهون روودانه کا ژ راستا بوو. سوفیا یا پشتراست بوو نهو بهندهر و خانیی وی د خهونی دا دیتین ل جهه کی ههنه. نهری تو بیژی ل سهر که قالی د کولکی مایجه ری دا هاتبوونه وینه کرن؟ ههر چهوا بیت، یا دیاره نهو کچک هیلد مولله رکناگ بوو و نهو زه لام ژی بابی وی بوو یی ژ لوبنانی زقری و دخهونی دا وه کو نهلبیر تو کنوکسی خویا دکر.

دهمی ل دوماهیی ژ سهر تهختی رابووی، جهین خوه لیکدان. نهو حیبهتی ما دهمی دبن بالیفکا خوه قه زنجیرهك و خاچهکا بچووك دیتین کو سی پیت ل سهر دنفیسای بوون "هـ، م، ك". ئمقه نه جارا یه کی بوو سوفیا تشتین گرانبه ها د خهونین خودا دبینیت، ل با نمقه یه کهم جار بوو ئه و قان تشتان ب دروستاهی دبینیت.

سۆفيايى ب حيبەتى قە كرە قيْژى: "ئەقە گەلەكە..."

تؤرهبوونا وی یا زیده نهو پالدا دهرگههی هومسورا خوه هٔهکهت و وی زنجیرك و خاجی بهاهیرون و گورین ههتا سهر چووکان و به بهاهیرون و گورین ههتا سهر چووکان و بوستکارتین ژ لوبنانی هاتین.

ل سپیدههیا روزا بهکشهمبی، سوهیا ژخهو هشیار بوو داکو تیشتهکا خوش یا پیکهاتی ژشهربهتا پرتهقالان و هیکین کهلاندی و زهلاتهیا ئیتالی و نانی بخوت. ب دهگمهن

رِوْرُيْن يەكشەمبيان دايكا وى بەرى وى رابايە، ئى دەمى رابايە ژى دا تىشتەكا گەلەك خوش روریان به این این این این این گوت: "نهفه سپیدی و دره سهیه کی بیانی یی دناز بهرهمهٔ کهت. ل سهر تیشتی، دایکا وی گوت: "نهفه سپیدی و دره سهیه کی بیانی یی دناز نزاني نەو بۇچى وەدكەت؟"

"بەل."

نه**ڈ** پهیشه ژ دم**ڈ**ێ سۆفیایێ دمرکهفت بێ کو بزانیت کا وێ ج گوت، پاشی پرسپ<sub>ار</sub> ژ دایکا خوه کر: "باشه بهری نوکه ژی نهو هاتیه **ف**یّرێ؟"

د پەنجەرى دا، چاقى سۆفيايى ب ھۆرمسى كەفت ئەوى ل بەر دەرگەھى كۆلكى وي یی بچووك و نهینی راومستیای. سوهیایی نهزانی چ بیژیت؟ نهو نهگههشت هزرا خوه د چ تشتان دا بکهت، دایکا وی ژی بلهز گههشته دههٔ وی و ل سهر سهری وی راوهستیا و گون؛ "ته پرسیار کر کا بمری نوکه نمو هاتیه فیریّ؟"

- "بهن، دبیت وی ههستیکهك ل ناق باخچهی قهشارت بیت و نوکه هاتبیت لنِبگەرىت، چونكى سەيان بيردانكەكا ب ھنز ھەيە."
  - "چندبیت. مانی د فی خیرانی دا تو نوشدارا دهروونی یا گیانهوهرای." بەرى سۆفيا بريارا خوە بدمت، پيچەكى ھزرين خوه كرن.
    - "نەزى دى وى گەھىنمە مالا وى."
    - "باشه ما تو دزانی ئهو ل کیفه دژیت؟"
- "ج پێنهڤێت نوکه رِستکهك د ستوٚيێ وي ههيه و ناڤونيشانێن وي ل سهر ههنه."

پشتی بورینا چهند خولهکان، سۆفیا چوو بهر دمرگههی، دهمی چافی هیرمس فيكمفتى، يمكسمر كوريا خوه همژاند و دمست ب لميزيني كر.

"هيرمس، شهى سهيئ باش..."

سؤهیایی دزانی دایکا وی یا د پهنجهری دا زیرمقانیا وی دکهت، دوعا ژ خودای کرن هيرمس نهچيته د كۆلكى وى قه الى سهر بهرما پيكا بهرين حمسوى قه چوو و ژ باچخهى دمرکمهت و خوه ل سهر دمرگمهی را هافیت. هپرمس آ سهر ریکا خوه یی بهردهوام بوو و سوفیا ژی ب دووراتیا چهند پنگافهکان آل پشت وی دچوو، نهو دناف چهندین خیفهتین آل فیره و ویراهه هاتینه فهدان با بورین، نانکو هیرمس و سوفیا ب تنی دناف دارستانی دا نهبوو، بهلکو نهفرو روژا پهکشهمبی یه و گهله خیران ژ مالین خوه یین دهرکهفتین و خیفهتین خوه دناف دارستانی دا یین فهداین، سوفیایی حهسیدی ب وان دبر.

هؤسا دیاربوو هیرمس یی ل دووهٔ شوونوارین سهیه کی دی یان بیهنا تشته کی درجیت، نی ههرده می سؤفیایی نی کربا هیری و گوتبایی و مره سهر ریکا خوه، نه و دا گوهداریا وی کهت. پشتی نه و ژناهٔ دارستانی دهرکه فتین، گههشتنه دههٔ باخچهیه کی مهزن یی که فن و پاشی گؤره پانه کا وهرزشی و ل دووهٔ دا پارکه کا گشتی یا یاریان ههتا ل دوماهیی گههشتینه سهر جاده یه کا بهرفره هی و پره کا مهزن بو شهمهنده فران ل سهر هاتبو و دروستکرن.

دەمى ئەو گەھشتىنە ناقەندا باژىرى، ھىرمس بەرەق وى گۆرەپانا مەزن چوو يا دېمىتىنە نىزىكى كولانا دىرى كو ئاقاھىيىن دەوروبەرى وى ھەموو د كەقن بوو و دىرۆكا دروستكرنا وان بى چەرخى بورى درقريىن. دەمرمىر ببوو يەكى نىقرو و ئەو ھەردوو نوكە يىن چووينە رەخى دى يى باژىرى. ئەقە يەكەم جار بوو سۆفيا ب گەشتەكا ھۆسا دەگمەن وب قى دووراتىي راببىت. بىرا وى ھات كو بەرى نوكە ب تنى جارەكى سەرەدانا قى تاخى كەقن كربوو، ئەو ژى دەمى مەتەكا وى يا دانعەمر نى درياى.

ل دوماهیی گههشتنه دمهٔ گورهپانهکا بچووك کو کهفتبوو دناهبهرا چهندین ناههین کههٔ دا. ناهی وی "گورهپانا نوو" بوو. ب راستی تشتهکی سهیر بوو! ناهی وی گرمپانا نوویه کی شیوهیی ناهههین دهوروبهری وی بو شیوهیی کولانین چهرخین ناهمراست دزهریت. هیرمس ل بهرامبهر دهرگههی ناهاهیی ژماره ۱۶ راوهستیا و ل هیفیا سوهیایی بوو دهرگههی فهکهت، سوهیا ههستبیکر ها وهخته دی دلی وی رابیت.

ل سمر لایمکی وی دیواری، سندوهمکا پؤستمی یا رمنگ کمسك هاتبوو هملاویستن. سؤفیایی پؤستکارتمك دناف وی سندوهی دا دیت کو مورا ریقمبمریا پؤستمیان ل سمر بوو و فؤسا دیاربوو کو نمف کارتم بو وی کمسی هاتیه هنارتن ل فیری یی ناکنجی نینه، بملکو

#### سۆفيايى ئەو كارتە قەكر و خواند.

#### خوشتقيا من هيّلد

نوکه سۆفیا یا گههشتیه مالا مامؤستایی خوه یی فهلسهفی و ل دممهکی نیزیك دی ژیی وی بیته پازده سال، لی دوهی ژیی ته یی بوویه پازده سال. یان ژی نهفرؤکهیه، خوشتفیا من هیّلد؟

ئهگهر جهژنا ژ دایکبوونا ته ژی ئهقروّکه بیت، ئهز یی پشتراستم دی نوکه ئیفاریهکا درمنگ بیت ل دمق ههوه، جونکی تو دزانی دهمیّن مه و ههوه نهوهکو یهکن. بهرمبابکهک پیر دبیت و بهرمبابکهکی دی ژ نوو روّناهیی دبینیت و د فی ماوهی دا دیروّک ل سهر بیّفاژوویا خوه یا بهردهوامه و ناراوهستیت. ئهری جارهکی ته هزرا خوه کریه دیروّک ئهوروّپا دگهل ژیانا کهسهکی ههقبهر بکهی؟ چهرخیّن کهفن ومکو ژیانا زاروّکینیی، باشی جهرخیّن ناقهراست ییّن دریّژ دهیّن کو نهو ژی ومکو روّژهکا قوتابخانی یا دریّژ ب دوماهی هات و سهردهمهکی نوو هات کو ئهو ژی چهرخیّ ریّنیسانسی یه. نوکه ئهوروّپا یا گهنج و سهردهمهکی نوو هات کو ئهو ژی چهرخیّ ریّنیسانسی یه. نوکه ئهوروّپا یا گهنج یا ل ههمبهر قوّناغهکا نوو یا ژیانا خوه. ئهم دشیّین بیّژین چهرخیّ ریّنیسانسی بهرامبهر ژییی پازده سالیی یی ئهوروّپاییی یه. خوشتفیا من، نوکه ئهم یی د ههبها خزیرانی دا، تشتهکیّ جوانه کو نوکه ئهم یی دژین، ژیان چهند یا جوانه؟ تیبینی، دهنگوباسیّ بهرزهبوونا خاچا ته یا زیّری گههشته من، هیهٔیا من ئهوه ل تیبینی، دهنگوباسیّ بهرزهبوونا خاچا ته یا زیّری گههشته من، هیهٔیا من ئهوه ل حیارا بهیّت ته پتر ئاگهه ژ کهلوپهلیّن خوه ههبیت.

دگەل رێزێن <sup>من</sup> بابی ته ئەوی ل سەر لێۿا جادەی راومس<sup>تیای.</sup> هیرمس ل سهر دهره جکان ب سهرکه فت بوو و ژ کهیفان دا کوریا خوه دههژاند، سؤفیایی ژی نه و کارته هه لگرت و بله ز پینگافین خوه هافیتن داکو هیرمس ل پیشچافین وی بهرزه نهبیت.

سؤفیا گههشته هاتی دووی و سیی و چواری ههتا ل دوماهیی گههشتینه دههٔ هنده دمره حکین تهنگ کو هیشتا هیرمس ل سهر چوونا خوه یی بهردهوام بوو، نهری تو بیزی نهو ههتا سهربانی سؤفیایی ل دووهٔ خوه بکیشیت؟ ل دوماهیی هیرمس ل بهر بمرگهههکی بچووك و تهنگ راوهستیا و ب نینوکین خوه دهرگهه هوتا.

سۆفیایی گوه ل دهنگین پین کهسهکی بوو کو یی نیزیکی دهرگههی دبیت و ل دووهٔ دا وی کهسی دهرگهه ههکر، نهو کهس نهلبیرتو کنوکس بوو. وی جلکین خوه پین رسهنیی گوهارتبوون و هندهك دی کربوونه بهر خوه: دوو گورهیین سپی پین ههتا سهر چووکان، شهرواله کی سور یی فرهه، چاکیته کی رهنگ زهر و هچك فرهه. دیمهنی وی وهکو یی جوکهری یاریا پهرکانی بوو. چ پینه فیت نهفه جلکین کلاسیکی پین چهرخی رینیسانسی بوون.

سؤفیایی پالهك ل وی دا و چوو د ژوور قه و ب کهنی قه گوت: "ئهقه ته خوه کریه لنبوك."

جارهکا دی سوّفیایی ترس و شهرما خوه ب سهر ماموّستایی خوه یی فهلسهفی دا شکاند. هزرا سوّفیایی ثالوّز ببوو ژبهر وی پوستکارتا بهری هینگی ل بهر دهرگههی خواندی.

ئەلبىدرتۆى دەرگەھ ل دووق خوه را گرت و گوت: "ئارام به، كچا من؟" سۆفيايى دەستى خوه دريز كره وى و گوتى: "ئاھا بگره ئەقە پۆستە يى تەيە." ئەلبىدرتۆى ئەو كارت خواند و سەرى خوه ھەژاند.

"نهقه به لا خود ژ مه قه ناکهت، هؤسا دی مه کهته پیترانك بو جهژنا ژ دایکبوونا کها خود."

پشتی وی نه ف چهنده گوتی، کارته هورمچاند و هافیته د تهنهکا گلیشی دا.

- "د وی کارتی دا یا گوتی کو هیّلدی خاچا خوه یا زیّرِی یا بهرزه کری."
  - ۔ "بەلىٰ من خواند."
- نەقە چپە چىدىبىت؟

# ئەلبنىرتۇى بۇ ماوەيەكى درنىژ تەماشەى چاقىن سۆفيايى كر .

"ب راستى ئەقە تشەكى سەيرە. ئى دېيت ئەنجامدانا كارەكى ھۆسا ب تنى ومو فیّلهکیّ بیت نهك زیّدمتر. یا باشتره ل شوونا هندیّ، نهم گرنگییّ ب کیّفریشکا سپی <sub>یا</sub> مەزن بدمین دممیّ ژ کولاڤیّ گەردوونی ییّ بلند خوم دھاڤیّژیته دەریّ."

پاشي ئەو ھەردوو پێکڤە چوونە د ھۆلا روونشتىّ ڤە. سۆڧيايىّ قەت ژوورىكا هؤسا سهير د ژيانا خوه دا نهديتبوو. د شقهيا ئەلبيّرتۆى قه، بەلەكونەك ھەبوو كو ب ريّكا وێ ڕوناهيا ڕۏٚژێ ڕاستهخو دهاته د ژوور څه و ڕۆهن دکر. پهنجهرهکا دی يا مهزن ژی ړ هؤليّ قه همبوو و مرؤڤ دشيا راستهخو ههموو ديمهنيّن باژيّريّ ببينيت.

تشتهکی سهیرتر، نافمالی و شیّوازی ریّکخستنا وی بوو، کو یا پیّکهاتی بوو ژ كەلوپەلنن كەڤن ينن ديرۇكا وان بۆ ھەموو چەرخان دزڤرين. قەنەپەيەكا سالنن سىھان، پەرتووكخانەيەكا چەرخى نوزدى زاينى، كورسيەكا كەڤن كو رەنگە ژيىي وى چەندىن جەرخ بن. ل سەر رەھانكين ھومسورى ژى چەندىن كەلوپەلين كەڤن و نوو ل سەر ھاتبوونە دانان کو پتریا وان بو ژیانا روزانه دهاتنه بکارئینان وهك دهمژمیر و کیرك و بووکین لاستیکی و پەرپن قازى و كومنن پەرتووكان و كەلوپەلنن ئەندازيارى و بارومەترمكا كەڧن. ديوارمكن ژوورا وی ب پهرتووکان هاتبوو گرتن لی ئمقه نه ئمو پهرتووك بوون يین ل بازاران دهاننه هرؤتن. همردیسان چهندین کمفال ژی ب دیواران قه هاتبوونه ههلاویستن کو هندهك ژ<sup>وان</sup> ژ نوو هاتبوونه کیشان و هندمکین دی ژی گهلهك د کهفن بوون. زیدمباری ههلاویستنا چەندىن نەخشەيين جوگرافى يين جۆراوجۆر.

سؤهیا ب حیبهتی که راومستیا و تهماشهی ههموو رهخین ژووری دکر و پاشا دهست ب پرسیاران کر.

"نەرى تە ئەڭ تشتين كەڭن ھەموو كومكرينه؟"

- "تو دشنّی ومبنّری، همموو چهرخنّن دیروّکیّ ل قنّریّ همنه ژبهر هندیّ نهز نابنژمی تشتیّن کهقن."
  - "هۆسا دیاره تو دکانهکا کهلوپهلین شوونواران ب ریفه دبهی، مانه هۆسایه؟" دیمهنین خهمگینی و پۆسیدهییی ل سهر دیمی ئهلبیرتوی دیاربوون.
- "ههموو خهلك نزانن كا دى چهوا خوه ب دهست رووبارى ديروكى قه بهردهن، پندفيه هندهك كهس ههبن ل سهر ليُقين رووبارى براوهستن و نهو تشتين ماينه ل وان جهان كوم بكهن."
  - "تو ب ریکهکا سهیر تهماشهی تشتان دکهی."
- "بهان پا نههٔه ریکا دروسته کچا من، نهم نه ب تنی د سهردهمی خوه دا دژین بهلکو نهم دیروکی ههموویی د ناخین خوه دا دههاگرین. بلا ل بیرا ته بیت کو ههر تشته کی تو د فی ژووری فه دبینی، روزه کی ژ روزان تشته کی نوو و جوان بوو. دبیت نه یاریا بچووك کو دیروکا وی بو چهرخی نوزدی دزفریت، روزه کی ژ روژان بو جه ژنا ژ دایکبوونا زاروکه کا پینج سالی هاتبیته کرین. رهنگه باپیری وی یی دانعه مر بو وی کربیته دیاری. پاشی ژیی وی بوویه ده هسال و بوویه گهنج و شووکریه و ل دوو ف دا وی ژی کچه ک بوویه و بهری بمریت نه یاریکه کریه دیاری بو وی. راسته نه و بو ماوه یه کی دریژ ل سهر نهردی ژبایه، ای ل دوماهیکی همر مر بی کو دووباره برفریته سهر نهردی فه. نوکه نه و دبن ناخی فه یا نفستی یه، ای بووکا وی یا لاستیکی هیشتا یا مایی و ل سهر فی رمفانکی یا دارسته."
- "دەمى تو ژ قى لاى قە بەحسى تشتان دكەى، ھەموو تشت ب خەمگىنى دھىنە بىشچاقىن مرۆقى."
- "بهلی پا د راستی دا ژیان ب خوه یا نهخوش و خهمگینه، نهم دهینه دناهٔ ژیانهکا جوان دا و همقدوو دبینین و همقنیاسینی د دگهل همقدوو دکهین، بو ماوهیهکی ژیانا خوه بیکفه دبورینین و پاشی ب ههمان شیوهیی نهم هاتینه د ژیانی و ب ههمان وی لهزاتیا مه هفنیاسین کری، ناها هوسا دووباره ژ همقدوو دوور دکهقینه و بو ههتا ههتایی بهرزه دبین."
  - · "ئەز دى شىم پرسيارەكى ژ تە كەم؟

- "هەلبەت، خو ئەم ياريا خوە قەشارتنى ناكەين، سۆفيا."
  - "تو بۆچى تو د كۆلكى مايجەرى **ق**ە ئاكنجى ببووى؟
- ۔ "تو بؤچی ہو د دونتی سیبارے - "داکو نهم هند د ژیکدوور نهباینه، چونکی ل وی دهمی ب تنی ب ریکا نامهیان می
  - دادو سه سد د ریسرور .... پهیومندی ب ههقدوو دکر، وهکو دی ژی نهو بؤ ماوهیهکی دریژ بوو کهس تیقه نهدژیا." پهیومندی ب ههقدوو دکر، وهکو دی ژی نه بنان مینید."
    - "باشه، ژبهر هندی ته بریار دا تیْقه ئاکنجی ببی؟"
      - ۔ "بەل، ژېەر ھندى بوو."
      - "باشه پا بابی هیّلدیّ چهوا ئههٔ چهنده زانی؟"
        - "ئەز دېيژم ئەو ھەموو تشتان دزانيت."
- "هەرچەوا بىت، ئەز تىناگەھم كا چەوا پۆستەچى شيا وان نامەيان ھەموو بگەھىنتە دناۋ دارستانى دا."

#### ئەلبيرتوى پى كرە كەنى.

"ئمهٔ جوّره کاره گهلهك ب سانههی ب بابی هیّلدیّ دهیّنه کرن، ئمهٔ چهنده ب تنیّ ومکو کارمکیّ سیّرمبهندیّن چهپهله نهك زیّدهتر. دوور نینه ئهز و تو نوکه ل بن چاهٔدیّریهکا دژوار دا بین."

سۆفیایی ب تۆرەی قە گوت: "ئەگەر ئەز وی ببینم، دی ھەردوو چاقین وی ئینمە دەری". ئەلبیرتۆ چوو سەر كورسیەكا مەزن روونشت و بۆ سۆفیایی ژی كورسیەكا ئارام ھەلبژارت.

- "ب تنى فەلسەفە دشيت مە نيزيكى بابى ھيلدى بكەت. ئەقرۆكە دى بۇ تە
   بەحسى چەرخى رينيسانسى كەم."
  - "ئەز يا رازيمە."
- "پشتی چهند سالهکان ل سهر مرنا قهشه توّماس ناکوینی، کهلتوری مهسیحا بهرمهٔ لاوازیی چوو. هیدی هیدی فهلسهفه و زانست ژ لاهوتی دیری دوور دکهفتن، آن آنهنجامی هی چهندی، ژیانا ناینی پهیوهندیهکا خورتر دگهل نهقلی گریدا، هنده بیرمهندان هیدی هیدی پر داکوکی ل سهر هندی دکر کو مروّهٔ نهشیّت ب ریّکا نهقلی خوه نیری خودای بکهت، چونکی ب ج رهنگان مروّهٔ نهشیّت ب ریّکا هزرکرنی د خودای

بگههیت. ل فیری ملکه چیبوونا مروفان بو حهز و فیانا خودای گهلهك گرنگتر بوو ژ نیگههستنا نهینیا خودای."

"ئەز تېگەھشتم!"

- ال دوماهیی، ژیانا ناینی و پیشاژوویا زانستی ژیکشهبوون. ژبهر هندی پروگرامه کی زانستی یی نوو و تمرزه کی ناینی یی نوو پهیدابوون. نه همردوو روودانه بوونه نهگهر دوو کوده تایین مهزن د چهرخین پازده و شازدی زاینی دا پهیداببن، نهو ژی چهرخی رینیسانس و پیکولا چاکسازیی بوون.
  - "باشه يەك يەكە بەحسىّ وان بۆ من بكه."
- رینیسانس، ته فگهره کا نوویکرنا ره وشهنیریی یا نوو بوو ل دوماهیا چهرخی چواردی زاینی سهرهلدا، ل دهستپیکی ل باکوری نیتالیا پهیدابوو، لی ههر زوو بهرهره بوو و د ماوهیی ههردوو چهرخین پازده و شازدهی زاینی دا ل پتریا نهوروپا بهربه لا فهوو."
- ۔ "ئەرىّ پا جارەكىّ تە نەگوتبوو من كو رامانا پەيڤا "رِيّنيسانس"، ئانكوو "دووبارە ز دايكبوون"؟
- "بهن راسته، تشتی گرنگ د قی چهرخی دا کو پیدقی بوو ژ دایك ببیت، هونهر و کهلتوری چهرخین کهفن بوو. دیسان تیگههی "مروفایهتی" ژی دووباره زیندی بووفه. چونکی د چهرخین نافهراست دا ب تهمامی نه تیگههه هاتبوو ژبیرگرن و خهلکی ل ژیر سبهرا خودای، تهماشهی کار و ژیانا خوه دکر. ب فی رهنگی، تیگههی "فهگهریان بو ژیدهران" نانکو بو "مروفایهتیی" و "چهرخین کهفن" بوونه کلیلکا نهینی یا چهرخی رینیسانسی. ئیدی چهندین جورین وهرزش و هونهر و نارهزوویان دهرکهفتن وهك زیندیکرنا پهیکهرتراشین و دهستخهتین چهرخین کهفن کو ب دیتنا خهلکی وهکو وهرزشهکا نهتهوهی بوون. ههردیسان فیربوونا زمانی گریکی بو یهك ژ مودیلین سهردهم، ریندهباری خواندن و فهکولینا کهلتوری گریکی. ههژی گوتنی یه کو خواندنا فی فهلسهفهیا مروفایهتی یا گریکی ئارمانجهکا پهروهردهی ل پشت ههبوو، چونکی زانین و هیربوونا زمانین کهفن دبیته نهگهری پهیدابوونا "کهلتوری کلاسیکی" یی گرنگیی ددهته لایهنهکی گرنگیی ددهته لایهنهکی گرنگیی ددهته لایهنهکی"

- " گیانهومر ژی گیانهومریّن نوو پهیدادگهن. ای مروّق، مروّقیّن نوو پهیداناکهن، بهلکو دقیّت نمهٔ بونهومریّ نوو هاتیه سهر دنیایی بهیّته پهرومرده کرن داکو ژ نوو ببیتم مروّهٔ."
- "ئانكو مەرەما تە ئەوە پەروەردەكرن مرۆقى دكەتە مرۆق؟" "ئانكو مەرەما تە ئەوە پەروەردەكرن مرۆقى دكەتى "بىرۆكەيا مرۆقايەتىيّ" يا "بەل، شۆوەيەكى گشتى. ئى بەرى ئەم زىدەتى دىنىڭ "بىرۆكەيا وى يى كەلتورى
- . چمرخیّ ریّنیسانسیّ دا بچینه خواریّ، من دقیّت پیچهکیّ بهحسیّ پاشینهیا ویّ ییّ کهلتوری و سیاسی بوّ ته بکهم."

ئەلبنىرتۇ ژ جھى خوە رابوو قە و پاشى دناڤ ژوورى دا گەرپا ھەتا دەستى خوە بۇ ئامىرەكى كەڧن درنژ كرى. پرسيار ژ سۆڧيايى كر؛ "ئەرى تو دزانى ئەڧە چيە؟"

- "هۆسا ديارە وەكو قىبلەنمايەكا گەلەك كەڤنە."
  - "باشه."

پاشی دمستی خوه دریّژ کره تقهنگهکا کهفن یا ب دیواری فه ههلاویستی و پرسیار کر: "باشه نهفه چیه؟"

- "تقەنگەكا كەقنە."
  - "ێ باشه"

پاشی پهرِتووکهکا کهڤن ژ پهرِتووکخانیّ ئینا دمریّ و پرسیار کر: "پا ئهڤه چیه؟"

- "ئەز دېيْژم ئەقە پەرتووكەكا ئالۆزە."
- "بەنى راستە، بەس ھەكە كووتر بەحس بكەين، ئەو پەرتووكەكا ژ جۆرىٰ ئىنكيونابولومە Incunbulum."
  - "ئينكيونابولوم چيه؟"
- ادبیزنه وان پهرتووکان ئینکیونابولوم یین ل دهستپیکا پهیدابوونا چاپخانی هاتینه چاپکرن، نانکو بهری چهرخی پازدی زاینی."
  - "ئانكو همتا وى رادمى يا كمقنه؟"
- "بهنّ، نعط همرسیّ کهلوپهله "هیبلهنما و بارود و چاپخانه" دهیّنه ههژمارنن بنیاتی نافاکرنا فی هوناغا نوو یا کو مه نافیّ وی کریه چهرخیّ ریّنیسانسیّ."

"كا راومستى، ئەز باش تىننەگەھشتە."

"قیبهلمنما بو نهگهری ب سانههیکرنا گهشتین ده دریای، نانکو بنه مایی قه دیتنا کهله ده ده در و جهین نوو بوو. بارود ژی ب هه مان شیّوه. نه ورؤپی شیان لهشکهری خوه ب خیرومه کی باشتر چه کدار بکهن ب هه فیه به درگه ل چه کین کلاسیکی یین به ربه لاقا دنافی شارستانیین نه مریکی و ناسیایی دا. ژلایه کی دی قه، داهینانا نامیری چاپکرنی رؤله کی گرنگ هم بوو د به ربه لاقبوونا بیروکه پین مروفایه تیی یین نوو دا ب تایبه ت نه فین چهرخی رندیسانسی دگه ل خوه نیناین. نه ف چه نده بو نه گهر دیر کونترولا خوه ل سهر گشت بومگهیین زانین و فیربوونی ژ ده ست بده ت. پشتی هینگی چه ندین نامیر و که لوپه لین نوو ها تنه داهینان کو روله کی گرنگ د پیشکه فتنا مروفان دا هه بوو، بو نموونه، نامیری دوربین "تیلسکوپ" کی بو نه گهر زانستی فه له کناسیی پیشکه فتنه کا مه ره مه زن و بی وینه نومار بکه ت."

- "ئەق كارونى پىشكەفتنى يى بەردەوام بوو ھەتا مرۆق گەھشتىنە داھىنانا مووشەك و گەمىيىن ئەسمانى و چوونا سەربانى ھەيقى: "
- "نهخیر، ب قی رونگی تو دی ههموو قوناغان تیکهل که کا نهم دشین بیزین جورخی رینیسانسی دهستینی پروژهیین مروّقی بوو ژ بو گههشتنا سهربانی ههیفی یان جورخی رینیسانسی دهستیکا پروژهیین مروّقی بوو ژ بو گههشتنا سهربانی ههیفی یان ژی تا ناستی بومبین نافوکی ل هیروشیما و چیرنوبیل. ای نه فی پیشکهفته ههموو پشتی بهیدابوو. یهکهم گوهورینین یهك ل دووهٔ یهکی د بوارین کهلتوری و نابوری دا بهیدابوو. یهکهم گوهورین ژی: فهگوهاستنا نابوری خیرانی بو نابوری کاش "نهقدی" بوو. ل دوماهیا چهرخین نافهراست، هندهك باژیرین مهزن پهیدابوون کو د پربوون ژ کریکارین نیرهك و پیکولین بازرگانیی یین کهلوپهئین نوو دنینان، زیدهباری پهیدابوونا سیستهمهکی نابوری کو ل سهر بنهمایی بهنك و گوهارتنا پاری کاش هاتبوو دانان. ب قی رونگی نابوری کو ل سهر بنهمایی بهنك و گوهارتنا پاری کاش هاتبوو دانان. ب قی رونگی شخهکهکا سهرمایهداری پهیدابوو کو دشیان ههموو تشتان ب پارهی بکرن و ژ بن کونیرولا شوشتی دورکهفن، نانکو دشیان ههر تشتی پیدفی بو ژیانا خوه ب پارهی بکرن. نهه موشنده بو نهگهر گهلهك جورین کاری و داهینان و بازرگانیی پهیدابین. نیدی ل سهر ههر مرؤقی یا پیدفی بو همهمهر قان ههفرکهین نوو براوهستیت.

"نهقه جهنده بیرا مه ل دروستبوونا باژیّریّن گریکی ییّن بهری دوو هزار سالان

"بەلىّ. تىبىنەكا باش بوو تە كرى. بەرى نوكە من بۆ تە بەحسىّ فەيلەسۆفىّن

- بی ای مینگی کربوو کا چهوا خوه ژ تنگههشتنین نهفسانهی هورتال کربوو کو بهری هینگی نهو سریسی سربور تنگههشتنه ب کهلتوری گوندان قه یی گریدای بوو. ب ههمان شیّوه، بورجوازییّن چهرخی رننیسانسی شیان خوه ژ دهستههلاتا دهرهبهگایهتی و دیری پزگار بکهن. د ههمان دهم دار عمرمبين نيسپانيا و كملتوري بيزمنتيه."
- "باشه ئەقە ھندى دگەھىت كو جارەكا دى ئەو ھەر سى لقىن كەلتورى گريكى ل سەر بەربەلاقبووى، گەھشتنە ھەقدوو قە."
- "ثەز يى دېينم تە وانەيين خوە باش يين ژبەركرين. بەلى، ب شيوەيەكى گشتى ئاها ئمڤه شێوازێ چەرخێ ڕێنيسانسێ بوو. نوكه دێ بهحسێ بيرۆكەيێن نوو كەين."
  - "دروسته، به لي دفيت بو دهمي فراڤيني برڤرمه مال."

ئەلبىرتۇ ل سەر قەنەپى روونشت و تەماشەى سۆفىيايى كر.

 "یهکهم تشتی چهرخی رینیسانسی دگهل خوه ئینای، دیتنهکا نوو بوو ژ بؤ مرؤڤايەتيىّ. بېرمەندىّن مرؤڤدوست يىن چەرخىّ رىنىسانسىّ باوەريەكا نوو ب تېگەھىّ مرؤڤايەتيى ھەبوو كو ب تەمامى يا ھەقدر بوو دگەل ھەلويستى نەگوھۆر يى چەرخىن نافهراست بو مروفایهتیی کوب دیتنا وان ئه ههلویسته یی شاش بوو. بهروفاژی، ل ده قان بيرممندان مرؤڤ تشتمكيّ گملمك ممزن و ب بها بوو.

يەك ژ كەسايەتيين ھەرە ناقدار يين چەرخى رينيسانسى، ب ناقى "مارسيل هیسین" دبیّژیت: "نهی رهگهزی خودای ییّن خوه دناف کهفلوژانی مروّڤی دا فهشارتی، خوه بنياسه". فهيلهسؤفه كى دى ب نافى "پيكو دولا ميراندولا"، ب ههمان شيّوه "گوتارهك ل دور كەرامەتا مرۆفى" نفيسابوو. ئەڭ چەندە ژى ل چەرخين ناقەراست نەبوون، چونكى ل وی دهمی ژندهری همموو تشتان ژ ده خودای بوو، لی مروفدوستین چهرخی رینیسانس ئندى ژندهرى همموو شتان ژ مرؤفى ومردگريت. "بەنى پا فەيلەسۇفىن گرىكى ژى ئەڭ چەندە كربوو."

ابهن رسته، ژبهر هندی مه به حسی دووباره ژ دایکبوونا فه اسمفه یا مروقایه تین کهفن کر، به نی با فه اسمفه یا مروقایه تین یا جهرخی رینیسانسی بر داکوکی ال سهر اتکهکه سیا مروقی دکر، ژبهرکو ب دیتنا وان نهم نه ک ب تنی بونهوه رین مروقی نه، به ایکو نهم تاکه که سین ژیهاتی و جوداینه. ههردیسان نه تشته کی ژ نیشکه کی فه بوو ده می گرنگیدانا وان ب سروشتی له شی مروقی دووباره سهرهادای، چونکی به ری هینگی زانایین جهرخین کهفن ژی به نا بربوو به ر تیقکلکاریا اله شی مروقی وه ک ریکه ک بو تیگهه شتنا بربوو به ر تیقکلکاریا اله شی مروقی وه ک ریکه ک بو تیگهه شتنا بیکاته یا له شی مروقان. ب فی ره نگی هونه ر و زانست مل ب ملی یه ک فه پیشکه فتن و نه که هونه رو زانست مل ب ملی یه ک فه پیشکه فتن و هونه رمه دوو د هاریکاربوون. د بواری هونه ری دا، دیسان تشته کی ناسای بوو نه گه ر هونه رمه دونه و نینه یم دو نه نه مین بین شدی هزار سالین شهرمینی، جاره کا دی مروق دو پریا نه و ب خوه ببیته خوه دانی خوه، بایدی چ نشت نه مان نه و ژی شه رم بکه ن.

"ئاخفتنا ته تاما مەستبوونەكى ژى دھىنت."

دگهل گوتنا ڤێ ئاخفتنێ، سوٚفیایێ خوه چهمانده وێ مێزا بچووك یا دناڤبهرا وێ و ماموٚستایێ وێ یێ فهلسهفی دا ههی.

"چ پیندهٔیّت، قی دیتنا نوو بو مروقایهتیی، ناوایه کی نوو یی ژیانی دگهل خوه نینا. ب دیتنا وان، خودای مروّق نه نافراندینه داکو خزمه تا وی وی ب تنی بکهن، به لکو خودای نهو یین نافراندین دا خزمه تا خوه ژی بکهن و خوشیی ژ ژیانی وهربگرن. دهمی مروّق ههست ب نازادیه کا تهمام دکه ت، نیدی شیانین وی خوه ل چ سنووران ناگرن و هندی دم نه همبیت نهو دی شیت خوه پیشئیخیت. هه نه جهنده ژی خاله کا نوو ب همفیه رکرن دگه ل فهیله سوّقین چهرخین که قن نهوین دگوت کو پیدفیه مه ژیی مروّقی یی الرام بیت و هه قسه نگیا خوه بیاریزیت و ژ سنوورین خوه نه ده رکه قیت.

"مەرەما تە ئەوە كو مرۆقدوستين چەرخى رينيسانسى ژ سنوورين خوە موكففتن؟"

معرم زئ تعشريح يان ئەنەتوميا Anatomy يا لەشى مرۇفى بوو.

"نهم دشیّین بیزین نهو نه هارهمانین خوراگریی بوون. بهلکو نیّدی هوّسا بوّ وان دیاردبوو کو جبهان ههموو ژ خهوه کا کوور و دریژ یا هشیاربووی و یا دهست ب هوّناغه کا نوو دکهت، نه چهنده بو نهگهر نهو زارافی "چهرخیّن نافهراست" بدانه سهر وی ماوین دریژ نهفی ب هزاران سالان کهفتیه دنافبهرا وان و چهرخیّن کهفن دا. د فی سهردهمی نوو دریژ نهفی ب هزاران سالان کهفتیه دنافبهرا وان و بوران دا پهیدابوو: بواریّن هونهری و دا، نیّدی پیشکهفتنه کا ههره مهزن د ههموو بوران دا پهیدابوو: بواریّن هونهری شارستانی و نهده و موزیکه و فهلسهفه و زانستی. بو نموونه، باژیّری روما ل چهرخیّر شارستانی و نهده و موزیکه و فهلسهفه و زانستی. بو نموونه، باژیّری پروما ل چهرخیّر کمفن ناسنافی "باژیّری باژیّران" و "ناهکا جیهانی" ومرگرتبوو، نی ب دریّژاهیا چهرخیّر نافهراست دا ب تهمامی هاتبوو ژبیرکرن و هرّمارا خهلکی وی گهلهك کیّم ببوو ههتا سالا

- "ثانكو هندى هژمارا خەلكى ليلساندى."
- امرؤفدوستین جهرخی رینیسانسی دهست ب نافاکرنا باژیری روّما کر. وان بریاردا مهتراخانه یه مهزن ل سهر گوری قهشه "بوّترس"ی نافا بکهن و داخواز ژهرماره مهزن یا هونه رمهند و نهندازیاران کر هاریکاریا وان بکهن ژبو سهرئیخستنا فی پروّژه کو ل وی سهرده می دهاته ههژمارتن گرنگترین پروّژه یی شارستانی ل جیهانی کارکرن ل سهر فی پروّژه ک ل سالا ۱۵۰ کارکرن ل سهر فی پروّژه ک ل سالا ۱۵۰ کارکرن ال سهر فی پروّژه ک سالات فهکیشا، ل خافاکرنا گوره یانا وی ژی ب دوماهی نههات بورینا پینجی سالین پشتی هینگی."
  - " ج پێنهڤێت نوکه ئهو دێرمکا گهلهك مهزن و جوانه!"
- "دریژاهیا وی نیزیکی ۲۰۰ مهتران و بلنداهیا وی نیزیکی ۱۳۰ مهتران و روبهری و وی یی گشتی ژی نیزیکی ۱۱ هزار مهترین دووجارکی یه. نه څ چهنده ژی ویرهکی و چهنده بره نیزیکی ۱۲ هزار مهترین دووجارکی یه. نه څ چهنده ژی ویرهکی و دیتنمکا دی دا سروشتی، ب رهنگهکی کو ئیدی خهاکی ههست ب بهختهوهریهکا مهزن دکر کو نوکه نهو د زیندینه، چونکی ئیدی وان هؤسا سهرهدهری نهدکر کو ژیانا وان یا ل سهر نهردی ب تنی بؤ خوه بهرهههکرنی یه ژ بؤ ژیانهکا دی یان ژ بهر تشتمکی گرنگ ههموا بهیوهندیین خوه دگهل جیهانا ماددی یا سهر نهردی بیرن. ئیدی سروشت ل ده هٔ وان بؤ تشتمکی نمرینی و خودا ژی چوو د ناخین وان دا، نانکو مادهم خودای چ سنوور نین رامانا وی نهوه همهوونا وی ل ههموو جهان و دناهٔ ههموو تشتان دا ههیه. وان دگوته نه

نهای "پهکیتیا خودای-Pantheism" و سروشت ژی جهی نیشاندانا خودای یه.. گومان نیا نبنه کو دیری پیشوازی ل قان بوچوونین نوو نهدکر، باشترین نموونه ژی چیروکا "جیوردانو برونو"یه، فی هزرمهندی نه ب تنی دگوت همبوونا خودای دناف سروشتی ژی دا همیه، بهلکو وی دگوت گهردوون یی نهمر و بهرهرهه. ژبهر قان بوچوونین وی یین دژی دا نیری ب توندی هاته سیدارهدان."

"چەوا؟"

- "زەلاميّن ديّرێ ل سالا ١٦٠٠ێ زايني ئەو ل گۆرەپانا باژيْرێ ڕۆما سووت."
  - "رِوودانهكا دلتهزينه! ئهريّ وان دگوته ڤيّ چهنديّ مروّڤايهتي؟"
- "نهخیر، برؤنو کهسهکی مرؤفدوست بوو نهك نهوین نهو سوتی. ل چهرخی رینیسانسی دا پیکولهکا دی یا دری رینیسانسی پهیدابوو و پشتهفانیهکا باش را لایی دیری و وهلاتی فه لی دهاته کرن. نهف پیکولا توندرو و ل وی سهردهمی گهلهك یا بهربهلاف بوو. نهف چهنده ری هندی دگههینیت کو چهرخی رینیسانسی روویهکی دی یی رهش و فهشارتی همبوو. د دیروکی ههموویی دا ج جاران فوناغهك نههاتیه ههموو یا باش یان یا خراب ببت بهلکو باشی و خرابی وهکو دوو وهریسکین تیکنالیاینه و بهردهوام پیکفه دبورن. نهف گوننه ل سهر تشتهکی دی یی گرنگ بجهد دهیت کو زبهر وی نهم فهردارین چهرخی رینیسانسیینه، نهو ژی ل فی سهردهمی "شیوازهکی زانستی یی نوو" پهیدابوو.
  - "ئەرى ئاقاكرنا يەكەمىن كارگەھىن پىشەسازى بۆ وى سەردەمى دزڤرن؟"
- ابهان، لی ب شیوهیه کی نه راسته خو، چونکی نه فی ریبازا نوو ببوو نهگهری دانانا بیناتی وی پیشکه فتنا ته کنولوژی یا پشتی چه رخی رینیسانسی پهیدابووی."
  - "باشه تايبهتمهنديين ڤي شيوازي زانستي يي نوو ج بوون؟"
- انه شیوازه ب هندی دهاته جوداکرن کو ئیدی ب همستین خوه تهماشه مروشتی بکهین و زیرمهٔانیا وی بکهین. ههر ژ چهرخی چواردی زاینی وهره، هنده که س بهیدابوون کو دژی بیروباوهرین کوره یین دهستهه لاتدارین که هٔ نراوهستیان و خهلك هشیار بکرب تایبهت نهوین گریدای ب بیروباوهرین دیری و هه لسه ها سروشتی یا نهرستوی هٔ ه. ل برمه کی کو ل چهرخین ناهه راست ب دهنگه کی بلند بانگه وازی بو هندی دکر کو نهای دهمه کی کو ل چهرخین ناهه راست ب دهنگه کی بلند بانگه وازی بو هندی دگوت نابیت مروق خوه دهسته لاته کا رمها هه یه، ای همیله سوفین چهرخی رینیسانسی دگوت نابیت مروق خوه

بخابینیت و باوهر ژ فی چهندی بکهت ژبهرکو دفیّت ههموو بیروباوهریّن مه ل سهر بنیاتی بخابینیت و باوهر ز هی چهندی بند. رب د تممشهکرنا سروشتی و ههست و تاهیکرن و هٔهکوّلینان دا بهیّنه دانان. دبیّژنه فی چیز<sub>ایّ</sub> "شپوازی کرداری یان پراکتیکی."

- "مەرەم زى چيە؟"
- ممرهم رق چید. "نانکو نهم زانینا خوه ل سهر بنهمایی تاهیکرنین خوه یین کهسایهتی بدانین نهك ل سهر بنهمایی بیروباوهر و ریکین کهفن و نهفسانهی. راسته پیکوّلهکا کرد<sub>اری ل</sub> حد ن سار بسایی بیرود و د در ساوی ب خوه چهندین تاهیکرن ل سهر سروشتی کربوون چهرخین کهفن ژی ههبوو و نهرستوی ب خوه لى ئەنجامدانا تاقىكرن و قەكۆلىنان ب شيوەيەكى ريكخستى تشتەكى نوو بوو."
- "بهان يا وان نهو نامير و كمرهسته نمبوون يين نمڤروٚكه ل بمر دمستىٰ س ھەين؟"
- "ج پینهفیت راسته. راسته وان پیفهرین تهلیکترونی و تامیرین ههژمارتنی پین زيرهك نهبوون، لي وان ژي بيركاري و ريكين هرمارتني درانين و چهندين ناميرين پيڤاني ینِن پیشکمفتی بو وی سمردممی همبوون، ژبمر هندی وان دووباره پیزانین و تیبینینِن زانستی ب زمانی بیرکاریی یی هوور تومارکرن. گالیلو کو یهك ژ زانایین نافدار پین چەرخى ھەقدى بوو، بەردەوام دگوت: "ھەر تشتى بھيته پيقان بپيقە و تشتى ئەھيته پیفان ژی وهلی بکه شیانین پیفانی همبن"، ژبهرکو نهو د وی باومری دا بوو سروشت ب زمانی بیرکاریی هاتیه نفیسین."
  - "ئەرى قان تاقىكرن و قەكۆلىنان رِيْك ل ھەمبەر داھينانيْن نوو قەكر؟"
- "فؤناغا دەستېنكى كو فؤناغا ئاۋاكرن و شرۆۋەكرنا قى شيوازى نوو بوو، بۇ ئەگەرى پەيدابوونا شۆرەشەكا تەكنولوژى و ريك ل ھەمبەر داھينان و ئاشكەراكرنين پشتى هینگی خوشکر. نهم دشیّین بیّژین هیّدی هیّدی مروّقان خوه ژ دهستههلات و مهرجیّن سروشتی قورتال کر، نانکو ئیدی سروشت نهما تشتهکی هؤسا کو مرؤف ب تنی بهشهکی وی پیکبینیت، بهلکو ثیّدی وان پیّکوّل دکر مفای بوّ خوه ژ سروشتی و مربگرن و د ژیانا خوه <sup>با</sup> بكاربينن. فميلمسؤفي ئينگليزي "بيكون"ى دگوت "سروشت دەستهملاته". وى ب في جؤر<sup>ى</sup> دهربرین ژ مفایی سروشتی دکر کو تعقه ب خو ژی نووخازیهکا مهزن بوو، ئیدی مرؤقان سروشت بكارنينا و بوونه سمركيشين وي."

"بهن پا نه ب ریکهکا نهرینی، مانه؟"

"نهخیر، ل فیری ژی باشی و خرابیا مروقان د همموو کارین وان دا رهنگفهددا.

به بینگافا تهکنولوژی یا ل چهرخی رینیسانسی هاتیه هافیتن بو نهگهری داهینانا نامیرین بهیکرژونی، نی د ههمان دا بو نهگهری بهیدابوونا بیکاری و بهتالیی. نه پینگافه بو نهگهری داهینانا دهرمانان و دیارکرنا نهگهرین نهساخیان و تیکچوونا داروباری و لاوازیا نهی و دروستکرنا نامیرین کارهبایی بین ناقمان، زیدهباری دیارکرنا نهگهرین پیسبوونا نامیرین کارهبایی بین ناقمان، زیدهباری دیارکرنا نهگهرین پیسبوونا نهگهری و سهرده دریکرن دگهل بهرمایکان. د قان ههموو کاودانان دا تهکنولوژیا نهبوویه نهگهری بهیدابوونا ج خرابیان، نی شاش بکارئینانا وی بوویه نهگهر چهندین خرابی و زیان نامیران بگههنه مروقی. ل سهردهمی نمقروکه، پتریا خهلکی د وی باوهری دانه کو نهدولوژیا بوویه هاکتهره کی مهزن ل سهر وان گهفین ههمبهری جیهانا مه بووین، مکنولوژیا بوویه هاکتهره کی مهزن ل سهر وان گهفین ههمبهری جیهانا مه بووین، نامیکن دی ژی د وی باوهری دانه کو مروقی سیسته مهکی دایه کاری نیدی نهشیت ل سهر زار ببیت. نی کهسین دی بین ب جافی گهشبینیی تهماشه ی ژیانی دکهن د وی باوهری دانه کو مروقی دا و یا ژبهر هنده کاد نهخوشیین زاروکینیی نالبت و بشتی هینگی هیدی هیدی مروق دی شیت ل سهر قی تهکنولوژیایی و ل سهر نالبت و بشتی هینگی هیدی هیدی مروق دی شیت ل سهر قی تهکنولوژیایی و ل سهر نالبت و بشتی هینگی هیدی هیدی مروق دی شیت ل سهر قی تهکنولوژیایی و ل سهر سوشتی زال ببیت بی کو تووشی مهترسیا مرنی ببیت."

- "باشه بۆچۈونا تە چيه؟"

"د قان همردوو بۆچوونان دا، تا رادەيەكى راستيەك دهێتە ديتن. پێدڤيە ئێدى مرؤڤ ب شێوەيەكى شاش مايى خوە د سروشتى نەكەت و زيانى نەگەھينتى، د ھەمان دەم ما شێين ب ناخەكى ئارام سەرەدەريى دگەل تەكنولوژيايى بكەين و بكاربينين. چونكى نئدى ئەم نەشێن بزڤرينە سەردەمێن كەڨن و وەكو وان بى تەكنولوژيا بژين، ئەڧە ژ جورخى رێنيسانسى وەرە مرۆڤ نەمايە بەشەك ژ سروشتى، بەلكو ب شێوەيەكى چالاك سروشتى دگەل سروشتى دكەت و وەكو وى دڤێت دگوھۆريت. ھەلبەت ئەڧ چەندە ژى بۆ مخويا دكەت كا مرۆڤ چەندە ژى سىردى."

"نوکه نهم یین گههشتینه سهربانی ههیقی، به آن ل چهرخین نافهراست کهسی باوم ژ تشته کی هوسا نه دکر، مانه هوسایه ؟" "ماهی ته یه ومبیزی نه بابهته دی بهری مه دهته مرارا وینه درنا نوو یا نهری ب دریزاهیا جهرخین ناههراست خهلك ل بن نهسمانی دژیان و بهردهوم سهرین خوه بلار دگرن و تهماشه ی رفز و ههیف و ستیر و نهختهران دگر، ههردیسان کهسی ژی گومان ا دگرن و تهماشه ی رفز و ههیف و ستیر و نهختهران دگر، ههردیسان وان ج گومان ژی ا سمر هندی نهبوو کو نهختهرا نهردی ناههندا گهردوونی یه، ههردیسان وان ج گومان ژی ا سمر هندی نهبوو کو نهرد یی جیگیر و په حنه کو دبیژنی "وینهیی نهردی یی سهنتهری سمنهری بیروباومرا کو خودا یی ل نهسمانی و ل سهر ههموو تشتان راوهستیایه، ن جیهانی". بیروباومرا کو خودا یی ل نهسمانی و ل سهر ههموو تشتان راوهستیایه، ن رادهیه کی یا هاریکار بوو خهلك گومانی ژ فان تیگههان نهبهت."

"باشه دێ شێؠ پټر ڕۅٚهن کهي؟"

"ل سالا ۱۵۵۳ پهرتووکهکا فهلهکی ب ناقی "دهربارهی لقینا تهنین ئهسمانی" پا زانایهکی پولونی ب ناقی "نیکولا کوپهرنیکوس" دهرکهفت کو وی ب خوه ژی ل رؤزا دور دمرکهفتنا پهرتووکی وهغهرکر. کوپهرنیکوسی د قی پهرتووکی دا دیارکربوو رؤژ ل دور نمردی نازفریت بهلکو بهروقاژی دروسته، وی ب ریکا زیرمقانیکرنا لقینا تهنین ئهسمانی ژی نه په راستیه دووپاتکر. ههردیسان وی دیارکر کو ل وی سهردهمی خهلکی هزردکر ههنافی له دور نمردی دزفریت، نی د راستی نهرد ب خوه ل دور روژی و ل دور خولگهیی خوه ب خو ژی دزفریت. نهم دشیین باشتر د لقینا تهنین ئاسمانی بگههین نهگهر نهم زفرینا نهردی و ستیرین دی یین ب شیوهیهکی ریکخستی ل دور ههنافی دزفرن بینینه پیشچافین خوه. نهم دینرن به شیوهیهکی ریکخستی ل دور ههنافی دزفرن بینینه پیشچافین خوه. نهم دینرن د.

"باشه نهف تێگههه يێ دروست بوو؟"

اهمموو نه. مژارا یمکی نانکو زفرینا نهردی ل دور روّژی تشتهکی پشتراست و دروست بوو، نی وی دگوت همتاهٔ سمنتهری گهردوونی یه. ل سمردهمی نهفروّکه هانبه ناشکهراکرن کو روّژ ژی ب تنی ستیرهکه ژ وان ستیرین گالاکسیهکی پیکدئینن و ب میلونان گالاکسی ژی د گهردوونی دا همنه. همردیسان یهك ژ شاشیین دی یین کوپهرنیکوسی نهو بوو دگوت نمرد و نهختهرین دی ل سمر هیلهکا بازنهی ل دور روّژی دزهرن."

"نهخیر. بیروکهیا لفینا فان نهختمران ل سمر هیلهکا بازنهی، ژ تیگههه کی کهفن مانبوو ومرگرتن کو دفیت همموو تمنین نهسمانی دگروفربن و بیدفیه لفینا وان ژی ل سمر میلهکا بازنهی بیت، چونکی همموو تمنین نهسمانی نه. همر ژ سمردممی نهفلاتونی، گروفریی و بازنهی دوو شیومهین نهندازهی بین تهمامکهرین همفدوو بوون و نمط بوچوونه منا دهستبیکا جمرخی همفدی زاینی یا بمربه لاف بوو، همتا زانایی فهلهکی بی نهامانی "جوهانس کیپلهر" هاتی و ثمنجامین فهکولینین خوه بین دریژ بهلافکرین و دووپتکری کو میموو نهختهر ل سمر خولگهیین هیلکهی درفرن و روژ ژی دکهفیته سمرمکی وی نهزاتیا فان نهختمران ژی کیم و زیده دبیت چهند پتر ژ روژی دوور بکهفن یان نیزیکی وی ببن. کیبلهر یهکهم زانا بوو ثمرد دانایه دگهل نهختهرین دی، همردیسان دووپاتکر گهردوون کمبوو ل دووف هنده کی یاسایین فیزیایی کار دکهت."

- "باشه چهوا همتا في رادهي نهو يي پشتراست بوو؟"
- "چونکی وی ب ریکا همستین خوه قهکولین ل سهر لقینا نهختهران دکرن و شروفهکرنه کا نوو ددا وان نهنجامان یین فهیلهسوفین چهرخین کهفن پی رابووین. یه ک ژ زانایی نافدار "گالیلو" بوو نهوی ب ریکا دووربینه کی تیبینیا لفینا نهسمانی و ساخله تین ههیفی دکری و دیار کری کو چیا و دول و نهمال ل سهر بانی همیفی ههنه. ههردیسان دیار کر نهخته را موشته ریی چوار ههیف ههنه و ل دور دزفرن، نانکو نه ب تنی نهردی ههیفه که هه و ل دور دزفریت، به لکو نه خته رین دی ژی همیف نهنه. ی شمونترین دی ژی همیف نهنه. ی مهرنترین ناشکه را کرنا گالیلوی یاسایا "نینیرایا" نانکو سستیا تهنان بوو."
  - "ئەڤ ياسايە بەحسىٰ ج دكەت؟"
- "گالیلوی ب فی رمنگی یاسایا خوه دمربری: هدر تهنهکی نهسمانی دشیّت لهزاتیا خود یا رمسهن بپاریّزیت نهگهر نهکهفیته بن کاریگهریا ج فاکتهریّن دمرهکی بؤ کیّمکرن باد زیدهکرنا لهزاتیا ویّ."
  - "ناها نوکه من زانی کا گرنگیا یاسایا وی چهنده."
- "بهان، نعقه تیبینیهکا باش بوو! چونکی ل سهردهمیّن کهفن، مهزنترین گفتگشهیا دژی تیورا زفرینا نهردی ل دور خوه، نهو بوو کو دگوت نهگمر راسته نهرد ب

شيّوهيهكيّ بلهز ل دور خوه دزڤريت، پيدڤيه دهميّ مروّڤ بهرهكي بلند دكهت، پشتي هيزيّ نەكمفىتە جهىٰ خوە قە بەلكو ب كەفىتە جھەكىٰ دوورتر."

- "باشه بۆچى ئەڭ چەندە رونادەت؟"
- بسه بو پی "نمگهر تو د شهمهندهفرهکی دا یا روونشتی بوو و سیفهک د دهستین ته دا بیت و پاشی ژ نیشکهکی قه نهو سیّف ژ دمستیّن ته بکهفیت، یهکسهر سیّف دی کهفیته <sub>سیر</sub> ئەردى نەكو دى دگەل شەمەندەفرى ھىت. ئەقەرى ژ ئەنجامى ياسايا بەردەواميا بوخ سيَقَىٰ رِووددمت، ژبهر هنديٰ ديٰ سيَف ههمان لهزاتيا خوه پاريٚزيت نهوا بهري ژ دمستيّن يَ دا بكمفيت همي."
  - "نوکه باشتر تێگههشتم."
- "راسته شهمهندهفر ل سهردهمی گالیلوی نهبوون، به لی پا نهگهر د فی ژووری ا تو تەپەكى ل سەر ئەردى گريّل بكەى و پاشى دەستى خوە ليّبدەى..."
  - "...ئمو تەپە دى ل سەر گرێلبوونى يا بەردەوام بيت..."
- "بهني. چونکي لهزاتيي ثهو ل سهر وي دوخي هيلا، خو پشتي ته دهستي خوه زي
- "بهان پا دفیت ل دوماهیی ئهو تهپه ههر ل جههکی براوهستیت، خو ههکه ژوور چەند يا مەزن ژى بيت؟"
- "راسته، چونکی هیزهکا دی دری لهزاتیا وی کار دکهت کو شهو ری هیزهکه یا سلا ناخیٰ ئەردى دا، ھەى ژ بلى كو روويیٰ ئەردى نەيیٰ راستە، ھیٚزا ویٰ راكیٚشانیٰ ج دوور بان نێزيك دێ وێ تهپێ ڕاوهستينيت. ڵ بێهنا خوه هرههـ بكه دێ تشتهكێ دى نيشا ته دهم."

ئەلبىرتۇ ژ جهى خوە رابوو قە و بەرەق ھومسورەكا كەقن قە چوو و تشتەك ژا ثینا دهریّ و دانا سهر میّزیّ: ئهوژی پارچهیهکا داری بوو کو سهرهکیّ ویّ چهند ملیمهنر<sup>ان</sup> یا ستوور بوو و سمری دی ژی یی تیژ بوو. ل نیزیکی وی پارچا داری کو میزه همور گرتبوو، تمهمکا بچووك يا رمنگ كهسك دانا سهر و گوته سوّفياييّ: "دبيّژنه في تهخش روویی خوار، ب بؤچوونا ته دی ج روودهت نهگهر من تهیه ژ لایی داری یی ستوور بهرا

سۆفيايى بيهنا خوە ھەلكيشا بى كو بشيّت بەرسقى بدمت.

انهز دی شهرتانی سهرا ۱۰ کرونان دگهل ته کهم نهگهر گریّل بیت و بکهڤیته سهر نهردی." ایاشه دی بینین."

نهلبیرتوی ته په گریل کر، لی نهو روودا یا سوفیایی پیشبینی دکری، ته په یهکسهر <sub>گری</sub>ل بوو و کمفته سهر نمردی و بهردموام دزفری همتا ل بهر دمرگمهی ژووری راومستیای.

سؤفيايي گوت: "جانه، تشتهكي بالكيشه!"

- "بهليّ راسته، گاليلوي گرنگي ب فان تافيكرنيّن ساده ددا."
  - "ئانكو ئەو ھندە يى مەژى ھشك بوو؟"
- "ئارام به، وی دفیا ههموو تشتان ب ریکا ههستین خوه تاهی بکهت. نه تشتی مه بینی ب تنی دهستپیکهك بوو . نهری تو دشیی بیژیه من کا بوچی ته په گریل بوو ؟"
  - "هۆسا دياره چونكى سەنگا وي يا گران بوو."
    - "گەلەك باشە، سەنگ، باشە سەنگ چيە؟"
      - "ئەقە پرسيارەكا بى رامانە!"
- "نهخیّر، هوّسا نینه، ئهز درّانم تو نهشیّی بهرسفیّ بدهی. بوّجی تهپه ل سهر نهردی گریّل بوو؟"
  - "بەلى، ژبەر ھىزا راكىشانا ئەردى."
- "باشه، هیّزا راکیشانا ئهردی، ئانکو پهیوهندی دناقبهرا سهنگا تهپیّ و هیّزا راکیشانا نهردی دا همیه. ئهقه ئهو هیّز بوو یا بوویه ئهگهری گریّلبوونا تهپیّ."

ئەلبپرتۆی جارمکا دی تەپە ھەلگرت و دانا سەر وى میزا خوار.

"ئەڭ جارە باش تەماشەي لڤينا تەپئ بكه."

ئەلبیّرتوّی خوه خوار کر و تهپه بهردا، وی پیّکوّل دکر تهپیّ ل سهر هیّلهکا راست لاسفر میّزیّ بهردهت. لیّ سوّفیاییّ دیت تهپه راست گریّل نابیت، بهلکو بهردهوام ژ ناراستیّ خوه دهردکهفت همتا دوماهیی کمفتی."

ئەلبيْرتۆي پرسيار كر: "باشە چ چيْبوو؟"

"تمپه ب شێوميهکێ خوار گرێِل بوو چونکی ڕوويێ مێزێ يێ خوار بوو." "نوکه تهز دی تهپی ب بؤیاغهکا رهش بویاغ کهم داکو باشتر وی چهندی ب چاؤی خوه ببينين يا ته گوتيي خواربوون."

ئەلبيرتۇى ئەو تەپە بۇياغكر و پاشى دووبارە تەپە ل سەرى ميزى بەردا. فيْجاريْ سۆفيايى تىبىنيا گريْلبوونا وى كر چونكى تەپىّ شوونوارەكىّ رەش ل پاش خوە ھێلا." ئەلبيْرتۆى پرسيار كر: "باشە تو چەوا لڤينا تەپىّ شرۆڤە دكەى؟"

- - "لقینا وی ب هیلهکا راست بوو کو ومکو بهشهکی بازنهی بوو."
    - "راسته، ته دروست گوت."
    - ئەلبيْرتۇي تەماشەي وي كر و برييْن خوە بلند كرن.
- "و ل دوماهیی ب دروستاهی نهو نه بازنهیه کا تهمامه، بهلکو دبیژنه فی وینهی پارامولا يان هيلهكا چهمياى."
  - "باشه ههرومكو ته بفيّت."
  - "باشه، لێ بؤچی تهپه ب ڤێ ڕێکێ گڕێل بوو؟"
  - سۆفيايى پىچەك ھزرين خوە كرن، باشى گەھشتە بەرسقەكى.
- "چونکی روویی میزی یی خوار بوو و تمپه ژی ژبهر کارتیکرنا هیزا راکیشانا ئەردى كەفت."
- "باشه، ب راستی ژی جهی دهستخوشیی یه. ژ نیشکهکی قه من کچهك ئینا د مالا خوه قه و پشتی پهکهمین تاهیکرن من ل پیشچاهین وی کری، بگههیته ههمان وی نهنجاس گاليلو گەھشتىيّ."

ئەلبىرتۇى دەست بۇ وڭ قوتان، سۆفيا ترسيا نەكو ئەو دىن ببيت. لى ئەلبېرتۇك بهردهوامی دا ناخفتنا خوه.

- "نوکه مه ب چافین خوه کارتیکرنا دوو هیزان ل سهر تمنهکی دیت. گالبلو<sup>ی</sup> ههمان پاسا ل سهر حمونهها بهرکی تؤپی بجهنینا. دهمی تهپهك دهینته بلند کرن، ل اولهٔ هممان هيّل دهيّته خواريّ يا پيّ هاتيه بلند كرن، ئانكو ومكو ويّ هيّلا تهييّ ل سهر ر<sup>وويد</sup> میزی بی خوار وینه کری. نمط چهنده ل سهردهمی گالیلوی ناشکهراکرنهکا راستهفینه و مهزن بوو. نهرستوی ژی د وی باوهری دا بوو کو دهمی تههاک دهیته بلند کرن، ل دوول هیلهکا خوار دکهفیت و باشی دووباره ل دوول هیلهکا ستونی دکهفیته سهر نهردی. ههابهت نهو تیورهکا شاش بوو و ژ بؤ دووباتکرنا فی شاشیی، یا ل سهر گالیلوی بیدفی بوو به به بیدگهیهکی بیشکیش بکهت."

- "بهلی ثمز نابینم مفایهك د فی چهندی دا همبیت."
- "چهوا؟ مفایهکی مهزن یی تیدا ههی کجا من! نههٔ ناشکهراکرنه یهکه ژ گرنگترین ناشکهراکرنین زانستی د دیروکا مروفایهتیی دا."
  - "باشه، كا بؤ من شرؤقه بكه."
- "پشتی گالیلوی، زانایهکی دی یی هیزیایی ب نافی "ئیسحاق نیوتن" هات کو د ماومیی دنافیهرا سالین ۱۹۴۲ ههتا ۱۹۲۷ی زاینی دا ژیا. نهم قهردارین فی زاناینه ژبهر شروفهکرنا وی یا دوماهیی بو سیستهمی کوما روژی و لفینا نهختهران، ژبهرکو وی نه ب تنی لفینا نهختهران ل دور روژی شروفهکر، ای ب هاریکاریا تافیکرنین گالیلوی نهو شیا نهگهری لفینا وان ژی ناشکهرا بکهت."
- "ئەرى ئەگەرى لقىنا ئەختەران ژى وەكو گرېلبوونا تەپا ل سەر روويى خوار يى مىزى يە؟"
  - "همتا رادميمكى، لى لمزى نمكه سؤفيا."
  - "باشه، ههر چهوا بیت، من چ ههلبژارتنین دی نینن."
- "کیپلمری ناماژه ب گرنگیا همبوونا هیزمکا راکیشانی دنافیمرا نهختمران ب خوه دا دبوو، بؤ دموونه، پیدفیه رؤژی هیزهك همبیت کو ومل نهختمرین دی بکمت ژ خواگمیین خوه دمرنمکهفن. همردیسان وی نهگمری هیواشبوونا لمزاتیا نهختمران ژی دیارگربوو دممی ژ رؤژی دوور دکمفن. کیپلمر د وی باومری دابوو کو نفینا نافا دمریایی، نانکو جوداهیا ناستی روویی نافا وی، پهیومندی ب همیفی و هیزا وی قه همیه."
  - "بەل پا ئەڭ چەندە راستە!"
- "بهل، لی گالیلو دژی هٔی بؤجوونا وی بوو. وی ترانه ب کیپلمری دکرن کو هزر دکمت همیهی دمستهملات ل سمر ناها دمریایان همیه. گالیلو د وی باومری دا نمبوو کو نمهٔ

هنِزا رِاکنِشانیٰ بشنِت کارتنِکرنیٰ ل سهر تشتهکیٰ ههتا فی رِادهی دوور بکهت، ب تایبهر <sub>وی</sub> دووراتيا دناڤبەرا ئەختەران دا."

"ل هَيْرِيْ گاليلو بي شاش بوو."

- "بهان، گاليلو د في خالي دا يي شاش بوو. چونکي ب شيّوهيهکي تايبهت وي گرزي ددا هیّزا راکیّشانا نمردی و کمفتنا تشتان بوّ سمر رووییّ نمردی ب تنیّ. لیّ د هممان <sub>دم یا</sub> ئەو شيا ب بەلگە ھەبوونا كارتێكرنا چەندين ھێزان ل سەر تەنەكى بسەلينيت."
  - "باشه ما ته به حسى نيوتنى نهدكر."
- "بهن، نیوتن هات و نهو یاسایه دانا یا دبیژنی "یاسایا هیزا راکیشانا گهردوون" کو دمقیّ ویّ دبیّژیت همر تمنهك تمنهكیّ دی رِادكیّشیت و پهیومندیهگا رِاستهخو دگ<sub>ار</sub> سمرجهمی لیکدانا چریا وی تمنی همیه و پمیومندیهکا بمروفاژی دگهل دووراتیا دووجاری يا دناڤبهرا وان دا ههيه\*. ئانكو چهند ئهڤ تهنه مهزنتر بن، هيّزا رِاكيّشانا دناڤبهرا وان زُي دی یا مهزنتر بیت و چهند دووراتیا دنافیهرا وان دا زیدهتر بیت، هیزا راکیشانا دنافیه وان دا كيمتر لي دهيت.
- "هیدی هیدی بابهت پتر بو من یی روهن دبیت، بو نموونه هیزا راکیشانا دنافبهرا دوو فیلان دا مەزنىرە ژ یا دوو مشكان، ھەردىسان ئەڭ ھێزە دناڤبەرا دوو فیلێن ل جهەكى بتره ژ دوو هیلین یهك ل هندی و یهك ل نهفریقیا."
- "ناها نوکه تو تنگههشتی و نوکه تو گههشتیه خالاً بنهرمت: ب دیتنا نیوتنی نمو هيْزا رِاكيْشانيْ يا گەردوونى يە، ئانكو ل ھەموو جهان ھەيە، ھەتا دناڤېەرا ئەختەران ب خوه ژی دا همیه. فهدگیّرِن و دبیّژن دممیّ ئمو ل بن دارمکا سیّقیّ ییّ روونشتی، وی نه هَيْرَه ناشكهرا كربوو، ئهو ژى دەمى سۆڤەك ژ دارى كەفتىيە سەر ئەردى، وى پرسيار كرگا بؤچی ئ**ەڭ سێڤە كەفتە** سەر ئەردى نەك بلند بوو ئەسمانى، ھەردىسان پرسيار كر نەر<sup>ئ</sup> همیف ژی دکمفیته بن کارتیکرنا هیزا راکیشا شهردی همتا بشیت ب بهردهوامی ل دور خوا بزفريت."
  - "تشتهكي بالكيشه... سهرمراي كو ...."
    - "سمرمرای چ؟"

 $F = G \frac{m_1 m_2}{r^2}$ 

- "ئهگهر ههیف ژی بکهفیته ژیّر کاریگهریا هیّزا راکیّشانا نهردی، نهو هیّزا کو سیّف ل نهردی دای، باشه یا دفیّت نهو ژی بکهفیته سهر نهردی نهك بهردموام و همتا همتاییّ ل دور خوه بزفریت."
- "ب فی پیشنیارا ته نهم دی گههینه یاسایا نیوتنی ل دور لفینا نهختهران. نیفهکا پیشنیارا ته ل دور هیّزا راکیشانا نهردی بو ههیفی یا د جهی خوه دا بوو، لی نیفا دی یا شاش بوو. ته دفیّت بزانی کا بوّچی ههیف ناکهفیته سهر نهردی؟ راسته کو ههیف ژ لایی هیّزهکا مهزن یا نهردی قه دهیّته راکیشان، لی ب تنی تو هزرا خوه د هندی دا کا ج هیّزهک یا پیدفیه بو بلندگرنا ناستی نافا دهریایی ههتا مهترهکی یان دوو مهتران."
  - "ئەز باش تىنناگەھم."
- ۔ "هزرا خوه د وی روویی خوار دا بکه یی گالیلوی بکارئینای دهمی تهپهك ل سهر گریّل کری."
  - "مەرەما تە ئەوە كو دوو ھێڒ ھەنە ھەيڤێ بۆ لايێ خوە ڕادكێشن؟"
- "ههلبهت راسته، روزهکی ژ روژان دهمی سیستهمی کوما روژی هاتیه دروستکرن، هیزهکا گهلهک مهزن ههیف ژ ئهردی فهکر و بو جههکی دوور هافیت. نهو هیز ههتا همتایی دی ل سهر ههیفی یا بهردهوام بیت چونکی نهو یا دناف فالاهیهکا بی با دا بهردهوام ل دور خوه دزفریت بی کو بهرخوهدانهک ههبیت."
  - "بهلى مانه ژبهر هيزا راكيشانا ئهردى ژى، بهره دئهردى قه دهيته راكيشان؟
- "بهنیّ، نیّ شمهٔ همردوو هیّزه د نهگوهوّرِن و د هممان دهم دا د گاریگمرن. ژبهر هندی همیف بمردموام ل دور شمردی دزهٔریت."
  - "ئەرى بابەت ھۆسا يى ب سانەھيە؟"
- "چ پینهقیّت. نههٔ ساده یه بو نهگهر نیوتن یی رژد بیت ل سهر ههکولینین خوه همتا راستیی دووپات بکهت. وی دووپات کر کو هرٔماره کا بچووك یا یاسایین فیزیایی ل سهر همموو خالیّن د گهردوونی دا دهیّنه پراکتیزهکرن. ای دهرباره ک لفینا نهختهران، وی پشت بهستن کره سهر ههمان وان ههردوو یاسایان ییّن بهری هینگی گالیلوی ناشکهرا کرین. یاسایا یهکی، یاسایا سستیا تهنان بوو کو نیوتنی ب فی رهنگی داریزت: "ههر تهنهك دی یاسایا یهکی، یاسایا سستیا تهنان بوو کو نیوتنی داریزت: "همر تهنه دی دی در در موشا خوه یا لفینی یان راوهستیانی دا مینیت نهگهر نهکهفیته ژیر

کاریگهریا ج هیزین دمرمکی". یاسایا دووی ژی گالیلوی ب خوه دووپات کربوو؛ "دممی دو<sub>و</sub> سريسري ۾ سيرين هيز د ههمان دهم دا کارتيکرني بکهنه سهر تهنهکي، ئهو تهن دي ب شيّوي لڤينهکا هيِّلک<sub>اي</sub>

"باشه نیوتن شیا ب ریّکا فیّ یاساییّ ویّ چهندیّ شرِوّفه بکمت کا بوّجی نهختم<sub>ر ل</sub> زڤريت.'

دور رۆژىٰ دزفرن<sup>ې"</sup>

"هەلبەت. ھەموو ئەو ئەختەرين ل دور روژى دزڤرن، ژ ئەنجامى كاريگەريا رور رُونِيْن رُيْكجودايه: لڤينا يەكى، ل سەر ھێلەكا راست كو ئەقە رُى ئەو لڤينە دەمى بۇ ج<sub>ارا</sub> يهكي كوما روّژي دروستبووي وان يا ومرگرتي. لفينا دووي، ثهو لفينه يا نه أ نهختمر بەرمۇ رۆژى دچن ئەو ژى ژ ئەنجامى ھىزا راكىشانا گەردوونى."

"ئەقە تشەكى بليمەتە."

"نيوتني دووپاتكر ئەڭ ياسايە كونترۆلى ل سەر گەردوونى ھەموويى دكەن. ژبەر هندى ئەنجامىن قەكۆلىنىن وى بوونە ئەگەرى لادانا ھەموو بىرۆكەيىن كەڤن يىن ز چەرخين ناقەراست ھاتينە وەرگرتن كو دگوت ئەو ياسايين كونترۆلى ل سەر ئەسمانى دكەن، نە ئەو ياسانە يێن كونترۆلێ ل سەر ئەردى دكەن. ب ڤى رەنگى وێنەيێ رۆژێ وەك سەنتەرى جيهانى ھاتە سەلماندن و ل دوماھيى ژ لايى ناقەندىن زانستى قە دانېيدان بى هاتهكرن."

ههتا فَيْرِيْ نَهْلِبِيْرِتَوْى بهحسيْ جهرخيْ رِيْنيسانسيْ كر و رِاوهستيا. پاشي نُهُو تهختی داری یی خوار کره د قومسوری دا و ئهو تهپا ل سهر نمردی ژی راکر و دانا ۱۹۰۰ مێزێ.

سۆفيا ژی حێبهتی مابوو ژبهر وان دەرئەنجامێن ژ تاقیکرنا تەختیٰ داری ییٰ خوار و تهپا گروَفر گههشتینیّ. دهمیّ تهماشهی تهپا گروَفر دکری کو هیّشتا هندهك پنبیّن بؤیاغا رحش مابوونه پیّفه، هزرا وی چوو سهر تهپا ئهردی، پاشی پرسیار کر: "باشه ۱ مرؤف درازینه کو ل سهر نهختهرهکا بهرزه دناف گهردوونی دا بژین؟"

"رِاسته. نم**هٔ** وێنهیێ نوو یێ جیهانێ شوکهکا مهزن چێکر، ههروهکو وێ شوکێ <sup>بوا</sup> یا پشتی هینگی داروینی جیهان حیبهتی کری دهمی گوتی مروّف یی ژ نفشی گیانهوهران

پهيدابووی. د قان ههردوو کاودانان دا، مرؤفی ههستېيکر وی پيچهکي جهي خوه يي . تایبهت دناف گشت نافراندیان دا ژدمستدایه. ژبهر هندی، نهف همردوو تیوره کهفتنه بهر سلهکا دژوار یا نهرازیبوونا دیری."

- "بهليّ پا ل ده من نه يا سهيره. باشه نهگهر هؤسا بيت، پا پشتي في جهنديّ همموویی ج تشت بو خودای ما؟دفیّت دانپیّدانیّ ب هندیّ بکهین کاروبار دا گهلهك ب سانههیتر بن همکه ئمرد سمنتمری جیهانی بایه و خودا و ئمختمرین دی ل تمخمکا بلند یا ئەسمانى بانە."
- "بەلى ئەڭ چەندە نەبوو جهى ئازراندنا خەلكى ب تايبەت دەمى نيوتنى گوتى ههمان یاسایا فیزیای ل سهر ههموو دیاردهینن گهردوونی دا دهنته بجه ئینان، چونکی هندهك كهس چاقهريني هندي بوون نيوتن گوماني ژ مهزناهيا خوداي ببهت، لي ته تومهتبارکرنه راست دمرنهکهفت، ژبهرکو نیوتنی دیارکر کو ئهٔ یاسایه بهلگهیه ل سهر شیان و ممزناهیا خودای. لی تشتی خرابتر ئمو وینه بوو یی مرؤفی بمرامبمر خوه همی."
  - "مەرەما تە چپە؟"
- ل سمر ئمختمرهکا بمرزمبووی دناف گمردوونی بمرفرهه دا دژیت. سمرمرای فی چهندی، همتا سەردەمى ئەقرۆگە ژى ئەم يىن ل سەر قى بيرۆكى راھاتىن؟ بەلى پىريا خەلكى ل چەرخىٰ رێنيسانىٰ ئاماژە ب ھندىٰ دكر كو مرۆڤى جھەكىٰ باشتر و گرنگتر ژ سەردەمىنى بەرى خوە يى وەرگرتى."
  - "ئانكو چەوا؟"
- "بەرى ھىنگى، خەلكى ھزردكر ئەرد سەنتەرى گەردوونى يە، لى پشتى زانايىن فەلەكى دووپاتكرى كو ج سەنتەرين رەھا يين گەردوونى نينن، ئيدى ھۇمارا سەنتەران ۋى هندی هژمارا خهلکی زیدهبوون."
  - "نوکه نهز تێگههشتم."
- "ئندى چەرخى رئنيسانسى پەيومندىيەكا نوو دگەل خوداى گرندا، پشتى كو زانست و قەلسەقە ژ لاھوتى دووركەقتىن، شيوازمكى نوو يى ئاينى مەسىحيەتى ژى پەيدابوو. جەرخى رېنىسانسى مرۇڭ ل سەر ئاستى تاكە كەسى ددىت، ھەلبەت قى چەندى ژى

کاریگهری ل سهر ژیانا ناینی ههبوو، چونکی ئیدی بوّ خهلکی دیاربوو پهیوهندیا وان دگیر خودای گهلهك گرنگتره ژ پهیوهندیا وان دگهل دیّریّ." - "بوّ نموونه، مهرهما ته نفیّژا نیّقاری یا مروّقْهکی؟"

- بو مورد مین دی. ل دیرین کاتولیکی یین چهرخین نافه راست، همرو این نیفاری و یین دی. ل دیرین کاتولیکی یین چهرخین نافه راست، همرو ریخور سمین و نفیز و کاروبارین ثاینی ب زمانی لاتینی بوون و ژ بلی قهشه یان کهر نهدشیا په رتووکا پیروز بخوینیت، چونکی نهو ژی ب زمانی لاتینی یی کهفن هاتبرو نهدشیا په رتووکا پیروز هاته و مرگیران بو زمانین مللی نو نفیسین. ای د چهرخی رینیسانسی دا په رتووکا پیروز هاته و مرگیران بو زمانین مللی نو جهنده بو نهگهری په یدابوونا فوناغه کا نوو کو دگوتنی چاکسازیا ثاینی."
  - "مهرهما ته مارتن لوسهره؟"
- "بهلیّ. روّلیّ لوسهری ییّ گرنگ بوو، لیّ نهو چاکسازیّ یهکانه نهبوو. گهلال چاکسازیّن دی ههبوون کو بریار دای ههر بمینه دنافٔ دیّرا کاتولیکی دا و ژنافٔ خوه دا چاکسازیان تیّدا بکهن، وهك ئیراسموس دو روتردامی."
- ۔ "ثانکو لوسمر ژ دیّرا کاتولیکی دوورکمفت، چونکی ثیّدی ٹمو ییّ بمرهمهٔ نمبور بهاییّ چمکیّن گونمهژیّبرنیّ بدمت، مانه هوّسایه؟"
- "راسته، نی هندهك نهگهرین گرنگتر ژی ههبوون. ب دیتنا لوسهری، مهرج نبنه مرؤف بچیته دیری یان ده قهشهیان ههتا داخوازا لیبورین و گونههژیبرنی ژ خودای بکت فیجا ما دی بؤچی نهو پیدفی ب وان چهکین گونههژیبرنی بیت یین ل دیری دهبنه فرؤتن؟"
- "د راستی دا، بازرگانیکرن ب چهکین گونههژیبرنی دناقد دیرا کاتولیکی ب خوه ژای
   دا ل ناقهراستا چهرخی شازدی زاینی هاتبوو قهدهغهرکرن."
  - "بێگومان نوکه کهیفا خودای ژی ب ڤێ چهندێ هاتیه."
- "لوسهری ههلویست دژی هژمارهکا مهزن یا بیروباومر و رپورمسمین ناینی بین دیری ومردگرت کو ب دریژاهیا چهرخین نافهراست خوه ل سهر دیری سههاندبوو. ل شوونا

<sup>\*</sup> جمکین گونمهژنیرنی جورمکی گرنیبهستان بوو ژلایی دیرین مهسیحی ل چهرخین نافهراست بهرامیه کوژمهکی پارهی دهاننه هروتن بهرامیمر ژنیرنا گونههین وان و چوونا وان بو بهههشتی، نه چهناه ا بهردموام بوو ههتا مارس لوسهر هاتی و دژی فی کاری دیری راوهستیای.

هندی، وی دفیا بو مهسیحیا ئینجیلی ب تنی بزفریت. لوسهری دفیا بزفریته کانیین مهسیحیهتی ههروهکو کا چهوا مروفدوستان دفیای بزفرنه ژیدهرین کهفن یین هونهر و کهلتوری، لوسهری پهرتووکا پیروز وهرگیرا سهر زمانی نهلمانی و ب فی رهنگی ریك ل ههمبهر ههموو خهلکی فهکر ئینجیلی بخوینن و ئیدی ههر کهسهك ب خوه ببوو ریبهری خوه."

- . "رِيْبهريّ خوه، باشه ما ئهقه نه گهلهك بوو؟"
- الوسهر د وی باوهری دا بوو کو هههیان چ پهیوهندیین تایبهت دگهل خودی نین، ژبهر هندی دناهٔ دوکهفتیین لوسهری دا هههیهك دهاته دانان کو نهرکی وی ب تنی بریفهبرنا کاروبارین دیری یین روژانه و کرنا نفیژان و خواندنا دوعایان بوو. مهرهما وی ژهی کاری نهو بوو کو مروّهٔ ب ریکا نهنجامدانا ریورهسمین ناینی نهشیت گونههین خوه ریبهت و داخوازا لیبورینی ژ خودای بکهت، بهلکو باوهری ئینان تاکه ریکه مروّهی نیزیکی خودای بکهت، نهو ژی کو پشتی پهرتووکا پیروز دخوینیت خودای بند شهو ژی کو پشتی پهرتووکا پیروز دخوینیت و تیدا شارهزا دبیت."
- "ئانكو ئەم دشيّين بيّژين لوسەر نەوويەك بوو ژ زەلاميّن چەرخىّ ريّنيسانسىّ."

  "بەلى و نەخيّر. يەك ژ ساخلەتيّن چەرخىّ ريّنيسانسى، رولى مروقى وەك تاكەكەس و پەيوەندىيا وى دگەل خوداى بوو. د ژيىيّ ٢٥ سالىي دا وى خوە فيرى زمانىّ گريكى كر و پەرتووكا پيرۆز وەرگيّرا سەر زمانىّ ئەلمانى. وەكو دى ژى لادانا زمانى لاتىنى د بەرژەوەندىيا زمانى نىشتىمانى دا، كارەك بوو ب تەمامى دژى بيروباوەرين چەرخى ريّنيسانسىّ بوو. رامانا وى ئەوە كو لوسەر نە كەسەكىّ مرۆقدوست بوو وەكو "مارسىل فىسىن" و "ليوناردو داقىنشى". ئەق چەندە ژى بۆ ئەگەر لوسەر بكەقىتە بەر ھيرش و نەرزىبوونا قەيلەسۆقىنى دى يىن مرۆقدوست وەكو "ئيراسموس دو روتردام"ى كو ھزردكر دىتنا لوسەرى بۆ مرۆقايەتىيى يا نەرينى يە. لوسەرى بەردەوام جەختى ل سەر ھندى دكر كو ھەر ژ دەمى دەريخستنا ئادەم و حەوايى ژ بەھەشتى وەرە مرۆق يىن شكەستىن و بىتى دوقانىيا خوداى دشيّت وان قورتال بكەت و گونەھيّن وان ژيببەت. ل قيرى ژى مرن ئەو بهايە يى پىندقىيە مرۆق ل پىش ژنيرنا گونەھيّن خوە قە بدەت."

<sup>&</sup>quot;بابەتىٰ تە ئەز خەمگىن كرم."

ئەلبىرتۇ ژ جهى خوه رابووقه و ئەو تەپە كرە د بەرىكا خوە دا. ژ نىشكەكى ڧ سۆھيايى كرە ھێژى؛ "ھەوارە، دەمژمێر يا بوويە چوارى ئێڤارى!"

"فؤناغا بهيّت د ديروّكا مروّڤايهتييّ دا، فؤناغا باروكي يه. د روونشتهكا دي داريّ ل سهر ناخفين، خوشتفيا من هيلد."

سوفیا ژ سهر کورسیکا خوه رابووقه و نی کره فیژی: "ته چ گوت؟ خوشتفیا م

ھێلد."

- "ئەز يىي شاش بووم. ل من بوورە."
  - "ژ نیشکهکی قه ئهم شاش نابین."
- ۔ "تو راست دبیری. ئەز دبیرم بابی ھیلدی یی گەھشتیە وی رادمی ب ریکا س باخفیت ب تایبهت دهمی دبینیت نهم د واستیاینه و نهشیّین بهرهفانیییّ ژ خوه بکهین." - "ته گوت ئەز نە بابى ھىلدى مە، دى شىيى سووند خوى؟"
- ئەلبيْرتۆى سەرى خوە ب بەلى ھەژاند، سۆفيايى پرسيار ژى كر: "باشە پا ھېلا ژى
- "سۆفيا، نوكە ئەز گەلەك يى واستيايمە، پىدىڤىيە تو د ڤى چەندى بگەھى. ئەف پتر ژ دوو دەمژمیّره ئەم ییّن پیّکفه و بەردەوام ئەز ییّ دئاخقم. باشە مانە نوكە پیّدابه تو بزفریه مال و شیفی بخوی؟"

سۆفيايى ھەستېيكر ئەو يى پېكۆلى دكەت وى ژ خوە دوور بكەت، ژبەر ھنىئ بهرههٔ دهرگههی قه چوو و هزرا خوه د هندی دا دکر کا بوچی وی نافی سوفیایی دروست نهگوت. ئەلبىرتۇ و ھىرمس ھەتا بەر دەرگەھى دگەل وى چوون و ل نىزىكى خەلاقا جلكان راوهستيان كو جلكين پيڤه ههلاويستى وهكو جلكين شانوْڤانان بوون. ماموْستايي وَنَ گوت: "جارهکا دی ژی دی هیرمسی فریکهمه دووف ته را."

سۆفيايى ئەلبېرتۇ ھەمبېز كر و بەرى خاترا خود ژى بخوازيت، گوتى: "سۆپاس بؤ وانهیا نهفرؤکه. تو باشترین مامۆستایی فهلسهفیّی من د ژیانا خوه دا دیتی." بەرى ئەلبيىرتۇ دەرگەھى سەرەكى ل دووڭ خوە را بگريت، سۆفيايى گوھلىبوو يى دېيزىت: "ل دەمەكى نيزيك دى ھەقدوو بينەقە، ھىلدا؟"

کهربین وی گهلهك فهبوون چونکی جارهکا دی ژی وی نافی وی شاش گوت. ترسنوك سوفیایی دفیا دووباره لی بزفریت و دمرگههی بقوتیت و خوه ژی توره بکهت.

دەمى سۆفيا ھاتيە سەر جادى، ژ نوو زانى كو ج پارە دگەل وى نينن، ئانكو پندفيە ئەو ب پيان بزفريتە مال. ج پننەفنت دى بۆ وى ئاريشەكا مەزن چنبيت ھەكە ئەو بەرى دەمژمنر شەش نەگەھيتە مال.

لی هیشتا وی چهند پینگافی نههافیتین، چافی وی ب پارهیه کی دهه کورونی ل سهر شوسته ی کهفت. گهله ک باشه، نهفه کریا پاسی یه و نهفه ژی جهی راوهستیانا پاسانه. نهو دشیت خوه ل فیره بگریت ههتا پاسهیا نیفا بازاری دهیت و پاشی ل ویری دی ل پاسه کا دی سووار بیت ههتا دگه هیته مال.

ل جهی دی یی راوهستیانا تروّمبیّلان ل نیقا بازاری، سوّفیایی همستپیکر نهو یا بهختهومره کو وی دهه کورون دیتین ب تایبهت کو ل قی دهمی وی گهلهك پیدقی پی همبوو، باشه ما کی نابیّژیت بابی هیّلدی ب خوه نهو پاره بوّ وی یی هاڤیّتیه ویّری دهمی مروّق تشته کی ل جهه کی نهبهرناقل دبینیت، ههر یهکسهر دی گومان ل ده ه پهیدابیت.

باشه، ئەگەر ھۆسا ژى بيت، چەوا ئەڤ چەندە چێدبيت ل دەمەكى ئەو نوكە يىّ ل لوبنانىّ؟

> باشه بؤچی ئەلبیرتؤی دوو جاران ناڤی وی شاش گوت؟ سۆفیایی هەستپیکر تەزینکەك ب سەر لەشی وی دا هات.

"مهرهما ته ئهوه وی شیانین تشتین سهر سروشتی دا ههیه؟" "چیدبیت بهانی و چیدبیت نهخیر."

يا دياربوو كو جواناييّ باومر ژ ڤان ههموو نهيّنييّن بيّ رامان نهدكر.

- " إِنْ نَهُ فَ حِهنده هندي ناگههينيت كا بوّجي بابي ويّ كارتيّن جوان بوّ كوّلكيّ مايجهريّ ل نافد دارستانيّ فريّدكرن."
  - "نهز دانپیدانی دکهم کو تشتهکی نهبهرئاقل یی د فی بابهتی دا ههی." "باشه ما تو نابیژیه من شفیدی تو کیفه چووبووی؟"

ل دوماهیی سوفیایی به حسی سه رهاتیا خوه دگه ل ماموستایی فه لسه فی نه دیار بو وی کر، ان به ری نه و به حسی فی چه ندی بکه ت، جوانا دابوو سووندی کو به حسی نهینیا وی بو که سی نه که ت. پشتی هینگی بو ماوه یه کی دریز نه و هه ردوو هه قال ب ریکی فه جوون بی کو پهی قه در ده فی وان بده رکه فیت. ده می گه هشتینه کولانا سیی ژ تاخی کلوفه ر. جوانایی گوت: "نه فی چیروکه سه رنجا من ناراکیشن."

- "بهلی کهسی ئه پرسیاره ژ ته نهکریه. فهلسهفه روّژهکی ژ روّژان یاریهکهکا جفاکی نهبوویه، بهلکو ئه و به حسی هندی دکهت کا ئهم کینه و ژ کیفه هاتینه. سهحکی، نو دبینی ئهم ل قوتابخانی فیری تشتین هؤسا نابین؟"
  - "به لي پا د شيانين كهسي دا نينه بهرسفا فان جوره پرسياران بدهت."
  - "رِاسته، به لي پا همتا نهم قان جوّره پرسياران ژ خوه نهكهين، نهم فيّرنابين."

دەمى سۆفيا چوويە د لىنانگەها مال قە، وى دىت خوارن يا ل سەر مىنى و ھىشتا با گەرمە و ھەلما ژى دفرىت. ھۆسا دىارە دايكا وى ھەست ب ج مەترسىان نەكرىە داكو ئىلەفۇنى بۆ مالا جوانايى بكەت و دووبارە پرسيارا سۆفيايى ژى بكەت."

پشتی خوارنا فرافینی، سۆفیایی گوت کو وی دفیّت بو دهمهکی کورت بیّهنا خوه فهدمت و بنفیت چونکی نهفه ژ شفیّدی وهره نهنفستی. ههلبهت نهف چهنده ژی تشتهکی سروشتی یه دهمی مروّف ل مالا ههفالهکا خوه بیت ههتا سپیّدی نهنفیت.

### چەرخى رينىسانس

...ئەى رەگەزى خوداى يى خوە دناڭ كەقلوژانى مىرۇقان دا قەشارتى...

دهمژمیر دوازده کنیفرو بوو دهمی سوّفیا گههشتیه به ردهرگههی مالا جوانایی وان و بیّهنا وی یا تهنگ بوو، جوانا ژی ل به ردهرگههی خانیی خوه یی رهنگ زهر یا راوهستیای بوو و ل هیفیا وی مابوو.

جواناییّ لیّ کره فیّری: "ئەقە دەھ دەمژمیّر ل سەر چوونا تە بورین."

سۆفیایی سهری خوه ههژاند و گوت: "نهخیّر، ئهز بوّ ماوهیی پتر ژ هزار سالان چووبووم."

- "تو ل کیشه بووی؟ تو ژ راستا یا دین بووی. بهری نیف دهمژمیّریّ دایکا ته تیلهفؤن کربوو."
  - · "باشه ته ج گوتيّ؟"
- "من گوتی تو یا چوویه دکانی هندهك تشتان بکری. وی گوت کو پیدفیه پشتی تو دزفری بلهز تیلهفونا وی بکهی. لی ناریشه دایك و بابین منن. دهمژمیر دههی سپیدی نهو هاتنه د ژوورا من قه و شیریناهیین گهرم بو مه نینابوون، لی وان دیت جهی ته یی فالایه."
  - "باشه پا ته ج گوته وان؟"

وی نهو نامه کره د زمرهمکی رمنگ پیفازی دا و دمری وی گرت و ل سهر نفیسا، بو ههیلهسوهی،

ناریشه نهو بوو دی چهوا وی زمرفی کهته د سندوها پوستهی دا بی کو دایکا وی بینیت، باشه، یا باشتره پشتی ل دانی نیفاری دایکا وی دهیته مال نهو بچیت بکهته د سندوهی دا و روژا دی سپیدی زوو ژی بچیت سهحکهتی کا هیشتا ل جهی خوه مایه یان نه. نهگهر ل نیفاری یان ب شهفی ج زمرفین دی بو وی نههاتبن، دی نهچاربیت زمرفی خوه یی پیفازی ژ سندوها پوستهی دا نینته دمری.

باشه بؤچی تا فی رادهی کاری وی هؤسا یی ٹالؤز و ب زهحمهته؟

ل قی نیفاری، سوفیا زووی چوو سهر جهین خوه یین نفستنی، ههرچهنده نهو نیفاریا روزا نهینی بوو و دایکا وی پیکول دکر وی بهیلته هشیار داکو پیکفه بیتزایی بخون و ههردوو پیکفه تهماشهی زنجیرهیا پولیسی یا خوشتفی یا ب نافی "دیریك" ل دمهٔ وان بکهن، نی سوفیایی هوسا خوه دیارکر کو نهو گهلهك یا واستیایه و دهیت ل سهر تهختی خوه یی نفستنی پهرتووکهکی بخوینیت.

دهمی دایکا وی ل بهر تیلهفزیونی یا روونشتی، سوفیایی نه چهنده ب دهلیفه زانی و بلهز چوو ژ دهرفه و نامهیا خوه هافیته د سندوها پوستهی دا.

وی دزانی دایکا وی یا نیگهرانه، نهخاسم نهفه ژ وی پؤژی ومره یا سؤفیایی بهحسی چیپوکا کیفریشکا سپی و کولافی بو کری، ژبهر هندی سؤفیایی نهدفیا زیدهتر بو وی نهخوش بکهت، لی چ پینهفیت یا ل سهر وی پیدفی بوو زیرمفانیا سندوها پوستهی بکهت.

دهمی دایکا وی چوویه هاتی سهری، دهمژمیر نیزیکی دوازدهی شهفی بوو و هیشتا سؤهیا د پهنجهری دا یا راوهستیای بوو و بهری وی ل کولانی بوو.

دایکا وی پرسیار ژی کر، "نهری تو زیرمفانیا سندوها پؤستهی دکهی؟"

"ئەز يا مافدارم تەماشەي وي تشتى بكەم يى من دفينت."

## سەردەمى باروكى

...ئەم ژ وى قوماشى ھاتىنە چێكرن يێ خەون ژێ ھاتىنە ...ئەم ۋ

چهندین روّژ بورین بی کو سوّفیا ج دهنگوباسان ل دور ئهلبیّرتوّی بزانیت، لی روژانه چهندین جاران تهماشهی ناق باخچهی دکر دا بزانیت کا هیّرمس هاتیه ویّریّ. بهری هینگی وی گوتبوو دایکا خوه نهو روّژا وی سهیی دناق باخچهی وان دا بو خوهدانی وی زفراندی، دیاربوو کو نهو ماموّستایی فیزیایی یه و داخواز ژ سوّفیایی کربوو چایهکی ل مالا وی قهخوت و پاشی ب دریّژاهی بهحسی سیستهمی کوما روّژی و پهیدابوونا زانستهکی نوو ل چهرخی شازدی زاینی بو وی کربوو.

لی سؤفیایی به حسی گهله ک تشتین دی بو هه قالاً خوه جوانایی کربوون. به حسی جوونا خوه بو مالا نه لبیرتوی و پوستکارتا د سندوها وی یا پوسته ی دا و ده کورونین ل سهر شوشته ی دیتین. لی چ تشت دهرباره ی خهونا خوه ل دور هیلدی و خاچا زیری بو وی نمگوتن.

رفرا سیشهمبی ریکهفتی ۲۹ی گولانی، دهمی سوفیایی د لینانگههی نامانین فرافینی د فوشینی د شوشتین و دایکا وی ژی د هولا روونشتی قه تهماشهی دهنگوباسان دکری، دهنگوباسهك ل دور کوشتنا مایچهرهکی نهرویچی دناف ریزین ههوارهاتنی بین نیفدهولهتی ل باشوری لوبنانی هاته خواندن کو ژ نهنجامی بومههکا دهستی، نهو مایچهر هاتبوو کوشتن.

سؤهیایی لیفکی د دمستین خوه دا هاهیته سهر میزی و بلهز بهرههٔ هولا روونشر. قه جوو همتا گههشتیه دوماهیك بهشی وی دهنگوباسی كو وینهیی یهك ژ سهربازین نمتهومینن بمکگرتی بوو. ل دوول دا نهو دهنگوباس ب دوماهی هات و بیّژهری به حس روودانهکا دی کر.

سؤفيايي ب ترس قه كره فيْژى: "ئوهـ، نه!"

دایکا وی ل دور خوه زفری و گوتی: "بهان، ئەف شەرە گەلەك يی ب مەترسی يە." سؤفیایی دمست ب گریی کر.

- "سؤفیا، ئارام به، نابیت همتا فی رادهی تو خهمگین ببی!"
  - "باشه ناڤێ وێ گوت؟"
- "بهلّ... بهلّ ما دى چهوا هيّته بيرا من؟ ئهز دبيّرُم ئهو خهلكي گريمستاندي
  - "به لي ها مانه گريمستاند ژي دکهڤيته باشوري ليلساندي؟"
    - "نەخىر، بەس چىپ چىپى بكە!"
  - "بهن پا رمنگه خهلکی گریمستاندی بچنه قوتابخانهیین دمقهرا لیلساندی."

سۆفيايى رۆندكىن خوە پاقژكرن، لى گەرا دايكا وى ھات كو ژ جھى خوە رابووفه و چوو تيلمڤزيون ڤهمراند و بهرئ خوه دا سوٚفياييّ.

- "ئەقە تو ج دېنىژى سۆفيا؟"
  - "ج نه."
- "بهنی، نهز یا همموو تشتان ب ناشکهرای دبینم! تو یا نهفیندار بووی و هؤسا دياره ئەو كەس چەندىن سالان ژ تە مەزنىرە. نوكە بەرسقا من بدە؛ ئەرى تو خەز ئ زەلامەكى ل لوبنانى دكەي؟"
  - "نهخير، بابهت ب وي رمنگي نينه."
  - "باشه، دياره تو نعقيندارا كورى زهلامهكي ل لوبنانيٍّ؟"
    - "من گوته ته نهخيّر، همتا من كچا وى ژى نهديتيه!"
      - "کچا وی، تو بهحسیٰ کیٰ دکهی؟"

- "مایی ته تیناچیت."
- "تو هؤسا هزر دكهى؟ ماييّ من تيّناچيت."
- "پا دروستتر نهوه نهز پرسیاری ژ ته بکهم؛ بؤچی بابی من ههموو گافان یی ژ مال دووره؟ نهری هوون ههردوو هند د ترسنوکن نهویرن خوه ژ ههفدوو بدهنه بهردان؟ نهری نه نهفیندارهك ههیه کو نهز و بابی خوه نهزانین؟ ته دیت؟ من ژی هژمارهکا مهزن یا پرسیاران ههیه و نهگهر ته دفیّت دا فی یاریی دهست پیبکهین..."
- . "ئەز دېيْرُم يا باشترە ئەم بروونينە خوارى و قان بابەتان ب جوانى شرۆقە كەبن."
- اهزرهکا خراب نینه، لی نهز گهلهك یا واستیایمه و حهزدکهم بیهنهکی بنقم، وهکو این نوکه نهز یا د روّژیّن خوه ییّن خولا ههیفانه دا."

سۆفیایی ئەق چەندە گوت و ئەو ھۆل بجھ ھیّلا، لیّ ھیّشتا ھندەك روّندك رُ چاڤیّن وی دھاتنه خواریّ،

هیشتا نهو ب دروستاهی ژ سهرشوویی نهدهرکههت بوو و جلکین خوه ژی نهکربوونه بهر خوه، دایکا وی هات و دهرگههی ژوورا وی هوتا. ای سوفیا ههر زوو چوو د بن جهین خوه قه و هوسا خوه دیارکر یا نفستیه. سوفیایی ههستپیدکر دایکا وی باوهر ژ ناخفتنین وی ناکهت، ای دایکا وی هوسا خوه دیار دکر کو باوهر ژ ناخفتنین وی دکهت. دایکا وی وونشت و دهستی خوه ب سهر پرچا وی دا نینا خواری.

سۆفیایی همستپیدکر تشتهکی چهندی ب زهحمهته نهو ههردوو پیکفه لی د دوو نانین تهمام ژیکجودا دا بژین، لی گوهی خوه نهدا فی چهندی و هزرین خوه د دوماهیا کورسی فهاسهفی دا دکرن. رهنگه نه کورسه ل روزا جهژنا ژ دایکبوونا وی یان جهژنا فهشه بوحهنای ب دوماهیك بهیت، نهخاسم دهمی بابی هیلدی ژ لوبنانی دز فریت.

رُ نیشکهکیّ قه سوّفیاییّ گوت: "من ل بهره ناههنگهکا مهزن بوّ جهرُنا رُ دایکبوونا خوه بگیرم."

<sup>&</sup>quot;هزرمکا جوانه، ته دفیّت کیّ داخواز بکهی؟" "گهلهك کهسان، ئهز دشیّم؟"

- "ج پينهفيّت، باخچيّ مه ييّ مهزنه و بهلكو هينگيّ سهقاييّ دنياييّ ژي وري ئەۋرۆكە يى خوش بىت."
  - "من دفَّيْت ناههنگا خوه ل رِوْرًا جهرُنا قهشه يوحهناى دا بكهم."
    - "ئەز يا رازيمە."

سوّفیایی هزرا خوه د تشتهکی دی دا دکر و پاشی گوت: "دیّ روّژهکا مهزن بیت ِ"

- "ھەلىەت..."
- "ئەز ھەستېيدكەم ل قى دوماھىى ئەز گەلەك يا مەزن بوويىم و پېگەھشتىم."
  - "ما تو نابینی ئەۋ چەندە تشتەكى باش بیت<sup>ף</sup>"
    - "ئەز ئزانم."

ب دريْژاهيا وي دهمي، سوّفياييّ سهريّ خوه ل سهر باليفكيّ نهرِاكربوو. پاشي دايكا ويّ پرسيار ژيّ کر: "گوهيّ خوه بده من، پيدڤيه تو بوّ من روّهن بکهي کا بوّچي نهڤ ماومیهکه تو ب شیّوهیهکیّ سهیر رمفتاریّ دکهی؟"

- "باشه پا تو، ئانکو تو ژی دەمی بوویه پازده سال ته ب شیّوهیهکی سهیر رهفتار نەدكر؟"
  - "بێگومان. بهڵي پا تو دزاني کا ئهز بهحسيٰ ج دکهم؟"

سۆفیایی هیدی سهری خوه زڤراند و تهماشهی دایکا خوه کر و گوت: "ناڤی وی سەي ھٽرمسە."

- "ێ باشها"
- "ناڤێ خومدانێ وی ژی ئەلبێرتۆیه."
  - "باشه."
- "ئەو ل تاخەكى كەڧن ل ژووريا باژيرى دژيت؟
- "همتا وی جهی دوور تو ب دووؤ سهی کهفتی دهمی ته زفراندیه مال؟"
  - "بەنى ج مەترسى تىدا نەبوو."
- "به لي پا ته گوتبوو چهندين جارين دى ژى ئەڭ سەيە ھاتبوو ناڭ باخجەى."
  - "چەوا؟ من ومگوتبوو؟"

سۆفیایی بیهنه کی هزرین خوه کرن. وی دفیا به حسی گهله که تشتین دی بکهت، لی سهره دای فی جهندی، نهو نه شیت به حسی سهرهاتیا خوه ههموویی دگهل مامؤستایی فه اسه فی بی وی بکه ت.

- . "دادێ، تو پټريا دەمێ خوه ل مال نيني."
- "نهخير، بهل پا ئهز يا نهچارم، چونكى من گهلهك شول ههيه."
- "به لي با به رى نوكه گهلهك جاران هيرمس و نهلبيرتو يين هاتينه فيري."
  - "ژبهر چ هاتینه، ئهری نهو هاتینه د ژوور قه؟"
- "باشه تو نهشنی یهك یهكه پرسیارین خوه بكهی؟ نهخیر نهو نههاتینه د ژوور قه، بهلی یا پتریا جاران ل سهر پهرژانی باخچهی دروونشتن، تو هزر دكهی نهقه یا سهیر بیت؟"
  - "نهخير، بهس دا سهحكهيني كا بابهت چيه."
- "گەلەك كەسين دى يين وەكو وان دبەر مالا مە را بورينە و ل سەر پەرژانى روونشتينە خوارى و بينهنا خوە قەدايە. رۆژەكى دەمى ئەز ژ قۆتابخانى دزقريم، من ئەو ديت. من سلاقكرە ھيرمسى و ھۆسا ھەقنياسين دگەل ئەلبيرتۇى ژى كر."
  - "باشه، پا ئه چپرۆكێن دى ههموو چ بوون؟ چپرۆكا كێڤريشكا سپى؟"
- "ئەو يەك ژ وان تشتان بوو يێن ئەلبێرتۆى بۆ من گوتين. ئەو فەيلەسۆفەكێ
   راستەقىنەيە و بۆ من گەلەك بەحسێ فەلسەفێ يێ كرى."
  - ئاها ب ڤي رِمنگي؟ ل سهر پهرژاني باخچهي؟"
- "نهخیر، ل دوماهیی نهم بووینه ههقالین یهك و پیکفه دروونشتینه خواری. تو تیگههشتی؟ بهای پا بهری هینگی وی بو من نامه دنفیسان و فریدکرن، کومهکا نامهیان. دمی نهو د فیری را دبوری، نامه دکرنه د سندوها پوستهی دا یان ژی ددانانه سهر بانی وی."
  - "ئاھا ئەقە ئەو نامين ئەقىنى يىن ناقدار بوون."
    - "بەلى پا ئەو نامىن ئەقىنىي نەبوون."
    - "باشه وى بهحسى فهلسهفى بو ته نهكريه؟"

- "بؤجی تو هؤسا حیبهتی بووی؟ نهو تشتی نهز ژ قان نامهیان فیربوویم، بر دریزاهیا هشت سالین خوه بین هوتابخانی نهز فیرنهبوویمه، بو نموونه، باشه تو درازراهیا هشت سالین خوه بین هوتابخانی نهز فیرنهبوویمه، بو نموی باشه تو درازر "جیوردانو برونو" نهوی ل سالا ۱۹۰۰ی هاتیه سوتن کی بوو؟ نمری یاسایا هیزا راکیشانی یا نیوتنی ناشکهراگری ج دبیژیت؟"
  - "ئەز دانپيدانى دكەم كو ئەز گەلەك تشتان نزائم."
- "ئەز ژى يا پشتراستم كو تو نزانى كا بۆچى ئەرد ل دور رۆژى دز**ق**ريت، سەر<sub>ىرار</sub> ھندىٰ كو تو ژى ل سەر قى ئەختەرىٰ دژى!"
  - "باشه ژیێ وی نیزیکی چهند سالانه؟"
  - "ئەز نزانم. ئى ژ پېنجيئ ساليى بوريە."
  - "باشه، وي ج پهيومندي ب لوبناني قه ههيه."

ئاها ئم**ق**ه بارودوخهکی نهخوش ب سهر وی دا هات. ههر بلهز ب دمهان به<sub>رسفان</sub> خوه ل سهری سوّفیایی دان، لیّ ویّ بهرسفا ژ ههموویان بهرئاهٔلتر ههلبژارت.

- - "باشه تو نابینی کو نافی نهلبیرتوی نافهکی سهیره."
    - "چێدبيت."
    - "هؤسا دیاره نهو کهسهکی نیتالی یه."
  - "راسته، بهلّ پا ههموو ميراتي مه يي كهلتوري بوّ يونانيّ يان ئيتاليا دزفريت"
    - "باشه نوکه نهو ب نهرویجی ژی دناخقیت؟"
      - "بەل، گەلەك باش ژى."
- "تو دزانی نهز یا هزرا خوه د چ دا دکهم سؤهیا؟ نهز دبیّژم همقال خوه <sup>داخواز</sup> بکه قیری ل مال. من د ژیانا خوه ههموویی دا چ ههیلهسؤهیّن راستههینه نهدیتینه." "دی سهحکهینی."

ئهگەر چەند بەرەبابك ل قى ئاھەنگى د ئامادەبن. ھۆسا دى من ژى ماف ھەبيت بەشداربم. ههر ج نهبیت دی شیم بخیرهاتنا میهفانان کهم. مانه هزرهکا جوانه؟"

- "نهگهر وی بقیّت بهیّت، چ ناریشه نینه؟ همرچهوا بیت سحبهتیّن دگهل وی دیّ گەلەك خوشتر بن ژ سحبەتين كچەكا پولى، بەلى پا..."
  - "بەنى يا جې"
  - "دێ ههموو هزرکهن ئەلبێرتۆ هەڤالێ ته یێ نوویه؟"
    - "باشه تو دشيّى راستييّ بوّ ههموويان بيْرْي."
      - "باشه. دێ سهحکهينێ."
        - . "ئەم پىكھاتىن."
- "سۆفيا، گوهيّ خوه بده من، راسته پهيوهنديا من دگهل بابيّ ته نه گهلهك يا باش بوو. به لي پا من ج جاران خيانهت ل وي نهكريه."
  - "من دڤێت نوکه بنڤم، چونکی زکێ من گهلهك يێ دئێشيت."
    - "بۆ تە حەبكەكى بىنم؟"
      - "بەل.. بەل."
- دەمى دايكا وى زڤرى و حەبكەكەك و گلاسەكا ئاڤى د دەستان دا، سۆفيا د خەو چووبوو."

رۆژا ۲۱ی ھەيڤا گولانى كو رۆژا پىنج شەمبىي بوو، سۆفيا ژ دوماھىك وانەيىن خوه يين قوتابخاني بيزار بوو. همر ژ وي روژا دهست ب كورسي فملسمفي كرى، ئيدى د گەلەك بابەتان دا زيرەك ببوو. بەرى نوكە ھەلسەنگاندنين ھەموو وانەيين وى دناڤبەرا "باشه" و "زوّرباشه" دا بوون، ليّ ل ڤيّ ههيڤا دوماهييّ دوو جاران ل دووڤ يهك هه لسهنگاندنا "زور باشه" ب ههردوو بابهتین "کومهلایهتی" و "دارشتن"ی وهرگرتبوو، لی هه نسه نگاندنا وي يا بابه تي بير کاريي ههر "نافنجي" بوو.

ل دوماهیك وانه دا، قوتابی هاتبوونه راسپاردن بابهتهكی د پولی قه بنقیسن. قوتابيان سۆفيا هەلبژارتبوو بابەتەكى ل دور "مرؤڤ و تەكنولوژيا"يى بنڤيسيت. سۆفيايى زانستی، دیتنا نوو بو سروشتی، دەربارەی فرانسیس بیکونی ئەوی گوتی زانین قەدەرە و ل دور شیوازی نوو یی زانستی فیربووی، زیدهباری دەستنیشانکرنا وی شیوازی زانستی یی بەری بنیاتی هەموو داهینانین زانستی دانای.

پاشی به حسی لایهنین نهرینی یین ته کنولوژیایی کر. ل دوماهیی ژی بابهت ب هندی ب دوماهیك ئینا کو ههموو کارین مرؤفی رهنگه د باشیی یان خرابیی دا بهینه بکارئینان، چونکی باشی و خرابی ومکو دوو هیلانه، دوو هیلین رهش و سپی یین تیکنالیای کو ب زه حمه ت بهینه ژیکجودا کرن.

دهمی مامؤستای دمفتهرین قوتابیان زقراندین، ب ئاورینه کا سهیر تهماشهی سوفیایی کر. گومانه ک ل بشت فی ناورینا وی یا فهشارتی بوو.

مامؤستایی ل سهر دمفتهرا وی نفیسابوو "ههرهباش"، لی کومیّنتهك ژی ل سهر زیّدهکربوو "ته نه شقته ههموو ژ کیفه زانینه؟". سوفیایی پینوسهکی رمش نینا و ب خهتهکی مهزن ب رهخ فه نفیسا: "نهز وانهییّن فهلسهفی دخوینم".

دەمى سۆفيايى دەفتەركا خوە گرتى، تشتەك ژ ناڭ لاپەرين وى دا كەفت. ئەو تشت پۆستكارتەك بوو كو ژ لوبنانى ھاتبوو. سۆفيايى دەست ب خواندنا وى كر.

## خوشتڤيا من هٽِلد

دهمی تو فان پهیفین من دخوینی، نوکه دهنگوباسی نهو پروودانا دلتهزین یا ل فیری پروودای، ل ههموو جیهانی بهربه لافیوویه. نهز هنده که جاران پرسیاری ژ خوه دکهم نهری دی ج پرووده نهگهر نیدی شهر و توندوتیژی نهمینن، ب تایبهت ههکه مرؤه بیرتیژیا خوه بکاربینن و ب شیوهیه کی باشتر هزرا خوه بکهن. پهنگه وهرگرتنا کورسه کی فهلسه فی باشترین پیک بیت ژ بو پیگرتنی ل شهری و توندوتیژیی. تو ج دبیژی نهگهر نه تهومینین یه کگرتی نامیلکه کا بچووک ل دور فهلسه فی بو ههموو دملکی جیهانی و ههر یه کی ب زمانی وی فریکهن نهز دی فی بیروکی پیشکیشی خملکی جیهانی و ههر یه کی ب زمانی وی فریکهن نهز دی فی بیروکی پیشکیشی

د پهیوهندیا خوه یا دوماهیی دا ته گوتبوو من کو نیدی تو پتر گرنگیی ب
کاروبارین خوه ددهی، ههلبهت فی دهنگوباسی نهز گهلهك کهیفخوش کرم ژبهرکو تو
خهمسارترین کهسی من د ژیانا خوه دا دیت بیت. ههروهسا ته گوتبوو من کو تشتی
یهکانه ژ هینگی وهره ته بهرزهکری، درافی ته یی دهه کورونی بوو. نهز نهشیم
هاری ته لیبگهرم چونکی نهز گهلهك یی دوورم، ای نهز کهسهکی دنیاسم تو دشنی
پشتا خوه پی گهرم بکهی.

"ئەگەر من پارى تە دىت، دى كەمە ديارى بۆ جەژنا ژ دايكبوونا تە"

دگهل رِيْزيْن من بابی ته ئهوی ههست پیدکهت کو دست ب هافیّتنا پیّنگافیّن خوه بهرههٔ مال کریه.

هیشتا سوفیایی ب تهمامی کارته نهخواند بوو دهمی زهنگا دوماهیا دهوامی هاتیه لیدان، سهدان پرسیاران خوه ل سهری وی دا. وهکو ههرجار، جوانا ل ناف گورهپانا هوتابخانی چافهریی وی بوو. ب ریکی فه چانتی خوه فهکر و نهو پوستکارته ژی نینا دهری.

جوانایی پرسیار کر: "ئمری ریکهفتا لیّدانا موری کهنگی یه؟"

- ۔ "٥١ى گولانى، بىٰ گومان..."
- "نهخيّر، كا راوهستيّ... ريّكهفتي ٣٠ گولانا ١٩٩٠يّ يه."
  - "دوهى بوو، ئانكو رۆژەكى پشتى روودانا لوبنانى."
- "ئەز باوەر ناكەم كو پۆستكارتەك د ماوەيى پۆژەكى دا ژ لوبنانى بگەھىتە قىرى."
- "ب تایبهت ئهگهر وی چهندی ل بهرچاف وهربگرین کو نافونیشانین وی نه یین ناسایی نه و ل سهر هاتیه نفیسین "هیلد موللهر کناگ\ ب ریکا سوفیا ناموندسنی، فوتابخانهیا فورولیا".
  - "تو بنِرْی ب پوستی گههشت بیت و ماموستایی کربیته دناهٔ پهرِتووك ته دا؟"

"نهز ج نزانم، نهز نهويرم پرسيارا في چهنديّ ژ وي بکهم. دا ژبيرنهکهم بيَژي ته کو ديّ ناههنگهکا مهزن دناف باخچيّ مالا مه دا ب ههلکهفتا جهژنا يوحهناي گيَرِين." "نهريّ ديّ کوږ ژي هيّنه ويّريّ."

سۆفیایی سەری خوه ھەژاند و گوت: "بەلی، پیدفی ناکەت ئەم کورکین بی ناش داخواز بکەین."

- ۔ "و يورجني، تو دي بيْژيه وي؟"
- "ئەگەر تە بقيت دى بيژمى. دبيت ئەلبيرتۇ كنوكسى ژى داخواز بكەم."
  - "چيه تو دين بوويه، ج ل ته هاتيه؟"
    - "ئەز دزائم ..."

سۆفيايى ئەڭ چەندە گوت و ئەو ھەردوو ل ھەمبەرى سەرى سىكى ژێكڤەبوون.

دهمی سؤفیا زقریه مال، یهکسهر چوو ناق باخچهی داکو بزانیت کا هیرمس نههاتیه ویری. به نی ژ راستا نه و یی ل ویری و یی ل دور دارهکا سیّقی دزقریت.

- "هيْرمس!"

هیرمس بو همیاما خولهکهکی د جهی خوه دا راوهستیا، سوّفیایی درانی کا نهوج دکهت. هیرمسی گوه ل دهنگی وی بوو و نیاسی، ژبهر هندی دی بهره وی جهی فه هین یی دهنگی سوّفیایی ژی هاتی داکو پشتراست بیت کا نهو ل ویّری یه یان نه. ها نهفه یی خوه ل سهر پهرژانی باخچهی را دهافیرژیت و یی بهره وی قه دهیّت.

گهلهك جاران هژمارهكا كاران د چركهيهكيّ دا رٍوودهن! ها ئمڤه ئمو ييّ بمره ويّ هه دهيّت و كوريا خوه دههژينيت و پاشي خوه بلند كر چوو خوه د سوّفياييّ ومركر.

- "هيّرمس. تهى سهيئ باش، تارام به، تارام به، هوّسا من نهناليسه. وهره ل فيْرىٰ ب روونه خوارى تهى سهيى باش."

همردوو پیکفه چوون، فی جاری سوفیایی ژبیرنهکر و هندهك پاره دگهل خوه برن. ل دهستپیکی هزرا خوه د هندی دا کر نهو و هیرمس ل پاسی سوواربن، لی ژ بریارا خوه دی خوه لیفهبوو و د دلی خوه دا گوت یا باشتره بو فی چهندی پرسیارا نهلبیرتوی بکهت.

دهمی نهو ل پشت هیرمسی دچووی، هزرا خوه د سروشتی گیانهوهران دا دکر. نهری جوداهی دنافبهرا مروّف و گیانهوهران دا چیه؟ پاشی بیرا خوه ل گوتنین نهرستوی پین دهربارهی فی چهندی نینا. نهرستوی دیار کربوو کو مروّف و گیانهوهر ههردوو بونهوهرین زیندی نه و چهندین ساخلهتین ههفپشك دنافبهرا وان دا ههنه، ای خاله کا جوداگهر دنافبهرا وان دا ههیه کو نهو ژی نهقله.

باشه ئهو چهوا دشیا خوه ژ ڤێ خاڵا جوداکهر پشتراست بکهت؟

ژلایهکی دی قه، دیمؤکریتس د وی باوهری دا بوو کو مرؤهٔ و گیانهوهر تا رادهیهکی مهزن د وهکهه قن. ههردیسان له شی ههردووان ژ گهریله یان پیکدهیت و روّحین وان ژی د نهمر نینن. دیمؤکریتسی دگوت روّحا مرؤهٔی ژی ژ گهردیله یان پیکدهیت و دهمی مرؤهٔ دمریت نه قد گهردیله یه گریدایه و ژی دمریت نه قد گهردیله بای دا به لاق دبن. نی روّحا مرؤهٔی یا ب مهژی قه گریدایه و ژی دوور ناکه قیت.

باشه چهوا چیدبیت رِوِّحا مروِّقی ژ گهردیلهیان پیکهاتبیت؟ چونکی نهو نه تشتهکی هوِّسایه مروِّق بشیِّت دهستی خوه بکهتی یان بیهن بکهتی همروهکو گشت نهندامینن دی بین لهشی. به لی راسته نهو تشتهکی "روِّحی"یه.

سؤفیا و هیّرمس ژ گؤرِهپانا مهزن بورین و گههشتنه تاخی کهفن، دهمی نیّزیکی وی شوستهی بووین یی جارا بهری هینگی سوفیایی دهه کورون ای دیتن، بی ناگهه ژ خوه 313 همبیت دووباره تمماشمی وی جهی کرهقه. نمق جاره وی چ مورون تعدینن، بملکو ل هم<sub>ان</sub> جهـ پؤستکارتمك دیت کو وینمیی باخچمیمکی تژی دارین همسپان و سیّڤان ل سمر بوو.

سۆفیایی خوه چهماند داکو وی کارتی بههلگریت، لی هیرمسی دمست ب رموینی دکر، هوسا دیاره نهو یی رازی نهبوو سوّفیا دهستی خوه بکهته وی کارتی.

ل سەر وى كارتى ئەڭ پەيقە ھاتبوونە نقيسين؛

## خوشتقيا من هيّلك

ژیان زنجیرمکا رپوودانین ژ نیشکه کی قهیه، چیدبیت نهو دهه کورونین ته ل فیری بهرزمکرین، پیرمژنه کی دهمی ل هیفیا پاسهیا کریستیانستاندی رپاومستیای بؤ خوه دیت بن و پشتی هینگی ب وان پارمیان سوواری شهمهندهفری ببیت و چووبیته سهرهدانا نهفیین خوه.

یان ژی چیدبیت کچهکا گهنج نهو دهه کورون دیتبن دهمی دفیای سوواری پاسی بیت و بزفریته مال لی ج پاره فی نهبوون. چیدبیت هوّسا بیت هیّلا، ما کی دزانیت؟ بهای نهگهر بیّژین نهف روودانه ب راستی چیّبوویه، نهری مانه نهفه بهلگهیه ل سهر هندی کو چافدیّریهکا خودای ل سهر مه ههیه؟

تىبىنى؛ من گوتبوو ته كو ئەز دى ھارىكاريا تە كەم ل دەھ كورونىن خوە بگەرىنى،

دگهل رپّنزيّن من بابيّ ته ئهويّ رپوونشتی و هزريّن خوه د جادهيا ليلسانديّ دا دکهت

نافونیشانین ل سمر پؤستهی ب فی رمنگی بوون: "هیّلد موللمر کناگ<sup>ا ب ربّگا</sup> کچمکا ریّفینگ". ریّکمفتا مورکرنا کارتیّ ۱۵ی گولانیّ بوو. پاشی سؤفیایی پین خوه خوش کرن داکو ب هیرمسی را بگههیت نهوی بلهز ب سهر دهره میان کهفتی. دهمی نهایی بلهز ب سهر دهره می نهایی نه دهرگه شده که کری، سؤفیایی یه کسهر گوتی: "فهرمووو، خوه ژ به رپرسیاریی بده پاش. ناها نه قه کارتا ته!"

ئەلبىدى درانى گەلەگ تشت يىن بوويىنە ئەگەرى تۆرەبوونا وى، ئى ل دەستېيكى دەلىقە دايى بچيتە د ژوور قە. پاشى ھىرمس ژى ل دووق وى دا چوو ژوور و ھەرومكو جارا دى چوو دىن حەلاقا جلكان قە و نقست.

"باشه وی مایجهری ژ نیشکهکی قه کارتهکا دی بو ته هنارتیه؟"

سۆفیایی سهری خوه بلند کر و تهماشهی وی کر. هؤسا دیاره وی نه جاره جلکین خوه ین گوهارتین. یهکهم جار چافین سۆفیایی ب وی باروکی دریژ و هورمچی یی ل سهر سهری وی کهفت. پاشی جلکین وی یین فرهه و پیچای کو ب ههیتانکین نهخشاندی هاتبوو نخافتن. ملپیچهکا ناوریشمی ژی ل دور ستؤیی وی بوو و چاکتیهکی سۆر ژی ل سهر ههموو جلکان کربوو بهر خوه. پین خوه ژی ب گورهیهکا تهنگ نخافتبوون و پیلافهکا تهنگ و تهیسوك ژی کربوو پین خوه کو ب ههیتانکین ناوریشمی گریدا بوو. قان جلکان بیرا سؤفیایی ل قهسرا لویسی چواردی ئینا.

سۆفيايى ب پۆستكارتى دەستى خوە لى دريژ كر و گوتى: "ھەرە ويقە، ليبوك."

- "هم.. هم.. نهرئ ژ راستا ته پارهیهکی دهه کورونی ل وی جهی دیتبوو؟"
  - "بەل." -
- "ئەو ھزر دكەت ھەموو تشت بۆ وى د دەستوورداينە، دبيت تشتەكى باش بيت."
  - "ئانكو چەوا؟"
- "ب في رمنگي دي وي ب سانههيتر ناشكهرا كهين. نوكه دا بزڤرينه بابهتيّ خوه. بنهنا گولاڤهكا نهخوش يا ژ ڤان جلكيّن ليّبوكان دهيّت."
  - "گولاق؟"
- "بهن، ژ دوورقه هؤسا دیار دکهت کو گهلهك یی جوان و بالکیشه، نی د راستی دا جؤرمکی خاباندنی یه. ما تو نابینی کا چهوا نهو یی چاقدیریا خوه یا تهمسار ل سهر مه دگهل چاقدیریا خودی همقبهر دکهت؟"

پشتی ئەلبیدرتوی ئەڭ ئاخفتنە گوتین، ئەو پوستکارتە چرچر کر و کرە سیر پارچە. سوفیایی ژی داکو پتر ئەلبیدرتوی تورە نەگەت، بریار دا بەحسی کارتا دی نەگەت پا وی ل قوتابخانی دناڭ دەفتەرگا خوە دا دیتی.

- "نوکه دا بچینه د هؤلا روونشتی قه، قوتابیا من یا هیّژا. نمری نوکه دممزمیّر چهنده؟"
  - "دەمژمێر چوارە."
  - "باشه. ئەقرۆكە دى بەحسى چەرخى ھەقدى زاينى كەين."

ئمو همردوو پیکفه چوونه د هوّلا روونشتی قه کو هندهك کون د بانی وی بوون. سوّفیایی همستپیکر ئملبیّرتوّی هندهك تشت ژ جهیّن وان ییّن راکرین. قالکه کا گموهمران ل سمر میّزی هاتبوو دانان و هرّماره کا ئاویّنه ییّن چاقان تیّدابوون، ب ره خ قه رُی پهرِتووکه کا گمله که قن هاتبوو دانان و پمریّن وی د قه کری بوون.

## سۆفيايى پرسيار كر: "ئەڤە چيە؟"

- "ئهو چاپا یهکی یا پهرِتووکا دیکارتی یا ناقدار "گوتارهك دهربارهی میتودی" کو دیروکا وی بو سالا ۱۹۳۷ی دزفریت. نهفه یهکه ژ وان تشتین من گهلهك چافی خوه دایی.
  - "باشه و ئەو قالك يا چيە؟"
- "دناق فی قالکی دا هرٔمارهکا ناوینهیین بی وینه ههنه کو فهیلهسوّفی هوّلهندی "سپینوزا"ی ل چهرخی ههقدی دروستکرینه. من پارهیهکی مهزن مهزاختیه ههتا شبایم ب دهست خوه قه بیّخم، ژبهر هندی نهز وان وهکو بیبیکا چاقی خوه دپاریّزم."
- "ئەز دى باشتر تىگەھم كا بۆچى تو ھندە قى پەرتووكى و قان ئاوينىدان دېارنزى ئەگەر ھات و من زانى كا ئەق سېينوزا و دىكارت كىنە."
- ۔ "ج پینهفیّت، لیّ بهری بچینه سهر بابهتیّ وان و نهو سهردهمیّ تیّدا ژیابن لا دهستپیّکیّ دا ل فیریّ بروونه خواریّ."

وهکو جارا دی، سؤفیا ل سهر کورسیهکا کهفن ل بهرامبهری تهلبیّرتوّی روونفت کو نهو ژی ل سهر همنههمکی یی روونشتی بوو و میّزهیهك دنافیمرا وان دا همبوو و نهو پهرِتووك و ناویّنه ل سهر بوون. پشتی ماموّستاییّ ویّ باروکه ژ سهریّ خوه گری و دانایه پهرِتووکخانیّ. دهست ب ناخفتنیّ کر.

"ئەقرۆكە دى بەحسى چەرخى ھەقدى كەين كو دېيْژنى چەرخى باروكى." "جەرخى باروكى، ج ناقەكى سەيرە!"

"زارافی "باروك-Baroque" ژ پهیفه کا پورتوگالی هاتیه ومرگرتن و رامانا وی "ناوینهیا نمریکخستی"یه، چونکی هونه ری چهرخی باروکی ب هندی ژ هونه ری چهرخی رینیسانسی نمریکخستی یه جوداکرن کو چهندین ههفد ژی تیدا ههبوون، ل دهمه کی هونه ری رینیسانسی یی ساده و گونجای بوو. ههردیسان د فی سهرده می دا، ژلایه کی فه گرنگیه کا مهزن ب ژیانی نماته دان و مهزن دکر، لی ژلایه کی دی فه خه لکی ژیان ره تدکر و د زوهدی دا دژیان. ج ل سهر ناستی هونه ری یان که تواری ژیانی، جوره پیشکه فتنه کل ههمبه ر ژیانی فهبوو، لی د ههمان ده م دا تهفگه ره کا ناینی یا سهر ب دیری فه پهیدابوو کو خوه ژ ههمو و بوارین ژیانی دوور کربوو."

"نانکو نهم دشیّین بیّرین ههسریّن بهرچاهٔ و دیّریّن ههشارتی ههبوون؟"

"بهلّ. تو دشیّی ب پشتراستی هه وهبیّری. دهربرینا لاتینی "Carpe diem" نانکو "ب روّری ببینه"، یهك ژ درووشمیّن چهرخی باروکی بوو ییّن ههره بهربهلاهٔ بوو، زیدهباری دهربرینا "Memento mori" نانکو "ل بیرا ته بیت روّرهکی دی مری". د هونهری شیّوهکاری دا، د کههٔالهکیّ ب تنی دا هرٔمارهکا شیّوهییّن ژیانی دهاته نیشاندان، لی همکه ته د گوشهیهکا بنی دا سهحکربایی، دا پهیکهری ههستیکی مروّهان بینی. د گهلهك حالمتان دا، سهردهمیّ باروکی ب هندی دهاته نیاسین کو گهلهك شانازیی ب خوه دیمت، لی حالمتان دا، سهردهمیّ باروکی ب هندی دهاته نیاسین کو گهلهك شانازیی ب خوه دیمت، لی د هممان دهم دا گهلهك کهسیّن دی گرنگی ددا لایی دی یی بابهتی، نانکو وان گرنگی ددا سروشتی ب سهرهٔهچوویی ییّن تشتیّن دهوروبهری خوه، نههٔ چهنده ژی باشترین راستی یه لاسفر هندی کو نهو جوانیا نههٔروّکه ل دهروبهریّن مه ههی، روّژهکی ژ روّژان نامینیت."

لاسفر هندی کو نهو جوانیا نههٔروّکه ل دهروبهریّن مه ههی، روّژهکی ژ روّژان نامینیت."

"بهلّ پا نههٔ چهنده راسته. ب دیتنا من بیروّکهیا "ج تشت همتا همتایی نامینن"

تشتهکی نهخوش و خهمگینه."

- "بۆ قى چەندى، بۆچۈۈنا تە ژى وەكو بۆچۈۈنا خەلكى چەرخى ھەقدى زاينى يې لى سەر ئاستى سياسى ژى، چەرخى باروكى، سەردەمى چەندىن ھەقركىيىن مەزن بور چونكى شەران كىشوەرى ئەورۆپا ھەمۇو پرت پرت كر. خرابىتىن شەر ژى، شەرى سىي سالان بوو ئەقى ھەر ژ سالا ١٦١٨ ھەتا ١٦٤٨ى قەكىنشاى و ببوو ئەگەرى ژناقچۈونا گەلەل دەقەران. ب دروستاھى، زاراقى "شەرى سىھ سالان، چەندىن شەران ب خوە قە دگرىت كو ببوونە ئەگەرى ويرانبوونا ئەلمانىا. يەك ژ ئەنجامىن ھەرە بەرچاق يىن قى شەرى ئەو بوو فرەنسا شىا دەستى خوە بدانتە سەر گەلەك دەقەرىن ئەورۆپا."
  - "بۆچى ئە**ڤ** شەرە پەيداببوون<sup>ې</sup>"
- "ب سهرقه هوّسا خویا دکر کو شهرهکه دنافیهرا ههردوو ریّبازیّن پروتستانت و کاسولیکی دا ییّ پهیدابووی، لیّ ج پینهفیّت مهرهمهکا سیاسی ژی ل پشت را ههبوو." پاشی وی ب قی رِهنگی بهردهوامی دا ناخفتنا خوه.
- "د چهرخی ههددی دا، جوداهیا تهخین جفاکی ساخلهته کا هه په گرنگ بوو. ع پینه فیت ته یا گوه ل خانه دان و دهوله مهندین فرهنسی و هه سرین فیرسای بووی. ای نهز نه یی پشتراستم کا تو دزانی هه ژاریی په پین خوه ب سه ر هه موو ملله تی دا دادابوون پان نه. به ای نه گهر نه م به حسی جوانی و پیشکه فتنا فی چهرخی بکه ین، پیدفیه به حسی دهسته هه اتا وی چهرخی ژی بکه ین. بو نموونه، هونه و بیناسازیا چهرخی باروکی گهشت بوو وی پاده ی جیهان حیبه تی مابوو ژبه روینه و گوشه یین نافاهیان یین خوار و سهیر. د هه مان ده م دا، ل سه رئاستی سیاسی ژی، چهندین پوودانین کوشتن و به رزه کرن و فیلبازی و کوده تایان به ربه لاق ببوون."
- "ئمرێ راسته یهك ژ شاهێن سویدی د هوّله کا شانوّیێ قه هاتبوو کوشتن؟"

  "مهرهما ته "گوستافێ سیێ"، به ێ راسته. ههرچهنده ئه هٔ شاهه ل سالا ۱۳۹۲
  هاتبوو کوشتن، ێ کاودانێن کوشتنا وی وهکو یێن چهرخێ باروکی بوون، چونکی نهو ناههنگه کا سهمایێ دا هاتبوو کوشتن یاکو تێدا کهسێن بهشداربووی دێمێن خوه ۲ ماسکهکی دهٔهشێرن."
  - "بهان پا یا ژ من قه نهو د هؤله کا شانؤیی قه هاتبوو کوشتن."

"به لى راسته، چونكى ئه فئاههنگه ل هؤلهكا ئۆپرايى فه هاتبوو سازدان. ئهم شنين بيزين كوشتنا گوستافى سيى ببوو ئهگهرى ب دوماهى هاتنا چهرخى باروكى، دەمى ئهول سهر دەستههلاتى، وەكو كەسەكى ستەمكار وەلات ب ريفه دبر، ههروەكو كا چهوا برى هينگى ب سهد سالان "لويسى چواردى" يى فرەنسا ژى وەكو وى ستەمكارى ل خەلكى دىر. ئى "گوستافى سيى" گەلەك حەز ژ ئاهەنگىن وەكو فرەنسيان دكر، ژبەر هندى نه ئىتەكى سەيرە ھەكە وى حەز ژ شانۆيى كربىت."

- "هەر ژبەر شانۆيى ژى ھاتە كوشتن."
- به لی پا د وی سهردهمی دا، شانو نهك ب تنی جهه کی هونهری بوو، به لکو هیمایه کی تهمام ژی بوو."
  - ۔ "هێماييّ ج؟"
- "هیّمایی ژیانی، سوّهیا. ل چهرخی ههقدی، نهو گوتن گهلهك یا بهربه لأق بوو یا دگوتی "ژیان ههموو شانوّگهریه.". ههردیسان د چهرخی باروکی ژی دا شانوّیا نوو ب کهوالیس و نالاقیّن خوه ییّن پیشکهفتی یا ناقدار بوو. ب قی رهنگی، شانوّیی دهربرین ژیانا روّژانه یا خهلکی دکر. د شانوّگهریان دا، وان دیار دکر خوه مهزنکرن دبیته نهگهری کیمکرنا بهایی خوهدانی خوه. ههردیسان ژیانا کهسیّن نیخسیر و ههژار هوسا نیشان ددا کو دبوو جهی دلبیقهمانی."
  - "ئەرى شكسپير ۋى ل سەردەمى باروكى ژيابوو؟"
- "بهان، ل سالا ۱۹۰۰ی وی بنافودهنگترین بهرههمین خوه یین نهدهبی به لافکربوون. ژیانا وی خالاً پیکفه گریدانا دنافیهرا چهرخی رینیسانس و چهرخی باروکی دابوو. ههر بؤ ژانین د بهرههمین خوه دا گهلهك به حسی ژیانا شانؤیی ژی کربوو. ته دفیت هندهك موونهیان بؤ ته بینم؟"
  - "ب خوشحالي قه، بهلّ."
  - <sup>د شان</sup>ؤگەريا كوميّدى يا As you like it ئانكو "ھەرومكو تە بقيّت"، دېيْژيت؛

جیهان ههموو شانؤگهریه\* ژن و زهلام تیّدا شانؤقانن نهك زیّدمتر هندهك نهكتهرن دهیّن و دچن ههر کهسهك د ژیانیّ دا دشیّت چهندین روّلان بگیّریت.

همردیسان د شانوگهریا ماکبیسی دا دبیژیت :

نمهٔ ژیانه سیبهرهکا کورت و نارامه

هونهرمهندهکی بهلهنگاز بو ماوهیی دهمژمیرهکی خوه ل سهر دهپی شانویی نیشان ددور

پاشی دهیته ژبیرکرن

چیروکهکه ب پهیفین مهزن و خوبایی فه بو مه فهدگیریت

بهای چ رامان نینن

- "ئەو گەلەكى رەشبىن بوو؟"
- "بهل پا وی گهلهك ناگهه ژ كورتيا ژيانی ههبوو. چ پینهڤینت ته یا گوه ل گوننا
   وی یا ناڤدار بووی..."
  - "نهز ههبم یان نهبم، بابهت ههر ب فی رهنگی یه."
- "بهن، ئەو ھاملیت بوو ومگوتی. ئەقرۆكە ئەم یی ل سەر قی ئەردى، ئى سۆباھى ئەم لى قىرى نابین."

\* دحقیٰ ویٰ یی رصدن ب فی شیّوهید،

All the world's a stage.

And all the men and women merely players

They have their exits and their entrances

And one man in his time plays many parts

\* دعفيٰ ويٰ بين رصمن ب في شيّوهيه،

Life's but a walking shadow,
a poor player That struts and frets his hour upon the stage,
And then is heard no more;
it is a Tale told by an idiot,
full of sound and fury,
Signifying nothing.
320

اسوپاس. ئەرى تو زانى كا ئەز تېگەھشتم يان نە؟"

"دهمی هوزانشانین باروکی ژیان ب شانویی همقبهر نمکربا، وان ژیان ب خهونان مهنبهردکر. همردیسان شکسپیری نشیسابوو، "نهم ژ وی هوماشی نه یی خهون ژی هاتینه نههاندن، ژیانا مه یا کورت ژی پا پری خهوه."

"ئمقه ساخلەتين هوزانقانانه!"

"هوزانقانی تیسپانی "کالدیرون دولا بارکا"ی تموی ل سالا ۱۹۰۰ی زاینی ژ مهکبووی، دمقه کی شانؤیی ب نافی "ژیان خهونه" دنفیسیت و تیدا دبیژیت":

> ژیان چیه؟ دیناتیه ژیان چیه؟ ناشوپهکه، سیبهرهکه، نهندیشهکه رهنگه باشترین تشت ژی بهایهکی ساده همبیت، ژبهر هندی ژیان ههموو وهکو خهونهکی یه...

- "دبیت ئمو یی دروست بیت. ل قوتابخانی ژی مه دهقه کی شانؤیی خواندبوو ب
   نافی "جیپی ل سمر چیای".
- "ئمقه شانوْگهریا "لودق هوّلبیّرگ"ی یه. نهز وی دنیاسم. نهقه یهك بوو ژ گرنگرترین كهسایهتییّن نهدمبی ییّن دناقبهرا چهرخیّن باروكی و چهرخیّ رموشهنگیرییّ دا زیاین."
- "جیّپ دناف شکهفته کی دا دنفیت، ای دهمی ژ خهو هشیار دبیت خو ل سهر جهیّن بارونه کی دا دبینیت. هزر دکهت نهو بهری هینگی جوتیاره کی به لهنگاز و هه ژار بوو. پشتی دنفیت، پاشی دووباره وی دبه نه د شکهفتی فه و دهمی هشیار دبیت، نه ف جاره هزر دکهت نه و بارونه کی نافداره."

What is life? A madness. 
What is life? An illusion, a shadow, a story, 
and the greatest good is little enough, 
for all life is a dream

<sup>ُ</sup> تعلَىٰ وَىٰ بِيْ رِحسهن بِ لَمِي شَيْوِهِيهِ:

- "هؤلبيّرگى ئەڭ دەقە ژ كالديرونى وەرگرتبوو كو بەرى هينگى وى ژى ژ داستان اهزار و يەك شەڭ" يا عەرەبى وەرگرتبوو. ئى د گەلەك بەرھەمىيّن ئەدەبى يىيّن كەڭن دا ژى دى بىينىن كو نشيسەرى ژيان ب خەونەكى يا ھەڤبەر كرى، ھەروەكو ئەديبينن چىنى و ھندى يىيّن كەڭن. بۇ نەوونە حەكىمى چىنى يىي كەڭن "چوانگ تسى" ئەوى ل دەوروبەرىن سالا ١٠٥٠ى بەرى زاينى ژياى دېيرژيت: "رۆژەكى من د خەونى دا دىت ئەز پەلاتىنك بووم، ئا نوكە ئەز نزانىم كا ئەو پەلاتىنك ھزر دكەت ئەو چوانگە يان ژى چوانگ هزر دكەت ئەر پەلاتىنكه."
- "ل وهلاتی نهرویج ژی، مه هوزانهٔانه کی باروکی یی نموونه ی ههبوو دگوتنی "بیز داس" کو د ماوه یی دناهٔبه را سالیّن ۱۹۶۷ هه تا ۱۷۰۷ی دا ژیایه. هی هوزانهٔانی د هوزانیّن خور دا ژیانا روّژانه یا خهلکی به رچاهٔ دکر، ژلایه کی دی ژی قه دگوت خودا یی هه ی و نامریت.

  "خودا هه ر خودایه، خو هه که نه رد ههموو بیابان بیت، خودا هه ر خودایه خو هه که مروّهٔ ههموو ژی به رن."
- "به لی پا نه و د هه مان هوزان دا به حسی جوانیا سروشتی باکوری نه پوهی دکه ت همردیسان به حسی ماسین قاروس و فادس و نازلی دکه ت. هه لبه ت نه فی چه نده ژی ساخله ته کی چه دخی باروکی یه ده می هوزانهان پیکه به حسی تشتین ماددی و دنیایی و تشتین نه مر و پوخی دکه ت، په ده می نه فی چه نده نه فلاتونی بینته بیرا مه ده می به حسی جوداهیا جیهانا هه ستان و جیهانا ناشوپی یا نه گوهور دکری."
  - "باشه ته بهحسی فهلسمفا فی چهرخی نهکر؟"
- "فەلسەفەيا چەرخى باروكى ژى تووشى چەندىن ھەقركىيىن مەزن بوو ب تاببەت ھەقركىيىن دناقبەرا رىنبازىن ھزرى يىن جودا جودا. ھىندەك ژ وان دەربرين ژ مرۆفى دكر وەك بونەوەرەكى نەوونەى يان خوەدان رۆحى، دگوتنە قى بۆچوونى "ئەوونەيى يان ژى ئايدىالىزم" كو يا ھەقدر بوو دگەل بۆچوونا وان كەسان يىن مرۆق وەك بونەوەرەكى "ماددى" ل ھەلەم دداى. چەندىن كەسىن خوينگەرم ل چەرخى ھەقدى پشتەقانيا ئى بۆچوونى دكر، رەنگە يى ژ ھەمووان پىر ژى كەھتىم بىن كارىگەريا وى، فەيلەسۆفى نېنگلېز "تۆماس ھۆبىس" بىت كو دگوت لەشى ھەموو بونەوەرىن زىندى، ژ وان مرۆڭ و گيانەود

زى، ز گەردىلەينىن ماددى يىن بچووك پىكدھىت. ھەتا ناخ و رۆحا مرۆقان ژى ژ ئەنجامى نىنا گەردىلەيىن گەلەك بچووك دناق مەژى دا بەرھەم دھىت.

ابه لی با وی ج تشتی جودا ژ وی تشتی دیمؤکریتسی بهری هزار سالان گوتی نیمنهکر."

"ناپدیالیزم و مهتریالیزم ب دریژاهیا دیروکا فهلسهفی ههبووینه، به الی کیم جاران مه دینیه کو د سهردهمه کی دا نه هه ههردوو تیوره ههبن ههروه کو مه د چهرخی باروکی دا بینی. ب رهنگه کی زانستی سهردهم پشته هانیا تیورا مهتریالیزمی دکر. نیوتنی دیار کربوو کو یاسایین سروشتی، بو نموونه یاسایا راکیشانی، ال سهر ههموو خالین گهردوونی دهیته براکتیزه کرن. جیهان ههموو ژی کهفتیه ژیر میکانیزمه کا ب تنی و نهو ژی ژ لایی خوه فه دکه فیته ژیر کاریگهریا هنده کی یاسایین نه گوهور. نیوتنی دوماهی کی شووتنتباین خوه ال سهر "وینه یی میکانیکی یی جیهانی" دانان."

"وى جيهان ومكو ئاميرمكيّ ممزن ويّنه دكر؟"

"هەلبەت. پەيڤا "ميكانيكى" د زمانين ئەورۆپى دا ژ پەيڤا "ميكان-كەين ج يا گريكى ھاتيە وەرگرتن كو ب رامانا "ئامبر" دھيّت. ئى يا گرنگە تيبينيا ھندى بكەين ج ھەڤدژى دناڤبەرا فەلسەڧەيا مەتريالى يا ھەر يەك ژ ھۆببس و نيوتنى و باوەريا وان ب خودى دا نەدھاتە ديتن. ئەڭ گوتنە بۆ ھەموو ڧەيلەسۆڧين چەرخين ھەۋدى و نوزدى زلىنى دا دھيّتە گوتن. نوشدار و ڧەيلەسۆڧى ڧرەنسى "لامتيرى" لى ناڤەراستا چەرخى ھەۋئى پەرتووكەك بى ناڤى "مرۆڧى مىكانىكى" بەلاڭ كر كو تيدا دېيژيت ھەموو ئەنداميّن لىشى مرۆڧى زمقلەك ھەنە ھەتا بشين بلفلقن، كا چەوا پين مە بىريكا زمقلەكان دلفلقن، ئاھا ھۆسا مەۋيى مە ۋى بىريكا زمقلەكان ھزران دكەت. ئى زانايى بىركارىي يى ڧرەنسى "لاپلاس" ژ ڤى چەندى ۋى بورى بوو و دگوت: "ئەگەر زيرەكى بشيّت د دەمەكى دياركرى ناجىن ھەموو گەردىلەيان ديار بكەت، لى وى دەمى چ گومان نامىنىن. بى ڧى رەنگى پاشەرۆۋ ئابردوو دى ئاشكەرابن". بىرۆكەيا سەرەكى لى ڧيرى ئەۋە كو بەرى ھىنگى بريار لى سەر ئوستوونا ھەموو تشتان ھاتيە دان. ھەموو تشان ڧەدەرا خوە ھەيە. دېيژنە ڧى جۆرى" قەلسەڧەيا ھەدەرى" يان ۋى يا جەبرى."

- "باشه، نانکو همموو تشت ژ نهنجامی پروسیسهکا میکانیکی کاردکهن، همتا خمون و هزرین مهژی. د چهرخی همقدی زاینی دا، هندهك ژ فهیلهسوّفیّن مهتریالی یین نهامانی گههشتنه وی بوجوونی کو بهرههم نینانا بیروّکهیان ل دههٔ مهژی، ههروهکو بهرههم نینانا میریّ یه ل دههٔ مهری، همروهکو بهرههم نینانا میریّ یه ل دههٔ گولچیسکان و یا زمردافی یه ل دههٔ میّلاکا رهش."
  - "بهليّ پا ميز و زمرداق دوو ماددمنه، هزر نه ماددمنه."
- "ته تبلا خوه دریژگره تشتهکی گرنگ. دی بو ته سهرهاتیهکی فهگیرم کو دبیژیت: جارهکی گهروٚکشانه کی نهسمانی و برینپیچهکی روّسی گهنگهشه ل سهر بابهتهی ناینی دکر، برینپیچ کهسهکی مهسیحی بوو، ای گهروٚکشان مهسیحی نهبوو. گهرؤکشان گوت: نهز چهندین جاران یی چوویمه نهسمانی بهای یا من ج خودا و فریشته نهدین." برینپیچی ژی بهرسفا وی دا: "من ژی چهندین نشتهگهری بو مهژیین مروّفان کرینه، بها یا ج بیروکه و هزر نهکهفتینه پیشچافین من."
  - "بەلى پا ئەڭ چەندە ھندى ناگەھىنىت كو بىرۆكەيان ھەبوونا خوە نىنە."
- راسته، به ای پا نه ف سهرهاتیه بو مه دووپات دکهت کو بیروکه نه تشته کی ماددینه و ب چ رهنگان بو پارچهینن بچووکتر ناهینته دابه شکرن. نهم نه شین بیروکهیه کا شاش ز سمری که سه کی بینه ده ری نه گهر چووبیته د مه ژیی وی دا، چونکی نه تشته کی ماددی به فهیله سوفه کی مهزن ل چه رخی هه فدی ب نافی "لیبنیز"، تیبینیا فی چهندی کربوو. فی فهیله سوفه کی دیار کر کو کو جوداهیا هه په مهزن دنافیه را مادده و روّحی دا نه وه کو مادده فهیله سوفی دیار کر کو کو جوداهیا هم په مهزن دنافیه را مادده و روّحی دا نه وه کو مادده دشیت به یته دابه شکرن، به ای پا نه منه شین روّحی بکه ینه دوو پارچه."
  - "هەلبەت، ما دى ب كيژ كێركێ وێ كەينە دوو پارچە؟"

ئەلبيرتۇي سەرى خوە ھەژاند و بەردەوامى دا ئاحفتنا خوە

- "دوو فهیلهسؤفین هه په گرنگ د چه رخی هه قدی دا، دیکارت و لیبنیز بوون. فان هم دوو فهیلهسؤفان گرنگیه کا مه زن ددا پهیوهندیا دناقبه را پؤخی و له شی دا، ژبه و هنگ نه و در پژاهی به حسی وان بکه ین."
- "باشه، تو ل هیفیا چی؟ به لل پا پیدفیه تو دهستووریی بدهیه من نهز تیلهفانا
   دایکا خوه بکهم نهگهر هات و ههتا دهمژمیر حهفت گیرو بیم".

## ديكارت

.... دڤيا ههموو جهيّ کاريّ خوه ....

ئەلبیّرتۆ رابووقه و چاکیتیّ خوه یی سۆر ژ بهر خوه کر و هافیّته سهر <sub>کورسی</sub>کهکیّ، پاشی دووباره ل سهر قهنهپیّ روونشت و دهست ب ئاخفتنیّ کر.

- "رِیْنیْ دیکارت ل سالا ۱۹۵۱ئ هاتیه سهر دنیاییْ. ژیانهکا گهرؤك و کوّچهر دناهٔبهرا و لاتین نهوروّپی دا بوراندی یه. هیّشتا دهمی یی گهنج، حهزهکا مهزن ههبوو بگههیته راستیین پشتراست ل دور سروشت و مروّهٔ و گهردوونی، ای دهمی دهست ب خواندنا فهاسه فی کر، ژ نوو ههناعهت بو چیّبوو کا بهری هینگی نهو چهند یی نهزان بوو."
  - "ئانكو ومكو سۆكراتى بوو؟"
- "بهن، نی دبیت کیمتر یان پتر. نهو ژی وهکو سوٚکراتی د وی باوهری دابوو کو نمونی دروستاهی مروّقی ب تنی دشیّت هاریکاریا مه بکهت تشتین دهوروبهری خوه ب دروستاهی بینین، ههردیسان ب چ رهنگان باوهر ژ پهرتووکین کهڤن و ههستین خوه نهکهین."
- " ئەقە بۆچوونا ئەقلاتۆنى ژى بوو، چونكى وى ژى باوەرى ب ھندى ھەبوو كو ئەقل ب تنى دى بەرى مە دەتە زانىنى."
- "به آن راسته. هیله کا هزر کرنی یا وه کهه هٔ ههیه کو ژ سوّکرات و ته فلاتونی مستبیدکه ته همتا دگه هیته دیکارتی و پاشی قه شه توگستینی. هه موویان ژی توندره ویه کا مهزن بو ته فلی هه بوو و دگوت ته قال بنیاتی سه ره کی یی زانینی یه. پشتی چهندین

فهكۆلينين دوور و دريژ و كوور، ديكارت گههشته وي باوهري كو نابيت بزڤريته وان بيروبوچوونان يين ژ چهرخين ناڤهراست بو وان ماين. نهڤ چهنده ژی بيرا مه ل سوْكراتی دئينيت دهمی پشتا خوه دايه بيروباوهرين بهربهلاڤ دناڤ نهسينايی دا. باشه پا ل ڤيره دی چ كهين؟ نهری ته هزرهك ههيه؟"

- "باشه تو ب خوه دهست ب فهلسهفا خوه بکه."
- "هەلبەت. ب قى رەنگى، دىكارتى بريار دا گەشتەكى بۆ وەلاتىن كىشوەرى ئەورۈپا بكەت و ل دووق فەلسەفى بگەرپىت، ھەروەكو كا چەوا سۆكراتى بريار داى ژيانا خوە بۇ خەلكى تەرخان بكەت و راستەوخو دگەل وان دانوستاندنى بكەت. دىكارتى دگوت وى دڤين ل وى زانىنى بگەرپىت ياكو دى د ناخى خوە دا يان ژى د "پەرتووكا جىھانى يا مەزن" دا دبىنىت. ژبەر قى ئارمانجى، وى پەيوەندى ب رېزىن لەشكەرى كر و ئەق چەندە بۆ ئەگەر ئەو بشيت سەرەدانا چەندىن باژىرىن ئەورۆپا ناقەراست بكەت و بۆ ماوەيەكى لى ئاكنجى بېت. بشتى ھىنگى چەندىن سالان ل باژىرى پارىسى ژيا و ل دووق دا ل سالا ١٩٢٩ى بەرەق ھەلەندا قە چوو كو ل ويرى بۆ ماوەيى ئىزىكى ٢٠ سالان كار ل سەر پەرتووكىن خوە يېن قەلسەقى كر. ل سالا ١٩٤٩ى شاھژن "كريستىنا"يى داخواز ژى كر سەرەدانا سويد بكەت، ئى ھەروەكو وى دياركرى، مانا وى ل وەلاتىن ھرچ و بەھر و كەقران بۆ ئەگەرى مرنا وى ئەخوشيا ھەودانىن سىھى بېيت، ئەق نەخوشيا وى دژوار بوو ھەتا بوويە ئەگەرى مرنا وى ل سالا باشتر ئانكو سالا ١٩٥٠ى."
  - "ئانكو ژيئ وى ٥٤ سال بوون دەمئ وەغەر كرى."
- "راسته، لی ههتا بشتی مرنا وی ژی، شیا کارتیکرنه کا مهزن ل سهر فهلسه فی بکهت ژبهر هندی بی زیده هی، نهم دشیین بیژین دیکارت دانه ری فهلسه فا سهرده مه. پشتی دووباره فهیله سؤفان به ری خوه دایه خواندنا مرؤقی و سروشتی، نه خاسم د چه رخی رینیسانسی دا، نیدی یا بید فی بوو بیروکه یین فی قوناغی بهینه کومکرن و ل دووه شیوازه کی فهلسه فی بی فهلسه فی بی شیوازه کی فهلسه فی بی دروست دانای، هه رود کا چهوا پشتی وی گهله که فهیله سوفین دی هاتن و به رده وامی بی رینبازا وی وه کانتی. "

"مەرەما تە چيە ژ زاراقى شىوازى ھەلسەھى؟"

"مهرهما من نهوه کو ههلسهفه ژ سفری دهستپیبکهت و پیکولی دکهت بهرسفا مهدو پرسپار و مژارین ههلسهفی بدهت. ل چهرخین کهفن، دوو ههیلهسوفین هه په نافدار مهبون کو نهو ژی سوکرات و نهفلاتون بوون، د چهرخین نافهراست ژی دا ههشه توماس پیکول دکر ههلسهفهیا نهرستوی ب ناینی مهسیحیهتی فه گریبدهت، پاشی مهرخی پنیسانسی هات کو د وی هوناغی ژی دا پیکول دهاتنه کرن ههلسهفهیا کهفن دگهل پانوو بهیته تیکهلکرن.

بهنی با کومکرن و تیکهلکرنا قان بیروکهیین نوو د شیوازهکی فهلهسهفی یی نوو به بو جارا یه کی ل چهرخی ههقدی هاته کرن، دیکارت ژی رابهر و دانهری قان شیوازین کومکری بوو. ل بهری ههموو تشتان، دیکارتی بیکول دکر ب ریکا بیروکهیین روهن و دیار بههیته راستیی. ههردیسان بیکول دکر قهکولینی ل سهر پهیوهندیا دنافیهرا روح و لهشی بابکهت. ب دریژاهیا ۱۵۰ سالین پشتی هینگی ، ئه ههردوو مژاره ب گهرمی دنا فههاسهفی با هاتینه ئازراندن."

. "هۆسا دياره ئەو گەلەك بەرى سەردەمى خوە دچوو؟"

"بهل پا نه همردوو مژاره ل سهردهمی وی ژی هاتبوو نازراندن و گهلهك كهسان هاویسته کی فهلسه فی یی زیده ره شبین ل ههمبهر گههشتنا راستیا وی یا دروست ههبوو، ژبهر هندی وان دگوت پید هیه ل سهر نهزانینا خوه د رازی بین. به لی نه ههلویسته ب دلی بیارتی نهبوو ههرومکو کا چهوا کاودانین نهسینایی یین سهردهمی سوکراتی ب دلی وی نمبون و هیرش دکره سهر ره شبینیا سوفیستیین سهردهمی خوه. ل سهردهمی دیکارتی، نمبون و هیرش دکره سهر ره شبینیا سوفیستیین سهردهمی خوه. ل سهردهمی دیکارتی، زنستی سروشتی پیشکهفتنه کا نوو ب خوه قه دیت کو ب ریکا شیوازی وی یی نوو شیا ب نیومهمی باشتر و کوورتر دیاردهیین سروشتی شروقه بکهت. دیکارتی پرسیار کر نهری برخی شیوازمکی نوو و سهردهم بو تیگههشتنا فهلسه فی ژی نهبیت."

· " نەز تېگەھشتە."

<sup>&</sup>quot;ژ لایهکی دی قه، زانستی هیزیایا نوو، بابهتی سروشتی ماددهی تازراند، نانکو ستنیشانکرنا وان تشتان یین کو پرؤسیسین هیزیایی پشت بهستنی دکهنه سهر. ژبهر هندی پؤژ بو پوژی خهلکی باوهری ب شروقهکرنهکا میکانیکی دنینا. ای قی شروقهکرنی برسیارهکا دی ل دهق وان نازراند نهو ژی کا ج پهیوهندی دناقبهرا لهشی و پؤحی دا ههیه.

- "ئەۋ پرسيارە جهى حىبەتىى يە."
  - "مەرەما تە چيە؟"
- "ئەز دى برپارى دەم دەستى خوە بلند بكەم، پشتى بىنھنەكا كورت دەستى من ب خوە دى بلند بىت، يان ژى دى برپارى دەم ل دووڤ پاسەكى بكەمە غارى و پشتى دەمەكى كورت دى پىن من ب خوە دەست ب غاردانى كەن. رەنگە ب تنى بروونمە خوارى و هزران خوە د تشتەكى خەمگىن دا بكەم، ژ نىشكەكى قە دى رۆندك ژ چاڤىن من ھىنە خوارى ئەڭ نموونە ھەموو بەلگەنە ل سەر ھندى كو پەيوەندىمكا سەير دناڤبەرا لەش و ھەستان مرۆڤى دا ھەيە."
- "ناها دیکارتی ژ قی خالی دهستپیکر. وی ژی وهکو نهفلاتونی باوهری به هندن نهبوو کو رفح یا جودایه ژ ماددهی، بهانی پا چهوا رفح کارتیکرنی ل سهر ماددهی دکهت ا بهروفاژی، نهفلاتونی ج بهرسف بو فی پرسیاری نهدیتبوون."
  - "ئەز ژى نزائم، تە كرە مەرەق كا چەوا دىكارت شيا بەرسقا قى پرسيارى بدەت<sup>ۇ"</sup>
    - "دا ئەم ھەردوو ل دووڭ ھزرين خوم بچين."

ئەلبيرتۆى تېلا خوە دريز كرە وى پەرتووكا ل سەر ميزا ھەمبەرى وان·

اد فی پهرتووکا خوه یا ب نافی "نووکرنا شیّوازی" دا، دیکارت به حسی وی پیّوازی فهلسهفی دکهت یی کو پیّدفیه ل دهمی پهیدابوونا همر ناریشهیهکا فهلسهفی ل پیّوازی فهلسهفی کا چهوا زانستی سروشتی شیّوازی خوه یی تایبهت دیتی."

اروهٔ بچین، ههروه کو که که که چهنده گوتبوو..."

"دیکارتی دووپاتی ل سهر هندی دکر نابیت نهم بیژین ج تشت د راستهقینه همتا راستی و دروستاهیا وان بؤ مه دیار نهبیت. دبیت یا باشتر بیت نهز فی بابهتی ل سهر هندگ بابهتین بچووکتر دابهش بکهم و یهك یه که بؤ ته به حس بکهم داکو باشتر نیبگهی. ل دهستییکی دی بیروکهیین ساده دهستییکهین. نانکو پیدفیه ههموو بیروکه پینه کیشان و پیفان، ههروهکو کا چهوا گالیلوی دفیای ههموو تشتان بپیفیت و نهگهر نشته نههنان وهلی بکهت ههتا نهو ژی بهیته پیفان. فهلسهفهیا راشیونالیزمی یا بهارتی ژ سادهترین ناست دهستییدگهت ههتا دگههیته نالوزترین ناست، ب رهنگهکی نهو نههاک داکوکیی ل سهر روای هزرکرن و تهخمینکرنی دکهت. پیدفیه د ههر ناستهکی ژی دا دوباره ای برفرین و خوه ژی پشتراست بکهین کو مه ج تشت ژبیرنهکرینه، ب فی رهنگی نشین دهرنهنجامین وی بیروکی دیارکهین."

- "دی بیژی تو یی به حسی راهینانه کا بیرکاریی دکهی!"
- "بهنی دیکارتی دقیا شیّوازهکی بیرکاری ژ بو سهاندنا هندهك بیروکهییّن فهلسهفی بیروکهییّن فهلسهفی بیربینیت، ههروهکو کا چهوا دهمی بو سهاندنا پرسیارهکا بیرکاری دهیّته بکارئینان، وی نفیا ههمان وی ثالاقی بکاربینیت یی کو ل دهمی نهم سهرهدهریی دگهل ژماران دکهین بکارنینین کو نهو ژی نهقله، ژبهرکو وی ژی وهکو نهقلاتونی دگوت نابیت نهم باوهر ژ هستین خوه بکهین."
  - "ئەرى ما ئەم دشيين پرسيارين فەلسەفى ب فى ريكى شرۆقە بكەين؟"
- "دا بزفرینه ریّکا هزرگرنا دیکارتی. داکو ئهو راستیا سروشتی ههبوونی ببینیت، وی دهیا شیّوازی خوه یی فهلسهفی ل سعر بنیاتهکی بهد: بدانیت."
  - "...ژبهرکو نهگهر بنیات کمفت، مال ههموو دی ههرفیت..."

- "جهی خوشحالیی یه کو تو پیکونی دکهی هاریکاریا من بکهی، کچا من. دیکارز نمگوتبوو تشته کی باشه مروف گومانی ژ ههموو تشتان ببهت، بهلکو وی گوتبوو مروز دشیت گومانی ژ ههموو تشتان ببهت. دهمی نهم فهاسهفهیا نهرستو و نمفلاتونی دخوینی نهم گهله که پیزانینان ل دور جیهانی وهرناگرین، لهورا دهمی مه بقیت پتر بچینه نوز بهرپهرین دیروکی دا و پیزانینین خوه زهنگین بکهین، پیدفیه تشتی رابردووی و دیروکی همموویی بخوینین نه ک فهاسهفهیا هنده که که که تنی."
- " وى دڤيا ئەردى ھەموويى پاقر بكەت بەرى مالا خوە يا نوو ل سەر ئاڤا بكىر مانە ھۆسايە؟"
- "بهنی راسته، نهگهری فی کاری وی ژی ژبهر هندی بوو داکو یی پشتراست بیت کو بنیاتیی بیروکهیا وی یا بهیزه. ههردیسان وی نهدفیا ژ بلی کهرهستهیین نوو ع کهرهستهیین نوو ع کهرهستهیین نده گههاندینه وی رادهی بیژین نهم نشین پشتا خوه ب ههستین خوه ژی گهرم بکهین، ما کی نابیژیت نهو ژی یاریین خوه ب مه دکهن."
  - "ئانكو چەوا؟"
- "دەمى ئەم خەونان دېينىن، ئەم ھزر دكەين ئەم يى د ژيانەكا راستەقىنە دا ئەرى ئەو تشتە وەل مە دكەت تېگەھشتنا مە بۆ روودانىن ژيانى يا جودا بىت ژ خەونان؛ دەمى ئەز ب ھشيارى تەماشەى قى چەندى دكەم. دىكارتى نقىسابوو "ئەز نابىنم كو ساخلەتەكا جوداھىى دئىخىتە دناقبەرا ھشياربوون و نقستنى دا". ھەردىسان وى دگوت "ئەرى ئەم دى چەوا شىين دووپات كەين ژيان نە خەونەكە ئەم تىدا دژين."
  - "جیپ"ێ ل سەرێ چیای، هزردکر ئەو یێ ل سەر جهێن بارونهکی نفستی."
- "دەمى ئەو ل سەر جهين بارونى ژى، هزر دكر ژيانا وى يا جوتياريى ب ننى خەونەك بوو. ژبەر هندى ديكارتى دفيا گومانى ژ هەموو تشتان پيكفه ببەت. گەلەك هەپلەسۇفين بەرى وى ل فى خالى راومستيابوون."
  - "ژبهر هندي نهو ههتا جههكي دوور نهچوون."
- "بهل یا دیکارتی دفیا ژ خالاً سفری دهستپیبکهت. نمهٔ گومانا بنهرهتی، فهناعینا وی یا جیگیر و بهکانه بوو. دهمی وی گومان دبری، خوه پشتراست دکر کو یی هزر دکمت

روسی هزر دکر، خوم پشتراست دکر کو ئمو بونمومرمکی هزرممنده، یان ژی همرومکو وی رگونی: "نمز هزر دکمم، رامانا وی نموم نمز یی همیم."

"ئەم دشێين بێژين ئەقە دەرئەنجامەكێ بالكێش بوو."

"راسته. بهری خوه بدی کا چهوا وی زانی نهو بونهوهرهکی هزرکهره. ههروهکو کا چهوا نهفلاتؤن د وی باوهری دا بوو نهو تشتی نهم ب نهقلی خوه ههست ب ههبوونا وی به بی راستهقینه و کهتواری یه ژ وی تشتی ب ههستین خوه ههست پیدکهین، بیکارت ژی د وی باوهری دا بوو نه کهسی هزرکهر پتر یی کهتواری یه ژ وی جیهانا ماددی یا نهم ب ریکا ههستین خوه ههست پیدکهین. به یی با دیکارت ل فیری نهراوهستیا."

. "باشه پا تو ژی نهرٍاوهسته."

"پاشی دیکارتی پرسیار ژ خوه کر کا ئهری تشتهکی دی ههیه ئهو بشیت ههست پی بکهت، به لی پا ب ههمان وی ههستی هزرکرنی یی بو وی دیارکری کو ئهو بونهوهرهکی هزرمهنده. پشتی هینگی ئهو گههشته وی باوهریی کو وی وینهیهکی ناشکهرا یی بونهوهرهکی بی کیماسی ههیه. فی بیروکهیا بی کیموکاسی ب بهردهوامی خوه ل سهر وی زاکربوو تا گههشتیه وی دهرئهنجامی بیریت ئه بیروکهیه ژ ده خوه پهیدانابیت. ئه بیروکهیا تهمام و بی کیموکاسی ژی ژ ده چ بونهوهرین دی یین نهتهمام ناهیت، بهاکو بیروکهیا تهمام و بی کیموکاسی ژی ژ ده چ بونهوهرین دی یین نهتهمام ناهیت، بهاکو نفیت ژ ده فی یهکی تهمام بهیت کو نهو ژی خودایه. ل ده فی دیکارتی، ههبوونا خودای باستهخویه، ههروهکو راستیا ههبوونا بونهوهرهکی هزرمهند."

"هؤسا دیاره ئهو یی لهزی ل دهرئهنجامان دکهت، چونکی ل دهستپیکی وی گهلهك به هشیاری بینگافین خوه دهافیتن."

"رِاسته. گهلهك كهس ديار دكهن ئهڤ لهزكرنه د دهرئهنجامان دا خالاً لاوازا ديكارتى بوو. بهل پا ته بهحسى زارِاڤى "دهرئهنجام" كر. لى رِاستى مه ج بهلگه ل سهر ڤى چهندى نېنن كا نهو يى هؤسا بوو يان نه."

"دیکارتی دگوت مادهم مه بیروّکهیا بونهوهرهکی تهمام و بی کیّموکاسی ههیه، کمواته فی بونهوهری ههبوونا خوه ههیه. نهگهر وی ههبوونا خوه نهبیت نهو یی تهمام ژی نابیت، ههردیسان نهم ژی نهشیّین هزرا خوه د بونهوهرهکیّ ب فی رِمنگی دا بکهین نهگهر وی بونهوهری ههبوونا خوه نهبیت. نهم مروّف ب خوه نه د تهمامن، ژبهر هندی نهم نهشنین بیروکهیا تهمامبوونی ل دمط خوه پهیدابکهین. ب بوجوونا دیکارتی، بیروکهیا خودای، تشته کی زکماکی په و د سروشتی مه دا هاتیه چاندن، ههروه کو که وا نیعزایا نیگار کیشه کی ل سهر که فالی وی ههیه.

"بهل با نهگمر نهز بشیم هزرا خوه د ههبوونا گیانهودردگی تیکهل ژ فیل و تیمساحی "تیمفیل" دا بکهم، رامانا وی نهو نینه کو د راستی دا نههٔ گیانهودره ههیه."

"باشه دیکارت دی بهرسفا ته دمت، وی دگوت ههبوونا گیانهودردگی هؤسا دناهٔ بیروکهیا "تیمفیل"ی دا نینه بهلکو ب تنی یا دناهٔ زاراهٔی "بونهودردگی بی کیموکاسی" دا همی، وی چ گومان ژی ل سهر هندی نهبوون. همرودگو کا چهوا ههموو خالین بازنهیمی هندی یمك ژ چههی بازنی د دوورن، چونکی نهگمر نههٔ مهرجه تیدا نهبیت ل وی دهی شمم نهشیین بهحسی بونهودردگی بی نهم نهشیین بهحسی بونهودردگی بی

کیموکاسی بکمین نمگمر گرنگرتین ساخلمتا وی تیدا نمبیت کو نمو ژی همبوونا وی یه د

"ب راستى ئەقە ھزركرنەكا سەيرە."

کمتواری دا.

- انمقه جورمکی هزرکرنا راشیونالیزمی یه. دیکارت ژی ومکو نمفلاتون و نمرستوی د وی باومری دابوو کو پیکفهگریدانه ک دنافیه را بیروکه و همبوونی دا همیه. کا چهند تشته ک بو هزرکرنی یی روهن ناشکه را بیت، ناها هند دی ژ همبوونا وی د پشتراست بین."

  "باشه، همتا فیری وی سملاند نهو بونه و مردمکی هزرمهنده. همردیسان وی بیروکه یا همبوونا بونه و مردیسان وی بیروکه یا همبوونا بونه و مردیسان وی
- "ژ فیری وی فه، وی نه بنیاته دانا؛ نهم دشیین هزرا خوه د هندی دا بکهین کو همموو وینهیین جیهانا دهرمکی ومکو ههیف و روزی، ب تنی هندهك ناشوپن، بهان پا کهتواری دهرمکی هندهك ساخلهت ههنه کو ب ریکا نهقلی نهم دشیین بزانین و ل سهر شارهزا بین نهو ژی ب ریکا هندهك ریزه و پیشانین بیرکاری، وهك: دریزاهی و هرمهی و بلنداهی و همباره... نه ساخلهتین ریزهی و "چهندیتیی" هؤسا بو نهقلی مه د روهن و ناشکهرانه، همرومکو کا جهوا بو نهقلی مه یا روهن و ناشکهرایه کو نهم بونهوهرین هزرمهندین. ژلایهکی دی فه، ساخلهتین "جوری" وهك رمنگ و بیهن و تام... پهیومندی ب همستین مه فه همنه، ژبهر هندی نهو نهشین کهتواری دهرمکی شروفه بکهن."

- "كمواته سروشت ومكو خمونمكي نينه؟"
- "نهخیر... د فی بابهتی دا، دیکارت دزفریته تیگههی بونهوهرهکی تهمام. دهمی نهظی مه ب شیوهیهکی رؤهن و تهمام دگههیته زانینا تشتهکی، ههروهکو زانینا ریژه و پیفانین بیرکاریی، رامانا وی نهوه کو د راستی ژی نه تشته یی هوسایه. دیکارت دووباره بیرا مه دنینته فه کو خودایهکی تهمام و بی کیموکاسی مه ناخاپینیت، بهلکو گرمنتیی ددهته مه نهو تشت د راستی دا یی هوسایه ب تایبهت دهمی نهم ب ریکا نهقلی خوه دگههینه راستیا وی تشتی."
- اباشه. همتا نوکه مه زانی کو نهو بونهوهرهکی هزرکره، خودا یی همی و راستیهکا دهرهکی همیه."
- "بهن پا نهو راستیا دمرمکی سروشتهکی جودا ژ راستیا هزری ههیه. دیکارتی دووپات کربوو دوو شیّومییّن ژیکجودا یین راستیی یان ژی دوو جوّریّن "ماددمیان" ههنه، ماددمیی یهکی "هزر" یان ژی "روّح"ه، ماددمیی دووی ژی "دریژبوونه" یان ژی تشتهکی ماددی یه". روّح تشتهکی نهبهرجهستهیه و چ جهان داگیر ناکهت، ژبهر هندی نابیت ل سهر بهشیّن بچووکتر دابهش بکهین. بهای پا مادده بهروهٔاژی وی یه، تشتهکی بهرجهستهیه و دریّژ دبیت و جههکی داگیر دکهت و بو سهر چهندین بهشیّن بچووکتر دهیّته دابهشکرن. نههٔ ههردوو تشته ژ دمهٔ خودای دهیّن چونکی نهو ب تنی یی نازاد و سهربهخویه. ژبهر هی جهندی، نههٔ همردوو تشته ژ همهٔدوو د جودانه و د سهربهخونه. هزر ب شیّومیهکی تهمام په نو مادده ی جودا و نازاده. بهروهٔاژی، مادده ژی ژ هزری یی سهربهخویه. ژبهر هندی، پروسیّسیّن ماددی بی همهوونا هزرکرنی ژی دشیّن بهیّنه روودان."
  - "باشه، كهواته ئافرانديين خوداى دهينه دابهشكرن بؤ سهر دوو بهشان."
- "ههلبمت. نهم دبیّژین دیکارت مروّفهکی "دووانهیی" بوو، نانکو وی کهتواری ماددی ژ کهتواری روّحی جودا دکر. وی دگوت روّح ب تنی بوّ مروّفی یه، بهلکو گیانهومر ژی د چنه سهر ب کهتواری ماددی قه مادهم ژیان و لقینیّن وی دکهقنه بن یاساییّن میکانیکی قه. دیکارتی گیانهومر وهك مروّفهکی میکانیکی "روّبوت" یی پیشکهفتی و پیکوپیک ل قهلهم ددا.

"نهز ب توندی دژی فی بوچوونی مه و رازی نابم هیرمس ومکو رؤبون بان مرؤفه کی میکانیکی بیت. یا دیاره دیکارتی حهز ژگیانه وهران نه دکر. باشه پا نهم، ما نم ژی مرؤفین میکانیکی نه؟"

"بهری نوکه ژی ته بهحسی فی چهندی کربوو. تهگهر من بریار دا ل دووفی پاسهکا نهفهران بکهمه غاری، ههر یهکسهر پین من دی کهنه غاری، ههکه تهز ب پاسی ژی را نهگههشتم، دی روندك ژ چافین من هینه خواری."

اهمتا دیکارت ژی نمدشیا حاشاتین ژ کارلیک و کارتیکرنا دنافههرا لهش و رؤحی دا بکمت. مادهم رؤح دنافی لهشی دا یا ناکنجی یه، کهواته ب ریکا فهریزهکی دنافی مهژی دا و یا پیفه گریدایه، ژبهر هندی نمو دکهفیته ژیر کاریگهریا همموو جورین همست و سوزان یین پهیوهندی ب پیدفیین لهشی فه همی. به نی پا رؤح دشیت خوه ژ فان همموو مهبل اغمریزه" و ههستان هورتال بکهت و ب شیوهیه کی سهربه خو رهفتاری بکهت. نارمانج ژ فی جهندی ژی نموه نمهل سهری و هریسی بگریت و یاریی بریشه ببهت. بو نموونه، سهرجهما گوشهیین سیگوشهیه کی همتا همتایی همر دی مینیت ۱۸۰ پله، نی زکی مرؤفی دهما دنیشیت ب تنی بو ماوهیه کی کورته و پشتی هینگی دی نارام بیت نانکو نه تشته کی همتایی یه. ب فی رهنگی، نمهن دشیت اسهر فان سنوورین ماددی بمینیت و ب شیوهها همتایی یه. ب فی رهنگی، نمهن دشیت ال سهر فان سنوورین ماددی بمینیت و ب شیوهها نمها نمها نمها نمها نمها بین مه پشما

ماوهپهکی نیدی نهشین مه بههلگرن و پشتا مه خوار ببیت و ددانین مه بکهفن، ای دگهال هندی ههتا ههتایی نهنجامی هاوکیشا ۲+۲-۱ ناهیته گوهورین. مادهم مه نیعمهتا نهفلی ههیه، کهواته نهفلی مه وهکو لهشی مه پیر نابیت. ب بوچوونا دیکارتی، نهفل روّح ب خههه."

"کا رِاومستی، سمرمرای فی چهندی، هیشتا نهز تیناگههم کا چهوا دیکارت لهشی دگهل نامیرمکی یان رِوْبوتهکی همقبهر دکمت؟"

"ل سهردهمی دیکارتی، خهلک حیبهتی مابوون ژ بهر ههموو وان نامیر و دهرژمیرین ب شیوه به نوتوماتیکی کار دکری. پهیفا "نوتومات Automate" بو وی تشتی دهیته گوتن یی ژ ده خوه بلفلفیت. گومان تیدا نینه کو نه خه چهنده ب تنی وهکو ناشوپه کی یه، ژبهرکو نه فی نامیره ههموو بهرهه می دهستی مروفی نه، ههردیسان نه فی نامیره ژ هنده که به به بین بهووکتر پیکدهین کو ب شیوه به کی زانستی یی ریکوپیک هاتینه لیکدان. به به به با بونه وهرین زیندی بابه ت ب رهنگه کی دی یه. راسته له شی مروف و گیانه وهران ژ هزماره کا مهزن یا ههستی و زهنه کو ده مار و بوریین خوینی پیکدهیت، ای نه فی به به هموو پیکفه نه شین کار بکه ن نه گهر روخ تیدا نه بیت. نهری بوچی خودا له شی مروفه کی یان گیانه وهره کی ل دوو فی یاسایین میکانیکی دروست ناکه ت؟ نانکو بی کو روخی بکه ته د به نانی وی وه کو ده مرد میری ژ ده فی خوه کار بکه ن.

"فان رِوْژان سحبهت سحبهتا بيرتيژيا دمستكرده\*."

"نهو مروقه کی میکانیکی یی سهرده مه. مه هند نامیر دروستکرن و پیشنیخستن تا گههشتینه وی راده ی هزر بکهین نهو ژ راستا د زیره ک و بیرتیژن. نهگهر نه ق نامیره ل سهرده می دیکارتی ههبان، دا ترسه کا مهزن ل ده ق وی پهیداکهن و بابه تی نازادی و سهربه خویا نه قلی ژ له شی بیته جهی گومانی. دگه ل هندی ژی، هنده ک همیله سوف د وی باومری دانه کو ژیانا هزری یا مروقی ژی نه و نازادی نینه یا پروسه یین له شی نه ی. گومان تیدا نینه روحا مروقی گهله ک نالوزتره ژ بهرنامه یه کی پیزانینان د کومپیوته ره کی دا، نی دگه ل هندی ژی هنده ک فهیله سوف دبیژن نه م ژ قان به رنامین کومپیوته ران نازاد تر نینین. سوفیا، کا بیهنا خوه هره هدی به نوکه دی بو ته تشته کی سهلینم."

Artificial Intelligence ركاو الصناعي

تهلبید توی تبلا خوه دریز کره په پتووکخانه یه کا بچووك ل کوژیه کی وی ژووری کو نامیره کی کومپیتوری ل سمر بوو. پاشی پابوو قه و چوو کومپیته ده اکر. پشتی ماوههای پیتا "س" ل سمر شاشی دیاربوو و ل دووق دا وی نقیسا "لهیلا" و گوت: "نعلی پمرنامه یه کی دانوستاندنی یی پیشکه فتی یه."

پشتی هینگی تیکستهك ل سهر شاشی دیاربوو.

"سپيدهباش، ناڤي من لهيلايه. نهري تو يا نارامي ژ شيوازي خوه يي روونشتي؟"

سۆفیایی چوار پیتین پهیفا "بهلی" نفیسان. ههرچهنده هیشتا ل وی دهمی سؤنیا ل بهرامبهری شاشا کومپیوتهری نهرٍوونشتبوو خواری. ئهلبیرتو بلهز چوو بو کورسیکهك ئینا و سؤفیا ل سهر رٍوونشت.

پاشي رستهيهكا دى ل سهر شاشيّ دياربوو: "ناڤيّ ته چيه."

سۆفيايى نڤيسا: "سۆفيا ئاموندسن."

کومپیوتهری بهرسف دا: "تو یا ل تاخی کلوفهر، ئهز پیخوشحال بووم ب همفنیاسینا ته. نهری تو یا کهیفخوشی ژبهر نیزیکبوونا ههلکهفتا ژ دایکبوونا ته؟"

سؤفيا لمرزى، بهلي با نهلبيرتوى دمستى خوه دانا سمر ملى وي داكو نارام ببيت.

امن ناق و نهدریس و ریکهفتا ژ دایکبوونا ته یین داینه کومپیوتهری، ههرومکو کا چهوا دهمی بو یهکهمجار مروّق کهسهکی دبینیت و خوه بو ددهته نیاسین، پاشی مروّق هندهك پیزانینین ساده ل سهر وی کهسی دزانیت."

سۆفيايى نقيسا؛ "بەل، ئەز يا كەيفخوشم."

- "جينبوويه سؤفيا؟ هيڤيا من نهوه تو يا ب سهلامهت بي. پيدڤيه تو رستميكا تهمام بؤ من بنڤيسي."
  - "سوپاس، نهز گهلهك يا باشم، نهرئ دئ شيّم پرسيارمكي ژ ته كهم؟"
  - "باشه، مادهم تو یا ب سهلامهتی، تو دشنی همر پرسیارهکا همبیت ژ من بکهی." سؤفیایی نفیسا، "ژیی ته جهند سال:؟"

- "ل رِیکهفتی ۸۰۰۸٬۹۸۸ ل نمتلهنتا هاتیمه داریزرتن و پاشی ل ریکهفتی ۲۸ نادارا ،۱۹۸ ل پهیمانگهها پولیتهکنیك بؤ زمانی نهرویجیی هاتیمه ومرگیر<sub>ان</sub>."
  - "من گوته ته پیدفیه ب رستهیین تهمام دگهل من باخفی."
    - "به في با ب تني من گوت Gosh."
- "ئەز د زمانى ترانە و ياريان ناگەھم. ئەز پىرى سەد ھزار پەيقان دزانم و پەيقا هدره نيزيكي بق Gosh پهيڤا "گوسپيّل Gospel".
  - "رامانا ڤيّ پهيڤيّ ژي سهرهاتيا ژيانا عيسايه."
    - "ئەرى تو كچەكا مەسىحى، سۆفيا؟"
      - "ئەز نزائم."
- "دمربرینا "ئەز نزائم" پتریا جاران دەستپیکا قۆناغەکی یە بەرمۇ تیگەھشتنەكا
  - "ديكارتي ژي ئەڭ چەندە گوتبوو، بەرى ھينگي ژي سۆكراتي."
- "سۆكرات فەيلەسۆفەكى گريكى بوو و دناڤبەرا سائين ٤٧٠ ھەتا ٢٩٩ى بەرى زاينى دا ژیایه. ئهگهر ته دفینت پتر پیزانینان ل سهر وی ومربگری، دهستی خوه ل دوگمهیا F7 بده. دیکارت ژی فهیلهسوفهکی فرهنسی بوو و دنافبهرا سالین ۱۵۹۱ ههتا ۱۵۵۰ی زاینی دا ژیایه. ئهگهر ته دهینت پتر پیزانینان ل سهر وی ژی وهربگری، دهستی خوه ل دوگمهیا F8 بده."
  - "سوپاس، ئمڈ چەندە بەسە. ئەرى دى شيم پرسيارەكا دى ژ تە كەم؟"
  - باشه. ئەگەر ئەڭ چەندە بەس بىت، تو دشنى پرسيارين خوە بكەي."

ئەلبئرتۆی ومکو دینان کرم کەنی دەمی سۆفیایی نقیسای: "هیّلد موللەر کناگ كىدە"

- "هیّلد موللهر کناگ کچهکه ل دعقهرا لیلساند دژیت و ژیی وی هندی یی سؤهیا تاموندسني په."
  - "ته چەوا ئەڭ چەندە زانى؟"
  - "ثهز نزانم. من ثه**ڤ** پێزانينه ل سهر يهك ژ CD يێن ڕێػخستنێ ومرگرتبوو."

سؤفیایی همست ب دمستی نهلبیرتؤی کر کو دانابوو سمر ملی وی و گوتی؛ "هنری پیزانینین مه ل سمر هیلدی همین من بین داینه کومپیوتمری."

**پاشی سؤفیایی نقیسا، "ئەری تو تشتەکی دی ژ هیلدی درانیّ؟"** 

- "بابی وی زیرمقانه دگهل هیزین نهتهوهیین یهکگرتی ل لوبنانی و پلمیا وی ماهجهره و بهردموام کارتین پؤستهی بؤ کچا خوه دهنیریت."
  - "من دهنت تو وي نيشا من بدهي."
- ۔ "نمز نمشیم، چونکی ویّنهیی ویّ ل سمر کارتیّن من نینه و نمز دگمل ع کومپیوتمریّن دی نمهاتیمه گریّدان."
  - "من گوته ته نیشا من بده!!!!!"
- "سؤفیا تو یا تؤردی؟ نمط هژمارا مهزن یا نیشانین حیبهتیی هندی دیار دکهن کو تؤرمبوونا ته یا ب هیز بوو."
  - "من دڤێت دگهل بابئ هێلدێ باخڤم."
- "هؤسا دیاره تو نهشنی کونترؤل ل سهر حهزین خوه بکهی. نهگهر ته بفیت
   بهحسی زارؤکینیا ته بکهین، دمستی خوه ل دوگمهیا F9 بده."

جارمکا دی ژی نهلبیْرتوٰی دهستیْ خوه دانا سمر ملیْ سوّفیاییْ."

"نهو یا دروسته، نهو نه تهپهکا کریستالی یه ههر تشتی ژی داخواز بکهی بؤ ته
 بچه بینیت. "لهپلا" ب تنی بهرنامهیهکی پیزانینایه نهك زیدمتر."

سۆفيايى نقيسا؛ "دائىخستن."

"باشه هدرومکو ته بقیّت. همقدیتنا مه ب تنی بو ماومیی ۱۲ خولهك و ۳۶ چرکهیان قمکیشا. همموو نهو تشتیّن مه گوتین دی ل دمق خوه هملگرم. نوکه ژی دی بمرنامهی دانیخم."

> جارمکا دی پیتا "س" ل سمر شاشی دیاربوو. نماینرتوی گوت، "ومره دا بچین بروونین."

ل وى دهمى سوفيايى چەند پيتين بەيفا "كناگ" نفيساين، بەرسفا وى ھاتە دان و گوت "ئەفە ئەزم".

هَيْ جاريْ ئەلبيْرتۆى دڤيا باخڤيت، بەلى پا سۆفيايى پرسيار ژى كر؛ "تو كى؟"

"مایجهر ئهلبیرت کناگ د خزمهتا تهدایه، راستهوخو نهز یی ژ لوبنانی هاتیم. بنژه ته چ پرسیار ههبوو؟"

ئەلبیرتوی گوت: "من ج جاران ئەقە نەدیتی یە، ئەق پیسە شیا بهیته دناق بهرنامهی دا."

ئەلبیّرتوّی داخواز ژ سوّفیایی کر کورسیکیّ بوّ وی قالاً بکهت و پاشی ل ههمبهری شاشیّ روونشت.

- "ئەھرىمەن، تو چەوا شياى بهێيە دناڭ كومېيوتەرى من دا؟"
- "فیله کا ساده یه هه هالی من یی خوشتهی. من چه وا به یت و کهنگی به یت دشیم
   خوه دیاربکه م."
  - "تو فايروسهكي پيسي."
- "ئارام به! نوکه ئهز وهکو قایروسهکی ل بن کارتا "جهژنا ژ دایکبوونی" دشیم
   دهرکهقم. ئهری دی شیم نامهیه کا تایبهت یا بچووك هنیرم؟"
  - "سوپاس. ئێدى بەس مە نامە نەڤێن."
    - بەل پا دى بلەز نقىسم.

"ئەقە ھەموو ژبەر رێزگرتنا تە يە خوشتقيا من ھێلد، من دقێت دووبارە بىروزباھيا جەژنا بوونا تە يا پازدە ساليێ بكەم، ل من ببورە ژبەر كاودانان ئەز نەگەھشتم بهێم، ڵ ھیقیا من ئەوە سلاقێن من بگەھنە تە."

دگەل ريزين من

بابيّ ته ئەويّ دخوازيت تە ھەمبيّز بكەت

بمری نهلبیّرتو بگههیت پهیفهکا ب تنیّ ژی بنفیسیت، پیتا "س" ل سهر شامی دیاربوو. نهلبیّروی پهیفا "کناگ" نفیسی، نی نهف نفیسینه بو وی دیاربوو

كناگ ليب ١٤٧.٦٤٢ -١٥.٠٦.١٩٩٠ ١٢.٥٧

کناگ گ لیل ۲۲.۰۲ - ۲۲.۰۲،۱۹۹ - ۲۲.۲۲

ئەلبيرتۇي نقيسا؛ "كناگى ژيببه". پاشى وى كومپيوتەر قەمراند.

- "باشه، نهز دبیزم من نهو ژ ناف بهرنامهی ژیبر، لی کی دزانیت کا کهنگی و جهوا دی دیار بیتهفه؟"

بۆ ماوەيەكى ب بيدەنگى تەماشەى كومپيوتەرى كر، پاشى گوت: "ناڤى وى ز ھەموو تشتان خراپىر بوو، ئەلبيرت كناگ."

## سپينوزا

...خودا نه بووك لڤينهره....

ئهو ههردوو بو ماوهیهکی ب بیدهنگی روونشتنه خواری سوفیایی پیکوّل کر هزرا نهلبیّرتوی بدانته سهر تشتهکی دی و پرسیار ژیّ کر: "چ پیّنهفیّت دیکارت خوهدان کهسایهتیهکا یهکانه بوو ژ جوّریّ خوه ، ئهریّ ئهو ییّ نافدار بوو؟"

ئەلبینرتو بەرى بەرسفا وی بدەت، بیهنا خوه کوور ھەلکیشا و گوت: "وی رۆلەکی مەزن و کاریگەر ھەبوو، یا ژ وی گرنگتر ژی رۆلەکی مەزن ل سەر ھزرا فەیلەسۆفەکی دی یی مەزن کربوو و ئەو ژی فەیلەسۆفی ھۆلەندی "باروخ سپینوزا" بوو ئەوی دناڤبەرا سالین ۱۹۲۲ ھەتا ۱۹۷۷ی زاینی دا ژیای.

- "باشه دێ بو من بهحسێ وی ژی کهی؟"
- "من ژی ئەو چەندە ل بەر بوو، پێدڤیە ئەم نەھێلێن ئازراندنێن لەشكەرى مە
   تێکېدەن."
  - "باشه گوهي من يي ل ته."
- "سپینوزا ژ خیزانه کا سهر ب ریبازه کا ناینی جوهیاتیی ل نهمستردامی هاتیه سهر دنیایی، ای ژبهر هزروبیرین وی، ههر زوو ژ لایی دیری قه لهعنه کی هاتنه کرن و کافرکرن، رفنگه کیم جاران فهیله سوفین جهرخین سهردهم وه کو وی کهفتینه بهر پیلین سفکاتیپیکرن و شکاندنی، هه تا دوماهیی تووشی پیکولین کوشتنی بووی. هه لبه ت نهگهری

فی چهندی ژی بو هندی دزفریت کو وی رِهخنه ل ناینی فهرمی دگرت، ب تایبهت دهمیٔ گوتی ههردوو ناینین مهسیحی و جوهیاتی ل سهر چهند بنهما و بیروباومر و رِیُورِصِمینِ هشك و بی رِامان هاتینه دانان. سپینوزا یهکهم فهیلهسوّف بوو یی ب دیتنه کا "رِهخنهیا دیروزگی" رِهخنهیا دیروزگرتین."

- "بۇ من پىر رۇھن بكە."
- "وی نهو بیروکه رەتدکر یا دبیریت خودای پهرتووکا پیروز ب تیروتهسال هنارتیه. ب دیتنا وی، پیدفیه وی سهرده می ل بهرچاف وهربگرین ده می تهورات و نینچیل تیدا هاتینه نفیسین. ب فی رهنگی، خواندنه کا ره خنه ی یا ژ فی جوری روناهیی دنیخیته سهر زنجیره کا هه فدریان دنافه ای تیکستین جودا جودا دا. بو نموونه دناف دیرین نینجیلی دا دی بینین کو نهم دشیین عیسای وه ک پهیفداری رهسمی ژ پیش خودای فه بدهینه دیارکرن. وی بانگهوازا هندی دکر کو پیدفیه خوه ژ ئاینی جوهیاتیی نهوی بهرته نی و دیارکرن. وی بانگهوازا هندی دکر کو پیدفیه خوه ژ ئاینی جوهیاتیی نهوی بهرته کی و هشک بووی دووربیخین و ببینه مهسیحی. عیسای مزگینی ب "ناینی نه های" ددا خهالی کو دی فیان و حه ژیکرنی دناف وان دا به لاف کهت، مهره ما وی حه ژیکرنا مروفی بو خودای و بو مروفین دی تر "حه ز ژ جیرانی خوه بکه کا چهوا تو حه ز ژ خوه دکه ی". ای هه ر زوو بو مروفین دی تر "حه ز ژ جیرانی خوه بکه کا چهوا تو حه ز ژ خوه دکه ی". ای هه ر زوو به مرففین دی تر "حه نه بن هنده که بیروباوه رین توند ده و پیوره سمین بی رامان."
- "به ليّ يا يا ب زهحمهته نه في حهنده ژ لاييّ ديّريّ و همشهيان فه بهيّته همبيلكرن."
- اسزایی قان بیروباوهران گرانتر ل سهر سپینوزای راوهستیا. خیزانا وی حاشاتی ژ وی کر و ب هیجهتا دهرکهفتنا وی ژ ناینی، نهو ژ مال و میراتی بیبههر کر. تشتی جودا ل فیری نهوه کو کیم فهیلهسوفان وهکو سپینوزای خهبات ژ پیخهمهت نازادیا هزروبیران و لیبورینا ناینی دکر. بهلی با نهو دژایهتیا بو وی هاتیهکرن و نهو شهرین هاتینه ریکا وی بو نهگهر ب تنی و ب شیوهیهکی فهدهر بژیت و وهختی خوه بو فهلسهفی تهرخان بکهت همردیسان پاریی ژیانا خوه ژی ب ریکا دروستکرنا ناوینهیین بهرچافکان پهیدادگر. نهه ژی هندهگ ژ وان ناوینهیانه."
  - "ئەڭ چەندە يا كاريگەرە!"

- "ئەم دشیین تیبینیا تشتەکی سیمبولی د فی چەندی دا بکەین، ئەو ژی کو فهپلهسوف خەلكى فير دكەن كا دى چەوا ب شيوميەكى جودا تەماشەي جيھانى كەن. د ناخي فەلسەفەيا وى ژى دا، دى بيرۆكەيا ديتنا جيهانى ب شيوميەكى ھەتا ھەتايى بينين." "ب شێوميەكێ ھەتا ھەتايێ؟"
- "بِهِلْيْ سَوْهَيا. تُمْرِيْ تُو دَشَيْى رُيانا خوه ل سَمْر ناستَهُكُيْ گَمْردووني ببيني؟ پيْدَفْيِه تو جافین خوه بگری و هزرین خوه بکهی: تو و ژیانا خوه، ل فیری و نوکه..."
  - "راومستی ... ئەقە نە يا ب سانەھى يە؟"
- "بلا ل بیرا ته بیت کو تو پشکهکا همره بچووکی ژ ژیانا گهردوونی. تو بهشهکی ژ تشتمكي ممزن."
  - "ئەز تۆدگەھم كا مەرەما تە چيە."
- "ئەرى تو شياى ھەست ب قى ھەموويى بكەى؟ ئەرى تو دشتى ب ئاورىنەكا ب تني سروشتي و گهردووني ههموويي ببيني؟"
  - "دبیت بؤ فی چهندی نهز پیدفی ب هندهك بهرچافکین تایبهت ببم."
- "ئەز د وئ باومرئ دامه كو نه ب تنئ ئەسمان يئ بئ دوماهى يە، بەلكو وەخت ژى پی بی دوماهی یه. بهری سی هزار سالان، گهنجهك ل گهلیی "رین" دژیا کو بهشهکی بچووك بوو ژ سروشتی. ژیانا وی یا کورت بهشهك بوو ژ وهختیّ بیّ دوماهیك. ل فیّریّ ج جوداهی ىنافېمرا وى گمنجى و ته دا نينه."
  - "بهلی پا نهز نهزم و هیشتا یا زیندی مه."
- "بهليّ. ئاها من دفيّت تو ههست ب في چهنديّ بكهي، نهريّ پشتي سيّ هزار ساليّن دی دی ج ل ته هیت؟"
  - "ئمری نمقه بیروکهیین سپینوزای یین کوژهك و خرابکهر بوون؟"
- "تا رادمیهکی. وی نه ب تنی دگوت ههر تشتهکی د فی جیهانی دا دکهفیته بن کاریگفریا سروشتی، بهلکو وی خودا ژی دکره دنالهٔ تهرِازوویا سروشتی دا. وی خودا د همموو تشتیّن همی دا ددیت و همموو تشتیّن همی ژی د خودای دا ددیتن."
  - "یٔ یا نمقه هوسا دبیته کهسهکی یانتیزمی ٔ ."

- "هدابهت. ب دیتنا سپینوزای خودا تشته کنینه کو ب تنی جیهان نافراند بیت و نهسمانی راوهستیابیت و تهماشه ی وی بکهت، بهلکو خودا ب خوه جیهانه. هنده که جاران ژی روهنتر دهربرین ژ بوچوونا خوه دکر و دگوت جیهان یا دناف خودای دا. همابهت وی پشت بهستن دکره سهر پهیفین گوتارا قهشه پولسی دهمی ل سهر گری ناریوپاکی بو خهلکی نهسینایی پیشکیش کری و گوتی: "نهم دناف خودای دا دژین و دهین چین". نه گر بفهگهرینه سهر بوچوونا سپینوزای ب خوه کو د کاری وی یی سهره کی دا ههیه. نهو ژی پهرتووکه که ب نافی "زانستی نهتیکی یی دووپاتکری ل دووف شیوازه کی نهندازی نهدازی تخلیل نهندازی. "Ethica ordine geomatrico demonstrate".
  - زانستی نهتیکی "ئهخلاقی"... و شیوازی نهندازهی؟"
- "دبیت بۆ ته یا سهیر دبیت، ئهز دزانم. زانستی ئهتیکی ل ده فهیلهسؤوان بیروباومرین بنهمایی ئهتیکی نه یین بهری مه ددهنه ژیانه کا بهختهومر. ل دوو فی تیگههشتنی، ئهم یی بهحسی زانستی ئهتیکی ل ده شوکراتی یان ئهرستوی دکهین. ای ل سهردهمی ئه فرقکه دا، زانستی ئهتیکی یی هاتیه دوورپیچکرن ژ لایی کومه کا ریسایان فه کو بیدفیه ریز ای بهیته گرتن، بی کو خورتی یان زولم ل کهسه کی دی بهیته کرن و مافی وی بهیته خوارن."
- "باشه، پا وی چ به حسی به خته و مریا که سایه تی دکر؟ نهری ب دیتنا وی نه فی چهنده جوّره کی خوه په رستنی بوو؟"
- "تا رادهیهکی. دهمی سپینوزا تیگههی زانستی نهتیکی بکاردئینیت، نهم دشیّین ل شوونا وی تیگههی هونهری ژیانی یان نهتیکی بکاربینین."
  - "ب في رەنگى ھونەرى ژيانى ژ لايى زانستى ئەندازى قە دھيتە دووپاتكرنا"
- "شیّواز یان سیسته می نهندازه ی بو وی زارهٔی یان تیگه هی درهٔ ریت یی دهیّه بکارئینان. بیرا ته دهیّت کو دیکارتی دهٔیا شیّوازه کی بیرکاری ل سهر هزرگرنا هه اسهٔ پراکتیزه بکه ته نهو ژی ژ پیخه مه تگرهنتیکرنا شهرعیه تا وی. سپینوزای پیکول دگر بو مه دوویات بکه تک یاسایین سروشتی ژیانا مروّهٔی دهستنیشان دکهن، ژبهر هندی نهو دچیته سهر ب ههیله سوّهین راشیونالیزمی هه. ب بو چوونا وی، پیدهیه نهم خوه نه ههستوسوز و کارهٔه دانیّن خوه هورتال بکه ین داکو نازادی و به خته و مریی بده سفه بینین "

- ابه لی پا یاسایین سروشتی ب تنی نهشین کونتروّلی ل سهر مه بکهن و چارهنفیسیّ مه به به به و چارهنفیسیّ مه بیار بکهن؟"
- "بابهت هوّسا یی ب سانه هی نینه. سپینوزا فهیله سوّفه کی گهله ک بالوّزه، پتر ژ وی رمنگی خوه دیار دکهت. پیّدفیه نهم یه ک یه که به حسی تشتان بکهین. بیرا ته دهیّت کو بیکارتی دوو تشت ژیّکجودا دکرن کو نهو ژی بیروّکه و دریّژبوون بوو."
  - "ما دئ چەوا ئەز ژ بىركەم؟"
- "باشه. سپینوزای نه ژیکجوداکرنه رمتدکر، ژبهرکو ب دیتنا وی ب تنی یه ک مادده د بنیاتی ههموو بونهوهران دا ههیه. دهربارهی تیگههین خودا و سروشت و ماددهی ژی وی وهکو دیکارتی ج تیگههین دووانه یی نهبوون، ژبهرهندی نهم دشین بیژین نهو فهیله سؤهه کی "یه کانه یی" بوو."
  - "ئەز ج خالين ھەڤپشك يين ب ھيز دناڤبەرا وان دا نابينم؟"
- "د راستی دا، چ جوداهیه کا هؤسا مهزن دنافیه را وان نینه. ب دیتنا دیکارتی خودا ب تنی بنیاتی هه موو تشتانه، سپینوزا ژی گهله ک ژ بؤچوونا دیکارتی دوورناکه فیت ب تنی هینگی نهبیت ده می خودای و سروشتی یان خودای و نافرینه رین وی تیکه ای هه ف دکهت. ب فی رهنگی نه و ژ تیگه هی جوهی و مهسیحان ژی ژ بؤ خودای دوور دکه فیت."
  - "ئانكو ل فَيْرِيْ سروشت ههر خودايه."
- "بهلاّ. دهمی سپینوزا پهیها سروشت بکاردئینیت، مهرهما وی نه نهو سروشتی ل دمردوریّن مه و نهسمانی یه، بهلکو مهرهما وی سروشت یان ژی خودا ههموو وان تشتان ب خوه فه دگریت یین ههبوونا خوه ههی، ههتا رفح یهکه ژ وان تشتان."
  - "ئانكو هزركرن و دريْژبوون بوون، يا ژ من قه ئهقه رامانا وي يه."
- "بهلیّ. ب دیتنا سپینوزای، نهم مروّهٔ دوو ساخلهت یان شیّوهییّن خودای دنیاسین کو وی نافی وان کربوو "ساخلهتیّن خودای". نههٔ ههردوو ساخلهته ژی ههر "هزرکرن" و "دریٔژبوون"ین دیکارتی بوون. ثانکو سروشت "خودا" خوه ل سهر رهنگی هزرکرنی نیشا مه ددهت یان ژی ل سهر رهنگی دریژبوونیّ. رهنگه خودا خوهدانی هندهك ساخلهتین دی ژی بیت، نی مروّهٔ ب تنی قان ههردووکان دنیاسیت."

- ۔ "بۆچى ئەم بابەتان ھۆسا ئالۆز دكەين ل دەمەكى كو دشيان دا ھەيە بھێ<sub>نە پ</sub> سانەھيكرن؟"
- "نهز دزانم کو یا ل سهر مه پیدهیه نهم باش خوه پرچهك بکهین بهری <sub>دناؤ</sub> زمانی سپینوزای را دهرباز بین. نههٔ چهنده ژ ههژی زهحمهتبرنی یه، ژبهرکو ل دوماهی بیروکهیا وی ومکو پارچهیهکا نهلماسی دی ب روهنی و جوانی دیار بیت."
  - " تو يي بو من دكهيه مهرهق."
- "همر تشتمکی د سروشتی دا، یان هزره یان ژی دریزبوونه. همموو تشت و روودانین ژیانا مه یا روزانه ژی، بو نمونه گولهك یان هوزانهك، دوخین جودا جودا پین هزرکرنی یان دریژبوونی نه. گول دوخهکه و سهر ب ساخلهتا دریژبوونی قهیه و هوزان ژی دوخهکه ژ ساخلهتا هزرکرنی. ب قی رهنگی دیار دبیت کو همر مهخلوقهکی دوخهك ژ دوخین خودای ههیه."
  - "ب راستى ژى ئەو زەلامەكى دىن بوو."
- "نهخیر، بهلکو زمانی وی یی نالؤزه. ل پشت قان ههموو پهیف و تیگههین نالؤز
   دا، راستیمکا نازك و جوان هاتیه قهشارتن و ب سانه هی نهم نهشیین ب زمانی خوه یی
   رؤژانه دهربیرین."
  - "ژ لایی خوه قه، ئهز زمانی رؤژانه باشتر دبینم."
- "باشه. دی ژ ته دهست پیکهم، دهمی زکی ته تووشی ناریشهیهکا ساخلهمیی دبیت،
   کی ل دهستپیکی ههست ب نیشانی دکهت؟"
  - "من گوت، نمز."
  - "راسته، دهمی تو هزر دکهی زکی ته یی دئیشیت، نهو کیه هزر دکهت؟"
    - "ج پينمئيت، همر نمزم."
- "باشه، رامانا وی نهوه تو یهك مرؤقی کو ل دهمهکی ههست ب نیشانا زکی خوه دگهی و ل دهمهکی دی ژی رِهنگفهدانی دکهی. ب قی رِهنگی ههموو تشتین مه دهربرینی ن خودای یان سروشتی دکهن. همروهسا بیرؤکهیین مه ژی ب قی رِهنگی نه. ژبهر هندی همهوو تشت ب تنی نه، یهك سروشت، یهك مادده و یهك خودا ب تنی ههیه."

- ابهانی دهمی هزرا خوه د تشتهکی دا دکهم، نهو نهزم هزرا خوه دکهم، دهمی ژ جههکی دچمه جههکی دی، ههر نهزم وی کاری دکهم، فیّجا پا خودای چ پهیوهندی ب فی چهندی فه ههیه؟"
- "ئەز حەز ژ قى پىكىرىا تە ب بابەتى دكەم، بەلى پا تو كى؟ تو سۆفيا ئاموندسنى، بەلى د ھەمان دەم دا تو دەربرىنى ژ تشتەكى گەلەك ژ خوە مەزنى دكەى. ئەگەر تە پېخوش بىت، تو دشنى دووپات بكەى كو ئەو تو بووى ھزر دكرى و ژ جھەكى چوويە جھەكى دى، بەلى پا ما ئەم نەشنىن بىزىن كو سروشت بوو يى ھزرىن تە داينە شولى و تو فەگوھاستى؟ جۆرى دىتنا تە پشت بەستنى دكەتە سەر وى بەرچاقكى يال بەر چاقىن تە."
  - "ئانكو رِامانا ويْ چەندىْ ئەوە كو ئەو نە ئەزم يا بريارىْ ددەت كا ج بكەم؟"
- "ب رەنگەكى ژ رەنگان، تو يا ئازادى تېلين خوە بلقينى ھەر وەختى تە قيا، ئى ئەق تېلە ل دووق سروشتى خوە يى تايبەت دلقلقن. نە يا بەرئاقلە تېلا تە خوە ژ دەستىن تە باقىد ئىلە لىدوق سروشتى خوە يى تايبەت دلقلقن. نە يا بەرئاقلە تېلا تە خوە ژ دەستىن تە باقىد ئىلى ياقىد ئىلى سۆھيا، دناڭ قى تەپا مەزن دا تە جەنى خوە يى ھەى، ئى دگەل ھىندى تو وەكو تېلا خوداى كو نەشنى بى وى ج كاران كەي."
  - "باشه، کهواته خودا بریاری ددهت کا چ بکهم و چ نهکهم."
- "خودا یان سروشت یان یاسایین سروشتی. ب دیتنا سپینوزای، خودا نهگهری روودانا ههموو تشتایه. نهو نه نهگهرهکی دهرهکی یه، ژبهر هندی ب تنی ب ریکا یاسایین خوه یی سروشتی دیار دبیت."
  - · "من تيبينيا ج جوداهيان نهكر."
- "خودا نه بووك لفووكه يئ كو دەرزيين وان دكيشيت و دلفلفينيت و كونترولى ل سهر ههموو وان تشتان بكهت يين پرووددهن. بووك لفووكهك ژ دەرفه وان بووكان دلفلفينيت، ژبهر هندى ئهو دهيته ههژمارتن ئهگهرهكی دەرهكی يی لفاندنا وان بووكان. بهل با ب فی پرهنگی خودا كونترولی ل سهر جیهانی ناكهت. خودا ب پیكا هندهك ياسايین سروشتی كونترولی ل سهر جیهانی ناكهت. خودا بان ژی "سروشت" ئهگهری سروشتی كونترولی ل سهر جیهانی دكهت. ژبهر هندی خودا یان ژی "سروشت" ئهگهری نافخویی یی پروودانا ههموو تشتانه. ئه همده ژی هندی دگههینیت كو ههر تشتهكی د

جیهانا ماددی دا رووددمت ل دووهٔ پیدهٔیاتییّ یه. سپینوزای دیتنهگا حمتمی بؤ ما<sub>دده و</sub> جیهانا سروشتی همبوو."

- "ئەز دېيرم تە تشتەكى ھۆسا بەرى نوكە ژى گوتبوو؟"
- "دبیت ته هزرا خوه د ستؤیکیان دا کربیت. نهو ژی د وی باومری دابوون کو هر تشته کی د جیهانی دا رووددمت ژبهر پیدفیاتیی یه. ژبهر هندی ل فیری یا گرنگه همور تشتان ومکو ستؤیکیان ومربگرین و نههیلین ههستین مه، مه ل دوو څخوه براکیشن. نانکو نههیلین ببینه ئیخسیرین ههستین خوه. ب کورتی، ناها نه فه نه تیکی سپینوزای بوو."
- "ئەز دزائم كا مەرەما تە چپە. بەس ھەتا نوكە ئەز حەز ژ قى بىروكى ناكىم.
   بىرۆكەيا كو ئەز نەشنىم ژ پىش خوە قە بريارى بدەم؟"
- "باشه، دا جارهکا دی ب زقرینه چیروکا وی کورکی نهوی بهری سی هزار سالان ل چهرخین بهری این دهمی نهو مهزن بووی، نهو فیری نیچیرکرنا گیانهومران بوو و نهقینی دگهل وی کچی دکر یاکو دابیته دایکا زاروکین وی، دبیت وی ژی بهرستنا خوداوهندی هوزا خوه کربیت. نهری ما تو بیژی وی ب خوه بریار ل سهر قان تشتان ههموویان دابیت."
  - "ئەز نزانم."
- "یان ژی هزرا خوه د شیرهکی ل نهفریقیا بکه. نهری ما وی بریار دایه نهو ومکو پاشایان بژیت یان ل دهمی دیتنا یهکهم غهزال براهیلیتی همتا دگریت؟ نمری ما نهو ژی نهدشیا بریاری بدمت کو گیانهومرهکی روهمکخور بیت؟"
  - "نهخير، دڤينت شير ل دووڤ سروشتي خوه بيت."
- "ب دهربرپنهکا دی، ل دووف سروشتی خوه، ئانکو وهکو ته سوفیا، چونکی تو ژی بهشهکی ژ سروشتی. تو دشنی بوچوونا دیکارتی بو خوه بکهیه هیجهت و بیژی بهل با شیر گیانهوهره و وهکو مروفی نهفل نینه. باشه نهم دی زاروکهکی نوو پهیدابووین کهینه دموونه، دهمی نهو دکهته گری، ههکه شیری نهدهینی دی تبلین خوه میژیت، ب بوجوونا ته، نهری فی زاروکی خواستهکا نازاد ههیه?"
  - "نەختىر."

"باشه پا دی وی کهنگی خواسته کا نازاد ههبیت؟ دهمی ژیی وی دبیته دوو سال، بره ههموو جهان فه دچیت و تبلا خوه بو وان تشتان دریز دکهت بین دکهفنه پیشچافین وی دبیته سی سال ژی دایکا خوه ماندی دکهت، ل ژیی چوار سالیی ژی ژ ناریاتیی دترسیت. پاشه پا کا نازادیا وی؟"

. "نەز ئزانم."

- "ئهگهر ئه قرار وَکه کچك بیت، دهمی ژیی وی دگههیته پازده سالیی دی چیته بهر خودیکی و خوه خهملینیت. ئهری نوکه ئهو ب خوه بریارین خوه یین کهسایهتی ددمت و همر تشتی بفیت دکهت؟"
  - "ئەز تىگەھشتە كا تە دقىت ج بىرى."
- "ناڤێ وێ سوٚڤيا ئاموندسنه، تو ڤێ چهندێ دزانی، بهێ پا ئهو ژی ل دووۿ ياسايێن سروشتی دژيت. ێ پا وێ ئاگهه ژ ڤێ چهندێ نينه، چونکی چهندين ئهگهرێن نالؤز ل پشت ههر کارهکێ ئهو دکهت همنه."
  - "من نهڤێت زێدهتر گوهێ خوه بدهمه ڤێ چهندێ."
- "پیدفیه تو بهرسفا پرسیارا من یا دوماهیی بدهی. دوو دارین فیفی بینه پیشجافین خوه کو همردوو پیکفه دناف باخچهیه کی مهزن دا هاتینه چاندن. داره ک ل بهر همتافی و دناف ناخه کا زهنگین ب کهرهسته یین کیمیایی دا هاتیه چاندن، دارا دی ژی ل بهر سیبه ری و دناف ناخه کا هه دار دا هاتیه چاندن. کیژ ژ وان داران دی زووتر مهزن بیت و پتر بهرههمی دهت ؟"
  - "ج پێنمڤێت ئەو دارا دناڭ كاودانێن نموونەيى دا ھاتيە چاندن."
- "ب بۆچوونا سپینوزای، ئەڭ دارە یا ئازادە، چونکی ئازادیەکا تەمام ھەیە شیانین خود یین بوماودیی پیشبیخیت، بەلی پا ئەگەر ئەو دار یا سیقان بیت، نەشیت ھژیر یان خوخان بدهت. ئەڭ چەندە ل سەر مە مرؤقان ژی دھیته بجھ ئینان. دبیت ژبەر ھندەك کاودانین سیاسی ودرارکرن و گەشەکرنا كەسایەتیا مە تووشی ئاستەنگان ببیت. بۇ نموونه، ئاستەنگین خویی، فشارین دەرەکی ژی دشین مە براودستینن. ژبەر ھندی ب تنی دەمی ئەم بشین ب ئازادی هیز و شیانین خوه بکاربینین، ل وی دەمی دی ودکو مرؤفین ئازاد ژین، بهل پا ئەم ژی ب هندەك شیانین نافخویی و دەلیقهیین دەرەکی ھاتینه سنوورداکرن،

همرومکو نهو کورکی بهری سی هزار سالان و شیری ل نهفریقیا و دارسیّقا دنا**هٔ** باخچ<sub>دی</sub> دا."

"ئەز دېيزم ئەق چەندە بەسە."

- "سپینوزا د وی باومری دا بوو کو ب تنی یهك تشت ههیه ب تهمامی دشنِ<sub>ت ر</sub> ئازادیهکا رِمها رِمفتاری بکهت. نهو تشت ژی خودایه "سروشته". مروّقهٔ ژی دشیّت خمباتیٰ ر بۆ ئازادىى بكەت داكو بى مايتىكرنا ئاستەنگىن دەرەكى بشىت ژيانا خوە برىقە بې<sub>دى.</sub> به لي نه و قهت نهشيّت خواسته كا نازاد ب دهست خوه قه بيّخيت. نهم نهشيّين كونتروّل ل سەر ھەموو وان تشتان بكەين ينن دناڭ لەشى مە دا رووددەن، ھەردىسان ئەم نەشنىن هزريّن خوه ژي بههلبژيّرين. ژبهر هنديّ مرؤڤي روّحهكا ئازاد نينه، بهلكو ج گهلهك يان كيّم، نهو يا دناڤ لهشهكيّ ميكانيكي دا هاتيه زيندانكرن."
  - "ئەۋ خالە پىچەكى بۇ تېگەھشتنى يا ب زەحمەت بوو."
- "سبینوزای دگوت همستوسوزین مه، هیڤی و ئارهزویین مه، دبنه ریْگر د ریْکا مه دا ژ بۆ بدەستقەنىنانا بەختەوەرى و كەيفخوشىي، بەلى ئەگەر مە زانى ھەموو تشت ژبەر پندفیاتیی رووددهن، ل وی دهمی نهم دشنین تنگههشتنهکا ژیرانه ل دور سروشتی ومربگرین. ل فیری نهم دشیین ب ناشکهرای پهیوهندی و پیکشه گریدانا ههموو تشنان ببینین. ئارمانج ل فیری نهوه نهگهر د دهمهکی دا ههر تشتی ههی مه دیت، ل وی دهمی دى گەھىنە بلندترىن پلا بەختەوەرىي. سپينوزاى دگوتە فى چەندى Sub specie ".aeternitatis
  - "رامانا ويٰ جيه؟"
- "دیتنا ههموو تشتان ژ گوشهیا ههتا ههتایی. ئهری ما مه ل فی خالی دمستيينهكربوو؟"
  - "و پیدهیه ل هیری براوهستین ژی، پیدهیه ب زووترین دهم بزهرمه مال." نهلبيْرتؤ رِابووڤه و چوو سهلكهكا هيّقي دگهل خوه ئينا و دانا سهر ميّزيّ. "ته نهفیّت هیّقیه کی بخوی بهری کو ژ هیّریّ بچی؟"

سۆفیایی موزدك ههلگرت و نهلبیرتؤی ژی دهستی خوه هافیته سیفهکی. دهمی پونیایی تیفلی وی سهردا نینای، تشتهك دیت..."

"سهحكيّ، هندهك نقيسين يا ل سهر!"

"ل كيڤه؟"

"ل فيري، سهر في موزي، ل بن تيڤلي وي."

سۆفیایی بهری خوه دا ئەلبیرتوّی و موز ژی نیّزیکی وی کر و ب دەنگەکی بلند نهونفیسین خواند.

"كوكو... ئەقە ئەزم، ھێلد. ئەز يى ل ھەموو جهان كچا من. پيرۆزباھيا جەژنا ژ رايكيوونا تە دكەم."

سۆفيايى گوت: "تشتەكى سەيرە."

- "ئەو رۆژ بۆ رۆژى يى پىر خوە تەمسار دكەت."
- "بهان پا تو نابینی ئه چهنده یا سهیره؟ ئهری ئه موزه ل لوبنانی هاتینه
   چاندن؟"

ئەلبىرتۇي سەرى خوە ھەژاند.

- "هەرجەوا بيت، ئەز ناخوم."
- "بدانه ویْری، چ پینهڤینت ئهو کهسهکی دینه ههکه چهوا دا نامهکی ل سهر موزی
   بؤکچا خوه نقیسیت، لی هوسا دیاره د قی ترانا وی دا فیلهك ژی ههیه."
  - "بليّ. همردوو"
- "ئەرى ئەۋ چەندە مە دگەھىنتە وى دەرئەنجامى كو بابى ھىلدى نە كەسەكى گىرزىيە."
- "ناها نهز ژی دا هٔی چهندی بیژمه ته. دبیت وی وهل ته کربیت ههتا ل جارا دی بناهی هیلای گازی کهیه من، ما کی نابیژیت نهو وهل مه دکهت باخفین؟"
  - "نابیت نهم ج تشتان بدهینه رِهخهکی، ههموو تشت جهی گومانی نه."
    - "کمواته همبوونا مه د ژپانی دا نه خمونهکه."

"لهزئ نهکه، چ پینهفیت شروفهکرنهکا ب سانههتیر بو فی چهندی ههید."

"باشه پا دفیت نهز لهزی بکهم و برفرمه مال. نوکه دایکا من ل هیفیا منه."

نهلبیرتو ههتا بهردهگههی دگهل سوفیایی چوو، نی هیشتا دهرگهه نههانیه کرش نهو حیبهتی ما دهمی نهلبیرتوی گوتیی: "بخیر بچی خوشتفیا من هیلد."

پشتی هینگی دهرگهه ل وی هاته گرتن.

## لوك

...ئاگههیا مه ومکو وی تهخته پهشی فالآیه بهری کو ماموستا بهیته د پولی فه...

سؤفیا دهمژمیر هه بیت و نیفی شه فی ژ نوو گههشته مال. هه لبهت نه و نیزیکی دهمژمیر و نیفان ل سهر ژفانی خوه گیرو بوو، نهری ما وی ژفانه ک ههبوو ب راستی وی عرفان نهبوون، به لکو ب تنی بو شیفی ل مال نهبوو و به ری هینگی وی نامهیه ک بو دایکا خوه نفیسابوو و گوتبوویی کو دی ل دهمژمیر حهفتی نیفاری زفرمه مال.

- "سؤفیا، ب قی رمنگی ناچیته سهری، ثهز نهچاربووم تیلهفؤنا پرسگههی بکهم و برسیارا ناقی زهلامهکی یی دبیژنی ثهلبیرتؤ کو ل تاخی کهفن یی باژیری دژیت بکهم، لی وان ب من کره کهنی."
- " تەز نەشيام زووتر بقەگەرمە مال، چونكى ئەم نيّزيكى ئاشكەراكرنا نەيّنيا مەزن سورىن."
  - "ن**دنه ج** جيروکن تو دبيٽڙي؟"
  - "باومر بکه. نمز ته پشتراست دکهم."
  - · "ئەرى تە ئەو داخوازكرە ئاھەنگا ژ دايكبوونا خوە؟"
    - "ثوو نه! من ژبيركرا"

- . "باشه. گوهی خوه بدی، پیدفیه سۆباهی تو ههفنیاسینا من و وی بکهی. نابپر کچهکا وهکو ته یا گهنج بچیته دهفر زهلامهکی ژ خوه مهزنتر."
- - "فَيْجَا هَيْلد كَيه؟"
- "کچا زەلامەكى يە كو نوكە يى ل لوبنانى، ج زەلامەكى نەفرەتكريە! دبيت ئەو
   كونترۆلى ل سەر ھەموو جيھانى بكەت."
- "ئەگەر تو ب زووترىن دەم ھەڤنىاسىا من دگەل ڤى ئەلبىدىتۆى نەكەى، نەز
   ناھىلم ئىدى تو بچپە دەڤ وى. ئەز ئارام نابم ھەتا وى نەبىنم."

هزرهك هاته د سهري سوّفياييّ دا، ههر يهكسهر بهرمهٔ ژوورا خوه څه چوو.

دايكا ويّ ليّ كره فيّرُى: "بهليّ پا... ديّ هوّسا كيڤه چي؟"

بلەز سۆفيا زفرى قە ژوورا روونشتى.

سوّفیا زقری و کاسیّتمکا فیدیویی د دهستیّن ویّ دا بوو و گوت: "نوکه دیّ زانی کا خولکیّ وی ییّ چهوایه. هیقی دکهم پشتی هینگیّ بهلاّ خوه ژ من فهکهی."

- "چیه وی کاسیّتهکا فیدیوییّ ژی دایه ته؟"
  - "بەلى. بەحسى باژىرى ئەسىنايى دكەت."

دهمی سوفیایی کاسیّتا فیدیویی کریه بهر نامیری خواندنا فیدیویان، وینهیین نهکروّپولیّ ل سهر شاشا تیّله فریونی دیاربووین. دایکا وی حیّبهتی ما ب دیتنا قان دیمهنان نهخاسم پشتی نهلبیّرتوّ ل سهر شاشیّ دیاربووی و بوّ سوّفیاییّ دئاخفتی.

نی سؤفیایی ژ نوو تیبینیا تشته کی کر کو جارا به ری هینگی تاگه وی نهبود؛ جهی نه کرؤپؤنی یی پربوو ژ گهشتیاران و دناف وان دا که سه کی لافیته ک هه لگرتبوو و نافی هیدی ل سهر هاتبوو نفیسین. پاشی نهلبیرتو ب سهر نه کرؤپؤنی کهفت و ل گوبیتا ناریوپاگی راوهستیا، کو نهفه ههر نهو جهه بوو یی ههشه پؤلسی گوتاره ک پیشکیشی خەلكىٰ ئەسىنايى كرى، ل دووڭ دا ئەلبىرتۆى بەرى خوە دا كامىرمقانى و دگەل سۆفيايى ئاخفت.

ب خورتی دایکا وی شیا د دوو رستهیین ل دووهٔ یهك دا بیژیت.

"ئەز باوەرناكەم... ئەقە ئەلبىرتۆيە؟ ئەقە چېرۆكا وى يا كىقرىشكى يە. بەلى سەحكى ئەو يى دگەل تە دئاخقىت. ھەروەسا من نەزانىبوو كو قەشە بۆلس يى چوويە ئەسبنايى."

نهو پارچا فیدیویی نیزیکی وی دیمهنی دبوون دهمی باژیری نهسینایی دهاته گوهؤرین بو نهسینایا کهفن. سوفیا ژ جهی خوه رابووقه و چوو راوهستاند، چونکی ج مفا د نهفلاتونی و ناخفتنین وی دا نینه بو دایکا وی، یا گرنگ نهوه دایکا وی نهلبیرتو دیت.

بۆ دەمەكى، بىدەنگىى پەرىن خوە ب سەر ژوورى دا ئىنان، پاشى سۆفيايى ب ئۆرەى قە گوت: "چيە يا ژ تەقە زەلامەكى جوان و كەشخەيە."

- ابه لى پا ئەو زەلامەكى سەيرە. دىمەنىن قىدىويى ل ئەسىنايى تومار دكەت و باشى كاسىتا وى بۆ كچەكى فرىدكەت كو ب يەكجارى نانياسىت. باشە ئەو كەنگى چوويە ئەسىنايى؟"
  - "ئەز نزائم..."
  - "بەل پا ئەو..."
    - "چ؟"
  - "ئەقە وەكو وى مايجەرى يە يى بەرى نوكە دناڭ كۆلكى دارستانى دا دژياى."
    - "دبيت ئەۋە ئەو ب خوە بيت."
    - "بەلى ئەو نىزىكى پازدە سالان بوو كەس تىڭە نەدرىاى."
    - "دبیت چووبیته گهریانهکی، بۆ نموونه چووبیته ئەسینایی."

دايكا وي سەرى خوە ھەژاند.

"نەز دېيژم جارەكى ل سالين حەھتىيان من ديتبوو، بەلى پا ئەو گەلەك ژ قى ئەلىپىرتۇى مەزنىر بوو يى ئەقرۇكە من ديتى. ناقەكى سەير ژى ھەبوو."

۔ "کنوکس؟"

- "چێٍدبيت. دبيت نافيّ وي كنوكس بيت."
  - "یان ژی دبیت نافیّ وی کناگ بیت؟"
- "نهخير. لي تو بهحسي ج دكهي، نهف كنوكس و كناگ كينه؟"
  - "کنوکس ناڤێ ئەلبێرتۆيە و کناگ ژی بابێ هێلدێ يه."
    - "بابهت ل بهر من بهرزه بوو."
      - "باشه هندهك شيف مايه."
  - "بەلى ھندەك گوشتى مايى، لى دفيت بچى گەرم بكەى."

نیزیکی دوو حمفتیان بورین بی کو سؤفیا ج دمنگوباسان ژ ئملبیرتوی بزانیت ر وی ماوهی دا سوفیایی کارته کا پیروزباهیی ب نافی هیلدی دیت، لی ج کارتین پیروزباهی نهگههشتنه وی ب خوه سهرهرای کو ژفانی جهژنا ژ دایکبوونا وی یی نیزیك بووی.

وی دوری بشتی نیفرو، سوهیا ل پاسی سووار بوو و چوو تاخی باژیری یی کمون و درگههی مالا نهلبیرتوی هوتا. ای نهو ل مال نهبوو، سوهیایی نامهیهکا دی ل بهر دمرگههی مالا وی دیت کو نههٔ دیره ل سهر نفیسای بوون.

"پیرؤزباهینِن خوه ب ههاکهفتا جهژنا ژ دایکبوونا ته پنیشکنیشی ته دکهم، هنیادا نهم ین ننیزیکی ساته کی هستیار دبین، ساته کی راسته قینه کچا من. چهند نهز هزرنِن خوه د فی چهندی دکهم، هند کهنیا من دهنیت هه تا خوه دانی من خراب دبیت. ج پنینه قنیت فی چهندی چهندی بهیوهندی ب بنیرکلی قه ههیه."

بهری سوّفیا ژ ویّری بچیت، ئهو نامه ههلگرت و کره د سندوها پوستهی با ئهلبیّرتوّی دا. باشه! نابیت ئهو چووبیته نهسیناییّ؟ چهوا ئهو دیّ ویّ بجه هیّلیت کو هیّشتا ب هزاران پرسیاریّن بیّ بهرسف د سهریّ ویّ دا ماینه؟

ل روزا ۱۶ خزیرانی، دهمی نهو ژ هوتابخانی دزهری، وی هیرمس دناهٔ باخچه مالا خوه دا دیت. سوفیا بهرمهٔ وی هه چوو و نهو ژی ب غاردان بهرمهٔ سوفیایی هان و همردووکان همهٔدوو هممبیز کر. سوفیایی نهو هوسا دابوو بهر سینگی خوه دابیژی نهو

<sub>بلا</sub>سفا <sub>برس</sub>یاریّن وی همموویان درانیت. سوّفیاییّ نامهیهك بوّ دایکا خوه نفیسی و ئه**هٔ** <sub>جاره ناهٔونیشانیّن مالا ئهلبیّرتوّی تیّدا دیارکربوون.</sub>

سؤفیا ب ناف باژیری کهفت و هزرا خوه د رووژا پاشتر دا دکر، نه ب تنی ژبهرکو رفزا جهژنا بوونا وی یه، بهلکو جهژنا قهدیس یوحهنایه ژی و نهو دی ههردوو جهژنان کنه پهك. زیدهباری فی چهندی، سوباهی جهژنا ژ دایکبوونا هیلدی یه ژی. ههستهکی مهر دگونه وی کو دی تشتهکی مهزن روودهت. دی ههرچهوا بیت، ژ نوکه ویقه کارتین پروزباهیی ژ لوبنانی بو وی ناهین.

ب ریکی قه، دهمی نهو دناق باخچهی وی تاخی کهفن را بورین، هیرمس ل بهرامبهر کورسیکه کا داری راوهستیا. هؤسا دیاره وی دفیا بیژیته سؤفیایی ل فیری بروونه خواری، ژبهر هندی سؤفیایی گوهداریا وی کر و دهستی خوه د سهر گهردهنا وی را دئینا و بر و تهماشه ی چافین وی دکر. دهمی شهپیلکین وی نقلقین، سؤفیایی هزرکر نهو دی رهویت، به لی با نه و نه رهوی، به لکو گوت: "جهژنا بوونا ته پیروز، هید".

سۆفيا د جهي خوه دا هشك بوو، ئەرى ئەقە سە بوو ئاخفتى؟

نه نه، ئهقه جۆرەكى خەيالى يە تووشى وى بووى، ژبەركو ھندى ھزرين خوە د ھىلائ دا دكەت. بەلى پا دەنگەكى د ناخى وى دا دووپات دكر كو وى ئەڭ ئاخفتنە ژ سەى يىن گوھلىبووين.

پشتی بیّهنهکی، ههموو تشت وهکو بهری زفرین. هیّرمس دوو سی جاران ب دهنگهکی بلند رهوی، دیاره وی دفیا وی گومانی ل دههٔ سوّفیایی نههیّلیت کو بهری نوکه و و مروّفان ناخفت بوو. پشتی هینگی نهو بهرههٔ مالا نهلبیّرتوی چوون. ل نهسمانی، هندهك عهوریّن مهزن خوه دابوو یهك، هوّسا دیاره دی رهوشا سهقای هیّته گوهوّرین.

هَنِسْتَا ئەلبنِرتۆى ب دروستاهى دەرگەھ نەقەكرى، سۆفيايى دەست ب ئاخفتنى .

آج چفیّلیا نمکه، هیفی دکهم. تو گهمژهیهکی مهزنی و تو ژی فی چهندی باش درانی و ا

- "نوکه بو من بیژه ج چیبوویه؟
- "وى مايجەرى ھٽرمس ژى فٽرى ئاخفتنى كر."
  - "باشه. ئەو شيا قى چەندى بكەت؟"
    - "بەن." -
    - . "باشه هێرمسي ج گوت؟"
      - "هزرا خوه بکه!"
- "جەژنا بوونا تە پىرۆز، يان ژى تشتەكى ب قى شێوەى."
  - "تو ب سەركەفتى."

ئەلبىنرتۆى سۆفیا داخواز كره د ژوور قه، ئەق جاره هندهك جلكین هۆسا كربووند بهر خوه كو گەلەك ژ یین جارا دى د جودا نهبوون بهلكو ب تنی كیمتر هاتبووند نهخشاندن. دەمی سۆفیا چوویه د ژوور قه، گوت: "بهلی پا ئەقە هەموو سحبەت نهبوو، بهلكو هیشتا یا مایی."

- "مهرهما ته چیه؟"
- "ئەرى تە ج نامە د سندوقا پۆستەى دا نەديىتن؟"
- "بهلى، لى من يهكسهر هاڤيته د تهنهكا گليشي دا."
- "باشه بیرکلی چ ل وی کریه همتا هؤسا بکهته کهنی؟"
  - "دیّ خوه گرین دا بزانین کا ج گوتییّ."
- "باشه ما ئەڤرۆكە تو بۆ من بەحسىٰ فەلسەفا وى ناكەي؟"
  - بەل، ئەقرۆكە دى بەحسى وى بۆ تە كەم."
  - ئەلبىدرتۇ روونشت و دەست ب ئاخفتنى كر.
- "جارا دوماهیی من بو ته به حسی دیکارت و سپینوزای کربوو کو همردوو ه خالهکی دا د همفیشك بوون، نهو ژی همردوو فهیلمسوّفیّن راشیونالیزمی بوون."
- "و راشیونالیزمی نهو کهسه یی باوهریی ب دهستههلاتا رهها یا نههلی دئینی<sup>ت."</sup>
- ابهنی همیلمسوّهی راشیونالیزمی هزر دکمت شمقل بنیاتی همموو زانست و زانبنی مدروهسا شهو د وی باومری دایه دمی مروّق دهیّته سمر دنیایی هندهك زانین و بیروّی

گل همنه "بیروکهیین زکماکی" و دناف ناگههیا وی دا هاتینه هملگرتن بهری کو ج پروزه و نافیکرن د ژیانی دا همین. همرچهند نمف بیروکهیه د روهنتر بن، پتر دی دگهل کونجن. نمری بیرا ته دهیت کو ب هاریکاریا بیروکهیا بونهومری تهمام، دیکارت میننه وی دمرنهنجامی کو یا پیدفیه خودایهك همبیت."

"جیه تو هزر دکهی نهز هوسا زوو تشتان ژبیر دکهم."

"باشه، نه خوری هزرکرنی تشته کی نموونه یی بوو ژ بو هه یله سوفین چهرخی میلی کو بهری هینگی ب شیوه یه کی نه هند به به به لا د چه خین نافه پاست ژی دا میبوو بیرا مه دهیت سوکرات و نه فلاتونی ژی باوه ری ب فی چه ندی همبوو ی ل ل مینیکا چهرخی هه ژدی هیدی تووشی په خنه گرتن و په تکرنی بوو، نه خاسم ل میر دهنی خوهدانین پیبازا نیمپریسیزمی یین دیتنه کا تاییه ته مه ی کو دگوت مه ج ناکه هی یان زانین ل دور چ تشت و په ودانان نابیت هه تا ب پیکا هه ستین خوه هه ست بین که ین دانین ال دور چ تشت و په ودانان نابیت هه تا ب پیکا هه ستین خوه هه ست

"باشه، ئانكو دى ئەقرۇ بۇ من بەحسى قەيلەسۇقىن ئىمپرىسىزمى كەى؟"
دى پىكۆلى كەم. قەيلەسۇقىن سەرەكى يىن ئىمپرىسىزمى ئەقەنە، ئوك و بىركلى و ھىوم، ھەرسى ژى بريتانى بون. ئى قەيلەسۇقىن راشيونالىزمى يىن مەزن، دىكارت يى قېقسى سېينوزا يى ھۆلەندى و لىبيىنرى يى ئەلمانى بوون. ژبەر ھندى ھەتا رادەيەكى ئىم نشيىن ئىمپرىسىزما بريتانى و راشيونالىزما كىشوەرى "مەرەم ژى كىشوەرى ئەورۇپا" ئىكجودا بكەن..."

<sup>.</sup> نيمريسيزم Empiricism ب زماني عمرميي ژي دينيژني "الفلسفه التجريبيه" ريبازمكا فعلسهفي يه <sup>نيزيت</sup> هموو زانينا مه ژ تعنجامي تاقيكرن و همستين مه دهيت نهك ب ريكا نعطي مه.

دگەل خود نىناينه". قى جارى لوكى ئاخفتنا ئەرستۆى بكارئىنا داكو پى رەخنى ل دىكارتى بگريت."

بدریت. "ج تشت دناف ناگههیا مرؤفی پهیدانابن نهگهر بهری هینگی همستین مه همسن پی نهکهن."

- "بمری نهم بهنینه د فی جیهانی دا، مه ج هزر یان بیرؤکه ل سهر نهبوون. نهگر مه بیرؤکهیهك یان هزرهك ل سهر تشته کی ههبیت کو هیشتا مه تاقی نه کر بیت، نهو بیرؤکهیه یا شاشه. بو نموونه، نه قلی مه دی ل تشته کی قالا گهرینیت و ج بدهستفه نائینیت نهگر بهرده وام ل زارافین "خودا" و "نه مری" و "مادده یی رهسه ن" بگهرینیت، چونی ع مرؤفان خودا نه دیتیه یان ژی ژیانا هه تا هه تایی و نه مری تاقینه کریه هه تا بزانیت یا جه وایه، همروه سا ج مرؤفان نه و مادده یی رهسه ن ژی نه دیتیه یی فهیله سؤف دبیژن "مادده یی بنه رهت". ب فی رهنگی، ل ده مین خوه یین قالا نهم دشیین چهندین نامین زانست و زانینی بنفیسین بی کو ل دوماه یی ج نه نجامین زانینی یین نوو و که تواری به دایش نیف میشوازه کی بیت، نی د راستی دا ب تنی شیوازه کی به داریژتنا فه لسه فی یه نه ک زیده تر کو پیکونی دکه ت دووباره ل هه موو تشتان بگهرییت ژ بو بده ستفه نینانا هنده ک تشتین هوور و بچووک، همروه کا چه وا ده می که سه ک ب بیزنگی دناف هم پین زیری و ته قنی دا ل زیری دگه پیت، نی ل دوماه یی ژ بلی هنده ک دنکد کین گه له کنم یین زیری ج دی نابینیت."
  - "ئەم دشنىن بىزىن ئەڭ دندكە ھندەك سەربۆرىن راستەقىنەنە؟"
  - "ئەگەر ھۆسا ژى نەبىت، ھەر چ نەبىت ھندەك بىرۆكەنە كو پەيوەندى ب سەربۇرىن مرۆۋان قە ھەيە. قەيلەسۆفىن ئىمپرىسىزمى پىشنىار دكر دووبارە چاقخشاندنەكى ل ھەموو بىرۆكەيىن مرۆقى بكەن داكو پشتراست بن ل سەر بنەمابى سەربۇران ھاتىنە وەرگرتن. ل قىرى ئەم دى يەك يەكە بەحسى وان قەيلەسۆفان كەين."
    "باشە گوھى من يى ل تە."
  - "یه کهم ههیله سؤهن نینگلیزی، نافی وی جون لوك بوو کو د ماوهیی دنافیه را سالین ۱۹۲۱ همتا ۱۷۰۶ی زاینی دا ژیایه. لوکی گرنگترین پهرتووکا خوه ل سالا ۱۹۹۰ی ل ژند نافی "تاهیکرنهك ل سهر تیگههشتنا مرؤفی" به لافکربوو کو پیکول دکر دوو مزارنا

برمکی رؤهن بکهت: مژارا یهکی ل دور هندی بوو کا نهری بنیاتی بیروکه و هزرین مه ژ په دهنت، مژارا دووی ژی ل دور راستگوییا ههستین مهیه، نانکو نهو تشتین ههستین مه بزدیار دکهن کا د راستن یان نه." "پروژهیهکی بالکیشه!"

ادا دهست ب خواندنا مژارا وی یا یهکی بکهین؛ لوکی باوهری ب وی چهندی میبوو کو ههموو بیروکه و هزرین د سهری مه دا، بهرههمی سهربورین مه یین جودا جوداید. ناگههیا مه بهری ههست ب تشتین دهوروبهر بکهت، وهکو لیستهکا قالا Tabula بوو."

## . "پندفی ناکهت تو ب لاتینی باخفی."

"بهری نهم تشته کی ببینین یان ههست پنبکهین، ناگههیا مه وه کو ته خته پوشی فالاً به بهری کو مامؤستا بهیته د پولی فه و تشته کی ل سهر بنفیسیت. همردیسان لوکی ناگههی ب هؤله کا بی که لوپه ل هه فبه به دکر. مرؤ فیدی هیدی ب هاریکاریا همر پینیج هستین خوه: دیتن و بیه نکرن و تامکرن و گوهلیبوون و دهست ب جیهانا به بوروبه ردکه ت. ههستین زارؤکین بچووك پتر د چالاکن و ههست ب تشتان دکهن، ژبهر هندی ل فیری نهو تشت پهیدادبیت یی لوکی دگوتیی "بیرؤکهیین ههستکرنی یین ساده". آن ناگههیا مه فان بیرؤکهیان ب شیوهیه کی نهرینی وهرناگریت، به لکو ل هه مهمهری وان براوستیت و ددانته دبن دانوستاندن و شروفه کرنان دا و دکه ته جهی گومانی. ژ نه نجامی فی چالاکیا بیرتیژی، نه و تشت پهیدادبیت یی لوکی دگوتیی "بیرؤکهیین پونگفهدایی"، ل فی چالاکیا بیرتیژی، نه و تشت پهیدادبیت یی لوکی دگوتیی "بیرؤکهیین پیدفیه نه م د هشیار فیزی لوک اهه ستکرن" و "هزرگرن"ی ژیکجودا دکهت، ژبه ر هندی پیدفیه نه م د هشیار بین."

<sup>&</sup>quot;د هشيار بين؟"

<sup>&</sup>quot;لوکی جهختی ل سهر هندی دکر کو ههست دشین هاریکاریا مه بکهن نهم هندهك فرزنن ساده ومربگرین. بؤ نموونه دهمی مرؤهٔ سیّقه کی دخوت، نهشیّت ههست ب سیّقی هنرویی باده ومربگرین. بؤ نموونه دهمی هزرین ساده ژ نوو دزانیت کا ساخلهتین وی سیّقی هموویی بکهت، بهلکو ب ریّکا هزماره کا هزرین ساده ژ نوو دزانیت کا ساخلهتین وی سیّهی همووی د جهوانه، رهنگی وی یی کهسك، بیّهنا وی یا خوش و نوو، تاما وی یا پیچهکی مروف مینههکی ب تنی ژی دخوت نهشیّت قان ههستان ههمووان ترش همردیسان دهمی مروف سیّقهکی ب تنی ژی دخوت نهشیّت قان ههستان ههمووان

ومربگریت ب تنی پشتی هینگی نهبیت دمی هژمارهکا سیّقان دخوت کو لوك دبیّژیّت ز نوو مرؤهٔ دزانیت کا پیْکهاتمیا تممام یا سیّقی یا جموایه."

موو مرود "همر ج نمبیت، مرؤلا دشیّت خوه پشتراست بکمت و بیْژیت نمو تشتی مرؤلی دیتی، گوهلیْبووی یان تامکریی، همر ب وی رِهنگی نه ییّن نمم همست پیدکمین."

"بهن و نهخیر. فی چهندی بهری لوکی دا پرسیارهکی کو بهرسفی ل سهر بدور وی بهری نوکه ل پرسیارا یهکی دیارکر کا ژیدهری بیرؤکهیین مه ژ کیفه دهیت. نوکه ژی یی پرسیار دکهت نمری ژ راستا جیهان یا ب وی شیوهیه یی نهم دبینین؟ تو دبینی سؤنیا نمذ پرسیاره نه گهلهك یا رؤهن و ناشکهرایه، ژبهر هندی نابیت نهم بلهز خوه بافیزین دمرنمنجامان، ب راستی ژی نمذ خاله گهلهگ یا گرنگه و نابیت فهیلهسؤفی راستهفینه ع جاران وه بکهت، نانکو لهزی د دهرنمنجامان دا بکهت."

"باشه گوهي من يي ل ته و نهز ج نابيزم."

"لوکی همستین مه دناقبهرا ساخلهتین "سهرهکی" و ساخلهتین "ناقنجی" یا دابمش دکرن. بؤ قی چهندی ژی وی پشتا خوه ب بؤچوونا فهیلهسوّفیّن بهری خوه گهرم دکر، بؤ تموونه دیکارتی."

- "ئانكو جەوا؟"

"ساخلهتین سهرهکی بین ههستین دهربرینی ژ ههباره و سهنگ و شیوه و لفین و هزماری دکهت. نهم دشیین بیزین ههستین مه پیزانین پیدفی دهربارهی فان ساخلهان ددهنه مه. ههردیسان دهمی نهم دبیزین نهف تشته یی شیرینه، تهعله، کهسکه، سوّره یان یی گهرم و تهزی یه، نهف ساخلهته ب بوّجوونا لوکی دهینه ههژمارتن ژ ساخلهتین نافنجی بین همستان. نه خوره ساخلهته، نانکو رهنگ و بیّهن و تام و دهنگ، ساخلهتین راستهفینه بین نافخویا وان تشتان بو مه دیار ناکهن، بهلکو ب تنی راستیا وان یا دهرهکی کارتیکرنی ل سر

"ئانكو همريهك دهربريني ژ بؤجوونا خوه يا تايبهت دكمت."

"هدلبهت. همبوو کهس دشین ل سهر ساخلهتین سهرمکی ومکو همباره و سهنگ ا همقرا بن و گهنگهشی ل سهر نهکهن، جونکی نمو دهربریشی ژ ناخی وی تشتی ب خوا دکهن. بهان با ساخلهتین نافنجی ومکو رمنگ و تامی، ژ کهسهکی بؤ کهسهکی دی و ژ گېنهوهرهکی بو گیانهوهرهکی دی د جودانه، ژبهرکو نهو پشتا خوه ب سروشتی همستین وی ناکهکهسی ب تنی گهرم دکهت."

الدهمی جوانا پرته قاله کی دخوت، وی تامی ژی دنینیت دی بیژی یا لهیمونه کا نرش دخوت هندی مرچ مرچی ژی دئینیت، لی ههمان پرته قال بو من یا شیرینه."

ال فیری کهس ژ ههوه یی دروست و کهس یی شاش نینه. ژبهرکو ب تنی هوون یی نمربرینی ژ کاریگهریا پرتهقالی ل سهر ههستا خوه یا تامکرنی دکهن. بؤ رهنگی ژی مرؤد شیت ههمان تشت بیژیت. بو نموونه، دی بیژین تو حهز ژ رهنگی سؤری ناکهی بهای با جوانا هاته دههٔ ته و کراسه کی سؤر یی ل بهر، ل وی دهمی نابیت تو رهخنی ای بگری و مایی خوه د زهوها وی بکهی، ژبهرکو هوون ههردوو ب یهك چاهٔ تهماشهی وی رهنگی ناکهن، ژبهر هندی کهس ژ ههوه نهشیت بیژیت کراس یی جانه یان کریته و بؤچوونا خوه ل سهر یا دی زال بکهت."

- "بەل پا خەلك ھەموو دزانن كو پرتەقال يا گرۆڤرە."
- - · "ئەز تېگەھشتم."
- "دهربارهی کهتواری نهسمانی ژی "دریژبوون"ی، لوك ژی پشتا خوه ب بوّجوونا <sup>دیکار</sup>تی گفرم دکفت و دانپیّدانی ب ههبوونا هندهك ساخلفتان دکفت کو د شیانیّن نفطلی دا همه هزر تیّدا بکفت."
  - "نه هند تشتمكيّ ب زمحممته نمكمر همموو كمس ل سمر ڤيّ خاليّ ريّبكمڤن."

"ژ لایهکی دی قه، لوك ریکی ل ههمبهر زانینهگا راسته خو یان نیشاندر قهدکهت، نهو د وی باوهری دایه کو هنده ک ریسایین نهتیکی یین سهرهکی بؤ ههموو تشان بکیر دهین. نانکو دگهل وی تشتی یی ههقرایه یی دبیژنی "مافی سروشتی" کو نهفه ژی یهکه ژ ساخلهتین فهلسهفهیا راشیونالیزمی، ههردیسان دوویات دکهت کو دناق نهش مروفان دا، بیروکهیا خودای تیدا ههیه."

- "دبیت ئەو یی شاش نەبیت."
  - ۔ "بؤج تشت؟""
- "دەمى ھەبوونا خوداى دووپات دكەت."
- - "ئەۋ چەندە بۆچوونا منە ژى."
- "لوك ژ همیلهسوفین دهستپیکی بوو یین بانگهوازی بو وهکهه هیا دناهبه را ههردو رمگهزان دا دکری، هی بوجوونا وی کاریگه ریمکا مهزن ل سهر هاولاتیی وی "جون ستیوارت میل"ی ههبوو کو نهوی ژی ژ لایی خوه هه خهبات ژ بو بدهستههئینانا هی وهکهه هی دکر، یا ناشکه را یه کو لوك د چهندین خالان دا بهری سهرده می خوه دچوو، ژبهر هندی دووباره بیروبوچوونین وی ل هرهنسا ل چهرخی هه ژدی هاتنه ساخکرن کو دبیژنی چهرخی بیروبوچوونین وی ل هرهنسا ل چهرخی هه ژدی هاتنه ساخکرن کو دبیژنی چهرخی رهوشهنگیریی. نه و چهنده به سی وی یه کو نهم دهیندارین وی نه ژبهرکو بو یه که میناتی دابه شکرنا دهستهه لاتی پیشنیار کر."
  - "مهردما ته دابهشکرنا دهستههلاتی دنافیهرا هژماردکا دوزگههین سیاسی دا."
    - "ئەرى بىرا تە دھىنت ئەو ج دەزگەھن؟"

"دهستههلاتا تهشریعی "یاسادانان" ئانکو پهرِلهمان،، دهستههلاتا دادوهری ئانکو دهستههلاتا بجهئینانی، ئانکو حکومهت."

"نه هدرسی دابه شکرنه ژ لایی هدیله سوهی هرمنسی یی چهرخی رموشنگیریی امونتسکیوی" هٔ هاتبوونه دانان، به ای پا لوك یی پژد بوو ل سهر هندی کو دهستهه لاتین تهشریعی و بجهئینانی ژیك بهینه جوداکرن داکو دکتاتور پهیدانه بن. لوك ل سهرده می لویسی چواردی دژیا، نهوی دهستی خوه دانایه سهر ههموو دهستهه لاتان و دگوتی: "نه و ولاتم!". نهم دبیژین لویس پاشایه کی خوه دان دهستهه لاته کا رمها بوو، نانکو وی دهستهه لاتا خوه ل سهر بنه مایی دادپه پومرین بکارنه دئینا. داکو وه لاته کی دادپه پومر نافا بکهین، لوکی دگوت پیدفیه نوینه رین خهلکی پاسایان بدانن و پاشی شاه یان حکومه ت وان پاسایان بجه بینیت.

## هيوم

... پٽِدڤيه بهاڤٽڙينه دناؤ تاگري دا...

ئەلبىرتۆ بۆ ماوەيەكى راوەستىا و پاشى د پەنجەركى را تەماشەى ژ دەرقە كر. سۆفيايى گوت: "ھۆسا دىارە دنيا بۆ عەور."

- "بهلّ، عموران یا خوه دایه یهك و ئهسمانی گرتی."
  - "باشه دێ نوکه بو من بهحسێ بێرکلی کهی؟"
- "ئەو دووەم فەيلەسۆفى ئىمپرىسىزمى يى ئىنگلىزى يە، ئى پىچەكى ژ فەبلەسۆفىن دى يى جودايە، ژبەر ھندى من دقىت بەرى وى پىچەكى بۆ تە بەحسى "ئىفىد ھيوم"ى بكەم ئەوى دناقبەرا سالىن ١٧١١ ھەتا ١٧٧١ى زاينى دا ژباى و ھەتا نوكە يەكە ژ كارىگەرترىن فەيلەسۆفىن ئىمپرىسىزمى. ھەردىسان ھەر ئەق فەيلەسۆف بوو يى بويە ئەگەر ھەيلەسۆفى مەزن "كانت" سەر ب رىكا خوە يا فەلسەفى يا تايبەت ھەلبىت."
  - "بهليّ پا من پتر حهز دگر تو ب من بهحسيّ بيّركلي بكهي."
- "نه خونده نه یا گرنگه. هیوم ل وهلاتی توسکوتلهندا ل دموروبهرین باژیری نفرهنبورگ مهزنبوویه. خیزانا وی دفیا نهو بچیته کولیژا یاسایی ای وی دگوت "همستهکی دناخی من دا دژی همموو تشتانه ب تنی فهاسهفه و ردوشهنبیریا گشتی نهبیت".

اوهك فهیلهسۆفهكی نیمپریسیزمی، هیومی پیکۆل دکر بیرۆکه و تیگههین نهلهه پین نه رؤهن و ناشكهرا یین فهیلهسؤفین بهری خوه ریکبیخیت، چونکی ل مهردهمی وی هرماره کا مهزن یا تیگهه و بیرؤکهیین بی مفا یین فهیلهسؤفین چهرخین نافعراست و فهیلهسؤفین راشیونالیزمی یین چهرخی ههفدی کهفتبوونه سهر یهك. وی پیشنبار دکر بقهگهرینه سهربؤرین خوه یین راستهفینه د ژیانی دا. وی دگوت : "ج فهیلهسؤف نهشین مه ژ سهربؤرین روژانه دوورتر بیمن، یان ژی هنده پیسایین رهتارکرنی یین جوداتر ژ سهربؤرین روژانه بداریژیت."

- . "ههتا نوكه بابهت ييّ بالكيّشه، نموونهيهكيّ بوّ من بينه دا پتر تيبگههم؟"
- "بۆ نموونه، ههبوونا فریشتهیان، یهك ژ بیروباوهرین ههره بهربهلاقه بوو. ل قیری مهرها مه ژ فریشتهیان بونهوهرمكی خوهدان دوو شاپهره. نهری ته كهسهك دیتیه دوو شاپهره. نهری ""
  - "نەخير."
  - "باشه ته لهشي مرؤفهكي ديتيه؟"
    - "ئەقە ج پرسيارەكا تەمسارە!"
    - "باشه ته دوو شاپهر دیتینه؟"
  - "ج پێنهڤێت، بهس نه ب لهشێ مروٚڤان ڤه."
- "ب دیتنا هیومی، فریشته "بیروکهیهکا نالوزه" و ژ دوو سهربودین جودا بیکنهینت کو د ژیانا روژانه دا چ پهیوهندی دگهل یهك نینه، بهلکو ناشوپا مروقی نهو یین بیکفه گریداین. ب شیوهیهکی دی، نهو بیروکهیهکا شاشه جوویه د سهری مروقی دا و بینفیه برووترین دهم ژ سهری خوه بینه دهری و هزروبیرین خوه دووباره ریکبیخین. همرومکو هیوم دبیژیت: "نهگهر نهم پهرتووکهکا ل دوور خودای و جیهانا پشتی هینگی ب نصتی خوه بگرین، پیدفیه وی پرسیاری ژ خوه بکهین کا نهری د فی پهرتووکی دا بیروکهیهکا پوختهی دهربارهی مهزناهی و ژمارهیان تیدا ههیه؟" ههلبهت نهخیر. نهری بیروکهیهک تیدا ههیه کو ل سهر بنیاتی سهربودین روژانه هاتبیته داریژانی؟ ههلبهت نهخیر، بهرفهین بیروکهیهک تیدا ههیه کو ل سهر بنیاتی سهربودین روژانه هاتبیته داریژانی؟ ههلبهت نهخیر، باشه یا پیدفیه وی پهرتووکی بهافیژینه دناف ناگری دا، ژبهرکو ژ بلی ناخفتنین نهخیر، باشه یا پیدفیه وی پهرتووکی بهافیژینه دناف ناگری دا، ژبهرکو ژ بلی ناخفتنین

- "هۆسا دياره ئەو كەسەكى توندە."
- "به آن پا هیشتا جیهان یا ههی و پتر یا د گهشه کرن و پیشفه چوونی دا. هیوم دفیا ب وی رمنگی تهماشه ی جیهانی بکه ین یا زارؤکه کی نوو پهیدابووی پی جیهانی دفیا ب وی رمنگی تهماشه ی جیهانی وی داگیر بکه ن. مانه ته دگوت فهیله سؤف ر دبینیت، نانکو به ری بیرؤکه و هزر مه ژبی وی داگیر بکه ن. مانه ته دگوت فهیله سؤف ر شوونا چافین خوه بؤ جیهانی فهکه ن، یا خوه دناف جیهانا خوه یا بچووك و به رته ندگی شهده رکری."
  - "بەن، من تشتەكى ھۆسا گوتبوو."
- "هیومی ژی ب قی رمنگی هزر دکر. هیومی دهست ب ژیکجوداکرنا دوو شیوسین جودا یین هزرکرنی ل دمهٔ مرؤهٔی کر کو نهو ژی: ههستوسوز و بیروّکه بوون. ههستوسوز وینهکرنین تیژ و راسته خو یین جیهانا دمرهکی نه، ای بیروّکه هندهك بیرهاتنن کو پهیومندی ب قان ههستوسوزان قه ههنه."
  - "زهحمهت نهبيت نموونهكيّ بوّ من ل سهر بينه."
- انهگهر ته دهستی خوه هیلا ب سوپی فه و دهستی ته سوت، ههر یهکسهر دی همست ب نیشانی کهی و پشتی هینگی ژی چهندین جاران دی هزرا خوه د وی سوتنی دا کهی. هیومی دگوته فی چهندی "بیروکه". ای جوداهی ال فیری تهوه کو ههستکرن ب سوتنی گهلهك بهیزتره ژ وی بیرئینانی یا پشتی هینگی تو دئینیه بیرا خوه دهمی دهسی ته سوتی. ب رهنگهکی دی، ههسپیکرنا ههستین مه تشتهکی راستهقینهیه، ای بیرهانن ب تنی کوپیهکا خاف یا فی ههستکرنی یه، ژبهرکو ههستکرن تهگهری سهرهکی یی پهیدابوونا وی بیرهاتنی یه یا دناف بیردانکا مروفی دا دهیته ههاگرتن."
  - "همتا فَيْرِيْ، ئەز دگەل تەمە."
- "پشتی هینگی، هیوم بو مه شروقه دکهت کو ههر یهك ژ ههست و بیروکهبان دبیت د ساده یان ژی د نالوز بن. بیرا ته دهیّت دهمی مه بهحسی لوکی دکری، مه سحبها سیفی دکر و مه گوتبوو ژ نهنجامی کومهکا "ههستیّن لیّکدای" پیّکدهیّت، ناها ل فیری ژی نمم دشیّین دوویات بکهین کو سیّف "ههستهکی نالوزه یان لیّکدایه."
  - "ببوره کو دێ ته برم، نهرێ ما فێ چهندێ گرنگيا خوه ههيه؟"

"گرنگیا خوه؟ دبیت نه خهنده بو ته یا بی رامان بیت، ای تو دشنی بی دوودلی برسیاره کا همبیت بکهی. هیومی دانپیدان ب هندی دکر کو دیکارت یی مافدار بوو به نهای دوویات بکهت شیّوازی خوه یی هزرکرنی ل دهستپیّکا ههموو تشتان نافا

"باشه، باشه."

"تشتی هیومی دقیای بیرژیت نهو بوو کو گهلهك جاران نهم دشیین هندهك بیرژکمیان پیکفه گریبدهین بی نهو بیروکمیا نوو پهیدابووی ل سهر تشتهکی د کهتواری دا پیته بچهئینان یان پراکتیزهکرن. ای نهف چهنده دی بیته نهگهر هندهك بیروکه و هزرین یان پهیداببن کو د سروشتی دا چ ههبوون نینه. بو نموونه، دهمی بهری نوکه مه بهحسی برشته و ههسپی ب دوو شاپهر "پیگاس" کری. د فان ههموو نموونهیان دا هزرا مه بربیت ب نیکدانا فان تشتان و وهانی دکهت یا ژ مروفی فه تشتهکی راستی یه. ای د راستی به هزرا مه به فیری چ تشت ژ دهف خوه نهنافراندینه، بهلکو نهو ب تنی وهکو دهپی شانویی به و ههسپهکی راستی دبیت و پیکفه به و ههستوسوزین مه ب کهیفا خوه سهرهدهریی دگهل دکهن. د ههموو کاودانان دا پیدفیه نابیدانی ب هندی بکهین کو ناگههیا مه ب نارهزوویا خوه تشتان دبریت و پیکفه برنددت: بو نموونه نهم دی شاپهران ژ جههکی نینین و ههسپهکی ژ جههکی دی نینین و بیکفه بینین د د بنه د ناگههیا مروفی دا."

"بەل. ئەز دېينى ئەقە تشتەكى گرنگە."

"گەلەك باشە. ھيومى دڤيا ب ھوورى قەكۆلينى ل سەر ھەر بيرۆكەيەكا تاك بكەت وبرت برت بكەت داكو برانيت كا كيژ ژ وان بيرۆكەيان دگەل ژيانا كەتوارى ناگونجيت. ب فرونگى وى دڤيا برانيت ئەڭ بيرۆكەينى ئالۆز و لنكداى ژ كيژ بيرۆكەينى سادە ھاتينە لارگرتن؟ ل دەستېنكى وى دڤيا ديار بكەت كا كيژ بيرۆكەيا تاك دڤنت بيرۆكەيەكا ئالۈز لاروست بكەت. قى چەندى ھاريكاريا وى كر ب شنوازەكى رەخنەى بيرۆكەينى مە شرۆڤە بكفت و ھاريكاريا وى كر ب شنوازەكى رەخنەى بيرۆكەينى مە شرۆڤە بكفت و ھاريكاريا وى كر دووبارە ھزر و تيبينينى مە رنك بنخيت."

ً "نُفرى ته نموونهك يان دوو ههنه بؤ من بێڙى؟"

"دبیت ل سەردەمی ھیومی، خەلکی ھندەك بیرۆگەیین دەستنیشانکری ل دور نفسان یان باژیری ئورشەلیمی یی نوو ھەبن. ئی دیکارتی دووپات دکر کو بیرۆگەیا "رۆھن و ناشکهرا" خو ب خورتی ژی بیت، پیدفیه دگهل تشتهکی کهتواری بگونجیت، بیرا ته ل فر چهندی دهیّت؟""

- "من گوتبوو ته ئەز ھۆسا يا مەژى ھشك نينم زيكا تشتان ژبير بكەم."
- "باشه، تشته کی تاسایی یه نهسمان ژههموو جودین بیروکهیان پیکهات بیت، وطر نموونه نهم دی به حسی هنده ک ژ قان بیروکهیان دکهین: ل نهسمانی دهرگه هی نهاهم ههیه، جادهیین وی ب زیری هاتینه نخافتن و یا پره ژ فریشتهیان...هتد. به آن پا نمؤ ویند ژهنده ک بیروکه و ههستین لیکدای پیکدهین و دفیت نهم وان ل سهر چهند توخمین سار دابه ش بکهین، نه آماس، دهرگه هم، جاده، زیر، بونه وهرین جلکین سپی ل بهر و شاپهر ههر نهری بهری نه ق تشتین هوسا د سهری مه دا هاتینه وینه کرن، نهم ببینین، تشته کی هوساد ژیانا مه یا که تواری دا هه یه یان نه ؟"
- ابه لی پا نمهٔ چهنده هوّسایه، لیّ ناریشه نهوه مه ژ قان ههستیّن ساده، کهتوارمیٔ ناشوپی ییّ دروستکری کو چ رِاستی بوّ نینن."
- "ناها نوکه ته دهستی خوه دانا سهر پهیقا دروست. د کهتواری خوه دا، نهم ل دووق وی پلان و نهخشهی دچین یا مه د خهونا خوه دا ناقاکری. ههموو نهو تشتین نهم د خهونان دا دبینین، پیدقیه بهری نوکه روژهکی ل سهر شیوهیی ههستهکی ساده هاتبیته د ناگههیا مه دا، بو نموونه نهگهر مروقی بهری هینگی زیر نهدیت بیت، دی چهوا شیت هزرا خوه د جادهیهکی ب زیری نخافتی ل نهسمانی کهت."
  - "بهان، ئەرئ ج ل دیکارتی و هزرا وی یا رؤهن دەربارەی خودای هات؟"
- "هیوم بهرسفا فی پرسیارا ته ژی ددهت دهمی دبیرژیت نهم تهماشهی خودی دکهین وهك بونهوهرهکی "زیرهك و دلوفان"، د کهتواری ژی مه بیروکهیهکا لیکدی همه کو ژ همردوو ساخلهتین زیرهکی و دلوفانیی پیکدهیت. باشه نهگهر بهری هینگی مه نهزانی بیت کا زیرهکی و دلوفانی چیه، مه نهدزانی فی هزری ژ خودای ژی بکهین. ببت به شیوهیه کی دی وینه بکهین و بیژین "بابه کی دلره قه لی یی دادپهروهره"ژی. ل فیری ژاسی سی بیروکه تیکه لبووینه کو نهو ژی باب و دادپهروهری و دلره قی نه. رهخنه گرین ناین ال سی بیروکه تیکه لبووینه کو نه و ژی باب و دادپهروهری و دلره قی نه. رهخنه گرین ناین الهم سهرده می هیومی نه فی جوره وینه کو نه و قانه کی بابا

خوه ب فی شیّوهی دیتی یه، ژبهر هندی نههٔ ویّنی بابی مه یی راستهقینه بوویه نهگهری ونٍنهكرنا بابهكى ل ئەسمانى."

"دبیت نه چهنده راست بیت، به لی پا نهز تیناگههم بوچی خودا ههموو گافان رونهوه و منده منده که حاران دهمی دایکا من پیکولی دکمت همفسه نگیه کی به پدایکه ت، بېزىت: دايكا مه ئەوا ل ئەسمانى."

"ههرچهوا بیت. هیوم دژی ههموو وان هزر و بیروکهیان بوو یین نهم نهشیّین نهگهرینه سهر ههستهکی بهرامبهری وان. وی دگوت من دفیت دهستی خوه بدانمه سهر هموو وان ناخفتنین بی رامان یین بو ماوهیهکی دریژ دهستی خوه دانایه سهر هزرین سِنافبزیکی و کرینه دناف سهرگیّژیان دا. لی روّژانه ژی نهم چهندین بیروّگهییّن لیّکدای بكارىئينين بى كو هزرا خوه د رەسەنەياتيا وان دا بكەين. بۇ نموونه، وينەكرنا ناخى مرؤقي، كو ئەقە ژى بنەمايى قەلسەقەيا دىكارتى بوو. ئەقە ئەو بنەما بوو يى ھەموو فه نسهفه یا وی ل سهر هاتیه نافاکرن."

 "هیڤیا من ئهوه هیوم نهبیژیت کو نهز نه نهزم، ژبهرکو ل وی دهمی نهو ژی دی بيته پرېێژهکێ بێ رامان."

 "گوهي خوه بدي، گرنگټرين تشتي پيدفيه تو ژ وانهيين فهلسهفي وهربگړي، ئهوه نابیت بلهز خوه بگههینیه دهرئهنجامین ههر تشتهکی."

- "باشه ببوره، بهردهوام به."

"نهخير. بۆچى تو فەلسەفا ھيومى ل سەر وى تشتى بجھ نائينى يى تو دېيزيى "ئەز ئەزم"."

"باشه، به لي ل دەستېپكى دفيت ديار بكهم كا ئەۋ چەندە وينەيەكى سادەيە يان يى لتِكدايه."

"و تو دئ گههیه کیژ دهرئهنجامان؟"

<sup>ً</sup> نَنِگُهُمْ نَهُ رَ نُهُرَى Ego concept؛ ل دووف تيورا هَرؤيدى، نُهْرَ نَهْرَى يِهِكُهُ رُ هَهُرَسَى بِيْكَهَاتَهُ بِيْنَ سفرمكى ينِّن كمسايمتيا مروْقى.

- "ئەز خوە وەكو بونەوەرەكى لىكداى و ئالۆز دېينم، زەوقا من بەردەوام دھيْتر گوهوّرِين و نهز ب زهحمهت دشيّم برياران بدهم. د ههمان دهم دا نهز دشيّم حمز ز كەسەكى بكەم يان كەربين خوە ژێ قەكەم."
  - "باشه نهو وينهكرنا ته بؤ "ئهز ئهزييّ" بيرۆكەيەكا لنكداى و ئالۆزه."
- "رِاسته. باشه یا دفیّت پرسیار بکهم کا من ههستهکا لیّکدای ههیه کو ومکو ویّنهییٔ لنِكداييْ نَهْزَ نَهْزِيا مِن بِيت، دبيت تشتهكيْ هوْسا ههبيت، به فيْ تو بيّْژي نَهُو ههردوو يهلُ
  - "بؤچى دەربارەى ڤىْ خالْىْ تو يا دوودلى؟"
- "ژبەركو ئەز بەردەوام دھيّمە گوھۆرين، ئەز نە ئەو سۆفيايا بەرى چوار سالان مە، تنگههشتنا من بو ناخی من، وینهیهکی دهمدهمی یه و ژ وهختهکی بو وهختهکی دی دهیته گوهۆرين. هندەك جاران دگەهيتە وى رادەى ئەز ھەست پيدكەم يا بوويمە كەسەكا نوو."
- "باشه، ئانكو هەستكرن ب هەبوونا بنەمايەكى كەسايەتى يى نەگوھۆر، وينەكرنا ئاشوپى يه. وينهكرنا مه بو في "ئهز ئهزيي" زنجيرهكا ههستين ژيكجودايه و مه ههموو ل سەر يەك نەجەرباندىنە. ئاگەھيا مە جۆرەكى دەپى شانۇپى يە كو تېگەھشتنىن جؤراوجؤر یهك ل دووڤ یهكی خوه ل سهر نمایش دكهن، دهیّن و دچن و ژیّكجودا دبن و پاشی دووباره دناڤ چهندين کاودانيّن جودا جودا دا تيّکهلي همڤدوو دبن.

مەرەما ھيومى ل ڤێرێ ئەوە كو مە ج كەسايەتيێن بنچينەيى ل دور ڤان تنگههشتن و ههستان نینن ینن بهردهوام دهنن و دچن. ئانکو وهکو وان وینهیانه ینن ل سمر شاشميا سينهمايي، ئمة وينميه گملمك بلمز دهينه گوهوّرين ژبمر هندي نمم نمشيّين بزانینن کو نههٔ هلمه ژ وینهیین جودا جودا پیکدهیت. د راستی دا نهو وینه ههموو پیکهه نههاتینه گریّدان، بهلکو ژ هژمارهکا چرکهیان پیّکدهیّت."

- "نهز دبيرم همموو تشت ل بهر من بهرزهبوون."
- "مهرهما ته نهو وينهكرنا خاپينوك بهرزهبوو يئ ته ل دور "نهز نهزيا" خوه هدی و هزر دکری یی ندگوهوره؟"
  - "ثهز دبيرم من ج ريكين دي نينن."

ادانپیدانی بکه کو همر ژ دهستپیکی تو دگهل فی چهندی نهبووی دگهل هندی ری بهری هیومی ب دوو هزار و پینیج سالان، ناگههیا مرؤفی شرؤفه کربوو و به نهفسانه ژنافبربوو یا دگوتی کهسایهتیا مرؤفی یا نهگوهؤره."
انه و کی بوو؟"

"بودا. نهو شیّوازی بودای دارییژتی تا راده یه کی هیومی بوو. نهوی دگوت زبانا مرؤفی ژ زنجیره کا خولیّن دهروونی و هیزیایی پیکدهیّت کو دبیته نهگهر مرؤف ژ مهمکی بو دهمهکی دی بهیّته گوهوّرین. بو نموونه زاروّك ههروه کو خوه نامینیت دهمی دبیته سنیّله، ههروه سا نهز ژی نه نهلبیّرتویی دوهی مه. بودای دگوت نهز نهشیّم بیژم نه نشته یی منه و چ تشت ژی دهلیقی ناده نه من بیّرم "نه ف نهزه" ههر نهز ب خوه مه، ژبهرکو چ راستی بو ههبوونا "نهز" یان ژی کهسایه تیا مروّقی یا نهگوهوّر نینن."

- "راسته نهوی ژی وهکو هیومی هزر دکر."
- "ل دووق ههمان شيوازي هزركرني، فهيلهسوفين راشيوناليزمى دووپاتى ل سهر نهمريا رؤحا مروقى دكر."
  - "بهلی پا ئه چهنده ژی یا شاش بوو، مانه هؤسایه؟"
- ۔ "بهنی، فیجا ج بوّجوونا هیومی یان یا بودای بیت، همردوو بوّجوون د شاش بوون. نمری تو دزانی بمری بودا بمریت ج گوتبوو هوتابیین خوه؟"
  - "ما ئەز دى ژ كىڤە زائم؟"
- "همر تشته کی زیندی بیت، یا ل سهر هاتیه نفیسین ژناف بچیت و نهمینیت. دبیت هیومی و دیمؤکریتسی ژی فیابیت ههمان تشت بیژن. راسته کو هیومی پیکوّل نهدکر نهرمیا روّحا مروّفی یان ههبوونا خودای بسهلینیت، نهکو وی شیانیّن فی چهندی نهبوون، بهلکو نهو د وی باومری دا بوو کو نافاکرنا باومریا ناینی ب ریّکا نه قلی مروّفی بوویه بهلکو نهو د وی باومری دا بوو کو نافاکرنا باومریا ناینی ب ریّکا نه قلی مروّفی بوویه نهگهری بهیدابوونا ههیله سوّفیّن راشیونالیزمی. هیوم نه که سهکی مهسیحی بوو، به آن با نه که سهکی بیناومر ژی بوو. به لکو که سهکی هوّسا بوو یی دبیرونی که سی نهگنوستی"."
  - "رِامانا ڤێ جهندێ جيه؟"

نمگنوستیAgnostic ب عمرهبی دبیژنی ""نمو کمسه یی گومان ل سمر همبوونا خودای همی، نانکو ب تعملمی باومری پی نینم و ب تممامی ژی پی بینباومر نینم، بملکو پی دنافیمرا همردوو کان دا. 376

۔ ک**مسیٰ نمگنوستی نمو کمسه یی گومان ل س**هر همبوونا خودای همی. دممی هیوم سب بر زیانا پشتی مرنی همیه، هیومی گوت نهری ما نهم دشیّین پارچهیهکا روژیی پافیّژینه دناؤ ئاگرى دا و بيْژين ئاگر نابەربيتىّ."

- . "ئاھ.. ێ باشه."
- "ب رِیْکا بەرسفا وی بۆ مە دیار دبیت کو هیومی بەری تشتەکی بینیت حوکم ل سەر نەددا، ئەوى ب تنى دانپىدان ب وى تشتى دكر يى ب رىكا ھەستىن خوم دجەرباندى رُ بلی فی چهندی، وی دمرگههی ل ههمبهر ههموو پیشهاتان دهیلا فهکری. ب شیومیهی ئاشكەرا، وى ئاينى مەسىحيەتى و باوەرى ئىنان ب موعجيزەيان رەتنەدكرن، بەلكو ئەۋ مژاره ب بؤچوونا وی، مژارین باوهریی نه نهك یین تمطلی و زانیئی. ژبهر هندی نهم دشنّین بنّژین دوماهیك دافا دنافّبهرا فهلسهفه و باوحرییّ دگهل فهلسهفهیا هیومی هاته قەتاندن."
  - "بهن پا ته گوتی وی موعجیزه رمتنهدکرن؟"
- "بەن پا ئەق چەندە ھندى ناگەھىنىت كو وى باوەرى پى ھەبوو، بەلكو بەروۋاژى. ئەوى دگوت خەلكى پيىڤى ب ھندى ھەيە باوەريى ب وان روودان و دياردەيان بينن يين ل سەردەمى ئەقرۆكە ئەم دېيژينى تشتين "سەر سروشتى دا-Supernatural". بەلى پا ژ نیشکهکی قه نه ٔ موعجیزه ههموو ل سهردهم و جههکی دوور ژ مه رود[دهن. هیومی موعجیزه رمتدکرن، چونکی وی ب چافین خوه نمدیتبوون، بهانی پا نمدگوته مه کو ج راستى بۆ ھەبوونا وان نىنە. ھەلبەت وى ئەڭ چەندە نەدگوت چونكى وى چ بەلگە نەبوون بسەلىنىت كو نە رووداينە."
  - "تو دئ شنى فئ خالاً دوماهيئ بؤ من دووباره كمى؟"
- "هيوم د وي باومري دابوو کو روودانا موعجيزهيان دمرکمفتنه ژ ياسايين سروشتي، بەلى يا يا بى مفايە ئەگەر بېزين مە سەربۇرين ھەستپېكەر دگەل قان ياسايان ھەنە. بۇ ىموونە، دەمى ئەم بەرەكى بلند دكەين، دى بينين دكەڤيتە سەر ئەردى، بەلى پا ئەگەر نهكمفته سهر نهردى، ل وى دهمى ژى دێ زانين كا دێ ج لێ هێت."

"ی پا ل فیری ژی دی بیژین نهو موعجیزدیه یان تشتهکی د سمر سروشتی دایه."

"باشه ته باومری ب همبوونا دوو سروشتان همیه نمو ژی "سروشت" و "سمر بروشتی" دا، تو همست پیناکهی تو ژی یا دکهفیه بن کارتیکرنا بؤجوونین فهیلمسؤفین رائيوناليزمى دا؟"

"دبیت، به لی نهز د وی باوهری دامه کا چهوا مه بهر بلند کریه ناها هؤسا دی كفیته سهر نهردی ژی و نامینته ل نهسمانی."

\_ "بۆچى؟"

- "نهخيّر... تو ژي تشتي گهلهك زيّده دكهي ها."
- . "نهخير سۆفيا، فهيلهسۆف ج جاران ژ پرسياركرنى ناراومستيت و ج جاران ژى تنر نابیت، نه چهنده خاله کا گرنگ بوو د فهلسهفهیا هیومی دا. نوکه بهرسفا من بده: جهوا تو یا پشتراستی کو ئه فی بهری ته بلند کری دی که فیته سهر نهردی؟"
  - "من چەندىن جاران يا ب چاڤێن خوه دىتى، ژبەر ھندىٰ ئەز يا پشتراستم؟"
- "هيوم دبيّژيت راسته ته بو چهندين جاران نه شته ب چافين خوه ديتى، به ل با نه ج جاران ئەو تاقىكرنە ئەنجام نەدايە كا دى كەڤىتە سەر ئەردى يان نە. راستە ئەم نزانین کو ب ژبهر هیزا راکیشانا نهردی نهو بهر دی کهفیته سهر نمردی، بهای مه ج جاران تاقیکرن ل سمر وی هیزی نمکرینه بهلکو ثمم یی ل وی خالی راوهستیاین کو همر تشتی بلند بكهين دي كهفيته سهر تهردي."
  - "باشه ما ئەقە ھەر ئەو تشت نىنە؟"
- "نه ههتا وی رادهی. تو ل سهر هندی یا راهاتی ههر تشتی بلند بکهی دی کهفیته سعر نمردی، ژبمرکو گملمك جاران ته نمهٔ تشته ب چاهْيّن خوه يی ديتی. نمهٔ هزريّن د مەرى تە دا پەيدادىن دېيْژنى"ياسايىن سروشتى."
  - "باشه هیومی هزردگر چیدبیت بهر نهکهفیته سهر نهردی؟"
- "ئەوى ژى ومكو تە ھزردكر كو بەر دكەڤيتە سەر ئەردى، بەلى پا دېيْژيت وى ج

تافیکرن ل دور جهوانیا روودانا فی تشتی نهکربوون."

- "باشه تو نابینی ثمم پیچهکی ژ سحبهتا زارؤك و گولان دوور كمفتین؟"
- "نهخيْر، بمروڤاژى، ب بۆچوونا ھيومى، زارۆك ديدهڤانن ل سەر راستين. باشە كى ن پتر مینته حیّبهتی دهمیّ بهرهك دمینته ل نهسمانی، تو یان زاروْکهکیّ بجووك؟"

- بوچی. "چونکی زارؤکی سافا نزانیت مانا بهری ل ئهسمانی تشتهکی بهروفاژی یاساین

سروشتی یه." "باشه پا بؤچی زاروّك نزانیت كو ئەڭ تشته بەروڤاژی یاساییّن سروشتی یه؟"

- "ژبهرکو هیشتا نهو هیرنهبوویه کا سروشت چیه."
- "يان ژي ئهم دشێين بێژين هێشتا سروشت ل دهڤ وي نهبوويه تشتهكێ ڕاهاتي؟"
- "ئاھ، ته دفیا بگهھیه فی چهندی؛ باشه، هیومی دفیا مروّف ههستین خوه بهیّان

### هشیار."

- "نوکه دێ راهێنانهکێ دهمه ته؛ ئهگهر تو دگهل زاروٚکهکێ چوویه پێش یاریهکا سيرهبهنديي. بو دموونه ههوه ديت مروفهكي ل ئهسماني دفريت، كير ژ ههوه پټر دي خوشیی رُ دیتنا فی دیمهنی بینیت؟"
  - "ئەز دېێژم ئەز."
  - "باشه بۆجى تو؟"
  - "جونکی ئەز دشیم تیبینیا ھندی بکهم کا ھەتا ج رادە ئەق تشته یی سەیره."
- "هەلبەت. زارۆكئ بچووك چ خوشيئ ژ هندئ نابينيت دەمئ ياسايين سروشتى دهنِنه تنكدان، چونكى هنِشتا ب دروستاهى ئهو نزانيت كا ئه السايه د چهوانه. هنِشنا ئەو ل سەر وان ياسايان رانەھاتيە. زارۆكى بەرى ھينگى ج بيرۆكە دگەل خوە نەئيناينە، ھەلبەت ئەڭ چەندە ژى ساخلەتەكە ژ ساخلەتين فەيلەسۇفين مەزن، ژبەركو ئەو ژى تەماشەى جيھانى دكەت بى كو بىرۆكەيىن خوە يىن بەرى ھىنگى بىنتە پىشچاقىن خوە. ڭ ئهم قان بيرۆكەيان دئينە پيشچاڤين خوم، لەورا ديتنا مە بۆ ژيانى نە يا رۆھن و
  - "چەند پىر بىرۆكەينن بەرى ھىنگى بھننە پىشچاقىن مە، پىر دى پەشىمان بىن." "
- "دەمى ھيوم بەحسى تيتال يان تشتين راھاتى دكەت، قەكۆلينا وى پىر جەختى ل سەر ياسايا نەگەران دكەت كو دېيژيت ھەر روودانەكى ئەگەرەك يى ل پشت ھەي. بۆ قى

چەندى، ئەو تەپا ياريا بلياردى دكەتە ئەونە، ئەرى دى ج روودەت ئەگەر تەپەكا سپى ب

- اته پا رهش ژی دی ژ جهی خوه لفیت."
  - "بۆچى؟"
- "ئووهـ، چونكى تەپا سپى فىكمەتبوو..."
- ال فی کاودانی دا دی بیرین تمپا سپی یا بوویه نمگمری لفاندنا تمپا رهش، مانه بوسایه؟ به نی پا ل بیرا ته بیت مه ماف نینه بریاردی ل سهر تشتمکی بدهین همتا به به بریاردی ل سهر تشتمکی بدهین همتا
- . "باشه، من گهلهك جاران ئه قته ته ين ديتين، چونكى جوانايا هم قالاً من ميزهكا باريا بلياردي يا ههي."
- "هیوم دبیّژیت، تشتی تو دبینی ب تنی نهوه ته سپی دبیته نهگهری نفاندنا ته با رض، به ای ته ب خوه نه و نهگهر نهدیتیه یی ته پا رهش دلفلینیت. تو شیای تیبینیا هندی بهین کو نه ههردوو روودانه ل دووهٔ یه ک دهیّن، ای تو نهشیّی دووپات بکه ی کو نقینا نه دووی ژ نهگهری نفینا ته پا یه کی به پدایوویه ؟"
  - "تو نابینی ئەڭ بابەتە پیچەكى يى بیزاركەرە؟"
- "نهخيّر، بهلكو گهلهك يئ گرنگه. چاقه پيكرنا قان روودانان كو يهك ل دوو قه بهكن پووددهت، دناق وان تشتان ب خو دا روونادهت، بهلكو دناق ئاگههيا مه دا رووددهت رامانا في چاقه پيكرني بهری نوکه مه د چهند نموونهيهكان دا شروقه كربوو. بو نموونه ناروكك حيبهتی نامينيت دهمی دبينيت دوو ته پين بلياردی فيكهفتن و ج ژ وان ژ جهی خوه نهلفين، ژبهركو ثه و ب خوه هيشتا نزانيت كو دهمی دوو تشت فيكبكهفن پيدفيه ژ چين خوه ژی بلقلفن. ل فيری هيوم دووپات دكهت كو نه قاسايين سروشتی" و "نهگهر و نمنجامان" ژ ثهفلی مه دهرناکه فی، بهلکو وه کو نه ريته کی هيدی هيدی ل ده ه مهندين، ژبهر هندی نهم نهشين بيژين تشته کی لوژيکی يه يان نهلوژيکی يه دهمی نهم بهندی شرفکهان پيشکيشی مه دکهت و نهم ژی ب ريکا ههستين خوه روژ بؤ روژی باشتر ههست بينکهی ا

- ۔ "نمری جوداهی دنافہمرا فان همردوو رِموشان دا همیه، ثانکو دممی مروّفی بم<sub>ری</sub> هینگی بیروکه همبن یان نمبن؟"
- هیسی بیرر "بهانی چونکی گهلهك جاران نههٔ چاههرینکرنین دریّژ، دبنه نهگهر مروّهٔ بلهز خور بگههینته دهرنهنجامان و برپیاریّن بلهز بدهت."
  - "وهكوج تشت؟"
- ۔ "بۆ نموونه، ئەگەر تە كەرەكى پەزى رەش دىت، رامانا وى ئەو نىنە پەز ھىمور يى رەنگ رەشە."
  - "ج پێنهڤێت."
- - "هندی هندی نهز یا تندگههم."
- "دمربارهی بابهتی نهگهر و نهنجامان، نهم دشیین دیاردهیا باهوزان بکهینه نموونه.
  گهلهک کهس هزر دکهن رؤناهیا عهوران نهگهری پهیدابوونا گورمینا عهورایه ژبهرکو ل دهستپیکی رؤناهی پهیدادبیت پاشی گورمین دهیت. ج جوداهی دنافههرا فی نموونی و نموونهیا یاریا بلیاردی نینه، ژبهر هندی دی پرسیاری ژ ته کهم: نهری ژ راستا رؤناهیا عهوران نهگهری پهیدابوونا گورمینا عهورایه؟"
- "نهخیّر، بهلکو همر یهك ژ روّناهیی و گورمیّنا عموران یهك ل دووف یهكیّ رووددمن."
- "پهك ژ ههپلهسوهين نيمپريسيزمى يين سهردهم ب ناڤى "بيرتراند راسل" موونهيه کا مهزن دنينيت، مريشکهك روژانه خوهدانی خوه دبينيت دهمی د بهر کولکی وی

را ببوریت و خوارتی بو ددانیته د سیننیکا وی دا. پیدفیه ل دوماهیی نهو بگههیته وی در بیدهیه از دوماهیی نهو بگههیته وی

را ببود. نهنجامی کا ج پهیوهندی دناهٔبهرا هاتنا جوتیاری و خوارنی دا همیه." نهنجامی کا ج پهیوهندی دناهٔبهرا هاتنا حوتیاری و خوارنی دا همیه."

"باشه پا همکه رِوْژمکی خوارن بؤ نمدانا د سیننیکا وی دا؟"

"نەقە دى بىتە ئەو رۆژ يا جوتيار مريشكى سەرژى دكەت؟" "ج دیمهنهکی ب ترسه."

"دەمى دوو تشت د سروشتى دا ل دووڤ ھەڤدوو دھين يان رووددەن، رامانا وى ئەو نينه كو يەك دبيتە ئەگەرى روودانا تشتى ل دووڭ دا، ژبەر ھندى يەكەم كارى قەيلەسۇفان بید نموه خهلکی فیری هندی بکهن بریارین بلهز ل سهر ج تشتان نمدهن، چونکی نمهٔ بریاره دیٰ وان تووشی شاشی و شهفسانه و تشتیّن ناشوپی کهن."

۔ "جهوا؟"

 "ئەگەر پشیكەكا رەش ل سەر جادئ بچیت و پشتی بیهنەكی تو بكەفی و پی ته بشكيت، ل فيرى ج پهيوهنديا "ئهگهر و ئهنجامان" دنافبهرا فان ههردوو روودانان دا نينه. د بوارێ زانستی دا پێدڤیه ئهم ئێگجار د هشیار بین. بو نموونه نهگهر کهسمکێ نهساخ پشتی خوارنهکا دمرمانهکی دمستنیشانکری هوّسا خوه دیار بکمت کو ییّ ساخلهم بووی، نمهٔ چەندە ھندى ناگەھينىت كو ژ راستا وى دەرمانى ئەو يى ساخلەم كرى، چونكى دوور نينە ئەڭ دەرمانە ب تنى ژ ھندەك ئاڭ و ئارى پىكھاتبىت. دبىت ئەگەرەكى دى ل پشت ساخلهمبوونا وان همبیت، بو تموونه باوهریا وان یا تهمام ب وی دهرمانی نهك دهرمان ب خوه."

"نوکه ئەز باش د مەرەما تېگەھى ئىمپرىسىزم گەھشتم."

د بواری ئەتیکی ژی دا، ھیوم ھیرشی دکەتە سەر تیورا فەيلەسۇفین " رِشیونالیزمی دممیّ دبیّژن جوداهیا دنافبهرا باشی و خرابییّ دا دناف تهفلیّ مروّفی دا هاتیه چاندن، بهلکو نهو پشتهفانیا وی بؤچوونی دکهت یا دبیژیت نهفلی مرؤفی وی جمندی دمستنیشان ناکمت کا ج بیْژین یان ج بکهین."

"باشه یا وی ب فی کاری رادبیت؟"

"هەستین مه. نهگهر تو بریاری بدهی هاریکاریا کهسیّن پیدفی بکهی ل فیری هستين ته دي ته پالدهن في كاري بكهي نهك نهفلي ته."

- "باشه پا همکه من ومنهکر؟"
- بست به المحمد ا پندفی نه تشتهکی دروست یان شاشه، بهلکو تشتهکه پهیوهندی ب ناخی ته قه همیه."
- مرؤﭬ بهێنه كوشتن."
- "ب دیتنا هیومی، نهم ههست ب هندی دکهین کو ههموو مروّق پیدقی ب هاریکاری و دلوڤانييّ نه، همرومسا مه شيان همنه هاريكاريا وان بكمين يان دلوڤانييّ پيّ ببمين، ليّ في چەندى ج پەيوەندى ب ئەقلى قە نىنە."
  - "ئەز نە ھند يا پشتراستم ژ فى تشتى."
- "سؤفيا، هندهك جاران لادانا كمسمكى ل سمر ريّكيّ ديّ يا ب مفا بيت، ب تايبهن ئەگەر مە بۆ خوە ئارمانجەكا رۆھن و ئاشكەرا دانابيت. باوەر بكە."
  - "نەخيْر... ھەما تو يىٰ فى تشتى مەزن دكەي."
  - "باشه. باشه كا بؤ من بيْرُه بؤچى دى هيْلين كەسەكى زيانبەخش بژيت؟"
  - "ژبهرکو ئهو حهز ژ ژیانی دکهت و مه ماف نینه وی ژ ژیانی بیبههر بکهین."
    - "ئەرى ئەڭ چەندە ھىجەتەكا بەرئاقلە؟"
      - "ئەز نزائم."
- "تو ژ رستهیه کا وهسفی "نهو حهز ژ ژیانی دکهت" بوری و ته رستهیه کا دەرئەنجامى "مە ماف نىنە وى ژ ژيانى بىبەھر بكەين" ئىنا. ئەگەر ژ لايى ئەقلى قە بەرى خوه بدمینی گەلەك یا بی رامانانه. چونکی ب ههمان شیّوه ئهم دشیّین بیّژین "گەلەك كەس دەمى دجنه رێڤەبەريا باجێ، درەوان دكەن و داھاتێ خوە ب دروستاھى ديار ناكەن، باشه با من ژی مافی همی ومکو وان درموان بکهم". همکه ب رِمنگهکیّ دی پتر رِوْهن بکهین نابیت ژ رستهیهکا ومسفی "ثهو یی هوسایه" رستهیهکا دهرئهنجامی "پیدفیه نهز ژ<sup>ی</sup> ومبكهم" بداريزى، نى دگەل هندى ژى رۆژانه ئەم قى چەندى ب پرۆگرامين خوه يېن سیاسی و راگههاندن و همتا کومبونیّن پهرِلهمانی ژی دا دبینین. ئهریّ ته دهیّت هندهك
  - "ع بيندهنت بدل."

- " رستهیا "رفژ بو روژی هرمارا وی خهلکی دهیّت ب هروکهیان گهشتی بکهین د زندهبوونی دا یه، ژبهر هندی پیدفیه هروکخانهییّن نوو بهیّنه دروستکرن"، ب بوجوونا ته، نهری نهفه دهرنهنجامه کی باشه ؟"
- نهری . "نهخیر، چونکی ل هٔیْری مه پیسبوونا ژینگههی ل بهرچاف ومرنهگرتیه. نهگهر نه گهشته هند د گرنگ بن، نهم دشیّین تؤرا شهمهندهفران پیشبیّخین." "باشه رستهکا دی، "کهلانا به نایا به نایا
- اباشه رسته کا دی، "کولانا بیرین نهفتی یین نوو، دی بیته نهگهری بلندکرنا ناستی خوشگوز مرانیا خهلکی ب ریکا ۱۰٪، لهورا یا پیدفیه لهزی ل کولانا وان بکهین."
- "نه چهنده ژی نابیت، چونکی بابهتی ژینگههی هاتیه ژبیرکرن. وهکو دی ژی ناستی خوشگوزهرانیی ل نهرویج نه هند یی خرابه."
- "دبیت نهم بیّژین "پهرِلهمانی بریار ل سهر فیّ یاساییّ دایه، لهورِا پیّدفیه ههموو کس بجه بینن"، دگهل فیّ چهندیّ نه فر بریاره دیّ دگهل حهز و خواستیّن گهلهك کهسان با ههفدژ بیت."
  - "ئەز تۆگەھشتم كا مەرەما تە چيە."
- "ب کورتی، ئهقل نهشیّت بیّژیته مه کا چهوا سهرهدهرییّ بکهین، سهرهدهرییّن به فه ههیه. بهرپرسیاری ژی چ پهیوهندی دگهل ئهقلی نینه بهلکو پهیوهندی ب ههستیّن مه فه ههیه. نعقل دژی هندیّ نینه دنیا ههموو خراب ببیت ب تنیّ دا خوین ژ تبلهکا ته نههیّت."
  - "ئەق چەندە يا ب ترسە."
- "گوهی خوه بدی، مانه ههر دلی مهیه مه پالددهت هاریکاریا وان کهسان بکهین یین ژبهر بیشهلهران مال و جهین خوه هیلاین؟ نهگهر مه ههست نهبان و مه هیلابا نهقلی مه یی ردق و سار باخشیت، دوور نینه نهو بیژیت ج ناریشه نینه نهگهر چهند ملیون مرؤه لا سهر روویی نهردی بهیته لا سهر روویی نهردی بهرن داکو ناریشهیه زیدهبوونا ناکنجیان ل سهر نهردی بهیته جارصهر کرن."
  - "دممي هزرا خوه د ڤي چهندي دا دکهم، ومخته دين بم."
    - "ته دیت، نهطنی ته نهبوو نهگهر."
      - "سوپاس، ئەز تېگەھشتم."

## بيركلي

# ... ومكو ئەختەرمكا گرپلىبووى ل دور رۆژا گەش بزقريت...

نهلبیرتو ژ جهی خوه رابووقه و بهره پهنجهرکی قه چوو و سوفیا ژی ل دووق وی چوو. چاقی وان ب فروکهیه کا بچووك کهفت کو ل سهر بانی دهات و چوو و لافیته کو پیفهبوو. سوفیایی پیشبینیا هندی دکر ریکلاما هنده ک بهرههمین بازرگانی یان ناههنگه کا نافخویی ل سهر وی لافیتی یا نقیسای بیت، لی دهمی فروکه پتر نیزیکی وان بووی، سوفیا حبهتی ما دهمی نقیسینا ل سهر خواندی و نامهیه کا جودا و سهیر دیتی "جهژنا بوونا بوونا که پیروز، هیلد".

ئەلبيْرتۆي گوت: "ھۆسا ديارە ئەو گەلەك يى ركويە."

عموریّن رِمش و ممزن ژ گریّن باشوری دهاتن و ل سمر نمسمانی باژیّریّ دا خرِقه ببوون. نمو فروّکمیان بچووك ژی ل دناف عموران دا بمرزمبوو.

ئەلبيْرتۆى گوت: "ئەز يى دترسم، ھۆسا ديارە باھۆزەك يا ب ريْكىٰ قە دھيْت."

- "پا نەز ژى دى ب پاسى چمە مال؟"
- "هيڤيا من ئەوە ئەڭ كارە ژى ژ فێلێن مايجەرى نەبيت."
- "ئەو ومكو خودايەكى نىنە ل سەر سەرى مە، مانە ھۆسايە؟"

ئەلبیْرتوّی بەرسقا وی نەدا بەلکو چوو سەر جهیّ خوە رٍوونشت و پشتی دەمیکیٰ کیّم، بیّدەنگیا خوە شکاند و دەست ب ئاخفتنیّ کر، ...

"پێدفیه پیچهکێ بهحسێ بیرکلی بکهین."

سؤفیا ژی چوو سمر جهی خوه روونشت، وی ثاگهه ژ خوه نمبوو کو یا نینوکین خوه ب لهفان ژیفه دکهت.

- "جوّرج بيركلي، فهشهيهكيّ ئيرلهندي بوو، دناڤبهرا ساليّن ١٦٨٥ ههتا ١٧٥٣يّ زايني دا ژيايه."
  - "ھەرومسا ھەيلەسۇف ژى بوو،"

دیسان ئەلبیّرتۆ بۆ ماوەيەكى بیّدەنگ ما، ھەتا سۆھیایی ئەو ھشیار كرى و پرسیار كرى: "یّ و پاشى؟"

- اوی ههستپیدکر فهلسهفه و زانست بووینه مهترسی ل سهر تیگههی مهسیحیهتی ل جیهانی. ههردیسان تیگههی فهلسهفهیا مهتریالی ژی یا ههقدژه دگهل وی باوهریی نهوا دیار دکهت کا چهوا خودای گهردوون نافراندیه و هیلایه ساخ."
  - "باشه و پاشی؟"
- "بیرکلی ژ ههموو ههیلهسؤهین دی یین ئیمپریسیزمی، پتر ل سهر دهرئهنجام و بۆچوونین خوه یی رژد بوو."
- "ئەرى ما وى ژى دگوت ئەم نەشين دنيايى ببينين ب تنى ئەگەر ب ريكا ھەستين مە نەبيت؟"
- انه نه فه چهنده ب تنی، وی دووپات دکر کو نهو تشتین نهم دبینین د راستی ژی داهوسانه، بهالی به تنی جوداهی نهوه نهو نه "تشت"ن و"
  - "ئانكو چەوا؟"
- "بیرا ته دهنت دهمی لوکی دگوتی نهم نهشنین به حسی ساخلهتنین نافنجی بنن تشتان بکهین. بو نموونه نهم دشنین دووپات بکهین کو نه شسیفه یا کهسك و ترشه، به نابا نهم ب تنی ههست ب فی چهندی دکهین. به روفاژی، ساخلهتنین سه رهکی وه ک فهباره و سهنگ و چری سهر ب جیهانا ده رهکی فهنه، نانکو ساخلهتمکا مهتریالی "فیزیایی" هههه."

"ئەز دېنىژم ھىنشتا من بىردانكا خوە ژ دەستىمدايە."

"پشتی دیکارتی و سپینوزای، لوکی ژی هزر دکر جیهانا فیزیایی جیهانهکا "وعيمنيقمتس

"ناها هۆسا!"

"باشه، ئاها ئەڭ چەندە ل دەڭ بيركلى وەك فەيلەسۆفەكى ئىمپريسىزمى، دبوو نهگەرى پەيداگرنا گومانى. ب بۆچوونا وى، تشتى يەكانە يى راستى بۆ ھەى ئەو تشتە يى نهم همست ب همبوونا وی دکمین، به لی پا نهم همست ب "مادده" یان "بنیات"ی وی ناكهبن. نهم نهشنين جيهاني ههرومكو تشتهكي ساده و بچووك ب دمستي خوه بگرين. نهگهر هؤسا هزر بکهین کو ماددهیهکی فهشارتی ل پشت وان تشتان ههیه ینن ههست بېدكەين، وى گاڤى دى كەڤيىنە د شاشيەكى دا، چونكى مە ج سەربۆر نينن ڤى باوەريى ل سەر بدارىڭرىن."

"بەلى پا... كا سەحكى."

سۆفيايى نىيڤا دەستى خوە ل مىزى دا و كرە قىزى: "ئاى، ما ئەڤە نە بەلگەيە ل سەر ھندى كو ئەم يى بەرامبەر مىزدكى كو ژ ماددەيەكى راستەقىنە پىكدھىت؟"

- ۔ "ته ههست ب ج کر؟"
- "تشتهكيّ رمق و هشك..."
- "راسته ته ههست ب تشتهكي رهق كر، بهلي با ته ههست ب ماددي ميزي نهكر، همرومکو کا چهوا دممی تو د خهونی دا دبینی تو یا دمستی خوه ل تشتهکی رِمق ددهی بی کو نهو تشتی ردق د خهونا ته دا ههبیت."
  - "هەلبەت... د خەونى دا نابيت."
- "هەردىسان مرۆق دشنىت بكەقىتە ژىر كارىگەريا نفاندنا موگناتىسى، ب رەنگەكى کمسیٰ نقستی دی همست ب گهرمی و سهرِماییٰ کهت، همست ب نارامی یان کولم و شهق و

بنَهنان كمت بيّ راستيهك بوّ همبوونا قان تشتان همبيت."

"بەلىّ يا ھەكە ميّزە ب خوە يا رەق نەبايە، ئەو ج تشتە وەل من كرى ھەست ب

رِم**قات**يا وي بكهم؟"

"بیرکلی دگوت نهو رؤح یان ژی خواسته وهل مرؤقی دکهت. همموو هزریّن می نهگهرمکیّ ژ دهرفهی ناگههیا مه ههیه، نی فی نهگهری سروشتهکیّ رؤحی یی همی نهل ماددی."

سۆفيايى دووبارە نىنوكىن خوە لەقدان، ئەلبىرتۇى بەردەوامى دا ئاخفتنا خوە.

- "بنرکلی هؤسا دبینیت کو رؤحا من نهگهری وینهگرن و هزرین من بیت همرومکو کا چهوا نهو همست ب وان تشتان دکهم یین د خهونی دا دبینم. بهای پا نفید رؤحه کا دی یان خواسته کا دی نهگهری وان بیرؤکهیان بیت یین د جیهانا ماددی دا همست پیدکهین. وی دگوت همموو تشت ژ رؤحی دمردکه فن و رؤح بنگه هی همموو تشتانه و همموو تشتانه و همموو تشتانه و همموو تشتانه و بیت دروست دبن."
  - "مەرەما وى كيژ جۇرى رۇحىٰ يە؟"
- "ج پێنهڤێت، مهرهما وی خودا بوو. نهو گههشته وی رادهی همتا گوتی "همستکرن ب همبوونا خودای گهلهك روّهنتره ژ همستکرنیّ ب همبوونا مروّڤان."
  - "ئانكو ئەم نە د پشتراستىن كا ئەم ھەينە يان نە؟"
- "گوهی خوه بدی. بیرکلی دبیژت ههموو نهو تشتین نهم دبینین یان هست پیدکهین ژ نهنجامی شیانین خوداینه، ئانکو خودا دناهٔ ناخی مه دا ههیه و نهو قان هزرین جوراوجور و هزران ددهته مه. جیهان ههموو، ههتا ههبوونا مهژی یا دناهٔ د دهستین خودای دا. نهو نهگهری سهرهکی و یهکانه یی ههبوونا ههموو تشتانه."
  - "ته نهز حيبهتي كرم ب فان ناخفتنان."
- "ب فی رهنگی نهو پرسیار نه یا دروسته دهمی دبیژین "نهز ههیم یان نهیم"، بهلکو یا دروستر نهوه بیژین "نهم کینه. نهری راسته ب گوشت و خوینا خوه فه نهم بونهوهرین مرؤفی نه؟ نهری جیهانا مه ژ تشتین راسته قینه پیکدهیّت؟ یان ژی نهم یی بر وحی هاتینه دوورپیکرن؟"

جارمگا دی ژی سؤفیایی نینوکین خوه لهقدان، لی تهلبیّرتوّی همر بمردهوامی <sup>دا</sup> ناخفتنا خوه. "ل فَيْرِيْ بِيرِكِلِي نِهُ بِ تَنِيْ كُومَانِ رُ تَسْتَيْنَ مَادِدِي هَمَاكُرتَبُوو، بِمَلِكُو هَمْتَا نُمُو يِيْ ز نهسمان و وهختی ژی ب گومان بوو کو ج همبوونین سمربهخو نینن. دیتنا مه بؤ وهختی و المسماني، تشته که د ناخي مه دا نينه، بو نموونه بورينا حمدتيه کي يان دوو حمدتيان، به وهكو بورينا حمفتيهكيّ يان دوو حمفتييّن ل دمة خودايه."

"ته گوتی بیرکلی دبیّژیت نهو روّحا دناخیّ همموو تشتان دا، خودایه؟"

"بەلى... ئى دەربارەي مە..."

"ج دەربارەي مە؟"

"دبیت دهربارهی من و ته، ئەڭ خواسته یان ئەڭ رۆحە یاکو ھەموو تشتان دكەت، ىبىت بابى ھىلدى بىت."

سۆفيا حێبەتى ما و بێدەنگ بوو. ب تنىّ دەربرپنەك ل سەر دێمىّ وێ دياربوو كو ئهو ژی نیشانین پرسیارهگا مهزن بوون. پاشی دبن لیّفکان را ناخفت و پرسیار کر: "نمریّ تو هؤسا هزر دکهی؟"

"ئەز چ پێشبينيێن دى نابينم. دبيت ئەڭ شرۆڤەكرنا ب تنى يا رازيكەر بيت. ئەز هزرا خوه د همموو وان تشتان دا دکهم ينن ب سهرئ مه هاتين؛ کارتنن پؤستهی، همموو ئەو روودانيّن سەيىر ييّن ل ڤيّرێ و ويّراھە رووداين وەكو ئاخفتنا ھيّرمسى يان ژى دەميّ نەزمانى من ئالزياى و ناڤيّن ھەوە ليّكگوھارتين."

- "ئەز..."

- "ئەرى تە ئاگەھ ژ ھندى نەبوو سۆفيا كو پيدفى بوو من ب نافى ھيلدى گازیکربایه ته، نهفه ل دهمهکی کو ژ دهستپیکی وهره دزانم نافی ته نه سوّفیایه."

"ئەقە ج ئاخفتنن تو دبيرى، ھۆسا ديارە ژ راستا تو يى دين بووى!"

"بهلی ژ راستا ئهزیی دین بوویم و سهری من یی دزفریت، ههرومکو تهپهکا ل

ئىسمانى ل دورماندورى رۆژى دزھريت."

"ئەو رۆژ ژى بابى ھۆلدى يە، مانە؟"

- "تو دشني ومبنزي."

"ئەرى مەرەما تە ئەوە بابى وى بۆ مە وەكو خوداوەندەكى يە؟"

- "و پا هیلد، روّنی وی چیه دناف فی بابهتی ههموویی دا؟"
  - . "ئەو فرىشتەيە، سۇفيا"
    - "فریشته؟"
  - "هێلد نهو كهسه يا دگهل ڕۅٚحێ دناخڤيت."
- "مەرەما تە ئەوە ئەلبيرت كناگ بەحسىٰ مە بۇ ھىلدىٰ دكەت؟"
- - "باشه، ئانكو ئەڭ ھێلدە فریشتەیه."
  - "بهان. دا ل فَيْرى راومستين. جهژنا بوونا ته پيرۆز، هيلد!"

ل وی دممی، رؤناهیه کا شین نهو ژوور رؤهن کر و گورمینا بریسیه کی ژی نهو ژوور ههژاند. نهلبیرتؤ بیدهنگ ما.

سۆفيايى گوت: "پيدڤيه ئەز نوكە بزڤرمە مال."

سؤفیا رابوو قه، ای هیشتا هیرمس وهکو همر جار یی نفستی بوو. دهمی وی دمرگهه قهکری و دمرکهفتی ژی، نهلبیرتوی گوتی: "بخیر بچی هیلد."

سۆفیا بلهز ژ دهرهجکان هاته خواری، دهمی گههشتیه سهر جادهی، وی چ مرؤهٔ نمدیتن، ههتا میریهکا ب تنی ژی ل سهر نهردی نهدیت. هندهك تروّمبیل سهر جادهیا تهر د هاتن و چوون، لی چ پاسین نهفهران دیار نهبوون. سوّفیایی همتا نیشا بازاری کری غاری و ب تنی هزرهك د سهری وی دا بوو.

سۆباهی جهژنا ژ دایکبوونا منه. ئهری مانه یا ب دلئیشه کهسهك ب روژهکی بهری جهژنا بوونا خوه یا پازده سالیی ژ نوو بزانیت دنیا ههموو خهونه.

نعقه ومکو وی چهندی یه کهسهك کارتهکا بهختی کو بهایی وی ملیون لیره بن ببهت، نی دهمی دهستی خوه دهافیژیته پاران داکو وهربگریت، ژ نیشکهکی قه بو وی <sup>دیار</sup> بیت نهو چهنده ههموو خهون بوو. روسی سؤفیا گههشتیه نیزیکی یاریگهها گشتی، وی دیت کهسهك یا بهره وی فه دکهته غاری نه و دایکا وی بوو و بلهز سؤفیا دا بهر سینگی خوه.

"کچا من یا خوشتفی، نهفه چیه ب سهری مه دهیّت؟"

سؤفيايي ب چاڤين گرى قه گوت: "ثهز نزائم، بهاني پا ومكو خهونهكا نهخوشه."

## بجيركلي

...ئەو خودىكا جادوگەرى يا كەڧن، داپىرا وي وي ژ سٽير ميەندەكى كريبوو...

هيِّلد موللمر كناگ د ژوورا خوه يا د وي كۆلكى كمڤن يى نيْزيكي ليلساندي ڤه فنباربوو. تهماشهی دهمژمیّرا خوه کر تی هیّشتا ژ دهمژمیّر شهش نهبوری بوو سهرمرای کو ژوورا وی همموو روّهن ببوو و تیشکیّن روّژیّ پیّلیّن خوه ل سهر دیواری نهخشاند برون.

هیّلدی خوه ژ سهر تهختی هافیّت و بهرط پهنجهرکی فه چوو. ب ریّکی فه لابهرمكيّ ل سمر سالناميّ ژێڤمكر كو ل سمر نڤيسابوو؛ پێنج شممب، ١٤ خزيرانيّ. سۆڧياييّ لهو لابهرٍ ههلگرت و هورمچاند و هافیته د تمنهکا گلیشی دا.

نوکه، تهماشهی سالنامهیا ب دیواری قه ههلاویستی کر: رِوْژا ثهینی، ۱۵ خزیرانا ۳۰۰ نهو لاپمړی ل بمرامبمری د تمیسی. ثموی هیشتا ل همیڤا یمکی دممی ثمو سالنامه لايواری قد هدلاويستی، ل سمر لايمړی وی روژی نقیسیبوو کو د وی روژی دا دی ژبی وی 

همست ل ده و بعیدانابیت.

الزده سال؛ تمرئ مانه تعقه يعكهم رؤرًا بالقبوونا وي يه؟ تيّدي تهو نعدشيا رس سان نمری مانه نمعه یعدم پرد . <sup>دوباره</sup> بچیته سمر تمختی خوه و بنفیت. ژ لایمکی دی ژی نمفرؤکه دوماهیك رؤژا هوتابهانی یه بمری کو بنهنشدانا هاهینی دست پیبکهت. هوتابی همموو یین پیکهنین ا دمرژمیر یمکی پشتی نیشرو ل دیری خرفه بین. یا و همموویی وی گرنگتر نموه بابی وی ل دوماهیا فی حمطتیی و لوبنانی دی زهریت، جونکی سوزدابوویی ل جمونا همشه یوحمنی ل مال بمرهمهٔ ببیت.

د پهنجهرکی دا، هیلدی تهماشهی وی باخچهی دکر یی بهره بهندهری داری ین پاوستیانا بهلهمان و کهندافی بچووك دریژ دبووی. هیشتا بهلهمین مهزن بو ومرزی نور نههاتبوو نامادمکرن ای بهلهمین کهفن ب هندهك ستوونین ب رمخ نافی فه هاتبوون گریدان، بیدفیه ل سهر وی نهو نافا دوهی ژ بهر باهوزی چوویه تیدا بریژیت.

دمن وی تمماشدی کمندافی بچووك دکری. نمو چمنده هاته بیرا وی کا جهرا دمی هیشتا ژبی وی شمش یان حمفت سال، جارمکی نمو ب تنی ل گممیی سووار ببوو و ب دمی هیشتا ژبی وی شمش یان حمفت سال، جارمکی نمو ب تنی ل گممیی سووار ببوو و ب دستکین داری ناف راددا و خوه ژ کنارین نافی دوور کر. ای پشتی بورینمکا دمممکی کیم نمو کمفتبوو د نافی دا و پیچهك مابوو گیانی خوه ژ دهست بدهت نمگمر موعجیزهیکی نمو قورتال نمکریا. دمی زفریه مال، دمرزیی زووها ل بمردا نممابوو، وی ب خورتی خوه گمهانده سمر هشکاتی و بمرمط باخچهی فه چوو، دایکا وی ژی ب هموارکینی فه بمرط وی هفت و هیشتا بملهم و دهستك ژی ل نیفا نافی دا مابوون. فی روودانی کاریگمریمکا ممزن ل سمر ژیانا وی کر بوو، تا وی رادمی گملهك جاران خمون پیشه ددیتن.

همرچمنده باخچمین مالا وان یی ممزن بوو، تی باخچمیمکی بی چافدان و گول ا دارویار بوو. ثمو باخچه یی هیّلدی ب تنی بوو و ب تنیّ دارمکا سیّقی و هندمك دارند خوخان تی هاتبوونه چاندن.

ل سعر گیایی کهسك یی هوساندی و دناهبهرا هندهك بهر و گیایی دا، جولانه که کهن هاتبوو دانان. ژیمر تهو باهؤزا دوهی رابووی، دایکا وی دوشه کا وی ل سعر راگربوا ژیمر هندی دیمهنی وی بی کهن کرنتر خویا دکر.

باخچهی وان ب همموو ب داریّن سپینداران هاتبوو گرتن، تمطّ چهنده ببوو نهگر کهسیّن مایتیّکمر نمدشیان تهماشهی ناظ مالا وان یکهن. ژبهر هٔان داران نافیّ ویٔ کربوا بجیّرکلی، نانکو "سپیمرا دار سپینداران". باپیری هیّلدی ل دوماهیا جمرخی نوزدی زاینی شف خانیه شاهاکربوو کو هینگی به کاپی بوو ل سمر یمك ژ پاپؤریّن ممزن، ژبمر هندی همتا نوکه ژی شف خانیه یی نظاره ب "مالا کاپتنی".

ل فی سپیدی، هیشتا شوونوارین باهوزا دوهی ل سمر مابوون، نمو باهوز هند یا ب پیز بوو، چمندین جاران هیلد ژبمر دهنگی عمور و بریسیان ژ خمو هشیار ببوو. آن نوکه نسمان بی ساهیه و دی بیژی ج چینمبوویه.

پشتی فی بارانا هافینی، نوکه سه قا گهله کی پافر و هین بووی، نه خاسم کو ب

بزاهیا جهندین حمفتیین بوری سه قا گهله کی گهرم بوو. ههردیسان ل سهر به لگین دار

ببنداران ژی شوونوارین گهرماتیا هافینی دیاربووینه، چونکی چهندین پینیین زمر ل

مر لیفین به لگان پهیداببوون. نوکه دی بیژی جیهانی کراسه کی نوو یی کریه بهر خوه و

قبله ژی یا ههست پیدگه ت باهوزا دوهی زاروکینیا وی ههموو یا شووشتی. "به ن، پشکوژک

نبیشن دهمی فهدین". شه پهیشه پین دهستپیکا هوزانه کا سویدی نه، شهو ژی هه که ب

دوستاهی یا فنلهندی نهبیت.

هند ل هممبهر خودیکه کا برؤنزی یا مهزن راوهستیا کو داپیرا وی بؤ کربوو باری نمری نمو یا جوانه همما همر چ نهبیت نمو نه یا کریته، بهلکو کچکه کا ناهنجی به وی پرچه کا زمر و دریژ همبوو، ای همموو گافان هیفیا هندی دخواست رمنگی پرچا وی ببچه کی یی فمبیت یان تاریخ بایه نه ک نمه رمنگی نمبالکیش یی دنافبه را همردوو رمنگان ببچه کی یی فمبیت یان تاریخ بایه نمه نمه نمه نمه نمه نمی دنافبه را همدوو و به کا دار به وو تمکمر بنیا همفالین وی یین هوتابخانی حمسیدیی بی بیمن و بیکول دکر ب ریکا هنده ک لفاهه یان نمو ژی پرچین خوه وهلیبکه ن جافین وی ژی، ومکو رمنگی دکه بین جوان بوو.

 <sup>&</sup>quot;ثمری بؤچی چافین ته هنده د کهسك و جوانن؟"

نعقه نمو پرسیار بوو یا بهردهوام وی ژ مام و ممت و خالمتین خوه گوهلیّدبووی ن<sup>می</sup>ن نمو هممبیّز دکری.

هیّلدی پیکوّل دکر دیار بکهت کا نهو ویّنهییّ د خودیکیّ دا دبینیت ویّنی کچیی یان ژنهکی یه، نیّ د راستی دا نه نهوه و نه ییّ دی، لهشیّ ویّ ومکو یی ژنهکیّ یه، بین دیّمیّ وی یی گروَقر هیّشتا ییّ نازك و جوانه.

تشتهکی د قی خودیکی دا نهو پائددا هزرا بابی خوه بکهت. بهری نوکه نهز خودیکه د ژوورا کارگرنی یا بابی وی قه هاتبوو ههلاویستن. بابی وی، نهلبیرتی، هیّلای ب خودیکه د ژوورا کارگرنی یا بابی وی قه هاتبوو ههلاویستن. بابی قه ددیتن روّژهکی ژ روّژان قی ناقی گازی دکری دهمی دهاته مال، بهردهوام خهون ب هندی قه ددیتن روّژهکی ژ روّژان کارهکی مهزن بنقیسیت. ژبهر هندی وی دهست ب نقیسینا پروّژهیی روّمانهکی کربوو، ن پشتی هینگی دهست ژی بهردابوون. هنده ک جاران گوتار و هوزان د روّژنامین نافخوی دا پهلاق دکر، چهندین جاران هیّلدی ناقی بابی خوه ل سهر روّژنامهیهکی دیت ههست ب شانازیی دکر" نهابیرت کناگ، کو ب ناقی باپیری خوه هاتبوو ناقکرن، ناقی وی جههکی تایبهت ل لیلساندی ههبوو.

ثاه، قی خودیکی... بمری چهند سالان بابی وی ب ترانههٔ گوتبوویی ثمم دهنین ل هممبمری خودیکی خوه ب نقینین، بهای پا همت ثمم نهشیین همردوو چاقین خوه بنقینین و د هممان دهم دا خوه ببینین. ای ثمهٔ خودیکه نه ومکو ج خودیکین دی یه یا ثمو دزانیت ثمهٔ خودیکهکا جادوگمری یه و داپیرا وی پشتی روّژا دههواتا خوه یهکسر ثمو ژ ژنمکا سیرمبهند کریبوو. گهله کاران هیلدی پیکول دکر همردوو چاقین خوه بنقینیت و خوه د خودیکی را ببینیت، ای ثمهٔ چهنده بو وی یا ب زهحممت بوو و نهشیا وه بکمت، ژبمر هندی وی دصت ژ قان پیکولان بهردان، گهله کا جاران همیهه کاری دا بوریت بی کو ثمو ل بهرامبهر قی خودیکی براوهستیت.

نمیا سمیره تمفرؤکه تمو کوور د هزران دا نقووم ببیت و مژوولی نیاسینا خوه ببیت، ژبمرکو تمفرؤکه ژیی وی بووینه پازده سال.

ل دوماهیی، چافی وی ب میزا ل ژوورا وی کمفت. دیاریمکا ممزن یا نخافتی با کاغمزمکا شینی قمبی و پیچای ب پاتمکی سؤر ل سمر هاتبوو دانان. ج پینمفیّت نمهٔ دیاریا جمرُنا بوونا وی یه.

نهنه نهو دیاریه یا بابی وی چهندین جاران بهحسی وی بو کری، نهو دیاریا پری نهندی به دیاریا چهندین جاران بهحسی وی د کارتین پوسته دا هاتیه کرن نهوین ژ اوبنانی دهاتین به نمری ما وی نهگوتبوو من "فشارهکا مهزن یا نیخستیه سهر خوه"، مهردیسان د کارتهکا دی ژی دا نقیسی بوو "نهو دیاریا بو ته فریدکهم تشتمکی هوسایه چ جاران ژ گهشمکرنی ناراوهستیت". همردیسان ناماژه ب نافی کچکی کربوو کو دی مهنیاسین دنافیهرا وان دا پهیدابیت و کوپیهکا ههموو کارتین پوسته ی بو وی ژی هی

هیّلدی گەلەك پیّكوّل دكرن دایكا ویّ مەرەما بابیّ ویّ ژ هی كاری بوّ روّهن بكەت، لادایكا ویّ ژی چ بیروّكه ل سەر هی بابەتی نمبوون.

تیبینیا ژ همموویان سهیرتر نهو بوو یا بابی وی گوتبوویی تو دشیّی فی دیاریی ل سر کسیّن دی ژی دابهش بکهی. بابی وی همما هؤسا ژ نیشکه کی فه کار دگهل نهتموهیین بهکگرتی نهکریه، نهو خوهدانی چهندین هزروبیریّن تایبهت بوو. یهك ژ بوچوونیّن وی بیّن نهگوهوّر نهو بوو، بهردهوام دگوت پیدفیه نهتموهییّن یهکگرتی بهرپرسیاریا جیهانی هموویی ب ستویی خوه فه بگرن. ل سهر یهك ژ کارتیّن خوه ژی نفیسابوو ، "پیدفیه بازهکی ژ روژان نهتموهییّن یهکگرتی همموو خهاکی جیهانی نیزیکی همفدوو بکهت."

وی گهلهك حمز دكر پهكسمر دیاریا خوه قهكهت بهری دایكا وی بهیته د ژوور قه و فهرخهسینیا تیشتی د دگهل ثالایهكی نهرویجی د دهستان دا بیت و جهژنا بوونا وی ای ایمؤز بكهت. چ پینهقیت ههكه وی ماف نهبایه نوكه دیاریا خوه قهكهت، با دا بوچی د راوا وی قه هیته دانان.

هیلدی دهستی خوه هافیته کارتونا دیاریی. نووف چهند یا گرانه! کارته ل سهر داری بوو کو تیدا هاتبوو نقیسین، "ژ ده بابی ته ب هه تکهفتا جهژنا بوونا ته یا پازده سالی". هیلد ل سهر جهین خوه روونشت و هوماشی سؤر و پاشی کاغهزا شین ژ دیاریی فنکرن هؤسا دیاره ثمو هائیله کاغهزیان یا مهزنه. ناها نمقه دیاریا وی یه. نمقه نهو دیاریه یا بابی وی بمردهوام به حس ژی دکرر نمقه نمو دیاریا ممزنه یا ج جاران ژ گمشهکرنی نمپاوهستیت و یا دشیّت ل سمر کمسیّن دی ژی دابهش بکهت.

دەمى وى بلەز تەماشەى ھائىلى دا كرى، ھەر زوو بۇ دياربوو كو ھۇمارەكا مەزن يا كاغەزىن تايپكرى تىدانە. ژ ھۆنتى نقىسىنا سەر كاغەزان زانى ب وى ئامىرەى يىن ھاتىنە نقىسىن يى بابى وى دگەل خوە بريە لوبنانى.

هؤسا دیاره بابی وی پهرتووکهکا مهزن بؤ وی یا نقیسای. ل سهر لاپهری یهکی نافونیشانیّن ویّ ب فی رمنگی بوون.

## جيهانا سؤفيايي

ل بن دا ژی ب خمتمکی بچووکتر هاتبوو نقیسین،

"ئهو کهسی نهشیّت مفای ژ وانهییّن سیّ هزار سالیّن بوری ومربگریت، دیّ ههر دناهٔ تاریاتییّ دا مینیت"

گوته

نقيسەر و ھەيلەسۆفى ئەلمانى

هیّلدی بمرپمرِی یمکی همکر. ل سمری وی دیت بمشی یمکی ل بن ناهونیشانیّن "بمهمشتتا عمدهن" یی هاتیه نقیسین. وی ل سمر تمختی خوه دریّر و دهست ب خواندنا پمرِتووکی کر: سؤفیا ناموندسن ژ هوتابخانی زهری، بؤ ماوهیه کی نه و بریکی هه دگهل همهالاً خوه جوانایی بوو و به حسی مرؤهین رؤبوت دکرن. جوانایی هزردکر مهژیی مرؤهی وهکو بیشته مه کی ریکخستی و پیشکه هتی یه، ای سؤهیایی ههستیید کر نه و دگهل بؤجوونا وی یا مهفرا نینه. نابیت نهم بونه و مرؤهی وهکو نامیره کی ل هه لهم بدهین دا، مانه هؤسایه ؟

هیّلد یا بهردهوام بوو ل سهر خواندنا هٔی پهرتووکی تا وی رادی ههموو تشت زیرکرن، هفتا جهژنا بوونا خوه ژی ژبیرکر. ب تنی جار جاره هزرهك د هاته د سمری وی به "نهری بابی وی روّمانهك نقیسایه؟" نهری ل دوماهیی وی دهمی خوه یی هٔالاً ل لوبنانی بؤ ب دوماهی ثینانا روّمانا خوه تمرخان کریه؟ ژبهرکو وی گهلهك جاران گازنده ژ دهمی خوه یی هٔالاً ل لوبنانی دکر.

دهمی ل سهر وی بیروکی رازیبووی کو دبیت روزهکی ژ روزان ژیانا وی ب دوماهی بهنت، ههسته کی هوسا ل ده پهیدابوو کو چ جاران بهری نوکه ههست ب هندی نهکریه، نانکو ل وی دهمی ههستپیکری نهو یا زیندی یه... نهری جیهان ژ کیفه هاتیه؟... چ بینهفیت دفیت ل دهمه کی دهستنیشانکری تشته ک ژ نهبوونی پهیداببیت، به آن با نهم دخین ههست ب فی چهندی بکهین؟ نهری ما نه یا مه حاله نهم هزرا خوه د وی بیروکی دا بکهین یا دبیریت جیهان ژ دهستپیکی و دره یا ههی.

هيّلديّ بمرددوام لاپمر قمددان همتا گمهشتيه وی جهی بیّ تيّدا بؤ يمکم جار ناممك ژ لوبنانیّ گمهشتیه سؤهیاییّ ب نافیّ: "هیّلد موللمر کناگ" ب ریّکا سؤهیا ناموننسنیّ تاخیّ کلؤقمر ۲.

خوشتقيا من هيّلك

لەز جەژنا ژ دايكىوونا تە يا پازدە سالىي بىروز دكەم. ھەرومكو تو دزانى كو ئەز بن رژدم دیاریه کی بؤ ته فرنگهم کو پی مهزن بین. ل من بیوره تعکمر من كارتەك بۇ سۇفيايى ھئارت بىت چونكى ئىڭ چەنلىھ يا گونجايىترە.

دىگەل ريغزين من بۇ تە بابئ ته

تهمساری هیلدی درانی بابی وی گهلهك همند و هیلان بكاردشینیت. تعقروی دمميّ جافيّن خوه فمكرين، وي تمدّ جمنده ب جافيّن خوه ديت ل شوونا هنديّ بجيت كارتمكي بؤ وي فريكمت، يي جووى وي بينته دناڤ رؤمانا خوه دا. همى سؤفيايا بدلمنگازا ج پينهفيت نوكه حيبهتي ماهه.

ممرهما بابيّ هيّلديّ چيه كارتا پيروزباهيا جهژنا بوونا كچا خوه بوّ سوّفياييّ بهنێريت، ل دممهكي كو ئهو دزانيت پێدڤي بوو وي بۆ جههكێ دى فرێكربايه؟ ئهو كبژ بابه نههٔ هزرا خراب چوویه د سهری وی دا و هیایه کچا خوه بخاپینیت و کارتا پیروزباهبا جەژنا بوونا وى بۆ ناڤونىشانەكى دى فريكەت؟ ھەروەسا بۆچى ئە**ڤ چەندە يا گ**ونجايىزە. با ژ همموویی گرنگتر، سؤفیا چهوا دی ل هیلدی گهرییت و نیاسیت؟

شهرئ شهو دئ چهوا سهرمدهرين دگهل في چهندي كهت؟ هيلدي شهو لاپهر ژی ۲ دوماهی ثینا و گمهشته بعشی دووی کو ل بن نافی "کولافی دریز" بوو. دممی گمهشتیه وی بارچی یا زدلاممکی بیانی ناممیمکی بؤ سؤفیایی دهنیریت، بیّهنا هیّلدی تمنگ دبیت. "نانکو دهمی مه دهیت برانین بؤچی نهم دژین، وهکو نارهزوویا خرفهکرنا پولان به یا ژنیشکی فه ل ده مرؤفی پهیدادبیت. نهو کهسی مژوولی کرنا فان پرسیاران بیت، با وولی نشته کی بیت کو مرؤفایه تیی ب دریزاهیا هه بوونا خوه ل سهر رویی نهردی کمنگشه ل سهر کریه"، سؤفیا حیبه تی ما.

بهان یا هیلد حیبهتی نهما، بابی وی نه ههما ب تنی پهرتووکهك ب ههاکههتا جازنا بوونا وی یا پازده سالیی بو نقیسی یه، بهلکو یهك ژ سهیرترین پهرتووکان یا بو وی نابعی

ب کورتی، کیفریشکه کا سپی دناف کولافه کی فالا یی دریژ دا دنینته دمری، ای ژبهرکو نهو کیفریشک گهله کی ا مهزنه، ملیاران سال دی پیفه چن ههتا نهو سیرهبه ند شبت وی کیفریشکی ههموویی ژ کولافی بینته دمری. ههموو زاروکین مروفان ل سهر مهرکین دافین فهرووویی کیفریشکی ژ دایک دبن، ژبهر هندی حیبه تی دمینن ژبهر دیتنا وان کارین سیرهبه ندی، ای دگهل مهزنبوونا خوه، هیدی هیدی دی بهره کووراتیا دناف شرووی دا چنه خواری و دی ل ویری مینن.

نهك تنی هیّلدی همستپیّدگر ها وهخته دیّ دناق گهرماتیا ههروویی کیّفریشکا سی دا نقووم بیت، ها ثمقه ژبیی ویّ ژی بوونه پازده سال و نوکه دهم هات نمو ریّکا خوه به هلبژیریت.

باشی هیّلدی شهو بهش خواند یی به حسی ههیلهسؤهیّن بهری سهردهمی سوّکراتی نگری هفیهه وی گرنگیی ددهته نگری هفیهه بو وی نه تشتهکی سهیر یان نوو بوو دهمی دیتی بابی وی گرنگیی ددهته فلمفنی جونکی بهری هینگی بابی وی گوتارهك د رِفَرْنامهیهکی دا به لاق کربوو ل ژفر نظی جونکی بهری هینگی بابی وی گوتارهك د رِفَرْنامهیهکی دا به لاق کربوو نگی نابی وی گوتارهای بهیّته خواندن؟" و تیّدا داخواز کربوو نظی "بؤجی یا بیّدهیه ههرسه ه ل هوتابهانهیان بهیّته خواندن؟" و تیّدا داخواز کربوو

فدلسفه ومکو بابعتمکی سمرمکی ل هوتابخانمیان بهیّته خواندن. پاشی ب شیّومیمی ناشکمرا و همرمی نمهٔ بابعته ل کومبوونا کهسوکاریّن هوتابیان به حس کربوو.

میلای تهماشدی دهمزمیرا خوه کر یا بوویه ۲۰،۳۰، خوشبهختانه هیشتا دهمزمیره کل بهر سینگی وی یا مایی نهو سهرهاتیا سؤهیایی دگهل جیهانا فهاسین بخوینیت بهری کو دایکا وی تیشتی بؤ بینته د ژوورا وی قه. ب قی رمنگی نهو شیا بهش دیمؤکریتسی ژی بخوینیت و گههشته وی جهی سؤهیایی هزرا خوه د پرسیارا یمکی دا دکری: "بؤچی یاریا لیگؤیی بلیمهترین یاریه ل جیهانی"، پشتی هینگی دهمی سؤهیایی زمرفهکی قههوائی یی مهزن د سندوها خوه یا پؤستهی دا دیتی.

دیموکریتس یی همفرابوو دگهل ههیلهسوهین بهری خوه نهوین دگوتی گوهورینین بهرجاف د سروشتی دا، ژ نهنجامی گوهورینهکا راستهفینه پهیدانابن. نهو ژی دگهل وی چهندی بوو کو پیدفیه ههر تشتهکی د گهردوونی دا ژ هندهك توخمین بچووکر پیکهاتبیت. ههر یهك ژ فان توخمان یی نهگوهوره. دیموکریتسی نافی فان پارچهیین ههره بچووك کره گهردیله Atom، نانکو نهو پارچهیین ئیدی نههینه پارچه پارچه کرن.

هیّلدی هست بیّهنتهنگیی کر دهمی گههشتیه وی جهی وهختی سوّهیایی دهستمالا ویّ یا سوّر ل بن تهختی خوه دیتی. ناها، هوّسا دیاره دهستمالا ل هیّلدی ل ویّری یا بهرزه بووی. به ن با، نابیت دهستمالهکا هوّسا ب تنیّ د چیروّکی دا هاتبیته بهحسکرن، بهلکو ی پینههٔیّت نهو دهستمالا وی یا ژ راستایه و جوویه بن تهختی سوّهیایی هٔه.

بشتی هینگی هیلای دهست به بهشی سؤکراتی کر کو ل دهستینکا وی بهشی جافی سؤهیایی ب مانشینه کی ل سفر رقرنامی دکه فیت، هیلای جهند ریزه و وی بابه نی خواندن نه فی به حسی یه کهیه کا سفربازی یا نهرویجی ل وه لاتی لوبنانی دکه ت. ناخ بابی من یی هیلبازا گه له که جاران بابی وی دگوت خه لکی نهروی کا گرنگیی ناده نه کاری هیزان ناشتیباریز بین نمتهوهیین یه کگرتی، نه گفر نه فی کاره ل ده کهسی یی گرنگ نهبیت، هه کاری دی به ناده به کاری دی به کاری دی به کاری دی کرنگ نهبیت، ها که کونگین سهرنجراگیانا که که کاری که که کاری که که کاری نه که کاری که که کاری نهبیت به کاری نهبیت نوکه ل ده سؤهیایی یی گرنگ نهبیت، ها کاری که که کاری نهبیت نوکه کاره ل ده که که کاری نهبیت، ها کاری که که کاری نهبیت نوکه کاره کاری کونگ نهبیت نوکه کاری دی گرنگ نهبیت نوکه کاری دی کارنگ نهبیت نوکه کاری دی کارنگ نهبیت نوکه کاری کارنگ دی کرنگ کاره کاری کارنگ کاری کارنگ کاره کاری کارنگ کاری کارنگ کاره کاری کارنگ کارنگ کاری کارنگ کاری کارنگ کاری کارنگ کاری کارنگ کاری کارنگ کارنگ کاری کارنگ کارنگ کارنگ کاری کارنگ کارن

- "سوپاس دادی، خوارنی بؤ من بدانه سهر میّزی."
  - "ما تو تێشتێ ناخوی؟"
  - "نهخيّر، ما تو نابيني ثهز يا مژوولم؟"
- "بەن پا ئەقرۆكە جەژنا بوونا تەيە، ژيئ تە بوونە پازدە سال."
  - "دادی، نمری جارمکی تو چوویه نمسینا؟"
    - "نەختىر؟ قىنجا ئەقە ج پرسيارە؟"
- "ب راستی جهی حیبمتیی یه دمه پهیکهرین کههن ب دریژاهیا دوو هزار و پینع سهد سالان ل جهي خوه ماين. پهرستگهها مهزن يا ب نافي "مالا مهريهما كچ" ژي يا ل ويري."
  - "ته دیاریا بابیّ خوه **ق**هکر؟"
    - "گيژ ديارى؟"
- "هنِلد، دممي نمز دگهل ته دئاخقم بمرئ خوه بده من، هؤسا دياره تو نه يا ب سەلامەتى."

هیّندیّ نهو هائیلا ممزن دانا سمر چوکیّن خوه و تمماشمی دایکا خوه کر.

دایکا وی هاته نیزیکی وی و همرخهسینیا تیشتی دانا سهر تهختی وی کو شممالکمکا هملکری ژی کربوو د نیفمکا وی دا، زیدحباری گلاسمکا شمربمتی و خوارنی و دياريمكا بچووك ژى تيّدا بوون. ئالاييّ نمړويجيّ ژى دانابوو بن مليّ خوه.

- "سۆپاس بۆ تە دادى، ئەقە ژ باشيا تەيە، بەلى ژ راستا ئەز يا مژوولم."
  - "باشه مانه دهنت بهری دممژمیر یهکی نیفرؤ تو بچیه دیریّ?"

همتا ويّ گافيّ ژي هيّلديّ هند ناگمه ژ خوه نمبوو، بهلکو همتا دايکا وي نما پرسیارا دوماهیی ژی کری و همرخهسینیا خوارنی دانایه سهر میزا ب روخ تهختی وی له.

- "ببوره دادئ، تمز مژوولى خواندنا لميّ جمنديّ بووم."
- هیّلدی ناماژه کره وی هائیلی و بهردموامی دا تاخفتنا خوه.
  - "بابئ من تعد هائيله يا هريكوي."

نهگهر ته دهستمالهگا حهریری یا سؤر دیت، هیقیدارم باش چاقی خوه بدهیی، چونکی گهلهك جاران روودایه هندهك تشت ب شاشی قه ناگههنه خوهدانین خوه بین رستهقینه ب تاییهت ل هوتایخانی یان جهین دی بین وهکهه قد همروهسا زبیرنه که نوکه نهم بی ل هوتایخانه یا دی بین وهکهه قد همروهسا زبیرنه که نوکه نهم

هیّلدی گوه ل دمنگی رمپ رمهمکی بوو ل سهر دمره حکان دهات، چ بینه فیّت دی نقه دایکا وی بیت و تیّشت یا دگهل خوه تینای. دهمی دایکا وی دمرگه ه هوتای، هیّلد گههشتبوو وی جهی دهمی سؤهیایی کاسیّته کا فیدیویی ل دور بازیْری نهسینایی دناف باخهه ی دا دیتی.

"جهڙنا بوونا ته پيرؤز، جهڙنا بوونا ته پيرؤز خوشتقيا من هيلد."

دهمی دایکا وی هیشتا ل سهر دمره حکان، دهست ب گوتنا سترانا آنی سترانا کلاسیکی با جمارنا بوونی کربوو.

"فمرمووو دايكا من يا خوشتكي."

دگهل گوتنا قی تاخطتنی، هیّلد یا بهردهوام بوو ل سهر خواندنا وان تاخطتنان بیّن مامؤستایی هالسمطی ل دور تهکرؤیؤلی بؤ سؤهیایی دگوتین کو ز سهروبهری وی یا دیاره لهو گفلهك ومکو بایی هیّلدی یه، نهخاسم ربه و سمبیّلیّن وی بیّن رمش و کولاقی وی بیّن شین.

<sup>&</sup>quot;همرسال د خيّر و خوشيان دا بڙي." بڻ کو هيّلد بمرسفا وي بدهت، پ تنيّ د بن ليّفکان را گوت، "لمعم."

<sup>&</sup>quot;ته خنره."

- "سوپاس دادئ، خوارنی بؤ من بدانه سهر میزی."
  - ۔ "ما تو تێشتێ ناخوی?"
  - ۔ "نەخىر، ما تو نابىنى ئەز يا مژوولم؟"
- "بەل پا ئەقرۆكە جەژنا بوونا تەيە، ژبى تە بوونە پازدە سال."
  - "دادئ، ئەرئ جارەكى تو چوويە ئەسىنا؟"
    - "نەخنىر؟ قىنجا ئەقە ج پرسيارە؟"
- "ب راستی جهی حیبهتیی به نه پهیکهرین کهن ب دریژاهیا دوو هزار و پینو سهد سالان ل جهی خوه ماین. پهرستگهها مهزن یا ب نافی "مالا مهریهما کچ" ژی پال ویری."
  - "ته دياريا بابيّ خوه قمكر؟"
    - "کیژ دیاری؟"
- ۔ "هێلد، دهمێ ثمر دگمل ته دئاخقم بمرێ خوه بده من، هوٚسا دیاره تو نه یا پ سهلامهتی."

هیّلدی ثهو فاثیلا مهزن دانا سهر چوکیّن خوه و تهماشهی دایکا خوه کر.

دایکا وی هاته نیزیکی وی و همرخمسینیا تیشتی دانا سمر تهختی وی کو شممالکمکا هملکری ژی کربوو د نیقمکا وی دا، زیدهباری گلاسمکا شمربمتی و خوارنی و دیاریمکا بچووك ژی تیدا بوون. ثالایی نمرویجی ژی دانابوو بن ملی خوه.

- "سؤپاس بۆ تە دادئ، ئەقە ژ باشيا تەيە، بەلى ژ راستا ئەز يا مژوولم."
  - "باشه مانه دهنت بهری دممژمیر یمکی نیفرؤ تو بچیه دیری ?"

همتا وی گافی ژی هیلدی هند ناگمه ژ خوه نمبوو، بهلکو همتا دایکا وی نه پرسیارا دوماهیی ژی کری و همرخمسینیا خوارنی دانایه سمر میزا ب روخ تمختی وی له.

- "ببوره دادئ، تمز مژوولى خواندنا للي جمندي بووم."
- هيلدي ناماژه كره وي هانيلي و بمردهوامي دا ناخفتنا خوه.
  - "بایئ من تعظ هائیله یا هریتکری."

"باشه، وی چ بؤ ته نقیسیه؟ ثمز پتر ژ ته حمز دکهم بزانم وی چ نقیسایه، رونكى نەقە چەند ھەيقە وى خو پەيقەكا ب تنى ژى بۇ من نەنقىسايە."

"بەن پا ئەقە ب تنى چيرۆكەكە."

"جم ؤك?"

- "بهل چپروکه و د ههمان دهم دا ژی پهرتووکهکا فهلسمفی په."
- "باشه و دیاریا من، ته نمفیّت بزانی کا من ج دیاری بؤ ته ثینایه؟"

هێلدێ همستپێکر نه يا جوانه ئهو پټر پهسنا دياريا بابێ خوه بکمت، ژبهر هندێ بلهز ۱۵ دیاریی فهکر و رستهکا زیری تیدا دیت.

"واو، دیاریه کا گهله ک جوانه. سؤپاس بؤ ته."

دگهل گوتنا قان پهیڤان، وێ خوه د دایکا خوه ومرکر و هممبێز کر.

- "دادي، ئەز حەز دكەم تو نوكە بچى، چونكى نوكە ئەو يى ل سەر گوپيتكا ئەكرۇپۇڭ راوەستىاى."
  - " تو بهحسي کي دکهي؟"
  - "ئەز نزائم، سۆفيا ژى نزانيت. خوشيا چيرۆكى ھەموو يا د ڤيرى دا."
- "باشه، يا ل سهر من پيدهيه بجمه سهر كارئ خوه ل نفيسينگههي. ژبير نهكهي تنِشتا خوه بخوی و کراسی تمژی یی ل هاتی خواری."

ل دوماهیا دایکا وی چوو خواری، ل وی دهمی مامؤستایی فهاسمفی ژی ل سمر لمکرؤپؤنی هاته خواری و ل سهر گری ناریوپاگ روونشت، پشتی هینگی جارمکا دی دناف گۆرمپانا گشتی یا باژێرێ ئەسینایێ دا دیاربووغه. بیرۆکەیا بابێ وێ ھاتە بیرێ دممێ گوتی؛ "ل سفر همموو وهلاتيّن ثمندام د نمتمومييّن يمككرتي دا يا پينشيه كار بوّ هنديّ بكمن گَارْمِانْمُكَا وَمَكُو يَا تَمْسَيْنَايِينَ ثَاقًا بِكَمْنَ، داكو بِبِيتَه جَهِمُكِيْ رُ هَمْرُى بِوْ بِ رِيْقْمَبِرِينَا دانوستاندنین هماسمهی. دبیت ژ بو گمنگهشمکرنا بابمتی دانا جمکی ژی بهینته بكارئينان". ب ديتنا وى، پرۆژەيەكى ب فى رەنگى دشيّت مرۆفايەتىي ھەموو دگەل ھەق گوم بکفت و هاریکاریا وان بکفت پایؤزین نعطتی و پایؤزین نعسمانی دروست بکفن. بشتی هينگيّ هيّلد گههشته وي بهشي بيّ كو تيّدا بابيّ ويّ به حسيّ تهظلاتوني كري.

"ل سەر پەرنىن ئەقىنى، خەلك دووبارە قەدگەرنە وارگەھى خوە دناڭ جيھانا بيرۆكەيان را و خوە ژ زيندانا لەشى قورتال دكەن..."

همردیسان وی سهحکره وان لاپهران یین بهحسی سوهیایی دکرین دهمی رُ کوّلی خوه یی نهینی دمرکهفتی و ب دووهٔ هیرمسی کهفتی و پاشی شوونوارین هیرمسی به رزه کرین. پاشی هات و دووباره بابهتی نهفلاتونی خواند. پشتی هینگی دهمی چوویه دنال دارستانی دا و دمریاچهیه کا بچووك دیتی کو کوّلکه کی رهنگ سوّر ل لایی وی یی دی بوو و کهفالی بجیرکلی ب دیواره کی وی هه یی هه لاویستی بوو و ل سهر دیواره کی دی کمفالی زهامه کی ب نافی بیرکلی یی هه لاویستی بوو و فی سهر دیواره کی مالا هیّلدی بوو، خوند تشته کی سهره و ا

هیّلدی نهو هانیله دانا رِهخمکی و ژ سمر تهختیّ خوه رِابووهٔه و چوو ل ویّ نینسایکلوپیدیا هٔهلسمهٔی گمریا یاکو ب ههلکمهٔتا جهژنا بوونا ویّ یا چوارده سالییّ بؤ هاتی. پاشی ل نافیّ بیّرکلی گمریا... ناها نمهٔه!

"جۆرج بیرکلی (۱۲۸۵-۱۷۵۳ زاینی)، فهیلهسوفه کی ئینگلیز و قهشه یی باژیری کلوین بوو. وی ههبوونا جیهانا ماددی ره تدکر کو ژ دهرقه ی ناگههیا مروّقی بیت. نهو د وی باومری دابوو کو ههموو ههستین مه ژ ده خودای دهین. ههروه سا نهو یی نافدار بوو با ره خنه گرتنا خوه بو شیوازی نه بستراکی "ته جریدی" ب ههموو شیوه یین وی قه. پهرتووکا خوه یا نافدار "نامه یه ک ل دور پره نسیبین زانینا مروّقی" ل سالا ۱۷۱۰ به لاق کربوو."

ب راستی تشتمکی بالکیش و ب ترس ژی بوو. بوّ ماومیمکیّ هیّلد ل سهر نمر<sup>دی</sup> روونشت و هزریّن خوه کرن بمری کو دووباره بچیته سمر جهیّن خوه قه و بمردموامیاً بدمته خواندنیّ.

- "هیوم ل سهردهمی قولتیر و جان جاك روسوی ژیابوو، تانکو ل چهرخن رهوشهنگیریی. وی بهشهکی مهزن ژ ژیانا خوه ب هاتن و چوونی و کوچهریی قه دنافیه و وهلاتین نهورویی دا بوراند بوو بهری کو ل باژیری نهدهنبورگ تاکنجی ببیت. دهمی ژین وی بووینه ۲۸ سال، پهرتووکا خوه یا ب نافی "نامهیهك ل دور سروشتی مروفی" بهلافکی ای وی جهختی ل سهر هندی دکر کو هزرا بهلافکرنا فی پهرتووکی ههر ژ ژیی ۱۵ سالین د سهری وی دا بوو."
  - "باشتره تو لهزئ بکهی، چونکی ئهز نهشیم وهختی خوه ب ههروه بورینم."
    - "به لي پا ته ب خوه يا دهستېپکري."
- "به لي پا همکه نهز فهلسهفه یا خوه یا تایبهت بدارپیژم، دی گهله کی احودا بیت ر همموو وان تشتین بهری نوکه من گوهلیبووین."
  - "بؤچى ما تشتهك مايه مه بهحس نهكرى يان پشتگوه هاڤێتى؟"
- "بهلّ. ل دەستپیّکی: هەموو ئەو فەیلەسۆفین هەتا نوکە تە بەحسا وان بۇ من کری زەلام بوون و وەکو یا دیار زەلامان جیهانا خوه یا تایبەت هەیه. لیّ ئەز پتر گرنگیی دەممە كەتواری، گولان، گیانەوەران، زارۆكیّن ژ نوو دهیّنه سەر دنیاییی هەتا مەزن دبن. لی ئەو فەیلەسۆفیّن تو بەحسی وان بۆ من دكهی بهحسا چ تشتان ژ بلی مرۆڤی ناكەن، ئاھا ئەقە تو دیّ بۆ من بهحسی فەیلەسۆفەكی دی ژی كهی كو یهكهم نامهیا وی ژی ل دور سروشتی مرۆڤی یه! یا دیاره ئەق مرۆڤه ژی كەسەكی تەمام و پیگههشتی یه، ل دەمهی كو ژیان ژ دووگیانی و ژ دایكبوونی دەست پیدكهت. باشه بۆچی ئەم قیژییین زارؤكی ژ نوو پهیدابووی پشتگوه دهاڤیژین؟ هەردیسان گەلەك كیم من گوه ل بابەتی حەژیكرن و
- "تو راست دبیری، به لی با هیومی دیتنه کا جودا ژ ههیله سوّفین دی ههبوو. هیومی پر به حسی ژیانا رؤژانه دکر و گهلهك ب سانه هی دشیا خوه بدانیته جهی زارؤگان و تهماشه ی جیهانی بکهت، نانکو نهو ل جهی وان که سیّن ژ نوو دهیّنه سهر دنیایی تهماشه دهروبه ریّن خوه دکهت."
  - "باشه دی پیکول کهم خوه د ههاسمهها وی ژی بگههینم."

ج پینمفیّت بابیّ وی ثمف همردوو کمفاله پیّن ل ویْریّ هدلاویستین، ثمریّ ژ بلی وشهفیا نافان، تشتمکیّ دی ژی پهیومندی پیّفه همیه؟"

بنرکلی فهیلهسؤفه ک بوو ب ههموو رمنگان ههبوونا جیهانه کا ماددی ژدمرقه ی انگهها مرؤقی رمتدکر. ثهم دشنین ههبوونا تشتین دموروبهری خوه دوویات بکهین، ان رمترنا ههبوونا قان تشتان مژارمکا دی یه. سؤفیا باشترین دموونه ال سهر فی جهندی ماده ههموو ههستکرنین وی ب جیهانا ژ دمرقه ژ بهرههمی ثاشویا بایی هیلدی یه.

پندهیه شهو بهشنن مایی ژی شهو زووی بخوینیت. ها شهه گههشته وی جهی دممی سزنیا وینهیی کچهکی د خودیکی دا دیتی و همردووکان پیکشه چافین خوه نقاندین.

دەمى وى كچاد خودىكى ژى چاقىن خوه ل سۆفيايى دنقاندىن، ھەروەكودقيا بېژىتى: "ئەز يا تەدبىنم سۆفيا، ئەقە ئەز يال رەخى دى.

پشتی هینگی سؤفیایی جزدانکا وی دیت. نمری چهوا نهو جزدانک گههشته ده سؤفیایی ب راستی تشتهکی نه بهرئاقله! بؤ ههیاما چهند چرکهیان هیّلدی هزرکر ژ راستا سؤفیایی جزدانکا وی یا دیتی، نی نه ه چهنده ب تنی ومکو فیّلهکی بوو. هیّلدی دخواست نمو ل جهی سوفیایی بایه، چونکی نوکه ههموو تشت بؤ وی نه د روّهن و ناشکهرانه.

بۆ يەكەم جار، ھۆلدى حەز كر سۆفيايى ببينيت.

پشتی هینگی، سؤهیا نهچاربوو ژ کؤلکی مایجمری بدمرکهفیت، بمری کو سمرا فی تاوانی بهیته گرتن. ل وی دهمی بهلهم ژی چووبوو د نیفا ثافی دا، ب راستی یا پیدفی بوو بلی وی روودانا بهلهمی بینته بیرا وی.

هیّلدی فرمك ل شمریمتی دا و دمست ب خوارنا ساندهویچمکی کر، دگمل هندی ژی ل سعر خواندنی یا بمردموام بوو و گمهشتبوو شمرستوی "زملامی ریّکخستنی" شموی فاریای رمخنی ل تیورا شمقلاتونی ل دور بیروّکمیان بگریت. نهرستوی دگوت ج تشت ناچنه د هوشا مروّقی دا نهگهر بهری هینگی ههستین مروّقی ههست پینهکربیت. ای نهفلاتونی دگوت ج تشتان ههبوونا خوه د سروشتی دا نینه نهگهر بهری هینگی د جیهانا بیروّکهیان دا نهبیت.

دمربارهی یاریا فافارتنا زیندمومران ژی، هیّلد خو بو ساته کی ژی یا ب گومان نمبوو کو نمو قمردارا نمرستویه ب فی پیّزانینی، ژبمرکو بمری هینگی وی نمدزانی نمو یمکهم که بنهمایی ژبّکجوداکرنا "جیهانا رووهك" و "جیهانا گیانهومران" دانای.

نه رستوی دفیا دووباره ژوورا سوفیایی ب سه روبه ر بکهت. هه ردیسان وی گرنگی ددا هندی بو مه دووپات بکهت کو هه موو تشتین د سروشتی سه ر ب گروپه کی فه نه کو به دی مینگی هاتینه دابه شکرن، ل دووهٔ دا نه ش تشته ژی ل سه ر هنده ک گروپین بچووکن دهینه دابه شکرن.

دهربارهی دیتنا شهرستوی بو ژنی، کا چهند ب زیرهکیا وی داخبار ببوو، ژبهر فی دیتنا وی هند حیبهتی ژی ما، چهوا فهیلهسوفهکی ل فی شاستی زیرهکیی بوچوونهکا هوسا بی رامان ههبیت.

سهرهرای فی جهندی، نهو شیابوو وهل سؤفیایی بکهت ژوورا خوه ب سهروبهر بکهت و دووباره تشتین خوه ریکبیخیت، ب فی رهنگی سؤفیایی جووته کی گورین سبی بین همتا سهر جووکان د ژوورا خوه فه دیتن کو بهری هینگی ب ههیشه کی هیلدی نهو جووتی گورین خوه بهرزه کربوون.

ل وی دممی، سؤفیایی همموو کاغفرین شهلبیرتوی دناف هائیلمکی دا ههلگرتن کو هژمارا وان ژ پینجی کاغفران بوری بوو، ال نوکه هیلد یا گمهشتیه لاپمری ۱۲۴، ژبمرکو یا ل

ماد وی بیلمی نامیدنو کنوکسی

میلینیزم، نافونیشانین بهشی پشتی هینگی بوون. نه به به و هینگی مینگی مینهای و مینگی مینگی مینگی مینگی مینگی مینگی مینگی مینگی از جوری جیب انتهوهیین به میکرتی ل سهر بوو. ریکهفتا مورا وی کارتی ۱۵ گولانی بوو. نه ه دی به که با نامهوهیین بین بابی وی بو هنارتی، ای ل شوونا ب پوستهی بو فریکهت، بو کربوو بو وان کارتان بین بابی وی بو هنارتی، ای ل شوونا ب پوستهی بو فریکهت، بو کربوو نام جیونگی دا.

### خوستقيا من هيلك

ئەز دىنىژم ھىنىتا سالقەگەرا رۆژا ژ دايكبوونا تە نەھاتىيە، مانە سوباھى يە! ھىقىا مان ئەوە ئەق كارتە د ھەمان رۆژ دا بگەھىتە تە. نە يا گرنگە بزانى كا ھەتا كەنگى دى مفاى ژ قى دىارىى وەرگرى چونكى رەنگە ب درىزاھىيا ژيانا تە بەينتە دگەل تە. جەژنا بوونا تە چىروز دكەم و داخواز ژيەكى درىئر بۆ تە دخازم. ئەز دىنىژم نوكە تە زانى كا بۆچى ئەز كارتان بۆ سوفىيايى دھنىرم، ژبەر ھندى يە چونكى ئەزى ئىشراستىم ئەو دى گەھىنتە تە.

تیبینی: دایکا ته گوته من کو ته جزدانکا خوه یا بهرزه کری، سوزی ددهم ب زووترین دهم کری سوزی ددهم ب زووترین دهم ۱۵۰ کورونین سویدی بو ته بهنیرم داکو جزدانکهکا نوو بو خوه پی زووترین دهم ۱۵۰ کورونین سویدی بو ته بهنیرم داکو جزدانکهکا نوو بو خوه پی بکری. دهربارهی باحا ته یا هوتابخانی ژی، تو دشنی بهری هاتنا بیهنههدانا هافینی، ب سانههی ل قوتابخانی باجهکا دی بو خوه دهربیخی.

بابی ته یی ب دلوقانی ته ههمبیّز دکهت

ع نینه، ب رنکا فی یاریی سؤفیایی ۱۵۰ کورون ومرگرتبوون. ژبهرکو تهو یی ب گومان بوو نمکو دیاریا وی نه هند یا بهرکهفتی بیت. رؤژا ۱۵ خزیرانی جمژنا بوونا سؤهیایی ژی بوو، نی د چیپؤکی دا هیشتا سؤهیا یا ل پؤژا ۱۵ گولانی. دبیت بابی وی هینگی تمو بمش نفیسای بیت و پشتی هینگی پنکس جمؤنا بوونا هیلدی ل سمر نفیسی بیت. همی ژاری سؤهیا، تمو یا دکمته غاری داکو جوانایی ل نیزیکی سمنتمری بازرگانی ببینیت.

ئەرى ھىلد كىه؟ چەوا بابى وى يى پشتراستە كو سۆفيا دى قى دىاريى گەھىنتە دەستى وى؟ ھەرچەوا بىت، ب راستى تشتەكى بى مانايە بابەك ل شوونا كارتىن پۆستەي راستەوخو بۆكچا خوە بھنىرىت،

هیّلدیّ همستپیّکر ئهو ژی یا بهره**هٔ** ئهسمانی دهٔریت دهمیّ بهشیّ ئهفلاتوّنی دخواندی.

دناق همموو تشتین زیندی دا، پیچهك ژ نهینیا خودای دناق دا ههیه. نهم دبینین تشتهك یی دناق ناخی گول بهروژان دا گهش دبیت یان ههتا دناق گولا خشخاشی یا کیفی دا. نه نهینیا خودای ل دمق پهلاتینکه کی پره دهمی ژ سهر گوله کی دفریته سهر گوله کا دی یان ماسیه کا رهنگ زهر دهمی مهله قانیان دکهت. ای ب هاریکاریا روخا خوه نهم دشین پر نیزیکی خودای ببین. دهمی نهم دگهل قی نهینیا مهزن دبینه یه ک، رهنگه بو چهند ساته کان هزر بکهین نهم ب خوه نه و نهینیا خودای نه.

نمقه سهیرترین تشت بوو یی همتا نوکه هیّلدی خواندی، نی ژ همموویان <sup>ژی</sup> سادهتر بوو. همموو تشت ب تنی یمك تشته، نم**ق** تشته ژی ثمو نهیّنیا خودای یه یاگ همموو تشت تیّدا د بمشدار. نهم نه پیدفی ب هندی نه باوهریی پی بینین یان نه، چونکی نهفه بؤچوونا وی په و ههر کهسهك یی نازاده کا دی چهوا فی نهینیا خودای ل دووف تیگههشتنا خوه شروفه کهنه

بلهز گههشته بهشی دی، نهو ژی دهمی سوّهیا و جوانایی ب ههلکههتا جهژنا نهوس خیقهتین خوه برینه ناقد دارستانی قهداین و جووینه د کوّلکی مایجهری قه.

پشتی خواندنا چهند لاپهرین دی، ب تؤرمیی قه ژ سهر جهین خوه رابووقه و شهق شبه کره دبن ملی خوه قه. شهقه تشتمکی نهخوش بوو، بابی وی وهکر دوو کچین دی کوپین ههموو وان کارتین پوستهی بخوینن یین وی د ههیاما بازده روژین دهستپیکی یین هیفا گولانی دا بو کچا خوه فریکرین. هیلدی کارتین پوستهی یین بابی خوه چهندین جاران خواندن و ژ دهربرینین وان باش دزانی کو شهقه وهکو وان کارتانه یین بابی وی هنارتین.

#### خوسُتَمُيا من هيّلك:

نهز بیزاربووم کو همتا نوکه یی بیدهنگم و نهشیم به حسی دیاریا جهژنا ژ دایکبوونا ته بکهم. تا نوکه شیایهه ل سهر حهزا خوه زال ببم، نهو حهزا روزانه جهندین جاران من پالددهت تیلهفونا ته بکهم داکو بیژمه ته نهو دیاریا دی بو ته فریکهم تشتهکه بهردهوام یی د گهشهکرنی دا، ومکو ههموو تشتین دی بهردهوام گمشه دکهت و مهزن دکهت ژبهر هندی یا ب زه حمهته نهم وی تشتی بو خوه ب تنی بهدای در ...

بشتی فی نامی، هیّلدی بابمتی ل دور جوهیاتی و یونان و رموشهنبیها جوهیاتی-مسیعی خواند. هیّلدی همست ب بهختهومریی دکر دممی ژ فی لای فه تهماشهی دیروّکی نکری، ژبهرکو چ جاران وی تمق بابهته ل هوتابخانی نهخواند بوون. ل هوتابخانی، ژ بلی هندهك بابعتیّن هشك و بیّ رامان ج تشتیّ دی هیّر نمبیوو، نیّ ل دوماهیا هی بعشی، هیّلای همستهیّکر ژ نوو ویّ گرنگیا معسیحی و ثاینیّ معسیحیمتیّ زانی.

هستبیدر رکود وی گهلهك حمز ژ گوتنا "گوته"ی كر دهمی دبیژیت "تمو كمسی نمشیّت مظی ژ وانمییّن سی هزار سالیّن بوری ومربگریت، دی همر دناف تاریاتیی دا مینیت".

بهشی ل دوولا دا، ژ وی کارتی دهستپیکر یا دنالا بای دا هاتی و مایه ب پهنجمری اینانگهها مالا سؤفیایی له. ج پینهائیت نهو ژی پؤستکارتهکا نوو بوو ژ بؤ هیلدی.

#### خوشتفيا من هيّلك:

ئەز نزائم دەمى تو قى كارتى دخوينى رۆژا جەژنا ژ دايكبوونا تە بورى يە يان نە،
ھەرچەوا بىت ھىقىا من ئەوە ماوەيەكى درنىژ ب سەرقە نەچووبىت. تو دزانى دەمى
ل دەق سۆفىا حەفتىيەك يان دوو حەفتى دبورن، مەرج نىنە ب ھەمان شىوە دەم ل
دەق مەژى ببورىت. ئەز دى ل ئىقاريا رۆژا جەژنا يوحەناى گەھمە مال و پاشى دى
ل سەر جۆلانكا دناق باخچەى روونە خوارى و تەماشەى دەريايى كەين چونكى مە

ل دوولاً دا ژی تێلمفؤنهك ژ دملاً ئەلبێرتۆی بۆ سۆفیایی هات کو ئمو بۆ يەكەم جار بوو سوفیا گوھ ل دمنگی وی دبیت.

"ژ ناخفتنا ته دیاره دی شهرهك روودهت."

<sup>&</sup>quot;بهل راسته، مهرهما من شهرهکی هزری. ل سهر مه پیدهیه نهم سهرنجا هیلای بو خوه براکیشین و وی ژی بکیشینه دناهٔ مژارا خوه دا بهری کو بابی وی ژ لیلساندی بزهریت."

پشتی هینگی سؤهیایی تهلبیّرتؤ کنوکس ل دیّرمکا کو دیروّکا دروستکرنا ویّ بوّ هرخیْ دوازدیّ زاینی دزهٔری دیت ل وی دهمی تهلبیّرتوّی جلکیّن همشمییّن جمرخیّن نهراست کربوونه بهر خوه.

نوه دیّر، ژنوو هاته بیرا هیّلدیّ کو پیدهی بوو نمفروّکه نمو ژی چووبایه دیّریّ. نماشهی دممژمیّرا خوه کر یا بوویه دممژمیّر یمك و چاریّکهك. ژبمر خواندنا فیّ روّمانیّ ویٔ ناگهه ژدمی نممایه.

یا راستی بیت، نه تشته کی هؤسا مهزن و ب خهمه نهگهر ل رؤژا جهژنا بوونا خوه نهو نهچیته دیری. نی تشته کی دی زموها وی تیکدبر؛ نه کارتین پیروزباهیی بین زیده بهنا وی نهنگ دکر.

هێِلد ل سمر خواندنا گوتارا ئەلبێِرتۆى يا درێِژ د دێڔێ قه يا بمردموام بوو. ل دمڤ ويْ چ ئاريشه د هندێ دا نەبوو كو ئەلبێِرتۆى جلكێِن قەشەيان كرينه بەر خوە.

وهختی گههشتیه وی پارِاگرافی دهمی سوّفیا خوه نیشا هیّلدگاردی ددهت، دووباره نهاربوو بچیت تهماشهی ئینسایکلوپیدیا ههیلهسوّفان بکهت، نی وی ج تشت ب قان ههردوو نظان نهدیدن. ههموو گافان ثهف تشته دووباره دبیت، ههردهمی بابهتی پهیوهندی ب ژنهکی بان رِهگهزی می قه ههبیت، ئینسایکلوپیدیا وی خوه بیّدهنگ دکهت. ثهری تو بیّری نفرمهنی پاراستنا زهادمان زیّرهانیا قی ئینسایکلوپیدیایی کربیت و نههیّلابیت بهحسی گرنان بکهت؟

هیدگارد دو بینجن، رحبهنا دیری، نقیسهر، نوشدار، زانایا رووهکان و زانایهکا سوشتی بوو. زیدهباری فی چهندی، نهو وهکو سومبولهکی بوو ژ بو تیکهلی و نیزیکیا ژنی روشتی بوو. زیدهباری فی چهندی، نهو وهکو سومبولهکی بوو ژ بو تیکهلی و نیزیکیا ژنی روشت و زانستی د چهرخین نافهراست دا، نی خو دیرهکا ب تنی ژی بهحسی وی د می نیسایکلوپیدیایی دا نههاتیه کرن. نهفه ج کارهساته!

میدی جاران گوه لینهبیوو "لایهنی میینه" یان "سروشتی دایکایهتیی" لیو خودی ههیه کو دبیژنی "سؤهیا"، خوه ریزهکا ب تنی ژی ل دور فی جهندی تیدا نههاتیو نفیسین. نیزیکترین بابهتی پهیوهندی ب فی جهندی قه ههی، دیرا "ثایا سؤهیا" بوور بازیری هوستهنتینه یی تورکی کو رامانا فی نافی ثانکو "پهندا پیروز". همرچهنر بایته خته ک و چهندین شاهژن ب وی نافی هاتبوونه نافکرن نی دیسان ج به حسی وان ر شینسایکلوبیدیایی دا نههاتیوو کرن. باشه ما نابیژنه فی چهندی سانسور؟

تشته کی باشه هکه بیّرین سوّهیا "دیتنا نافخوّیی" یا هیّلدی یه، ژبهرکو هیّلای همستبیّدکر نهو بهردموام یا سوّهیایا پرج رحش ل پیّشچافیّن خوه دبینیت.

پشتی سهرهاتیا وی ل شمقا دیرا مهریهما پیروز، سوفیا زهری مال و ب همبیر وی خودیکی راوصتیا یا بهری هینگی وی ژ کولکی مایجهری ثینای.

ل دمستپیکی ب تنی دیمی خوه یی شدیای دیت، لی پشتی خودیکی دیمی کچهکا دی یا نهدیار د رهنگفهدانا دیمی وی دا خویا کر.

وی بلهز دوو جاران بیّهنا خوه ههلکیّشا و پیکوّل کر سهری خوه نهلقینیت. لا ویننی کچکا دی یا بچووك ل پشت دیّمی وی یی واستیای و پرچا وی یا رهش خویا دکر، نهو پرچا وی یا ج مودیّل لی نهدبووی ژبهر سروشتی وی کو یی حلی و راست بوو.

ب همموو هیزوشیانین خوه، کچکا د خودیکی دا پیکوّل دکر چاقیّن خوه ل وی بنقینیت، هوّسا دیاره ب قی کاری وی دقیا سوّفیایی ل سهر نامادهبوونا خوه ل دههٔ وی ناگههدار بکهت. پشتی بلهز ویّنی وی د خودیکی دا بهرزهبوو.

جمندین جاران هیّلدی پیکوّل دکر ژ بلی ویّنمیی خوه، ویّنمیی کچکمکا دی و خودیکی دا ببینیت؟ به آن یا جموا بابی وی تمط تشته همموو درانین؟ مانه هیّلای ل ویّنمیی وی ژنا پری رصل دگمریا؟ بمری هینگی داپیرا وی تمو خودیکه ژ ژنمکا سیّرهبنه <sub>تهابوق</sub>. <sub>نعمی</sub>ٔ هیّلدی دووباره دهستی خوه هافیّتیه وی فائیلی، دهستیّن وی لهرزین، ژبهرکو پزرنگر سؤفیا یا ل ههموو جهان و وی دبینیت. پزرنگر

به گههشته وی جهی دهمی سؤهیایی خدون ب هیّلدی و بجیّرکلی قد ددیدن، ب ایست دهمی وی زنجیر و خاجا هیّلدی د خدونی دا دیتین و پشتی هشیاربووی ندو تشت ل بن بالیفکا وی بوون. ندف جهنده هدری هزرکرنی ید، ندری راسته وی زنجیره و خاجا خوه برزه گرینه!

هیلد ژ سهر جهین خوه رابووقه و چوو تهماشهی سندوها کهلوپهلین خوه کر، پان ژراستا نهو زنجیر و خاچا داپیرا وی ب ههلکهفتا تهعمیدکرنا\* وی بو کرینه دیاری ل چی خو نینن! بهانی بابی وی چهوا زانی وی نههٔ تشتین خوه بین بهرزه کرین ل دهمهکی کووی ب خوه نهدزانی.

ثمقه همموو تشت نمبوون، بهلکو سؤفیایی خمونه ک به قمگمریانا بابی هیّلدی ژ وبنانی قه دیتبوو کو هیّشتا حمفتیمکا ل سمر ژقانی قمگمریانا وی مایی. نمری تو بیّژی مؤفیا ژی یا ناماده بیت دممی نمو دزقریت، ژبهرکو جارمکی وی د نامهیمکا خوه دا بعمی همقالمکا نوو بو هیّلدی کربوو.

ژ نیشکمکی قه، هیّلدی همستهیّکر کو سوّفیا بونمومرمکا ناشویی و ب تنیّ به حسیّ واد فی چیروّکیّ دا هاتیه کرن، بهلکو ژ راستا ئهو مروّقهکا راستمهینهیه.

نعمیدکرن Baptism، رنور مسمه کی ناینی مهسیحیه تی یه کو یه کهم بینگافا مرؤفی یه بو جوونا ناف فرناینی نعوزی ب رنکا شووشتنا سهری وی مرؤفی ب نافه کا تاییه ت

# چەرخى رەوشەنگەريى

۰۰۰ ههر ژ دروستکرنا دمرزیکی همتا چیکرنا زریپؤشان...

هیّلدی دهست ب خواندنا بهشی چهرخی ریّنیسانسی کربوو دهمی گوه ل بنگافین دایکا خوه بووی دهمی کو زقری مال و گههشته بهر دهرگههی. تهماشهی سرٔمیّرا خوه کر، ببوو دهمرٔمیّر چواری پشتی نیفروّ.

دایکا وی بلهز ب سهر دمره جکان سهر کهفت و دمرگههی ژوورا وی قهکر.

- "ئەقە تو نەچووپە دىرى،"
  - "بەلى. ئەز چووم."
- ۔ " بەلىٰ پا... تە ج كربوو بەر خوە؟"
  - "ئەق جلكين نوكە ل بەر من."
    - "ب جلكين نفستني فه؟"
- "ئەو دۆرمكا بەردىنى يا مەزنە، دىرۆكا وى بۆ جەرخين ناقىن دزقرىت."
  - \* "هٰلِك، لعقه تو ج دبيْرُى!"

میّلای تهو فاتیله دانا سهر کوشا خوه و تهماشهی دایکا خوه کر و گوت: "من میلای سو سید ناگمه ز بورینا دمی نمبوو... ل من بیؤره دادی. آن پیدفیه تو تیبگهمی کو نمز یا

تفتعكي بالكيش دخوينم."

گړنژین ل سعر دیّمی دایکا وی پهیدابوو، هیّلد ژی یا بهردموام بوو ل سعر

تاخفتنين خوه.

"ئەقە پەرتووكەكا سەيرە."

"باشه، دووباره جهڙنا بوونا ته پيرۆز بيت، هێلد!"

 "ثوف .... نهز نزائم کا من تاقعتا ومرگرتنا پیرۆزباهیان مایه یان نه." "بەن پا من.... باشە ئەز دى چە پىچەك بىلەنا خوە قەدەم پاشى دى دەست ب

دروستكرنا خوارني كهم. من هندهك فراوليّن نوو ييّن ژ بازارِي كرين."

۔ " ثمز ژی دی بمردهوامیی دهمه خواندنا خوه."

پاشی دایکا وی بمرزه بوو و هیلد ژی ل سمر خواندنی بمردموام بوو. هیلا گمهشته وی جهی یی به حسی سؤفیایی دکری کو ل ناف جادمیین باژیری دا ب دووف هیرمسی کمفتی و پاشی ل بهر دمرگههی مالا تهلبیرتوی کارتهکا نوو ژ لوبنانی هاتی دیث كو ريكمفتا هنارتنا ويّ ١٥ گولانيّ بوو.

و ل دوماهيي ثهو د سيستهمي روزميري گههشت. ههموو ثهو كارتين بهري رلكه هذا ٥٥٥ گولاني هاتبوونه هنارتن، كوپيهك بوون ژ وان نامين بابي هيلدي بؤ وي هنارتين. ليّ ثمو كارتا ريّكمفتا ثمڤروّكه ل سمر، بوّ يمكمم جاره هيّلد ديّ خوينيت.

#### خوشتضيا من هيّلد:

نوکه سؤفیا یا گههشتیه مالا مامؤستایی خوه یی فهلسهفی و ل دهمهکی نیزیك دی ژین وی بیته پازده سال، ل دوهی ژیئ ته یئ بوویه پازده سال. یان ژی ئم**ف**رؤکهیه، خوشتفیا من هیّلد؟ نمگهر جهژنا ژ دایکبوونا ته ژی نمفروکه بیت، نهز یی پشتراستم دی نوکه نیفاریه کا درمنگ ببیت ل ده هموه، جونکی تو درانی دهمین مه

میلای نمو بابعت خواند دهمی نماییرتؤی به حسی جهرخی رینیسانس و المهاسؤفین راشیونالیزمی بین جهرخی همقدی و همهامسؤفین نیمبریسیزمی بین بریتانیا بر سؤفیایی دکری. همر دهمی دگههشته کارتمکا نوو ب تایبعت نموین بهیوهندی ب جمزنا بونا وی قه همی، خوه ل سمرا دهافیت و نمخواند ب تایبعت نموین بابی وی ب ریکا فیل رسیران بو هنارتین، همر ژ وی کارتا کریه دناف دهقتمرا دارشتنا سؤفیایی دا، یان دهمی بریه دناف تیقلی مؤزی دا یان دناف کومپیوتمری.

همرومسا گمهشته خواندنا وی جهی دممیّ بابیّ ویّ ل سمر نمزمانیّ نمابیّرتوّی زابووی و ل شوونا گوتنا ناقیّ سوّفیاییّ، دگوت هیّلد. یا ژ هممووییّ سمیرتر نمو بوو کو ویل هیّرمسی کر بیّژیت: "روّژ بوونا ته پیروّز بیت، هیّلد!".

هیلای همستپیکر شهو ژی دگهل بوچوونا شهلیرتویه دهمی دگوت بابی وی زندروویی دکهت ب تایبهت دهمی شهو خوه دگهل خودای یان چافدیریا خودای همشهم دکهت نی د راستی دا وی ژی د ناخی خوه دا نهدزانی کا دگهل کی یا همقرایه؟ شهری مانه بیی وی وان جوره لومهکرنا دشیخته سهر زاری شهلبیرتوی؟ ل دوماهیی، شهری ما شه مطبعرکرنه دگهل خودای یا ب کهنی نینه کو بابی وی وهکو خودایهکی ب هیز و شیان د جافین سوفیایی دا دیار بکهت؟

دمن گههشتیه وی جهی یی تهلبیرتو بهحسی بیرکلی کهت، نهو ژی ومکو مولهایی گهلهک یا ب کهیف بوو و ب گرنگی قه ومرگرت، نهری دی نوکه چ روودمت جهندین جاران بهری نوکه ناقی وی هاتیه دووبارمکرن، رامانا قی جهندی ژی نهوه نشتکی گهلهک تاییهت دی دگهل قی فهیلهسؤفی روودمت، نهو فهیلهسؤفی جیهانهکا ماددی ز دعرفهی ناگههیا مرؤقی رمتدگری. ل قیری ژی هیلدی پیکول کر بچیت نینسایکلوپیدیا خود بینته دهری و ژیانا قی فهیلهسؤفی بخوینیت، ای هوسا دیاره چ تشتی بالکیش وی نفهاند.

باشی شهو گمهشته جیهؤگا هرؤکی و شهو لاهیتمیا بیمؤزیاهیا جمزنا بوونی و عمرنلّن رحش و بارانیّ. پرسیار هموو نهو نینه "کا نهم ههبین یان نهبین" بهلکو دفیّت وی پرسیاری برسیاری دوریّن مروّقی نه و ژ گوشت و خوینی بکهین کا نهم کینه. نهری ب راستا نهم بونهوهریّن مروّقی نه و ژ گوشت و خوینی بکهین کا نهم کینه. نهری جیهانا مه ژ تشتین راستههینه پیکدهیّت، یان ههرچوار لاییّن مه پیکهاتینه؟ نهری جیهانا مه ژ تشتین راستههینه پیکدهیّت، یان ههرچوار لاییّن مه پیکهاتینه؟"

یا سهیر نینه تمگهر سؤفیا نینؤکین خوه لمقبدمت. همرچمنده هیلدی ج جاران نمهٔ کاری خراب نمکربوو، بمال نوکه ثمو ژی دی دمست ب هٔی کاری کمت.

ل دههٔ مه، دبیت نهو خواست یان نهو روِّحا قان کاران ههموویان دکهت، بابیٔ هیّلدیّ بیت.

### پشتى چەند دۆرمكان، ئەو گەھشتە قى دانوستاندنى:

- "ئەرى مەرەما تە ئەوە بابى وى بۆ مە وەكو خوداوەندەكى يە؟"
  - "بەنى."
  - "و با هنِلد، رِوْلِي ويْ چيه دناق ڤي بابهتي ههمووييْ دا؟"
    - "ئەو فرىشتەيە، سۆفيا"
      - "فریشته؟"
    - "هنِلد نمو كمسه يا دگهل رِوْحيّ دئاخڤيت."

ل قیری سوفیایی تعلبیرتو بجه هیلا و دممی بارانی لیدگری بلمز جوو ژ دهه تو بیژی نفقه هممان نمو باهوز بیت یا کو دوهی ب سمر بجیرکلیی دا باری، ب تنی جمله دممژمیرمکان بشتی کو سوفیایی دناف باژنری دا کریه غار؟

اسؤباهی جهژنا ژ دایکبوونا منه. نهری مانه یا ب دلنیشه کهسهك ب رؤژهکی پری جهژنا بوونا خوه یا پازده سالیی ژ نوو بزانیت دنیا همموو خمونه ؟"

به نهفه وهکو وی چهندی یه کهسهك کارتهکا بهختی کو بهایی وی ملیون لیره بن به نهو دهمی دهستی خوه دهافیزیته پاران داکو وهربگریت، ژ نیشکهکی فه بو وی دیار بین نهو جهنده ههموو خهون بوو.

دەمى سۆفىا گەھشتىم نىزىكى يارىگەھا گشتى، وى دىت كەسەك يا بەرھۇ وى قە ئەنە غارى، ئەو دايكا وى بوو و بلەز سۆفىا دا بەر سىنگى خوە.

"كچا من يا خوشتڤى، ئەقە چيە ب سەرى مە دھێت؟"

مؤفيايي ب جافين گرى قه گوت: "ئەز نزانم، بەنى پا ومكو خەونەكا نەخوشە."

چافین هیلدی تژی رؤندك بوون دهمی شه دیره خواندی: "شهز همیم یان نمیم، تاریشه همر شهفهیه."

هیّلدی هائیله هاهٔیّته سهر تهختی خوه و رابوو ژ پیرهٔه و هات و دچوو همتا ل نوماهیی چوویه بهر خودیکی راوهستیای و پاشی دایکا وی هاتی و گازی کریی داکو بچیت خوارنی بخوت. ل وی دهمی ژ نوو هیّلدی همستینکر کا چهند وهخت بوریه هندی نهو ل بر خودیکی راوهستیای. ای یا ژ تشته کی ب تنی پشتراست بوو، نهو ژی بؤ یهکهم جاربوو نانی خوه د خودیکی دا ببینیت دهمی همردوو چاهٔیّن خوه پیکهٔه دنهینیت.

ل سفر سفرا خوارنی، پیکوّل دکر هوّسا رمفتاری بکعت کو گفلهك یا کمیفخوشه رُبعر جهژنا بوونا ویّ. ایّ هزرا ویّ همموو ل سفر سوّفیاییّ و تعلییّرتوّی بوو.

لفری نوکه دی چ ب سهری وان هیّت، ب تایبهت پشتی کو زانی ههموو تشت ییّن د نمتی بایی نوکه دی چ ب سهری وان هیّت، ب تایبهت پشتی کو زانی ههموو تشت ییّن د نمتی بایی وی وهل وان کربوو هزر بکهن ثهو گهلهك تشتان دزانن، لیّ د المتی دوله می دوله سوّها و نمایش در وان چ تشتیّن مهزن نهدزانین. به لی ثاریشه همرومکو خوه مابوو، نوکه سوّها و نمایش دوماهیی ببیت. نمایش دوماهیی ببیت.

میلای بر پتکا خوارنا پرتهکا پتاتی دهیا نیدی هزرین سوهیایی و نمابیرتن میلای بر پتکا خوارنا پرتهکا پتاتی دهیا نیدی هزرین به ده دهیت هی بایمتی ل سمر جیهانا خوه زر نمکت. ل وی دهمی هاته هزرا وی کو نموه بمردهوام یاسایین سروشتی پیش نیخسین پراکتیزه بکمت. مرؤهان ب پتکا هزرین خوه، بمردهوام بیت و ج دوماهیك نمبن، خو همکه هماسط نمری ما چیدبیت نمه چیروکه یا بمردهوام بیت و ج دوماهیك نمبن، خو همکه هماسط و زانست دوماهیك بمری خوه یی ناهاکرنی زی بدانن؟ نمری ل وی دهمی مرؤهٔ نیزاکر دوماهیا دیروکی نابن؟ دگهل هندی پهیوهندیهك همیه دناهیمرا پیشکمهننا هزری و زانس دوماهیا دیروکی نابن؟ دگهل هندی پهیوهندیهك همیه دناهیمرا پیشکمهننا و زانست و بری ترشانی ز لایمکی دی هه؟ ثانکو دبیت هند بی ناهلی نمبیت هندك بارانین پیس و پری ترشانی ژ لایمکی دی هه؟ ثانکو دبیت هند بی ناهلی نمبیت هندك کس هؤسا هزر بکمت کو نمه پینهیا بمردهوام و نووکری بو زانینی، جؤرهك بیت ز

ممزنی و ترسا پرسیاری وهل هیّلدی کر هیّکوّنی بکمت ژبیرا خوه ببمت. بی گومان نمگمر ل سمر خواندنا دیاریا بابیّ خوه یا بمردهوام بیت دیّ پتر تیّگههیت.

پشتی خوارنا فراوله کا ثیتالی، دایکا وی ب نازداری قه پرسیار ژی گر: "بیّژه من ته ج دقیّت، چونکی نمقروکه تو دی بریاری دهی کا ج بکهین."

- "ئەز دزائم پیچەك یا سەیر و نه ئاساییه، نى ب راستى من دھیّت ل سەر خواندنا
   وى پەرتووكا بابى من كريه دیارى بەردموام بم."
  - "بلا ب کهیفا تهیه، لی یا هشیاربی ته دین نهکهت."
    - "نەخيْر..."
- "پاشى ئەم ىشئىن دگەل تەماشەكرنا بەرنامى "دىرىك"، بىتزايەكى ژى بەۋىن." "بەلى."

هزرهك هاته د سعری هیلدی دا، شعو ژی شعو وینهیی سؤفیایی بو دایکا خوه وینهیی سؤفیایی بو دایکا خوه وینهکری و شیّوازی شخفتنا وی دایکا وی بوو. شعری تو بیّژی بابی هیّلدی هند نشت آ دایکا هیّلدی ومرگرتبن داکو کهسایهتیا دایکا سؤفیایی د چیروّکا خوه ویّنه بکهت؟ ههرجهوا بیت، یا باشتره نمطروّکه به حسی وی کیّفریشکا سپی نمکهت شهوا دناق کولاقی گهردوونی نا دمردکه شیت، همر ی نمییت همما شهروّکه."

ملك و سعر ميزا خوارني رابوو و كوت: "ب في هدلكمفتي..."

"9E "

" من خاجا خوه یا زیری یا بهرزهکری"

رایکا وی ب ناورینهگا تیژ تهماشهی وی کر.

"<sub>بهری</sub> چهند حهفتیان من ل بن مهمهری قه دیتبوو. دبیت ژ ته کهفتبیت." "<mark>نه نه ٔ چهنده گوتیه بابی</mark>ّ من?"

"ئەز نزائم... چىدىبىت."

. "باشه، نوكه ل كيڤهيه؟"

دایکا وی چوو دناف هالکا بازنک و رستک و گوستیرکین خوه نیبگهرییت. پشتی سنی کیم دهنگی هیژیه کی بلند بوو. دهمی زفریه ژوورا روونشتنی فه، دایکا وی گوت:

این رستکا ته نمدیت، ب ج رهنگان دهستی کهسی نه چوویه دناف هالکا زیرین من دا."

. "من ژي گومان ل سهر في چهندي ههيه."

دگهل قان گوتنان، هیّلدی دایکا خوه ههمبیّز کر و قهگهریا ژوورا خوه. و جارهکا ۵ استر خواندنا چیروّکا سوّفیایی بهردهوام بوو.

ل رِوْژا دووڤ، دا دايكا وێ هاته ژوور. زهرفهكێ مهزن يێ دياريان د دمستێ وێ الأيهكێ نهرويجێ دانابوو دناڤ بتلهكێ ڤالاٌ دا.

"جەژنا بوونا تە پيرۆز بيت."

و دانابوو سهر جهیّن وی بین نفستنی و باشی کوّپهکی شیری کهرم و هنگفین ژی پو نینابوون و پشتی قمخواری یمکسمر نفستبوو.

سؤفيايين د بن ليُفكان رِا گوت، "تهز دبيّرُم هيّشتا تهز يا مايمه ساخ."

- "ل دمستپیکی، نمقه ج هزرن تو دکهی، نمفرؤکه تو بوویه پازده سال."
  - "تو یا ژ فی چهندی پشتراستی؟"
- "هەلبەت. تو بنزى دايكەك جەژنا بوونا كچا خوە يا يەكانە ژبير بكەت؟ رؤزا (۱۹۷۵/٦/۷) دممژمیر یهك و نیفی سپیدی بوو سوّهیا. نهو بهختهومرترین ساتیّن ژیانا من
  - "تو بنژي ئەڭ چەندە ھەموو خەون نىنە؟"
- "هەر ج نەبيت، خەونەكا نەخوش نىنە دەمىّ مرۆڤ ھشيار دبيت و ل دوماندورى خوه پارچهییّن نانی و پهنیری و شهربهتا پرتهقالان و دیاریان ببینیت."

دگهل گوتنا قان ناخفتنان، دایکا وی کارتونا دیاریان دانا سهر کورسیکی و بو دمممکی چوو ژ دمرفه و دممی زفری سینیمکا خوارنی بو وی ئینا. پاشی دمست ب فمکرنا وان دیاریان کر یین ل سالین دهستپیکی یین ژیی وی بو هاتین، زیدهباری بهحسکرنا هَيْرُينِن دمنگي وي ل وي دممي.

دایکا وی دمستهکی باریا تهنسی بو ئینابوو. ههرچهنده سوّفیایی نهدزانی باریا تەنسى بكەت، لى ياريگەھەكا تەنسى بۆ دەمى چەند خولەكەكان يا ژ جادەيا وان دوور بور. بابی وی ژی تیلهفزیونهك دیاری بو ئینابوو كو رادیویا FM ژی تیدا بوو و روبهری شاشا وى ژ رووبەرى وينەيەكى ئاسايى مەزنىر نەبوو.

پاشی دیارینِن ممت و خالمت و دوّست و هم**ف**النِّن خوم ینِّن نیّزیك **فمك**رن·

- "ته نقیّت نهز نهقرو ل مال بم و نهجمه کاری؟"
  - "ئەخىر، بۇچى؟
- "دؤهی همموویی تو یا ب سهلامهت نمبووی. نهگهر ردوشا ته همر یا ب فی ر<sup>منگی</sup> بیت، نمز دبیرم پیدهیه نمم سمرمدانا نوشدارمکی بکمین." "نەختىر، نەز دېنىزم پىنىغى ھندى ناكەت."

- "نەرى دەنگى بريسيان ئەگەر بوو، يان ئەلببيرتۇي ژى؟"
- " نوج دبیزی؟ ما همر ته نمدگوت نمقه ج ب سمری مه دهیت خوشتفیا من؟" الهز دبیرم دهمی تو دچیه باژیری و دی دگهل مروقهکین بیانی دروونی. تعقه گونهها منه."
- "كونهها كهسىّ نينه تمكّهر تهز ل دمميّ خوه ييّ قالاً وانهييّن ههلسهفيّ بخوينم. نو ۱۹۹۸ سهر کاری خوه، پیدفیه نمز ژی بچمه هوتابخانی، چونکی ل دهمژمیر دووی پشتی نيفرو د ناههنگهکا بچووك دا دئ باومرناميّن مه دمنههٔ مه."
  - "تو دزانی نمریّن ته د چهوانه؟"
  - "پا هەر ج نەبيت دى ژ بەرى نوكە باشتر بن."

يشتى دايكا وي چووى، ب دەمەكى كيم زەنگا تيلەفۇنى ھاتە ليدان.

- . "ئەلو، فەرمووو."
- "ئەز ئەلبېرتۇ مە."
  - "ئاھا...."
- "ته دیت دوهی مایجهری ج ئینا سهری مه."
  - " مەرەما تە تێناگەھم؟"
  - "مەرەما من ئەو باھۆز بوو، سۆفيا."
    - "نزا باومر ژچ بکهم."
- "ئەقە يەكەمىن ئەركى ل سەر ملنن فەيلەسۆفنن راستەقىنەيە، تو دزانى؟ ئەز گەلەك شانازيى ب تە دېمم كو د فى دەمى كورت دا ھۆسا زوو ھۆربووى."
  - "ئەز دترسم ئەڭ تشتە ھەموو د راست نەبن."
- "دبیّژنه فی چهندی "دوودلیا ههبوونی" و گهلهك جاران دبیته دمستپیّکا زانينمكا نوو."
  - "ئەز دېيْژم من پيدفى ب بيهنفهدانهكى هەيە ژ ومرگرتنا وانەيان."
  - "ئەرى د قى دەمى دا گەلەك بەق دناۋ باخچى ھەوە دا ھەنە؟ سؤفیا نهشیا خوه و کره کهنی، تهلبیّرتوّی ژی بهردهوامی دا تاخفتنا خوه.

- "نەز دېيژم نەم بەردەوام بين باشتره. جەژنا بوونا تە پيرۆز. ئەم د نەچ<sub>ارين</sub> اندر دبیر است. دفیّت بدری جدژنا قهشه یوحهنای کوّرسیّ خوه ب دوماهی بینین، نهقه دوماهی هیفیا
  - " هيڤيا مه يا دوماهييّ؟
- "تو باش روونشتیه؟ چونکی گهنگهشهکرنا فی بابهتی دهمهکی باش پی دفیّت نو

#### تێدگەھى؟"

- ۔ "بهنی نمز باش یا روونشتیم."
  - "بيرا ته ل ديكارتي دهيّت؟"
- "ئەز ھزر دكەم، ئانكو ئەز يا ھەيم."
- "ئەگەر ئەم بەردەوامىي بدەينە فى تاقىكرنى، دى تووشى ئارىشەيەكى بىن ئهگەر ب بەردەوامى د گومانى دا بين، ئەم نزانين كا ئەم ھزر دكەين يان نە. دبيت ئەم بگههینه وی قهناعهتی کو نهم ب تنی هندهك بیروکهینه و چ پهیوهندی دگهل هزرکرنا معقه نينه. مه گهلهك تهگهر ههنه كو هزر بكهين تهم ب تني بهرههمي داريْژتنا ناشوبا بابي هيّلدي نه، يي كو ب ڤي ريّكي دڤيّت ب ههلكهفتا جهژنا بوونا كچا خوه هيّلديّ ل ليلساندي، كەيفخوشيەكا بچووك چێكەت. ئەرى تو دگەل منى؟"
  - "بەنى..."
- "لى ل فيرى هەفدريەك هەيە: ئەگەر ئەم ب تنى هندەك مرۆڤين ئاشوپى بين، ب ج رمنگهکان مه ماف نینه باومریی ب ج تشتان بینین. واته ئه گهنگهشا نوکه ژی ب ننی ئاشوپە نەك زيدەتر."
- "ئانكو مه كيمترين شيانين ئازاد ژى ل سهر كونترۆلكرنى نينن، ههرديسان **کیّمترین حدز و خواست ژی نینن. بهلکو مایجهر بریاریّ ل سمر ناخفتن و کاریّن مه ددهنه** باشه باشتره نهگهر تيلهفوني ژي بگرين."
  - "نهخيّر، تو ب في رمنگي گهلهك تشتان ساده دكهي."
    - "بۆ من رۆھن بكه."
- "نەرى تە دفىت بېزى زەلامەك پلان و دىزانيا ھەموو خەونىن مە ددارېزىڭ دبیت بابی هیلدی ناگهه ژ هموو کریارین مه همبیت. ژبهرکو غاردانا ل دووهٔ ناگههیا

وبلا غاردانا ل دووه سيبهرى يا ب زهحمه ته. ئاها ژ نوكه ويَقُه ئهز ديّ پلانهكيّ دانم، ج . سي دارشتنا هزرين خوه دكمت.

ل في دهميّ كورت ب تنيّ ئهم دشيّين بينه پيشچافيّن خوه كو نهم تا راددهيهكي د ناج بکهین و ج بیّژین. یا دیاره ئههٔ شیانیّن مه ژی ب هههٔبهرکرن دگهل شیانیّن م مهجهری یین مهزن، گهلهك د بچووك و سنووردارن. نهم ژی یین کهفیته ژیر کاریگهریا كارنېكرنېن دەرەكى، ھەروەكو وى سەيى دگەل تە ئاخفتى، وى فرۆكەيا بيرۆزباھيا جەژنى ههلگرتی و وی پهیاما دناف تیفلی موّزی دا. لی دگهل هندی نابیت وی راستیی فهشیرین کو ئهم خوهدان خواستا خوه یا تازادین خوه همکه چهند یا بچووك ژی بیت."

- "ئانكو چەوا؟"
- "مايجهر ههموو تشتيّن جيهانا مه يا بچووك دزانيت، لنّ رِامانا ويّ نهو نينه كو وي شانيْن رمها هەبن. پيْدڤيە ژيانا خوە ب رەنگەكىّ ھۆسا بريْڤە ببەين ھەروەكو ئەو نەى."
  - "ثەز دېيىرم ئەز مەرەما تە تىدگەھم."
  - "مەرەما دوماھىي ئەوە ئەم بشينى كارەكى بكەين بى مايجەر بزانىت."
  - "دێ چهوا کارهکێ هوٚسا کهین ئهگهر ژ راست مه ههبوونا خوه نهبیت؟"
- "كَيْ گُوتِيه مِه همبوونا خوه نينه؟ بابهت نه نهوه كا نهم همينه يان نه، بهلكو نعوه بزانین کا ئمم چ دکمین و ثمم کینه. ئمگمر دانپیدانی ب هندی بکمین کو ب تنی نمم بەرھەمى ئاگەھيا مايجەرى نە، ئى ئىندى ئەقە وى چەندى ناگەھىنىت كو ئەو ھەبوونا مە ژ مه بستینیت."
  - "همتا خواستا مه یا نازاد ژی<sup>ף</sup>"
  - "نمقه نهو خاله يا نهز ل سهر كار دكهم."
- "لّ بابي هيّلديّ ژي تاگهه ژيّ ههيه کو ديّ کاري ل سهر کهي." "ج پينمڤيّت نهخيّر،، ليّ نهو ههموو پلانا من نزانيت. نهز پيكوْليّ دكهم خالمكا
  - <sup>ئەرخەمىلىسى</sup> بجھ بىنم."
  - "خالًا ئەرخەمىدسى؟"

"نەرخەمىدس زانايەكى يونانى بوو. يى ب فى گوتنا خوە ناقدار بوو "خالىي نەگوھۇر بدە من، دا ئەز جىھانى بۆ تە بھەزىنم". پىدقىھ ئەم ژى خالەكا ھۆسا بىينىن داكو ھەقسەنگيا ناقخۇيى يا مايجەرى تىكىدەيىن." داكو ھەقسەنگيا ناقخۇيى يا مايجەرى تىكىدەين."

" به ن با نهفه بروزهیه کی ب ساناهی نینه!

"ای مه ج هیفیین دی نینن بگههینه وی بهری کو وانهیین خوه یین فهلسوی بر دوماهی بینین. ههتا نوکه ژی فشاره کا مهزن ل سهر مه دکهت. دبیت وی بریار دابیت نهز ب وی روزی به حسکرنا چهرخین مایی رابم. ای ههتا نوکه ب تنی چهند روزه کین ل بهر سینگی مه ماین، بهری کو ل جهه کی روزهه لاتا نافین سوواری فروکه کی بیت و بفه گهرین نه بهری نه و بفه گهریت بهرزهبین."

- "تو يي من دترسيني."

"ل بهری ههموو تشتان، دفیت گرنگترین زانیاریان ل دور چهرخین پهوشهنگهرین ل فرهنسی بدهمه ته بهری کو ب دریژاهی بهحسی فهلسهفهیا "کانت"ی بکهین و پاشی بچینه د بابهتی "پؤمانسیزم"ی دا و پشتی هینگی کا چهوا نهو فوناغا ههستبار یا "هیگل"ی نافراندی، بهری مه ددهته بهحسکرنا پهخنهیا "کیرکیگارد"ی ل فهیلهسؤفین هیلینیزمی گرتی. ههردیسان دفیت پیچهکی بهحسی مارکس و داروین و فرؤید ژی بکهین همتا دگههینه سارتهری و فهلسهفی وی یا ههبوونی، ل وی دهمی دی پلانا مه ب دوماهی هیت و دی سهرکهفین."

"ن**مغه** پرؤگراممکی ممزنه، د حمفتیمکی ب تنی دی ومرگرین!"

- "ژبهر هندی پیدفیه ههر ژ نوکه دمستپیبکهین، تو دشیّی نوکه بهیّیه دمف من؟"
"

"ل دمستپنیکی پندفیه بچمه هوتابخانی، چونکی شهفرو شاههنگهکا بچووك یا هه و دی باومرنامهیان ژی ومرگرین."

"ر فی جهندی فهبه! نهگهر مه وژدانهکا پاهر و زهلال نهبیت، ل وی دهمی دی تاما شیبینی و خوارنی ب تنی ناشویهك بیت نهك زیدهتر." "و باومرنامهها من؟" اگؤهی خوه بدی سؤفیا، تو ل سهر گهردوونه کی جوان و خوهدان ملیار ستیر بژی، ان ژی ل سهر نهخته رفتی کو ب تنی یه که ژ سهدان ملیار نهخته رفتی دی، یان ژی برهه می هنده ک پیلین که هروموگناتیسی یین ناخی مایجه ری بی، ژ نوو بهیی و به حسی بودهای بکهی، نهگهر نه زل جهی ته بام دا شهرم که م."

"ببوره."

- ابهن دگهل هندی باشتره بهری تو بهنیه فیره، بچیه هوتابخانی. نهگهر رؤژا بوماهیی خوه فهدری، دبیت کارتیکرنه کا خراب ل سهر هیلدی ژی بکهت، چونکی نهو ژ وان هوتابیانه یین ههتا رؤژا جهژنا بوونا خوه ژی دچنه هوتابخانی، ژبهرکو نهو هریشتهیه."
  - "باشه دى بلهز چمه قوتابخاني و پاشي يهكسهر هيمه دهف ته."
    - "نهم دێ ل كۆلكێ مايجەرى ھەڤدوو ببينين."
      - " كۆلكى مايجەرى؟"
        - "تك...".

هێلدێ تمو هائيله کره د کوّشا خوه دا. ب فی رِهنگی بابیٚ وێ شیا ب سمرکمفیت و وش بکمت همست ب گوّنمهی بکمت، چونکی دوماهیك رِوْژا خوه یا هوتابخانی نهچوو... هنی چمپهارًا

وی د دلی خوه دا پرسیار کر ثمری کا پیلانا ثملبیّرتوّی چیه، ثمریّ بمردهوامییّ بده خواندنی و لاپمریّ دی قمدهت؟ نمخیّر… … باشتر ثموه همر زوی دهست ب خواندنیّ بکت بیّ کو خوه ل سمر هندهك تشتان را بهافیّژیت.

نه و دگهل خالهکا نهلبیّرتوّی یا ههقرابوو، کو بابیّ ویّ ل سهر سوّفیایی و کلابیّرتوّی یی زالبوو، ای سهرمرای قی چهندی، بابیّ ویّ پیّشبینی یا ههموو رویدانان نمدکر. دبیت گهلهك بلهز تشتهك نقیسا بیت و پشتی بوورینا دهمهکیّ دریّژ هاتبیته هزرا وی و بهری خوه دابیتی. ل وی دهمی ژی تا راددهکی دا نازادیی دهته سوّفیایی و کلابیّرتوی.

جارمکا دی هیّلدی همستهیّکر سوّفیا و نهلبیّرتوّ ژ راست بیّن همین. وی د دل خود دا گوت، راسته دمریا ب تهمامی یا بیّ دمنگه، ایّ نهفه رامانا ویّ جهندی نینه کو نظر کووراتیا ویّ دا ج روونادمت.

بۆچى وى ئەقەھزرە كر؟

ئەقە نە ھزرمكا سەرقە سەرقە بوو.

ل هوتابخانی، همموو هوتابیان جهژنا بوونا سوفیایی پیروز کر و سترانا کلاسیکی یا جهژنا بوونی بو گوت. سمهایی ناههنگا وان گهلهك یی خوش و ب کهیف بوو ب تایبهت دممی دمستپیکرنا برگهیین ناههنگی و بهلافکرنا باوهرنامهیان ل سهر هوتابیان.

دەمى ئاھەنگ ب دوماھى ھاتى و قوتابى ژ ناق باخچەى دەركەفتىن، سۆفيا بلەز زقرى مال. ھەرچەندە جوانايى پىكۆل كر وى براوەستىنىت ئى يا بى مفا بوو. سۆفيايى گوت من كارەكى گرنگ ھەيە.

دناف سندوقا پؤستهی دا، وی دوو کارتین نوو دیتن کو ژ لوّبنانی هاتبوون و ل سهر همردوو کارتان نفیسا بوو "جهژنا بوونا ته یا پازده سالیی پیروّز بیت".

کارتا یه کی هاتبوو هنارتن بو هیّلد موللهر کناگی ب ریّکا سوّهیا ناموندسنی. یا دی ژی بو سوّهیایی ب خوه هاتبوو هنارتن و مورا یه کهیا نهرویجی یا سهر ب نهتهوهیین یه کگرتی ل سهر بوو.

خوشتفيا من سۆفيا ئامونىسن؛

ئەقرۇكە جەژنا بوونا تەيە، ب قى ھەلكەفتى ژ دىل پىرۇزباھىيا تە دكەم. زۇر سۆپاس بۇ ھەموو وان تشتنىن ھەتا نوكە تە بۇ ھىللىي كرين.

دگهل رپّیز و سلاَقیّن من مایجهر تهلبیّرت کناگ ل دمستپیکی سوّفیایی نهدزانی کا کهیفا وی ب کارتا بابی هیّلدی بهیّت یان نه، جونکی نهفه یهکهمین جار بوو ب شیّوهیهکی راسته خو کارتهکا پوّستهی بوّ وی بهنیّریت. ل سهر کارتا هیّلدی ژی نفیسا بوو:

### نازدارا من هيّلد:

نهز نزانم نوکه دهمژمیر چهنده یان چ روژه ل لیلسهندی، ای نهقه نه یا گرنگه؟

نهگهر نهز یی شاش نهبم، نهز دبیژم هیشتا دهم ب سهرفه نهچوویه یان نهبوویه

درهنگ نهگهر پیروزباهیا جهژنا بوونا ته بکهم (بو جارا دووماهیی و بهری

دوماهیی). ای نابیت ههتا درهنگ بمینیه د خهو، ژبهرکو دی نهلبیرتو بو ته بهحسی

جهندین خالین چهرخی رهوشهنگهریی ل فرهنسا کهت. بابهتی وی د ژ قان حهفت

خالین سهرهکی بیکدهات:

- ١. ياخيبوون ل سهر دهستهه لأتي.
  - راشيؤناليزم.
  - هزرا چهرخێ ړهوشهنگهری.
    - گەشبىنيا رەوشەنبىرى.
    - فهگهریان بو سروشتی.
      - ئايينى مەسىحى.
        - ٧. مافين مروفي.

هؤسا دیاره مایجهر بهری خوه ژ وان فهناکهت. سؤفیا زفری مال و باومرنامهیا خوه ب ههموو پلهیین "زوّر باش" دانا سهر میّزا خوارنیّ یا د لیّنانگههیّ فه، پاشی بهرهف<sup>ه</sup> دارستانی چوو گههشته دهف دهریاچیّ و ب بهلهمیّ چوو رِهخیّ دی. نهلبنرتو ل بهر دهرگههی ل هیفیا وی بوو و درسی سرسی سرسی دو وی الله این خوش بوو، از مروی شاماژه پنکر کو ل نیزیکی وی ب روونته خواری سهرهرای کو سهفا یی خوش بوو، از مروی شاماژه پنکر کو ل نیزیکی وی ب روونته خواری سهر کی دریژ ل سهر نارامبوونا باهوزی نه شیدار ژ دهریاچی بلند دبوو، دا بیژی هیشتا ماوهیه کی دریژ ل سهر نارامبوونا باهوزی نه بوریه.

تهلبیرتوی گوت: "دا یهکسهر بهره نارمانجا خوه قه بچین. پشتی هیومی، کانت خوهدان دووهمین ریبازا مهزن یا فهلسه فی بوو. ای ل چهرخی ههژدی زاینی، وهلاتی فرهنسا ببوو خوهدانا چهندین هزرمهندین گرنگ. نهم دشیین بیژین ل نیفا یه کی ژ چهرخی ههژدی، سهنته ری سهره کی یی فهلسه فا نهور ق پی ل نینگلته را بوو، ل نافه راستا چهرخی ههژدی ل فرهنسا و دوماهیا چهرخی ههژدی ژی ل نهانها بوو."

- "ئەم دشێين بێژين ومكو لڤينەكا بازنەى بوو."
- "هەلبەت. نوكە دى بەحسى ھندەك بيرۆكەيىن ھەقىشك دناقبەرا فەيلەسۇفىن فرەنسى يىن چەرخى رەوشەنگەرىى كەم وەك مۆنتسكيو و قۆلتىر و رۇسو و جەندىن فەيلەسۇفىن دى. من ھەموو د حەفت خالىن گرنگ دا كوم كرينه."
  - "سوپاس ئەز ژى دزانم."

دگهل في گوتني، سوّفيايي نهو كارتا ژ لوّبناني بوّ هاتي كره د دمستي نهلبيّتوي دا. وي بيّهنا خوه كوور ههلكيّشا، گوت: "نهو دشيا فيّ زهحمهتيّ بوّ خوه چيّنهكهت."

پاشی بهردهوامی دا ناخفتنا خوه

اهمرچهوا بیت یه کهمین خال یاخیبوونه ژ دهسهلاتی. ل سهردهمی رهوشهنگهرای دا چهندین فهیلهسؤفین فرهنسی خوه گههانده بریتانیا، چونکی ژ گهلهك لایان قه بریتانیا ژ وهلاتین وان بر یا قه کری بوو و نازادیه کا بهرفره هر ههبوو. ل ویری نهو ب زانستا نیمپریسیزمی یی بریتانی داخباربوون ب تایبه ت زانا نیوتن و فیزیا وی یا گهردوون همردیسان فهیلهسؤف لوکی و فهلسهفه یا وی یا سیاسی کو نه قه ژی بو نه گهر دهمی زفرینه وهلاتین خوه دژی دهستهه لاتا که فن راوهستیان و دهست ب شورهشان کر. یا گرنگ بوو نه ههلویستی ره خنه گرتنی ژ فهلسهفه یا کلاسیکی ل ده فه خوه پهیدابکهن. بیروکه یا سهره که

نهو بوو كو دفيّت تاكهكهس ب خوه بهرسفا ههموو پرسياران بدمت ييّن ژ خوه دكهت. ل نهرينيّن هزرا ديكارتي ژي روّلي خوه ههبوو. نهري نهريتيّن هزرا ديكارتي ژي روّلي خوه ههبوو.

"ژبهر هندی دیکارتی همموو تشت زفراندنه دمستپیکی و بمری بنیاتی داناقه."

ابهان، فی یاخیبوونی دژی همموو شیّوهییّن دهستههلاتا کهفن دهستپیّکر، نانکو بزی بیری باشا و دمرهبهگان. پیّدفیه ل دهف خوه بنفیسی کو دهزگههیّن جودا جودا ل برخی همژدی، ل فرهنسا گهلهك بهیّزتر بوون ژ نینگلتهرا."

" ژبەر ھندى شۆرەشى سەرھلدا."

" ل سالاً ۱۷۸۹ێ شۆرەشێ دەستېێکر، ڵێ ئەڤ بيرۆكەيێن نوو بەرى ھينگێ ب سەكێدرێژ سەرھلدابوون۔"

- "دا دمست ب خالاً دووي بكهين كو ئهو ژي راشيوناليزمه."
- "ئەز دېنىژم دگەل مرنا ھيومى، دوماھى ب فەلسەفەيا راشيوناليزمى ژى ھات."
- "هیوم ب خوه ل سالأ ۱۷۷۱ی مر، ئانکو پشتی مرنا مؤنتسکیوی ب بیست سالان و بور سالان ژی بمری فؤلتیری و رؤسویی کو همردوو ل سالأ ۱۷۷۸ی مربوون. بهلی همرسی ل برپتانیا ژیابوون و هایداری فهلسهفا لوکی ببوون. کو نهو ب خوه فهیلهسؤفه کی ره ق و نوند نهبوو، نهگهر بیرا ته بهیت. ب دیتنا وی باوهری ثینان ب خودای و هنده ک بیروباومرین نهتیکی ب شیوه یه کی زکماکی دناف نهفلی مرؤفی دا ههنه. نهفه ژی نافهرؤکا فهلسفا فرهنسی بوو ل چهرخی رهوشهنگهریی."
- "جارمكي ته گوتبوو فرمنسي ههموو دهمان ژ بريتانيان پټر د راشيوناليزم بوون."
- "نه خوداهیه فهدگه پیت بو سهرده می چهرخین نافه راست. ده می بریتانیان به حسی تشتین سروشتی دکر. فرهنسیان به حسی وان تشتان دکر یین ب ناشکرای ددیتن، ناتکو نعو تشتین بو هزر و نه های مروفی د روهن و ناشکه را."
  - "نەز تۆگەھشتم."
- "همقدهم دگهل مروّقدوّستین چهرخی کهقن وهکو سوّکراتی و ستوّکیان. پتریا فیلسوفین چهرخی رهوشهنگهریی باوهریهکا موّکم ب نهقلی مروّقی همبوو. قان خالان زی وطلخمانی کر بیّرنه چهرخی رهوشهنگهریی "چهرخی راشیونالیزمی". پشتی زانستی نوو بنهمایین زانستی نیمپریسیزمی ب شیّوهیهکی هوور و تیّروتهسهل داناین، فهیلهسوّفیّن

چەرخى رەوشەنگەرىى ژى ب ئەركى خوە زانىيە رابن ب دانانا ياسا و بنەمايىن ئەتىكى و ئاينى. ئاھا قى چەندى ئەم بەرەق بىرۆكەيا چەرخى رەوشەنگەرىى ب رامانا وى يا راستەقىنە قە برين."

"ئە**ق**ە خاڭا سىي يە. مانە ھۆسايە؟

- "ههروهکو ئهز تنگههشتیم، دامهزراندنا قوتابخانهیان بو چهرخین نافهراست فهدگهریت و زانستی پهروهرده ژی بو چهرخین رهوشهنگهریی."
- "بهنی، کاری سمرهکی یی چهرخی رهوشهنگهریی ژ چهرخین دی جوداگری، دانانا ئینسکلوپیدیایهکا مهزن بوو. ئهفهژی بهلگهیهکی روّهن و ئاشکهرایه، ئه شئینسکلوپیدیایه دنافیمرا سائین ۱۷۵۱ و ۱۷۷۲ی دا د ۲۸ بهرگان دا ب هاریکاریا گشت فهیلهسوّفیّن جهرخیا رهوشهنگیریی دمرکهفت. وان دگوت: "د فی ئینسکلوپیدیایی دا ههموو تشت ههنه، ههر ز دروستکرنا دهرزیکی ههتا چیکرنا زریپوشان."
  - "مانه ته دڤيا بوّ من بهحسيّ گهشبينييا ڕهوشهنبيري ژي بكهي."
  - "بيّ زهحمهت دهميّ نهز د ناخڤم ديّ شيّي ويّ كارتيّ دهيه لايهكي؟" " " "
    - "بيوره."
- "فهیلهسؤفین فی سهردهمی دگوت، ب تنی بهربه لاقبوونا زانستی و بهرفرههوانا نهقلی بهسه کو جفاك و مرؤفایهتی پیشکهفتنین مهزن بدهست خوه فه بینیت، داکو مزادا جهگرتنا چارهسهریین مرؤفایهتی و رؤهنکری ل جهی نهزانین و سیرهبهندیی ب نام پهیوهندی ب دهمی فه ههبیت. ههردیسان نهو د وی باوهری دابوون کو پیشکهفان نام تشتهکی باش بیت نهگهر ل دووف رؤناهیا نهقلی سروشتی بیت. ب فی رهنگی دهستهواژه دناف خهلکی دا بهربه لاقبوو، نهو ژی، زفرین بؤ سروشتی بیت. ب فی رهنگی دهستهواژه دناف خهلکی دا بهربه لاقبوو، نهو ژی، زفرین بؤ سروشتی. لی فهیله سؤفین وی سهردهمی نا

روشت ل بەرامبەرى پەيقا ئەقل بكاردئينا، چونكى ئەقلى مرۆقى يى ژ روشتى ھاتى٠

جان جاك رؤسؤ ژى خوهدانى فى دروشمى بوو: پيدفيه بو سروشتى بفهگهرين، چونى سروشت يى باشه و مرؤڤ ژى ب شيوى خوه يى سروشتى يى باشه. ئانكو سروشتى مرؤڤى يى هوسايه كو يى باش بيت. ههروهسا دگوت خرابى د جڤاكى دا ههيه. ل دووڤ مرزا رؤسوى، هندى د شيان دابيت دڤيت دهرفهت بو زاروٚكى پهيدابيت ب سروشتى خوه يى پائز و بنگونه بريت. ئهم دشيين بيرين بلند راگرتنا بهايى زاروٚكى فهدگهريته چهرخين روشهنگهريى، ژبهركو بهرى هينگى زاروْك ب تنى ئامادهكرنهك بوو ژ بو هوناها سنيلهى و پنگههشتنى. ئهم مروڤين و ژيانا خوه ل سهر ئهردى دبورينن خو ههكه ئهم زاروْك ژى

- "پيدفيه ئەز ژى ھۆسا ھزر بكەم."
- "ب دیتنا وان پیدفی بوو ثاین ژی بو سروشتی خوه بفهگهریت."
  - "ئانكو چەوا؟"
- "پندفی بوو ل سەر ئاینی دووباره رهوریشالنن خوه ینن راشیونالیزمی ئاشکەرا بکت، ژبەر هندی گەلەك كەسان خەبات ژ بۆ هندی كر داكو ئەو تشتی دبیژنی "ئاینی سروشتی" بسەپینن. ئەقە ژی خالاً من یا شەشی یه. ل دەمەکی كو هندەك قەیلەسۆفین سروشتی یین راستەقینه باوەری ب چ خوداوەندان نەبوو و ب ئاشكرای خوه ب كەسین ببباوم نیشان ددا. لی ب هزرا پتریا قەیلەسۆفین چەرخی رەوشەنگەریی مرۆق نەشیت بی هموونا خودای هزرا خوه د جیهانی دا بكهت. نیۆتنی ژی ههمان بۆچوون ههبوو. ب دیتنا قلی باوەری ئینان ب نەمریا رۆحا مرۆقان تشتەكه پەیوەندی ب ئەقلی قە هەیە نەك باوەری، هەلبەت دیكارتی ژی ههمان بۆچوون ههبوو."
- ابه لی پا تو ل چهرخی هه ژدی دا ناژی، مهرهما فهیله سؤفین چهرخی و سوره ای پا تو ل چهرخی هه ژدی و توزی و ههموو وان بیروباوه رین و شهروی نهو بوو دفیا نایینی مهسیحیه تی ژ توزی و ههموو وان بیروباوه رین

هەرەمەكى و رئنماينن ئايينى ينن جهى پەياما حەزرەتى مەسىحى ب درنزاھيا ديرۇكا دەستھەلاتا دنرى گرتين، بداھوتن،

- "ل فَيْرِه نُهز دگهل وانم."
- "هژمارهکا مهزن یا خهلکی باوهری ب پهرستنا خودای ب تنی همبوو.\*"
  - "ئانكو چەوا؟"
- "جۆرە تێگەھشتنەكە كو دېێژیت د سەردەمێن گەلەك كەڤن و بەرى نوكە ن خوداى جیهان ئافراند، لێ پاشى خوه تێدا دیار نەكر. ب ڤى رەنگى خودا وكو "بوونەوەرەكێ بلند" هاتە نیاسین و ب تنێ ب رێكا سروشتی و یاسایان خوه بۆ خەلى ددەتە دیاركرن، ئانكو ب رەنگەكێ سروشتی خوه نیشا مرۆڤان نادەت. بەرى نوكه س تێگەهێ "خوداوەندێ فەلسەڧى" ل دەڤ ئەرستۆى ژى دیتبوو كو ب دیتنا وى خونا "ئەگەرێ سەرەكی" یێ پەیدابوونا گەردوونی یه."
  - "نوکه مه خالهك ب تني مايه ئهو ژي مافين مرؤڤي نه."
- ۔ "دبیت ژ ههموو خانیّن دی گرنگتر بیت. ب شیّوهیهکی گشتی ئهم دشیّین بیّژین فهیلهسوّفیّن فرِهنسی ییّن چهرخیّ رِهوشهنگهرییّ ژ فهیلهسوّفیّن ئینگلیزی د فهکری و چالاکتر بوون."
- "فهیلهسوّفیّن فرهنسی تیوریّن خوه ییّن فهلسهفی دکرنه د بواری بجهنینانی دا؟"

  "بهایّ، وان خهبات ژ پیخهمهت دانپیّدانیّ ب "مافیّن سروشتی" ییّن هاولاتبان دکر، یهکهم پیّنگافیّن وان ژی ل دور مافیّ "ئازادیا دهربرینیّ" بوو د بواریّن ئاینی و شهتیکی و سیاسی دا. وان دگوت پیّدفیه ههر کهسهك ب ئازادی هزر بکهت و دهربرینی ز بوجوونیّن خوه بکهت. پاشی ل دژی بهندایهتییّ ژی راوهستیان و سهرهدهریهکا باشتر و مروقدوستان و سهرهدهریهکا باشتر و مروقدوستان و سهرهدهریهکا باشتر و مروقدوستان و سهرهدهریهکا باشتر و مروقهدوستانه تر بود تاوانباران داخواز دکر."
  - "ئەز دېيْژم يا ب زەحمەتە ھەكە ئەز دگەل وان يا ھەڤرا نەبم."

- "پاشی بنهمایی "قهده عهکرنا پیشیلنه کرنا مافین تاکه کهسی" ئیخسته سهر 
  رماها بانگه وازا مافین مروّقی و هاولاتیان نه وا ل سالا ۱۷۸۹ی ژلایی کومه لا نیشتیمانی یا 
  فرنسی شهرعیه ت دهنگدان ل سهر کری. و پشتی هینگی پشکه کا مهزن یا دهستوری 
  نهرویجی ل سالا ۱۸۱۶ی ژقی بانگه وازی هاته و مرگرتن.
- الى ل سەردەمى مە يى ئەڤرۇ، ھىنشتا ھىندەك خەلك يى نەچارە خەباتى ژ يەنەمەت ب دەستقە ئىنانا مافىن خوە بكەن."
- "بهن ب لیبورین قه هوسایه. نی فهیلهسوفین چهرخی رهوشهنگهریی دفیا وان مافین رهوا یین ههر تاکه کهسه کی جیگیر بکهن یین کو ل دهمی ژ دایك دبیت ههنه. نهم بیژینه قان مافان "مافین سروشتی" یین تاکهکهسان کو گهلهك جاران دژی یاسایین بهربه لاق یین وه لاته کی در اوهستیت. ژبهر هندی گهلهك کهس و تهخین جفاکی خهباتی ژ بوبدهستفهئینانا قان مافان دکهت ژ پیخهمهت ئازادی و سهربهخوبوونه کا زیدهتر."
  - "ئەرى پا ماھىين ژنىي؟"
- "شۆرەشا ۱۷۸۹ى بوو ئەگەرى بدەستقەئىنانا كۆمەكا مافان كو تەق ھاولاتى ب خوە ئەگرتبوون، راستە ل پلا يەكى گەلەك كەسان ھزردكر ئەق مافە بۇ "زەلام"ى ب تنى نە، ئادگەل ھندى ھەر يەكسەر پشتى ھەلكرنا چريسكا شۆرەشا فرەنسى يەكەمىن خەباتا ژنان ىھنتە دىتن."
  - "بهني نه ف چهنده ل دهمهكي زوو پهيدانهبوو."
- ال سالا ۱۷۸۷ێ فهیلهسؤف "کوندورسی" گوتاره ک دهرباره ی مافین ژنان به لاقکر. لا دووهٔ دیتنا ، ژن ژی وهکو زه لامی خوهدان ههموو "مافین سروشتی"یه. ژنان ب خوه ژی لا شورشا ۱۷۸۹ێ خهباته کا چالاک دژی پژیمین دهرهبه گایه تی یین که فن دکر. بو نموونه نعول پیشیا خونیشانده ران بوون وهل پاشای کر کوچکا فیرسای بجه بهیلیت. ل پاریسی ژی کوملهیین ژنان هاتنه دامه زراندن. ژ بلی فی ژی وه کو زه لامان داخوازا مافین سیاسی ژی نکر، داخوازا چاکسازیان دکر ب تایبه ت یین گریدای ب شووکرنی و پهوشا جهاکی یا ژنی."
  - "پاشي وان ئهو ماف ب دهست قه ئينان؟"

- انهخیر. ههروهکو جارین دی، ل دهمی سهرهلدانا شوّرهشی بهحسی مافیّن ژنی دهینته کرن و پاشی ههموو تشت د رژیمیّن نوو دا بیّدهنگ دبن و جارهکا دی ههژموونا زهلامی ل سهر جفاکی دهیّته سهپاندن."
  - " ئەۋ چەندە ھەموو گاۋان پەيدادبىت."
- ایهك ژ وان ژنین خهباتکهر د شوّرهشا فرهنسی دا ب شیّوهیه کی بهردهوام خهبات و تیّکوشین بو مافیّن ژنی دکر، نافی وی" نوّلیمپ دو گوّج" بوو. ل سالا ۱۷۹۱ی ئانکو ب دوو سالان پشتی سههلدانا شوّرهشی، بانگهوازه ک دهرباره ی مافیّن ژنی به لاق کر، چونکی قان مافان ج جهیّن دهستنیشانکری د نهو بانگهوازا مافیّن مروّقی و هاولاتیان نهبوون."
  - " و پاشى؟"
- "ل سالا ۱۷۹۳ی هاته سیدارهدان و پشتی هینگی ژن ژ ههموو کارین سیاسی هاته دوورئیخستن."
  - "ئەقە نە يا باش بووا"
- "پیدفی بوو ژنان خوه ل چهرخی نوزدی گرتبا ههتا جارهکا دی ل نهورؤپا ههموویی خهباتا ژنان دهستپیکری. ژ وی دهمی هیدی هیدی خهباتا وان نارمانج ب دهست خوه قه نینان. بو نموونه، ل نهرویج ل سالا ۱۹۱۳ی ژنان ماهی دهنگدانی ب دهست قه نینا، لی دهمی نهم تهماشه ی رهوشا ژنان ل هنده ک وهلاتین دی یین جیهانی دکهین، دی بو مه دیار بیت کو هیشتا خهباته کا دریژ ل بهر سینگی ژنان مایه."
  - "د ڤى بوارى دا، ئەز دېێژم بەلى راستە."

ئەلبیّرتو بو دەمەکی تەماشەی دەریاچیّ دکر و پاشی گوت" ئەقە ئەو تشت بوون ییّن من دفیای تو ل دور چەرخیّن رەوشەنگەرییّ بزانی."

- "بۆچى ئەڭ تشتە ب تنى بوون؟"
- "ئەز ھەست پى دكەم كو ژ قى چەندى زىدەتر ج تشتەكى دى ھىردى بەحسىرنى نىنە بۆ تە بكەم."

ر نیشکه کی قه تشته ک دناف نافی دا روویدا دهمی نهلبیتوی دوماهیک ناخفتنین خوه بگوتین، د نیفه کا نافی بلقین بای بسهر کهفتن و پاشی لهشه کی کریت و رهش ب سهر نافی کهفت.

ئينا سۆفيايى كرە ھەوار: "مارى ئاڤى يە!"

ماری نافی چهندین جاران ب سهرئاف دکهفت و بنناف دکهفت ههتا ل دوماهیی موویه د کووراتیا نافی دا و روویی نافی وهکو بهری نارام بوویه فه.

ئەلبيرتۇى ب ئاورىنەكى گوتە سۆفيايى: "دا بزڤرين."

پشتی دهمهکی کیم ههردوو چوونه ناف کولکی فه. سوّفیا ل بهرامبهر ههردوو کهانین بیرکیلی و بجیرکلی راوهستیا و ناماژه کره ویّنی دووی و گوت: "نهز دبیّرم هیّلد ل حهه کی دناف فی کهفالی دا دریت."

دنافیمرا همردوو کهفالآن دا، پارچه فۆماشهك هاتبوو ههلاویستن ل سمر نفیسابوو: نازادی یهکسانی، برایهتی

"ته نهقه ههلاویستیه؟"

ئەلبنىرتۆى ب بەرسقا ئەخنىر سەرى خوە ھەژاند.

باشی چاقی سؤفیایی ب نامهکی کهفت کو دناف کونا کؤچکا ٹاگری کهفته خواری و ل سهر نفیسابوو: "بؤ سؤفیا و هیّلدی". نه یا گرنگ بوو سؤفیا پرسیار بکهت کا ژ ده کی هاتبه، لیّ دهمی نافی خوه ل سهر دیتی، سوپرایزهك بؤ چیّبوو.

سۆفيايى نامە قەكر و ب دەنگەكى بلند خواند.

خوشتڤيين من يين بچووك:

پنِیفی بوو مامؤستایی فهلسهفی ناماژه ب هندی کربایه کو دمستوری وهلاتی نهتهومیین بهکگرتی مفا ژ گهلهك وان بنهما و بیروباومران ومرگرتیه پین فەيلەسۇفئىن چەرخى رەوشەنگەرىي ل فرەنسا داناين. ل وى دەمى خەلكى فرەنسى ب دەنگەكى بلند دروشمى "ئازادى، يەكسانى، برايەتى" بلند دكر، لى پىدفىد ئەقرۆكە ژى ئەق پەيقە ل جيهانى ھەموويى بهينە گوتن.

هندی ج سەردەمئىن بەرى نوكە مرۆڤايەتىيى پئىدقى ب خئىزانەكا مەزن و يەكگرتى نىنە. ئەرى كىژ جىھان وەك مىرات بۇ زارۇك و نەڤىيىن مە دى مىنىت؟

دایکا هیّلدی گازی کری و گوتی پشتی دهه خوّلهکیّن دی دی بهرنامی دیریك دمستپيکهت. وي پيتزايهك ژي كربوو د هرني دا. هيلد پشتي خواندني گهلهك ماندي ببوو، ژبهرکو تعقه ژ دممژمیر شعشی سپیدی ومره هشیار بووی.

هێلدێ بريار دا پشتی هنگێ ثاههنگا جهژنا بوونا خوه دگهل دایکا خوه ببورینیت لیّ بهری همر تشتمکی نقیّت تهماشهی ثینسایکلوپیدیا خوه بکهت و بابهتمکی دهستنیشان بكەت.

> گؤج... نەخئىر . دوگۇچ? ھەر ئەخئىر. لۆلىمىپ دو گۆج؟ ب ھىچ رەنگەكى نە

وی ثینسایکپلوپیدیا ممزن خو پمیشمکا ب تنی دهربارهی وان ژنان بمحس نمکریه پین سمرا هزروبیرین خوه بین سیاسی و ماهین ژنان هاتینه سیدارددان. ما ثعقه نه شمرمزاريه؟

هنِلد جوو خوارئ داكو ثينسايكلوپيديايمكا معزنتر بينيت.

ویٔ گوته دایکا خوه "ثمز یا ل دووهٔ بابمتمکی دگمرم و پاشی پشکا پیتا "گ" پهنگرت و بمرمهٔ ژوورا خوه هٔه هات."

كلج... و ل دوماهيئ من ديت.

"گؤج ماریا تؤلیمپ "۱۷۶۸-۱۷۶۸" نقیسه روک فرمنسی بوو، ل سهردممی شؤرشا فرمنسی رؤله کی گرنگ همبوو و جهندین بابعت دهرباره مژارین جقاکی و جهندین ینزگهری به القکرینه، یه ک بوو ژ وان کهسین دیار یین د شؤرها فرمنسی دا خهبات ژ بو مغین مرؤقان کری. ل سالا ۱۷۹۱ی بانگهوازا ماهین ژنی به القکریه. ل سالا ۱۷۹۱ی هاتیه مینبرهان ژبهرکو به رگری ژ لویسی شازدی دکر و رمخنه ل رؤبیسپیری دکر. (ل. الاکور. زایمرین فیمینیزمین همفجه رخ ۱۹۰۰)."

## كانت

...ئەسمانەكى پرى ستىرىن گەش ل ھنداڤى سەرى من و ياسايا.... ئەتىكى د ناخى من دا...

ل نیقا شمقی بوو مایجمر ثملبیّرت کناگی ب هملکمفتا پیروّزباهیکرنا جمرُنا بوونا کچا خوه هیّلدی، پمیومندی ب مال کر. دایکا هیّلدی بمرسقا تیّلمفوّنی دا.

- " هێك، تێلەفۆنەك بۆ تە يا ھاتى."
  - "ئەلو؟"
  - "ئەز بابى تەمە."
- "ئەرى ما تو يى دىنى؟ ئەقە نىقا شەقى يە."
- "ب تنى من دڤيا جهژنا بوونا ته پيرۆز بكهم."
  - "لى ب دريزيا رؤژئ ته ثمق چەندە نەكر."
- "... من دقيا خوه بگرم همتا دنيا دبيته شمق."
  - "بۆچىף"
  - "دياريا من گههشته ته؟"
  - "ئاھ.... بەڭ، بەڭ گەلەك سۆپاس."
    - ً "يا ب دل ته بوو؟"

- "هزرمكا گەلەك جوان بوو، هند يا بالكيش بوو، ب دريْژاهيا رِوْرْيْ ثَعْز نَعْشِهُم
  - خوارنی بخوم." - "بهان پیدهیه همر خوارنی بخوی."
  - ۔ "نی من دفیا بزائم کا پشتی هنگی دی ج روودهت."
    - "بێژه من تو گههشتیه کیفه؟"
- "ثهو نوکه یین چووینه د کولکی مایجهری قه، چونکی ژبهر وی ماری ثافی تا ترانه پی دکرن."
  - "ثاها... چەرخى رەوشەنگەرىي."
    - "و ثۆلىمى دو گوج ژى."
  - "باشه، ئەز گەلەك شاش نەبووم؟"
    - "شاش نهبووی؟ شاشیا ج؟"
  - " چنه. جارهکا دی ژی دی پیرۆزباهیی ل ته کهم، لی فی جاری ب مؤزیك فه."
    - "من دفيت بمرى بنقم پيچه كا دى ژى ل سهر جهين خوه بخوينم."
      - "ثهو تشتی تو دخوینی تو تیدگههی?"
- " نهو تشتهکی د روزهکا ب تنی دا ژ خواندنا هٔی پهرتووکی نهز هیربوویم، د ژبانا خوه ههموویی دا هیرنهبوویمه! نهز هیشتا باومرناکهم کو ب تنی بیست و چوار دمهزمیر هین بورین دهمی نهو چهنده خواندی کو سوّهیا زهریه مال و یهکهم نامه د سندوا پوستهی دا دیتی."
  - "پتریا جاران مه پیدهی ب چهند تشتین کیم ههیه."
    - "بهلي با دلي من يي ب وي قه"
      - "بۆ دايكا تە؟"
    - "نەخىد، بۇ سۆھيا ئاموندسنى"
      - "ناها." -
    - "هدى ژارئ ئەوچ جاران نزانيت ئەو ل كيقد يەף"
      - "بهان با تمو ب تني ... ممردما من..."
  - "تهو ب تنی کهسایهتیهکه ته ژ تاشوپا خوه دروستکری؟"

ابهان، تا رادميهدي.

"<sub>بها</sub>ن یا نهز د وی باومری دا مه کو سؤهیا و نهلبیّرتؤ ژ راست ل جهمکی دژین." <sub>"ن</sub>میی نهز دز**ف**رِم دی بهحسی **هٔی ج**هندی کمین."

"باشه."

"نوکه رؤژا ته ب خير."

"تو چ دېنيزېף"

"مفرهما من، شعط ته خوش."

"شعط باشتر."

دمی هیلد چوویه دناف جهین خوه دا، ژ دمرفه نهسمان هند یی روّهن بوو، نهو ب منهمی نشیا باخچهی و داروباران ببینیت. د فی ومرزی سالی دا چ جاران ب تهمامی روّژ نا نابیت و دنیا ب یهکجاری تاری نابیت.

هیّلدی هزریّن خوه د ویّنهیی خوه دا ل سهر کهفالی ههلاویستی ل سهر یهك ژ سوارین کوّلکی دناف دارستانی دا دکر. تو بیّری نهو بشیّت دناف چوارچوّفهیی وی کهفالی دا سرکهٔیت و تهماشهی جیهانا ژ دمرفه بکهت؟"

بهری بنفیت، دیسان جارمکا دی دهست ب خواندنی کر.

سۆفيايى نامەيا بابى ھىلدى دانا دناۋ كۆچكى ئاگرى دا.

ئەلبىرتۇ: "دبىت ئەو تشتى بەحسى نەتەوەيىن يەكگرتى بكەت ھند يى تەمسار نىبت، لى من نەقىت ئەو مايى خوە د كارى من بكەت كا چەوا تشتان بى شرۇقە بكەم."

"هند گرنگیی پی نمده و بو خوه نهکه خهم."

"باشه، ئیّدی نهم دی دیاردهییّن سهیر ژ بیرا خوه بهین، بوّ نموونه وهکو ماریّ نظر، ومره دا ل بهر پهنجهریّ برٍوونین، من دفیّت بوّ ته بهحسی "کانت"ی بکهم." بهری سوفیایی ب وان بهرچاهکان کهفت یین ل سهر میزهیا بچووك یا دنافیس ههردوو کورسیکان دا، ناوینهیین وی د سؤر بوون... نهری تو بیژی بهرچاهکهکا همتافی تا فی رادهی یا تاری ههبیت؟"

- "ج نهمایه دی دهمژمیر بیته دوو. پیدفیه ل دهمژمیر پینچ ل مال بم، بیگومان نوکه دایکا من ب ههلکهفتا جهژنا بوونا من، تشتهك بو من ئامادهکریه."
  - "ئانكو مه سيّ دەمژميّر ھەنە."
    - "فهرموو گوهي من يي ل ته."
- "شیمانویّل کانت ل سالا ۱۷۲۶ ل باژیّری کینگسبیّرگ "کالینگرادا شهروّکه" ر روژههلاتا بروّسیا ژ دایکبوویه، بابی وی کاری چیکرنا زینیّن ههسپان دکر. ژیانا خوه ل فی باژیّری دهربازکریه ههتا ژیی ههشتی سالیی وهغهرکری ل ویّری مابوو. کانت داو هنده کاودانیّن ئاینی ییّن گران و توندرهو دا مهزن ببوو، ژبهر هندی شهی باومریی فاکتهرهکی ههره گرنگ د ههموو فهلسهفهیا وی دا پهیداکر، وی ژی وهکو بیّرکلی هزردکر یا بیندهٔیه بنهماییّن ئاینی مهسیحیهتی بهیّنه قورتالکرن."
  - "بيركلى. ئەز تىگەھشتم، سوپاس."
- "دناڤبهرا وان ههموو فهيلهسوٚفين مه بهحسكرين، كانت يهكهمين فهيلهسوْف بوو
   وهك پروٚفيسوٚر ل زانكوٚيئ هاتيه دامهزراندن، ژبهر هندئ ئهو ببوو فهيلهسوٚفهكئ خودان
   شيان."
  - " فەيلەسۆفەكى خومدان شيان؟"
- "ل سەردەمى ئەقرۇ، زاراقى "فەيلەسۆف" ب دوو رامانىن جودا دھىنتە بكارئىنان فەيلەسۆف ئەو كەسە يى ل دووۋ بەرسقىن خوە يىن تايبەت ل دور پرسيارىن فەلسەن يىن وى ب خوە كرين دگەريىت. ھەردىسان دبىت فەيلەسۆف ئەو كەسى تايبەتمەند دىرۆكا فەلسەفى دا بىت ، ئانكو مەرج نىنە خوەدان فەلسەفەيا خوە يا تايبەت بىت."

  "كانت ژى يەك بوو ژ قان جۆرە ھەيلەسۆھان بوو؟"

السرج Saddle

انهخیر، کانت ژ همردوو جؤران بوو. نهگهر ب تنی نهو پروفیسورهکی زیرهك با، ناکه ب تنی د هزرا فهیلهسوفین دی دا یی تایبهتمهند بایه. نهفروکه وی جههکی مهزن بالا ایروکا فهلسهفی دا نهدبوو.

ن نههٔ چهنده نابیته ریّگر کو وی ب باشی و کووراتی پیّزانین و شارهزاییهکا پروره ل دور هدرا فهیلهسؤهیّن بروره ل دور هزرا فهیلهسؤهیّن بروره و دیکارت و سپینوّزای ههبوو، دیسان فهیلهسوّهیّن نیمپریسیزمی وهك وی و هیومی."

"من گوتبوو ته ئيدي بهس بهحسيّ بيّركلي بكه."

"بیرا ته دهنت کو ب بوچوونا فهیلهسوفنن راشیونالیزمی، نهولی مه بنهمایی میموو زانینان دناف خوه دا ههلگرتیه، لی فهیلهسوفنن ئیمپریسیزمی دگوت نهخنر مسنین مه دهلیفی ددهنه مه تشتین دهوروبهرین خوه بزانین. ههردیسان هیومی ب نشکهرای نهو سنوورین دهرنهنجامان دیارکربوون یین ههستین مه دشیت بگههیتی."

" باشه کانت دگهل کی یی ههڤرا بوو؟"

" کانت د وی باومری دابوو کو ههردوو د راست و د ههمانده دا د شاش بوون. رابرکو مژار مژارا زانینی یه: ئانکو کیژ زانینا جیهانی دی ب دهست مه کهفیت. ئهفه ئهو برؤزمیی همفیشک بوو یی ههموو فهلهسوفین پشتی دیکارتی ل سهر کاردکری. لی نوکه مژار مژارا زانینا وی چهندی یه ئهری گهردوون یی ب وی رمنگی یه ئهفی ئهم ب ریکا هستین خوه نهم ههست پیدکهین، یان ب وی رهنگی یه یی ئهم ب ریکا ب نهفلی هزر تیدا بکسی

"باشه بؤچوونا كانتى چبوو؟"

"ب بؤچوونا وی، همست و نمطلی مه رؤله کی گرنگ همیه. ای ناریشه نموه کو هملسوهین راشیونالیزمی زیدهرویی د بؤچوونا خوه دا کریه و نیمپریسیزمان ژی ب تنی گرنگی ب سعربؤرین همستان دایه."

"تو نعشيّى دموونهيمكا بهرجادٌ بوّ من بيني؟"

- "کانتی بیروّکهیا هیومی و نیمپریسیزمان پهسهند کر کو نهزموّنیّن ههستیّن م بنهمایی ههموو زانیاریانه. آن وی تشته کیّ دی ل سهر زیّده کر نهو ژی نهوایی مه ب تنی مهرجیّن پیدهٔیی ههنه ژ بو شروّهٔ هکرنا چهوانیا تیّگههشتنا جیهانا دهوروبهری مه."
  - "ئەقە بوو ئموونەيا تە؟
- "يا باشتره تاقيكرنهكي بكهين. وي بهرچافكا ل سهر ميزي بكه بهر چافين خوه"

سۆفیایی بەرچاقك كرە بەر چاڤیّن خوه، ھەموو تشتیّن ل دورماندوری ویّ سۆر خویا <sub>كرن.</sub> رِمنگیّن قەبى ھەموو بوونە پیڤازی ییّ تارِی و سۆر۔"

- "تو ج دبيني<sup>ף</sup>"
- "ئەز ھەموو تشتين بەرى نوكە دېينم، ئى ب رەنگى سۆر."
- "ژبهرکو بهرچافکان بۆ ته دەستنىشانکر کا چەوا دى جىھانى بىنى. ئانكو ھەر تشتەكى تو ل دەروبەرين خوە دبىنى ژ جىھانا ژ دەرقە دھين، لى چەوا ئەم دبىنىن مژارەكە پەيوەندى ب بەرچافكى قە ھەيە. ژبەر ھندى تو نەشيى بيژى جيھان يا سۆرە چونكى ب تنى تو ب وى رەنگى دبىنى."
  - "هەلبەت، نەخير."
- "ئەگەر نوكە پياسەيەكى بۆ ناڭ دارستانى بكەى يان بزۇريە مال، دى ھەموو وان
   تشتان وەكو جارين بەرى نوكە بينى. لى ب تنى رەنگى وان دى يى سۆر بيت."
  - "بەن، ئەو ژى ھەكە ئەز بەرچاقكان چ چاقنىن خوم نەكەم."
- "باشه. ئاها ب ههمان رينك، كانت د وي باوهري دا بوو كو ئهقلي مه شيان ههنه
   ههموو سهربورين مه يين ههستان دهستنيشان بكهت."
  - "ئەرى ئەو ج شيانن؟"
- انهو تشتین نهم ههست پیدکهین خو ج بن، ل بهری ههر تشته کی وه و دیاردها ده می و جهی تیدگههین. کانتی دگوته ده می و جهی، "شیوهیین دهستپیکی" یین ههست تیگههشتنا مرؤفی. نانکو نه شیوه بهری سهربورین مه دهین. کهواته بهری هینگی نه دزانین کا ههر سهربوره ک ل کیژ ده می و جهی دی پووده چونکی نهم نهشین بهرچافکین نه قلی بیخین."
- "نهو د وی باومری دا بوو دیتنا تشتان ل دوو**هٔ** دممی و جهی، تشمکی زکماکی <sup>په؟"</sup>

ابهان، تا رادهیه کی. ان نهو تشتین نهم دبینین ل سهر هندی دمینیت کا نهم ل این دژین یان ل گرینلاندی. ان ههر جهه کی نهم ان بژین جیهان و مکو پرؤسهیه کا دهمی و مینه دینن. نانکو نهم دشیین پیشبینیا فی چهندی بکهین."

"بي نمري دهم و جهـ نمو تشت نينن يين ژ جيهانا مه يا دهرقه دا همين؟"

"نهخيْر، كانت يئ رژد بوو ل سهر ڤئ خالْئ؛ دهم و جهـ ييْن د پيْكهاتا مرؤڤى دا هين. دهم و جهـ دوو پيْكهاتهييْن مروٚڤى نه، نهك دوو ساخلهتيّن جيهانى."

"نهقه شيوازمكي نوو و جودا يي ديتنا تشتانه."

" ناگههیا مرؤقی نه وهکو لاپهرهکی سپی یه کو رهنگفهدانین ههستین مه ب خپومهکی نهرینی ل سهر بهینه چاپکرن، بهلکو بهروفاژی، ههر ل دهستییکی ب ئهرینی و چالگانه کار دکهت و پشکداریی د تیگههشتنا مه بؤ جیهانی دا دکهت. نهم دشیین دگهل برکرنا پهرداغهکی نافی جوداهیی بکهین، ناف ل دووف شیوی پهرداغی خوه دگونجینیت. ب همان شیوه رهنگفهدانا ههستین مه ل دووف دوو شیوهیین ههنسهنگاندن و تیگههشتنا مه خوه دگونجینن."

"نوکه ئهز ئاخفتنا ته تنگههشتم کو ههر یهك ژ فهیلهسؤفین پاشیونالیزم و لیمپریسیزم تا پادهیهکی د پاست بوون! پاشیونالیزمان گرنگیا ههستان ژبیرکربوو ههرومکو کا جهوا ئیمپریسیزمان گرنگیا ئهقلی ژبیرکربوو."

"کانتی دووپات دکر نهگهر ناگههی خوه دگهل تشتان نهگونجینیت، هؤسا تشت ژی نی رخوشی دوور کهفن و خوه دگهل ناگؤنجینن. وی دگوته فی خالی "شؤرهشا کؤپرنیکی" دبیافی مهعریفی دا. ل فیری وی دفیا بیژیته مه کو ریکا خوه یا هزرکرنی ب ریکه کا نوو بگوهؤپین. ههروه کو کا چهوا کؤپرنکؤسی ل سهرده می خوه سهلاندی نهرد ل دور رؤژی برفهیت نه که بهروفاژی. دهربارهی یاسایا نهگهری روودانا تشتان ژی ل ده کانتی بهشه ک بهروفاژی. دهربارهی یاسایا نهگهری روودانا تشتان ژی ل ده کانتی بهشه ک بهرو ژبستیا مرؤفی، نه و یاسایا کو هیومی دگوت نه م نهشیین بی وی ل دوو فر راستیا می مینین بی وی ل دوو فر راستیا مینین بی وی ل دوو فر راستیا بی بی بی وی ال دوو فر راستیا بی بی وی ال دوو فر راستیا

"پتر رؤهن بکه؟"

ل بیرا ته یه دممی هیومی دگوت، نهریت ودل مه دکهن، مه پهیومندیهك دگهل لارنمینن سروشتی همبیت. ژبهرکو ل دووف هزرا هیومی نهم نهشیّین همست پیّبکهین تهپا بلیاردی یا ردشه، نهگهری لفینا وی، تهپا سپی یه. نانکو نهم نهشیّین بسملینین نهپا سپی ههردهم تهپا ردش دلفلفینیت. به آن نهو تشتیّن ل دهف هیومی نهم نهشیّین بسملینین کانت وان تشتان دکهته ساخلهتیّن مروّفی. یاسایا نهگهری ژی دیّ مینیت یا ردها.

دان وال سول می چهندی مه کو یاسایا نهگهری دناف ههر تشته کی دا ههیه، پتر ژوی و انهز پشتا وی چهندی مه کو یاسایا نهگهری دنافی مروفی دا ههی."

- "کانتی چ گومان ل سهر هندی نهبوو کو یاسایین ئهگهری د سروشتی دا ههنه لا در الفرد الفر
  - "تو دزانی کو ئەز زمانى ئەلمانى نزانم."
- "کانتی جودهیه کا گرنگ دنافیه را "ههر تشته کی ب خوه" و "وی تشتی ل ده مروّقی" دیار کر. نه گهر نهم چ پیزانینان ل سهر ههر تشته کی ب خوه نه زانین، نهم نه شین بیزین کا پشتی سهر سهر بوره کی دی چه وا جیهانی بینین."
  - "تو بێژی ئهم بشێین؟"
- "بهری سپیدی ژ مال بدهرکه فی، تو دزانی کو نهو کارین تو دی نهنجام دهی دناهٔ دهم و جهه کی دا هاتینه دانان، خو هه که ته چ بیرؤکه ل سهر هندی نهبن کا ل وی رؤژی همموویی دی چ بینی یان ههست ب چ کهی. لی یاسایا نهگهری روودانا تشتان، تو دزانی بهشه کی ژیریا ته پیکدئینیت."
- "ئانكو مەرەما تە ئەوە د شيان دابوو ئەم ب شيّوازەكى جوداتر ھاتباينە ئافراندن؟"
- اهدابهت، چیدبوو مه سیستهمهکی دی یی ههستکرنی یی جودا ههبایه، ل وی دهمی دا شین سهربورین خوه دگهل جهی و دهمی گوهورین. ههردیسان ل وی دهمی نهم دشیاین گرنگی ب نهگهر و نهنجامین روودانین جیهانا دهوروبهری خوه ژی نهدهین."

  "ته ج نموونه نینن."

- " هزر بکه پشیکهك یا ل هوّلی نفستیه و دمملامست تهپهك کمفته نهردی. ل وی رسی دی پشیك ج کمت؟"
  - "نهقه یا ب سانههی یه. پشیك یهكسهر دی ل دووف تهیی كهته غار."
- "باشه، نوگه هزر بکه کو تو ل شوونا پشیکی ل هؤلی یا نفستی و تهپهك کهفته پهرنمردی، تو ژی دی یهکسهر ل دووف تهپی کهیه غار؟"
  - " ل دمستپیکی دی ل دور خوه زقرم داکو بزانم کا تهپه ژ کیفه هاتیه؟"
- . "راسته، چونکی تو مرؤفی و ته دفیّت نهگهری ههموو روودانان بزانی. نانکو پساینن نهگهری بهشهکن ژ پیکهاتا مرؤفی."
  - . "ژ راست؟"
- "هیومی دگوت نه نهم دشیین ههست ب یاسایین سروشتی بکهین و نه نهم دشیین بسهلینین، ای کانتی باومری ب فی چهندی نهبوو، ل ده وی فان یاسایان ههبوونا خوه یا همی ژبهرکو شیانین مه ل سهر زانینی، نهون یین زانینی ریکدئیخن نهك تشتین دی یین بعوروبهر."
- بهلی پا ئهگهر زارو کهك ژی ل جهی من بیت دی هوسا ل دور خوه زفریت دا برانیت کا ته به ژ کیفه هاتیه."
- "دبیت ومنهکمت، نی کانت دبیژیت هیشتا نهفلی زارؤکی هند گمشهنهکریه همتا هست ب فی چهندی بکمت و هیشتا ج سهربور ژ ژیانی نهومرگرتینه. فیجا دی چهوا ی ل سهر نمفلمکی فالا ناخفین کو هیشتا ج تشت تیدا نههاتینه چاندن؟"
  - "نەخير، ئەڭ چەندە نە يا بەرئاقلە."
- "نوکه دی کورت کهین، ژلایه کی قه، مه هنده ک توخمین دهره کی ههنه کو بهری نام تاقی بکهین، نهم نزانین نهو ج توخمن، نهم دبیژینی "کهرهستهیی زانینی". ژلایه کی نام تاقی بکهین، نهم نزانین نه قلی مروّقی ههنه وه ک پیشبینیکرنا ههموو روودانان د جوار جوّقه یی بهیوهندیا نهگهران دا، نهم دبیرین دهم و جهی دا، یان دانانا وان دناق چوار چوّقه یی پهیوهندیا نهگهران دا، نهم دبیرین شیّوهیی زانینی."

نەنبېرتۇ بۇ دەمەكى بېدەنگ ما، پاشى دگەل سۇفيايى د پەنجەرى را تەماشەي دمرفه کر. دنافبهرمکی دا چافی سوفیایی ب کچهکی کهفت کو دناف دارستانی ل لایی <sub>دی</sub> دەرياچى بوو.

سۆفيايى كرە ھەوار" "بەرى خوە بدى، ئەقە كى يە؟"

۔ "رِاستی ٹەز ژی نزانم کی یه."

پشتی چەند چرکەينن کنم ئەو کچکە بەرزە بوو. سۆفيايى تىبينيا ھندى كر ك دمرسۆكەكا سۆر ل سەرى وى كچى بوو.

- "هەرچەوا بىت دا نەھىلىن ئەڭ تشتە مە مۇويل كەن."
  - "باشه. پا بهردموامیی بدی."
- "كانتى سنۆرمكى دەستنىشانكرى بۆ زانىنا مرۆڤى ددانا. ئەم دشيين بيژين "بەرچاقكىن ئەقلى" باشترىن دەربرينە بۆ قان جۆرە سنووران."
  - "ئانكو جەوا؟"
- "ل بيرا ته يه فهيلهسؤفين بهرى كانتى، پرسيارين فهلسهفى يين مهزن ژ خوه دكرن، بو نموونه پرسيار دكر ئەرى رۇحا مرۇڤى يا نەمرە يان نە؟ ئەرى خودا ھەپە! ئەرى سروشت ژ چەند بەشىن بچووك پىكدھىت؟ ئەرى گەردوونى دوماھىك ھەيە يان نە؟
  - "بەلى."
- "بهانی پا کانت د وی باوهری دا بوو کو مروّق نهشیّت ب دروستاهی بهرسفا فان پرسیاران بزانیت، فیْری مەرەما وی ئەو نەبوو غان پرسیاران رەت بكەت. چونکی ئەگەر كانتى ئەڭ جۆرە پرسيارە رەتكربان، وەك فەيلەسۆفەكى راستەقىنە نەدھاتە ل قەلەمدان."
  - "پاچ دکر؟"
- "بنهنا خوه فرهه بکه... کانتی هزر دکر دهمی نهم بهرسقا قان پرسیاران دهبنا نمقل ژ دمرقمی بازنا خوه یا زانینی دا کار دکمت. لی د هممان دهم دا پیدفیه کا بناغهی و سروشتی مرؤقی دا همیه، یان د تمطلی مرؤقی دا، ریکی ژ بو تازراندنا قان پرسیاران خوش دگەت. بۆ نموونە دەمى ئەم دپرسىن ئەرى گەردوونى دوماھى ھەيە يان نە، ئەم پر<sup>سىلائ</sup>

بعبارهی تشته کی دخهین خو نهم ب خوه بهشه کی بچووکین ژ وی تشتی. ژبهر هندی نهم نَهُنِينَ بِكَهُمِينَهُ بِهُرَسَقًا فَيْ پِرسِيارِيْ." "بۆچى نە؟"

"دهمی پرسیار دکمین کا جیهان چموا دروست بوویه و دمست ب دانانا مگرتیان بگهن ل وی دهمی نمقل ل سمر شیّوهیی بازنمیمکا فالاً دزفریت. ب راستی ژی ل فیّره مه ع بهاردهینن ههستپیکری یان سهربور نینن کو پشتا خوه پی گهرم بکهین. نهم ج جاران ، نخبن همموو تشتین دمورووبهری خوه تاقی بکهین کو نهم ب خوه بهشهکی بچووك ژی. نتکو تا راددهیه کی نهم ب خوم بهشه کین ژوی ته پال سهر نهردی گریّل دبیت بی کو برنين ژ كيفه هاتيه. لي ئهفلي مه هوسا هاتيه دروستكرن كو وهل مه دكهت بهردموام برسبارا ژیدهری تمپی بکهین، زیدهباری ههموو مژارین دی یین همفشیوه خوه همکه ج ننن بهرجهسته د دهستین مهری دا نهبیت."

- "سوپاس، ئەز باش د وى ھەستى گەھشتە."
- "ل دووڤ سەرنجا كانتى، دەمى ئەڤ پرسيارين مەزن و سەرەكى دھينە كرن، ئەقلى مرؤفی دوو مگرتیین پیشبینیکری یان نهپیشبینیکری بهرههم دئینیت."
  - "بؤ تموونه؟"
- "ئەم دشنين د ھەمان دەم دا خوه پشتراست بكەين رۆژەكى ژ رۆژان جيهانى ستېنکريه، يان ژي ههما جيهان ژ دهستېنکي وهره همبوويه."
- "لي نمولي مروّقي د همردوو باران دا نهشيّت وهك يهك هزر د قان پيشبينيان دا بكت. نهم دشيّين بيّرُين جيهان ل دهستپيّكيّ وهره ههبوويه ليّ نهريّ يا گونجايه تشتهك خوژ دستپیکی ومره همبیت بی کو روژهکی ژ روژان ژ چنهیی دستپیکر بیت؟
- "ئەگەر ئەم بچينە بۆچوونا دى يا بەروقاژى، دبيت جيهان رۆژمكى ژ رۆژان لاوست ببیت نانکو ژ چنهیی دروستبوویه. ای سوفیا، نهری چیدبیت تشتهك ژ چنهیی

نزوست ببيت؟"

ً "نهخيّر، د همردوو كاودانان، نهم دكهڤينه د ناريشهكيّ دا. ليّ دگهل هنديّ پيدڤيه <sup>پیل ژ</sup> قان همردوو مگرتیان یا دروست بیت."

- "همردیسان ل بیرا ته یه کو دیموکریتس و ههیلهسوّهیّن مهتریالی د وی باومری را بوون کو سروشت ژ چهند توّخمیّن بچووك پیکدهیّت. نههٔ توّخمه تشهکی پیکدئینن. لا دووهٔ باومریا هندهك ههیلهسوّهیّن دی، بو نموونه، وهکو دیکارتی، راستیا دریّژبوونا ماددی ل سهر چهند تشتیّن بچووکتر دابهش دبیت. لی کی ژ فان ههردووان یی دروسته؟"
  - "همردوو ... يان ژى خو يەك ژ وان نه."
- "هندهك فهیلهسوّفین دی دووپاتکر کو یهك ژ شیانیّن هه په گرنگ ل ده مروّفی از الله مروّفی الله مروّفی الله مروّفی الله مولادی یه. د ههمان دهم دا مه هندهك فهیلهسوّفیّن دی دنیاسین وهکو سپینوّزای و سیتوّیکیان کو د وی باوهریی بوون خو تشتهك بریّفه ناچیت نهگهر یاساییّن سروشتی نهبی ههروهسا کانتی ژی ددیت نهقل نهشیّت حوکمی یهکلاکهر بدهت."
  - "هەردوو كاودان بەرەڤانىيىّ ژ خوە دكەن"
- "ههمان تشت ل سهر ههبوونا خودای دهینته بجهنینان. پتریا فهیلهسؤفین راشیونالیزمی و ل سهری وان دیکارتی، پیکوّل دکر ههبوونا خودای بسهلینن چونکی مه بیروّکهیا "بونهوهرهکی تهمام" ههیه. ای فهیلهسوّفیّن وهکو توّماس تاکوین و تهرستوی ددیت خودا تهگهری پهیدابوونا ههموو بونهوهریّن ل سهر تهردی یه."
  - "و پا کانتی ج دگوت؟"
- ۔ "وی باومری ب خو یهك ژ قان سهلاندنان نهبوو. چونکی، ب دیتنا وی، سهربوّر نهشیّن ج بنهماییّن راست بدهنه مه و دووپات بکهت کو خودا ییّ ههی یان نینه."
- "لى با ته ل دەستىنىكى دگوت كانتى دفيا شەنگەستىن ئايينى مەسىحيەنى بېارىزىت."
- "بهان، وی دهرگههی نهگهرهکی ناینی فهکر، ل وی دهمی نهقل و سهربور دگههنه پیکهکا گرتی و ل ویری فالاهیهك دروست دبیت. د شیان دایه ب باوهریا ناینی نه فالاهبه بهیته پرکرن."
  - "ئەرى وى ب فى رەنگى مەسىحيەت رزگاركر؟"
- "تو دشنی وهبنژی. لی کانت ب خوه ل سهر ریبازا پروتستانتی بوو. ل سهردهما چاکسازیا ثاینی دیرا پروتستانتی بوو. ل سهردهما چاکسازیا ثاینی دیرا پروتستانتی ب تنی ب باوهری ثینانی د بهرنیاس بوون. لی ل چهرخین نافین، دیرا کاتولیکی پهنا دبره بهر تهقلی داکو باوهریا خوه پشتراست بکهن."

- "تندگههم."
- ان کانتی نهو پرسیار بو باوهریی ب تنی نههیّلان، بهلکو کوورتر تهماشهی بهنی دکر. وهکو بناغهیی نهتیکی ددانا، ههر وهکو بیّرین مروّقی روّحهکا نهمر ههیه و خودایی ههیه و
- سبنگههشت، پاشی ب دزیکی قه خودا و کومهکا تشتین دی دکرنه دناق بابهتی دا."

  "الا نمه ده ده قائدی دی کارت
- " نهری بهروفاژی دیکارتی بوو، یی پژدبوو ل سهر هندی کو ب باوهریی مروّق دی گهیته وی نهنجامی نهك ب نهقلی. وی زارافی "مگرتیین کریاری" بو باوهریا مروّقی ب نهمریا پوْحی، باوهری ب ههبوونا خودای و باوهری ب نهمریا ناخی مروّقی بکاردئینان."

  "نهری رامانا فی چهندی چیه؟
- امگرتی نهو تشته یی ب بهلگه دهینته ددوپاتکرن. مگرتیا کریاری ژی، نهو تشته یی پهیوهندی ب رهفتارین مروّقی یان رهوشتی وی قه ههی. کانت دبیژیت: "باومری نینان بهبوونا خودای پیدفیهکا رهوشتی یه."

ئەلبیرتوی سەری خوه ھەژاند، ل دوماھیی ئەو ژی رابووقە. دەرگەھ قەكر و گچكەكا كراس سپی ژ دەرقە دیت، كولاقەكی سۆر ژی ل سەری وی بوو. ئەقە ھەر ئەو كچك بوو یا بەری ھنگی سۆفیایی ل رەخی دی یی دەریاچی دیتی و زەمبیلكەكا پری خوارن د ناستی وی دا.

سۆفيايى پرسيار ژێ كر: " چەوانى؟ تو كى؟"

"ما تو من نابيني، ئەز لەيلا يا كولاڭ سۆرم؟"

سۆفیایی تمماشهی ئەلبیرتؤی کر. وی ژی سەری خوه ههژاند و گوت: ته ب خوه گوهلیّبوو کا وی چ گوت؟"

ً "ثمرَ یا ل مالا داپیرا خوه دگهرییّم. ثمو یا پیر و نمخوّشه. من ژی خوارن یا بوّ نینای." "ل فَيْرِيْ نينه. ل سهر رِيْكا خوه ههره بوّ ته باشتره."

ئەلبیّرتوّی دگهل قان ٹاخفتنان پیّشیهك ژ خوه قهرِمقاند، لیّ کچکا کولاؤ سؤر بهردهوامی دا ئاخفتنا خوه.

"ليّ نامهيهكا دگهل من، پيدفيه نهز بگههينمه دهستيّ ويّ."

پشتی دهمهکی کیم کچکا کولاف سۆر ئهو نامه ئینا دهری و دا دهستی سؤفیایی پاشی چوو ل سهر ریکا خوه و بهرزهبوو.

سۆفيايى گوتى: "ھشيارى خوە بە ژبەر گورگان."

پاشی سوّفیا ب دووهٔ نهلبیّرتوّی کهفت و چوونه د ژوور هُه و ل سهر کورسییّن خوه رِوونشتن و سوّفیاییّ ب حیّبهتی هٔه گوت: "کا کیّ هزرا کولاهٔ سوّریّ دکر."

"ج مفا ژی تیدا نینه ته گوتیی هشیاربه. چونکی دی چیته مالا داپیرا خوه و گورگ دی وی خوت. نهو ج جاران هیرنابیت. نههٔ تشته دی دووباره بیت همتا همتایی."

"ليّ من ج جاران گوهليّنهبوويه كو بهرى بگههيته مالا داپيرا خوه نهو دهرگههيّ مالهكا دى بقوتيتت."

۔ "ژ وێ بگهره سۆفيا."

پاشی سۆفیایی بهری خوه دا نامی، ل سهری وی نقیسا بوو "بو هیلدی". نامه فمکر و ب دهنگهکی بلند خواند.

خوشتفيا من هيّلك

ئهگهر ئمفلی مرؤفی هند یی ب ساناهی با کو ئهم شیاباین تیبگههین، ل وی <sup>دمین</sup> دا گهلهك د بی ئافل بین.

سلاقه ژ دملهٔ باین ته

ئەلبېرتۆى سەرى خوە ھەژاند و بەردەوامى دا ئاخفتنا خوه.

رست دبیریت. یا ژمن قه کانتی ژی ههمان تشت دگوت. نهم نهشین چاقهریّی منی بین تیبگههین کا نهم چی نه؟ دبیت مه شیانیّن هندی ههبن تیبگههین کا گؤلهك میدی بین میشهك چیه؟، نی چ جاران نهم نهشیّین د خوه بگههین. یا چ پینهقیّت ههر نهم پیر د گهردوونی دگههین."

سۆفیایی ئهو رستهیا سهیر یا دناق نامی دا دوو سی جارهکان خواند و پاشی نهلیزتو بهردهوام بوو.

- "ئهم ل سهر هندی ریکهفتین ئیدی نههیلین ماری نافی و تشتین ژ وی رهنگی بهنه ریگر، ژ بهری ئهم بابهتی ئهفرو ب دوماهی بینین من دفیت به حسی زانستی نهتیکی پیکانتی بو ته بکهم."
  - "دێ پا لهزێ بکه، چونکی پێدڤیه ب ڤهگهرمه ماڵ."
- "هیومی گومان ژ ههموو وان تشتان دبر یین نهقل و ههستین مه دبیژن، قان گومانین هیومی کانت نهچارکر جارهکا دی سهر و ژ نوو هزر د پرسیارین ههره گرنگین زبانی دا بکهت. زیدهباری لایهنی ئهتیکی. لی هیومی دگوت نهم نهشیین باشیی ژ خرابیی جودا بکهین ژبهرکو مهرج نینه "نهو تشتی پهیدابووی" ههر نهو تشت بیت یی کو "بندفی بوو پهیداببایه". ب بؤچوونا هیومی، نه نهقلی مه و نهژی سهربورین مه ریکی دون باشی و شاشیی ژ ههقدوو جودا بکهین، لی گهلهك ب ساناهی ب ریکا ههستین خوه نام نشین ژ ههقدوو جودا بکهین، لی گهلهك ب ساناهی ب ریکا ههستین خوه
  - "نەز زى دگەل وى مە."
- "کانتی همردهم دگوت جوداهی دناقبهرا باشی و خرابیی ژ ژیواری یه. ب فی چندی کانتی همردهم دگوت جوداهی دناقبهرا باشی و خرابیی ژ ژیواری یه. ب فی چندی کانت یی همفرا بوو دگهل همیلهسوّفیّن راشیونالیزمی دهمی دگوتن نهفلی مروّفی میانیّن ژیکجوداکرنا باشیی و خرابیی همیه. همموو مروّف دزانن چ باشه و چ خرابه. نهفه ژن نه ژبهرکو تشتهکه نهم ل سهر فیربووینه بهلکو ژبهر هندی یه کو یی دناف نهفلی مه

دا هاتیه دارِیْرُتن. کانتی دگوت همموو مروّقان ئمقلیّ کریاری همیه، واته مه شیانیّن نفص ییّن همین بزانین ج تشت باشه و ج خرابه."

"ئانكو تشتەكى زكماكى يە."

- "بهنی شیانین جوداکرنا باشیی و خرابیی، وهکو همموو شیانین دی یین نفش تشته کی زکماکی، همروهکو کا چهوا همموو مروّق بنهمایی نهگهری روودانین دالا گهردوونی دا ب سینگههی بهرفرهه وهردگرن، ب ههمان شیّوه ههموو کهس دشین بگههن یاسایین سروشتی یین گهردوونی ب خوه، نه اساییه ژی هنده کیاسایین رههانه، همروم کا چهوا یاسایین فیزیایی یین دیاردهیین سروشتی د رههانه، نه و بنهمایی ژیانا مه یا نهتیکی نه و بنهمایی نهگهری روودانانه ژ بو تیشگههشتنا راستیین دهوروبهر، بو نمون نه هاوکیشا برکاری: ۷+۵= ۱۲"
  - " ئەڭ ياسايا ئەتىكى ج دېێژيت؟"
- "نه اسایه، یاسایه اهبر و یه کلاکهره، ژبه رکو به ری ههبوونا ج سهربوران دهنت. ب رمنگه کی دی، نه یا گریدایه ب ج کاودانین تایبه ت هه کو تیدا ناریشا هه لبژارتنی پیشنیار بکه ین. همروه سا بو ههموو مروقان یا گونجایه فیجا د چ جفاك و سهرده م دا بن نهو نابیژیت کا چ بکه ی و چ نه که ی، به لکو د ههموو کاودانان دا دبیژیته ته کا دی ب چ رمنگ رمفتاری که ی."
- "لی یاسایه کا ئهتیکی یا ب فی رهنگی ئهگهر د کاودانه کی دهستنیشانکری دا نمبیژیته مروفی دفیّت ج بکهی و ج نه کهی، ئهری ما دی ج مفا د وی یاسایی دا بیت؟"
- "كانتى ئەڭ ياسايين ئەتىكى وەكو فەرمانەكا رەھا دديت كو ب كير ھەمور كاودانان بھيّت، وى دگوتى "فەرمان" ژبەركو فەرمانى ل مە دكەت بكەڤينە ژير أن ياسايىّ."
  - ..."همممم..."
- "كانتى ياساينن ئەتىكى ب جەندىن شنوەيان ددارنىژتن. ل دەستېنكى دگون ادفنت ب رەنگەكى رەفتارى بكەى كو ئەو ياسايە ل دووق وى رەفتارى ببيته ياسايەگا گشتى."

"نانکو ل دەمىٰ ئەز تشتەکى دكەم، دڤێت بگەھمە وێ باوەريىٰ ئەگەر خەلك ژى بومان كاودان بن دێ وەكو من كەن."

نوسه المهلهه المهله ال

"گەواتە نابىت ئەم كەسىن دى بكاربىنىن ب تنى داكو بگەھىنە بەرژەوەندىينن خودېن تاببەت."

ابه آن نابیت، ژبه رکو ههر مروّقه ک د خوه دا ئارمانجه که. نهقه ژ خه لکی دی ب نی ناگریت به لکو ژ ته ژی دگریت. نابیت تو خوه وه ک ئالاق بکاربینی داکو بگههیه نفته کی."

"ئەقە تا راددەيەكى وەكو وى ياسايى يە يا دېيژيت: "وى رەفتارى دگەل خەلكى نىكە يا تە نەقىت كەسىن دى وى رەفتارى دگەل تە بكەن."

"بەن، ئەقە ژى پرەنسىپەكى گشتگرە. ھەموو لايەنىن ئەتىكى ب خوە قە دگرىت.
 ئاتكو ئەم دشنىن بىزرىن ئەق ياسايە دەربرىنى ژ ھەمان ياسايىن ئەتىكى يىن كانتى دكەت."

"لی نه ف چهنده ب تنی مگرتینه. هیومی ژی راست دگوت. دهمی دگوت نهم
 نشبین ب ریکا نه فلی بسه لینین ج تشت راسته و ج تشت یی شاشه."

"ل دمهٔ کانتی یاسایین ئهتیکی د گشتی و رههانه، بو نموونه وهکو یاسایین ئهگهری برودانان. نمهٔ یاسایه ژی ب ریکا ئههای ناهیته سهااندن، ای دگهل هندی یا نهگوهوره و مروهٔ نعشیت حاشاتیی ژی بکهت."

"ئەز ھەستپىدكەم ئەم يى بەحسى وژدانى دكەين، ھەر مرۆقەكى وژدانەك ھەيە.. مانە ھۆسايە؟"

"بهل، دهمی کانت به حسی یاسایین نه تیکی دکهت، ب راستی ژی نهو به حسی الأنانا مرؤفی دکهت. نهم نهشیین وان تشتان بسهلینین یین وژدانا مه دبیژیته مه، لی نگال هندی نهم باش درانین."

- "هندهك جاران ئهز جوان رمفتارى دكهم و هاريكاريا خهلكى دكهم، لى ئهقه ب تنز ژبهر هندی یه نهز دزانم كو نهق باشیه دی بؤ من ب خوه زقریت. بؤ نموونه دبیت ژبهر هندی بیت كو دی ب قی ریكی دی همقالان بدهستقه نینم یان ناقدار بم."
- "د فی رموشی دا، ل فیری تو ل دووفی یاسایا نمتیکی رمفتاری ناکمی. همتا نمگر رمفتارا ته دگهل یاسایا نمتیکی ژی بیت و نمفه تشتمکی باشه. لی پیدفیه رمفتارا ته یا زالبیت ل سمر ناخی ته دا ژ همژی ساخلهتا "کاری نمتیکی" بی. وی دممی تو تشتمی دکمی و همستپیدکمی کو ته ب یاسایین نمتیکی کریه هینگی ب رمفتارمکا نمتیکی ل قملم بده. ژبهر هندی ژی دبیرژنه زانستی نمتیکی یی کانتی، زانستی "نمتیکی فهرمانپیکری".
- "ئەز ھەستېندكەم ئەركى منە بارەى بۆ رئىكخراوين زارۆكان و رئىكخراوين دى بنن
   خىرخوازى كوم كەم."
- "بهنی، تشتی گرنگ ل فیری نهوه. ته باوهری ب وی تشتی ههبیت یی تو دکهی همتا نهگهر نهو پاری تو کوم دکهی، نهگههیته جهی مهرهم ژی، لی ته ل دووف پاسایا نهتیکی رمفتار یا کری و نهو تشتی فهرمان پی هاتیهکرن ته یی نهنجامدای. ب دیتنا کانتی، نهف کاری ته کری یا گرنگه نهك نهنجامین وی. زانستی نهتیکی ل دهف کاننی پیکدهیت ژ خواستهکا باش و کارین چاك."
- "بؤچی وی گهلهك گرنگی ب هندی ددا بزانیت کا ئهم دی رهفتاری ل دووؤ یاسایا
   نهتیکی کهین یان نه ؟ نهری ما یا ژ وی گرنگتر ئهو نینه کو ئهم رهفتاری د باشیا خهلی دی دا بکهین؟"
- "ج پینهفیّت. کانت دگهل فی بوّجوونا ته یی ههفرایه. ای وی دگوت دهمی نهم ب نازادی رمفتاری دکهین نهم د هشیارین و نهم ل دووف یاسایا نهتیکی رمفتاری دکهین."
  - "ج؟ نهم د نازاد نينين همتا ل دووڤ ياساييّ نهچين؟ نمڤه يا همڤدژه."
- "نهخیر. ل ده کانتی یا سهیر نینه. ل بیرا ته یه کو وی ناماژه ب هندی دکر مروقی خواسته کا نازاد و سهربه خو ههیه... نهقه خاله کا گرنگه، ژبهر هندی ل دوهٔ باوهریا کانتی همموو تشت ب یاسایین نهگهری ب ریفه دچن، واته چهوا چیدبیت مه خواسته کا "نیراده کا" نازاد ههبیت؟"
  - "ئەرى تو پرسيارى ژ من دكەيף"

"كانت مرؤقی دكهته دوو پشك كو بيرا مه ل بيرؤكهيا دوانهيی يا لهشی و رؤحی بنین نه هوسا دبینیت نهم زیندهومرین ههستیارین، دكهفینه ژیر یاسایین نهگهری بن نهگوهؤد. نهم ب خوه ههستین خوه ناههالبژیرین، بهلكو مه بفیت و نهفیت ههست ویکو بینفیه کی دهینه دناف ناخی مه دا و رهنگفهدانی ل سهر كهسایه تیا مه دكهن. ای نهم باین بوونه ومرین خوهدان ههست نینین بهلكو مه نهقل ژی ههیه."

"نهم مرؤق وهك بوونهومرين خومدان ههست نهم ناهيينه جوداكرن ژ ياسايين بروشتی، ژبهر هندی نهم نهشيين ج تشتان ل دووق خواستا خوه نهنجام بدهين. لی وهك پوونهومرهکی خومدان نههل، نهم سهر ب وی تشتی قهینه یی کانتی دگوتیی " an Sich "مانکو "جیهان وهك خوه". نانکو نهو بهشی جیهانی یی گریدای مه نینه. ل وی دهی مه ب تنی خواسته کا نازاد یا ههی کو دبیرژنی "نههلی کریاری"، نهو نههلی کو وهل مه دکهت بریارین نهتیکی بههلبژیرین. ژبهر هندی دهمی دبینه خوهدان یاسایین نهتیکی ل وی دمی دبینه خوهدان یاسایین نهتیکی ل

"بهلی، تا راددهیهکی راسته. بی گومان تشتهك د ناخی من دا دبیژیته من نابیت
 بهرامیهر خهلکی دی ب شیوهیهکی کریت رمفتاری بکهم."

ال دهمی بریاری ددهی ب شیوهیه کی کریت رهفتاری نه کهی، دبیت نه فی جهنده بری به در مین بریاری ده بیت نه فی مینده بری بهرژهوهندیین ته ژی بیت. لی ل وی دهمی تو ب نازادانه رهفتاری دکهی."

- "لى همرچهوا بيت، ئهم د ئازاد و سهربهخو نابين نهگهر ب تنی ل دووف نارمزوويين خوه بچين."

 "بهلکو دی بینه بهندهیین حهز و ئارهزوین خوه ژی. داکو ل سهر حهز و <sup>۱۱</sup> لامزوویین خوه زالبین مه پیدفی ب ئازادی و سهربهخویی ههیه."

"باشه سمبارمت گیانهومران؟ ژ خو نهو بهس ل دووف حهز و پیدفیین خوه دچن. نعوان نازادیهکا هوسا نینه کو ل سهر یاسایا نهتیکی زالبن؟"

"نهخيّر، شهو ثازادي په ب خو ژي نهوه يا مه دكهته مروّڤ."

"نەز نوكە تېگەھشتم."

"ل دوماهیا دانوستاندنا مه، دی بیرین کانت شیا ب سهرکهفتیانه خوه رٔ فهاسهفهیا رشیونالیزمی و نیمپریستان دهرباز کهت. ژبهر هندی قوناغهکا دی یا فهاسهفی دگهل کانتی ب دوماهی دهینت. کانتی ل سالا ۱۸۰۶ی وهغهرکر نی دگهل مرنا وی یهکسه زارافهکی نوو دهردکهفیت دبیرنی "رؤمانسیزم". ل سهر گوری وی ل باژیری کونگسیرل یهک ژ گوتنین وی یین ههره نافدار ل سهر هاتیه نفیسان "دوو تشتان دی من بری داخباری و ریزگرتن کریه و روژ بو روژی پر پیفه دهیمه گریدان؛ نهسمانه کی پری ستیرین گهش ل هندافی من و یاسایا نهتیکی د ناخی من دا."

پاشى ئەلبيّرتۇي پالا خوە دا كۆرسىكىّ و بەردەوامى دا ئاخفتنىّ.

- "دی ل فیری راومستین، یا ژ من فه مه گرنگترین تشت دهربارهی کانتی گوتن."
  - " دەمژمێر چوار و چارێكەكە."
  - "تشتهكيّ دى ژى مايه، بيّ زهحمهت پيچهك خوه بگره."
- "ههتا مامؤستایی من نهبیژیته من وانه ب دوماهی هات، نهز ژ پؤلی دهرناکهڤم."
- "مانه من گوتبوو ته ل دووڤ باومريا كانتى، ئەگەر ئەم وەك بوونەوەرين خومدان ھەست بين، مە ج جۆرە ئازاديەك نينه؟"
  - "بەن، تە تشتەكى ھۆسا بوو."
- "و من گوت ژی نهگهر نهم ل دووڤ نهفلیٰ گهردوونی بچین، دیٰ د نازاد و سهربهخو بین."
  - "چیه ته دفیّت وانی ههموویی دووباره بکهی؟"

ئەلبێرتۆی خوم نێزیکی سۆفیایێ کر و تەماشەی چاڤێن وێ کر و پاشی چوو بەر گوهێ وێ و گوت "سۆفیا. باوەر ژ وان ھەموو تشتان نەکە یێن تو ب چاڤێن خوم دبینی."

- "مەرەما تە چيە؟
- "کچا من، هزرا خوه د ریکهکا دی دا بکه."
- "نهز ب ج رهنگان د مهرهما ته نهگههشتم."
- "گەلەك جاران ئەم دېيْژين ھەتا ئەز تشتى ب چاڤيّن خوە نەبينم ئەز باوەر ژ<sup>ئ</sup> ناكەم، ئى ئەقھە نە تشتەكى دروستە."

- "نهگهر یا شاش نهبم، بهری نوکه ژی ته تشتهکی هوّسا گوتبوو." "بهنی، نهو ژی دممی مه بهحسی پارمیندیسی دکری."
  - "ن نهز تێناگههم ته دڤێت بگههيه کيژ خاڵێ."
- ابه نی تو دزانی. هیی. نهم ژ دهرفه د روونشتی بووین دهمی ماری نافی د دهریاچی اهانیه ژ دهرفه و لفلفی."
  - "بەن، ئەقە يا سەير بوو."
- "نهخیّر، نه یا سهیر بوو. پاشی خوهدانا کولاقیّ سوّر هات و دهرگهه هوتا و گوت کو الله داپیرا خوه دگهرییّت. ب راستی ژی تشتهکیّ نهخوش بوو، سوّفیا نهفه ههموو پارپین مایجهری ییّن بی رامانن. ههروهکو نامهیا دناف تیفلیّ موزیّ دا و باروّفهیا دروار... ل براتهیه؟
  - . "تو د وێ باوهريێ دای؟"
- "به لى من گوتبوو ته من پلانه ك يا داناى. هندى ئهم ل دوو قئه نه نه رمفتارى بهين ئهم ناهيينه خاپاندن. ب فى رهنگى ژى هه تا راده يه كى ئهم د ئازادين. ئه و دهيت ب ئارهزوويا خوه وهل مه بكه ته هه ست ب هه ر تشته كى بكه ين يى وى بقیت. لى خو تشته كى من حببه تى ناكه ت. خو بلا فیل ل ئه سمانان ژى بفرن بتنى دى پیچه ك گرنژم، لى هاوكیشا ۱۲ منته كى نه گوهوره و ژ هه موو قان كارتیكرنین وه كو فلم كارتونان دبوریت. فه سه فه ب ته مامى به رؤ قاژى چی قانوگایه."

سَوْفِيا بِيْدِهِنِكُ مِا وِ بِ حِيْبِهِتِي قُه تِهِماشِهِي وِي دِكْرٍ.

- - "دئ باشه يا نهز دي جم."
  - "کا راومسته. من تشتهکی گرنگ ژبیر کر."
    - "ڤێجا نەو چيە؟"

"سترانا جەژنا بوونى، سۆھيا. ژبير نەكە ئەقرۇ ھىلد دى بىتە پازدە سال."

. "ئەز ۋى ھەرومسا."

"باشه، دا پیکفه سترانی بیژین."

جەژنا بوونا تە پىرۆز جەژنا بوونا تە پىرۆز، ھێلك جەژنا بوونا تە پىرۆز

دممژمیّر ببوو چوار و نیف. سوّفیایی کره غار همتا گمهشتیه سمر دمریاچی و ب بهلممی ژ نافی دمربازبوو. پاشی بهلممه کیّشا سمر هشکاتییی و بمرمهٔ دارستانی کره غار.

دممی گههشتیه سهر ریکی، دناهٔ رههین داران دا تشتهك دیت کو دلفلفی. سؤهیایی یمکسهر هزرا کچکا کولاهٔ سؤر کر نهوا ل مالا داپیرا خوه دگهریای، نی نهو هزرا وی دکری بچووکتر بوو ژ هندی کو گورگ بیت. ل دهمی نیزیك بووی. بووکهکا همهوای دیت فانیلمکی سؤر ل بهر بوو. همرومکو یاریهکا زارؤکان بوو.

سؤفیا د جهی خوه دا هشك بوو، دهمی دیتی کو هرچوکهکا یاریکه. ناسایی به نمگهر هرچوکهکا یاریکین زارؤکان د دارستانی دا ژ کهسهکی کمفتبیت، لی نمهٔ هرچه یا ساخه.. مژوولی تشتهکی یه.

سۆفيايى گوتى: "سپيده باش."

هرچوك ل دور خوه زفرى و گوت: "نافى من "وينى يى هرچوك"ه، ب مخابنى فه د فى رۆژا خوش دا ئەز ل ناف دارستانى بەرزە بووم. من بەرى نوكە ج جاران تو نەدىتيە.

- "دبیت بهری نوکه نهز د قیری را نههاتیم. لی تو ب ساناهی دشیّی دناقد دارستانا
   ۱۹۰ مهتری دا بهیّی و بچی."
- "نهخيّر، نهو ژماره ل ده من گهلهكا ب زهجمهنه. و بلا ل بيرا ته بيت نهز هرچم و نهطئ من يئ كيّم و سنوورداره."
  - "من يا گوهـ ل نافودمنگيا ته بووي."

انانکو تو نهلیسی. جارهکی کریستوههر رؤبنی بهحسی ته بؤ من یی کری. نهز بیزم ههر به ههمان شیّوه مه ههقدوو دیتبوو. ته شووشهکا نافی قهخوار قیّجا تو بچووکتر نهانی باشی ته شووشهکا دی یا نافی قهخوار تو مهزن بوویه قه. بیدقیه د هشیار بین کا نام ع دخوین. رؤژهکی من گهلهك خوارن خوار نهز ناسی بووم و نهشیام ژ کونا خوه بورکههم."

"ئەز نە ئەلىسم."

- "ناڤي من سۆفيايه."

"پیخوشحالبووم ب نیاسینا ته، چ پینهقیّت تو کهسهکا نووی ل فی دهفهری، پینفیه نوکه ثمز بچم و ل همقالی خو یی به پاز بگه پینم. ثمم همموو بو ناههنگهکا مهزن پین هاتینه داخواز کرن ژ لایی کیفریشکی و همقالیّن وی ل باخچه ی وان. پاشی دهستی خوه بلند کر و خاترا خوه خواست. سوفیایی د دهستی وی یی دی دا کاغه زمکا پیچای دیت.

سۆفيايى پرسيار ژێ كر؛ "ئەو چيە د دەستىّ تە دا؟"

ویّنی کاغهز ئینا پیّش و گوتی: "نها ژبهر قیّ چهندی نهز دناف دارستانیّ دا بهرزمبووم.

- "لَىٰ نَعْقُه بِ تَنَىٰ پارچِه كاغهزهكه و ج دى نه."
- "نهخيّر، ثهو ب تنيّ پارچه كاغهز نينه. نامهيهكه بوّ "هيّلديّ" هاتيه ثهوا ل رمخيّ دى ييّ خوديكيّ دا دمردكهفتي."
  - " باشه نهز دشيم بگههينميّ."
  - "لّ تو کچا ل رِمخيّ دی ييّ خوديکيّ دا نيني."
    - "نەختىر، ن..."
  - "دوهي كريستوههر رِوْبني گوته من دفيّت نامه بگههيته دمستيّ خومدانيّ."
    - "لّ ئەز ھىلدى دىياسم."

- افی چهندی ج گرنگیا خو نینه. همتا نهگهر تو کهسهکی گهلهك باش بنیاسی ژی ا نی ج جاران نابیت نامین وی فهکهی و بخوینی."
  - "مەرەما من ئەوە ئەز دشيّم بگەھينمە دەستىّ وىّ."
- "د فی باری دا... ها بگره... نهگهر نهز ژ فی نامهیی ب دوماهی هاتم دی سُنِم بِ
  ساناهی رِیْکا ههفالی خوه یی بهراز بینم. لی دی بو ته یا ب زهحمهت بیت، چونکی ل
  دهستپیکی دفیّت تو خودیکه کا مهزن پهیدابکه ی و پاشی ویّنهیی بهرامبهر هیّلای
  بدهریّخی، نه ف چهنده ژی د فی به شی دارستانی دا یا ب ساناهی نینه."

پشتی هنگی کاغهز داف سوّفیایی و ژ ناهٔ دارستانی دمرکهفت و گهلهك ژیّ <sub>دوور</sub> بوو، سوّفیاییّ نامه هٔه کر و دمست ب خواندنیّ کر.

#### خوشتقًا من هيّلد:

ب راستی ژی شهرمه نهلبیرتوی نهگوتیه سوفیایی کو کانتی بانگهوازیا دامهزراندنا "یهکهتبا نشتیمانی یا مللهتان" دکر. د پروژهیی خوه یی ناشتیی دا دبیژیت پیدفیه ههموو وهلات د یهکینیهکا نیفدهولهتی دا کوم ببن داکو پیکوّلا دابینکرنا ناشتیی دناف ههموو نهتهوهیین جیهانی دا پهیدابکهن. نهف نفیسینه ل سالا ۱۷۹۵ی بهربهلافبوویه، پشتی ۱۲۵ سالان و پشتی شهرِن جیهانی یی یهکی ژ نوو یهکینتیا نیفدهولهتی هاته دامهزراندن.

ل دووهٔ دا و پشتی شهری جیهانی یی دووی نهتهوهیین یهکگرتی جهی وی گرت. ب فی رهنگی نهم دشیّین بیژین کانت بابی مهزن یی هزرا نهتهوهییّن یهکگرتی یه. مهرهما کانتی نهو بوو "نهقلی کریار"ی یی مروّفی دشیّت وهلاتان ژ وی باری سروشتی دهربیّخیت یی کو بهردهوام دبیته نهگهری پهیداگرنا شهریّن نوو و د ههمان دهم دا دشیّت رژیّمه کا نیقدهوله تی پنکبینیت کو نههیایت نیدی شهر چیبین. ههر چهنده ریّکا دامهزراندنا یهکیّتیا نیقدهوله تی یا دووره آن نهرکی ل سهر ملیّن مروّفایه پیکوّلی بکهن ناشتیا بهردهوام ل سهر ناستی جیهانی پهیدا بکه نموه ل دوور بوو. ای نهم دشیّین بیژین تا راددهیه کی بلندترین نارمانجا فهلسه فی جهندی، نهز هیشتا یی ل لوبنانی.

دگەل سلاقىن بابى تە

سؤفیایی نهو کاغهز کره د بهریکا خوه دا و بهره مال چوو. نهلبیرتوی نهو ژ پنناههر تشتهکی دناف دارستانی دا ناگههدار کربوو. ای نهو نهدشیا وی هرچوکا بچووك ب بینایته دناف دارستانی دا و ههتا ههتایی ل دووف وینهیی دناف خودیکا هیلدی بگهریت.

# رؤمانتيزم

... رِیْکا قُهشارتی بهرههٔ ژ ناهٔ دا دچیت...

هیّلدیّ هیّلا تُهو **های**لا مهزن بکه**ق**یته د کوشا ویّ دا و پاشی بکه**ق**یته سهر تُهردی.

ژوورا وی پوهن بیوو. دهمی تهماشهی دهمژمیّرا خوهکری، یا نیّزیکی سیّی شهفیّ بووی. ویّ پووییّ خوه بوّ پهخیّ دی بادا و پیّکوّل کر بنفیت. نهریّ بوّچی بـابیّ ویّ کچا کولاهٔ سوّر و هرچوکیّ بچووك ئینانه دناهٔ چیروّکیّ دا؟

نهو همتا رِوْژا دی ل دهمـژمێر یـازدهی سـپێدێ مـا د خـمو، دوولیـا وێ وهلێکـر همتېێبکهت ب درێژاهیا شمقا بوری وێ گهلهك خهون ددیتنه، لێ خو خهونهك نهدهاته بیرا وێ، دا بێژی ثمو ل جیهانهکا دی بوو.

ژ بۆ ئامادهکرنا تێشتێ چوو خوارێ، وێ دیت دایکا وێ بهدلهکا شولی یا رهنگ شین کریه بهر خوه داکو بهلهما مهزن پاهژکربایه و ئامادهکربا بۆ گهشتگرنێ دناهٔ دهریاچێ دا بهری کو بابێ وێ ژ لوبنانێ بزهٔڕیتههٔ ههرچهنده کو بهری هینگێ وێ ج گهشت پێ لفنجام ژی نهدابوون.

- "ته دفيت بهيه خواري و هاريكاريا من بكهي?"
- " لَىٰ بِيْنَفْيِهِ بِمِرى هَيِنَكُنْ بِيجِهِكَىٰ بِخَيِنَم، تَهُ نَفْيَتَ جَايِنٌ وَ لَهُفَهُكُنْ وَمَكُ بِعُر بِعُرِفْرِاقْيِنْكَ بِوْ تَهُ نَكُمْلُ خُوهُ بِينَمِهُ خُوارِيْ؟"

۔ "فَيْجا بەرفراڤينك چيه؟"

همر تشتی کهفتیه بهرچافیّن هیّلدی خوار و پاشی بلهز زفْرِی ژوورا خوه و چوو سهر تهختی خوه رٍوونشت و دمستی خوه هافیّته هائیلا چیرِوّکا سوهیایی و دمست ب خواندنی کر.

پشتی سؤفیایی خوه ل بن پهرژانی باخچهی خشاندی، خوه دناهٔ وی باخچهی دا دیت یی کو رِوْژهکی ژ رِوْژان د گهل باخچهی عهدهنی ههقبهر دکر.

سوفیایی بهری خوه دا ناف باخچهی، ژ نهگهری باروفه و بارانا دوهی هاتی، چهندین بهلگ و چهفین شکهستی یین دارا کهفتبوونه واران. هوسا دیاره پهیوهندیهك دنافبهرا باروفه و چهفین شکهستی یین داران و ههفدیتنا وی دگهل کچا کولاف سور و هرچوکی بچووك دا ههبوو.

سۆفیا بهرمهٔ لایی جوّلانکی هه چوو، بهلگین ومریای و چههین شکهستی یین داروباری ل سهر رِاکرن و پاهرٔ کر، خوشبهختانه جوّلانکا ویّ ب پلاستیکی هاتبوو نخافتن، ژبهر هندی پیدهی نهدکر دگهل ههر باران بارینهکی ژیّهٔهکهت و ببهته د ژوور هه.

پاشی زفری مال و دیت دایکا وی ژی ژ سهر کاری زفریه مال و هندهك شیشین سودایی دکرنه د بهفرگری دا و کیکهك و هندهك مهعکهرونین بادای ژی ل سهر میزا خوارنی دانابوون.

سؤفیایی پرسیار ژی کر: "ئەری تو ل هیفیا هندەك میهفانای؟

- "نهخيْر. ئەز دزانم ئاھەنگا جەژنا بوونا تە ل رۆژا شەمبيا بھيّتە، لىّ دگەل ھندىّ من پيخوشە ئەقرۆكە ژى تشتەكى بكەين."
  - "ئەقرۆكە؟"
  - "بهان، من و دایك و بابین جوانا ژی یین داخواز کرین."

سؤفیایی سمری خوه همژاند و گوت: "باشه، نهخاسم تهگهر ته همداده جهی

میههٔ آین ناههنگی دهمژمیر حهفت گههستن، تا راده یه میههٔ انداری یا فهرمی بیههٔ آین ناههنگی دهمژمیر حهفت گههستن، تا راده یه میههٔ انداری یا فهرمی بور، چونکی دایکا سؤفیایی و دایك و بابین جوانایی کیم جاران سهرهدانا هههٔ دو و دکر. پویا و جوانا ب هیجه تا نقیسینا داخوازنامین ناههنگا روژا شهمبیی، چوونه د ژوورا پویایی فه، ژبهرگو وان بریار دابوو شهلبیرتو کنوکسی ژی داخواز بکهن، وان ناهی ناههنگی کره "پیشوازیا فهلسهفی دناهٔ باخچهی دا"، شههٔ چهنده پیشنیارا سؤفیایی بوو چونکی نیدی نافکرنا ناههنگان ببوو تشته کی به ربه لاقد دناهٔ خهلکی دا.

پشتی دوو دهمژمیّران، کهنی و سحبهتیّن خوش، نهو شیان شیّوازی داخوازنامیّ ب هٔ رِهنگی بدارِیْژن،

#### هێژايان:

پنخوشحالین ههوه داخواز بکهینه ناههنگا پنشوازیا فهلسهفی ل ناف باخچهی مالا مه ل رؤژا ۲۳ خزیرانی "ههفدهم دگهل جهژنا فهشه یوحهنای" ل دهمژمیر حمفتی نیفاری، تاخی کلوفهر

هیفیدارین د فی شهفبیریی دا نهینیا ژیانی ناشکهرا بکهین.

هیفیدارین جلکین گهرم و بیروبوچوونین باش دگهل خوه بینن، داکو بشینین مهتهلین فهلسهفی شروّقه بکهین، جهی داخییه نهم نهشین ج ناگران ههلکهین، ژبهرکو مهترسی بو سهر دارستانی ههیه. ای ههر کهسهك دشیّت ناگری ناشوپا خوه ب نازادی بلند بکهته بهر نهسمانی. دناف نامادهبوویان دا، دی فهیلهسؤفهکی راستهفینه بهرههف بیت، ژبهر هندی دی ناههنگهکا گهلهك تایبهت بیت.

تىبىنى؛ ھاتنا رۆژنامەقانان ھەدەغەيە.

دگهل رِیْز و سلافین جوانا ئینگهربریگستن "رِیْکخهرا ئاههنگیّ" سؤفیا ئاموندسن "خوهدانا ئاههنگیّ" هدردوو کچ چوونه ده کهسوکارین خوه ل خواری کو سههایی دانوستاندنا وان ل دهمی نامادهنه بوونا وان نههند یی گهرم بوو. سوهیایی کارتا داخوازنامی کو ب دهست خهته کی جوان نهیسابوو، داله دایکا خوه و گوت: "تهگهر زهحمه تنهبیت ههژده دانهیان ژی کوپی بکه."

نمقه نه جارا یهکی بوو سؤفیا داخواز ژ دایکا خوه بکهت تشتهکی بـوّ ویّ ل جهی کاریّ خوه کوپی بکهت. دایکا ویّ ئـهو کارتـه خوانـد و داقـ شیرهتکار ئینگـهربریگستنی.

- "فمرمووو، ب چاڤێن خوه ببينن... وان ئاگههـ ژ خوه نينه."
  - "بەلى ب راستى يا بالكىشە."

وی زملامی شه گوتنه گوت و پاشی کارت داد هه شرینا خوه و بهردهوامی دا ناخفتنا خوه.

"ب راستی دی پیخوش بم ئهگهر من ژی داخواز بکهن."

پاشی گهرا دایکا جوانایی هات و ب حیبهتی شه گوت: "من ژی دفیت ل فی ناههنگی یا ناماده بم. دی سؤفیا مه ژی داخواز بکه."

> - "باشه، هب فی رهنگی نهز دی پیدفی ب بیست کوپیان بم، دادی." جوانایی لی کره هیژی: "تو یا دینی؟"

بهری سوّفیا بچیته سهر جهیّن خوه ییّن نفستنی، بو ماوهیهکی د پهنجهرکی دا راوهستیا و بیرا خوه ل ویّنهیی نهلبیّرتو کنوکسی ئینا دهمیّ بو یهکهم جار بهری ههیفهکی دناقد د تاریاتییّ دا دیتی، نوکه درهنگی شهفیّ یه، لیّ ل قان شهفیّن هافینی دنیا ههنا سپیّدیّ یا روّهنه.

همتا بەرى سپێدەھيا رۆژا سى شەمبى، ج دەنگوباس ژ ئەلبێرتۆى نەھاتن، بەلىٰ دگەل جوونا دايكا سۆفيايى بۆ سەر كارى، زەنگا تێلەفۆنا وان لێدا.

- "ئەلو سوفيا، ئەلبىرتۇ كنۆكس دگەل تەيە."
  - "من ج گومان ل سهر دهنگی ته نینه."

"ببووره بهری نوکه من دمرهات نهبوو تیلهفونی بو ته بکهم، ژبهرکو نهز یی مژوولی ب دوماهی نینانا پلانا مه بووم، دهمی مایجهر ییب ته قه مژوول، نهز دشیم ب نی ب دروستاهی کار بکهم."

"سەيرە."

- "مهرهما من نهوه نهز دشیم خوه بهرزهکهم، تو تیدگههی؟ همتا کو باشترین نامین جافدیریی د جیهانی دا، سنووری خوه همیه. ب تایبهتی نهگهر یهك کهس ب ریشه بیعت... ب راستی، کارتا ته گههشته دهستی من."
  - . "مەرەماتە كارتا داخوازنامىّ."
  - "تو دويْرى تشتەكىٰ ھۆسا بكەي؟"
    - ۔ "بەلىّ، بۆچى نە؟"
  - "ليْ ئەم نزانين كا شەقبىريەكا ب فى رەنگى دى ج روودەت."
    - "ئانكو دى ھێى؟"
- بنگومان دی هیم، لی ته هزرا وی چهندی کریه کو د ههمان روز دا بابی هیلدی زاوبنانی دی زفریت."
  - "ئاھا... نەخير."
- "ئەز دېنژم نە تشتەكى ژ نىشكەكى قەيە ئەو دەلىقى بدەتە تە كو د ھەمان رۆژا
   ئەگەريانا وى بۆ بجىركلى، ئاھەنگا پىشوازيا ھەلسەھى ساز بكەى."
  - "هەرومكو من گوتيه ته، من ئاگهه ژ ڤێ چەندێ نهبوويه."
- "بەلى پا وى ھزرا وى چەندى يا كرى... ھەرچەوا بيت، پاشى ئەم دشيين پتر ل
   سەر باخفين. دى قى سپيدى شيى ھييە كۆلكى مايجەرى؟"
  - "ىفنت گژوگيايى باخچەي ژێڤەكەم و ب سەروبەر بكەم."
    - "پا دا ببهینه دممژمیر دوو.. نهقه بو ته یا گونجایه؟"
      - · "بەلىّ."

ومكو همرجار، **ئىڤرۇكە** ژى ل دەمى گەھشتنا سۆفيايى، ئىەلبىپرتۇ ل بـەر دەرگـەھى پاونشتېوو.

- "ل قیری بروونه خواری بهری نوکه مه به حسی چهرخی رینیسانسی و چهرخی برونه خواری بهری نوکه مه به حسی چهرخی رینیسانسی و چهرخی باروك و چهرخی رهوشهنگیریی کربوو نهفرؤکه دی به حسی چهرخی رومانتیزمی کهین که به دوماهیك قوناغا کلتوری یا مهزن یا نهورویا دهینته هرمارتن، کچا من، نهم یی نیزیکی دوماهیی دبین."
  - ۔ "ئەرى قۇناغا رومانتىزمى ھەتا قى رادەى دريْر بوو<sup>ې"</sup>
- "فی هوناغی ل دوماهیا چهرخی ههژدی دهستپیکر و ههتا نافهراستا چهرخی بیستی بهردهوامبوو، بهلی ل سالا ۱۸۵۰ی و دووهٔ را یا بی رامانه نهگهر نهم بهحسی ل فوناغهکی بکهین کو نهدمب و ههلسههه و هونهر زانست و میوزیکی ب خوه فه گرتبیت."
  - "ئەرئ رومانتىزم يەك بوو ژ قان قۆناغين مەزن?"
- "دهنته گوتن رومانتیزم دوماهیك پیكول بوو یا شیوازی ژیانی دهستنیشانکری. ل دهستپیکی ل ئهنمانیا وهك بهرسفهك ژ بو دهستههلاتا تاكرهوی و راشیونالیزما چهرخی رموشهنگیریی سهرهلدا. دبیت پشتی كانتی و فهلسهفا وی یا راشیونالیزمی یا توند، تهخا گهنجان ههستپیکربیت ئهو پیدفی ب ههلكیشانا بایهكی هین و پافرژن."
  - "وان ج پێشنيار کر؟"
- "پهیف و مانشیتین نوو، بو نموونه، "ههست" و "خهیال" و "ئهزمون" و "سوزداری". راسته هنده فهیلهسوفین چهرخی رهوشهنگیریی بهحسی گرنگیا ههستان دگر، ب تایبهتی ژی "روسو"ی، لی چ کاریگهریا هوسا مهزن نهبوو ب تنی نهو نهبیت د وی سهردهمی دا وهکو رهخنهکی ل تاکرهویا ناشکرا یا دهستههلاتا راشیونالیزمی ل قهلهم ددا هوسا پیلهکا بیروبوچوونین دهستپیکی د فهلسهفا نهانیا دا سهرهلدا و بوونه تشتهکی سهرهکی."
  - "ئانكو ئێدى مودێلا كانتى نەما؟"
- ابه آن و نهخیر. بریا فهیله سوفین رؤمانتیزمی، رؤمانتیزما خوه وهك میرانگر یان نهفیین کانتی دبینن. کانتی دگوت هنده ک سنوور ههنه نهفلی مه نهشیّت ژی دهرباز ببیت. ههردیسان ناماژه بو گرنگیا بابهتی د بواری زانینی ددا. رامانا فی چهندی نهوه ههر کهسه ک دشیّت ب نازادی پهیومندیین خوه دووباره دگهل جیهانی بداریزیت و ل دووف دان خوه و پاشی نهو ب دیتنا خوه یا تایبهت کهتواری و راستیی شروفه بکهت. ای رؤمانتیزها

و زېدهږويې د في "ئهز ئهزيي" دا كر، ئهڤ چهنده ژى بو ئهگهري پهيدابوونا مى پەزگەپەكا بلىمەت يا ھونەرى وەك بنەمايى رۆحا رۆمانتيزمى."

"ئەرى ھۇمارەكا مەزن يا بليمەتان پەيدابوون؟"

"بو نموونه، بتهوّفن. موزیکا وی دمربرینیّ ژ ههست و سوز و حهزیّن مروّقی لهت. ب في رِمنگي موزيكا وي همڤركيا ممزنه هونهرمهنديّن چهرخيّ باروكي دكمت ومك "باخ" و "هاندل"ی کو موزیکا خوه ل سهر هندهك یاسایین دهستنیشانکری و هوور دانابوو و ز بؤ رِیْزگرتن و مهزنکرنا خودای تهرخان کربوو."

"ئەز ب تىنى ناقى ئاوازىن وى درائم؛ سوناتا ل بەر رۇناھيا ھەيقى و سەمفۇنيا

"بهلیٰ د قی سوناتایی دا تو ههست ب روّمانسیهتیٰ دکهی، د سهمفونیا نههی ژی ي ب سهمفونيا "قهدهر"ي دهينه نياسين، تو ههست ب سهقايهكي خهمگين دكهي."

 "بەلى پا تە گوتبوو ھەيلەسۆھىن مرۆقدوست يىن چەرخى رىنىسانسى ژى كەسىن ناكفواز و سهربهرخو بوون."

- "بهلى، گەلەك خالين ھەڤپشك دناڤبەرا چەرخى رينيسانسى و رومانتيزمى دا هنه، بو تموونه د بواري هونهري دا: د ههردوو قوناغان دا هوسا دديت كو هونهر رولهكي گرنگ د بواری مهعریفی یی مروّقی دا دبینیت. ئەق چەندە بو کانت ژی یا سەیر نەبوو، ب نابېمت دممي د زانستي جوانکاريي دا پرسيارا ژيدمري وي خوشيي دکر يا مروّڤ ژ تشتمکي جوان ومردگریت. بوّ نموونه جوانیا کهڤالهکیّ هونهری. ب دیتنا وی، دممیّ نهم هزریّن خوه د کارمکی هوندری دا بکهین، ژ بلی وهرگرتنا خوشیی ژ وی کاری ل چ تشتین دی نهگهرین، ل وی دهمی ئهم یی نیزیکی شیوهیهکی ژ شیوهیین نهزمونا "وی تشتی ب خوه" دبین ب تابيمت نمگمر نمم ژ چوارچۆڤمىي هزرين خوم يين سنووردار بدەركمڤين."

"باشه، ئانكو هونهرمهند دشيّت بگههيته تشتهكي كو فهيلهسوّف نهشيّت توبرينى ژئ بكەت؟"

"همر ج نمبیت، ثمقه تنگههشتنا رومانتیزمان بوو. لی ب دیتنا کانتی، هونمرممند شیانین خوه بین مهعریفی ب نازادی بکاردنینیت و دهردبریت. هوزانقانی نهامانی "سُلِلهر" زَى بهردهوامييّ ب هزروبيريّن كانتي ددهت دهميّ دبيّرْيت چالاكييّن هونهرمهندي

ومکو ياريهکي نه، مرؤد ژي ب تني ل وي دهمي يي ثازاده دهمي ياريي دکهت، ژ بهرکو د وي ر دهمی دا پاسایین تایبهت ب خوه قه دادریژیت. ب باوهریا رومانتیزمان، ب تنی هونمرمهزر دشیّن مه ل وی تشتی نیّزیك بکهن ییّ کو نههیّته دهربرین، هندهکیّن دی زیّدهتر دچوون و هونهرمهند دگهل خودای ههقبهر دکر."

 "ئەڭ چەندە نە يا سەيرە. ھونەرمەد ژى كەتوارى خوە يى تايبەت داڧرينى همرومکو کا چەوا خوداى گەردوون ئافراندى."

"هونەرمەندى ئاشوپەكا داھىنەر ھەيە. ئەو ب شيانىن خوە يىن داھىنانى دشىت سنوورين دناڤبهرا خهون و رِاستييّ دا نههيّليت و لادمت. "نوّفاليس" كو يهك ژ بيلمهتيّن سمردهمی رومانتیزمی بوو، دبیژیت "جیهان دبیته خمون و خمون دبیته جیهان". دمی نمو ل سالا ۱۸۰۱ی مری، رومانه کا نه ته مامکری ب نافی "هیّنریك فون نوفتهر دینگن" ل پشت خوه هێلا، لێ رؤمانا وي ناڤودهنگيهكا مهزن پهيداكر.

ئەڭ رۆمانە بەحسىٰ گەنجەكى ب ناڤىٰ ھێنريك دكەت كو پشتى د خەونىٰ دا "گولا شین" دبینیت، نیّدی ژیانا خوه تمرخان دکهت ژ بوّ لیّگهریانا فیّ گولیّ و همموو هیفیا وی دبیته دیتنا فی گونی. نهفه ههمان نهو بیروکه بوو یا شاعری نینگلیز "کولیردیج" ژی ب في رمنگي دمربريني ژي دکمت: "

دي ج روودمت دەمي تو يي نفستي بي؟ و دئ ج روودمت، دممي تو يي نفستي خمونمکي بيني؟" و دی ج ړوودمت، نمگهر تو د خهونا خوه دا چوویه بههمشتی و گولهکا جوان و سهیر بكەي؟

\* دھلیٰ ھوزائیٰ ہی رصمان

What if you slept?

And what if, in your sleep, you dreamed?

And what if in your dream, you went to heaven and there plucked a strange and beautiful flower?

And what if, when you awoke, you had the flower in your hand?

Ah .what then?

## و دێ ج ڕوودهت، دهمێ تو هشيار دبی، تو وێ گوڵ د دهستێ خوه دا ببينی؟ ئاهـ، پاشی دێ ج ڕوودهت؟

### "دهربرینهکا جوانه."

- "نههٔ غهریبی و لنگهریانا تشته کی دوور و نهدیار، سیمایه کی بیرتیژیا رومانتیزمان بور. جار جار ژی حهزا قهگهریانا چهرخین که فن دکر. بو نموونه بو چهرخین نافه راست، پان جهرخین رینیسانسی. ههردیسان فهیله سوفین رومانتیزمی دفیا ل دووهٔ شوونوارین که تورین دوورتر ژی بچن، بو نموونه که لتور و روحانیه تا "سوفیگهریا" روژهه لاتی. همردیسان شه فی و روناهیا ل دهمی روژنافابونی و روزهه لاتنی و ههموو تشتین سهر سروشتی دا سهرنجا وان رادکیشا، زیده باری دیارده پین شه فی. "
  - "ئەرى گرنگترىن ھەيلەسۆھين رومانتيزمى كى بوون؟"
- "ل دەستېپكى پومانتيزم وەك دياردەيەكا باژيرى سەرھلدا كو يا ھەقدەم بوو 
  ىگەل بەلاقبوونا كەلتورى ل پتريا باژيرين ئەورۇپى ل نيقا يەكى يا چەرخى نوزدى، ب
  نايبەت ل ئەلمانيا. شيوميى بەربەلاق يى پومانتيزمى گەنچ بوون و پتريا وان ژى قوتابى
  بون وان گەنجان ديتنەكا نوو بۆ ژيانى ھەبوو كو دژى تەخا بورجوازى بوو تا وى پادەى
  وان بوليس يان ئەو خانما ژوورەكا مالا وى ب كرى دھيته گرتن ب كەسەكا "بورجوازى يا
  بچووك و پيس" يان ژى ب "دوژمن"ا خوه ل قەلەم ددا."
- "ئەگەر ئەز ل وى سەردەمى ژيابام، ئەز نەدويىريام ژوورەكى ب دەمەق
   پۇمانتيزمەكى ب كرى."
- "ل سالا ۱۸۰۰ی یهکهمیین بهرهبابکی رومانتیزمین گهنج پهیدابوون. نهم دشیّین بیژین نهو یهکهمین شوّرهشا گهنجان بوو ل نهوروّپا. نوکه ژی نهم دشیّین پشتی ۱۵۰ سالان، چهندین ساخلهتیّن همقیشك دناقبهرا رومانتیزم و کهلتوری هیپی دا دیار بکهین."
  - "بؤ دموونه، گول و پرچا درێژ و ژهنينا گيتاري و تهمبهليێ؟"
- "بهلیّ، رومانتیزمان دگوت بهتالی نمونهیا بلیمهتییّ یه و تهمبهلی ژی باشیا رومانتیزمیّ یه. وان ب تهرکیّ ل سهر ملیّن خوه دزانی کو ژیانیّ تاقی بکهن، یان ژیّ برمقن

و بەرمۇ خەونان قە بچن. ژبەركو ژيانا سادە يا رۆژانە ب تنىّ بۆ بورجوازيىّن بچووك <sub>يا</sub> ماشە."

"ئەرى رومانتيزمين نەرويجى ژى ھەبوون؟"

"بهن. ویرگیلاند و ویلهافن. هزرا ژیانا رومانتیزمی دنافه ویرگیلاندی دا همبور نمو کهسه کی عاشق بوو لی خوشتفیا وی "ستیلا" نموا ههموو هوزانین خوه بین نمفینین بی فههاندین، وینهیه کی دوور و مه حال و بوو نهدگه هشتی، ههروه کو که وا نوفالیس ببوو عاشقی گولا شین و نهگه هشتبوویی. نه فه چهنده سیمایه کی به رچافه یی فزنای رومانتیزمی بوو. بو نموونه، نوفالیسی کچه کا چوارده سالی دهستنیشانکر، لی دهمی ژیی وی گههشتیه پازده سالان ب چهند روژه کان، نهو کچ مر، لی نوفالیسی ب دریژیا ژیانا خود بهرده وام حهز ژی دکر."

- "ته گوتی دممی ژیی وی گههشتیه پازده سالیی مر؟"
  - "بەلىّ."
  - "ژیی من ژی نوکه پازده سال و چوار رِوْژن."
    - "تو ژ راستا وه دبیژی؟"
    - "ناڤئ وئ كچئ ج بوو؟"
      - "ناڤئ وئ سۆفيا بوو."
        - "<sup>9</sup>ह" -
        - "بەلىٰ..."
  - "تو یی من دترسینی ۱ نمفه ریکمفته کا نهخوشه."
    - "ئەز نزائم..، لى ناقى وى سۆفيا بوو."
      - "بهرددوام به!"
- "نوهالیس ب خوه ب تنی ۲۹ سالان ژیا، نهو یهك بوو ژ وان گهنجین همر زووی مرین، پتریا رومانتیزمان د ژیی گهنجاتیی دا دمرین، ب تایبهتی ب نهخوشیا سان ا هندهگان ژی خوه دکوشت."
  - "نوف... ناي خودا!"

انهوین بهری ۳۰ سالیی نهمرین ژی، دهست ژ پومانتیزمی بهرددا، هندهك ژی بورجوازیین خوپاریز."

"ب كورتى، ئەو چوونە بەرەيى كەسىن ئاسايى."

"تو دشنی وهبنژی، آن دا بزقرینه تنگههی رومانتیزمی بو حهژیکرنی. ب رفته کی نهم وینه یی نه قینه کا مه حال ل ده قالگوته ی در رومانا وی یا ب نافی "نازارین ویزوری گهنج" نه قال سالا ۱۷۷۴ی به لاقکری دبینین کو نه قرومانه ب خوکوشتنا ویرزمری کنج ب دوماهی دهیت، چونکی نه شیا بگههیته وی کچا وی دقیای."

"نەرىٰ ئەفىٰ چەندىٰ ھندەك زىدەرويى تىدا نىنە؟"

"پشتی به لأفبونا رومانی ریزا خوه کوشتنی ب شیوهیه کی به رچاف بلند بوو، ژبه ر هندی بو ماوهیه کی ل نه رویج و سوید هاته قهده غه کرن. نانکو رومانتیز مبوونی ژی مهترسیا خوه ههیه، چونکی ههست و سوز و کارفه دانین دژوار دهینه دناف یاریی دا."

ال دهمی تو به حسی رومانتیزمی دکهی، نهز هزرا خوه کهفالین دیمهنین سروشتی دادهم، دارستانین تاری و رهش و دناف مژی دا بهرزهبووین."

"یهك ژ سیمایین رومانتیزمی حهزا قهگهریانا سروشتی بوو، نهق سیمایه ژی ژ هزمارمکا دیتنین بهری هینگی پیکدهات. بیرا ته ل روسوی و دروشمی "قهگهریان ژ بو سروشتی" دهید. رومانتیزم هات و هندهك رهههندین کهتواری دانه قی دروشمی، ب نایبهتی ژی چونکی رومانتیزمی یا ههقدژ بوو دگهل تیگههشتنا چهرخین رهوشهنگیریی بو نیگههی جیهانا نوتوماتیکی."

"پټر بۆ من رۆھن بكه."

"نمهٔ چهنده تیگههشتنا سروشتی وهکو "تشتهکی کوم" دسهپینیت. ل هَیْری فیلمسؤهین چهنده تیگههشتنا سروشتی وهکو "تشتهکی کوم" دسهپینیت. ل هَیْری فیلمسؤهین رومانتیزمی دگهل بوچوونا سپینوزا و تمطلاتؤنی و ههموویان دووپاتکر وان بانیسانسی وهك جاکوب بوم، جوردانو دو برونوی د هههرابوون کو ههموویان دووپاتکر وان همهوونا خوه دناهٔ سروشتی دا تاهیکریه."

"ئمرێ ئمو ژی پانتیست\* بوون؟"

پائٹیست Pantheists ٹانکو ٹھوین باومری ب ٹیکانمیا خودای ھمی۔ 479

- "همر یهك ژ دیكارتی و هیومی جوداهیهكا رؤهن و ناشكهرا دنافیهرا "نهز" یا بابهتی و "دریژبوونا "كهتواری دا دیاركر. كانت ژی شیا جوداهیهكا مهزن دنافیهرا "نهزی مهعریفی" و "سروشتی ب خوه" دا دیاركر. ژبهر هندی وان دگوت كو سروشت "نهز" می مهعریفی" و "سروشتی ب خوه" دا دیاركر. ژبهر هندی وان دگوت كو سروشت "نهز" می مهزنه! رومانتیزمان ژی زارافی وهكو "رؤحا جیهانی" و "ناخی جیهانی" بكاردئینا."

   "نهز تیگههشتم."
- "یهکهم فهیلهسوّفی رومانتیزمی یی مهزن، نافی وی "فریدریك ویلهالم شیلنگ" بوو نهوی دنافیهرا سالیّن ۱۷۷۵ ههتا ۱۸۷۶ی دا ژیای. وی پیّکوّل دگر جوداهیا دنافیهرا "مادهی" و "روّح"ی دا لادهت، ژبهرکو ب دیتنا وی، سروشت ههموو دهربرینهگا رههایه بو روّحا جیهانیّ".
  - "نهڤه بيرا مه ل سپينوزای دئينيت."
- "شیلنگی دگوت "سروشت رِوْحه کا بینراوه" و رِوْحی ژی سروشته کی نهبینراو همیه. ژبهرهندی نهم دشیّین ل ههموو جهیّن سروشتی دا، ههست ب "رِوْحه کا رِیْکخهر" بکهین. ههروه سا وی دگوت "مادده" ژی ژیریه کا نفستی یه".
  - "دێ شێی ڤێ چەندێ بؤ من پټر ڕوهن بکهی؟"
- " شیلنگی رؤحا جیهانی د سروشتی دا ددیت، بهلی د ههمان دهم دا، رؤحا جیهانی ژی د ناگههیا مرؤفی دا ددیت. ب فی رهنگی، سروشت و ناگههیا مرؤفی دوو شیوهه دهربرینی ژ ههمان تشت دکهن."
  - "بەلى، بۇچى نە؟"
- "نانکو نهم دشنین د سروشتی دا و د ناخی مروّقی ژی دا ل دووهٔ "رِوْحا جیهانی" بگهرین. ژبهر هٔی چهندی نوهالیسی دگوت "رِیْکا هٔهشارتی بهرههٔ ناهٔ دا دچیت". مهرهما وی نهو بوو کو مروّهٔی ههموو گهردوون یی دناهٔ خوه دا ههلگرتی، چوونا دناهٔ خوه دا ژی باشترین رِیْکه داکو د نهیندیین گهردوونی بگههی."
  - "نه هزرمکا خرابه."
- " رومانتیزمان هؤسا ددیت کو نهدهب و زانستی کارمکی و ههاسهفه بهشمکن <sup>ا</sup> تشتمکی گهامك ممزن. نمگمر د ژوورمکی هه بروونیه خواری و هوزانمکی بنفیس <sup>یان</sup> همکؤلینی ل سمر ژیانا گولمکی بکمی، یان ژی دووهچونی ل دوور پیکهاتمیا بمران ب<sup>کمی، غ</sup>

جوداهی دنافیهرا وان دا نینه. ژبهر هندی سروشت میکانیکهکا مری نینه، بهلکو رؤحا جهانهگا زیندی یه."

الهگهر ب قی رهنگی یی بهردهوام بی، ل دوماهیکی نهز ژی دی بمه کهسهکا رومانتیزمی."

اشیانگی تیبینیا و ه پارگرنی د سروشتی دا دکر، وی ژ نهردی دهستیکر و پاشی برط به ران فه چوو هه تا گههشتیه ناگههیا مرؤفی. نهوی ناماژه بو گوهورینه کا هیدی نکر کو ژ سروشتی بیانی دهستیدکه ت و هیدی هیدی به رمف فورمه کی نالوزتر دچیت، ب خبوهه کی گشتی رومانتیزمان و هکو له شه کی به ری خوه ددا جیهانی، نانکو ریک ددا شیانین نفخوی گهشه بکه ن، هه روه کو وی گولا په پین خوه فه دکه ت و و هکو وی هوزانفانی هوزانین خوه پیشکیش دکه ت."

- "ئەقە چەندە بىرا مە ل ئەرستۆى دئىنىت؟"
- "هەلبەت، دیتنین فەیلەسوڤین رومانتیزمی ژ گەلەك لایەنان قە وەكو دیتنین فەلسەفەیا ئەفلاتۆنیا نوو و ئەرستۆیە كو وان ژی پتر ب چاقەكی ئەندامەكی تەماشەی باردەیین سروشتی دكر پتر ژ وی چەندی یا فەیلەسۆفین مەتریالی یین میكانیكی دكری."
  "ئەز تیدگەهم كا مەرەما تە چیە."
- "هممان شروقه کرن ل سهر دیروکی ژی دهیته بجهنینان. د فی بواری دا، فیله سوفی رومانتیزمی یی روله کی کاریگهر و ههستیار ههی، نافی وی جوهان جوتفرید هیردیر بوو نهوی دنافیهمرا سالین ۱۷۶۶ ههتا ۲۰۸۰ی دا ژیای. وی دگوت پیفاژوویا دیروکی برهمی پروژهیه کی یه کو بهرمهٔ نارمانجه کا دیارگری فه دجیت. نهم دشین بیژین وی بیننه دینامیکی ل ههمبهر دیتنا "راوهستیای" یا فهیله سوفین جهرخین رموشه نگیریی میبوو. هیردیری جهخت ل سهر هندی دکر کو ههر هوناغه کا دیروکی بهایی خوه یی نابه میه مهمان شیوه ژی ههموو گهلان تایبه تهمه نیا خوه یان ژی "روخا نعموسی" یا خوه ههیه. ههموو مژار ژی ب هندی فه گریدایه بزانین نهری نهم دی شین نعموسی" یا خوه ههیه. ههموو مژار ژی ب هندی فه گریدایه بزانین نهری نهم دی شین نعموسی" یا خوه ههیه. ههموو مژار ژی ب هندی فه گریدایه بزانین نهری نهم دی شین نعموسی" یا خوه ههیه. ههموو مژار ژی ب هندی فه گریدایه بزانین نهری نهم دی شین

- "ثانکو همروهکو هندی یه کا چهوا دهمی مه بفیّت باشتر د کهسهکی بگههین دهنی مه بفیّت باشتر د کهسهکی بگههین دهنیت به دهنیت باشتر دهنیت باشتر وان گهلان بگههین، پیدهیه دناهٔ کهلتوریّن وان دا بژین."
- "نهفرؤکه تا رادهیهکی نه چهنده یا بوویه تشتهکی ناسایی، به لی د فوناغا رومانتیزمی دا تشتهکی نوو بوو. رومانتیزمان هاریکاریا ههموو نهتهوان ژی دکر کو ههستی پیناسهیا خوه بهیزتر بکهن، نانکو نه تشتهکی ژ نیشکهکی قهیه ل سالا ۱۸۸ی پیکولا نهتهوهی یا سهربهخویا نهرویج بگههیته گوپیتکا خوه یا پیشکهفتنی."
  - "نوکه ئهز باشتر تنگههشتم."
- "لی پیدفیه دوو شیوهیین رومانتیزمی ژیکجودا بکهین. شیوی یهکی دبیژنی "رومانتیزمین گهردوونی". مهرهم ژی نهو کهسن یین حهزا سروشتی ههی و گرنگی ب روحا جیهانی و بلیمهتیا هونهری ددای، فی جوری بو جارا یهکی ل سالا ۱۸۰۰ی ل باژیری "جینا"یی ئهنمانی سهرهلدا."
  - "و شێوێ دووێ؟"
- " شیوی دووی رومانتیزمین نمتهوهی بوون کو پشتی هینگی ب چهند سالان ل باژیری هیدلبیرگ سهرهلدا. رومانتیزمین نمتهوهی گرنگی ب دیروکی و زمانی مللهتی ددا، ئانکو ب ههموو وان تشتی پهیوهندی ب کهلتوری مللی قه ههی. ژبهر هندی وان مللهت وهکو لهشهکی ددانا کو هیزوشیانین نافخویی ل سهر شین دبن، ئهو ژی وهکو سروشت و دیروکی."
  - "بيْرُه من نو ل كيڤه درْي، ئهز ديّ بيْرُمهته كا تو كي."
- - "نەز تېگەھشتم."
- "هیردیری کومهکا سترانین هلکلوری یین جهندین وهلاتان کومکرن و د پهرتوکهکی دا بنافی "کومهکا سترانین کلاسیکی" بهلافکرن و ل باژیری هیدلبیرگ ژی دا

خەلك دابوون ب كومكرنا ستران و سمرهاتيين فلكلورى. ئمرى تە گوھ ل سمرهاتيا برايين گهم بوويه؟"

- "بهلی،... بهفرا سپی، کولاف سوّر و سمندریّلا و هانسل و گریتل."
- "گهلهکین دی ژی، ههروهسا ل نهرویج ژی "ناسبیورنسن" و "موه" رابوون ب گهربانان دناف وهلاتی دا و تهدهب و هلکلوری خهلکی کومدکر، نههسانهیین کهفن و سهرهاتبین کهفن و دروشمین خوداوهندان ناشکهرا کرن، ژ بلی هندی ناوازدانهرین ههموو نهوروپا ژی تونا هلکلوری دکره دناف ناوازین خوه دا و بکاردئینان. ب فی شیوهی ههولددان برمکی دنافبهرا موزیکا هلکلوری و میوزیکا جیهانی دا دروستبکهن."
  - ۔ "موزیکا جیهانی؟
- "بهنی، ئانکو ئهو ئاوازین ژ لایی کهسهکی دیارکری قه ل دووهٔ هنده و پسایین گهله هوور هاتینه دانان، بو نموونه ئهو ئاوازین ژ لایی بتهوهنی قه هاتینه دانان. لی موزیکا فلکلوری ژ لایی کهسهکی دیارکری قه نههاتیه دانان، بهلکو ژ لایی خهلکی ب خوه فه هاتیه دانان. ژبهر هندی ئهم نهشیین بزانین ل کیژ سهردهمی سترانهکا فلکلوری یان ئه هاتیه دانان. ژبهر هندی ئهم نهشیین بزانین ل کیژ سهردهمی سرانهکا فلکلوری یان ئوازهکا دیارکری یا فلکلوری هاتیه دانان. نهم دشیین قان جوداهیان ل سهر نهدهبی فلکلوری و نهدهبی جیهانی ژی بچه بینین."
  - "ئەدەبىّ جيھانى؟"
- "بهنی، نهو نهدهبه یی ژ لایی کهسهکی دیارکری قه دهیّته نقیسین، بو نموونه ژ لایی ه. س. ئاندرسونی قه، نی رومانتیزمان سهرهاتییّن فلکلوری کوم دکرن. ل قیّری نهم می ناماژی ب ناقی نقیسهری نه نمانی "ا. ت. ا. هوّقمان" کهین کو وهك پیشهنگی قی جوّری نهرهبی دهنته نیاسین.."
  - "من تشتهك ل سهر سهرهاتيين هؤفمانى يئ گوهليبوى."
- ال سەردەمى رومانتىزمان، شيوى سەرھاتىي باشترىن شيوى نقيسىئى بوو، الله سەردەمى باروكى بوو، ژبەركو ماروكو كا چەوا شانۇ شيوى بەربەلاقى ھونەرى ل سەردەمى باروكى بوو، ژبەركو
- سفرهاتی بوارمکی مهزن ژ بو نقیسهری قهدکهن دهربرینی ژ ناشوپا خوه بکهت." معرهاتی بوارمکی مهزن ژ بو نقیسهری قهدکهن دهربرینی ژ ناشوپا خوه بکهت."
- "ئانكو ئەو دشنىت خوە وەكو خوداوەندەكى بېينىت بۆ وى جيهانا ئەو ژ لايى خوە قە ىئافرىنىت "

- "هەلبەت ھۆسايە، نوكە ژى ئەز دېيژم ئەم دشيّين بابەتىّ خوم كورت بكەين."
  - "ھيھيدكەم."
- "فەيلەسۇفنن رومانتيزمى رۇحا جيهانى ومكو "ئەز"مكى ددانا كو د حالمتمئ تاشوپی دا دشیان دووباره جیهانیّ بنافرینن. همیلمسؤهیّ نملمانی "جوهان گوتلیب فیخرّ" دبیْژیت سروشت بهرههمی چالاکیهکا هزری یا بلند و ب ناگههه. شیلنگی ژی هوّسا درین کو جیهان یا دناف خودای دا و خودای ناگهه ژ وان تشتان ههیه ییّن نافراندین، لیّ ر سروشتی دا هندهك تشتیّن بهرزه همنه كو رهنگه ل دههٔ خودای ژی د ئاشنا نمبن ژبهركو خودای ژی "لایهکی شمقی" یی تاری ههیه."
  - "ئەڭ ھزركرنە يا بالكيش و يا ب ترسه ژى ژى، بيركلى دئينته بيرا من."
- "ب هممان شيّوه، نهم بمرى خوه ددهينه نقيسهر و بهرههميّن وان ژی.، سهرهاتی رِيْكِيْ ددمته نقيسهري يارييْ ب لايهنيْ خوه ييْ ئاشوپي بكهت، ل قَيْرِيْ ژي ئهو تشتيْ هاتبه ئافراندن، ژ ئاگەھيا نقيسەرى دەردكەفيت. نقيسەرى دشيا ب جۆرەكى بەرھەمى خوە ببینیت، همرومکو ژ هیزمکا تایبهتا ژ ناخی وی دمردکهفیت، همرومکو دی بیژی نهو پی چوویه د رِموشا نفستنا موگناتیسی دا."
- "بهلیّ پا نقیسهر دشیّت د ههر ساتهکی دا خوه ژ ویّ رموشا جوان و ناشوپی بفهقهتینیت. ئهو ژی ب ریّکا ئینانا هندهك گوتنیّن ب کهنی بوّ خواندهقانی داکو بیرا وی بينيت كو ئەو تشتى دخوينيت ب تنىّ سەرھاتيەكە نەك راستى."
  - "ئەز تېگەھشتم."
- اب فی ریکی نفیسهر دشیّت بیّریته خوانده انی کو همبوونا وی یا تایبهت ژی جۆرەكى سەرھاتىى يە. ئەم دېيژينە فى جۆرى سەرھاتىى برينا ئاشوپى "ئايرونبا رومانتیزمی"". بۆ نموونه نقیسهری شانؤیی یی رومانتیزمی یی نهرویجی "هینریك ئيبسم" د شانؤگمريا خوه يا ب نافئ "Peer Gynt" دا دبيّريت: "كمس ل نافمراستا بهشي پينجي دا نامريت".

السخرية الرومانسية Romantic Irony

اب في گوتنا وي دا نهو باش كومينتا وي يا نايروني دبينم كو ب شيوهيهكي . نهام ناشوپا شانۆیی ددمته لایهکی."

ہر. "نهؤ دمربرینه هند یا همڤدڙه کو کو وهل مه دکهت خوه ل سهر هندهك ديّران بالزّين و بچينه بهشيّ ل دووڤ دا."

"مەرەما تە چيە؟"

"ج نینه سۆفیا، بەلی بەرى نوكە مە بەحسی خۆشتفیا نوفالیسی كر كو ھەرومكو ي نافئ وي سؤفيا بوو، ب تني پازده سال و چوار رؤژان ژي ژيا."

"تو دزانی ئەڭ چەندە من دترسینیت؟"

ئەلبنرتۆى بنى كو چاڤنن خوم بزڤرينيت، ب بندەنگى ل جهى خوه ما، پاشى ل سر گوتنيّن خوه بهردموام بوو.

- "نابیت تو ژ چارهنڤیسی خوشتڤیا نوفالیسی بترسی نهکو ب سمری تهژی بهیّت."
  - . "چەوا نەترسم."
  - "ژبهرکو هێشتا چهندين بهشێن دی يێن ل بهر سينگێ مه ماين."
    - "ئمقه ج ئاخفتنين بيّ رامانن تو دبيّري؟"
- "ئەز يى دېنىژم ئەو كەسى نوكە چېرۆكا سۆفيايى و ئەلبىرتۆى دخوينىت، دشنىت بزنیت کو هیّشتا هندهك لاپهرِ ییّن ماین وی نهقهداینه، ژبهرکو هیّشتا نهم ییّ ل بهشیّ رومانتيزميّ."
  - "ته نهز تنكيرم."
- "د راستی دا مایجمری دفیّت سمری هیّلدی گیّرُ بکمت، نمری ما تو نابینی نمفه <sup>گارئ</sup> مرؤ**فی**ن ترسنوگه؟"
  - "دی، نعقه تو گههشتیه دوماهیا فی پاراگرافی."

هنِشتا نم**د گ**وتنیّن نهلبیّرتوّی ب دوماهی نههاتین، کورکهکی بچووك ژ ناف لرستانی دمرکمفت و هانوسکهك د دمستان دا بوو.

سؤفیایی ب توندی دهستی نهلبیرتؤی گفیشا و گوتی: "نهفه کیه؟"

بەلى وى كورى ب خوە بەرسف دا؛ "ناڤى من عەلائەدىنە و ھەر نوكە ئەز يى ز ئوبنانى دھیّم."

"ئەرى ج دنا**ۋ** ھانۆسكا تە دايە كورى من؟"

کوری دهستی خوه ب فانوسکی دا ئینا و بر و دووکیله کا مهزن ژی دهرکهفت، هندی هیدی سیمایی زهلامه کی دناف دوکیلی را دهرکهفت. ریهین وی ههروه کو بین نهابیرتوی بوون، کولافه کی شین ژی ل سهری بوو، گوت: "ته ناگه شد ژ من هه یه هیلد؟ نهز دبیرم نیو جاره درهنگه بیژمه ته جهژنا بوونا ته پیروزبیت. لی ب تنی من دفیت بیژم بجیرکلی و گزیرته یا باشوری نهرویج ل ده ف من ههروه کو سهرهاتیه کی نه. د چهند روژین بهید ن ههدوو بینین."

دیسان سیمایی زهلامی دناهٔ دووکیلی دا بهرزهبوو و ههمو دووکیل جوو دناهٔ فانوّسکی دا، کورکی ژی فانوّسك کره بن ملی خوه هٔه و دووباره بهرههٔ دارستانی غاردا و بهرزمبوو.

سۆفيايى ب خورتى گوت: ""ئەقە...ئەڤ چەندە ناھێتە باوەركرن."

- "ثەقە ب تنىّ سىنەما بوو، ب تنىّ."
  - "يا بي مفايه كچا من."
- "بهلى پا وى ئەجنەي ژى ھەروەكو بابى ھىلدى دئاخقت."
  - "ئەقە ب تنى رۆحا وى بوو."
    - "بەلىٰ پا..."
- "نهز و تو و ههموو تشتین دهورووبهری مه، ب تنی یی دناف کووراتیا ناگهها مایجهری دا. نوکه ل ویری نیفاره کا درهنگه و ههموو سهربازین نهتهوین یه کگرتی بین نفستین، نهو ب خوه ژی چ نهمایه دی نفیت، لی دفیا پهرتووکا خوه ب دوماهیك ببنیت و ومکو دیاری ل جهژنا بوونا هیلدی پیشکیشی وی بکهت. ژبهر هندی خوه نه زهامی بهلنگاز دهمژمیرین خوه یین نفستنی کیم دکهت."
  - "ئەز بېژم ئەز دى ب تەمامى خوە بدەستقە بەردەم."

نهلبیّرتو و سوّفیا ب بیّدهنگی روینشتبوون و بهری خوه ددا دهریاچی، نهلبیّرتو و بهری هشك ببوو، پشتی هینگی سوّفیا ویّریا دهستی خوه ل ملی وی بدهت و پرسیار و بیه تو نفستنی."

ن وی بهرسف دا و گوت: "نهخیر، ل فی جاری بابی هیلدی ب راستی هاته دنافی وی بهرسف دا و گوت: "نهخیر، ل فی جاری بابی هیلدی ب راستی هاته دنافی بابه دا. دهستپیکا پهیفین دوماهیی، کوپله ههموو ژ لایی وی فه هاتنه گوتن، شهرم بکت باشتره، بهلی ل دوماهیکی ماسکی سهروچافین خوه ژیبر و ب تهمامی خوه بو مه دا بابسین، نوکه نهم دزانین کو ژیانا مه یا دنافی پهرتووکهکی دا و بابی هیلدی دفیت بکهته بهاری بو جهژنا بوونا کچا خوه، ته گوه ل من ههیه من گوتی "ل دوماهیی"، ای د راستی من وضهگوتیه بهلکو بابی هیلدی نهو ناخفتنه ل سهر نهزمانی من گوت."

- ""ئهگهر ئه هٔ چهنده راستبیت، ل وی دهمی من دهیّت ژ پهرِتووکی برههم و ب پهرِن خوه بفرم."
- "پلانا من ژی ههر ئهوه، بهلی بهری ئههٔ چهنده رووبدهت، دهٔیّت دگهل هیّلدی ب باخهٔین، ههروهکو تو دزانی ئهو ههموو پهیهٔیّن مه دخینیت، ل دهمی نهم بشیّین ژ هٔیْری بچین، پاشی پهیوهندی پیکرن دی گهلهك یا ب زحمهت بیت، ئانکو دا نهم نههٔی دهرههٔتی ژ دست نهدهین."
  - "ئەم دى ج بىزيىنى؟"
- "ئەز بێژم نوگە مايجەر يىّ ل سەر ئاميرىّ چاپكرنىّ و ج نەمايە دىّ د خەو چيت، ھەرچەندە كو ھێشتا تبلێن وى ب باشى يىّ ل سەر پيتان دھێن و چن."
  - "چەند نەخوشە ھزرا وى چەندى بكەين."
- "ناها نوکه و د فی ساتی دا، دبیت تشته کی بنفیسیت و پاشی ژی په شیّمان ببیت، نام ک ژی ل دمهٔ نینه داکو پی ژیّببهت. نههٔه ژی خاله کا گرنگ یا پلانا منه، هشیاربی و ج نام کان نهده یه مایجه ر کناگی!"
  - "ئەز ب ج حالىٰ ھەبيت وە ناكەم."
- "همر نوکه دی همرمانی دهمه وی کچا دامایی ل دژی بابی خوه راببیت، دهیّت همژار همست ب شمرمی بکهت، چونکی ریکی ددهته خوه تامی ژ یاریا بابی خوه یی همژار افربگریت، ناخ، نمگهر بابی وی ل هیّری بایه ل وی دهمی دا زانیت کا دا ج ل مه کهت."

- "بەلىٰ پا ئەو ل قىرىٰ نىنە."
- ۔ " رِوْح و هزرا وی یا ل هُیْریّ، بهلیّ د ههمان دهم دا لهشیّ وی ییّ ل لوبنائی ههموو تشتیّن دهووروبهری مه ژ ناخیّ مایجهری دزیّن."
  - "بهلی نهو ژ وان تشتان زیدمتره یین نهم دبینین."
- "ئهم ژ سیبهرا رِوْحا مایجهری زیدهتر نینین و نه یا ب ساناهیه سیبهرهك هیرش بكهته سهر خومدانی خوه، سوّهیا، ئههٔ كاره پیّدهی ب زیرهكی و ههلسهنگاندنی یه، بهلی ئهم دشیّین كارتیكرنی ل هیّلدی بكهین. ب تنی فریشته دشیّن ژ خودای یاخیببن."
- "نهم دشنین داخوازی ژهندی بکهین کو ههر دهمی بابی وی فهگهریا مال، خوه ل ناف جافین وی بردی وی فهگهریا مال، خوه ل ناف جافین وی بدمت و ب دمنگهکی بلند نی بکهته هنری و بیژیتی تو ژ مرؤفهکی سهخته چی. دشنت بهلهما وی بن ناف بکهت یان ژی بهر چافکین وی بشکینیت."
- "همرومسا هید دشیت وی بجه بهیدیت، نه کاره ژ لایی وی قه گهله بساناهیره ژ هندی کو نهگهر مه بفیت ژی برمفین، نهو دشیت بو ههتا ههتایی مالا مایجهری بهیلیت و ج جاران نهزفریت. مایجهر یی ژ ههژی فی سزای یه چونکی نهو ل سهر حسابا مه یاریا ب خمیالی دکهت."
- "ئەز دشنىم فى دىمەنى بىنمە پىشچافىن خوە، مايجەر د جىھانا مەزن دا دى دەربەدەر بىت و ل كچا خوە گەربىت، لى ھىلد دى مالى بجھ ھىلىت ژبەركو نەشىت ئىدى دەربەدەر بىت و ل كچا خوە گەربىت، لى ھىلد دى مالى بجھ ھىلىت ژبەركو نەشىت ئىدى دگەل بابى خوە بريت ئەوى ل سەر حسابا ئەلبىرتۆى و سوفىايى بۆ كەيفى چىكەت."
- "بهلی راست دبیری، بو خوه کهیفی ژ مه چیدکهت! مهرهما من نهو بوو بیژم دی
   مه کهته پیترانکین جهژنا بوونا کچا خوه، بهلی دفیت نهم د هشیاری خوه بین، نهم و هیلا
   ههردوو."
  - "مەرەما تە چيە؟
  - "نەرى تو يا باشى؟"
    - "بەلىّ."
- "پیکولی بکه بینه پیشچافین خوه کو شهو ههموو تشتین شهم دبینین د ناگهها کهسهکی دی دا رووددهن. شهم شهو ناگههین، ثانکو مه روِّحهکا تایبهت ب خوه فه نینه، بهلکو شهم روِّحا کهسهکی دینه، د راستیی دا ههتا فیری ژ لایی فهلسهفی فه نهم د

کیفخومشین و ج تشتین سمیر و عنتیکه تیدا نینه، بهلی شیلنگ و بیرکلی گهلهك ب هشیاری گوهداریی دکمن."

. "ژ راست؟"

"ئانكو ئەم دشيين بيژين ئەو رۆحا بابى ھيلد موللەر كناگى يە ل لوبنانى، ئەوى رومانه کی بو کچا خوه دنشیسیت ، شهو کچا سپیدی پهرتووك ل سهر نشینین خوه دیتی و رد. رست ب خواندنا وی کری، بهری هینگی چهندین جاران بابی وی ناماژه ب وی جهندی گربوو کو دیاریا جهژنا بوونا وی ژ وی جوّری یه دشیّت دگهل کهسیّن دی دابهش بکهت." " ئەو چەندە يا ل بيرا من."

"من دفيّت بيّرْمه ته: نوكه هيّلد يا وى تشتى دخوينيت كو ڕۏۯمكيّ رُ ڕۏۯان بابيّ ويَّ ل لوبنانيَّ دئينا پيِّشچاڤيِّن خوه ئهز نوكه ييّ دبيِّژمهته نهو ييّ ل لوبنانيّ."

سەرى سۆفيايى تېكچوو، پېكۆل دكر وى تشتى دەربارەى بېركلى و رومانتيزمان گوهلنبووی بینیته بیرا خوه، بهلیّ ئهلبیّرتوّ ییّ بهردهوام بوو.

- "بەلىّ پىدىقى ناكەت ب تنىّ ژبەر قى ئەگەرى، گەلەك دلىّ خوە خوش بكەين و بكهينه كهني، ژبهركو ئهڤ جۆرين كهنييّ دبيت ب سهر ستۆييّ خومداني دا بشكيّن."
  - "ستۆيى كىٰ؟
  - "بيْگُومان يِيْ هيْلديْ و بابيْ ويْ... ما كي رُ بلي وان ههيه؟"
    - "بوچي دفيّت دليّ وان هنديّ خوش نهبيت؟"
- "جونکی تشتهك يئ دبيّژته مه كو رمنگه ج راستی بؤ همبوونا وان ژی نمبيت و نهو ژی ژ بهرههمی داریژرتنا ناگههیا کهسهکی دی بن."
  - "ئانكو چەوا؟"
- ئمگمر ل دههٔ بیرکلی و رومانتیزمان ریک بچیتی، نانکو ل دههٔ وان ژی ریک دی جين، دبيت مايجمر ب خوه وينهيي جوره سيبهرهكي بيت د پهرتووكهكي دا كو بهحسي الله و هیلدی بکهت، بی گومان به حسی من و ته ژی یی تیدا، چونکی نهم ژی بهشهکی
- <sup>بعووك</sup> يىّ ژيانا وان پێكدئينين." "هؤسا دی گهلهك خرابتر بیت، چونکی نهم دی بینه وینهیی سیبهرا جهند
  - لنفینن سیبهرمکا دی تر."

- ادبیت نقیسهرمکن دی ل جههکی دی پهرتووکهکی دهربارهی مایجهر نهابیرن کناگی بنقیسیت و نهو پهرتوکه ژی دربارهی که دهربارهی کو دهیت پهرتوکه ژی دهربارهی کهسهکی په ب نافی نهابیرتؤ کنوکس کو وانهیین فهاسهفی بؤ سؤفیا ناموندسی دهربارهی کهسهکی په ب نافی نهابیرتؤ کنوکس کو وانهیین فهاسهفی بؤ سؤفیا ناموندسی دهنیریت."
  - "ته باومری ب فی چهندی ههیه؟"
- "ب تنی یی دبیژم کو ئمفی چهندی ریک دچیتی، هوسا ئمو نفیسهره وطو
   خودایه کی فهشارتیه بو مه، ئهم چ تشتان دهربارهی وی نزانین، ههرچهنده ههموو نهو
   تشتین نهم دبیژین و دکهین ژ دروستکرنین وی نه، ئهم یین کهفتینه د بنی بیری دا."

بۆ ماومیه کی دریژ مانه بیدهنگ و پاشی سوهیایی گوت: "بهلی نهگهر ب راسی نقیسه ره کی هؤسا ههبیت کو په رتووکه کی دهرباره ی بابی هیلدی بنقیسیت، کو نهو ژی ژ لایی خوه قه په رتووکه کی دهرباره ی مه بنقیسیت."

- "بەلى، پاشى ج؟
- "هؤسا ئەم دشێين بێژين كو پێدڤى ناكەت دلێ وى ب خوه ژى يێ خوشبيت."
  - "مەرەما تە چيە؟"
- "ئەو نوكە يى ھزرين مە دكەت، بەلى ما كى دزانيت كو ئەو ژى يى دناۋ ھزرەكا
   بلندتر دا دەرباس دېيت."
  - ئەلبىرتۈى سەرى خوە ھەژاند.
- ابیکومان سوفیا، ههموو تشت رووددهن، نهگهر نهفه ژی راست بیت، ب تنی ژبهر دیارکرنا نهفی بواری نهفه ههموو دانوستاندنا ههاسهفی ب مه کر، ل فیری ژی ناماژی ژ بؤ هندی دکهت کو نهو ب خوه ژی شیوی سیبهرهکا بی دهستههااته و نهف پهرتووکا کو هیله و سوفیا تیدا دژین، د راستیی دا پهرتووکهکا فیربوونا فهاسهفی یه."
  - "پەرتووكا ھوتابخانىّ؟"
- "ژبهرکو سهرجهمی وان ههموو دانوستاندنین دنافیهرا مهدا، ههموو وان دیالوّگان سوق..."
  - "چ…?" -
  - "د راستيي دا ههموو مونولؤژن."

"هؤسا ههستپیدکهم ههموو تشت یی دهننه گوهؤرین بو ناگههیی و روّحی، دلی بن زی گهلهك یی ب وی چهندی خوشه کو هیشا مه چهند فهیلهسؤفهکین دی ماینه، زبهرکو نهو فهلسهفا جوانا ژ تالیس و نهمفیدوکلیس و دیمؤکریتسی دهستپیکری، نابیت ل نیری ب دوماهی بهینت."

بېره . "نهخپر، ل فیری ب دوماهی ناهیت، نوکه نهز حهز دکهم بهحسی هیگلی بکهم، نهو فهپلهسوفی پشتی رومانتیزمان ههموو تشت د هزر و روّحی دا حهلاندین، پیکول دکر فهلسهفی رزگاربکهت.

- "بێژه، بؤ من نهکه مهرهق."
- "دێ چينه د ژوور څه ړوونين
- ، چونکی ئیّدی من نەڤیّت رۆحەك يان ویّنەيەكیّ خەيالى سحبەتا مە تیّكبدەت."
  - "سەفا ژى يى سار دېيت..."
    - "ڕاومستێ!"

### هيكل

# ...ب تنی تشتی راشیونالیزمی، شیانیین ژیانی تیدا همنه...

هٔ اثیلا مهزن ژ دهستین هیلدی کهفت و پاشی کهفته سهر نهردی، وی ل سهر جهین خوه خوه دا بانی، ههست ب سهر گیژیی دکر و هزرین وی تیکشیلین.

ب فی رمنگی بابی وی شیا بگههیته ئارمانجا خوه و وی دنافه هزران دا نقوم بکهت، آن چهوا شیا فی چهندی بکهت سؤهیایی پیکول دکر راسته وخو دگهل هیلدی باخفیت، ب ناشکرای داخواز ژی کر ژ بابی خوه توره ببیت. د راستیی دا شیا گومانی بیخته د سهری وی دا. نهری تو بیژی ئهو پلانا ئهلبیرتوی و سوهیایی پهیره و بکهت و بابی خوه بجه بهنایت.

بیگومان سوّفیا و شملبیّرتو نهشیّن دهستیّ خوه ل میهکیّ پرچا بابیّ ویّ بدهن، لیّ هیّلا نشیّت. ب فی شیّوهی سوّفیا ب ریّکا هیّلدیّ دشیّت نیّزیکی مایجهری ببیت.

نهو دگمل تعلینرتؤ و سؤخیایی یا هعقرابوو کو بابی وی گعلهگ کوور بی جوویه <sup>منظر</sup>فی بازیا خوه هعشارتنی دا. خوه هعکه وی کهسایهتیا وان هعردووکان ژی دارپیژت بیت <sup>لی مک</sup>مل هندی ژی نهو دشیّت سنوورهکی بوو کریاریّن وی دگهل وان بدانیت. سوّفیا و تملینرتوّ ینن بهلنگاز، ب ج شنّوا نهشنّن بهرههنگاریا خمیالا مایجمری بین، همرومکو جموا شاشهیمك نهشنّت بهرههنگاری وی فلمی ببیت تمویّ ل سفر دهنّت پنشکنشکرن، تمو ژی ب هممان شنّوه.

هێلدێ ب ڕاستی دفیا ل وی دهمێ بابێ دهێته مال وانایهکا باش بدهتێ! ئموێ د سهرێ خوه دا خوه ئامادهدکر ژ بوٚ دهمێ دهێت دنیایێ ب سهری دا بینیت.

شهو بهرمهٔ پهنجهری هه چوو و بهری خوه دا بهر لیَقیّن شاهٔی ... دهمژمیّر نیّزیکی دوو بوو، پهنجهر هٔهکر و بوّ بهرمهٔ لایی بهندمری هٔه کره ههوار.

- "دادێا"
- بلەز دايكا وى دەركەقت.
- "پشتی دهمژمێرهکا دی دێ بو ته خوارنێ ثینم، باشه?"
  - "بەلى، باشە."
  - "من دفيت پيچهكي ل سهر هيگلي بخوينم."

ئهلبیّرتو و سوفیا ل سهر گورسیکیّن نیّزیکی ویّ پهنجهرا هندافی دهریّاجی روونشتنه خواری، ئهلبیّرتوی دهست ب ئاخفتنیّ کر.

"جۆرج ولیهم فردریك هیگل كوری راستهقینهیی سهردهمی رومانتیزمی بوو، نا رادهیه کی ناگهه ژ پیشكهفتنین هزرا نهنمانی ههبوو. نهو ل سالا ۱۷۷۰ی ل بازیری اشتوتگارت" ژ دایك بوویه، د ژیی ههژده سالیی دا ل باژیری اتوبینگی" دهست ب خواننا لاهوتی كریه. ههر ژ سالا ۱۷۹۹ی دگهل شیلنگی دا ل باژیری "جینا" كاركریه ب تاببه دهمی بزاقا رومانتیزمی د گوبیتكی دا. پشتی ل باژیری جینا بوویه ماموستا، چوو زانگایا "هیدلبیرگ" و ل ویری بوو پروفیسور كو ل وی دهمی بنگههی رومانتیزما نهتهوه با نهنمانی بوو. ل سالا ۱۸۸۸ی ژی ل زانكویا "بهرلین"ی وهكو پروفیسور هاته دامهزداندن و هممان دهم دا بهرلین هیدی هیدی دبوو پایته ختی رهوشه نبیریا نهنمانیا. نهو ل سالا ۱۸۸۱ی

ب نهخوشیا کولیّرایی مر، نهو ژی کو پشتی ریّبازا هیگلینیزمیّ ل پتریا زانکوّییّن نهلّمانی جهماوهرهکیّ باش ل دور خوه کومکری.

- "ئانكو ل دوماهيكيّ، ئەو بسەركەفت."
- "ب تایبهتی ژی روّلی وی وهکو فهیلهسوّف کو شیا ههموو ریّبازیّن جودا جودا ییّن رومانتیزمیّ کوم بکهت و پیّشبیّخیت. ههروهسا ییّ دوودل نهبوو دهمیّ رهخنهیهکا توند ل فهلسهفا شیلنگی گرتی."
  - . " وي رِهخنه ل ج دگرت؟"
- "شیلنگی و رومانتیزمین دی تهماشه ی روّحا جیهانی دکر وهك ژیده ی ژیانی. هیگلی ژی زارافی روّحا جیهانی بکاردئینا، لی ب رامانه کا جوداتر. دهمی هیگل بهحسی بیرؤکه یا جیهانی یان نهقلی جیهانی دکهت، مهرهما وی ژی ههموو نهو دیارده ه یین سیمایه کی مروّفایه تیی هه ی رونگی شیانین به مهرو بونه و مریّن زیندی ب تنی مروّفی شیانین هزرگرنی هه نه. ب فی رهنگی نهم دشیّین به حسی پیشکه فتنا بیروّکه یا جیهانی ب دریّژاهیا دیروّکی بکهین. دفیّت نهم دیسان نهم ژبیر نه کهین کو نهم یی به حسی ژیانا هزر و کهلتوری مروّفایه تیی دکهین."
- "هەروەكو ئەز تىدگەهم، ئەڭ بىرۆكە كىمتر يا شىلى و نەديار بوو. ئىدى وەكو زىرەكيەكا نىستى دنىڭ داروبەران دا نەما."
- "ل بیرا ته یه دهمی کانتی به حسی تشته کی دکر کو وی ب خوه دگوتی "نهو تشت ب خوه"، ههرچهنده وی دگوت مروّق نهشیّت د کووراتیا نهیّنیا سروشتی بگههیت، لی دگهل هندی ژی دگوت جوّره راستیه که ههیه کو مروّق نهشیّت بگههیتی. هیگلی دگوت راستیا خوبی یا سهره کی یه، ههروه سا باوهری ب ههبوونا راستیا ژ دهرقه یان د سهر نهقلی مروّقی دا نهبوو. ب باوهریا وی ههموو زانین مه عریفه ت ژی، مه عریفه تا مروّقیه."
  - "ب کورتی، دفیا جارهکا دی فهلسهفی بینیته سهر نهردی."
- "ئەم دشیین ومبیژین، لی ژبەرکو فەلسەفا هیگلی گەلەك یا ئالۆز و فرەشیومیه، نەم دنەچارین ئاماژی ب هندەك خالین سەرەکی و گرنگ بدەین. بۆ مە یا ب زەحمەتە دووپات بكەین كو هیگل خوەدانی فەلسەفا خوە یا تایبەته، ژبەرکو ئەو تشتی زارافی فەلسەفی لى دەف هیگلی، لى بەرى ھەموو تشتان، وەکو ریبازەکی بوو ژ بۆ تیگەهشتنا

پیفاژوویا دیروکی. ژ بهر قی هندی تا رادهیه کی یا ب زه حمه ته نهم به حسی هیگلی بکهین بی کو ناماژی ب دیروکا مروفایه تیی ژی بدهین. ههر چهنده فه لسه فا وی ج تشتان دهربارهی هه بوونا سروشتی دیارناکه ت، لی مه فیر دکه ت ب شیوهیه کی چالاك هزر بکهین."

- "دبیت ئەقە ژى تشتەكى خراب نە بیت."
- "خالاً ههڤپشك دناڤبهرا ههموو سيستهمين فهلسهفى يين بهرى هيگلى ئهو بوو كو پيكولا ڤهديتنا هندهك پيڤهرين جيّگير ژ بو دهستنيشانكرنا بواري زانيني ل دهڤ مرؤڤي دكر. ئانكو ههتا ج رادهى مروّڤ دشيّت د جيهاني بگههيت. ئهڤ خاله ل سهر ديكارتي و سپينوزاى دهيّته بجه ئينان ههروهكو كا چهوا دگهل كانت و هيومى ژى دگونجيت، ههر يهك ژ وان پيكولا دهستنيشانكرنا بنهمايين زانينا مروّڤي دكر لي وان خوه د كره دناؤ هندهك كاودانيّن بهروهخت دا نهك ييّن جيّگير و ههتا ههتاييّ."
  - "ئەرئ ما ئەقە نە يەك ژ ئەركێن سەرەكى يێن ل سەر ملێن فەيلەسۆفى يە؟"
- "هیگل د وی باومریی دایه کو نهم نهشیین خوه دگهل فی چهندی بگونجینین ژبهرکو نهو تشتی بنهمایین زانینا مرؤفی دهستنیشان دکهت ژ بهرهبابکهکی بؤ بهرهبابکهکی دی دهیته گهورین و پیش دکهفیت. ژبهر هندی نهم نهشیین بهحسی پراستیین ههتا ههتایی" بکهین و چ راستی بو ههبوونا نهقلهکی ههردهم مودیرن نینه، لهورا ریسایا یهکانه کو فهیلهسوف دشیت ژ ویری دهستپیبکهت، دیروک ب خوهیه."
- "کا راوهستێ، پێدڤیه پټر بو من روٚهن بکهی، دیروٚك بهردهوام یا د گوهورینێ دا،
   ئهرێ چهوا چێدبیت مه رێسایهکا نهگوهوٚ ههبیت؟
- "رووبار ژی همردهم یی د گوهوّرینی دا، لی دگهل هندی نهم به حسی وی دکهین به نی دگهل هندی نهم به حسی وی دکهین به نی بی در امان نینه نهگهر پرسیار بکهین: کیش خالا رووباری پتر همژی هندی یه وهك "رووبار" ب ناف بکهین."
  - "نهخيّر، ژبهركو رووبار ب دريّژاهيا بهردهوامبوونا خوه ههر ههمان رووباره."
- "باشه. ل دمهٔ هیگلی دیرؤك ومكو رووبارمكی یه. ب دریژاهیا همموو رووباری همتا بچووكترین لفینیا نافی ل فیره و ویراهه یا رووباری دكهفیته بن كاریگهریا هنزا ریژتنی و پیلین نافی یین ل سهر روویی رووباری، زیدمباری همری و بهرین دناهٔ نافی دا و ناستی روویی و ویری و بهرین دناهٔ نافی دا و ناستی روویی و بهری خوه ددهیی."

"نەز بىرۇم ئەز تىكەھشتى."

" ديروْكا هزران ژى ومكو ڤى رووبارى يه. ههموو هزر ومكو پيّلان دگەل البونهريتين مرؤفان گههشتينه مه، زيدهباری ئهو كاودانين ماددی يين سهردهمي مه رستنېشان دگەن، بەشدارىي د دەستنىشانكرنا شيومىي هزركرنا مە دا دكەن. ژبەر هندى بو نهشنی بیّژی هزرهکا دیارکری یا راسته خو بوّ ههتا ههتایی یا گونجایه، لیّ دبیت هزرهك ل وی جهی و سمردهمی نوکه تو تیدا دری یا راست و گونجای بیت."

- ۔ "پال فَيْرِيْ هَوْسا بِوْ مه ديار دبيت نه يا گرنگه تشتهك ييْ شاش يان دروست بيت، مادهم ل دوماهيي ثمنجامي وان همردووكان ومكو يمكه!"
- "نهخير. ل دووف شيوازي ئمفسانهيي، همر تشتهك دبيت يي شاش يان دروست ست. بو نموونه، ئهگهر پشتگیریا هزرا بهندایهتیی ل دوماهیا جمرخی نوزدی بکهین و ته بينينه پيشچاڤين خوه، د باشترين كاودان دا، تو دئ وهكو ليبوكهكي هييه پيشچاڤين مه. لي هدکه به حسی به ری دوو هزار و پینج سهد سالان بکهین، نهم ب وی چافی ناسه حه کهینه نه، سەرەراى ھەبوونا ھندەك بيرۆكەيين پيشكەڤتنخواز يين دژى بەندايەيى پەيدابووين. نا به حسى نموونه يه كا نيزيكتر بكه ين؛ بهرى سهد سالان يان كيّمتر، ب مهرهما بهرفره هكرنا نەردى چاندنى، سوتنا دارستانين مەزن ب تشتەكى شاش نەدھاتە ل قەلەمدان. لى نعفروَکه کارمکی گهلهك شاشه، چونکی نوکه مه چهندین توخمین باشتر ههنه بشیّین گونتروّليّ ل سەر كارەكىّ ھۆسا بكەين."
  - "باشه، نوکه ئهز تێگههشتم."
- " هیگلی دیارکر ههمان تشت ل سهر هزرکرنا فهلسهفی ژی دگونجیت. ژبهرکو ب ىيتنا وى ئەقل تشتەكى دىنامىكى يە، ئانكو پرۆژەكە يان پرۆسىسەكە. ئەڭ پرۆسىسە ژى راستی ب خومیه. ژبهر هندی چ پیشهرین دمرهکی ژ بؤ هٔی پروسیّسا دیروکی نینن بشیّت ل بلا يمكي راستيي يان ئەقلى بۆ مە دەستنيشان بكەت."
  - "بۆ ئموونە!"
- "بۆ دموونه ئەم نەشئىن ھزرين جودا جودا ژ ھزروبيرين چەرخين كەڧن يان چەرخین ناقەراست و چەرخین رینیسانسی یان چەرخی رەوشەنگیریی ومربگرین و ژ لِنْبَازًا وَان یا دیروّکی بینه دمری و دووباره رنکبیّخین و بیّژین، نمط تشته یی دروسته و

نمفه یی شاشه. نهم نهشتین بیژین نهرستو یی شاش بوو و نمفلاتون یی دروست بوو. پان هیوم یی شاش بوو کی کانت و شیلنگ د دروست بوون. نمف چهنده نمك تنی رئیهی نمدیروکی یه، بهلکو دژی دیروکی ب خوهیه ژ بو شروفهکرنا تاریشهیان."

- "راست بیّری، ب وی شیّوهی نابیت."
- "وهك ريسايه كا گشتى، نابيت هيچ فهيله سوفه ك يان بيرو كهيه ك ريبازا وى يا ديرو كى بهيته لادان. ل فيرى ب تنى هزره كا بنه رهت ههيه؛ ژبه ركو به ردهوام تشتين نوو دهينه د هه بوونى دا، رامانا فى چهندى ژى ئه وه كو ئه قل تشته كى پيشكه فتنخوازه و يى د پيشكه فتنه كا به ردهوام دا. ب فى رهنگى دى بينين كو ئه و پيشكه فتنه به ردهوام به رو پيشه د چيت نه ك پاشه ه."
  - "ئانكو دشيّين بيّرين كو فەلسەفا كانتى رُ يا ئەفلاتۆنى دروسترە، مانە ھۆسايە؟"
- "بهلی، هزرا جیهانی ژ ئهفلاتونی بو کانتی یا گهشهکری و بهرههٔ پیش چوویه و نههٔ کیمترین تشته. نهگهر ب ههگهرینه سهر نموونهیا رووباری، نهم دی شین بیزین روز بو روزی ناهٔ پتر یا ریزتیه دناهٔ رووباری دا، ژبهرکو دوو هزار سال پتر ب سهر دا بین دهربازبووین. ل سهر کانتی یا پیدهی بوو شاش نهبیت و هزر نهکهت کو نههٔ راستیه بشیوهیه کی نارام دی ل بهر لیها رووباری خرفه بن و ل دوماهی ی بنه بهر و کهفر، ژبهرکو هزرین وی "نهقای وی" ژی دی کهفیته بهر رهخنه یین بهرهبابکین داهاتی. نهفه ژی ههر نهو تشت بوو یی روودای."
  - "بهلی پا نهو رووباری ته به حسکری؟"
    - "بەلى، چيە؟"
    - "بەرمۇ كىقە دچىت؟"
- "هیگل دبیریت هزرا جیهانی بهردهوام گهشه دکهت داکو بگههیته ناگههها مهزنتر و بهرهرهمتر. همروهکو چهوا رووبارهك چهند مهزنتر و بهرهرهمتر لی دهیت دسی نیزیکی نوهیانوسهکی دبیت. ب بوچوونا هیگلی هیگلی، دیروّك هشیاربوونه کا هیدی با هزرا جیهانی یه بهرامبهری ناگههیا خوه ب خوه. ههروهکو نهم دزانین جیهان ها همبوویه، بهلی ب ریکا که لتووری مروّهٔ ایهتی و بیشکه فتنا وی، هزرا جیهانی با ایبهتمهندیین خوه و هرگرتینه."

"جهوا دشيّی هند ييّ پشترِ است بي؟"

ال دههٔ وی، نههٔ چهنده راستیهکا دیروکی یه نهك پیشبینیه. ههر کهسهکی ئەكۆلىنى ل دور دىرۆكى بكەت، دى بىنىت مرۆفايەتى بەردەوام بەرمۇ زانىنەكا مەزنىر قە پېرې <sub>جوابه،</sub> پشتی هینگی، دیروک ژی دیدمفانه ل سهر هندی کو مروفایهتی بهرمف چرد <sub>نارس</sub>نههکی مهزنتر یی راشیونالیزم و تازادیی گهشهکریه. سهرم<sub>را</sub>ی همبوونا همموو م ئىنەنگان ژى، ئى پىقاژوويا دىرۆكى بەرەق پىشقە دچىت. ژبەر قى چەندى دى بىزيىن يروكي نارمانجه كا ب تني ههيه، ئهو ژى ل سهر خوه دا دمرباز ببيت."

"باشه... همروهكو تو دبيري، دي هزركهين پيشكهفتنهك بهيدابوو."

"بهنی، دیروّك ومكو زنجیرمكا دوور و دریّرٔ یا بیروّكهیانه، هیگل ژی وان یاسایان رستنیشان دکهت یین کونتروّلی ل سهر فی زنجیری دکهن. تیّرا مه ههیه نهگهر پیچهکی ل بېرۈكى بزفرين دا بېينين كا چەوا بيرۆكەيەك ل سەر بنەمايى بيرۆكەيەكا كەڤنتر دھێتە ىنان، بەلى چەند بيرۆكەيەك دھينتە پيشنيار كرن، بيرۆكەيەكا دى ل بەر سينگى وى ىراومىتىت داكو ھەڤركى دناڤبەرا ڤان ھەردوو بيرۆكەيان دا يا بەردەوام بىت ھەتا بيرۆكەيا سییٰ دهیّت و قیٰ همڤرکیی نههیّلیت و بیروّکهیا ژ همموویان باشتر دههلبژیّریت و ىبارنزىت، ھىگل دېنىژىتە قى چەندى گەشەكرنا دىالنكتى."

"دێ شێی نموونهیهکێ بۆ من بێژی?"

"ئەرى بىرا تە ل دانوستاندنىن فەيلەسۇفىن بەرى سۆكراتى ل سەر ماددەيى ىستېنكى و گوھۆرينين وى دھيّت؟"

"ب شێوميەكى گشتى، بەلىّ."

"پاشی ئەيليون ئيلياتا\* ھاتن و ھەموو جۆرێن گھورپنان رٖمتكرن و خوم پشتراست ىكر مادده قەت ناھێتە گوھۆرين. ھەرديسان وان ھەموو ئەو گوھۆرينێن د سروشتى دا بەيدىدېووين ژى رەتدكرن يين ب ريكا ھەستين خوە ھەستپيدكرن. ئەيليونان ئە**ۋ** 

نعیلیون Aeolians کومهکا گریکی بین کهفن بوون ل رؤژههلاتی یونانی ل نافهراستا جهرخی دوازدی بغری زایش دژیان. دگهل نیزیکبوونا دوماهیا جهرخی دوازدی بهری زاینی کومهکا دی یا گریکیان ب نافی "دورا" لوری" دوفهرین وان داگیرکرن، ژبهر هندی گهلهك ژ وان بهروف ناسیا بجووك فه "تورکیا نوکه" و گزیرتا لس

دووپاتکرنه دناهٔ لیّکدانهکا فهلسهفی یا دهستنیشانکری دا داریّرْت، هیگلی ناهٔیّ هٔان جؤره بوْجوونان کره "ههلویست."

- "داها؟"
- "لی دهمی ههلویسته کی هؤسا یی توند دهیته دهستنیشانکرن، ههر یهکسر ههلویسته کی ههقدژ ژی پهیدادبیت.. هیگلی نه فی چهنده نافکربوو ب "رهتکرن". رهتکرن فهاسه ها نیلیاتا ژی، گریمانا هیراکلیتسی بوو دهمی دگوت "ههموو تشت د بهردهوامی دانه". ل فی خالی هه فرکیی دنافیه را ههردوو شیوه یین هزرکرنی یین ههفدژ دا دهستینی دانه" لی نمف ههفرکیه ل وی دهمی نهما، دهمی نهمفیدؤکلیسی ناماژه بو هندی کر کو همردوو لایمن پیچه ک راست دبیژن و د ههمان دهم دا ههردوو دیتنان چهند شاشیه ک ژی ههند."
  - "نوكه يا بؤ من رؤهنتر دبيت."
- "ثیلیاتی د راست بوون دەمی دگوتن چ تشت ب شیوهیه کی بنه رهتی ناهینه گوهورین، به لی د شاش بوون دەمی دگوتی ئهم نهشیین باوه ریی ب ههستین خوه بینین هیراکلیتس ژی یی راست بوو د دهمی دگوت ئهم دشیین باوهر ژ ههستین خوه بکهین، لی یی شاش بوو دهمی دگوت د به رده وامیی دانه."
- ژبهرکو چ ماددهیین دهستپیکی یین ب تنی نهبوون، ههردیسان پیکهاتهیا تشنان
   دهیته گوهؤرین نهك نهو توخمین وی تشتی پیکدئینن."
- "راسته، دیتنا ئهمفیدؤکلیسی یا ههردوو خال تیدا د بهشدار، کو ب دیتنا من نهو
   ههردوو خال د ههفدژن، هیگلی دگوتی رهتکرنا رهتکرنی."
  - "ناى خودا، فيجا ئەقە ج زاراقە!"
- "وی همرسی قوناغین زانینی ب قی شیوه ی شروقه دکرن: تیزا زانیاریان، دری تیزا زانیاریان، دری تیزا زانیاریان و یهکگرتنا تیزا زانیاریان. ب قی رهنگی نهم دشیین بیژین راشیونالیزمیا دیکارتی تیزهکا زانیاریان بوو و نیمپریسیزمیا هیومی ل دری وی راوهستیا. ل قیری هوا دبیته دری تیزا زانیاریان. لی نه هه همهکریا دنافیهرا قان همردوو هزرین همقدر دا را لاین کانتی قه هانه رهتکرن، ب قی چهندی ری دبیژن یهکگرتنا تیزا زانیاریان کانتی قهها هانه راهنیونالیزمی د تشتهکی دا راست ددانان و نیمپریسیزمی ری د تشتهکی دی راست ددانان، د ههمان دهم دا دیارکر کو همردوولا د هنده ک خالین گرنگ دا د شاشن آن

بهرؤك ل دمة كانتى نهراوهستيا، چونكى يەكگرتنا تيزا زانياريان يا كانتى بۇ دەستېيكا بېرد. پهپدابوونا زنجیرهکا نوو کو ژ قان ههرسی هزرین بهری نوکه پیکدهات یا هیگلی دگوتیی پهردگرنا سی لایمنی" ب رمنگهکی همر یهکگرتنهکا تیزا زانیاریان ببوو تیزهکا زانیاریان و <sub>لىھەمبەر</sub> دژى تێزا زانياريان راومستيا."

- "ئەڭ چەندە تشتەكى زيدە تيورى يە."
- . "بهلیّ، د راستی دا زیّده یا تیوری یه. لیّ هیگلی نهدفیا نهم پراکتیزه بکهین بهلکو هما ب تني هندهك ياسايين كونتروّلي ل سهر پيشكهفتنا ئهفل يان روّحا جيهاني ب مِيْرُاهِيا ديروْكي ئاشكەرا بكەين. بەلى ديالنكتيا هيگلى ل سەر ديروْكى ب تنى ناھنته پراکتیزه کرن، دهمی دانوستاندنی ل سهر تشتهکی دکهین یان روّهن بکهین، جارهکا دی ب شنومیهکی دیالیکتی دی هزرین خوه تیدا کهین و پیکولی کهین شاشیین هزرکرنی دیار بكهين. هيگلى دگوته ڤێ چهندێ "هزركرنا نێگهتيڤ"، لێ دهمێ ئهم شاشيێن لايهنهكێ هزرکرنی دیار دکهین، د ههمان دهم دا نهم یی دا لایهنین وی یین دپاریزین."
  - "نموونهكيّ بوّ من بينه."
- "بۆ نموونه ل دەمى كەسەكى سۆشيالىست و كەسەكى راسترەو پىكى د بۆ چارمسەرگرنا ئاریشەیەگا جڤاکی ل سەر میزەکی دروونه خواری، ل وی دەمی یەكسەر ئالۆزى دناڤېمرا بۆچوونين وان دا دروست دبيت، ئانكو جۆرە دژايەتيەكى دناڤېمرا شيوميين هزرگرنیّن وان دا دبینین، بهلیّ نههٔ چهنده ویّ رامانیّ نادمت کو لایهنهك ب تهمامی ییّ راسته و لایمنمك ب تممامی یی شاشه. بهلکو بهروفاژی، همردوو لایمنان هندهك راستی و هندمك شاشى همنه، پشتى كو هيدى هيدى دهميّ دانوستاندنا وان بمردموام بيت، گملمك جاران باشترین لایهنیّن دانوستاندنیّ دهردکهڤن."
  - "هیفیا من ژی نهوه."
- "هەرچەندە ج گەرەنتى نىنە، بەلى ل دەمى ل ناقەراستا دانوستاندنەكا ھۆسا دا بین، نه یا ب ساناهیه برپاری بدهین کیش لایهن دروستره، دیرؤك دیار دکمت ل دوماهیکی کیش لایمن یی دروسته و کیشك یی شاشه. تشتی دروست نموه یی ل سمر ژیانی بمردهوام لبيت"

<sup>&</sup>quot;ئانكو ئەو تشتى دمىنتە ساخ ئەو يى دروستە، مانە ھۆسايە؟"

- "یان ژی بهروفاژی، نهو تشتی دروست نهو دی مینته ساخ."
  - "ئەگەر زەحمەت نەبيت، بۇ من نموونەكى بينە."
- "باشه، بهری سهد و پینجی سالان، هژمارهکا خهلکی داخوازا یهکسانیا ماهین ژن و زهلام و دکر، لی پتریا کهسین دی دژی هٔی داخوازی بوون و ب ههموو شیومیان رمتدگر. شهگهر نوکه نهم بهیین دادوهریی دناهبهرا ههردوو لایهنان دا بکهین، دی یا ب زهجمهت بیت برانین کا کیژ لایهن یی راست بوو. پیدهیه ل بیرا مه بیت نهم یی د دهمه کی دا بریاری دهین کو نههٔ تشته یین رووداین، نانکو پاشی هؤسا دهرکهفت نهوین داخوازا یهکسانیا ماهین ژن و زهلامان دکر د راست بوون. بیگومان ریژهیه کا مهزن خهلکی ژی نههروکه ههست بشهرمزاریی دکهن دهمی بیروباوهرین باب و باپیرین خوه دهرباره ی وی چهندی دخوینن."
  - "ج تشتی سمیر تیدا نینه، لی بؤچوونا هیگلی ج بوو؟"
    - "دهربارهی یهکسانیا ژن و زهلامان؟"
    - "بەلى، مانە تە بەحسى قى چەندى دكر؟"
  - "ته دفينت بوته تيكستي هيگلي دمربارهي في چهندي بخينم؟"
    - "بەل، ب خوشحالى قە."
- "هیگل دبیریت: جوداهی دنافیهرا ژن و زهلامان دا وهکو جوداهیا دنافیهرا گیانهوهر و رووهکان دایه، سروشتی گیانهوهری پتر وهکو یی زهلامیه و یی رووهکی ژی وهکو ژنی یه، ژبهر هندی ژن وهکو رووهکی ب نارامی گهشه دکهت و ب شیوهیهکی دهستبیکی ههسته کی نهدیاری گشتی ههیه، نهگهر ژن وهلاتی بریشه ببهن، دهولهت دی کهفینه د مهترسیی دا، چونکی وهکو پیدفیین گشتی کار ناکهت، بهلکو ل دووهٔ حهز و بوچوونان دی کار کهت، ههروهسا ژن ب جورهکی تایبهت هؤسا دی دروست بیت نهگهری وی چهندی ژن نه یی ناشکرایه، دبیت دیتنین وی پتر ژ ژیانا روژانه هاتبن ل شوونا هندی پیکوئی بکهن به یی ناشکرایه، دبیت دیتنین وی پتر ژ ژیانا روژانه هاتبن ل شوونا هندی پیکوئی بکهن بنهمایهکی مهعریفی بو خوه بدهستشه بینیت. بهلی زهلام بهروفاژی نهشیت خوه زال بکهت نهگهر ب ریکا هزرگرنی نهبیت و ب پیکوئل و خهباتهکا مهزن دی خوه گههبنیه جهی مهرهم پی ههی."
  - "سوپاس، من نهڤێت زێدمتر گوهداريي بكهم."

ابهلی نه قتیکستی هیگلی دهینته هرٔمارتن رٔ باشترین نموونهیان و ل فیری بو مه بهار دبیت کو تیگههشتنین راشیونالیزمی ب ج شیوه بهردهوام گوهؤرین ب سهر دا دهین، همروسا نیشا مه ددمت کو هیگل کوری سهردهمی خوه بوو، نهم زی همروهسا زاروکین سهردهمی خوه بوو، نهم زی همروهسا زاروکین سهردهمی خوهینه، تیگههشتنین مه یین نوکه کو د فهبرن، بو همتا همتایی نامینن و دی هیورین."

- "ج نموونه نينن تو پتر روّهن بكهي؟"
  - . "نەخير."
  - ۔ "بۆچى؟"
- - "تێڰەھشتم."
- "وەك تىبىنەكا ھەقرك، دى بىزىن براقا ئازادكرنا ژنى رووناھى دىت، ژبەركو
   بەھرا پىزيا زەلامىن سەردەمى ھىگلى دگوت پىدقىه ژن يا گوھداربىت."
  - "چەوا؟"
- "وان زهلامان مگرتیهك دارپیژت. ژبهرکو ل وی دهمی ب شیوهیهکی گشتی خهباتا ژنان دهستپیکربوو، همروهکو نهم دزانین یا بی مفایه نهگهر ههفرکیا خالهکی بکهین کو نهم همموو ل سهر د ههفرا بین. هندی گوتنین زهلامان توندوتیژتر لی دهاتن، رهتکرنا ژنان ژی بهیزتر و بهیزتر لی دهات، نانکو هندی نهرازیبوونا کهسین بهرامبهری ته یا بیزتر بیت، رهنگهدانا تهژی بو وان دی یا دژوارتر بیت. دبیژنه فی چهندی "رهشاندنا بهرا سهر ناشی."
  - "ئەز دېيْژم نوكە ئاشى من ب ھەموو ھيْزا خوە قە يى كار دكەت."
- "نهگهر ب دیتنه کا فهلسه فی یان لؤژیکی یا پهتی بهری خوه بدهینی، گهلهك انهگهر ب دیتنه کا فهلسه فی یان لؤژیکی یا پهتی بهری خوه بدهینی، گهله کا معاران دی همفرکیه کا دیالیکتی دنافیه را دوو تیگه هان دا بینین."

- "زمحمەت نەبىت، نموونەكى."
- " نهگهر هزر د زارافی "ههبوون"ی دا بکهم، دی نهچاریم هزر د زارافی دژی وی ژی بکهم ثانکو "نهبوون"ی دا. نهم نهشیین ب تنی هزر د هندی دا بکهین کو نهم پین همین، بهلکو دفیّت بهردهوام هزر د هندی ژی دا بکهین کو ههروههر نهم ل فیّری نابین همفرکی و نالوزی دنافیهرا زارافی ههبوون و نهبوونی خوه د تیّگههی "یی بوویه" دا دبینیت.
  - "تێدگەھشتم."
- "ژبهر هندی دی بیژین راشیونالیزما هیگلی راشیونالیزمهگا دینامیکیه، د دمههی ژی دا کو کهتوار ژگهلهک ههقدژیان پیکدهیت، ئانکو تشتهکی لوژیکی یه نهگهر بارودوخی وی کهقدژ بیت. بو نموونه، دبیژن قهکولهری فیزیای یی ناقدار یی دانیمارکی "نیلز بوهر" نالهکا ههسپی ل سهر دمرگههی ژ دمرقه ههااویستبوو."
  - "ئەو رامانا بەختى ددەت."
- "لی جورهکی نه فسانه و سه خته کاریانه. نیلز بو هری خه لك ژ فی چهندی ددا
   پاش. روز مکی هم فاله کی وی د چیته دم ف و نه ف دانوستاندنه دنافیه را وان پهیدادبیت:
  - "نەبئىرى من باوەرى ب قان تشتان ھەيە!"
  - "نەختىر، ئى من گوھلىنەبوويە كەسەكى گوت بىت ئەقە كارمكى نە ژ ھەژى يە.
    - "بەل ئەڭ كارە بنىھنا مرۇقى تەنگ دكەت."
- "بهرسفا وی همتا رادمیه کی یا دیالیکتیه، دبیت ژی یا همفدژ ژی بیت. نیلز بوهر دگوت دوو جوّرین راستیی همنه: راستیین سهرفه سهرفه، کو تیّگههی وی یی همفدژ ب تهمامی یی شاشه. راستیین کوور ژی کو دبیت همفدژی وی یی راست بیت."
  - "ئەقە ج جۆرە راستىنە؟"
  - "بۆ نموونه ئەگەر بێژم ژيان يا كورته..."
    - "ئەز ژى دگەل تە مە."
  - "بهلی دبیت د بوارهکی دی دا دهستی خوه بکیشم و بیژم ژیان یا دریژه."
    - "همرومسا ئمة جهنده ژی راسته."
- ۔ "ل دوماهیی، دی نموونهکی بؤ ته ئینم کو دبیت همقدژی یا دیالیکتی تیّدا ببیته نهگهری نمنجامدانا کریارهکا راستهخو و نهو کریاره ژی ببیته نهگمری گوهوْرینهکی."

"گوهی من یی ل ته."

"كچهكا گهنج بينه بهر چاڤێن خوه كو همردهم دبێژيته دايكا خوه: بهلێ دادێ، پرجافا دادی، همرومکو ته دفیّت دادی، همر نوکه ئموا تو دبیّژی کهم."

"نەفى چەندى تەزينك ل سەر لەشى من دا ئينا."

"ههتا کو رِوْژهکی نهو دایکه ژ گوهداریا کچا خوه گهلهك بیزار دبیت و دکهته مهوار و دبیزیتی: بهسه ئیدی ئه هموو گوهداریه و ریزه کچا وی ژی بهرسفا وی ددمت و سِيْرْيت: نەخيْر دادىّ."

- "ئەگەر ئەز بام دا دوو زلەھان ل روويين وى دەم..."
- "هۆسا؟ ل وى دەمى دا ج كەى ئەگەر د بەرسقى دا گوتبايە: بەلى دادى؟"
- "دا بهرسقهكا سهيربيت بوّ من، بهليّ دبيت ل وى دممى من همر زلمهمك ليدابا."
- "ئانكو ب شيوهيهكى دى بيژين، كاودان يئ د جهئ خوه دا راومستياى، دژايهتيا ىبالنكتى د ويرى دا يا گەھشتىھ رادەيەكى، كريارەكا دەرەكى نەبىت ب دوماھى ناھنت."
  - "مەرەما تە زلەھ لىدانە؟"
  - "دفيت دوماهيك خالاً فهلسمفا هيگلي به حس بكهين."
    - "تو دزانی هیشتا گوهی من یی ل ته."
  - "ل بيرا ته يه مه دگوت رومانتيزم كهسيّن تاكهكهسي بوون."
    - "ريّگا نهيني بهرهڤ ژناڤ دا دچيت."
- "باشه. د فهلسهفا هیگلی دا، رمتکرن و ههڤدژیا فی تاکهکهسیی دبینین، هیگل گرنگیی ب وان تشتا ددمت، یین دگوتنی "هیزا بابهتی" و مهرهما وی ژی خیزان و دهولمت بوون. ئەم دشتىن بتۇرىن ھىگلى ب چاقى گومانى بەرى خوە ددا تاكەكەسىى. ب باوەريا وى تاكمكمس بمشمكي تمندامي گشتيه، ل دهڤ وي تمطل يان هزرا جيهاني تشتمكه، كو پتر ب بِنِكَا بِمِيومنديين مروِّقان دەردكەقىت."
  - " روهن بكه."
- "ل دمستپیّکی، نمقل ب ریّکا زمانی خوه دیار دکمت. زمان ژی تشتمکه دممیّ ژ دلیکبووین یی دگهل مه. زمانی فرهنسی دشیّت بی هیّژا "دوبون"ی بژیت، لی دوبون

نهشیّت بی زمان بڑیت. ٹانکو تاکهکهس زمانی دروست ناکهت بهلکو زمان تاکه<sub>کهسی</sub> دروست دکهت."

- "ژ ڤي لاي ڤه راسته..."
- "دەمئ تاكەكەس د زمانەكى دەستنىشانكرى دا ژ دايكدبىت، ب ھەمان شېوە د سەروبەرەكى دىرۆكى يى دەستنىشانكرى دا ژ دايكدبىت.. ج كەس ژى د پەيوەندىين خوە دگەل وى سەروبەرى دا يى ئازاد نىنە. ئانكو ئەو كەسى جەن خوە د وەلاتى دا نەبىنىت كەسەكى دىرۆكى نىنە. دبىت ل بىرا تەبىت كو ئەڭ جۆرى ھزركرنى ل دەڭ فەيلەسۈفىن مەزن يىن ئەسىنايى ژى يى گرنگ بوو. ھەروەكو چەوا ئەم نەشىيىن وەلاتەكى بى ھاولاتى بىنىنە پىشچاقىن خوە، ب ھەمان شىوە ژى ئەم نەشىن تاكەكەسەكى بى وەلات بىنىنە پىشچاقىن خوە،
  - "تێڰەھشتم."
- "ل ده هیگلی، وهلات ژ تاکه هاولاتیه کی ساده پتره، بهلی، بهلکو ژ کومهلهکا هاولاتیان ژی پتره. ب بوچوونا وی مهحاله بشنی ژ جفاکه کی بهنیه ژ دهرفه. ئهو کهسی ل دهمی بهحسی جفاکی بو دکهین، ئهگهر خوه جودا بکهت و هوسا ببینیت ب تنی بو خوه بریت، ئهو کهسه کی گهمژهیه."
- "نزانیم ئهگهر ب تهمامی دگهل فی چهندی یا ههفرایم یان نه، بهلی ههرچهوا
   بیت بهردهوام به."
  - "ل دمة هيگلى ئهو تاكهكهس نينه كو خوه دبينيت، بهلكو رؤحا جيهاني يه."
    - "رۆحا جيهانى خوه دېينيت؟"
- "هیگلی دگوت رؤحا جیهانی ب سی فؤناغین ل دووهٔ یهك فهدگهریته سهر خوه.
   مهردما وه نهو بوو كو ب سی فؤناغا ناگهه ژ خوه دبیت."
  - "ئانكو چەوا؟"
- "یهکهم: روّحا جیهانی د تاکهکهسهکی دا ناگهه ژ خوه دبیت، هیگل دبیژیته فی چهندی "نهقلی خویی". پاشی ژی پلهیهکا بلندتر یا روّحا جیهانی دهیت کو نهو ژی د خیران و دهولهته ، هیگلی دگوته فی تشتی "نهقلی بابهتی"، ژبهرکو نهقل ب بنگا پهیوهندیین دنافههرا مروّفان دا دهردکهفیت، بهلی هیشتا مه دووهمین هوّناغ یا مای..."

- اليو من بو مەرەق.."
- "رِوْحا جيهانيْ دناڤ ئەقلىّ رەھا دا، دگەھيتە بلندترين ئاستىّ زانينىّ. ئەقلىّ رەھا رى د زېهرگو ئەقلى جيهانى دناق قەلسەقى دا ھزر د چالاكيين تايبەتين خوە دكەت ب دريژاھيا رېږي. پېروکي. ئانکو روِّحا جيهاني ب تني د فهلسهفي دا دگههيته خوه ب خوه. دشني بيژي ئەلىمەنە خودىكا رۆحا جىھانى يە."
- "ئەو تشتى تو دېپرى يى سەيرە. ھەستېپىدكەم من پېدقى ب دەمى يە داكو بشيم بابهتي ومربگرم. ليّ من گهلهك حهز ژ وي ويّنهييّ دوماهييّ كر ييّ ته بكارئيناي."
- "بِهِ إِنْ حِوانِهِ، تَه باوهري ههيه نُهڤيّ پهيوهنديهك ب خوديكا بروّنزي يا كهڤن نه ههبیت؟"
  - . "مەرەما تە چيە؟
  - "ئەز د وى باوەرى دامە كو قى خودىكى رىنىشاندەرەكا تايبەت ھەيە."
    - "باشه تو دزانی کا تو به حسی ج دکهی؟"
- "نهخيّر، نهخيّر... من گوت ئهگهر خوديكيّ ل دههٔ هيّلديّ و بابيّ هيّلديّ هند رامانهكا تايبهت نهبايه، هؤسا گهلهگ ناڤي وي نهدئينا، بهلي ج رامان ههيه؟ هيلد ب تني شنِت بەرسقا وى چەندى بدەت."
  - ئەقەيە كو دېێژنێ ئايرونيا رومانتيزمى؟
  - "فَيْ پرسيارا ته ج بهرسڤ نينن، سۆفيا."
- "هەروەكو تو دزانى ئەم نىنن وان تشتا دېنژين. ئەم ب تنى قوربانىين فى ئابرونييّ نه. ئەگەر زارِۆكەكىّ نەخۆش ھىلكاريەكىّ ل سەر پارچە كاغەزەكىّ بكىشىت، ئەو
  - كاغفز نمشيّت بيّژيته ته كا رامانا وى هيّلكارى چيه."
  - "ئەز يا ھەست ب تەزىنكى ل سەر پشتا خوە دكەم."

# كيركيكارد

...ئەورۆپا ھێدى ھێدى يا بەرەڤ مفلسبوونى دچيت...

هیّلدی تهماشهی دهمژمیّرا خوه کر یا بوویه چواری ثیّقاری، فائیله دانا سهر بیزی و بلهز بهرمهٔ لیّنانگههی هه چوو داکو هاریکاریا دایکا خوه بکمت و خوارنی بو ببمت بهری کو دایکا وی ژ هاریکاریا وی بیّهیشی ببیت، نیّ ب رِیّکی شه چاشی وی ب خودیکی کفت.

وی بلهز هوریکی ثافی بو چایی دانا سهر تهباخی و هندهك ساندهویج بهرهه ه گرد وی کربوو د سهری خوه دا کو چهندین هیّلان ل بابی خوه بکهت. سوّهیا پتر هیّدی هیدی پتر همست ب رموشا سوّهیایی و تهلبیّرتوی دکر، ژبهر هندی پلانا وی هینگی دی مستهیّکه دممی بابی وی دگههیته کوبینهاگن.

پاشی ثمو چوو سمر بمندمری بهلممی راوهستیا و سینیکهك د دهستان دا بـوو و گزی دایکا خوه کر. "دادی، خوارنا مه یا بمرهمقه."

دایکا وی بلوکمکی دنا**هٔ** پارچمکا کاغمزی دا نخاهتی ب دهستی خوه هملگرتبوو. ب <sup>نمستمکی</sup> پرچا خوه یا گریّدای بره پشتی. هندهك ثاخ مابوو ب پرچا وی ژی **ق**ه.

۔ "لطہ ته کرہ شیف."

پاشی تهو همردوو دنا**هٔ** گیای دا روونشتنه خواری و پیک**فه خ**وارن خوار.

509

#### هێلدێ پرسيار کر، "ثهرێ بابێ من دێ کهنگی زڤريت؟"

- "شهمبيي، من هزردكر تو دزاني."
- "ل وى دهمى؟ ما ته نه گوتبوو ل دهستېنكي نهو دي ل كوپنهاگن هيته خواري."
  - "ئەق چەندە راستە."

دایکا وی لعقهك ل ساندهویچا خوه دا.

- "فرؤکمیا وی نیزیکی دهمژمیر پینجی ثیفاری دی ل کوپنهاگن دادهت و پاشی فرؤکمیا کریستیانستاند ل دهمژمیر همشت و جاریکمه دی رابیت، ثمز دبیژم ثمو دی نیزیکی دهمژمیر نمه و نیف گمهیته کجیفیك."
  - "ثانكو ب چەندىن دەمژمێران ئەو دى مىنتە كاسترۆپىن؟"
    - "بهلّ. بؤچى تو پرسيارا فئ چهندئ ژ من دكهى؟"
      - "ب تنی من دفیا بزائم کا دی کهنگی زفریت."

دممی هیلدی همستپیکری نوکه دمم یی گونجایه پرسیارمکی ژی بکهت، گوت؛ "ثمری ل فی دوماهیی ته ج دمنگوباسین ثان و پیتمری نمزانینه؟"

- "بهان، ئەز دېيرىم دوو يان سى جاران تىلەھۆنا من يا كرى. ل ھەيقا تىرمەھى دى بۆ بھىنىقەدانا ھاقىنى قەگەرن."
  - "ئانكو بەرى ھينگى ناھين؟"
    - "نەخىر. باوەر ناكەم."
  - "ثانكو ل ڤێ حمفتيێ ثمو دێ ل كوپنهاگن بن."
  - "ب دمد پرسیاره همموو بؤ چنه. هیدا؟ تو تشتمکی ل من د همشیری؟"
    - "نەخىر. چ تشتى ھۆسا نىنە."
    - "بهان پا ته دوو جاران به حسی کوپنهاگنی کر."
      - "ژ راستا؟"
    - "من گوته ته کو بابئ ته ل دهستپیکی دی ل ویری هیته خواری."
      - "ج پينه فيت داها في جهندي بيرا من ل داني و پيتمري دينا."

پشتی نهو ژ خوارنی ب دوماهی هاتین، هیّلدیّ سیّنیك و کوپك خرکرن و گوت: اینهه نهز بچمه ژوورا خوه داکو بهردهوامییّ بدهمه خواندنیّ."

"بهاني ته بهری نوکه ژی ومگوت."

ئەرى تو بېژى سفكاتى د تونا دەنگى دايكا وى دا بيىت؟ چونكى دايكا وى دقيا ھارىكاريا وى بكەت ژ بۇ پاھژكرنا بەلەمى بەرى بابى وى بزقريت.

- "به نی ب رِمنگهکی ژ رِمنگان بابی من وهل من کر نهز سوزی بدهمی بهری بزهرپیت پیرتووکا وی ژ خواندنی ب دوماهی بینم."
- . "تهز دبینم تمد چهنده نه یا بهرناهاه. تهگهر تهو ل فیّری نهبیت تهو تاریشا وی په ل تهز رازی نابم تهو ل فیّری نهبیت و مایی خوه د ههموو کاروبارین مالی دا بکهت و هموو تشتان ب ریّفه ببهت"

هیّلدی ب دمنگهکی نزم گوت: "خوزی ته زانیبا کا ثمو چ ب ریّفه دبهت، ایّ تو نزانی کا ثمو چهند خوشیی ژی ژ قی چهندی دبینیت."

پاشی سؤهیا بهره ژوورا خوه قه چوو و دهست ب خواندنی کر.

ژ نیشکهکی فیه سوفیایی گوهال دهنگی فوتانا دهرگههی بوو. شهلبیرتوی ب حنبهتی فه تهماشهی وی کر.

"ئەز ناھىلم كەس ئاخفتنا مە بېرىت."

دووباره دمرگهه هاته هوتان، لي ئەلبيرتوّى بەردەوامى دا ئاخفتنا خوه.

 "نوکه ئەز دى بۆ تە بەحسى فەيلەسۆفەكى دانىماركى كەم كو گەلەك ب ئەلسىفەيا ھىگلى يى داخبار بوو."

پاشی دمرگمه هؤسا حیّل هاته هوتان تا وی رادهی دمرگهه دلفلفی.

ً "گومان تیدا نینه نهفهژی هیلهکا نوو یا مایجهری یه کو نه جاره ژی کسایهتیهك هریکریه داکو مه یی تاهیبکهت بی کو نهو زهجمهتی ببهت." "بەلىّ با ھەكە ئەم نەقەكەين رەنگە ئەو كۆلكى ھەموويىّ ژناڭ ببەت." " دبيت ئاخفتنا تە راست بيت، كا دا بچين قەكەين."

نهو بهرمهٔ دمرگههی قه چوون، ل دووهٔ دمنگی هوتانا دمرگههی، سوّهیایی هزر کر دی زملامه کی به کههای به دمرگههی بینیت، لی حیّبهتی ما دممی کچه کا بچووك و پرج دی زملامه کی ب کهله خ ل بهر دمرگههی بینیت، لی حیّبهتی ما دممی کچه کا بچووك و پرج زمر و دریّژ دیت کو کراسه کی هافینی ل بهر بوو و دوو شووشه د دمستان دا بوون، یه ك یا سوّر و یه ك ژی یا شین بوو.

سۆفيايى گوتى: "سپيدەباش، تو كى؟"

ويّ كچكا بچووك ب رِيْزگرتن قه گوت: ناڤيّ من ئەليسە."

- "من گومان ژ ڤێ چەندێ دېر، ئەڤە ئەليسا وەلاتێ سەيروسەمەرانە\*."
  - "بەلى ئەو جەوا ھاتيە ڤيْرىّ؟"

ل وى دەمى ئەلىسى دەست ب ئاخفتنى كر.

"وهلاتی سهیروسهمهران وهلاتهکه ج سنوور نینن، رامانا وی نهوه یی ل ههموو جهان، تا رادهیهکی وهکو وهلاتین یهکگرتی یه. ژبهر هندی پیدفیه ببمه نهندام تیدا و پیدفیه د ههموو شاندان دا مه نوینهرین خوه ههبن."

ئەلبىدرتۇى د بن لىفكان را گوت: "ئاخ، ئەقە چىھ مايجەر؟"

- "باشه تو بؤچي هاتيه ڤٽرێ؟"
- "ئەز يا ھاتىمە راسپاردن قان ھەردوو شووشەيين قەلسەقى بگەھىنمە دەستىٰ سۆفيايىن."

دگەل گوتنا فَىٰ ئاخفتنىٰ، وىٰ دەستىٰ خوە بەرەڤ سۆفيايىٰ قە درێۯ كر٠

<sup>\*</sup> نهلیس ل وهلاتی سهیروسهمهران Alice's Adventures in Wonderland رؤمانه کا زارؤگانه زلایها نفیسهری نینگلیز چارلز دودگسونی قه ل ژیرنافی وی بی قهشارتی "لویس کارؤل" هاتیه نفیسین و لا سالا ۱۳۵۵ هاتیه بهلافکرن کو تیدا به حسی کچه کی ب نافی نهلیس دکهت دکه قیته دناف کولکه کی گیفریشکان دا و ل ویری بهرمهٔ جیهانه کا ناشویی د حیت.

نهو ههردوو شووشه هندی یهك بوون و ج جوداهی دنافیهرا وان دا نهبوو ب تنی رمنگی شهربهتا تیدا نهبیت. ل سهر شووشهیا رمنگ سوّر نفیسابوو "من فهخو"، ل سهر پووشهیا رمنگ شین نفیسابوو "من ژی فهخو".

پشتی دهمهکی کورت، کیفریشکهکا رهنگ سپی بلهز د بهر کولکی را بووی، نهو ل پیر دوو پیان ب ریفه دچوو و چاکیتهك ل بهر بوو. دهمژمیّرهکا دهستی ژ بهریکا خوه نینا دهری و گوت: "نای خودا، نهز دی گیرو گههم."

پاشی وی گیفریشکی پین خوه خوش کرن و شهلیس ژی ب دووف کهفت، ای بـهری بجبت دووباره ل دور خوه زفری و تهماشهی سوفیایی کر و گوتی: "باشـه، شـه چـهنده دی رووباره بیت."

"سلاڤێن من بگههينه ديناييّ و شاهژنيّ."

بهری شهو د ناهٔ دارستانی دا بهرزمبیت سوّفیایی شههٔ ناخفتنه گوتنی. پشتی هبنگی سوّفیا و نهلبیّرتوّ مانه ب تنیّ و دهست ب هٔهکرنا ههردوو شووشهیان کر.

- "من قهخو، من ژی قهخو. نهز نزانم کا نهز دی ویرم قهخوم یان نه." نهلبیرتوی سهری خوه ههژاند و گرنژی.
- "هؤسا دیاره مایجهری ینن بؤ مه هنارتین، ههر تشتهکی ژ ده وی دهنت، ژ
   ناگههیا وی یه. چ پننه فنت نه فه ژی "شهربه تنن هزری" نه."

سۆفیایی شووشهیا رمنگ سۆر شهکر و ب هشیاری نیزیکی دمشی خوه کر وجهند فرمك ژی فهخوارن. تاما وی یا شیرین و سهیر بوو، لی پشتی هینگی ژ نیشکهکی شه همموو تشتین دمروبهری وی هاتنه گوهورین."

دهریاچه و دارستان و کؤلك ههموو دناف توخمه کی ب تنی دا حه لیان و بوونه یه ك نشت، باشی همستپیکر نهو ج مرؤفان ل پیشچافین خوه نابینیت ب تنی یه ك کهس نهبیت کو نهو ژی سؤفیا ناموندسن ب خوه بوو. وی سهری خوه بلند کر و ته ماشه ی نه لبیرتؤی کر لی نهو ژی یی بوویه به شه ك ژ رؤحا سؤفیایی. سؤفیایی گوت: "کارتیکرنا وی گهلهك یا سهیره. نوکه شهز یا ههموو تشتان ومکو بهری دبینم نی هؤسا دیاره ههموو تشتان پهیوهندی دگهل ههقدوو ههیه. ههستپیدکهم ههموو تشت یهك ناگههیا ب تنی یه."

ئەلبىدى تەلبىدى ئەلدى سەرى خود خورانىد، سۆفىيايى ھەسىتىپىكى ئىمو ژى يىا سەرى خود دخورىنىت.

- "ئەقە دەربرینی ژ پانتینیزمی "فەلسەفەیا سەرجەمی" دکەت. ئانکو بیرؤکمیا جیهانی ل دەق فەیلەسۆفین سەردەمی رۆمانتیزمی. ب دیتنا من، جیهان هەموو دەربرینه ژ "ئەز"مکی مەزن و بەرفرەه. ھەرچەندە ھیگلی تیگەهی تاکەکەسیی ژبیرنەکربوو، لی وی هەموو تشت ومکو دەربرینا یەك ئەقلی جیهانی یی ب تنی ددیت."
  - "ئەرى پىندقىم ژ شووشەيا دووى ژى قەخوم؟"
    - "با هؤسا يا ل سهر نڤيسايه."

سؤفیایی شووشهیا رهنگ شین ژی قهکر و هندهك ژی قهخوار، ههرچهنده تاما وی یا دژوار بوو لی یا خوش ژی بوو. ل وی دهمی ژی ههموو تشتین دهوربهری وی هاتنه گوهورین. ب هاریکاریا فی شهربهتا شین، کاریگهریا شهربهتا رهنگ سور ل سهر وی نهما و همموو تشت وهکو بهری زقرین. جارهکا دی نهلبیرتو بو نهلبیرتوقه و داروبار زقرینه سهر رهنگی خوه یی ناسایی و دهریاچه وهکو بهری نی هات.

نی فی چهندی ژی گهلهك نهفهكیشا، بهلكو ئیدی ههر زوو ههموو تشت ل پیشچافین سؤفیایی ژیکدوور کهفتن. دارستان وهکو خوه نهما، ئیدی دارین بچووك بوونه جیهانه کا تایبهت، ههتا بچووکترین بهلگین داران وه کو جیهانه کا نهفسانه ی هاته پیشچافین وی کو دشیا ب هزاران چیرؤکان ل سهر بدانیت.

د دهمه کی کیم دا، نهو دهریاچه یا بچووك بو دهریایه کا بی دوماهی، نهو ژی نه ژبهر کووراتی یان بهرفره یا وی ب تنی، به لکو ژبهر رهنگفه دانا تیشکین روناهیی دنافی نافی وی دا و هوورده کاریین هیلین کنارین وی. هیلد تیگه هشت نهو دی شیت ژبانه کا دوور و دریژ ب تهماشه کرنا فی دهریاچه یا بچووك فه بورینیت، رهنگه همتا پشتی مرنا وی ژی نه دهریاچه همروه کو نهینیه کی بمینیت.

پاشی سۆفیایی سەری خوه بلنـد کـر و تەماشـهی سـهری دارمکـی کـر کـو سـی چوده ناواز دخواندن و یاری دکرن. سوفیایی دزانی بهری هینگی نهو چووچکه جرد. وی داری بوون لی پشتی وی شمریهتا رمنگ سۆر فهخواری، ج چووچك نهكهفتنه رد ی چونکی شهربهتا سوّر ههموو تشت کربوونه یهك و چ جوداهییّن تاکی پر جافیّن وی چونکی نىمىلابوون.

ئشكەرا كىر كو بـەرى ھينگئى قـەت پێشبينيا وێ نـەدكر، ھـەروەكو كـا چـەوا دەمــى مــرۆڤ عِفْنِن خوه دگریت و دچیته دبن نَافَیْ قه چافیّن خوه قهدکهت و بوّ یهکهم جـار جیهانــهکا نوو و سەير دېينيت. چاڤي سۆفيايي ب تەڤنپيركەكي كەفت كو ب خۆرتى دناڤ گيايى دا يا شَنِت رِیْکا خوه بکهت، پاشی میشومورهکا رِهنگ سۆر ژی کهفته بهر چاڤین وی کو ژ سهری بهلگهکی دهاته خواری و دچوو سهری قه، ل دووف دا ژی لهشکهرهکی میّریان کو هـهموویان بنکفه ژ دل کار دکر. سؤفیایی تیبینیا هندی کر کو همر میریهك ب ریکهکا تایبهت یا پین خوه بلند دكەت.

لى تشتىٰ ژ ھەموويى سەيرتر ئەو بوو دەمىٰ چاڤىٰ وىٰ ب ئەلبىْرتۇى كەفتى كو ل سەر دەرەجكان يىڭ راوەستىياى بوو. ئەلبىرتۇى وەكو كەسەكى سەيىر و بيانى خويا دكىر و تىا رِدىيەكى ومكو بونـەومريّن ئـەسمانى بـوو، يـان ژى ومكـو كەسـايەتيەكىّ دنـاڭ چـيرٍۆكان دا. سؤفيا ب خوه ژی هاتبوو گوهۆړين، ئێدی ئهو نه ب تنیّ بونهومرمکا مروّڤی يا د ژيیّ پـازده ساليي دا بوو، بەلكو سۆفيا ئاموندسنەكا ب تنيّ و يەكانە بوو.

ئەلبيرتۇى پرسيار ژێ كر: "ئەرێ تو چ دبينى؟"

- "تو ومكو كەسەكى سەير يى دھنيە پىشچاڤىن من."
  - · "ئاھا ھۆسايە؟"
- "رِمنگه نهز ج جاران تێنهگههم کا مرؤؤ چيه و چهوا پهيدابوويه. د جيهانيّ دا <sup>توو</sup> مرؤفين ومك يهك نينن."
  - باشه تو دارستانی چهوا دبینی<sup>ې"</sup>

- "وهکو بهری نوکه ههموو تشت پیکشه دگریدای نینن. نوکه وهکو گهردوونهکی پری چیروک و سهرهاتیین سهیر خویا دکهت."
- "نهفه وی تشتی دوپات دکهت یی من هزرا خوه تیدا دکری. شووشهیا شین دهربرینی ژ تاکهکهسیی دکهت، نانکو رهنگفهدانا فهیلهسوّف "سورین کیرکیگاردی" یه بهرامبهر فهلسمفهیا سهرجهمی یا رومانتیزمان. کهسهکی دی یی نهرویجی ل سهردهمی کیرکیگاردی دژیا، نهو ژی رومانقیسی نافدار ه. س. نهندرسون بوو، کو دیارکر دناف سروشتی دا چهندین نهینی ههنه. ب فی چهندی نهو دگهل بو چوونا فهیلهسوّفی نهامانی "لیبینز"ی ههفرا دبیت نهوی بهری وی ب دوو چهرخان ژیای و ههمان بو چوون ل دور سهرجهمیی سروشتی ههی و باشی رهخنه ل فهلسهفهیا فهیلهسوّف "سپینوزای" ل دور سهرجهمیی گرتی، ههرومکو کا چهوا کیرکیگاردی بشتی هینگی رهخنه ل فهلسهفهیا هیگلی دگرت."
  - "گوهی من یی ل ته، لی بابعت هؤسا یی سهیره تا وی رادهی کهنیا من یا دهیّت."
- "ئەز تىدگەھم. فرەكا دى ژ شووشەيا رەنگ سۆر قەخو و وەرە ب رەخ من قە ب روونە خوارىّ. بەرى رۆژا خوە ب دوماھى بىنىن مە ھند وەخت يى مايى بەحسىّ كىركىگاردى بكەين."

پشتی سؤفیایی فرهك ژ شهربهتا سؤر دای، هات و ب رهخ شهلبیرتوی شه روونشت. جارمکا ی ههموو تشت وهکو بهری چوونه دنافی یهك دا شه، هوسا دیاره وی فرهکا مهزن ل شهربهتا سور دابوو لهورا نه چاربوو فرهکا دی یا بچووك ل شهربهتا شین بدهت داکو ههموو تشت وهکو بهری هاتنا نهلیسی لی بهین.

- "بهل پا... نهری راستی چیه؟" کیژ ژ ههردوو شووشهیان، یا سۆر یان شین، سهربؤرا راستهقینه یا ژیانی دیار دکهت؟"
- "هەردوو پێػڤه، سؤفيا. ئەم نەشێين بێژين فەيلەسۆفێن ڕۅٚمانتيزمى د شاش
   بوون چونكى وان دگوت ب تنێ يەك ڕاستى ھەيە. ڕەنگە ب تنێ وان لايەكێ ڕاستيێ ديت
   بيت لەورا يا ومگوتى."
  - "باشه با شووشهیا رمنگ شین؟"

"ج پینهفیت کیرکیگاردی فرهکا مهزن یا لیدای، ژبهر هندی وی گهلهك بهرهفانی ژ نیههی تاکهکهسیی دکر. ب دیتنا وی، نهم ب تنی "کورین سهردهمی خوه" نینین، بهلکو پهل ژ مه کهسایهتیهکا یهکانه ههیه و ب تنی بؤ جارهکی دژیت." انهری ما هیگلی ژی گرنگیهکا تایبهت ب فی مژاری نهددا؟"

"نهخیر، وی بههرا پتر تهماشهی دیروکی دکر، ناها ژبهر هندی جوره ههستیارهك رمهٔ کیکیگاردی پهیداببوو. ب دیتنا وی، فهلسهفهیا سهرجهمی یا رومانتیزمان و گرنگیپندانا دیروکی ل دمهٔ هیگلی، بهرپرسیاریا تاکهکهسی بهرامبهر ژبانی بهرزه دکهت. رابر هندی کیرکیگارد د وی باومری دا بوو کو ههر یهك ژ هیگل و رومانتیزمان وهکو یهك

"ئەز دزائم نوكە ئەو ژبەر ڤێ چەندێ نەساخبوويە."

"سورین کیرکیگارد ل سالا ۱۸۱۳ ژ دایکبوویه. دایك و بابین وی سهرهدمریه کا رهق نگهل کربوو و ب شیوهیه کی توند پهرومرده کربوو، ژبهر هندی همسته کی تاینی یی کوور د ناخی وی دا هاتبوو چاندن."

- "ئەقە نە يا ھارىكارە."

"ئه هستا وی یا تاینی بو نهگهر نیشانیا خوه تیکبدهت. نه کاری وی ل ده قه ته بورجوازی یین کوپنهاگنی کاره کی نهشیرین و شهرمزار بوو، ژبهر هندی نهو بو جهی ترانه پیکرن و ره خنه گرتنی ای پشتی هینگی فیربوو کا چهوا دی به رسفا ره خنه یین وان ده و به ره فانیی ژ خوه که ت. ل دوماهیی گههشته وی راده ی هه تا "نیسین"ی ناسنافی وی کریه "دوژمنی خه لکی."

"ئەقە ھەموو، چونكى وى نيشانيا خوە تێكدا."

"نه ژبهر قی چهندی ب تنی. د قوناغین دوماهیی یین ژبی خوه دا، رهخنهیین 
نوار ل کهلتوری شهوروپی دگرت و دگوت: "نهوروپا ههموو یا بهره نیفلاسبوونی 
نچیت". وی ههستپیدکر یی د سهردهمهکی دلرهق و بی هاریکاری دا دژیت، ژبهر هندی 
بخیت". وی ههستپیدکر یی د سهردهمهکی دلرهق و بی هاریکاری دا دژیت، ژبهر وژا 
بخنههکا مهزن ل دیرا دانیمارکی یا لوتهری دگرت و نافی وی کربوو "دیرا روژا 
بخشهمین"

"د سەردەمى ئەفرۆكە ژى دا ئەم دشىيىن نافى وى بكەينە "مەسىحىا ھەلكەفتنىن مەزن يا مەسىحىبونا وان"، پىريا خەلكى ژبەر وەرگرتنا دىاريان حەز ژ وى پۆژى دكەن."

"ئاھا تە دەستى خوە دانا سەر برينى. كېركىگارد دگوت ئاين ب خورتى خوە ل سەر خەلكى زال دكەت و ل دژى ئەقلى دراوەستىت، ژبەر ھندى ئەم دكەڤىنە دناڤبەرا دوو ھەلبژارتنان دا و نەچار دېين ئاينى يان ئەقلى بھەلبژىرين. بۆ نموونە كەسەك نەشىت بېيتە "مەسىحىەكى نەتەمام" يان "مەسىحىەكى تەمام". يان كا مەسىح زيندى بوويە يان ئە. يان ژى ھەكە ئەو ژناڭ مريان رابوويە قە، ديارە ئەو يىي ژبەر پزگاركرنا مە مرى."

- "تێڰەھشتم."

"لی کیرکیگاردی ناگهه ژ هندی ههبوو کو دیرا مهسیحی و پتریا کهسیّن مهسیعی و محصیعی و محصیعی و محصیعی و محصیعی و محصیعی و محصیعی فوتابخانی تهماشه ی مژارین ثاینی دکهن. ب دیتنا وی، ثاین و ثهقل و دکو ناهٔ و تاگری نه. ژبهر هندی ههتا کهسهك ببیته مهسیحی نابیت ب تنی باوهریی ب مهسیعی بینیت، بهلکو باوهریا وی هینگی دی تهمام بیت دهمی ل دووهٔ ریبازا حهزرهتی مهسیعی دجیت."

- "باشه هیگلی ج پهیوهندی ب فی چهندی ههموویی فه ههبوو؟"
- "باشه. دبیت یا باشتر ئهو بیت ئهم ژ فیری دمست پینهکهین."
  - "باشه، دا بزفرینه پاشفه و سهر و ژ نوو دهستپیبکهین."
- " كېركىگاردى د ژبى هەقدە سالىي دا دەست ب خواندنا لاھوتى كر، ئى رۆژ بۆ رۆژى بىر ھۆرا وى دچوو سەر مرارىن فەلسەقى. د ژبى بىست و حەفت سالىي دا بروانامەيا دىلومى د بوارى فەلسەقى دا بدەستقەئىنا، ئەو ژى ب رىكا قەكۆلىنەكى ل ژبىر ناقى اقەكۆلىنەكى ل ژبىر ناقى اقەكۆلىنەك ل دور تىگەھى ئايرونى و پەيوەندىا وى دگەل سۆكراتى" كو تىدا ھىرش دكرە سەر تىگەھى رومانتىزمى بۆ ترانەپىكرنى. وى د "ئايرونى يا سۆكراتى" دا ھەقدرىك دگەل قى جۆرى ئايرونىي دا ددىت، ب رەنگەكى سۆكراتى ترانەپىكرن وەك ئالاقەك بكاردئىنا ژ بۆ دياركرنا بەھايى راستەھىنە و كوور يى ژبانى. كېركىگاردى ددىت كو سۆكرات، بەروقارى قەيلەسۆھىن رومانتىزمى، بىرمەندەكى ھەبوونخوارى يە، ئانكو ھەبوونى بىشكەكا ھەرە مەزن و سەرەكى يا فەلسەھەيا وى بىكدئىنا."

<sup>·</sup> الوجودية Existentialism

"بشتى كيركيگاردى نيشانيا خوه دگهل ريجين نؤلسونيّ ب دوماهي نيناي، ل سالا اللهیٰ بهره فی بهرلینی چوو و دهست ب خواندنا وانهییّن شیلنگی کر."

"باشه وی هیگل ل ویری دیت؟"

"نهخيْر.. هيگلى بهرى هينگيّ ب دهه سالان وهغهركربوو ليّ هيْشتا هزروبيريّن وي <sub>د ساخبوون،</sub> نه ل بهرلینی ب تنی بهلکو تا رادهیهکی ل تهوروّپا هممووییّ و ریّبازا وی اومریٰ دا بوو کو "رِاستییْن بابهتی" ییْن فهلسهفهیا هلینیزمیٰ بانگهوازی بو دکر، ل سهر مهبوونا تاكهكهسي ناهيّنه بجهـ ثينان."

. "باشه پا کیژ جؤری راستیان د گرنگن؟"

"ل دووڤ بوچوونا كيركيگاردى، نه يا گرنگه ئهم راستييّ ب تنيّ وهك ناڤ ببينين، بهلکو یا گرنگ ئەوە ئەم وان راستیان ببینین یین پەیوەندى ب ژیانا ھەر كەسەكى قە ههن... یا گرنگه وی راستیی ببینم یا بو من گرنگ. ب فی رهنگی کیرکیگارد وهل مروّفی ىكەت بەرامبەر ريېازا وى براومستى. ھەرومسا وى دديت كو ھيگلى ژبيركربوو ئەو ژى مرؤفه. وی ب فی رمنگی بهحسیّ پروّفیسوریّن هیگلیزمی دکر: دممیّ پروّفیسور همموو ژیانی شروّقه دکهت و بهحسیّ ههبوونیّ دکهت، لیّ ژبهر هزریّن وی ییّن بهربهلاڤ، ژ بیرا وی **دچیت کا نافیّ وی چیه، همرومسا ل بیرا وی نینه کو نمو ژی مروّقه. ب راستی ژی نمو** مرزفهکه نهك زيدهتر. نهك بهشهكي بچووك يي ياسايهكا جوان."

"یا ب زهحمهته نهز بشیّم بهرسقهکا گشتی بدهمه ته. ب دیتنا کیرکیگاردی، وسفكرنا سروشتي مرؤڤي ج مفا تيّدا نينه، بهلكو ههبوونا مرؤڤي وهك تاكهكهس يا گرنگه. مرؤف نهشیّت ل سهر میّزهکا نفیسینی ههبوونا خوه ببینیت، بهلکو دهمیّ مروّف ىكىئىتە ھەمبەر چەندىن ھەلبژارتنان، وى گاڤىٰ ھەست ب ھەبوونا خوە دكەت. ئەم سُنِين بؤ پتر رِوْهنكرنا ڤێ چهندێ بيرا خوه ل وێ چپروٚکێ بينين يا "بودا" بوّ مه لمعنكيرينت."

"بودا؟"

<sup>&</sup>quot;بەل. ھەلسەھەيا بوداى ژى ھەبوونا مرۆقى دەست پيدكەت."

- "رِمبهنهك ههبوو هزردكر بودا ج بهرسڤێن باوهپێكرى بهرامبهر پرسيارێن مهزن و گرنگ نادمت، ومکو وی پرسیارا دبیژیت کا جیهان چیه و مروّق چیه. بودای ب قی رِمنگی بهرسقا وی دا؛ دممی تیرمکا ژههکری ب کمسهکی دکهفیت و بریندار دبیت، لی نهف زهلامی بریندار ب ج رمنگان پرسیار ناکهت کا نههٔ تیره ژ ج هاتیه دروستکرن یان ج کیژ جؤری په، یان ژ کیژ لای هاتیه و فیکهفتیه؟"
- "بهلکو ب تنیّ وی دفیّت تیری ژ لهشیّ وی بینه دمریّ و برینا وی دمرمان بکمین." "بهلّ، مانه هوّسایه؟ ل دمهٔ وی ناها نمهٔ چهنده یا گرنگه."
- "بودای ژی ومکو کیرکیگاردی ب شنومیهکی کوور هزرکر دکر. همبوونا وی ب تنی بۆ ماوەيەكى كورت دى قەكىشىت، ژبەر ھىدى ج مفا تىدا نىنە ل پشت مىزا خوە ب روونته خوارئ و دانوستاندني ل دور سروشتي "بيروّكهيا جيهاني" بكهت."
  - "تێگەھشتم."
- "هەردىسان كىركىگارد دېنژىت؛ راستى تشتەكى خويى يە د ناخى مرۆڤى دا، ئى ئەق چەندە ھندى ناگەھىنىت ھەموو بۆچوون د وەكھەڤن، بەلكو ئەو راستى د گرنگن يێن دناق كهسايهتيا مرؤقي ب خوه دا ههين."
  - "دێ شێێ نموونهیهکێ ل سهر ڨان راستیێن خویی بو من ثینی."
- "باشترین نموونه ل فیری ناینی مهسیحی یه کا نهری یی راسته یان نه. ئه فی پرسیاره هند یا ب زهحمهته ثهم نهشیّین ب شیّوهیهکیّ تیوری یان ئهکادیمی بهرسفیّ ل سهر بدهین. نههٔ پرسیاره ل دههٔ کهسهکیّ کو خوه وهك "بونهومرهك د ههبوونیّ دا" دبینیت، پهیومندی ب مرن و ژیانی قه ههیه. ئانکو نه بابهتهکی هوسایه مروّف بشیّت گەنگەشىٰ ل سەر بكەت ب تنیٰ دا بۆ خوم خوشيیٰ ژ گەنگەشیٰ بېينيت، بەلكو تشتەكیٰ هۆسايه ئەم پێكۆلى دكەين ب ھەموو خوينگەرمى و رۆح و ناخىّ خوە قە لىّ نێزيك بين."ا - "ئەز تېگەھشتم."
- "ئەگەر تو كەفتىيە د ئاڤى دا، ژ نوو تو ناھىيى پرسىيارىن فەلسەھى ژ خوە بكەي گا نمری دی خهندهی یان نه. همردیسان بو ته یا گرنگ نابیت کا نمری تیمساح د نافی دا همنه یان نه، چونکی مژارا ههره سهرهکی د فی کاودانی دا پهیومندی ب مرن و ژیانی فه ههیه و کا تو دی شیّی خوه هورتال کهی یان نه."

"سوپاس بۆ قئ رۆھنكرنىّ."

سوب "پیدفیه تو جوداهیی بیخیه دنافههرا پرسیارهکا هداسهفی دهربارهی همبوونا خودای و هدلویستی تاکهکمسهکی ل دور هدبوونا خودای. چونکی دی بینین هدر کمسهك خودای د دی بینین همر کمسمك بنیت ژ ده خود بهرسیاران بدهت ی باومری نینان ب تنی دشیت مه نېزېکى راستيا قان مژارين سەرمكى بكەت. ئى ب بۆچۈونا كىركىگاردى، ئەو مژارين نەم ببن. شنین ب رنگا تمطلی خوه بمرسف بدهین، مژارین یمدمگ و نمهند گرنگن." "نەخيىر. ئەز تىنىەگەھشتى، بۆ من پىر رۆھن بكە."

. "ئەگەر بيْژين (4+4-١٢)، ئەم ب تەمامى ژ ئەنجامىٰ فىٰ ھاوكيْشىٰ د پشتراستين. نعقه نمونهیهك بوو ل سهر وان راستیان یین شهم ب ریکا شعطی خوه دشیین بهرسف بدهین و همموو فهیلهسوّفیّن سهردهمیّ دیکارتی ژی وهره بهحسیّ وان کریه. ایّ ل دهمیّ کرنا نفيْژان ئەم بەحسى قان راستىان دكەين؟ ھەلبەت نەخيْر، چونكى ئەق راستيە د گشتىنە." "باشه پا باومری، رۆلئ باومریی د قان راستیان دا چیه؟"

 "تو چ جاران نزانی کا گهسهك ل دور شاشیمکا ته ل ته بوری په یان نه، ژبهر هندی بؤ ته گهلهك یا گرنگه تو بزانی كا دی ل ته بوریت. دبیت نههٔ مژاره ب دریژاهیا زیانی دگهل ته بمینیت. همردیسان تشتهکی دهگمهنه بزانی کا کهسهك ز دل حهز ز ته ىگەت يان نه، بەلكو ب تنى تو دشىيى ھىڤيا ھندى بخوازى ئەو كەس ژ دل حەز ژ تە بكەت. لهورا نعط مژاره بۆ تە وەك تاكەكەس گەلەك ژ ھندى گرنگىرە بزانى سەرجەمى ھەرسى گوشمینن سنگوشمکی دبنه ۱۸۰ پله. یان ژی نموونهیمکا دی، دممی بو یمکمم جار کمسمك ماجمكن ددانيته ته، ل وى دهمى همت "ياسايا نمگهرێ ڕوودانان" بؤ ته يا گرنگ نينه."

"هەلبەت نەخير، چونكى ل وى دەمى ژ كەيفادا دى فرم." "یمکمم، باومری بو همموو وان مژاران یا گرنگه بین پمیومندی ب ناینی فه همی. نعگفر نفز بشیّم خودی ببینم یان دهستی خوه بکهمی، ل وی دهمی من باوهری نامینیت، ل ، رُبِعُرکو تعز نعشیّم وه بکهم، تعز پیّدهٔی ب باوهری تینانی مه. تعکیر من دهیّت باوهریا ند خوه بیارنزم، پیدهیه نهز خوه ژ وی هزری دوور بکهم کو خودای ببینم یان دستی خوه

بكعمى." "ئمڈ ئاخفتنا ته گوتی بۆ تېگەھشتنی يا پ زەھمەتە."

- "گەلەك كەسان بەرى نوكە پيكۆل كريە ھەبوونا خوداى بسەلىنى يان ژى ھەر چ نەبىيت ب ريكا ئەقلى ھەست ب ھەبوونا وى بكەن. ئى ئەگەر ئەم ب قان بەلگەينى ئەقلى ل سەر ھەبوونا خوداى رازيبووين، ل وى دەمى دى باوەريا خوە يا راستەقىنە ژ دەستدەين و پشتى ھىنگى ھەموو بيروباوەرين ھەستين ئاينى ژى ل دەق مە دى مرن. نە يا گرنگە برانين كا ئاينى مەسىجيەتى يان ھەر ئاينەكى دى يى دروستە يان نە، ئى يا گرنگ ئەوە برانين كا ئاينى ئەز ل سەر بۆ من وەك تاكەكەس يى دروستە يان نە. لى چەرخين ناقەراست، گوتنا Credo quia absurdum گەلەك يا بەربەلاق بوو."
  - "رامانا وي جيه؟"
- "ئانكو "ژبهر هندى ئهز باوهر دكهم، چونكى ئه چهنده درى ئه قلى يه". ئه گهر
   ئاينى مەسىحيەتى يان هەر ئاينەكى دى ئاراستەى ئەقلى مە كربايە، ل وى دەمى پيدفى ب
   باوەريى نەدبوو."
  - "ئەز د قى گەھشتم."
- "ناها ب فی رهنگی مه زانی کا مهرهما کیرکیگاردی ل دور تیگههین "ههبوون" و "راستیا خویی" و "باوهری"ی چیه. وی نههٔ ههرسی تیگههه وهك رهخنهیهك دژی دابونهریتین فهلسهفی نازراندن ب تایبهت دژی فهلسهفهیا هیگلی. بهلی د کاکلکا خوه دار رهخنه ل شارستانیهتی دگرت: ب رهنگهکی مروّهٔ د جهٔاکین سهردهم دا یی بوویه "بینهر" یان "تشتهکی گشتی". ههردیسان سیمایی پتریا خهلکی ژی یی بوویه "ئاخفتنکهرین پربیژ"، ئانکو ههموو مروّهٔ هزرا خوه د ههمان تشت دا دکهن یان ژی ههموویان باومری ب ههمان تشت ههیه بی وان پهیوهندیهکا راستهفینه و راستهخو دگهل وی تشتی ههبیت."
- "من دفیا پرسیار بکهم کا نهری ج هیّلیّن پهیوهندییّ دنافبهرا کیرکیگاردی و بابیّ جواناییّ دا نینن."
- "كيمترين تشتى ل دور فى پرسيارى بشيم بيژم ئەوە كو وى ھەموو گافان ب چافى دلوقانىى تشت شرۆقە نەدكرن بەلكو پينوسى وى گەلەك يى دژوار بوو و دزانى دى چەوا رەخنى گريت. گەلەك جاران ھند پەند دگوتن، بۆ نموونە وى دگوت "پتريا مرۆفان دوژمنين راستيى نە" يان ژى "راستى ھەموو گافان يا دگەل كەسين كيمينه". ھەردىسان د

وي باوهري دا بوو دو پري حملکی ب شيوهيمکي ناسايي دژين بي کو پرسياري ژ خوه بکهن مه دژين."

"خرابه ئهم ياريكان ل دور خوه كهم بكهين، لي يا خرابتر نهوه نهم ببينه ياريك." انه فه گوتنا ته بهری مه ددهته هندی به حسی تیورا کیرکیگاردی ل دور "ههرسی نناغين ل سهر ريكا ژياني" بكهين." "ببوره؟"

" كيركيگارد د وي باومري دا بوو كو سي جورين جودا يين ديتنا دنيايي يان فەلسەفەيا ژيانى ھەنە، وى پەيقا "ھۆناغ" بۆ وان بكاردئينا و نافين وان كربوونه "ھۆناغا جوانبيّ" و "قوناغا ئەتىكى" و "قوناغا ئاينى". مەردما وى ژ بكارئينانا پەيڤا "قوناغ" نهو بوو کو وی دفیا بیّریت ئهم دشیّین ل دمهٔ ههردوو فوّناغیّن دمستبیّکی براوستین و پاشی ژ نیشکهکی **قه خوه پاقیّژیته** د قوّناغا ل دووهٔ دا. سهرهږای کو پتریا مروّفان ب يريْرُاهيا ژيانا خوه ب تنيّ د يهك هوّناغ دا دژين."

 "ئەز پيدڤى پېر رۆھنكرنى مە، من دڤيت بزائم نوكە ئەز د كيژ قۇناغى دا يا راومستیای مه."

 "ئەو كەسى د قۆناغا جوانىي دا دژيت، ئەو كەسە يى ب تنى د ساتى خوە دا دژيت و د ههر خولهکهکی دا ب تنی ل خوشیی دگهرییت و باشیی د جوانی و خوشیی ب تنی دا ىبىنىت، مرۆ**ڤەكى ب ڤى رەنگى ب تەمامى** دناڤ جيهانا ھەستان دا دژيت. ژبەر ھندى ئەو کس دی بیته ئیخسیری حهز و ئارهزویین خوه و دی کهربین خوه ژ ههموو وان تشتان فعکمت یین ب دلی وی نمین یان وی بترسینن."

"سوپاس... ئەز گەلەك كەسين ژ قى جۆرى دنياسە."

 "كەسەكى رومانتىزم يى نموونەيى ژى جوانپەرستەكى ئاشكەرايە. نەك ب تنى ئعو تشتی همستی خوشیی ژی وهردگرن، فؤناغا جوانیی دمستنیشان دکهن، بهلکو هلویستی وان ل دور راستیا هونهر و ههلسههی ژی دهستنیشان دکهت. تا وی رادهی نهو نشنِت ب چافی جوانی تهماشهی نهخوشی و نیش و ژانان ژی بکهت. ل فیری تشتی سهرفه بی جوانی دهماسه ی دهخوسی و پی او دا به حسی کهسایه تیا مسایه تیا مسایه تیا در افغه کونتروای از سهر وی دکهت. نیبسن د Peer Gynt خود دا به حسی کهسایه تیا

<sup>جوانپە</sup>رستىي دكەت."

- "نەز تېگەھشتم كا تو چ دېيزى."
  - "ئەرى بىرا تە ل كەسەكى ھات؟"
- "نه گهلهك، لي دبيت نه فحهنده ل سهر مايجهري بگونجيت."
- ۔ "بەنى. ھەرچەندە ئەقە نموونەيەكا ھەرە باش بوو ل سەر ترانەپئىكرنا رۆمانتىزمان، ئى پىدقىيە جارەكا دى تە ئاگەھ ژ دەقى خوە ھەبىت."
  - ۔ "تو چ دبێژی؟"
  - "ج نه. ئەڤە نە خەتايين تەنە."
    - "باشه بهردهوام به."
- "ئەو كەسى د قۇناغا جوانىي ب تنى دا دژىت، ھەر زوو دوودلى و قالأهى دەستى خوە ب سەر ژيانا وى دا دگىرىت. ئى ئەگەر ئەق چەندە رووبدەت ژى، ئەق چەندە تشتەكى ئەرىنى يە و ھىشتا ھىقىدەك ھەيە. ب دىتنا كىركىگاردى، دوودلى تا رادەيەكى يا ئەرىنى يە چونكى وەل مرۆقى كەت خوە د "قۇناغا ھەبوونى" دا ببينىت، دبىت ل قىرى كەسى جوانبەرست بىنگاقەكا مەزن بهاقىرىت و بچىتە د قۇناغەكا بلندتر دا، دبىت ژى وەنەكەت و ج تشت ژى روونەدەن. ج مفا د تىرابوونا دناڭ تارىاتىى دا نىنە ئەگەر ھەتا دوماھىي مرۆڭ يى بەردەوام نەبىت و نەگەھىتە رووناھىي. مژار ل قىرى مژارا "دەستىيىشخەرىى"يە و كەس نەشىت ژ بلى تە قى دەستىيىشخەرىي بكەت. بىدىدى تو ب تىنى بھەلبرىرى."
  - "ئەڤ چەندە بىرا من ل بريارا ھێلانا جگارەكێشانێ دئينيت."
- "بهن تا رادمیهکی. دهمی کیرکیگارد بهحسی فی چهندی دگهت، نهو بیرا مه ل سوّکراتی دنینیت نهوی دگوتی ههر ناگههیهکا راستهقینه ژ ناخی مروّفی دهردکهفیت و پیدفیه ههلبژارتنهك ههبیت کو مروّفی بالبدهت خوه ژ قوّناغا جوانیی بهافیزته د قوّناغا نهتیکی دا و پاشی بهره فوّناغا ناینی. ناها نیبسنی نه شقته د Peer Gynt دیارکربوو. ب ههمان شیّوه، نفیسهری روّسی "فیودور دوستویوفیسکی" ژی شروّفهکرنهکا ههرهباش ل دور فی ههلبژارتنی د روّمانا خوه یا نافدار "تاوان و سزا" دا پیشکیشی مه دکهت و دیار دکهت تا ج راده نه ههلبژارتنه ژ نهنجامی نهچاری و گومانین ناخی مروّفی دا دریّن."

"ئانكو ته دڤێت بێڙى: د باشترين ڕەوش دا، مرؤڤ ڤۆناغمكا دى يان ديتنمكا دى بۆ زيانيّ دهەلبژيْريت."

"بهانّ. ب في رەنگى ئەم دچينە دناڭ قۇناغا ئەتىكى دا كو قۇناغەكا بالكيشە و مرؤهٔ تیّدا پیکوّلیّ دکمت ل دووهٔ پیشمریّن ئمتیکی بزیت. دبیت نمهٔ هوناغه هملسمهمیا مرود كانتى بينته بيرا مه ئەوى دگوتى دفيّت ئەم پيكۆلى بكەين ل دووڤ ياسايين ئەتىكى ييّن د وه دا بژین. کیرکیگارد ژی وهکو کانتی بهریّ خوه ددهته بهشهکیّ ههستیار د لهشیّ و دبیزیت: نه یا گرنگه بزانین کا ج تشت یی راسته و ج یی شاشه، به اکو یا گرنگ نهوه ل سهر بنهمایی جوداهیا دنافبهرا راستی و شاشیی دا ردهتاری بکهین. نهفه ل دهمهکی ىسى جوانپەرست ب تنى گرنگيى ب وان تشتان ددەت يى خوشيى ژى دېينيت."

"ئەگەر مە بريار دا ب ڤى رەنگى بژين، مانە دى ژيانى ل بەر خوە گران كەين؟" "چ پێنهڤێت، بهڵ. دگهل ڤێ چهندێ، كيركيگارد د وێ باومرێ دا نهبوو كو قوناغا ئەتىكى بەسە بۆ مرۆڤى، چونكى مرۆڤەكى خوەدان ئەرك ژى ل دوماھىي دى ھەست ب واستیانی کهت و ژ وی نهرکی بیزار بیت، چونکی دفیّت ههموو گافان ناگهه ژ شولی خوه ههبیت و رهنگه بههرا پتر د ژیی دانعهمریی دا ههست ب فی واستیانی بکهت. رهنگه هندهك كهس دووباره بزڤرنه هوناغا جوانيي، لي هندهكين دى ژى دي بهرمهٔ هوناغا دوماهیی یا ئاینی قه چن، ئانکو دی ویرن پینگافهکا مهزن بهره ناخی باوهریی فه هافَیْرْن. ل وی دهمی، شهو دی باوهریی ژ خوشیا ههستان و شهنجامادانا شهرکان باشتر بینن. ل دووهٔ گوتنا کیرکیگاردی، همکه یا بترس بیت کو مروّهٔ ب زیندی بکهفیته بهر دمستیّن خودای، ل وی دهمی دی پتر شیّت ب ناشتی و نارامی ژیت."

"هەلبەت ب رِيْكا ئاينىٰ مەسىحيەتىٰ."

"بەلىّ. ب دىتنا كىركىگاردى، قۇناغا ئاينى، ئاينىّ مەسىحيەتىّ يە. لىّ ڤىّ بۆچوونىّ كاريگەريەكا مەزن ل سەر فەيلەسۆفين نەمەسىحى ژى بجھ ھيلا. ل چەرخى بيستى، جۇردكى نوو يى فەلسەفى سەرھلدا ب نافى "فەلسەفا ھەبوونخوازيى" و پىريا بىرۆكەيىن

<sup>خوه</sup> ژ کیرکیگاردی وهرگرتن."

سوفیایی تهماشه ی دهمرومیرا خوه کر و گوت، "پیدفیه نوکه شهر بزفرم همکه دایکا من دی ناریشه کی جنگست."دگفل فی گوتنی، وی دهستی خوه بلند کر و خاترا خوه ژ مامؤستایی خوه یی فهلسمفی خواست و باشی بهرط بلایم

<sup>بلام</sup> و دهرياچي قه چوو.

#### ماركس

### ... شەبەنگەك دناڧ ئەورۆپايى دا سەرھلدا...

هیّلد ژ سمر تهختی خوه رابووقه و چوو بهر پهنجهرکی راوهستیا و تهماشهی کهندهی کر. دهمی وی روّژا خوه یا شهمیی ب خواندنا چیرِوّکا سوّفیایی دهستپیّکری، گههتبوو روّژا ناههنگا جهژنا بوونا سوّفیایی یا پازده سالیی. ههلبهت بهری هینگی ب روّژهکی جهژنا بوونا وی ژی بوو.

نهگفر بابی وی زانیبا کو شهو همتا دوهی یا گمهشته وی جهی یی به حسی جهژنا بودنا سؤهیایی دکفت، رِمنگه وی ب دروستاهی باومر نهکربایه. دوهی همموویی وی ج کار نفکربوون ب تنی خواندنا پهرتووکی نهبیت و دوماهیك جهی آن راوستیای شهو بوو دمی لفلینرتؤ و سؤهیایی پیکشه سترانا کلاسیکی یا جهژنا بوونا ته پیروز(Happy Birthday کونی بی شه تشته سمرنجا وی براکیشیت.

و نوکه، سؤهیایی برپاردا بوو ههموو کهسان داخوازا بکهته ناههنگهکا ههلسهفی <sup>نظ با</sup>خچهی مالا خوه دا یا کو تیّدا بابی هیّلدی ژی ژ لوبنانی دزهٔریت. هیّلد گههشته وی <sup>باوم</sup>لی کو تشتهکی نهچاهٔهریّکری دی هیّته ریّکا وی یا بابی وی ژی.

همرچموا بیت، نوکه شمو ژ تشتمکی پشتراسته. شمو ژی بایی وی بمری بزهریته مالا خود ل بجیرکلی، پینشیه، سؤیرایزمکا نمخوش و ب ترس ودربگریت، هدایمت شفه

کیْمترین خزمهته نهو پیشکیْشی سؤهیایی و تهلبیّرتوّی دکهت، نهخاسم پشتی وان داخوازا هاریکاریی کری.

دایکا وی هیشتا ل دمل بهندمری بهلهمان بوو. هیلد جوو هاتی خواری داکو تیلهمؤنهکی بو ثان و پیتمری ل کوپنهاگنی بکهت.

- ۔ "ٹەلو، كى دگەل منە؟"
- "سپينده باش، ئەقە ئەزم، ھيلد."
- "جهیّ خوشحالییّ یه ته هزرا مه کری، ثمریّ همموو تشت ل ده هموه ب سهلامهتن؟"
- "بهان. ها ئمقه دئ بێهنقهدان دهستپێكهت و حمهتيهك يا مايى دێ بابێ من ژ
   لوبنانێ زڤريت."
  - "ج پێنمڤێت ئمڤ جمنده دێ ته گەلەك كەيڧخوش كەت، ھێلد."
  - "ج پێنمڤێت، من ژي همر ژبمر هندي پميومندي يا ب هموه کري."
    - "ئاھا?"
- "ثمز دبیّژم هروّکمیا بابی من ل روّژا شهمبی ریکمفتی ۲۳ همیشی ل دهمژمیّر پینجی ثیّفاری ل کوپنهاگنی دی دادمت، ثمری ل وی روّژی هوون دی ل مال بن."
  - "ثمز دبيّرم ديّ ل مال بين، بؤجي؟"
- "من دڤيا پرسيارا هندئ بكهم كا هوون دئ شين خزمهتهكا بچووك بؤ من كهن؟"
  - "ج پێنهڤێت، فهرمووو."
  - "یا راستی بیت خزمه ته کا بچووکه، نزائم کا دی هوون شین کهن یان نه."
    - "دئ كا بيْژه ته بؤ من كره مهرمق."

ل دوو قد دا هیلد دهست ب جهرؤکا خوه دگهل فائیلا بابی وی بؤ کریه دیاری و جهرؤکا سؤهیایی و تعلیدرتؤی کر. ثمو نمجاربوو جهندین جاران ثاخفتنا خوه دووباره بکمت جونکی بهردموام وی و ممتا خوه دکره کمنی، آن وی تیلمفؤن نمدانا همتا ب دروستاهی به حسی پلانا خوه نمکری و کا دی جهوا ثمنجام دمن.

ئېدى همموو تشت د ئامادمېوون و ۱۶ تشت نهمان ب تنی نهو نمېيت کو بېدهی رو هندهك پيرايوونين تايبمت ل مال ثمنجام بدهت. همليمت هيشتا جمندين رؤدُ زى ين ل <sub>بد س</sub>ينگئ وئ ماين.

هيِّلديُّ دهميٌ خوه سيُّ مايي دگهل دايكا خوه بوراند. پشتى نيفرؤ همردوو بيْكفه پ ترؤمبیّلی جوونه سینهمایی ل کریستیانستاند. دهمی نهو ب رهخ فرؤکخانا کجیفیك را بوران بیروکهیهك هاته سهر هزرا وی کو پینگافهکی ل سهر پلانا خوه زیده بکهت. دهمی بنيا بوويه شهد ژی، هيلد چوو سهر جهين خوه و دهست ب تهمامكرنا چيروكا سوفيايي کر.

دەمى سۆفيا زڤريە د كۆلكى خوه قە، دەمژمير نيزيكى ھەشتى شەقى بوو. دايكا ويٰ ژي مژوولي لادانا هندهك داڤێن گژوگيايي دناڤ باخچهي و نێزيكي دمرگههي كۆلكي بوو.

- "كجئ ئەقە تو ژ كىقە دەركەفتى؟"
  - "ژ کۆلکى؟"
  - "كۆلكىٰ ج؟"
- "ئەرئ ما تو نزانى ل پشت پەرژانى باخچەى، داروبار و گژوگيايى وەكو كۆلكەكى بجووك يئ در وستكرى؟"
- "بەلى پا تو كىقە چووبووى سۆفيا؟ ئەقە نە جارا يەكى يە تو خوە ژ پشتى نىقرو ومره بمرزه دکمی بی کو بمری هینگی من ناگههدار بکمی."
- "ببوره دادی، سمهایی دنیایی ژ دمرقه گهلهك یی خوش بوو، لهورا من دفیا ب الله بجمه دمركمفتنهكا دريز."

دایکا وی ب نافچاف گری فه تهماشهی وی کر.

- "ئەز يا پشتراستم تو يا چوويە دەق وى فەيلەسۆفى." "من بهری نوکه گوتبوو ته نهو ژی حهز ژ دهرکهفتنان دکهت."

  - "باشه نهو دي هيته ناههنگا جهڙنا بوونا ته؟" "ج پێنمفێت، ئمڤ چەندە دێ بيتە جهێ خوشحاليا وى."

"همرومسا یا من ژی، نمز یا رِوْژان دههژمیّرم همتا وی ژفانی، سوّفیا!"

دهنگی دایکا وی نهیی سروشتی بوو دهمی نه ناخفتنه گوتی، ژبهر هندی سوفیایی ل سهر ناخفتنا وی زیدهکر و گوتی: "نهز یا کهیفخوشم چونکی من دایك و بابین جوانایی ژی یین داخواز کرین، چونکی من نهدهیا رهوشا ناههنگی یا نهخوش و جهی شهرمی بیت."

- "ئەز دى دوو ئاخفتنان بىزرمە قى ئەلبىرتۆى، دوو ئاخفتنىن تايبەت."
- "هوون دشين بچنه د ژوورا من قه، ئهگهر ته بقينت. ئهز يا پشتراستم ئه چهنده دي يا ب دني تهبيت."
  - "دا چ بێژمه ته، نامهیهك یا بۆ ته هاتی."
    - "ئاھا، باشه."
- "مورا پۆستەى دېيْژيت ئەو يا ژ دەڭ ھيْزا يەكەييْن نەتەوەييْن يەكگرتى ل لوبنانى ھاتى."
  - "هۆسا دياره ئەو يا ژ دەڤ برايى ئەلبىرتۆى ھاتى."
  - "گوهي خوه بده من... بهس ڤان ئاخفتنان بيْژه."

سۆفیایی ههست ب ترسی کر، ای بهرسفه کا بهرئافل هاته د مهژیی وی دا، پشتی چرکهیه کی، رؤحه کا فورتالکه رهات داکو هاریکاریا وی بکهت.

"من گوتبوو ئەلبيرتۆى ئەز حەز ژ كومكرنا پۆلين دەگمەن دكەم، ژبەر ھندى رەنگە ھەبوونا برايەكى گەلەك جاران يا ب مفا بيت."

ل دوماهیی دایکا وی باومر ژ ناخفتنین وی کر، پاشی ب دمنگهکی نزم گوت: "من خوارنا ته یا کریه د بهفرگری دا."

- "و ته نامه دانایه کیفه؟"
- "ل سهر باني بهفرگري."

سؤفیا بلهز بهره الننانگه هی هه جوو و داکو نامهیا وی خوه و مربگریت نهوا کو به خزیرانا ۱۹۹۰ ل سهر پشتا وی. سؤفیایی زمرف فهکر و کاغهزه کا بچووك تندا بود و نه پرسیاره ل سهر هاتبوونه نقیسین: بود و نه پرسیاره ل سهر هاتبوونه نقیسین:

ا ماده المادين جارهنشيسي همموو تشتان همر ژنافچوونه، ثمري پا رامان ژ ثافراندني الماده در المان ژ ثافراندني الماده در الماده در

نهخیّر، سوّفیایی ج بهرسف بوّ فی پرسیاری نهبوون. وی کاغهز کره د زمرِفی دا و بنا دگهل وان تشتان ییّن فان حهفتییّن دوماهیی دیتین و د دلی خوه دا گوت کو نهو دی بروزهی گههیته وی چهندی برّانیت نهگهری کرنا فان پرسیاران ج بوویه؟"

رۆژا دى سپيدى جوانا هاته سهرەدانا وى، پشتى بيهنەكى يارى كرى، دەست ب نامادەكرنا ريورەسمين ئاهەنگى كر. يا ل سەر وان پيدفى بوو هندەك ريكين دى يين پيكوهۆرك و يەدەگ ببينين ئەگەر هات و ميهفانين وى بيزار بوون. دەمى دايكا وى ژ سەر كارى زفرى، ئەو ژى هاته دناف دانوستاندنا وان دا و جەندين جاران بۆ دووباره كر و گوتى هوون قەت خەما پارەى نەخون و چ تشتى هەوە دفيت پيشنيار بكەن. ھەلبەت وى مەرەم ب فى جەندى ھەبوو، چونكى ئەف ئاھەنگە ريكا وى يا يەكانە بوو جارەكا دى سۆفيايى برفرينه سەر ئەردى، ب تايبەت پشتى بۆ ماوەيى چەند حەفتىين بورى دناف جيهانا ئەلسەنى دا فرى.

ل دوماهیی نهو ل سهر ههموو تشتان رازیبوون. کیکا جهژنی، فانوسکین روناهیی نظ داران دا و ریکخستنا بهریکانه کی کو دیاریا وی ژی دی پهرتووکه ک بیت ل سهر بیشیه کی دور زانستی فه لسه فی، ب مهرجه کی هه که پهرتووکه کا هؤسا ل بازاری ههبیت.

ل رِوْژا پینج شهمبی ریکهفتی ۲۱ خزیرانی، ثانکو ب دوو روژان بهری جهژنا ههشه بوحمنای، تهلبیرتوی تیلهفونا سوفیایی کر

- "ئەلۇ، سۆفيا."
- "تو يئ چەوانى؟"

- "سوپاس نەز يى باشم، نەز دېيژم من ريكەك ديت كا دى چەوا ژى دەركەڤين."
  - "ژ ج دمر**کەڤی**ن؟"
  - "ژ وێ بهنداتیا هزری یا نهم بؤ ههیامهکا درێژ تێدا ژیاین."
- "بهل پا ههتا نهز دهست ب نهنجامدانا وی نهکهم، نهز نهشیم چ تشتان دهرباری پلانا خوه بۆ تە بێژم."
- "ما نه نهم پیچهکی گیرو بووین؟ ای دگهل هندی پیدفیه من پیزانین ل دور ههموو تشتان ههبن."
- "نهخير. تو چهند يا سادهي، ما تو نزاني سانسور يا ل سهر تيلهفونان، ژبهر هندی یا باشتر ئهم خوه بیدهنگ بکهین."
  - "ئەرى بابەت تا قى رادەى يى ب مەترسى يە."
- "ج پێنهڤێت، کچا من. تێبگههه کا ج چێدبیت، ب تایبهت ئهو تشتێ ل وی دمی رووددمت دمميّ ئهم بيّدمنگ دبين."
  - ئاھا."
- "ژيانا مه ومكو وي ژياني په يا دناڤ پهيڤێن روِمانهكا درێڙ دا، ئهوا مايجهر ههموو بهشین وی ب ریکا نامیری خوه یی چاپکرنی چاپ دکهت و سی جاران پیداچوونی ل سهر دكمت، ژبهر هندئ ناهيليت خو پهيڤهكا چاپكرى ژبهر دهستين وى بچيت يان بهرزهبيت."
- "ئەز باش تىدگەھم، بەلى ل سەر فى دەستودارى، ئەم دى چەوا شىين خوە ژبەر **چاڤێن وی ڤهشێرين.**"
  - "هش.."
  - "چپه؟"
- "ژ بلی پهیڤان، تشتهك یی دناڤ دینرین روضانا وی ژی دا رووددست، ئهز ژی هندی بشيّم دێ دمستکاريێ د وان جهان دا کهم يينن پتر ژ رِامانهکێ ههين."
  - "باشه ثهم پێکهاتين."
- "بهل پا پیدفینه نهم مفای ژ نهفرؤ و سوباهی وهربگرین، چونکی دؤزبه جهژنا همشه پوحهنایه. نمرئ تو دئ شنّی نوکه هنّیه دمف من؟"

"بەلى، ئەقە ئەز ھاتم."

سۆفیایی خوارن دا بالنده و ماسیان و بهلگهکی کهلهمیی هافیته بهر جوفیندایی و بهی فالکه کا خوارنا تایبهت بو شیریکانی ژی فهکر.

پشتی هینگی خوه ل سهر پهرژانی باخچهی را هافیت و بهره وی ریکی چوو یا مهروبه سهر ریکا سهره کی یا پشت مالا وان. پشتی بؤ ههیامه کا کورت ب ریشه چووی، دنا همری دا، نفیسینگههه کا مهزن کهفته بهر سینگی وی و زهلامه کی دانعه مریی ل بهر بود نفیسینگههه کا مهزن کهفته بهر سینگی وی و زهلامه کی دانعه مریی ل بهر رود نفتی بوو و هوسا دیاره یی تشته کی دهه ژمیریت. سوفیا بهره وی فه چوو و پرسیارا نانی وی ژی ب خورتی سهری خوه بلند و تهماشه ی سوفیایی کر.

۔ "سکرووج…"

پاشی سهری خوه نزم کر و تهماشهی کاغمزی، خوه کرمفه.

"نافى من سۆھيايە، ئەرى تو بازرگانى؟"

وی زهلامی ب به لی سهری خوه ههژاند. و گوت: "ثهز وهکو قارونی یی زهنگیم ژی، نهز خو کرونهکی ب ههروه نامهزیخم، ژبهر هندی یا پیدفیه نهز باش هزرا خوه د هزمارتنین خوه دا بکهم."

"باشه."

سؤفیایی دهستی خوه بو بلند کر و خاترا خوه ژی خواست، ای هیشتا چهند 
میزمکان ژی دوورنهکهفتی، چافین وی ب کچهکا بچووك و دیم بیتی و پیخاس کهفت کو 
میزمکان ژی دوورنهکهفتی، چافین وی ب کچهکا بچووك و دیم بیتی و پیخاس کهفت کو 
مرسوکهك ل سهری بوو و ل سهر قورمی دارهکا هشك روونشتبوو خواری. دهمی سؤفیا 
مرسیار ژی کر:
میزیکی وی بووی، هالکهکا زلکین شخارتان دناف زهرفهکی دا نینانه دهری و پرسیار ژی کر:
میزیکی ته نمفیت شخارتهکی ژ من بکری؟"

سوفیایی دمستی خوه کره دناف بهریکا خوه دا و ل پارمیهکی گهریا، خوشبهختانه کورونهك د بهریکا وی دا بوو.

"بهایی فی شخارتی چهنده?"

"كورونەك."

کچی شخارتهك داف سؤفیایی و گوت: "بوّ ماوهییّ پتر ژ سهد سالانه، تو یهکهم کهسی شخارتهیهکیّ ژ من دکری. گهلهك جاران نهز ژ برسان دا دکرم یان ژبهر سهرماییّ دیمه بهستی."

سؤفیایی هزرا خوه کر، ل ده وی نه یا سهیر بوو نهگهر دناهٔ دلی دارستانی در کهس نهبیت شخارتهیان ژ هٔی کچکا بهلهنگاز بکریت، لی ههر زوو هزرا وی چوو سهر وی زهلامی دانعهمر، وی ههستپیکر تشتهکی نهیی سروشتی و بهرئاقله نه فه زهلامه هند یی زمنگین بیت و نه هٔ کچا چهند میترهکان ژ وی دوور ژ برسان دا بمریت.

- "كا دگەل من وەرە."

سۆفيايى دەستى كچكى گرت و بەرەڭ وى زەلامى بازرگان قە چوون.

سۆفیایی گوته وی زدلامی: "پیدفیه تو پیچهکی هاریکاریا فی کچکا ههژار بکهی و بارگرانیا ژیانی ل سهر ملیّن وی سفك بکهی."

زهلامی سهری خوه ژ سهر کاغهزان راکر و گوت: "ئهٔ چهنده دی پیدهٔی ب مهزاختنا پارهی بیت و بهری نوکه من گوته ته نهز خوه کورونهکی نامهزیخم."

- "بهلا پا ئه څهنده نهدادپه پوهری په کو تو هنده یی زهنگین بی و ئه څکه هنده یا هه ژار بیت."
- "فَيْجا ئەقە ج ئاخفتنين بى رامانن. دادپەروەرى ب تنى دناڤبەرا وان كەسان دا
   ھەيە يين سەر ب يەك جيھان قە."
  - "مەرەما تە چيە؟"
- امن ب خوه، خوه یا ناقاکری، ههموو کاران کریا خوه ههیه، مانه هوسایه؟ دبیژنه فی چهندی "پیشکهفتن."
  - "ئەقە كارەساتەكا مەزنە."

وی کچکا بچووك گوت: "نهگهر تو هاریکاریا من نهکهی، نهز دی ژ برسان دا مرم."

جارهکا دی زهلامی سهری خوه بلند کر و پینوسی خوه ل میزی دا و ب دهنگهکی انافی وی دنافی جهندین دمفتهرین من دا نینه. ههره دوزهخی."

"نهگهر تو هاریکاریا من نهکهی دی ناگری بهردهمه دارستانی."

زهلام ژ سهر جهی خوه رابووقه، ای وی کچکا بچووك زلکهکی شخارتی بهردایی و هانیته سهر نهردی، ههر زوو ناگری خوه ل گیایی هشك دا و دارستان تژی ناگربوو.

زهلامی پیکوّل کر ب دهستی ناگری بقهمرینیت و ب دهنگهکی بلند کره فیّری: "ههواره! ههواره! رِهنگ سوّر هاتن."

كچكى ژى ب تۆرەى قە گوتى: "ما تو نزانى ئەز كۆمونىستم"."

دناقبهرا ناورینه کا کورت دا، نهو کچك و زهلام بهرزهبوون، سؤفیا ب تنی ما دناق بارستانی دا و تهماشهی وی ناگری دکر. ب ههموو رهنگان پیکوّل دکر وی ناگری بقهمرینیت ههتا دوماهیی شیای وی کاری ب سهرکهفتیانه بکهت.

۔ "سۆپاس بۆ خودای."

دگهل گوتنا فی ناخفتنی، وی پی خوه دانا سهر بهرمایکین رهش یین گیایهکی هشك و سووتی و ب دهستهکی ژی فالکا شخارتان ههلگرت."

هەرچەوا بىت، سۆفيايى ئەو ئاگر نەبەردابوويىّ؟!...

دەمى ئەلبىدرتۇ گەھشتىھ دەڭ وى، سۆھيايى چيرۇك ھەموو بۇ قەگىرا.

ئەلبنىرتۇى گوت: "سكرووج" يەك ژ سەرمايەدارنىن خراب و تەماع بوو دناڭ بەرتووكا "چېرۆكا ژ دايكبوونا مەسىحى" يا نقيسەر چارلز دىكنزى، كچكا شخارتەفروش ژى كەساپەتيەك بوو دناڭ چېرۆكەكا نقيسەر ھ. س. ئەندرسونى دا.

- "بهليّ پا نه يا سهيره من نهو ل نا**دُ فيّ** دارستانيّ ديتين؟"
- "نهخيّر، چونكى ئەڭ دارستانه نەوەكو ج دارستانيّن دى يه."

ٔ شیوعی

"یهلا، دا نوکه به حسی کارل مارکسی بکهین. نه یا سهیره نهگهر نوکه نهم دوو نموونهیین ههره بهرچالا ل دور ههژارترین کهس و زمنگینترین کهسیّن چهرخی بوری ل نالا لمی دارستانی دا ببینین."

نمو همردوو ل سمر وی میزا ل بمر پمنجمرکی یا هممبمری دهریاچی روونشت. سؤهیایی هیشتا همست ب لمشی خوه دکر دهمی ژ شووشمیا شین فهخواری. هیشتا نمو همردوو شووشه ل سمر سؤپا ناگری بوون و پمیکمرهکی بمرجمسته یی گریگی ل سمر میزی بوو."

سۆفيايى پرسيار كر: "ئەرى ئەقە چيە؟"

"همر تشتهك ومختى خوه، كچا من."

پاشی وی بهردهوامی دا ثاخفتنا خوه.

- "دەمى كېركىگارد ل سالا ١٨٤١ چووپه بەرلىنىي، داكو بەشدارىي د وانەيئن شلىنگى دا بكەت، دبىت كارل ماركس ژى ل ھەمان جھ بىت و بەشدارى وان وانەيان بىت. ھەردىسان دەمى كېركىگاردى نامەيا خوە يا ماستەرى د ئادابى دا ل دور سۆكراتى دنفىساى ماركسى نامەيا خوە يا دكتورايى ل دور دىمۆكريتس و ئەپىكورى دنفىسا، ئانكو ل دور فەلسەشى مەترىالى ل چەرخىن كەشن. ل قىرى، ھەر يەك ژ وان رىكا خوە يا فەلسەشى بىشنىخست."
- "كېركىگارد بۆ ڧەيلەسۆڧەكى ھەبوونخوازى و ماركس ژى بۆ ڧەيلەسۆڧەكى
   مەتريالى، مانە ھۆسايە."
- "هەرومكو رێكمفتن ل سەر ناڤكرنا وى هاتيەكرن، ماركس بۆ فەيلەسۆفەكى مەتريالى يى ديرۆكى، نوكە ئەم دى ڤى چەندى دەينە رەخەكى."
  - "باشه بهردهوام به."
- "فان همردوو فهیلهسؤفان ژ فهلسهفهیا هیگلی دهستپیکر، نی همر یهك ژ وان ب ریکا خوه یا تایبهت. همرچهنده نهو همردوو گهلهك ب هزرا هیگلی د داخباربوون، نی همردووكان ژی بیروگهیا هیگلی ل دور "روّحا جیهانی" یان نایدیالیزمی رِمتدكر."
  - "ج پێنمڤێت چونکي ئهڤ بيرۆكەيە بۆ وان يا شێلي و نەديار بوو."

الهدلبهت، ب شيّوهيهكيّ گشتى، ئەم دشيّين بيّرين سەردەميّ سيستەميّن فەلسەفى ى مرنا هيگلى بهردف نهمانى چوو، پشتى هينگى فهلسهفى ئاراستهكى نوو و جودا گرت 

"ناها ئەڭ چەندە بنەمايى فەلسەفەيا ماركسى بوو كو دېيْژيت "ھەتا نوكە ب تنىّ سلهسؤفان جيهان يا شروِّقُه كرى، لي نوكه يا پيدفيه نهم في جيهاني بگوهورين."

"فَيْ رِسْتِيْ لادانهكا سمرمكي و بنمرِمت د ديروّكا فملسمفيّ دا پميداكر."

"نوكه، پشتى من سكرووج و كچكا بچووك ديتين، ئهز باشتر د مهرهما ئاخفتنا مارکسی گەھشتىم."

"بیرؤکهیا مارکسی، تارمانجه کا پراکتیکی و سیاسی همبوو. نابیت نهم ژبیر بکهین كونه تني فهيلهسوف بوو، بهلكو ثابورناس و جفاكناس و ديروكنفيس ژي بوو."

"ئەرى د قان ھەموو بوران دا ئەو كەسەكى ريبەر و پيشەنگ بوو؟"

- "همرچەوا بيت، ج كەسان هندى ماركسى رۆلەكى كاريگەر ل سەر بجهئينانا براکتیکی یا سیاسی بو فهلسهفی نهبوو. بهانی پا... پیدفیه نهم د هشیار بین ههر تشتی ىبئۇنى "ماركسى" و بيرۆكەيا ماركسى ب خوە تېكەل نەكەين. ھەرچەندە ل سالا ١٨٤٠ئ وی دیاکر کو نهو کهسهکی مارکسی یه، لی پشتی هینگی پیداچوونهك د هزروبیرین خوه دا کر و بنگونههیا خوه ژ هندهك وان شروّقْهگرنان دا ینن وی داینه بیروّکهیا خوه."

"ب فی رمنگی، ئهم پرسیار بکهین ئهری ما مهسیح ژی مهسیحی بوو؟"

"ئەڭ چەندە ژى پيدقى گەنگەشەكرنەكا دى يە."

"باشه بهردموام به."

 "ل دمستپیکی، همقال و برادمری وی یی نیزیك "ئمنجلز" ی پشکداری د تیورا وی لا ب نا**ف**یّ "مارکسیهت" دا کربوو، د چهرخیّ مه ییّ نوکه ژی دا"، ههر یهك ژ لینین و

اک ناماژه ب نافین وان ژی کری همموو د جهرخی بیستی دا ژیاینه. لی نوکه نهم یی ل سالا ۲۰۱۷ی دا، نانكو چەرخى بىست و يەكى.

ستالین و ماوتسی تونگ و چهندین کهسیّن دی، گهلهك تشت ل سهر تیورا مارکسی پان "مارکسیا لینینی" زیّده کرینه."

- "دەمى دېنزىن فەيلەسۇفى مەترىالى، ل فىنرى مەرەما مە ژ تىنگەھى " مەترىالى" نە ئەو تىنگەھە يى مە دگوتىد فەيلەسۇفىن چەرخىن كەڤن دەمى بەحسى گەردىلەيان دكرى، يان ژى " مەترىالىا خوداى" يا مە ل چەرخىن ھەڤدە و ھەژدەى زاينى گوھلىبووى. ئەو د وى باوەرى دا بوو كو مەرج و پەيوەندىين مەترىالى دناڭ جڤاكى دا، ب شىوەيدى بىنەرەتى شىوازى ھزركرنا مە دەستنىشان دكەن، ھەر ئەڭ پەيوەندىد بىنەمايى پىشكەفتنا دىرۇكا مرۇڤايەتىي نە."
  - "ئەڤ چەندە گەلەك يا جودايە ژ "بيرۆكەيا جيھانى" يا ھىگلى."
- اهیگلی بو مه روهن کر کو پیشکهفتنا دیروکا مروفایهتیی ژ نهنجامی گرژیا دنافیهرا توخمین شه دهفدژ دا پهیدادبیت، ژ نیشکهکی فه دبیته نهگهری پهیدابوونا گوهورینان. مارکس ژی یی ههفرابوو دگهل فی بوچوونا وی، لی نهو د وی باوهری دا بوو کو هیگلی هندهك تشت ب شیوهیهکی شاش شروفه کرینه."
  - "بەلى پا نە ھەموو گاڤان."
- "هیگلی دگوته فی هیزا دیروکی ب ریشه دبهت، روّحا جیهانی، یان ژی نهقلی جیهانی. نی مارکس د وی باومری دا بوو کو دیتنا تشتان ب فی ریکی، بهری وی دایه هندی تیورا خوه ب شیوهیه کی شاش شروّفه بکهت. ژبهر هندی مارکسی پیکوّل دکر بسهلینیت کو دینه مویی راسته قینه یی گوهوّرینا دیروّکی، گوهوّرینا کاودانیّن ژیانا مهتریالی یه. نانکو کاودانیّن روّحی نابنه نهگهری فی گوهوّرینی، بهلکو بهروفاژی، گوهوّرینیّن مهتریالی هنده کاودانیّن روّحی ییّن نوو دهستنیشان دکهت. ژبهر هندی مارکسی داکوکی دکره سهر هیّزا نابوری دناف جفاکی دا، چونکی نه فه نه فه هیّزه دشیّت ههموو جوّریّن گوهوّرینان پهیدابکهت و ب فی رهنگی دی دیروکا مروّفایه تیی پیشکه قیت."
  - "ئەرى تە ج نموونە ل سەر قى چەندى نينن؟"

"ل چەرخين كەڤن، ھەر يەك ژ زانست و ھەلسەفى، ديتنەكا پەتى و رۆھن ھەبوو، ن کهسی گرنگی نهددا بوارین پراتیکی یین قان زانینان ل دهمهکی کو نههٔ بواره ژ ههژی گەك گوھۆرىنىن مەزن بوون."

"ناها؟"

- "هەر يەك ژ قان ژى پەيوەندى ب ريكخستنا ژيانا رۆژانە ل سەر ئاستى جقاكى قە مهوو. ب رمنگهکی ههموو بهرههمی ژیانی مابوو ل سهر ملین پاله و بهندهیان. ژبهر هندی، ل وی دهمی، هاولاتیین ئاسایی گرنگی نهددا باشترایکرنا شیوازین نمنجامدانا کاری ب رِنكا داهينانين زانستى. ئەڭ چەندە ئموويەك بوو ل سەر جەوانيا دەستنيشانكرنا كاودانين مهتريالي ل سهر هزركرنا فهلسهفي دناڤ حِڤاكي دا."
  - "ئەز تېگەھشتە."
- "ماركسى نافئ قان كاودانين مهتريالي و نابورى و جفاكي كره "ژيرخانه". ههدیسان نافی شیوازی هزرکرنا جفاکی و دهزگههین وی یین سیاسی و یاسا و ناین و هونهر و رموشت و فهلسهفه و زانستيّ وي ژي كره "سهرخانه."
  - "ژێرخانه و سهرخانه."
  - "نوکه، کا وی پهیکهری گریکی بدهف من۱."
    - "فەرمووو."
- "ئەقە بەرجەستەيەكى بچووككرى يى پەرستگەھا پارتيونوى يە ل ئەكرۆپۈلا ئەسىنايى. تە دىمەنى وى يى راستەھىنە ۋى يى دىتى."
  - "ممرهما ته د فیدیویی دا."
- "هەرومكو تو دبينى، فى پەيكەرى بانەكى زيدە جوان يى هەى، دبيت دىمەنى وى ى پېشىي بۇ جارا يەكى سەرنجا مرۆقى براكېشىت، ئاھا دېپژنە وى "سەرخانە"، بەلى پا نط بانه نهشیّت دناهٔ بای دا بمینیت."
  - "هندهك ستوونان نهڤ بانه ييّ ههلگرتي."
- "في ئافاهي بنياتهكيّ ب هيّز و ردق ههيه كو نهو ژي "ژيّرخانه"يا وي يه. ناها ب فی رفنگی مارکسی دگوت ژپرخانه یان ژی کاودانین مهتریالی، همموو بهرهمی هزری یی

دناف جفاکی دا دههلگریت. ژبهر فی چهندی، نهم دشیّین بیّژین سهرخانه ب تنیّ رهنگفهدانا ژیّرخانی یه."

پ "نەرى تە دقىت بىرى تيورا بيرۆكەيان يا ئەفلاتۇنى ژى، رەنگفەدانا بەرھەمى دروستكرنا زەخرەفە و مەيى بوو ل ئەسىنايى د وى قۇناغى دا."

- روسر انهخیر. بابهت هوسایی ب سانه هی نینه. مارکس ب خوه ژی هوشداریی ل دور انه خیر. بابهت هوسایی ب سانه هی نینه. مارکس ب خوه ژی هوشداریی ل دور فی جوری شروفه کرنی دده ته مه. ب شیوه یه کی گشتی، کارلیک و کاریگه ریه کا همفیشک دنافیه را سه رخانه و ژیرخانه یا دنافی دنافیه را هه یه. هه رچه نده مارکسی ب خوه نه کارلیکه ره تدکر ژبه رکو نه و فهیله سوفه کی مهتریالی یی میکانیکی بوو، لی وی هه بوونا په یوهندیا دیالیکتیکی یا دنافیه را سه رخانه و ژیرخانه یی دا ل به رچاف وه ردگرت. ژبه رهندی نه مینین بیرین وی بانگه وازی بو فهلسه فه یا مهتریالی یا دیالیکتیکی دکر. دا برفرینه نه فلاتونی، نه و نه جوتیار و نه ژی دروستکه ری مهیی بوو."
  - "ئەز تېگەھشتم. ئەرى تشتەك مايە تە ل دور قى پەيكەرى نەگوتى؟"
- "بهن، پیچهك. باش تهماشهى بنیاتی پهیكهرى بكه و پاشى بیژه من کا تو ج
   دبینی ?"
  - "ستوونیّن ویّ ل سهر بنکهیهکی هاتینه دانان کو ژ سیّ ئاستان پیّکدهیّت."
- "ئمهٔ همرسی ئاسته یان ته خه و هکو وان ته خانه یین ژیر خانه یا همر جهٔاکه کی ل سمر دهیته دانان. د ته خا یه کی دا، ئه م کاودانین به رهه م ثینانی یان ژی ژیده رین سروشتی دبینین. ب ده ربرینه کا دی، د هٔی ته خی دا هه موو تشتین پهیوه ندی ب سمه و که رهسته یین خاهٔ یین دهستبیکی فه یین به ری بنیاتی جهٔاکی ددانن ای هه نه، زیده باری وان تشتین شیوازی به رهه م ئینانه کا باش و گونجای یا هی جهٔاکی دهستنیشان دکه ت، ئه هٔ چه نده ژی ب روهنی و ناشکه رایی جوزی وی جهٔاکی و که لتوری وی دیار دکه ت. "
- "بهن، ژبهر هندی نهم نهشین ماسیان ل بیابانی نیچیر بکهین و دار قهسپان ل
   جهمسهری باشوری ته پا نهردی بچینین."
- "بهنی تو باش تنگههشتی. ثاها ب فی رهنگی شنوازی هزرکرنی ژی یی جوایه، بؤ نموونه شنوازی هزرکرنی ل دمهٔ جوتیاره کی بیابانی نه وهکو یی ننچیر فانه کی یه ل لابونبا، همروه کو کا چهوا نهو نهشنت ماسیان ل بیابانی ننچیر بکمت یان ژی دار همسپان ل باگودی

نبرایج بچینیت. فؤناغا دووی یان ته خا دووی یا ژیرخانی پهیوهندی ب نالافین بهرههم نبرایج بچینیت. همرهما مارکسی ل فیری نهو نامیر و کهرهستهنه یین خهلك د جفاکین خود با بکاربنینیت."

"د كەقن دا، خەلكى بەلەمێن بچووك بۆ نێچيركرنا ماسيان بكاردئينان، ڬ ل ل ل ل ل يودەك پاپۆرێن گەلەك مەزن ئەقێن ب شێوەيەكێ ئوتوماتىكى كار دكەن، بىنە بكارئينان."

"ناها ب قی رمنگی ته تبلا خوه دانا سهر تهخا سیی یا ژیرخانهیین قی تهخی کو پیومندی ب وی چهندی قه ههیه کا کی نهق نالاقین بهرههم نینانی یین پیشکهفتی ههنه. پهنستنا کاری، نانکو دابهشکرنا کاری ل سهر کریکاران و بریقهبرنا کاری نهو تشت بوون پین مارکسی دگوتیی پهیوهندیین بهرههم ئینانی."

"ئەز تۆگەھشتم."

"ب قی رمنگی ئهم دشیّین بگههینه وی دمرئهنجامی کو شیّوازی بهرههم ئینانی ناف جفاکه کی دمستنیشانکری دا، دیمهنی ثایدولوژی و سیاسی یی وی جفاکی دمستنیشان نکت، ژبهر هندی نه تشته کی سهیره ئهگهر شیّوازی هزرکرنا مه یی ئهفروّکه و پیفهریّن مه بین نهفروّکه و پیفهریّن حهرخیّن نافهراست."

- "ئانكو ماركسى باوەرى ب ماھەكى سروشتى نەبوو كو بۆ ھەموو سەردەمان يى گونجاى بىت؟"

"نهخیر، ب دیتنا مارکسی، مژارا زانینا ههر تشتی نوو ژ لایی نهتیکی قه ل سهر سروشتی ژیرخانهیا وی جفاکی دمینیت. بؤ نموونه، تشتهکی سهیر نینه نهگهر د جفاکمی کشتوکالی یی کهفن دا کهسوگارین کچکی بریار ل سهر ههفژینیا وی دابایه کا دی جفاکمی کشتوکالی یی کهفن دا کهسوگارین کچکی بریار ل سهر ههفژینیا وی دابایه کا دی شوو ب کی کفت یان دی کی بؤ کوری خوه خوازن، یان ژی کا دی نهرد و جاندن بؤ کی شوو ب کی کهت یان دی کی بؤ کوری مودرین و مهزن دا، پهیوهندیین جفاکی گهلهك د وطو میرات مینیت. ای د باژیرین مودرین و مهزن دا، پهیوهندیکی همفدوو بینن و جودانه، بؤ نموونه دبیت دوو کهس ل یانهیهکی یان ل ناههنگهکی همفدوو بینن و جودانه، بؤ نموونه دبیت دوو کهس ل یانهیهکی یان ل ناههنگهکی بریاری بدهن پیکفه بژین

ان ژیانا همقژینیی پیکبینن." "تمز رازی نابم کمسوگارین من بریاری بدهن کا شوو ب کی بکهم." "تمز رازی نابم کمسوگارین

- "نهخیر، تو رازی نابی، چونکی تو کچکهکا سهردهمی خوهی. مارکس دبیرین تهخا دهستههلاتدار نهوه یا باشی و خرابیی دهستنیشان دکهت. ژبهر هندی نهگهر تهماشهی دیرؤکی بکهین، دی بینین ههموو گافان شهر و ههفرکی دنافبهرا تهخین دهستههلاتدار دا پهیدابوویه، نانکو دیرؤك ژی وی ههفرکیی بؤ مه وینه دکهت کا دی کی نالأفین بهرههم نینانی بدهستخوه قه نینیت."
  - "بەنى ما ھزروبىرىن خەلكى ئاسايى ژى نابنە ئەگەرى گوھۆرىنا دىرۈكى؟"
- "به لی و نه خیر. مارکسی ئاماژه ب هندی دکر کو سهرخانه دشیّت کارتیّکرنی ل ژیرخانی بکهت لی وی دانپیّدان ب هندی نه دکر کو سهرخانی دیروّکه کا سهربه خو ههبیت همهوو ئه و گوهوّرینیّن دیروّکی ییّن د جفاکیّن بهندایه تیی دا ل سهرده میّن که فن هه تا جفاکی پیشه سازی یی سهرده می نه فروّکه دا رووداین، بو وان گوهوّرینیّن د ژیرخانه یا جفاکی پهیدابووین دزفرن."
  - "بەرى نوكە ژى تە ئەۋ جەندە گوتبوو..."
- "ب دیتنا مارکسی، ههر قوناغهکا دیروکی ب ههقرکیا دنافیهرا دوو تهخین جفاکی دا دهیته نیاسین. بو نموونه د جهرخین کهفن دا، بهردهوام ههفرکی دنافیهرا بهند و هاولاتیین ئازاد دا ههبوو، د جفاکین دهرهبهگایهتی یین چهرخین نافهراست ژی دا ههفرکی دنافیهرا دهرهبهگ و جوتیاران دا ههبوو. ل سهر دهمی مارکسی ژی کو جفاکهکی بورجوازی یان سهرمایهداری بوو، بهردهوام ههفرکی و شهر دنافیهرا سهرمایهدار و کریکاران "برولیتاریا" دا ههبوو. ئانکو بهردهوام ههفرکی دنافیهرا تهخهکی یاکو ئالاقین بهرههم ئینانی ههین و تهخهکا دی یا نهف ئالاقه نهی پهیدابوویه. ههردیسان ژبهرکو تهخا دهستههلات و کورسیکا خوه نابهردهت، ل فیری شؤرهش دهستهدات بر بایهرین ب تنی دشیت وان نهچار بکهن فی کاری بکهن."
  - "باشه پا جفاکی کومونیزمی؟"
- "ب شنوهیه کی تایبه ت، مارکسی گرنگی دایه گوهوّرینا جهٔاکی ژ رموشه کا سهرمایه داری بو جهٔاکه کی کومونیزمی، وی ب ریکه کا تیروته سهل به حسی شنوازی بهرهه نینانی د جهٔاکی سهرمایه ری دا کریه، نی به ری نهم به حسی هی خالی بکهین، دی پیچه کی لا دور کاری مروّهٔان ناخهین."

- "باشه گوهی من یی ل ته."
- "بهری مارکس ببیته کهسه کی کؤمونیزم، پرسیارا هندی دکر نهری ت ل مرؤفی بهروندیه کار دکهت. هیگلی ژی گرنگی ددا فی ناریشی و گههشتبوو وی جهندی کو پهروندیه کا نالؤگور یان دیالیکتیکی دنافیه را مرؤف و سروشتی دا ههیه. دهمی مرؤف ل بهر سروشتی کار دکهت، نه کارکرنه کارتیکرنی ل سهر مرؤفی ب خو ژی دکهت و پشاخیخیت. ب دهربرینه کا دی، دهمی مرؤف ل سهر سروشتی کار دکهت، د ماوهیی فی کرگرنی مرؤف ل سهر سروشتی کار دکهت، د ماوهیی فی کرگرنی مرؤف ل سهر خوه ژی کار دکهت و کارتیکرنا کاری ل سهر هزر و ناگههیا وی
  - "بێژه من تو چ کار دکهی، ئهز دێ بێژمه ته تو کی."
  - د ادهستخوش، ته ب شیّوهیه کی جوان نهو تشت کورتکر یی مارکسی دفیا بیّژیته مه کا ج ل مروّقی دهیّت دهمی کار دکهت. پهیوهندیه کا دیالیّکتیکی دنافبهرا دهست و هزرا مروّقی دا ههیه، ژبهر هندی زانینا مروّقی پهیوهندیه کا به هیّز دگهل کاری وی ههیه."
    - "کهواته بیکاری ژی تشتهکی مهترسیداره."
  - انهو کهسی بیکار دژیت دی دناف فالأهیهکی دا بهرزه بیت. هیگلی ژی ههست ب فی چهندی کربوو، وی و مارکسی ههردووکان دگوت کارکرن تشتهکی نهرینی یه و پهیوهندیهکا ب هیّز و رِاستهخو ب هندی فه ههیه مرؤف ب کارکرنی ژ رِاستا دبیته مرؤف."
    - "ئانكو ل ڤێرێ تشتهكێ باشه ههكه كهسهك كرێكار بيت."
    - "د بنیات دا، بهانی. ل فیری مارکس رِهخنی ل شیّوازی سهرمایهداریی دگریت."
      - "بؤ من پټر رؤهن بکه."
  - "د سیستهمی سهرمایهداریی دا، کریکار بو کهسهکی دی کار دکهت و کاری وی بیته نسته کی درهنگی نهو دی بیته نسته نشته کی درهنگی نه و دی بیته نسته کی درهنگی نه و دی بیته کهسهکی بیانی کهسهکی بیانی هممبهر کاری خوه، ل دووهٔ دا دی بو خوه ب خوه ژی بیته کهسهکی بیانی و دروستیا خوه وهك مروّهٔ ژ دهستده ت. ل هیری مارکس دهربرینه کا هیگلی بانی و دروستیا خوه وهك مروّهٔ ژ دهستده ت. ل هیری مارکس دهربرینه که شانی "

- "مهتا من نهفه بو ماوهیی پتر ژ بیست سالانه ل کارگهههکا شیریناهیان کار دکسی ژبهر هندی نهز باش د ته دگههم، چونکی مهتا من گهلهگ جاران دبیژیت سپیدی دمی ژ خهو رادیم دا بچمه سهر کاری، گهلهك کهربین من ژ کاری فهدین."
- ً "لَىٰ ل دوماهيئ دئ كەربيّن وىٰ ژ وىٰ ب خوە ژى قەبن ئەگەر ھات و ئەڭ كەربا وىٰ بۆ كارىٰ وىٰ يا بەردەوام بيت."
  - "هەرچەوا بىت، كەربين وى ژ شيريناهيان قەدبن."
- "د جڤاكێن سەرمايەدارى دا، سيستەمێ كاركرنێ هۆسا هاتيه رێكخستن كو ل دوماهيێ كارێكار هەرومكو بەندەيان بهێته هژمارتن، ژبەركو ئەو هەموو هێزا خوه يا كاري و هەبوونا خوه يا مرۆڤايەتى د خزمەتا تەخا بورجوازى دا تەرخان دكەت."
  - "ئەرى ژ راستا بابەت تا ۋى رادەى يى ب مەترسيە؟"
- " تمم یی به حسی دیتنا مارکسی ل دوور قی ردوشی دکهین، ژبهر هندی یا پیدفیه ناورینه کی ل پهیومندیین جفاکی یین چهرخی نوزدی بدهین، ل وی دهمی دی ب دمنگه کی بلند بیژین به لی نه ف چهنده یا ب مهترسی بوو.

کریکاران بو ماومیی دوازده دهمژمیران د کارگههین گهلهك ساپ و تهزی فه کاردکر و کریین وان ژی گهلهك د کیم بوون، ژبهر هندی زاروک و ژنین ب دووگیان ژی نهچار دبوون کار بکهن. ههژاری و بیزاریا خهلکی ب چ پهنگان نهدهاته شپوقهکرن. ل گهلهك جهان، خوهدانین کاری ل شوونا بهشهکی کریی، فهخوارنهکا کحولی یا نهرزان و خپاب ددا کریکاران، ل هندهك جهان کریکارین ژن ژی نهچاردکرن کاری لهشفروشیی دگهل زهلامین دمولهمهند بکهن. ب کورتی: پیدفی بوو تشتهکی هوسا بهیته کرن بهایی مروفی بهیته بلند کرن، ژبهرکو کارکرنی مروف وهکو گیانهوهران لیکربوون."

- "و هۆسا ئەڭ رەوشە بۆ ئەگەرى پەيدابوونا شۆرەشىّ..."
- انه خونده رهنگفهدانا مارکسی ژی بوو. دهمی کریکار د فی رهوشا گران و نه خوه د نه دریاین، زاروکین دهولهمهندین بورجوازی ژی، پشتی کو سهری خوه د سهرشوویین گهرم و نارام فه دشووشتن، دچوونه د ژوورین تایبهت و گهرم فه و نامینن پیانو و کهمانی دژهنین. پشتی هینگی دچوونه سهر سفرهیین ژ چوار جورین خوارنین جوارنین جودا جودا بیکهاتی و دهمی خوه یی مایی ژ ب گهریانین سهر پشتا ههسپان فه دبوراند."

- "رموشه کا کاریگهر و نهدادپهرومر بوو!"
- "نعفه بوچوونا مارکسی ژی بوو. ل سالا ۱۸۵۸ی، دگهل همفال خوه "فریدریك نخدلا"ی بهیاننامهیا حزبا کومونیست یا نافدار "مانیفستو" بهلافکر. دیرا یهکی یا فی بهاننامی دبیژیت: "شهبهنگهك دی نموروپا همژینیت، شهبهنگا کومونیزمی."
  "کا راوهستی، نمفه یا ب مهترسی یه."
- "همردیسان بورجوازی ژی ترسیان. ژبهرکو ته خا کریکاران دمست ب شوّرهشی کر. نهری ته دفیّت گوهی خوه بده یه دوماهیك به یاننامه یا وان؟"
  - . "ب خوشحالی قه."
- "ئیدی کومونیست رازی نابن تیگه و پلانین خوه بههشیرن، نهو ب دهنگهکی بید دکهنه ههوار و دبیژن کو نهو نهشین ج خهونین خوه بجه بینن نهگهر ههموو سیسته کی جهاکی یی بهری ب هیزی و توندوتیژیی ژناهٔ نهبهن. بلا ته خا دهستهه لاتدار ل همهوی شوره شا کومونیستان بلهرزیت. کریکاران ج تشت نینه ژ دهست بدهن ب تنی فهبه و زنجیر نهبن، نهو دی جیهانی ب سهر ئیخن، گهلی کریکارین جیهانی هههدوو بگرن."
- "ئهگهر کاودانین ژیانا وان هنده د خراب و نهخوش بان ههروهکو ته دیارکری، نهز ژی دا بهیاننامهیا وان ئیمزا کهم. بهلی پا ئهز دبیژم پشتی هینگی کاودان بهره باشتر نه جوون، مانه هوسایه؟"
- ال نمرویج، به لی به لی با ل جیهانی ههموویی نه. چونکی هیشتا ل گهلهك نطعران کریکار د رموشین نهمروفایهتی یین گهلهك دژوار دا دژین و د ههمان دهم دا کرکرنا وان دبیته شهگهر سهرمایهدار زمنگینتر لی بهین. مارکسی دگوته فی چهندی "نملیفهدین."."
  - "دێ شێی پټر ڕامانا ڨێ پهیڨێ ڕۏٚۿن کهی؟"
- "دەمى كريكار متايەكى دەستنىشانكرى بەرھەم دئىنىت، وى متاى بھايەكى فرۇتنى بى دەستنىشانكرى ھەيە."
  - "باشه."

، استغلال

- "ئهگهر مه کریّیا کریّکاری و خهرجییّن بهرههم ئینانا وی متای ژێ رِاکرن، پارەيەكى باش دى مىنىت كو ماركسى دگوتى "بهايى زيدە"، ئەق چەندە ژى ھندى دگەھىنىت كو كەسى سەرمايەدار دى پارەيەكى بدەستقەئىنىت كو د بنيات دا كريكار يى بوویه ئەگەرى پەيدابوونا وى پارەى. ئاھا ماركسى دگوتە قى چەندى دەلىقەدىتن."
  - "ئەز تېگەھشتم؟"
- "همردیسان ئهو سهرمایهدار دشنت وی پاری بدهستقه ئینای د کارهکی دی را بمەزيْخيت، بۇ نموونە د گوھۆرينا ئالاقيّن خوە ييّن بەرھەم ئينانىّ ب ھندەكيّن نوو و سمردهم، ليّ ل فيْريّ ممرهما وي نه نموه دا كريّكار كيّمتر بواستييّن يان كيّمتر كاربكمن، بەلكو دا خەرجىيىن تىچوونا بەرھەم ئىنانى كىمتر لىبكەت و پارەيەكى مەزنىر بۆ وى ژبەرقە بەينىت."
  - "ئەڭ چەندە يا بەرئاقلە."
- "دبیت. لی ج جاران ههموو تشت وهکو خوه نامینن و بو ماوهیهکی نافهکیشن همرومکو سمرمایمداری بقیّت، فیّجا چ د فی بواری دا بیت یان بوارهکیّ دی."
  - "ئانكو چەوا؟"
- "ماركس د وي باومري دابوو كو شيوازي بهرههم ئينانا سهرمايهداري، همقدريين خوه یین نافخویی ژی ههنه. سهرمایهداری سیستهمهکی ثابوری یه و ثهو ب خوه، خوه ژناهٔ **ىبەت، ژبەركو ل دووڭ ئەقلى ب رێڤه ناچيت."** 
  - "بەلى ئەڭ چەندە بۆ كەسىن ستەملىكرى باشە."
- "بهني. دوماهيا سيستهمي سهرمايهداريي يي دناڤ وي ب خوه دا ههلگرتيه. ب في رمنگی، سەرمايەدارى دبيتە توخمەك بۇ پېشكەفتنى، ئانكو قۇناغەكا گرنگ ل سەر رېكا سوشياليستيّ."
- "ئەرى دى شنى دموونەيەكى ل سەر چەوانيا ژناڤچوونا خويى يا سىستەمى سەرمايەدارىي بۇ من بيْژى؟"
- "مه گوتی کهسی سهرمایهدار دی پارهیهکی مهزن بدهستخوه قه نینیت، بهشهکی كيم ژ في پارهي بو كرينا ئالأفين بهرههم نيناني يين نوو و پيشخستنا كارگهها خوه

پارنینیت، بهشهکی دی ژی بو خوشیا زاروکین خوه و جلوبهرگ و کهلوپهلیّن گرانبها ییّن پهنزینا خوه دمهزیّخیت." پهنزینا خوه

"و پاشی."

"دی هندهك نامیرین نوو كریت و هژمارا كریكاران كیم كهت، ههلبهت نه چهنده زی ژبهر هندی یه داكو جهی خوه دناف بازاری دا و ل ههمبهر ههفركین خوه یین كاری به را به به به دا

"نەز تۆگەھشتم."

- "نی ژبیرنهکه شهو ب تنی هزرا فی چهندی ناکهت، ههموو زنجیرهیین بهرههم نبانی پیدفیه ب شیوهیهکی باشتر کاری خوه بکهن و د نوو بن. هؤسا دی کارگهه مهزنتر نبین و کهفنه د دهستی هرمارهکا کیم یا زهلامان دا. باشه تو بیژی پشتی هینگی چ چیبیت، سؤفیا؟"

- "بەن..."

"هندی هندی پندفیا وان ب کرنکاران دی کنم بیت، ژبهر هندی دی هژمارهکا کرنکارنن خوه فرنکهنه مال و هوسا دی بنکاری زندهبیت و پشتی هینگی چهندین ناریشهین جفاکی دی پهیدابن. ئه قهیرانه وهکو نیشانه کی یه کو دوماهیا سهرمایهداریی یا نیزیک بووی. ای هنده ک ئهگهرین دی ژی ههنه کو سیسته می سهرمایهداری ب خوه، خوه ژنا نبهت. تو بیژی چ چیبیت ئهگهر ئهو پاری سهرمایهدار بدهستفه دئینیت ههموویی ل کرینا نالاق و کهلوپهاین نوو بکریت و د ههمان دهم دا بهایی متایی کارگهها وی نهشیت ها بهایی بازاری بکهت و بیژی سهرمایهدار دی چ کهت و د شنی بهرسفا من بدی و ا

"نهخير، نهز نزانم دئ ج كهت؟"

"هزر بکه تو خوددانا کارگهههکیّی و تو نهشیای ههقسهنگیهکیّ دناهٔبهرا مهزاختنا بعرههٔ بین کارگهها خوه و بهایی بازاری دا بکهی و د ههمان دهم دا مهترسیا خوسارهتبوونی را با به به بازاری دا بکهی و د ههمان دهم دا مهترسیا خوسارهتبوونی را با به به به به بازاری دا بکهی دی برسیاری و خوه کهی، "نهری نهز چ بکهم داکو مندهای بازمی باشهکهفت بکهم؟"

"دبيت نەز مووچەيى كريكاران ب نىقى بكەم يان كىم بكەم."

- "ئەقە تشتىٰ يەكانەيە يىٰ تو دشنِى ئەنجام بدەى."
- "باشه ههکه ههموو سهرمایهدار وهکو ته د فیلباز بن کو د راستی ژی دا د هوسانه، گریکار دی هند ههژار بن تا وی رادهی نیدی نهشین پیدفیین ژیانا خوه بکرن. دی بیژین شیانین کرینی دی کیم بن و بازنهیا قالاهیی ژی دی ههر یا بهردهوام بیت. ب بوچوونا مارکسی، نه چهنده ناماژهیه که کو دهمژمیرا ملکداریا تاکه کهسی یا سهرمایهداران یا بهرط بدوماهی دچیت و هوسا دی کهفینه د رهوشه کا بهری سهرهادانا شورهشی دا."
  - "ئەز تۆگەھشتم."
- "ب كورتي، ل دوماهيي كريكار دئ شؤرهشي كهن و دهستي خوه دانه سهر ئالأقين
   بهرههم ئيناني."
  - ۔ "باشه پاشی دی ج چیبیت؟"
- "د وی همیامی دا، ته خه کا نوو ژ کریکارین به ری هینگی دی پهیدابیت و دی گههنه دهستهه لاتی و کونتروی ل سهر ته خا بور جوازی که ن. مارکسی دگوته فی چهندی "دیکتاتوریا کریکاران". ای پشتی فوناغا فهگوهاستنا دهستهه لاتی، جفاکه کی بی ته خ و چین دی پهیدابیت و دیکتاتوریا کریکاران ژی نامینیت. ئه خ جفاکه ژی جفاکی سوشیالیستی یه کو تیدا هه موو ئالافین به رهه م ئینانی ملکی هه موو که سانه، یان ملکی ملله تی هه موویی یه. د جفاکه کی هوسا دا، هه ر که سه ک دی ل دوو ف هیز و شیانین خوه کار که ت و ل دوو ف پیدفیین خوه پاره ی وهرگریت، ژبه رکو ئیدی کارکرن دی بیته ملکی ملله تی و هافیبوون نازفریته فه."
- "خوشه مرؤڤ هۆسا گوهێ خوه بدهته ته! بهڵ ژ ڕاستا ئهڦ چهنده پهيدابوو؟"
- ابه نی و نهخیر. نابورناسین سهردهم د وی باوه ری دانه کو پیشبینین مارکس د هنده کا خالین هه په گرنگ دا شاش دهرکه هندی یان به رو فاژی وان بو پاستی. بو نموونه شروفه کرنا ههیرانین سیسته می سهرمایه داریی و پشتگوه هافیتنا دیارده یا ده ده هموویی سروشتی کو نه فروکه نه م ل به رچاف و مردگرین. به نی پا سهر مرای فی چهندی ههموویی ... "
- ۔ "مارکسیمت بؤ نمگمری پمیدابوونا چمندین ومرچمرخانیّن ممزن. نمم نکولّ ناکمین کو مارکسیمت بوو نمگمر جفاك پتر ببیتم جفاکمکی مروّفایمتی، نمخاسم <sup>ل</sup>

نهرونها، ژبهرکو نیدی خهلک ب شیوهیه کی دادیه پروهر تر و همقده نگتر ژیا. ژبهر هندی نهم هردارین مارکسی و ته فکه را سوشیالیستی نه."

"باشه پشتی هینگی ج روودا؟"

اپشتی مارکسی، ته قگهرا سوشیالیستی ل سمر دوو لایمنان دابهش بوو:

هونبالبستیا دیموکراتی و لینینیزم. سوشیالیستیا دیموکراتی یاکو پیکوّنی بو پهیداکرنا

عاکمکی سوشیالیستی دکمت، ب شیّوهیمکی نارام و هیّدی ل نموروّپا روّژناقای به لاق بوو،

زبرکو نمو ومکو شوّرهشمکا هیّدی بوو. لی لینینزم کو هیشتا نمو باومریا مارکسی پاراست

بوو یا دگوتی ب تنی شوّرهش دشیّت جفاکی ته خیّن کمفن ژناف ببمت، همر زوو ل نموروّپا

روزهدلات و ناسیا و نمفریقیا به لاق بوو. ای همر یمك ژ قان تمفگمریّن نوو و همر یمکی ل

بروف شیّوازی خوه یی تایبمت درّی همر اری و زوّلم و زوّدداریی خمیات دکر."

به آن ما قان تهفگهران ژی ریک ل ههمبهر جوّرهکی نوو یی سهرکوتکرنی خوش نهر؟ نهز قی چهندی دبیّرم چونکی یهکیّتیا سوفیهت و نهوروّپا رِوْژههلاتی دهیّنه بنشجافیّن من؟"

"بیگومان راسته. پیدهیه تیبینیا هندی بکهین کو ههردهمی تشته کهفته د دستی مروفان دا، نه تشته بو باشی و خرابیی دهیته بکارئینان. نانکو پشتی بورینا پینجی یان سهد سالان ل سهر مرنا مارکسی، نهم نهشیّین بهرپرسیاریا ههموو کاریّن خراب بونافی وی برفرینین، نه خاسم ل وان وهلاتیّن سیستهمی سوشیالیست دهیّته بجه ئینان. رسته مارکسی هزرا هندی نهکربیت کو نهو کهسیّن دی جفاکی کومونیستی ژی بریقه بهن همر مروفن و مروف ژی ههموو وهکو یهکن، ههردیسان رهنگه وی نهزانی بیت کو ج جاران بهششت ل سهر نهردی پهیدانابیت، چونکی مروف باش دزانن دی جهوا هنده ک ناریشهیین نونافرینن."

<sup>&</sup>quot;راسته!"

<sup>&</sup>quot;ئەز دېيرم دى ماركسى ب دوماهى ئينين."

<sup>&</sup>quot;کا راومستی، ل دمستپیکی ته گوتبوو دادپهروهری ب تنی دنافبهرا وان کهسان هید پین سهر ب یهك جیهان فه."

<sup>&</sup>quot;سكرووجي ومگوتبوو نهك من."

- "و ته چهوا زانی وی یا وهگوتی؟"
- "باشه. جيرِوْكا من و ته ژ لايي يهك نفيسهر فه دهيّته نفيسان، ژبهر هنديّ نهم همردوو گەلەك يين پيكفه هاتينه گريدان، پتر ژ وي يا تو هزر دكهي."
  - " وهوو ڤێجا بۆ ترانێن ته…ا"
  - "في تراني دوو رامان ههنه: رامانا سهرقه و يا ژناڤ دا."
- "دا بزفرینه فی چپرؤکا دادپهروهریی. ته گوتی مارکس دبیژیت سیستهمی سەرمايەدارى جڤاكەكى نەدادپەروەر دئافرينيت، باشە دى چەوا جڤاكەكى دادپەروەر دمستنيشان كهين؟"
- " يەك ژ فەيلەسۆفين ئەتىكى يين داخبار ب ماركسى دېيژنى "جون رولس" نموویهکی دئینیت و دبیژیت: "هزر بکه تو نهندامهکی د کومهلهکا گشتی یا بلند دا و دی همموو ياسايين دمستهملاتي ل جفاكي دكمن، دانن."
  - "ئەز دېنىژم ئەڭ چەندە گەلەك يا ب دلى منه."
- "پێدڤیه ئهڤ ئهندامه جارهکا ب تنێ دا هزرا خوه د ههموو تشتان دا بکهن، ئانکو دمميّ ل دوماهييّ دگمهنه ريّكمفتنيّ و دمنگدانيّ ل سهر ياسايان دكمن، ديّ كمڤن و مرن."
  - "ئەۋە ج تشتەكى ب ترسە."
- "بهل پا جارهکا دی دی زفرن و دناف وی جفاکی دا هشیاربن یی بهری هینگی وان ياسايين وي دارِيْرْتين، لي تشتي بو وان جهي حيّبهتييّ ئموه نزانن كا جهيّ وان دناف في جفاکی دا ل کیفهیه."
  - "ئەز تىدگەھم."
- "نعة جفاكه دئ جفاكهكي دادپهرومر بيت، چونكي ياسايين وي ل سهر دستي هندهك زهلاميّن ومكهه في هاتيه دانان؟"
  - " و ژنك؟"
- "ئەق خالە بەشەكى ياريى پىكدئىنىت. ژبەركو ئەو كەس نزانىت كا دى دناۋ لەشى زدلامهكى يان ژنهكى دا هشياربيت. لى ژبهركو ئەق ھەردوو مگرتيە ھەنە، ل قَيْرى دەليقە هدیه ندم باومر ژ هندی بکدین کو ندف جفاکه دی جفاکهکی دادپدرومر بیت بو ژن و میران و ب شيوميهكي ومكهمط."

"نهقه بيروكهيهكا بالكيشه."

"نوكه بهرسفا من بده: ئمرى ل سهردهمي ماركسي، جفاكي ئهوروْبي يي ب في

<sub>ر</sub>منگی بوو<sup>و"</sup> "نهخیّر."

> متعمر عبود

pj

"نەرىٰ تە جھاكەكىٰ ب فى رەنگى ل جيھانىٰ ديتيه؟"

"من نه باومره همبیت."

"دئ دهلیقی دهمه ته پتر هزرا خوه بکهی، نوکه دی بابهتی مارکسی گرین."

"ته ج **گ**وت؟"

"ج نه! دێ نوکه ڕاومستين."

551

## داروين

... پاپۆرمکا پر ژ جینان دنافه گهمیا ژیانی دا ب ریکهفت...

سپندههیا رِوْرًا یهکشهمیی هیّلد ل دووق دهنگی قیّکهفتنهکا بلند هشیاربوو، تهو زی هنگی فائیلا کاغمزان بوو دهمیّ ب هیّز ب ثمردی کهفتی. دوهی ب شهق دانوستاندنا نظیمرا سؤفیا و ثهلبیّرتوّی ل دور مارکسی دخواند ههتا خهو کهفتیه چاقیّن ویّ، گلوّیا روناهیا خواندنی ههتا سپیّدیّ ب رِهخ تهختیّ ویّ قه یا مابوو ههلکری.

ژمارهیین رِهنگ کهسك و تمیسوك دناله دهمژمیرا وی یا ل سهر میزی دیاردکر کو نبایا بوویه سپیده و دهمژیر ۸٬۵۹ خولهکهك بوو.

هیّلدی خمون ب کارگمهیّن ممزن و باژیّریّن پیسبووی قه ددیتن، کچهکا بچووك ل تُولهکا جاددی هالکیّن شخارتمیان دهروتن و چهندین کهسیّن زمنگین و ب جلوبهرگیّن مقبل و چاکیتیّن دریّژ د بمر ویّ را دبورین بیّ کو ثاگهه ژ ویّ همبیت.

دمی هیلد ژ خمو هشیاربووی، بیرا خوه ل وان یاسادانمران ثینا یین دنا**هٔ** جهاکیّن <sup>خوه دا</sup> یاسا دداناین. همرچموا بیت، ثمو یا بهختمومره کو ل بجیّرکلی هشیاربووی. ثمگمر <sup>این نم</sup>زانیبایه دی ل کیژ جهی نموریجی ژ خمو هشیار بیت، تو بیّژی ل وی دممی ثمو الربالیه ژ خمو هشیار بیت، تو بیّژی ل وی دممی ثمو الربالیه ژ خمو هشیار بیت.

بهلکو یا بسانههیتر نمبوو نهگمر نهو ل سمردهمهکی دی هشیار بیت؟ بؤ نموونه ل چمرخیّن ناقمراست یان چمرخی بمرین یی بمری دهه هزار سالان؟ وی نثینا پیشچافیّن خوه یا ل بمر دمری شکمفتهکیّ روونشتیه.

نمری رموشا کچهکا پازده سالی بمری نمبوونا تشتهکی ب نافی شارستانیمت دا یا چهوا بیت؟ نمری نمو دا چهوا هزرا خوه کمت؟ نمری ما کی دبیژیت دا وی هزر و خمون همبن؟ هیّلدی چاکیتمك کره بمر خوه و هائیلا ومرمقان ثینا دمری داکو بمشی ل دووف دا تهمام بکمت.

> هیشتا نهلبیرتوی نه گوتی "رِاومستیّ"، کهسهکی دهرگههی کوّلکی قوتا. سوّفیایی گوت: "مه ج ههلبژارتنیّن دی نینن، مانه هوّسایه؟" ئهلبیّرتوّی گوت: "نهر باوهرناکهم مه ههبن."

ل بهر دهرگههی ژ دهرقه، زهلامهکی دانعهمر و خوهدان پرچهکا سپی و دریژ پاوهستیابوو، دارهك د دهستی وی دا بوو و ب دهستی دی ژی کهقالهك ههلگرتبوو کو وینهیی پاپؤرهکا تژی ژ ههموو جؤرین گیانهوهران ل سهر هاتبوو نهخشاندن.

ئەلبىدرتۇى پرسيار ژى كر: "ئەرى ئەڭ زەلامى دانعەمر كىه؟"

- "ناڤئ من نوحه."
- ۔ "من ژی هؤسا هزر دکر."
- "ئەز باپىرى تە يى مەزىم، كورى من. لى ھۆسا ديارە ئىدى كەس باب و باپىرىن
   خوە نانياسىت."

سؤهیایی پرسیار ژی کر: "نهری نهقه چیه د دهستی تهدا؟"

- "باشه. نهو وينهيي وان ههموو گيانهوهرانه يين ژ توفاني پزگاربووين. ها بگره، نهو بو تهيه."

سؤفيايي ئهو كمڤائي مهزن ژي وهرگرت.

"باشه. يا باشتره نهز بزڤرمه مال داكو چاڤديّريا دار ميّويّن خوه بكهم."

پشتی گوتنا قان ناخفتنان، وی زهلامی دانعهمر ب پینگافهکا مهزن خوه بلند کره پیمانی و ههر زوو دناف دارستانی دا بهرزه بوو.

نهلبیْرتو و سوفیا هاتنه د ژوور قه و روونشتنه خواری، سوفیایی دفیا هزریّن خوه و به به داری دو به داری دو به داری دا بکهت ای همر زوو نهلبیْرتوی کهفال ژ دهستین وی نینا دهری و گوت: "نوکه به دی به دی به ل سهر خالین سهرهکی راوهستین."

. "باشه، باشه."

"من ژبیر کر بیروم کو مارکسی ۳۵ سالیّن دوماهیا ژیانا خوه ل لهندهن بوراندن. ل سلا ۱۹۸۹ مالا خوه فهگوهاسته ویّری و ژیانا خوه یا مایی ل ویّری بوراند ههتا ل سالا ۱۸۸۹ وهغهر کری. ب دریّژاهیا وی ماوهی، چارلز داروین ل دهرفهی لهندهن دژیا ههتا ل سلا ۱۸۸۲ وهغهرکری و د ریّورهسمه کی مهزن و ژ ههژی دا ل دهفهرا "ویّست مینستهر نبی" وه که کهسه کی ئینگلتهرا یی نافدار هاته فهشارتن. ب فی رهنگی، ریّکا مارکسی و دروینی دگههشته یه ک. ئه خودنده ژی نه ژبهر هندی بوو کو نهو ههردوو ل یه ک جه و به سهرده م دژیان. مارکسی دفیا چاپا ئینگلیزی یا مهزنترین کاری خوه کو بهرتووکا "سرمایه" بوو پیشکیشی داروینی بکهت، ای داروینی نه فدیاریا مهزن ره تدکر: دهمی بشتی بورینا ساله کی ل سهر مرنا داروینی، مارکس ژی مری، هه فاتی وی یی نیّزیک "فریدیریک نخطز"ی گوت "کا چهوا داروینی تیورا چهوانیا و مراز کرنا زینده و مران دانا، ناها هوسا مرکس ژی تیورا و مراز کرنا زینده و مران دانا، ناها هوسا

"ن، نەز تېگەھشتم."

"یهك ژ هزرمهندین دی بین نافدار یی کاری خوه ب کارین داروینی فه گریدای، رانایی دحروونی "سیگموند هروید" بوو، وی ژی دوماهیك سالین ژیانا خوه ل لهندهن بوراند بوون. هروید دبیژیت نهفه ههردوو تیوره، تیورا ومرارکرنی یا داروینی و تیورا وی ل اور شروفهکرنا دمروونی، ههفرکیا سهر رحقی و سهرداچوونا مروفی کریه.

- "ب تنگههه کی به رفره هر نهم دشیین به حسی ته فگه ره کا "سروشتی" همر ژ افه را نافه راستا چه رخی نوزدی زاینی هه تا فی چه رخی بکه ین. ل فیری مه ره ژ "سروشتی" نهوه نه و هه سته یا دانپیدانی ب ج تشتان نه که ت ژ بلی راستیا سروشتی و جیهانا مه یا هه ستبیکه رژی پشت به شتنی دکه ته سه ر دیارده یین سروشتی نه ک ل سه ر مگرتی یین که تواری و یان وه حیین خودای."
  - "نه چهنده ل سهر مارکس، داروین یان فرؤیدی ژی دهیّته پراکتیزه کرن؟"
- "هدابهت، ئهو پهیفیّن ل نافهراستا چهرخیّ بوری بووینه زاراف نهفهبوون، ژینگهه، دیروّك، وهرارکرن، گهشهکرن، مارکسی ناماژه ب هندی کر بوو کو ئایدولوژیین مروّفایهتی ژ ئهنجامی کاودانین مهتریالی ییّن جفاکی پهیدادبن، داروینی ژی دیارکر کو رمگهزی مروّفی ژ ئهنجامی وهرارکرنهکا هیّدی پهیدابوویه و فهکوّلینیّن فروّیدی ل دور بیّناگههیا مروّفی ژی ئاشکهرا کر کو پتریا لفین و رمفتارین مروّفی ژ ئهنجامی هندهك بالدهر و غهریزهییّن گیانهوهری پهیدادبن."
- "ئەز دېنزم تا رادەيەكى ئەز تېگەھشتىم كا مەرەم ژ سروشتى چيە. بەلى ما نە يا باشترە ئەم يەك يەكە بەحسى وان بكەين؟"
- "ئهم دی نوکه به حسی داروینی کهین. ئهگهر بیرا ته بهیّت ئه و فهیله سؤفین بهری سؤکراتی ل دووهٔ هنده ک شروفه کرنیّن سروشتی بو روودان و دیار دهییّن سروشتی دگهریان. بهمان ریّک کا جهوا وان خوه ژ شروفه کرنیّن ئاشوپی و ئه فسانه یی ییّن قان دیار دهیان دوور دکر، ناها هؤسا داروینی ژی خوه ژ شروفه کرن و دیتنا دیّری ل دور ئافراندنا مروفه و گیانه و مران دوور دکر."
  - ئەرى ژ راستا ئەو ژى فەيلەسۆف بوو؟"
- "داروین زانایهکی بایولوژی و ههکولهرهکی سروشتی بوو. د ههمان دهم دا، نهو زانایی سهردهم بوو یی ههفرکیا دیتنا کتیبا پیروز ل دور چهوانیا نافراندنا مروفی ژ لایی خودی فه کری."
  - "پا ل دمستپیکی پیدفیه تو بو من بهحسی تیورا و درار کرنی یا داروینی بکهی."

<sup>\*</sup> بيناگههي Subconscious يان Unconscious و ب عمرمبي ژي دبيّژنيّ "اللاوعي"

"باشه. دا ژ داروینی وهك مروّق دهست پیبکهین، نهو ل سالا ۱۸۰۹ ل دهقهرا ایروزبیری" ل ئینگلتهرا هاتیه سهر دنیایی بابی وی د. روبهرت داروین، نوشدارهکی مبلی بی نافدار بوو و گهلهك یی دژوار بوو د پهروهردهکرنا کوری خوه دا. دهمی چارلز بوتابی ل هوناغا نافنجی، ریشهبهری هوتابخانی دگوت نهو کورهکی گهلهك لفلفوکه و چارین به مفا و باش ناکهت. ب دیتنا ریشهبهری، کارین باش نهون دهمی مهژیی هوتابیان ژ رفتار و گوتنین یونانی و لاتینی پر دکهن. مهرهما وی ژ لفوکیا چارلزی نهو بوو کو برده بی ب دووه کیر و میریان قه و بو خوه کوم دکهت."

. "نهز یا پشتراستم نوکه پشتی هینگی ریفهبهری وی ل سهر گوتنا فان ناخفتنان پشیمان بوویه."

"دهمی دهست ب خواندنا لاهوتی ژی، چارلزی بهردهوام زیرهانیا بالندهیان دکر و کیز و میشومور ل خوه کوم دکرن، ژبهر هندی چ پلهیین باش ومرنهدگرتن، لی هیشتا شه فوتابی ل کولیژی، نافودهنگیهکا باش وه ک زانایه کی سروشتی پهیداکر، زیدهباری گرنگیدانا وی ب جیولوجیایی کو بهربه لافترین زانست بوو ل سهرده می وی. ده می ژ قوتابخانه یا لاهوتی ل کامبرید چ ل سالا ۱۸۳۱ی دهر چووی، چوو باکوری "ویلز" داکو فه کولینان ل سهر جهوانیا پهیدابوونا بهران و زینده و مرین بهردبووی بکهت. ل ههیفا ته باخا هه مان سال کو شی وی هه موو گوهارت.

- "ئەو نامە ژ دەڭ كى ھاتبوو؟"

"ژ دههٔ ماموستا و همهٔانی وی "جون ستیهٔن هینسلو"ی. د نامی دا نهیسابوو "ناخواز ژ من هاتیه کرن زانایه کی سروشتی براسپیرم داکو وه هاریکاری کاپتن "فیتزوری" دهست ب وی گهشتی بکهن یا ژ لایی حکومه تی هه هاتیه پیشنیار کرن ژ بو فیکولینا کنارین باشوری یین کیشوه ری نهمریکا باشوری. من ژی به رسهٔا وان دایه کو تو باشتین و بکیرهاتیتین که سی بو وهرگرتنا هی نهرکی. ده رباره ی موجه ی ژی، من چ باشتین ل سهر نینن، ای یا نهز دزانم نههٔ گهشته بو ماوه یی دوو سالان دی هه کیشیت. "

"تو جهوا هان پیزانینان هه موویان ژبه ر دکه ی "

<sup>.</sup> نیندمومرتن بهردبووی Fossils ب عهرمیی ژی دینژنی "الحفریات"، بهرمایکیّن زیندمومرین بهری نیروکی نه کو ل سهر رمنگی بهران یان دناف قالبیّن بهران دا هاتیه پاراستن.

- "تشتەكى ب سانەھيە، سۆھيا."
  - "باشه وی چ بهرسڤ دا؟"
- ۔ "ئەو گەلەك يى خوينگەرم و ب پەرۆش بوو قى دەليقى ژ دەستىن خوە نەكەت. ليّ ل وي سەردەمى، گەنجان ج كار بيّ شيرەتيّن مالا خوە نەدكرن. پشتى زەحمەتەكا مەزن ل دوماهیی شیا بابی خوہ رازی بکہت کو دہلیفی بدہتی فی گہشتی بی بہرامبہر ٹھنجام بدمت، ئانكو ج پاره بەرامبەر وەرنەگرتن."
- "بەلى، ئەو پاپۆرا دا پى گەشتا خوە ئەنجام دەن، پاپۆرەكا دەريايى بوو ب نافئ "H. M. S. BEAGLE" و گەشتا خوم ل رێكەفتى ٢٧ كانونا يەكىٰ يا سالا ١٨٣١ێ ژ بلایموت دمستپیکر و بهرههٔ کیشوهری نهمریکا باشوری هٔه چوو، لیّ ل سالا ۱۳۳۸ی ژ نوو نههٔ پاپۆره گەھشتە وى جهى، ئانكو ل شوونا دوو سالان پێنج سال بورين و گەشتا وان يا بۆ ئەمرىكا باشورى بۇ گەشتەكا ل دور جيهانى و يەك ژ گرنگترين گەشتىن ئاشكەراكرنى ل چەرخىن سەردەم."
  - "ئەرى ئەو ل دور دنيايى ھەموويى زڤرين؟"
- "بهلیّ. ژ ئەمریکا باشوری بەرمۇ زەریا ئارام و نیوزلەندا و ئوسترالیا و باشوریّ ئەفرىقيا، پاشى دووبارە زڤرينە ئەمرىكا باشورى قە بەرى كو ل دوماھيى بقەگەرنە ئينگلتمرا. داروين د پهرتووكا خوه دا دبيّژيت: "گهشتگرن ل سهر پاپوّرا بيگليّ، گرنگټرين روودان بوو د ژیانا من دا."
- "ج پێنهڤێت بۆ زانايەكێ وەكو وى، ژيانا ل سەر پشتا پاپۆرەكا د نيڤا دەريايێ دا یا سروشتی نابیت."
- "ل سالین دمستپیکی، پاپورا بیگل بمردموام ل سمر کناری کیشومری نممریکا باشوری دهات و چوو، نههٔ چهنده بو نهگهر داروین شارهزایهکا باش ل دور هٔی کیشو<sup>هری</sup> پەيدابكەت. ھەردىسان ھيْرشيْن وان بۆ سەر كناريْن گزيرتەييْن "گالاپاكوس" ييْن <sup>دناڤ</sup> زمریا ئارام دا ل رۆژئاقایی کیشومری ئەمریکا باشوری رۆلەکی گرنگ ھەبوو، چونکی ئەو شیان برِهکا باش یا کهرمستهییّن خافه و دمستپیّکی کوم بکهن و بوّ نینگلتهرا فریّکهن. دگهل قَیْ چەندی ژی، داروینی بەردەوام تیبینی یین خوه ل دور سروشت و ومرارکرنا ژیانی

بنیسین. دهمی ل ژیئ ۲۷ سالیی زهریه وهلاتی، وهکو همکولمرهکی سروشتی نافدار ببوو. میر ژوی دهمی بیر وکهیا تیورا وه پارکرنی د مه ژیئ وی دا پهیدابوو. به ای پا وی نه ه کاری خوه یی سهره کی هه ر یهکسه ر به لاه نهکر به لکو چهندین سالان پشتی هینگی به لاه کر، زبه کو نهو زهلامه کی گهله ک هشیار بوو و له زی ل کارین خوه نه دکر، هه لبه ت یا پیده یه و د هؤسا بن."

"باشه کاری وی یی سمرهکی ج بوو؟"

"د راستی دا هژمارهکا کاران بوون، نی نهو پهرتووکا وی یا بوویه جهی دانوستاندن و گهنگهشهیین مهزن ل ئینگلتهرا، پهرتووکا وی ل دور "بنیاتی رهگهزان" بوو نهوا ل سالا ۱۸۷۸ بهلافکری. نافونیشانین وی یین تهمام نهفه بوون: "رهگهزی بنیاتان ب ریکا مهابژارتنا سروشتی"، یان ژی "پاراستنا رهگهزین پتر گونجای د ههفرکیا مان و نهمانی دا". نهف نافونیشانی دریژ د راستی دا کورتیا تیورا داروینی بو مه روّهن دکهت."

وي گهلهك تشت د في نافونيشاني دا دياركرينه."

"ئهم دی بهش بهش وهرگرین. د پهرتووکا بنیاتی رهگهزان دا، داروینی دوو بیرؤکه بان تیورین سهرهکی پیش ئیخستینه. د تیورا یهکی دا، داروینی پیشنیار کربوو ههموو شیومین گیانهومر و رووهکین نوکه ههین، بهری هینگی ژ هندهك شیومیین دهستپیکی هاتینه ومرگرتن، ئهو ژی ب ریکا ومرارکرن و پیشکهفتنا بایولوژی. د تیورا دووی ژی پیشنیار دکهت نههٔ ومرارکرنه ژ ئهنجامی ههلبژارتنهکا سروشتی پهیدادبیت."

"ئانكو مان بۆ يى گونجايى و ژ ھەژىى مانە ھۆسايە؟"

- "ئەرى وان داروين ومكو گەھەكا مەترسىدار دديت؟"
- "بهنی. نی نه همه چهنده یا بی نهگهر نهبوو، چونکی بازنهیین نهکلیریکی\* و زانستی باومری ب وی بوچوونا تهوراتی همبوو یا دگوتی رمگهزی گشت رووهك و گیانهومرین ل سهر روویی نمردی ب ج رمنگان ناهیته گوهورین و همر جودمکی رووهك یان گیانهومری ب شیومیمکی سمربهخو هاتیه ناهراندن و همتا همتایی ناهیته گوهورین. نه ف بوچوونه پر دگهل رینمایین نمفلاتون و نمرستوی ژی دگونجیا."
  - "ئانكو چەوا؟"
- "تیورا ئەفلاتۆنى ل دور بیرۆكەیان، پیشنیار دكر كو پهگەزین هەموو گیانهومران ناهینه گوهۆپین چونكى ئەو ژبەر قالبی هندەك بیرۆكه و شیوهیین نەمر و هەتا هەتایى هاتینه دروستكرن. هەردیسان نەگوهۆپینا پهگەزى یەك ژ سیمایین فەلسەفا ئەپستۆى ژى بوو، لی ل سەردەمی داروینی هندەك شوونوار و بەرمایكین دەستپیکی هۆسا پەیدابوون كو هەموو بیروباومرین كلاسیكی ددانانه بەر تاقیكرنی."
  - "ئەو چ جۆرە شوونوار و بەرمايكين دەستېيكى بوون؟"
- "باشه. دا دی ژ هژماره کا مهزن یا وان بهرمایکین بهردبووی دهستییکهین یین ژ همستیکین گیانه وهرین مهزن و ژنافجووی هاتینه وهرگرتن. داروینی ب خوه ژی چهندین شوونوارین بونه وهرین دهریایی ب دووراتیا چهندین میلان ل سهر هشکاتی دیتن، زیدهباری وان شوونوارین وی ل چیایین نهندیر ل سهری کیشوهری نهمریکا باشوری دیتین."
- ۔ "سۆفیا، بونەوەرەكى دەریایی ل سەرى چیایى ئەندیر دى ج كەت، تو دشنى بۆ من قى چەندى رۆھن بكەی؟
  - "نەخىر."
- "هندهك كهس د وى باومرى دا بوون كو ئهڤ بونهوهره ژ لايى مروّڤان قه هاتبنه نيْچيركرن و بربنه ويْرى، هندهكيْن دى ژى هزردكر خوداى ئهڤ بونهومريْن بهردبووى و شوونواريْن بونهومريْن بمردبووى و شوونواريْن بونهومريْن دمرياى ل ڤى جهى ئافراندينه داكو مروّڤيْن بيّباومر راستهرى بكهت."
  - "باشه زانایان ج دگوت؟"

شیوازی هیرکرنا تاینی ل سعر شیومیی پرسیار و بمرسفان 560

"پتریا زانایین جیولوجی "تیورا کارهستان" پشتراست دکر کو دبیژیت دهمی نهرد نووشی لافاوین مهزن و بیشهلهرز و کارهساتین مهزن بووی، ههموو جورین ژیانی ل سهر بوریی نهردی ژنافچوون. د پهرتووکا پیروز دا بهحسی یهك ژ قان لافاوین مهزن هاتیه کرن کو نهو ژی توفانا پاپورا نوحی بوو. پشتی ههر کارهساتهکی، خودا دووباره ژیانی ل سهر رویی نهردی ب زیندهوهر و گیانهوهرین نوو و گونجایتر قه نوو دکهت."

روب "ئانكو ئەق بەردبووينە، شوونتبلين شيوەيين وى ژيانى بوون يين ژ ئەگەرى قان <sub>گار</sub>ماتين مەزن ژناڤچووين."

"وى هزرا كيژ گوهۆړينان دكر؟"

"هزرا وان هیزان دکر یین نهفروکه ژی ههین؛ سهفا و با، حهلیانا بهفری، بیفهلهرز و بلنداهیین سهر ناستی روویی دهریای. ته گوه ل وی گوتنی بوویه یا دبیژیت جبکهکا نافی دشیّت بهرهکی کون بکهت، راسته نهف چپکه ب هیزا نهاماسی وی بهری کون ناکهت ای ب هیزا بهریهکهفتنا بهردهوام دشیّت فی کاری بکهت. چارلز لیل د وی باومری دابوو کو نهف گوهورینین بچووك و پله پله دشین دیمهنی سروشتی ههموویی بگوهورن. ای نگل فی چهندی ژی، تیورا وی ب تنی نهشیا وی راستیی شروفه بکهت کا بوچی داروینی بغرمایکین بونهوهرین دهریایی ل سهری چیایی ناندیز دیتن. ای داروینی ژی بهردهوام بویات دکر کو "گوهورینین بچووك یین پله پله" دشین ببنه نهگهری پهیدابوونا گوهورینین مهزن نهگهر دهلیفهیهکا پیدفی پی بهیته دان.

"ئەز دېيْژم ئەڭ شرۆقەكرنا دگەل ومراركرنا گيانەومران ژى دگونجيت."

- "بهن، نهفه بوچوونا داروینی ژی بوو. ههروهکو بهری نوکه من گوتی، داروین کهسه کی گهله که هشیار بوو، دهمی وی پرسیاره ککربایه، دهمه کی دریژ پیشه دچوو ههتا باش هزرین خوه کربانه و ژ نوو بهرسف ددا. ب فی پهنگی، وی شیوازین ههموو همیله سوهان بکارئینان؛ گهله کی پیدفیه نهم پرسیاران بکهین، نی پیدفی ناکه ت نهم لهزی د بهرسفدانی دا بکهین."
  - "بەل، ئەز تۆگەھشتى."
- "یهك ژ هاكتهرین ههستیار د تیورا چارلز لیلی دا، ژیی نهردی بوو. ل سهردهمی داروینی، نهو بیروباومر یا بهربهلاف بوو كو ژیی نهردی نیزیكی شهش هزار سالانه، ههلبهت برا فی ژماری ژی ههر ژ روژ پهیدابوونا نادهم و حهوایی ههتا نه فرقکه بوویه."
  - "چەند بىروباوەرەكا سادەيە!"
- "باشه، تشتهکی ناسایی یه نهم رهخنی ل هندهك تشتان بگرین نهخاسم پشتی رووددهن یان پهیدادبن. ب هاریکاریا قهکولینین خوه، داروین گههشته وی نهنجامی کو ژیئ نهردی نیزیکی ۲۰۰ ملیون سالایه. ههلبهت نه ژیئ داروینی دهستنیشانکری تشتهکی روّهن و ناشکهرا بوو، ژبهرکو نهگهر وی نه تشته ناشکهرا نهکربایه، نیّدی نه تیورا پیشکهفتنا جیولوجی یا پله پله و تیورا داروینی یا وهرارکرنی ج شهرعیهت نهدما، چونکی ههر یه ک ژ قان تیوران پید شی ب ماوهیه کی گهله ک دریژ بوو.
  - "باشه پا ژیێ ئەردى چەند ساله؟"
- "ل سەردەمى ئەڤرۆكە زانست گەھشتيە وى باوەرى كو ژيى ئەردى نيزيكى ٤.٦ بليون سالايه."
  - "واو، چەند گەلەكە."
- "همتا نوکه ب تنی نهم ل سهر یهك گروقهیین داروینی ل دور تیورا ومرارکرنا بایولوژی راومستیاین کو نهو ژی بهرمایکین بونهومرین بهردبووی بوو دناق تهخین جوراوجور یین بهران دا. ای داروینی گروقهیهکی دی ژی ل سهر راستیا تیورا خوه پیشکیشکر، نهو ژی دابهشبوونا جوگراهی یا رهگهزین زیندی بوو. ل قیری داروینی چهندین پیزانینین نوو و گرنگ بهلاقکرن. داروینی ب چاقین خوه دیتبوو کو تاکین ههر جورمکی زیندهومری ل دهقهرمکا دهستنیشانکری، ب تنی د هندهك ساخلهتین بچووك دا

زنگههننه جوداگرن. بو نموونه، وی ج جوداهنن مهزن ل دههٔ تاکنن ههمان جوری ژبهه. ریندهوهری ل سهر گزیرتا جالاباگوس ل رِوْژنافایی نهکودار نهدیتبوون." "بؤ من پتر بهحسیٰ هٔیٰ گزیرتیٰ بکه."

"گزیرتا جالاباگوس ژ هژمارهکا گزیرتهیین بورکانی پیکدهیت، ژبهر هندی جوداهیین مهزن ل ده ژیانا گیانهومر و روومکین وی نهدهاتنه دینن. ان ژبهرکو داروینی بر گلهك گرنگى ب جوداهيين ههره بچووك ژى ددا، وى چهندين كيسهلهيين مهزن ل سهر مهموو گزیرتهیان دیتن ب رهنگهکی کیسهلهیین ههر گزیرتهکی ب هندهك ساخلهتین گەلەك كۆم و بچووك ژ كىسەلەينىن گزيرتەينىن دى دھاتە جوداكرن. ئەرى ژ راستا خوداى رهگەزەكى تايبەت يى كىسەلەيان بۆ ھەر يەك ژ قان گزيرتەيان جودا ئافرانديە؟"

"من گومان ل سەر ڤێ چەندێ ھەيە."

 "تيبينيين دارويني ل سهر ژيانا بالندهيين گزيرتا جالاباگوس پتر جهي حيبهتيي يوون، ژبهركو جوداهيهكا مهزن دناڤبهرا جووچكين گزيرهتهكي بؤ گزيرتهكا دى ههبوو، ب تايبهت شيّويّ دميّ وان. دارويني ئهگهريّ قان جوداهيان بؤ ريّكا پهيداكرنا خوارنيّ ژ لاييّ فان چووچکان قه ل سهر قان گزیرتان زفراند. چووچکین ژ جوری "دوری" یین دم تیژ و رُ همردوو لايان قه خوار ل سمر توڤي داريّن كاژان درّيان، بالندهييّن دمنگبيّرُ بيّن بچووك ل سەر میشوموران دژیان، چووچکین "حەسون" ژی ل سەر میریین سپی یین ل سەر جەق و بەلگىن داران دۇيان.

همر يهك ژ ڤان جوّريّن بالندان، دمهكيّ هوّسا همبوو كو دگهل شيّوازيّ خوارنا وان يىٰ گونجاى بوو، ئەرى تو بېژى ئەڭ بالندەيە ھەموو ژ يەك جۆرى بالندەى پەيدابووينە؟ نەرى قى جۆرى خوم دگەل كاودانين وان گزيرتەيان گونجاندينە، ھەتا ب بورينا چەندين جهرخان بووینه نهگهری پهیدابوون و ومړارکرنا جوّریّن نوو یی چووچکان؟"

"ئەقە ئەو دەرئەنجام بوو يى داروين گەھشتىي. مانە؟" "بهليّ. دبيت داروين ل سهر گزيرتهيا جالاباگوس بوويه كهسهكيّ "دارويني"، ردی و مکو ایندی کربوو کو گیانهوهرین فی گزیرتی تا رادهیهکی مهزن وهکو ژبهرکو وی تیبینیا هندی کربوو کو هزمارهکا جؤریّن وان گیانهوهرانه ییّن وی ل کیّشوهریّ نهمریکا باشور دیتین. نهریّ خودای جارهکا ب تنی نههٔ گیانهوهره ههموو پیکهه و ب فان جوداهیین بچووك و سادههٔ

نافراندینه، یان ژی ل دهستپیکی ب تنی جورهك نافراندیه و هیدی هیدی فی جوری و ورزی و میدی است و میری و میری و میرو

- میدی هیدی گومانا وی ل دور هرٔمارا جوّریّن زیندهومران بین نههینه گوهوّرین بمرمهٔ زیدهبوونی دچوو. ای همتا نوکه ژی زانا نهشیاینه شروّهٔهکرنهکا پراکتیکی دهرباره پهرمهٔ زیدهبوونی دچوو. ای همتا نوکه ژی زانا نهشیاینه شروّهٔهکرنهکا پراکتیکی دهرباره پهروانیا هی ومرارکرنی پیشکیش بکهن. سهرهرای هندی کو هاکتهرهگی دی ژی ههیه ناماژی بهندی ددمت ههموو جوّرین زیندهوهرین سهر روویی نهردی ب رهنگهکی ژ رهنگان پیکشه د گریداینه."
  - "ئەو ج فاكتەرە؟"
- "گمشمکرنا سوریلانکی "کورپهلهی" ل دههٔ گیانهوهریّن شیردهر. نهگهر نهم سوریلانکیّن ههر یهك ژ سه و چهکچهکیله و کیّفریشك و مروّفان د فوّناغا دهستپیّکی یا گمشمکرنیّ دا همفهمر بکهین، دیّ بینین نههٔ سوریلانکه تا رادهیهکی هوّسا د وهکهههٔن کو گهلهك یا ب زهحمه د ژیّکجودا بکهین. نهم نهشیّین سوریلانکی مروّفی ژ یی کیفریشکی گهلهك یا ب زهحمه د ژیّکجودا بکهین. نهم نهشیّین سوریلانکی مروّفی ژ یی کیفریشکی جودا بکهین ههتا همردوو نهگههنه فوّناغهکا گهشهکرنی یا ههره پیشکهفتی و دوماهیی. بهری ما نههٔ چهنده نه بهنگهیه ل سهر هندی و نهم مروّفیّن ههفدوو ییّن ژیّکدوورین؟"
- "بهلی پا ههتا نوکه وی چ شروفهکرنین تهمام ژ بو چهوانیا و هرار کرنی پیشکیش نمکربوون؟"
- "داروینی هزرا خوه د تیورا چارلز لیلی دا دکر دهمی دگوتی گوهوّپینین بچووك پشتی ماوهیه کی دریّر دشیّن ببنه نهگهری پهیدابوونا گوهوّپین و کاریگهرییّن مهزن، لی داروین نهدشیا فی شروّفه کرنی وهکو ریّسایه کا گشتی بکاربینیت. همردیسان وی ناگههداریه کا باش ل دور تیورا گیانه وهرناسی فرهنسی لامارکی هه بوو یا کو دگوتی رهگهزیّن جودا جودا بیّن زینده وهران نه و ساخله ت ل ده خوه پیشئیخستینه بین پینی دبنی، بو دمونه، زمرافه ی ساخله تا ستودریّریی ل ده خوه وهرارکریه، ژبهرکو ب بورینا چهرخ و دهمیّن دریّر و نهمانا خوارنی نه و نه چاربوویه خوه بگههینته به لگیّن داران بین بلند. لامارك د وی باوهری دا بوو نه شاخله تا فی زینده و مری ب خوه ل ده خوه بهیداگری، دشیّت بو بهره بایکیّن ل دوو خوه ژی دا بفهگوهیّزیت. ای داروینی نه ق تبورا ده در باردی فهگوهاستنا "ساخله تیّن پهیداگری یان بدهست فه نینای" ره تدکر، نه خاسم کو

وماركى ب خوه ژى ج بەلگەيين زانستى ل سەر قان گوتنين خوه يين ويرەك نەبوون. لايهكى دى قه، داروينى دوڤچوونا شيوازهكى دى يى هزركرنى دكر كو هند يى ئاشكەرا و زمه . رؤهن بوو، نهم دشیّین بیّرین تا رادهیمکی میکانیزما راستمقینه یا ومرارکرنا زیندمومران

- . "باشه، ئهو ج تيور بوو؟"
- ۔ "ئەز دېيْژم يا باشتر ئەوە تو ب خوە ھزر تيدا بكەى. ژبەر ھندى ئەز دى پرسیارهکی ژ ته کهم: "ئهگهر ته سی چیل همین و ته ب تنی نالفی دوو چیلان همیت، ديٰ ج کهي؟"
  - "ئەز دېێژم دێ چێلەكێ سەرژێكەم؟"
    - "باشه، دێ کيژ چێڶێ سهرژێکهي؟"
  - "يا ژ من قه ئهو چێلا ژ ههموويان كێمتر شيرى بهرههم دئينيت."
    - "ژ راستا دێ ومکمی؟"
    - "بەلى، چونكى ئەڭ چەندە بەرئاقلىرە، مانە ھۆسايە؟"
- "هەلبەت ئاھا رەگەزى مرۆۋان ژى ب درێژاھيا ھزاران سالان ئەڤ چەندە كريە، لىٰ هَيْشَتَا نُهُم رُ سحبهتا چِيْلان ب دوماهي نههاتينه. باشه دي بيْرُين ته دڤيْت يهك رُ وان گولکهکی بینیت، دی کیژ ژ وان ههلبژیری؟"
- "ئەو چێلا پټر شيرى بەرھەم دئينيت، ژبەركو گولكى وێ ژى دێ ومكو وێ يێ ب بەرھەم بىت."
- "ئانكو تو چێلێن شيردهر ژ چێلێن دى باشتر دبينى. باشه ل ڤێرێ ژى پرسيارا دوماهییّ دیّ ژ ته کهم: باشه نهگهر تو نیّچیرفان بی و ته دوو سهییّن نیّچیری ههین، لیّ تو نعجاری سمیمکی ژ وان بهردهی، نهری دی کیژ سهی بؤ خوه هیّلی؟"

- "ئەو سەيى باشتر دشىت نىچىران بكەت." "هەلبەت. ئانكو ب فى رەنگى ژى تو دى سەيى باشى ھەلبۇيرى. ئاھا ب فى رمنگی، بوّ همیاما پتر ژ دمه هزار سالان مروّقان گیانهومریّن کههی ب خومدان کرینه. ل
- دهستپیکی ومکو نوکه مریشکان حهفتیی پینج هیك نهدکرن و پهزی هریهکا باش بهرههم نهنئينا و همسپ هؤسا ب هيز و بلهز نهبوون، ژبهر هندي مرؤفان جؤرهكي ههلبزارتنا

سروشتی بکارئینا. ئەڭ گوتنە ل سەر جیهانا روومکان ژی دهینته بجه ئینان. بۆ نموونه، ئەم پتاتین نەباش ناچینین ئەگەر مە پتاتین باش و ب توڭ هەبن. ھەردیسان ئەم وەختی خوه ب چاندنا وی گەنمی قە نابورینین یی چ توڭ پیقه نەھیت. داروینی دیارکر کو چ چیل و گولیین گەنمی و سه و چووچکین وەکھەڭ نینن. سروشت گرنگیهکا مەزن ب هەمهجۆریا زیندمومران دمت، هەتا دناڭ رەگەزمکی تایبهت ژی دا، گەلەك جۆر هەنه. بۆ نموونه رەگەزی سیفان گەلەك جۆرشەنه. بۆ نموونه رەگەزی نینن، ئەز دبیرم ته ب خوه ئەڭ چەندە یا جەرباندی ئەو ژی دەمی تە شەربەتا شین ئەخواری."

- "ئەز ژى ومدبير م."
- "ل فیری داروین یی نهچار بوو پرسیاری ژ خوه بکهت: نهری چهوا میکانیزمهکا هؤسا ل سهر سروشتی دهیته پراکتیزهکرن؟ نهری سروشت ب خوه "ههلبژارتنا سروشتی بو زیندموهران نمنجام ددمت؟ نهری نمهٔ ههلبژارتنه دشیّت ببیته نهگهری نافراندنا جورین نوو ییّن رووهك و گیانهومران؟"
  - "ئەز دېيرم بەرسف بەلى يە."
- "بهن پا ههتا وی دهمی ژی، داروینی نهدزانی کا چهوا نههٔ ههلبژارتنا سروشتی 
  پرووددمت، بهلکو ههتا پشتی هینگی ژ نیشکه کی هٔه ل سالا ۱۸۳۸ی، ئانکو دوو سالان پشتی 
  همگهریانا وی ژ گهشتا پاپورا بیگلی، پهرتووکه کا تایبهتمهند د بواری همکولینین 
  ئاکنجیبوونا مروفان دا یا زانا "توماس مالتوس"ی ب نافی "گوتاره ک دهربارهی بنهمایین 
  ناکنجیبوونی" کمهتیه بهر دهستین وی. توماسی ژی بیروکهیا نشیسینا فی پهرتووکی ژ زانا 
  و سیاسهتمهداری نهمریکی و داهینهری نامیری خوپاراستنی ژ بریسیان، "بنجامین 
  فرانکلین"ی ومرگرتبوو. فرانکلینی دیارکربوو نهگهر ج هاکتهرین دهستنیشانکهر د سروشتی 
  دا نهبن، رهگهرمکی تایبهت یی گیانهوهران یان رووهکان دی جیهانی ههموویی داگیر کهت، ن 
  ژبهرکو گهله کرمگهزین زیندهوهران ل سهر روویی نهردی ههنه، پیدفیه نهو همقسهنگیا 
  دنافیهرا خوه دا بیاریزن."
  - ئەز ژى ھۆسا دېينم."

"مالتوسی نهو بیروکهیه پیشئیخست و ل سهر ناکنجیین سهر روویی نهردی بجه بینا. نهو د وی باوهری دا بوو کو شیانین مروقی بو زانی گهلهك د مهزنن ب رهنگهکی هزمارا وان زاروکین روزانه ژ دایکدبن گهلهك پتره ژ وی هژماری یین دشین خوه بپاریزن و پینه ساخ. ژبهرکو بهرههم نینانا خوارنی نهشیت پیدفیین ههموو مروقان دابین بکهت و هفسهنگیا زیدهبوونا مروقان بپاریزیت، هژمارهکا مهزن یا زاروکان د شهری مان و نهمانی دمرن."

- "ئەرى ئەڭ چەندە تشتەكى بەرئاقلە؟"
- "بهنی، ناها ژ راستا نهقه نهو میکانیزما گهردوونی بوو یا داروین لیدگهریا ژ بؤ شرفهکرنا چهوانیا کریارا ومرارکرنا زیندهوهران. ژ نهنجامی روودانا فی ههلبژارتنا سروشتی د ههفرکیا مان و نهمانی دا، نهو زیندهوهرین ب شیوهیهکی باشتر خوه دگهل زینگهها خوه گونجاندی، دی رهگهزی خوه پاریزن و یین لاواز ژی دی بهره نهمانی چن نهه دووهم تیور بوو یا داروینی ل دور "بنیاتی رهگهزان" نفیسای. نهو د پهرتووکا خوه دبیژیت: "فیل یی کو دهیته ههژمارتن هیدیترین گیانهومر بو زانی. ههکه فیلهکی شهش تیشك ههبن و ههر تیشکهك بو سهد سالان بژیت، پشتی ههیامهکی "دنافههرا ۱۶۰ ههتا دو» سالان، نیزیکی نوزده ملیون فیلان دی ل سهر روویی نهردی ژین نهفین کو ژ باپیری خوه یی یهکی پهیدابووین."
- "ئەرى پا ئەو چ بۆ وى جۆرى ماسيان دبنژيت ينن ھەر جارەكى زانى، ب ھزاران
   ھنكان دكەت؟"
- "داروین پتر دناف بابهتی دا چوو خواری و دگوت همفرکیا دنافهرا رهگهزین و دگوت همفرکیا دنافهرا رهگهزین و دکهه گهلهك ب زه حمهتره، ژبهركو ل سهر وان یا پیدفیه ل سهر یهك جوری خوارنی شهری بکهن. ژ لایهکی دی فه، چهند نه ههفرکیه ب هیزتر بیت، وهرارکرنا رهگهزین نوو ژی دی بلهز روودهت، نانکو ب تنی نهوین ب باشترین شیوه خوه دگهل ژینگههی گونجاندی دی مینه ساخ و بین لاواز ژی دی مرن."
- سی مینه ساح و پین لاوار ری دی مرن. - "ئانکو چهند خوارن کیمتر آن بهیت و کریارا هیکدانانی زیدهتر آن بهیت، کریارا ومرارکرنی ژی دی بلهزتر روودهت؟"

"بهن، نی قی مژاری پهیوهندی ب خوارنی ب تنی قه نینه، ژبهرکو نابیت نهم رؤان کریارا نیچیکرنی ژی ژ بیربکهین، ئانکو کا ههتا ج راده نه فی زیندهوهره دی خوه پاریزیت داکو نهبیته نیچیرا گیانهوهرهکی دی. ل فیری ژی هنده ساخلهت ههنه هاریکاریا زیندهوهران دکهن خوه ژ فان مهترسیان بپاریزن؛ بو نموونه، شیانین گوهورینا رهنگی ل دووهٔ رهنگی وی ژینگهها تیدا دژیت، شیانین کهشهفریتی ب شیوهیه کی بلهز، شیانین ژیکجوداکرنا گیانهوهرین دوژمن و یین هه فال، یان ژی د دژوار ترین کاودان دا شیانین بهرهه م ثینانا ژههره کا ته و دژوار ههبیت کو بشیت پی گیانهوه ری نیچیر فان بکوژیت. ژبهر هندی، پتریا جورین رووه کی کاکتوس د ژههراوینه. ژ لایی پراکتیکی فه، چ تشتین دی ژ بلی فی رووه کی نهشین ل بیابانی شین ببن، ژبهر هندی نه و رووه که یی لاوازه ل هه مبهر گیانه و هرین گوشتخور و پیدفیه ریکه ک ههبیت پی بهره فانیی ژ خوه بکه ت."

- "پتریا جۆرین کاکتوسی ستری ژی همنه."

"یا ئاشکهرایه شیانین زانی گرنگیهکا تایبهت و سهرهکی ههیه. داروینی ب هووری فهکولین ل سهر کریارا پیتاندنا رووهکان دکر. رووهک ب رهنگین جودا جودا گولان بهرههم دثینن و بیهنین خوش بهلاق دکهن داکو سهرنجا میشوموران بو خوه براکیشن کو رولهکی کارا ههیه د کریارا پیتاندنی دا. ههر ژ بو پاراستنا جوری خوه بالندهیین می ناوازان دخوینن داکو سهرنجا بالندهیین نیر بو خوه براکیشن و کریارا زانی نهنجام بدهن. نهو گایی دخوینن داکو سهرنجا بالندهیین نیر بو خوه براکیشن و کریارا زانی نهنجام بدهن. نهو گایی بی خیرهت و نارام یی ج گرنگیی ب چیلان نهدهت، ج گرنگیی نادهته دیروکان جورین رهگهزی خوه ژی، ژبهرکو رهگهزی وی ژبهر قی ساخلهتا گرنگینهدانی دی ژنافی جیت، ژبهر هندی نارمانجا سهرهکی یا گایان د ژیانی نهوه ههتا ژیی گهشهکرنا نهندامین زانی بمینته هندی داکو رهگهزی خوه ژنافیچوونی بپاریزیت.

نه خونده وه کو به ریکانا غاردانا ب کومه له "غاردانا به ریدی". نه و زینده وه رینده وه ن ژبه رهم نهگه ره کی هه بیت نه شیت بوهیلین "جین" خوه بو به رهبابکین ل دوو ف خوه دا به مگوهیزیت، هم ر زوو دی ژنافچیت. ب فی رهنگی ژی به رده وام جوّره ک دی پیشکه فیت و یین دی ژنافچن. به رخوه دان و خو ل به رگرتنا نه خوشیان یه که ژگرنگترین وان ساخله تین دی ژنافچن. به رخوه دان و بو به رهبابکین ل دوو ف خوه دا د فه گوهیزن."

<sup>\*</sup> كەشەھرىت Mutation ب عەرەبى زى دېيْژنى "الطفرة".

"نانكو همموو تشت بمردهوام خوه باشتر و جاكتر لي دكمن؟"

"بەنى، ژ ئەنجامى قى ھەلبرارتنا سروشتى يا بەردەوام، ئەو زيندموەرين خوە گەل ژینگەھەگا تایبەت كو یا گونجای بۆ ژیانا وان دگونجینن، دى شنِن بۆ ماوميەكى درڼژ ربه در المحلوث و بكير ژينگههه كا دى ژى هيت، بؤ مموونه دبيت شيانين فريني بؤ موونه دبيت شيانين فريني بؤ مندهك بالندهييّن گزيرتا جالاباگوس يا گرنگ بيت، ليّ نمطْ فرينه بوّ وان بالندهيان نمهند یا گرنگ بوو یین خوارنا خوه ژ نمردی رادکری و ج گیانمومرین درنده ژی ل دورماندورین ون نه دژیان. ههلبهت شهگهری ومرارکرنا هژمارهکا مهزن یا جؤرین زیندمومران ب ىرېزاھيا ديرۆكى بۆ ھندى دزڤريت كو ل سەر روويى ئەردى ژينگەھين جودا جودا و گونجای بو گشت زیندمومران همنه."

"سەرەراى قى وەراركرنى، لى با جۆرەكى مرۆۋان ب تنى ھەيە."

"ژبهرکو مرؤهٔ بونهوهرێ يهکانهيه يێ شيانێن خوه گونجاندنێ دگهل ژينگههێن جودا جودا هەين. يەك ژ وان تشتين داروين حيبهتى كرى، شيانين هندوكين سۆر يين مقمرا تبيرا ديل فيوگو "وملاتي ناگري" بوون كا چهوا دشيان دناڤ هندمك كاودانين سمقاي بنِن دژوار دا بژین، لیّ نههٔ چهنده هندی ناگههینیت ههموو مروّهٔ د وهکهههٔن و ههمان سبان هدنه. بؤ تموونه، ئهو كهسين ل وهلاتين نافهراستا تهيا ئهردى و نيزيكى هيلا كممريى دژين، پيستهكي ستوور و تاريتر هميه ژ وان كمسيّن ل دمڤمريّن نيّزيكي باكوريّ تها نمردی دژین، ژبمرکو نههٔ پیستی ستوور و تاری وان ژ تیشکا رِوْژی یا دژوار دپاریزیت، ژب**هر هندی نهگهر کهسهکی پیستی وی ت**هنك و سپی بو ماوهیهکی دریژ خوه بدهته بهر تبشکا رِوْرْیْ یا درُوار، رِمنگه تووشی نهخوشیا پهنجهشیْرا پیستی ببیت."

"ئانكو ساخلەتەكا باشە بۇ وان كەسيّن ل وەلاتيّن نيّزيكى باكورى تەپا ئەردى

ىزىن پىستەكى سپى ھەبىت؟

"بەن، ھەكە ھۆسا نەبا دا ھەموو خەلكى سەر روويى ئەردى پىستەكى تارى همپیت. لیّ پیستیّ سپی ب شیّوهیه کیّ ب سانه هیتر دشیّت فیتامین D بوّ خوه دروست دکمت . ل دمعكى مرؤفين پيستى وان تارى ب شيوهيمكى سروشتى نعفى فيتامينى ژ تيشكا رؤژى <sup>دا</sup> ومردگرن. ل سهردهمی تم**فر**ؤکه، نه**ف** جهنده نه یا گرنگه ژبهرکو نهم دشیّین وان

خوارنان بخوین ییّن زمنگین ب قیتامینان. لیّ ژبیرنهکه کو ج تشت ههما ژ دمهٔ خوه دناؤ سروشتی دا پهیدانابن، ههر گوهورینهك ژ تهنجامی هندهك گوهوّرینیّن گهلهك بچووك و هوور پەيدادىيت يىن كو كارتىكرنى دكەنە سەر بەرەبابكىن ل دووڤ خوە دا.

"ب راستى ژى تشتەكى بالكىشە."

- "ژ راستا، باشه نوکه ئهم دشیین تیورا داروینی ل دور وهرارکرنی ب رستهیهکی
  - تهمام بكهين."
  - "فەرمووو،"
- "ئەم دشيّين بيّژين "ماددەيى خاڭ" بۆ كريارا ومراركرنا زيندمومران ل سەر روويى ئەردى، ھەمەجۆريا بەردەوام يا دناڤبەرا تاكێن ھەمان رەگەز ب خوم دايە، زێدەبارى بەرھەم ئىنانا زريەتەكا مەزن كو ب تنى ھۇمارەكا كىم ژى دشىن بمىنە ساخ، ھەلبەت ههلبژارتنا سروشتی ل قَيْرِيْ رِوْلِيْ خوه دبينيت كا كى بمينته ساخ و كى ژناڤ بچيت، ژبەركو هيّزا پالدمر يا ل پشت ڤي كريارا وەراركرن و گەشەكرنى، بريارى ددەت يى بهيّزتر و باشتر بمینته ساخ."
- "ئەڭ تيورە ژى وەكو مژارەكا بيركاريى تشتەكى لوژيكى يە و دكەڤيتە ئاقلى مرؤفي، ئەرى جەوا خەلكى پېشوازى ل پەرتووكا "بنياتى رەگەزان" كر؟"
- "پەرتووكا وى بۆ ئەگەرى گەنگەشەيىن مەزن و توند، دىرى ژى ب دژوارى نەرازيوونا خوە دياركر. جيهانا زانستى ژى ل سەر دوو بەشان ھاتە دابەشكرن، بەشەكى باومری ب تیورا داروینی ئینا و بهشهکی دی ژی دژی وی راومستیان. د راستی دا نههٔ دڙاپهتيه ژي تشتهکي سهير نهبوو، ژبهرکو دارويني ب شيوهيهکي مهزن و ههستپيکهر خودا رُ كريارا نافراندنا زيندهوهران دوور ئيخست. هندمكين دى رُى دگوت ئافراندنا زیندهوهرهکی کو نهو ب خوه بشیّت خوه وهرار بکهت، گهلهك مهزنتره ژ هندی کو بونهومرمكي جنگير ب ئافريني."

ژ نیشکهکی قه سوّفیایی خوه ژ سهر کورسیکی هافیّت و ب دهنگهکی بلند کره هَيْرَى؛ "سهحكي ويْراهه، ژ دمرقه."

سۆفیایی ناماژه کره پهنجهرکی. ل سهر دهریاچهیا ل ههمبهری وان، ژن و میرهکان دمستین همقدوو گرتبوون و د ریس و چبلاق بوون؟"

نهلبيرتوى گوت: "نمو نادمم و حموانه. نمو ژى ل دوماهيي نمچاربوون جيروْكا خوه هندی هندی بکهنه دگهل چیروکا "خوهدانا سهکویی سوّر" و "نهلیس ل وهلاتی مهروسهمهران"، ژبهر هندی نهو یین هاتینه فیری."

سؤفیا چوو بهر پهنجهرکی داکو تهماشهی وان وان بکهت، لی همر زوو وان خوه <sub>ننا</sub>هٔ داروباری دا **قهشارت**.

"باشه نوکه داروینی گوتیه رِهگهزی مروّقان ژ گیانهومران پهیدابوویه؟"

"ل سالا ۱۸۷۱، داروینی پهرتووکا "بنیاتی مروّقی" بهلافکر کو پهرتووکه بهحسیّ زاستی جینان دکهت و تیدا روناهی ئیخستبوو سهر هژمارهکا مهزن یا وهکهه فیین دنافیهرا مرؤة و گیانهومران دا. همردیسان داروینی ئهو تیور پیشئیخست یا دگوتی ل سمردمممکی بهری نوکه، مروّق و مهیمینکین وهگو مروّقان ههردوو ژ بابیرکهگی کهفن و دهتپیکی بهبدابووینه. ل وی دهمی بو یهکهمجار قهرقودی بهردبوویی یی مروّقهکی ژنافچووی ل جبایی "تارق" ل ئیسپانیا هاته دین و پشتی هینگی ب چهند سالان هندهك قهرقودین دی ينْن ههمان شيّوه ل دمقهرا "نياندمرتال" ل ئهلمانيا هاتنه ديتن. ههرْی ئامارْمپيّكرني يه ئەو نەرازىبوونىن ل سالا ۱۸۷۱ى دژى تيورا داروينى ھاتينە كرن گەلەك كىمىربوون ژ يىن سالا ۱۸۵۸ێ، ئانکو ل وێ سالا دارويني پهرٍتووکا بنياتێ رٖهگهزان بهلاڤکري، ژبهرکو ههر د ویٰ پهرٍتووکیٰ ژی دا وی بهحسیٰ ومرٍارِکرنا مروّڤی ژ نفشهکیٰ گیانهومران کر بوو."

"همروهکو من ل دهستپیکی ژی گوتیه ته، دهمی داروین ل سالا ۱۸۸۲ی مری، ب پنورِصمهکی مهزن و ژ ههژی و وهك یهك ژ ریبهرین زانستی هاته فهشارتن."

"ئانكو ل دوماهييّ شيا رِيْزگرتنا خەلكى بدەست خوە قە بينيت."

· "رِاسته، ليّ هيّدى هيّدى، ژبهركو بهرى هينگيّ وهكو مهترِسيدارترين زهلام ل نينگلترا دهاته ههژمارتن."

"ئانكو هؤسا!"

"هیقیا مه نهوه نه چهندا داروینی گوتی هؤسا نهبیت، نهگهر هؤسا ژی بیت هیفیا مه نهوه خهلك ههموو پینهجهسن و نهزانن"، ب فی رِهنگی ژنهكا دهولهمهند و ژ تەخنىن بلند بەحسىٰ تيورا وى دكر. ھەردىسان زانايەكىٰ دى يىٰ نا**ق**دار ژى بيرۆكەيەكا نیزیکی وی نفیسابوو: "ناشکهراکرنهکا جهی شهرمزاریی یه، لهورا هندی کیّمتر ل سهر باخفین باشتره."

- "تو بیّری شمط تیورا وی بهلگهیه بیت ل سهر لیّکنیّزیکبوونا مروّقی و نهعامیّ:۱۹
- "خاله کا باشه، ژبهرکو بو مه یا ب سانه هیه نهم نوکه و مبیرین. لی ل وی دهمی، خه لکی پیگیر ب بیروباو مرین ناینی نه چاربوون پیدا چوونه کی د "سه فه مرا نافراندنی" یا پهرتووکا پیروز دا بکهن. نقیسه رمکی گهنج ژی ب نافی "جون روسکن" گوت: "نه گهر زانایین جیولوجی ده لیفی بده نه من، پشتی هه ر نایه ته کا پهرتووکا پیروز، دی گوهی خوه دهمه ده نگی چه کوچین وان ژی."
  - "مەرەما وى دەنگى چەكوچىن قان زانايان، گومان بوو ل سەر پەيقىن خوداى؟"
  - "ئەڤ چەندە ب تنى مگرتيە، چونكى ب تنى ئايەتىن تەوراتى نەبوون يىن .....
- نافمرؤکا تیورا داروینی دگوت، ههمهجوری و جوداهیین هه ههرهمه کی ل دوماهیی بووینه نهگهری و مراوینی مروقی، یا ژ فی سهیرتر ژی، داروینی بنیاتی پهیدابوونا مروقی بو تشته کی و ژدانی یان عاتیفی د قهگه راند."
  - "ئەرى بۆچوونا داروينى ل چەوانيا پەيدابوونا قان جوداھيان چ بوو؟"
- "ته دمستی خوه دانا سهر لاوازترین خالاً تیورا وی. قهشارتیترین و نهدیارترین بیر وکهیا داروینی، بیروکهیا وی ل دور بابهتی بوماوهزانیی بوو. دهمی دوو زیندهوهرین نیر و می کریارا زانی نه نجام ددهن، ب چ رهنگان نهو دوو زاروکین وهکهه بهرههم نائینن، خو همکه نه همردوو زاروکه جیمك ژی و گهلهك سیمایین وان د وهکهه ژی بن ای همر هندهك جوداهی دنافیهرا وان دا دی همبن. ای ژلایه کی دی فه، تشته کی دهگمه زیندهوه ره و رهگهزه کی دی بهیداببیت، تانکو ب چ رهنگان چینابیت دهمی دوو مهیمینکین نیر و می کریارا زانی نه نجام بدهن، مریشکه کی یان ههر گیانهوهره کی دی بهرههم بینن، بهلکو تیشکین وان ژی دی ههر مهیمینك بن و ب تنی هنده خوداهین بچوك دنافیهرا تیشکین وان دا ههنه. همرچهنده هنده کی رووه کیان زیندهوهرین تاکخانه، بیوک دنافیهرا تیشکین وان دا ههنه. همرچهنده هنده کی رووه کیان زیندهوهرین تاکخانه، بیریکا دهستکرد وه که فهله مکرن و گوپکرنی، یان ژی دووکهربوونا ناسایی زیده دبن، سهبارمت جهوانیا بهیدابوونا جوداهیان ل ده فه فان زیندهوهرین نوو بهیدابووی، تیورا داروینیا نوو" بشته فانیا فی جهندی دکهت "

"نهؤ تيوره ج دبيْژيت؟"

"ژپانا ههموو زیندمومران و زیدبوونا وان، د بنهرمت دا کریارا دابهشبوونا الهنين لهشي وانه. دهمي خانهيهكا دابهش دبيت، دوو خانهيين ومكهمة رُ لايي پيكهاتنا وماوهی فه بهرههم دنینیت، د فی جوری دابهشبوونی دا، نهم دبیژین خانی یا خوه " پهپکری، ئانکو کوپیهکا وهکو خوه یا بهرههم ئینای\*." . ێ و پاشي؟"

"ني هندهك جاران ل دهمي كريارا دابهشبوونا خاني و كوپيكرنا كهرهستهيي ماوهی DNA، هندهك شاشی ينن بچووك پهيدادبن، ژبهر هندی نهو خانهين نوو پېلىبن ژ لايئ بۆماوميى قە پىچەكى ژ خانەيا سەرەكى د جودانە. د زانستى بايولوژى دا بېژنه في گوهۆريني، كەشەفريت. هندەك ژ قان كەشەفريتان دېيت هند د سادە و بچووك بن ج كارتنكرنى ل زيندمومرى نوو پەيدابووى ناكەن، لى گەلەك جاران ژى ئەڤ كەشەفريتە د معزن و ئالۆزن و دبنه ئەگەرى پەيدابوونا ھندەك رەفتار و ساخلەتىن نوو ل دە**ڤ** زيندووري نوو پهيدابووي. پتريا جاران ئەڭ ساخلەتين نوو د زيانبەخش يان كوژهكن و نمخوشیین بوّماومیی پهیدادکهن. هندهك جاران ئەڭ كەشەفریتە ساخلەتەكا ئەریّنی و باش ل دههٔ وی زیندمومری پهیدادگهت کو هاریکاریا وی دکهت ب شیومیهکی باشتر د همفرکیا مان و نهماني دا خوه بپاريزيت.

"بۆ نموونه ومكو ساخلەتا ستۆيئ درێژ ل دەڨ زەراڧەى؟"

 "شرۆڤەكرنا لاماركى بۆ ستودرێژيا زەراڧەى ئەو بوو داكو ئەڤ زەراڧە بشێت خوە بگهینته بهلگیّن دارا ییّن دریّژ. لیّ ل دووف تیورا داروینی یا نوو، نابیت نهف ساخلهته ب **نیومهکی بؤماومیی بهیّته فهگوهاستن. داروینی دگوت نهگهری ستودریّژیا زمرافهی بوّ** 

<sup>ژبفرهندی</sup> ج زارؤك ومكو دايكوبابيّن خوه نينن.

وأهنكرنهكا فهره

نظ لمئی مه دا دوو جؤریّن خانهیان همنه؛ خانهییّن لمشی Body cellو خانهییْن سیکسی Germ cell. هموو تعندامین لعشی مه ژ خانهیین جوری پهکی پیکدهین، ان ب تنی توفی زولامی و هیکین زَنَكُنْ رُ خَانِمِینِن سیکسی پیکدهیّن. گشت خانمهیّن لهشی ب ریّکا دابهشبوونا ناسایی زیّدمدبن و نمو خانمین نوو پمیدابووی ۱۰۰٪ ژلایی بؤماوهیی قه وهکو خانهیا دهستینکی به نموا ژی دابهشبووی، آن خانفینن سیکسی ب رئیکا کیمهدابهشیوونی زیدهدین و ژلایی پؤماوهیی قه نه ومکو خانهیا دهستینکی یه،

کریارا هممهجوّریا سروشتی دزفریت، تیورا داروینیا یا نوو ژی پشتمفّانیا فیّ ناخفتنا داروینی دکر

"ئانكو ئەگەرى ستودريْژيا زەراڧەى بۆ پەيدابوونا كەشەڧريتەكى دزڧريت؟"

- "بهن، پهپدابوونا گوهۆرىنەكى د كەرەستەپى بۆماوەيى يى زەراھەكى دا بوويە ئەگەر زەراھەيىن تىشكىن وى ستۆيەكى درىر ھەبىت، رەنگە ل وى دەمى خوارن ژى يا كىم بىت، لەورا فى ساخلەتا نوو مفايەكى مەزن گەھانديە زەراڧەيان. ئەو زەراڧەيىن دشيان خوە بگەھىنە لقىن بلند يىن داران، دشيان خوارنى بۆ خوە پەيدابكەن و ژ مەترسيا ئاڧچوونى قورتال بىن. ئەم دشىين بىنە پىشچاڧىن خوە كا چەوا زەراڧەيىن دەستېيكى يىن مل كورت خوارنا خوە ل سەر ئەردىن نزم پەيدادكر، ئى پشتى بورىنا ماوەيەكى درىر و كىمبرونا خوارنى لى جهىن نزم، ئەڭ زەراڧە ژ برسان دا مرينە و رەگەزى وان ب يەكجارى ئاڧچوويە. ئەم دشىين نموونەيەكى سەردەم لى دور چەوانىيا ھەلبىۋارتىنا سروشتى بەحس بېكەين."
  - "بەل، فەرمووو."
- "ل وهلاتی بریتانیا، جۆرەکی تایبەت یی پەلاتینکان ھەیە دبیّژنی "پەلاتینکیّن خالدار" کو ل سەر چەقیّن دار سپینداران ییّن زیقی دژین. ل چەرخی ھەژدی زاینی، پتریا قان پەلاتینیکیّن خالدار رمنگەکی گەور ھەبوو، تو دزانی بۆچی، سوفیا؟"
  - "داکو چووچکێن برسی ب سانههی وان نهبینن."
- "لى پشتى بورينا دەمەكى و ژ نيشكەكى قە كەشمەريتەك ل دەق پەيدابوو و بۆ ئەگەر پەلاتينكىن نوو رەنگەكى تاريى ھەبيت. تو بىرى ھىنگى رەوشا وان يا چەوا بيت؟"
   "دىتنا وان ب چووچكان يا ب سانەھى بوو، ژبەر ھندى وان دەست ب نىچىركرنا وان كر."
- "بهنی دنافی وی ژینگههی دا، نانکو ل سهر چههین داران بین رونگ زیشی، رونگی وان بی تاری ب باشی خویا دکر و ههلبهت نه چهنده ژی ساخلهته کا باش نهبوو. ب فی رونگی بهلاتینکین رونگ تاری هیدی هیدی کیم بوون و بین رونگ فهبی زیدهتر لیهاتن. نی پشتی هینگی ژبهر بهیدابوونا هزماره مهزن یا کارگهه و ترومبیلان، دوکیلا وان بوو

نه ای پیسبوونا ژینگههی و تاریبوونا رهنگی چههین دار سپینداران ژی. باشه تو بیژی د لی گاودانی دا ج ل پهلاتینکان هات بیت؟" لی گاودانی

"ل في دهمي پهلاتينكين رهنگ تاري پتر دشيان خوه بقهشيرن و بپاريزن."

البهاني. پشتى بورينهكا دەمهكى كيم، ئيدى هرُمارا پهلاتينكين رەنگ تارى زيده رود ژ سالا ۱۸۶۸ همتا ۱۹۶۸ێ، ل هندهك جهين دمستنيشانكرى، ريزويا زيدهبوونا وان ژ بود پهلاتېنكەكى بۇ ۹۹٪ زىدەبوو، ژبەركو ژينگەھا وان ھاتە گوھۆرىن و ئىدى رەنگى قەبى نهما ساخلهته کا باش. ژبهر هندی بالندهیان دهست ب نیچیر کرنا وان ژی کر. نی دووباره گهۆرىنەكا مەزن د ژينگەهى دا پەيدابوو، ئەو ژى كېم بكارئينانا رەژيى بوو ل كارگەهان ول شوونا وان هندهك تاميرين پيشكهفتي و سمردهم هاتنه بكارئينان، ژبمر هندي نيدي بووكيّل رُ قان كارگههان نهدمركهفت و ژينگهه پاقرُ بوو."

"ئانكو جارمكا دى پەلاتىنكىن رەنگ گەور ژى زىدەبوونە قە."

"بهليّ، ئاها ب ڤي رِمنگي جارمكا دي پهلاتينكيّن رِمنگيّ خوه ييّ گهور زڤرانده ڤه. مِيْزْنِه فَيْ كريارِيْ خوم گونجاندن Adaptation، ئە**دْ** چەندە ژى يەكە ژ ياساييْن سروشتى

بەن ئەز تۆگەھشتم."

"بهليّ چهندين نموونهييّن دي ههنه کو مروّڤي دهستکاري د سروشتي دا کربيت."

- "ومكوج تشت؟"

"ل دەستېپكى، مرۇڤان پېكۆل كر مېشومورين زيانبەخش ب ريكا كەرەستەيين منشومورکوژ ژناف ببهن. في چهندي ژي تهنجامين باش تومارکرن. لي ژبيرنهکه دممي تو بیستانهکی یان زمقیهکی ب کهرمستهیین میشومورکوژ درمشینی، تو ل وی دهمی تو یی گارصتهکا ژینگههی یا مهزن نهنجام ددهی و دبیه نهگهری ژنافیرن و هرکرنا میشوموان، لی ب هاریکاریا کهشهفریتان، هندهك میشومور دی شیّن ساخلهتهکا نوو ل دهٔ خوه پهیداگهن و بەرگريا قان كەرەستەيان كەن، ژبەر ھندى ئىدى ژناڤېرنا قى جۆرى نوو يى كەشەفريتان دی گهلهك یا ب زدحمهت بیت و میشومورین شیانین بهرگریی همین دی مینه ساخ."

"ئەۋ چەندە جهىٰ مەترسىي يە."

- "بهان، پیدفیه دووباره هزرین خوه تیدا بکهین. ب ههمان ریک نهم پیکولی دکهین زیندهوهرین مشهخور\* و زیانبهخش یین دناف لهشی خوه دا ژنافببهین، بو نموونی به کتریایی."
- بهان، دی حمبکین پهنسلین یان جوّرین دی ییّن نهنتیبایوتیکان "دژمزیندهگ" خوین."
- "بەلى، پەنسلىن ژى دى كارەساتەكى بۇ قان ئەھرىمەنىن بچووك پەيداكەت، لى ئەگەر بەردەوام حەبكىن پەنسىلىن بخوين، جۆرەكى نوو يى بەكتريان دى وەراركەت و بەرگريى دژى پەنسلىنى ژ خوە كەت، ژبەرھندى دى نەچاربىن جۆرەكى دى يى ئەنتىبايوتىكان بكارئىنىن داكو..."
- "...داکو وان ههموویان ژناف ببهت، دبیت ل سهر مه یا پیدفی بیت جارهکا دی
   ناگری د وان ومرکهین."
- "تو ژی هۆسا زیدههیی تیدا نهکه. ای یا ناشکهرایه زانستی نوشداری یی سهردهم ناریشهیه کا مهترسیدار یا پهیداکری. ناریشه ال قیری نهو نینه کو جورهکی بهکتریایی یا زیانبهخش بووی و بهرگریی ژ خوه دکهت و ژناق ناچیت. ال سهردهمی بهری هژماره کا مهزن یا زاروّکان ژبهر نهخوشیین جوراوجور گیانین خوه ژدهستندان، ب تنی هژماره کیم دشیان خوه ال بهر نهخوشیان بگرن و ساخلهم بن، ای نوشداریا سهردهم بابهتی ههلبژارتنا سروشتی دا رهخه کی و ال بهرچاق نهوهرگرت و چهندین دهرمانین نوو دروستکرن و نهق نهخوشیه ژناقبرن، ای هیدی هیدی نهق بهکتریایه دی شیانین خوه یین بهرگریی زیده کهن و رهنگه ال دوماهیی بهرگریا الهشی مروّقی دژی نهخوشیان گهله الاواز ببیت. نهگهر نهم گرنگیی ب وی تشتی نهدهین یی دبیژنی "ساخلهمیا بوماوهیی"، رهنگه ببیت. نهدهین یی دبیژنی "ساخلهمیا بوماوهیی"، رهنگه ببیت، خونکی شیانین بوماوهیی یین مروّقی دژی
  - "ج پێشبينيهكا تهمسارِه."

<sup>\*</sup> گفینی Parasite

"بهن یا همیلمسؤهی راستمهینه نموه یی دهستان ژ گوتنا تشتی ممترسیدار پرنموه ب تایبمت همکه بزانیت راستیمك بؤ همیه. نوکه دا پیکؤنی بکمین تشتمکی دی زی گورن بکمین." "باشه."

"تو دشنّی بنّری، ژیان وهکو یاریا بهخت جهرباندنی یه، ب تنیّ نهم ژمارهینّن پرکفتی تندا دبینین."

"بهختیٰ خودای، مهرهما ته چیه؟"

"همرومکو تو دبینی، نمو د همقرکیا مان و نممانی دا ب سمرنمکمفتین، نوکه یین زیفجووین نمف چهنده پیدفی ب ملیونان سالایه همتاکو ژمارمیا سمرکمفتی دنافی همر جؤرمکی ژ جؤرین جودا جودا یین رووهك و گیانمومرین ل سمر روویی نمردی دهیته میلیژارتن. ژمارمیین نمسمرکمفتی ب تنی جارمکی دیاردبن. همر جؤرهك ژ جؤرین رووهك و گیانمومران یین نمفروکه نمم دبینین، دمربرینی ژ ژمارمیین سمرکمفتی د یاریا بهخت جهرباندنا ژیانی دکهن."

. "ژبهرکو ب تنی یین باشتر دشین بژین."

"بهان، رِیْکهکا دی ژی ههیه بؤ گوتنا فی چهندی. نوکه رابه ههره وی وینه بینه یابهری نوکه وی کهسی بؤ مه ئینای "خوهدانی باخچی گیانهوهران".

سۆفیایی نهو وینه دافی. ل سهر رهخهکی وینهیی پاپؤرا نوحی هاتبوو کیشان و ل معر رهخی دی ژی دارا ومرارکرنی یان ههموو گیانهوهران ل سهر هاتبوو کیشان، نهفه نهو رهخ بوو یی نهلبیرتؤی دفیای نیشا سؤفیایی بدهت.

"نوحی دیسان وینهیهکی هؤسا بو مه ثبنایه کو دابهشکرنا گشت جوریّن جودا جودا بین رووهك و گیانهومران شروّقه دکهت. سهحکی کا چهوا همر هژمارمکا جوریّن خوریّن خوروجور شهنه و پاشی لق و چهفیّن جودا جودا ژیقه دبن."

"بەل."

" معیمینك و مرؤق پیكفه سهر ب لقی گیانهوهرین سهرهکی قمیه. نانکو گیانهوهرین شیردهر بین سهرهکی. نمه گیانهوهرین شیردهر ههموو ژی سهر ب چمقی گیانهوهرین بربردارن و ههموو بربردار ژی ژ کوما زیندهوهرین فرهخانه نه."

- في چهندي بيرا من ل ئهرستؤى ئينا."
- "بهان نه خهنده راسته. بهان پا نه فونه به تنی به حسی زینده وهرین سهرده می نه فرقه به تنی ناکهت، به ای به حسی دهستینکا وه پارکرنا زینده وهران ژی دکهت. بو نموونه، نهگهر باش به ری خوه بده یی دی بینی د خاله کا دهستنیشانکری دا لقی بالنده یان ژ لقی گیانه وه درین خشوك هاتیه جوداکرن و به ری هینگی لقی قان گیانه وه مری خشوك ژی ژ لقی سهره کی یی گیانه وه درین هشکنافی هاتیه جوداکرن و هشکنافی ژ ماسیان فه بووینه ."
  - "بەلى ئەۋ چەندە يا ئاشكەرايە".
  - "ئە**ۋ** چەندە يا رۆھن و ئاشكەرايە."
- همر جارمکی، چههی داری ل سمر دوو چههین بچووکتر دهینته دابهشکرن، ژبهرکو کهشهفریت بووینه نهگمر هنده خورین نوو پهیدابن. ژبهر هندی ب دریژاهیا چهرخان چهندین هوز و لق و پولین نافنجی بین زیندمومران پهیدابووینه. د راستی دا، ل سمردممی نهفرو پتر ژ ملیون جورین گیانهومران ههنه، نهف ملیون ژماره ژی بهشهکی بچووکن ژ وی هرمارا مهزن یا گیانهومران بین وهختهکی ل سمر روویی نمردی دژیاین بهری ژنافبچن. بو مموونه، کومهلا گیانهورین گههکدار بین سی گهه ههین ب یهکجاری بین ژنافچووین."
  - "ل بنيّ داريّ ژي زيندهوهريّن تاكخانه ههنه."
- "هندهك ژ قان زيندهوهران ب بورينا ملياران سالان ژی نههاتيه گوهوّرين. همرومکو تو دبينی، چهههکی قان زيندهومريّن ب ملياران سالان نههاتيه گوهوّرين بهره عيهانا رووهکان قه دچيت، چونکی دبيت رووهك ژی ژ ههمان وان خانهييّن دهستپيّکی پهيدابووينه ييّن گيانهوهر ژي پهيدابووين."
  - "بهل ئهز یا دبینم، ل تشتهکی ئهز حیبهتی کرم."
    - "نهو ج تشته؟"
- "ئەرى ئەڭ خانەيىن دەستېيكى ژ كىقە ھاتىنە؟ ئەرى دارويىنى بەرسقا فى پرسيارى ھەبوو؟"

<sup>°</sup>تو دشنّی ب رنّکا لنگهریانا نافی دارا ومراکرنی Tree of Evolution، ویّنهییّن جودا جودا د مالبهریّ گوگلی دا ببینی

"من گوتبوو ته ئەو زەلامەكى گەلەك ھشيار بوو، مانە ھۆسايە. ئى دەربارەى قى پرسیاری، داروینی نهو دهستوری دا خوه ب فی رهنگی گریمانهکی بدانیت، گریمانا وی ب فی پره. رمنگی بوو: ئهگهر هزرا خوه د برکهکا نافی یا بچووك دا بکهین کو نامونیا و هسفور و ربه خوی و گهرماتی و روناهی و کارهبا تیّدابیت، پاشی پیّکهاتهیهکی کیمیایی یی پروّتینی تیّدا گهشه بکهت کو یی ناماده ببیت پتر گهشه بکهت و گوهوْرینیْن نالوْرْتر تیْدا پهیداببن." . "ويْ گَافَيْ ديْ ج چێبيت؟"

۔ "داروین بهحسا هندیّ دکهت کا چهوا دروستبوونا یهکهم خانهیا زیندی ژ <sub>گەرەس</sub>تەيين نەئەندامى دروستبوويە. ل قيرى ژى بۆچوونا وى يا دروستە، چونكى زانستى سەردەم ژى تا رادەيەكى گەھشتيە وى ئەنجامى كو يەكەم جۆرى ژيانا دناۋ كاودانەكى ھۆسا بەيدابوويە يى دارويىنى بەحس ژى دكر."

- "ئەز يا مەندەھوشم، ئەرى ژ راستا كەسەك دزانىت ژيان چەوا پەيدابوويە؟"
- "دبيت نهخيّر، لي روِّژ بوّ روِّژي پـ نهو توخميّن ژياني پيّکدهيّن ييّن دهيّنه ئاشكەراكرن و بدەستقە ئينان، ئەق چەندە ژى ھارىكاريا مە دكەت تا رادەيەكى چەوانيا پەيدابوونا ژيانى شرۆقە بكەين."
  - "باشه."
- "ل دەستىپىكى ھۆسا دى دانىن كو ھەموو رەنگىن ژيانى، ژيانا گيانەوەر و رووەكان، رُ ههمان كهرهسته پيْكدهيِّن. ل ڤيِّريْ ئهم دشيِّين باشترين پيْناسه بدهينه رِّيانيْ. نهو رُي ئەگەر ماددەيەكى بدانينە دناڭ شلەمەنيەكى زەنگىن ب كەرەستەيين خوراكى، ئەڭ ماددەيە دىٰ شيّت دەست ب دابەشبوونى كەت و چەندىن كوپىيّن ھەڤشيّوە بەرھەم ئىنىت. ئەڤ گرياره ژي پشت بهستني دکهته کهرهستهيي بؤماوهيي دناف خانهيين لهشي مرؤفي دا يي ىبيْرْنىّ DNAىّ دناڭ كروموسومان دا. بۆ دەستېيْكا پەيدابوونا ھەر شيّوميەكىّ ژيانىّ، ئەم زارِافَی DNA بکاردنینین، ژبهرکو گهردهکا گهلهك نالوّز و مهزنه. پرسیار ل فیّری نهوه،
  - ئەرى كەنگى يەكەم گەردا DNA پەيدابوويە؟" - "بەلىّ."
- "دگەل پەيدابوونا كوما رۆژى بەرى ٤.٦ مليار سالان، تەپا ئەردى ژى پەيدابوويە کو ل وی دممی ومکو تهپهیهکا ناگری بوو و هیدی هیدی تهزی بوویه. زانستی سهردهم

گەھشتىم وى باومرى كو يەكەم رەنگى ژيانى ل سەر روويى ئەردى بەرى سى يان چوار مليار سالان پەيدابوويە."

- "دبیت نهفه پیشبینیهکا دوور بیت."
- "بهری تشتی مایی بزانی بلهز بریاری نهده، ژبهرکو نهو نهردی نوکه نهم ل سهر درین هینگی یی هؤسا نهبوو. ژبهرکو هینگی ژیان ل سهر نهردی نهبوو، گازا نوکسجین ژی ناف بای دا نهبوو. بؤ یهکهم جار نوکسجینی نازاد ب ریکا کریارا دروستکرنا خوارنی ل ده رووهگان یا دبیرژنی "پیکهاتنا رؤناهیی Photosynthesis پهیدابوو. د راستی دا، ل فیری همبوونا نوکسجینی نه تشتهکی گرنگ بوو، چونکی نه یا بهرناقله خانهیهکا زیندی کو شیانین دروستکرنا گهردین DNA همبیت، بشیت دناف سهقایهکی پری نوکسجین دا بژیت."
  - "بۆچى؟"
- "ژبهرکو گازا ئوکسجین گهلهك زوو كارلیکی دگهل توخمین دی یین كیمیایی دكهت، ژبهرکو ئهگهر ئوکسجین ههبیت، بهری ئه DNA یه ب دروستاهی بهیته چیکرن، دی كارلیکی دگهل ئوکسجینی كهت و هیته ئوكساندن."
  - "ژ ر<mark>استا!</mark>"
- "ب قی رونگی بو مه دووپات دبیت کو ل سهردهمی نه شروکه ج جورین دی یین ژیانی پهیدانابن، ههتا ج به کتریا و قایروس ژی پهیدانابن. ژبهر هندی نهم دشیّین بیّژین ههموو جوریّن ژیانی ل سهر روویی نهردی، ژیی وان هندی یه که یان نیّزیکی هه شدوویه. بو دموونه، نهم دشیّین بیّژین مروّقه ک یان فیله ک ژ هر ماره کا مهزن یا خانهیین سهریه ک خرقه بووی ییّن زینده و مره دره کی تاکخانه یی یی دهستبیّکی پهیدابووینه، ژبهر کو ههموو خانهیین د له شی مه دا، ههمان پیکهاته یا بو ماوه یی ههیه، نانکو نه خشه یی تهمام یی همر قهکی، دناق ههریه ک ژ خانه یین له شی وی دا هاتیه هه لگرتن."
  - "راستى بيرۆكەيەكا سەيرە."
- "یهك ژ حیبهتیین ژیانی بین مهزن نهوه کو خانهیین زیندهومرین مهزن و فردخانه دشین ب شیوههکی سهربهرخو کاری خوه نهنجام بدهن سهرمرای کو ساخلهتین بوماوهیی بین جودا جودا بین نهکارا و چالاك دناقه ههموو خانهیان دا ههنه، هندهك ژ قان ساخلهتان یان جبنان دهینه چالاککرن و هندهکین دی بیدهنگ دبن. بو نموونه، خانهیین

بهاد و میلاك و پیستی لهشی ههمان پیکهاتهیا بوّماوهیی یی DNA د نافخو دا ههلگرتیه، از خانهینن میلاكی وی پروّتینی بهرههم نائینن ییّن خانهیین دهماران یان خانهیین پینی بهرههم دننینیت.

ژبهرکو ل دهستپیکی گازا ئوکسجین دنافی بای دا نهبوو، تهخا نوزونی ژی برماندوری ته با نهردی نه نخافتبوو. ئه فی چهنده ژی هندی دگههینیت کو چ تشت نهبوون به پنه پنگر ل ههمبهر هاتنا تیشکین گهردوونی بین زیانبه خش بؤ سهر نهردی. ههلبهت نه چهنده ژی خاله کا گرنگه، چونکی دبیت قان تیشکان پوله کی کاریگهر د دروستبوونا گربین کالیز دا ههبیت. دنافی قان تیشکین گهردوونی دا، تیهنه کا مهزن ههیه کو په ببیته نهگهر کهرهستهین کیمیایی بین جودا جودا ل سهر نهردی ههفدوو گرنبیت و گهردین مهزن و نالؤز پیک ئینابن.

دەستوورىئ بدەمە من ئەو تشتى من بۆ تە گوتى كورت بكەم؛ بەرى ئەڭ گەردىن مەزن ل سەر چوويى ئەردى چەيداببن، چىدقىم ب كىمى دوو مەرجىن سەرەكى ھەبن، ئەو ئىنەبوونا گازا ئوكجسىنى دناڭ باى دا و ھەبوونا چىكەكى كو تىشكىن گەردوونى چى بەينە سەر ئەردى."

<sup>- &</sup>quot;ئەز تېگەھشتم."

<sup>&</sup>quot;دناق قی برکا بچووك یا گهرم دا، یان ههروهکو زانایین سهردهم دبیژنی "ناهکا نستیپیکی"، گهردین گهلهك مهزن و نالوّز پهیدادبن و شیانین سهیر ههنه بوّ دابهشبوونی و پیکنیانا دوو گهردین وهکهها، ب فی رهنگی کریارا وهرارکرنی یا دریّر دهستیدکهت، مؤها. نهگهر ب شیّوهیهکی ساده بیّرین، نهم دشیّین بیّرین نوکه نهم یی به حسی یهکهم کرهستهیی بوّماوهیی و یهکهم خانهیا زیندی دکهین. پشتی بورینا گرستهیی بوّماوهیی و یهکهم خانهیا زیندی دکهین. پشتی بورینا معیامه کا دریّر، یهك ژ قان زیندهوهریّن تاکخانه، ههفگرتن دگهل زیندهوهرهکی دی یی نالوّزتر پیکئینایه، پشتی کریارا پیکهاتنا ب ناکخانه کریه و زیندهوهرهکی فرهخانهیی یی نالوّزتر پیکئینایه، پشتی کریارا پیکهاتنا ب بازهیی ل دمهٔ رووهگان دهستییکریه و ب فی رهنگی گازا نوکسجین ژی دناهٔ بای دا پرناهیی ل دمهٔ رووهگان دهستییکریه و ب فی رهنگی گازا نوکسجین ژی دناهٔ بای دا پرناهی دورارکرنا وان بینهنا خوه دنینن و دبهن، ههردیسان ژیانگههی نههٔ جوّری زیندهوهران ییّن ب رینکا سیهان بینهنا خوه دنینن و دبهن، ههردیسان ژیانگههی نههٔ جوّری زیندهوهران ییّن ب رینکا سیهان بینهنا خوه دنینن و دبهن، ههردیسان ژیانگههی نههٔ جوّری

ژیانی ژ تیشکین گهردوونی پاراستینه. یا سهیر ل فیری نهوه کو نه قتیشکین گهردوونی یین رولهکی گرنگ ههی د دروستبوونا یهکهم خانهیا زیندی دا، د ههمان دهم دا یا ب مهترسی یه بو سهر گشت جورین ژیانی."

- ُ "بهنی پا بهرگی بای و تهخا ئوزونی دناهٔبهرا شههٔ و روِّژهکان دا پهیدانهبوویه، نهری پا زیندهومرین دهستپیکی چهوا ژیاینه؟"
- "ل دەستېپتى ژيان دناڭ دەريايىن دەستېپتى دا پەيداببوو كو ئەم دېيژينى ئاھكا دەستېپتى، ل وى دەمى رەنگە برەكا كىم يا تىشكىن گەردوونى يىن زيانبەخش گەهشتېنە دناڭ ئاڤى دا، ژبەر ھندى ئەڭ زيندەوەرە ب سانەھى شياينە دناڭ ئاڤى دا برين و خوه ژ ڧان تىشكان بېارىزن. ئى ژبېرنەكە دەمەكى درىژ يى بورى ھەتا زيندەوەرىن ھشكئاڧى پەيدابووين، ئانكو ئەو زيندەوەرىن دشين دناڭ ئاڤى و سەر ھشكاتى دا برين وەكو كىسەلە و تىمساحان، ب تايبەت پشتى دروستبوونا بەرگى باى. سەحكى نوكە ئەم يى د كۆلى ڧە روونشتىن و تەماشەى داروبارىن دارستانى دكەين ئەڭىن كو بەرى سى يان چوار مليار سالان دەست ب وەراركرنى كرى.
- "دگهل فی چهندی ههموویی، نهکو تو بیژی ئهف تشته ههموو ژ نیشکهکی فه پهیداببن؟"
- "من ئەق چەندە نەگوتيە، وينەيى ل سەر قى كەقائى ديار دكەت كو وەراركرنى ئارستەيەكى راستەقىنە ھەبوويە و بشتى بورينا ھەيامين دريژ، چەندين زيندەوەرين خومدان سيستەمين دەمارى يين ئالۆزتر و پيشكەفتيى پەيدابووينە و مەژيين وان مەزنى ليهاتينە. ب بۆچوونا خوە يا كەسايەتى، ئەز باوەرناكەم قى چەندى ھەموويى ژ نىشكەكى قە روودابيت، تو ج دبيژى؟"

سۆفیا روونشت، بهری خوه دا ئهلبیرتوی و هزرین خوه کرن؛ چهند یا سهیره نوکه نهم د ژیانی دا بین و ب تنی جارهکی بژین و جارهکا دی مه نهو دهلیقه نهبیت بزفرینه د ژیانی دا قه." رُ نیشکه کی قه، سوفیا گوت؛ "باشه بههایی نافراندنا همتا همتایی چیه مادهم رُ پیکه کی قه همموو مروّق دی بهره ق نهمانی چن و مرن."

ئەلبىرتۇى ب ئاورىنەكا تىژ تەماشەي وى كر.

"بِيْدَفْيه تو هؤسا نهناخڤي، چونكي ئهڤه ئاخفتنيْن شهيتاني نه." "شهيتان؟"

"بهنی، پهیفیّن "مفیستوفیلیس"ی شهیتانن د شانوْگهریا "فاوست"" یا گوتهی دا." \*رِامانا فْی چهندی چیه، بوّ من دیار بکه."

. "دممیّ فاوست دکمفیته بهر مرنیّ، تهماشهی ههموو کاریّن ژیانا خوه دکمت و ب غانازی قه دبیّژیت:

> پاشی د قی ساتی دا ئهز دشیّم بیّرُم نوکه بمینه، چونکی تو گهلهکا جوانی جهی خوه دناق ژیانا من یا سهر ئهردی دا بکه تو نه دشیّی خوه دناق ههتا ههتاییهکا بیّ ناقونیشان دا بهرزه بکهی نوکه ئهز ییّ د چاقهریّیهکا ویّ بهختهوهریا مهزن دا داکو خوشیی ژ چرکهییّن ژیانا خوه وهربگرم

- "وی ب ریّکهکا جوان دمربرین یا ژیّ کری." - "لیّ پشتی هینگیّ گهرا شهیتانی هات دا باخقیت، ههردهمی ههناسهییّن فاوستی راوستیاین، شهیتانی کره ههوار و دگوت:

پهیفهکا تهمسار، رابردوو
باشه بؤچی نهو ب دوماهی هات؟
ب دوماهی هات، رابردوو و نهبوون وهکو یهکن
بههایی ژیانا ههتا ههتایی چیه
نهگمر ل دوماهیی ههر د نافریندی بهره فنهمانی بچن
نهقه رابردوویه. چهوا دی د فی مامکی گههین؟
همروهکو چ تشتان فهت دهستپینهکری
جارهکا دی یی دنا بازنهیهکی دا دزفریت، ههروهکو نهو بهری نوکه ههبوویه
نهز قالاهیا ههتا باشتر دبینم

- "نهقه چ رمشبینی یه، من پتر حهز ژ تیکستی یهکی کر، ههتا دهمی فاست مری ژی، لی وی رامانا وان شوونوار دزانی یین ل پاش خوه هیلاین."
- "مانه هۆسایه. د راستی دا ما ئەقە ژی یەك ژ ئەنجامین تیورا داروینی یا ل دور ومړارکرنی نینه. ب تایبهت ئەگەر ئەم بیژین هەر شیّومیهك ژ شیّومیین ژیانی خو ههکه چهند یی بچووك ژی بیت، دبیته ئهگەری پهیدابوونا تشتهکی مهزنتر؟ ئهختهرا زیندی ئهمین، سؤفیا! ئەم ههموو پیکفه کهشتیهکا زیندی یا مهزنین ل دور ههتاقا سهربهخو دناق گهردوونی دا دزقرین. ای ههر یهك ژ مه ب خوه ژی کهشتیهکه و بارمکی جینان دگهل خوه ههلگرتیه، ئهگهر ئهم شیاین قی باری بگههینه بهندهرهکی گونجای، وی دهمی ژیانا مه پا

## فرۆيد

... ئەق حەزا خومپەريس و نەئاشكەراكرى ياكو د ناخى وى دا پەيدابووى...

هیلد موللمر کناگی خوه ژ سمر تمختی هافیت و نمو هانیله یا د دمستین وی دا. نمو هانیله دانا سمر میزی و جلکین خوه برن و بمره شمرشوویی فه چوو، کو ب تنی د دمی دوو خولهکان دا سمری خوه شووشت و ب هممان لمزاتی جلکین خوه کرنه بمر خوه. باشی هاته خوار.

- "تێشت يا حازره هێلدا"
- "من دائنت ل دهستپیکی ب بهلهمی بچمه گهشتهکا کورت."
  - "بەل پا ... ھىلد ...ا"

تمو ژ مال دهرکمفت و دناق باخچهی را دهرباز بوو و بمرمق بهلهمی قه چوو، ودیمی بهلهمی قمکر و چوو تیدا. پاشی دناق دهریاچی دا دهات و دچوو و وی ب جوش و خروشه کا معزن قه ب همردوو دهستان دارین بهلهمی دناق پیلین ثاقی دا دئینان و دبرن، تاکوهست ب تارامیی کری.

"همسارمیا زیندی تهمین، سؤهیا. تهم تهو پیکهاتمیا مهزنین یاکو ل دور رِوَّرُمکا معربهخو د دلل گهردوونی دا درَهٔریت. بهان ههر یهك ژ مه ژی پیکهاتمیهکه کو ب باری خوه یی جینان ژ ژیانی دهرباز دبیت. تعقجا تهگهر مه باری خوه ل بهندهرهکی گونجایی دانا، هینگی تهم ژ ههستا و بی مفا نهژیاینه..."

وی ثم**هٔ چ**هنده ژبمرکر و چونکی دزانی بؤ وی یا ثاراستهکریه نمك بؤ سؤفیایی وی همردوو دار دانان و خوه رادهستی پیّلیّن ثا**ف**یّ کر کو ب کهیفا خوه ثمو دثینا و دبر

تمو ژی ومکو هٔی بهلهما ساده یاکو ل سهر روویی کهنداههکی بچووك ل لیلساندی دهاتی و دچووی، همست ب وی چهندی دکر کو تمو ب تنی ومکو ههلیی گویزی یه ل سهر روویی هٔی ژیانی دهیّت و دچیت. تمری چارمنقیسی سوّهیایی و تملبیّرتوّی د هٔی ویّندی ن چیه؟ تمری تمو نوکه ل کیفهنه؟

ثهو نهشیّت وی بیروکهیی بپهژرینیت کو شه همردوو بوونهومره ب تنی "پالدانین کههروموگناتیسینه" د مهژیی بابی وی دا و ب تنی هندهك بوونهومریّن چیکرینه ژ حبری و کاغهزی کو تامیری نقیسینی شه چیکرینه و دمریخستینه. ل گورهی فی چهندی، نهری شهو ژی نه ب تنی پیکهاتهیه که ژ پروتینین تیکهابوویی کو د پوژهکی ژ پوژان دا شیّومیه کی دهستنیشانکری ب خوه فه گرتیه. د "گومه کا بچووك یا شافا تیهنشیر" دا؟ ن شهو .. شه و تشته کی دی ژی یه. شه و هیلد مولله کناگه!

یا دیاره کو ثمو هائیلا مهزن خهلاتهکی جوان بوو د جهژنا بوونا وی دا بؤ هاتی. پیدهیه ثمو دانپیدانی بکمت بابی وی دهستی خوه کریه تیّلمکا همستیار د ناخی وی دا، ل ثمو حمز ژ رحفتارا وی یا ترانهپیّکمر ناکمت ل بمرامبمر ثملبیّرتوّی و سوّهیایی.

ژبهر هندی ثهو دی وی کهت یاکو وی شاش و مهندهٔاگههی دکهت ل دهی ههدگهریت ثانکو دی کارهکی هؤسا کهت ریکی ل بهر وی بهرزه دکهت. ثهقه کیمترین تشته کو پیدفیه ل سهر وی ثهو بؤ وان ههردووکان بکهت. ثهوی هؤسا هزرا خوه دکر کو بابی وی وهکو کهسهکی بهرزه و شاش و مهندهٔاگههی یی ل مهمهرین هروّکخانهیا کؤینهاگن بلهز یی دهیّت و دچیت.

هیّلدی هؤسا هزرکر کو شه وب ثیّکجاری ثارام بوو، وی دهست دا همردوو دارنان بهلهمی و بهره گناری دهریاچهیی هٔهگهریا. ل دوماهیی شیا ب دلی خوه تیّشتی دگهل دایتا خوه بخوت. چهندا یا خوشه به حسی تشتیّن بی رامان بکهین، وهکو؛ هیّك یا دلقهگهره، آن خوله که کا دی ژی که لی با. تمو ل هاتیلا خود نمه مکوریا تاکو بوویه دوماهیا می گذاشد کا دوماهیا ناده کو گەلەك لاپەر نەمابوون ئەو بخوينيت.

ديسان كەسەكى دەرگەھ قوتاقە.

ئەلبنىرتۇى گوت: "ئەگەر مە گوھنىن خوە كەر كرن، دى ئەو كەسى دەرگەھى <sub>مفوتی</sub>ت بیزار بیت و چیت"

"نهخيْر، من دڤينت بزانم نهو كي يه."

سۆفيا رابوو و ئەلبيرتۆ ژى ب دووڭ كەفت.

وان زەلامەكى رووس ل بەر دەرگەھى دىت كو ب ئاوايەكى ماقويل راومستيا بوو و نانجهك ل سهر سمرى بوو.

"و پاشى؟ بۆچوونا جڤاتا خانەدانان چيە سەبارەت جلكێن نوو يێن ئيمپراتۆرى؟"

سۆفيا و ئەلبيرتۆ رەپ راوەستيان و زيدە مەندەئاگەھى مان كو ئەڤ زەلامى رووس نهو شاش و ممندمناگمهی کرن و ل وان کره هموار: "هموه سلاڤ ژی نمقمدا!"

ئەلبنىرتۇى خوم ويىرەك كر و بەرسفا وى دا: "ئەقە راستە، لى ئىمپراتۇر وەكو كرمهكى يئ رووسه." لئ زهلام ههر ما ل سهر راوهستيانا خوه يا خومهزنكهر و بئ منهت، بي كو هيچ تشتهكي بيّرُيت.

ئەلبيّرتۆى خوم چەماندە بەر گوھى سۆفيايى و گوتى: "ئەو ھزر دكەت ئەو، ئەو زهلامهیه یی کو پیدهیه ومکو وی ای بهیت."

رُ نیشکهکی قه زهلامی خوه لڤاند و گوت: "تُهریْ هوون زیْرهڤانیهکیْ ل ڤی خانی

ئەلبىدتۇى بەرسى دا: " بەخترەشيا مە، مە مەژىدكى زەلال ھەيە و ئەم ل دووق مستنن خوه دچین پتر ژ ههر دهمه کی بوری. ژبهر هندی نیمپراتؤری ج هیفی نین ژ فی جهی ببوریت و نهو ب فی سهروسیمایی ههتکبهر."

587

سوفیایی همستپنکر سهروبهری فی زهلامی یی ب کهنی یه لهورا نهشیا خوه و پ دهنگهکی بلند کره کهنی. ههروهکو نه چهنده بوویه ناماژهیهکا نهینی کو زهلامی ل دوماهیی همست ب هندی کر نهو ب تهمامی یی رووسه. وی ب دهستی خوه نهندامی خوه یی سیکسی فهشارت و بلهز بهره دارستانی فه چوو. دبیت وی ل ویری نادهم و حهوا دیتبن، نوح، خوهدانا ساکویی سور و وینی یی هرج.

بۆ دەمەكى ئەلبيّرتۆ و سۆفيا مانە ل بەر دەرىّ ژوور و دكرنە كەنى.

ئەلبنىرتۇى گوت "دى، دا بقەگەرين، دى بۆ تە بەحسى فرۆيدى و بيرۆكەيا وى كەم ل سەر بنىئاگەھىيى."

دهمی ل نیزیک پهنجهری روونشتین، سؤفیایی سهحکره دهمژمیرا خوه و گوت: "بوو دهمژمیر دوو و هیشتا من گهلهك بهرهههی ماینه ژ بؤ ناههنگا ئیڤاری."

- "ههرومسا من ژی. ژبهر هندی نهز دی بؤ ته پیچهك ل سهر فرؤیدی ناخفم."
  - "ئەرى ئەو ژى قەيلەسۆقە؟"
- "ئهم دشیّین بیّژین کو ئهو ب شیّوهیه کی ژ شیّوهیان فهیلهسوّفه، سیگموّند فروّید لله ۱۸۵۱ی ژ دایکبوویه و زانستی نوشداری ل زانکوّیا قیهنا خواندییه و پتریا ژیانا خوه لله وی دهمی نه باژیّره یه ک ژ گرنگترین نافهندیّن رهوشهنبیری بوو ل ئهوروّپا، فروّیدی نوشداریا دهماران خواند و ژ دوماهیا چهرخی نوّزدی تاکو نیفهکا چهرخی بیستی، وی ل سهر دهروونناسیا ناخیّن مروّهٔان دخواند، کو دبیّژنی شروّفهکرنا دهروونی."
  - "تو دێ بؤ من بهحسێ وی کهی مانه؟"
- "زارافی "شروفهکرنا دهروونی" به حسی مینکرنا ناخی مروفی دکهت ب ناوایهکی گشتی، ههروهسا به حسی سیسته مهکی و پیکارهکی دکهت بو چارهسه رکرنا نه خوشیین دهروونی و دهماری من نهفیت ب تهمامی بو نه به حسی فرویدی و چالاکبین وی بکهم، ای تیوریا وی ل سهر بیناگههیی یا گرنگه ژ بو تیگههشتنا وی چهندی کا مرؤهٔ
  - "ته بؤ من مهرهق چێکر .. تهمام بکه."

"فرۆپدى ھزردكر پەيومنديەكا ھەقركيى يا بەردەوام دناقبەرا مرۆقى و <sub>بوروبهری</sub>ن وی دا همیه. ب تایبهت همفرکیا دنافبهرا حمز و فیانین وی و داخوازی و نهنین قەدەغەكرى يین د جفاكی وى دا. بی زیدەرویی نەم دشیین بیژین فرؤید يەكەم ىس بوو ژيانا غەريزى يا مرۆڤى ئاشكەراكرى. ڤى چەندى ژى ئەو كرە يەك ژ نوونەرين يُنگِّرَين پِيْكُوْلَيْن سروشتي يِيْن ديار و بهرچاڤ ل دوماهيا چهرخي نوزدي."

"مەرەما تە چيە ژ ژيانا غەريزى يا مرۆڤى ؟"

"نه ب تنی نه قلی مرؤقی کریارین مه بریقه دبهت، چونکی مرؤق نه ب تنی وونهوهرمكي راشيوناليزمي يه، همرومكو هميلمسوفين راشيوناليزمي يين جهرخي ههردي ىفياى مە رازى بكەن ل سەر فى چەندى. بارا بىر پالدەرىن نەئەقلانى وى چەندى رستنیشان دکهن کا نهم چ هزر دکهین یان چ خهون دبینین یان چ دکهین. و دبیت نهف بالدمرين نهئه قلاني دهربرينهك بن رُ حهز و ڤيانين مروٚڤي يين كوور. بو نموونه، حهزا سنكسى ل نك مروّقى پيدفيهكا سهرهكى يه كو ج رُ پيدفيا زاروكى بو شيرداني كيمتر نينه."

- "تندگەھم."

"ئەقە نە تشتەكى نوويە. ئى فرۇيدى ئەق يەكە سەئاند كو دبيت ئەق جۆرى پندفینن سەرەكى د قەشارتى و بندەنگكرى بمینن، بەلى ئەو حەز و قیاننن مە بريقە دبەن بي كو نهم همست بي بكهين، ههروهسا سمناند كو زارؤكان ژي جؤره همستهكي سيكسي ل نك هميه. ئمة بهحسكرنا وى ل سهر "همستى سيكسى ل نك زاروْكان" بوو ئمگهرى ىلتەنگكرنا چىنا رەوشەنبىران ل قىەننا، ھەرومسا بوو ئەگەرى ھندى ببيتە كەسەكى گەلەك نەخوشتقى."

"ئەز ژبەر قى بوچوونا وى مەندەناگەھى نەبووم."

"ئەم يى بەحسى قۇناغا قىكتۇريانيزمى دكەين "ئانكو قۇناغا دەستھەلاتا فبکتوریا" کو ل وی سهردهمی ههر تشتی پهیومندی ب سیکسی فه ههی یی فهدمغهکری <sup>بوو.</sup> فر**ۆي**دى ژى د چوارچۆ**فەي**ٽ كارى خوه دا وەك نوشدارى دەروونى ئاشكەراكر كو هستی سیکسی ل نك زاروکان ههیه، ههر ژ بو هی چهندی دمستی خوه کره هندهك لِمُعْفِيْنَ تَاهْيِكُرِنَيْ، كُو تَيْبِينِيا همبوونا جهند شيْومييْن ژانيْن دمرووني و حالمتيْن

- "دەمارگیریی کر یین قەدگەرن بۆ ھندەك كیشهیان کو کەسی نەخوش د زارؤکینیا خوه دا تیرا بوری یه. هؤسا وی هیدی هیدی جۆرەکی تایبەت یی چارەسەریی قەدیت کو نهم دشیین بیژینی "لیگهریان ل شوونوارین دەروونی مرؤفی" یان ژی قهکۆلینا ناخی مرؤفی."
  - "مەرەما تە ژ فى چەندى چيە؟"
- "اینگهری شوونواران پیکونی دکهت شوونوارین کهفنار یین سهردهمین بوری ببینیت، ب رئیا کولانا تهخین دیروکا شارستانیهتان. دبیت نهو کیرهکی ببینیت کو یا سهردهمی چهرخی ههفدی بیت. پاشی تهخه کا کوورتر بکولیت و شهیه کی سهردهمی چهرخی چواردی ببینیت و تهخه کا هیشتا کوورتر بکولیت و گوسکه کی سهردهمی چهرخی پینجی ببینیت..."
  - "ئىٰ؟"
- "ب ههمان ئاوا، شروقهكارى دەروونى ژى ب هاريكاريا نهخوشى خوه تهخين دەروونى يين نهخوشى دكۆليت داكو وان ئەزموونين ژيانى دەربيخيت يين دەمهكى بووينه ئهگهرى پەيداكرنا ژانين دەروونى بۆ وى نهخوشى. ل گۆرەى فرۆيدى، ب فى رەنگى ئەم د كوورترين كووراتيين ناخى خوه دا بيرهاتنين خوه يين بەرى دقهشيرين."
  - "نوکه نهز باشتر تنگههشتم."
- "نهو ژ قان کووراتیان قهدگه پیت و دگه هیته خالا ب ناگه هداتنا نهخوشی کو دبیت د نهزموونه کا ژیانی یا گران دا ده ربازبوویه و چهندین ساله پیکولی دکهت ژبیر بکهت، لی مایه د کووراتیین ناخی وی دا، نه فه نهزموونه شیانین فی مرؤفی دیار دکهت و دلفینیت. و نه فی "نهزموونا تروما" جاره کا دی دیار دبیته فه و مرؤف لی ب ناگه دبیته فه، به لی ب دهربرینه کا دیتر، نه و ژی ب دانانا فی نهزموونی ل به ر چافین نهخوشی، داکو بشیت حساباتین خوه دگه ل فی نهزموونی بکهت و چاره سه ر ببیت."
  - "نهفه تشتهكي بهرناقله."
- " آن نهز د سهر چهند فؤناغان را بوریم. دا بفهگهرین و سهحکهینه وسفا فرؤیدی بؤ دمروونی مرؤفی. نهری ته زارؤکهکی سافا دیتیه؟
  - "من كورِمامهك ههيه ژيئ وى جوار سالن."

- "دەمى ئەم دھىنىد قى جىھانى، ئەم ب سانەھى ژ ھەموو پىدقىيىن خوە يىن مەروونى و جەستەيى دەرباز دېيىن زىدەبارى ھەر تشتەكى مە بىزار دكەت. ئەگەر شىر نەدا مە، ئەم دكەينە گرى، ھەروەسا ئەم دكەينە ھەوار دەمى ئەم خوە تەر دكەين. ھەروەسا ئەم ب ئاشكەرايى و يەكسەر ژ پىدقىبونا خوە بۆ قىانى دەرباز دېين."
- "فرؤیدی "بنهمایی پالدهران" و "خوشی ومرگرتنی" ب زارافی "نازرینا بنناگههیی" نافکریه. ههر ژ بهر فی یهکی، زاروکی سافا شیوهیهکه ژ شیوهیین فی "نازرینا بی ناگههیی".
  - ۔ "بەردەوام بە."
- "ئەم ب دریزاهیا ژیانا خوه تاکو پشتی ئەم پیدگههین ژی، قی "ئازرینا بیناگههییٰ" د ناخی خو دا دهیلین. ای د حهزین خوه دا ئەم هیدی هیدی هیری همفسهنگیی دبین و خوه دگهل یاسایین جفاکی دگونجینین. ئەم فیری وی یهکی دبین ابنهمایی کهتواری" ب سهر "بنهمایی خوشی وهرگرتنی بیخین. فرؤید دبیزیت ئهم اناخهکی دروست دکهین ب قی ئهرکی ریکخستی و راستفهکری رادبیت. هوسا مه زانی همتا مه تشتهك بفیت ژی، نابیت ئهم بکهینه ههوار و بکهینه گری داکو وی تشتی بدستفه بینین یی کو ئهم پیدقی و مه حهز ل سهر ههی."
  - "چ پێنهڤێت، نهخێر."
- "دبیت مه گهلهك حهز ل سهر تشتهكی ههبیت كو جیهانا ژ دهرقه "جقاك" وی تشتی رهتبكهت، دبیت ل وی دهمی نهم حهزین خوه بیدهنگ بكهین و بقهشیرین، نهقجا دی پیكونی كهین ژ بیردانكا خوه بینینه دهر و ژ بیرا خوه ببهین."
  - "تنگههشتم."
- "لی فرقید دووپاتیی ل سهر ههبوونا کریارهکا دی د دهروونی مرؤفی دا دکهت. همر ژ زارؤکینیا خوه نهم روو ب روو پیگیریین رهوشتی ژ لایی مهزنان و جفاکی دهروبهر فه دبین. نهگهر هات و مه تشتهکی شاش کر، دی نهندامین خیزانی ل مه کهنه ههوار: "نهخیر، نه هوسا!" یان "تو چهندی گیژی!". و هؤسا و ژیی مه یی مهزن دبیت، نهم فان "نهخیر، نه هؤسا!" یان "تو چهندی گیژی!". و هؤسا و ژیی مه یی مهزن دبیت، نهم فان "نهخیری و فهرمانین پیشتر یین رهوشتی ل پشت خوه رادخشینین و دگهل خو دئینین و ل

دوماهيي نهم دکهينه د ناخي خوه دا، کو دېنه پشکهك ژ مه. فرؤيد دېيژيته في چهندي "نهزي دموونهيي."

- "ئەرى ئەو بەحسى وژدانى دكەت؟"

"ل گۆرەى فرۇيدى، وژدان پشكەكە ژ ئەزى نموونەيى. ئى ئەڭ ئەزە مە ئاگەھدار دكەت دەمى مە "حەزىن" پىس يان "ئەپەژراندى" ھەبن. ب تايبەت حەزىن سىكسى و شەھوانى. ھەرومكو من گوتى فرۇيد داكوكىي ل سەر وى چەندى دكەت كو د راستى دا ئەڭ حەزىن "قارىبوويى" ھەر ژ قۇناغا زارۇكىنىي ھەنە ئى د قەشارتىنە."

- "روهن بكه."

- "ئەم دزانىن و تىبىنىيا وى چەندى دكەين كو زارۆكىن ساقا بۇ وان ھەستەكى خوش پەيدادبىت ئەگەر دەستى خوه بكەيە ئەندامىن وان يىن سىكسى و ب تنى ھەرە مەلەقانگەھەكى دى تىبىنىيا قى چەندى كەى. ل سەردەمى فرۆيدى، ئەو زارۆكى ھەست ب قى چەندى دكرى، دا شەقەكى ل دەستى وى دەن. دگەل گوتنا ئاخفتنىن توند "ھەى بى مەژى!" يان "ما تو شەرم ناكەى؟!" يان "دى .. دەستى خوە دانە سەر جلكىن خوە!".
  - "ليّ ئەقە دىناتى يە!"
- "نهفه وی چهندی دگههینیت کو ههر تشته کی پهیوهندی ب سیکسی و نهندامین و کهندامین و کهندامین و کهندامین و که همبیت همبیت همستکرن ب گونه کی ل نک مروّقی پهیدادکه ت. ژبهرکو که همسته د "نهزی دموونه یی" دا دمینیت، ژبهر هندی ب بوچوونا فروّیدی پرانیا مروّقان ب دریژاهبیا ژبانا خوه همست ب گونه کی دکهن ل بهرامبهر ههر تشته کی گریّدایی ب سیکسی فه، د دمه کی دا حهز و پیدفیین سیکسی پشکه کن ژ له شی مروّقی. ل فیره، همفرکیا همروهه دی دنافیه دا حهز و همستکرن ب گونه کی دهست پیدکه ت."
- "ئمریٰ تو هزر ناکهی ئه**هٔ هههٔ**رکیه دیٔ لاوازتر لیٔ هیْت پشتی سهردهمیٔ هرؤیدی؟"
- "چ پئ نمفیت. نی هرمارمکا ممزن ر نمخوشین فرویدی د فی همفرکیی دا ب تاوایمکی خراب دریان کو فرویدی نمفی جمنده ب "دممارگیرییا دمروونی" نافکر. بو نموونه، یمك ر وان نمخوشان ب نمینی فه نمفیندارا همفرینی خوشکا خوه بوو. پشتی خوشکا وی ربمر نمخوشییمکا گران گیانی خوه ر دمستدای، نموی گوته خوه، "نوکه نمو دشیت زیانا

مهنزینین دگهل من پیکبینیت" نی نه هزره ب "نهزی نموونهیی" که قت و همر زوو د ناخی خوه دا قه شارت و بیدهنگکر، همروهکو هرؤیدی نقیسی، ممرهما وی نه و بوو کو وی نه هزره کره د خانه یا بیناگه هییا خوه دا. نه ق ژنا گهنج یا نه خوش تووشی هستیریایی بول ده می چاره سهر کرنا وی، نه وی تیبینییا هندی کر کو وی ب ته مامی دیمه نی بوستیانا خوه ل به رامبه ر سندریکا خوشکا خوه ژبیر کر، ل ده می ههستی خوبه رئیس یی بوستیانا خوه ل به رامبه ر سندریکا خوشکا خوه ژبیر کر، ل ده می ههستی خوبه رئیس یی نیزاگه هاندی د ناخی وی دا په یدابووی ای د ده می چاره سه ریی دا نه قه ههسته ها ته بیرا وی نه قساته بیرا وی نه شاته بیرا وی نه شاته بیرا وی دا نه قه ساته بیرا وی نه شاته بیرا وی نه شاته بیرا وی دا نه قه ساته بیرا وی نه شاته بیرا وی دا نه قوت و تیک چاره سه ربوو".

"نوکه تێگههشتم کا مهرهما ته ژ "لێگهريان ل شوونوارێن دهروونی" ج بوو."

"نوکه ئهم دشیّین ویّنهیهکی تهمام یی دهروونی مروّقی ب شیّوهیهکی گشتی بیشین، پشتی چهندین سالیّن تاهیکرنی ل سهر نهخوشیّن خوه، فروّید گههشته نفخامهکی، ئهو ژی تاگههییا مروّقی ب تنی پشکهکا بچووکه ژ دهروونی مروّقی. تاگههییا مروّقی همروهکو ئهو پارچهیا دیاره ژ چیایی بهستییی. ل بن روویی نافی، نانکو ل بن ناگههیی ههموو ثهوه یاکو ثهم ژی د بیناگههد. ههستی قهشارتی پاشی بی ههستی، ناگههییا فهشارتی پاشی بی ههستی، ناگههییا

"ئەرى بىنىگەھى ئەو چەندەيە ياكو د ناخى مە دا ھەى، لى مە ژبىركرىيە و ئىدى
 ئەم نەشئىن بىنىنە بىرا خوە؟"

قورتالكرنمكا باشه!"

- "تندگههم."

- "نههٔ میکانیزمه ل نك ههموو کهسین ساخلهم کار دکهت. ای هندهك ر وان بیدفی ب پیکولهکا مهزنن داکو قان هزرین نهخوش و ههدهغهگری بفهشیرن و بیدهنگ بکهن، کو د نهنجام دا تووشی ژانین دهماری بین راستههینه دبین. نهو ههستی بیدهنگکری بهردهوام پیکوان دکهت سهربکهفیت و بهرههٔ ناگههییی قه بچیت کو وه ل مروفی دکهت همهسهنگیهکا دهستکرد دناهبهرا حهزین خوه و کهتواری دا دروست بکهت. فرویدی د یهك ر وانهیین خوه دا ل ویلایهتین یهکگرتی بین نهمریکی ل سالا ۱۹۰۹ی نموونهیهك ل سهر فی میکانیزمی نینا بوو."
  - "بەلى، گوھىٰ من يىٰ ل تە."
- "گوته جهماومری خوه وهسا هزر بکهن کهسهگی تیکدهر یی د فی هولی فه ههی کو ب خهیسهفه یی دهیته ژوور و دهنگی ژ پین خوه دئینیت و بو نامادهبوویان نهخوش دکهت و وانهبیژی نهچار دکهت براوهستیت و بیدهنگ ببیت. ل فیره هندهك زهلامین ویرهک رادبنهفه و وی کهسی تیکدهر رادکیشنه ژ دهرفه، هوسا نهو هاته دوورخستن و بیدهنگکرن و گوتاربیژ ژی دشیت وانهیا خوه ب نارامی بهردهوام بکهت. داکو نه و زهلامه نههیان جارهکا دی تیکدان دووباره ببیتهفه، نانکو دا بهیان بیدهنگکرن سهربکهفیت، نهو دی ل بهر دهرگههی هوایی ل سهر کورسیین خوه روونن خوه وهکو "پهرژانهکی" لیکهن و شم دشیین هوایی ب "بیناگههی"یی نافکهین داکو فیم وینهیم دی و شمه داروست بکهین."
  - "ئەز ژى دېێژم وێنەيەكێ باشە."
- "لی نهو زهلامی تیکدهر هیشتا ناخفتنا خوه یا دوماهیی نهگوتیه. هزر و پالدهرین مه یین بیدهنگکری ژی یین نهم بهردهوام ل ژیر فشارا وان دژین ب ههمان شیوهنه، پیکولل دکهن رییا خوه بشهقینن بهرمهٔ ناگههییی هه، لهورا نهم بهردهوام تووشی "هانگفتنین نهزمانی" دبین. هوسا کارهٔهدانین نهههستپیکهر ههست و کریارین مه بریشه دبهن."
  - "چەوا؟"
- "فرؤیدی هندهك میكانیزم ژ فی جؤری ناشكمرا كرن. ژ وان ژی: كارفهدانین خراب. كو نهم ژ نك خوه تشتهكی دكهین و دبیژین كو مه پیشتر پیكؤل دكر وی تشتی بقهشیرین و بیدهنگ بكهین. ل سهر فی جهندی نهو بؤ مه نموونهیهكی فهدگوهیزیت كو

پخواد د کهس حهز ژ فی هوّستایی ناکهت، تاکو هندهکان نُهو ب چفیّل نافدکر." پوه ۱۱۰۰ "

"پاشی کریکاری گلاس بلند کر و ب دهنگهکی بلند گوت: "دا نوکه فهخوارنا عَنْكُ خُوهُ بِيْ خُوهُشَتْقِي قُهُخُويِنِ"

"ب راستی کریکاری چ درهو ل خوه نهکرن ژبهرکو د راستی دا وی نهو گوت یاکو وی هزر دگری، بی گو وی هیچ نیازهکا خراب ژ گوتنا خوه همبیت. نمری ته نموونهیهکا ړی ژی دفينت و"

"ب دلخۆشى قە."

"خيّزانا گوتاربيّژهكێ ئاينى ژ هژمارهكا كچيّن بيّدهنگ و جوان پيكدهات كو خوه ل هیقیا سهرهدانا مهترانی گرتبوون. دهنا وی زهلامی ب شیّوهیهکیّ نهسروشتی یا دریّژ بوو. ژبهر هندی فی بابی ناگههیداری دا کچیّن خوه کو ج ناخفتنان ل سهر دفنا میّهفانی نهبيْژن. تو دزاني كو ئمو كمسه ومكو زاروْكان نينه راستييان ل ناڤ چاڤيْن خومداني بدمت، نهو زی ژبهر ئهگهرهکی ساده کو بنهمایی فهشارتن و بیدهنگکرنی ل نك زاروکان یی بهیز نبنه ههرومكو ل نك مهزنان ييّ بهيّز.

مەتران گەھشت، ئەڭ كچين ب رەوشت پيگيرى ب فەرمانا بابى خوە كرن و بەرى خوه نهدانه دفنا وي، بهلكو گهلهك پيْكوّل كرن ب يهكجاري نهسه حكهنه دفنا وي، ليّ وان ژ بلی وی هزرا خوه د چ تشتیّن دی دا نهدکرن. دهمیّ یهك ژ وان کچان هاتی داگو شهکریّ و فهوهييّ بوّ پێشكێش بكهت، ب رێزڤه گوتێ: "ل شوونا بێژيتێ ئهرێ ته پيچهك شهكر ىفْبْت بكەيە چايا خوە، گوتى ئەرى تە پىچەك شەكر دفيْت بكەيە دفنا خوە؟".

"ئۆى خودا! ... چەند يا ب شەرمە!"

"ئەم دشنين نموونەيەكا دى بينين كو ئەو ژى ھنجەتگرتنە. ئانكو ئەم ھەموو فَنِعِمْتَانَ رُ بِوْ كَرِيارِيْن خوه دگرين ل بمرامبهر خوه و كمسيِّن ديتر زَى، نَهَ هِمَنده زَى <sup>ژبه</sup>ر ئەگەرەكى سادەيە كو ئەو ژى گەلەك يا ب زەحمەتە ئەم دانپيدانى ب ئەگەرى <sup>راستمقینه</sup> بکهین ژبهرکو ئهگهرمکی نهرموایه.

- "بيّ زەحمەت نموونەيەكى بدە من."
- "نهز دشیم وه بکهم تو پهنجهری فهکهی. نهو دهمی تو ل ژیر کاریگهرییا نقاندنا موگناتیسی. نانکو نهز ته دنفینم و دبیژمه ته کو پیدفیه تو رابیه فه و پهنجهری فهکهی دهمی نهز ب دهستی خوه میزی دفوتم. تو دی وهکهی و دی هیجهتی کهیه نهو چهنده کو سمقا یی گهرمه. ای نهفه نه نهگهری راستهقینه و ته نهفیت دانپیدانی بکهی کو ته فهرمانه کا من بجهئینا دهمی تو یا نفستی .. تو "هیجهتان دگری".
  - "تێگەھشتم."
  - "هۆسا رۆژانه مه "زمانهكێ دوولا" ههيه."
- "من بؤ ته بهحسی کورمامی خوه نهوی چوار سالی کربوو و نهز دبیری وی گهلهك همقال نینن یاریی دگهل بهت، ژبهر هندی نهو گهلهك کهیفخوش دبیت دهمی سهرهدانا وان دکهم. رؤژهکی من گوتی کو پیدفیه نهز بلهز بفهگهرمه مال نك دایکا خوه. نهری تو دزانی وی ج گوته من دا؟
  - "ج گوت؟"
  - "دایکا ته یا ساویلکهیه، بههیمهیه."
- "ئەقە نموونەيەكا باشە ل سەر مەرەما من ب ھێجەتگرتنىّ. زارۆكى ج مەرەم ب وى گوتنىّ نەبوون، ژبەركو وى دڤيا بێژيت كو تشتەكىّ ساويلكانەيە تو بچى لىّ وى شەرم دكر ومبێژيت."
  - "هؤسا ئەڤ چەندە چێدبيت دەمێ ب "ڤەگەراندن"ێ ڕادبين"
    - "ئەرى تو دشنى بۆ من شرۆقە بكەى؟"
- "نه زارافه وی رامانی ددمت دمی کو نهم همست و هزرین خوه یین کو مه بیدمنگکرین و د ناخی خوه دا فهشارتین بو کهسین دی دفهگهرینین. دمی سهحدکهینه مرؤفهکی رمزیل و بهخیل، دی بینین ب چافی رمزیلیی بهری خوه ددمته کهسین دی. همرومسا دممی نهم ژنهکی دبینین شهرم دکهت دانپیدانی ب گرنگیپیدانا خوه ب سیکسی بکهت، نه جادی رابیت کهسین دی ب شیتین سیکسی بنافکهت."
  - "تنگههشتم مهرهما ته چیه."

"فرؤید دبیرژیت ژیانا مه یا روزانه یا پره ژ نموونهیین کریارین نهههستپیکهر، مهرده م نافی کهسهکی ژبیردکهین یان ب شیوازهکی سهیر دهستین خوه دکهینه پلوبهرگین خوه دهمی نهم دناخفین یان ژی دهمی تشتان ژ جهین وان رادکهین بی کو مه ناکه ژ خوه ههبیت. ههروهسا وان هلنگفتنین نهزمانی ژی ژبیرنهکهین دهمی مه ژ پیونهی تشت دگوتین. ب بوچوونا فرویدی نهفه ههموو نیشانن. و نهف هلنگفتنه د پیاران یان گوتنان دا بهیزترین و موکمترین نهینیین مه ناشکهرا دکهن."

- "ژ نوکه ویّقه دیّ یا هشیار بم ل سهر ههر تشتهکیّ دبیّژم."
- "ی تو نهشیّی خوه ژ پالدهریّن نهههستپیکهر هورتال بکهی. ژبهر هندی شارهزایی هموو نهوه کو خوه گهلهك ماندوو نهکهی ژ بو ههگهراندنا هزریّن نهناشکهراکری بو روشا نهههستپیکهر. ههروهکو مروّق پیکوّلیّ بکهت دهری کونهکا مشکی ناقی دناق ناخا باخچهی دا بگریت، الی چهند پیکوّلان دووباره بکهی و سهربکهقی، د نهنجامدا دی مشکی نافی ههر پهنایی بهته بهر ههکرنا کونهکا نوو ل جههکی دی و نه گهلهك دوور. ژبهر هندی گهر مروّق دهرگههی دناقبهرا ههستی و نهههستی دا پیچهك بهیّلیته فهکری ساخلهمترین و باشترین ریّکه."
  - "و ئەگەر مە دەرگەھ گرت. ئەرى دى تووشى نەخوشىنى دەروونى بىن؟"
- "بهنی نهو کهسی نهخوش ب دهمارگیریی، ب ههموو شیانین خوه پیکونی دکهت وان تشتان ژ ناگههیا خوه بینیته دهر یین کو زهوقا وی تیکددهن. بارا پتر نهو تشتین نئینیته دهر نهزموونه کا گهله ک گرنگه تا وی رادده ی بیدهنگکرن و فهشارتنا وی کاره کی پر راهانه. فرویدی نافی "شوکا دهروونی" یان تروما ل سهر فان نهزموونین تایبهت دانایه کو دبنه رفت دا بو پهیفا گریکی "Trauma" نانکو "برین" فهدگه ریت."
  - "تێگەھشتم."
- "فرۆید د پیکۆلین خوه دا ژ بۆ چارەسەركرنا نەخوشین خوه پیکۆل دكر قی معرگه گرتی قهكهت و گهر ب سهرنهكهقت، دەرگهههكی دی قهكهت داكو خوه بگههینیته ئاگههیی و ب هاریكاریا نهخوشی ب خوه، خوه بگههینیته ئهزموونین قهشارتی و بیدمنگکری د بیناگههیی دا، نهخوش ب خوه ب تشتین خوه یین قهشارتی و بیدمنگکری

ناحهسینِت، نی نهو دشنِت رِی بدهته نوشداری پشکداری وان تشتان ببیت و هاریکاریا وی بکهت رِنِیهکی ببینیت وان تروماینِن فهشارتی دهربکهت."

- "و دێ جهوا نوشدار ومكمت؟"
- "هرویدی تهکنیکهك دانا ب نافی "تهکنیکا پشکداریکرنا نازاد" کو دی نهخوش خوه ب ناوایهکی نارام دریزگهت و دی ب نازادی به حسی ههر تشتهکی کهت یی دهیته سهر هزرا وی یا وی، نهفجا ههر تشتهکی بی رامان یان ب مهترسی و ژان بیت. ل فیره هونهری چارصهرکرنی روای خوه دگیریت، ب رییا شکاندنا فی "بهرگ"ی یان فی "چافدیری"ی کو تروما نخافتی یه و گرتی هیلایه. نه ترومایهنه نهخوشی مژوول دکهن و نهو ب بهردهوامی کارتیکرنی ل نهخوشی دکهت بی کو بزانیت یان ههست پی بکهت."
- "چهند نهم پټر پيکولي بکهين هزرا خوه د تشتهکی دا نهکهين، بيناگههی پټر هزرا خوه د وی تشتی دا دکهت. مانه هوسايه؟"
- "بهنی ب تهمامی هؤسایه. ژبهر هندی پیدفیه گوهداریا ناماژهیین بیناگههیی بکهین. ب بؤچوونا فرؤیدی، "رِیا سولتانی" یاکو دگههیته بیناگههیی، خهونین مهنه، ژبهر هندی پهرتووکا وی نهوا ل سالا ۱۹۰۰ی بهربهلافبووی ب نافی "رافهکرنا خهونان"، تیدا بؤ مه روهن دکهت کو نهم هؤسا ژ نیشکهکی فه خهونان نابینین، چونکی هزرین بیناگهه پیکؤنی دکهن ب رییا خهونان خوه بگههیننه ناگههیی."
  - "بەردەوام بە."
- "پشتی چهندین سالین چارهکرنا نهخوشان و راهٔهکرنا خهونین وان و ههروهسا خهونین خوه ژی دا، فرقید گههشته ههریزهکی کو خهون ری ددهن حهز بجه بهین، ب بوجوونا وی دبیزیت: بهسی مهیه نهم بهری خوه بدهینه زاروْکان و خهونین وان، نهو خهونان ب گیلاس و دوندرمهیی قه دبینن. آن ل نك مهزنان، تاریشه یا د وی چهندی دا حهزین وان یین کو د خهونان دا بجه دهین بارا پتر د رازیکهرن، ژبهرکو ههتا نهم د نفستی ژی، نهم چاقدیریهکا توند ل حهزین خوه دکهین. آن ج پی نهقیت نههٔ چاقدیری و میکانیزما قهشارتن و بیدهنگورنی ل دهمی نهم د نفستی لاوازترن ژ دهمی کو نهم د هشیار، آن هند بهیزن کو وه ل مه بکهن نهم د خهونی دا بابهتی حهزی یی کو نهم رصت دکهین.

- "ل فَيْرِه بوْحِي يا گرنگه خهون بهيّنه رافهكرن؟"
- "فروّید ئاماژهیی ب گرنگیا جوداهیکرنی دکهت دنافههرا خهونی "دهمی ل بیدهیی دهیته بیرا مه" و رامانا وی یا کوور دا. نهو وینه و دیمهنین خهونی ب "فلم" یا "فیدیو" یا خهونین مه بناف دکهت، "نافهروّکا دیار" یا خهونی و نهو ههردهم ژیدهرین خوه د روودانین دهمی هشیاریی دا پهیدا دکهت. ای خهونی رامانه کا فهشارتی ههیه، کو خوه ژ ناگههیی رزگار دکهت، نهو ژی نافهروّکا فهشارتی یا خهونی یه و دبیت نهف هزرین فهشارتی یین کو خهون به حس ژی دکهت فهگهرنه فوناغین گهله کوور، دبیت بگههنه فوناغا دهستیکا زاروّکینیی."
  - "ئانكو پێدڤيه خهون بهێته ڕاڤهكرن داكو د بابهتێ وێ بگههين."
- به ق. د رهوشا نهخوشیا دهروونی دا، پیدفیه نه چهنده دگهل نوشداری چارهسه رکار بهیته بجهشینان. آن نوشدار ب تنی خهونی رافهناکهت، بهلکو ب هاریکاریا نهخوشی ب خوه دی ب فی چهندی رابیت و د فی کاودانی دا، رؤان نوشداری دهروونی دی ومکو رؤان داپیرکی بیت، ئانکو دی هاریکار بیت د ژ دایکبوونا رافهکرنا خهونی دا."
  - "تێڰەھشتم."
- "فروّید گوهوّرینا "ناقه روّکا قه شارتی" بو "ناقه روّکا دیار" ب کاری خهونی ناقد که نهم دشیّین به حسی "یاریا ماسکان" یان "یاریا ناماژهیان" بکه ین سهباره تابه تی راسته قینه یی خهونی، کو دخوازته وی چهندی راقه کرن ببیته کار د ناراسته یی به روقاژی دا، نانکو راکرنا ماسکان و روهنگرنا هه موو ناماژهیان ژ بو ناشکه راکرنا "رامانا" فه شارتی ل پشت وان ماسك و ناماژهیان."
  - "بۆ نموونە؟"
- "پهرِتووکا فروّیدی یا پرِه ژ نموونهیان، لیّ نُهم نهشیّین نموونهیهکا سادمتر و فرفیدیتر ببینین. دا هوّسا بدانین کو گهنجهکیّ بچووك د خهونا خوه دا دیت دوو پقدانك ژ کچا مامیّ خوه ومرگرتن."
  - "و پاشى؟"
  - "دێ، پێکوٚڵ بکه فێ خهونێ ڕاڤه بکه!"

- "ممم .. دا فهگهرینه دهستپیکی، نافهرؤکا دیار یا خهونی نهوه یا ته گوتی، کورهك دوو پفدانکان ژ کچا مامی خوه ومردگریت."
  - "بەردەوام بە .."
- "ته گوتبوو کو رِمگهزین "پیکهاتهیین" خهونی ژ رِفژا پیشتر هاتینه ومرگرتن. نهم دشیین بیژین رِوْژا دوهی نهو ل باخچهیهگی یاریان بوو یان وی وینهیی پفدانکان د رِوْژنامهیهگی دا دیتبوو."
- "ئەقە دبیت، نى ل قیره پەیقا "پقدانك" ب تنی بەس بوو، یان ھەر تشتەكی بیرا
   مرؤقی ل پقدانكی دئینیت."
- "نوکه ژی پیدهیه نهم رامانا قهشارتی یا خهونی دهربیخین، نانکو رامانا وی یا
   کوور. مانه?"
  - "بەلى، پىنىقىم تو رامانا خەونى راقە بكەى."
  - "دبیت هؤسا ب سادهیی ثمو حمز بکمت وی پقدانك همبن."
- "نهخیّر، ئمهٔه راههکرنهکا لاوازه. تو یا راستی کو هزر بکهی خهون حهزهکا هٔمشارتی دهٔهشیّریت. ای ل هٔیره یاکو هٔی کورِی گهنج حهز ل سهر ههی نه پهٔدانکیّن ب دروستاهی نه، نهگهر وهسا با، پیدهٔی ب خهونی نهدکر."
- "ئەز دېنىژم ئەز تنگەھشتم؛ ئەو حەز ژ كچا مامى خوم دكەت و ھەردوو پقدانك
   مەمكنىن وى نه."
- "ئەق راقەكرنە بەرئاقلىرە كو دېيت ئەق گەنجە ھەست ب نەخوشىي و شەرمى دكەت ل بەرامبەر ھەستى خوە ل سەر حەزەكا ژ قى جۆرى."
- "هؤسا همردهم خهون د رێكێن ئاڵؤز ڕا دچيت، ومكو وێنهيێ پڤدانكان، بؤ نموونه؟
- "بهنی بؤ فرؤیدی تیرکرنه کا رازیکه ریا حهزین فهشارتی و بیدهنگکری د خهونان دا ناشکه را بوو. نهگه ر سروشتی وان تشتین نهم ل فی سهردهمی د ناخی خوه دا دفهشیرین و بیدهنگ دکهین هاتبیته گوهؤرین و نه وهك سهردهمی فرؤیدی بیت، نی چیبوون و روهنبوونا خهونی همر وهك خومیه."
  - "تنگەھشتم."

انهو شروّفهکرنا دمروونی یاکو فروّیدی ناشکهراکری، دمنگفهدانهکا مهزن ل سالیّن به دووف خوه دا ثینا، ب تایبمت د بیافیّن نوشداریا دمروونی و همرومسا بیافیّن دی روهو بیافیّ هونهری و نمدمبی."

"ئەرى مەرەما تە ئەوە ھونەرمەندان گرنگى دا ژيانا بېئاگەھيى يا مرۆڤان؟"

ابهان، ل دوماهیا چهرخی نوزدی نهدهبی خوه ل فروّیدی و شروّههکرنا دمروونی نهرت داکو ژبانا نافخوهیی یا مروّقی بفهکوّلیت و لیّبگهریت و فروّیدی ژ نیشکهکی فه نبورا خوه یا بیّناگههیی نهدانایه، بهلکو ل سالا ۱۸۹۰ی دهست ب فهکولینان کربوو.."

"نەرى ب ئاوايەكى گشتى ئەڭ چەندە تشتەكى تەڭگر بوو؟"

"فرویدی ب چ رونگان دیارنهکریه کو وی سیمایین دهروونی ناشکهرا کرینه، وهکو "فهشارتن و بیدهنگکرن" و "کریارین نه مهرهمدار" و "هیجهتگرتن"، هند. ای نهو یهکهم کس بوو نه فه نهزموون د نوشدارا دهروونی دا بکارخستین. نهو ب ناستهکی نایاب د پشته فانیکرنا نامه یا حکورایی دا بسهرکه فت نهو ژی ب پیشکیشکرنا نموونه یین نعمبی کو تیوریا وی یا تایبه ت روهن دکر. ای ههروه کو من گوتی کاریگهریا وی یا مهزن ل سهرهونه ی و ویژه ی ل سالا ۱۹۲۰ دهستییکر."

- "چەوا؟"

"نقیسهر و هونهرمهندان پیکولکرن قان هیزین نهههستپیکهر د کارین خوه یین
 داهننهر دا دهربیخن. و نه چهنده ب تایبهت ژ سوریالیستان دگریت."

- "كيّ?" -

- "تێگەھشتم."
- "فرۆيدى سەلماند ھەموو خەلك ب رەنگەكى ژ رەنگان ھونەرمەندن. خەون ب خوە ژى كارەكى ھونەرى يە و ئەم ھەر شەڭ خەونان دېينين. ئەو نەچار بوو پەنايى ببەتە بەر ھژمارەكا ھىمايان داكو بشىت خەونىن نەخوشىن خوە راقە بكەت. ھەروەكو ئەم تابلۇيەكى ھونەرى يان دەقەكى نفىسىنى يى ئەدەبى شرۇقە دكەين."
  - "ئەرى راستە كو ئەم ھەر شەق خەونان دېينين؟"
- "دوماهیک قهکولین د قی بیافی دا ناماژهیی ب وی چهندی دکهن کو نهم بیست ژ سهدی ژ دهمی نفستنا خوه خهونان دبینین، نانکو روّژانه دوو بو سی دهمژمیران. نهگهر نهم تووشی نهخوشیه کی یان نیزعاجه کی بووین ل دهمی نهم د قوناغه کا خهونی دا، دی ژ خهو رابین و نهم د تورهینه. نانکو ههموو کهس ژ دایکبووینه و وان پیدفیه کا زکماکی ههیه کو دهربرینه کا هونه ری بده نه ههبوونا خوه. نهم ب خوه کهرهستهیی خهونین خومینه، نهم د ژیانا خوه یا روّژانه دا ل دووف هنده ک پیکهاتهیان دگهرین داکو د چیکرنا خهونی دا بکاربینین و نهم ب ههموو روّلان رادبین. ب دهربرینه کا دی، نهو کهسی دبیژیت کو نهو گرنگیی ب هونه ری ناده ت، نهو کهسه که خوه باش نانیاسیت."
  - "يا روهنه."
- "زیدمباری فی چهندی فرقیدی ب شارهزایی گرنگیا ناگههیی ل نك مروقی سهااند کو کارکرنین وی ل سهر چارهسهرکاریین جیبهجیکار گههشتنه پازیبوونا وی نهو ژی ب وی رهنگی کو همر تشتهکی مه دیتی و تیدا ژیاین د جههکی ژ جهان دنافا ناگههیا خوه دا دفهشیرین. د شیان دایه جارهکا دی نه تشته سهربکه فن و ل سهر پروویی ژ دهرفه دیار بین. نه جا ده می نهم دبیژین "نه فه بیرا مه ل تشته کی دئینیت" یان نه فی گری یه یاکو دبیریت "یا ل سهری نه زمانی من" یان ژی "نه فی تشته بو بیردانکا من فهدگه پیت"، نه م جاکهین ژ بلی دهربرینی ژ وی پیاهمر تشته کی فه شارتی د بیناگههیی دا گرتیه بهر و ل دوماهیی ده گری دیتی و دهربازبووین و گهشتینه ناگههیی "
  - "هندهك جاران كار باش بريِّقه ناچن ..."
- "همموو هونهرمهند فی چهندی باش دزانن، به ای نهگهر ژ نیشکه کی فه همموو چهکمه چی و دهرگههین نهرشیفی فهبین و همموو تشت نهو ب خوه ژی بکهفن، دی همموو

ون پهیف و وینهیان بینین یین کو نهم د پیدهی. نههٔ چهنده رووددمت دممی نهم پهردهیی ل سهر بیناگههیی رادکهین، دبیژنه هٔی چهندی سروش "وهحی"، کو هوّسا ههست دکهین نهو نشتی نهم دنشیسین یان ویّنه دکهین ژ ناخی مه ب خوه ناهیّت."

- "ج پي نهفيت ههستهکي جوانه."
- "ج پی نهفیت تو د فی ههستی دا ژیایه. نهم دشیین چافدیریا رمفتارا زاروکان رمهی گهلهك دومستیین، هوسا دیار دکهن کو د نفستینه و چافین وان د فهکرینه، ل وی دهمی دناخفن هندهك پهیفان دبیرن کو پیشتر فیرنهبووینی. د راستی دا نهف پهیف و هزر و بیره د ناگههیا وان دا نهبوون ب تنی د بارودوّخی فهشارتی دا نهبیت و نهو پهیفه دمرناکهفن ب تنی ل وی دهمی نهبیت دهمی ههموو تشتین ههدهه کر یان هوشداریان زبیر دکهن. رهوشا هونهرمهندی ژی ب ههمان ناوایه: پیدفیه نهفلی خوه یان هزرکرنا خوه فهده نهکهت ژ فهبوونا کارفهدانهکا نهههستپیکهر د ناخی خوه دا. نهری ته نموونهیهك ل سهر فی چهندی دفیت؟"
  - "ج پێ نەڤێت."
  - "چېرۆكەكا گەلەك مەترسىدار و خەمگىنە."
    - "گوهي من باش يي ل ته .."
- "جارهکی گیانهوهری چلوچوار پیّی دزانی ب باشی و شارهزایی سهمایی بکهت، دهی سهما دکر ههموو گیانهوهرین دارستانی دهاتن دا تهماشه بکهن و دهربرینی ژ داخباربوونا خوه بکهن، ب تنی کیسهله نهبیت."
  - "ج پێ نهڤێت ئهو يا دلپيسه."

کیسهلهیی پرسیار ژ خوه کر" "دی ج کهم داکو چلوچوار پی جارهکا دی سهمایی نهکهته."

"ئەو ب تنى بەس نىنە بىزىت كو ئەو حەز ژ شىوازى وى يى سەمايى ناكەت و قەت نەشىت بىزىت كو ئەو ژ وى باشتر دلەيزىت، ئانكو دى بىتە جهى ترانەپىكرنى. ئەفجا پىدفیە پلانەكا دوژەھى بدانىت."

حريشه Centipede

- "زوو بێژه .. ئەو چيە .."
- "کیسهلهیی نامهیهك بو چلوچوار پنی نقیسی و تندا گوت: "نهی چلوچوار پنیا تاك و بی وینه! نمز گهلهك داخبارا هونهری ته یی سهرنجراكیش یی سهمایی مه. من دقیت پرسیار ژ ته بکهم؛ تو ج دکهی دهمی تو دلهیزی و سهمایی دکهی؟ نمری تو پی خوه یی چهپی ژماره ۲۸ رادکهی و پاشی پی خوه یی راستی ژماره ۲۹ رادکهی؟ یان تو پی خوه یی چهپی ژماره ۲۹ رادکهی؟ نمز یا ل هیقیا یی چهپی ژماره ۱۷ رادکهی بهری پی خوه یی راستی ژماره ۱۵ رابکهی؟ نمز یا ل هیقیا بهرسفا ته. دگهل ریز و سلافین من. کیسهله."
  - "ئانكو هۆسا!"
- "دەمى چلوچار پىنىئ نامە وەرگرتى، ژ نوو پرسيار ژ خوە كر و ھزرىن خوە كرن
   كا ئەرى ئەو ب دروستى ج دكەت دەمى دلەيزىت، كيژ پنى ل دەستپىكى رادكەت؟ باشى كيژ
   پى دى رادكەت؟"
  - "تو دبێڙي ج چێبوو؟"
  - "ئەز دېيرم ئېدى ئەو نەشيا بلەيزىت."
- "ئها ئەقە چێبوو و ئەق چەندە رووددەت دەمێ ھزر و ئەقلێ مرۆڤى، ئاشۆپێ
   دوورپێج دكەن."
  - "تو دشێی بێژی ئهو چیروٚکهکا خهمگینه وتراژیدیه!"
- "ژ بؤ ههر هونهرمهندهکی فهره "خوه ئازاد بکهت". ئانکو تشتین وهسا دیار بکهن همروهکو ژ ده خوه ب خوه دهین. کاغهزهکا سپی بینیت و ههر تشتهکی دهیته سهر هزرا وی داریژیته سهر. دبیژنه فی چهندی نفیسینا نوتؤماتیکی، ئهفه ژی دهربرپینهکا وهرگرتیه ژ "ئامادهکرنا گیانی" کو دبیژیت گیانی مرؤفی مری ههر دمینیت و دشیت بفهگهریت و حهزا خوه پر بکهت ب رییا نافبژیفانان. ای ئهز دبیژم نهم دی سباهی ال فی بابهتی فهگهرین."
  - "هەرومكو تە بھيت."

اب دروستی نزانم. لی مانه ههر تشته کی نوو یه یی کو نهم دداهینین؟"

ارسته، به لی و نه ف چیکرنه ب خوه نهنجامی هه فکاریه کا بیرتیژانه یه دنافبه را به نهای دا. لی هنده ک جاران نه قل بیهنا ناشؤیی چک دکه و نه فه ژی مهترسیه کا میزنه چونکی بی ناشؤپ هیچ تشته کی نوو ناهیته به رهه مئینان. ناشؤپ د که تواری دا هیرونکو سیسته مه کی داروینی یه."

"ببوره، ل ڤێره ئەز تێنەگەھشتم .."

"داروینیزم دسهلینیت کو سروشت زنجیرمیهکا گوهوّرینیّن نهلوّژیکی یه کو ب تنیّ هندك ژوان دشیّن بهردموام بن ژبهرگو سروشتی د وی دممی دا پیّدهی ب وان ههیه." - "باشه و پاشی .."

- . "ههمان تشت رووددمت دهمی نهم هزرا خوه دکهین و هزرین نوو بو مه دهین، کو هزرهك هزرهکا دی یا گوهوری د ناگههیی دا پاشفهدبهت، ب مهرجهکی نهم چافدیریهکا نوندل سهر خوه نهکهین."
- "بهلی ب تنی هندهك ژ قان هزران مفای دگههیننه مه. ژبهر هندی نهقل مافینن خوه فعدگهرینیت و ب روّله کی گرنگ و سهره کی رادبیت."
- انمفجا دەمى ئەم قەرىدا رۆژەكى ل سەر مىزى دقاقىرىن، پىدقيە ئەم ب كريارا ئىگرىن و ھەلبرارتنى راببين."
  - "ئەقە ھەقبەركرنەكا ئاسايى يە."
- "هزرا خوه د وی ساتی دا بکه دهمی ههر تشته کی دهیته سهر هزرا مه ب بعد می باید بیژین یان ههموو تیبینیین نهم د دهفته را خوه یا رؤژانه دا دنفیسین به لاق بکین یان به بان بکهینه د بنی چهکمه چیه کا خوه دا، ل وی دهمی دی جیهان ل ژیر کارتیکرنا هزین بیمهبهست ژنافی چیت. و پاشی هیچ کریاره کا "ژیگرتنی" نابیت."
- ً "و ثمطل ب فی کریارا ژیگرتنی رادبیت دنافیهرا ههموو هزرین دهینه سهر میشکی مه؟

"بهل، ما تو ومسا هزر ناکهی؟"

"بنگومان نههل تشتین نوو چیدکهت، لی نهو ب خوه بریاری نادمت کا پیدهیه ج نش<sup>ت ژ</sup> وان بمینیت. نهو ب خوه ب کریارا "پیکنینانی" نارابیت، پیکنینان کو راستیا ههر

کارهکی هونهری یه، بهرههمی ههقکاریهکا جوانه دناقبهرا ناشویی و نهقلی دا و دناقبهرا همستی و هزرکرنی دا. د ههر پروژهیهکی داهینانکار دا، رهگهزهکی بی مهرهم ههیه "نانکو شهستی و هزرکرنی دا. د ههر پروژهیهکی داهینانکار دا، رهگهزهکی بی مهرهم ههیه "نانکو ز نیشکهکی قه دهیت و بی کو مهرهمهك ههبیت". ژبهر هندی ژی د فوناغهکا دهستنیشانکری دا یا گرنگه تو نازادیی بدهیه ناشویی. گهر مه قیا پهزی خوه بپاریزین دهستنیشانکری دا یا گرنگه تو نازادیی بدهیه ناشویی. گهر مه قیا پهزی خوه بپاریزین هینگی نهم د نهچارین بهیلین بهربه لاق ببن."

ئەلبینرتۆ پیچەك بیدەنگ ما، پاشی د پەنجەری را تەماشەی ژ دەرقە كر.. سۆفیایی ژی د دووقد دا سەحكرە ژ دەرقە كو كومەكا مەزن ژ كەسايەتین والت دیزنی ل سەر كناری دەریاچەیی دیتن، سۆفیایی كرە ھەوار،

"ئەقە گۆفى يە... ئەقە ژى دۆنالد و برازايين خوەنە. ديزنى و قارەمانين جيهانا خوە .. ئەرى تە گوھ ئى ھەيە ئەلبيرتۆ؟ .. ئەقە مىكى ماوسە .."

ئەلبيرتۇ لى زڤرى و گوتى: "ئەقە تشتەكى بيزارە."

- "ته دفيت ج بيري?"
- "ئەم ينن دبينە قوربانينن مايجەرى دەمى پەزى خوە بەرددەت. لى ئەقە شاشيا
   منە. من دەست ب گوتنا ھەر تشتەكى ھاتيە سەر ھزرا وى كر."
  - ۔ " لوومهي خوه نهكه."
- ۔ "من قیا بیّرُم ناشوَپ رُی رُ بوَ مه فهیلهسوّفان یا گرنگه، پیّدقیه نهم دهست پی بکهین داکو بشیّین هزریّن نوو ببینین. لیّ نوکه کار رُ دهستان دهرکهقت."
  - "ژ بۆ خوە نەكە خەم."
- "من ڤيا بهحسى گرنگيا هزركرني بكهم ب مهڙيهكي ئارام. نوكه ئهو يي قهرهبالنا
   بووكين خوه بو مه فريدكهت ئه و زهلامه كهسهكي بي ههسته! .."
  - "ئەرى تو ب ترانە قە وە دېيْژى؟"
  - "ئەو يى ترانەيان دكەت، نە ئەز، من پلانا خوە يا ل سەر داناى.
    - "ئەز د مەرەما تە ناگەھم."
- ۔ "مه بهحسی خهونان کربوو. د قیّ چهندیّ دا ترانهیهك ههیه، ئهم د ناشؤا مایجهری دا ب تنیّ هندهك بوونهومریّن ئاشوّپی نه؟"

"نهوى ژ ههستا ومكر، لي وى تشتهكي گرنگ ژبيركر."

"ئەو ج تشتە؟"

" دبیت ئەو باش ل خەونا خوە یی ب ئاگەھە، چونکی ئەو ل ھەموو گەنگەشە و <sub>گرپاریّن</sub> مه ییّ ب تاگههه. ههروهکو خهونبین "نهو کهسیّ خهونیّ دبینیت" ناهُهرِوْکا دیار ر خوه ل بیرا خوه دئینیت. نهو ب خوهیه یی کو پینفیس ب دهستی خوه ههلگرتی، نىغه رامانا وى چەندى نادەت كو ئەو بەردەوام يى ھشيارە."

"جاري راوهسته! مهرهما ته پي چيه؟

"ئەو ھزریّن قەشارتى يیّن خەونیّ نزانیت. ئەو ژبیر دکەت کو ئەقە ھەموو ب تني خەونەكا ماسكدارە."

. "تو یی هندهك تشتین سهیر دبیژی."

"ئەقە بۆچۈونا مايجەرى ژى يە. لى ئەو بۆچۈونا خوە دپەژرينيت ژبەركو ئەو زَمَانَيْ تَايِبِهِتَ بِيْ حَمُونًا حَوِهِ نَرَانَيِتَ. تُمقُه رُ بِوْ مِه بِاشْتِرِه كُو بِ كَيْمِي تَازَادِيا لَقْيَنِيْ سته مه. ب في ريكي نهم دشيين خوه ژ ناگههيا مايجهري هورتال بكهين. ههروهكو وان مشکیٰن ٹاڤی ییٚن کو دیّ ل دوماهییّ دشیّن ژ کونیّن خوه دهرکهڤن و رِووییّ رِوْژیّ بینن د رؤژمکا هاڤینی یا جوان دا."

- "ئەرى تو دېيزى ئەم دى گەھىنە وى چەندى؟"

 "پندڤیه بگههینێ، د ههیاما چهند روٚژان دا دێ ئاسوٚیهکێ نوو دهمه ته، ل وی دهى مايجهر نهشيّت قد جهيّ مشكيّن خوه ييّن ناڤيّ بكهڤيت و كا ديّ كهنگي ديار بنهڤه."

"بەلىّ پا تاكو وى رادەى ئەم ب تنىّ وينەيين خەونەكىّ بين، لىّ ئەز ھەر كچا مرؤفهکی مه. نیزیکی دهمژمیّر پینجه، پیدفیه نهز فهگهرمه مال داکو خوه ژ بو ناههنگا

شفق ناماده بکهم."

"ئەرىٰ تو دشێى د ڕێيا خوە دا ژ بۆ من خزمەتەكا بچووك بكەى؟"

"جيه؟"

- "پێػۅٚڵ بکه سهرنجا وی براکێشی، دێ یا باش بیت گهر بشێی وی نهچار بکهی ب درێژاهیا ڕێکێ چافدێریا ته بکهت، پێکوڵ بکه هزرا خوه د وی دا بکهی، ل وی دهمی نهو ژی دێ نهچار بیت هزرا خوه د ته دا بکهت."
  - "و ج مفا د فئ چەندى دا ھەيە؟"
- دى ژ بۆ من گۆرەپانى قالا ھىلىت، داكو دوماھىك كارى خوە ل سەر پلانا مە يا نھىنى تەمام بكەم."
- "دی چمه دناهٔ بیناگههیا مایجهری دا و دی مینمه تیدا تاکو همهٔدیتنا مه یا بهیت."

## سەردەمى مە يى نوكە

...مرؤڤ يي هاتيه پابهندكرن يي نازاد بيت...

دهمژمیّر ببوو ۱۱:۵۵ شمقیّ دهمیّ.هیّلدی خوه ل سمر تمختی دریّژ کری و تهماشه بانی ژووری کری. وی پیّکوّل کر هزروبیریّن خوه دووباره ریّکبیّخیت. همردهمیّ نگمهشته دوماهیا قی زنجیرهیا هزران، پرسیار ژ خوه دکر کا بوّجی نمو نمشیّت بمشیّن ماین بخوینیت و ب دوماهی بینیت.

ئەرى تو بىزى تشتەك ھەبىت ئەو پىكۆلى دكەت بىدەگ بكەت؟

نهگهر نهو شیابایه زیرمهٔانیا ج تشتان نهکهت، رمنگه نهو شیابایه ب جاهٔیّن فعکری فه خهونان ببینیت، نی خو هزرکرن ژی د فی بابهتی نهو دترساند.

همردهمی وی بیّهنا خوه قهدابایه و هزریّن خوه بمربهلاقه کربان، دا هزرا وی چیته سر هندی کو یا ل سهر کناریّن دهریاچهکی، یان دناقهٔ کوّلکی مایجهری یان ژی دناقه دارستانا سوروبهری کوّلکی.

تمری تملینرتؤی ل بمره چ پلان بدانیت؟ چ پینمفیّت بابی وی بریار یا دای تفتیکی بهری شملینرتؤی ل بمره چ پلان بدانیت؟ چ پینمفیّت بابی وی بمری شمنگی دزانیت کا تملینرتؤ دی چ تفتیکی ب تملینتوی بدهته کرن. تمری بابی وی بمیلیت داکو ب تازادی رهنتاری بکمت، لی بلان دانیت؟ ما بملکو تمو پیچمکی وی ب تنی بهیلیت داکو ب تازادی رهنتاری بکمت، لی شعر تشتی ل دوماهیی رویدهت، رهنگه بؤ بابی وی ژی ببیته سوپرایز.

گەلەك لاپەر نەمابوون ھۆلد رۆمانى ب دوماھى بىنىت. تو بۆژى ئەو ب دزىكى قە تەماشەى لاپەرى دوماھىى بكەت كا دى ج ل جېرۆكى ھۆت؟ نەختىر، ئىڭ چەندە دى بىتە ھوپيا. ومكو دى ژى ئەو نە يا پشتراستە كا ل وقرى جېرۆك دى ب دوماھى ھۆت يان نە.

د راستی دا، بیرؤکهههکا سهیر بووا چونکی نوکه فائیله یا ل بهر دمستی وی و ئیدی بابی وی نهشیّت چ تشتان تیّدا کیّم و زیّده بکهت یان بگوهوّریت، نی ب ممرجهکی همکه تهلبیّرتوّ چ پلانیّن نهیّنی نهدانیت و دمستپیّشخهریهکیّ بکهت و بابهتی سهروین بکهت.

ژ لایی خوه قه، هیلد دی هندهك سوپرایزان بو بابی خوه چیکهت، ژبهرکو نوکه بابی وی چ زیرمقانی و سانسور ل سهر وی نینه، لی ثهری هیلدی ب خوه سانسورهکا تهمام ل سهر خوه ههیه به ثمری تاگههی چیه بهری ما ل قیری ثهو دهستی خوه بو یهك ژ مهزنترین نهیندین گهردوونی دریژ ناکهت باشه یا بیردانك چیه به ثهو چ تشته وهل مه دکهت بیرا خوه ل ههر تشتهکی بینین یی مه دیتی یان ههر سهربورهکا ژیانی یا مه بوراندی "

ثمری چهوا همرشه دیمهنه کی سینه مایی یی که سایه تی دنا فی خهونین مه دا دهیته پیشکیکرن و دمی هیلد ب کووری دنا فی فی هزران دا نقووم بووی، وی بهرددوام چافین خوه دگرتن و فهدکرن هه تا ل دوماهیی ژبیر کری جارمکا دی فهکه و چوویه د خهومکا کوور دا.

دمن ل دووهٔ هیژهیژا دمنگی بالندمیین نمورمس بین برسی هشیاربووی، دمهژمیر ۱۳۱۳ خولهک بوو. نمری نمهٔ چ ژمارمیا سمیره! ومکو همرجار، هیلد ژ سمر جهین خوه پابوو هم و چوو د پمنجمرکی دا و تمماشمی دمریاچی کر. نمهٔ پمفتارا وی یا پوژانه ومك نمریتمکی ای هاتبوو. همموو زهستان و هاهینان ومدکر.

ژ نیشکمکی قه هزرکر سمری وی تژی بوو ژ پونگان، ژبمرکو تمو خمونا بمری هینگی دیتی هاته پیشچافین وی. ب پاستی ژی ثمو دیممنین د هاتینه پیشچافین وی ژ خمونمکی پتر بوون، چونکی گملمك ب سانمهی و پؤهنی همموو تشت دهاتنه سمر هزرا وی. وێ د خهونێ دا ددیت بابێ وێ ژ لوبنانێ زهٔڕی، ێ خهونا وێ ههموو درێژمپێدان بوو ب وێ خهونا بهری هینگێ سوّهیایێ دیتی، ثانکو دهمێ سوّهیایێ هێلد د خهونێ دا دیتی کو یا ل سهر لێهٔا بهندهری راوهستیایه و پاشی دهمێ خاچا وێ یا زێړی دیتی.

همرومکو د خمونا سؤهیایی دا، هیلد ل سمر بمندمری یا راوستیای بوو و گوه ل بهنگهگی نزم بوو کو دگوتی: "هیلد، ثمقه ثمزم سؤهیا". وی پیکول کر خوه نمافلهینیت بهنکو بشیت بزانیت کا ثمو دهنگ ژ کیژ ئاراستهی دهیت. "ته گوه ل من همیه، هیلد، تو ل کیفهی، ما تو یا کمری یان کورهی". پشتی هینگی ب دهمهگی کیم بابی وی دنافی گورهانی دا دیاربوو و هاته کا لمشکمری یا نمتهوهیین یه کگرتی ل بمر بوو و ب دهنگهگی بلند گازی دکری: "خوشتقیا من، هیلد". ژ جهی خوه رابووقه و بمره بابی خوه قه چوو و همبیز... پاشی خهون ب دوماهی هات.

ژ نیشکهکی **ق**ه، دیّریّن شعرهگا شاعریّ نهرِویجی "ثارنولف ثوفروّلاند"ی هاتنه بیرا ویْ دممیّ دبیّژیت\*،

> شهقهکی، ژبهر خهونهکا سهیر هشیاربووم. دهنگهکی بهرزه دگهل من دئاخفت یی دوور بوو، وهکو کانیهکا دناقه زکی ثمردی دا ثمز رابووم و پرسیار کر؛ ته چ ژ من دقیّت؟

هيِّشتا هيِّلك ل بهر پهنجهريِّ يا راومستيای بوو دمميِّ دايکا ويُّ هاتيه د ژوور قه.

- "جاوا؟ تو هێشتا يا هشياري؟"
- "ثاها ثمز ژی هیشتا نه یا پشتراستم کا ثمزا نفستیمه یان هشیار."

· دهنی هوزانی یی تینگلیزی،

Wakened one night by a curious dream and a voice that seemed to be speaking to me like a far-off subterranean stream I rose and asked: What do you want of me?

- "باشه ومکو همر جار، ثمز دی ل دممژمیّر چواری ثیقاری ژ سمر کاری زقرِم."
  - "باشه."
  - "هیشیا من نموه تو خوشیی ژ بیهنشهدانا خوه وهربگری."
    - "سوپاس. بخيرهاتي."

هيْشتا دايكا ويّ دمرگهه باش نهگرتي، هيّلد بلهز چوو سهر جهيّن خوه دووباره ىمست ب خواندنا رۆمانى كر.

ثهز دی جمه دناف بیّناگههیا مایجهری دا و همتا دیدارا مه یا بهیّت دی دناف دا مینم. ب فی رہنگی، وی دهست ب خواندنی کر، ای ب هاریکاریا تبلا خوه یا جمهی کو رِمخمکی پمرِتووکی رِومانی گرت بوو، هیّلدی همستپیّکر گملمك پمر نمماینه نمو ب دوماهی بینیت.

دەمى سۆفيا ژ كۆلكى مايجەرى دەركەفتى، ھندەك كەسايەتىين چيرۆكين والت دیزنی دیتن کو هیشتا ل سهر کناری دمریاچی بوون، لی چهند نهو پتر نیزیکی وان دبوو، كەسايەتى ھيدى ھيدى د حەليان ھەتا ل دوماھيى ئەو گەھشتيە دەڤ بەلەمى، ھەموو حەليابوون.

ب دریْژاهیا رِیْکیْ و ههتا گههشتیه لایی دی ییْ نافیْ و ومریسکی بهلهمیْ گریْدای، وی بهردموام لڤینیّن سهیر دکرن داکو سهرنجا مایجهریّ بوّ خوه براکیّشیت و دهلیقهیهکا درێژتر بدهته ئەلبێرتۆي داكو خوه دناڤ كۆلكى دا ڤهشێريت.

دەمىٰ گەھشتىيە سەر رېكا ئاخىٰ ژى، وێ جار جارە خوە بلند دكرە بەر ئەسمانى و پاشی پیکوّل کر ومکو روّبوتهکی ب ریّقه بچیت و ل دووهٔ دا دمست ب سترانگوتنیّ کر و ل دوماهیی ژی ب دهنگهکی نزم ستران گوتن.

پاشی بؤ ماوهیهکی راوهستیا و هزرا خوه د پلانا ئهلبیرتؤی دا دکر، ئهری تو بیژی نوكه نهو چ پلان بدارێژيت؟ لي ههر زوو ههست ب شاشيي كر و ژ بوْچوونا خوه ليْڤهبوو٠ ژبهر هندی سوواری دارهکی بوو همتا گههشتیه سهری وی، لی دهمی گههشتیه گوپیتکا داری، انها ما ناسی و نهشیا بهینته خواری. ای نابیت نهو براوهستیت و دهستان بداهیلیت، داکو م ماهجهر ژوێ بێزار نهبيت و بهره فنهلبێرتوّی فه نهجيت.

وێ پێن خوه لێکددان، همرومکو دا بێژی وێ دوو پمڕ یێن همین و یا دفریت، پاشی روست ب فیژ فیژی کر و وهکو دیکلی ب دهنگهکی بلند گوت "کوکوکو". همرچهنده نهفه پهکهم جار بوو نهو زاری دهنگی گیانهوهران فهکهت، نی دگهل هندی یا ژ زارفهکرنا خوه <sub>راز</sub>ی بوو .

ويّ پيكوّل كر ب ريّكا تايهكيّ دى بهيّته خواريّ، ليّ هوّسا دياره نهو يا ئاسيّ بووى و ىنافبەرا چەقتىن دارى دا يا ھاتىيە دوورپىچكرن. پشتى ھىنگى قازەك ل سەر چەقى وى داري روونشت يي سۆفيايي خوه پيڤه گرتي، لي ژبهرکو بهري هينگي سۆفيايي گهلهك كەسايەتىينن والنَّت ديزنى ديتبوون، ژبەر ھندى بۆ وى نە يا سەير بوو دەمى قازى دەست ب ئاخفتنى كرى.

- "نافيّ من مارتنه و نهز قازمكا كههي مه، ليّ تايبهت ژبهر ته نهز دگهل هازيّن لوبنانی یین کیفی یا هاتیمه فیری، جونکی مه زانی تو بیدفی ب هاریکاریی داکو بشیی بچيه خواريّ."
  - "بهليّ پا تو گهلهك يا بچووكي، ديّ چهوا شيّي هاريكاريا من كهي؟"
- "گەلەك زوو بريارى نەدە خاتين، ئەز نە گەئەكا يا بچووكم، بەلكو تو گەلەك يا
  - مەزنى. "ما ج جوداهي ههيه. نهنجام همرومكو يمكه."
- "بۆ زانىنا تە، من زارۆكەكى بچووك كو ژبى تە دا بوو، ژ بىستانەكى ھەلگرت و
- دانا سهر پشتا خوه و دناڤ ههموو تهرديّن سويديّ دا گيّراند. ناڤيّ وي نيلز هؤلگرسن بوو."
  - "ليّ ژييّ من پازده سالن."
- "ژیێ نیلزی چوارده سال بوون. نه یا گرنگه ژیێ ته سالهکێ پټر یان کیْمټر بیت."
- "باشه تو چهوا شيای وي ب ههلگری." "من تمهدك ل سمري وى دا و گيژ بوو. دممي هشياربووى، همباري وى هندى
  - بؤستهكي يان ژي ثينجهكي لي هاتبوو."

- "باشه. پا دێ تهپهکێ ل سهرێ من ژی بده، چونکی من نهڤێت ههتا ههتایێ ل سهر ڤێ دارێ بمینم. وهکو دی ژی نهز یا بهرههڤیێن ئاههنگهکا فهلسهفی ل ڕوٚژا شهمبیا بهێت دکهم."
- "ها بگره! ئه قتشتی ته گوتی بو من یی گرنگ بوو! من گرتی نه قه ژی په په پتووکهکا فه لسمفی یه. ده می نیلز ل سهر پشتا من و نه ز ل سهر نه ردی وه لاتی سویدی دفریم، چاقی نیلزی ب ژنه کا دانعه مر که فت و دگه ل ناخفت. وی ژنی د ژیانا خوه هم موویی دا خه ون ب هندی قه ددیتن په پتووکه کی بو قوتابیان ل دور وه لاتی سویدی چیکه ت کو ببیته په پتووکهکا که تواری و فیرکاری، ده می نیلزی سهرهاتیین خوه بو قه گیراین، وی بریار دا سهرهاتیین نیلزی ل سهر پشتا قازی بکه ته نافه روکا په پتووکا خوه."
  - "هزرهكا جوانه."
- "ئەز دېێژم جۆرە شكاندنەك د ڤێ چەندێ دا ھەبوو. چونكى ئەم ھەردوو د ڤێ پەرتووكێ دا بووين."

سوّفیایی همست ب شمقه کا هیّدی ل سمر روویی خوه کر. هیّدی هیّدی قمباری ویّ بچووك بوو همتا نمو دار ل بمر ویّ هندی دارستانه کیّ لیّ هاتی و قاز ژی هندی همسپه کی.

قازی گوت: "دی ومره! نوکه تو دشنی بهنیه سمر پشتا من."

سۆفیایی چهند پینگافهك ل سهر چهقی داری هافیتن و پاشی خوه هافیته سهر پشتا هازی. ههرچهنده پهرین وی گهلهك د نهرم بوون، لی ژبهرکو سۆفیا گهلهك یا بجووك بوو، هندهك دافین پهرین وی گلیزانکین وی فهدكرن و دچوونه د لهشی وی را.

هیشتا وی باش خوه نهگرتی، قاز بلند بوو بهر ئهسمانی. سوّفیایی ژی جار بؤ جاری سهری خوه خوار دکر و تهماشهی دهریاچی و کوّلکی دکر و هزرا ئهلبیّرتوّی دکر کا نهری نوکه وی پلانا خوه یا نهیّنی ب دوماهی ئینایه یان نه.

هازي پهرين خوه ليکدان و گوت: "ئهم دي چينه گهشتهکي بچووك."

پاشی ل بنی وی داری دادا یا سوّفیا ل سمر ناسی بووی. سوّفیایی ژی خوه ل سمر بنا وی خشاند و چهند جارهکان ل سمر گیای تمحسی همتا ل دوماهیی جارهکا دی قمباری و بهری نی هاتیه فه.

فاز دوو سی جارهکان ل دور سوّفیایی زقری. وی ژی گوت: "گهلهك سوپاس بوّ کاریا ته."

- "ج زەحمەتى بۆ من تێدا نەبوو. ئەرى تە بەحسىٰ پەرتووكەكا فەلسەفى نەدكر؟" "نەخێر ئەز نەبووم، بەلكو تە بەحسىٰ وىٰ پەرتووكىٰ دكر."
- "همرچهوا بیت، ج جوداهی نینه. ئهگهر ئه ق چهنده ب تنی ل سهر من وستیابایه، کا چهوا من نیلز ل دور سویدی ههموویی زفراند، ئاها هؤسا ته ژی دناهٔ پروکا فهلسه فی دا گیرینم. ل وی دهمی دا ته ل هندافی میلی، ئهسینا، هودس، سکهنده ریه، رؤما، فلورهنسا، لهندهن، پاریس، ئینا، هیدلبیرك، بهرلین، کوپنهاگن...هتد
  - "سوپاس، ئەڭ چەندە بەسە."
- "ئەڭ چەندە ھندى ناگەھىنىت كو گەرپان دناڭ چەرخان دا مژارەكا ب سانەھى يە،
   بۇ بۇ قازمكا ومكو من يا ترانەكەر ژى، لى ھەرچەوا بىت دى ب سانەھىت بىت ئەگەر ل بر ھەموو دەقەرين سويدى بىفرە."

پشتی فی گوتنی، بلند بوو و فری.

سۆفیایی همست ب واستیانهکا مهزن کر، دهمی خوه گههاندیه کوّلکی خوه یی الله سوّفیایی همست باخچی مال، هزریّن خوه د ئهلبیّترتوی دا دکرن کا نهری نهو یی ژ قان الله بی باخچی مال، هزریّن خوه د نهلبیّترتوی دا دکرن کا نهری نهو یی ژ قان الله بی بازی یه. نهری تو بیّژی ماوی خولهکهکی هزرا وی

ووبيته سمر نهلبيّرتوّى؟"

نمگمر نمو تووشی نمخوشیا شیزوفرینیا "نمخوشیا ژبیرکرنا تشتان" ببیت، نوکه <sup>5 هزر د</sup> نمالینتوی دا نمکریمه!

بەرى دايكا وى ژ سەر كارى بز**ف**ريت، سۆفيا شيا خوە بگەھينتە مال. چونكى ب رونگى ئەو پيدفى ب گرتنا ج ھيجەتان نەبوو، چونكى ئەگەر ئەو گيروبايە، پيدفى بوو بۆ دایکا خوم دووپات کربایه کا چهوا ل سهر دارمکی ما ناسی و هازمك هات نهو ژ سهر داری نینا خواری.

پشتی خوارنی، دهست ب بهرهه قینن ناهه نگی کر: میزه کا داری ب دریزاهیا سی چوار مهتران ژ کوگه هی نینا دهری و دانا دناف با خچه ک دا، پاشی چوونه د ژوور قه داکو وان تشتان بینن وان بریاردای بدانه سهر میزی.

ب فی رونگی نهو شیان میزهکا مهزن ل ناف باخچهی و ل بن دارین فیقی بهرهه و بی بن دارین فیقی بهرهه و بیکهن. دوماهیك جارا وان نهف میزه نینایه دهری، ناههنگا ههفژینیا دایك و بابین وی یا دههی بوو کو هینگی هیشتا ژیی وی نهببوونه ههشت سال. باش بیرا سوفیایی ل وی ناههنگی دهیت کو ههموو مروفین وان ب بچووك و مهزنان فه ناماده ببوون.

دمنگوباسین سمهای دیاردکرن رِوْژا شهمبی نهسمان دی یی پاهر و رِوْهن بیت. نههٔ و رِوْها باهؤزی و مره خو چپکه کا بارانی ژی نهباری یه. ای دگهل هندی ژی وان هزرکر باشتره نهو خوه ل هیهٔ سپیدههیا شهمبیی بگرن و پاشی بخهملینن، ژبهرگو دانا میزی ل ناف باخچه ی بو نه فروکه بهسه.

ب شهقی، سوفیایی و دایکا خوه دوو جورین کیکان چیکرن: جوری یهگی هندهك پارچهیین بچووك یین تامدای ب شیری بوون، جوری دووی ژی کیکهگا مهزن و خهملاندی بوو. زیدهباری بهرهه فکرنا مریشك و زهلاتی. ههردیسان وان میموك ژی ژبیر نهکرن. تشتی ههکانه یی سوفیا ژی دترسیای نهو بوو هه فاله کا وی بتله کی بیری دگهل خوه بینیت، چونکی وی نه دفیا ج ناریشه دناف ناهه نگا وی دا پهیداین.

دەمى پابووى داكو بچيت بنڤيت، جارەكا دى دايكا وى پرسيار ژى كر كا ئەرى دى ئەلبىرتۇ ھىتە ئاھەنگا وى يان نە.

- "ج پێنهڤێت دێ هێت، وی سوز یا دایه من ڕوونشتهکا دانوستاندنێ یا ههلسههی ژی رێکبێخیت."
  - "دانوستاندنهكا فهلسهفى؟ رامانا في چهندي چيه؟"
- "دانوستاندنهکا ٹاسای یه، دبیت بهحسی هندی بکهت کا چهوا کیْڤریشك ژ کولاڤیْ دریّژ دهیّته دمریّ."

"جارمكا دى بهحسى وي كيْڤريشكى نمكميه قه."

"بهن مادهم نهو فهیلهسؤفه، ناههنگا مهژی دی بیته ناههنگهکا فهلسهفی." "نهز دبیژم تو ج جاران نهشییه نهزمانی خوه."

"و پا تو، تهژی هزرا خوه کریه کا دی بهشداریا ته د ناههنگی دا ج بیت؟"

"ج پننهفیت. من هزرهکا بچووك و تایبهت ههیه."

"دي گوتارهكي پيشكيش كهي؟"

"خورتييّ ل من نهكه، ئهز ههر بوّ ته نابيّژم. نوكه ژي شهڤا ته بمينيت خوش."

ل سپیدی، دایکا وی کچا خوه ژ خهو راکر داکو بهری بچیته سهر کاری خاترا خوه ری بخوازیت و لیستا کهلوپهلین پیدهی بدهته فی کو پشتی هینگی بچیت ژ بازاری بکریت. مینکا وی ب دروستاهی ژ مال نهدهرکهفتی، زهنگا تیلهفونا وان هاته لیدان و نهبیرتوی ژ لایی دی یی باژیری پهیوهندی ب سوفیایی کر، خو دی بیژی نهو درانیت کا کنگی دی سوفیا مینته ب تنی.

- "باشه... ئەرى پلانا تە يا بچوك باش ب رێڤه دچيت؟"
- "هشبه، ج تشتا نمبيّري؛ دهليڤيّ نهديّ نهو ب نيازا مه بحهسييّت."
  - "ئەز دېيْژم من دوهى باش سەرنجا وى بۆ خوە راكيْشا."
    - "باشه."
    - "نەرى ھىشتا وانەيىن فەلسەھى ماينە."
- انی ژبهر هندی من تیلهفون یا بو ته کری. نوکه نهم یی گههشتینه هوناغا سردهم و نهز د وی باوهری دامه ژ نوکه وی قه تو ب خوه دشیّی کاروبارین خوه بریقه سردهم و نهز د وی باوهری دامه ژ نوکه وی قه تو ب خوه دشیّی کارسهفی ههیه، ای من بین. یا گرنگ نهوه ته نوکه بنیاتهکی باش ل دور تیگههشتنا فهاسهفی ههیه، ای من

لْنْبْتْ تَهُ بِبِينِم دَاكُو پِيچِهُكُنَّ بِاحْقَيْنَ."

- "بەلىّ پا پيْدقيم ئەز بچمە بازارى بۆ كرينا..." "گەلەك باشە، چونكى ئەم ب خوە ژى دىّ بەحسىّ قۆناغا سەردەم كەين."
  - "نمو جموا؟"
  - "باشتره نهم ل بازاری ههقدوو ببینین." "
  - "ته دفيّت نهز بهيّمه دهف ته ل مال؟" -617

- ۔ "نهخیّر، مالا من نوکه یا بیّسهروبهره! من ههموو تشت ییّ سهروبنیّك کرین داکو پشترِاستیم کو مایجهری ج بهیستوك دنالا مالا من دا نهقهشارتینه."
  - "ناها..."
  - "کافئیهکا نوو ل دوماهیا گۆرەپانا بازاری یا قهکری؛ کافئیا بییر، ته دیتی یه؟"
    - "بەل من زانى. كەنكى ل ويْرى ھەقدوو بينين؟"
      - "نێزیکی دەمژمێر دوازدەی بەری نیڤرو."
        - "ئەم بېكھاتىن.. ل كافى."
        - "پاشي ئهم دي ب دريْژاهي ئاخفين."
          - "بخيرهاتي."

سؤفیا بچیته درمنگ گههشت. کافییا بیبر یهك بوو ژ جهین نوو هاتیه نافاکرن و همموو تشتین وی ژی یین سهردهم بوون: کورسیك و میزه و شووشهیین فهخوارنی یین هممهجوّر، زیدمباری جوّرهها خوارنین سهردهوام و نوو.

هؤلا وی کافییی نه هند یا مهزن بوو، لی تشتی سوّفیا حیّبهتی کری نهو بوو دمی چوویه د ژوور قه، نهلبیّرتؤ تیّقه نهبوو. هوّل یا پربوو ژ میّهقانان و سوفیایی یهك یهکه تمماشهی ههموویان کر.

سؤفیا فیرنهببوو ب تنی بچیته د کافییان قه، نهری تو بیژی یا باشتر بیت نوکه نهو بدهرکهقیت و پاشی بیهنه کا دی بزقریت به لکو هه تا هینگی نه لبیرتو بهیت؟ یان ژی ههما ههر ج نهبا روزنامه یه ک قیبایه داکو خوه پیشه مژوول کربایه!

داکو خوه مژوول بکهت، وی تهماشهی خهلکی ل دهروبهرین خوه دکر، هندهکان ژی ب گرنژین فه بهرسفا ناورینین وی ددا. ژ نیشکهکی فه سوّفیا ههستپیّکر نهو یا ب ره خ کومهکا کچین گهنج فه روونشتی. راسته هیّشتا ژیی وی ژ پازده سالان نهبوریه، ن خولکی وی وهکو یی کچهکا شازده سالی دیار دکهت.

نەرى تو بېزى ئەڭ خەلكە ھزر بكەن كا ئەو ل قېرى ج دكەت؟ دى بېزى ژ نىشكەكى قە يېن ھاتىنە قېرى، ھەما وان يا ديتى دەرگەھى كاھى يى قەكريە، قېجا ھەمود معسم و دادوستاندنان دكهن، لي دياره دانوستاندنين وان ل سهر يئ ب زوور <sub>باپ</sub>ەتنىن بىڭ رامانىن.

ئاخفتنهگا كيركيگاردى هاته بيرا وي دهمي دگوتي يهك ژ ساخلهتين ههره ديار پن مرؤفی نهوه گهلهك دئاخفن و پتریا ناخفتنا وان یا بی رامانه. نهری نهف کوما خهلکی پهه و ژپێخهمهتی وی دژين.

د يەك ژ نامێن وێ يێن دەستپێكێ دا، ئەلبێرتۆى گوتبوويێ كو نێزيكبوونەك بنافهورا زاروَّك و همیلمسوّهان دا همیم. نوكه سوّهیا جارهكا دی یا همست ب ترسیّ دكمت ي مەزن ببيت و ژ فۇناغا زارۇكينيى بدەركەفيت. ما بۇچى ئەو خوە دناۋ ھەروويى كَيْفْرِيشْكَا سَبِي دَا نَاقُهُ شَيْرِيتَ نُهُوا دِنَاقُ كُولَاقِيْ گَهُرِدُوونِي بِيْ بِلند دَا هَاتِيه دَهْرِيْ.

چافین وی قهت ژ دمرگههی فهنهدبوون، ناها نهفه ل دوماهیی نهلبیرتوی سرگههي کافيييي پالدا و هاته د ژوور قه. همرچهنده نوکه نهو د ومرزي هافيني دا بوون، لْ هَنِسْتا جِلْكَيْن وى يَيْن زهْستانيْ ل بهر بوون و چاكيتهكيْ رِمنگ قههواي ييْ دريْرْ ژي ل سهر دا كربووييّ. ئەلبيّرتو بەرەڤ سوٚفياييّ ڤە ھات و ل دەڤ ويّ روونشت كو نەڤەرى يەكەم جار بوو ئەڭ ھەردوو پيكڤه ل جهەكى روونشتى بروونە خوارى.

- "ته تهماشهی دهمژمیّری کریه؟ دهمژمیّر دوازه و چاریّکهکه."
- "مانی همر کمسهك ژ مه ماف همیه همتا چاریکهکی گیرو ببیت؟"
  - "ئەز دشيم تشتەكى بۆ فى خاتىنا بچووك داخواز بكەم؟"
    - ئەلبيّرتۆ روونشت و تەماشەي سوفيايى كر.
- "تو دشێي لهفهكێ بۆ من داخواز بكهي."
- پاشی ئەلب**ی**ّرتق رابووقه و بەرەق بۆفیّیا خوارنگەهیْ قە چوو و دەمیْ زقری دوو لىقىيىنىن گوشتى و پەنىرى دگەل كوپەكى قەھوى ئىنان.
  - "ئەرى بھايى وان يى گران بوو<sup>ף</sup>" "ته خهم پی'نهبیت... نه هند گران بوو<sup>ن."</sup>

- "ئەرى تە ئەگەرەك ھەبوو تو ھۆسا گىروبووى؟"
- "نهخيْر. بهلكو من ژ دمل خوه ئهل چهنده كر. گوهي خوه بده من دي بو ته رۆھن كەم كا بۆچى گيرو بووم."

لمقهك ل لمغيّ دا و پاشي بهردهوامي دا تاخفتنا خوه.

- "دێ بهحسێ سهردهمێ مه يێ ئەڤرۆكە كەين."
- "ئەرى ما ژ لايى فەلسەفى قە تشتەكى گرنگ تىدا ھەيە؟"
- بهان، گهلهك تشتين گرنگ ههنه. تا وي رادهي كو بهره هموو ناراستهيان له دجيت. ل دمستينكي دي به حسي پيله كا گرنگ و يه كلاكه ر كهين دبيْژني "هه بوونخوازي". ئمة زاراقه گەلەك پيكۆلين فەلسەفى ب خوه قە دگريت كو رھوريشالين وان بۆ دوخى همبوونا مرؤڤي دزڤرن. ژبهر هندي ئەڤرۆكە ئەم دى بەحسى فەلسەفەيا ھەبوونخوازىي د چەرخى بىستى دا كەين، ب رەنگەكى كو گەلەك ژ قان فەيلەسۆفىن ھەبوونخوازى فهلسهفی خوه ژ کیرکیگارد و هیگا و مارکسی ومرگرت بوو."
  - "ئەز تېگەھشتم."
- "فەيلەسۇفى كو رۆلەكى ھەرە مەزن د چەرخى بىستى دا گېراى، فەيلەسۇفى نەلمانى "فريدريك نيچه" بوو ئەوى دناڤبەرا ساليّن ١٨٤٤ ھەتا ١٩٠٠ى دا ژياى. نيچە ژى دژی فهلسمفهیا هیگلی و دیرؤکا ئهلمانیا راوهستیا. وی ل ههمبهر گرنگیدانا رهها ب ديرۆكى كو دھاتە ناڤكرن "رٖەوشتين بەندايەتيا مەسيحى"، گرنگى ب ژيانى ب خوە ددا. وى دفيا همموو تشتان دووباره بههلسهنگينيت داكو تشتين لاواز نهبنه ريّگر د ريّكا تشتيّن ب هيز دا. نيچه د وي باوهري دا ههموو تايني مهسيس و ميراتي فهلسهفي بهري خوه ژ جیهانا گهتواری لادایه و ل شوونا وی بهریّ خوه دایم "ئهسمان"ی و "جیهانا بیروّگهیان"· لی نهو تشتی وان ب جیهانه کا راسته قینه دهه ژمارت. د راستی جیهانه کا ناشوپی بوو. نیچهی دگوت: دگهل نهردی یی ومفادار به و گوهی خوه نهده وان یین سوزا ژیانهکا باشتر ل
  - "ئ يا..."
- "هزرمهندهکی دی ژی گهلهك یی ب کیرکیگارد و نیچهی داخباربوو، نهوژی فهیلمسؤفی همبوونخوازی "مارتن هیدگر" بوو، لی نهز دبیّرم باشتره نهز بو ته بهحسی

مهبوونخوازی فرهنسی "جان بول سارتهر"ی بکهم ئهوی دنافبهرا سالیّن ۱۹۰۵ همتا ۱۹۸۰ی دا نهای، چونکی نهو دهیّته ههژمارتن سهرکیّشی پیکوّلا همبوونخوازان. وی تیورا خوه ل دور پېروونخوازيي پشتي شمرين جيهاني پيشئيخست، ب تايبمت د سالين چلان دا، همرديسان ئهو بيٰ نێزيكي بيرۆكەيا ماركسى بوو بيّ كو سەر ب حزبەكا سياسي قە بيت."

- "ئانكو ژبهر وى ته ژقانهك ل كافييا فرمنسى دا من؟"
- "ئەق چەندە ژ نىشكەكى قە نەبوو. سارتەرى ژى گەلەك سەرەدانا كافنيان دكر، جارمكي ژ جاران چاڤي وي ب همڤالاً وي "سيمون دو بوڤوار"ي كمفت كو ثمو ژي فىلەسۆفەكا ھەبوونخوازى بوو."
  - "ژنەكا فەيلەسۆف؟"
  - . "من باش گوهلێبوو کا ته ج گوت..."
- "جهيّ خوشحالييّ يه ل دوماهييّ مه ديتي مروّڤايهتي يا بهرطهُ شارستانيهتيّ ڤه
  - "ليّ د ههمان دهم دا قوّناغا مه ژي يا قالاً نينه ژ ئاريشه و تشتيّن بيّ رامان."
    - "ته گوت دێ بوٚ ته بهحسێ ههبوونخوازيێ کهم."
- "سارتەرى دياركر كو " ھەبوونخوازى ھەلسەھەيەكا مرۆڤايەتى يە"، مەرەما وى ژ في جهندي ئهو بوو كو ل دهڤ فهيلهسوفين ههبوونخوازي ب تني يهك خالًا دهستپيكرني هده، ئەو ژى مرۆقە. ئى مرۆقدوستيا قى شيوازى مرۆقايەتيى، گەلەك ژ مرۆقدوستيا **جە**رخىٰ رێنيسانىٰ تاريىر بوو."
- "كيركيگارد ژی وهكو پټريا فهيلهسؤفين ههبوونخوازی يين سهردهمي مه، كهسهكي مصيحى بوو، ليّ سارتهر كهسهكيّ "خوديّنهنياس بؤ همبوونخوازييّ" دهاته ههژمارتن. ل نوو**ڈ** ب**ۆچوو**نا نیشتهی، ئهم دشیّین فهلسهفهیا وی هۆسا لیّکبدهین کو پشتی مرنا خودای للوقانييّ ب رحوشا مروّقان نابعت!"
  - "بەردەوام بە..."
- "پهیقا گرنگ و کلیلکا فهلسهفی د فهلسهفهیا سارتمر و کیرکیگاردی دا، پهیقا ٔ هېوون" بوو، تن تم**د** زاړا**د**ه پ تني دمريږيني ژ کاري هېووني ناکهت. يو نموونه، ړووهك

و گیانهوهر ژی ههنه و دژین، نی نهو ج گرنگیی ب ههبوونا خوه نادهن، نی مروّق بونهومری زیندی یی یهکانهیه گرنگیی ب ههبوونا خوه ددهت. نانکو "مروّقبوون" تشتهکی تایبهت وجودایه کو مروّق بونهوهرهکی دی یان تشتهکی دی بیت."

- "ئەڭ چەندە يا ديارە."
- "ب ههمان ریّك، سارتهری دگوت ههبوونا مروّقی ل بهری ههموو وان شروّقهكرنان دهیّت بین نهم پیکونی دکهین پی مروّقی بدهینه نیاسین، نانکو راستیا "ههبوونا من" بهری هندی دهیّت یین نهم پیکونی دکهین پی مروّقی بدهینه نیاسین، نانکو راستیا "ههبوونا من نهژادی هندی سارتهری دگوت "ههبوونا مروّقی بهری نهژادی مروّقی یان جهوههری وی دهیّت."
  - "ئوف، راستى ئەڭ رستەيە يا ب زەحمەت بوو."
- "مهرهما مه ژ جهوههری ئهو تشته یی مروّقی پیکدئینیت، ئانکو سروشت و قهوارهیی وی. ای سارتهر د وی باوهری نهبوو کو مروّقی سروشته کی زکماکی یی ب فی پونگی ههبیت، ژبهر هندی پیدفیه نهو ب خوه سروشت و جهوههری بئافرینیت، چونکی نهف تشته ل دهستپیکی بو مروّقی ناهینه دان."
  - "ئەز دېنىژم نوكە ئەز باشىر تېگەھشتم."
- "ب دریزاهیا دیرؤکا فهلسهفی، فهیلهسوفان بهردهوام پرسیارا جهوههر و سروشتی مرؤقی کریه، نی سارتهر د وی باوهری دا بوو کو مروقی ج سروشتین ههتا ههتایی نین، ژبهر هندی پیدفی ناکهت پرسیاری دهربارهی رامانا ژیانی ب شیوهیه کی گشتی بکهین. ب دهربرینه کا دی، نهم یین هاتینه پابهند کرن کو نهم ب خوه ژیانی و تشتین دهوروبهری بخوه ناشکهرا بکهین، نانکو نهم وه کو وی نه کتهری نه یی کهسه کی پالدایه سهر دهبی شانویی بی کو روله کی دهستنیشانکری بده ته فی یان کهسه ثر دوورفه بیژیتی کا دی ع کهت و ج ناکهت، به لکو نهو دی نه چار بیت ژ ده فوه نه کتهریی کهت، ژبهر هندی وه کو وی نه کتهری که دی چهوا ژین."
- اد کهتواری دا، نههٔ چهنده یا دروسته. نهم دی ترسین ههکه ب تنی پشتا خوه ب پهرتووکا پیروز یان پهرتووکهکا ههلسمفی گهرم بکهین کا پیدهیه چهوا بژین." ...
- انوکه تو د همموو تشتان گههشتی. ل دووهٔ ناخفتنا سارتهری، مروّهٔ تیدگههیت کو همبوونا خوه ههیه و روزهکی ژ روزان دی مریت و د ههمان دهم دا چ شروّهٔ هکرنان بو

ان چهندی نهبینیت، ل وی دممی دی همست ب دوودلیی کهت. د بنیات هیشتا ل بیرا ته بین کو کیرکیگاردی ژی ساخلمتا دوودلیی وهك تایبهتمهندیهکا ههره بهرچاف یا ردوشا مهرونا مرؤفی ل قهلهم ددا."

"بەل."

- اسارتهر زیدهتر دبیژیت کو مرؤهٔ د جیهانهکا بی رامان دا، ههست ب بیانیا یان غیریبیا خوه دکهت. دهمی بهحسی غهریبیا مرؤهٔی دکهت، دگهل بیروکهیین ههر یهك ژ مارکس و هیگلی ههفرا دبیت. دهمی مروّهٔ ل سهر روویی نهردی ههست ب غهریبیا خوه دکهت، دی بیته نهگهر ههست ب رهشبینیی و بیهنتهنگی و دلرهشبوون و بیزاریی بکهت."

  "بهای یا ههتا نوکه ژی گهلهك کهس د وی باوهری دانه ههموو تشت یین گهندهل و بیج بووین و جیهان ههموو یا بی قیمهت بههی."
- ابه لیّ سارتهر وهسفا مروّقی باژیری یی چهرخی بیستی دکهت. نهگهر بیرا ته بهنت، د چهرخی پیستی دکهت. نهگهر بیرا ته بهنت، د چهرخی پینسانسی دا نازادی و سهربه خویا مروّقی ب شیّوهیه کی باش دیاربوو، لی سارتهر دبیّژیت نازادی باره کی گرانه."
- "مرؤهٔ یی هاتیه پابهندگرن یی نازاد بیت، ل هَیْری نهم دبیْژین یی هاتیه پابهندگرن چونکی وی خوه نهناهراندیه، دگهل هندی نهو یی نازاده ژی. رامانا هی چهندی نهوه، پشتی مرؤهٔ دهیّته هنارتن بو ناهٔ جیهانی، نیدی نهو یی نازاده و بهرپرسیاره ژ ههر کارمکی دکهت."
  - "بهليّ پا مه داخواز ژ كەسىّ نەكرىيە مە وەكو تاكەكەسىّن ئازاد بئاڧرىنىت."
- "ئمقه بۆچۈۈنا سارتەى ژى بوو. ئى ب حكمى كەتۈارى ئەم تىدا دژین، ئەم تاكەكەسىن ئازادىن، ئازادىا مە ۋە ل مە دكەت ب دریژاهیا ژیانی د پابەند بین و تشتان ب هابرئىزین، ژبەر هندى چ راستى بۆ ھەبۈۈنا بیروباۋەرین نەمر و ھەتا ھەتایى نینە كو گەنان ل سەر ژیانا مە بكەن. ل قیری گرنگیا وی بریاری دەردكەقیت یا ئەم ددەین، ژبەر هندى ئەم بەرپرسیارین ژ ھەر كارەكی دكەین. سارتەر دووپات دكەت نابیت ب چ رەنگان مرؤق بەرپرسیاریا كارین خوه ل سەر خوه لادەت یان پاقیژیته سەر منین كەسەكی دی. مانكو ل قیری ئەم نەشیین خوه ژ بەرپرسیاریا ھەلبژارتنان قەدزین و بیژین ئەم د اندېرین" ل دووق هندەك ریسا و یاسایین اندېرین" ل دووق هندەك ریسا و یاسایین

بورجوازی بژین کو شیّوازی ژیانا مه دهستنیشان بکهن. نهو کهسی دهیّلیت نههٔ فشاریّن دهرهکی کارتیّکرنی ای بکهن، دی بیته کهسه کی بهرزه و دناهٔ خهلکی دا دی بهرزهبیت. نههٔ مروّفه درموان ل خوه دکهت و بهرمهٔ نیازهکا خراب هٔه دچیت. ای بهروهٔاژی، نازادی مه پالددهت کارمکی بکهین و پیّکوّالی بکهین ببینه تشته کی باش نه به بووکه کا لاستیکی د دهستی هنده که کهسیّن دی دا. هوسا دی ب شیّوه یه کی راسته قینه ههست ب هه بوونا خوه کهین."

- "ئەز تۆگەھشتم."
- "ل دەستېپتكى، فى چەندى پەيوەندى ب ھەلبژارتنىن مە يىن ئەتىكى قە ھەيە، ب
  رەنگەكى كو نابىت ئەم شاشىين خوە بكەينە خەتايىن "سروشتى مرۆقايەتىى" يان
  "ھەژاريا مرۆقان" يان ھەر ھىجەتەكا دى تر. دبىت مرۆق وەكو بەرازەكى رەقتارى بكەت و
  پاشى لومەى ئادەمى بكەت، ئى ج ھەبوونىن راستەقىنە ژ بۆ قى مرۆقى نىنن. بەلكو ئەو
  ئادەمى ب تنى وەكو رىكەكى بكاردئىنن داكو بەرپرسياريا شاشيان ژ سەر خوە لادەن."
- "دگهل قی چهندی، دقیت سنوورهك ههبیت دهمی مروق خهتایین شاشیین خوه
   دهافیژته سهر پاتکا کهسهکی دی."
- "بهل پا، ئهگهر سارتهر دووپاتین ل سهر هندی بکهت کو چ راستی بؤ ههبوونی ب خوه نینن، ئه چهنده هندی ناگههینیت ئهو یی ب فی چهندی کهیفخوشه، ژبهرکو ئهو نه کهسهکی هیچپهرست یان نیهیاسته Nihilist."
  - "رامانا وي چيه؟"
- انیهیلست نهو کهسه یی هزر دکهت چ تشتان رامانا خوه نینه و ههموو تشت ژی د نامادهنه و ریّك پی هاتیهدان. ای سارتهر د وی باوهری دا بوو کو دفیّت ژیانی رامانا خوه ههبیت و ل فیّری نهم دی رامانی دهینه ژیانی. رامانا ههبوونی نهوه تو ب خوه بشیّی همبوونا خوه بنافرینی."
  - "تو دێ شێی ڤێ بیرؤکێ پټر ڕۉهن کهی."
- "سارتهری ب خوه پیکول دکر بسهلینیت کو ناگههی ب خوه تشتهك نینه نهگهر بهری هینگی ههست ب تشتهکی نهکهت. ژبهرهندی، د بنهرهت دا، ناگههی ناگههداربوونه ل سهر تشتهکی و نهم ب خوه ژی بهشداریی د پیکهاتنا وی تشتی دا دکهین. ب ریکا وان

"نموونهك ل سمر ڤي چهندي هميه؟"

"دبیت دوو کهس د کافییهکی قه ههبن ای ههر یهك ژ وان ب رهنگهکی دی ههست بندنین دهوروبهری خوه کهت. نهگهری قی چهندی ژی بو هندی دزقریت نهم رامانهکا پیها ددهینه وان تشتین بو مه دگرنگ. ژنا ب دووگیان ههست پیدکهت ههموو ژنین دی پدووگیان، ههرچهنده بهری هینگی وی گهلهك ژنین ب دووگیان دیتینه ای ههست ب وان نهریه ههتا نهو ژی ب دووگیان کهفتی. وهکو دی ژی، ما کی نابیژیت کهسی نهساخ ژی هزر دکهت کهسین دی ههموو د نهساخن."

- . "ئەز تېگەھشتم."
- "همبوونا مه یا تایبهت، رِیّکا دیتنا مه بوّ تشتیّن دموروبهر دمستنیشان دکهت. نهگهر تشتهکی چ رِامانا خوه ل دمهٔ من نهبیت، رِامانا ویّ نُموه نُهز وی تشتی نابینم."
  - "باشه. دبیت نوکه ئهز بشیّم بوّ ته شروّقه بکهم کا بوّچی نهز گیرو هاتم."
    - "ته گوت ههما ژ خو، من خوه گیرو کر."
  - "پا کا تو بیژه، دهمی تو هاتیه د ژوور قه، ته ج دیت یان هزرا ته چوو سهر چ؟"
    - "پهکسهر من تيبينيا هندي کر کو تو د ژوور څه نيني."
- "ئەرى تو نابىنى يا سەيرە يەكەم تشتى تە دىتى، تشتەكى ھۆسا بوو كو ل وى سى ھەبوونا خوە ل ويرى نەبوو."
  - "دبیت. بهل پا من ژفانهك دگهل ته ههبوو."
    - "دبنژنه فئ چەندى راھننانا پراكتىكى."
      - "تو ژی گهلهك زيدهږويی دکهی."
- "بؤ دموونه، ئهگهر تو عاشق بی و ل هیفیا تیّلهفونا ههفائی خوه بی، ب دریّرٔاهیا معفی دی همستپیّکهی وی تیّلهفون نهکریه. خو ههکه نههٔ چهند یا سهیر و ههفدر بیت، نال وی دمی ب تنی ته گوه ل بیّدهنگیا تیّلهفونی ههیه. یان ژی ههکه تو بچیته بنگههی نال وی دمی ب تنی ته گوه ل بیّدهنگیا تیّلهفونی ههموو بهیّنه خواری و نهو دناهٔ دا نهبیت، شمسندهفران بؤ پیشوازیا ههفائی خوه و خهلك ههموو بهیّنه خواری و نهو دناهٔ دا نهبیت، لوی دمی تو وی خهلکی ههموویی ژی نابینی. چونکی ههبوونا وان ج گرنگیا خوه بؤ ته

نينه، دوور نينه كهربيّن تهڙى ژ وان قهبن. تشتيّ يهكانه يي د هررا ته دا خوپي دبيت نهوه كو همڤاليّ ل ويّريّ نمبوو."

- "ئەز تېگەھشتم."
- اسیمون دو بوقواری پیکول دگر ههبوونخوازیی ل سهر رؤلی رهگهزان پراکتیزه بکمت، ب تایبمت پشتی سارتمری ناماژی ب هندی کری کو مروّق خومدانی سروشتمکی همتا همتایی نینه پشتا خوه پی گمرم بکمت، بهلکو دگوت ئهم ب خو، خوه دئافرینین و پیْناسمیا خوه دمستنيشان دكەين."
  - "ێ و پاشی؟"
- "ئەڭ تشتە ل سەر وى وينەى دھينە پراكتيزەكرن يى مە بۆ ھەردوو رەگەزان د سەرى خوم دا كێشاى. ب بۆچوونا دى بوڤوارى، ج "سروشتێن مێ" يان "سروشتێن نێر" ييّن هەتا ھەتايى نينن. بەلكو ئەقە ئەو تشتە يىّ بىروبۆچوونيّن كلاسيكى پيْكۆلىّ دكەت وەل مە بكەت باوەرىي پى بىنىن. بۆ نمونە تشتەكى بەربەلاقە ئەگەر زەلامەكى سروشتەكى هۆسا هەبیت حەز بكەت ژ سنووران دەربازبیت، ژبەر هندیّ بەردەوام ژ دەرقەی مالا خوە ل دووڤ رامان و ئارمانجەكى دگەريىت. دەربارەى ژنى ژى بۆچوونەكا بەروڤاژى ھەبوو. ئانکو ژن یا "پێگیره" و حهز دکهت وهکو خوه بیت و حهز ل وی جهی دکهت یی ههی. ژبهر هندی دناهٔ خیّزان و سروشت و تشتیّن دهردوری خوه دا دمینیت. ژبهر هندیّ نهم دشين بيزين ژنا نوكه پتر ژ زهلامي گرنگيي ب "بهايين ئارام" ددمت.
  - "ئەرى سىمون دو بوڤوار ژى د ڤێ باومرێ دا بوو؟"
- "نهخيْر. گوهيْ ته باش لينهبوو. ويْ دگوت ج سروشتيْن ميْ يان نيْر نينن، بهلكو بمروفاژي، وي دگوت پيدفيه زهلام خوه ژ فان بۆچوونين كەفن قورتال بكەن."
  - "بؤ ڤێ چەندێ ئەز ژى دگەل وێ مە."
- "گرنگترین پهرِتووکا وێ ل سالا ۱۹٤٩ێ ل ژێِر ناڤونیشانێِن "ڕهگهزێ دوو<sup>ێ"</sup> دمركمفت."
  - "مەرەما وى ژ قى ناقونىشانى ج بوو؟"
- ۔ "د فی پهرتووکی دا وی به حسی ژنی دکر، چونکی د که لتوری مه دا، سهر مدمریا رِمگەزىٰ دووىٰ دگەل ژنیٰ دھینته کرن. زەلام ومکو رِمگەزیٰ سەرمکی خوم دیار دکەن <sup>و ژن</sup>

رى ب تنى وهكو ئالأقهكى نه د دهستين وان دا. ب في رهنكي ژن بهرپرسياريا ژيانا خوه ژ رىست ددمت."

"دڤێت ژن وێ بهرپرسياريێ بزڤرپنيت. دڤێت نهو خوه ديار بکهت و پێناسهيا خوه ب زهلامی قه گرینهدهت. د راستی دا، زهلام ب تنی ژنی سهرکوت ناکهت، بهلکو ژن ب خوه ژی ب وهرنهگرتنا فی بهرپرسیاریی خوه سهرکوت دکهت." . "ئانكو مەرەما وى ئەو بوو دقيّت ژن بريارى بدەن د ئازاد و سەربەخو بن."

البه لى، ئەگەر تە قىيا تو دشنى يا ھۆسابى. فەلسەھا ھەبوونخوازىى ھەر ز سالىن چلان ومره کاریگهریهکا مهزن ل سهر بواری نهدهبی ژی ههبوو ب تایبهت ل سهر درامایی. سارتهری ب خوه چهندین شانو و روّمان نقیسینه. نقیسهریّن دی ییّن گرنگ ودك نهلبیّر گامویی فرهنسی و ساموئیل بیکیتی نیرلهندی و نوگین ئیونسکو یی رؤمانی و ویتولد جومبرة ويكزئ پۆلۆنى. ساخلەت ھەقپشك يا دناقبەرا قان نقيسەر و پتريا نقيسەرين دى بنِن سەردەم دا دبیّژنیّ ئەپسوردیزم Absurdism کو زاراقەکە پەھرا بتر بۇ شانؤیا نەبسوردى دھيته بكارئينان."

" المان" -

"تو دزانی کا مەرەما مە ژ زارافی ئەپسوردیزم چیه؟"

"مانه رامانا وی ئانکو تشتهکی بی رامان و نهبهرئاقل؟"

 "هەلبەت. شانۆيا ئەپسوردى يا ھەقدر بوو دگەل شانۆيا كەتوارى، ئارمانجا وئ دبارگرنا بی رامانیی بوو د ژیانی دا داکو خهلکی پالبدهت خوه نهرازی بکهن، نهك بیروکا بی رِامانایی د سمری خملکی دا بچینن. بهلکو بهروفاژی، ب رِیّکا دیارگرنا تشتیّن بیّ رِامان د ژیانی دا، ودل خهلکی دکر ل ژیانهکا راستهقینتر و باشتر بو خوه بگهرن."

- "تشتهكيّ بالكيّشه."

 "پتریا جاران شانؤیا نهپسوردی بابهتین ساده و بی رامان نیشان ددان، ژبهر هندی ئەم دشتىن ناقى وى بكەينە شيوەيەك ژ شيوەيين "زيدەرويى د رياليزمى دا-Hyperrealism" کو مروّقی وهکو خوه نیشان ددمت. بهان یا نهگهر ل سهر دهیی شانویی نهو تشت بهيّته نيشاندان يئ مرؤف د رؤژهكا خوه يا ناسايي دا نهنجام ددمت، بؤ مهونه دهمی سهری خوه دشوت، یان دهمی سپیدی ز خهو هشیار دبیت یان روودانه کا دی یا ئاسایی، ئەز بۆ تە دووپات دكەم بینەر ھەموو دى كەنە كەنى. ئەم دشێین بێژین ئەو وئ پێكەنینێ وەك بەرھنگاریەك دژی دیتنا خوە ب ڕووسی ل سەر دەپێ شانۆیێ لێكبدەن."

- "بەل. ھەلبەت ھۆسايە."
- "همردیسان شانؤیا نهپسوردی هندهك دیمهنین سریالی\* نیشان ددان. نهکتمرین سمر دهپی شانؤیی خوه د هندهك کاودانین نهبهرناهل و وهکو خهونان دا ددیت. بؤ نموونه دهمی نهکتمر بی هیچ حیبهتیهك رؤای خوه دگیریت، بینهر دی نهچاربیت ژبهر فی بی حیبهتیا نهکتمران حیبهتی بمینیت. مه نه چهنده د هلمین بیدهنگ یین نهکتمری نافدار شارلی شاپلن" دا دیتیه. کاریگهریا ب کهنی یا فان هلمین بیدهنگ پتریا جاران دهربرین ژ رازیبوونا شاپلیتی بؤ ههموو وان تشتین بی رامان یین ب سهری وی دهاتی دکر. فی چهندی ژی بینهر نهچار دکرن ب شیوهیهکی پتر کهتواری و راستههینهتر تهماشهی خوه بکهن."
- ۔ "پشتراست دی مرؤف حیبہتی مینیت دہمیٰ دبینیت تشتہك یی ب سەریٰ كەسەكی دھینت بی كو گازندان بكەت."
- "ل فی دهمی دبیت تو یا دروست بی، دهمی ب فی رهنگی ههستپیدکهی. ئهفه تشتهکه من دفیّت ژی دوور بکهفین، ههرچهنده هیشتا ئهز نزانم کا دی بهره کیفه چم."
- ۔ "ئەگەر خانىى تە سوت، تو دى نەچاربى بچيە ژ دەرقە خو ھەكە تە ج جهين دى ژى نەبن تىقە بژى."
  - "ئمقه راسته. ته چايهكا دى ژى دڤێت بۆ ته بينم؟ يان ژى ساردهمهنيهك؟
    - "باشه. بهلي يا هيشتا ئهز يا هزرا خوه دكهم كا بؤچى تو گيرو ببووى."
      - "بەلى پا ئەز دشىم ھۆسا بژىم."

پشتی دهمه کی، نهلبیرتو زفری و کوپه کی دی یی ههوی و ساردهمه نیه که دهمتی دهستان دا بوون. هیدی هیدی سوفیایی ژی حه ژ ژ سه قایی وی کافییی دکر. ههردیسان هزرا خوه د هندی دا دکر کو دانوستاندنین ل سهر میزین دی رمنگه هند د ساده و بی بها نهبن ومکو وی بهری هینگی پیشبینی دکر.

<sup>\*</sup> سریالی بان ژی سریالیزم Surrealism بزاهمکا کملتوری بوو ل دمستبیّکا سالیّن ۱۹۲۰ی پمیدابوو و گرنگی ددا نمدمب و هونمری.

ئەلبىرتۇى بىلى ساردەمەنىيى ب شىوەيەكى ب ھىز دانا سەر مىزى. ژبەر ھىدى هزمارهکا کهسین ل سهر میزین دی تهماشهی وی کر.

## وى گوت: "و ڤَيْ چەندىٰ ئەم گەھاندىنە دوماھيا رِيْكيْ."

- "ئانكو ديروّكا فەلسەفى ل دمڤ سارتەر و ھەبوونخوازىي دراومستىت؟"
- "نهخيْر. ئەڭ چەندە تشتەكى زيدەيە تو دېيْژى. فەلسەفەيا ھەبوونخوازيىيْ كاريكهريهكا مهزن ل سهر هرمارهكا مهزن يا خهلكي ل سهرانسهري جيهاني بجه هيلايه. ههروهکو مه دیتی، رهورییشالین وی فهدگهرنه دیروکی ب ریکا کیرکیگاردی و همتا ركههيته سؤكراتي. چەرخى دوازدى ژى چەندىن پىشكەفتن و نوپكرن ل دور پىكۆلىن فهلسهفی یین بهری هینگی مه به حسکرین ب خوه دیت بوو."
  - **. "وهكوج تشت؟"**
- "باشه. يهك ژوان پيكۆلين فهلسهفى دگوتنى "توميزما نوو-Neo Thomism"، ئانكو ئەو بېرۆگەيين بۇ ھرزرۇبېرين كلاسيكى يين تۆماس ئەكوينى دزفرين. پېكۆلەكا دى ىگوتنى فەلسەفەيا شرۇقەكارى يان ئىمپرىسىزما لوژىكى كو رەھورىشالىن وى ژى بۆ فهلسهفهیا هیومی و ئیمپریزمیّن بریتانی دزفری، ههتا دگههشته فهلسهفهیا لوژیکی یا ئەرستۆى ب خوە ژى. ژ بلى قان ژى، فەيلەسۆفين چەرخى بيستى ژى ب شيوەيەكى سروشتی کهفتنه ژیّر کاریگهریا مارکسیا نوو، ب ناراستهییّن جؤراوجؤر قه. بهری نوکه مه بهحسیٰ داروینیزما نوو و شرِوٚقُهکرنا دمروونی ژی کریه."
  - "بەل." -
- "پيْدقيه ئەم بيرا خوە ل رِيْبازا فەلسەفى يا دوماھيى ژى بينين كو دبيْژنى معتریالیزم\* کو وی ژی هندهك رهوریشالیّن دیروّکی همنه. نهم دشیّین رهوریشالیّن بتریا زانستین سەردەمى ئەقرۆكە بۇ سەردەمى بەرى سۆكراتى بزقرپنین. بۇ نموونە، قەكۆلین و لتِگُوريان ل دور "دندكيّن بنچينهيى" ييّن نهبينراو كو ههموو ماددهييّن دى پيّكدئينن. همتا نوکه کهس نهشیایه شروفهکرنهکا رازیکهر دهستنیشان بکهت کا مادده چیه. زانستیّن

معترياليزم Materialism يان زى فهلسهفهيا ماددى. فلسفه الماديه. 629

سمردهم ومك هيزيكا ناهوكي و زيندمكيميازاني شانازيئ ب هندئ دبمت كو بووينه بمشمكن همرِه كرنگ بئ فملسمفميا زيانا وان."

"نانكو بمردمواس دناهيمرا تيورين كمفن و نوو دا هميه."

"بمل جونكى بريا ئمو برسيارين فملسعف يين مه كورسن خوه بن دمستينكرى هيئستا نمهاتينه بمرسفدان. سارتمرى نامازه ب تيبينمكا كرنگ دكر دممن كونى نابيت برسيارين همبوونخوازين بهيئه بمرسفدان بملكو دفيت بو همتا همتاين بمينن. ييناسميا دروست ئموه كو برسيارين فملسمض تشتمكن هوسانه كو همر بمردبابكمك، همر تاكمكمسك

زى، بيندفيه بمردهوام ز خوه بكدن"

"لمزركرنمكا پؤسيلدميه؟"

"لمز نمين پشتراستم كا نمز دگمل پؤچوونا ته يئ همڤرامه يان نه. ج پينمڤيت ب بيكا كرنا قان پرسياران نمم دزائين كا نمم چموا دڙين. همرديسان، دهمن مرؤڤى دممن خوه ب نيگمريانا بمرسڤين پرسيارين ب زمحمات قه بوراندى، نمو شياين بمرسڤمكا رؤهن و دوماهين بؤ جهندين پرسيارين دى ب دمست خوه قه بينن. زانست و قمكولين و تمكنولوڙيا همموو بمرهمين پوتگفمانا هزروييين مه يين قاملسمفي نه. نمرئ مانه همر حيبمتيا مه ل دور زياني بوويه نمگمر مرؤڤ بگمهيته سمر باني هميڤن؟"

"بهن". نمط چهنده راسته."

"دمن نیل نارمسترونگی پین خوه دانانینه سمر بانی همیش، وی دگوت، نمفه پینگاشمکا بجووکه بو مروشمک، آن بینگاشمکا کمامك مدرنه بو مروشهمتی هممووین، دگمل گوتنا قان پمیشان و دهمی پین خوه دانایینه سمر بانی همیشی، همموو نمو مروشین بمری وی زیایین دگمل خوه راکیشانه سمر بانی همیشی، جوونا وی بو سمر همیشن بمرهممی خمیاتا وی ب تنی نمیوو."

"ق بيننمفيت، نمخيّر."

"ل سمردممن ممين نمفرؤكه زي، نمم روو ب رووى چمندين تاريشميان بووينه. گرنگترين تاريشه زي نمون يين پميومندى ب زينگمهن قه همين. تاراستميمكن هملسخي ين نافمندى ل چمرخن بيستن هاتيه نافكرن ب "هملسمفميا زينگمهن. كاراستميمكن دوية." و يمك ز داممزرين وى مين سمرمك، هميلمسؤهن نمرويجي ب نافئ "تارن نميس"، نافئ وئ

<sub>ىغاب</sub>ە. گەلەك ژ فەيلەسۆفىن ژينگەھدوست يىن جيهانا رۆژئاقاى ئاماژى ب ھندى ددەن كو للم المراه المركز المال المال المال المركز المال المركز المالم المركز المال المركز ال رفگه نیدی نهخته را مه خوه ل بهر نهگریت. ژبهر هندی پیکول دکر هندهك پیشنیارین ر پراکنیکی ل دور نههیّلانا کاریگهریا پیسبوون و کارمساتیّن ژینگههیّ دمستنیشان بکهن. نشتهکی شاش د هزرا رِوْرُثاقای دا همیه."

- . "ئەز دېينژم ئەو د راستن."
- "بۆ تموونه. فەيلەسۆفين ژينگەهى پرسيار و گومان ل دور تيورا وەراركرنى ژى ههنه کو بنهمایی وی ل سهر هندی هاتیه دانان کو مرؤهٔ ل سهر ههموو زیندهومرین دی <sub>نایه</sub> و سهرکیّشی سروشتی یه. ئه خوری هزرکرنی ژی رمنگه بو سهر ژیانا ههموو زيندهوهرين دى ل سهر ئهختهرا مه يا ب مهترسي بيت."
  - "دەمىٰ ئەز ھزرا خوە تىدا دكەم، ئەز دىن دېم."
- "بۆ رەخنەگرتنى ل قى مگرتىي، گەلەك فەيلەسۆفىن ژىنگەھى تەماشەى ھزركرن و بيرۆكەييْن كەلتوريْن دى دكەن، بۆ نموونە كەلتورىّ ھندىّ. ھەردىسان قەكۆلىن ل دور شُيُوازيٌ هَزُرگرن و دابونهريتيْن خهلکي رمسهن دگهن، بو نموونه خهلکي رمسهن يي نهمریکا، نهو ژی ژ پیخهمهت فهدیتنا وان تشتان یین مه ژ دهست داین.
  - "ئەز تېگەھشتە."
- "ل قان سالين دوماهيي د بواري زانستي ژي دا دهيته گوتن کو جوري هزرگرنا مه ل بەرامبەرى "گوھۆرينەكا ئموونەيى" راومستيايە. ئانكو ئەم دشنين بيْژين ئەو داخوازا گوهؤړينهکا بنچينهيي د شێوازێ هزرکرنێ دا دکهن. ههر ژ نوکه د چهندين بواران دا بەرھەمىٰ فيْقيىٰ وان گەھشتىھ و ئارمانجيْن وان ھاتينە بجھ ئينان. بۇ نموونە، چەندين بيكۆليّن جهگرتى دمركەفتىنە كو پيكۆلى دكەن ستايلەكى نوو يى ژيانى بئافرينن."
  - "گەلەك باشە."
- "بەلى پا وەكو ھەر جار، دەمى تشتەكى پەيوەندى ب مرۆڤى قە ھەبيت، پيدڤيە نهم جوداهیی دنافیه را تشتین باش و خراب دا بکهین. هندهك کهس دبیژن نهم یین جووینه د سهردممهکی نوو دا، ای نههٔ چهنده هندی ناگههینیت کو ههموو تشتین نوو د باش و ب مفانه، همردیسان نابیت همموو تشتیّن کهفن ژی پشتگوهـ بهافیّژین. نهفه یهك ژ

وان ئهگهران بوو کا بؤچی من ئه کورسی فهلسه فی دا ته. نوکه ته پاشینه یه کا دیرؤکی هه یه و تو ب خوه دشیّی ثاراستی ژیانا خوه بگوهوّری."

- "سوپاسیا ته دکهم."
- "نهز هزردکهم کو تو دی بینی پتریا نهو تشتین خوه ل بن سهردهمی نوو قه قهشارتین، سهردابرنه. ههتا نهو تشتی دبیرنی ناینی نوو، باوهری نینان ب تشتین قهشارتی و ههموو جورین نهفسانهیین سهردهم ل قان چهند سالین دوماهیی کاریگهری ل سهر جیهانا روژناقای کریه. نه قتشته ههموو یین بوونه بازرگرانیه کا نوو، پشتی کو هژمارا دووکهفتیین ناینی مهسیحی ل کیمیی دای، نیدی بیروباوهرین نوو وه کو کفارکان هاتنه جاندن داکو پشتهقانیا قی ناینی بکهن."
  - "بۆ ئموونە، وەكو چ تشت؟"
- "لیستا نموونهیان هند یا دریژه نهز نهشیم خو ژ دهستپیکی بو ته ههموویان بیژم. ومکو دی ژی نه یا ب ساناهیه نهز بهحسی سهردهمی کهسهکی ب خوه بکهم کو هیشتا یی تیدا دژیت، به لی پا تو ج دبیژی نهم پیاسهکی دناف باژیری دا بکهین؟ تشتهکی ههی من دفیت نیشا ته بدهم."
  - "ئەز نەشنىم گەلەك بمىنم، ھىڤيا من ئەوە تە ئاھەنگا سۆباھى ژبير نەكربىت."
- "چ پینهفیت من ژبیر نهکریه. چونکی تشتهکی خوش ل ویری دی روودمت. پیدفیه ل دهستپیکی نهم کورسی فهلسهفی یی هیلدی ب دوماهی بینین. همرومکو تو دبینی، مایجهری ژی زیدمتر ژ هندی هزرا خوه نهکریه و چ تشتی دی نهنفیسایه، ژبهر هندی وی پیچهکا دهستههلاتا خوه ل سهر مه یا ژ دهست دای."

جارهکا دی نهلبیّرتوی بتلیّ ساردهمهنییّ بلند کر کو نوکه یا قالاً بوو و پاشی ب
هیّز ل میّزیّ دا. نهو ههردوو پیکفه چوونه ژ دهرفه و چافیّ وان ب خهلکی کمفت کو وهکو
میّریان ل سهر جادی یی بهره گونمیّریین خوه فه دچن. سوّفیا یا حیّبهتی بوو کا
نهلبیّرتوّی دفیّت ج تشت نیشا وی بدهت.

پشتی بیّهنهکی نهو ب رهخ پیّشانگهههکا مهزن قه چوون کو ههموو تشتیّن گریّدای ب تهکنولوژیا پهیوهندیان قه دفروّتن وهك تیّلمقزیون و قیدیو و سهتهلایت و موبایل و کومپیوتهر و نامیریّن فاکسیّ. نهلبیرتؤی دهستی خوه بو وی شاشه یا نه قشته نیشان ددان دریز کر و گوت: "ل این تو دشنی ههموو تشتین چهرخی بیستی ببینی، سؤهیا. د چهرخی رینیسانسی دا جهان پهفی و چهندین داهینان و ناشکهراکرنین مهزن دگهل خوه نینان. نهورؤپیان بست ب گهشتان بو سهرانسهری جیهانی کر. ای نوکه بهروهاژی ایهاتیه. نهم دشیین بهفینا بهروهاژی."

- ۔ "ژ کیژ لای قه؟"
- "ژ وی لای قه کو جیهان همموو یا کهفتیه دناق توّرهکا پهیوهندیکرنی یا مهزن دا. بعری دهمه کی نه گهله ک دریّژ، فهیله سوّفان بو ههیاما چهندین روّژان گهشت ل سهر پشتان هسب و عهرهبانکان دکرن، داکو جیهانا دهوروبه ری خوه ناشکه را بکهن و ههقدیتنی دگه ل فهیله سوّفیّن دی بکهن. لی نه قروّکه نهم دشیّین ل ههر دهقه ره کا ل سهر قی نه خته ری بروونه خواری و ب تنی ب ریّکا شاشه یا کومپیتوری تهماشه ی ههموو سهربوریّن مروّقان بکهین."
  - "هزرکرنهکا جوانه، لی د ههمان دهم دا یا ب مهترسیداره ژی."
- "پرسیار ئهوه کا ئهری دیرؤك ل کیفه دی ب دوماهی هیّت، یان بهروفاژی کا نهم نهری نهم ل دهستپیّکا سهردهمه کی نوو راوهستیانه. ئیّدی نهم هاولاتیین ساده ییّن باژیرمکی یان وهلاته کی دهستنیشانکری نینن، بهلکو نهم ههموو پیّکفه یی دناف شارستانیه کا سهرانسه ری دا دژین."
  - "ئە**ۋ** چەندە راستە."
- "پیشکمفتنین تهکنولوژی، ب تایبهت د بواری پهیوهندیان دا، د ماوهیی سیه بو جل سالیّن بوری دا ژ ههموو ماوهیی دیروکی یی بوری دا گهرمتر بوو. ای رهنگه هیّشتا نهم لانمستهیّکی بین و پیشکهفتنیّن مهزنتر د ریّکی دا بن..."
  - "ئەرى ئەقە ئەو تشت بوون يىن تە دقياى نىشا من بدەى؟"
  - "نهخيْر. بهلكو ئهو تشت ييّ ل رِهخيّ دى. ل نيْزيكي ديْرا هه."

دەمى ئەو ب رېكا خوە دچووين، وينەيى چەندين سەربازين نەتەوەيين يەكگرتى لىسەر شاشا تېلەقزيونەكى دياربوو.

سۆفيايى گوت: "بەرى خوە بدى."

زووما کامیری چوو سهر سهربازهکی کو پیهین وی ژی وهکو یین نهلبیرتوّی د رهش بوون. ژ نیشکهکی قه وی پرِتهکا کاغهزیّ بلند کر کو ل سهر هاتبوو نقیسین: "ل دهمهکیّ نیزیك دیّ قهگهرِم هیّلد!" و پاشی ب دهستیّ خوه ییّ دی خاترا خوه خواست.

ئەلبيىرتۇى گوت: "ج فىلبازە."

- "ئەرى ئەو مايجەر بوو؟"
- "ببوره من نهڤێت خو بهرسڤا ڤێ پرسيارێ ڙي بدهم."

پاشی ئمو دناف پارکا بهرامبهری دیری پا بورین همتا گههشتینه سهر جادهیهکا دی یا سهرهکی. ئمانیزرتو هوسا خویادکر کو پیچهکی یی بیزاره، پاشی ئمو ل بهرامبهری مهزنترین پهرتووکخانا باژیری یا ب نافی "لیبریس" راوهستیان.

- "ته دفيا فيريّ نيشا من بدهي؟"

ئەلبيّرتوّى گوت: "دا بچينه د ژوور ڤه."

د ژوور قه، وی دهستی خوه دریزگره دریژترین دیواری پهرتووکخانی کو سی بهش همبوون "سهردهمی نوو، ستایلی ژیانا جهگرتی، سیرهبهندی".

پهرتووکان چهندین نافونیشانین بالکیش ههبوون وهك ژیان پشتی مرنی، نهینیا روّحانیهتی، تاقیکرنا بهختی، دیاردهیا یوفو، چارهسهکرن، زفرینا خودای، بهری نوکه تو ل فیری بووی، ستیرناسی چیه؟ ب سهدان کتیب ل سهر رهفانکان هاتبوونه دانان و نافونیشانین وان د جواراوجؤر و سهیر بوون.

- "ئەقەژى بەرھەمى سەدى بىستى يە، سوفيا. ئەقە پەرستگەھا سەردەمى مەيە."
  - "ئەرى تە باوەرى ب تشتين ھۆسا ھەيە؟"
- "همرچمنده پتریا وان گهلهك فهند و فیل تیدا ههنه، لی نهو ژی وهکو گوڤارینن پورنوگرافی "سیکسی" گهلهك دهینه فروتن، ژبهر هندی نهم دشین پتریا وان ژ جوری گوڤارین پورنوگرافی بههژمیرین. گهنج دشین بهینه فیری و وان پهرتووکان بکرن یین

گلهك سهرنجا وان رادكيشن. لي پهيومنديا دناڤيهرا فهلسهفهيا راستهفينه و فان پهرتووكان ه وه کو پهیوهندیا دنافیمرا نمفینا راستمفینه و گوفارین بورنوگرافی دایه."

"دا ژ فیری بچین و دناف باخچهی دا بروونه خواری."

نهو همردوو ژ پهرتووکخانی دهرکمفتن و ل سمر کورسیمکا فالا ل بمرامبمری ديري روونشتن. ل بن هندهك داران دهنگي كوتران و ويس ويسا جووچكان دهات.

ئەلبىيرتۇى گوت: "دبىيژنە قى جەندى پاراسايكولوژى، يان ژى دبىيژنى تىلپاسى، فالقەكرن، دەرووناسى. دېيْژنه هندەكيّن دى ژى رۆحانيەت، فەلەكناسى و ميزناسى<sup>\*</sup>"

- "کا جاری راست بهرسفا من بده، نهری تو د وی باومری دای کو نه فی پهرِتووکه ههموو ههند و هيّلن؟"
- "ب راستى، بۇ ھەيلەسۇھەكى راستەھىنە نە يا جوانە بىزىت نەو ھەموو پەرتووك همموو هندی پهك نهدباشن. بهليّ پا ج ناريشه نينه نهگهر بيّژم كو همموو نهو نافيّن بهری نوکه من ئاماژه پێکری، نهخشهیی هوور یی جههکی بن کو د رِاستی دا ج ههبوون بؤ نهبیت. ل فَیْرِیْ گەلەك "وینهیین ئاشوپی" همنه کو هیومی دفیت بهافیژته دناف ناگری دا. گەلەك ژ قان پەرتووكان ھندى يەك سەربۇرا مرۇقى پيزانين تيدا نينن."
- "ثمرى بۆچى ئەق ھژمارا زيده يا پەرتووكان ل سەر قان بابەتان دھينه نڤيسين؟"
  - "چاپکرنا وان پرۆژەيەكى بازرگانى يى مەزنە و ئەو تشتە يى خەلكى دفيت."
    - "بۆچى؟ تو چەوا دېينى؟"
- "یا دیارہ کو ممردما وان تشتمکی نهیّنی یه، تشتمکی هؤسا کو یی جودا بیت داکو پؤسیدهییا ژیانا خوه یا رِوْژانه پیّ ژبیرفه ببهن. ئانکو وهکو هندی یه کارهك نه هند ییّ گرنگ بیت و مرؤهٔ نمنجام بدهت."
  - "مەرەما تە چيە؟"

<sup>ً</sup> تيلپاسي Telepathy ئانكو كارتيكرنا ژ دوورقه. هدرديسان شيانين خواندنا هزرين كمسمكي دى. میزناسی Urology ئمو زانسته یی گرنگیی ددهته خواندنا بوریین میزی و نمو نمخوشیین تووشی

- ۔ "ل فیّری نمم یی دناف سمرهاتیهکا خوش دا دهیّن و چین. ل رِفْرُا رِوْهن و گُمش، کارمکی هونمری یی جوان ل پیشچافیّن مه یی سمرهلدهت، سوّفیا. ما نمفه نه تشتهکیّ سهیره؟"
  - "ئەز ژى ھۆسا ھزر دكەم؟"
- "ئەرى چ پىدفى دكەت ئەم بچىنە دەف ژنەكا ھالقەكەر يان كەسەكى ئەكادىمى
   داكو ل تشتەكى بالكىش يان سنوورشكىن؟"
- "ثانکو تو دبیّری همموو نهو کهسیّن فان جوّره پهرِتووکان دنفیسن، د راستی دا کهسیّن درهوین و فیّلبازن؟"
  - "نهخيّر. من ومنهگوتيه. ليّ نهم ييّ بهحسيّ سيستهمهكيّ دارويني دكهين."
    - "پێٮڤيه پتر بؤ من روٚهن بکهی."
- "هزرا خوه د ههموو وان تشتین جودا جودا دا بکه یین د روژهگا ب تنی رووددهن.
   تو دشیی ههر روژهگا ژیانا خوه وهك نموونه وهربگری و پاشی هزرا خوه د ههموو وان
   تشتان دا بکه یین تو دبینی یان ب سهری ته دهین."
  - "بەلىّ."
- "نوکه و پاشی، هندهك سهربؤرین سهیر ژی دی هینه د ریکا ته دا. دبیت تو بچیه دکانهکی و بایی ۲۸ کورونان بو ته دکانهکی و بایی ۲۸ کورونان تشتان بکری. پاشی دی جوانا هیت و وان ۲۸ کورونان بو ته زقرینیت یین بهری هینگی ژ ته قهرکرین. پاشی هوون همردوو بریاری بدهن بچنه سینهمایی و کورسیکا ژماره ۲۸ ببیته جهی ته یی روونشتی."
  - "بەلى. ئەقە رىكەفتەكا سەيىر و ئالۆزە."
- "همرچهوا بیت، نهو ب تنی ریکهفته. ای ناریشه نهوه خهلك قان جوّره ریکهفتان کوم دکهن، ههموو سهربوّریّن قهشارتی یان ییّن ج شروّقه کرن دی بوّ نهی کوم دکهن. دهمی نهو قان سهربوّران ژ ژیانا بلیونه ها خهلکی کوم دکهن و دکهنه پهرتووك، وهکو هنده ك داتاییّن راسته قینه ای دهیّن و بوّ خهلکی وهکو هنده ک به نگهییّن رازیکهر ای دهیّن. برا قان سهربوّران روّژ بو روژی زیدمتر ای دهیّت، ای نه هٔ چهنده وهکو یاریا تاقیکرنا بهختی یه، ب تنی هژمارهیین سهرکهفتی دیار دبن."

"به نی پا هندهك کهسان شیانین روِّحانی یان فالقهکرنی ههنه، مانه هوِسایه، کو د پهوو سهردهمان دا نهو قی کاری دکهن؟"

سهود "چ پینهفیّت. به لی پا دهمی نهم هالقه که ران ددهینه رهخه کی، نهم دشیّین نروّهٔ کرنه کا تا راده یه کی رازیکه ر بو هان سه ربوریّن هٔ کشارتی بدهست هٔ بینین." "نانکو چهوا؟"

"بیرا ته دهینت بهری نوکه مه به حسی تیورا فروّیدی ل دور بیناگههیی کربوو..." "ج پینهفیّت."

"فرۆپدى دياركر ئەم گەلەك جاران دشنين وەكو رۆحانيەكى بۆ بيناگەھيا خوە كر بكەين. دبيت ژ نيشكەكى قە خوە ببينين كو يى ھزرا خوە د تشتەكى دا دكەين و كرمكى دكەين بى دروستاھى بزانين كا بۆچى ئەم وەدكەين. لى ئەگەرى قى جەندى بۆ ھىنى دزفريت كو مە گەلەك سەربۆر و ھزركرن و بيرھاتن د ناخى خوە دا ھەنە كو ئەم ھەست بيناكەين يان مە ئاگەھ ژى نينە."

"ێ پا؟"

"هندهك جاران مروّق دبينيت د خهونی دا یی دناخفیت یان بریفه دچیت. نهم نین بیژینه فی چهندی جوّرهکی "ثوتوماتیکی یا نهفلی". ههردیسان ل دهمی نفاندنا موگناتیسی دا دبیت مروّق هندهك تشتان ژ ده خوه بیژیت یان بکهت. بیرا خوه ل فیلمسؤفین سریالی بینه دهمی پیکوّل دکری "نفیسینا ئوتوماتیکی" بهرههم بینن. وان ب ننی بیکوّل دکر ومکو نافهندگیرهکی\* بن دنافههرا خوه و بیناگههیا خوه دا."

- "بيرا من دهيّت."

"د همیاما چهرخی بیستی دا، جار جاره هشیاربوونا رؤحانیمتی تیدا دمردکمفت. بیووکه ل فیری نموه کو کمسی نافهنگیر دشیت پهیوهندیی دگهل مریمکی بکمت، نمو ژی بیوکه ل فیری نموه کو کمسی نافهنگیر دشیت پهیواما وی کمسی دی ومربگریت کو بریکا دهنگی کمسی مری یان ژی نفیسینا نوتوماتیکی پهیاما وی کمسی دی ومربگریت کو برنکا دهنگی کمسی مری کمنده ژی وهکو بهری نوکه ب پینج یان پینجی یان ژی چهند سهد سالمکان ژیایه. نمف چهنده ژی وهکو بهری نوکه به پینج یان پینجی یان ژی مه گهلهك

ژيان همنه."

نافعندگیر Mediator یان ژی الوسیک.

- . "بهان. ئەز دزائم."
- "نهز نابیّرم ههموو ناهٔهندگیّر د هیّلبازن. هندهك ژ وان نیزهکا باش ههبوو و پرستی ژی نهو ناهٔهندگیّر بوون، لی پا نهو ب تنی دناهٔبهرا خوه و بیّناگههیا خوه ناهٔهندگیّر بوون. چهندین نموونه ناهٔهندگیّرییی ب هووری هاتینه خواندن و پاشی زانین و شیانیّن هؤسا تیّدا دیاربووینه کو نه وان و نه کهسیّن دی زانیه کا چهوا نههٔ شیانه ب دهست خوه قه ئیناینه. بو نموونه. ژنهکی کو ج زانیاری ل سهر زمانی عیبری نهبوون ای وی پهیامهك ب زمانی عیبری گههاند. ژبهر هندی دبیت مروّهٔ بهری نوکه ژی جارهکی ژیابیت یان پهیوهندی دگهل روّحا مریان ههبیت."
  - "ته باومری ب کیژ وان بۆچوونان ههیه؟"
  - "پاشی دمرکهفت وی ژنی دایکه کا جوهی ههبوو دهمی کو هیشتا یا زارؤك."
    - "ئاھا."
- "ئەرى قى چەندى تو بى ھىقى كى؟ بەلى پا ئەق تشتە دىار دكەت كا چەوا
   مرۆقەكى ئەو شيان ھەنە بشيت پيزانين و سەربۆران دناق بيئاگەھيا خوە دا بھەلگريت."
  - "ئەز دزائم كا مەرەما تە چيە؟"
- انهم دشیّین هرٔماره کا مهزن یا روودانیّن سهیر ب ریّکا تیورا فروّیدی ل دور بیّناگههیی شروّقه بکهین. دبیت ر نیشکه کی قه تیّله فوّنه ک ر دمق هه قاله کی من بهیّت، کو چهندین سالان دهنگوباسیّن وی گوهلینه بووینه، ل وی دهمی من دقیای ل نافی وی دناق لیستا ناقان دا لیّبگهرییّم."
  - "ئەڭ چەندە من دترسينيت؟"
- "به لی پا نهم دشیّین شروفه کرنا فی روودانی بو هندی بزفرینین کو رهنگه ل وی دهمی مه ههردووکان گوهداریا وی سترانی کربیت یاکو بو دوماهیك جار دهمی نهم دگه ل همفدوو مه گوهلیّبووی. خالا بابهتی د هندی دایه کو کهسی ژ مه تاگهه ژ وی پهیومندیا فهشارتی نینه."
- ئانكو ئەق چەندە ژى ھەموو فىلەكە، يان ژى كارىگەريا ژمارەيىن سەركەفتى يىن
   بەختى نە يان ژى بىناگەھيا مرۆقى يە. مانە ھۆسايە؟"

"باشه. د ههر بارمکی دا، پا باشتره ب گومانهکا مهزن قه نیزیکی وان پهرتووکان بین ب تایبهت ههکه کهسهك فهیلهسوف بیت. ل نینگلترا ریکخراوهکا تایبهت بو گیمانکاران ههیه. بهری چهندین سالان وان پارهیهکی مهزن بو یهکهم کهس دانا کو بشیت باگهیهکی ل سهر تشتهکی ل سهر سروشتی دا دیار بکهت. مهرج نینه نهو تشت بوعجبزهیهکا مهزن بیت، بهلکو نموونهیهکا تیلیپاسی یا بچووك ژی بهسه. بهای پا ههتا نوکه کهس نهشیایه بهیته پیش و بهنگهیهکی هوسا پیشکیش بکهت."

"ممم."

"ژلایهکی دی قه، چهندین تشت ههنه نهم مرؤهٔ تیناگههین. دبیت ژی هیشتا نهم دیاسایین سروشتی نهگههشت بین. د ههیاما چهرخی بوری دا، هژمارهکا مهزن یا خهلکی د وی باوهری دابوون کو دیاردهیین وهکو موگناتیس و کارهبی جؤرهکی سیری نه. نهو یی پشراستم نوکه دا چافین داپیرا من یا مهزن زیق بن ههکه من بهحسی تیلهفزیون یان کومپیوتهری بؤ کربایه."

- "باشه ته باومری ب تشتهکی د سهر سروشتی دا ههیه؟"
- "بهری نوکه ژی مه ل سهر فی چهندی ناخفتبوو. همتا زارِافی "سهر سروشتی" دا بخو ژی یی سهیره. نهخیر. نهز د وی باوهری دا مه کو مه ب تنی یهك سروشت ههیه و نهو ب خوه ژی گهلهك یی سهیره."
  - "باشه پا ههموو ئهو تشتین سهیر یین دنافی پهرتووکین ته نیشا من داین؟"
- "همموو ههیلهسؤهین راسته قینت چاهین خوه بهیانه ههکری. خو ههکه مه عاران ههله و اینه ههکری. خو ههکه مه عاران ههله و ههای نهدیت باره کی عاران ههله و ههای نهدیت باره کی خود از می دی و می از کا نه چاربیت باوه و از وان دیارده یان بکهت بین به وی که مهکی گوماندار یی وهکو من ژی نه چاربیت باوه و وی بیشبینیی نه هیلمه ههکری، ل وی هینگی وی باوه ری نهی دی نهی بیشبینیی نه هیلمه ههکری، ل وی دهی دی به که که که باوه ردار و ههیله سؤه همکی نه راسته هینه."

نهلبیّرتو و سوّفیا ب بیدهنگی ل سهر کورسیکی مان بیّ کو ج تشتیّ دی بیّژن. گوتران ملیّن خوه دریّر دکرن و دهنگ رُ خوه دنینا. جار جاره رُی رُبهر دهنگیّ پایسکلهکیّ بان لقینهکی رُ نیشکهکی قه دترسیاین. ل دوماهیی سوفیایی گوت: "پیدهیه نهز بچمه مال و خوه بو ناههنگی بهرههو بکهم."

"بهان با بمری نهم ژنکفه بین، نهز دی قهلهردشکه کا سپی نیشا ته دهم. گهلهك و وی جهندی مهزنتره یا نهم هزر دکهین. ته دیت."

نهلبیرتو رابووقه و ب دمستی خوه ناماژه کره پهرتووکخانی کو دقیت جارهکا دی بچنه ویری. قی جاری نهو ب رهخ پهرتووکین د سهر سروشتی را بورین. ل دوماهیا هوال نهو ل هممهمر رمفانکهکا زراق راوهستیان و کارتهکا بچووك ب سهری وی قه هاتبوو ههلاویستن ل سهر نقیسابوو "فهلسهفه".

ئەلبىنىرتۇى ئاماژە ب پەرتووكەكا دەستنىشانكىرى كى و دەمى چاقىن سۆفيايى ب ناقونىشانىن وى كەفتى دانى وى راوەستىا "جيھانا سۆفيايى"."

- "ته دفيت نهز في پهرتووكي بؤ ته بكرم؟"
- "ئەز نزائم كا ئەز دويرم بيرم ئە يان نە."

پشتی هینگی ب دهمهکی کیم، سؤفیا بهرههٔ مال چوو و پهرِتووك د دهستهکی وی دا بوو و د دهستی دی ژی دا کهلوپهلین ناههنگی ههلگرتبوون.

69

## ئاهمنگا دنا**د** باخچمی دا

...قەلەرەشكا سپى...

هیّلد ل سهر جهیّن خوه روونشتبوو و واستیانهکا مهزن ل سهر دیّمیّ ویّ پهداببوو. وی همستپیّکر دهست و پیّن وی پیّن دلهرزن، ب تایبهت دهمیّ هائیله همانگرتی.

دهمژمیّر نیّزیکی یازدی بوو، ثانکو ثمو پتر ژ دوو دهمژمیّران بوو وی دهست ب خواندنی کری.، هندهك جاران سمری خوه بلند دکر و ب دهنگمکی بلند دکره کهنی، هندهك جاران ژی خوه ومردگیّرا سمر تمنشتا خوه و همناسمییّن کوور هملدکیّشان، باش بوو وی روّژی ثمو ب تنی ل مال بوو.

سهیره، د ماوهیی دوو دهمژمیّران دا ب تنیّ وی شه پیچکه خواندیه! پاشی ویّ ژ ای جهی دهست ب خواندنی کر دهمیّ سوّهیایی هیای سهرنجا مایجهری براکیّشیت، سوواری نارمکیّ بوو، ایّ هازا موّرتن ومکو هریشتهیهکیّ ژ نوبنانیّ هات و شهو رزگار کر.

سمرمرای بورینا گهلهك سالان، نی هیشتا بیرا هیلدی دهیت دهمی بابی وی جهروکا گریانا نیلز هولگیرسنی یا سمیر بو خواندی. همردیسان بیرا وی هات کا جموا پشتی بورینا جمندین سالان ژی، هیشتا شمو جهروک ومکو نهینیمکی بوو دنافبمرا وان دا. نوکه ژی جارمکا دی یا فی فازا پیر بکاردشینیت.

باشی سوّفیایی خوه وهك میّههٔانهگا بیانی دناهٔ گاهیّیی دا دیت. هیّلدیّ پیّکوّل دگر هموو تاخفتنیّن تهلبیّرتوّی دهمیّ بهحسیّ سارتهر و همبوونخوازییّ بوّ سوفیاییّ دکری ژبەر بكەت. تا رادەيەكى شيا باوەريى بۆ سۆفيايى چىكەت كو ئەڭ ھەلويستە، ھەلويستى يەكانە يى گونجايە، ئى بەرى ھينگى ژى باوەرى ب چەندين فەلسەھەييىن دى ئىنابوو.

بمری سالمکن، هیلدی پهرتووکه ک لدور زانستی ستیرناسیی کریبوو، پشتی هینگی دیاریه کا بهختی کریبوو و ل دووقد دا ژی پهرتووکه ک دمرباره ی رؤحانیه تی کریبوو همموو جاران بابی وی نهو ناگههدار دکر و پهیفین مینا "نهفسانه" و"همستین رمخنهیی" دگه ل وی بکاردئینان. نوکه دهمی وی هات و تؤلا خوه ژ وی قهکر. هؤسا دیار بوو کو بابی وی نهدفیا کچا وی بیی ههبوونا زانینه کا تیروتهسه ل لدور قان بابهتان مهزن ببیت. داکو نهو ژ قی چهندی پشتراست ببیت، شاشهیه کا تیله فزیونی بؤ بهرهه فکربوو. ای نهگهر وی نه فه چهنده نه کربا باشتر بوو!

لی تشتی ژ هممووان پتر سهرنجا وی راکیشای، ثمط سوّفیایه بوو. سوّفیا... تو کی؟ تو خهلکا کیفهیی؟ بوّجی تو هاتیه دنالاً ژیانا من دا؟

ل بهشی دوماهیی، سؤهیایی پهرتووکهك دهربارهی خوه د پهرتووکخانی قه دیت، ثمری تو بیژی ثمقه هممان ثمو پهرتووك بیت یا نوکه ل بهر دهستین هیلدی؟ نهخیر، ثمقه ب تنی چهند کاغمزمکن، بهای ثمو ج بالوثکه. چهوا چیدبیت ثمو دناق پهرتووکهکی ژیانا خوه دناق پهرتووکهکا دی دا ببینیت؟ ثمری دی یا چهوا بیت ثمگهر سؤهیا نوکه وی پهرتووکی بخوینیت؟

هیّلدیّ شهو بهرپهریّن دناهٔ دحستیّن خوه دا هژمارتن و همستپیّکر چهند پهرپهرِمکیّن کیّم ییّن ماین.

چاڤێن سۆفیایی ل دەمی ڤهگهریانی دناڤ پاسی دا ب دایکا وی کهفتن. ج بهختهکی رمشه! ئهری دایکا وی دی ج بیزیت دەمی وی پهرتووکا دناڤ دهستین وی دا ببینیت؟

سۆفیایی پیکول کر وی پهرتووکی بکهته دناف زمرفی دا و دگهل پفدانك و تشتین دی یین بو ناههنگی کرین بقهشیریت، لی نهگههشت وه بکهت.

"هيّ... نهقه جارهكا دى د يهك پاس دا ديّ زقرينه مال، چ ريّكهفتهكا جوانه!؟

- "وەيە..."
- "ته پهرتووکهك كريه؟"
- "نهخير، ب دروستاهي من نهكريه."
- "جيهانا سۆفيايئ... ج ناقمكي سميره!"

همر بلهز بو سوفیایی دیاربوو کو فی جاری وی ج دمرفمت نینن خوه فورتال بکمت و درهومکی یان هیجمتمکی بگریت.

- "ئەلبىدرتۇى يا بۇ من كريە ديارى."
- ۔ "نه تشتهکی سهیره، ئهز گهلهك حهز دكهم ب زووترین دهم وی زهلامی ببینم. نهری ئهز دی شیّم سهحکهمه وی پهرِتووکی؟"
  - "تۆ دشنى خوە بگرى ھەتا ئەم دگەھىنە مال، ئەۋ پەرتووكە ژى يا منە دادىّ."
- ۔ "دی مالا ته، نی ئهز دزائم ئهو پهرتووکا ته یه، لی من دفیا تهماشهی بهرپهری یهی وی پهرتووکی بکهم، دی..."
- "سۆفیا ئاموندسن ژ قوتابخانی زفری، بۆ ماوەیەکی ئەو ب ریکی قە دگەل ھەقالا خوە جوانایی بوو و بەحسی مرۆفین رۆبوت دکرن."
  - "ئەرى ژ راستا ئەڭ تشتە تىدا ھاتىنە نقىسىن؟"
- "بهلى، ئە
   فهرتووكه ژ لايى كەسەكى ب ناقى ئەلبىرت كناگ يا ھاتيە نقىسىن. يا
   دىارە ئەقە يەكەم جارە ئەو تشتەكى دىقىسىت.. باشە يا ناقى بابى ھەقالى تە ئەلبىرتۈى
   چيە؟"
  - "كنوكس."
- "ئەز يا پشتراستىم قى كەسى سەيىر ئەق پەرتووكە ل سەر تە يا نقيسى و پاشى ناقەكى خوازراو بۆ خوە يى بكارئىناى."
- "نهخير دادي هؤسا نينه، باشتره تو في بابهتي بهيلي، وهكو دي ژي تو ج ژ فان
   بابهتان تيناگههي."
- "تو وه دبیّژی؟ ... ج نینه! سوباهی سپیّدیّ ناههنگا باخچهی دیّ دهستپیّکهت و ل دوماهییّ ههموو تشت دیّ وهکو بهری زفرن."

- "نهلبیّرت کناگ د کهتوارهکیّ دی دا دژیت، ژبهر هندیّ نهف پهرِتووکه ومکو ههلهرِمشکهکا سپیه."
- "باشه. نه چهنده نوکه بهسه، مانه بهری نوکه ژی به حسی کیڤریشکه کی دکر!"
  - "باشه، دا بابهتی بگرین."

پاسه گههشته تاخی کلوفهر، ای دهمی ال پاسی هاتینه خواری، کهفتنه بهرامبهر خومنیشاندانه کا مهزن. دایکا وی کره ههوار و گوت: "نهفه چیه دیسان؟ ، من هزرکر دی ال فی تاخی ژ خومنیشاندانان پزگار بین!"

ژمارمیا وان کهسیّن خرِفهبوون ئهنجامدای، ژ دهه بوّ دوازده کهسان نهدبووری و هندهك لافیته بلند کربوون و ل سهر نفیسابوو:

مایچهو ل قان نیزیکان دی زفریت

بەل، ل ئاھەنگا جەژنا قەشە يوحەناى

داخوازا دمستههلاتهكا بمرفرمهتر بؤ نمتهوميين يهككرتي دكمين

همتا رادمیمکی دلی سوفیایی ب دایکا وی قه بوو و گوت: "هؤسا هزر بکه نهم ل فیره نینین."

- "لى ئەڭ خومنىشاندانە يا سەيرە سۆفيا، يا بى رامانە."
  - "گؤهێ خوه نهدهيێ. ج نينه."
- "هندی دهم بچیت نه ه جیهانه ههر دی د گوهوّرینان دا بیت، بوّ من ب خوه نه تشتهکی سمیره."
  - "لَيْ پِيْدَهْي بوو بؤ ته يا سهير با كا بؤچي نهڤ چهنده بؤ ته د سهير نينن."
- "به لی با نمط کهسه د توند نینن، ب پیان له نه چوویه سهر گولیّن نالهٔ باخچهی و نمئیناینه دمریّ. نمریّ نهز نابینم ج مفایهك تیّدا بیت نهو دنالهٔ باخچهی دا خرِفه بووین. دا زوو بچینه د ژوور فه."

انههٔ خوهنیشاندانه کا فهلسه فی یه دادی، خوهنیشانده ریّن فهلسه فی ج جاران پیّ انگولان نادانن."

اژ راستا، سۆفیا؟ ئەرى ما ھیشتا فەيلەسۆفین راستەقینه ماینه. من باوەرى ب قی ماینی، مونکى د سەردەمی ئەقرۆکە دا ھەموو تشت بووینه بازرگانی."

پشتی هینگی وان دهمی خوه یی مایی و شهقبیریا خوه ب بهرهه فکرنا پیدفینن نهنگی فه بوراند. ل روزا باشتر ژی جوانا هاته مالا وان و هاریکاریا وان کر و میزین پنجه که خهملاندن. دهمی نهو گههشتیه دناف باخچه ی دا یه کسه رگازی وی کر و گوت: اروماهیك دهنگوباسی من یی نه خوش بو ههوه ا دایك و بابین من ژی دی ل ناههنگی نامادهبن، ههموو تو نهگهر بووی سؤفیا."

نیف دممژمیّری بهری میّهفان نامادهبین، ههموو تشت هاتبوونه بهرههفکرن، بارین دناف باخچهی دا ب پهرکیّن رمنگاورمنگ و چراییّن یابانی ییّن جوان هاتبوونه خسلاندن. داریّن دناف باخچهی دگهل دمرگههیّ ژ دمرفه یی مایی ژی ب پفدانکان خسلاندبوون کو بهری هینگی سوّفیایی و جوانایی پیکفه نهو پفدانک پفدابوون.

ل سهر میزهیا خوارنی ژی، مریشك و زهلاته و نان و سهمونه ل سهر هاتبوونه بنان، زیدمباری چهندین جؤرین کیک و شیریناهیان ناماده کربوون. بهری وان کیکان همووان بیننه دناق باخچهی دا، کیکهکا جهژنا بوونی دانابوو سهر نیقا میزی و بووکهك ژی ل سهر سهری وی کیکی دانابوو. ب فی چهندی هؤسا دیار دکر کو کهسهك د فی پؤژی با دی مهسیحیبوونا خوه پراگههینیت. دایکا سوهیایی د وی باوهری دا بوو نهو بووك دشیت خولکی کچهکا بازده سالی ژی بدهت، سؤهیا ژی د وی باوهری دابوو دایکا وی ل سهر خاترا گیا خوه نهو بووك یا ههلبژارتی، چونکی سؤهیایی هیشتا ب دروستاهی بریار نهدابوو بیته مهسیحی، دایکا وی هؤسا ههستهیدگر کو پؤژا مهسیحیبوونا کچا وی دناق وی کیکی بیته مهسیحی، دایکا وی هؤسا ههستهیدگر کو پؤژا مهسیحیبوونا کچا وی دناق وی کیکی نیمیری میههان بگههن، دایکا وی گوت: "دهییت تو بزانی کو نهز نه دایکهکا نیمهرده."

یهکهم کاروانی میهفانین ناههنگا سوفیایی گههشتن، ل دهستپیکی سی کچین پولا وی هاتن کو قهمیسین هافینی دگهل تهنورهیین کورت کربوونه بهر خوه و شالین تهنك دانابوو سهر ملین خوه و چافین خوه ژی کلدابوون.

ل دووف دا دوو کوړ ژی هاتن کو ئهو ژی یورجن و لارس بوون. ئهو هیّدی هیّدی هاتن کو شهر دی د ژوور فه و پیچهك د شهرمین بوون، ئی ب رهنگهکی هوّسا خوه دیار دکرن کهس نهزانیت یی ههست ب شهرمی دکهن.

- "چەوانى، جەژنا بوونا تە پيرۆزبىت."
- "ئێدى ژ ئەڤرۆ پێڤه تو ژى مەزن بووى."

همر ل دهستپیکی سوّهیایی زانی کو جوانا و یورجن یی ب نهیّنی قه تهماشهی همقدو دکهن، ئیّقاریا جهژنا یوحهنایه و دیاربوو تشتهك دی روودهت. هممووان ژی دیاری دگهل خوه ئینابوون.

ئاهەنگ ئاھەنگەكا فەلسەفى بوو، چونكى ھەموو ئەو كەسين د ئامادە پيكۆل دكر تشتەكى دەربارەى فەلسەفى بزانن. ھەرچەندە ھەمووان نەشيابوو دياريەكا فەلسەفى بۆ وى بينن، ئى ھندەكان شيابوو نقيسينەكا فەلسەفى ئى سەر دياريين خوە بنقيسن. سۆفيايى فەرھەنگەكا فەلسەفى و دەقتەركەكا بچووك كو ب كليلكى دھاتە قوفلكرن ب ديارى وەرگرتبوو، ئى سەر بەرگى وى ژى نقيسيبوو؛ "تيبينيين فەلسەفى يين كەسايەتى".

ههر دگهل هاتنا میّهفانان، دایکا ویّ پهرداخیّن دریّرٌ ترّی شهربهتا سیّفان دکرن و ل سهر میّهفانان دابهش دکرن. دایکا ویّ ئههٔ میّهفانداریه ههموو کربوو ستوّییّ خوه.

- "بخيْرهاتن... نەرى ناڤى تە چيە؟ ئەز ھزردكەم ئەڤە يەكەم جارە ئەز تە دبينم."
  - "ناه سیسیلیا! نهز گهلهك پیخوشحال بووم تو ژی بهرههٔ بووی."

نهو گهنجین نامادهبوویی ههمووان جهین خوه گرتبوون، کوپین شهربهتی د دهستین وان دا بوون و کهفتبوونه سحبهتی، پاشی دایك و بابین جوانایی هاتن و تروّمبیّلا خوه ل پهر دمرگههی راومستاند. شیرمتکاری دارایی هاتهکا رمنگ گهور یا جوان کربوو بهر خوه ههژینا وی ژی کراسهکی سوّر ییّ ب پیلهك د بهردابوو. خوه ههژینا

بؤ سؤفیایی یا سهیر نهبوو کو دایکا جوانایی چووبیته فرؤشگهههکی و بووکهکا الهبی کری بیت، پاشی چووبیته درینگهههکی و داخوازا درینا دهستهکی جلکان بؤ وی الهبی ژی کربیت. دبیت شیرهتکاری دارایی نهو بووك کری بیت و بربیته ده فی بربهندهکی و بؤکی و دو کربیته و بربیته ده فی بربهندهکی و بؤکری دربیته ژنهکا راستهفینه.

دهمی نهو ژ مارسیدسا خوه یا سپی هاتینه خواری و بهرمهٔ باخچه ی چووین، مهموه گهنجان ب حیبهتی هه تهماشه ی وان دکر. شیرهتکاری ب دهستین خوه نهو دیاری ب نافی بنهمالا ئینگهربریگستنی پیشکیشکر. سوفیایی نهو دیاری هٔهکر و بووکه کا باربی تیدا بود. وی پیکول کر ب نارامی و مربگریت، لی جوانایی نهشیا خوه و خوه لی دا و گوت: "نهری ما هوون دین بووینه، یا ژ ههوه هیشتا سوفیا یاریان ب بووکا شووشه یی دکهت؟"

خاتینا ئینگهربریگستن دگهل خشخشا پیلهکین کراسی خوه بهرسفا وی دا و گوت: "ب تنی بو خهملاندنا ژوورا وی یا نفستنی یه، جوانا."

سۆفیایی ب زمانهکی هۆسا گوتی کو وان ئارام بکهت: "ههر چهوابیت ئهز گهلهك سوپاسیا وه دکهم."

پاشي م<u>ٽ</u>هڤان ههموو ل دور مێزێ کومبوون.

دایکا وی ب دهنگهکی نزم قه بی کو بشیّت دوودلیا خوه بقهشیّریت، گوت: "باشه، نوکه ب تنی نهلبیّرتو یی مایی، نهم دیّ ل هیفیا وی مینین."

پاشي مێهڤانان دبن لێڤكان ڕا بهحسيّ وي مێهڤانيّ گرنگ كر.

- "وی سۆز يا دای كو بهيّت، ئەو دى ھەر ھيّت."
- "ئەرى ما نابىت بى ئامادەبوونا وى ئەم دەست پىبكەين؟"
  - "بەلى بۆچى چێنابيت، فەرموون بروونن."

"دایکا سؤفیایی بخیرهاتنا میهفانان کر و همموو ل دهوروبهرین میزی روونشتن،
 گورسیهکا فالا د نافیهرا خوه و سؤفیایی دا هیلا و بهحسی سهفایی رؤژی کر و پاشی ل سهر ژیانا سؤفیایی ژی ناخفت و گوت نوکه سؤفیا یا بوویه ژنهکا پیگههشتی.

پشتی بورینا نیف دهمژمیّری، زهلامهك كوّ ژییّ وی نیّزیکی چل سالییّ بوو، هاته دناهٔ باخچهی دا، رِهیّن وی د رِهش بوون و كولافهك ل سهریّ وی بوو و پازده گولیّن سوّر د دهستیّ وی دا بوون.

## - "ئەلبىرتۆ."

سوّفیا چوو پیشوازیا وی و نهو گولیّن د دهستیّن وی دا ژیّ وهرگرتن، پشتی دهمه کی نهلبیّرتوّی دهستی خوه هافیّته بهریکا چاکیتی خوه و هنده کیارییّن ناگری ژی دهریّخستن و ب نهسمانی دا پهفاندن، پاشی شهمالکه ک ههلکر و دانا د نیفا کیّکی دا. چوو نک وی کورسیا قالاً نهوا د نافیهرا سوّفیا و دایکا وی دا و گوت: "نهز یی بهختهوهرم کو نمفروّکه ل فیّری ناماده بوویم."

همموو نامادهبوویی بیدهنگ مابوون، خاتین نینگهربریگستنی دبن چاهٔکان را تهماشه همهٔژینی خوه کر، دایکا سوّفیایی گهلهك یا کهیفخوش بوو ب هاتنا نهلبیّرتوی، ژبهر هندی ب ههر تشته کی یا رازی بوو، سوّفیایی ژی نهشیا کهنیا خوه یا وه کو دینان بهمشیّریت، دایکا سوّفیایی دفیا بناخفیت، ژبهر هندی چهندین جاران ل سهر یه ک کهچك ل گلاسی ل بهر سینگی خوه دا وه ک نیشانه ک بو بیدهنگیوونی.

پاشی گوت: "دا نهم ههموو پیکفه بخیرهاتنا نهلبیرتو کنوکسی بکهین بو هاتنا وی ژ بو فی ناههنگا فهلسهفی یا بچووك دا. من دفیت بو ههوه دیار بکهم نه و زهلامه نه نهفینداری من یی نوویه. راسته ههفرینی من گهشتین دوور و دریژ نهنجامددهت، ای نوکه من ج نهفیندار نینن. نه و زهلامی هوون دبینن ماموستایی فهلسهفی یی سوفیایی یه، نهو زهلامهکی سهیره، ژ بلی پهفاندنا یاریین ناگری، نهو دشیت چهندین کارین دی ژی بکهت، بو نموونه نهو دشیت کیفریشکهکا سبی یا ساخ د کولافهکی دریژ دا بینته دهری، نهری کیفریشک بوو سوفیای"

<sup>&</sup>quot;گەلەك سوپاس."

ئەلبپرتۆى ب تنى ئەڭ ئاخفتنە گوت و روونشت.

سؤفیایی گلاسا خوه یی شهربهتی بلند کر و ب دهنگهکی بلند گوت: "ب خوشیا پهوه، نوشی جان بیت."

بؤ دهمه کی، ههموو ناماده بوویی بیده نگ بوون و مژوولی خوارنی بوون. ژ نبه که کی فه جوانا به رحقه کورسیکا یورجینی قه چوو و ماچه ک لیفین وی دا و ب توندی ایفین وی گفاشتن، دا کو ب باشی نهو ژی بشیت لیفین وی بگریت، رابوو ژ پیان قه و پشتا جوانایی ل سهر میزی خوارکر.

خاتین ئینگهربریگستنی کره ههوار: "ئههٔ دیمهنه دی من دنگرتی کهت!" دایکا سوّفیایی گوت: "هیهٔی دکهم ل سهر میّزی هٔی کاری نهکهن." ئهلبیّرتوّی بهری خوه دا دایکا سوّفیایی و گوتی: "هٔیّجا بوّچی نه؟"

- "فَيْجا ئمقه ج پرسياره!"
- "لى پرسيار كرن ژ دمهٔ فهيلهسوفهكي راستهفينه چ جاران نابيته جهي شهرمي."

هندهك گهنجين دى يين كهس نهبووى وان ماچى بكهت، ههستيكين مريشكا مافيتنه سهربانى، في چهندى ژى ومكر كو دايكا سۆفيايى تۆرە بيت.

- "بنزه حمهت وهنه کهن! چونکی ههستیکنن مریشکا دی ناڤرینژا بانی گرن."
  - "داخوازا لێبوريني دكهين."

یهك ژ وان گهنجان ئه قئاختنه گوت و پاشی ل شوونا ههستیكان پافیْژنه سهربانی، د پهرژانی باخچهی ومركرن. دایكا سۆفیایی گوت: "ئهز دبیّژم دا نهم قان ئامانان راكهین و شمیناهیان بدانین، چهند كهس ژ ههوه دی قههوی فهخون؟"

ئەلبيْرتۆي و دايك و بابيْن جواناييّ و دوو ميّهڤانيّن دى دەستيّن خوه بلند كرن.

"سؤفيا و جوانا.. هوون دێ شێن هاريكاريا من بكهن؟"

ب وی رمنگی دملیقه بو همردوو همفالان چیبوو پیچهکی د لینانگههی فه دگهل همونو باخفن. سوّفیایی پرسیار ژی کر: " ته بوّجی نهو ماچی کر؟"

- "دەمىّ ئەز يا روونشتى، من سەحدكرە دەڤىّ وى و گەلەك دىڵ من چوويىّ و من نەشيا خوە راگرم. د راستى دا ئەز ج جاران نەشيّم خوە بەرامبەر ڤى كورى راگرم."
  - . "ئەرى ماچا وى يا خوش بوو؟
  - "ب راستی نه یا هوّسا بوو ومکو من چاڤهرِێ دکری."
    - " دیاره یهکهم جاره تو وی ماچی دکهی؟"
      - "لي نابيته دوماهيك جار ژى"

پشتی دهمهکی، قههوه و شیرینی ل سهر میزی هاتنه دانان، ئهلبیّرتوّ ژی مژوولی بهلاَفکرنا یارییّن ناگری بوو ل سهر وان زاروّکان، فیّ جاریّ دایکا سوّفیایی کهفچکیّ خوه ل کوپیّ قههویّ دا و دهست ب ناخفتنیّ کر

"من نەقىت ئەز ل سەر ھەوە درىد بىكەم، ئى ئەز دېيىدم، من ب تنى ئەڭ كچە يا ھەى، نوكە ھەشت رۆز ب سەر ژ دايكبوونا وى دەرباز بووينە. وەكو ھوون دېيىن مە نەمەردى نەكريە، ئەڭ كىكە ژى ٢٤ پارچەيە، ب كىمى ھەر يەك ژ مە پارچەيەك ب بەردكەڤىت، ئەوى ل دەستىپىكى ژى دەستىپىدەت دشىت دوو پارچەيان بۆ خوە راكەت، ژبەر كو چەند كىك دھىت برين پارچىن وى يىن بنى مەزنى دىن. ھەروەكو ژيانا مەيە، دەمى سۆفيا يا بچووك ل دور چەند بازنەيىن بچووك دزڭرى، چەند ئەو مەزنى ئى دھىت بازنە ۋى دەستى بىرۇز بىت سۆفيا."

دایکا جوانایی ب دهنگهکی بلند گوت: "گهلهك جوانه."

سۆفیایی پرسیار کر کا مەرەما دایکا جوانایی ج بوو، ئەری مەرەما وی کیّك بوو؟ یان گوتارا دایکا وی بوو؟ یان ژی مەرەما وی سۆفیا ب خوم بوو.

هممووان دهست هوتان، یهك ژ وان گهنجان یاریهكا ئاگری بهره دارا هرمیكی پهفاند، دیسان جوانا رابوو و بهره یورجینی قه چوو و ل سهر كورسیكا وی راكر و بهره جههكی باخچهی قه چوون و دیسان دهست ب لیّفگرتنی كر. شیرهتكاری دارایی گوت: "هؤسا دیاره د قی سهردهمی دا ئیدی كچ دهستپیشخهریی دكهن."

پاشی رابووقه و بهره دارین ناف باخچهی قه چوو داکو بشیّت وان ژ نیّزیك فه ببینیت. ههموو کهسیّن دی ژی ب دووهٔ وی کهفتن ب تنیّ سوّفیا و تهلید ته نهین.

خاتین ئینگهربریگستنی ب دهنگهکی نزم گوت: "ئهز دبیژم نهم نهشیّین وان پراوستینین." ههقژینی بهرسفا وی دا و گوت: "نهخیّر، همر تشتهك تشتهكی نهنگیشیت."

پاشی بابیّ ویّ ل دور خوه زقری و ل هیفیا کهسهکیّ بوو پشتگیریا ناخفتنیّن وی پکت، لیّ دهمیّ دیتی همموو د بیّدهنگن، گوت: "ئهم نهشیّین مایی خوه تیّبکهین."

سۆفیایی ب دامایی قه تهماشهی ئهلبیتوی کو یی دبیژیت: "ههموو تشت گهلهك پهزنر دهینه روودان ژ وی چهندی یا ئهم پیشبینی دکهین. من دفیت زوو ژ فیری بچم، لی پال سهر من پیدفیه بهری بچم هندهك پهیفان پیشکیش بکهم."

سؤفیایی دهستین خوه لیکدان و گازی ههمووان کر و گوت: "هیفیدارم ههموو ب روونن، نهلبیرتوی دفیت تشتهکی بو ههوه بیژیت."

ر بلی جوانا و یورجنی، یین دی ههموو هاتن بروونن. دایکا سوّفیایی گوت: "ئهریّ رسته ته دقیّت تو گوتارهکیّ بوّ مه بخوینی؟ ئاه ئهقه گهلهك یا ب دلیّ منه!"

- "سوپاس بۇ گرنگىدانا تە!"
- "هؤسا دیاره ته گهلهك حهزا پیاسهكرنی ههیه؟ پیاسهكرن بو جوانی و راگرتنا لهشسفكیا مرؤقی گهلهك یا ب مفایه، لی ب بوچوونا من نهگهر ل دهمی پیاسی سهیهك نگهل مرؤقی دا ههبیت باشتره... نافی سهیی ته هیرمسه، مانه هؤسایه؟"

ئەلبيْرتۇ رابوو ژ پيْرقە و دەست ب ئاخفتنى كر.

" خوشتقیا من سوفیا، بهری نهز دهست ب ناخفتنا خوه بکهم، من پیخوشه نهز جارمکا دیتر بیرا ههوه بینم کو نهقه ناههنگهکا فهاسهفی یه، ژبهر هندی نهز ژی دی بو هموه گوتارمکا فهاسهفی خوینم."

بهری ناخفتنا وی ب دوماهیك بهیّت دەستقوتانهگا ب هیّز بۆ وی هاته قوتان و للخفتنا وی هاته برین. پاشی وی بهردهوامی دا ثاخفنتنا خوه.

"د قان جۆرە ئاھەنگان دا مرۆقى پيدقى ب گەلەك ئەقلى نينە، لى ھەرچەوا بيت ئفنِت ئەم پيرۆزباھيا سۆفيايى دكەين كو ژيى وى بوويە پازدە سال." ژ نیشکه کی قه دهنگی فروکه یه کی کو ب نزمی ل سهر باخچه ی وان را دفری هات، نهو دهنگ هیدی هیدی بلندتر لیدهات ههتا فروکه گههشتیه هندافی باخچه ی و لافیته یه کا دریژ ل دووف خوه رادکیشا کو ل سهر هاتبوو نفیسین "جهژنا بوونا ته پیروز."

هممووان ب دهنگهکی بلند دهست بو سوفیایی قوتان. دایکا سوفیایی ب دهنگهکی بلند گوت: "هموه دیتلا ب راستی ژی نههٔ زهلامه ژ بلی پهفاندنا یاریین ناگری، گهلهك کارین دی یین سهیر دکهت."

"سوپاس. ئەقە نە تشتەكى مەزن بوو، د قى ھەياما بورى دا من و سۆفيايى قەكۆلىنى بۇ ھەوە قەكۆلىنى بۇ ھەوە دىلار بكەين و ئىھىنىدا ھەبوونا خوە ئاشكرا بكەين."

ههموو بیدهنگ بوون، بیدهنگیهکا هوِسا بوو کو دهنگی چووچکان و دهنگی ماچیِن جوانا و یورجنی دگههشته گوهیِن وان. سوفیایی گوتی: "بهردهوام به."

"پشتی فهکولینه کا کوور یا فهلسه فی، کو ژ فهیله سوّفین گریکی مه دهستپیّکربوو همتا سهرده می نه فرق بو مه دیاربوو نهم ههموو یی ل ژیر چافدیریا مایجهره کی دیارکری دا دژین. نوکه نه و وه ک چافدیره کی دگهل نه ته وه یین یه کگرتی ل لوبنانی کار دکه ت. وی پهرتووکه ک دهرباره ی مه نفیسیه و پیشکیشی کچا خوه کریه. نافی کچا وی هیلد میلله رکناگه. نه و ژی وه کو سوّفیایی، نه فروّ جه ژنا بوونا وی یه. وی نه فی پهرتووکا به حسی مه دکه ت، ل سپیده هیا پوروای ل خزیرانی ل سهر میزا ب پدخ ته ختی خوه یی نفستنی فه دیت. دکه ت، ل سپیده هیا پوروای پهرتووک ژ فائیله کا مه زن پیکده یت و نوکه نه و یا نیزیکی دوماهی ی بووی."

همموو ئامادمبوویی ژبهر فان ئاخفتنیّن وی حیّبهتی و توّرِه بوون، لیّ ئهلبیّرتوْ ییّ بهردموام بوو ل سهر ئاخفتنا خوه.

"بۆ مه دیار دبیت کو ههبوونا مه ههموو وهکو دیاریهکی یه هاتیه پیشکیشکرن بوو هیلد موللهر کناگی نهك زیدهتر. نهم ههموو وهکو چورچووقهیا وی وانهیا فهلسهفی نه نهوا بؤ وی کچی هاتیه نقیسین. بؤ نموونه، نهو مارسیدسا سپی نهوا ل بهر دهرگههی پاوهستاندی چ ههبوونهك نینه ژ بلی وی چهندی کو د هزرا مایجهری دا ههی، د راستی نهو

<sub>مارس</sub>پِّس فلسهکی ژی نائینیت، مهرهما من ثهو مایجهره یی نوکه ل بن دار قهسپهکی ل وملاتی لوبنانی روونشتی، رِوْژیِّن لوبنانی گهلهك د گهرمن همقالان."

شیرهتکاری دارای گوت: "ئهقه چ سهرهاتی و ناخفتنا بیزارکهره."

"هەر كەسەك يى ئازادە بۆچوونا خوە دەرببريت. د راستى دا ئەڧ ئاھەنگە ھەموو پا بيزاركەرە، ئەگەر تشتەكى مفا تىدا ھەبىت، ئەڧ گوتارا من يا فەلسەڧى يە."

شیرهتکاری دارایی رابوو ژپیرفه و گوت: "یا باش نهوه نهم پیکونی بکهین ب یهك مست دژی ههر مهترسیهکی براوهستین. ههروهکو هوون دبینن، لی کهسهکی وهکو فی کو ج کار نینن و دفیت ب فان ناخفتنین خوه یین فهلسهفی ههموو کارین مه تیکبدهت."

ئەلبىدرتۇى بى بەلى سەرى خوە ھەۋاند و گوت: "ج تشت ل ھەمبەرى قى شرۇقەكرنا فەلسەفى ناھىنى سەلماندن، ژبەركو ئەم يى بەحسى تشتەكى گەلەك مەترسىدارتر ژ كارەساتىن سروشتى دكەين، بەرىز شىرەتكار. ھەروەكو تو دزانى ئەق كارەساتىن ھاران ناھىنى باراسىن."

- "ل ڤێرێ چ كارمساتێن سروشتى ناهێنه ئەنجامدان."
- "نهخیّر، بهلکو کارهساتا ههبوونخوازییّ یه. نهگهر تهماشهی لاییّ دی ییّ باخچهی لا پشت داریّن مژمژان بکهی دیّ باش د مهرهما من گههی. ههروهکو چهوا نهم نهشیّین پشت داریّن مژمژان بکهی دیّ باش د مهرهما من گههی. ههروهکو چهوا نهم نهشیّین پنکهکیّ پهیدابکهین کو تیشکیّن پوژی ب دوماهیك نههیّن، هوّسا نهم نهشیّن چ ریّکا پهیدابکهین و چ پشترِاستیان بدهینه دیارکرن کو ههبوونا مه خراب نهبیت."
  - "فنجا ئهم د نهچارين ب في چهندي رازي ببين؟

بابی جوانایی نمف پرسیاره ژ همفژینا خوه کر. همفژینا وی و دایکا سوّفیایی همردووکان سمریّن خوه همژاندن و ج بمرسف نمدان،

نهو گهنجین ناماده بهردهوام چافین وان ل سهر نهلبیرتوی بوون. گهلهك جاران فرسا چیبوویه گهنج زیرهکتر بن بو داهینانین هزرین نوو، کورهکی کو بهرچافك د بهر جافین وی بوون و پرچا وی یا زهر و خهلهك بوو، گوت: "نهم حهز دکهین تو زیدهتر بو مه ل سهر فی بابهتی بناخشی." "گەلەك سوپاس، ئى د راستى دا چ تشت نەمايە ئەم بىنرىن. ئەگەر ئەم تىبگەھىن كو ئەم ھندەك كەسىن دناڭ خەيالا كەسەكى دىتر دا، باشترە ئەم بىندەنگ بىن. ئەز حەزدكەم ب شىرەتەكى ئاخفتنا خوە ب دوماھى بىنى، ئەز ب باشى دبىنىم گەنىچ كورسەكى بچووك يى قەلسەقى بخوينن، ب قى ئاوايى دى شىنىن بىنىنىەكا رەخنەگرانە ل نك خوە پەيداكەين، سەبارەت وى ژيانا كو ئەو تىدا دژين. ب تايبەتى رەخنى ل وى تشتى بگرين يىن كو بەرى مە دايكوباب و باپيرين وان بهايەكى مەزن ددايى. ئەگەر مىن قىابىت ئەز تشتەكى فىرى سۆفيايى بكەم ئەو تشت ئەقە بوويە، ھىگل بۇ قى چەندى دبىنرىت "ھزركرنا ئەرىنى"

راویدرکاری دارایی هیشتا ژ پیرفه یی راوهستای بوو و تبلین خوه ل میزی ددان و دهست ب ناخفتنی کر: "نهم وهك دایکوباب پیکولا هندی دکهین ههلویستین باش یین وهکو قوتابخانه و دیری د مهژیی نهفیین خوه دا بچینین، لی نهف گیلهشوکه بهردهوام بهرامبهر کارین مه دراوهستیت و پیکولا ژنافیرنا وان دکهت. وهکو هوون دزانن نهفیین مه خوهدانین پاشهروژی نه، روژهك دی هیت ههموو نهو کارین مه دروستکرین نهو دی بنه خوهدانین وان. نهگهر نوکه هوون فی کهسی ل سهر فی میزهیی نهبهن، نهز دی تیلهفونا پاریزهری خیزانا مه کهم و نهو دی زانیت چهوا سهرهدهریی دگهل فان جوره مروفان بکهت."

"همر تشتهکی تو بکهی، نهشیّت ج تشتان ژ فی بابهتی بگوهوّریت، چونکی تو ویّنهیهکیّ ناشوپی نهك زیّدهتر. همر چهوا بیت نهز و سوّفیا پشتی دهمهکیّ کیّم دی ههوه بجه هیّلین، ژ بلی کورسیّن مه یی تیوری بو فهلسهفیّ مه هندهك پروّژهییّن کرداری ژی همنه، نهز و سوّفیا دیّ ب جوّرهکیّ هونهری خوه بهرزهکهین، ب فی رهنگی دی ژ مایجهری ژی رزگاربین."

دایکا سۆفیایی دەستیٰ کچا خوہ گرت.

"سەرەراى ھەموو تشتان، تو من بجھ ناھىلى، سۆفىيا؟"

سؤفیایی دمستی خوه دانا سهر ملی دایکا خوه و سهحکره نهلبیّرتوّی و گوت: "ب دلیّ دایکا من نینه." انه خیر. تا خفتنه کا کومیدی و بی رامانه. دفیت نه و تشت ل بیرا ته بیت نه وا تو بیر بودی، تو درانی دفیت نهم خوه ژ قان تشتین بی رامان نازاد بکهین. دایکا ته ژنه کا بوان و شیرینه، ههروه کو قی زممبیلا سور نه وا لهیلایی ژ خوارنی تژی کری و بو داپیرا خوه بری، لی ژ روودانا وی فروکه یی دلته نگر نینه نه وا به ری دهمه کی ل هنداف سه ری ته فری بیگومان پانزین یا بو هاتیه مه زاختن و ب تنی دا پیروز باهیا ته بکه ت."

"نه ز مهره ما ته تیگه هشتم."

پاشی سوّفیایی بهری خوه دا دایکا خوه و گوتی: "ژبهر هندی دفیّت نهز گوهیّ خوه بدهمه وی، ههرچهوا بیت روّژهکی ژ روّژان ههر دی ته بجه هیّلم. "

"لیّ تو دزانی ئهز دیّ گهلهك بیریا ته کهم. باشه، ئهگهر ئهسمانهکیّ دیتر ل سهر نی نهسمانی دا ههبیت، بفره. ته خهما جوڤینداییّ نهبیت، ئهز دیّ چاڤیّ خوه دهمه ویّ، نهریْ نهو رِوْژیّ بهلگهکیّ کهلهمییّ دخوّت یان دووان؟"

ئەلبىدرتۆى دەستى خوە دانا سەر ملى دايكا سۆفيايى و گوتى: "نە تو و نە ۋى چ كەسەكى دىتر نەشىن مە ژبىر بكەن، چونكى كەس ژ ھەوە ھەبوونا خوە نىنە، ژبەر ھندى ھوون نەشىن مە ژبىر بكەن."

""ئەقە نەخۆشترىن تشتە من د ژيانا خوە دا گوھليبووى."

خاتین ئینگهربریگستنی ئه شئاخفتنه گوت و هه فرینی وی زی سهری خوه هه واند وه دانی دون از سهر بوچوونا وی.

"همرچهوا بیت، نهو دی بهایی فان سفکاتی پیکرنان دهت. لی نهز یی پشتراستم کو نمو کهسمکی کؤمونیزمه، ژبهر هندی وی دفیت ههموو تشتین نهم حهز ژی دکهین ژ مه بستینیت. نمف زهلامه کهسمکی پیچه و یی نهفرهتکریه."

پشتی قی چهندی شیرهتکار و نهلبیّرتؤ روونشتن، لیّ دیّمیّ شیرهتکاری سوّر ببوو. پاشی جوانا و یورجن ژی هاتنه سهر میّزیّ، جلکیّن وان پیس ببوون، ههری و توّز ل سهر پرچا جواناییّ بوو. نهلبیّرتؤی تهماشهی سوّهیاییّ کر و گوتیّ "نوکه دهم هات." دایکا سوّفیایی بهری خوه دا کچا خوه و گوتی: "دیّ شیّی بهری بچی، بوّ مه قمهوهیهکیّ ناماده بکهی؟"

- "بەلى بېگومان دى شيم."

سوفیایی فوریکی فههوی ههلگرت و بهرمهٔ لینانگههی هه چوو، فههوه دانا سهر ناگری و خوارن دا ماسی و چووچکان ههتا فههوه نامادهبووی، ههروهسا دهلیهٔا وی یهکی ژی همبوو بهلگه کی کهلهمیی بدهته کیسهلهیی خوه. وی پشیکا خوه نهدیت، لی سینیکا وی یا خوارنی تژیکر و دانا سهر دهره جکان، وی نههٔ کاره ههموو ب چاهین روندك هه کرن."

دەمى ب قەھوە قە قەگەرپايە ناۋ باخچەى، ئەو ئاھەنگ وەكو ئاھەنگەكا زارۇكان دھاتە پىشچاۋىن وى، رەنگى ئاھەنگىن فەلسەفى ل سەر دىار نەبوو. ل وى دەمى سۆفيا گەھشتيە سەر مىزى، يەك ژ وان كورىن گەنچ ئەوىن ئامادە ياريەكا ئاگرى كرە دناۋ كىكى دا و پشتى دەمەكى كىم پەقى و كىك پارچە پارچە بوو و ب سەر مىزى دا بەربەلاقبوو. پارچەيا ژ ھەمووان مەزنى ب سەر كراسى سۆر يى خاتىن ئىنگەربريگستنى دا رژيا. يا ژ ھەموويى سەيرتر ئەو بوو ھەموو ئامادەبوويان ئەۋ بوويەرە گەلەك سادە وەرگرت. جوانايى پارچەيەكا كىكى ھاۋىتە سەر دىمى يورجنى و يەكسەر پشتى وى چەندى ب زمانى خوە ئەو كىكا ل سەر دىمى وى ھەموو ئالىست.

دایکا سوّفیایی و تملبیّرتو ل دووری وی میّزی روونشتبوون، دمستی خوه بوّ سوّفیایی بلند کر و گازیکره نك خوه، پاشی سوّفیایی گوت: "همرچموا بیت هوون شیان بکمونه هممبمری همودوو و همونیاسینی بکهن."

دایکا سؤفیایی ب دلخوشی بهرسفا وی دا و گوت: "ته راست گوت، نهلبیرتؤ مرؤفهکی زانایه، نهز ب پشتراستی فه دی ته رادهستی وی کهم."

سؤهیا دناقبهرا همردووکان دا روونشت.

دوو گور چوونه سمربانی مالا وان، کچهك ژی دناهٔ باخچهی دا دهات و دچوو و پوهدانك دپههاندن. پشتی دممهکی کهسهکی نمنیاس ب ماتورسکلی هاته دناهٔ باخچهی دا و تژی شووشهیین بیری و مهیی دگهل بوون، هندهك ژ وان گهنجین ناماده ب دلخوشی بهرههٔ وی نه چوون. شیرمتکاری دارایی دیسان رابوو ژ پیرفه و گوت: "کور و کچین گهنج ههوه نتیت نهم یاریان بکهین؟"

پاشی وی بتله کی بیری هه لگرت و بله ز ههموو فهخوار، وی نه و بتلی بیری ب ره خ گولین باخچه ی فه دانا و بهره ف میزی فه چوو و نه و پینج پارچهیین کیکی بین دوماهیی هه اگرتن، دگوته ناماده بووان دی چهوا فان پارچه کیکان هافینه وی بتلی بیری نهوی دانایه به ر ره خی باخچه ی."

ئەلبیدرتوی گوت: "ئەقە دوماھیك ھەناسەیە. بەری كو مایجەر خالا دوماھیی بانیت و هیلد ژی پەرتووكا خوم بگریت، باشتره ئەم ژ قیری دەركەقین."

ادادي دفيت تو ب تني فيري پافر بكهي."

- "چنینه کچا من. ههرچهوا بیت ئه ازیانا تو تیدا دری نه یا ر ههری ته یه، نهگهر نهلبیّرتو بشیّت زیانه کا باشتر بو ته دابین بکهت، نه زدی گهله ک دلخوش بم. ته گوت وی ههسپه کی سپی ههیه ؟"

سوّفیایی تهماشهی باخچهی کر نهدنیاسی، چونکی بتل و ههستیکیّن مریشکیّ و سهموّنه و پفدانك ههموو ب سهر باخچهی دا بهلاّهٔ ببوون.

پشتی دەمەكى گوت: "رۆژەكى ژ رۆژان فىرى بەھەشتا من يا بچووك بوو."

ئەلبيْرتۇى بەرسقا وى دا: "نوگە ژى دى ل قى بەھەشتى ھيْيە دەريْخستن."

یهك ژ وان گهنجان چوو دناهٔ وی مارسیدسا سپی نهوا ل بهر دهرگههی و سلفهك لیدا و بهرمهٔ باخچهی فه هات. سوفیایی ههستپیکر کهسهکی ملین وی ب توندی یین گرتین.. پاشی ناگهه ژ دهنگی نهلبیرتوی بوو گوتی: "نوکه!.."

د وی دهمی دا مارسدسی خوه ل دارهکا سیّقیّ دا نهو سیّف ههموو ب سهر دا هاتنه خواریّ، شیرهتکاری دارایی گره ههوار: " نهقه زیّدهگافیهکا مهزنه. دفیّت ههموو وان زیانیّن \*

گەھشتىنە من بۇ من بقەگەرىنىن " ھەقۋىنا وى ژى پشتا وى گرت: "ھەموو ژ نەگەرى قى كەسى پووچە. نەرى ئەو

Scanned by CamScanner

دایکا سوّفیایی هوّسا بهرسفا وی دا" دی بیّری نهردی نهو داعیرا." پاشی رابوو و بهردهٔ میّزی فه چوو، دهست ب پاهرٔکرنا بهرماییکیّن ناههنگا فهلسهفی کر و گوت: "کی فههوهیهکا دی دفیّت؟"

## تيكهلكرنا ئاوازان

...دوو ئاواز يان زيدهتر د يهك دهم دا دهينه... ژهنين...

هیّلد ل سمر جهیّن خوه رپوونشتبوو، ل هیّره چیرِفکا سوّفیایی و تملبیّرتوّی ب ساهی هات. لیّ پشتی هینگیّ ج چیّبوو؟

بۆچى بابى وى ئەڭ بەشى دوماھىى نقىسىبوو؟ ئەرى مەرەما وى ئەو بوو ستھەلاتداريا خوە ل سەر جيھانا سۆھيايى دا ديار بكەت؟

پشتی گهرماقه کا خوش ومرگرتی و جلکین خوه ژی کرینه بهر خوه، هیشتا شه فه فره د سهری وی دا در فرین باشی بلهز تیشت خوار و بهرمهٔ باخچه ی قه چوو و ل سهر جولانکی روونشت.

ئمو یا همقرا بوو دگهل ثهلبیّرتوّی کو دناق وی ناهمنگی همموویی دا ب تنی گوتارا ای یا ب مفا بوو. ثمری تو بیّری بابی وی قیابیت ب قی ریّکی بیّریت جیهانا هیّلدی ومکو لامنگا سوّفیایی یا گیّلمشوك بیت؟ یان ژی جیهانا ویّ ژی ب فرینیّ دیّ ب دوماهی هیّت؟

باشه، یا تمو همردوو ج لیّهاتن، تمریّ سؤفیا و تعلبیّرتؤ. پلانا وان یا نهیّنی ج لیّ <sup>هات؟</sup> تمریّ دیّ هیّلد ویّ ن**هیسین**یّ تمام کمت؟ یان ژی تمو شیان دنا**هٔ** رِوْمانیّ دا بیننه دمریّ

وبرطن

باشه، نوکه نهو ل کیفهنه؟ ژ نیشکهکی فه هزرا وی چوو سهر تشتهکی، نهگهر تهلبیّرتو و سوّفیا شیابن د وی چیروّکی دا برمفن، چیّنابیت ج تشتی دی دهربارهی وان د ناف وی بالولگا کاغمزان دا هاتبیته نفیسین، ژ بهر هندی بابی وی گهلهك ب باشی ناگهه ژ وی نفسینی همبوو نهوا دناف وی هائیلی دا ههی.

ئمری چیدبیت تشتهك دناف وان ریزكان دا نفیسیبیت؟ بو وی دیاربوو كو بمری نوكه ژی ثمف دیره ل جههكی دی یی روّمانی كمفتیه بمر چافین وی، ژبمر هندی تیگمهشت كو دفیّت وی چیروّكی چهندین جارین دی بخوینیته فه.

ل وی دهمی مارسیدس هاتیه دناف باخچهی دا، نهلبیرتوی سوّفیا دگهل خوه رِمفّاند و بهرمهٔ کوّلکی وی فه چوون، پاشی دناف دارستانی را بورین ههتا گههشتینه نیّزیکی کوّلکی مایجهری.

- "بلهز ومرها بهرى ئهو ل مه بگهرن دفيت ئهم كارئ خوه ئهنجام بدهين."
  - "ئەرى ئەم ژ بازنەيا ئاگەھيا مايجەرى قورتال بووين؟"
    - "ئەم ھێشتا يێ ل سەر سنوورى."

پاشی ب بهلهما بچووك بهره لایی دی یی دهریاچی چوون و خوه هافیتن دناهٔ كۆلكی مایجهری دا. ئهلبیرتؤی دهرگههی سهردافی فهكر و سوّفیا پالدا د ژوور فه، ل دووهٔ دا ههموو تشت رهش بوون.

ل رؤژین دووهٔ دا هیّلدی کار ل سمر پیلانا خوه دکر. هندهك نامه بو ثان کفامسدالی ل کوپنهاگنی هریّکرن، دوو سی جاران ژی تیّلمفوّن بو کربوو. ل لیلساندی ژی داخواز ژ ناسیار و برادهریّن خوه کربوو هاریکاریا وی بکهن. پتریا همقالیّن پوّلا خوه ژی پشکداری پلانا خوه کربوون. جار جار ژی بمره و رقمانا "جیهانا سؤهیایی" قه دجوو و دخواند، ژبمرکو نهو جهؤك نه ژ وی جؤری رؤمانایه یی مرؤهٔ جارمکی ب تنی بخوینیت و تیبگههیت. هیلدی پردهوام هزرین خوه دکرن کا ج ل جارهنفیسی نهلبیرتؤی و سؤهیایی هات.

رؤژا شهمیی رئیکهفتی ۲۲ێ خزیرانی، هیّلد نیّزیکی دهمژمیّر نهم ژ خهو ههاربوو، وی دزانی بایی وی ژ لوینانی بهره مال یی ب رئیکهفتی. نوکه دفیّت ب تنی نهو یا جاهوری بیت، وی گهلهك ب هشیاری نهخشهیی دوماهی رؤژا بایی خوه کیشابوو.

همر ل وی سپیدهیی، دا ل گهل دایکا خوه کاروباری جهژنا همشه یوحمنای بؤ نپفاری دکر. هیلدی هزرین سؤهیایی دکرن کا جهوا ل ثاهمنگا جهژنا بوونا خوه هاریکاریا دایکا خوه دکر.

لی ثم**قه همموو بوو تشتهك ژ** رابردووی شهری کی نابیژیت همتا نوکه ژی شهو همر د بمردموام بن ل سمر خمملاندنا میزا خوارنی ؟

ئەلبىرتۆ و سۆفیا دناق باخچەى دا و بەرامبەر دوو ئاقاھیین مەزن روونشت، ل سەر دیوارین دەرقه یین وان ئاقاھیان دوو پانکین مەزن و ھندەك كونین باگوھۆرینی ھەبوون. ژنەك و زەلامەكی گەنج ژ ئاقاھیەكى ژ وان دەركەفتن و زەرفەكی قەھوایى د دەستین زەلامى دا بوو و ژنی ژى چانتەیەكا سۆر ل ملی وی بوو، و ل پشت وان ژى ترۆمبیلەك دەرباز بوو. سۆھیایی پرسیار كر؛ "ئەقە چیە چیدبیت؟"

- "ئەم رزگار بووين!"
- "لي نوكه نهم ل كيڤهينه؟"
- "دبيّژنه في جهي مايجهر ستوجا."
- "ليّ مايجهر ستوجا ههر كۆلكيّ مايجهري يه؟"
  - · "ئمقه يا ل ئۆسلو."
  - "تو يئ پشتراستى؟"

- "بهلی یی پشتراستم. یهك ژ وان نافاهیان نافی وی "کوچکا نوو"یه و د وی نافاهی
   دا هوتابی موزیکی دخوینن. نافاهیی دیتر ژی "کولیژا نایینی"یه و لاهوتی تیفه دخوینن، د
   سهر وان ژی دا کولیژا زانستین سروشتی و یا سهرداتر ژی کولیژا ناداب و فهلسهفی یه."
- "ئەرى ئەم ب تەمامى د پەرتووكا ھىلدى و دەستھەلاتا مايجەرى دا رزگار بووين؟"
  - "بەلى، ئىدى ج جاران ئەو نەشىن مە ل قىرى ببينن."
  - "ئەو دەمى ئەم د ناۋ دارستانى دا درەۋىن. وى دەمى ئەم ل كىۋە بووين؟"
- "ل دهمی مایجهر مژوولی پیکدادانا مارسیدسی و دارا سیقی بوو، مه نهو وهخت ب دهرفهت دیت و مه خوه د کولکی ته فه فهشارت، ل وی دهمی نهم د فوناغا دهستپیکی دا بووین، سوفیا. نهم یی ب سهر دوو جیهانان فه، جیهانا کهفن و یا نوو. نهز باوهرناکهم مایجهری هزرا وی جهی کربیت یی مه خوه تیدا فهشارتی."
  - "بۆچى نە؟"
- "چونکی وی هند ب ساناهی دهست ژ مه بهرنهددا. تو دزانی ههموو تشت وهکو خهونهکی دهربازبوون. دبیت کو وی ژی بهشداری د وی یاریی دا کربیت."
  - "مەرەما تە چيە؟"
- "دبیت وی تروّمبیّل لفاند بیت. دبیت وی خوه گهلهك و ستاند بیت ژی ههتا نهم
   بشیّین ل بهر چافان بهرزه ببین، نهز بیّرم پشتی فان روودانان ههمووان نهو ب خوه ژی یی واستیایی."

نهو ژن و زهلامین گهنج ب تنی چهند گافهك مابوون بگههنه نك وان، سوّهیایی ههست ب شهرمی کر کو یا دناف باخچهی دا و دگهل زهلامهکی ژ خوه مهزنتر روونشتیه، همر هوسا دفیا ژی کهسهکی دیتر ناخفتنین نهلبیرتوی بو وی پشتراست بکهت، ژبهر هندی بهره وان فه چوو و پرسیار ژ وان کر:

"ببورن.. ناڤئ ڤي جهي چيه؟"

لیّ نهك وان ب تنیّ بهرسف نهدا، دبیت ههر نهدیت بیت ژی. سوّفیاییّ ههست ب شهرمیّ کر. لیّ دووباره پرسیار ژیّ کرمقه. "دفیّت نهز بزانم. ب هزرا من تشتهکیّ ب ساناهییه نهگهر هوون بهرسفا پرسیارهکی بدهن؟"

هۆسا ديار بوو ئەو زەلامى گەنج يى مژوولى ئاخفتنى بوو دگەل وى ژنى.

شيّوازيّ تيّكهلكرنا دوو ئاوازان، ل سهر دوو تهومران كار دكهن، ئاسۆيى كو دبيته مېلودی، ستوونی ژی دبیته هارمونی، ممرهم ژێ ژهنینا دوو ناوازان یان زیدهتر د ل سهر پەك مىلودى.

"ببورن ديّ ناخفتنا وه برِم، ليّ ...."

"میلودی ب جوّرهکی تیکهل دبن کو ههتا تو بشین ب نازادانهتر و ل ژیر کیمترین كاريگەريا كومەلى دا دەربكەۋن، دگەل بەرچاۋ وەرگرتنا ياسايين ھارمۆنى. دېيژنە قى جهندی "تیکهلکرنا ئاوازان" د راستی ژی دا رامانا وی نهوه کو "نوتهك دژی نوتا دی یه."

"ئەقە ج تەمسارينە، نى نە ھوون د كەرن و نە ژى د كورەنە..."

سؤفیایی جارهگا دی پیکوّل کر، فی جاری ژی رِیکا وان بری، لیّ وان ب نارامی بالهك ليدا و د ريكا خوه دا راكر.

ئەو كچا گەنج گوت: "ھۆسا ديارە دى باھۆزەكا ب ھێز رابيت."

سۆفيا بلەز بەرەڭ ئەلبىرتۆي قە چوو.

وان گوه ل دمنگيّ من نينه.

ل وى دەمى بيرا وىّ ل وىّ خەونا ب ھىلدىّ و خاچا زىْرِى قە دىتى ھات.

"بهليّ. ئمقه نهو بهايه ييّ دقيّت نهم بدهين، راسته نهم د وي پهرِتووكيّ دا ىمربازبووين، لىّ دگەل ھندىّ ژى نابيت ئەم چاقەريّى وىّ يەكىّ بكەين كو ئەم بگەھينە وىّ بلهیا نقیسهری ههی. ومکو تو دزانی نوکه نهم یی ل قیره. ژ نوکه ویِقه د قی ژیی نهم تیدا دمرباز نابین، همرومکو وی دممی یی مه ناههنگا فهلسهفی ب جه هیّلای."

"باشه لي نهم چ جاران نهشيّين پهيوهنديي دگهل کهسيّن دی دا گريّدهين؟" "فەيلەسۇق راستەقىنە پەيقا "ج جاران" بكارنائىنىت. نوكە دەمژمىر چەندە؟"

"هەشتە."

- "هەر ئەو دەمە يى ئەم ژ ئاھەنگى رەڤين."
- "ئەڤرۆ بابى ھىلدى دى ژ لوبنانى ڤەگەريت."
- "باشه، ژبهر هندی دهیت نهم لهزی بکهین و وهختی خوه بهرزه نهکهین."
  - "ته دفينت ج بيزي؟"
- "ما ته نهفینت بزانی دی ج رویدهت دهمی مایجهر دزفریته مالا خوه ل بجیرکلی؟"
  - "بەلى، بېگومان."
  - "باشه پا دا بلهز بچین!"

ئمو همردوو بمرمهٔ ناهٔمندا باژیّری بریّکمفتن، د ریّکیّ دا گملمك کمس دهاتنه سمر ریّکا وان لیّ هوّسا دیاربوو همرومکو ییّ دناهٔ بای دا دچن.

تروّمبیّل ب دریّژاهیا رِیْکیّ یهك ل دووهٔ یهکیّ د رِاوهستیایی بوون، ژ نیشکهکیّ هٔه ئهلبیّرتوّ بهرامبهر تروّمبیّلهکا سوّر یا ومرزشی و بیّ بن رِاوهستیا و گوت: "ئهز دبیّژم یهك ژ قان تروّمبیّلان دیّ ب کیّر مه هیّت، لیّ دفیّت دهستپیّکیّ پشتراست بین ئهو ژی یا مهیه."

- "ئيدي ئەز د ج تشتان ناگەھم؟"
- "نوکه باشتره ئهز بۆ ته رۆهن بکهم، ئهم نهشیین تروّمبیلا کهسهکی دی بکاربینین، ب بوچوونا ته دی کارفهدانا خهلکی چ بیت دهمی دببینن تروّمبیلهکا بی شوهیر یا بریقه دچیت؟ ژ بلی وی چهندی ژی ئهم نهشیین وی بدهینه شولی."
  - "پا ئەق ترۆمبىلا وەرزشى يا تو دېيژى؟"
  - "ئەز بيْژم من د فلمەكى كەڤن دا يا ديتى."
- ال من ببوره، لی قان هیمایین ته یین نهینی نهز یا بیزار کریم کو همر یهك ژیا دی نالؤزتره."
- "نمقه ژی وهکو مه تروّمبینه کا ناشوپی یه. نهو خهلکی ل دهردورین مه دهمی د فی جهی دا دهرباز ببین، دفیت ژ فی خهی دا دهرباز دبن ب تنی دی جهه کی فالا بینن، نهم ژی بهری دهرباز ببین، دفیت ژ فی خالی پشتراست ببین. پشتی دهمه کی کیم، وان گهنجه ک دیت یی پایسکله کی دهاژووت، پاشی دناف جهی تروّمبیلا سور را دهربازبوو و چوو جاددهیی.
  - "ته دیت، نهفه ترؤمبیّلا مه یه!"

ئەلبنىرتۇ دەرگەھى راستى قەكر و گوت: "فەرمووو، نوكە تو منھقانا منى."

سۆفیا ل جهی خوه روونشت. ئەلبیرتۆ ژی ل پشت سکانی روونشت و سویچین برؤمبیلی ژی ل جهی خوه بوون. همر یهکسمر ئەلبیرتؤی ترؤمبیل دا شولی.

پاشی بهرههٔ کولانا دیّری هه چوون ههتا گههشتینه ریّکه درامینا بهرفرهه و ژ ایساکر و ساندفیکایی ژی بورین. هیّدی هیّدی روّناهییّن جهژنا ههشه یوحهنای پتر گهش بیوون ب تایبهت پشتی ژ درامینی بورین.

- . "ئەڭ شەقە، ناقەراستا ھاقىنى يە سۆفيا. مانە يا جوانە؟"
- ۔ "خوشه ئهم یی دناف ترؤمبیّلهکا بی بان دا و بایهکی خوش ژی یی ب دیّمی مه کهفیت، نهری ژ راستا کهس نهشیّت مه ببینیت؟"
  - "ب تنی ئهو دشین مه ببینن پین ژ تؤخمی مهبن، نوکه دهمژمیر بو چهند؟"
     "ههشت و نیف."
  - "دڤێت ئەز ڕێػەكا كورتر ببينم، ئەم نەشێين ھێدى ل پشت ڤێ تڕێڵێ بچين."

پشتی فی گوتنی، ئەلبیرتۇ دا دناف زەفیەكا گەنمی دا، چافی سۆفیایی ب گولین گەنمی كەفت ئەوین ماینە ب ئەردى قە.

ئەلبىدرتۇي گوت: "سېيدى خومدانين وى دى بېژن باھۆزى ئەو يېن شكاندين."

دممژمیّر چوار و نیفی ثیّقاری ل ۲۳ی خزیرانی، مایجهر تهلبیّرت کناگ ل فرؤکهخانمیا کوپنهاگن هاته خواری، رؤژمکا دوور و دریّژ بوراندبوو، باژیّری رؤما دوماهی فؤناغ گمشتا وی بوو بمری کو بگمهیته کوپنهاگن.

ب قاتا خوه یا سهربازی کو یا تایبهت بوو ب نهتهوهیین یهکگرتی قه، ب شانازی قه ل بهرامبهر ل جهی پشکنینا پاسپورتان راوهستیا، وی نهك تنی نوینهراتیا خوه یان وهلاتی خوه دکر بهلکو نوینهراتیا سهد سالین کهلتوری داپهرومریا نیقدهولهتی دکر کو گهلهك نهمایه دی ل ههموو جیهانی بهلاق بیت.

چانتههکا ملی یا بچووك ههلگرتبوو. تشتین خوه یین دی ههموو ب ریکا فرؤکخانهیا رِوِّما فریکربوونه مال. دهمی گههشتیه جهی پشکنینا پاسپوْرِتان، ب تنی پاسپوْرِتا خوه یا سوْر نیشا وان دا.

" چ تشتی دی دگهل من نینه نیشا هموه بدهم."

پیدهی بوو مایجهر سی دهمژمیران ل فرقکهخانهیا کوپنهاگن بمینیت ههتا فرقکهیا وی بهره الیاساندی ب ریدکه ایت و دفریت، ژبهر هندی وی ب دهرفهت دیت هنده دیاریا د وی دهمی مایی بو خیزانا خوه بکریت. بهری دوو حمفتیان وی مهزنتین دیاری پیشکیشی کچا خوه هیلدی کربوو کو ماریتایا همفژینا وی ثمو دیاری دانابوو سهر میزا ب ره جهی وی یی نفستنی آنه داکو دهمی سپیدی ل روژا جه زنا بوونا خوه ثمو ژ

ئەلبیّرتی هندهك رۆژنامیّن نەروپجی كریبوون. د بارمكیّ قه روونشت و داخوازا كوپمكیّ قەھویّ كر. بەرى ئەلبیّرت رۆژنامیّ بخوپنیت دەنگەكیّ بلند هات و گازیكر.

"پەيامەكا تايبەت بۆ مايجەر ئەلبېرت كناگى. داخوازى ژى دكەين پەيومندىي ب نقيسينگەھا س.ا.س بكەت."

چ چێبوویه؟ خوههکا تهزی ههموو لهشێ وی گرت. نهکو داخوازێ ژێ بکهن قهگهرپتهقه لوبنان؟ یان تشتهك ل مالا وی روودایه؟ بلهز خوه گههانده بهر دهرگههێ نقیسینگههێ.

- "ئەز ئەلبىرت كناگم."
- "باشه. فمرمووو نامهیه کا بلهزیا بؤته هاتی."

یهکسهر شهو نامه قهکر دناقد دا نامهیهکا بچووکتر همبوو، ل سهر زمرِفی وی نقیسیبوو، بؤ دصتی مایجهر شهلبیّرت کناگی، ب ریّکا نقیسنگهها پیّشوازیی س.۱.س یا فرؤکخانهیا کاستروب کوپنهاگن.

دلی وی بلهز خوه هوتا دهمی ثهو نامهیا بچووك همکری و دهست ب خواندنا وی کری.

بابي من يئ خۇشتقى:

مبنیا فهگهرپانه کا به خته و مرز ته دخوازم. ب راستی که پهخوشیه کا مهزنه ده می مبنیا فهگهرپانه کا به خته و مرزه ده می مباره کا دی ته ل مال دبینم نه خاسم پشتی فی گهشتا در نیز ل لوبنانی. تو دزانی من نه نه خوه بگرم همتا تو بگههیه مال، ثمز نه جار بووم ب رتیکا بلندگویی ته ناگههداربکه م، ب فی شیّومیی کاری من ب ساناهیتر بوو.

تیّبینی، ب لیّبورین قه شیرهتکاریّ دارایی تُمنجبریجستن داخوازا همرهبوویا زیانیّن تروّمبیّلا خوه یا مارسیّدس دکمت تُموا بمرزهبووی.

تئیبینیه کا گرنگ، دهمی تو فهدگهرئیه مال ثهز دی دناف باخچهی دایم، دبیت ثهز بنیبینیه کا گرنگ، دهمی تو بگههیه مال هنده که دهنگوباسان ل دور من گوهائیبی. تنیبینیه کا دی یا گرنگ، از نیشکه کی فه، ثهز همست ب ترسی دکهم دهمی بو ماوهیه کی درئیر ب تنی دناف باخچهی دا بمینم. چونکی دبیت مرؤف ل جهنین هؤسا ب ساناهی دناف ثهردی دا بهرزهبیت.

دگەل رِیّزیّن کچاته هیّلدیّ ثهوا پیّشوازیهکا ژ ههژی بوّ هاتنا ته یا ثامادهکری

مایجهر کناگ نهشیا گرنژینا سهر لیّفیّن خوه بقهشیّریت، لیّ وی نهفیّت کهس ب فی رمنگی یاریان دگهل بکهت. وی ههموو دهمان حهز دکر دهستههلاتهکا رهها ل سهر ژیانا خوه یا تایبهت ههبیت، لیّ ژ نیشکهکی قه قیّ کچا شهیتان نهوا ل لیلسهند روونشتی ههموو لفینا فرؤکهخانهیا کوپنهاگن تیّکبرا لیّ ویّ چهوا شیا قیّ چهندیّ بکهت؟

وی نامه کره د بهریکا خوه دا ، چوو دناهٔ هروّشگهههکا خوارنیّن دانیمارکی کو ل سهر دمرگههیّ وی یی شووشهی نامهیهکا بچووك پیّقه بوو و ب دهستخهتهکیّ رِحش و مهزن ل سهر نقیسی بوو "مایجهر ثهلبیّرت کناگ". وی ثهو نامه ژی ژیّقهکر و خواند.

بابئ من بئ خۇشتلى

من مقتت تو موو بان سی کیلویین باسترما دانیمارکی بؤ مه بکری. بیگومان دایکا من حفز ژ باسترمهیا کؤنیاك دکهت.

تيبيني، كافيارا ليمضجؤرد ژي يا خراب نينه همكه تو بكري.

دىكەل سلاقتىن ھىلىنى

ئەلبىدرى تەماشەى دەوروبەرىن خوە كر، تو دېيىرى ئەو ھاتبىتە قىدى ئەرى تو بىيىرى ئەرى تو بىيىرى ئەرى تو بىيىرى دەستومى دەستومى دەستخەتى خوە بېيىيىت ئەقە دەستخەتى ھىلدى يە..

هی چاهدیّری نمتمومییّن یمکگرتی همستپیّکر هی جاری کمسمك یی چاهدیّریا وی دگمت، دیاره کمسمك یی ژ دوورهٔه چاهدیّریا وی دکمت، وی خوه ومکو بووکمکا دناهٔ دمستان دا ددیت.

تمو جوو ناق هرؤشگمهی و دوو کیلویین باسترمهیا دانیمارکی و باسترمهیکا ب کونیاک و سی کویین کافیاری کرین. پاشی بؤ دممه کی دناق وی هرؤشگمهی دا گهریا و دفیا دیاریه کا بچووک بؤ کچا خوه هیلدی بکریت.. نزا دی نامیرمکی چاپکرنی بی باشبیت، یان ژی رادیویه کا بچووک تمکمر بچیته گمشتمکی ژی دگفل خوه بیمت و ل دوماهیی بریار دا رادیویه کا بچووک بؤ بکریت.

ددمی دنظ هرؤشگمهی دا جوویه بهشی تهلیکترونی، دیسان نامهیاکا دی یا ههلاویستی دیت. دناط وی نامهیی دا هؤسا نقیسیبوو،

بابی من لی حوستھی

بابی سلافتین سؤفیایی بؤ ته همند، همرومسا سویاسیا ته زی نکمت ز بؤ وی نامیری راديويت يت ته ل جهڙنا بوونا وي يو کريه دياری. ل د راستي دا لهز ژي ومکو

تیبینی: نزانم ته سهرهدانا بازارین خوارن همخوارن گیانی و جگارهین ل بازاری ئازاد گریه. دی هندهك رئینمایتین دی ل ولیری ببیش.

تنبینیه کا دی؛ ب هدلکهفتا جهژنا بوونا خود، پارمیه کی باش ودك دیاری بو من هات، ثمر د شنيم ب ٢٥٠ كرؤنان بؤ كرينا راديو و تنلمفزيؤنمكا بجووك بممزيخم.

متلك ثهوا همر توكه من ثامادمكارييّن باش كرين و زەلاتا كو تو حەز ژێ ىكەي ئامايمكري

تيلمقزيونمكا بچووك ب ٩٨٥ كرؤنان بوو، لي بمراميمر رموشا دارايي يا مايجمري گەلەك يا ئەرزان بوو، مايجەرى ھەستېپىكر ب تەمامى يى كەتبە د بن كۆنترولا ھىلدا فَلِلْبَازِ، رُ جِهِمُكَى دَبِمُتُهُ جَهِمُكُيْ دَى. تَمْرِيْ هَيْلِدُ لَ وَيْرِيْ بِهِ يَانَ نَهِ؟ بؤ همر جهمكي جووبایه تمماشمی دموروبمرین خوه دکر، وی همستپیدکر د هممان دمم دا نمو ومکو بووکهکا شووشهی و ومکو سیخورمکی یی نی هاتی. ثازانیا وی ب خورتی یا ژ وی هاتیه ستاندن.

ل سمر وی یا پیدهی بوو بمرحهٔ بازارِیْ ثازاد یی فرؤکخانمیی بچیت. د ریکی دا نامعیمکا دی ب نافی وی هاتبوو دانان، دیاره همموو فرؤکخانه ومکو یاریمکا کوّمپیوتمری یه، نمو ژی ومکو ماوسی کؤپیوتمری یی تی هاتی.

> ل سمر وي ناميٰ نقيسي بووا بۆ مايچەر ئەلبېرت كناگى، ب رېكا بازارى ئېبورى 3 باجى.

بابئ من بئ خؤشتھی

لهو تشتی د هی بازاری دا من دهیّت، ب تنی پاکیته کا بهنیشتی و هندهک شهریناهییّن نمنتوّن بیّرگینه، بلا ل بیرا ته بیت، نمهٔ حقّره شیریناهیه ل نمرویی گهلهك دگرانن. نمگهر ژ بیرا من نمحووبیت، دایکا من حمز ژ کامپاریی دکمت.

تیبینی، د ریکا هاتنا خوه دا یی هشیار به، ثهز پشتراستم ته نهفیّت ج پهیام ژ دمستیّن ته بچن.

سلافتین هیّلدیّ ثموا فیّری گملمک تشتان بووی

ثهلبیّرتی همناسهیهك كوور ههلكیّشا و چوو دناق بازاری دا و ثهو داخوازی ژی گرین، ب چانتهیهكا ملی قه و سیّ كیسیّن مهزن د دهستی دا بهره دهرگههیّ ژماره ۲۸ بریّكهت، ل ویّریّ دقیابا چاقهریّی رابوونا فروّكهیّ بیت، ثهگهر پهیامهكا دیتر مابیت ژی لا ل جهی خوه بیت.

لى نامەيەكا دى ل سەر ستوونەكا ديوارى يا ھەلاويستى بوو، .

بۆ مايجەر ئەلبيّرت كناگى، ب ريّكا دەرگەھىّ ژمارە ٢٨ يىێ فرۆكەخانەيا كاستروب. وينهاگن.

دهستخدت یی هیلدی بوو، لی یی پشتراست ندبوو کو ندو ژماره ب دهستخدی یلدی بیت، وی ند دشیا ب ساناهی نقیسین و ژمارهیان ژیدک جودا بکدت. ندو نامه ژی مکر لی ب تنی دیردک ل سدر هاتبوو نقیسین.

"نوکه همموو تشت ب دوماهی هاتن."

تهلبیّرت ل سفر کورسیمکی روونشت، تمو تشتیّن کرین دانانه سمر چوکیّن خوه. بو مایجمری دهن بلند نوکه ومکو زاروْکمکی کو یمکمم جاره گمشتمکی بکمت بمردموام یی ل بوود خوه دز**قریت، ترسا وی چمندی کو هیلاه ل وی جهی بیت، نمگ**مر ل ویری بیت ر بیت. پیر ب کیّمی ناهیّلیت شهو همست ب ویّ خوشیا بهری نوکه دبر بکمت.

وی ب هووری تمماشهی دیّمیّ همموو گفشتیاران دکر. بؤ دممهکیّ هؤسا همستبیّکر ي ژ لايئ ئاسايشي قه وهك دۆژمنهكى چاقديريا وى بهيتهكرن. ب تنيّ ل هينگي ئارام بوو بهی رفک ب وان هاتیمدان بچنه دناق فروّکهیی دا. خمیالیّن وی نارام بوون و جمند مناسمینن کوور ههلکیشان، نهو دوماهیك کمس بوو کو جوویه دناف فرؤکمیی دا. دیسان نامهه کا دیتر ژی ب میزهیا ل بهر سینگی وی هاتبوو دانان، شهو ژی ژیفه کر.

سۆفيا و ئەلبيرتۇ ل سەر پرا "بريفيك" را دەربازبوون، پشتى دەمەكى گەھشتنە جواريانا "كراجيرو"،

سۆفيايى گوت: "تو يى ل سەر لەزاتيا ٧٠٥ يى دجى."

- "دەمژمێر يا نێزيكى نەھێ دبيت، گەلەك نەمايە دێ ل فرۆكەخانەيا كجيفيك دادمت، همر جموا بيت پوليسين هاتنوچووني ژي ژبمر زيدهگاڤيا لمزاتيي نمشين مه ىستەسەر بكەن."
  - "ئەگەر مە خوە ل ترۆمبىلەكى دا؟"
- "ئەگەر ترۇمبېلەكا ئاسايى بىت، ج تشت روونادەن، لى ئەگەر وەكو يا مەبيت
  - دئ...."
  - "دي چ روودمت؟"
  - "دڤێِت ئەم گەلەك د ئاگەھدار بين."
- "ليّ زەحمەتە نوكە ئەم بشيّين ب رەخ فيّ پاسا نەفەرھەلگر دەرباز بين، چونكى ژ
  - هدردوو لايان قه دارستانه."
- "تشتهكي ئاساييه سۆفيا، دفيّت تو ل سهر في چهنديّ را بهيّي." تەلبيرتۆی روویی ترۆمبیلی وەرگیرا بۆ ناڭ وی دارستانی و دناڭ وان ھەموو دارین معزن و ستوور دا دمرباز بوون. سوفیایی همناسهیهك ههلکیّشا و گوت، "ته نهز ترساندم."

- "نهگهر خوه نهم دناف دیوارهکی پولایی ژی دا دهرباز ببین، نهم ههر ههست ب چ
   تشتان ناکهین."
  - "دامانا وی چهندی نموه نمم ب تنی هندهك گیانین دناف فی جیهانی دا."
- "نهخیر، ب فی رمنگی تو یا بهروفاژی تشتان دبینی، بهلکو د راستی دا
   دموروبهرین مه ومکو چیرؤکهکا سفکن بهرامبهر مه."
  - "كا راومستى. ئەز نەشىم گوھداريا تە بكەم."
- "باشه، باش گوهداریا من بکه. ههروهکو تو دزانی نههٔ ناخفتنه یا بهرنیاسه دناهٔ خهلکی دا کو رؤح وهکو ههلی یا سفکه، لی دراستی دا بهروهٔاژی دروسته، رؤح ژ بهستیی رمهتره."
  - "بهری نوکه من ج جاران هزر د فی تشتی دا نهکربوو."
- "باشه، ئەز دى چېرۆكەكى بۆ تە قەگىرم، رۆژەكى زەلامەك ھەبوو باوەرى ب
   فریشتەیان نەبوو، جارەكى دناڭ دارستانەكى دا فریشتەیەك ھاتە دەڭ وى."
  - "ێ.. و پاشي؟
- "بو دەمەكى بيكفه دچوون، پاشى وى زەلامى بەرئ خوه دا فريشتەى و گوتى: ئەز يى ئەچارم باومر بكەم كو فريشتە ھەنە، ئى وەكو مە ھەبوونا خوە نينە. فريشتەى پرسيار ژئ كر: "مەرەما تە چيە؟". وى زەلامى ژى د بەرسفا خوە دا گوت: "دەمى ئەم گەھشتىنە دەق وى بەرى مەزن، ئەز يى نەچاربووم خوە بدەمە رەخەكى، ئى من سەحكرى تو يى دناق وى بەرى را دەرباز دبى. دەمى ئەم گەھشتىنە دەق وى دارا مەزن ژى ھەر تە ب ساناھى خوە دناق وى دارى را دەربازكر و ب ساناھى تو دەرباز بووى. بەرسقا وى زەلامى فريشتە حيىمتى كر. پاشى گوت: "ئەرى تە نەسەحكرى دەمى ئەم دناق وى گومى دا چووين؟ ل ويرى دا ئەم ھەردوو بېكفە دناق وى ھەئى دا دەرباز بووين، چونكى بېكهاتەيا مەھەردووگان ژ وى ھەئى ب ھيزتره."
- "همر نمو تشت ب سمری مه ژی دهنت، سؤفیا. رؤح دشنت دناقد دمرگمهنن ناسنی
   را دمرباز بیت، چ چهك نهشنن رؤحا ته بكوژن و ژناقبیمن."
  - "هزرکرن د فی بابهتی دا بؤ من گهلهك یا سهیره."

"نوکه دی گههینه "پیزور"ی. ل وی دهمی نهم ژ کؤلکی ماهجهر ستوجای روكهانين و همتا نوكه هيشتا دهمژميرهك دهرباز نمبوويه، من دفيت نمز قمهوههمكي ل للناهيين دمقهرا "قيان" قهخوم.

بهری بگههنه سوندرلید، دهستی جهپی قههوهخانهیهك همبوو و نافی ساندریلایی ل سهر بوو. شهلبيْرتو بهرههٔ ويْرِيّ هُه چوو و تروّمبيّل ل سهر گيای راوهستاند.

سؤفيا دناڭ وي قەھوەخانى قە دا پيكۆل كر شووشەكا كولايى ھەلبژيريت، لى بى مفابوو، هؤسا دیاربوو یا ب میزی قه هاتیه چهسپاندن، پشتی دهمهکی نهلبیرتوی کوپهك ژ نرؤمبنِليّ دا ئينادمر، ب ههموو هيّزا خوه پيكؤل كر دا كوپيّ خوه تژى قههوه بكهت ليّ نهشیا ج کارهکی بکهت.

ئەلبئرتۇ گەلەك تۆرە بوو. تەماشەى خەلكى كر و ب دەنگەكى بلند داخوازا ھاریکاریی رُی کر، لی کهسی بهرسفا وی نهدا، ب دمنگهکی بلندتر گازی کر کو سوّفیا ژبهر ىنگىٰ وى يىٰ بلند ترسيا و هەردوو گوهيْن خوه گرتن.

۔ "من قەھوە دفينت."

دەمى بۇ وى دياربووى نەشىت ج بكەت، پىچەك داھات و دەست ب كەنىي كر.

"وان ئاگەھ ژ مە نىنە. بېگومان ئەم نەشئىن قەھوميا وان قەخوين."

دەمى دا دەركەقنە ژ دەرقە، پېرەژنەك ل سەر كورسىكەكا ب رەخ وان قە رابووقە و بەرمۇ وان قە ھات، تەنۇرميەكى سۆر و بلۆزمكى سۆڧ يى شين كو ژ دمستى ھاتبوو دروست گرن ل بهر بوو و شاله**گا** سپی ل سهر سهری بوو.

رِمنگي جلکين وي و کهسايهتيا وي دگهل ههموو وان مرؤڤين د همهوهخاني قه يا جودايوو،

- "ته چپه کوړێ من تو هؤسا دکهیه گازی؟
  - "ببووره."
  - "ته گوت ته همهوه دفیّت، مانه؟"
    - "بەلى، لى..."

- "مه دمزگهههکی بچووك ل فان نیزیکان یی ههی."

دگهل وی چوونه ژ دهرقه. ل دهمی چوونی دا پیرهژنی پرسیار ژی کر: "دیاره هوون ژ نوو هاتینه قیری؟"

ئەلبىدتۇى بەرسقا وى دا: ؛بەلى، ئەم دشىين ومبىرين."

- "باشه، هوون بخير هاتن بؤ شاهنشينا ههتا ههتايي، نهڤيين من."
  - "ئەرى پا تۆ؟"
- "ئەز دناق چېرۆكا براينن "گريم" دا ھاتيم، زندەترى دووسەد سالان ھەيە ئەز ل قنرى، ھوون ژى براينن من ينن بچووكن. ھوون ژ كيقه ھاتينه؟"
- "ئەم ژى ينن دناڤ پەرتووكەكا فەلسەفى دا ھاتين، ئەز مامۇستايى فەلسەفى مە و
   ئەڤە ژى قوتابيا من سۆفيا يە."
  - "بەلى راستە، ئەقە تشتەكى نوويە!"

پشتی دهمهکی، گههشتنه گورهپانهکا رؤهن، ل ویری هندهك خانیین ب رهنگی همهوایی و دلقهکهر ههبوون، دناف حهوشا وان خانییان دا ناگرهکی مهزن ژ بؤ جهژنا قهشه یوحهنای ههلکربوو، هندهك سهماکهر ژی ل دهردورین وی ناگری ههبوون. سؤفیایی پرانیا وان کهسان دنیاسین: چپکا خونافی و ههر حهفت بهژن کورتك، سهندریلا، شارلوك هؤلز، پیتهر بان، جهنانا خوهدانا گورهیین دریژ، ژ بلی قان کهسان ژی چهندین کهسین دی یین نمفسانهیی ژی نامادهبوون.

ئەلبئرتۆى ب حنبەتى قە گوت "جوانە! ئى ئەقە ج قەرەبالغە!"

- "ومكو تو دزانى نوكه شدقًا جهژنا قهشه يوحهنايه. ل رِوْژَا "فالبوْرگ"ى ومره مه چ شمقبيرينن هؤسا نهبوون، وى دەمى ئهم ل ئهلمانيا بووين، نوكه ب تنى بو سهرمدان ئهز يا هاتيمه فيرى. ته گوت دى قههوى قهخوى مانه؟"
  - "بەلى، گەلەك سوپاس."

سؤفیایی زانی کو نهو خانی همموو ژ کیک و شمکری هاتینه چیکرن، هندهک ژ وان میهفانان کیک و شیرینی ژ وی خانی دخوارن، ژنهک ژی ل دورماندوری خانی دزفری و نهو جهين ئامادهبوويان ژێ دخوار دووباره چيدكرنهقه، سوّفيايي لهقهكا بچووك ل رهخهکی خانی دا و تاما وی ژ همموو شهو تشتیّن کو بهری نوکه وی خوارین خوشتر بوو.

پشتى دەمەكى پيرەژن ب ھەھەوە قە زقرى. ئەلبىرتۆى گوتى: گەلەك سۆپاس."

- " ل بەرامبەرى قەھوى دى ج دەنەمە؟"
  - ۔ "ج بدمینه وه؟"
- "ل فَيْرِيْ ل شوونا ومرگرتنا تشتهكي، دفينت چيروْكهكي فهگيْرِي، بو فههوميهكيّ سەرھاتيەكا كورت ژى باشە."
- د راستى مه دشيا ههموو چيرۆكين سهير يين مرۆڤاتين بۆ ههوه بيژين، لي ب لنِبورين قه دهمي مه گهلهك يي كنِمه، ئهري دروسته جارهكا دى ئهم بهنِين و چيرِوْكهكي بۆ ھەوە قەگىرىن؟"
  - "بێگومان دروسته، لێ بوٚچي دممێ هموه يێ کورته؟"

ئەلبىرتۇى بابەت بۇ قەگىرا و پىرەژنى گوت؛ "راستە، ھوون ژ نوو يىن ژ دايكبووين، ليّ دڤێت ژ نوكه پێڤه خوه ژ تهڤايا مروٚڤان ببرِن، نهم نێدى سهر ب گوشت و خوينا مروِّقان قه نينين، نوكه ئهم سهر ب وي خهلكي قهينه ييِّن نههيِّنه ديتن."

پشتی دهمهکی، سوّفیا و ئەلبیّترتو بەرەقى قەھوەخانەیا سەندریّلایی و تروّمبیّلا خوه يا سۆر قەگەريان، ب رەخ ترۆمبيلا وان قە، ژنەكى ھارىكاريا زارۆيى خوە دكر بمیزیت. پشتی کو ریکا خوه کورتکری و د چهندین بیستان و دارستانین بچووك را دهرباز بووین، بلهز گههشتنه "لیلساند".

دممرُميْر نمه و نيفي شمفي، فروْكهيا س.ك ٨٧١ يا رُ كوپنهاگني دهاتي دادا.ل وي دمى مايجمرى دوماهيك نامه ديتبوو ل سهر پهنجمرا جهي پشكنينا كارتميان ديت و دمست ب خواندنا ويّ كر.

بۆ مايجەر ئەلبېرت كناگى، ژ دەڭ مېزا بۆردىن كارتا فرۆكەخانەيا كوپنهاگن، لَيْقَارا جمرُنا همشه يوحمناي ١٩٩٠.

بابیّ من ییّ خوّشتھی

دستهدادتا من ل سدر هاتنوچوونا ته دا پرزه، ندز ل هدموو جهان ته دبینم باب دوستهدادتا من ل سدر هاتنوچوونا ته دا پرزه، ندز ل هدموو جهان ته دبینم باب د راستی دا من سدردانا مالا وی ژنی کر نموا بدری چهندین سالان خودیکا برونزی هروتیه داپیرا من یا مدن. وی تعهدکا کریستال ژی یا دایه من. نوکه نمز یا ته دبینم تو یی کورسیکا خوه یا روونشتنی دروست دکهی، ژبیرنهکه هایشا خوه باش بگریده، ل جهی خوه بمینه همتا گلوپین دنالهٔ هروکهیی دا دهینه قدمراندن هدردهمی روناهی هاتنه قدمراندن شهده نمز یا دبینم تو یی وهستیای سمهایی لیاسهند گدادک یی خوشه لی پلا گهرماتیی وی پیچهکی ژ یا لوبنانی نزمتره، ب هیفیا گهشته کا خوش بوته.

سلاقين كچا ته يا سيرمبهند بو ته، شاھ ژنا خوديكي.

سيرمبهندا ته يا بچووك و خوشتقي

د راستی دا تهلبیّرتی نمدزانی یی ومستیایه یان یی تؤرمیه، پاشی ژ نیشکمکی آله ب دهنگمکیّ بلند کره کهنی تا وی رادهی کهسیّن دهوروبهریّن وی هممووان تهماشهی وی کر. پاشی فروّکه رابوو

هیّلدی همر شهو یاریا بابی خوه بکاردشینا، لیّ د سمر هندی ژی را جوداهیمکا ممزن همبوو. یاریا تملییّرتی ب تنیّ ل سمر تملییّرتوّی و سوّفیاییّ بوو، کو شمو ژی ب تنیّ هندهک کمساتییّن تاشویی و بمرهممیّ هزرا وی بوون.

تهلبیّرتی شیرمتا کچا خوه ل بهر بهرچاق ومرگرت، دممهکیّ پالقهدا و چاقیّن خوه دانانه سهر یهك. دممیّ گههشتیه خالاً کوّنتروّلکرنا پاسپوّرتان، همر دناق ویّ هوّلیّ دا کهفته بهر سینگیّ خوّنیشاندانهکا راستههینه. نیزیکی دهه کهسیّن د ژبی هیّلدی دا بوون، ل سهر لاهیتهییّن خوه نهیسیبوو: "تو پیرهانی بؤ مال، بایی من"، "هیّلد دناهٔ باخچهی دا چاهٔهریّی تهیه"، "گیّلهشوك هیّشتا یا پیرهوامه".

یا ژ هممووان خرابتر شه و بوو نهدشیا یه کسفر به رمهٔ ته کسید که بچیت، چونکی پنه ی بوو چاهه پنی جانته ین خوه بکهت. ب هی رمنگی نه چاربوو دناهٔ همهٔ النن هیلدی دا پینیت و وان نشیسینان دووباره و سیباره هممووان بخوینیته هه. پشتی ده مه کی حیبه تی ما ده می کچه ک ب ده ستکه کی گولان هه هاتیه پیشوازیا وی. وی ده ستی خوه هاهٔ یته به ریکا خوه و چکایت بو هیلدی مان. ده می چانته ین وی گهشتین، گوره کی هاته به رسینگی وی و گوتی شهم یین د خزمه تا شاهر تا خودیکی دا، فهرمان یا ب مه کری هه تا بجیرکلی ته بگههینین، خونیشانده رین دی ژی دناهٔ وی قهرمان یا ب مه کری هه تا بجیرکلی ته بگههینین، خونیشانده رین دی ژی دناهٔ وی قهرمان یا ب مه کری هه تا بجیرکلی ته بگههینین، خونیشانده رین دی ژی دناهٔ وی

ئەو سووارى ترۆمبىلى بوون. ل ھەر جھەكى گەھشتبانى بەرامبەر كونىن تۇنىلا و پرىن ھاتنوچونى لاھىتە دھەلاويستىبوون، "بخىر بھىى بۇ مال"، "ئەم چاھەرىى تەينە"، "باب ئەز دى شىم تەبىنم".

دممی ل دوماهیی گههشتینه بجیرکلی، تهلبیّرتی بیّهنا خوه کوور دریّر و ۱۰۰ کرؤن و سی شووشهییّن ممزن بیّن بیری دانه شؤفیّری. مارینا یا همفژینا وی ل بمر نمرگههی یا چافهری وی بوو، پشتی بو دممهکی ههمبیّزکری پرسیار ژی کر: "کانی هیّلد؟" - "یا ل خواری ل نك بهلهمی چافهریّی تهیه."

ئەلبیْرتق و سوفیایی تروّمبیّلا خوه یا سوّر ل گوّرمپانا باژیْری ل لیلسهند ل نیْزیکی نوتیّلا "نورج" راومستاند، دممژمیّر دمه کیّم چاریّکهك بوو، ل وی جهی تهماشهی روّناهیا یارییّن ناگری ل لاییّ دی ل گزیرتهگا نیّزیکی دکر.

سۆفيايى پرسيار كر: ئەم دى جەوا گەھىنە بجيركلى؟"

"ئەم دى لېگەرپېن، بيرا تە ل تابلويا ل كۆلكى مايجەرى قە دھينت؟"

"دڤێت ئەم لەزى بكەين، من دڤێت بەرى ئەو بگەھيت ئەز ببينم."

ئهو بهرمهٔ ریکهکا بچووك ل نیزیکی دول و نههٔرازیان چوون، د پشترِاست بوون کو بجیّرکلی یا ل سهر کناری دمریاچیّ. ژ نیشکهکی هٔه سوّهٔیاییّ ب دمنگهکیّ بلند گوت: "یا ل هٔیّریّ۱ مه دیت:"

- "تو راست دبیری، لی دهنگی خوه بلند نهکه."
  - "بؤچى؟ كەسى ئاگەھ ژ دەنگى مە نىنە!"
- "خوشتقیا من سوّفیا، نه دمرنهنجامیّن ته ییّن بلهز پشتی فی کورسی فهلسمفی ییّ من بیّزار دکمت."
  - "بەلىٰ پا..."
- ت "تو هزر دکهی کو ئه جهه یی فالایه ژ بهژن کورتك و گیانین ناف دارستانی و ئهجنهیین باش؟"
  - ناها، ببورها"

د بهر دمرگههی باخچهی را دمربازبوون و گههشتنه سهر ریّکا بهران، نهلبیّرتوّی تروّمبیّل ل گوْرِمپانا نیّزیکی باخچهی راگرت. ویّقهتر میّزهیهك بوّ سیّ کهسان یا رِازاندی بوو.

- "ئەز دشنّم ھىلدى ببينم! ھەروەكو چەوا من د خەونىّ دا دىتبوو، ئەوا ھەيە ب رەخ بەلەمىّ قە يا روونشتىيە."
  - "ئەرى تو دېينى، باخچەي وان ژى ھەرومكو باخچەي ھەوميە."
- ۔ "نەرى تو راست دېيْژى، جۆلانكا وان ژى وەكو يا مەيە، ھەموو تشتيّن ڤيْرە وەكو ييّن مەنە، نەرى دروستە ئەز بچمە نك ھيّلدىّ؟"
  - "بيْگومان ، نمز ب خوه دئ ل فيْره چافمړيْي ته بم."

سؤفیا بلهز بهره خواری چوو، ههر ج نهمابوو خوه ل هیّلدی بدمت، پاشی خوه کونترؤلکر و ب جوانی ب رهخ وی فه روونشت. هیّلد یا روونشتی بوو و یاری ب ومریسکی به به به ماهما گریّدایی دکرن. کاغهزه کا بچووك د دمستی وی یی جهیی دا بوو، چهند جارهکان ژی تهماشهی دهمژمیّرا خوه کر ههرومکو دا بیّژی یا ل هیفیا کهسهکی. هیّلد د چافیّن

پونهایی دا گهلهك یا جوان بوو، پرچه کا زمر و خهلهك و دوو چافین کهسهك همبوون و پرسه کی زمر ل بهردا بوو، پیچه ک وه کو جوانایی بوو. همر چهنده سوفیایی درانی یا بی به به به دگهل بناخفیت، لی پیکول کر دگهل باخفیت.

L. BAZE LEY ....

manufact to the total

ARL & U.S.

48 (September)

روولالين لي المروكة حد

"ھێلد. ئەقە ئەزم سۆڧيا."

لی هیلدی بهرسفا وی نهدا. سوّهیا ل سهر جوکیّن خوه رٍوونشت و پیکوّل کر پچته بن گوهیّ ویّ و بکهته ههوار.

"هیّلد ته ناگهه ژ من ههیه؟ نهری ما تو یا کهر و کورهی؟" شده بهیشه ایکنشده

سۆفیایی ههستپیکر جافین هیلدی حیبهتی مان، دبیت نهو نیشانهك بیت کو هیلدی ناگهه ژ تشته کی بوو ههرچهند یی کیم ژی بیت. هیلد بو رهخی راستی زفری، چافین وی ب چافین سوفیایی کهفتن، لی ههروه کو نهو یا دناف سوفیایی دا تشته کی دی ببینیت و ب هیچ رهنگه کی سوفیا نهدیت.

"دەنگى خوە گەلەك بلند نەكە سۆفيا."

ئەلبىدرتۇ كو ب رەخ ترۆمبىلى قە بوو. ئەو چەندە گوتى: "من نەقىت باخچە تژى بېيت ژ ئەجنەيىن دەريايى."

سؤفیا ب بیدهنگی ب ره خهیدی قه روونشت، ل ده وی روونشت ژی ب ره خ هیدی قه همر یا خوش بوو. ژنیشکهکی قه دهنگی زهلامهکی هات.

""خۆشتڤيا من، هێلد!"

ثهو مایجهر بوو ب جلکین خوه یین لهشکهری و کولاقی خوه یی شین ل هنداق سرگههی باخچهی. هیلد بلهز بهرمهٔ وی قه چوو، دنافیهرا جولانکی و ترومبیلا سور گههتنه ههقدوو. پاشی بابی وی نهو بهرمهٔ نهسمانی بلندگر و ههمبیزگر.

ل دوماهیی، هیّلدی برپیار دا ل سهر بهندهری بهلهمی چاقهری بابی خوه بکهت. ژ وی دممی بابی وی ل هروّکهخانهها کوپنهاگن هاتیه خواری، هیّلدی ددلیّ خوه دا دگوت ئەرى دى ھەلويستى بابى من ج بىت بەرامبەر ناميّن من. ھەر 1 دەمىّ سېيّدى وەرە ھەموو ئەو تشتيّن وى كرين ل سەر وى كاغەزى نقيسابوون.

یا همکه ثمو تؤرِه بوو؟ نه یا ب ساناهیه ثمو پهرِتووکهکا پری نهیّنی بؤ کچا خوه بنقیسیت و چاقمرِی نمبیت ج تشتیّن هؤسا رووبدهن؟

جارفکا دی تمماشدی دهمژمیّری کر. نوکه دهه و جاریّکهکه، دفیّت قان نیّزیکان نهو بگههیت. نمری نمقه چیه؟ همرومکو وی خمونهك ب سوّفیایی قه دیتی، ناگهه ژ دهنگهکی همبوو، دهنگهکی کیّم.. نهو دهنگی چیه؟

هیّلد ل دور خوه زهری. یا پشتراست بوو کو تشتهك یی ل وان دهوروبهران، بهلیّ یا ثهو تشت چیه؟ دبیت ب تنیّ جوانیا ثیّفارمکا هافینیّ بیت و نهك زیّدمتر.

بۇ چەندەكى ھەستېپكر كو يا دشيت تشتين نەديتى ببينيت.

"خوشتفيا من، هێلد."

هیّلد ل دور خوه زقری، نهو بابی وی بوو کو یی دناق باخچهی دا چاقهریّی وی دکهت. باهر بهرط بابی خوه چوو و ب رهخ جوّلانکی قه گههشتنه همقدوو. بابی وی نهو هممبیّز کر دوو سی جاران بهرط نهسمانی بلند کر. هیّلدی دهست ب گریی کر، بابی وی ژی نهشیا روّندگیّن خوه کوّنترول بکهت.

- "تو یا مهزن بووی، تو یا بوویه ژنهکا بچووك!"
  - تو ژی یی بوویه نفیسهرمکی راستمهینه!"
- هيلدي ب كراسي خوه يي زمر رؤندكين خوه باهركرن.
  - " نوکه ثمم د ومکهفین؟"

ئمو همردوو ل سمر میْزیْ رِوونشتن، بمری همر تشتمکیْ هیّلدیؒ د قیا بابیّ ویْ وان رِوودانیّن ل هرؤکهخانمیا کوپنهاگن چیّبووین بؤ ویْ بقمگیّرِیت. پاشی همردووکان پیّکفه کره کمنی.

"تمرئ ته تمو ناممیا دناق همهودخانی دا نمدیت؟"

"بؤجي ته وه كر نمز ل سمر ميزي ب روويم و ج تشتان نمخوم نوكه ژي نمز كەك يىڭ برسىمە."

"بايئ من يئ همڙاو ."

"جيرؤكا فازا حمشاندي ج راستي بؤ نينن، مانه؟"

"نهخيّر، همموو تشت راستينه، ليّ دايكا من ثمڤروّكه ديّ خوارنيّ ثاماده كەت."

اشي نهو چوونه سهر بابهتي فائيلي دا و سحيمتا نهلييرتوي و سوفيايي. د وي <sub>یعی دا</sub> دایکا هیّلدی هات و هازا حمشاندی دگمل زهلاّتی و شمربمتی و نانی ثبینان.

بابئ وی به حسی تعفلاتؤنی دکر دممی هیلدی تاخفتنا وی بری.

- "<u>مششش</u>..." -
- "من گوه ل دهنگی تشتمکی بوو، ومکو دهنگی مشکی بوو. نمز یا پشتراستم؟"

would be a sub-

March of the

The toler

to the all will

- "لى ئەز دېنژم ھێشتا وانمیێن فەلسەفی ب دوماھی نەھاتینه."
  - "مەرەما تە جيە؟"
  - "ئەڭ شەقە دى بۆ تە بەحسى گەردوونى كەم."

بەرى ئەو دەست ب خوارنى بكەن، بابى ھۆلدى گوت، "ئەز دېڭرم ھۆلد يا مەزن بووی و نمشیّم بدادمه سمر چوکیّن خوه، لیّ تو هیّشتا نمهاتیه گوهؤرین."

ىگەل گوتنا قان پەيقان وى ھەقژىنا خود مارين ھەمبىزگر.

"ئەز دېنزم تو يا ننزيكى چل ساليى بووى."

دممیّ سوّفیاییّ دیتی هیّلد یا بهرها بابیّ خوه قه دچیت و وی هممبیّز دکمت، رؤندك ژ چافین وی هاتنه خواری سوهیای درانی ج جاران ومکو وی لیناهیت و چافین وی بينمرانبوون ژبمركو ئمو مروّقهكا راستمقينميه. to other by the

دمميّ هيّلد و بابيّ خوه ل سهر ميّزيّ روونشتين، تهلبيّرتوّى هوْرِنهك ليّما و سوّفيا بعرط وی قه چوو و دناق تروّمبیّلی دا ب رهخ قه روونشت. سوّفیایی سمری خوه بلند کر و تعماشهى هيلدي كر، لي هيلدي ناگهه ژ وي نهبوو.

- الله المنابيرتوي گوت: "دي بيهنهكي خوه گرين دا بزانين دي ج چيبيت."
  - سۆفيايى سەرى خوە ب بەلى ھەژاند.
    - ۔ "ته دکره گری؟"
  - 💴 حارمکا دی ژی سهری خوه ب بهلی ههژاند.
    - ا المرابقي ماج چيبوويه؟"
- "ثمو یا بهختمومره، چونکی ئمو مروّقُهکا راستهفینهیه. هیّدی هیّدی مهزن دبیت و دبیته ژنهکا تهمام، بیّگومان دیّ ویّ زاروّك ژی ههبن."
- ۔ "زاروکین وی دی د بچووك ژی بن، سوّفیا. همر تشتهکی دوو لایهن ههنه. همر ژ دمستپیّکا کوّرسی فهلسهفی من دفیا ته فیّری فی چهندی بکهم."
  - "تو هزرا ج دکهی؟"
- انهز ژی وهکو ته دانپیدانی دکهم کو نهو یا بهختهوهره. لی ههر کهسی بهختی ریانی ههبیت دهیت تام بکهته مرنی ژی، چونکی مرن و ژیان پیکفه دگریداینه."
  - "ئەرى ما ئەو ژيان باشتر نينە ژ وى يا كو ئەم ج جاران ب راستى نەژين؟"
- "نهم نهشنین چ جاران د ژیانهکا وهکو ژیانا هیّلدی دا بژین، یان ژیانا مایجهری، لیّ ل بهرامبهر وی دا نهم چ جاران نامرین. بیرا ته دهیّت وی پیرهژنا دناقد دارستانی دا چ گوت بوو؟ نهم سهر ب وی خهلکی قهینه یی نههیّته دیتن. ههردیسان وی گوت ژیی من نیزیکی دو سهد سالایه. لی د ناههنگا قهشه یوحهنای دا من هندهك کهسایهتی دیتن ژیی وان پتر بوو ژ سی هزار سالان"
  - "دبیت پترین تشتی نهز حهسیدیی ب هیلدی ببهم، ژیانا وی یا خیزانی بیت."
  - "لَىٰ بَا تَهُ رُى خَيْرَان هميه. ته بشيكهك و كيسهلميهك و دوو چووچك ژى همنه.
    - "لي مه نهو كهتوار ژي بجه هيلا."
- "نهخیّر، ب تنیّ مایجهر ژ وی کهتواری ییّ دهرکهفتی. نهقه تشتهکیّ جودایه، وی خالاً راوهستیانا دوماهیی دانا، کچا من. نهو ج جاران نهشیّت مه ببینیتهفه." "
  - و المعردما ته نهوه نهم دشيّين برفرينه فه دهف وي؟"

"نهگهر مه قیا نهم دشنین وهبکهین. لیّ دقیّت بزفرینه ناف دارستانیّ و همقالینییّ پهل هندهك کهسایهتینیّن ل پشت همهوهخانیّ دروست بکهین."

خیزانا کناگی ل سهر میزا خوارنی روونشتن، سؤفیا ترسیا خوارنا وان ژی وهکو ناههنگا دناف باخچهی ل تاخی کلوفهر لیبهیت، مایجهری دفیا ههفژینا خوه بدانیته سهر پزی لی پاشی زفراندهفه د ههمبیزا خوه دا.

ئەلبىدرتۇ و سوفىيايى ترۇمبىلا خوە پىچەك دوورى وى خىزانى راوەستاندبوو يا مروولى خوارنا شىقى بووين، وان زىرەقانىا ل باخچەى دكر و بىرھاتنىن ئاھەنگا خوە د ئىنانە بەر چاقىن خوە.

دهم نیزیکی نیفا شهفی بوو، ئهو خیزان ژ سهر شیفی رابوون. هیلد و بابی خوه بهرهٔ جوّلانکا دناف باخچهی دا چوون. هیلدی دهستی خوه بوّ دایکا خوه بلند کر:

 "دادی، تو هه په بنشه! چونکی هیشتا مه گهلهك بابهت ههنه دفیت دانوستاندنی ل سهر بکهین."

# پەقىنا مەزن

...ئەم ژى تۆزا ستێراينە...

هیّلد ب رِدخ بابیّ خود قه ل سهر جوّلانکیّ خود دیّرٌ کر. دهمژمیّر نیّزیکی دوازدیّ شغی بوو. بوّ دهمهکیّ دریّرٌ وان تهمهشهی دهریاییّ دکر، ل وی دهمی ستیّریّن تهسمانی ببرستین و پیّلیّن دهریایییّ ژی هیّدی هیّدی بهرط بهلهما بچووك قه دهاتن.

بابی هیّلدی بیّدهنگی شکاند و دصت ب ثاخفتنی کر.

- ۔ "تشتمکی سمیرہ دممی تمم هزر دکمین ثمم ییّن ل سمر تمختمرمکا بمرزمبووی بنلاقی گمردوونی دا دڑین."
  - "بەلىّ."
- "تمرد یمکه ژ وان تهختمرین ل دور رؤژی دزفرن، نی دگهل هندی ژی تمق نمختمره ب تنی یا زیندی یه و ژیان ل سمر همیه."
  - "بناڭ گەردوونى ھەموويى بەس ئەو يا زيندى يە؟"
- "ما كى دزانيت؟ چيدبيت دناڭ گەردوونى دا گەلەك ئەختەرين دى يين زيندى
   هېن چونكى ئەڭ گەردوونە گەلەك يى مەزنە، مەودايى وان ھند يى دريزد كو "خولەكين
   پۇناھىي" و "سائين رۇناھىي" دھيته بىڤان."
  - "مەرمما تە ژ قى چەندى جيەף"

- "خولمکین رؤناهین، نمو دووراتیه یا رؤناهی د ماوهین خولمکمکی دا دبریت. نمم دشتین فی دووراتی بپیفین ژبمرکو نمم دزانین لمزاتیا رؤناهیا رؤژی د همر خولمکمکی دا ۲۰۰ هزار کیلوممترن. نانکو همکه ۲۰۰ هزاری لیکدانی ۲۰ چرکمیان بکمین دی بؤ مه دحرکمفیت کو رؤناهی د همر خولمکمکی دا ۱۸ ملیون کیلوممتران دبریت."
  - "تمرئ رؤز جمند يا ز مه دويره!
- "بیچمکی کیّمتر ژ همشت خولمکیّن رؤناهیی. ثانکو ثمو تیشکا د ومرزی هافیدی دا مه گمرم دکمت، همشت خولمکان دبریت همتا ژ رؤژی دگمهیته سمر ثمردی."
  - "پئ بەردىوام بە."
- ۔ "تن دوورترین تهختمر د کومهلا رِؤَرْیٰ دا کو تهختمرا پلوتویه، نیْزیکی پیّنج دھمژمیّریّن رِؤناھییں یا ژ مه دووره."
- "ثانکو ئەم ىشئىن بېژىن ىمىئ ھەلەكناس بەرئ تېلسكوپېن خوە دىمنە قى ئەختەرى ئەو وېنمىمكى بەرى پېنچ سالان ىبينن. يان ژى ب رەنگەكى دى بۆ تە بېژى ھەر وېنمىمك ژ ئەختەرا پلوتوپى پېلىقى پېنچ سالايە ھەتا بگەھيتە مە."
  - "نمز دبيرم نعقه پيچمكن يا ب زمحمهته، ان نمز د ناقمرؤكا بابهتى گمهشتم."
    - "گەلەك باشە ھۆلد، ئەم ھۆدى ھۆدى جىنە دناڭ بابەتى دا."
- "تعط رؤوا تعم ل تعسمانی دبینین، ستیرمکه و ۲۰۰ ملیار ستیرین گالاکسیمکی کو دبیونی گالاکسیا "ریکا شیری" و شیومیی وی ومکو بی لولمکی به و هژمارمکا بازنمیین بادای بین ل دور هاتینه تالاندن و ل سمر یمك و هان بادانان، ستیرا مه یا رؤوی همیه.
- "تمگمر د شعفهکا یا زفستانی یا رؤهن دا تمم تمماشمی تمسمانی بکمین، دی شیومیی ستیران ومکو هایشمکا بمرهمره بینین، جونکی دیتنا مه راسته خو بمرط سمنتمری فی ریکا شیری دجیت."
  - "ژیمر هندی پ زمانی سویدی دبیژنه ریکا شوی "ریکا زهستانی"
- "دوورهیا نیزیکارین ستیرا هن گالاکسین بؤ مه نیزیکی جوار سالیّن رؤناهیی نه. ما کی دبیریت نمو ستیرا هه نموا نوکه نمم دبینین نممایه و مریه. دنظ هی گزیرتا ستیران دا. هزر بکه نمگمر نوکه هملمکناسمك ل ویرئ یی روونشتی بیت و ب تیاسکویی

تهاشهی پجیّرکلی بکمت، دبیت شهو دیمهنیّن بهری جوار سالان و کچهکا د ژییّ یازده سالییّ <sub>با ببی</sub>نیت کو ل سهر جوّلانکیّ یا پیّن خوه د ههژینیت."

- "نعقه يا بالكيشه."
- "سەرەپاى كو ب تنى ئەز يى بەحسى نىزىكىرىن ستىر بۇ ئەختەرا مە دكەم، مەموو گالاكسى يان يان وەكو دېنىرنى "مژا ستىران" ب درىزاھيا نۆت ھزار سالىن پۆناھيى د گەردوونى دا دېملاقەنە. ئەقە ئەو ماوەيە يى پۆناھى ژ قى سەرى گالاسيان بۇ سەرى دى دېپىت. دەمى ئەم تەماشەى ستىرەكا پىكا شىرى دكەين پىنجى ھزار سالىن پۆناھيى يا ژ مەتاقى دوورە، پامانا وى ئەوە ئەم يى وينەيى تشتەكى بەرى پىنجى ھزار سالان دېيىنىن.
  - "ب تنی هزرگرن د فی چهندی دا من تووشی سهرئیشانی دکهت."
- "دەمى ئەم زىرمقانىا گەردوونى دكەين، ئەم يى تەماشەى رابردووى دكەين. ئەم نەشئىن ج تشتىن دى بكەين، چونكى ئەم چ جاران نەشئىن بزانىن گەردوون نوكە يى چەوايە بەلكو ب تنى دزانىن بەرى نوكە يى چەوايوو. ئانكو دەمى ئەم تەماشەى ستىرەكى كەپن كو ھزار سالان رۆناھىي يا ژ مە دوورە، ھەروەكو ئەم قەدگەرپىنە بەرى ھزار سالان و گەشتەكى دناقددەمى دا دكەين."
  - "یا ب زهحمهته شهم د فی تشتی بگههین."
- "ئەم ھەست ب وان تشتان دكەين يين ئەم ب چاق دېينين، چونكى پيلين رۆناھيى دىگەنە چاقىن مە ئى ئەق پىلە ژى پىلىقى ب دەمەكى نە ھەتا قالاھيا ئەسمانى دېرن و دىگەنە مە. ئەم دشيىن قى چەندى دگەل بريسيان ھەقبەر بكەين، ھەردەم ئەم رۆناھيا بريسيان دېينين پشتى ھينگى ژ نوو مە گوھ ل دەنگى وان دېيت، چونكى پيلين رۆناھيى ژ بىن دەنگى بلەزترن. دەمى مە گوھ ل وى دەنگى دېيت، د راستى دا بەرى ھينگى بالان دەنگى ئەو بريسى يا رووداى. دەمى ئەز ستيرمكا ب دووراتيا ھزار سالين رۆناھيى دېينم، ھەرومكو ھندى يە ئەز بريسيەكا بەرى ھزار سالان دېينم."
  - "تنگهمشتم."
- "ن همتا نوکه ب تنی مه به حسی گالاکسیا خوه کریه. فهلهکناس د وی باوهری داند کو ملیاران گالاکسی د ناق فی گهردوونی دا همنه و همر یهك ژی ژ ملیاران ستیران بیکهاتینه. نیزیکترین گالاکسیا نیزیکی ریکا شیری، گالاکسیا "ثمندرومید"ه کو نیزیکی

میلون سائین رؤناهیی ژ گالاکسیا مه یا دوورد. رامانا هٔی چهندی ژی ثهوه رؤناهیا وی پیدهی ب میلون سائین رؤناهیی یه ههتا دگههیته مه، ژبهرهندی دهمی ثهم تهماشهی پنیین وهکو عهوری بین گالاکسا تهندرومیدی ل تهسمانی دکهین، همروهکو نهم بی تهماشهی تشتهکی بهری ملیون سالان دکهین. نهگهر نوکه کهسهك ل ویری ب ریکا تیاسکویی تهماشهی نهردی بکهت، نهو نهشیت مه ببینت، بهلکو دبیت نهو هندهك مرؤفین دهستینکی بی من مهزیی وان بچووك ببینیت."

- "تعقه يا بترسه."
- "دویرترین گالاکسا همتا نوکه هاتیه دینن، نیزیکی دهه ملیار سالین رؤناهیی یا ژ
   مه دووره، ثانکو شمگمر رؤناهیهك ل ویری بگمهیته مه، ل وی دهمی شهم دی تشتهکی بهری
   دهه ملیار سالان، شمقه ژی دوو جاران هندی ژیی دروستبوونا سیستهمی رؤژی یه."
  - "في جهندي سمري من گيژ كر."
- "دبیت پیفانا فان یه کهیین مهزن و زفرین بؤ فان سهردهمین دیرؤکی یین کهفن
   گهلهك یا ب زهحمهت بیت، لی فهله کناسان تشته کی گرنگتر دیت کو هاریکاریا مه بکهت
   باشتر د گهردوونی بگههین."
  - "ئەوج تشتە؟"
- "هؤسا دیاره چ گالاکسیین جیگیر د گهردوونی دا نینن. ههموو شه گالاکسیه بلهزاتیه کا مهزن ژ ههقدوو دوور دکهفن و ژ جهه کی دچنه جهه کی دی. همرچهند شه گالاکسیه ژ مه دوور بکهفن، بلهزاتیه کا مهزنتر دلفلفن، ثانکو دووراتیا دنافیه را شهخته ران دا هیدی هیدی زیده دبیت."
  - " دێ پێکۆلێ کهم بينمه پێشچاڤێن خوه."
- "ئەگەر تو پىلدانكەكى بىنى و ھندەك خالان رەش ل سەر وينىد بكەى و پاشى باى
   بكەيە تىدا، دى بىنى ئەو خالان رەش دى ژ ھەقدوو دوور كەقن، ئانكو ئەم دشىيىن بىزىن
   گەردوون ژى ھۆسا دريژ دبيت و ژنك دھايتە دەرى."
  - "ئەگەرئ قى جەندى چىه?"
- "پټريا هدلمکناسان ل سمر پهك شروّهمکرن بوّ دريّژبوونا گمردوونی ريّکمهتينه. پهری پازده مليار سالان، همموو تمو مادهييّن دنالا گمردوونی دا د رووپمرمکيّ بچووك بوون،

جریا وی هند یا ممزن بوو مرؤهٔ ب ج رِمنگان نمشیّت هزرا خوه تیّدا بکمت. ژبمر هیّزا رِاکیْشَانی، ماددهییّن دناهٔ هی رِووبمری بچووك بمردهوام گمرم بووینه همتا ژ نیشکمکی هُه پوویه نمگمری پمهینا وی، ژبمر هندی دبیّژنی پمهینا ممزن The Big Bang."

- "ب تنی هزرگرن د فی چهندی دا، تهزینك ل سهر لهشی من دا دجیت."
- "ئه پههینا مهزن بوو نهگهری بهربهلاقبوونا قان ماددهیان بهره همهوو ناراستهیان، پشتی هیّدی هیّدی سار بووین، بوونه ستیّر و گالاکسی و همیف و نهختمر..".
  - "لى تەگوت گەردوون بەردەوام ژنكىھىتە كىشان."
- "ههلبهت، ثمقه ژی همر ژبهر وی پههینی به نموا بمری جهندین ملیار سالان روودای، چونکی گهردوونی چ توپؤگراهیایین جیگیر نینن، بهلکو ژ نمنجامی پههینمکی یی پهیدابووی و بهردهوام تهختمر بلهزاتیمکا مهزن ژنکدوور دکمهن."
  - "ئەڭ ژێككێشانە بۆ ھەتا ھەتايى دى يا بەردەوام بىت؟"
- "ثەقەژى پێشبینیهکه ژ هژمارهکا پێشبینیان. دبیت بیرا ته بهێت کو ئەلبێرتۆی بهحسێ دوو هێزان بۆ سۆفیای دکر. ئهگهر ئهڤ همردوو هێزه پێکڤه کومبوون، دێ بنه ئهگهرێ وێ چهندێ ستێر ب هێلهکا نهگوهۆړ ل دور ړۆژێ بزڤړن."
  - "هێزا راکێشانێ و هێزا سستیێ ۹"
- "بهلی، دناف گالاکسیان ژی دا ثهو پهیوهندی ههیه. ژبهر هندی چهند گهردوون بر ژنکبهیته کیشان، کاریگهریا هیزا راکیشانی بهره ناراستهیه کی بهروفاژی دچیت. د ههیاما چهند ملیار سالهکان دا، دهمی کاریگهریا پهقینا مهزن بهره کیمبوونی قه دچیت، جارهکا دی دی هیزا راکیشانی گشت تهنین تهسمانی نیزیکی همفدوو کهت و جارهکا دی بوودانهکا بهروفاژی پهقینی دی روودهت، ثانکو ته جاره ههموو تهن دی همفگرتنی کهن. آن نمه روودانه ل دهمه کی نیزیک پهیدانابیت، نهخاسم تهگهر تهم پیشهرین سالا رؤناهیی لا بهرچاف وهربگرین. ثانکو وهکو هنمه کی یه دهمی رویدانین وی هیدی دهرباز دبن. بان ژی پهدانکه کی بینه پیشچافین خوه دهمی تهم بایی وی بهرددهین، دی بیدی کا جهوا بان ژی پهدانکه به به پیشچافین خوه دهمی تهم بایی وی بهرددهین، دی بیدی کا جهوا هیدی هیدی دهربات."
  - "لمرئ همموو گالاکسی دئ کومین و تعنمکی معزن پیکٹینن؟
    - "بعلی، تو باش تنگمهشتی، لی پشتی وی دی چ رویدهت؟"

- "ثانکو دی جارهکا دی پههینهکا دی چیّبیت و گهردوون جارهکا دی دی بهربهلاؤ بیت، ژبهر هندی یاساییّن سروشتی ههروهکو خوه دمینن، ب فی رِمنگی گالاکسییّن نوو دروست دبن."
- "نعقه شروقهکرنهکا باشه. فهلهکناس دهربارهی پاشهروژا گهردوونی، دوو نهگهران دانن، یان نهقه شروقهکرنهکا باشه. فهلهکناس دهربارهی پاشهروژا گهردوونه ههتا ههتایی ل سهر ژیککیشانا خوه دی بهردهوام دبیت، ب فی رمنگی دووریا دناقبهرا گالاکسیان بهردهوام دی د زیدهبونی دابیت، یان ژی گهردوون دیسان دی کومبیتهفه. نهقه روودانه ژی ل سهر گرانی و چریا گهردوونی دمینیت، ههتا نوکه فهلهکناسین فیزیایی زانیاریین تهمام ل سهر قی چهندی نینن."
- "باشه نهم دشنین هزر بکهین نهگهر گهردوون هند یی چر بیت کو نهگهری وی جهندی همبیت رِوْژمکی ژ رِوْژان کومببیتهه، نانکو دبیت بهری نوکه چهند جارمکان نههٔ گهردوونه کومببیت و پههیبیت؟"
- "هزرکرنهکا بالکیشه، لی ل قیره دیسان بؤچوونهکا دی دهیته پیش. نهو بؤچوون وی نهوه کو گهردوون جارمکی ب تنی دی ژیکهیته دمر، چونکی نهگهر بیژین دی بؤ ههتا همتایی بهردموام د ژیککیشانی دا بیت، ل وی دهمی مژارا پهیدابوونا بنیاتی جیهانی دی پیدفی ب چافخشاندنهکا دی بیت."
  - "باشه پا ئەو ماددەيين پەھين بەرى ھينگى ژ كيقە ھاتبوون؟"
- "ل دههٔ باومردارین مهسیحی، روودانا پههینا مهزن ل دهمی دروستبوونی پهیدابوویه. د پهرتووکا پیروز دا خودا دبیژیت "روناهی دروست ببه". بیرا ته دهیّت دهمی تهلبیّرتوی گوتیه سوهیایی کو نایینی مهسیحی دیتنه کا هیّله کی بو دیروّکا مروّهٔایه تیی همیه. نانکو دیروّک ژ خاله کی دستپیدکه ت و ل خاله کی دی ب دوماهی هیّت. ژبهر هندی تشته کی بهرناه ه کو ل دووهٔ دیتنا ناینی مهسیحی ژی گهردوون بهردهوام ژیکه هیّته کیشان."
  - "ئ باشه."
- ان د رؤژههلاتی دا، دیتنمکا دی بؤ دیرؤکا مرؤقایمتیی همیه کو ثمو ژی دیتنمکا بازنمیی یه. ثمو دبیژن دیرؤك بؤ همتا همتایی بمردموام خوم دووباره دکمت، ل هندستانی

برَجوونه کا کهفن ههیه دبیّژیت؛ گهردوون بهردموام ژبّکدهیّته کیّشان همتا ل دوماهییّ بارمگا خوه لیّکددهته فه. دبیّژنه فیّ بیروباومریّ "رِوْژا براهما" و "شمفا براهما".

هیّشتا نهلبیّرتو و سوّفیا دناهٔ تروّمبیّلیّ دا مابوون و گوهیّ خوه ددا سحبهتا مهجهری ل دور گهردوونی، پاشی وی پرسیار ژ سوّفیاییّ کر.

- "ئەرى تە ئاگەھ ژى ھەبوو، نوكە رۆلىن مە لىكھاتنە گوھۆرىن؟"
  - . "مەرەما تە چيە؟"
- "بهری نوکه وان زیّرمقانیا مه دکر بیّ کو ئهم وان ببینین، لیّ نوکه ئهم زیّرمقانیا وان دکهین بیّ کو ئهو مه ببینن."
  - . "نه بهس ئه ف چهنده ب تنيّ."
    - ۔ "تو هزرا ج دکهی؟"
- ابمری نوکه مه نهدزانی گهتوارهکی دی ههیه کو مایجهر و کچا خوه هیّلد تیّدا نژین، لیّ نوکه وان ٹاگهه ژ کهتواری مه نینه."
  - "ئاھا، باشھ ئەم ژى پيچەكى تۆلىن خوم ژى قەكەين."
  - "لي مايجهر دشيت جارهكا بهيت مايي خوه د جيهانا مه بكهت."
  - "من ژی هیڤی همنه کو ئهم ژی دشێین مایێ خوه د جیهانا وان بکهین."
- "به آن با نه قد چهنده تشته کی ده گمهنه. ما بیرا ته ل وی دیمه نی ل قه هوه خانه یا ساندریّلایی ناهیّت. هیشتا تو یا دهیّیه پیشچافیّن من ده می ته پیّکوّل دکری شووشه کا کوکاکولایی بوّ خوه راکه ی و تو نه دشیای."

سؤفیا بیّدهنگ بوو، مایجهر ژی هیّشتا ل سهر سحبهتا خوه ل دور پهفینا مهزن ییّ بهردموام بوو. ژ نیشکهکیّ قه هزرهك هاته د سهریّ ویّ دا.

سۆفيا چوو ترۆمبيلى بېشكنيت. ئەلبيرتۇى پرسيار ژى كر: "تو ج دكەى؟"

- "ع نه."

سؤفیایی قالکا کهلوپهلان قهکر و کلیلکهکا ئینگلیزی ژی ثینا دهری. پاشی چوو ل هممبهری هیلدی و بابی وی راوهستیا و پیکؤل کر سهرنجا هیلدی بو خوه براکیشیت ای پیکؤلین وی د بی مفا بوون. ژبهر هندی وی کلیلك بلند کره بهر ئهسمانی و دهمی کهفتیه خواری ب هیز ب ئهنیا هیلدی کهفت.

هیلدی کره هیژی: "ئای..."

وی بلهز نههٔ کاره دگهل مایجهری ژی کر، نی چ رمنگفهدان ژ وی دیار نهبوون. کچا وی پرسیار ژی کر: "ج چیبوو؟"

- "ئەز دېيرم پېشيەكى لەقەك ل من دا."
- "ما كى نابيْژيت ئەو سۆكراتە يى پىكۆلى دكەت تە ژ بىگەھيا تە بىنتە دەرى."

سۆفیا ل سەر گیایی روونشت و پیکوّل کر ب پیّ خوه جوّلانکیّ بلقلقینیت، نی خوه نهشیا پیّنگافهکیّ ژی بلقلقینیت. نی چیّدبیت شیابیت ملیمهترهکا ب تنیّ بلقلقینیت. دیّ ههر چهوا بیت نه ناریشهیه.

هيْلديّ گوت: "پيْن من سارِه."

- "به لي پا سمقايي دنيايي نمؤ شمقه يي خوشه."
- "مەرەما من سەقا نىنە، ئەز يا ھەست ب ھەبوونا تشتەكى دكەم."
  - "ل في شهفا هافيني يا خوش، كهس ژ بلى مه ل فيري نينه."
    - "نهخێر، ئەز دبێژم تشتەكێ دناڤ باى دا ھەي."
      - "تو بيْژى نەو چ تشت بيت؟"
    - "ئەرى بىرا تە ل پلانا ئەلبىرتۇى يا نھىنى دھىت؟"
      - "ما دئ چەوا ژبيركەم؟"
- "ل رۆژا ئاھەنگا سۆفيايى ئەو بەرزەبوو، دى بىزى ئەردى داعوورا."
  - "بەلى پا..."
  - "دا بێژی نمرد شمق بوو و نمو داعووران."
- "دفیّت چیږوّك همر ل جهمكى بهیّته راومستاندن، چونكى ئهو ب تنیّ هندهك پهیفیّن رؤمانمكیّ بوون."

- "پهیف... باشه. باشه پا پشتی هینگی ج چیبوو. پا بهلکو نوکه نهو ل فیری بن؟" "تو هؤسا هزر دکهی؟"
  - "بهني نهزيا همست ب همبوونا وان دكهم، باب."
    - سۆفيا بلەز بەرەق ترۆمبىلى قە چوو.
      - . "تشتهكيّ كاريگهره!"

ئەلبیْرتوّی ئەف چەندە ب زمانی دانپیدانی گوت و پاشی ئەو ژی سوواری تروّمبیّلیّ پوو و ئەو كلیلکا ئینگلیزی ژی د دەستان دا بوو. پاشی گوت: "چ پیندهفیّت فی کچیّ هندهك بهمرمییّن تایبهت ههنه."

مایجەری دهستی خوه دانا سەر ملی کچا خوه.

- "ته ثاگهه ژ وێ همرمبالفێ همیه یا ئههٔ شههٔه ژ پێێێن بای دمردکههٔیت."
  - "بەل."
  - "پێٮڤیه سۆباهی بهلهمێ بکهمه د دهریاچێ دا."
    - "ته ثاگمھ ژێ هميه. با يێ پت پتمکێ دکمت؟"

پاشى تەماشەي دار چناران دكر كا چەوا دلەرزن.

- "ثمو ثمختمرهكا زيندى يه."
- "ته تشتهك نفيسابوو كو تشتهك "دنافبهرا ديران دا" هاتيه نفيسين."
  - "باشه?"
- "دبیت دناق قی باخچهی ژی دا تشتهك دنافههرا دوران دا هاتبیته نفیسین."
- "هدرچهوا بیت، سروشت یی پره ژ تشتین نهینی. بهری نوکه مه به حسی ستیرین
  - ل للمسمائى دكر."

- "دەمى تو يا بچووك تە دگوته وان ستيرين د ئاقى دا، رؤناھيا ستيران. ل وى دەمى تو يا شاش نەبووى، چونكى ھەموو ئەو تشتين نوكه ل سەر ئەردى ھەين، ژ وان كەرەستەينى خاق و دەستېنكى ھاتينە ينن رۆژەكى ژ رۆژان ئەق ستيرە پنكئيناين."
  - "همتا ئەم مرۆڭ ژى؟"
  - "بەل، ئەم ژى تۆزا ستێراينە."
    - "ئەقە ئاخفتنا ھوزانقانايە."
- "دەمى روانەگەھىن ئەسمانى يىن ھەرەباش وان تىشكان دگرن يىن ئۇگالاكسىين ب ملياران سالىن رۆناھىى ئى ئەردى د دوور دھىن، ئەو دشىن نەخشەيى گەردوونى ھەر ئ دەستىنكا پەيدابوونى وى وەرە بگرن ب تايبەت راستەخو پشتى روودانا پەھىنا مەزن. ھەموو ئەو تشتى نوكە مرۆق دشىن ئى ئەسمانى ببينن، ب تنى ھىدەك قالاھىيىن ئەسمانى نە كو دىرۆكا وان بى ھزاران و ملياران سالىن بەرى نوكە دزقرىت."
  - "تشتی یهکانه یی فهلهکناس و فیزیازان دشین بکهن، خواندنا تشتی بوری یه."
    - "نوکه ستیر هند ژنکدوور کمفتینه بمری کو رؤناهیا وان بگههیته مه."
- "ثهو چهنده بهسه ثهم بزقرپنه بهری چهند هزار سالان داکو بزانین کو ستیرین
   ل ثهسمانی بهری نوکه ل جههکی جودابوون ژ وی جهی نوکه لی ههین."
  - "من ثهة جهنده نهدزاني."
- "دەمئ شەق يا ئارام و بيدەنگ بيت، ئەم دشيين تيدا بزقرينه بەرى ملياران سالين ديروكا گەردوونى. پاشى تەماشەى وى ئاراستەى بكەين يى ئەم ژى ھاتين."
  - "بۆ من پټر رۆھن بكه."
- "ئەم ژى ژ ئەنجامى روودانا پەقىنا مەزن يىن دروست بووين، ژبەركو ھەموو ماددەيىن گەردوونى ماددەيىن ئەندامى نە. دەمى ئەم تەماشەى ئەسمانى دكەين، ئەم يى يىكۆلى دكەين بىنىن يىن ئەم لى ژ دايكبووين."
  - "ئەقە رۆكەكا سەيرە بۆ دەربرينا تشتان."
- "همموو تمختمر و گالاکسی ژ هممان ماددمینن ومکهمهٔ پیکدهنن. دبیت ژی دناهبمرا گالاکسیمکن بؤ گالاکسیمکا دی ملیاران سالنن رؤاهیی همبن، نی ژندمری همموویان همر یمکه و همموو سمر ب یمك خیزان قمنه."

- "ئەز تۆگەھشتم."
- "باشه ئەو چ ماددەيين گەردوونى نە؟ ئەو چ ماددە بوون يين رۆژەكى ژ رۆژان ماياران سالان پەھين؟ باشە ئەو ماددە ژ كيقە ھاتبوون؟"
  - "ئىقە دى مىنىت نەينىيەكا مەزن."
- "بەنى ئەڭ تشتە بۇ مە يى گرنگە. چونكى ئەم ژى ژ قان ماددەيان پېكھاتىنە، ئەم ئىشكىن قى ئاگرى مەزنىن ئەوى بەرى ملياران سالان گەردوون رۆھن كرى."
  - "ئىقە ۋى پەيقىن ھوزانقانانە."
- "لی نابیت شم خوه ب قان ژمارمیان قه بگرین. شم دشیّین بمرمکی بههلگرین کو هباری وی هندی یی پرتمقالمکی بیت و هزرا خوه تیّدا بکمین و بیّژین شم نمشیّن د جبهانی بگمهین خو همکه قمباری وی هندی یی قی بمری بیت. ای پرسیارا سمرمکی همر دی مینیت: شمری شعق بمره ژ کیشه هاتیه؟"

## رُ نيشكهكيْ قُه سوّفياييْ ب دهستيْ خوه نامارُه كره دهرياجيْ.

- . "من دفيت نهز بچمه د بهلهمي دا."
- "بهان پا ئهو یا ب بهندمری قه گریدایه و ئهم نهشین قهکهین."
  - "باشه ما نهم نهشيّين پيْكوْلْي بكهين."
- "پهلا.. ئەۋ شەۋە جەژنا قەشە يوحەنايە. ئەم دشێين بچينە د دەرياچێ دا."

ئەو ژ ترۆمبیّلیّ هاتنه خواریّ و دناف باخچهی دا دهرباز بوون و پیّکوّل کر ومریسکیّن بهلهمیّ ییّن ب شووشکیّن ئاسنی فه گریّدای فهکهن، ایّ ئهو نهشیان خو ومریسکی ژی بلند بکهن.

ئەلبيْرتۇى گوت: "ھۆسا ديارە ئەو يى ب ئەردى قە گريْداينە."

- "ليّ مه دهم ييّ ههي في كاري بكهين."
- "فەيلەسۇقى راستەقىنە ج جاران دانىپىدانى ب شكەستنا دوماھىى ناكەت... ئاھـ
  خوزى ئەم شياباين قى وەرىسكى بلند بكەين..."

- هێلدێ گوت، "هێشتا هندهك ستێرێن نوو یێ ل تهسمانی.
  - ۔ "بەل. جونكى ل نيڤا شەڤى، شەڤ تاريىز ئى ناھيت."
- "إن ل ومرزى زفستانى بريسقينهكا تايبهت ههيه. ثهرى بيرا ته ل وى شعفى دهنت

## یا بەرى تو بچيە لوبنانيّ."

- "ئەو شەقا يەكى يا ھەيقا كانوونا دووى بوو."
- "ل وئ شعقی، من بریار دا بؤ ته پهرتووکه کا هداسه هی بنقیسم. چونکی ثهز چوومه پهرتووکانا مهزن یا کریستیانساند و پاشی پهرتووکخانا گشتی، نی من چ پهرتووکین ب فی رمنگی بؤ گمنجان نمدیتن."
- "هدرومکو تهم یی ل سهر دوماهیا داهمکا هوور یا همروویی کیْقریشکا سپی روونشتين."
- "ئەرىٰ تو بێژى كەسەك ب دووراتيا چەندىن سالێن ڕۆناھىي يىێ ژ مە دووربىت."
  - "سەحكى سەحكى، كەسەكى وەرىسكى بەلەمى قەكر."
    - "و باشي."
- "نهخير. بهرى نوكه ثهز جووبوومه ويرئ و ثهز يا پشتراستم كو بهلهم يا ب ومريسكي قه گريدايه."
  - "ژ راست؟"
- "ئەڭ چەندە بىرا من ل سۆفيايى دئىنىت دەمى بەلەما ئەلبىرتۆى بكارئىناى و پاشي هێلايه ل سهر لێڤێن دهرياچي ههتا چوويه د نيڤهکا ثاڤي دا. بيرا ته دهێت؟"
  - "كى دېنژيت ما نوكه ژى وێ ومنهكريه?"
  - "تو ترانهیان دکهی؟ ب دریژاهیا فی شمفی من همست ب همبوونا تشتهکی دکر."
    - "پندهیه نهز بچمه د نافی دا و بهلهمی بزهرینم."
      - "باشه باب دا پیکشه بچین مهلهقانیان بکهین."

#### پرۆفايلى نقىسەرى

# بيان جمميل سالح

- ل باژنری دهؤکی هاتیه سهر دونیایی
- دەرجوويى گۆليژا زانست پشكا بايۆلۈژى ل زانكۆيا دھۆكى سالا ٢٠١٠
- هەلگرئ باومرنامەيا ماستەرئ يە د زانستى بۆماومزانيا خانەيى دا ل سالا ٢٠١٥
  - مامؤستایه ل زانکؤیا دهؤك، كۆلیژا پزیشكی همر ژ سالا ۲۰۱۲
  - ئەندامى كارا يى سەندىكا بايۇلۇژينن كوردستانى يە/ لقى دھۆك
  - ئەندامى كارا يى سەندىكا رۆژنامەڤانىن كوردستانى يە/ لقى دھۆك
- سەرپەرشتى بەرپەرىن زانستى و ساخلەمى بوويە ل چەندىن گۆۋار و رۆژنامەيان تايبەت گوۋارىن
   كوردزووم و پىرومەگەزىن.
  - کارکریه د کار و چالاکیین چهندین ریکخراوین نه حکومی دا
- پشکدار بوویه د چهندین کۆپ و سمینار و وۆرك شۆپین زانستی و رموشهنبیری و ئهدمیی دا كریه،
   هندهك ژ وان ژی ژ پیشکیشکرنا نفیسهری ب خوه بووینه
- رابوویه ب ریقهبرنا چهندین پوستین روژنامه فانی مینا "ریقهبهری نقیسینی و دصته کا نقیسهران، هند).
- بؤ ماودیهکی ب وهکالهت رِیْقهبهری رِیْقهبهریا تهندروستی و سهلامهتی یا سهر ب زانکؤیا هؤکی قمبوویه.

#### بدرهممین چاپکری و نمچاپکری:

### ا- ومرگیرانا پمرتووکین زانستی ژ زمانی ئینگلیزی بؤ زمانی کوردی

نافئ پەرتووكى	دەزگەھى جاپكرنى	سال
بایؤلؤژیا گهردی و خانهیی	ومزارهتا رموشنبیری و لاوان	r-1r
· مايكرۇبايۇلۇژى	وهزارهتا رٍموشنبيري و لاوان	Y+1Y
ا فرمانزانی و کهلاشتنا لهشی مرؤفی	ئنكەتيا ھوتابينن كوردستانى	T-12
ا. باماده: الـ .	ئيكهتيا هوتابيين كوردستاني	7-12

		سميروسمممرين جيهانا كيانهومران	٠.
7-17	ومزارمتا رموشنبيرى و لاوان	دیاریا سمری سائی	٠,١٠
7-17	ومزارهتا رموشنبيرى و لاوان	هیشیا ماسیی	.11
7-17	ومزارمتا رموشنبيرى و لاوان	بۆچى بۆبى ئەوڭرىت بفريت؟	.11
7-17	پەرتووكخانا جزيرى	100 miles (100 miles (	.17
Y+1V	پەرتووكخانا جزيرى	رٖ موشتی پیکفه کارکرنی	.12
7-17	پەرتووكخانا جزيرى	ر <i>موشتی</i> کرنا یاریان	۵.
7+17	پەرتووكخانا جزيرى	رٖ موشتی سوپاسیکرنی	m.
7-17	پەرتووكخانا جزيرى	زەحمەت نەبىت	.17

## ۲- ثامادمکرن و ومرگیرانا پهرتووکین گشتی:

سالأ چاپكرنى	دەزگەھى چاپكرنى	ناڤيّ پهرتووكيّ
		<ul> <li>۱۰۰ کاریگهرترین کهسایهتی د دیرؤکی دا و ل پیشیا وان محمد (س.خ)</li> </ul>
r-11	پەرتووكخانا جزيرى	۱۹. سیکس د چوار چؤفهیه کی رهوشه نبیری دا
7-17	دەزگەھى نالبەند	٢٠. في بمفي بخؤا
7-17	كەسايەتى	۲۱. نمو مریشکا دفیای بفریت (رؤمان)
r-17	كەسايەتى	۲۲. رهجماندنا سورهيايي (رؤمان)
		۲۲. رۆژانىن گوھىرىژەكى (رۆمان)
	<del></del>	۲۶. هزار رؤژنن گهش (دؤمان)
		۲۵. دمهژميرا بهغدا (رؤمان)

Temperature and the second sec	- 17	
لاقْيَ دريْرُ	كوا	Ŭ ş
نسانه	ئەد	J .
يلەسۆفێن سروشتى		
يؤكريتس ٦٢		
رەنقىس	جا	2
إكرات		
سينا		
فلاتؤن		
ولکی مایجهری		
، رستق		
يلينيزم		
ۆ <b>ستك</b> ارت		
وو كەلتور ٢١٥		
پەرخين ناڤەراست		
چەرخى رێنىسانس		
ىەردەمى باروكىمىنى باروكى		
يكارتم٢٢		. ۷
مهينوزا	<b>9</b> (1)	.19
وك		۲٠
ھيوم١٧٠		.11
بيركلى		
بجيْركلي		TT

	704 Y 304 T	77.1
n.	رۇمانتىزم	27
.17	هيكل	29
. 44	كيركيگارد	٥.
.14	ماركسماركس	٥٢
٠٢.	داروين	8
n.	فرؤيد مده	۵٨
٠,	سەردەمى مە يى نوكە	٦.
.17	ناهمنگا دناهٔ باخچهی دا	72
.17	تيكهلكرنا ئاوازان	70
.10	پ <b>ەق</b> ىنا مەزن	

تو کب؟ جیمان جهوا پهیداروریس؛

د قی رومانی دا، جوستاین گاردهرد چوارچوقهیه کی فهلسه فی یی بالکیش و ب زمانه کی نهده بی یی ساده چهندین مژارین فهلسه فه یا روز تافای هه ر ژ پهیدابوونا نه فسانه یان و فهیله سوفین گریکی یی که قن هه تا سهرده می مه یی نه قروکه شروقه دکه ت، ب تایبه ت مژارین گریدای ل دور بنیاتی پهیدابوونا گهردوونی و هه بوونا خودای و نه گهرین نافراندنا مروقان ل سهر پوویی نهردی، زیده باری مرارا نه قلی مروقی و بنه مایی هزرکرنه کی و حه ز و خواستین مروقی یین نازاد.

